

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

RIGSDAGSÅRBOG

1945—46

VED

JOHS. THORBORG
LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

J. H. SCHULTZ A/S - UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI

1947

RIGSDAGSAARBOG

1945—46

VED

JOHS. THORBORG
LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

J. H. SCHULTZ A/S - UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI

1947

Indhold.

	Side
Mindetaler	V
Den ordentlige Rigsdagssamling 1945—46	1
Ministeriet V. Buhl.....	2
Ministeriet Knud Kristensen.....	3
Medlemmerne af Rigsdagen.....	4
Parti-Grupperingen	26
Partiernes Bestyrelser	28
Dansk interparlamentarisk Gruppe	30
Rigsdagens Aabningsmøde.....	31
Tingenes Præsidium og Sekretærer	38
Staaende Udvalg	38
Rigsdagsvalgene.....	43
Ministeriet	47
Regeringserklæring ved Ministerskiftet	48
Danmark—Island	54
Færøerne	56
Taler af Tingenes Formænd paa Aarsdagen for 9. April 1940	63
Fortegnelse over Lovforslag, Beslutninger m. m.	66
Finansloven	79
Tillægsbevillingsloven	96
Øvrige vedtagne Love.....	103
Ikke vedtagne Lovforslag	828
Beslutninger	886
Forespørgsler.....	942
Valgs Prøvelse	966
Valg til Kommissioner og Hverv.....	975
Sagregister	985

Den 3. Februar 1946 afgik forhenværende Statsminister C. Th. Zahle ved Døden. I Folketingets Møde den 5. Februar udtalte Formanden (*Bomholt*):

»En af vor politiske Histories fremtrædende Skikkelser, fhv. Statsminister C. Th. Zahle, er afgaaet ved Døden.

C. Th. Zahle tilhørte den Generation, der oplevede de store folkelige Brydninger. Som ung Mand stillede han sig paa Husmændenes Side, og i mere end en Menneskealder var han med til at give politisk Farve og Kraft til nye Folkelag i Rejsning og Fremgang. Som Lovgiver var det *ham*, der satte sit Navn under Grundloven af 1915.

Zahle var Medlem af denne Rigsdag i henved 45 Aar. Han var Folketingsmand 1895—1928 og 1928—39 tingvalgt Medlem af Landstinget. 1936—39 var han Formand for Landstinget.

Som Formand for Det radikale Venstre fra dets Start i 1905 fik han en meget betydelig Indflydelse paa den politiske Udvikling. Som Partileder forstod han at samle de rigtige Mænd omkring sig og at fordele Opgaverne paa en saadan Maade, at der opstod et frugtbart Samarbejde. Han var venlig af Væsen og dog fast, en ordholdende Mand, en Forhandler af Format, en rolig Bedømmer af Mennesker og Forhold. Han forenede et ægte Frisind med en nøgtern Erkendelse af de politiske Muligheder.

VI

Han var Statsminister fra 29. Oktober 1909 til 5. Juli 1910 og derefter i den lange Periode under den første Verdenskrig: 21. Juni 1913—29. Marts 1920. Det blev en af de betydeligste Reformperioder i vor politiske Historie. Blandt de store Love kan nævnes Grundloven af 1915, Retsplejeloven af 1916, Dansk-Islandsk Forbundslov af 1918 og Loven om Lens og Stamhuses Overgang til fri Ejendom af 1919.

Efter en Pause paa en halv Snes Aar rykkede han 30. April 1929 ind i Staunings andet Ministerium som Justitsminister og var Indehaver af denne Stilling til den 4. November 1935.

Ogsaa i denne Periode forstod han med lykkelig Haand at faa betydelige Lovgivningsresultater gennemført, saaledes Borgerlig Straffelov af 1930.

Det er altid vanskeligt at vurdere en Politikers Gerning. Den Mand, der saa at sige begyndte sin Karriere med Brudet i 1905, erindres i Dag som en Politiker, der i sin Gerning understregede Sammenhængen i dansk Politik, den indre Kontinuitet bag Kriser og ydre Forskydninger. Han var med til at opdrage det Demokrati, der under den anden Verdenskrig var i Stand til at staa Prøvelserne igennem.

Vi vil her i den danske Rigsdag mindes C. Th. Zahle som en Mand, der var Demokrat helt ind i Marv og Kærne, en oprigtig Forkæmper for Sandhed og Ret, en Mand, hvis Ideal kan sammenfattes i Ordene: *Retsindighed og Menneskelighed*.

Vi takker ham for, hvad han har betydet for vort frie Fædreland, og vi ærer hans Minde.« (F. Sp. 2249).

I Landstingets Møde den 6. Februar udtalte Formanden (*Ch. Petersen*):

»I Søndags afgik forhenværende Statsminister C. Th. Zahle ved Døden, kort efter at han paa sin 80 Aars Fødselsdag havde modtaget Beviser paa Anerkendelse og Venskab fra alle Egne af Landet.

Vi har her i Landstinget den særlige Grund til at mindes den afdøde, at han i 1936—39 var Formand for Tinget, et Hverv, der kom til at danne Afslutningen paa hans politiske

VII

Virksomhed, og som han røgtede paa en elskværdig Maade med ligelig Hensyntagen til alle Sider.

Zahles Løbebane blev lang og begivenhedsrig. Efter i 1890 at have taget juridisk Embedseksamen slog han sig paa Journalistikken. Derfra gik Vejen til Rigsdagen, hvor han fandt sin Plads som Forkæmper for en frisindet folkelig Politik og en Forbedring af Levevilkaarene for de smaa i Samfundet, i Særdeleshed Husmændene og Landarbejderne, der i ham fandt en varmtfølende og formaende Ven.

Da Det radikale Venstre dannedes i 1905, blev han dets Formand, og i 1909 dannede han sit første Ministerium. Det traadte tilbage Aaret efter, men efterfulgtes i 1913 af det andet Ministerium Zahle, i hvis Lod det faldt at føre Landet gennem de vanskelige Krigsaar. I begge disse Ministerier var Zahle ikke blot Ministerchef men tillige Justitsminister. Og havde man tidligere set, at han ikke veg tilbage for at gaa i Kamp for sine Ideer, saa fik man nu Erfaring for, at han som faa mestrede Samarbejdets Kunst. Da Ministeriet i 1920 gik af, kunde det se tilbage paa et frugtbart Reformarbejde, hvis Resultater i ikke ringe Grad skyldtes Zahles Forhandlingsevner. Blandt disse Resultater maa i første Række nævnes Grundloven af 1915, Retsreformen, Lensafløsningsloven og den dansk-islandske Forbundslov.

For tredje Gang overtog Zahle en Ministerpost, da han i 1929 indtraadte som Justitsminister i Staunings Ministerium, en Stilling han bevarede til 1935. I denne Periode lykkedes det ham bl. a. at gennemføre en Revision af den borgerlige Straffelov.

Zahle repræsenterede i 1895—1928 Ringsted-Kredsen i Folketinget og havde i 1928—39 Sæde i Landstinget som tingvalgt Medlem.

Ogsaa paa andre Felter har han gjort en Indsats. Han var i 1911—13 Borgmester i Stege og Herredsfoged paa Møn, og i 1923—29 virkede han som Direktør i Østifternes Husmandskreditforening, ligesom han gennem Aarene varetog adskillige Tillidshverv, indtil Alderen krævede sin Ret og bevirkede, at han efterhaanden trak sig ud af al offentlig Virksomhed.

VIII

For Eftertiden vil Zahle staa som en rettænkende og viljestærk Politiker, hvis rodfæstede demokratiske Livssyn prægede al hans Færd og satte dybe Spor i den Gerning, han øvede. Han satte sig store Maal og fik meget udrettet. Æret være hans Minde.« (L. Sp. 427).

I Landstingets Møde den 24. April 1946 mindedes Medlemmerne Landstingsmand, Husmand *P. C. Petersen*, der den 20. April var afgaaet ved Døden. Formanden (*Ch. Petersen*) udtalte:

»Siden vort sidste Møde har Landstinget alter mistet et af sine Medlemmer. Landstingsmand *P. C. Petersen*, 3die Medlem for 4de Kreds, er Lørdag den 20. April afgaaet ved Døden som Følge af et ham overgaaet Ulykkestilfælde. Han blev 67 Aar gammel.

P. C. Petersen var oprindelig Landarbejder, blev senere Statshusmand, hvorefter han med Iver og Interesse sluttede sig til Husmandsbevægelsen og til Socialdemokratiet. Befolkningen paa hans Hjemegn viste ham Tillid ved at vælge ham til forskellige Tillidshverv. I 1917 blev han Medlem af Skaarup Søgneraad og i 1920 Medlem af Bestyrelsen for De samvirkende Husmandsforeninger i Fyns Stift. Den 28. September 1926 blev han Medlem af Landstinget. Her i Tinget beskæftigede han sig væsentlig med Landbrugsforhold og var ofte sit Partis Ordfører i saadanne Sager. Han søgte ikke at blive bemærket, var behersket og saglig i al sin Færd. Uselvisk som han var, færdedes han stilfærdigt iblandt os. *P. C. Petersen* forblev tro mod Interesserne og Ideerne fra Ungdomstiden Livet igennem. Venner og Modstandere beklager hans Bortgang og ærer hans Minde.« (L. Sp. 1123).

Den ordentlige Rigsdagssamling 1945—46.

Rigsdagen 97. ordentlige Samling aabnedes den 2. Oktober 1945. Aabningsakten fandt Sted i Fællessalen (se S. 31).

Folketinget opløstes den 29. Oktober 1945. Valg til Folketinget fandt Sted den 30. Oktober 1945 (paa Færøerne 20. November 1945). Samtidig foretoges i 6. Landstingskreds Valg af Valgmænd, der den 13. November 1945 valgte 1 Landstingsmand. Det nyvalgte Folketing sammenkaldtes den 21. November 1945. Samme Dag genoptog Landstinget sine Møder.

Samlingen sluttede den 14. August 1946.

Der afholdtes 204 Møder i Folketinget (deraf 12 i 1. Afdeling) og 173 i Landstinget.

Ministeriet V. Buhl.

Udnævnelsesdatum: 5. Maj 1945.

- Statsminister: *V. Buhl*, f. 81.¹⁾
 Udenrigsminister: *J. Christmas Møller*, f. 94.²⁾
 Finansminister: *H. C. Hansen*, f. 06.
 Justitsminister: *N. Busch-Jensen*, f. 86.
 Minister for Landbrug og Fiskeri: *Erik Eriksen*, f. 02.
 Indenrigsminister: *Knud Kristensen*, f. 80.³⁾
 Minister for offentlige Arbejder: *Carl Petersen*, f. 94.
 Trafikminister: *Alfred Jensen*, f. 03.
 Arbejds- og Socialminister: *Hans Hedtoft*, f. 03.
 Kirkeminister: *Arne Sørensen*, f. 06.
 Undervisningsminister: *A. M. Hansen*, f. 77.
 Forsvarsminister: *Ole Bjørn Kraft*, f. 93.
 Minister for Handel, Industri og Søfart: *V. Fibiger*, f. 86.⁴⁾
 Minister for særlige Anliggender: *Mogens Fog*, f. 04.
 Minister uden Portefeuille: *Aksel Larsen*, f. 97.
 Minister uden Portefeuille: *Kr. Juul Christensen*, f. 98.
 Minister uden Portefeuille: *Frode Jakobsen*, f. 06.
 Minister uden Portefeuille: *H. L. H. Kauffmann*, f. 88.⁵⁾

-
- 1) Finansminister $20/7$ 1937— $16/7$ 1942; konstitueret som Statsminister $1/5$ — $4/5$ 1942; Statsminister $4/5$ — $9/11$ 1942; $5/5$ — $7/5$ 1945 Udenrigsminister ad interim.
 2) Udnævnt $7/5$ 1945. Minister uden Portefeuille $10/4$ — $8/7$ 1940; Minister for Handel, Industri og Søfart $8/7$ — $3/10$ 1940.
 3) Indenrigsminister $8/7$ 1940— $9/11$ 1942.
 4) Minister uden Portefeuille $10/4$ — $8/7$ 1940; Kirkeminister $8/7$ 1940— $9/11$ 1942.
 5) Udnævnt $12/5$ 1945.

Ministeriet Knud Kristensen.

Udnævnelsesdatum: 7. November 1945.

Statsminister: *Knud Kristensen*, f. 80.¹⁾

Udenrigsminister: *Niels Carl Gustav Rasmussen*, f. 95.

Finansminister: *Thorkil Kristensen*, f. 99.

Minister for offentlige Arbejder: *Niels Marius Andersen Elgaard*, f. 79.²⁾

Minister for Landbrug og Fiskeri: *Erik Eriksen*, f. 02.³⁾

Arbejds- og Socialminister: *Søren Peter Larsen*, f. 88.

Minister for Handel, Industri og Søfart: *Jens Villemoes*, f. 80.

Justitsminister: *Aage Ludvig Holberg Elmquist*, f. 88.

Indenrigsminister: *Ejnar Martin Kjær*, f. 93.

Forsvarsminister: *Harald Petersen*, f. 93.

Undervisningsminister: *Mads Rasmussen Hartling*, f. 85.⁴⁾

Kirkeminister: *Carl Martin Hermansen*, f. 97.⁵⁾

Minister for særlige Anliggender: *Per Torben Federspiel*, f. 05.

¹⁾ Indenrigsminister $\frac{8}{7}$ 1940— $\frac{9}{11}$ 1942 og $\frac{5}{5}$ — $\frac{7}{11}$ 1945.

²⁾ Trafikminister $\frac{9}{11}$ 1942— $\frac{5}{5}$ 1945.

³⁾ Udnævnt $\frac{5}{5}$ 1945.

⁴⁾ Tillige Kirkeminister ad interim indtil $\frac{12}{11}$ 1945.

⁵⁾ Udnævnt $\frac{12}{11}$ 1945.

Medlemmerne af Rigsdagen.

Partibetegnelser: S. = Socialdemokratiet, KF. = Det konservative Folkeparti, V. = Venstre, RV. = Det radikale Venstre, DK. = Danmarks kommunistiske Parti, DS. = Dansk Samling, NA. = Danmarks national-socialistiske Arbejder-Parti, DR. = Danmarks Retsforbund, B. = Bondepartiet, UP. = Uden for Partiernes.

A. Folketinget.

Samlingens 1. Afdeling.

Efter Valget til Folketinget den 23. Marts 1943
(med Gyldighed fra 3. April 1943).

Folketinget ¹⁾	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
A. Hovedstadens Omraade.			
I. Søndre Storkreds.			
Johs. Kjærbøl, fhv. Minister	23/12 85	S.	22/10 35
Nina Andersen, Frue, Sekretær	20/11 00	S.	1/2 36 ²⁾
Rasmus Hansen, Redaktør	16/8 96	S.	16/1 36
E. Friis, Rodemester	20/8 77	S.	24/4 29
Johs. E. Kastrup Olsen, Mønstringsbestyrer	26/2 98	KF.	6/10 44
Gerda Mundt, Borgerrepræsentant . . .	4/9 74	KF.	16/11 32

¹⁾ Medlemmernes Rækkefølge inden for hver Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partiernes Bogstavbetegnelser ved Valgene og inden for Partiernes efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

²⁾ Var ikke Medlem $\frac{2}{4}$ 43— $\frac{3}{9}$ 45.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
II. Østre Storkreds.			
Hans Hedtoft, Arbejds- og Socialminister	21/4 03	S.	22/10 35
Ludvig Christensen, fhv. Minister ...	28/7 78	S.	3/4 39 ¹⁾
Lars M. Olsen, Sekretær	7/7 05	S.	3/4 39
Ingvard Dahl, Tømrer	18/7 94	S.	6/8 39
Gudmund Odgaard, Kontrolør ved Sundhedskommissionen	6/10 00	S.	3/4 43
K. E. S. Rager, Civilingeniør	15/9 84	RV.	24/4 29
Halfdan Hendriksen, fhv. Minister ..	12/11 81	KF.	11/4 24 ²⁾
Poul Claussen, Apoteker	10/4 89	KF.	25/1 45
C. A. S. Westermann, Kommandør ...	14/2 94	KF.	2/9 33
Helge Bangsted, Redaktør	9/11 98	NA.	3/4 43
Arne Sørensen, Kirkeminister	2/10 06	DS.	3/4 43
III. Vestre Storkreds.			
Alsing Andersen, fhv. Minister	5/2 93	S.	24/4 29
Fr. Dølgaard, Landsretssagfører	20/4 93	S.	22/10 35
J. Chr. Jensen, Direktør	30/11 77	S.	11/5 18
O. E. Einer-Jensen, Forbundsformand	5/7 89	S.	20/1 24
Valdemar Sørensen, Grosserer	16/1 80	RV.	22/10 35
Aksel Møller, Ekspeditionssekretær, cand. polit.	1/1 06	KF.	3/4 39
C. J. F. Sven, Overretssagfører	24/1 87	KF.	26/4 20 ³⁾
B. Øernes Omraade.			
Københavns Amtskreds.			
H. C. Hansen, Finansminister	8/11 06	S.	7/12 36
Th. Poulsen, Maskinarbejder	15/6 90	S.	3/4 43
W. Villumsen, Typograf	23/7 89	S.	16/11 32
Chr. Hougaard, Lærer	11/3 97	S.	3/4 43

1) Landstingsmand 1/5 25—3/4 39.

2) Var ikke Medlem 22/9 32—3/4 43. Landstingsmand 23/9 32—3/4 43.

3) Var ikke Medlem 22/9 36—3/4 39. Landstingsmand 22/9 36—3/4 39.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Oluf Carlsson, Sekretær	14/6 07	S.	3/4 43
Jørgen Jørgensen, fhv. Minister, Gaardejer	19/5 88	RV.	24/4 29
Hans Thyge Jacobsen, Sognepræst . .	12/11 96	KF.	24/4 29 ¹⁾
Carsten Raft, Journalist	28/4 95	KF.	22/10 35
Poul Sørensen, Forretningsfører	25/6 04	KF.	26/9 41
Alfred Bindslev, Borgmester	21/6 96	KF.	2/12 26
Chr. Norlev, Sognepræst	16/10 83	DR.	3/4 43
Einer Jørgensen, Købmand	20/3 98	NA.	3/4 43
Ove Hoff, Civilingeniør	16/11 05	DS.	3/4 43
Frederiksborg Amtskreds.			
R. S. Schytz, Montør	6/7 01	S.	3/4 39
Kai Jensen	15/3 09	S.	3/4 43
P. D. Jensen, Parcellist	16/1 80	RV.	5/10 39
Victor Larsen, Proprietær	25/2 90	KF.	11/4 34
Marius Jensen, Gaardejer	24/1 88	V.	22/10 35
Holbæk Amtskreds.			
Arne Rosenholm, Kommunelærer	28/5 03	S.	6/9 44
J. S. Smørum, Husmand	3/2 91	S.	24/4 29 ³⁾
Niels P. Andreasen, Parcellist	25/7 81	RV.	24/4 29
Vagn Bro, Politimester	17/2 94	V.	26/4 20 ³⁾
Sorø Amtskreds.			
H. P. Hansen, fhv. Minister	6/10 72	S.	20/5 13
Kaj Bundvad, Sekretær	8/7 04	S.	3/4 43
K. Bøgholm, Redaktør, cand. mag. . .	11/7 98	KF.	3/4 43
Arnth Jensen, Førstelærer	27/9 83	V.	8/8 27
Præstø Amtskreds.			
Carl Petersen, Minister for off. Arbejder	1/5 94	S.	22/10 35
H. P. Hansen, Borgmester	21/1 75	S.	16/11 32
Kristian Nygaard, Højskolelærer	27/12 87	RV.	22/10 35
Povl Falk-Jensen, Forpagter	29/9 84	KF.	6/7 20 ⁴⁾
Otto Himmelstrup, Docent	1/12 83	V.	11/4 24

1) Var ikke Medlem 21/10 35—3/4 43.

2) Var ikke Medlem 2/4 39—26/1 41.

3) Var ikke Medlem 6/7 20—2/13 26 og 22/10 35—3/4 39.

4) Var ikke Medlem 21/9 20—3/4 39.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Bornholms Amtskreds.			
Hans Rasmussen, Redaktør.....	23/6 73	S.	29/5 06 ¹⁾
Hans Conrad Koefoed, Gaardejer....	2/11 88	V.	11/4 37
Maribo Amtskreds.			
J. Sehested-Grove, Redaktionssekretær	8/3 00	S.	3/4 43
V. Buhl, Statsminister.....	16/10 81	S.	3/4 39 ²⁾
Hartvig Frisch, Professor, Dr. phil....	17/1 93	S.	2/12 26
A. M. Hansen, Undervisningsminister	21/9 77	RV.	22/4 18 ³⁾
Poul Hjermind, Landsretssagfører ...	1/8 10	KF.	3/4 43
Odense Amtskreds.			
Holger Larsen, Maskinarbejder.....	8/1 06	S.	26/12 40
Johs. Hansen, fhv. Minister.....	24/11 81	S.	3/4 39 ⁴⁾
L. M. Larsen (Bjerre), Gaardejer....	22/5 83	S.	2/12 26
Oluf Steen, Landmand.....	16/7 92	RV.	11/4 24
Kristen Amby, Fængselspræst.....	4/3 94	KF.	16/11 32
Chr. R. Christensen, Gaardejer.....	8/4 03	KF.	11/1 41
Søren P. Larsen.....	14/7 88	V.	2/12 26
Svendborg Amtskreds.			
Poul Hansen, Kontorist.....	7/5 10	S.	3/4 39
Svend Horn, Maskinarbejder.....	11/3 06	S.	3/4 39
P. Munch, fhv. Minister, Dr. phil. . .	25/7 70	RV.	25/5 09
Henning Hasle, fhv. Minister, Højeste- retssagfører.....	2/11 00	KF.	16/11 32
J. Chr. Jensen-Broby, Gaardejer	18/2 88	V.	18/3 19
Harald Petersen, Redaktør.....	27/10 93	V.	3/4 43

1) Var ikke Medlem 20/5 13—21/9 20.

2) Landstingsmand 23/9 32—3/4 39.

3) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

4) Landstingsmand 1/10 28—3/4 39.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
C. Jyllands Omraade.			
Hjørring Amtskreds.			
Chr. Christiansen, Forretningsfører...	14/9 95	S.	1/1 32 ¹⁾
L. Qvist Hansen, Inkassator.....	14/10 00	S.	3/4 43
L. P. Fabricius, Sognepræst.....	7/1 91	KF.	3/4 43
Hans Pinstrup, Gaardejer.....	7/8 92	V.	16/11 32
Marius J. Heilesen, Gaardejer.....	19/6 90	V.	3/4 43
Thisted Amtskreds.			
Marinus Sørensen, Statsrevisor, Gaardejer.....	8/2 86	S.	2/12 26
V. Fibiger, Minister for Handel, Industri og Søfart.....	11/2 86	KF.	26/4 20
J. E. Nørgaard, Gaardejer.....	17/8 91	V.	16/11 32
Aalborg Amtskreds.			
J. N. A. Strøm, Fabrikarbejder....	21/12 98	S.	16/11 32
C. Bollerup Madsen, Redaktør.....	11/6 84	S.	22/10 35
Jens Sørensen (Sejlfod), Gaardejer..	14/7 78	S.	1/1 30
Christen Andersen, Husmand.....	29/10 85	S.	22/6 35 ²⁾
Ole Bjørn Kraft, Forsvarsminister...	17/12 93	KF.	2/12 26
N. Elgaard, fhv. Minister.....	1/2 79	V.	24/12 22
Edvard Sørensen, Statshusmand....	29/2 93	V.	24/4 29
Robert Stærmose.....	28/9 07	DS.	3/4 43
Viborg Amtskreds.			
A. C. Mortensen, Redaktør.....	22/1 70	S.	26/4 20
Th. Hauberg, Førstelærer.....	6/10 87	S.	24/4 29 ³⁾
Bertel Dahlggaard, fhv. Minister.....	7/11 87	RV.	26/4 20
Poul Chr. Thomsen, Forstander.....	30/11 01	KF.	3/5 45
Laust Nørskov, Gaardejer.....	22/1 83	V.	30/9 14
S. Brorsen, fhv. Minister.....	1/7 75	V.	17/9 07 ⁴⁾

1) Var ikke Medlem 16/11 32—22/10 35.

2) Var ikke Medlem 2/4—1/9 39.

3) Var ikke Medlem 16/11 32—22/10 35.

4) Var ikke Medlem 24/4 29—1/5 32.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Randers Amtskreds.			
Alfr. Andersen, Typograf.....	3/11 89	S.	3/4 39
Gustav Pedersen, Forretningsfører...	3/4 93	S.	11/4 24 ¹⁾
M. F. Mortensen, Statshusmand.....	5/5 74	S.	24/4 29
Chr. E. Boeck-Hansen, Civilingeniør, Direktør.....	25/9 82	KF.	22/10 35
Knud Kristensen, Indenrigsminister, Gaardejer.....	26/10 80	V.	26/4 20 ²⁾
Simon From, Forpagter.....	23/8 04	V.	3/4 43
Aarhus Amtskreds.			
A. Sneum, Kommunalærer.....	29/7 79	S.	11/4 24
Holger Eriksen, Redaktør.....	5/12 94	S.	22/10 35
Leonhard Hansen, Forretningsfører..	18/6 87	S.	16/11 32
J. Kr. Jensen (Lillering), Gaardejer..	1/12 87	S.	11/4 24 ³⁾
A. K. Harbo Andersen, Kommunalærer	3/5 91	S.	3/4 43
O. Kier, Civilingeniør.....	16/3 91	KF.	3/4 39
Flemming Hvidberg, Prof., Dr. theol.	17/12 97	KF.	3/4 43
Skanderborg Amtskreds.			
Axel Sørensen, fhv. Minister, Hypotek- bankdirektør.....	2/3 82	S.	3/4 43 ⁴⁾
C. Charles Olsen, Sadelmagermester	10/9 91	S.	24/2 44
P. Korsgaard, Ingeniør, cand. polyt..	17/7 74	KF.	22/4 18
Kr. Juul, Gaardejer.....	10/6 92	V.	3/4 39
Vejle Amtskreds.			
Holger Larsen, Redaktør.....	8/1 80	S.	26/4 20
Victor Gram, Forbundsformand.....	30/1 10	S.	3/4 43
M. Larsen, Togfører.....	28/7 93	S.	3/4 39
Axel Ivan Pedersen, Skotøjshandler.	27/8 05	S.	15/9 39
Peder Halskov Clausager, Civilingeniør	3/6 00	R.V.	3/4 39
Karl Olsen, Adjunkt.....	19/2 08	KF.	3/4 43

1) Var ikke Medlem 2/12 26—29/9 34.

2) Var ikke Medlem 24/4 29—16/11 32.

3) Var ikke Medlem 2/12 26—24/4 29.

4) Landstingsmand 1/3 32—22/9 36.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Inger Gautier Schmit, Frue.....	25/10 77	V.	24/4 29 ¹⁾
Laurits Pedersen, Gaardejer	25/1 86	V.	22/10 35
Valdemar Thomsen, Gaardejer	12/12 87	B.	16/11 32
Ringkøbing Amtskreds.			
Kr. M. Bording, fhv. Minister.....	11/4 76	S.	21/9 20
Alfred Andreassen, Skoleinspektør ...	17/4 94	S.	1/2 42
M. P. Rasmussen (Gylling) Gaardejer	8/10 82	RV.	24/4 29
A. Vesterager, Lærer.....	12/3 70	KF.	22/4 18
Jens Sønderup, Gaardejer.....	2/2 94	V.	22/10 35
Harald Nielsen, Sekretær.....	18/11 96	V.	11/9 42
Ole Østergaard, Gaardejer.....	24/5 77	V.	3/4 43
Jens Thomsen, Gaardejer.....	23/6 80	B.	22/10 35
Ribe Amtskreds.			
L. Julius Bomholt, Formand for Radio- raadet.....	11/6 96	S.	24/4 29
M. K. Sørensen, Overportør.....	30/9 79	S.	20/3 28
J. K. Jensen (Gørding), Læge	8/7 70	RV.	16/11 32
E. Finnemann Bruun, Direktør	4/10 98	KF.	3/4 43
Erik Eriksen, Minister for Landbrug og Fiskeri, Gaardejer.....	20/11 02	V.	22/10 35
O. Øllgaard, Gaardejer.....	12/11 90	V.	3/4 39
Einar Simonsen, Gaardejer	25/2 94	V.	22/10 35
Oluf Pedersen.....	6/9 91	DR.	16/11 32
Mads M. Dons, Overtelegraformand.	21/9 81	S.	11/5 44
Haderslev-Aabenraa-Sønderborg-Tønder Amtskreds.			
Frede Nielsen, Redaktør.....	5/5 91	S.	3/4 43
P. Mortensen, Maskinarbejder.....	5/3 86	S.	11/4 24 ²⁾
Anders Andersen, Stereotypør.....	29/3 01	S.	3/4 43

¹⁾ Medlem af Landstinget 11/5 18—24/4 29.

²⁾ Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 27.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
A. Svensson, Redaktør.....	19/11 80	KF.	16/11 32
Peter Petersen (Røj), Domæneforpagter	13/4 75	KF.	22/10 35
Jørgen Gram, Gaardejer.....	19/11 87	V.	22/10 35
Erik Appel, Domæneforpagter, cand. mag.....	2/11 80	V.	3/4 39
Frits Clausen, Læge.....	12/11 93	NA.	3/4 39
Færøerne.			
Thorstein Petersen, Bankdirektør....	21/8 99	UP.	3/4 43 ¹⁾
I Henhold til Foreløbig Lov af 7. Maj 1945, jfr. Lov Nr. 239 af 18. Maj 1945.			
Martin Nielsen, Redaktør.....	12/12 00	DK.	3/4 39 **)
Alvilda Larsen, Kontorist.....	6/9 14	DK.*)	16/5 45
Svend Marius Nielsen, Matros.....	1/8 09	DK.*)	16/5 45

*) Stedfortrædere for Trafikminister Peter Alfred Jensen og Minister uden Portefeuille Aksel Larsen, der havde Orlov fra 16. Maj 1945.

***) Ved Præsidiebeslutning tillagt Anciennitet ogsaa for Perioden 3/4 43—6/5 45.

1) Valget paa Færøerne fandt Sted den 3. Maj 1943.

Samlingens 2. Afdeling.

Efter Valget til Folketinget den 30. Oktober 1945.

Folketinget ¹⁾	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
A. Hovedstadens Omraade.			
I. Søndre Storkreds.			
Johs. Kjærbøl, fhv. Minister	23/12 85	S.	22/10 35
Rasmus Hansen, Redaktør	16/8 96	S.	16/1 36
Ib Kolbjørn, Raadmand	29/4 05	S.	30/10 45
J. Christmas Møller, fhv. Udenrigsminister, cand. juris.	3/4 94	KF.	21/9 20 ²⁾
Erna Sørensen, Frue, Sagfører	19/9 96	KF.	30/10 45
Jens Johs. Hansen, Borgmester	16/5 08	DK.	16/5 45 ³⁾
Carl M. Leth Mouritzen, Kommunelærer	5/6 02	DK.	30/10 45
Under Samlingen (1/6 46) nedlagdes Mandatet af: Jens Johs. Hansen, Borgmester. I hans Sted indtraadte: Villy Karlsson, Kemigraf	23/10 19	DK.	1/6 46
II. Østre Storkreds.			
Hans Hedtoft, fhv. Minister	21/4 03	S.	22/10 35
Frode Jakobsen, fhv. Minister, cand. mag.	21/12 06	S.	30/10 45
Lars M. Olsen, Sekretær	7/7 05	S.	3/4 39
Kirsten Gloerfelt-Tarp, Frue, Kontorchef	1/2 89	RV.	30/10 45

¹⁾ Medlemmernes Rækkefølge inden for hver Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partiernes Bogstavbetegnelser ved Valgene og inden for Partierne efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

²⁾ Ved Præsidiebeslutning tillagt Anciennitet ogsaa for Perioden 11/1 41—29/10 45.

³⁾ Var ikke Medlem 26/6 45—30/10 45.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Halfdan Hendriksen, Direktør, fhv. Minister	12/11 81	KF.	11/4 24 ¹⁾
C. A. S. Westermann, Kommandør	14/2 94	KF.	2/9 33
Oda Christensen, Frue	17/8 01	KF.	30/10 45
Aksel Larsen, fhv. Minister	5/8 97	DK.	16/11 32 ²⁾
Robert Mikkelsen, Landsretssagfører	7/4 02	DK.	30/10 45
Arne Sørensen, fhv. Minister, Redaktør Under Samlingen (²⁵ / ₂ 46) meddeltes Orlov til:	2/10 06	DS.	3/4 43
Arne Sørensen, fhv. Minister, Redaktør. I hans Sted indtraadte midlertidigt:			
Ove Hoff, Civilingeniør	16/11 05	DS.	3/4 43 ³⁾
III. Vestre Storkreds.			
Fr. Dalgaard, Landsretssagfører	20/4 93	S.	22/10 35
Alsing Andersen, fhv. Minister	5/2 93	S.	24/4 29
J. Chr. Jensen, Direktør	30/11 77	S.	11/5 18
Aksel Møller, Statsrevisor, cand. polit	1/1 06	KF.	3/4 39
Chr. Gyldenslette, Vinhandler	22/9 93	KF.	30/10 45
Inger Merete Nordentoft, Frue, Skoleinspektør	18/8 03	DK.	30/10 45
Thorkild Holst, Redaktionssekretær	29/9 08	DK.	30/10 45
B. Øernes Omraade.			
Københavns Amtskreds.			
H. C. Hansen, fhv. Minister	8/11 06	S.	7/12 36
Th. Poulsen, Maskinarbejder	15/6 90	S.	3/4 43
Jørgen Jørgensen, fhv. Minister, Gaardejer	19/5 88	RV.	24/4 29
Hans Thyge Jacobsen, Sognepræst	12/11 96	KF.	24/4 29 ⁴⁾

1) Var ikke Medlem ²²/₉ 32—³/₄ 43. Landstingsmand ²²/₉ 32—³/₄ 43.

2) Havde Orlov ¹⁶/₅ 45—³⁰/₁₀ 45. Ved Præsidiibeslutning tillagt Anciennitet ogsaa for Perioden ³/₄ 1943—⁶/₅ 45.

3) Var ikke Medlem ³⁰/₁₀ 45—²⁵/₂ 46.

4) Var ikke Medlem ²¹/₁₀ 35—³/₄ 43.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Carsten Raft, Journalist.	28/4 95	KF.	22/10 35
Poul Sørensen, Forretningsfører.	25/6 04	KF.	26/9 41
Chr. Norlev, Sognepræst.	16/10 83	DR.	3/4 43
Martin Nielsen, Redaktør.	12/12 00	DK.	3/4 39 ¹⁾
Børge K. Houmann, Chefredaktør.	26/3 02	DK.	30/10 45
Paul E. Holt, Lektor.	4/5 00	DS.	30/10 45
Under Samlingen (22/5 46) meddeltes Orlov til: Martin Nielsen, Redaktør. I hans Sted indtraadte, indtil Orloven ophørte (6/8 46): Johs. Jensen, Plejer.	27/2 04	DK.	
Under Samlingen (2/7 46) nedlagdes Mandatet af: Børge K. Houmann, Chefredaktør. I hans Sted indtraadte: Laurits Hansen, Statshusmand (Sorø A.)	7/10 97	DK.	3/7 46
Frederiksborg Amtskreds.			
R. S. Schytz, Borgmester.	6/7 01	S.	3/4 39
Kai Jensen, Sogneraadsformand.	16/3 09	S.	3/4 43
Victor Larsen, Proprietær.	25/2 90	KF.	11/4 34
Axel Kristensen, Direktør, Civilingeniør.	1/4 95	V.	30/10 45
Ragnhild Andersen, Metalarbejderske.	18/8 07	DK.	30/10 45
Holbæk Amtskreds.			
Poul Hansen (Kalundborg), Sekretær.	27/2 13	S.	30/10 45
Niels P. Andreasen, Parcellist.	25/7 81	RV.	24/4 29
P. B. Thisted Knudsen, Sagfører.	4/4 04	V.	30/10 45 ²⁾
Johs. Larsen, Forstander.	19/3 99	V.	30/10 45

¹⁾ Havde Orlov 16/5—27/6 45 og 22/5—6/8 46. Ved Præsidiibeslutning tillagt Anciennitet ogsaa for Perioden 3/4 43—6/5 45.

²⁾ Landstingsmand 14/4 39—30/10 45.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Sorø Amtskreds.			
Poul Hansen (Slagelse), Forretningsfører.....	5/10 04	S.	30/10 45
Kaj Bundvad, Sekretær.....	8/7 04	S.	3/4 43
K. Bøgholm, Redaktør, cand. mag....	11/7 98	KF.	3/4 43
Arnth Jensen, Førstelærer.....	27/9 83	V.	8/8 27
Under Samlingen (10/1 46) meddeltes Orlov til:			
K. Bøgholm, Redaktør, cand mag. I hans Sted indtraadte midlertidigt:			
E. Tesdorpf, Godsejer.....	11/4 05	KF.	10/1 46
Under Samlingen (3/7 46) indtraadte (jfr. foregaaende Side): Laurits Hansen, Statshusmand.			
Præstø Amtskreds.			
Carl Petersen, fhv. Minister.....	1/5 94	S.	22/10 35
Hans Hækkerup, Ekspeditionssekretær	25/12 07	S.	30/10 45
Johs. Christiansen, Redaktør.....	8/7 88	RV.	30/10 45
Arne P. Stæhr Johansen, Branddirektør	3/4 07	KF.	30/10 45
Otto Himmelstrup, Docent.....	1/12 83	V.	11/4 24
Bornholms Amtskreds.			
Axel Berg, Skolebetjent.....	31/7 03	S.	30/10 45
Hans Conrad Koefoed, Gaardejer....	2/11 88	V.	11/4 37
Maribo Amtskreds.			
J. Sehested-Grove, Redaktør.....	8/3 00	S.	3/4 43
V. Buhl, fhv. Statsminister.....	16/10 81	S.	3/4 39 ¹⁾
A. M. Hansen, fhv. Minister, Statsrevisor.....	21/9 77	RV.	22/4 18 ²⁾
Poul Hjeremind, Landsretssagfører....	1/8 10	KF.	3/4 43
Hans Kristian Kristensen, Forstander.	18/11 92	V.	30/10 45
Svend Marius Nielsen, Matros.....	1/8 09	DK.	16/5 45

1) Landstingsmand 23/9 32—3/4 39.

2) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Under Samlingen (²⁷ / ₁₁ 45) nedlagdes Mandatet af: J. Sehested-Grove, Redaktør. I hans Sted indtraadte: Hartvig Frisch, Professor, Dr. phil. . . .	17/ ₁ 93	S.	² / ₁₂ 26 ¹⁾
Odense Amtskreds.			
Holger Larsen (Odense A.), Maskinarbejder	⁸ / ₁ 06	S.	²⁸ / ₁₂ 40
Johs. Hansen, fhv. Minister	²⁴ / ₁₁ 81	S.	³ / ₄ 39 ²⁾
Oluf Steen, Landmand	¹⁶ / ₇ 92	RV.	¹¹ / ₄ 24
Kristen Amby, Fængselspræst	⁴ / ₃ 94	KF.	¹⁶ / ₁₁ 32
Chr. R. Christensen, Gaardejer	⁸ / ₄ 03	KF.	¹¹ / ₁ 41
Søren P. Larsen, Arbejds- og Socialminister	14/ ₇ 88	V.	² / ₁₂ 26
Viggo Hauch, Ekspeditionsskretær, cand. jur.	14/ ₅ 05	V.	³⁰ / ₁₀ 45
Petra M. Petersen, Frue	² / ₃ 01	DK.	³⁰ / ₁₀ 45
Svendborg Amtskreds.			
Poul Hansen (Svendborg), Kontorist	⁷ / ₅ 10	S.	³ / ₄ 39
Svend Horn, Maskinarbejder	¹¹ / ₃ 06	S.	³ / ₄ 39
Aage Fogh, Sekretær	⁶ / ₅ 96	RV.	²⁹ / ₆ 34 ³⁾
Henning Hasle, Højesteretssagfører, fhv. Minister	² / ₁₁ 00	KF.	¹⁶ / ₁₁ 32
J. Chr. Jensen-Broby, Gaardejer	¹⁸ / ₂ 88	V.	¹⁸ / ₂ 19
Harald Petersen, Forsvarsminister	²⁷ / ₁₀ 93	V.	³ / ₄ 43
Villy Fuglsang, Arbejdsmand	¹⁷ / ₄ 09	DK.	³⁰ / ₁₀ 45
Under Samlingen (⁴ / ₁₂ 45) nedlagdes Mandatet af: Henning Hasle, Højesteretssagfører. I hans Sted indtraadte: Peder Jakobsen, Gaardejer	² / ₁₀ 98	KF.	⁵ / ₁₂ 45

1) Var ikke Medlem ³⁰/₁₀ — ²⁷/₁₁ 45.2) Landstingsmand ¹/₁₀ 28 — ³/₄ 39.3) Var ikke Medlem ⁴/₁₀ 39 — ³⁰/₁₀ 45.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
C. Jyllands Omraade.			
Hjørring Amtskreds.			
Chr. Christiansen, Forretningsfører.....	14/9 95	S.	1/1 32 ¹⁾
L. Qvist Hansen, Inkassator.....	14/10 00	S.	3/4 43
L. P. Fabricius, Sognepræst.....	7/1 91	KF.	3/4 43
Hans Pinstrup, Gaardejer.....	7/8 92	V.	16/11 32 ¹⁾
Marius J. Heilesen, Gaardejer.....	19/6 90	V.	3/4 43
Ejnar Kjær, Indenrigsminister.....	9/1 93	V.	22/10 35 ²⁾
Søren Olesen, Kommunelærer.....	27/9 91	DR.	30/10 45
Thisted Amtskreds.			
Marinus Sørensen, Statsrevisor, Gaardejer.....	8/2 86	S.	2/12 26
V. Fibiger, fhv. Minister.....	11/2 86	KF.	26/4 20
Kresten Damsgaard, Konsulent.....	9/6 03	V.	9/6 40 ³⁾
Aage G. Holm, Dommer.....	26/8 90	V.	30/10 45
Aalborg Amtskreds.			
J. N. A. Strøm, Fabrikarbejder.....	21/12 98	S.	16/11 32
C. Bollerup Madsen, Redaktør.....	11/6 84	S.	22/10 35
Ole Bjørn Kraft, fhv. Minister.....	17/12 93	KF.	2/12 26
N. Elgaard, Minister for offentlige Arbejder.....	1/2 79	V.	24/12 22
Edvard Sørensen, Statshusmand.....	29/8 93	V.	24/4 29
Laurits Lynnerup Nielsen, Kontrolbestyrer.....	15/9 01	DK.	30/10 45
Robert Stærmose.....	28/9 07	DS.	3/4 43
Viborg Amtskreds.			
N. Busch-Jensen, fhv. Minister, Overretssagfører.....	21/9 86	S.	30/10 45
Th. Hauberg, Førstelærer.....	6/10 87	S.	24/4 29 ⁴⁾
Bertel Dahlggaard, fhv. Minister.....	7/11 87	RV.	26/4 20
Laust Nørskov, Gaardejer.....	22/1 83	V.	30/9 14
Knud Møller Lorentzen, Dommer.....	23/7 92	V.	30/10 45

1) Var ikke Medlem 16/11 32—22/10 35.

2) Var ikke Medlem 2/4 43—30/10 45.

3) Var ikke Medlem 2/4 43—30/10 45.

4) Var ikke Medlem 16/11 32—22/10 35.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Randers Amtskreds.			
Alfr. Andersen, Borgmester.....	3/11 89	S.	3/4 39
Gustav Pedersen, Forretningsfører. . . .	3/4 93	S.	11/4 24 ¹⁾
Poul Hansen (Grenaa), Højskoleforstander.....	7/9 97	S.	30/10 45
Chr. E. Boeck-Hansen, Civilingeniør, Direktør.....	25/9 82	KF.	22/10 35
Knud Kristensen, Statsminister, Gaardejer.....	26/10 80	V.	26/4 20 ²⁾
Simon From, Forpagter.....	23/8 04	V.	3/4 43
Chr. A. Christiansen, Afdelingsformand Under Samlingen (1/6 46) nedlagdes Mandatet af: Alfred Andersen, Borgmester. I hans Sted indtraadte: Otto Bille, Gaardejer.....	15/4 94	DK.	30/10 45
	13/2 83	S.	1/6 46
Aarhus Amtskreds.			
Axel Sneum, Kommunelærer.....	29/7 79	S.	11/4 24
Leonhard Hansen, Forretningsfører... .	18/6 87	S.	16/11 32
Gudrun Hasselriis, Skoleinspektør....	21/2 90	KF.	30/10 45
Flemming Hvidberg, Professor, Dr. theol.....	17/12 97	KF.	3/4 43
Elin Appel, Højskolelærer, cand. mag.	5/3 13	V.	30/10 45
Viggo Starcke, Overlæge.....	13/3 95	DR.	30/10 45
Alfred Jensen, fhv. Minister.....	7/7 03	DK.	6/10 36 ³⁾
Skanderborg Amtskreds.			
Eiler Jensen, Formand for de samv. Fagforb.....	14/4 94	S.	30/10 45
Lars P. Jensen, Uddeler.....	23/4 09	S.	30/10 45
Aage L. Rytter, Direktør.....	17/12 00	KF.	30/10 45
Kr. Juul, Gaardejer.....	10/6 92	V.	3/4 39
Jens Chr. Christensen, Gaardejer.....	12/11 06	V.	30/10 45
Ib Nørlund, Redaktør.....	29/8 17	DK.	30/10 45

1) Var ikke Medlem 2/12 26—29/9 34.

2) Var ikke Medlem 24/4 29—16/11 32.

3) Havde Orlov 16/5 45—30/10 45. Ved Præsidiibeslutning tillagt Anciennitet ogsaa for Perioden 3/4 43—6/5 45.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Vejle Amtskreds.			
Victor Gram, Sekretær	30/1 10	S.	3/4 43
Holger Larsen (Vejle A.), Redaktør . .	8/1 80	S.	26/4 20
Axel Sørensen (Ruglykke), Husmand.	9/8 00	RV.	30/10 45
Karl Olsen, Lektor	19/2 08	KF.	3/4 43
Thorkil Kristensen, Finansminister, Professor	9/10 99	V.	30/10 45
Laurits Pedersen, Gaardejer	25/1 86	V.	22/10 35
N. Chr. Christensen, Redaktør	19/3 96	V.	30/10 45
Mogens Fog, fhv. Minister, Professor . .	9/8 04	DK.	30/10 45
Viggo E. Aidt, Kommunalærer	12/7 01	DS.	30/10 45
Ringkøbing Amtskreds.			
Kr. M. Bording, fhv. Minister	11/4 76	S.	21/9 20
Alfred Andreassen, Skoleinspektør . . .	17/4 94	S.	1/2 42
M. P. Rasmussen (Gylling), Gaardejer .	8/10 82	RV.	24/4 29
Jens Sønderup, Gaardejer	2/2 94	V.	22/10 35
Jens E. Foged, Konsulent, Landbrugs- lærer	24/2 10	V.	30/10 45
Harald Nielsen, Sekretær	18/11 96	V.	11/9 42
Peder P. Krog, Gaardejer	31/12 86	V.	30/10 45
Under Samlingen (1/5 46) nedlagdes Mandatet af: Kr. M. Bording, fhv. Minister. I hans Sted indtraadte: Poul O. Nilsson, Cigarsorterer	30/10 01	S.	1/5 46
Ribe Amtskreds.			
L. Julius Bomholt, Formand for Radioraadet	11/6 96	S.	24/4 29
M. K. Sørensen, Overportør	30/9 79	S.	20/3 28
Kristian Nygaard, Højskolelærer . . .	27/12 87	RV.	22/10 35
Erik Eriksen, Minister for Landbrug og Fiskeri, Gaardejer	20/11 02	V.	22/10 35
Einer Simonsen, Gaardejer	25/2 94	V.	22/10 35
O. Øllgaard, Gaardejer	12/11 90	V.	3/4 39
Laurits Th. Rosendahl, Fagforenings- formand	18/9 79	D. K.	30/10 45

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Haderslev-Aabenraa-Sønderborg-Tønder Amtskreds.			
Frede Nielsen, Redaktør	5/5 91	S.	3/4 43
P. Mortensen, Maskinarbejder	5/3 86	S.	11/4 24 ¹⁾
Anders Andersen, Stereotypør	29/3 01	S.	3/4 43
Carl G. Bartholdy, Kaptajn	6/3 95	KF.	30/10 45
Jørgen Gram, Gaardejer	19/11 87	V.	22/10 35
Erik Appel, Domæneforpagter, cand. mag.	2/11 80	V.	3/4 39
F. Heick, Forstander	12/12 04	V.	30/10 45
Færøerne.			
Thorstein Petersen, Bankdirektør, Generalkonsul	21/8 99	UP.	3/4 43 ²⁾

¹⁾ Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 27.

²⁾ Valget fandt Sted 20. November 1945.

B. Landstinget.

Efter Valgene til Landstinget i 1., 4. og 6. Kreds den 14. April 1939, i 7. Kreds den 27. April 1939 og i 2., 3. og 5. Kreds den 6. April 1943 (med Gyldighed fra 14. April 1943).

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Landstingsvalgte.¹⁾				
1	C. E. Christiansen, Borgmester	26/3 79	S.	22/9 36
2	K. K. Steincke, fhv. Minister, Direktør.	25/8 80	S.	11/5 18 ²⁾
3	H. R. Stumph, Redaktør	24/12 76	S.	11/2 30 ³⁾
4	Jørgen Møller	6/11 77	S.	1/10 20 ⁴⁾
5	H. P. Johansen, Kommunalærer	24/3 81	S.	23/10 24 ⁵⁾
6	Ch. Petersen, Forretningsfører	16/12 77	S.	26/3 28 ⁶⁾
7	Johs. Kr. Johansen, Husejer	4/1 78	S.	11/5 18 ⁷⁾
8	Severin Hansen, Fisker	19/7 80	S.	22/9 36 ⁸⁾
9	Anna Westergaard, Fuldmægtig	8/6 82	RV.	4/10 39
10	Martin Sørensen (Peterslund), Gaardejer	27/6 74	RV.	29/10 36
11	H. Jepsen Christensen, Gaardejer . . .	28/2 80	V.	7/10 20
12	J. Villemoes, Minister for Handel, Industri og Søfart	28/9 80	V.	27/6 28
13	Svenning Rytter, fhv. Præsident for Københavns Byret	19/1 75	V.	30/4 29 ⁹⁾
14	S. C. Nørgaard, Overlærer	1/7 73	V.	9/3 33 ¹⁰⁾
15	Esther Malling Pedersen, Redaktør, Frue	11/3 85	V.	22/9 36 ¹¹⁾

¹⁾ Valget fandt Sted den 11/3 39. (Aarbog 1938—39, Side 551).

²⁾ Landstingsvalgt siden 1/10 40.

³⁾ Landstingsvalgt siden 1/10 40.

⁴⁾ Landstingsvalgt siden 1/10 40.

⁵⁾ Folketingsmand 26/4—17/9 20. — Landstingsvalgt siden 1/10 40.

⁶⁾ Landstingsvalgt siden 23/6 41.

⁷⁾ Landstingsvalgt siden 6/10 42.

⁸⁾ Landstingsvalgt siden 2/6 45.

⁹⁾ Folketingsmand 26/4 20—30/4 29.

¹⁰⁾ Folketingsmand 25/5 09—20/5 13, 22/4 18—2/12 26.

¹¹⁾ Landstingsvalgt siden 14/4 39.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
16	O. Bouet, Værkmester	25/3 79	KF.	6/10 44 ¹)
17	M. C. Schaumann, Fabrikant	30/12 75	KF.	1/10 28 ²)
18	J. R. Poulsen, Proprietær	31/8 73	KF.	23/9 32 ³)
19	Lisbet Hindsgaul, Frue	22/5 90	KF.	19/6 35 ⁴)
	Under Samlingen (9/12 45) nedlagdes Mandatet af: J. R. Poulsen, Proprietær. I hans Sted indtraadte: P. Korsgaard, Ingeniør, cand. polyt. .	17/7 74	KF.	6/12 45 ⁵)
1. Kreds.				
1	I. C. Elster Bonnichsen, Skoleinspektør, Dr. phil.	26/12 83	KF.	3/4 43
2	Max Bender, Kommunalrevisor	28/2 85	S.	14/4 39
3	Ingeborg Hansen, Landsretssagfører, Frue	17/2 86	S.	22/9 36
4	Johanne Dahlerup-Petersen, Frue	20/7 96	KF.	2/11 40
5	Otto Wiinblad, Typograf	7/1 87	S.	30/1 43
6	Josef Andersson, Forretningsfører	18/1 85	S.	14/4 39
7	Victor Fornæs, Driftsleder	8/1 81	S.	23/6 41 ⁶)
8	Hermod Lannung, Landsretssagfører	9/11 95	RV.	14/4 39
9	Erik Jacobsen, Sekretær	19/12 85	S.	8/10 39
10	A. Fløtkjær, Forretningsfører, Formand for Kbh. Borgerrepræsentation Under Samlingen (1/12 45) nedlagdes Mandatet af: Max Bender, Kommunalrevisor. I hans Sted indtraadte: N. C. Gram, Forretningsfører og (1/1 46): A. Fløtkjær, Forretningsfører. I hans Sted indtraadte: P. Christiansen, Malermester	15/4 92	S.	1/2 39
		29/11 78	S.	1/12 45
		18/11 80	S.	1/1 46

1) Folketingsmand 11/4 24—24/4 29, 16/11 32—22/10 35, 3/4 39—6/10 44.

2) Landstingsvalgt siden 22/9 36.

3) Landstingsvalgt siden 22/9 36.

4) Landstingsvalgt siden 2/11 40.

5) Folketingsmand 22/4 18—30/10 45.

6) Folketingsmand 22/10 35—3/4 39.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
2. Kreds.				
1	A. P. Hansen, Husmand	6/5 76	S.	11/5 18
2	Nikoline Winther, Frue	21/9 91	V.	18/6 39
3	Johs. Krarup, Forpagter	12/12 82	KF.	22/11 37
4	F. Willumsen, Sogneraadformand ..	4/7 82	S.	20/4 41
5	Alfred Date, Overlærer	6/2 82	S.	14/4 39 ¹⁾
6	Hans Hansen, Tømrer	9/11 85	S.	1/10 37 ²⁾
7	P. B. Thisted Knudsen, Sagsfører ...	4/4 04	V.	14/4 39
8	Einar P. Foss, Civilingeniør	29/1 93	KF.	14/4 43
9	Oluf Johansen, Statshusmand	29/3 94	RV.	22/9 36
10	P. K. Thomsen, Overlærer	30/9 78	S.	22/9 36
11	H. M. Markersen, Civilingeniør	11/3 81	KF.	14/4 43
12	Axel Christensen, Smedemester	3/5 89	RV.	22/9 36
	Under Samlingen (^{30/10 45}) nedlagdes Mandatet af: P. B. Thisted Knudsen, Sagsfører. I hans Sted indtraadte:			
	H. C. Andersen, Førstelærer	2/10 81	V.	1/10 28 ³⁾
	og (^{3/5 46}): H. M. Markersen, Civilingeniør. I hans Sted indtraadte:			
	P. Stochholm, Administrationschef ..	14/8 04	KF.	9/5 46
	som der ^{23/5 46} meddeltes Orlov. I hans Sted indtraadte midlertidigt:			
	Aage Windeløv, Stationsforstander ...	23/12 85	KF.	24/5 46
3. Kreds.				
	Johs. E. Larsen, Skatteraadformand	1/12 92	S.	14/3 42
4. Kreds.				
1	Jørgen Jørgensen, Gaardejer	7/6 91	KF.	14/4 39
2	N. Fledelius, Redaktør	18/9 81	S.	1/7 45
3	P. C. Petersen, Husmand	10/11 78	S.	26/9 26
4	A. Elmquist, Justitsminister	18/5 88	V.	14/4 39 ⁴⁾

1) Var ikke Medlem ^{13/4 43}—^{12/6 45}.2) Folketingsmand ^{16/11 32}—^{22/10 35}.3) Var ikke Medlem ^{21/9 36}—^{30/10 45}.4) Folketingsmand ^{16/9 27}—^{16/11 32}.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
5	P. N. Petersen (Røjle), Gaardejer ..	12/5 86	RV.	1/10 40 ¹⁾
6	J. P. Stensballe, fhv. Minister, Civilingeniør	6/7 74	V.	10/8 20
	Under Samlingen (20/4 46) afgik ved Døden: P. C. Petersen, Husmand. I hans Sted indtraadte: Marinus Larsen, Borgmester	11/8 86	S.	21/4 46
5. Kreds.				
1	O. I. Offersen, Sogneraadsformand ..	7/4 82	S.	22/9 36
2	M. P. Madsen, Murmester	26/4 75	S.	1/11 39
3	Jørgen Bjerg, Gaardejer	10/6 84	V.	28/3 43
4	Alfred Kristensen, Trafikekspedient ..	3/6 97	S.	1/3 40
5	Fr. Kristiansen, Gaardejer	29/10 90	RV.	22/9 36
6	Anna Rasmussen, Syerske, Frue	6/1 92	S.	14/4 43
7	Chr. J. Hansen, Pakmester	1/7 93	S.	1/10 40
8	Albert Andersen, Forretningsfører ..	8/5 88	S.	22/9 36
9	A. M. Bjerre, Politimester	18/2 95	V.	14/4 43
10	Jens Jensen, Murmester	5/7 90	V.	14/4 39
11	J. P. Bækgaard	25/2 78	V.	11/5 18
12	K. J. Pedersen, Gaardejer	18/1 73	V.	8/8 32
13	P. A. Poulsen (Stenderup), Førstelærer	10/4 94	KF.	14/4 39
14	O. H. Malchau, Trafikkontrolør, Kap- tajn	13/8 92	KF.	14/4 39
15	Jørgen Otsen, Bogtrykker	12/4 89	KF.	10/10 37
	Under Samlingen (15/1 46) nedlagdes Mandatet af: M. P. Madsen, Murmester. I hans Sted indtraadte: Aage Petersen, Arbejdsmand	10/12 96	S.	15/1 46
	og (31/3 46): K. J. Pedersen, Gaardejer. I hans Sted indtraadte: Johs. Jensen, Gaardejer	18/11 84	V.	1/4 46

1) Folketingsmand 3/10 23—11/4 24.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
6. Kreds.				
1	M. Chr. Korsgaard, Proprietær	25/8 83	KF.	22/9 36
2	J. S. Foget, Gaardejer	8/7 00	B.	14/4 39 ¹⁾
3	H. Hauch, fhv. Minister, Gaardejer.	6/9 76	V.	11/5 18
4	Th. Jensen, Borgmester	27/12 87	S.	27/12 39
5	Aksel Hvid, Murmester	18/3 77	S.	14/12 39
6	N. Chr. Nielsen-Man, Gaardejer	20/1 94	V.	23/9 32
7	S. Th. Wittrup, Skatteraadsformand	5/4 83	S.	6/10 42 ²⁾
8	G. Gudiksen, Gaardejer	5/2 81	RV.	29/5 39
9	N. P. Nielsen, Karetmager	18/7 80	S.	16/12 42 ³⁾
10	Henry Hansen, Rørmester	6/5 97	S.	14/4 39
11	Søren Stegger Nielsen, Amtsskolekon- sulent	20/3 87	V.	23/9 24 ⁴⁾
12	Jens Peder Ravn, Overlærer	9/1 84	V.	13/5 40
	Under Samlingen (^{30/10} 45) nedlagdes Mandatet af: J. S. Foget, Gaardejer. I hans Sted indtraadte efter stedefundet Valg i Kredsen: Kr. Fuglsang, Gaardejer	29/1 78	V.	13/11 45 ⁵⁾
7. Kreds.				
	Poul Niclasen, Redaktør	3/1 89	U.P. ⁶⁾	22/9 36 ⁷⁾

1) Folketingsmand 22/10 35—^{3/4} 39.2) Folketingsmand 16/11 32—^{21/10} 35.3) Folketingsmand 29/3 38—^{3/4} 39.4) Folketingsmand 1/10 22—^{11/4} 24.5) Folketingsmand 2/12 26—^{21/10} 35.6) I Valggruppe med Socialdemokratiet og indtil ^{30/11} 45 tillige med Det radikale Venstre.

7) Valget fandt Sted 27. April 1939.

Parti-Grupperingen

før Valgene den 30. Oktober 1945.

<i>Folketinget.</i>	<i>Landstinget.</i>
Socialdemokratiet 66	Socialdemokratiet 34
Det konservative Folkeparti 31	Venstre 18
Venstre 28	Det konservative Folkeparti 14
Det radikale Venstre 13	Det radikale Venstre 8
Danmarks kommunistiske Parti 3	Bondepartiet 1
Dansk Samling 3	Uden for Partierne (Færøerne) 1 ²⁾
Danmarks national-socialistiske Arbejder-Parti . . . 3	
Danmarks Retsforbund . . . 2	
Bondepartiet 2	
Uden for Partierne (Færøerne) 1	
<u>152¹⁾</u>	<u>76</u>

¹⁾ Ved Lov Nr. 239 af 18. Maj 1945, jfr. Foreløbig Lov af 7. Maj 1945, forøgedes Antallet af Folketingets Medlemmer med 3 til 152 for Tiden, indtil nyt almindeligt Valg til Folketinget havde fundet Sted. Samtidig bestemtes det, at disse 3 Mandater skulde tilfalde de Personer, som ved Valget til Folketinget den 3. April 1939 blev valgt til Medlemmer af Tinget som Kandidater for Danmarks kommunistiske Parti.

²⁾ I Valgruppe med Socialdemokratiet og Det radikale Venstre.

Parti-Grupperingen

efter Valgene den 30. Oktober og 13. November 1945.

<i>Folketinget.</i>		<i>Landstinget.</i>	
Socialdemokratiet	48	Socialdemokratiet	34
Venstre	38	Venstre	19
Det konservative Folkeparti	26	Det konservative Folkeparti	14
Danmarks kommunistiske Parti	18	Det radikale Venstre	8
Det radikale Venstre	11	Uden for Partierne (Færøerne)	1 ¹⁾
Dansk Samling	4		
Danmarks Retsforbund	3		
Uden for Partierne (Færøerne)	1		
	149		76

¹⁾ I Valgruppe med Socialdemokratiet og indtil ³⁰/₁₁ 45 tillige med Det radikale Venstre.

Partiernes Bestyrelser.

Socialdemokratiet.

- Folketinget: (1. Afdeling). Alsing Andersen (Formand), Bording (Næstformand), Johs. Hansen (Sekretær), V. Buhl, Chr. Christiansen, Hartvig Frisch, H. C. Hansen, H. P. Hansen (Sorø A.), Hans Hedtoft, Holger Larsen (Vejle A.), Hans Rasmussen og Strøm.
- (2. Afdeling). V. Buhl (Formand), Bording (Næstformand), H. C. Hansen (Sekretær), Alsing Andersen, Bomholt, Chr. Christiansen, Johs. Hansen, Hans Hedtoft, Holger Larsen (Vejle A.) og Strøm. Under Samlingen tiltraadte Hartvig Frisch og Frede Nielsen som Bestyrelsesmedlemmer, medens Bording frattraadte, da han nedlagde sit Folketingsmandat. I Stedet for sidstnævnte blev Hans Hedtoft Næstformand.
- Landstinget: Stumph (Formand), Hans Hansen (Næstformand), H. P. Johansen (Sekretær), Kr. Johansen, Ch. Petersen og Steincke.

Venstre.

- Folketinget: (1. Afdeling). Søren P. Larsen (Formand), Harald Petersen (Næstformand), Arnth Jensen (Sekretær), Jørgen Gram, Jensen-Broby, Nørskov, Hans Pinstrup og Inger Gautier Schmit.
- (2. Afdeling). Edvard Sørensen (Formand), Sønderup (Næstformand), Arnth Jensen (Sekretær), Jørgen Gram, Jensen-Broby, Hans Conrad Koefoed, Nørskov og Hans Pinstrup.
- Landstinget: Stensballe (Formand), Bækgaard (Næstformand), Nielsen-Man (Sekretær), Jepsen Christensen, Hauch, Rytter og Villemoes. Efter at sidstnævnte var blevet Minister, indtraadte Stegger Nielsen i hans Sted som Medlem af Bestyrelsen.

Det konservative Folkeparti.

- Folketinget: (1. Afdeling). Kristen Amby (Formand), Victor Larsen (Næstformand), Finnemann-Bruun, Henning Hasle, O. Kier, Aksel Møller, Poul Sørensen og Westermann.

Folketinget: (2. Afdeling). Christmas Møller (Formand), Fibiger (Næstformand), Aksel Møller (Sekretær), Kristen Amby, Halfdan Hendriksen, Ole Bjørn Kraft, Victor Larsen, Poul Sørensen og Westermann.

Landstinget: Jørgen Jørgensen (Formand), Schaumann (Næstformand), Lisbet Hindsgaul, M. C. Korsgaard, Krarup, Malchau og P. A. Poulsen (Stenderup).

Danmarks kommunistiske Parti.

Folketinget: (1. Afdeling). Svend Nielsen (Formand).
— (2. Afdeling). Aksel Larsen (Formand), Alfred Jensen (Næstformand), Lynnerup Nielsen (Sekretær), Ragnhild Andersen, Jens Johs. Hansen (indtil han nedlagde sit Folketingsmandat) og Martin Nielsen.

Det radikale Venstre.

Folketinget: (1. Afdeling). Jørgen Jørgensen (Formand), Steen (Næstformand), N. P. Andreasen, Rager og Rasmussen (Gylling).
— (2. Afdeling). Jørgen Jørgensen (Formand), N. P. Andreasen, Bertel Dahlgaard, A. M. Hansen og Steen.

Landstinget: P. N. Petersen (Røjle) (Formand), Oluf Johansen (Næstformand) og Lannung (Sekretær).

Dansk Samling.

Folketinget: (1. og 2. Afdeling). Stærmosé (Formand).

Danmarks Retsforbund.

Folketinget: (1. Afdeling). Oluf Pedersen (Formand).
(2. Afdeling). Norlev (Formand).

Bondepartiet.

Folketinget: (1. Afdeling). Valdemar Thomsen (Formand).

Dansk interparlamentarisk Gruppe.

Bestyrelse.

Folketingsmand V. Buhl (Formand), Folketingsmand Elgaard (Næstformand), fhv. Landstingsmand, Nationalbankdirektør Bramsnæs, Folketingets Formand J. Bomholt, Folketingsmand Hartvig Frisch, Landstingets Formand Charles Petersen, Landstingsmand Stumph, Folketingsmand Søren P. Larsen, Landstingsmand H. Hauch, Folketingsmand Christmas Møller, Folketingsmand Ole Bjørn Kraft, Folketingsmand K. Bøgholm, Folketingsmand Jørgen Jørgensen, fhv. Folketingsmand, Dr. phil. P. Munch og Folketingsmand Alfred Jensen.

Revisorer: Folketingsmand, Statsrevisor Marinus Sørensen og fhv. Landstingsmand, Bankdirektør Jensen-Stevns.

Delegerede i Nordisk interparlamentarisk Raad.

Medlemmer: Folketingsmand V. Buhl, Folketingsmand Ole Bjørn Kraft, Folketingsmand Bertel Dahlgaard og Landstingsmand H. Hauch.

Suppleanter er: Folketingets Formand J. Bomholt Folketingsmændene Elgaard og K. Bøgholm og Landstingsmand Lannung.

Delegerede i Interparlamentarisk Unions Raad.

Medlemmer: Folketingsmændene Hartvig Frisch og Ole Bjørn Kraft.

Suppleanter: Folketingsmand Edv. Sørensen og Landstingsmand H. Lannung.

Rigsdagens Aabningsmøde.

Aabningen af Rigsdagens 97. ordentlige Samling fandt Sted i Henhold til kgl. aabent Brev af 25. September 1945 i Rigsdagens Fællessal den 2. Oktober 1945.

Aabningsakten foretoges af *Statsminister V. Buhl*, som fremsatte følgende *Udtalelse*:

I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt Kongen ved Aabent Brev af 25. September 1945 indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag. Ved Reskript af samme Dato har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig at aabne denne i Dag sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornodne. Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Da Regeringen blev udnævnt umiddelbart efter vort Lands lykkelige Befrielse, fremtraadte den som en national Samlingsregering, dannet i den Fællesskabets Aand, som havde baaret Nationen oppe i Besættelsens onde Tid, og ved Rigsdagens paafølgende Sammentræden blev det tilkendegivet, at Regeringens Maal var at bevare og sikre Sammenholdet i vort Folk og samle Kræfterne til Løsning af de Op-gaver, som vilde trænge sig paa i Overgangstiden, indtil nyt Valg blev afholdt.

I den forløbne Tid har Regeringen stadig holdt sig dette Maal for Øje, og den har sat al sin Kraft ind paa i forstaaende Samarbejde med Rigsdagen at søge Landets Tilbagevenden til frie Forhold ordnet paa rolig og værdig Maade. Et omfattende og betydningsfuldt Lovgivningsarbejde er gennemført, og det er Regeringens Opfattelse, at den Ger-

ning, som det naturligt har paahvilet den at udføre, nu i det store og hele er bragt til Afslutning.

Regeringens første og fornemste Opgave maatte være i Samklang med det stærke Ønske, som næredes af hele det danske Folk, at søge Danmark anerkendt som Medlem af De Forenede Nationer. Denne Anerkendelse blev givet paa vor første Grundlovsdag efter Befrielsen, og Danmark tiltraadte derefter sammen med 49 andre Nationer San Francisco-Pagten den 26. Juni.

Endvidere hørte det til Regeringens første Handlinger at anerkende den Grønlandstraktat, som blev afsluttet af Minister Kauffmann i 1941, samt at erklære den under Tvang tiltraadte Anti-Kominternpagt for ugyldig.

Det har i det hele været Regeringens Bestræbelse at genoprette en nær og venskabelig Forbindelse med Amerikas Forenede Stater, Frankrig, Kina, Sovjetunionen og Storbritannien saavel som med andre venligsindede Nationer, ligesom Samarbejdet med vore nordiske Brødrelande er blevet fæstnet og styrket.

Det har været Regeringen magtpaaliggende at opnaa de bedst mulige udenlandske Handelsforbindelser, og med adskillige Lande er Handelstraktater allerede afsluttet. Gennem Ændringer i Udenrigsloven er bedre Vilkaar og Muligheder for Landets udenrigske Tjeneste søgt tilvejebragt.

I militær Henseende har den første Opgave, der har foreligget i Overgangsperioden, været at indkalde, uddanne og udruste de nødvendige Styrker til at gennemføre den militære Vagttjeneste i Landet. For under de ekstraordinære Forhold at kunne løse de foreliggende Opgaver vedtoges umiddelbart efter Regeringsdannelsen en foreløbig Bemyndigelseslov til Forsvarsministeren. Og som et Udtryk for Ønskeligheden af at knytte egnede Personer, der under Besættelsen havde vist Dygtighed og Interesse for Forsvaret, til Hæren og Flaaden, er Loven om Adgang for Frihedsbevægelsens Befalingsmænd til Optagelse i Hær og Flaade blevet gennemført.

For at udskille alle Befalingsmænd og andre, der har været i tysk Tjeneste under Besættelsen, er der vedtaget en Lov om Bemyndigelse til øjeblikkelig Afsked af Tjenestemænd af Hæren og Søværnet.

Man har indført en ny Talsmandsordning, indskrænket den militære Hilseligt og udvidet Omsorgen for Mandskabet dels gennem »Folk og Værn«-Arbejdet, dels gennem Forbedringen af Mandskabets og de Paarørendes Kaar igennem Særforsorgsordningen.

For Flaaden har der foruden Vagttjenesten foreligget den særlige Opgave at deltage i Rensningen af de danske Farvande for Miner. Alt disponibelt Materiel har været sat ind herpaa, og yderligere er til denne Opgave overtaget den 137. engelske Ministrygerflotille og 10 tyske Ministrygere.

Medens Gennemførelsen af en ny Forsvarsordning naturligt har maattet henskydes til Vedtagelse efter Valget, har Regeringen set det som sin Opgave at sætte Uddannelsen saavel af Rekrutter som af Befalingsmænd i Gang saa hurtigt som muligt, og dette Maal er ogsaa naaet.

Som et Udtryk for Regeringens Villighed til sammen med sine allierede at løse Efterkrigstidens Opgaver forberedes Udsendelsen af en fuldt udrustet dansk Division til Deltagelse i Besættelsen af Tyskland, og der er oprettet et dansk-engelsk Rekruteringskontor til Hvervning af frivillige til den britiske Hær.

For Justitsvæsenet har Hovedopgaven været dels at genoprette det danske Politi for derigennem at tilvejebringe det fornødne Grundlag for Opretholdelse af Ro og Orden og Genskabelse af Retssikkerhed i Landet, dels at gennemføre den paakrævede Retsfølgning mod Personer, som i Besættelsestiden groft har forbrudt sig mod det nationale Fællesskab.

Den Internering, som Frihedsbevægelsen straks efter Befrielsen med Regeringens Billigelse iværksatte over for Personer, der havde gjort sig skyldige i Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed, og som under de givne Forhold maatte anses for tvingende nødvendig for at undgaa Anslag mod Statens Sikkerhed og løssluppen Selvtægt, blev snarest gør ligt efterfulgt af en ny Retspleje- og Straffelovgivning, hvorunder senere ogsaa blev inddraget Personer som paa utilbørlig Vis havde udnyttet Besættelsen til erhvervsmæssig Fordel.

Til at behandle angribelige Forhold inden for Statens Tjenestemandsstand er en ekstraordinær Tjenestemandsdomstol oprettet.

Til nævnte Lovgivning er nu føjet Lovforslagene om Tilbagebetaling af Fortjeneste og om Avancebegrænsning i Erhvervsforhold, der vedrører tyske Interesser, hvilke Forslag endnu ikke er færdigbehandlet af Rigsdagen. Ved en særlig Lov er desuden givet Adgang til at gennemføre en almindelig Revision af det økonomiske Mellemværende med Besættelsesmagten og Tyskland under Besættelsestiden.

For at opnaa Sanering af dansk Erhvervsliv er der endvidere ved Loven om tvungen Likvidation eller Administration af visse Aktieselskaber m. v. skabt Grundlag for at gribe ind over for Selskaber, der arbejder med tysk eller japansk Kapital.

Dernæst har Regeringen maattet træffe Foranstaltninger til en Afvikling af de Forhold, der staar i Forbindelse med den tyske Værnemagts Benyttelse af fast Ejendom her i Landet, og til med Bevillingsmyndighedernes Tilslutning at yde fornøden Hjælp til de Borgere, der er blevet ramt af tyske Indgreb paa dette Omraade.

En anden og vidtrækkende Opgave er den Administration og Bevogtning, som de tyske Flygtninges Ophold i Landet udkræver. Der er her, indtil C. B.-Mandskab blev indkaldt, ydet en betydningsfuld frivillig Vagttjeneste fra Frihedsbevægelsens Side.

Der er draget Omsorg for Modtagelsen og Indkvarteringen af hjemvendte danske Flygtninge og deporterede, ligesom der gennem de oprettede Kontorer for særlige Anliggender er ydet midlertidig Hjælp til Deltagere i Frihedsbevægelsen samt til andre, hvis Behov for Hjælp staar i Forbindelse med de særlige Forhold under Besættelsen eller ved dens Ophør.

Endvidere er der gennem en særlig Lovgivning tilvejebragt Hjemmel til at yde Erstatning til Besættelsestidens Ofre, ligesom flere Love er gennemført til Gavn for de søfarende.

Endelig skal i denne Sammenhæng nævnes det af Rigsdagen ikke færdighandlede Lovforslag om Oprejsning til de af Frihedsbevægelsen uforskyldt internerede.

Hvad de almindelige Statsanliggender angaar, er store Bestræbelser udfoldet for at bringe Landets Produktions- og Forsyningsforhold paa Fode, men Mulighederne for en hurtig

Bedring paa disse Omraader har været afhængige af Forhold, som Regeringen kun i ringe Omfang er Herre over. Til Fremme af Raastof- og Vareimporten er optaget Kreditter i Sverige og De forenede Stater paa ca. 200 Mill. Kr., og Udbyttet af vor Eksport, først og fremmest Udførselen til England, giver ligeledes Muligheder for en værdifuld Import. Forsyningen med nye Tekstilvarer vil inden længe kunne tage sin Begyndelse, og der er for disse Varers Vedkommende en Rationeringsordning og i Forbindelse dermed en Rabatordning for mindrebedmedle under Forberedelse.

For Landbrugets Vedkommende er der gennem Prisforhandlingerne med England samt Lovene om en Smørordning og en Flæskeordning tilvejebragt stabile Produktionsvilkaar for Tiden indtil 1. Oktober næste Aar.

Udviklingen paa Arbejdsmarkedet efter Befrielsen har stillet sig gunstigere end paa Forhaand ventet. Statens Indsats paa dette Omraade har bl. a. bestaaet i Gennemførelsen af en Lovgivning, der tager Sigte paa at fjerne de af Tyskerne anlagte Tankgrave o.l.ign., hvortil vil medgaa en Arbejdsløn paa omkring 50 Mill. Kr. Derudover er stillet en Bevilling paa 118 Mill. Kr. til Raadighed som Tilskud til særlige Beskæftigelsesforanstaltninger, hvis Iværksættelse vil medføre Arbejder til en Værdi af op imod 300 Mill. Kr.

I de hidtil foreskrevne Regler i Beskæftigelsesloven er sket saadanne Ændringer, at Vilkaarene for Beskæftigelsesarbejder nu i Henseende til Løn og Arbejdstid ligger paa Linie med Vilkaarene for normalt Arbejde.

Gyldighedstiden for Loven om Arbejdsforhold udløber 1. November d. A., og Loven vil da falde bort. I den Anledning er der gennemført Lovregler om, at Tvistigheder, der maatte opstaa angaaende de af Arbejds- og Forligsnævnet afsagte Kendelser, behandles af den faste Voldgiftsret, og at de ved Lovens Bortfald for Nævnet indbragte Sager skal færdigbehandles af dette.

For de i Foraaret givne Bestemmelser angaaende Forhøjelse af Understøttelserne til arbejdsfordelte og arbejdsløse, som kun gjaldt til 1. Oktober, er Gyldigheden forlænget til 15. December d. A.

Ved den Forhøjelse af Arbejdernes Dyrtidstillæg, hvorom der i August Maaned opnaaedes Enighed mellem Arbejds-

givernes og Arbejdernes Hovedorganisationer, skete der et væsentligt Skridt frem mod Reallønnens Genoprettelse. Regeringen ydede et afgørende Bidrag til Overenskomstens Tilvejebringelse, idet Arbejdsgiverforeningen havde gjort sin Stilling afhængig af, at Regeringen efter at være gjort bekendt med Hovedindholdet af det foreliggende Forligsgrundlag, tiltraadede Foreningen at tiltræde dette.

En Bedring af Alders- og Invaliderrentenydernes Kaar er sket dels ved Forhøjelse af de Beløb, Kommunerne har til Raadighed til personlige Tillæg, og dels ved Ydelse af et Eengangstillæg til alle Rentenyderne. I alt drejer det sig om en Udbetaling paa ca. 37 Mill. Kr.

Paa samme Maade som ved tidligere skelsættende Begebenheder i Nationens Liv er gennemført en Eftergivelse af Kommunehjælp, saaledes at Personer, der paa Grund af ekstraordinære Forhold har maattet oppebære langvarig Kommunehjælp og derved havde mistet deres Stemmeret, har faaet denne tilbagegivet.

Ved den i September vedtagne Lov vedrørende Stats-tjenestemændenes Reguleringstillæg blev der skabt den fornødne Hjemmel til stort set at ligestille Tjenestemandslønningerne med Arbejds lønningerne, hvad Dyrtidstillæggene angaar.

Med det Formaal at danne Grundlaget for en Sanering af Landets Pengevæsen og større Sundhed i Samfundets økonomiske Forhold er gennemført omfattende Lovbestemmelser om en ekstraordinær Formueopgørelse. Naar Forslag om ekstraordinær Skatteudskrivning ikke er fremsat, skyldes det, at det af Finansministeriet nedsatte sagkyndige Udvalg endnu ikke har afgivet Betænkning.

Med Hensyn til Færøerne skal anføres, at Regeringen har anset det for politisk og praktisk rigtigt at efterkomme det færøske Ønske om Opretholdelse indtil videre af den under Adskillelsen etablerede midlertidige Administration af Øerne ved Amtmanden og Lagtinget i Forening, hvorfor der ikke har været forelagt Rigsdagen færøske Love. Regeringen har forsøgt gennem Lagtinget straks at faa Forhandlinger i Gang om Øernes fremtidige Stilling, men det har vist sig nødvendigt, at der først afholdes nyt Lagtingsvalg. Dette vil finde Sted i Begyndelsen af November.

Valg til Folketinget kan ventes udskrevet til Afholdelse den 30. i denne Maaned. Der vil derfor — medmindre ekstraordinære Forhold maatte gøre anden Lovforelæggelse bydende nødvendig — for den nu sammentrædende Rigsdag, ud over Genfremsettelsen af de tre nævnte ikke færdigbehandlede Forslag, kun blive forelagt Statsregnskabet for Finansaaret 1944—45 og Forslag til Finanslov for Finansaaret 1946—47 samt et Lovforslag, der vil muliggøre Op-hævelse af Brevcensuren.

Under den forestaaende Valgkamp vil frie Former og fri Tale atter efter Besættelsens Tryk kunne udfolde sig helt og fuldt, men det er min Tro, at den samdrægtige Fællesfølelse, som voksede sig stærk i Prøvelsernes Aar, ogsaa vil kaste sit Skær over de Meningsbrydninger, som nu vil fremkomme i Pagt med Demokratiets Idé. Da vil ogsaa dette Valg blive til Ære og Fremgang for vort Land, hvis gode Tjenere vi alle ønsker at være.

I denne Forvisning opfordrer jeg til, at vi indleder Rigsdagssamlingen med et Leve vort Fædreland, Leve Danmark. (Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et tredfoldigt Hurra).

Jeg skal derefter anmode Tingene om at konstituere sig under Aldersformændenes Ledelse.

Præsidium og Sekretærer samt staaende Udvalg.

A. Folketinget.

1. Afdeling.

Folketinget sattes den 2. Oktober 1945 ved, at der i Henhold til Forretningsordenens § 2 valgtes et Præsidium, bestaaende af 1 Formand og 3 Næstformænd, samt 4 Sekretærer. Til Valget af Præsidium havde Socialdemokratiet og Det radikale Venstre anmeldt fælles Valgruppe.

Til *Formand* valgtes: Redaktør *Hans Rasmussen* (S.), til *1. Næstformand*: Kommandør *Westermann* (K. F.), til *2. Næstformand*: Fru *Inger Gautier Schmit* (V.) og til *3. Næstformand*: fhv. Minister *Jørgen Jørgensen* (R. V.).

Til *Sekretærer* valgtes: Fabrikarbejder *Strøm* (S.), Høj-skolelærer *Kristian Nygaard* (R. V.), Landsretssagfører *Hjermind* (K. F.) og Førstelærer *Arnth Jensen* (V.). (F. Sp. 1).

Samme Dag nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 staaende Udvalg, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen* bestaaende af Tingets Præsidium: Hans Rasmussen, Westermann, Inger Gautier Schmit og Jørgen Jørgensen samt følgende valgte Medlemmer: Alsing Andersen, Fr. Dalgaard (Sekretær), Hartvig Frisch, H. P. Hansen (Sorø A.) (Formand), Steen, Hjermind og Oluf Pedersen. (F. Sp. 3).
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Gustav Pedersen, Holger Larsen (Odense A.) (Sekretær), Sneum, Villumsen, Rasmussen (Gylling) (Formand), Carsten Raft, Kastrup Olsen, From og Einar Simonsen. (F. Sp. 3).
- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: Holger Eriksen (Formand), Johs. Hansen, Schytz, Strøm, N. P. Andreasen (Sekretær), Finnemann Bruun, Poul Sørensen, Marinus Jensen og J. E. Nørgaard. (Sp. 3).

- 4) Et *Finansudvalg*: Holger Larsen (Vejle A.) (Formand), E. Friis, Larsen (Bjerre), P. Mortensen (Sekretær), Sneum, Alvilda Larsen, Bertel Dahlgaard, Rager, Korsgaard, Victor Larsen, Aksel Møller, Himmelstrup, Jensen-Broby, Hans Pinstrup og Norlev. (F. Sp. 3).
- 5) Et *Lønningsudvalg*: Holger Eriksen, Alfred Andersen, Einer-Jensen, Jensen (Lillering), A. C. Mortensen, Gustav Pedersen, M. K. Sørensen (Sekretær), Peder Clausager, P. D. Jensen, Westermann, Karl Olsen, Vestergaard, Søren P. Larsen (Formand), Hans Pinstrup og Sønderup. (F. Sp. 3).
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Alsing Andersen, Alfred Andreassen, Hartvig Frisch, H. P. Hansen (Sorø A.), Johs. Hansen, Jensen (Lillering), P. Mortensen, Valdemar Sørensen, Steen, Kristen Amby (Formand), Boeck-Hansen, Hans Thyge Jacobsen, Hans Conrad Koefoed, Laurits Pedersen og Einar Simonsen. (F. Sp. 4).

2. Afdeling.

(Efter Valget til Folketinget den 30. Oktober 1945).

I Mødet den 22. November 1945 valgte Folketinget i Henhold til Forretningsordenen § 1, Stk. 1, under Aldersformandens (Bording) Forsæde en midlertidig Formand. Efter Forslag af Socialdemokratiet valgtes *Bomholt* til *midlertidig Formand*. (F. Sp. 404).

I et senere Møde samme Dag godkendtes samtlige Valg (bortset fra Valget paa Færøerne). Efter at det dernæst var besluttet at forhøje Antallet af Næstformænd fra 3 til 4, sattes Folketinget ved, at der i Henhold til Forretningsordenens saaledes ændrede § 2 valgtes et Præsidium, bestaaende af 1 Formand og 4 Næstformænd, samt 4 Sekretærer. Til Valget af Præsidium havde Venstre og Det radikale Venstre anmeldt fælles Valggruppe.

Til *Formand* valgtes: Formand for Radioraadet *Bomholt* (S.), til *1. Næstformand*: Førstelærer *Arnth Jensen* (V.), til *2. Næstformand*: Kommandør *Westermann* (K. F.), til *3. Næstformand*: Partisekretær *Jens Johs. Hansen* (D. K.) (efterfulgtes 1°/6 1946 af forhenværende Minister Alfred Jen-

sen) og til 4. *Næstformand*: Statsrevisor A. M. Hansen (R. V.). (F. Sp. 423).

Til *Sekretærer* valgtes: Konsulent Damsgaard (V.), Fabrikarbejder Strøm (S.), Landsretssagfører Hjermind (K. F.) og Højskolelærer Kristian Nygaard (R. V.). (F. Sp. 423).

Tinget nedsatte derefter de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen* bestaaende af Tingets Præsidium: Bomholt, Arnth Jensen (Sekretær), A. M. Hansen, Westermann og Jens Johs. Hansen (fra 1⁸/₆ 1946 Alfred Jensen) samt følgende valgte Medlemmer: Thisted Knudsen, Axel Kristensen, Jørgen Jørgensen, V. Buhl (Formand), Fr. Dalgaard, Hjermind og Aksel Larsen. (F. Sp. 423).
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: From (Formand), Lorentzen, Rasmussen (Gylling), Gustav Pedersen, Holger Larsen (Odense A.) (Sekretær), Sneum, Bøgholm, Gudrun Hasselriis og Rosendahl. (F. Sp. 423).
- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: Harald Nielsen (Sekretær), Jens Chr. Christensen, N. P. Andreasen, Johs. Hansen, Schytz, Strøm (Formand), Kristen Amby, Oda Christensen og Nørlund. (F. Sp. 423).
- 4) Et *Finansudvalg*: Jensen-Broby (Sekretær), Himmelstrup, Hans Pinstrup, Bertel Dahlgaard, Rasmussen (Gylling), Holger Larsen (Vejle A.) (Formand), Kolbjørn, P. Mortensen, Carl Petersen, Sneum, Victor Larsen, Aksel Møller, Boeck-Hansen, Alfred Jensen (fra 1⁸/₆ Nørlund) og Inger Merete Nordentoft (fra 11/₇ Ragnhild Andersen). (F. Sp. 424).
- 5) Et *Lønningsudvalg*: Hans Pinstrup, Sønderup, Holm (fra 2⁸/₅ Arnth Jensen), Hauch, A. M. Hansen, Alfred Andersen, Alfred Andreassen, Kai Jensen (fra 11/₄ H. C. Hansen), Gustav Pedersen (Formand), M. K. Sørensen, Westermann, Karl Olsen, Erna Sørensen, Mogens Fog og Svend Nielsen.
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Hans Conrad Koefoed, Laurits Pedersen, Einar Simonsen, Steen, Johs. Christiansen, Alsing Andersen,

V. Buhl, Johs. Hansen, Hauberg, Schytz, Kristen Amby, Ole Bjørn Kraft (Formand), Poul Sørensen, Jens Johs. Hansen (fra $18/6$ Aksel Larsen) og Chr. A. Christiansen.

B. Landstinget.

I Mødet den 2. Oktober 1945 valgtes under Aldersformandens (K. Pedersen) Forsæde et *Præsidium*, bestaaende af 1 Formand og 3 Næstformænd. Efter Forslag af Tingets største Gruppe, omfattende Socialdemokratiets og Det radikale Venstres Medlemmer samt Landstingsmanden for 7. Kreds*), valgtes Landstingsmand *Charles Petersen* (S.) til *Formand*. Dette Valg foretoges uden Afstemning (L. Sp. 1). Derefter foretoges Valg af 3 Næstformænd. Til 1. *Næstformand* valgtes: forhenværende Præsident for Københavns Byret *Svenning Rytter* (V.), til 2. *Næstformand*: Proprietær *M. C. Korsgaard* (K. F.) og til 3. *Næstformand*: Smedemester *Axel Christensen* (R. V.). (L. Sp. 1).

Til *Sekretærer* valgtes: Landsretsagfører Fru *Ingeborg Hansen* (S.), Statshusmand *Oluf Johansen* (R. V.), Amtsskolekonsulent *Stegger Nielsen* (V.) og Førstelærer *P. A. Poulsen* (*Stenderup*) (K. F.). (Sp. 2).

Den 3. Oktober 1945 nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 9 foreskrevne 5 staaende Udvalg, nemlig:

- 1) Et Udvalg for *Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium: Ch. Petersen, Rytter, M. C. Korsgaard og Axel Christensen samt følgende valgte Medlemmer: Ingeborg Hansen (Formand), Stumph, Gudiksen, Nielsen-Man og Malchau (Sekretær). (L. Sp. 5).
- 2) Et Udvalg for *Andragender*: Albert Andersen, Hvid, Kr. Johansen (Formand), Steincke, Thomsen, Anna Westergaard (Sekretær), Esther Malling Pedersen, Nikoline Winther og J. R. Poulsen (fra $18/1$ Markersen, fra $15/5$ P. A. Poulsen (*Stenderup*)). (L. Sp. 5).

*) Det radikale Venstre udtraadte $30/11$ 1945 af denne Gruppe og indgik $15/2$ 1946 i en fælles Valgruppe med Venstre.

- 3) Et *Finansudvalg*: A. P. Hansen, Ingeborg Hansen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Jørgen Møller, Steincke (Formand), Stumph, Lannung (Sekretær), Martin Sørensen (Peterslund), Jepsen Christensen, Hauch, Villemoes (fra 22/11 Stensballe), M. C. Korsgaard, Krarup og Schumann. (L. Sp. 5).
- 4) Et *Udvalg til Valgs Prøvelse*: Hans Hansen (Formand), Ingeborg Hansen, H. P. Johansen, P. N. Petersen (Røjle) Elmquist (fra 22/11 Bjerre), S. C. Nørgaard (Sekretær) og Lisbet Hindsgaul. (L. Sp. 5).
- 5) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Hans Hansen (Sekretær), Ingeborg Hansen, Erik Jacobsen, Johs. E. Larsen, Offersen, P. C. Petersen (fra 7/5 Henry Hansen), Willumsen, Fr. Kristiansen, Martin Sørensen (Peterslund), Jens Jensen, Thisted Knudsen (fra 22/11 Esther Malling Pedersen), Villemoes (fra 22/11 Nielsen-Man), Johanne Dahlerup-Petersen, Malchau og Jørgen Otsen. (L. Sp. 5).

Til at føre Tilsyn med *Rigsdagens Bogsamling* valgte Folketinget i Samlingens første Afdeling *Bomholt* og i anden Afdeling *Elin Appel*. (F. Sp. 4 og 424). Landstinget valgte *H. P. Johansen*. (L. Sp. 6).

Rigsdagsvalgene.

Ved kgl. aabent Brev af 4. Oktober 1945 blev der udskrevet nyt *almindeligt Valg til Folketinget* til Afholdelse Tirsdag den 30. Oktober 1945 (paa Færøerne fandt Valget Sted den 20. November 1945).

Da det Medlem af Landstinget (J. S. Foget), der i 1939 var valgt for Bondepartiet i 6. Landstingskreds, nedlagde sit Mandat fra 1. November 1945 at regne, og da ingen af de for dette Medlem valgte Stedfortrædere ønskede at indtræde i Landstinget, blev der desuden i Henhold til Valglovens § 90, Stk. 2, jfr. § 83, Stk. 2, af Indenrigsministeren ved Anordning af 6. Oktober 1945 truffet Bestemmelse om, at der Tirsdag den 13. November skulde foretages *Valg af et nyt Medlem til Landstinget for 6. Kreds*. Samtidig fastsattes Valgmandsvalget til Afholdelse den 30. Oktober, samme Dag som Folketingsvalget skulde finde Sted.

Folketingsvalget den 30. Oktober 1945.

Der afgaves ved Folketingsvalget (bortset fra Valget paa Færøerne, som omtales nedenfor) 2 049 184 gyldige Stemmer, som fordelte sig saaledes paa Partierne: Socialdemokratiet 671 755, Venstre 479 158, Det konservative Folkeparti 373 688, Danmarks kommunistiske Parti 255 236, Det radikale Venstre 167 073, Dansk Samling 63 760, Danmarks Retsforbund 38 459, Uden for Partierne 55. Ugyldige var 6 131 Stemmesedler mod 29 800 ved Folketingsvalget i Marts 1943 og 9 667 ved Folketingsvalget i April 1939.

Valgdeltagelsen var meget høj om end lavere end ved det nærmest foregaaende Valg, der fandt Sted under Besættelsen. Den er opgjort til 86,3 pCt. i 1945 mod 89,5 pCt. i 1943, 79,2 pCt. i 1939, 80,7 pCt. i 1935, 81,5 pCt. i 1932 og 79,7 pCt. i 1929. For Hovedstadens Omraade var Procenten 87,2, for Øernes 87,1 og for Jyllands 85,1. Højest staar Aarhus Amt (88,3) og Maribo Amt (88,1) samt Københavns østre Stor-

kreds (88,1), lavest Hjørring Amt (81,3), de sønderjyske Amter (82,2) og Bornholms Amt (82,6).

Følgende Oversigt viser, hvordan Stemmetallene procentvis fordelte sig paa Partierne ved Folketingsvalgene i 1939, 1943 og 1945:

pCt. af de afgivne Stemmer	1939	1943	1945
Socialdemokratiet	42,9	44,5	32,8
Venstre	18,2	18,7	23,4
Det konservative Folkeparti	17,8	21,0	18,2
Danmarks kommunistiske Parti	2,4	—	12,5
Det radikale Venstre	9,5	8,7	8,1
Dansk Samling	0,5	2,2	3,1
Danmarks Retsforbund	2,0	1,6	1,9
Bondepartiet	3,0	1,2	—
Danmarks nat.-soc. Arb.-Parti	1,8	2,1	—
Nationalt Samvirke	1,0	—	—
Slesvigske Parti	0,9	—	—
	100,0	100,0	100,0

(En Streg angiver, at vedkommende Parti ikke opstillede Kandidater ved det paagældende Valg. Danmarks kommunistiske Parti var ved Lov Nr. 349 af 22. August 1941, der ophævedes 7. Maj 1945, forhindret i at opstille i 1943. Slesvigske Parti meddelte i 1943, at det undlod at deltage i Valget, fordi den tyske Folkegruppe havde koncentreret alle sine Kræfter om Løsningen af Krigsopgaverne.)

Ved Folketingsvalget paa *Færøerne*, der afholdtes 20. November 1945, afgaves 8 650 Stemmer svarende til en Stemmeprocent paa 57,3 mod 47,8 ved Valget i 1939. Af de tre opstillede Kandidater valgtes Bankdirektør Th. Petersen, Thorshavn, med 3 990 Stemmer.

De af Valget forårsagede Ændringer i *Folketingets Sammensætning* fremgaar af Oversigterne Side 26—27.

Landstingsvalget i 6. Kreds

den 30. Oktober og 13. November 1945.

Ved Valgmandsvalget i 6. Kreds den 30. Oktober 1945 stemte 267 738 Vælgere eller 85,3 pCt. af de stemmeberetigede mod 78,1 pCt. i 1939, da der sidst var Valgmandsvalg

i Kredsen. Af de afgivne Stemmer var 1 629 ugyldige. Der valgtes 759 Valgmænd mod 742 i 1939, fordelt saaledes (Tallene i Parentes angiver Antallet af Valgmænd i 1939): Venstre 326 (260), Socialdemokratiet 231 (271), Det konservative Folkeparti 95 (94), Det radikale Venstre 61 (65), Danmarks kommunistiske Parti 36 (2), Dansk Samling 7 (0), andre Partier 0 (46).

Ved Valgmændenes Valg af en Landstingsmand den 13. November 1945 blev Resultatet, at Venstremanden Gaard-ejer Kr. Fuglsang valgtes.

Udførlige Oplysninger om Rigsdagsvalgene i Oktober og November 1945 findes i et Hefte af Statistiske Meddelelser (4. Række, 126. Bind, 3. Hefte), udgivet af Det statistiske Departement.

Rigsdagens Sammensætning 1932—45.

Folketinget.

Stillingen efter Valget:	Nov. 1932	Okt. 1935	April 1939	Marts 1943	Okt. 1945
Socialdemokratiet	62	68	64	66	48
Venstre	39	29	30	28	38
Konservative Folkeparti	27	26	26	31	26
Kommunistiske Parti	2	2	3	— ¹⁾	18
Radikale Venstre	14	14	14	13	11
Dansk Samling	—	—	—	3	4
Retsforbundet	4	4	3	2	3
Bondepartiet	—	5 ²⁾	4	2	—
Nat.soc. Arb.-Parti	—	—	3	3	—
Slesvigske Parti	1	1	1	—	—
Udenfor Partierne	—	—	1 ³⁾	1 ³⁾	1 ³⁾
	149	149	149	149	149

¹⁾ I Henhold til Lov af 7. Maj 1945 genindtraadte 3 Repræsentanter for Danmarks kommunistiske Parti i Folketinget, som derved midlertidigt fik 152 Medlemmer.

²⁾ Det frie Folkeparti, der senere blev til Bondepartiet.

³⁾ Folketingsmanden for Færøerne (i de foregaaende Aar, som Oversigten omfatter, var Færøernes Repræsentant Medlem af Venstre).

Landstinget.

Stillingen efter Valget:	Sept. 1932	Sept. 1936	April 1939	April 1943	Nov. ¹⁾ 1945
Socialdemokratiet	27	31	35	34	34
Venstre	28	22	18	18	19
Konservative Folkeparti	13	15	13	14	14
Radikale Venstre	7	7	8	8	8
Bondepartiet	—	—	1	1	—
Udenfor Grupperne	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾
	76	76	76	76	76

¹⁾ Valg af en Landstingsmand i 6. Kreds.

²⁾ Landstingsmanden for Færøerne har siden 1936 været i Valggruppe med Socialdemokratiet og indtil December 1945 tillige med Det radikale Venstre.

Ministeriet.

Den 7. November 1945 udnævnte Hans Majestæt Kongen Indenrigsminister *Knud Kristensen* til Statsminister. Samtidig afskedigedes i Naade: hidtilværende Statsminister *V. Buhl*, Udenrigsminister *Christmas Møller*, Finansminister *H. C. Hansen*, Minister for Handel, Industri og Søfart *Fibiger*, Undervisningsminister *A. M. Hansen*, Forsvarsminister *Ole Bjørn Kraft*, Minister uden Portefeuille *Aksel Larsen*, Arbejds- og Socialminister *Hans Hedtoft*, Minister for offentlige Arbejder *Carl Petersen*, Trafikminister *Alfred Jensen*, Kirkeminister *Arne Sørensen*, Minister uden Portefeuille *Henrik Karuffmann*, Minister for særlige Anliggender *Mogens Fog*, Justitsminister *Busch-Jensen*, Minister uden Portefeuille *Juul Christensen* og Minister uden Portefeuille *Frøde Jakobsen*, medens Landbrugminister *Erik Eriksen* forblev i sit Embede. Til Udenrigsminister udnævntes derefter Gesandt *Gustav Rasmussen*, til Finansminister Professor *Thorkil Kristensen*, til Minister for offentlige Arbejder Folketingsmand *Elgaard*, idet det hidtilværende Ministerium for offentlige Arbejder og det hidtilværende Trafikministerium sammenlagdes til eet Ministerium. Endvidere udnævntes til Arbejds- og Socialminister Folketingsmand *Søren P. Larsen*, til Minister for Handel, Industri og Søfart Landstingsmand, Vicekonsul *Villemoes*, til Justitsminister Landstingsmand, Landsretssagfører *Elmquist*, til Indenrigsminister Folketingsmand, Lærer *Ejnar Kjær*, til Forsvarsminister Folketingsmand, Redaktør *Harald Petersen*, til Undervisningsminister Skoleinspektør *M. R. Hartling*, hvem det tillige blev overdraget midlertidigt at fungere som Kirkeminister, og til Minister for særlige Anliggender Landsretssagfører *Per Federspiel*.

Den 12. November 1945 fritoges Undervisningsminister *Hartling* for det ham midlertidigt overdragne Hverv som Kirkeminister og udnævntes Provst *C. M. Hermansen* til Kirkeminister.

Regeringserklæring ved Minister- skiftet.

I Folketingets Møde den 22. November 1945 fremsatte Statsminister *Knud Kristensen* følgende Udtalelse:

Paa Ministeriets Vegne skal jeg over for det Folketing, der er udgaaet af det første frie Valg efter den fremmede Besættelses Ophør, tillade mig at fremsætte nogle Bemærkninger angaaende visse Hovedlinier i den Politik, Ministeriet indbyder Rigsdagen til et fordomsfrit Samarbejde om.

Ministeriet ser det som sin Opgave at træffe de Foranstaltninger, som er en Følge af Danmarks Stilling som Medlem af den nye Verdensorganisation, der vokser frem af De Forenede Nationers Opbygningsarbejde. Danmark maa yde sit Bidrag til en kommende international Retsordning og paa tage sig de Byrder, som i Medfør heraf paahviler Landet.

Det vil samtidig være Ministeriets Maal paa alle Samfundslivets Omraader at genoptage og videre udvikle Samarbejdet med vore nordiske Brødrefolk.

Ministeriet vedkender sig fuldt og helt den nationale Selvbestemmelsesret, som fortsat maa være Grundlaget for Rigets Grænse mod Syd. Ministeriet er fuldt opmærksom paa de Interesser, som for Danmark knytter sig til den fremtidige Ordning af Sydslesvigs Forhold, og vil yde sin Støtte til Sikring af Befolkningens Ret til et frit, folkeligt Liv i dens ældgamle Hjemstavn.

Ministeriet ser med den dybeste Forstaaelse paa de danskindede Sydslesvigeres nuværende Vanskeligheder, som det vil gøre, hvad der staar i dets Magt, for at fjerne eller afbøde. Det vil være Ministeriets Bestræbelse at støtte og styrke Danskheden Syd for Grænsen i den nationale og kulturelle Kamp, som den fra Arilds Tid har ført for at hævde og bevare sit danske Præg.

Ministeriet vil gøre, hvad det kan, for at fjerne den Fare, som Tilstrømningen af talstærke, hjemstavnsfremmede tyske Elementer udgør baade for Danskheden i Sydslesvig og for Grænsens fremtidige Sikkerhed.

Ministeriet vil stille sig forstaaende over for de Ønsker og Krav, som Færingerne maatte fremsætte, og vil søge dem imødekommet inden for de Grænser, som er forenelige med rigsdanske Hensyn.

Paa Grundlag af de i disse Aar indvundne Erfaringer vil Spørgsmaalet om Genrejsning af det danske Forsvar og dets Tilpasning til foreliggende Opgaver være Genstand for Ministeriets agtpaagivende Opmærksomhed. Ministeriet vil ved Forberedelsen og Behandlingen af de hertil knyttede Problemer rette sine Bestræbelser paa at skabe folkelig og politisk Samling om Forsvarssagen, samtidig med at der tilvejebringes betryggende Vilkaar for de danske Værns Arbejde og Udvikling.

Det er Ministeriets Hensigt at søge Folketingets Tilslutning til, at det af den parlamentariske Kommission i forrige Rigsdagssamling paabegyndte Undersøgelsesarbejde kan fortsættes efter de i Kommissoriet for den da nedsatte Kommission angivne Retningslinier.

Ministeriet er ligeledes af den Opfattelse, at der efter det nys afholdte Valg til Folketinget bør nedsættes en Kommission til Overvejelse og Forberedelse af en Forfatningsændring.

Der vil endvidere blive søgt Hjemmel for, at der til Foråret kan afholdes Nyvalg til de kommunale Raad.

Den under Krigen og Besættelsen foregaaede Udvikling har stillet de økonomiske og finansielle Problemer i Situationens Brændpunkt. En Sanering af det danske Pengevæsen er efter Ministeriets Opfattelse en bydende Nødvendighed. I denne Forbindelse er Spørgsmaalet om at faa Bund under Statens Finanser en Opgave, der i særlig Grad kalder paa Opmærksomheden. Finansministeren er sindet hurtigst muligt at søge tilvejebragt en Oversigt saavel over Statens økonomiske Forpligtelser som over dens Indtægtsmuligheder for herigennem at skaffe Klarhed over Statshusholdningens Bærekraft over for Tidens Opgaver. En Rationalisering af Skattesystemet vil her vise sig paakrævet, og det er Ministeriets Agt at forberede saadanne Reformers, saa snart den

nævnte finansielle Oversigt i Forbindelse med Skattekommissionens Undersøgelser giver Mulighed derfor. Ministeriet vil i Sammenhæng hermed søge tilvejebragt en Ordning, der skattemæssigt ligestiller Brugsforeningerne med den private Handel.

Udgangspunktet for Ministeriets Behandling af alle de herhen hørende Problemer vil være dels gennem en formaals-tjenlig erhvervsøkonomisk Politik at fremhjælpe Mulighederne for en Styrkelse af selve det Grundlag, den offentlige Økonomi maa hvile paa, dels at tilrettelægge Forholdene saaledes, at de betydelige Skattebyrder, Krigens og Besættelsens Følger vil paaføre Landets Borgere, afstemmes paa en saadan Maade, at man ikke unødigt hemmer Erhvervslivet i dets Udfoldelse. Ministeriet er i saa Henseende af den Anskuelse, at man, saafremt dette Maal skal naas, ikke kan lægge en hvilken som helst Skattebyrde paa Befolkningen, lige saa lidt som man i det lange Løb kan basere den offentlige Hus-holdning paa betydelige Driftsunderskud.

Ministeriet vil af al Magt søge at fremme vort Lands Deltagelse i den internationale Samhandel. I nøje Samarbejde med dansk Erhvervsliv i By og paa Land vil Bestræbelserne samle sig om at tilvejebringe lønnende Afsætningsmuligheder for dansk Produktion paa fremmede Markeder og at søge Tilførslerne her til Landet saavel af Produktionsfornødenheder som af samfundsnødvendige Forbrugsvarer fremmet mest muligt.

En Afvikling af Krigstidens Restriktionssystem vil blive søgt gennemført, efterhaanden som vort Lands økonomiske Vilkaar gør det muligt.

En effektiv Kontrol med Truster, Monopoler og tilsvarende økonomiske Magtkoncentrationer maa opretholdes.

Ud fra Erkendelsen af den sociale og beskæftigelsesmæssige Betydning, som Boligbyggeriet har, vil Ministeriet søge det fremmet mest muligt. Her danner imidlertid den paa adskillige Omraader herskende Materiale-mangel en Hindring. Indtil den er overvundet, vil der for det første blive søgt en særlig Bevilling til Støtte af paabegyndt og forberedt Boligbyggeri, som ikke har kunnet eller kan færdiggøres, og for det andet vil man søge gennemført en Revision af Loven om Statens Støtte til Boligbyggeri. Det vil være afgørende

at finde en Ordning, der i størst mulig Udstrækning stiller det offentlige og det private Byggeri lige. Ministeriet finder dette nødvendigt ud fra den Opfattelse, at Boligspørgsmaalet kun kan løses ved Indsats af baade offentlig og privat Initiativ.

Erhvervslivets Bestræbelser for at styrke Konkurrenceevnen og udvide Beskæftigelsesmulighederne vil finde Ministeriets stærkeste Støtte. I Erkendelse af den samfundsmæssige Værdi af at bevare en talstærk og selvstændig Mellemstand inden for de frie Erhverv i By og paa Land vil Ministeriet gennem dertil egnede Foranstaltninger gøre sit til, at denne Del af dansk Næringsliv faar sine erhvervsmæssige Vilkaar bedst mulig betrygget.

Udstykningslovgivningen vil blive søgt afpasset efter de nu herskende Forhold med det Formaal at øge Oprettelsen af selvstændige Landbrug, idet man her samtidig maa sigte efter at forme en saadan Erhvervspolitik, at der kan bevares et sundt og naturligt Grundlag ogsaa for de nyoprettede mindre Landbrug.

En Række Problemer af social Karakter vil melde sig i den Overgangstid, hvori vort Land befinder sig. Den eksisterende Vareknaphed har i særlig Grad ramt den mindre-bemidlede Del af Befolkningen. Det vil være en naturlig Op-gave for Ministeriet at drage Omsorg for, at øgede Tilførsler af nødvendige Varer som f. Eks. Tekstilstoffer, saa længe Knapheden er følelig, i første Række reserveres til Fremstilling af Arbejdstøj og Børnetøj, og at man i øvrigt paa disse og dermed beslægtede Omraader har de mindre-bemidlede og børnerige Familiers Behov i særlig Grad for Øje.

Den midlertidige Lovgivning om ekstraordinær Hjælp til Personer, der er omfattet af Arbejdsfordeling, samt til arbejdsløse anser Ministeriet det for nødvendigt at søge ændret med det Formaal at skabe større Bevægelighed med Hensyn til Anvisning af Arbejds-kraft for de yngre og ugifte Arbejderes Vedkommende.

Den sociale Lovgivning vil blive søgt udbygget og forbedret saa hurtigt, som de erhvervsmæssige og finansielle Vilkaar gør det muligt. Dette gælder først og fremmest Alders- og Invalidere-nten samt den sygdomsforebyggende og sundhedsbevarende Lovgivning. Ministeriet vil føle det som

en Pligt at søge dansk Sociallovgivnings høje Standard bevaret trods Tidens store Vanskeligheder. Ministeriet ønsker samtidig at understrege, at Skabelsen af den sociale Tryghed, vort Land maa tilstræbe, til enhver Tid vil være uløseligt forbundet med en økonomisk Politik saaledes udformet og praktiseret, at det altid maa kunne betale sig at arbejde, at virke og at producere.

Tjenestemændenes Vilkaar vil blive taget op til Behandling, naar Lønningskommissionen har tilendebragt sit Arbejde. Formaalet maa være at give Tjenestemændene en saadan lønmæssig Placering, at der sikres dem Vilkaar i Lighed med den Befolkning, de skal leve og arbejde iblandt.

Det er Ministeriets Agt paa Grundlag af den foreliggende Kommissionsbetænkning at fremsætte Forslag til midlertidig Lov om Undervisning af Børn, der hidtil har været undervist i de tysksprogede Skoler i de sønderjyske Landsdele.

Arbejdet paa at føre Skoleloven af 18. Maj 1937 ud i Livet vil blive fortsat i det Omfang, de herskende Forhold tillader.

Det ligger i det hele Ministeriet stærkt paa Sinde at støtte og fremme en god og sund Udvikling paa det aandelige og kulturelle Livs mange Omraader, i Kirke og Skole og i hele vort folkelige Liv, ligesom den aandelige og kulturelle Forbindelse med andre Lande maa genoptages og forstærkes i den kommende Tid.

Paa mange Omraader staar det danske Samfund efter Befrielsen over for store Opgaver. Tiden og Forholdene kalder derfor hos Landets lovgivende Forsamling og hos det af Folketingsvalget nys udgaaede Ministerium paa en gensidig Vilje til positiv Indsats for at overvinde Vanskelighederne. Tidens store Opgaver saavel som de herskende politiske Magtforhold appellerer i højeste Grad til Hensyntagen og Forhandlingsvilje fra alle Sider. Ministeriet, der i Kraft af den efter Folketingsvalget foreliggende politiske Situation har maattet overtage Ansvaret, vil af ærlig Vilje bestræbe sig for at formidle Modsætningerne mellem Partier, Befolkningsgrupper og Erhverv ud fra den Opfattelse, at Samfundets Fællesinteresser altid maa overskygge ensidig Pleje af Særinteresser.

Paa Baggrund heraf vil Ministeriet tage sin Gerning op i Forventning om, at de politiske Partier ogsaa vil føle deres Ansvar for Nutid og Fremtid under den afgørende Prøve, dansk Folkestyre nu efter den genvundne Frihed staar overfor.

I Krigens og Besættelsens onde og mørke Aar stod det danske Folk samlet om Værnet for vort frie Folkestyre og de Goder og Rettigheder, der var forbundet hermed. Det staar nu til os alle — Regering som Rigsdag — i Dagens Gerning at vise, at dansk Folkestyre kan tjene som et praktisk og smidigt Arbejdsredskab til Fremme af Folkets Velfærd og Landets Lykke. (F. Sp. 406).

Danmark — Island.

Den 25. August 1946 afrejste en dansk Delegation til Island for at forhandle om Spørgsmaal, der er opstaaet ved Islands Ophævelse af Forbundet med Danmark (Aarvog 1945, Side 47).

Denne Forhandlingsdelegation afsendte den 9. September 1946 følgende Telegram til Udenrigsministeriet fra Island:

Ved Afslutningen af de dansk-islandske Forhandlinger i Reykjavik den 9. September 1946 er de to Delegationer blevet enige om at udsende følgende Kommunique:

Forhandlingerne mellem den danske og den islandske Delegation er foregaaet i en Atmosfære af god Forstaaelse og med Vilje fra begge Sider til at naa et for de to Lande tilfredsstillende Resultat, og i den ved Forhandlingernes Afslutning optagne Protokol udtaler Delegationerne, at de hver for sig vil fortsætte Arbejdet for, at den endelige Overenskomst kan blive et Udtryk for den Venskabelighedens og Samarbejdets Aand, der fremtidig skal herske mellem de to Lande.

Forhandlingerne er ført igennem til et endeligt Resultat paa en Række Punkter, hvoraf særligt nævnes følgende Spørgsmaal: Personlig Bevarelse af Ligeretsstillingen for dem, der den 6. Marts 1946 havde eller paa et Tidspunkt inden for de nærmest forudgaaende 10 Aar har haft fast Bopæl i det andet Land. Endelig Ordning af Statsborgerforholdet for Danske bosatte i Island i 1918. Optagelse af Forhandlinger om en ny Handels- og Skibsfartstraktat. Ordning af Refusionsspørgsmaalet vedrørende sociale Udgifter og Afgivelse af Traktater afsluttede af det danske Udenrigsministerium paa Islands Vegne.

Spørgsmaalene om Opretholdelse af visse færøske Fiske-rettigheder ved Island og om islandske Fiskeres Stilling ved Grønland er udskudt som beroende paa yderligere Overvejelser hos henholdsvis islandske og danske Myndigheder.

Den islandske Delegation har med stor Vægt fremsat de islandske Ønsker om Overførelse til Island af islandske Haandskrifter i Danmark og har under Forhandlingerne underbygget Ønskerne med nye Redegørelser vedrørende denne Sag. Den danske Delegation, der ikke har haft Bemyndigelse til at føre Forhandling om Sagen, vil viderebringe de islandske Ønsker og Betragtninger til sin Regering til dennes videre Overvejelse.

Færøerne.

1. Den 27. Marts 1946 udsendte Statsministeriet følgende Meddelelse:

De mellem en Regeringsdelegation og en Delegation fra Færøernes Lagting førte Forhandlinger sluttede med, at der fra Regeringens Side blev fremsat Tilbud om den nedenfor angivne Ordning med Hensyn til Færøernes statsretlige Stilling og Styrelsen af Færøerne. Man har herved søgt at naa til en Samhørsordning, der med Opretholdelse af Færøerne som en Del af Danmarks Rige, men under fuld Anerkendelse af det færøske Folks nationale og sproglige Egenart, kan fastlægge og sikre Øernes Styre ved egne Organer inden for de Rammer, som følger af Færøernes Stilling som en Del af Riget. Og ligesom man fra Ministeriets Delegation har givet Udtryk for, at man, hvis Færøerne maatte ønske den fulde Selvstændighed og Ophør af det historiske Samhørsforhold med Danmark, fuldt ud vilde respektere dette Ønske, gaar man ud fra, at Danmark under Forhandlingerne vil stille sig paa samme Maade, hvis det færøske Folk paa et senere Tidspunkt klart maatte nære et saadant Ønske.

1. Færøerne udgør som hidtil en Del af Danmarks Rige med samme statsretlige Stilling som før 1940. Under Hensyn til det færøske Folks nationale og sproglige Egenart gennemføres for Færøernes Styre de Særregler, som angives i de efterfølgende Punkter.
2. Denne Ordning fastlægges ved en efter Forhandling med Lagtinget gennemført Lov inden for Grundlovens Rammer.
3. Færøerne repræsenteres i Rigsdagen ved mindst 2 Medlemmer. Saalænge Rigsdagen er delt i de nuværende to Ting, har Færøerne 2 Repræsentanter i Folketinget og 1 Repræsentant i Landstinget.

4. Det færøske Flag anerkendes som særligt Flag for Færøerne. Medens Statens Tjenestemænd, Institutioner og Fartøjer paa Færøerne udelukkende anvender Rigsflaget, har Lagtinget, kommunale og private Institutioner samt private Personer paa Færøerne Ret til at anvende enten Rigsflaget eller det færøske Flag; samme Ret har Fartøjer, hjemmehørende paa Færøerne.
5. Det færøske Sprog anerkendes sammen med Dansk til Anvendelse i Skole og Kirke, i Administrationen og som Lov- og Retssprog med de Begrænsninger, som følger af praktiske Hensyn og Hensynet til Rigets Enhed.
6. Alle paa Færøerne hidtil gældende Love, Anordninger, Bekendtgørelser, Kundgørelser o. s. v. forbliver i Kraft, indtil de ændres eller ophæves af den dertil efter Nyordningen kompetente Myndighed.
7. Direkte Skatter paa Færøerne udskrives som Skat til Landskassen (Lagtingsskat) eller Skat til Kommunen. De nærmere Bestemmelser herom, herunder om hvem der er skattepligtige, hvorledes og med hvilke Beløb Skatterne skal paalignes og opkræves, gives af Lagtinget, dog at Beskatningsreglerne ikke paa noget væsentligt Punkt maa stride mod Principperne i den almindelige, danske Skattelovgivning.

Indirekte Skatter og Afgifter fastsættes af Lagtinget og tilfalder Landskassen.

Lagtinget har Beføjelsen til at raade over disse Indtægter.
8. Der tillægges Lagtinget Myndighed til at give Retskrifter og andre Bestemmelser af lovgivningsmæssig og anordningsmæssig Karakter for særlige færøske Anliggender, hvis Ordning ikke medfører Udgifter for Statskassen og ikke berører Riget. Ved den i Punkt 2 omtalte Lov angives det nærmere, hvilke Omraader Lagtinget straks overtager, og der aabnes Mulighed for, at Lagtinget under de givne Betingelser senere kan overtage yderligere i Loven nærmere angivne Omraader.
9. De af Rigsmyndighederne udfærdigede Love m. v. skal først kunne gøres gældende paa Færøerne, efter at Lagtinget har haft Lejlighed til at udtale sig derom, eventuelt med de af Forholdets Natur flydende Ændringer.

Undtagelse fra denne almindelige Regel maa dog gøres for Grundlove, Finanslove, Love om Statslaan og andre Love, der efter deres egen Karakter ikke kan være undergivet en saadan Begrænsning, eller hvis Ikraftsættelse af Ministeren skønnes ikke at kunne afvente Lagtingets Udtalelse.

10. Efter Rigets Bevillingsmyndigheders Bestemmelse gives der som hidtil paa Finansloven Bevillinger til sociale og kulturelle Formaal, til Erhvervenes Ophjælpning, Havne- og Vejbygning o. lign.
11. Ved Udfærdigelse af dansk Pas og Nationalitetsbevis for Færinger kan indføjes »Færing« efter »Dansk« og »Föröyar« efter »Danmark«.
12. Forvaltningen er underlagt et Raad (Landsstyret), bestaaende af Rigsombudsmanden som Formand og Lagtingets Landsnævn paa 4 Medlemmer. Landsnævnets Formand, der vælges af Lagtinget, er Landsstyrets Næstformand.

Efter Sagernes Behandling i Landsstyret træffes Afgørelsen efter følgende Regler: I Sager, der alene angaar de Omraader, som i Henhold til den i Punkt 2 omtalte Lov er henlagt til Lagtinget, træffes Afgørelsen af Medlemmerne af Landsnævnet, hvis Formands Stemme gør Udslaget i Tilfælde af Stemmelighed. I Sager, der alene angaar den statslige Forvaltning, træffes Afgørelsen af Rigsombudsmanden. Alle andre Sager afgøres af det samlede Landsstyre.

13. Rigsombudsmanden, Dommeren og Politimesteren og deres Medhjælpere er ansat af Staten. Postvæsen, Fyrvæsen og Fiskerikontrol forbliver Statsfunktioner. Med Hensyn til Folkekirkens Præster og Folkeskolens Lærere har det sit Forblivende ved den nuværende Ordning. I øvrigt undersøges det nærmere, hvorvidt Ansættelse af hidtidige Statstjenestemænd kan henlægges til Landsstyret.
14. Der søges ved Stats- og færøsk Finansiering oprettet en færøsk Kreditinstitution til Erstatning af Kreditforeninger og til Forvaltning af den offentlige Udlaansvirksomhed paa Færøerne.

15. Der aabnes Mulighed for direkte Medvirken fra færøsk Side ved Afslutning gennem Udenrigstjenesten af Handelsaftaler, der særligt er af Interesse for de færøske Erhverv, navnlig Fiskeriet.

2. Den 20. September 1946 udsendte Statsministeriet følgende Meddelelse:

Fra den konstituerede Amtmand over Færøerne har Statsministeriet modtaget følgende Meddelelse om de paa Lagtingsmødet i Onsdags faldne Udtalelser:

»Formanden Thorstein Petersen indledede Mødet med at erklære, at det færøske Folk gennem Folkeafstemningen har kundgjort os, at Færøerne er et selvstændigt Rige. Denne Beslutning, som vi har faaet fra Folket, kan ikke omstødes af Lagtinget, idet Lagtinget havde givet Folket Ret til at afgøre Spørgsmaalet. Herefter var der intet andet at gøre, end at Lagtinget udskrev nyt Valg til Lagtinget.

Inden Mødet blev hævet af Formanden, fik Sysselmand Samuelson Lejlighed til skarpt og klart at udtale, at Thorstein Petersen maatte være klar over, at han ingen Ret havde til at foretage nogen Handling, der ikke er hjemlet i den gældende Styrelsesordning, og som vilde stride mod Grundloven.«

Regeringen finder Anledning til at udtale følgende: Ved den nu afholdte Folkeafstemning, som er besluttet og tilrettelagt af Lagtinget, men som ogsaa Regeringen har fundet ønskelig, blev der paa Regeringsforslaget om betydeligt udvidet Selvstyre afgivet ca. 5500 og for Løsrivelse ca. 5650 Stemmer, medens 480 Stemmesedler var ugyldige og ca. 5900 Vælgere ikke har afgivet Stemme.

Under Forhandlingerne i Begyndelsen af Aaret erklærede Regeringen, at dersom Færøerne maatte ønske den fulde Selvstændighed og Ophør af det historiske Samhørsforhold med Danmark, vilde den fuldt ud respektere dette Ønske. Dette Standpunkt fastholder Regeringen. Hvorledes man end vilde bedømme Udfaldet af Folkeafstemningen, er det imidlertid klart, at Afstemningen hverken i sig selv medfører en ny folkeretlig eller statsretlig Stilling for Øerne eller giver Lagtinget Hjemmel til ensidigt at indføre en saadan Ny-

ordning. En ensidig Handling af denne Karakter vilde være ulovlig og vilde ikke kunne anerkendes af Regeringen. Enhver Ændring i den hidtidige Ordning maa fremgaa af en Forhandling mellem Lagtinget og Rigets Myndigheder.

Tanken om Udskrivning af Lagtingsvalg kan Regeringen tiltræde.

Ovenstaaende Erklæring er tiltraadt af Statsministeren, der for Tiden er i Jylland. Erklæringen er ligeledes tiltraadt af Repræsentanter for samtlige politiske Partier.

3. Videre meddelte Statsministeriet den 24. September 1946:

Paa Statsministerens Indstilling har Hans Majestæt Kongen i Dag bestemt, at Færøernes Lagting opløses med øjeblikkelig Virkning, og at Nyvalg skal finde Sted snarest, saaledes at Amtmanden over Færøerne foretager det i saa Henseende videre fornødne i Overensstemmelse med Lagtingsloven af 28. Marts 1923.

I de nærmeste Dage vil nogle danske Politikere under en Ministers Ledelse rejse til Færøerne for at søge Kontakt med færøske Politikere med gensidig Orientering for Øje.

4. I Tilslutning hertil udsendte Statsministeriet samme Dag følgende Meddelelse:

Ved et den 18. September afholdt Møde i Lagtinget »kundgjorde Lagtingsformanden for Tingets Medlemmer, at det færøske Folk ved Folkeafstemningen 14. September klart har tilkendegivet Tinget, at Suveræniteten over Færøerne er her i Landet, og at Lagtingets Pligt derfor er at udføre Folkets Vilje«. Ved et Lagtingsmøde den 21. September vedtog Lagtinget med et Flertal paa 12 Medlemmer (mod 11) denne Udtalelse.

I samme Møde blev der af det nævnte Flertal fremsat et saalydende Forslag til Lagtingsbeslutning: »Under færøsk Folkedom blev af Færøernes Lagting med Tilslutning fra den danske Regering henlagt Afgørelsen om Færøernes fremtidige statsretlige Stilling. Folkeafstemningen 14. September 1946 gav det Resultat, at Tilbudet fra den danske Rigsregering om Nyordning inden for Danmarks Riges Grundlov blev for-

kastet, medens Færøernes Løsrivelse fra Danmark blev vedtaget. Denne Folkedom kundgør Folkets Repræsentanter Færøernes Lagting sin bindende Afgørelse, at Suveræniteten over Færøerne nu er hos det færøske Folk, og paalægger paa denne Maade Lagtinget at udføre Folkets Vilje. Lagtinget kundgør, at det paabegynder Gennemførelsen af denne Folkevilje paa lovlig Maade. De nødvendige Lovforslag vil blive forelagt Lagtinget til Vedtagelse, og der vil blive fremsat Forslag til at skabe de Organer, der foreløbig skal udøve Regeringsfunktionerne. Lagtingets Formand bliver anmodet om straks at kundgøre dette for det færøske Folk og underrette den danske Regering samtidig som det bliver meddelt, at Tingets Vedtagelser til Gennemførelse af Folkeviljen bliver bragt til den danske Regerings Kundskab, inden de bliver kundgjort.

Ifølge et Telegram fra Lagtingsformanden er dette Forslag paa Mødet i Lagtinget den 23. d. M. vedtaget med de foran omtalte 12 Stemmer, medens 11 stemte nej. Ifølge telegrafisk Meddelelse fra den konstituerede Amtmand blev der paa samme Møde af Flertallet paa 12 Medlemmer vedtaget Nedsættelse af et 5 Mands Udvalg til Dannelse af midlertidige Organer i Henhold til den nævnte Lagtingsvedtagelse.

De foran omtalte Lagtingsvedtagelser om Etablering af en selvstændig færøsk Stat er utvivlsomt i Strid med Grundloven, jfr. Bestemmelserne i dennes § 18. Det er af Regeringen over for Lagtingsformanden klart præciseret, at Folkeafstemningen hverken i sig selv medfører en ny folkeretlig eller statsretlig Stilling for Færøerne eller giver Lagtinget Hjemmel til ensidigt at indføre en saadan Nyordning, at en ensidig Handling af denne Karakter vilde være ulovlig, at enhver Ændring i den hidtidige Ordning maa fremgaa af en Forhandling mellem Lagtinget og Rigets Myndigheder, at Lagtingsvedtagelsen om Protokoltilførselen vedrørende Suveræniteten over Færøerne er ugyldig, at Vedtagelsen af det af de 12 Lagtingsmedlemmer den 21. September fremsatte Forslag ligeledes vil være ugyldig, og at Organer, der maatte blive skabt i Henhold til en saadan Beslutning, vil være ulovlige og ikke kan udøve nogen Myndighed.

Da Lagtingets Flertal desuagtet ved Vedtagelserne paa Mødet den 23. har fortsat med de mod Lovgivningen stri-

dende Vedtagelser og har bebudet Fortsættelse heraf, har Regeringen anset det for nødvendigt, at Lagtinget opløses straks, og at der udskrives nyt Valg til Lagtinget. Saadan Opløsning har Hjemmel i § 20 i Lagtingsloven af 28. Marts 1923, der indeholder en saalydende Bestemmelse: »Kongen kan opløse Lagtinget«.

5. Den 27. September 1946 meddeltes, at Rigsdagsdelegationen til Færøerne nu var sammensat og havde følgende Medlemmer: Landbrugsminister Erik Eriksen (Formand), fhv. Statsminister V. Buhl, Folketingsmand Sønderup, Folketingsmand Halfdan Hendriksen, Folketingsmand A. M. Hansen, Folketingsmand Starcke, Folketingsmand Stærmosé og Folketingsmand Robert Mikkelsen. Til Delegationens Sekretær var udpeget Ministersekretær Elkjær Larsen fra Landbrugsministeriet.

Taler af Tingenes Formænd paa Aarsdagen for 9. April 1940.

Tirsdag den 9. April 1946 indledede Folketingets Formand (*Bomholt*) Tingets Møde med at udtale følgende:

»Denne Dag er en Sorgens Dag for det danske Folk. Den 9. April 1940 blev Danmark udsat for et brutalt Overfald. Tyskland brød sit Ord. For første Gang i Aarhundreders Historie blev hele vort Land besat af fremmede Hære. Vor Frihed blev knækket, vore Idealers forhaanet, vore Landsmænd forfulgt med Fængsel og Tortur. Det blev den tyske Nazismes Skæbne at skrive det mest nedværdigende Kapitel, Historien kender.

Saa længe Besættelsen varede, mindedes vi vore faldne i to Minutters Stilhed. I Dag er Flagene hejst til Ære og Minde for dem, der satte Livet til i Kampen for Danmarks Befrielse. I den dybeste Ærbødighed mindes vi alle dem, der ofrede Livet, og alle dem, der blev Ofre i Kampen. Vi udtaler vor varmeste Medfølelse med de mange, der maatte udstaa svære legemlige Lidelser og haarde sjælelige Prøvelser — og med enhver, der har faaet dybe Hjerteskaar.

De Ofre, der blev bragt, har ikke været forgæves. De var en Del af den Pris, som et Folk maa betale for sin Frihed. Imod den tyske Terror satte vi den folkelige Samling, og hvert Tab, vi led, gjorde Samlingen inderligere og gav Haabet stærkere Vinger.

Den 9. April gik meget gammelt under, og meget nyt blev til. Der fødtes en dybere Forstaaelse end nogen Sinde for det folkelige Sammenhold, og det er mit Haab, at det, vi her har oplevet, vil komme til at præge vor Generations politiske Liv og for altid være en Tone i dansk Politik.

For den danske Rigsdag, der maatte føle det største Ansvar over for Nation og Folk, blev det en vanskelig Tid — utvivlsomt den vanskeligste i Rigsdagen Historie. Mange tunge Afgørelser maatte tages, Afgørelser, der var prægede af det bitre Kompromis mellem vore Ønsker og de Farer, der truede.

Der var et nært Samarbejde mellem Konge og Rigsdag. I de onde Aar blev vor Konge det alle forenende Symbol paa Frihedsviljen i vort Folk. Det mindes vi i Dag med Taknemmelighed.

Som saa ofte før i vor Historie var det Smerten og Nederlaget, der blev Udgangspunkt for nye kæmpende Kræfter. Vort Folk holdt ud, det kapitulerede aldrig, og da Nøden var størst, var der ogsaa en Ungdom, der var villig til at sætte Livet ind i Modstandskampen. De Allierede støttede vor Vilje til Selvstændighed, og vi takker dem i Dag for den Frihed, som deres sejrige Hær gav os.

Den tyske Nazisme, der vilde gøre Magt til Ret, er knust, og vi afventer nu den Dag, da et nyt Tyskland ud af egen fri Tilskyndelse erkender, at ogsaa Overfaldet paa Danmark den 9. April var en Forbrydelse.

For os selv betyder denne Dag, at vi vil forstærke vore Bestræbelser for at bevare vort Folks Frihed og vort Lands ukrænkelige Suverænitet — den Frihed, der ikke blot er hjemlet i Loven, men er Liv og Aand. De Landsmænd, vi mistede, er med i vor Stræben, naar vi nu af ærlig Evne søger at forme en lykkelig Fremtid for vort Folk.« (F. Sp. 4233).

Samme Dag udtalte Landstingets Formand (*Ch. Petersen*) i Landstinget:

»Der er i Dag forløbet 6 Aar, siden Danmark paa hensynsløs Maade blev overfaldet af en overmægtig Militærmagt og underkastet et Fremmedherredømme, hvis Voldshandlinger dybt har præget sig i Erindringen.

Den 9. April 1940 vil i vort Lands Historie til alle Tider staa som en Sorgens og Ulykkens Dag. Vi har i tidligere Aar maattet mindes den i Stilhed; men takket være den allierede Sejr og vor egen Modstand mod Undertrykkelsen er Ufri-

heden nu forbi, og det danske Folk kan paa ny give Udtryk for sine Tanker og Følelser uden Tryk af fremmed Aag.

Der har i Dag til Morgen overalt i Landet været flaget paa halv Stang til Minde om de Landsmænd, der for 6 Aar siden faldt paa deres Post, og om de mange, der siden blev Ofre for Undertrykkelsen. Men Flagene er nu gaaet til Tops som et Udtryk for, at det danske Folk trods alt ser Fremtiden i Møde med Fortrøstning.« (L. Sp. 1035).

I Samlingen 1945—46 blev der forelagt 196 Lovforslag (178 Regeringsforslag, 18 fremkommet ved privat Initiativ). Af Regeringsforslagene blev 135 fremsat i Folketinget (heraf 5 i 1ste Afdeling og 130 i 2den Afdeling; 1 Lovforslag blev efter at have været fremsat i Folketinget i 1ste Afdeling fremsat paa ny i 2den Afdeling) og 43 i Lands-tinget. Af de ved privat Initiativ fremkomne Lovforslag forelagdes 17 i Folketinget (2den Afdeling) og 1 i Lands-tinget. Af de forelagte Lovforslag er 178 endeligt vedtaget [A]. 18 blev ikke behandlet til Ende eller bortfaldt [B].

Desuden forelaa en Række Forslag til Beslutning, Fore-spørgsler m. m.

A.

Vedtagne Lovforslag.

I. Fremsat af Regeringen.

Statsministeren vedrørende:	Side
1. Lov om Tillæg til Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre.....	103
2. Lov om Oprettelse af et teknisk-videnskabeligt Forskningsraad.....	106
3. Lov om Anvendelse af en særlig Tidsregning i Aaret 1946.....	110
4. Lov om Afgørelse af den mellem Andels- og Privat-slagteriernes Arbejdsgiverforeninger og Dansk Slagteri-arbejderforbund bestaaende Uoverensstemmelse.....	111
5. Lov om Afgørelse af visse mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer under og uden for De sam-virkende Fagforbund bestaaende Uoverensstemmelser	115

Finansministeren vedrørende:

6. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1946 til 31. Marts 1947.....	79
7. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1945 til 31. Marts 1946.....	96

	Side
8. Normeringslov for Finansaaret 1946—47	119
9. Lov om fortsat Udstedelse af 10- og 5-aarige Statsobligationer, 2-aarige Statsgældsbeviser, Skatkammerbeviser og Stats-Spareobligationer	120
10. Lov om Optagelse af Statslaan samt om fortsat Udstedelse af 10- og 5-aarige Statsobligationer, 2-aarige Statsgældsbeviser, Skatkammerbeviser og Stats-Spareobligationer	122
11. Lov om Bemyndigelse til Optagelse af Statslaan	125
12. Lov om Kredit til Indkøb af Varer i Amerikas Forenede Stater	126
13. Lov om Statsgaranti ved Betalingsaftaler med Udlandet og om Udstedelse af Statsforskrivninger i Forbindelse med saadanne Aftaler	129
14. Lov om Ændring af Lov Nr. 559 af 31. Oktober 1940 om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger, jfr. Lovanordning Nr. 49 af 19. Februar 1945 og Lov Nr. 271 af 1. Juni 1945	131
15. Lov om Stats-Laanefondens Ophævelse	133
16. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Bestemmelserne i §§ 4—7 og §§ 9—11 i Lov Nr. 517 af 19. December 1942 om midlertidige Ændringer i Reglerne om Paa-ligning af Indkomst- og Formueskat til Staten samt om Ændringer i og Tilføjelser til nævnte Lov	134
17. Lov om Udskrivning af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1946—47	141
18. Lov om Udskrivning af en Formuestigningsafgift og et Stabiliseringslaan	146
19. Lov om Udskrivning af en Krigskonjunkturskat m. v. for Skatteaaret 1946—47	188
20. Lov om Anvendelsen af Efterbetalings- og Bødebeløb vedrørende Indkomst- og Formueskat til Staten og den fælleskommunale Udligningsfond i Finansaarene 1945-46—1948-49	190
21. Lov om Oprettelse af Amtsskatteraad og Amtsligningsinspektorater	194
22. Lov om Selvangivelsen af Indkomst og Formue, om Foranstaltninger til Kontrol med Selvangivelsen og om Straffen for Skattesvig m. v.	198
23. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 645 af 14. December 1940 om Ændringer i Toldloven af 29. Marts 1924	210
24. Lov om midlertidig Forhøjelse af Forbrugsafgifterne	211
25. Lov om midlertidige Forbrugsafgifter	216
26. Lov om Ændring i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1923 om Om-sætningsafgift af Chokolade- og Sukkervarer m. m.	219

27.	Lov om Ændring af Lov Nr. 104 af 1. April 1922 om Afgift af offentlige Forestillinger og Fremvisninger m. m., saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 102 af 13. Marts 1943	221
28.	Lov om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften	224
29.	Lov om Omsætningsafgift af Motorkøretøjer	227
30.	Lov om Ændring i Lov Nr. 313 af 20. December 1915 om en særlig Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer	230
31.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933 om midlertidig Afgift af Arv	231
32.	Lov om Ændring af Revisionsbestemmelsen i Loven om Grundstigningsskyld	232
33.	Lov om Forlængelse af Skattefritagelsen i Henhold til Lov Nr. 117 af 9. April 1933 om Lempelse i Beskatningen til Staten af nyopførte Bygninger	233
34.	Lov om Ændringer i Lov Nr. 164 af 16. Maj 1934 om Lempelser for visse Laan til sønderjyske Landbrugere, Haandværkere, handlende og Fiskere m. fl., saaledes som denne er ændret senest ved Lovanordning Nr. 182 af 12. April 1945, jfr. Lov Nr. 271 af 1. Juni 1945	234
35.	Lov om Ændring i Lov Nr. 299 af 26. November 1931 om Statsantalten for Livsforsikring	236
36.	Lov om midlertidig Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 435 af 21. September 1945 om Ændring i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd (Reguleringsstillæg m. m.) og af Gyldigheden af den ved Lov Nr. 360 af 20. Juli 1945 bekræftede Lovanordning Nr. 142 af 22. Marts 1945 angaaende forskellige midlertidige Ydelser til Folkekirkens Præster	241
37.	Lov om Statens Tjenestemænd	242
38.	Lov om Pensionering af civile Funktionærer, Haandværkere og Arbejdere ved Hæren og Søværnet m. v.	261
39.	Lov om Ændringer i Lov Nr. 102 af 14. Marts 1941 om Bevarelse af Enkepensionsret ved Separation og Skilsmisse	263

Ministeren for Landbrug og Fiskeri vedrørende:

40.	Lov om en Kornordning for Høstaaret 1946—47	263
41.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 351 af 8. Juli 1943 om Afgift paa Hvede og Hvedemel og Tilskud til Nedbringelse af Rugbrødsprisen	270
42.	Lov om en Smørordning	270
43.	Lov om en Flæskeordning	284
44.	Lov om en Ægordning	287
45.	Lov om Udførsel af Landbrugsprodukter	289

	Side
46. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 41 af 11. Februar 1942 om Tillæg til Lov Nr. 129 af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m...	290
47. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 385 af 22. Februar 1939 om Forhandling, Udførsel og Indførsel af Æg og Ægprodukter samt af Lov Nr. 42 af 11. Februar 1942 om Tillæg til nævnte Lov.....	292
48. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 43 af 11. Februar 1942 om Tilvirkning og Forhandling m. m. af Ost.....	293
49. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 386 af 22. Februar 1939 om Udførsel, Indførsel og Forhandling af Fjerkræ....	294
50. Lov om Ændring af Lov Nr. 150 af 29. Marts 1943, jfr. Lov Nr. 320 af 7. Juli 1945 og Lov Nr. 423 af 11. September 1945 om Oprettelse af mindre Landbrug m. m.	294
51. Lov om Ændring af Lov Nr. 149 af 13. Marts 1943, jfr. Lov Nr. 320 af 7. Juli 1945 og Lov Nr. 403 af 28. August 1945, om Opførelse af Arbejderboliger paa Landet....	301
52. Lov om Oprettelse af Frugtplantager og Havelodskolonier.....	304
53. Lov om Ændring af Lov Nr. 105 af 15. Marts 1939 om Indkøbsforeninger for mindre Jordbrugere, jfr. Lov Nr. 320 af 7. Juli 1945.....	305
54. Lov om Foranstaltninger til Støtte for Bekæmpelse af Kvægtuberkulose og smitsom Kalvekastning m. m...	307
55. Lov om Fluebekæmpelsesmidler.....	311
56. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 om Fremskaffelse af indenlandske Brændselsmaterialer med Tillægslove.....	315
57. Lov om midlertidige Ændringer i de gældende Fiskerilove.....	316
58. Lov om Ind- og Udførsel af Fisk.....	318
59. Lov om Tillæg til Lov Nr. 443 af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet..	319
60. Lov om Støtte til Nybygning af Fiskerfartøjer m. v...	320

Indenrigsministeren vedrørende:

61. Lov om ekstraordinære Byggelaan til Boligbyggeri som Følge af Materialesituationen.....	322
62. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 592 af 21. December 1945 om ekstraordinære Byggelaan til Boligbyggeri som Følge af Materialesituationen.....	326
63. Lov om Forlængelse af Kap. III i Lov Nr. 97 af 13. Marts 1943 om Ændringer i Lovgivningen om Støtte til Byggeri m. m.....	327
64. Lov om Byggeri med offentlig Støtte.....	328
65. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 400 af 22. August 1945 om Boliganvisning.....	358

66.	Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje med senere Ændringer . . .	362
67.	Lov om Ændring i Lov Nr. 108 af 7. April 1936 om Købstadhypotekforeninger	365
68.	Lov om Overførelse af Kredit- og Hypotekforeningslaan til Serier eller Afdelinger med lavere Rentefod..	367
69.	Lov om en Laanefond for kortfristede Prioritetslaan.	368
70.	Lov om Ændring i Lov Nr. 473 af 22. December 1939 om Krigsforsikring af Bygninger	371
71.	Lov om Ændring i Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943 angaaende Erhvervelse af fast Ejendom, jfr. Lov Nr. 308 af 29. Juni 1945	372
72.	Lov om Raadigheden over visse faste Ejendomme, der er overgaaet i Statens Eje (Skødeklausejendomme), m. m.	375
73.	Lov om Ændring i Gældsbegrænsningsloven	381
74.	Lov om Forlængelse af Gældsbegrænsningsloven . . .	382
75.	Lov om Indfødsrets Meddelelse	383
76.	Lov om Generhvervelse af Indfødsret i visse Tilfælde m. m.	385
77.	Lov om Ændring af Lov Nr. 123 af 18. April 1925 om Erhvervelse og Fortabelse af Indfødsret	390
78.	Lov om Ændringer i Lov om Valg til Rigsdagen . . .	395
79.	Lov om Afholdelse af kommunale Valg	405
80.	Lov om Anvendelsen af de Beløb, der tilfalder Kommunerne som Efterbetaling af for lidt erlagt Kommuneskat m. v.	413
81.	Lov om Ændring i Lov Nr. 84 af 31. Marts 1937 om økonomisk Udligning m. v. mellem Københavns Kommune og Frederiksberg og Gentofte Kommuner . . .	416
82.	Lov om Sygehusvæsenet	416
83.	Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 87 af 13. Marts 1942 om Ændring i Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932 om Apotekervæsenet og i Lov Nr. 108 af 31. Marts 1932 om Apotekerafgift og Tilskud fra Apotekerfonden	425
84.	Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 88 af 13. Marts 1942 om Tillæg til Lov Nr. 138 af 10. Maj 1915 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse	427
85.	Lov om Lægeundersøgelse af Børn	428
86.	Lov om Tillæg til Værnepligtslovgivningen	430
87.	Lov om Forlængelse af Luftværnslovgivningen	432

Arbejds- og Socialministeren vedrørende:

88.	Lov om Ændringer i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m.	434
-----	--	-----

89.	Lov om yderligere Forlængelse af Gyldigheden af Lov-anordning Nr. 125 af 20. Marts 1945 om midlertidig ekstraordinær Hjælp til Personer, der er omfattet af Arbejdsfordeling, samt til arbejdsløse.....	441
90.	Lov om Ændringer i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v.....	442
91.	Lov om ekstraordinær Hjælp til visse arbejdsløse For-sørgere, som ikke er berettigede til Understøttelse gen-nem Arbejdsløshedsforsikringen.....	448
92.	Lov om yderligere Forlængelse af Gyldigheden af Lov-anordning Nr. 126 af 20. Marts 1945 vedrørende midler-tidig ekstraordinær Hjælp til arbejdsløse, som ikke er berettigede til Understøttelse gennem Arbejdsløsheds-forsikringen.....	452
93.	Lov om Iværksættelse af offentlige Arbejder m. v. og Beskæftigelse af arbejdsløse.....	453
94.	Lov om Udsættelse af Revisionen af Lov Nr. 591 af 11. November 1940 om Ungdomsleje.....	465
95.	Lov om Ændringer i Lov om Mægling i Arbejdsstridig-heder.....	466
96.	Lov om Udskydelse af Funktionærlovens Revision..	470
97.	Lov om Forlængelse af den midlertidige Ændring af 30. Maj 1940 i Ulykkesforsikringsloven.....	472
98.	Lov om midlertidige Ændringer i Ulykkesforsikrings-loven.....	473
99.	Lov om Ændring i Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 om For-sikring mod Følger af Ulykkestilfælde, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 171 af 13. April 1938 og Lov Nr. 32 af 8. Februar 1939.....	476
100.	Lov om Ændring i Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 om Invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værne-pligtige.....	479
101.	Lov om Ændring i Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 om Invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værne-pligtige.....	482
102.	Lov om Ændring i Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring med senere Ændringer, jfr. Bekendtgørelse Nr. 399 af 25. Juli 1940.....	484
103.	Lov om Ændringer i Lov om offentlig Forsorg, jfr. Bekendtgørelse Nr. 337 af 29. Juli 1942.....	501
104.	Lov om Ændring i Lov om offentlig Forsorg, jfr. Be-kendtgørelse Nr. 337 af 29. Juli 1942.....	506
105.	Lov om Ophævelse af visse Bestemmelser om Erlæg-gelse af en Afgift til vedkommende Kommunes Fattig-kasse ved Omsætning af faste Ejendomme m. m....	507
106.	Lov om Mælkehjælp.....	509

107.	Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 20. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler, jfr. Lov Nr. 442 af 1. Oktober 1945.....	511
108.	Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 20. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler.....	512
109.	Lov om Størrelsen af de Beløb, som Kommunerne vil kunne anvende som Huslejetilskud til Aldersrentenydere.....	514
110.	Lov om midlertidig Udvidelse af den offentlige Skolebespisning.....	516

Ministeren for Handel, Industri og Søfart vedrørende:

111.	Lov om Tillæg til Lov Nr. 158 af 29. Marts 1943 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v., jfr. Lov Nr. 297 af 22. Juni 1945.....	518
112.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 158 af 29. Marts 1943 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v.....	520
113.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 117 af 30. Marts 1940 om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser.....	522
114.	Lov om Forlængelse af og Ændringer i Lov Nr. 118 af 13. Marts 1943 om en midlertidig Sukkerordning..	525
115.	Lov om Forlængelse og Ændring af Lov Nr. 472 af 28. November 1942 om Priser m. v.....	532
116.	Lov om Ændring af Lov Nr. 282 af 30. Juni 1941 om Udbyttebegrænsning m. v.....	536
117.	Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 343 af 8. Juli 1943 om Tillæg til Lov om Banker.....	537
118.	Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 344 af 8. Juli 1943 om Tillæg til Lov om Sparekasser.....	537
119.	Lov om Forlængelse af og Ændringer i Lov Nr. 120 af 13. Marts 1943 om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten.....	538
120.	Lov om Ændringer i Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker....	539
121.	Midlertidig Lov om Tillæg til Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker.....	540
122.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 342 af 19. December 1935 om Statens Materialprøveraad.....	542
123.	Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og andre Erstatningsmaterialer i Skotøj.....	543
124.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare.....	543

125.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 om Forsikring af Varer og Fragt mod Krigsfare til Søs....	545
126.	Lov om visse søfarendes Ret til Afregning med Statskassen m. m.....	546
127.	Midlertidig Lov om Ændring af Lov Nr. 132 af 14. April 1932 om Lukketid for Butikker og Lagre m. v., jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 204 af 20. Maj 1933.....	556
128.	Lov om Konfiskation af tysk og japansk Ejendom....	560
129.	Lov om Tillæg til Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger.....	581
130.	Lov om Tilbagebetaling af Fortjeneste ved Erhvervsvirksomhed m. v. i tysk Interesse.....	584
131.	Lov om Ændring i Lov Nr. 500 af 9. Oktober 1945 om Tilbagebetaling af Fortjeneste ved Erhvervsvirksomhed m. v. i tysk Interesse.....	598
132.	Lov om Avancebegrænsning vedrørende visse Leverancer og Arbejder m. v., omfattet af Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger..	599
133.	Lov om Ændring i Lov Nr. 499 af 9. Oktober 1945 om Avancebegrænsning vedrørende visse Leverancer og Arbejder m. v., omfattet af Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger.....	604

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:

134.	Lov om Tillæg til Postlov Nr. 288 af 9. Maj 1919..	606
135.	Statsbanelov.....	609
136.	Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v.....	614
137.	Lov om en midlertidig Ordning med Hensyn til Dækning af vanskeligt stillede Privatbaners Underskud..	617
138.	Lov om Statens Overtagelse og Drift af Færgeruten Faaborg—Mommarmark.....	620
139.	Lov om Foranstaltninger til Sikring af Limfjordstangerne, Thyborøn Havn og Thyborøn Kanal.....	623
140.	Lov om civile, offentlige Lufthavne.....	635
141.	Lov om Sikring af Indflyvningen til offentlige Lufthavne og Landingspladser.....	641
142.	Lov om Foranstaltninger til Hindring af forstyrrende Udstråling af Radiobølger fra visse elektriske Højfrekvensanlæg.....	644
143.	Lov om Ændring af Lov Nr. 169 af 11. Maj 1935 om elektriske Stærkstrømsanlæg.....	647
144.	Lov om midlertidigt Tillæg til Lov om Afgift af Motor-køretøjer m. v.....	648
145.	Lov om Tillæg til Lov af 19. Februar 1932 om Efterforskning og Indvinding af Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund med Tillæg af 31. Januar 1936, 13. April 1938, 29. Juni 1940 og 29. Juni 1945.....	649

Justitsministeren vedrørende:

146.	Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Udtagelse af Nævninger; Forhøjelse af Grænsen for Underretssager og Bødeforelæg; Adgang til Sagførerbeskikkelse; Sagførere i offentlige og beneficerede Sager m. v.).....	652
147.	Lov om Ændring i Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Lov om Rettens Pleje vedrørende Behandling af Sager angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed m. v.....	660
148.	Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed..	665
149.	Lov om midlertidig Ændring i Omraadet for Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed.....	690
150.	Lov om Ændringer i Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Lov om Rettens Pleje vedrørende Behandling af Sager angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed m. v.....	690
151.	Lov om Straf for Krigsforbrydelser.....	692
152.	Lov om Oprensning til uforskyldt internerede Personer	698
153.	Lov angaaende Administratorer samt Statens Krav paa Bøder og Konfiskationsbeløb i Henhold til Straffelovstiltæggene Nr. 259 af 1. Juni 1945 og Nr. 406 af 28. August 1945.....	704
154.	Lov om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m. v.....	709
155.	Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 140 af 30. Marts 1940 om Forbud mod at bære Uniform m. v.	714
156.	Lov om borteblevne.....	716
157.	Lov om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejsende m. m.....	725

Undervisningsministeren vedrørende:

158.	Lov om Ændring af Lov Nr. 160 af 18. Maj 1937 om Folkeskolen, saaledes som den er ændret ved Lov Nr. 570 af 31. Oktober 1940.....	733
159.	Lov om Ændring i Lov Nr. 211 af 20. Maj 1933 om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler.....	738
160.	Lov om Lønninger m. m. til Folkeskolens Lærere.....	742
161.	Lov om Friskoler, om Hjemmeundervisning samt om Efterlønskassen for Friskoler og Efterskoler.....	745

162.	Midlertidig Lov om Undervisning af Børn, der hidtil har været undervist i de tysksprogede Skoler i de sønderjyske Landsdele	760
163.	Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 610 af 21. December 1945 om Undervisning af Børn, der hidtil har været undervist i de tysksprogede Skoler i de sønderjyske Landsdele	768
164.	Lov om private tysksprogede Skoler, tysksproget Hjemmeundervisning m. m. i de sønderjyske Landsdele	770
165.	Lov om Ændring af Lov Nr. 311 af 4. Juli 1942 om Folkehøjskoler og Landbrugsskoler	778
166.	Lov om Udskydelse af Valg til Skolekommissionerne i de sønderjyske Landsdele	780
167.	Lov om Skolelæger	781
168.	Lov om Ændring af Lov Nr. 76 af 21. Marts 1930 om Radiospredning	788
169.	Lov om Ændring i Lov Nr. 128 af 7. April 1936 om statsunderstøttede Biblioteker	791

Kirkeministeren vedrørende:

170.	Lov om Folkekirkens Lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg m. m.	794
171.	Lov om Folkekirkens Lønningsvæsen i København og paa Frederiksberg	800

Forsvarsministeren vedrørende:

172.	Lov om Nedsættelse af en Kommission til Undersøgelse og Overvejelse af Forsvarets fremtidige Ordning	802
173.	Lov om Bemyndigelse til midlertidig at afvige fra visse Bestemmelser i Lov Nr. 112 af 7. Maj 1937 om Hærens Ordning samt i Lov Nr. 113 af 7. Maj 1937 om Søværnets Ordning	805
174.	Lov om Ophævelse af visse i Rigsdagssamlingen 1945 gennemførte Love om Bemyndigelse for Forsvarsministeren til midlertidig at afvige fra de i Lovgivningen om Hærens og Søværnets Ordning m. v. givne Bestemmelser	810

Ministeren for særlige Anliggender vedrørende:

175.	Lov om Tillæg til Lov Nr. 475 af 1. Oktober 1945 om Erstatning til Besættelsestidens Ofre	811
------	---	-----

II. Forelagt af et eller flere Medlemmer af Rigsdagen.

Folketing.

176. Lov om midlertidigt Tillæg m. v. til Alders- og Invalididentydere (Af Ragnhild Andersen, Aksel Larsen, Martin Nielsen, Lynnerup Nielsen, Petra Petersen og Rosendahl)..... 815
177. Lov om ændrede Fradragsregler ved Beskatningen af fast Ejendom. (Af Bertel Dahlgaard, N. P. Andreasen, A. M. Hansen, Jørgen Jørgensen og Steen). 819

Landsting.

178. Lov om Ændring i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 vedrørende personlig Skat til Kommunen. (Af P. N. Petersen (Røjle), Gudiksen og Oluf Johansen)..... 824

B.

Ikke vedtagne Lovforslag.

I. Fremsat af Regeringen.

Finansministeren vedrørende:

1. Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 28 af 15. Februar 1924 om indenlandsk Skillemønt..... 828

Arbejds- og Socialministeren vedrørende:

2. Forslag til Lov om Tilskud fra den fælleskommunale Udligningsfond til visse kommunale Arbejder..... 830

Kirkeministeren vedrørende:

3. Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 195 af 16. April 1941 om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken 831

II. Forelagt af et eller flere Medlemmer af Rigsdagen.

Folketing.

4. Forslag til Lov om Ændringer i Lov om kommunale Valg. (Af Johs. Hansen, Alfred Andersen, Alsing Andersen, V. Buhl, Chr. Christiansen, H. C. Hansen, Hans Hedtoft, Kai Jensen, Lars M. Olsen og Carl Petersen)..... 836

5. Forslag til Lov om Danmarks kommunistiske Partis Repræsentation i de kommunale Raad. (Af Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Johs. Hansen, Aksel Larsen og Rosendahl)..... 840
6. Forslag til Lov om Forlængelse af Lov Nr. 145 af 30. Marts 1942 om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde med senere Ændringer. (Af Gustav Pedersen, V. Buhl, Bundvad, Leonhard Hansen, Hans Hedtoft, Eiler Jensen og Strøm)..... 842
7. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 170 af 13. April 1938 om Ferie med Løn samt om Ændring i Lov om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælper, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 270 af 16. Juni 1941. (Af Fuglsang, Ragnhild Andersen, Jens Johs. Hansen, Alfred Jensen, Aksel Larsen, Lynnerup Nielsen og Martin Nielsen)..... 845
8. Forslag til Lov om Forlængelse af Lov Nr. 119 af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde. (Af Ragnhild Andersen, Chr. A. Christiansen, Jens Johs. Hansen, Alfred Jensen, Aksel Larsen, Lynnerup Nielsen og Martin Nielsen)..... 848
9. Forslag til Lov om Fastlæggelse af Arbejdstiden i Landbruget. (Af Chr. A. Christiansen, Ragnhild Andersen, Jens Johs. Hansen, Alfred Jensen, Aksel Larsen, Lynnerup Nielsen og Martin Nielsen)..... 849
10. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 400 af 22. August 1945 om Boliganvisning. (Af Rasmus Hansen, Alfred Andersen, V. Buhl, Fr. Dalgaard, Leonhard Hansen og Poul Hansen [Svendborg])..... 852
11. Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 om Oprettelse af en ekstraordinær Tjenestemandsdøstol m. v. (Af Kristen Amby)..... 855
12. Forslag til Lov om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler. (Af Strøm, Alfred Andersen, Anders Andersen, V. Buhl, Rasmus Hansen, Hans Hedtoft, Kai Jensen og M. K. Sørensen)..... 856
13. Forslag til Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 20. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler, jfr. Lov Nr. 600 af 21. December 1945. (Af Aksel Larsen, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen, Lynnerup Nielsen, Martin Nielsen og Svend Nielsen)..... 857
14. Forslag til Lov om Tilføjelse til Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 om Lærlingeforholdet. (Af Leonhard Hansen, Chr. Christiansen, Victor Gram, Hans Hedtoft, Poul Hansen [Kalundborg], Eiler Jensen, Holger Larsen [Odense A.], P. Mortensen og Gustav Pedersen).... 861

15. Forslag til Lov om Erhvervelse af Rettigheder over fast Ejendom. (Af Stærmose, Aidt, Hoff og Paul Holt).	862
16. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Arbejdslovsloven. (Af Chr. A. Christiansen, Ragnhild Andersen, Jens Johs. Hansen, Alfred Jensen, Aksel Larsen, Lynnerup Nielsen og Martin Nielsen).....	871
17. Forslag til Lov om Husmoderafløsning. (Af Kirsten Gloerfelt-Tarp, N. P. Andreasen, Bertel Dahlgaard, A. M. Hansen, Jørgen Jørgensen og Oluf Steen)....	872
18. Forslag til Lov om Voldgift i Arbejdsstridigheder, der truer Samfundets Velfærd, samt om Nedsættelse af en Kommission til Overvejelse af Forholdet mellem Arbejdsgivere, Arbejdere og Funktionærer. (Af Bertel Dahlgaard, N. P. Andreasen, A. M. Hansen, Jørgen Jørgensen og Steen).....	875

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger	886
II. Forespørgsler	942
III. Valgs Prøvelse	966
IV. Valg til Kommissioner og Hverv	975

Finansloven

for Finansaaret fra 1. April 1946 til 31. Marts 1947.
(Finansministrene *H. C. Hansen* og *Thorkil Kristensen*).
[A. Sp. 2665. — C. Sp. 353 og 1177].

Fremlagt i *Folketinget* $2/_{10}$ (F. Sp. 4) og $22/_{11}$ (F. Sp. 425).
1. Beh. $4/_{10}$ — $5/_{10}$, $28/_{11}$ — $30/_{11}$, $4/_{12}$, $6/_{12}$ — $7/_{12}$, $11/_{12}$ — $15/_{12}$, $17/_{12}$
— $18/_{12}$, $9/_{1}$ — $11/_{1}$, $16/_{1}$ — $17/_{1}$ (F. Sp. 70, 152, 224, 447, 535,
593, 625, 853, 886, 982, 1064, 1142, 1250, 1265, 1322, 1436,
1588, 1636, 1736). Partiernes Ordførere, 1. Afd.: Bomholt,
Kristen Amby, Søren P. Larsen, Bertel Dahlgaard, Svend
Nielsen, Stærmose og Oluf Pedersen, 2. Afd.: Hans Hedtoft,
Edvard Sørensen, Christmas Møller, Aksel Larsen, Bertel
Dahlgaard, Stærmose og Norlev. Henvist til Finansudvalget
(se Side 40). Betænkning (B. Sp. 237) afgivet $15/_{2}$. (Ordfører:
Jensen-Broby). 2. Beh. $28/_{2}$ (F. Sp. 2806). Liste over Æn-
dringsforslag til 3. Beh. B. Sp. 465. 3. Beh. $27/_{3}$ (F. Sp. 3715).
Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $28/_{3}$ (L. Sp. 849). Henvist
til Finansudvalget (se Side 42). Betænkning (B. Sp. 987) af-
givet $29/_{3}$. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. $29/_{3}$ (L. Sp. 918).
3. Beh. $29/_{3}$ (L. Sp. 959). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*.
(Lov-Tid. Nr. 191).

Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1946—47.

	Efter Lovforslaget		Efter Finansloven	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§ 1. Domænerne	82 198		82 198	
§ 2. Statsvirksomhederne		51 604 018		53 497 918
§ 3. Rentekonto		4 402 608		4 902 775
§ 4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond samt af Bispetienderne	613 572		613 572	
§ 5. Skatter og Afgifter	946 963 371		1 220 423 371	
§ 6. Overskud af Klasselotteriet	3 052 062		3 052 062	
§ 7. Adskillige Indtægter	6 384 553		6 384 553	
§ 8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen		1 000 000		1 000 000
§ 9. Aarpenge til Medlemmer af det kongelige Hus		131 200		131 200
§ 10. Rigsdagen		3 175 000		3 175 000
§ 11. Statsministeriet		1 334 566		1 582 048
§ 12. Udenrigsministeriet		5 682 001		6 162 462
§ 13. Ministeriet for Landbrug og Fiskeri		42 649 429		43 135 764
§ 14. Indenrigsministeriet		61 579 992		59 822 860
§ 15. A. Arbejds- og Socialministeriet		400 388 176		432 979 660
At overføre . . .	957 095 756	571 946 990	1 230 555 756	606 389 687

	Efter Lovforslaget		Efter Finansloven	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført . . .	957 095 756	571 946 990	1 230 555 756	606 389 687
§ 15. B. Ministeriet for særlige Anliggen- der		—		37 583 078
§ 16. A. Ministeriet for offentlige Arbej- der		10 719 722		10 719 722
§ 16. B. Trafikministeriet		10 387 085		10 387 085
§ 17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart		29 076 566		29 903 369
§ 18. Grønland		0		0
§ 19. Justitsministeriet		76 034 940		100 958 265
§ 20. Kirkeministeriet		8 411 366		8 516 781
§ 21. Undervisningsministeriet		132 620 100		134 315 706
§ 22. Krigsministeriet		129 796 354		162 609 567
§ 23. Marineministeriet		59 434 277		73 770 865
§ 24. Finansministeriet		380 248 939		339 982 711
§ 25. Pensionsvæsenet		55 289 200		55 289 200
	957 095 756	1 463 965 539	1 230 555 756	1 570 426 036
Merudgift at overføre til § 26 II. H. . . .	506 869 783		339 870 280	
	1 463 965 539	1 463 965 539	1 570 426 036	1 570 426 036

Oversigt over Bevægelserne paa Statens Statuskonti i Finansaaret 1946—47.

82

Efter Finansloven.

	Brutto		Netto	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§ 26 I. Aktiver.				
A. Faste Ejendomme og Anlæg vedrørende Statsvirksomhederne .	12 168 685	61 322 547	»	49 153 862
B. Andre faste Ejendomme og Anlæg	7 997 527	11 752 970	»	3 755 443
C. Aktiver tilhørende forskell. Fonde	29 920 889	39 787 008	»	9 866 119
D. Aktiver under særlig Bestyrelse..	474 307	435 658	38 649	»
E. Udlaan o. lign., som dækkes gennem særlige Statsforskrivninger..	590 136 200	45 985 000	544 151 200	»
F. Aktiver tilhørende de under Passivpost F. I. anførte Fonde	13 222 100	13 974 500	»	752 400
G. Tilgodehavender og Udlaan	22 857 130	64 493 750	»	41 636 620
H. Værdipapirer	»	»	»	»
J. Finansministeriets Mellemlægning med Ministerier og Institutioner .	»	»	»	»
K. Reguleringskonto i Danmarks Nationalbank, hensat til Afskrivning	»	»	»	»
At overføre...	676 776 838	237 751 433	544 189 849	105 164 444

Finansloven.

1945/
1946

	Brutto		Netto	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført...	676 776 838	237 751 433	544 189 849	105 164 444
<i>§ 26 II. Passiver.</i>				
A. Statsgælden.....	2 858 000	66 116 324	»	63 258 324
B. Skatkammerbeviser og Bankgæld.	518 020 125	»	518 020 125	»
C. Skyld til forskellige Institutioner.	»	20 126	»	20 126
D. Kapitaler under særlig Bestyrelse.	2 268 700	2 307 349	»	38 649
E. Særlige Statsforskrivninger.....	3 750 000	539 393 150	»	535 643 150
F. Henlæggelser til særlige Formaal.	242 274 413	286 355 533	»	44 081 120
G. Finansministeriets Mellemlægning med Ministerier og Institutioner.	»	»	»	»
H. Overskud i Henh. til Driftsbudgettet	»	339 870 280	»	339 870 280
I. Henlagt til ekstraord. Afskrivinger	»	»	»	»
J. Statens Nettoformue:				
I. Overskud af Statens Fonde.	19 532 585	9 666 466	9 866 119	»
II. Forskellige Kapitalindtægter.	16 000 000	»	16 000 000	»
III. Værdiforskydninger.....	»	»	»	»
K. Reguleringskonto i Danmarks Nationalbank.....	»	»	»	»
	1 481 480 661	1 481 480 661	1 088 076 093	1 088 076 093

Oversigt over Statens Driftsregnskab for Finansaaret 1944—45.

84

	Bevilling		Regnskab	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
§ 1. Domænerne.....	354 550	»	140 118.43	»
§ 2. Statsvirksomhederne.....	»	25 752 991	»	22 281 934.80
§ 3. Rentekonto.....	2 500 592	»	5 319 146.30	»
§ 4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolars Fond samt af Bispe-tienderne.....	625 930	»	621 618.36	»
§ 5. Skatter og Afgifter.....	1 228 863 963	»	1 242 274 746.98	»
§ 6. Overskud af Klasselotteriet.	2 690 052	»	2 693 928.30	»
§ 7. Adskillige Indtægter.....	6 516 761	»	8 498 169.62	»
§ 8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen.....	»	1 000 000	»	1 000 000.
§ 9. Det kgl. Hus's Aarpenge..	»	131 200	»	131 200.
§ 10. Rigsdagen.....	»	2 850 000	»	2 825 244.12
§ 11. Statsministeriet.....	»	1 499 046	»	1 408 548.96
§ 12. Udenrigsministeriet.....	»	8 476 058	»	8 477 745.81
§ 13. Min. f. Landbrug og Fiskeri	»	107 505 684	»	110 278 623.81
At overføre...	1 241 551 848	147 214 979	1 259 547 727.99	146 403 297.50

Finansloven.

1945
/ 1946

	Bevilling		Regnskab			
	Indtægt	Udgift	Indtægt		Udgift	
	Kr.	Kr.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Overført	1 241 551 848	147 214 979	1 259 547 727.99		146 403 297.50	
§ 14. Indenrigsministeriet	»	139 948 181	»		140 795 485.54	
§ 15 A. Socialministeriet	»	322 997 362	»		318 380 317.87	
§ 15 B. Arbejdsministeriet	»	93 862 468	»		96 159 248.62	
§ 16 A. Min. for offentl. Arbejder	»	6 201 882	»		5 845 554.28	
§ 16 B. Trafikministeriet	»	11 868 465	»		11 775 070.80	
§ 17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart	»	100 211 503	»		93 682 174.31	
§ 18. Grønland	»	»	»		»	
§ 19. Justitsministeriet	»	85 317 198	»		85 531 879.	
§ 20. Kirkeministeriet	»	8 130 775	»		7 848 323.09	
§ 21. Undervisningsministeriet	»	126 499 958	»		127 374 627.12	
§ 22. Krigsministeriet	»	24 098 579	»		23 608 475.21	
§ 23. Marineministeriet	»	22 667 113	»		21 195 355.76	
§ 24. Finansministeriet	»	144 996 195	»		143 505 364.62	
§ 25. Pensionsvæsenet	»	48 380 000	»		48 714 998.85	
	1 241 551 848	1 282 394 658	1 259 547 727.99		1 270 820 172.57	
At overføre til § 26 II. H.	40 842 810	»	11 272 444.58		»	
	1 282 394 658	1 282 394 658	1 270 820 172.57		1 270 820 172.57	

Statens Status pr. 31. Marts 1945.

<i>I. Aktiver.</i>	Kr.
A. Ejendomme og Anlæg vedrørende Statsvirksomhederne	585 635 222
B. Andre faste Ejendomme og Anlæg	639 747 786
C. Aktiver tilhørende forskell. Fonde m. m.	308 021 605
D. Aktiver under særlig Bestyrelse (jfr. Passivpost D.)	35 097 884
E. Udlaan o. lign., som dækkes gennem særlige Statsforskrivn. (jfr. Passivpost E.)	2 338 180 131
F. Aktiver tilh. Fonde under Passivpost F.	288 502 747
G. Tilgodehavender og Udlaan m. v.	461 724 415
H. Værdipapirer	180 064 640
I. Kassebeholdning	14 315 686
J. Finansministeriets Mellemregning med Ministerier og Institutioner	»
K. Reguleringskonto i Danmarks Nationalbank hensat til Afskrivning	64 762 961
I alt Aktiver	4 916 053 077
<i>II. Passiver.</i>	
A. Statsgælden	1 483 641 876
B. Skatkammerbeviser og Bankgæld	÷ 643 806 096
C. Skyld til forskell. Institutioner uden for Mellemregning med Finansministeriet	269 265
D. Kapitaler under særlig Bestyrelse (jfr. Aktivpost D.)	35 097 884
E. Særlige Statsforskrivn. (jfr. Aktivpost E.)	2 491 398 521
F. Henlæggelser til særlige Formaal (jfr. Aktivpost F.)	583 157 085
G. Finansministeriets Mellemregning med Ministerier og Institutioner	171 157 801
H. Overskud fra Driftsregnskaberne	207 192 696
J. Statens Nettoformue	523 181 084
K. Reguleringskonto i Danm. Nationalbank	64 762 961
I alt Passiver	4 916 053 077

Ved Fremlæggelsen af Finanslovforslaget for 1946—47 gennemgik *Finansminister H. C. Hansen* først *Statsregnskabet for 1944—45* i dets Hovedtræk (se foranstaaende Oversigt). Det fremgik heraf, at Driftsindtægterne havde udgjort 1260 Mill. Kr. eller 18 Mill. Kr. mere end budgetteret paa Finans- og Tillægsbevillingsloven og Driftsudgifterne 1271 Mill. Kr. eller 12 Mill. Kr. mindre end budgetteret, saa at der fremkom et *Driftsunderskud* paa 11 Mill. Kr. mod et anslaaet Beløb af 41 Mill. Kr. Dette Underskud var dækket af den gennem en Aarrække opsamlede Reserve, som derved formindskedes fra 218 Mill. Kr. til 207 Mill. Kr. Paa *Formue-regnskabet* under § 26 var den samlede Udgift til Statens egne Anlægsarbejder opgjort til 43 Mill. Kr., hvoraf 19 Mill. Kr. faldt paa Statsbanerne og 8 Mill. Kr. paa Ministeriet for offentlige Arbejder. Af Beskæftigelsesfonden var afholdt Udgifter til et Beløb af 67 Mill. Kr., heraf 26 Mill. Kr. i Henhold til Loven om Beskæftigelse af arbejdsløse. Den faste *Statsgæld* var i 1944—45 forøget med 233 Mill. Kr. til 1484 Mill. Kr., men samtidig var Indestaaendet i Nationalbanken forøget med 274 Mill. Kr. til 644 Mill. Kr., saa at Nettoresultatet blev en Forbedring paa 41 Mill. Kr. Herved maatte det imidlertid tages i Betragtning, at Staten har foretaget Investeringer i Udlaan og Værdipapirer samt forøget Kassebeholdningen med Beløb, der i alt andrager 93 Mill. Kr., hvilket dog delvis modsvares af Forskydninger i Finansministeriets Mellemregning med Ministerier og Institutioner og forskellige andre løbende Mellemværender og Beholdninger, hvorved der fremkommer en Bevægelse i modsat Retning paa 89 Mill. Kr. Det endelige Resultat blev herved en Formindskelse af Statsgælden paa 45 Mill. Kr.

Ved Udarbejdelsen af *Finanslovforslaget for 1946—47* havde de enkelte Ministeriers Budgetter ikke været gjort til Genstand for Debat i den samlede Regering. »De fremtræder, saaledes som de er formulerede efter sædvanlig Behandling i Finansministeriet og efter Forhandling mellem Finansministeriet og det paagældende Fagministerium. Der er derfor ikke fra Partiernes Repræsentanter i Regeringen taget principielt Standpunkt paa noget Omraade af Budgettet, der fremtræder som et Grundlag for fuldstændig fri Forhandling i den kommende nye Rigsdag, som maa frem-

gaa af Valget. Regeringen har anset denne Fremgangsmaade for den rettest anvendelige, baade af Hensyn til den nuværende Regerings særlige Sammensætning og af Hensyn til den kommende nye Rigsdag.

Hvad Driftsudgifterne angaar, bemærkes, at det er indlysende, at Besættelsens Ophør maa give sig Udslag paa adskillige Punkter paa det foreliggende Forslag. Hertil kommer, at der i Kraft af de særlige Opgaver, som i Samarbejdet med de Allierede militært er os paalagt, og i Kraft af hele Situationen for Hær og Marine efter Besættelsen er anlagt en væsentlig anden Betragtning paa de militære Udgifter end tidligere. De er derfor steget betydeligt. Ogsaa Lønningsudgifterne er, som bekendt, vokset én Del. Der er endvidere en væsentlig Stigning i de sociale Udgifter«.

De samlede Driftsudgifter er paa Forslaget opført med 1464 Mill. Kr., hvad der i Forhold til den løbende Finanslov betyder en Udgiftsstigning paa 335 Mill. Kr. Skatterne og de øvrige Indtægter er i alt opført med 957 Mill. Kr., og Forslaget viser saaledes et Driftsunderskud paa 507 Mill. Kr. Som i tidligere Aar var de midlertidige Forbrugsafgifter imidlertid ikke medregnet, idet der først senere skulde tages Stilling til Spørgsmaalet om deres Opretholdelse. Paa den anden Side havde man ogsaa set bort fra Forlængelsen af en Række midlertidige Udgiftslove.

For *Finansaaret 1945—47* var der budgetteret et Driftsunderskud paa 144 Mill. Kr., men man kunde allerede nu skønne, at det endelige Resultat vilde blive væsentlig ugunstigere. Ganske vist gik Indtægterne ind med forøgede Beløb; men heroverfor stod en langt større Stigning i Udgifterne. Efter de foreløbige Oplysninger, som forelaa, maatte Underskuddet ventes at komme op paa omkring 600 Mill. Kr., selv om man af forskellige Grunde havde Lov til at nære Haab om, at dette Beløb kunde nedbringes noget i Løbet af de resterende Maaneder.

Med Henblik paa denne Situation udtalte Finansministeren, at han betragtede »de Maaneder, der er forløbet siden 5. Maj, som en Overgangsperiode mellem Besættelsestidens Vanvid og Galskab og en relativt normal Tid. Det kunde forudses, selv af saadanne Politikere, for hvem de gode gammeldags Begreber om Sparsommelighed og Tilbageholdenhed

er Dogmer, at man maatte komme ud for Udgifter og Udgiftstal af ekstraordinær Karakter og Størrelse. Jeg ønsker at slaa fast ved denne Lejlighed, at samtlige Udgifter, som er afholdt, har der været Enstemmighed om i Regeringen, lige fra Lønningerne til Frihedsbevægelsens Folk og til de sidst vedtagne Tilskud til Smør- og Flæskepriserne.«

Efter at Finanslovsforslaget forud for Folketingsvalget havde været underkastet en 1. Behandling, der strakte sig over to Dage, henvises det til Finansudvalget.

Efter Valget fremlagde *Finansminister Thorkil Kristensen* Forslaget i uændret Skikkelse, idet det nye Ministerium endnu ikke havde kunnet tage Stilling til, hvilke Ændringer det vilde stille Forslag om. I Tilslutning hertil udtalte han følgende med Hensyn til det løbende Finansaars Driftsbudget: »Da Finanslovsforslaget for 1946—47 blev fremlagt i Folketinget i Begyndelsen af Oktober, blev det af den daværende Finansminister anført, at Underskuddet paa Finansloven for 1945—46, der var budgetteret til 143,5 Mill. Kr., antagelig vilde udgøre ca. 600 Mill. Kr. Jeg har nu ladet foretage en ny Undersøgelse paa Grundlag af de senest foreliggende Oplysninger. Resultatet er, at Underskuddet nu anslaaes til ca. 730 Mill. Kr. Denne Stigning i det forventede Underskud skyldes næsten udelukkende Udgifterne til de herværende tyske Flygtninge, der efter de senest foreliggende Oplysninger maa anslaaes til 225 Mill. Kr., det vil sige tre Gange saa meget, som det blev anslaaet til ved Forelæggelsen i Oktober. Jeg skal i øvrigt ved en senere Lejlighed vende mere udførligt tilbage til Statens finansielle Stilling.«

Finanslovsforslaget var derefter paa ny til 1. Behandling i Folketinget. Der udspandt sig herunder en meget omfattende politisk Debat, som først afsluttedes et Stykke ind i det nye Aar.

Under denne Debat gav *Finansministeren* kort efter Aarskiftet en udførlig Redegørelse for Statens finansielle Stilling. Det fremgik heraf, at *Driftsudgifterne* nu, om end kun skønsmæssigt og med forskellige Forbehold, kunde anslaaes til godt 1900 Mill. Kr. i Finansaaret 1945—46. Heraf faldt rundt regnet Halvdelen paa ordinære Udgifter i snævraste Forstand og Resten paa Eengangsudgifter og Udgifter af midlertidig Karakter; det maatte dog ventes, at en meget stor Del af de sidstnævnte vilde indgaa i det fremtidige mere normale Budget. Maaske kunde man regne med, at Statens normale Udgifter — altsaa bortset fra Eengangsudgifter — i den nærmeste Fremtid kom til at andrage mellem 1100 og 1300 Mill. Kr., sikkert nærmest ved det sidstnævnte Tal. »Man maa imidlertid vente, at dette mere normale Budget vil vokse i de kommende

Aar, dels fordi vi faar større Udgifter til Forrentning af Statsgælden, dels fordi der maa regnes med større Forsvarsudgifter samt større Udgifter til Tjenestemandslønninger og visse andre Formaal. Jeg minder her om, at Statens Lønningsbudget er paa op imod 600 Mill. Kr., saaledes at en Forandring i Lønningerne vil mærkes føleligt paa Budgettet. Man bør da formentlig regne med, at hvis de økonomiske Forhold i Landet i øvrigt forbliver, som de er i Dag, det vil sige at Prsniveauet og Beskæftigelsen nogenlunde bliver som nu, vil vi komme op paa et normalt Budget paa 1300 à 1500 Mill. Kr., og sikkert nærmest ved det sidste Tal. Tager man nye Opgaver op, kan det blive større. Man vil ikke naa helt op paa denne Højde med det samme, bl. a. fordi Renteudgifterne først gradvis kommer op paa de store Tal.«

Driftsindtægterne havde man skønsmæssigt sat til 1200 Mill. Kr., men det var muligt, de i de nærmeste Aar paa det givne Grundlag vilde komme op paa mellem 1300 og 1500 Mill. Kr.

»Man vil da forstaa,« udtalte Finansministeren videre, »at der ikke i Øjeblikket kan regnes med noget Overskud af normale Indtægter ud over de normale Udgifter. Der bliver muligvis ikke nogen stor Forskel paa disse to Størrelser; der bliver maaske et vist Overskud, men det modsatte kan lige saa godt tænkes. Under disse Forhold vil det ikke være forsvarligt i Øjeblikket at skride til almindelig Skattenedsættelse. Vi maa foreløbig stort set bevare Skatterne i det Niveau, hvor de ligger for Øjeblikket, hvilket naturligvis ikke udelukker visse Ændringer paa specielle Omraader. Jeg haaber ikke, at vi behøver at sætte Skatterne op, men til almindelig Nedsættelse er Tiden i hvert Fald ikke inde. Det er saa heldigt, at de samfundsøkonomiske Forhold heller ikke i Dag gør en Skattenedsættelse paakrævet.«

Om *Statsgælden* oplyste Finansministeren bl. a. følgende: »Den var før Krigen rundt regnet 1½ Milliard Kr. Den er nu vokset en Del under Krigen, men samtidig har Staten opsamlet store Beløb paa Spærrekonto i Nationalbanken, saaledes at Nettogælden ikke er vokset særlig meget. Pr. 1. Januar har Nationalbanken imidlertid med Ministeriets Samtykke betragtet Garantien for de tyske Tilgodehavender som effektiv. Staten har derfor som Kautonist overtaget disse Tilgodehavender og skylder paa denne Konto Nationalbanken ca. 7,6 Milliard Kr. Vi maa da regne med, at Statens Nettogæld nu er blevet forøget med dette Beløb, og den nærmer sig nu til 10 Milliarder Kr.«

Statsgælden vilde i den kommende Tid blive forøget gennem Afholdelsen af Eengangsudgifter, som ikke kunde dækkes af løbende Indtægter. Men til Gengæld vilde den blive nedbragt ved Hjælp af de meget betydelige Eengangsindtægter,

som vilde indgaa i Form af Skattebøder, Skatteefterbetalinger og Formuekonfiskationer m. v., hvortil kom den Eengangs-skat, som efter Ministerens Opfattelse burde opkræves.

Til Finanslovforslagets 2. Behandling i Folketinget stillede af de forskellige Ministre i alt 49 Ændringsforslag, der alle var tiltraadt af Finansudvalget og vedtoges uden Afstemning. Ingen af dem var af større finansiel Rækkevidde. Efter hvad *Ordføreren* (Jensen-Brobj) oplyste, havde Finansudvalget imidlertid haft 331 Aktstykker vedrørende Tillægsbevillinger til Behandling i Tiden efter Folketingsvalget. Det drejede sig om Sager, hvis Afgørelse pressede saa stærkt paa, at de maatte optages paa Tillægsbevillingsloven for 1945—46 i Stedet for paa Finansloven for 1946—47. Efter at *Ordføreren* kort havde omtalt de væsentligste af de 49 Ændringsforslag og tillige anført nogle Tal fra en Skrivelse, som var fremsendt fra Finansministeriet angaaende Statens Udgifter til Lønninger m. v. i 1946—47, overgik Finanslovforslaget uden Debat til 3. Behandling.

Til denne stillede 361 Ændringsforslag, der alle var tiltraadt af Udvalget som Helhed og vedtoges uden Afstemning.

Af disse Ændringsforslag blev enkelte gjort til Genstand for Diskussion. Det gjaldt bl. a. et af Statsministeren stillet Ændringsforslag om *Ophævelse af Ministeriernes Pressesekretariat*. *Axel Sneum* (S.) udtalte herom, at hans Parti vilde respektere et tidligere givet Tilsagn om, at denne Institution skulde bortfalde efter Besættelsens Ophør. Han haabede imidlertid, at en mindre Del af Sekretariatets Virksomhed, dets Oplysningstjeneste, under en eller anden Virksomhed kunde blive bevaret. Det samme ønskede *Bertel Dahlgaard* (R. V.), der fremhævede, at man navnlig i Provinsen, hvor der ikke var saa let Adgang til at indhente Oplysninger fra Centraladministrationen, satte Pris paa at have et saadant centralt Sted at henvende sig. I Overensstemmelse hermed udtalte *Christmas Møller* (K. F.) sig. Han havde helst set, at Sekretariatet var blevet bevaret, men vilde dog ikke gøre Indsigelse mod dets Ophævelse. *Statsministeren* lovede at tage Spørgsmaalet om et Oplysningsskontor under Overvejelse.

Under Behandlingen af Krigsministeriets Budget pegede *Bertel Dahlgaard* (R. V.) paa, at det samlede *Militærbudget* efter Vedtagelsen af de stillede Ændringsforslag vilde komme op paa 220 Mill. Kr. Der var herved for Hærens Vedkommende regnet med en gennemsnitlig Mandkabsstyrke paa 24 000 Mand og med en daglig Udgift pr. Mand paa omkring 10 Kr. »Naar vi fra vor Side,« udtalte han bl. a., »paa nærværende Tidspunkt har taget Forsvarsministerens Skøn med Hensyn til Budgettet til Efterretning, har vi gjort det i Tillid til, at den højtærede Minister i Aarets Løb vil formindske Styrkerne

og Tjenestetiden i Overensstemmelse med den Formindskelse af Opgaverne, der maatte foreligge. Jeg kan ikke undlade at henlede Opmærksomheden paa, at der ganske utvivlsomt i den siden Kapitulationen forløbne Tid i visse Tidsrum har været indkaldt større Styrker, end den tilstedeværende Udrustning og det foreliggende Materiel har svaret til, saaledes at megen Tid, uddannelsesmæssigt set, simpelt hen er gaaet til Spilde, samtidig med at Erhvervslevet har manglet det unge Mandskab. Det vilde være, tror jeg jeg tør sige, af megen Betydning for Militærets Stilling i Befolkningen, om der med Rette kunde brede sig den Opfattelse, at man fra Militærets Side nøje vaager over, at der ikke lægges større personlige og militære Byrder paa Befolkningen, end Opfyldelsen af de foreliggende Opgaver kræver.«

Taleren omtalte tillige Spørgsmaalet om Udsendelse af danske Troppestykker til Tyskland og tog i den Forbindelse Forbehold over for, at Danmark skulde være forpligtet til at anvende omkring 100 Mill. Kr. til Udrustningen af saadanne Styrker, hvilket Tal havde været nævnt. En saa stor Forpligtelse havde Finansudvalget ikke givet Tilslutning til, at man paatog sig. Den syntes heller ikke rimelig i Betragtning af de vældige Byrder, som Flygtningelejrene paaagde Danmark saavel i Henseende til Bevogtning som Forplejning, ligesom det maatte erindres, at 3000 unge Danske gjorde Tjeneste i den engelske Hær. Af samme Opfattelse var *Norlev* (D. R.), der tillige — bl. a. med Henblik paa Indkøbet af Krigsskibe — ytrede Tvivl om, »hvorvidt det i det hele taget har været nødvendigt at opruste i den Grad, som Tilfældet har været«. *Ole Bjørn Kraft* (K. F.) omtalte de Forhandlinger, der i hans Ministertid var ført vedrørende Udrustning af en Tysklandsdivision. Han var enig i, at vi maatte se at faa disse Vaaben saa billigt som muligt, og at det var rimeligt at føre Forhandlinger med England om, under hvilke Betingelser de skulde stilles til Raadighed; men det var nødvendigt, at vi fik disse Vaaben og eventuelt betalte noget for dem. At Danmark skulde have foretaget nogen stærk Oprustning var i den mest absolutte Modstrid med de faktiske Forhold. Vi raadede tværtimod endnu langt fra over de Vaaben, som selv en meget begrænset Forsvarsordning vilde kræve.

Forsvarsministeren pegede paa, at de Bevogtningsopgaver, som forelaa, ikke blot drejede sig om Flygtningelejre, men tillige om de talrige Depoter af tysk Materiel, som Englænderne havde beslaglagt, og om Flyvepladser, hvortil kom Grænseomraadets særlige Krav. Ministeren var imidlertid enig i, at der ikke skulde holdes mere Mandskab inde end nødvendigt, og han pegede i den Forbindelse paa, at man med Henblik paa Landbrugets Mangel paa Arbejdskraft havde forkortet Tjene-

stetiden noget for det Mandskab, der skulde hjemsendes i den kommende Tid, og ligeledes for det, der stod over for at skulle indkaldes. Angaaende Spørgsmaalet om den eventuelle Tysklandsdivision førtes der vedblivende Forhandlinger, men Ministeren var af den Opfattelse, at Udgiften til Materiellet maatte være de danske Finanser uvedkommende. »Det Synspunkt maa man, mener jeg, ud fra mange Grunde hævde under de Forhandlinger, der finder Sted. Det er da ogsaa det Synspunkt, der er blevet hævdet. Hvor langt vi kan gennemføre det, maa de kommende Begivenheder vise.«

Efter at samtlige Ændringsforslag var vedtaget, gav *Ord-føreren* en Oversigt over Virkningerne af Finanslovsforslagets Behandling paa Rigsdagen siden dets Fremlæggelse. Det fremgik heraf, at det anslaaede Underskud var nedbragt fra 507 Mill. Kr. til 340 Mill. Kr. Hvis Loven om de midlertidige Forbrugsafgifter, der kun gjaldt til Udgangen af Oktober 1946, ogsaa fik Gyldighed for de tilbageværende Maaneder af Finansaaret 1946—47, vilde der yderligere indvindes et betydeligt Beløb. Hvilke Ændringer Tillægsbevillingsloven for samme Aar vilde medføre, blev en anden Sag.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 117 Stemmer; 3 Medlemmer (D. R.) stemte hverken for eller imod.

Ved Forelæggelsen i *Landstinget* gav Finansministeren en Redegørelse for Finanslovsforslagets Indhold i den Form, hvori det nu forelaa, og hvori det Dagen efter blev vedtaget enstemmigt af Tinget. Denne Redegørelse gengives i det følgende med enkelte Udeladelser:

Dette Forslag til Finanslov udviser — saaledes som det nu er vedtaget af det andet høje Ting — paa Driftsbudgettet Indtægter paa i alt 1230,6 Mill. Kr. og Udgifter paa i alt 1570,4 Mill. Kr., saa at der fremkommer et Underskud paa ca. 340 Mill. Kr.

Af Udgifterne, 1570 Mill. Kr., kan mellem 1050 og 1100 Mill. Kr. betragtes som *ordinære Udgifter*, medens Resten er *ekstraordinære Udgifter* af mere eller mindre varig Karakter. Denne Sondring er dog for en stor Del skønsmæssig, idet de forskellige Grupper af Udgifter ikke kan adskilles skarpt fra hinanden. Sammenlignet med indeværende Finansaar, hvor de ordinære Udgifter foreløbig er anslaaet til 950 Mill. Kr., udgør de ordinære Bevillinger i 1946—47 saaledes 100 à 150 Mill. Kr. mere end i dette Finansaar. Denne Stigning beror navnlig paa, at Statsbanernes Underskud som Følge af forventede lavere Indtægter i 1946—47 er 40 Mill. Kr. større end i indeværende Finansaar, og at de militære Ministerier viser Merudgifter paa i alt ca. 62 Mill. Kr. Hertil kommer en Række andre Forhøjelser, navnlig af de sociale Udgifter.

De ekstraordinære Udgifter udgør, som nævnt, rundt regnet 500 Mill. Kr., hvilket Beløb omfatter saavel de Udgifter, der kan betegnes som egentlige Eengangsudgifter, som ekstraordinære Udgifter af mere varig Karakter. Til de førstnævnte, altsaa Eengangsudgifterne, er henregnet 36 Mill. Kr. som Udgifter vedrørende den ekstraordinære Forhøjelse af Arbejdsløshedsunderstøttelserne, hvilke Udgifter dækkes halvaarsvis bagud og saaledes vil fortsætte nogen Tid, selv om Loven nu er ophævet; endvidere 16,5 Mill. Kr. til Opfyldning af de af Tyskerne anlagte Tankgrave, 28,4 Mill. Kr. til Kapitalerstatninger til Besættelsestidens Ofre, 18,9 Mill. Kr. til ekstraordinære Materielanskaffelser til Hæren og Søværnet, 9,3 Mill. Kr. til Minestrygning og andre ekstraordinære militære Driftsudgifter og 9 Mill. Kr. til den forventede Forlængelse af Tøjrabatordningen.

Af mere varige ekstraordinære Udgifter kan nævnes Tilskud til de forskellige Ordninger, herunder til Nedsættelse af Rugbrødsprisen, Smørrabatordning, Smørordning, Flæskeordning m. v., i alt 100 Mill. Kr. Til Afskrivning paa Tilskud af Beskæftigelsesfonden er opført 64 Mill. Kr., og Udvidelsen af Fængselsvæsenet medfører Merudgifter paa 24,8 Mill. Kr.; i øvrigt er herunder henregnet bl. a. Tilskud til Arbejdsløsheds-kasser, aarlige Erstatninger til Besættelsestidens Ofre, de erhvervsøkonomiske Foranstaltninger og Renter af særlige Statsforskrivninger.

Det maa dog utvivlsomt paaregnes, at der i Finansaaret 1946—47 vil fremkomme yderligere ekstraordinære Udgifter; saaledes er der ikke i Forslaget regnet med Udgifter til de tyske Flygtninges Underhold, Erstatninger for Tab ved tysk Brug af Ejendomme, ekstraordinære Anskaffelser til Militæret og et eventuelt Tilskud til Tørveproducenter til Fremme af Produktionen i den forestaaende Sommer; endvidere maa der som en fremtidig ordinær Udgift regnes med den Forhøjelse af Tjenestemandslønningerne, som bliver Resultatet af det Forslag til Ændring i Tjenestemandsløven, der i nær Fremtid kan ventes fremsat.

Hvad Indtægterne angaar, viser Forslaget Indtægter af *Skatter og Afgifter* paa 1220 Mill. Kr., medens disse Indtægter i indeværende Finansaar regnes at ville indgaa med rundt regnet 1275 Mill. Kr. Indkomstskatten, der i 1945—46 regnes at ville indgaa med 560 Mill. Kr., er paa Forslaget kun opført med 480 Mill. Kr.; selv om man efter de senere Oplysninger har kunnet paaregne, at disse Indtægter vilde blive højere, er der, da man ikke tidligere har været i Stand til at danne sig et Skøn over Forhøjelsen, ikke for Indkomstskattens Vedkommende stillet Ændringsforslag til Finanslovsforslaget, men jeg kan dog oplyse, at Indtægten af denne Skat for 1946—47 efter

Oplysninger, som jeg nu har modtaget, vil kunne anslaaes ca. 100 Mill. Kr. højere end budgetteret. Forbrugsafgifterne, der i indeværende Finansaar regnes at ville give ca. 580 Mill. Kr., er paa Forslaget opført med 620 Mill. Kr. Selv om Provenuet af de midlertidige Forbrugsafgifter paa Forslaget kun er medregnet indtil Udgangen af Oktober Maaned 1946, til hvilket Tidspunkt Loven om disse Afgifter udløber, bevirker det forventede større Forbrug i 1946—47 bl. a. af Tobak og stærke Drikke Forhøjelser i Forhold til 1945—46 paa en Række af Afgiftskontiene; saafremt ovennævnte Lov forlænges for Resten af Finansaaret, vil Indtægten af Forbrugsafgifterne antagelig stige med yderligere 100 à 150 Mill. Kr.

De samlede *Indtægter*, der er budgetteret til ca. 1230 Mill. Kr., skulde herefter med en vis Sandsynlighed kunne anslaaes til mellem 1400 og 1500 Mill. Kr.

»Jeg vil gerne i denne Forbindelse understrege, at det forelagte Finanslovforslag kun viser en Del af Statens Indtægter og Udgifter i det kommende Finansaar, fordi Forbrugsafgiftsloven og forskellige Udgiftslove udløber i Løbet af Finansaaret. Det endelige Resultat kan derfor ikke overses, før det er afgjort, om de nævnte Love forlænges for Resten af Finansaaret; baade af denne Grund og paa Grund af den Usikkerhed, der præger Indtægter som Skatter og Afgifter og forskellige Udgiftsposter, bl. a. Udgifterne til de tyske Flygtninge, er det ikke muligt paa indeværende Tidspunkt at sige noget bestemt om den finansielle Situation«.

Lov om Tillægsbevilling

for Finansaaret fra 1. April 1945 til 31. Marts 1946.
(Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 4929. — C. Sp. 2497 og 3167].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4746). 1. Beh. $\frac{16}{6}$ (F. Sp. 5230). Partiernes Ordførere: Hans Hedtoft, Sønderup, Christmas Møller, Aksel Larsen, Bertel Dahlgaard, Stærmose og Norlev. Henvist til Finansudvalget. Betænkning (B. Sp. 1345) afgivet $\frac{21}{6}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $\frac{4}{7}$ (F. Sp. 6675). 3. Beh. $\frac{10}{7}$ og $\frac{11}{7}$ (F. Sp. 7101). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2134). 2. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2146), 3. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2147). *Loven stadfæstet 2. September 1946*. (Lov-Tid. Nr. 476).

Oversigt over Tillægsbevillinger og Statens samlede Driftsbudget for 1945—46.

	Tillægsbevilling 1945—46		Finanslov og Tillægsbevilling 1945—46 i alt	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§ 1. Domænerne.....	÷ 29 771	»	147 848	»
§ 2. Statsvirksomhederne.....	»	4 100 551	»	17 760 918
§ 3. Rentekonto.....	»	÷ 1 493 240	»	1 787 103
§ 4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond samt af Bispetienderne ..	1 066	»	645 565	»
§ 5. Skatter og Afgifter.....	312 698 637	»	1 289 574 414	»
§ 6. Overskud af Klasselotteriet....	÷ 128 884	»	2 574 207	»
§ 7. Adskillige Indtægter.....	5 886 573	»	11 290 926	»
§ 8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen.....	»	»	»	1 000 000
§ 9. Aarpenge til Medlemmer af det kongelige Hus ..	»	»	»	131 200
§ 10. Rigsdagen.....	»	335 000	»	3 365 000
§ 11. Statsministeriet.....	»	3 574 328	»	4 791 324
At overføre...	318 427 621	6 516 639	1 304 232 960	28 835 545

1945/
1946

Lov om Tillægsbevilling.

97

	Tillægsbevilling 1945—46		Finanslov og Tillægsbevilling 1945—46 i alt	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført...	318 427 621	6 516 639	1 304 232 960	28 835 545
§ 11 A. Ministre uden Portefeuille...	»	112 322	»	112 322
§ 12. Udenrigsministeriet.....	»	11 782 010	»	17 897 934
§ 13. Ministeriet for Landbrug og Fiskeri.....	»	68 454 818	»	135 150 612
§ 14. Indenrigsministeriet.....	»	13 051 211	»	85 569 387
§ 15 A. Arbejds- og Socialministeriet.	»	277 323 750	»	534 246 072
§ 15 B. Arbejdsministeriet*).....	»	÷ 60 710 486	»	»
§ 15 B. Ministeriet for særlige Anliggender.....	»	118 173	»	118 173
§ 16 A. Ministeriet for offentlige Arbejder.....	»	8 745 834	»	18 209 850
§ 16 B. Trafikministeriet**).....	»	÷ 9 920 443	»	»
§ 17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart.....	»	52 823 053	»	79 371 152
At overføre...	318 427 621	368 296 881	1 304 232 960	899 511 047

*) Ved kgl. Resolution af 5. Maj 1945 er Socialministeriet og Arbejdsministeriet sammenlagt.

**) Ved kgl. Resolution af 7. November 1945 er Trafikministeriet henlagt under Min. f. off. Arbejder.

	Tillægsbevilling 1945—46		Finanslov og Tillægsbevilling 1945—46 i alt	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført . . .	318 427 621	368 296 881	1 304 232 960	899 511 047
§ 18. Grønland	»	0	»	0
§ 19. Justitsministeriet	»	59 984 779	»	126 444 374
§ 20. Kirkeministeriet	»	2 571 405	»	10 038 451
§ 21. Undervisningsministeriet	»	17 970 520	»	144 358 147
§ 22. Krigsministeriet	»	88 238 434	»	97 374 835
§ 23. Marineministeriet	»	48 961 279	»	61 565 982
§ 24. Finansministeriet	»	÷ 179 878 293	»	148 485 579
§ 25. Pensionsvæsenet	»	16 116 000	»	63 740 000
	318 427 621	422 261 005	1 304 232 960	1 551 518 415
Merudgift at overføre til § 26 II. H. . .	103 833 384	»	247 285 455	»
	422 261 005	422 261 005	1 551 518 415	1 551 518 415

Ved Tillægsbevillingsloven for 1945—46 blev Finanslovens Hovedsummer forøget med 318,4 Mill. Kr. for Driftsindtægternes og med 422,3 Mill. Kr. for Driftsudgifternes Vedkommende, som det fremgaar af omstaaende Oversigt. Det samlede Driftsbudget viser derefter Indtægter til Beløb 1304,2 Mill. Kr. og Udgifter til Beløb 1551,5 Mill. Kr., hvilket giver et anslaaet *Underskud* paa 247,3 Mill. Kr., medens der paa Finanslovanordningen var budgetteret et Underskud paa 143,5 Mill. Kr.

Ved Bedømmelsen af dette Driftsunderskuds Størrelse maa det imidlertid tages i Betragtning, at en Række *ekstraordinære Udgifter* til Beløb 460,7 Mill. Kr. ikke er opført paa Driftsregnskabet, men paa en særlig Konto under Finanslovens § 26, idet det er Hensigten, at de skal *afskrives gennem en Arrække*. Blandt disse Udgifter skal fremhæves Udgifter vedrørende tyske Flygtninge m. v. 169,5 Mill. Kr., Udgifter vedrørende andre internerede Flygtninge m. v. 28,4 Mill. Kr., Udgifter vedrørende Opfyldning af Tankgrave 28,4 Mill. Kr., Vagtværnsudgifter 18 Mill. Kr., den danske Brigade 41,8 Mill. Kr., Modstandsbevægelsen 32,5 Mill. Kr., Udgifter i Henhold til Loven om Besættelsestidens Ofre 8,9 Mill. Kr., Udgifter vedrørende Hjemrejse og Ferie for søfarende 5 Mill. Kr., Udgifter til Retablering af Hærens og Søværnets Virksomheder og Minestrygning m. v. ca. 26 Mill. Kr. og ekstraordinær Afskrivning i Anledning af Tyskernes Beslaglæggelse af Hærens Materiel 49 Mill. Kr.

Paa § 26 er tillige opført Nationalbankens Tilgodehavende for Udlæg for den tyske Værnemagt (Statens Reguleringskonto) til Beløb 7529,2 Mill. Kr.

»Det vil ses,« udtalte *Finansministeren* under Sagens Behandling, »at det afvigte Finansaar, 1945—46, har været et Aar med overmaade store Udgifter for Statskassen. Selv om det naturligvis har været i det første Aar efter Befrielsen, og selv om Indtægterne ogsaa har været betydelige, har der dog været en meget stor Merudgift, hvilket uden Tvivl har været medvirkende til Skabelsen af det Overskud af Købekraft, som Befolkningen har haft i Forhold til Værdien af Landets Produktion. Det er nødvendigt, at dette Forhold bringes til Ophør, og der er da ogsaa Udsigt til, at der i indeværende Finansaar 1946—47 stort set tilvejebringes Balance mellem Statens Indtægter og Udgifter.«

Ved Lovforslagets 1. *Behandling* i Folketinget henvistes det uomtalt til Finansudvalget.

Til 2. *Behandling* i Folketinget stilledes af Ministrene 475 Ændringsforslag, der alle var tiltraadt af Finansudvalget, og som vedtoges uden Afstemning.

Udvalget havde Samraad med *Indenrigsministeren* om de to Husmandskreditforeningers Laanegræns og om mulig Konvertering af Husmandskreditforeningernes dobbeltmøntede Obligationer samt om Statens civile Luftværn, med *Forsvarsministeren* om de militære Indkaldelser, med *Finansministeren* om Ejendomsbeskatningen for Frugtplantager samt med *Justitsministeren* om Filmsfonden. Disse og enkelte andre Spørgsmaal blev under Lovforslagets 2. *Behandling* nærmere belyst.

Til Lovforslagets 3. *Behandling* i Folketinget stilledes ingen Ændringsforslag, men der udspandt sig en langvarig almindelig politisk Debat, under hvilken Partiernes Ordførere og enkelte andre Medlemmer samt adskillige af Ministrene havde Ordet. Finansministeren gav under denne Debat en udførlig Redegørelse for den finansielle Stilling.

En tilsvarende, men mere kortfattet Redegørelse gav Finansministeren paa Foranledning af *P. Korsgaard* (K. F.) i *Landstinget*, hvor der ikke fandt nogen almindelig Debat Sted. Finansministeren pegede her paa, at der for Finansaaret 1946—47 formentlig — bortset fra de senere gennemførte Landbrugsordninger — kunde regnes med Driftsindtægter til et Beløb af 1½ Milliard Kr. og med Driftsudgifter paa omkring 2 Milliarder Kr., heri medregnet ekstraordinære Udgifter (for Flygtningenes Vedkommende er der regnet med den ugunstigste Mulighed, at de bliver her i Landet i hele Finansaaret 1946—47). Der skulde altsaa paa Forhaand kunne ventes en Merudgift paa omkring 500 Mill. Kr. eller 200 Mill. Kr. mindre end i 1945—46, for hvilket Aar Underskuddet, naar de ekstraordinære Udgifter medregnes, er anslaaet til 700 Mill. Kr. Af disse 500 Mill. Kr. kan en Del imidlertid ventes dækket af de inden Tillægsbevillingslovens Vedtagelse besluttede Afgifts- og Takstforhøjelser, der er anslaaet til i et fuldt Aar at ville afkaste 175 Mill. Kr. Yderligere mente Finansministeren, at godt og vel 300 Mill. Kr. vilde kunne overføres til § 26. Disse ekstraordinære Udgifter kunde dog i det store og hele ventes neutraliseret af Indtægter, der ligeledes er holdt uden for Driftsregnskabet. »Der er nemlig adskillige Indtægter, som ikke gaar paa Driftsregnskabet i disse Tider, der er f. Eks. Krigskonjunkturskatten, som jo lige er blevet forlænget for endnu et Aar, og som formentlig vil indbringe omkring et halvt Hundrede Millioner Kroner. Der er endvidere Bøder og Efterbetalinger i Henhold til Pengeloven fra sidste Sommer, hvoraf jo største Delen

heller ikke gaar paa Driftsregnskabet, men bruges til Afbetaling af Statens Gæld i Nationalbanken. Ikke desto mindre er det jo naturligvis Indtægter. Og der er de Konfiskationsbeløb o. lign., som kommer ind i Henhold til Straffelovstillægget og Loven om Konfiskation af tysk Ejendom. Jeg skulde tro, at der paa dette Punkt kan regnes med i alt Indtægter paa omkring ved 250 Mill. Kr., i hvert Fald over 200 Mill. Kr., saa at der af Indtægter, som ikke gaar paa Driftsregnskabet, formentlig i indeværende Finansaar kan regnes med op imod 300 Mill. Kr. Det skulde da sige, at de Udgifter, der overføres til § 26, som formentlig vil blive godt 300 Mill. Kr., ogsaa paa det nærmeste opvejes af Indtægter for Statskassen.

Det er min Begrundelse for at sige, at jeg venter, at man i indeværende Finansaar kommer i hvert Fald *tæt op mod Balance* mellem Statens samlede Indtægter og dens samlede Udgifter, men jeg maa gøre den yderligere Bemærkning, at naar jeg siger dette, er det under ganske bestemte Forudsætninger. Der er ikke paa Finansloven for indeværende Finansaar regnet med Udgifter til *Tilskud til Landbrugseksporten* for Tiden efter 1. Oktober d. A. Vi har jo en Lov, der garanterer Priserne indtil 1. Oktober. Hvad der derefter skal ske, ved jeg ikke, og det er klart, at i samme Omfang, som det maatte blive nødvendigt, hvad man endnu i Dag ikke kan overse, at give Tilskud til Landbrugseksporten efter 1. Oktober, i samme Omfang vil Udgifterne blive forøget. Det samme gælder, hvis det skulde blive nødvendigt at afsende *militære Styrker til Tyskland*. Heller ikke dertil er der afsat noget Beløb, idet Forhandlingerne om dette Punkt jo ikke er afsluttet. Jeg maa imidlertid anse det for rigtigst, saafremt der skulde komme Udgifter paa disse eller andre endnu ikke forudsatte Punkter, da at tilvejebringe Dækning herfor igennem nye Skatter. Ganske vist er der vel ingen af os, der ønsker, at Skatterne skal være større end højst nødvendigt, men med den Tilstand, der hersker i Samfundets Økonomi i Øjeblikket, hvor vi ser en voldsom Mangel paa Arbejdskraft og en stærk Tendens til Merindførsel — begge Dele Tegn paa, at Købeevnen i Befolkningen er større, end Landets Produktionskraft betinger —, vil det ikke være forsvarligt af Staten ved betydelige Udgifter ud over Indtægterne at bidrage til yderligere at forøge Købeevnen i Samfundet.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

A.

Vedtagne Love.

1. Lov om Tillæg til Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre. (Statsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 7169. — C. Sp. 2385 og 2475].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{8}{6}$ (F. Sp. 6174). 1. Beh. $2\frac{0}{6}$ (F. Sp. 6315). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Arnth Jensen, Christmas Møller, Aksel Larsen, A. M. Hansen, Stærmose og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 17 Medlemmer (Arnth Jensen [Formand], Holm, Harald Nielsen, Laurits Pedersen, A. M. Hansen [fra $\frac{3}{7}$ Steen (Sekretær)], H. C. Hansen, Alfred Andreassen, V. Buhl, Gustav Pedersen, M. K. Sørensen, Christmas Møller, Westermann, Peder Jakobsen, Aksel Larsen, Alfred Jensen, Stærmose og Søren Olesen. Betænkning (B. Sp. 2801) afgivet $\frac{6}{7}$. (Ordfører: Christmas Møller). 2. Beh. $\frac{8}{7}$ (F. Sp. 6931). 3. Beh. $\frac{8}{7}$ (F. Sp. 6942). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{9}{7}$ (L. Sp. 2016). Partiernes Ordførere: C. E. Christiansen, Rytter, M. C. Korsgaard og Oluf Johansen. 2. Beh. $1\frac{0}{7}$ (L. Sp. 2023). 3. Beh. $1\frac{0}{7}$ (L. Sp. 2068). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 403).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. I Bestemmelserne i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre foretages følgende Ændringer:

§ 1 affattes saaledes:

»Det Ministre tilkommende aarlige Vederlag fastsættes til et *Grundbeløb* af 18 000 Kr.

Ud over Grundbeløbet ydes et *Tillæg*, svarende til det efter Finansloven til enhver Tid gældende almindelige Honorartillæg.

Det samlede Vederlag udbetales med $\frac{1}{12}$ maanedlig forud fra den første Dag i den efter Udnævnelsen følgende Maaned og til Ugangen af den Maaned, i hvilken Afgangen fra Ministerstillingen finder Sted.«

§ 2, 1. Stk., affattes saaledes:

»Som *Representation* ydes der Statsministeren 9000 Kr. og Udenrigsministeren 18 000 Kr. som Grundbeløb. Til Grundbeløbet ydes et *Tillæg*, beregnet som det efter Finansloven til enhver Tid gældende almindelige Honorartillæg. Med Hensyn til Udbetalingen gælder Regelen i § 1, 3. Stk.«

I § 3 tilføjes efter »højeste Pension« Ordene: »med det dertil knyttede Tillæg«.

§ 4 affattes saaledes:

»Har en Minister fungeret i mere end et Aar, har han efter Udløbet af det Tidsrum, hvori der udbetales ham Vente- penge, Ret til *Pension*.

Dennes Grundbeløb udgør, hvis han har fungeret som Minister i:

over 1 Aar og indtil 2 Aar	1 800 Kr. aarlig
— 2 — — 4 —	3 600 — — ,
— 4 — - — 6 —	5 400 — — ,
— 6 — - — 8 —	7 200 — — ,
— 8 —	9 000 — — .

Til Grundbeløbet ydes et *Tillæg*, svarende til det efter Finansloven til enhver Tid gældende almindelige Honorartillæg.

En Ministers *Pensionsalder* er hans hele Tjenestetid som Minister, regnet fra den første Udnævnelse.

I § 5 ændres »8 000 Kr.« til: »11 928 Kr.« som Grundpension«.

§ 6 affattes saaledes:

»De i Statstjenestemandslovens §§ 64—69 og 75—82 fastsatte Regler for *Enke- og Børnepension* samt *Efterindtægt* gælder ogsaa for Ministre, ligesom ogsaa §§ 60, 61 og 62, Stk. 2, i nævnte Lov har Gyldighed for dem.

Til Pensionernes Grundbeløb ydes et *Tillæg*, svarende til det efter Finansloven til enhver Tid gældende Honorartillæg.«

Ændringen i § 5 medfører, at en Ministerpension med Tillæg af anden Tjenestemandspension højst kan udgøre 11 928 Kr. plus Tillæg (jfr. nedenfor).

§ 2. Til *Ventepenge* og *Pensioner* efter de hidtil gældende Bestemmelser i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre ydes et *Tillæg*, svarende til det efter Finansloven til enhver Tid gældende almindelige Honorartillæg.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft straks. Ændringerne i §§ 1 og 2 i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre har *Virkning fra 1. April 1946* at regne. Det samme gælder Bestemmelserne i nærværende Lovs § 2.

§ 2 samt sidste Punktum i § 3 blev indføjet i Folketinget. Det var oprindelig Hensigten, at tidligere afgaaede Ministre, hvis Pensionsforhold m. v. var ordnet i Henhold til 1927-Loven, skulde have disse reguleret ved en senere vedtaget Lov, men man enedes under Sagens Behandling i Folketinget om at foretage Reguleringen i den heromhandlede Lov.

Til det af Statsministeren fremsatte Lovforslag var knyttet følgende Bemærkninger:

»Efter at der nu er gennemført en Revision af Lønninger for Statens Tjenestemænd, er det fundet naturligt, at ogsaa Reglerne om Ministrenes Vederlag og Pension tages op til Revision. Ministrenes Vederlag blev i 1927 fastsat til 18 000 Kr., og hverken til dette Vederlag eller til Pensionerne til Ministre eller deres efterladte er der knyttet noget Tillæg, der kunde regulere Ydelserne efter det svingende Pristal. Det nu af Statsministeriet udarbejdede Forslag gaar ud paa, at *man opretholder det i 1927 fastsatte Vederlag som Grundbeløb, men dertil føjer det til enhver Tid gældende almindelige, paa Finansloven fastsatte Tillæg til Honorarer, for Tiden 35 pCt.* Det samme Tillæg foreslaas ydet til de i 1927 fastsatte Repræsentationstillæg til Statsministeren og Udenrigsministeren saavel som til Pensioner, der ydes til Ministre eller deres efterladte efter denne Lov.

I Loven af 1927 fastsattes Maksimumspensionen til 8 000 Kr., hvilket dengang var højeste Pension for Statens Tjenestemænd. I Statstjenestemandsløven er Maksimumsbestemmelsen nu slettet, hvoraf følger, at den højeste Grundpension kan naa et Beløb af 11 928 Kr. Man har imidlertid ment det rigtigt

ikke at lade Ministerpensionen naa højere end til 9 000 Kr. (foruden det forannævnte Tillæg). Derimod har mar fundet i § 5 som Følge af Ændringen i Statstjenestemandsløven at maatte ændre 8 000 Kr. til 11 928 Kr.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

2. Lov om Oprettelse af et teknisk-videnskabeligt Forskningsraad. (Statsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2885. — C. Sp. 233 og 283].

Fremsat i *Folketinget* $10/1$ (F. Sp. 1633). 1. Beh. $18/1$ (F. Sp. 1964). Partiernes Ordførere: Alfred Andreassen, Kr. Kristensen, Hvidberg, Mogens Fog, Johs. Christiansen, Paul Holt og Starcke. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kr. Kristensen [Sekretær], Erik Appel, Himmelstrup, Axel Kristensen, Johs. Christiansen, Alfred Andreassen, V. Buhl, Eiler Jensen, Hartvig Frisch, Fr. Dalgaard, Hvidberg [Formand], Karl Olsen, Boeck-Hansen, Mogens Fog og Aksel Larsen). Betænkning (B. Sp. 341) afgivet $27/2$. (Ordfører: Kr. Kristensen). 2. Beh. $1/3$ (F. Sp. 2839). 3. Beh. $19/3$ (F. Sp. 3157). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $20/3$ (L. Sp. 620). Partiernes Ordførere: Fornæs, Hauch, Foss og Anna Westergaard. 2. Beh. $22/3$ (L. Sp. 691). 3. Beh. $22/3$ (L. Sp. 697). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 194).

Forslaget til den heromhandlede Lov blev 28. Maj 1943 fremsat for Folketinget af den daværende Statsminister (Aarbog 1942—43, Side 430). Efter at have været underkastet en 1. Behandling, der fandt Sted 10 Juni, overgik Lovforslaget til Udvalgsbehandling, men Udvalget naaede ikke at afgive Betænkning inden 29. August 1943, da Rigsdagen ophørte at fungere. I Januar 1946 genfremsattes Lovforslaget af *Statsministeren*, der ved denne Lejlighed bl. a. udtalte:

»Naar jeg nu fremsætter Lovforslaget, sker det ud fra den Opfattelse, at det her drejer sig om en meget betydningsfuld Sag, som det er ønskeligt, at Staten, Videnskaben og Erhvervene løser i Fællesskab og Samarbejde. Som Sagen forelaa, har jeg fundet det rigtigt at fremsætte Lovforslaget ganske i samme Affattelse som tidligere. Jeg kan meget vel tænke mig, at der paa Detailpunkter . . . kan være

Grund til at foretage visse Ændringer, og jeg vil gerne medvirke til, at man i det Udvalg, der vel vil blive nedsat, naar til Enighed herom. Men jeg har ment, at det var naturligt, at Tinget fik Lovforslaget forelagt uændret, saaledes at Forhandlingerne om saadanne Detailler sker i Udvalget.»

Lovforslaget fik paa Rigsdagen en velvillig Modtagelse af Ordførerne for samtlige Partier og blev, efter i Folketinget at være blevet underkastet en Del Ændringer, gennemført i følgende Form:

§ 1. Statsministeren bemyndiges til at lade Staten medvirke til, at der under Akademiet for de tekniske Videnskaber oprettes et teknisk-videnskabeligt Forskningsraad, og at træffe de i denne Anledning fornødne Aftaler med Akademiet, herunder med Hensyn til Vedtægterne for Forskningsraadet.

§ 2. Forskningsraadets Opgave skal være at medvirke til Fremme og Samordning af den teknisk-videnskabelige og erhvervsøkonomiske Forskning til Gavn for dansk Erhvervsvirksomhed.

I Stedet for Ordene »medvirke til . . . erhvervsøkonomiske« stod i det oprindelige Forslag »fremme og samordne teknisk-videnskabelig og erhvervsøkonomisk«.

§ 3. Præsidenten for Akademiet for de tekniske Videnskaber er født Medlem af og Formand for Forskningsraadet. Desuden er Formændene for Akademiets 8 Grupper Medlemmer af Raadet.

Statsministeren beskikker 5 Medlemmer, nemlig:

2 Medlemmer som direkte Repræsentation for Staten,
1 Medlem for hver af følgende 3 Institutioner efter disses Indstilling:

Industriiraadet,
Landbrugsraadet og
Arbejderbevægelsens Erhvervsraad.

Som Støtte for Forskningsraadet oprettes iflg. § 4 et *Repræsentantskab*.

Repræsentantskabet bestaar af:

1 Medlem udnævnt af hver af 21 i Paragraffen nævnte Institutioner, Organisationer og Foreninger,

4 Medlemmer udpeget af De samvirkende Fagforbund samt 3 af Statsministeren udpegede Medlemmer, som har særlig Indsigt i henholdsvis Handel, Pengevæsen og Søfart.

Statsministeren kan efter Indstilling fra Repræsentantskabet træffe Beslutning om Udvidelse af dette.

§ 4, hvorefter der ved Siden af Forskningsraadet skal oprettes et *Repræsentantskab*, blev indføjet i Folketinget. Til Gengæld formindskede man Forskningsraadets Medlemstal fra 33 til 14, idet Raadet efter det oprindelige Forslag skulde bestaa af: Præsidenten for Akademiet for de tekniske Videnskaber (Formand), 2 Medlemmer for hver af Akademiets 8 Grupper, valgt af Akademiet, samt 16 af Statsministeren beskikkede Medlemmer. Blandt de sidstnævnte skulde 3 direkte repræsentere Staten, 10 udpeges efter Indstilling fra 10 i Paragraffen nævnte Institutioner og 3 have særlig Indsigt i henholdsvis Handel, Pengevæsen og Søfart.

§ 5. Paa de aarlige Finanslove stilles et Beløb af 250 000 Kr. til Raadighed for Forskningsraadet, der i øvrigt selv søger tilvejebragt de nødvendige Midler til Gennemførelsen af den af Raadet lagte Plan for Forskningsarbejdet.

Paa de aarlige Finanslove stilles dernæst et Beløb paa 100 000 Kr. til Raadighed for Raadet til Uddeling af Stipendier paa mindst 5 000 Kr. til Fortsættelse af unge Videnskabsmænds Uddannelse med teknisk-videnskabelig Forskning for Øje. Stipendierne uddeles af Forskningsraadet.

I det oprindelige Forslag havde Stk. 2 følgende Affattelse: »Paa de aarlige Finanslove stilles dernæst et Beløb paa 50 000 Kr. til Raadighed for Raadet til Uddeling af Stipendier paa mindst 5 000 Kr. gennem Danmarks tekniske Højskole til Fortsættelse af unge Teknikeres Uddannelse med teknisk-videnskabelig Forskning for Øje.«

§ 6. Forskningsraadet aflægger aarlig Beretning og revideret Regnskab over for Akademiet, der derefter med sine Bemærkninger fremsender Beretning og Regnskab til Statsministeriet. ligesom Regnskabet tilstilles Repræsentantskabet til Efterretning.

Den sidste Sætning blev tilføjet i Folketinget.

I Folketingsudvalgets Betænkning oplyses det, at Præsidenten for Akademiet for de tekniske Videnskaber, Professor

Anker Engelund, over for Udvalget havde redegjort for den Forskning, der havde fundet Sted inden for Akademiets 8 Grupper i Aarene siden 1937, og de Resultater, dette Arbejde havde bragt. I alt var paa Akademiets Foranledning oprettet 11 nye Forskningsinstitutter og ca. 35 Research-Udvalg. Og til disses Forskningsarbejde var der alene i 1946 fremskaffet ca. 600 000 Kr., dels fra Industrien, dels fra private og dels fra forskellige Fonds.

Videre hedder det i Betænkningen: »Professor Engelund fremsatte paa Grundlag af de Erfaringer, som er indhøstet siden første Fremsættelse af Lovforslaget i 1943, Forslag til Ændringer i det foreliggende Lovforslag. Disse Ændringer gik ud paa at skabe et mere arbejdsdygtigt og sagkyndigt Forskningsraad og et større Repræsentantskab, hvori de heri interesserede Institutioner, Organisationer og Foreninger blev repræsenteret.

Denne Tanke vandt Tilslutning inden for Udvalget, idet det viste sig, at man fra mange forskellige Sider var interesseret i at blive repræsenteret i Forskningsraadet. Skulde man imødekomme alle berettigede Ønsker, vilde Forskningsraadet blive alt for stort og uden den Handlekraft, som et forholdsvis lille og sagkyndigt Raad vilde være i Besiddelse af.

Som Støtte for Forskningsraadet foreslaas oprettet et større Repræsentantskab, hvori de i Forskningen interesserede Institutioner, Organisationer og Foreninger bliver repræsenteret.

I Overensstemmelse hermed har Udvalget da udarbejdet Ændringsforslag til Lovforslaget om Oprettelse af et teknisk-videnskabeligt Forskningsraad.

I dette Forslag har man taget Hensyn til de Erfaringer, der er gjort vedrørende Forskningsarbejdet i de senere Aar.

Under Udvalgsbehandlingen blev tillige drøftet Ønskeligheden af at forhøje Stipendiebeløbet. Og Udvalget henstillede, at der paa de aarlige Finanslove stilles et Beløb af 100 000 Kr. til Raadighed for Raadet til Uddeling af Stipendier. Dette blev tiltraadt af Statsministeren.

Mindst 2 Stipendier à ca. 12 000 Kr. bør tildeles unge Videnskabsmænd til Studier i Udlandet.«

Under Sagens Behandling i Folketinget udtalte *Hvidberg* (K. F.), at hvor glad man end maatte være for Oprettelsen af Forskningsraadet, vilde det dog være en skæbnesvanger Misforstaaelse at tro, at dermed var Spørgsmaalet om Statens Forhold til Videnskaben i dette Land løst. Man maatte have for Øje, at Forskningsraadet kun tager Sigte paa at dække et ret snævert Omraade af Videnskaben, og at alle de anvendte Videnskaber peger tilbage paa Grundvidenskaberne, Fundamentalvidenskaberne. Hvis disse ikke for Alvor trives og

viser en livskraftig Udvikling, stagnerer de anvendte Videnskaber, og den Støtte, man yder dem, vil vise sig at være formaalsløs. »Det er farligt, hvis vi underkender de humanistiske Videnskabers Værdi for Samfundet og Folket. De har en uoverskuelig kulturel og opdragende Betydning, og de bør ikke træde tilbage eller stilles i Skammekrogen i Forhold til de tekniske Videnskaber.« Taleren fandt det derfor ønskeligt, at der blev nedsat en blandet Kommission, bestående af Politikere og Videnskabsmænd, med den Opgave at tage hele Spørgsmaalet om Statens Forhold til Videnskaben op paa en bredere Basis, end det her skete.

Disse Synspunkter, som allerede havde været fremme under Finanslovdebatten, støttedes fra flere Sider, saaledes af *Mogens Fog* (D. K.) og *Johs. Christiansen* (R. V.), og mødte ligeledes Forstaaelse hos *Statsministeren*, der udtalte: »Jeg kan ogsaa give fuld Tilslutning til, at det øvrige og meget omfattende videnskabelige Arbejde, som ikke kommer ind under det, der her er Tale om, har en overordentlig Betydning for Samfundets Udvikling og ogsaa for det Arbejde, som de Videnskaber, det her drejer sig om, udfører. Jeg kan derfor sige til de ærede Medlemmer, som var inde paa dette Spørgsmaal, at Tanken om at nedsætte en Kommission til en videre Undersøgelse, eventuelt til at fremsætte et Forslag, skal i Regeringen blive taget op til velvillig Overvejelse.«

Uden for Ordførernes Kreds gjorde *Hoff* (D. S.) ved Lovforslagets 2. Behandling forskellige Indvendinger mod de foreslaaede Bestemmelser, der efter hans Opfattelse gav Akademiet for de tekniske Videnskaber en Monopolstilling og tog for lidt Hensyn til andre Institutioner, som virker i den tekniske Forsknings Tjeneste. Tilsvarende Udtalelser var under Sagens Behandling i Folketinget i 1943 fremført af *Hoff*, der dengang talte som Ordfører for sit Parti. Han foreslog nu, at Lovforslaget blev henvist til fornyet Overvejelse i Udvalget, men uden Resultat, idet Forslaget herom forkastedes med 114 Stemmer mod 3. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget derefter enstemmigt med 109 Stemmer, idet 3 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* anbefaledes Lovforslaget i korte Taler af de fire Ordførere, der alle gav det deres Tilslutning. Det vedtoges her enstemmigt med 58 Stemmer.

3. Lov om Anvendelse af en særlig Tidsregning i Aaret 1946. (Statsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4671. — C. Sp. 1237 og 1247].

Fremsat i *Folketinget* $11/4$ (F. Sp. 4355). 1. Beh. $12/4$ (F. Sp. 4430). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Axel Kristensen, Carsten Raft, Aksel Larsen, Steen og Starcke. 2. Beh. $12/4$ (F. Sp. 4433). 3. Beh. $12/4$ (F. Sp. 4434). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/4$ (L. Sp. 1125). Partiernes Ordførere: Stumph, S. C. Nørgaard, Lisbet Hindsgaul og Anna Westergaard. 2. Beh. $24/4$ (L. Sp. 1133). 3. Beh. $24/4$ (L. Sp. 1135). *Loven stadfæstet 24. April 1946.* (Lov-Tid. Nr. 222).

Ved Loven indføres *Sommertid* fra 1. Maj 1946 Kl. 2 Nat, der ændres til Kl. 3, og indtil 1. September 1946 Kl. 3, idet Uret da stilles en Time tilbage. Den da forløbne Time betegnes i Tidsangivelsen som Kl. 2 A og den kommende Time som Kl. 2 B.

Medens der siden 1941 har været brugt den Fremgangsmaade, at der ved Lov eller Lovanordning blev givet Hjemmel til, at der ved Anordning kunde træffes Bestemmelse om, i hvilket Omfang en saadan særlig Tidsregning skulde indføres, har man altsaa nu foretrukket at fastsætte det Tidsrum, for hvilket Sommertiden skal gælde, i selve Loven.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

4. Lov om Afgørelse af den mellem Andels- og Privatslagteriernes Arbejdsgiverforeninger og Dansk Slagteriarbejderforbund bestaaende Uoverensstemmelse. (Statsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 6391. — C. Sp. 1285 og 1329].

Fremsat i *Folketinget* $8/5$ (F. Sp. 4909). 1. Beh. $8/5$ (F. Sp. 4911). Partiernes Ordførere: Hans Hedtoft, Edvard Sørensen, Christmas Møller, Aksel Larsen, Jørgen Jørgensen, Størmosé og Starcke. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Edvard Sørensen, Jensen-Broby [Sekretær], Harald Nielsen, Laurits Pedersen, Jørgen Jørgensen, Hans Hedtoft, V. Buhl, Eiler Jensen, Gustav Pedersen, Strøm, Christmas Møller [Formand], Boeck-Hansen, Victor Larsen, Aksel Larsen og Alfred Jensen). Betænkning (B. Sp. 1065) afgivet $9/5$. (Ordfører: Christmas Møller). 2. Beh. $10/5$ (F. Sp. 4956). 3. Beh. $10/5$ (F. Sp. 5007). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $10/5$ (L. Sp. 1222). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Stensballe, Jørgen

Jørgensen og Gudiksen. 2. Beh. $10/5$ (L. Sp. 1232). 3. Beh. $10/5$ (L. Sp. 1233). *Loven stadfæstet 10. Maj 1946.* (Lov-Tid. Nr. 244).

Efter at det af Statens Forligsmand under den 26. April 1946 stillede *Mæglingsforslag* vedrørende Afgørelse af den mellem Andels- og Privatslagteriernes Arbejdsgiverforening og Dansk Slagteriarbejderforbund bestaaende Uoverensstemmelse var blevet *forkastet* af Dansk Slagteriarbejderforbund, ansaa Regeringen det navnlig af Hensyn til Landets Eksportforhold for nødvendigt at bringe den foreliggende Arbejdsstandsning inden for denne Produktionsgren til Ophør, hvorfor den søgte Konflikten bilagt ad Lovgivningens Vej.

Ved det med Henblik herpaa fremsatte Lovforslag, der var udarbejdet i nær Tilknytning til Lov af 8. April 1938 om Afgørelse af den mellem Andels- og Privatslagteriernes Arbejdsgiverforeninger og Dansk Slagteriarbejderforbund samt Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund bestaaende Uoverensstemmelse, foresloges Overenskomsterne fornyet med det i Forligsmandens *Mæglingsforslag* angivne Indhold. Dette Lovforslag vedtoges uændret af Rigsdagen.

Den saaledes gennemførte Lovs Indhold er følgende:

§ 1. De Arbejdsoverenskomster, der omfattes af det som Bilag aftrykte af Statens Forligsmand den 26. April 1946 stillede *Mæglingsforslag*, fornyes for det Tidsrum og med de Ændringer samt paa de Vilkaar, der indeholdes i *Mæglingsforslaget*.

Er ny Overenskomst ikke tilvejebragt inden den Udløbstid, som herefter gælder for de omhandlede Overenskomster, men ønsker nogen af Parterne desuagtet, at vedkommende Overenskomst skal ophøre til Udløbsdatoen eller senere, maa de overenskomstmæssige Regler om Opsigelse m. v. iagttages.

§ 2. *Arbejdsstandsninger* inden for de af denne Lov omfattede Overenskomstomraader er *ulovlige* efter samme Regler, som gælder, naar der er indgaaet Overenskomst mellem Parterne.

§ 3. Sager vedrørende *Brud paa de saaledes fornyede Overenskomster* indbringes for Den faste Voldgiftsret og behandles i Overensstemmelse med Reglerne i Lov Nr. 536 af 4. Oktober 1919 om Den faste Voldgiftsret.

§ 4. Denne Lov træder straks i Kraft.

Arbejdet genoptages Mandag den 13. Maj 1946 ved normal Arbejdstids Begyndelse.

Ved Fremsættelsen udtalte *Statsministeren*: »Det er ikke med Glæde, Regeringen har set sig nødsaget til at fremsætte dette Lovforslag, men efter vor Opfattelse staar der saa store Interesser paa Spil baade for Samfundet og for den enkelte ved Strejkens Fortsættelse, at det ikke vil være forsvarligt at undlade at bringe den til Afslutning. Jeg skal ikke her komme ind paa en nærmere Omtale af, hvilke disse Interesser er — jeg tror, at ærede Medlemmer er fuldt ud klar over Situationen i saa Henseende. Jeg skal blot fremhæve, at det efter min Opfattelse ikke blot er nødvendigt, at Lovforslaget vedtages. men ogsaa af overordentlig stor Betydning for en heldig Løsning af Spørgsmaalet, at det vedtages her i Tinget med et stort Flertal, saa ingen kan være i Tvivl om, hverken hvor Tingets eller hvor Befolkningens Flertal staar i denne Sag.«

Lovforslaget blev ved 1. Behandling i *Folketinget* modtaget med Tilslutning fra Venstre, Det konservative Folkeparti, Det radikale Venstre og Dansk Samling, medens Ordførerne for de øvrige Partier ikke kunde tiltræde det.

Under den derefter følgende Udvalgsbehandling enedes et *Flertal* bestaaende af Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre om at indstille Lovforslaget til uforandret Vedtagelse.

Et *Mindretal* (Socialdemokratiet) henviser til den under første Behandling af Lovforslaget rettede Opfordring til at drøfte Spørgsmaalet om at søge tilvejebragt *ny Mægling* i den løbende Konflikt. Der er under Udvalgsarbejdet fremkommet Oplysninger, hvorefter *ny Mægling* kan etableres under Forligsmændens Medvirken. Dette skulde give Mulighed for en forligsmæssig Ordning af den løbende Slagterikonflikt og dertil øget Mulighed for at bringe de i andre Fag verserende Stridigheder til Ophør. Mindretallet har derfor i Udvalget stillet Forslag om at foranledige *ny Mægling* afholdt. Statsministeren har imidlertid afvist dette Forslag. Mindretallet beklager i høj Grad, at det ikke lykkedes at opnaa Enighed om den bedste og mest holdbare Løsning af Konflikten. »Stillingen er herefter den, at Regeringen vil fremtvinge en Lov paa et Tidspunkt, hvor *Forligsmulighederne endnu ikke er udtømt*, hvorefter Mindretallet ikke mener det forsvarligt at gennemføre Forslaget.«

Et *andet Mindretal* (Danmarks kommunistiske Parti) har tiltraadt Opfordringen til Statsministeren om at søge *fornytt Mægling* foretaget, idet man samtidig er opmærksom paa, at Forudsætningen for et gunstigt Udfald af denne maa være et

Mæglingsforslag, som tager Hensyn til Slakteriarbejdernes berettigede Utilfredshed med den Praksis, Slakterierne anvender, hvorefter *et Flertal af Arbejderne ved Svin slagterierne kun beskæftiges enkelte Dage om Ugen* og saaledes ikke kommer op paa normal Ugeførtjeneste. Mindretallet er opmærksom paa, at denne Utilfredshed, som sandsynligvis er Hovedårsagen til Mæglingsforslagets Forkastelse, er blevet særlig stor og berettiget, efter at Arbejdsfordelingsloven er blevet ophævet. Mindretallet anser det for sagligt urimeligt at ophøje det foreliggende Mæglingsforslag til Lov og kan derfor ikke tiltræde Lovforslaget.

Angaaende Spørgsmaalet om fornyet Mægling gjorde *Statsministeren* ved 2. Behandling gældende, at Arbejderne allerede to Gange havde forkastet et Mæglingsforslag, og at man næppe fik dem til at stemme for et nyt, medmindre det var gunstigere for dem end de foregaaende; og i saa Fald maatte man regne med, at det maaske blev forkastet fra Arbejdsgivernes Side. Efter Statsministerens Opfattelse vilde det være urigtigt, om man fra Rigsdagens Side opfordrede Forligsmanden til at gøre et nyt Forsøg. Naar man har en Forlignsinstitution, og det skal være faglige Afgørelser, der træffes, vilde det være forkert, om man fra politisk Side greb ind i Striden og stillede sig paa den ene Parts Side. »Dette er efter min Mening i fuldstændig Uoverensstemmelse med hele Forlignsinstitutionens Opgave og hele dens Opbygning . . . Hvis man griber ind paa den Maade, at den, der forkaster, efter Opfordring fra Rigsdagen faar et Forslag, som er mere gunstigt — ja de Folk er jo ikke saa dumme, de er vant til at forhandle, de ved, hvilke Veje de skal gaa for at opnaa det mest mulige —, da er det den sikre Vej til Forkastelse. Saa kommer Rigsdagen og siger til Forligsmanden: Saa skal vi have et bedre Forslag! Det er efter min Mening den direkte Vej til at *umuliggøre ethvert Mæglingsforslags Vedtagelse i Fremtiden*, og det vil jeg ikke medvirke til. Men det er det, de ærede Medlemmer her stiller Forslag om at gaa ind for, idet de har stillet sig bag meget stærke Ønsker om en saadan Fremgangsmaade.«

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 74 Stemmer mod 55 (Socialdemokrater og Kommuniste), idet 3 Medlemmer (Danmarks Retsforbund) hverken stemte for eller imod. Retsforbundet havde ønsket, at Loven kun skulde gælde indtil 15. Juni 1946, og at Rigsdagen skulde nedsætte et Udvalg til sammen med Forligsmanden at optage nye Forhandlinger med Parterne. Derved vilde man, efter hvad *Starcke* (D. R.) gjorde gældende, »opnaa at der ikke ved et Magtbud skabtes en uoverstigelig Kløft mellem Arbejderne og Arbejdsgiverne, men at der aabnedes Udvej for et harmonisk Samarbejde, som Sam-

fundet trænger til. Hvis saa alle Forsøg i Løbet af denne Maa-
ned glippede, kunde Mæglingsforslaget ophøjes til Lov.«

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget med 38 Stemmer (V.,
K. F. og R. V.) mod 29 (S.).

**5. Lov om Afgørelse af visse mellem Dansk Ar-
bejdsgiverforening og Organisationer under og uden for
De samvirkende Fagforbund bestaaende Uoverensstem-
melser.** (Statsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 6611. — C.
Sp. 1333 og 1889].

Fremsat i *Folketinget* $22\frac{2}{5}$ (F. Sp. 5444). 1. Beh. $23\frac{3}{5}$ (F.
Sp. 5469). Partiernes Ordførere: Hans Hedtoft, Axel Kri-
stensen, Christmas Møller, Aksel Larsen, Jørgen Jørgensen,
Hoff og Starcke. 2. Beh. $23\frac{3}{5}$ (F. Sp. 5536). 3. Beh. $23\frac{3}{5}$ (F.
Sp. 5537). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $23\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1328).
Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Nielsen-Man, Jørgen
Jørgensen og Oluf Johansen. 2. Beh. $23\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1335). 3. Beh.
 $23\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1336). *Loven stadfæstet 24. Maj 1946.* (Lov-Tid.
Nr. 281).

Efter at det af Statens Forligsmand under den 13. Maj
1946 stillede *Mæglingsforslag* vedrørende Afgørelse af visse
mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer under
og uden for De samvirkende Fagforbund bestaaende Uover-
ensstemmelser var blevet forkastet af Arbejdsgiverforenin-
gen, ansaa Regeringen det for nødvendigt at bringe den fore-
liggende Arbejdsstandsning til Ophør. Statsministeren frem-
satte med Henblik herpaa Forslag til ovennævnte Lov, der
gennemførtes uændret paa Rigsdagen.

Lovens Indhold er følgende:

§ 1. De *Arbejdsoverenskomster*, der omfattes af det som
Bilag aftrykte af Statens Forligsmand den 13. Maj 1946 stil-
lede Mæglingsforslag, *fornyas for det Tidsrum og med de Æn-
dringer samt paa de Vilkaar, der indeholdes i Mæglingsfor-
slaget*, for saa vidt Parterne ikke efter Mæglingsforslagets
Fremsættelse har indgaaet ny Overenskomst.

Er ny Overenskomst ikke tilvejebragt inden den Ud-
løbstid, som herefter gælder for de omhandlede Overenskom-
ster, men ønsker nogen af Parterne desuagtet, at vedkom-
mende Overenskomst skal ophøre til Udløbsdatoen eller se-

ner, maa de overenskomstmæssige Regler om Opsigelse m. v. iagttages.

§ 2. *Arbejdsstandsninger* inden for de af denne Lov omfattede Overenskomstomraader er *ulovlige* efter samme Regler, som gælder, naar der er indgaaet Overenskomst mellem Parterne.

§ 3. Sager vedrørende Brud paa de saaledes fornyede Overenskomster indbringes for Den faste Voldgiftsret og behandles i Overensstemmelse med Reglerne i Lov Nr. 536 af 4. Oktober 1919 om Den faste Voldgiftsret.

§ 4. Denne Lov træder straks i Kraft.

Arbejdet genoptages saa hurtigt det teknisk set er muligt, dog senest Mandag den 27. Maj 1946 ved normal Arbejdstids Begyndelse.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget oplyste *Statsministeren*, at 451 Arbejdsgivere havde stemt imod Mæglingforslaget og kun 79 for det. Ved Afstemningen blandt Arbejderne var der afgivet 53 613 Nejstemmer og 52 153 Jastemmer. Ved Anvendelse af de gældende Afstemningsregler, hvorefter Organisationerne har en vis Stemmeret, naar ikke mindst 75 pCt. af Medlemmerne deltager i Afstemningen, blev Resultatet imidlertid, at Mæglingforslaget vedtoges med 88 915 Stemmer mod 55 841. Forslaget var saaledes *forkastet af Arbejdsgiverne, men vedtaget af Arbejderne*.

Efter Statsministerens Opfattelse maatte Konflikten af samfundsmæssige Grunde bringes til Ophør, og der var da kun to Veje at vælge mellem. »Den ene er *Ophøjelse af Mæglingforslaget til Lov*, den anden er Nedsættelse af en sagkyndig, upartisk *Voldgift*, der enten selv afgør Sagen eller stiller et sagligt underbygget og motiveret Forslag til Rigsdagen, som saa paa Grundlag deraf tager Stilling til Sagen og afgør den. Jeg skal ikke lægge Skjul paa, at jeg anser den sidste Vej for den sagligt set rigtigste, og skulde Rigsdagen ønske at gaa den Vej, skal det ikke møde Modstand fra min Side, tværtimod. Men derimod maa jeg paa det bestemteste fraraade, at man blander disse to Ting sammen, Mægling og Retskendelse. De bygger nemlig paa to højt forskellige Principper, og blander man dem sammen, er der efter min Mening al Udsigt til, at det, der kommer ud af det, hverken er Fugl eller Fisk. Forligsmandens Opgave er ikke først og fremmest at stille et Forslag, der økonomisk er det rigtige, men at overveje og stille Mæglingforslag om det, der er mest Sandsynlighed for at faa Parterne til at vedtage. For Rigsdagen eller Regeringen at give sig til at ændre paa dette ud fra principielt helt andre Synspunkter an-

ser jeg for haabløst og kun egnet til at forkludre og forplumre hele Sagen.«

Naar Regeringen havde besluttet sig til at søge Mæglingsforslaget ophøjet til Lov, skyldtes det to Grunde. For det første mente man, at Arbejdsstandsningen havde været længe nok og nu hurtigst muligt burde bringes til Ophør. For det andet mente man, at der i Arbejderkredse vilde være mindre Modstand mod at gaa den Vej end mod at lade Sagen afgøre ved tvungen Voldgift. Statsministeren understregede dog, at man efter hans Opfattelse *ikke kunde fortsætte paa den Maade*, i hvert Fald ikke i det lange Løb. Lønfastsættelsen er en vigtig Faktor i hele vort Lands økonomiske Velfærd, og at overlade den til en enkelt Mand, hvis Hovedopgave ikke er at finde frem til det, der økonomisk er det rigtige, men til noget, som et Par stridende Parter lettest kan blive enige om, er ikke et Grundlag at bygge et Lands Økonomi paa. Det er i Virkeligheden at overlade til Forligsmanden at træffe Afgørelse med Hensyn til hele vor Erhvervspolitik, hele vor Valutapolitik og derigennem ogsaa i høj Grad vor finansielle Politik. »Der maa en anden Ordning til, og jeg skulde være meget tilfreds, om man nu fra Rigsdagens Side, da man har set, at man ikke kommer uden om Rigsdagens Indgriben, da i hvert Fald dens Flertal har anerkendt det, kunde gaa ind i en saglig Forhandling om at naa frem til en Løsning, der virkelig kunde danne Grundlag for Landets økonomiske Politik i Fremtiden og kunde blive forstaaet af de stridende Parter, saaledes at de ogsaa vilde bøje sig derfor, selv om de ikke i alle Tilfælde kunde anerkende det rigtige deri.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* gav *Hans Hedtoft* (S.) det sin Tilslutning. Han mente ligesom Statsministeren, at Konflikten nu maatte bringes ud af Verden, og at det inden for Arbejderkredse vilde blive betragtet som rimeligere at ophøje det efter endeløse Forhandlinger tilvejbragte Mæglingsforslag til Lov fremfor at nedsætte en tvungen Voldgift, »som Arbejderne vilde have vendt sig imod og sikkert vendt sig voldsomt imod«.

Axel Kristensen (V.) anbefalede ligeledes Lovforslaget til Vedtagelse, men han understregede stærkt, at man ikke kunde fortsætte paa den Maade. I Længden var der kun to Udveje, naar Parterne ikke kunde forhandle sig til Rette om Arbejdsvilkaarene: Kamp eller tvungen Voldgift.

Christmas Møller (K. F.) mente, at der i den foreliggende Situation kun var een Løsning, nemlig den at vedtage Lovforslaget som det forelaa. Efter at man havde løst Slagterikonflikten ved at give et af Arbejderne forkastet Mæglingsforslag Lovkraft, maatte man følge den samme Fremgangsmaade her, hvor det var Arbejdsgiverne, der havde stemt imod. »Deraf

følger ikke, at man ikke kan diskutere, om den tvungne Voldgifts Vej i andre Situationer er den rigtige, hvad enten man nu blot mener, at et uvildigt Nævn skulde bestemme Tingene, eller at et saadant skulde give Indstilling til Rigsdagen, som saa træffer endelig Bestemmelse. Men i den foreliggende Situation vilde en saadan Vej efter min Opfattelse have været udæskende over for Arbejderne, og vi er derfor overmaade veltilfredse med, at Statsministeren har valgt den Vej, som vi fra første Færd mente var den rigtige: at ophøje Mæglingsforslaget til Lov.« Det gamle System med Frihed for Arbejdere og Arbejdsgivere tiltalte de Konservative mest, men som Forholdene havde udviklet sig, maatte man fra Samfundets Side forbeholde sig Ret til om fornødent at gribe ind.

Aksel Larsen (D. K.) gik stærkt imod Lovforslaget. Mæglingsforslaget var reelt set forkastet af Arbejderne, og det var »uendelig langt fra at være en Opfyldelse af de Løfter, hele Samlingsregeringen, deriblandt den nuværende højtærede Statsminister, gav Arbejderne igennem Trontalen af 9. Maj i Fjor, om, at man vilde søge at genoprette Reallønnen af 1939.« Taleren kunde ikke se, at der var Rimelighed i, at »Regering og Rigsdag griber ind i en Arbejdskonflikt paa den Maade, som det her sker. Jeg synes, at hvis man vil gøre det, maa man virkelig undersøge Sagen, kende Tilstanden og søge at øve Ret og Skel. Man bør ikke gøre det paa den Maade, at man ophøjer et Mæglingsforslag med alle dets principielle og praktiske Mangler til Lov, saaledes som man her har foreslaaet«.

Jørgen Jørgensen (R. V.) var af den Opfattelse, at der stod saa store Samfundsinteresser paa Spil, at Rigsdagen ikke kunde forsvare at lade Tingene gaa sin Gang. »Det er ikke nogen tilfredsstillende Løsning, at Rigsdagen lovfæster Forligsmandens Forslag uden at være i Stand til at tage Standpunkt til Enkeltheder i Overenskomsten, men det er jo i Situationen den eneste Mulighed. Det var det i Slagterikonflikten, og det er det paa samme Maade her. Det maa erkendes, at Sagen her er vanskeligere end i Slagterikonflikten, fordi i Slagterikonflikten havde begge Parter ansvarlige Tillidsmænd anbefalet Forslaget, og det kan ikke paa samme Maade siges at være Tilfældet her.« Han anbefalede imidlertid Lovforslaget til Vedtagelse, men med Tilføjelse af at der med fremtidige Konflikter for Øje maatte træffes en fastere og sikrere Ordning til Udjævning af den Slags Uoverensstemmelser.

Det samme gjorde *Hoff* (D. S.), medens *Starcke* (D. R.) lige-som under Behandlingen af Lovforslaget om Slagterikonflikten erklærede, at hans Parti vilde afholde sig fra at stemme.

Lovforslaget vedtoges med 97 Stemmer mod 14; 3 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

6. Finanslov for Finansaaret 1946—47. (Se Side 79).**7. Tillægsbevillingslov for 1945—46.** (Se Side 96).**8. Normeringslov for Finansaaret 1946—47.**
(Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 6757. — C. Sp. 2253 og 2471].

Fremst i *Folketinget* $24/5$ (F. Sp. 5583). 1. Beh. $27/5$ (F. Sp. 5710). Henvist til Lønningsudvalget. Betænkning (B. Sp. 2095) afgivet $21/6$. (Ordfører: Gustav Pedersen). 2. Beh. $2/7$ (F. Sp. 6613). 3. Beh. $3/7$ (F. Sp. 6630). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $9/7$ (L. Sp. 1984). 2. Beh. $10/7$ (L. Sp. 2022). 3. Beh. $10/7$ (L. Sp. 2066). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 388).

Forslaget til ovennævnte Lov indeholdt kun Bestemmelser om Tildeling af Pensionsret og forhøjet Lønnings- og Pensionsanciennitet for enkelte Tjenestemænd samt om Fravigelser fra enkelte Regler i de gældende Lønnings- og Pensionslove, idet den Slags Bestemmelser, der plejer at staa i § 1 i Normeringslovforslaget, og som vedrører Tjenestemandslovens 2. Del, var optaget i Forslaget til den nye Tjenestemandsløvs. Samtlige Bestemmelser i Lovforslaget var tiltraadt af Lønningsraadet.

Efter at have været til 1. Behandling i Folketinget henvises Lovforslaget til dettes Lønningsudvalg. Finansministeren stillede her en Række af hele Udvalget tiltraadte Ændringsforslag, der ligeledes var af meget begrænset Omfang. Det drejede sig i første Række om Ændringer, som var Resultatet af nye Love eller om Oprykninger, som den stedfundne Udvikling havde gjort naturlige. Ogsaa ved 3. Behandling stillede Finansministeren et Ændringsforslag. Dette var dog udelukkende af formel Karakter. Samtlige Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning, og det saaledes ændrede Lovforslag vedtoges enstemmigt i begge Ting.

9. Lov om fortsat Udstedelse af 10- og 5-aarige Statsobligationer, 2-aarige Statsgældsbeviser, Skatkammerbeviser og Stats-Spareobligationer. (Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 2667. — C. Sp. 49 og 53].

Fremsat i *Folketinget* $22/11$ (F. Sp. 425). 1. Beh. $28/11$ (F. Sp. 435). Partiernes Ordførere: V. Buhl, Himmelstrup, Aksel Møller, Aksel Larsen, Rasmussen (Gylling) og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen-Broby, Himmelstrup [Formand], Hans Pinstrup, Rasmussen [Gylling], Bertel Dahlgaard [Sekretær], V. Buhl, Fr. Dalgaard, H. C. Hansen, Poul Hansen [Kalundborg], Gustav Pedersen, Aksel Møller, Victor Larsen, Boeck-Hansen, Nørlund og Mikkelsen). Betænkning (B. Sp. 25) afgivet $29/11$. (Ordfører: Himmelstrup). 2. Beh. $30/11$ (F. Sp. 572). 3. Beh. $30/11$ (F. Sp. 588). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $30/11$ (L. Sp. 157). Partiernes Ordførere: Steincke, Stensballe, M. C. Korsgaard og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $30/11$ (L. Sp. 162). 3. Beh. $30/11$ (L. Sp. 163). *Loven stadfæstet 30. November 1945*. (Lov-Tid. Nr. 563).

Ved Loven forlægges de i Lov Nr. 249 af 25. Maj 1945 (Aarvog 1945, Side 96) indeholdte Bemyndigelser for Finansministeren til Udstedelse af Statsforskrivninger af forskellig Art for et halvt Aar indtil 31. Maj 1946, dog med enkelte Ændringer.

I § 2 er Renten af de 5-aarige Statsobligationer saaledes nedsat fra $2\frac{1}{2}$ til $2\frac{1}{4}$ pCt., og i § 6 er det bestemt, at Finansministeren med Tilslutning af Finansudvalgene kan ændre Vilkaarene for Tegning af de i Loven omhandlede Statslaan samt give Banker og Sparekasser Adgang til at tegne de 5-aarige Statsobligationer, ligesom de i Forvejen kunde tegne 10-aarige Obligationer. Disse Ændringer blev indføjet i Folketinget, bortset fra at det allerede i det oprindelige Lovforslag var foreslaaet, at Finansministeren med Tilslutning af Finansudvalgene skulde kunne ændre Vilkaarene for Tegning af Stats-Spareobligationer.

I sin Fremsettelsestale oplyste *Finansministeren*, at de pr. 15. November 1945 tegnede Beløb med Fradrag af Indløsninger udgjorde 2 175 Mill. Kr. fordelt med 835 Mill. Kr. paa 10-aarige Statsobligationer, 218 Mill. Kr. paa 5-aarige Statsobligationer, 466 Mill. Kr. paa 2-aarige Statsgældsbeviser,

604 Mill. Kr. paa 6 Maaneders Skatkammerbeviser og 52 Mill. Kr. paa 5½-aarige Stats-Spareobligationer. Ved Besættelsens Ophør standsede den Tilgang af ledige Penge, der havde fundet Sted i Forbindelse med Nationalbankens Finansiering af Clearing- og Værnemagtskontiene, men Skabelsen af nye ledige Penge var blevet fortsat, dels gennem Udenrigshandelen, der udviste et Eksportoverskud, dels gennem Underskuddet paa Statsregnskabet. Naar Pengemængden alligevel stort set havde holdt sig uforandret siden Befrielsen, skyldtes det den Opsugning, der til Stadighed foregik gennem Udbydelsen af kortfristede Statsforskrivninger. Som Forholdene stillede sig, maatte en fortsat Opsugning anses for paakrævet. Efter at Lovforslaget var trykt, havde Sparekasserne rettet Henstilling om, at der blev givet dem Adgang til at tegne ikke blot de 10-aarige, men ogsaa de 5-aarige Statsobligationer, og Finansministeren saa ikke, der var nogen afgørende Hindring for at gaa med hertil; kun burde man i saa Fald aabne Bankerne den samme Adgang. Det var imidlertid muligt, at Renten af de 5-aarige Statsobligationer samtidig burde overvejes nærmere. Ogsaa Renten af Stats-Spareobligationerne kunde der være Tale om at ændre, da den helst i nogen Grad skulde følge Sparekasserenten.

Under Lovforslagets Behandling i *Folketinget* gav *V. Buhl* (S.) Udtryk for Forundring over, at Tegningsvilkårene ikke var foreslaaet ændret, idet Renteniveauet var nedadgaaende og maatte ventes at ville gaa yderligere ned, hvilket ogsaa var ønskeligt. Han nærede afgørende Betænkelighed ved at give Pengeinstitutterne Adgang til Tegning af de 5-aarige Statsobligationer, da Resultatet heraf kunde forudses at blive, at der blev tegnet færre af de 10-aarige Obligationer, som det netop gjaldt om at faa tegnet i størst muligt Omfang. I Mod sætning hertil mente *Himmelstrup* (V.), det vilde være heldigt, at 5-aarige Obligationer blev givet fri for Pengeinstitutterne. Med Hensyn til Renten var han af den Opfattelse, at den maaske burde sænkes lidt for Spareobligationerne og de 5-aarige Obligationer. *Aksel Møller* (K. F.) havde ikke afgørende Indvendinger at gøre mod Lovforslaget. Han fandt det imidlertid tvivlsomt, om der var større Grund for Staten til at yde et Rentetilskud til Banker og Sparekasser. Af de øvrige Ordførere fremhævede *Aksel Larsen* (D. K.) den betydelige Rentebyrde, Opsugningen af ledige Penge paaførte Staten. Der kunde med Henblik herpaa være Tale om eventuelt at gaa til en Nedsættelse af den effektive Rente. *Rasmusen* (*Gylling*) (R. V.) var som *V. Buhl* betænkelig ved at gaa til en Udvidelse af Tegningsretten for de 5-aarige Obligationer. I Mod sætning til de øvrige Ordførere kunde *Søren Olesen* (D. R.) ikke love at give Tilslutning til Lovforslaget.

Finansministeren udtalte angaaende Rentesituationen, at hvis der blev gennemført en Eengangsskat, maatte man vente, at den i hvert Fald en Overgang vilde virke i Retning af at forhøje Renten, idet Overførselen af store Beløb til Staten vilde bidrage til at formindske Pengerigeligheden. *V. Buhl* vilde ikke bestride, at Eengangsskatten kunde paavirke Renten, men man maatte alligevel paa længere Sigt regne med et Rentefald ud over det, som allerede var indtruffet. — Efter at Lovforslaget ved 2. Behandling var blevet ændret som ovenfor omtalt, vedtoges det ved 3. Behandling med 116 Stemmer mod 3.

I *Landstinget* gav samtlige Ordførere Lovforslaget deres Tilslutning, og Vedtagelsen var her enstemmig.

10. Lov om Optagelse af Statslaan samt om fortsat Udstedelse af 10- og 5-aarige Statsobligationer, 2-aarige Statsgældsbeviser, Skatkammerbeviser og Stats-Spareobligationer. (Finansminister *Thorvald Kristensen*). [A. Sp. 4791. — C. Sp. 1265 og 1271].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4691). 1. Beh. $\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4766). Partiernes Ordførere: Kolbjørn, Jensen-Broby, Christmas Møller, Alfred Jensen og Bertel Dahlgaard. Henvist til Finansudvalget. Betænkning (B. Sp. 1025) afgivet $\frac{2}{5}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4770). 3. Beh. $\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4773). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1172). Henvist til Finansudvalget. Betænkning (B. Sp. 1027) afgivet $\frac{2}{5}$. (Ordfører: Lannung). 2. Beh. $\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1175). 3. Beh. $\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1178). *Loven stadfæstet 3. Maj 1946*. (Lov-Tid. Nr. 238).

Loven bemyndiger Finansministeren til at optage *et indenlandsk Statslaan paa indtil 200 Mill. Kr.* og paa Vilkaar, som vil være at fastsætte med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg eller, saafremt Rigsdagen maatte være hjemsendt, af de senest valgte Finansudvalg.

Samtidig bemyndiges Finansministeren til paa uforandrede Betingelser at fortsætte Udbydelsen af 10- og 5-aarige *Statsobligationer*, 2-aarige *Statsgældsbeviser* samt *Skatkammerbeviser* og *Stats-Spareobligationer* i Halvaaret 1. Juni—30. November 1946, dog saaledes at Tegningen stadig naar som

helst vil kunne standses eller Tegningsbetingelserne ændres med Tilslutning af Finansudvalgene.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget udtalte Finansministeren bl. a.:

»Som det fremgaar af Lovforslagets Bemærkninger, *forfalder der den 15. Maj et Beløb paa 40 Mill. Kr.* af 5-aarige Statsgældsbeviser af 1941. Det vil naturligvis under de nuværende Forhold være nødvendigt at søge dette forfaldne Statslaan afløst af et nyt, og allerede af den Grund vil det være nødvendigt til dette Konverteringsformaal at udbyde et nyt Statslaan. Imidlertid vil baade de statsfinansielle og navnlig de pengepolitiske Forhold formentlig gøre det rimeligt, at man ved denne Lejlighed lægger et noget større Statslaan ud paa Markedet.

Hvad angaar *de statsfinansielle Forhold* er Stillingen jo den, at der i det foregaaende Finansaar, som alle det høje Tings Medlemmer vil vide, har været meget store *Udgifter af ekstraordinær Karakter*, og det har derfor ikke kunnet forhindres, at den meget store Kassebeholdning, der fandtes ved Befrielsen den 5. Maj i Fjor, er gaaet stærkt tilbage. De flere Hundrede Millioner Kroner, der indestod i Nationalbanken, er for en væsentlig Del opbrugt, og selv om der nu er Udsigt til, at der i indeværende Finansaar vil kunne opnaas en bedre Balance mellem Indtægter og Udgifter, vil det være ønskeligt, at man styrker Kassebeholdningen noget.

Hovedaarsagen til, at der er Grund til at fremlægge et noget større Statslaan i Øjeblikket, er imidlertid af pengepolitisk Art. Vi har jo stadig væk en meget betydelig *Pengerigelighed* her i Landet som Følge af den under Krigen stedfundne Udvikling. Til Neutralisering heraf har Staten i de senere Aar dels emitteret korte Statspapirer af forskellig Art — og om et Øjeblik skal jeg omtale den Fortsættelse heraf, der foreslaas ved nærværende Lovforslag —, dels har man med visse Mellemlum udbydt ogsaa længere Statslaan af forskellig Størrelse for at forsyne Markedet med Materiale i passende Omfang. Det er til en vis Grad en Genoptagelse af denne Praksis, der her foreslaas, idet det er foreslaaet at udbyde et Statslaan paa indtil 200 Mill. Kr., hvoraf altsaa de 40 Mill. Kr. skal bruges til Indfrielse af det forfaldne 5-aarige Laan, medens indtil 160 Mill. Kr. kan siges i egentlig Forstand at være et nyt Laan.

Naar Tidspunktet til en saadan Emission anses for at være inde nu, hænger det sammen med visse særlige Forhold. Rent bortset fra den almindelige Pengerigelighed foreligger der jo nu den Situation, at de meget store Konverteringer, som vi er inde i, har fremkaldt et overordentlig stort *Udtræk af Kreditforeningsobligationer* pr. Juni Termin, nemlig ca. 800 Mill. Kr.

Ganske vist drejer det sig hovedsagelig om Konverteringer, og det vil sige, at der til Kreditforeningerne stort set vil blive indbetalt et Beløb, som svarer til det, der udbetales fra Kreditforeningerne. I et vist Omfang har imidlertid Indbetalingerne til Foreningerne allerede fundet Sted, idet Laanene er opsagt til Indfrielse, delvis kontant Indfrielse, i de forløbne Maaneder, medens en Del af Udbetalingerne kan ventes at finde Sted nu i Juni Termin, og man begynder af praktiske Grunde Udbetalingerne allerede i Maj Maaned. Det kan da ventes, at der vil blive frigjort en Del Penge, der vil melde sig som Efterspørgsel paa Obligationsmarkedet, og det er derfor utvivlsomt i Stabiliseringsøjemed hensigtsmæssigt nu at forsyne dette Marked med noget mere Materiale.

Men dertil kommer, at den Frigørelse af vore *Skibsartstilhødevaender i England*, som jo nu er blevet aktuel, vil tilføre det danske Penge- og Kapitalmarked ikke ubetydelige Beløb, idet Rederne vil hjemføre ret store Sterlingbeløb, som de vil sælge til Bankerne, hvorefter det tilsvarende Beløb i danske Kroner bliver stillet til deres Raadighed. Det vil naturligvis hovedsageligt indgaa som Indlaan i Bankerne, og det maa virke i alt Fald som en midlertidig Forøgelse af Pengerigligheden.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at det Laan, der nu emitteres, bliver et relativt langt Laan, og jeg vil tro, at man i de Forhandlinger, der nu skal føres med et Bankkonsortium, paa sædvanlig Vis vil stille mod et Laan paa formentlig 40 Aars Løbetid med de Renteforhold, som vi under de givne Forhold kan opnaa.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* tog *Kolbjørn (S.)* Forbehold over for den Tendens til at modvirke Rentefaldet, som det foreslaaede store langfristede Laan var Udtryk for. Saavel fra konservativ som fra kommunistisk Side blev der fremsat Ønske om at faa den finansielle Situation og Regeringens Planer paa dette Omraade lidt nærmere belyst.

Efter at have været behandlet i Finansudvalget vedtoges Lovforslaget i *Folketinget* med 80 Stemmer mod 3 (Retsforbundet). 10 Medlemmer (Kommunister) stemte hverken for eller imod.

Naar Kommunerne ikke vilde bidrage til Lovforslagets Gennemførelse, skyldtes det Bestemmelsen om Optagelse af et Laan paa 160 Mill. Kr. ud over de 40 Mill. Kr., som skulde anvendes til Indfrielse af et andet Laan. I Stedet burde efter deres Opfattelse nu Eengangsskatten gennemføres.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt.

11. Lov om Bemyndigelse til Optagelse af Statslaan. (Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 7271. — C. Sp. 2371 og 2473].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{7}$ (F. Sp. 6628). 1. Beh. $\frac{4}{7}$ (F. Sp. 6633). Partiernes Ordførere: Carl Petersen, Jensen-Broby, Christmas Møller, Nørlund, Rasmussen (Gylling) og Hoff. Henvist til Finansudvalget. Betænkning (B. Sp. 2821) afgivet $\frac{6}{7}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $\frac{8}{7}$ (F. Sp. 6862). 3. Beh. $\frac{8}{7}$ (F. Sp. 6941). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{7}$ (L. Sp. 2013). Henvist til Finansudvalget. Betænkning (B. Sp. 2851) afgivet $\frac{9}{7}$. (Ordfører: Lannung). 2. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2023). 3. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2067). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 390).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Finansministeren bemyndiges til at optage Statslaan til hel eller delvis Indfrielse af de i Henhold til Lov Nr. 516 af 19. December 1921, Lov Nr. 209 af 22. Juli 1925 og Lov Nr. 112 af 4. April 1928 optagne Statslaan samt til Betaling af de ifølge disse skyldige forfaldne Afdrag.

Laanenes Størrelse samt Rente- og Afdragsvilkaar vil være at fastsætte med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg, eller, saafremt Rigsdagen maatte være hjemsendt, af de senest valgte Finansudvalg.

§ 2. De Kapital- og Rentebetaling, der maatte finde Sted i Medfør af den i nærværende Lov givne Bemyndigelse, foretages uden Fradrag af Skat eller Afgift til Staten.

§ 3. Finansministeren bemyndiges til at afholde de med denne Lovs Gennemførelse forbundne Udgifter.

§ 4. Denne Lov træder straks i Kraft.

I Bemærkningerne til det af Finansministeren fremsatte Lovforslag oplyses, at det paa Grund af de særlige Forhold under Krigen ikke har været muligt at tilvejebringe de nødvendige Midler til Indfrielse i Dollars af det pr. 1. Januar 1942 forfaldne 6 pCt. Laan af 1921 og af de forfaldne Afdrag paa $5\frac{1}{2}$ pCt. Laanet af 1925 og paa $4\frac{1}{2}$ pCt. Laanet af 1928 fra og med henholdsvis den 1. August 1942 og den 15. Oktober 1942.

Af 6 pCt. Laanet 1921 resterer \$ 21 083 000, medens de forfaldne, ikke effektuerede Afdrag paa de to andre Laan beløber sig til henholdsvis \$ 4 800 000 og \$ 6 382 000. Danmarks Valutasituation gør en samlet Betaling af disse Beløb i Dollars vanskelig paa det nuværende Tidspunkt, og det er derfor Hen-

sigten, saa snart Mulighed foreligger, at søge optaget et Laan, hvis Provenu skulde anvendes til Betaling af de forfaldne Beløb.

Ved Lov Nr. 508 af 31. December 1941 er Finansministeren bemyndiget til at optage Statslaan til hel eller delvis Indfrielse af 6 pCt. Laanet af 1921. Da det imidlertid maa anses for tvivlsomt, om der foreligger Hjemmel til Optagelse af Laan til Indfrielse af Restancerne af de to andre Laan, og da det ogsaa er Hensigten senere at foretage en Ombytning af $5\frac{1}{2}$ pCt. og $4\frac{1}{2}$ pCt. Laanene, for saa vidt bedre Laanebetingelser kan opnaas, har man søgt en almindelig Bemyndigelse til at optage Statslaan til hel eller delvis Indfrielse af de nuløbende Dollarlaan og af Afdragsrestancerne paa disse.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte *Finansministeren*, at Finansministeriet siden Krigens Ophør har haft Opmærksomheden henvendt paa Muligheden for at faa den løse amerikanske Gæld bragt ind under fastere Former og samtidig gennem Konverteringer at opnaa en Rentenedsættelse for de faste Dollarlaan. »Dette har hidtil ikke været gørligt, men Forholdene ligger nu saaledes, at det forhaabentlig i en nærmere Fremtid skulde være muligt at komme i Gang med disse Transaktioner. De paabegyndte Forhandlinger er imidlertid ikke saa langt fremskredne, at der kan siges noget om det foreløbige Omfang af Konverteringerne eller om de Betingelser, hvorpaa Danmark i Øjeblikket vil kunne opnaa Laan i De forenede Stater.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

12. Lov om Kredit til Indkøb af Varer i Amerikas Forenede Stater. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 7293. — C. Sp. 3171 og 3183].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{8}$ (F. Sp. 7388). 1. Beh. $\frac{8}{8}$ (F. Sp. 7483). Partiernes Ordførere: P. Mortensen, Jensen-Broby, Christmas Møller, Nørlund, Bertel Dahlgaard, Paul Holt og Søren Olesen. Henvist til Finansudvalget. Betænkning (B. Sp. 2893) afgivet $\frac{9}{10}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $\frac{9}{8}$ (F. Sp. 7533). 3. Beh. $\frac{9}{8}$ (F. Sp. 7540). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{10}{8}$ (L. Sp. 2182). Henvist til Finansudvalget. Betænkning (B. Sp. 2895) afgivet $\frac{10}{8}$. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. $\frac{12}{8}$ (L. Sp. 2184). 3. Beh. $\frac{13}{8}$ (L. Sp. 2185). *Loven stadfæstet 14. August 1946.* (Lov-Tid. Nr. 448).

Loven bemyndiger Finansministeren til paa Statskassens Vegne at afslutte Overenskomst om en Kredit for et

Beløb af *indtil 50 Millioner Dollars* i Amerikas Forenede Stater med det Formaal at muliggøre og lette Tilførselen derfra af forskellige Varer.

De Betingelser, der maatte blive fastsat for Ydelsen af Kreditten, vil være at *godkende af begge Rigsdagens Finansudvalg* eller, saafremt Rigsdagen maatte være hjemsendt, af de senest valgte Finansudvalg.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget udtalte *Finansministeren* bl. a.: »Ved Lov af 4. August 1945 bemyndigedes Finansministeren til at optage en Kredit paa indtil 20 Mill. Dollars i Amerikas Forenede Stater til Indkøb af Varer. Denne Kredit blev optaget, og Pengene blev stillet til Raadighed, efterhaanden som der har været Brug for dem til Vareindkøb. Kreditten er afdragsfri i 5 Aar og skal derefter tilbagebetales i Løbet af 15 Aar med lige store halvaarlige Afdrag; de første 10 Aar er Renten $2\frac{1}{2}$ pCt. aarlig, de næste 5 Aar 3 pCt. og de sidste 5 Aar $3\frac{1}{2}$ pCt.

Efter denne Kredit har det været muligt at tilføre Danmark en Række Varer, som enten slet ikke eller kun i meget begrænset Omfang kunde købes andetsteds, og som har været meget betydningsfulde for Genopbygningen og Landets Forsyning med Raastoffer. Imidlertid er den Kredit, der blev optaget i Efteraaret 1945, ved at blive opbrugt, og Stillingen er stadig den, at en Række Varer, som er nødvendige for Genopbygningen og det danske Erhvervsliv, kun kan købes i De Forenede Stater. Det har tilmed vist sig, at en Del Raavarer, man tidligere har regnet med at kunne købe andetsteds, nu maa købes i De Forenede Stater, enten fordi de kun kan faas dér, eller fordi pris- og kvalitetsmæssige Hensyn taler afgjort derfor. Dette er Hovedaarsagen til, at der nu søges om Bemyndigelse til at optage en Kredit paa indtil 50 Mill. Dollars, altsaa et betydeligt større Beløb end det, der søgtes i Fjor.

Jeg vil ikke lægge Skjul paa, at jeg har haft meget alvorlige Overvejelser ved Tanken om Optagelse af en saa betydelig Kredit. Vor Gældsætning til Udlandet maa afpasses baade efter, hvad Landets indre Økonomi kan bære, og efter Hensynet til, at Danmark stadig skal bevare sin Stilling som et Land, der altid er i Stand til at opfylde sine Forpligtelser over for Udlandet, ikke blot paa kortere, men ogsaa paa længere Sigt.

Jeg vil gerne benytte Lejligheden til her at understrege, at det er Tanken, saavel i Aar som i det foregaaende Aar, i størst muligt Omfang at indkøbe saadanne Varer, som er uundværlige for Genopbygningen af Produktionslivet. Derved vil vi ogsaa forøge vor Evne til at eksportere og dermed vor Evne

til fremtidig Rente- og Tilbagebetaling. Det er altsaa ikke Tanken, at den nye Kredit skal bringe Adgang til Vareimport, som skal muliggøre større Forbrug, tværtimod vil de Bestræbelser, Regeringen har udfoldet for at holde Forbruget inden for de Grænser, som Landets økonomiske Vilkaar tillader, blive fortsat.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* fremhævede flere af Ordførerne, at Laanebeløbet kun burde anvendes til Import af nødvendige Raastoffer, og *Christmas Møller* (K. F.) henstillede, at der blev givet Finansudvalget periodiske Oversigter over, hvor stor en Del af Kreditten der var udnyttet, og hvad Pengene var gaaet til. Han støttedes heri af *Nørlund* (D. K.), der fandt det paakrævet, at der paa Forhaand blev gjort Rede for, hvad Pengene agtedes anvendt til, samt af *Bertel Dahlgaard* (R. V.). *Søren Olesen* (D. R.) fandt det uheldigt, at det var Staten og ikke de erhvervsdrivende, der skulde laane Pengene, og han vilde være betænkelig ved at gaa med til Optagelsen af det foreslaaede Laan, hvis det resulterede i nye Statsindgreb. *Finansministeren* svarede hertil bl. a., at det under de herskende Forhold vilde være umuligt for private at opnaa Laan i Amerika.

Efter at der i Finansudvalget havde været afholdt Samraad med Finansministeren om Lovforslaget, oplyste *Ordføreren* (Jensen-Broby) ved 2. Behandling, at Udvalget var blevet underrettet om, hvilke Varer der tænktes købt for de 50 Mill. Doll. Bindende Erklæringer kunde ikke gives i saa Henseende, da der maatte være Mulighed for at ændre i den opstillede Vareliste, men Finansministeren havde lovet at give Finansudvalget en maanedlig Indberetning om, hvilke Varer der var købt. Et Mindretal, bestaaende af de kommunistiske Udvalgsmedlemmer, havde ikke kunnet tiltræde Lovforslaget. Dette begrundedes af *Nørlund* med, at der maatte kræves opstillet en Plan for Anvendelsen af hele det Dollarbeløb, som kunde anvendes til Indkøb i De Forenede Stater og ikke blot for de 50 Mill. Dollars' Vedkommende; kun i saa Fald fik Planen nogen Værdi. *Bertel Dahlgaard* gav Tilsagn om Støtte til Lovforslaget, men han fremhævede, at ogsaa de Dollarindtægter, som Danmark fik Raadighed over gennem Samhandelen med Amerika, maatte anvendes paa bedst mulig Maade, saa at »den for os saa dyre og sjældne Dollar ikke anvendes til Indkøb af Forbrugsvarer af tvivlsom Betydning for Landets almindelige Økonomi, men anvendes til Varer, der giver nye Produktionsmuligheder«. *Søren Olesen* erklærede, at hans Parti ikke kunde medvirke til Lovforslagets Gennemførelse. *Finansministeren* erkendte, at en Plan for Anvendelsen af den paatænkte nye Kredit ikke gav noget fuldstændigt Billede, naar man savnede Oplysning om, hvad de øvrige Dollarmidler skal bruges til.

»Det maa ses som en Helhed, og det vil blive betragtet som en Helhed under Administrationen af vor fremtidige Import.«

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 82 Stemmer, idet 13 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 55 Stemmer.

13. Lov om Statsgaranti ved Betalingsaftaler med Udlandet og om Udstedelse af Statsforskrivninger i Forbindelse med saadanne Aftaler. (Finansminister *Thorvald Kristensen*). [A. Sp. 3461. — C. Sp. 1069 og 1173].

Fremsat i *Folketinget* $1^{9}/_{3}$ (F. Sp. 3139). 1. Beh. $2^{0}/_{3}$ (F. Sp. 3299). Partiernes Ordførere: P. Mortensen, Jørgen Gram, Christmas Møller, Robert Mikkelsen og Jørgen Jørgensen. Henvist til Finansudvalget. Betænkning (B. Sp. 903) afgivet $2^{6}/_{3}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $2^{7}/_{3}$ (F. Sp. 3709). 3. Beh. $2^{8}/_{3}$ (F. Sp. 3847). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2^{9}/_{3}$ (L. Sp. 894). Partiernes Ordførere: Steincke, Jøsen Christensen, M. C. Korsgaard og Lannung. 2. Beh. $2^{9}/_{3}$ (L. Sp. 915). 3. Beh. $2^{9}/_{3}$ (L. Sp. 957). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 142). Traadt i Kraft straks.

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Finansministeren bemyndiges til paa Statskassens Vegne at yde *Garanti* over for Danmarks Nationalbank, for saa vidt angaar de Clearinger, Betalingsaftaler og andre Betalingsarrangementer, hvorom Aftale med Udlandet er eller maatte blive truffet inden Udgangen af Aaret 1946.

§ 2. Finansministeren bemyndiges til efter Forhandling med Rigsdagens Finansudvalg, eller saafremt Rigsdagen maatte være hjemsendt, med de senest valgte Finansudvalg at udstede saadanne rentebærende *Statsforskrivninger*, som maatte være paakrævede ifølge Bestemmelser i Betalingsoverenskomster og lignende Aftaler truffet med Udlandet.

§ 3. Denne Lov træder straks i Kraft.

Under Krigen kom man ind paa den Praksis, at *Staten garanterer Nationalbanken mod Tab som Følge af Overtræk paa de forskellige Clearingkonti med Udlandet*. Dette var tænkt som en midlertidig Foranstaltning i Forbindelse med de særlige Forhold under Krigen, men saa længe Vareomsætningen mellem Danmark og Udlandet ikke er fri og Kontingenterne

fastsættes af Regeringskommissioner, paa hvis Beslutninger Nationalbanken ikke har større Indflydelse, maa Nationalbanken, efter hvad *Finansministeren* udtalte ved Lovforslagets Fremsættelse, have et berettiget Krav paa Dækning af eventuelle udækkede Tilgodehavender, der herved kan opstaa. Bemyndigelsen i Henhold til § 1 er dog foreløbig begrænset til Udgangen af 1946 og er i øvrigt af praktiske Grunde gjort saa omfattende generel som muligt.

Efter Krigens Afslutning har der været en almindelig Tendens til at søge bort fra de stive, tosidige Clearingaftaler og gaa over til *mere frie Betalingsoverenskomster*. Danmark har saaledes afsluttet Betalingsoverenskomster med England, Frankrig, Holland, Belgien og Tjekkosllovakiet. I nogle af disse Betalingsoverenskomster er der indsat Bestemmelser om, at de *Debetsaldi*, der opstaaer i Henhold til Overenskomsten, skal forrentes af Debitorlandet, hvilket er udtrykt ved, at Debitorlandet skal udstede rentebærende *Statsforskrivninger* for Beløbet. Der gives derfor i § 2 Finansministeren en Bemyndigelse til Udstedelse af saadanne Statsforskrivninger. Statsforskrivningerne vil i paakommende Tilfælde blive overtaget af Nationalbanken, saa at Købesummen forbliver indestaende i Banken som et Aktiv, der modsvarer Statens Passivpost for denne Forskrivning. Nationalbanken vil forrente Købesummen med samme Rentefod, som gælder for Forskrivningen, saa at der, saa længe Betalingsoverenskomsten løber, *ikke opstaaer nogen Renteudgift for Staten*. Denne Ordning er truffet, fordi man har fundet det naturligt, at Renteudgiften afholdes af Nationalbanken, der faktisk har opnaaet en Valutakredit gennem Aftalen, naar der fremkommer en dansk Debetsaldo, ligesom det paa den anden Side er Tanken, at modsvarende Renteindtægter ved Tilgodehavender hos Udlandet tilfalder Banken. Derimod skal disse Statsforskrivninger, der udstedes til Udligning af den Debetsaldo, der opstaaer ved Udløbet af en Betalingsoverenskomst, udbetales direkte til det paagældende Kreditorland, saa at Renteudgifter og -indtægter i denne Forbindelse tilkommer Staten.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* gav *Robert Mikkelsen* (D. K.) Udtryk for Betænkelighed ved at give Finansministeren den i § 1 omhandlede Bemyndigelse. Det var efter hans Opfattelse en meget omfattende Bemyndigelse, der satte Finansministeren i Stand til at paadrage Staten Forpligtelser, som slet ikke behøvede at være mindre end dem, der kan opstaa f. Eks. ved Optagelse af Statslaan. »Det kan naturligvis være praktisk nok for den højtærede Finansminister med en saadan vidtgaaende Bemyndigelse, men det er et Spørgsmaal, om det er lige saa praktisk, lige saa acceptabelt for Rigsdagen paa den Maade at give den højtærede Finansminister en Blanko-

fuldmagt til at paadrage Staten Forpligtelser af et Omfang, som altsaa overhovedet ikke er begrænset ved Loven. Saa længe den høje Regerings Planer med Hensyn til Eengangsskatten og Optagelse af Laan, Valutapolitikken i det hele, endnu ikke kendes, forekommer det mig betænkeligt.»

Finansministeren svarede hertil, at det var rigtigt, at det drejede sig om en forholdsvis vidtgaaende Bemyndigelse, men den var ikke mere vidtgaaende end de Bemyndigelser, der allerede i Forvejen var givet gennem forskellige Tekstanmærkninger.

Til 2. Behandling blev der fra kommunistisk Side stillet Ændringsforslag om, at Finansudvalgene ikke alene skulde tages med paa Raad i Henhold til § 2, men ogsaa i Henhold til § 1. Dette fandt *Finansministeren* imidlertid upraktisk. Der er, udtalte han, en vis Forskel mellem § 1 og § 2. »§ 2 drejer sig om Udstedelse af Statsforskrivninger, altsaa i Realiteten om Optagelse af Statslaan, og det er derfor naturligt, at man skal have Forhandling med Finansudvalget i det enkelte Tilfælde. Dertil kommer, at det jo i § 2 drejer sig om noget, som kun vil ske engang imellem, formentlig med forholdsvis langt Mellemlum, medens derimod Afsluttelsen af nye Betalingsoverenskomster og Clearingaftaler, eller i hvert Fald Forhandlinger om saadanne, er noget, der næsten konstant foregaar. Der er næsten til enhver Tid Forhandlinger i Gang med et eller flere Lande, og det vilde derfor være upraktisk, om man stadig skulde søge Kontakt med Finansudvalgene — det vilde være et alt for tungt Apparat.« *Finansministeren* bekræftede i øvrigt et Tilsagn, han under Lovforslagets Behandling i Folketingets Finansudvalg havde givet om at ville give Udvalget *maanedlige Indberetninger* om Beløbene for de Garantier, der er ydet paa Clearingaftaler og Betalingsoverenskomster.

Efter at Kommunisternes Ændringsforslag var forkastet med 103 Stemmer mod 15, vedtoges Lovforslaget enstemmigt i Folketinget.

Ogsaa i *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

14. Lov om Ændring af Lov Nr. 559 af 31. Oktober 1940 om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger, jfr. Lovanordning Nr. 49 af 19. Februar 1945 og Lov Nr. 271 af 1. Juni 1945. (Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 4035. — C. Sp. 1073 og 1175].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₃ (F. Sp. 3626). 1. Beh. ²⁷/₃ (F. Sp. 3746). Partiernes Ordførere: P. Mortensen, Jensen-Broby,

Christmas Møller, Rosendahl og Bertel Dahlgaard. 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3798). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3848). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 899). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 916). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 958). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 139).

Ifølge § 1, 1. Punktum, i Lov Nr. 559 af 31. Oktober 1940 om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger skal *Statens Udgifter til Laan og Tilskud til særlige beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger* afholdes af den ved samme Lov oprettede *Beskæftigelsesfond* i det Omfang, hvori saadanne Udgifter i Tiden indtil Udgangen af Finansaaret 1941—42 ved Lov henføres til Fonden. Denne Tidsfrist er siden blevet forlænget hvert Aar, senest ved Lovanordning Nr. 49 af 19. Februar 1945, og den forlænges herved yderligere for et Aar, saa at der ogsaa i Finansaaret 1946—47 er Adgang til at henføre Udgifter af denne særlige Beskaffenhed til Fonden.

Ifølge Lovens § 2 er Finansministeren bemyndiget til at udstede *rentebærende Skatkammerbeviser eller Statsobligationer til Dækning af Beskæftigelsesfondens Udlaan og Tilskud* samt de Renteudgifter og Tab, som paaføres Fonden gennem dens Udlaan, idet Laan til Dækning af *Tilskud* dog ikke kan optages med Løbetid ud over Finansaaret 1951—52, og ifølge Lovens § 3 afvikles de af Fonden afholdte Udgifter til Tilskud samt Renteudgifter og Tab ved Udlaansvirksomheden ved Afskrivning paa de aarlige Finanslove, dog at ydede Tilskud skal afskrives i Finansaarene 1942—43 til 1951—52 inklusive.

Ogsaa disse Frister forlænges ved den heromhandlede Lov, hvorefter Laan til Dækning af Tilskud kan optages med Løbetid indtil 1956—57, og Tilskudsbeløb skal afskrives i Finansaarene 1942—43 til 1956—57.

Efter hvad *Finansministeren* oplyste ved Lovforslagets Fremsættelse, var der indtil da henført Udgifter til Beskæftigelsesfonden til et Beløb af 860 Mill. Kr., hvoraf ca. 626 Mill. Kr. var eller vilde blive ydet som Tilskud, medens Resten eller ca. 234 Mill. Kr. ydedes som Laan. Disse Beløb var dog ikke fuldt ud kommet til Anvendelse, idet der ved Udgangen af Januar Maaned 1946 kun var udbetalt ca. 553,5 Mill. Kr., hvoraf ca. 411,2 Mill. Kr. i Form af Tilskud og 142,3 Mill. Kr. som Laan.

Man kunde vanskeligt udtale sig om, i hvilken Grad der i den kommende Tid vilde blive stillet Krav til Beskæftigelsesfonden, men Finansministeren ansaa det for rigtigst, at Adgangen til at henhøre Udgifter til Beskæftigelsesfonden, der udløb med Udgangen af Finansaaret 1945—46, stadig holdtes aaben, i hvert Fald for Finansaaret 1946—47.

I Henhold til Loven var der i 1941 af Finansministeren til delvis Dækning af ydede Tilskud udstedt Statsobligationer for i alt 187,25 Mill. Kr. med en Løbetid paa $5\frac{1}{2}$ Aar og til en Rente af $2\frac{1}{2}$ pCt. p. a.

Vedrørende Afskrivningen af ydede Tilskud kunde oplyses, at der i Finansaarene 1942-43—1945-46 inklusive var afskrevet i alt 217 Mill. Kr. Hertil kom, at der paa Forslaget til Finanslov for Finansaaret 1946—47 var opført en Bevilling paa 64 Mill. Kr. til Afskrivning paa Tilskudsbeløbet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

15. Lov om Stats-Laanefondens Ophævelse. (Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 3393. — C. Sp. 239 og 1117].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 2923). 1. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3125). Partiernes Ordførere: Hækkerup, Jensen-Broby, Victor Larsen, Nørlund og Bertel Dahlgaard. 2. Beh. $\frac{10}{3}$ (F. Sp. 3160). 3. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 3246). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 738). Partiernes Ordførere: Steincke, H. C. Andersen, Krarup og Lannung. 2. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 750). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 818). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 138).

Loven indeholder følgende Bestemmelser:

§ 1. Finansministeren bemyndiges til at ophæve den ved Lov Nr. 86 af 22. April 1904 oprettede Stats-Laanefond med den Virkning, at Fondens Aktiver og Forpligtelser overtages af Statskassen, og saaledes at Laan, der ifølge gældende Bestemmelser hidtil er udredet af Stats-Laanefonden, efter dennes Ophævelse udredes direkte af Statskassen paa de i Finanslov eller særlig Lov fastsatte Vilkaar.

§ 2. Efter Ophævelsen af Stats-Laanefonden indgaar dennes Udlaanskapital under Statens øvrige Formue.

Ved Lov Nr. 86 af 22. April 1904 oprettedes en Stats-Laanefond, hvorved der af Statsformuen udskiltes en Kapital

paa 30 Mill. Kr., der skulde anvendes til Udlaan til Fremme af Erhvervslivet og til Støtte for sociale og humane Formaal, idet man fra Finansministeriets Side tilsigtede at samle hele Statens Udlaansvirksomhed under Stats-Laanefonden.

I Bemærkningerne til Lovforslaget er givet en skematisk Oversigt over Anvendelsen af Fondens Midler i Aarene 1904—1945. Det ses heraf, at *de sidste af Fondens Værdipapirer realiseredes i 1931* under Hensyn til den betydelige og stadig voksende Gæld, som siden Begyndelsen af 1920'erne havde paahvilet Fonden i Mellemregning med Finansministeriet; og Fondens større eller mindre Udlaansvirksomhed har herefter udelukkende givet sig Udtryk i en større eller mindre Gæld til Finansministeriet, saa at *Fondens Udlaan er direkte Udlaan fra Statskassen.*

Efter Henstilling fra Finansudvalgets Spareudvalg blev der i Rigsdagssamlingen 1932—33 søgt Hjemmel for indtil videre at føre Stats-Laanefondens Driftsoverskud til Indtægt paa Statens Driftsbudget, og det blev i denne Forbindelse bebudet af Finansministeriet, at Spørgsmaalet om en endelig Ophævelse af Stats-Laanefonden vilde blive optaget til Overvejelse i Forbindelse med Overvejelser om en Forenkling og Rationalisering af Statens samlede Udlaansvirksomhed.

Da en saadan Forenkling viste sig vanskelig at gennemføre, blev Spørgsmaalet om Stats-Laanefondens Ophævelse dengang stillet i Bero. Imidlertid havde Stats-Laanefonden stadig kun formel, regnskabsmæssig Betydning, idet Udlaan af Fonden skete ved Forøgelse af Gælden til Finansministeriet, og da Ophævelsen af Fonden desuden vilde betyde en Forenkling af Bevillingslove, Statsregnskab og den daglige Bogføring i Statsaktivbogholderiet, fandt Finansministeriet det rimeligt nu at søge Fonden ophævet.

Det herom fremsatte Lovforslag vedtoges enstemmigt i begge Ting.

16. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Bestemmelserne i §§ 4—7 og §§ 9—11 i Lov Nr. 517 af 19. December 1942 om midlertidige Ændringer i Reglerne om Paaligning af Indkomst- og Formueskat til Staten samt om Ændringer i og Tilføjelser til nævnte Lov. (Finansminister Thorvald Kristensen). [A. Sp. 2865. — C. Sp. 113 og 137].

Fremsat i *Folketinget* ¹²/₁₂ (F. Sp. 1007). 1. Beh. ¹⁴/₂ (F. Sp. 1196). Partiernes Ordførere: Johs. Hansen, Jensen-

Broby, Victor Larsen, Robert Mikkelsen, Axel Sørensen og Stærmosé. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Edvard Sørensen, Jensen-Broby [Formand], Juul, Axel Sørensen, Rasmussen [Gylling], Johs. Hansen, V. Buhl, H. C. Hansen, Hauberg, Schytz, Christmas Møller, Victor Larsen [Sekretær], Kristen Amby, Robert Mikkelsen og Mogens Fog). Betænkning (B. Sp. 61) afgivet $1^8/_{12}$. (Ordfører: Edvard Sørensen). 2. Beh. $1^9/_{12}$ (F. Sp. 1515). 3. Beh. $1^9/_{12}$ (F. Sp. 1527). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1^9/_{12}$ (L. Sp. 303). Partiernes Ordførere: Thomsen, Bækgaard, Jørgen Jørgensen og Lannung. 2. Beh. $1^9/_{12}$ (L. Sp. 314). 3. Beh. $1^9/_{12}$ (L. Sp. 332). *Loven stadfæstet 21. December 1945*. (Lov-Tid. Nr. 591).

Ved Lov Nr. 458 af 22. December 1939 om midlertidige Ændringer i Reglerne om Paaligning og Optrækning af Indkomst- og Formueskat til Staten indførtes der en Række Ændringer i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten. De nye Bestemmelser, der kun havde Gyldighed for Skatteaarene 1940—41 og 1941—42, overførtes med visse Ændringer og Tilføjelser til Lov Nr. 538 af 22. December 1941, hvis Gyldighed var begrænset til Skatteaaret 1942—43, og senere til Lov Nr. 517 af 19. December 1942, der desuden indeholdt enkelte nye Ændringer vedrørende Indkomstskattefrihed for visse *Hædersgaver* og — i Forbindelse med Lov Nr. 519 af samme Dato — særlige Regler for Beskatningen af *Lotterigevinster*. Ved Loven af 19. December 1942 foretoges der samtidig en Opdeling af Lovens Bestemmelser, idet en Del af disse, nemlig Reglerne i §§ 4—7 og §§ 9—11, kun fik Gyldighed for Skatteaaret 1943—44, medens Lovens øvrige Bestemmelser skulde være gældende indtil videre. De Regler, hvis Gyldighed saaledes fremdeles begrænsedes til Ligningen for et enkelt Skatteaar, betegner saadanne Afgivelser fra Statsskattelovens almindelige Regler om Opgørelsen af den skattepligtige Indkomst og Formue, som enten søger deres Begrundelse i de særlige under Krigen og Besættelsen herskende økonomiske Forhold, eller som dog vil kunne praktiseres ved et enkelt Aars Skatteligning uden at medføre nødvendige Konsekvenser for de efterfølgende Ligninger, medens de Regler, der indførtes som gældende indtil videre, er saadanne, der

efter deres Art nødvendigvis maa være af en mere varig Karakter.

Ved Lovanordning Nr. 526 af 18. December 1943 forlængedes Gyldigheden af de midlertidige Bestemmelser i §§ 4—7 og §§ 9—11 i Loven af 19. December 1942, saaledes at disse Regler uændret skulde gælde for Skatteaaret 1944—45, og ved Lovanordning Nr. 384 af 22. December 1944 udstraktes de samme Reglers Gyldighed til Ligningen for Skatteaaret 1945—46, for saa vidt angaar Bestemmelserne i § 4 dog saaledes, som disse var ændrede ved Lovanordning Nr. 186 af 26. Maj 1944 vedrørende Beskatning for Skatteaaret 1945—46 af Fortjeneste eller Tab ved Realisation af Aktier m. v. (Aarbog 1945, Side 452), hvorved der indførtes en særlig Bestemmelse om *Beskatning af Avance ved Salg af Tegningsretten til Aktier*.

Ved den heromhandlede Lovs § 1 opretholdes de midlertidige Bestemmelser som gældende ogsaa for Skatteaaret 1946—47.

I Tilslutning hertil foretoges der i § 2 visse Ændringer i de øvrige ved Loven af 19. December 1942 fastsatte Bestemmelser.

Den *Skattefrihed*, som i Forvejen var gældende for visse Hædersgaver m. v., blev saaledes udstrakt til en Række andre Ydelser, der udredes af det offentlige i Henhold til særlig Lovhjemmel, idet 1942-Lovens § 12 har faaet følgende Affattelse (de nye Bestemmelser er kursiverede):

»Til den skattepligtige Indkomst medregnes ikke:

- a. Saadanne een Gang for alle oppebaarne Gave- eller Legatbeløb, der er udredet af offentlige Midler, Legater, kulturelle Fonds o. lign. her eller i Udlandet, eller som er tilvejebragt ved Indsamling af Bidrag, alt for saa vidt Ydelsen alene har Karakter af en Anerkendelse af Modtagerens Fortjenester.
- b. Hædersgaver udbetalt i Henhold til Lov Nr. 93 af 20. Marts 1940 om Udbetaling af Hædersgaver til danske Sømand og Fiskere og deres efterladte.
- c. *Understøttelser, der i Henhold til Lov udbetales i Anledning af Ulykkestilfælde paa Søen som Følge af Krigsbegivenheder under Verdenskrigen 1914—18.*

- d. *Hædersgaver udbetalt i Henhold til Lov Nr. 383 af 9. August 1945 om visse Hædersgaver til danske søfarende og Fiskere og deres efterladte.*
- e. Hædersgaver udbetalt i Henhold til Lov Nr. 378 af 10. Juli 1940 om Udbetaling af Hædersgaver til efterladte efter faldne og til saarede den 9. April 1940.
- f. *Hædersgaver, der i Henhold til Lov udbetales til saarede og til efterladte efter faldne af Hær og Flaade ved Begivenhederne den 29. August 1943.*
- g. *Forsørgelsesbeløb ydet i Henhold til Lovbekendtgørelse Nr. 140 af 13. Marts 1943 til militære Invalidler i de sønderjyske Landsdele fra Verdenskrigen 1914—18 og saadannes efterladte samt Understøttelser af tilsvarende Art, der ydes fra tysk Side.*
- h. *Ydelser udbetalt i Henhold til Lov Nr. 475 af 1. Oktober 1945 om Erstatning til Besættelsestidens Ofre, bortset fra de i nævnte Lovs §§ 14—18 ommeldte Dagpenge, den i §§ 19—21 ommeldte Invaliditetserstatning, for saa vidt denne ydes i Overensstemmelse med Reglerne i § 20 som en årlig Rente, samt de i § 22 ommeldte Renteydelser til efterladte.*

Indkomst hidrørende fra Lotterigevinster — bortset fra Gevinster i Klasselotteriet — medregnes ikke til den skattepligtige Indkomst, for saa vidt Beløbet ikke overstiger 200 Kr. Overstiger Beløbet 200 Kr., medregnes kun Halvdelen af det overstigende Beløb.«

For saa vidt angaar de under f. og g. anførte Ydelser, har der i Forvejen været indrømmet Skattefrihed i Henhold til Tekstanmærkninger paa Finans- eller Tillægsbevillingslove.

Efter 1942-Lovens § 14 er dernæst med Gyldighed alene for Skatteaaret 1946—47 indføjet en ny § 15 af følgende Indhold:

»Ved Ansættelsen til Formueskat skal der, for saa vidt der i Formueopgørelsen indgaar udbetalte eller tilgodehavende *Forsikringsbeløb for skadelidte faste Ejendomme, Maskiner eller Inventar eller for Indboeffekter m. v.* af den i Statsskattelovens § 12 Nr. 1 nævnte Art, gives et saadant skønsmæssigt fastsat Nedslag i det Beløb, hvormed disse Forsikringsbeløb efter Statsskattelovens almindelige Regler

skal medregnes til den skattepligtige Formue, at Ejeren af den skadelidte Ejendom eller de skadelidte Effekter derved stilles, som om Skaden ikke var indtruffet.«

Denne Bestemmelse tager ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget Sigte paa de Tilfælde, hvor der i en Skatteydere Formue indgaar udbetalte, men endnu ikke anvendte Forsikringsbeløb for indtruffen Tingsskade eller Krav paa saadanne Forsikringsbeløb. Ved Anvendelsen af Statskatte-lovens almindelige Regler for Opgørelsen af den skattepligtige Formue vil der i mange saadanne Tilfælde under de nuværende Forhold kunne fremkomme en Formueforøgelse, der er af rent fiktiv Karakter, saaledes f. Eks. hvis Skaden er indtruffet paa en fast Ejendom, der paa Tidspunktet for Formue-
opgørelsens Foretagelse endnu ikke er genopført, eller hvor Skaden er lidt paa ikke-formueskattepligtigt Indbo, der endnu ikke er genanskaffet.

Under Hensyn til de talrige Kombinationer og Variationer, der vil kunne foreligge, har man anset det for uhensigtsmæssigt at formulere detaljerede Regler i Loven for, hvorledes Formuen vil være at ansætte i saadanne Tilfælde, og man har derfor anset det for mest praktisk blot at angive selve det almindelige Princip, hvorefter Værdiansættelsen vil være at foretage, nemlig at der skal gives et saadant skønsmæssigt fastsat Nedslag i de paagældende Forsikringsbeløb, at Ejeren derved stilles, som om Skaden ikke var indtruffet. Det maa da overlades til de skattelignende Myndigheder paa Basis af indhentede Oplysninger i hvert enkelt Tilfælde at praktisere dette Princip ved Ligningen efter de Vejledninger og Anvisninger, der i saa Henseende tænkes givet af Ligningsraadet.

Endvidere er der efter 1942-Lovens § 14 som ny § 16 indføjet følgende Bestemmelse:

»Uanset Bestemmelserne i Postlov Nr. 288 af 9. Maj 1919 § 9 a om Postvæsenets Hemmeligholdelsespligt paa hviler der *Postgirokontoret* samme *Oplysningspligt* over for de skattelignende Myndigheder og Landsskatte retten, som paa hviler offentlige Myndigheder og Banker.«

Endelig bestemmes det i den nye Lovs § 3, at Loven træder i Kraft straks, og at Finansministeren skal være bemyndiget til at lade Loven af 19. December 1942 optrykke og bekendtgøre med de Ændringer og Tilføjelser, som er en Følge af nærværende Lov.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* mødte Lovforslaget Tilslutning fra alle Sider, om end med enkelte Forbehold.

Victor Larsen (K. F.) mente saaledes, at Tiden nu maatte være inde til i væsentlig Grad at lempe Bestemmelserne angaaende Beskatning af Fortjeneste ved Salg af Anlægs-papirer, og *Axel Sørensen* (R. V.) var inde paa det samme, for saa vidt angaar Obligationer. Sidstnævnte fandt det i øvrigt ønskeligt, at Livsforsikringsselskaberne fik Pligt til at give Skattemyndighederne Oplysning om Tegning af Liv-renter og Kapitalforsikring. *Robert Mikkelsen* (D. K.) slog til Lyd for en Skærpselse af Ligningsreglerne, herunder især Reglerne om Straf for urigtig Selvangivelse og om Pligt til at indgive Selvangivelse. Uden for Ordførernes Kreds kriti-serede *Kristen Amby* (K. F.) de gældende Regler om Indkomst-beskatning af Avancer ved Salg af Aktier og om Aktiers Værdiansættelse ved Formuebeskatningen. *Finansministeren* erkendte, at de rejste Spørgsmaal fortjente at overvejes nær-mere, flere af dem var ogsaa taget op til Undersøgelse af Skattekommissionen, men af Hensyn til den forestaaende Skatteligning var det af Vigtighed, at Lovforslaget blev gennemført inden Jul.

Lovforslaget henvistes til et *Udvalg*, i hvis Betænkning det udtales, at »Udvalget har forhandlet om en Ændring af Lovforslagets § 1, som tilsigtede at fjerne Usikkerheden hos Skatteyderne med Hensyn til de skattemæssige Følger af fremtidige Dispositioner over Aktier og lignende Værdi-papirer. En saadan Ændring kunde der ikke opnaas Enighed om, hvad man fra Det konservative Folkepartis Side beklager. Partiet afstaar dog fra at fremsætte Ændringsforslag, men agter ligesom Det radikale Venstre at gøre Rede for sine Synspunkter i Folketingssalen.

Udvalget er bekendt med, at Skattekommissionen fra Skattedepartementet har faaet oversendt Udkast til Lovfor-slag angaaende tvungen Selvangivelse af Formue, øgede Kon-trolbestemmelser, Straf for falsk Selvangivelse etc. Udvalget maa anse det for vigtigt, at der hurtigt bliver fremsat Lov-forslag om disse Spørgsmaal, men mener ikke, at dette betyd-ningsfulde Anliggende kan klares ved det af Kommunerne stillede Ændringsforslag.«

Udvalgets *kommunistiske* Medlemmer havde »intet haft at indvende mod de Bestemmelser, Lovforslaget indeholder, men anser det for meget væsentligt, at der under den Ændring af Lignings- og Beskatningsregler, som her finder Sted, sam-tidig fastsættes Regler om Pligt til Selvangivelse af Formue og skærpet Straf for urigtig Selvangivelse.

De hidtil ubeskattede Milliardbeløb, som Pengelovene har bragt for Dagen, er et afgørende Bevis for Utilstrækkelig-heden af den hidtidige Lovgivning paa dette Omraade, og Mindretallet anser det for paakrævet, at man ikke efter Penge-

lovenes strengere og mere effektive Regler vender tilbage til disse mangelfulde Ligningsmetoder.

Opsætter man Gennemførelsen af de strengere Regler til næste Aar, vil der opstaa Brud paa den nødvendige Kontinuitet mellem Formueopgørelsen i Henhold til Pengelovene og de derefter følgende Selvangivelser, og dette mener Mindretallet er yderst uheldigt.

Uanset at Mindretallet ønsker fyldigere og mere omfattende Regler gennemført paa dette Omraade, har det indskrænket sig til at foreslaa Loven suppleret med to særlig vigtige og let oversigtlige Bestemmelser, nemlig en Bestemmelse om tvungen Selvangivelse af Formue og en Bestemmelse om Straf for svigagtig eller i øvrigt urigtig Selvangivelse, som erstatter den hidtil gældende Regel i Lov om Indkomst- og Formueskat til Staten af 10. April 1922, ligesom Mindretallet har foreslaaet at begrænse Gyldigheden af disse Bestemmelser til Ligningen for Skatteaaret 1946—47, idet Mindretallet gaar ud fra, at der inden denne Periodes Udløb vil blive forelagt et mere omfattende Forslag om en varig Ordning af disse Forhold.«

Det kommunistiske Ændringsforslag gik ud paa, at der efter 1942-Lovens § 3 skulde indføjes en ny Paragraf af følgende Indhold:

»Ved Skatteligningen for Skatteaaret 1946—47 skal i øvrigt følgende Bestemmelser gælde:

Enhver, der omfattes af Reglerne om Formueskattepligt i Henhold til Lovgivningen om Indkomst- og Formueskat til Staten, skal være *pligtig til at selvangive sin Formue*, hvad enten denne er positiv eller negativ, samt til at specificere Aktiver og Passiver efter Finansministerens nærmere Bestemmelse.

Indgivelse af denne Selvangivelse og de dertil hørende Oplysninger kan fremtvinges ved Paalæg af Dagbøder, der ikendes af Finansministeren.

Den, som i svigagtig Hensigt meddeler *urigtige, ufuldstændige eller i øvrigt vildledende Oplysninger* til Brug ved Ansættelsen af sin egen eller en andens skattepligtige Indkomst eller Formue, ved Kontrollen hermed eller ved Beregningen af Indkomst- eller Formueskat, saavel som den, der medvirker hertil, straffes, hvad enten det offentlige har lidt noget Tab eller ej, med *Hæfte eller Fængsel* indtil to Aar.

Foreligger der alene grov Uagtsomhed, er Straffen Bøde eller Hæfte.

Hvor Straf af Hæfte eller Fængsel idømmes, kan den skyldige tillige som Tillægsstraf idømmes en Bøde.«

Ved Lovforslagets 2. Behandling udtalte *Ordføreren* (Edvard Sørensen), at Udvalgets Flertal havde Sympati for

en Ændring af Ligningsreglerne og af andre Skattebestemmelser, men fandt det rigtigst, at Forhandlingerne om Udformningen af de paagældende Bestemmelser foregik i Skattekommissionen. Man kunde derfor ikke stemme for det kommunistiske Ændringsforslag. Af Flertalspartierne vilde Socialdemokratiet dog, efter hvad *Johs. Hansen* erklærede, heller ikke stemme imod Ændringsforslaget. Resultatet blev da, at det forkastedes med 69 Stemmer mod 15, idet 47 Medlemmer afholdt sig fra at stemme.

I *Landstinget* mødte Lovforslaget Tilslutning fra alle Sider. *Thomsen* (S.) fremhævede, at man med Længsel imødesaa Skattekommissionens Forslag om nye Ligningsregler, der kunde muliggøre en mere retfærdig Ligning, bl. a. ved at man blev i Stand til at komme de svingagtige Selvangivelser til Livs. Han benyttede i øvrigt Lejligheden til at pege paa Vanskelighederne ved Ligningsarbejdet som Følge af de mange uafgjorte Skattesager og paa det store Ekstraarbejde, som den ekstraordinære Formueopgørelse havde medført rundt omkring i Kommunerne; og han tilføjede, at der herskede nogen Uklarhed med Hensyn til Honoreringen af dette Arbejde. *Bækgaard* (V.) kritiserede Affattelsen af Bestemmelsen om Beskatning af Lotterigevinster, der efter hans Opfattelse kunde misforstaas. I denne Kritik fik han Tilslutning fra *Jørgen Jørgensen* (K. F.), der i øvrigt fandt det uheldigt, at de gældende Regler om Beskatning af Avance ved Salg af Aktier var opretholdt, ligesom han fremhævede de særlige Vanskeligheder, som de skattelignende Myndigheder stod over for paa Grund af, at Resultaterne af den ekstraordinære Formueopgørelse endnu ikke forelaa. Ogsaa *Lannung* (R. V.) berørte flere af disse Spørgsmaal. Han pegede bl. a. paa, at der efter hans Opfattelse ikke var Grund til at behandle Realisationsgevinster ved Anlægspapirer og ved faste Ejendomme forskelligt. *Finansministeren* oplyste, at der var optaget Forhandlinger mellem Indenrigsministeriet og Finansministeriet om Ydelse af særlige Honorarer til Ligningskommissionerne med Henblik paa den ekstraordinære Formueopgørelse. Han havde gerne set, at man var vendt tilbage til de tidligere Regler angaaende Beskatning af Avancer ved Salg af Værdipapirer, men det viste sig i Folketinget ikke muligt at opnaa Enighed derom.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

17. Lov om Udskrivning af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1946—47. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 3265. — C. Sp. 1085 og 1183].

Fremsat i *Folketinget* $28/3$ (F. Sp. 2801). 1. Beh. $5/3$ (F. Sp. 2872). Partiernes Ordførere: Johs. Hansen, Laurits Pedersen, Victor Larsen, Robert Mikkelsen, Axel Sørensen, Størmosen og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Laurits Pedersen [Formand], Jensen-Broby, Edvard Sørensen, Krog, Axel Sørensen, Johs. Hansen, V. Buhl, H. C. Hansen, Hauberg, Schytz, Victor Larsen [Sekretær], Aksel Møller, Kristen Amby, Robert Mikkelsen og Svend Nielsen). Betænkning (B. Sp. 907) afgivet $27/3$. (Ordfører: Laurits Pedersen). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3848). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3889). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 930). Partiernes Ordførere: Thomsen, Bækgaard, Jørgen Jørgensen og Martin Sørensen (Peterslund). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 961). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 967). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 134).

Loven opretholder med faa, men væsentlige Ændringer de for hvert af Skatteaarene 1940-41—1945-46 gældende Skatteudskrivningsregler, saa at de ogsaa faar Gyldighed for 1946—47.

De vigtigste Ændringer er fremkommet ved, at man i § 2 har ladet Bestemmelserne om Forhøjelse af Indkomstskatten af Personer paa Grund af *Merindkomst* udgaa og i Stedet for forhøjet den almindelige Skatteskala i § 1 for Indtægter over 12 000 Kr.

Som Begrundelse herfor anføres i Bemærkningerne til Lovforslaget, at »denne Form for Merindkomstbeskatning, efterhaanden som den fjerner sig længere og længere fra de som Sammenligningsperiode benyttede Førkrigsaar, mere og mere taber Forbindelsen med sin oprindelige Hensigt, nemlig at ramme de ekstraordinære Indkomststigninger, og i stadig stigende Grad under sit Beskatningsomraade inddrager de normale Indtægtsstigninger hos den Kreds af Skatteydere, der i Sammenligningsaarene befandt sig paa et Uddannelsesstadium eller i deres Virksomheds Startperiode, men som nu er kommet i Vej, og denne Beskatning faar da, som det har været anført i den offentlige Debat, mere og mere Karakter af en *Særbeskatning af visse Aldersklasser*. Dette Forhold i Forbindelse med den almindelige Stigning af Indkomstniveauet har bevirket, at Antallet af Personer, hvis Ind-

komst er forhøjet paa Grund af Merindtægt, er steget fra for Skatteaaret 1940—41 at udgøre 0,24 pCt. af samtlige Skatteydere til for Skatteaaret 1945—46 at udgøre 1,38 pCt. af samtlige Skatteydere, og holder man sig alene til Antallet af Skatteydere med over 10 000 Kr. i Indkomst, udgør Stigningen fra 10,4 pCt. til 34,5 pCt. Hertil kommer, at denne Beskatnings Omraade i stor Udstrækning falder sammen med Omraadet for den særlige Krigskonjunkturskat, der har været fordrevet for de senere Skatteaar, og derfor naturligt bør fortrænges af denne eller af en eventuel anden Form for Beskatning af de ekstraordinære Krigsfortjenester.

Imidlertid indgaar Provenuet af denne Merindkomstbeskatning med ca. 30 000 000 Kr. i det for Finansaaret 1946—47 budgetterede samlede Provenu af Indkomstskatten til Staten, 480 000 000 Kr., og det vil derfor være nødvendigt paa anden Maade at søge Erstatning for det Tab, der fremkommer ved Merindkomstbeskatningens Bortfald. Dette Tab er foreslaaet dækket ved en Forhøjelse af Skatteskalaen i Forslagets § 1, Stk. 1, for saa vidt angaar Indkomstgrupperne over 12 000 Kr. De foreslaaede Forhøjelser af Procentsatserne udgør:

For Indkomstgruppen	12 000—15 000 Kr.	3 pCt.
—	—	15 000—20 000	— 4 —
—	—	20 000—30 000	— 5 —
—	—	30 000—40 000	— 6 —
—	—	40 000—60 000	— 6 —

og for Indkomstgrupperne over 60 000 Kr. 7 pCt.«

Andre Ændringer var ikke fra først af foreslaaet af Finansministeren, men i Folketinget vedtoges det at forhøje *Børnefradragene* med 100 Kr. pr. Barn, saavel det første Barn som efterfølgende Børn, mod at Skalaen for Indkomstskatten blev sat yderligere op. Hvad der skuldes skaffes Dækning for var et Beløb paa omkring 5 Mill. Kr., og det skete ved, at man forhøjede Skatteprocenten for den Del af en Indkomst, der ligger mellem 4000 Kr. og 6000 Kr., fra 12 pCt. til 13 pCt. Alle Indkomster paa over 6000 Kr. faar derved en ensartet Skatteforhøjelse paa 20 Kr., medens lavere Indkomster slipper med mindre og gaar helt fri for Forhøjelsen, hvis de ikke overstiger 4000 Kr.

Med de to Forhøjelser, som *Indkomstskatteskalaen* har faaet ved Loven, stiller denne Skala sig saaledes:

Hvor den efter Reglerne i Lov Nr. 149 af 10. April 1922, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 3 af 3. Januar 1946, opgjorte skattepligtige Del af Indkomsten er

	under 200 men ikke over	200 Kr. svares 400 - —	0 Kr. 2 - af	200 Kr., 2 pCt. af Rester
over	400 - - -	800 - - -	6 - -	400 - , 3 - - —
-	800 - - -	1 200 - - -	18 - -	800 - , 4 - - —
-	1 200 - - -	2 000 - - -	34 - -	1 200 - , 6 - - —
-	2 000 - - -	3 000 - - -	82 - -	2 000 - , 8 - - —
-	3 000 - - -	4 000 - - -	162 - -	3 000 - , 10 - - —
-	4 000 - - -	6 000 - - -	262 - -	4 000 - , 13 - - —
-	6 000 - - -	8 000 - - -	522 - -	6 000 - , 15 - - —
-	8 000 - - -	10 000 - - -	822 - -	8 000 - , 18 - - —
-	10 000 - - -	12 000 - - -	1 182 - -	10 000 - , 21 - - —
-	12 000 - - -	15 000 - - -	1 602 - -	12 000 - , 24 - - —
-	15 000 - - -	20 000 - - -	2 322 - -	15 000 - , 28 - - —
-	20 000 - - -	30 000 - - -	3 722 - -	20 000 - , 32 - - —
-	30 000 - - -	40 000 - - -	6 922 - -	30 000 - , 36 - - —
-	40 000 - - -	60 000 - - -	10 522 - -	40 000 - , 39 - - —
-	60 000 - - -	100 000 - - -	18 322 - -	60 000 - , 43 - - —
-	100 000 - - -	200 000 - - -	35 522 - -	100 000 - , 47 - - —
-	200 000 - - -	400 000 - - -	82 522 - -	200 000 - , 52 - - —
-	400 000 Kr. og derover.....	—	186 522 - -	400 000 - , 57 - - —

I Tilslutning hertil skal anføres de nye *Børnefradrags-*
beløb, der er følgende:

	For 1 Barn	For 2 Børn	For hvert Barn ud over 2 Børn
I København og Frederiks- berg.....	500 Kr.	1100 Kr.	700 Kr
I Købstadkommunerne, Mar- stal og de sønderjyske Flækker.....	450 —	950 —	600 —
I Landkommunerne.....	400 —	800 —	500 —

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* blev der fra alle Sider givet Tilslutning til, at Merindkomstskatten ophævedes mod Kompensation for Statskassen. Om hvordan denne Kompensation skulde tilvejebringes, var der nogen Diskussion, men i øvrigt drejede Debatten sig mest om en Række Skatte-

spørgsmaal, som Finansministeren ikke havde fundet Tiden inde til at tage op til Løsning ved Lovforslagets Udarbejdelse.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling imødekom Finansministeren et fra flere Sider fremsat Ønske ved at stille Forslag om *Børnefradragenes Forhøjelse* som ovenfor nævnt. Dette Forslag, der dog først fik sin endelige Udformning ved 3. Behandling, var tiltraadt af hele Udvalget med Undtagelse af de kommunistiske Medlemmer, der ønskede Børnefradragene forhøjet med 200 Kr. i Stedet for 100 Kr. Efter at Kommunerne havde faaet deres eget Ændringsforslag forkastet med 116 Stemmer mod 14, stemte de for den af Finansministeren foreslaaede Forhøjelse, som derved blev enstemmigt vedtaget.

Paa tilsvarende Maade gik det med Finansministerens Ændringsforslag om Forhøjelse af Indkomstskatteskalaen med Henblik paa Tilvejebringelse af Kompensation for Virkningerne af Børnefradragenes Forhøjelse. Ogsaa dette Ændringsforslag blev enstemmigt vedtaget, efter at Kommunerne havde faaet et Ændringsforslag om Nedsættelse af Skatten paa Indtægter under 2000 Kr. med 20 pCt. og af Indtægter mellem 2000 Kr. og 4000 Kr. med 10 pCt. forkastet med 69 Stemmer mod 14; 23 Medlemmer stemte her hverken for eller imod.

Ogsaa en Række andre Ændringsforslag stillede, men uden at blive vedtaget.

De socialdemokratiske og kommunistiske Udvalgsmedlemmer foreslog saaledes i Forening de nuværende *skattefri Fradrag* ifølge Skatteloven af 1922 forhøjet for Indkomster under 4000 Kr., saa at de for Forsørgere med Indkomster under 3000 Kr. blev 2200 Kr. i København-Frederiksberg, 1900 Kr. i Provinsbyerne og 1600 Kr. i Landkommunerne og for andre Skatteydere henholdsvis 1100 Kr., 1000 Kr. og 800 Kr. Laa Indkomster mellem 3000 Kr. og 4000 Kr., skulde Fradraget være henholdsvis 1900 Kr., 1650 Kr. og 1400 Kr. for Forsørgere og henholdsvis 950 Kr., 850 Kr. og 700 Kr. for andre Skatteydere. Dette Ændringsforslag forkastedes med 69 Stemmer mod 51.

Fra kommunistisk Side foresloges det endvidere, at det Loft, der er lagt over Indkomstskatten, skulde hæves noget, saa at Grænsen blev sat ved 85 pCt. i Stedet for som hidtil ved 75 pCt. Dette Ændringsforslag forkastedes med 116 Stemmer mod 13.

Endelig foreslog de konservative Udvalgsmedlemmer Skatten paa Brugsforeninger sat op, men uden at opnaa Tilslutning hertil fra anden Side.

I Udvalgets Betænkning udtaler *Socialdemokraterne*, at de »ønsker at medvirke til en Forhøjelse af Børnefradraget og kan derfor tiltræde Finansministerens Forslag herom, uanset at man gerne havde set en yderligere Forhøjelse af dette Fra-

drag. Da det foreslaaede Børnefradrag kun har kunnet opnaas mod en Forhøjelse af Skatteskalaen for Indkomster over 4000 Kr., tiltræder Mindretallet ogsaa dette, men ønsker dog at udtale, at man finder, de gennemførte Kompensationsforhøjelser burde have begyndt paa et væsentlig højere Trin af Skatteskalaen, end det sker i det foreliggende Ændringsforslag.

Mindretallet er Tilhænger af en Ændring i Fradragsreglerne, saaledes at der under Hensyn til de Uddannelseskraav, der belaster Hjemmenes Økonomi, ogsaa indrømmes Fradrag for Børn efter deres fyldte 15. Aar. Da saaledes ændrede Regler ikke kan komme til Anvendelse ved Skatteligningen for 1946 —47, stiller man dog intet Forslag herom, men har i Udvalget givet Udtryk for det ønskelige i, at en Ændring paa dette Omraade gennemføres saa betids, at Skatteskemaerne forud for næste Aars Indkomstansættelse kan tage Hensyn hertil.

Kommunisterne anfører, at de principielt er af den Opfattelse, »at betalt Skat ikke bør kunne fradrages i Indtægten, og at Bestemmelse herom bør indføres nu, og mener, at Reglerne om Aktieselskabsbeskatningen bør rationaliseres og i en Række Tilfælde skærpes. Da der imidlertid ikke har været Tid i Udvalget til Udarbejdelse af de nærmere Regler herom, har Mindretallet afstaaet fra nu at stille Ændringsforslag i saa Henseende.«

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt i den Skikkelse, det havde faaet efter Vedtagelsen af de af Finansministeren stillede Ændringsforslag.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

18. Lov om Udskrivning af en Formuestigningsafgift og et Stabiliseringslaan. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 6673. — C. Sp. 2321 og 3165].

Fremsat i *Folketinget* ²⁴/₅ (F. Sp. 5585). 1. Beh. ²⁹/₅ (F. Sp. 5873). Partiernes Ordførere: V. Buhl, Himmelstrup, Aksel Møller, Aksel Larsen, Bertel Dahlgaard, Hoff og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Himmelstrup, Jensen-Broby, Laurits Pedersen, Edvard Sørensen [Formand], Bertel Dahlgaard, V. Buhl, Fr. Dalgaard, H. C. Hansen, Johs. Hansen, Hauberg, Aksel Møller, Victor Larsen [Sekretær], Christmas Møller, Aksel Larsen og Robert Mikkelsen). Betænkning (B. Sp. 2313) afgivet ²/₇. (Ordfører: Himmelstrup). 2. Beh. ⁵/₇ (F. Sp. 6721). 3. Beh. ⁵/₇ (F. Sp. 6835). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ⁹/₇ (L. Sp. 1908). Partiernes Ordførere:

Thomsen, Stensballe, Jørgen Jørgensen og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Thomsen, C. E. Christiansen, Hans Hansen, Ingeborg Hansen, N. P. Nielsen, Offersen, Willumsen, Bækgaard, Fuglsang, Stensballe [Formand], Lannung, Martin Sørensen [Peterslund], Foss, Jørgen Jørgensen [Sekretær] og M. C. Korsgaard). Betænkning (B. Sp. 2867) afgivet ¹¹/₇. (Ordfører: Jørgen Jørgensen). 2. Beh. ¹¹/₇ (L. Sp. 2131). 3. Beh. ¹¹/₇ (L. Sp. 2144). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 391).

Loven tilsigter først og fremmest en *Opsugning af en Del af de ledige Penge*, der er fremkommet i Forbindelse med Nationalbankens Finansiering af Tysklands Overskudsimport her fra Landet under Besættelsesperioden og af Okkupationsomkostningerne i øvrigt, men har tillige til Formaal at *inddrage en Del af de af Krigskonjunkturerne paavirkede Formuestigninger*.

Det af Finansministeren fremsatte Lovforslag blev under Sagens Behandling i Folketinget underkastet et stort Antal til Dels ret indgribende Ændringer, dog uden at der rørttes ved selve Principperne i Lovforslaget. I den følgende Redegørelse for Lovens væsentligste Bestemmelser er en Del af disse Ændringer omtalt. Angaaende de stillede Mindretals Ændringsforslag henvises til Side 183.

Afsnit I.

Formuestigningsafgift.

§ 1. Der udskrives en Formuestigningsafgift til Staten efter de i indeværende Afsnit indeholdte Regler.

A. P e r s o n e r.

Pligten til at svare Formuestigningsafgift paahviler iflg. § 2 Personer, der den 1. April 1946 opfylder Betingelserne for ubegrænset Formueskattepligt til Staten for Skatteaaret 1946—47, og som tillige har opfyldt disse Betingelser for et af Skatteaarene 1939/40—1945/46. Undtaget fra Afgiftspligten er de samme, som i Medfør af Bestemmelserne i Statskattelovens § 3, Nr. 1 og 2, jfr. § 11, Nr. 1, er fritaget for Formueskattepligt til Staten.

§ 3. Afgiften paalignes paa Grundlag af Forskellen mellem en efter Reglerne i §§ 4—10 opgjort *Slutformue* og en efter Reglerne i §§ 11—16 opgjort *Basisformue*.

Skæringspunkterne for Opgørelsen af Slut- og Basisformuen benævnes i det følgende henholdsvis Slut- og Basistidspunktet. Tiden mellem Basistidspunktet og Sluttidspunktet benævnes *Stigningsperioden*.

Slutformuen.

§ 4. Som Slutformue regnes med den Formue, der lægges til Grund ved Ansættelsen af den afgiftspligtiges skattepligtige Formue for *Skatteaaret 1946—47* med de i § 5 fastsatte Reguleringer vedrørende Værdiansættelser og med eventuelle Tillæg eller Fradrag i Henhold til Reglerne i §§ 6—10.

Ved Opgørelsen af Slutformuen vil med Hensyn til *Værdiansættelsen af Aktiver* en Række i § 5 fastsatte Regler være at iagttage:

- 1) Faste Ejendomme opføres med Vurderingssummen til Ejendomsskyld ved *den 9. almindelige Vurdering pr. 1. Oktober 1945*, selv om Sluttidspunktet ligger forud for denne Dato. Er der i sidstnævnte Tilfælde i Tiden mellem Sluttidspunktet og 1. Oktober 1945 foretaget *Bygningsforandringer* ved Ejendommen eller *tilkøbt Areal* til denne, skal de paagældende Byggeudgifter eller Købesummen for Arealet fradrages ved Opgørelsen af Slutformuen. Er der i samme Tidsrum *frasalgt Areal*, skal Salgssummen tillægges ved Opgørelsen af Slutformuen.

I Tilfælde, hvor den afgiftspligtige efter 1. Oktober 1945, men inden Sluttidspunktet har afholdt *Udgifter til Byggeforetagender* paa Ejendommen, eller Ejendommens Areal er ændret ved *Tilkøb* eller *Frasalg*, skal der finde en Regulering Sted efter nærmere fastsatte Regler.

For saa vidt Ejendommen tilhørte den afgiftspligtige allerede paa Basistidspunktet, skal den dog *højst medregnes med Vurderingssummen ved Ejendommens seneste Ansættelse til Ejendomsskyld forud for 9. almindelige Vurdering med Tillæg af 20 pCt*. Er Ejendommen erhvervet i Stigningsperioden, skal den højst medregnes med Er-

hvervelsessummen med Tillæg af 20 pCt., eller, hvis den er omvurderet efter Erhvervelsen, højst med Vurderingssummen til Ejendomsskyld ved Omvurderingen med Tillæg af 20 pCt. Er i de nævnte Tilfælde Ejendommen i Tiden mellem dens seneste Ansættelse forud for 9. almindelige Vurdering og denne Vurdering undergaaet Arealændring, eller har Ejeren i samme Tidsrum afholdt værdiforøgende Bekostninger paa Ejendommen af over 2000 Kr., gælder særlige Bestemmelser. De almindelige Regler kommer ikke til Anvendelse paa Ejendomme, hvor ved 9. almindelige Vurdering *Grundværdien overstiger 2000 Kr. pr. ha og udgør mere end 50 pCt. af Vurderingssummen til Ejendomsskyld*, bortset fra Ejendomme, der hovedsagelig har Karakter af *Gartneriejendomme*, med Hensyn til hvilke Ejendomme Tillægget til Vurderingssummen (Erhvervelsessummen) dog skal udgøre 35 pCt. Med Hensyn til Ejendomme, der drives som *Frugtplantager*, gælder ligeledes en Undtagelsesbestemmelse.

- 2) *Skibe* opføres med 50 pCt. af Salgsværdien paa Sluttidspunktet.
- 3) Udbetalte eller tilgodehavende *Forsikringsbeløb for forliste, havarerede eller paa anden Maade skadelidte Skibe* opføres i det Omfang, hvori Beløbet ikke paa Sluttidspunktet er anvendt til Genanskaffelse eller Reparation med 50 pCt.
- 4) *Bunden Opsparing* opføres med sit Paalydende, jfr. § 36.
- 5) Beløb, der ved Indskud i Fonds eller paa anden Maade er *baandlagt til Imødegaaelse af paa Grund af Krigsforholdene udskudte Udgifter* til Vedligeholdelse, Reparationer og Erstatningsanskaffelser eller til Fornyelse af Varelager, opføres med 60 pCt. af Værdien.
- 6) *Aktier* i her i Landet hjemmehørende Selskaber, i hvilke *Antallet af Aktionærer paa Sluttidspunktet ikke overstiger 10*, ansættes efter særlige Regler.

§ 5, Punkt 1), Stk. 3, havde i det oprindelige Lovforslag en noget anden Affattelse. De i Folketinget foretagne Ændringer, som der var Enighed om, gik ud paa følgende: 1. at udvide »Loftsregelen« (vedrørende de 20 pCt.) til ogsaa at gælde, *hvor Ejendommen er købt i Stigningsperioden*, 2. at indføre en Undtagelsesbestemmelse for Grunde, der udnyttedes erhvervs-

mæssigt til *Gartneri*, og 3. at begrænse Loftsregelen for Ejendomme, der drives som *Fruktplantager*.

Samtidig ændredes — men dette var i Udvalget kun tiltraadt af Udvalgets Flertal (V., K. F. og R. V.) — den i § 5, Punkt 2) og 3) fastsatte pCt. fra 75 til 50. Dette vil, efter hvad der oplyses i Folketingsudvalgets Betænkning, i Realiteten medføre, at Skibe paa Sluttidspunktet ansættes til samme Værdi som paa Basistidspunktet (ved Afstemningen gik Kommunerne imod denne Ændring, medens Socialdemokraterne afholdt sig fra at stemme). Endelig enedes et Flertal (S. og D. K. stemte imod) om Nedsættelse af den i Punkt 5) fastsatte pCt. fra 75 til 60 samt om at tilføje hele Punkt 6), der ikke fandtes i det oprindelige Lovforslag. Som Begrundelse for sidstnævnte Tilføjelse anfører Flertallet i Betænkningen: »Den foreslaaede Regel tilsigter en Begrænsning af den Del af Stigningen paa Selskabsformuer i de paa Sluttidspunktet eksisterende saakaldte »Familieaktieselskaber«, der skal beskattes paa Aktionærens Haand. En Beskatning hos Aktionæren af den fulde Kursstigning paa saadanne Aktier vil under Hensyn til, at Aktierne er vanskelige at realisere, og til de særlige økonomiske Interesser, der her vil kunne være knyttet til Aktiebesiddelsen, kunne tænkes i særlig Grad at true Aktionærens Livviditet og økonomiske Velfærd. Samtidig med at Regelen fastslaar, at saadanne Aktier skal optages i Slutformuen paa Grundlag af en af Statens Ligningsdirektorat under Anvendelse af den saakaldte »Fjerdedelsregel« beregnet Kursværdi, hvilket svarer til den Værdi, hvormed de normalt vil være medregnet til den afgiftspligtiges skattepligtige Formue paa Sluttidspunktet, bestemmes det derfor, at Aktiernes Værdi dog aldrig (bortset fra i Stigningsperioden købte Aktier) skal medregnes i Slutformuen med en højere Værdi end 150 pCt. af den Kursværdi, som beregnes af Ligningsdirektoratet under Anvendelsen af »Fjerdedelsregelen« paa Grundlag af Selskabets Formue m. v. ved den normale Stigningsperiodes Begyndelse. Naar henses til, at Aktionærer, der i deres Basisformue har optaget Aktierne til en lavere Kursværdi end den af Ligningsdirektoratet saaledes fastsatte Basis-Kursværdi, i Medfør af § 42, Stk. 1, vil kunne opnaa den fornødne Regulering af Basisformuen paa dette Punkt, vil dette sige, at den Stigning af Kursværdien paa de heromhandlede Aktier, der vil blive beskattet hos Aktionærerne, vil være begrænset til en Stigning af 50 pCt. Denne Begrænsning forudsætter en relativt haardere Beskatning af Formuestigningen hos disse Selskaber selv end den, der gælder for andre Aktieselskaber, og der er derfor ved Ændringsforslag Nr. 50 til § 25 foreslaaet en særlig Skala til Beregning af Formuestigningsafgiften for Familieaktieselskaberne.«

§ 6. Ved Opgørelsen af Slutformuen bliver at tillægge:

- a) Gaver og Arveforskud (herunder ogsaa saadanne, der alene bestaar i Brugs- eller Indtægtsydelse) ydet i Tiden fra 1. Januar 1945 til Sluttidspunktet til *Descendenter og Adoptivbørn* samt Personer, som paa Ydelsens Tidspunkt var *testamentarisk arveberettigede* efter den afgiftspligtige, dog kun for saa vidt angaar den Del af det hver enkelt Modtager ydede samlede Beløb, der overstiger 5000 Kr. Der regnes med Værdien paa Ydelsestidspunktet. De fornævnte betragtes som Gavemodtagere, ogsaa naar Gaven er ydet vedkommendes Ægtefælle.

Gaver eller Arveforskud ydet efter 1. Januar 1945 til *andre end de ovennævnte Personer* skal tillægges, naar Gaven eller Arveforskuddet bestaar i *fast Ejendom*, hvoraf Giveren for over Halvdelens Vedkommende har forbeholdt sig og paa Sluttidspunktet endnu har Indtægts- eller Brugsnydelse; det Beløb, der skal tillægges, er Ejendommens Nettoværdi paa Tidspunktet for Gavens eller Arveforskuddets Ydelse uden Fradrag for Indtægts- eller Brugsnydelsen.

- b) Hvad den afgiftspligtige i Stigningsperioden har anvendt ud over i alt 20 000 Kr. som Indskud eller Præmie vedrørende *Livsforsikringer*, der i samme Periode er tegnet som *Kapitalforsikring mod Indskud een Gang for alle eller mod Præmiebetaling over mindre end 10 Aar*, eller som ekstraordinært Indskud paa en løbende Livsforsikring af samme Art til vilkaarlig Forhøjelse af Forsikringssummen eller som frivillig Forudbetaling af Præmie, alt for saa vidt den afgiftspligtige paa Sluttidspunktet er raadig over Forsikringen eller inden dette Tidspunkt som uigenkaldelig begunstiget har indsat en Ægtefælle, der sambeskattes med ham ved Ansættelsen af Slutformuen.
- c) Hvad den afgiftspligtige i Stigningsperioden har anvendt ud over 10 000 Kr. til større Anskaffelser til eget eller sin Husstands Brug af *ikke-formueskattepligtige Løsegenstande* saasom Møbler og andet Indbo, Pelse, Smykker, Kunstsager og lignende. Medregnes skal alene Anskaffelser, hvor Købeprisen for den enkelte Genstand har ud-

gjort mindst 1000 Kr., eller, naar det drejer sig om Anskaffelser under eet af flere Genstande af samme Art saasom et Møblement, et Service, en Kunstsamling eller lignende, hvor Prisen for det samlede Køb har udgjort mindst 3000 Kr. Beløb, der er anvendt til Genanskaffelse af Løsøreffekter, der er ødelagt ved Brand eller anden Tingsbeskadigelse, skal ikke medregnes, ligesom Beløb, der i Stigningsperioden er indvundet ved Salg af Løsøreffekter af fornævnte Art, kan fradrages i det Beløb, der som Anskaffelsesudgift skal tillægges ved Opgørelsen af Slutformuen i Henhold til ovenstaaende Bestemmelse.

- d) Hvad den afgiftspligtige ved Køb af Virksomhed i Stigningsperioden har erlagt som Vederlag for en til Virksomheden knyttet *Goodwill*.

Har den afgiftspligtige i Stigningsperioden *købt en fast Ejendom* til en Købesum, der efter Tillæg af i Tiden mellem Købet og den 9. almindelige Vurdering til Ejendomsskyld afholdte Udgifter til Byggeforetagender paa Ejendommen eller Tilkøb af Areal til denne og efter Fradrag af Salgssummen for i samme Tidsrum foretaget Frasalg af Areal fra Ejendommen overstiger Ejendommens Vurderingssum til Ejendomsskyld ved 9. almindelige Vurdering med mere end 10 pCt., dog mindst 40 000 Kr., skal Halvdelen af det overskydende Beløb tillægges ved Opgørelsen af Slutformuen.

Reglerne i Stk. 1 og 2 finder tilsvarende Anvendelse paa Dispositioner foretaget af den med den afgiftspligtige paa Sluttidspunktet *sambeskattede Hustru*. I de i § 15, Stk. 1, Nr. 1, omhandlede Tilfælde gælder dette dog kun, saafremt Dispositionen er foretaget af Hustruen efter Ægteskabets Indgaaelse.

§ 6, Stk. 1 a), der i det oprindelige Lovforslag havde en noget anden Affattelse, undergik i Folketinget forskellige Ændringer. Desuden tilføjedes i Folketinget Stk. 1 d) samt Stk. 2, der tager Sigte paa de Tilfælde, hvor der ved Køb i Stigningsperioden af større faste Ejendomme til Købesummer, som ligger væsentlig over Ejendomsskylden, er fremkommet en — ofte tilsigtet — formel Nedgang i den skattepligtige Formue. Alle disse Ændringer vedtoges enstemmigt, den sidstnævnte dog først efter at et socialdemokratisk og kommunistisk Underændringsforslag var forkastet.

§ 7. Saafremt en *Aftægtsyldelse eller anden ophørende periodisk Ydelse*, som paahvilede den afgiftspligtige eller en med ham sambeskattet Person, er bortfaldet i Stigningsperioden uden Vederlag til den berettigede, vil den bortfaldne Forpligtelses Kapitalværdi paa Tidspunktet for dens Bortfald være at fradrage ved Opgørelsen af Slutformuen.

Denne Regel finder dog ikke Anvendelse, naar den bortfaldne Forpligtelse var stiftet i Stigningsperioden ved et Gavetilsagn fra den forpligtedes Side.

Som § 7 oprindelig var formuleret, undtog den fra Beskattningen ikke alene den Formuestigning, der fremkommer ved, at en Forpligtelse til en ophørende periodisk Ydelse er bortfaldet i Stigningsperioden, men ogsaa den Stigning, der fremkommer ved, at Forpligtelsens Kapitalværdi ved Frømrækningen mod Ophørstidspunktet er dalet. Dette ændredes med enstemmig Tilslutning i Folketinget, hvor man gav Paragraffen den ovenfor gængivne Formulering.

§ 8. Ved Opgørelsen af Slutformuen vil der være at *bortse fra Kapitaler*, med Hensyn til hvilke den afgiftspligtige alene har en *Rentenyldelsesret*, men hvoraf han paa Sluttidspunktet er formueskattepligtig i Medfør af Bestemmelserne i Statskattelovens § 12, Nr. 2. Dette gælder dog ikke Kapitaler, som med Forbehold af Rentenydelse er bortskænket af den afgiftspligtige eller af den med ham paa Sluttidspunktet sambeskattede Hustru.

I § 9 bestemmes bl. a., at i Stigningsperioden indtraadte Forøgelse af den afgiftspligtiges skattepligtige Formue af nedennævnte Art:

- 1) *Arv*, bortset fra Arv, der hidrører fra en med den afgiftspligtige paa Basistidspunktet eller senere sambeskattet Hustrus Andel i Fællesboet, samt ved Succession i Fideikommiss og Successorfonds erhvervede, formueskattepligtige Rettigheder,
- 2) *Gaver og Arveforskud*, bortset fra Gaver, der bestaar i ikke-formueskattepligtigt Løsøre, Gaver, der har Karakter af Gratialer, samt Gaver mellem Personer, der sambeskattes ved Ansættelsen af Slutformuen,
- 3) *Eengangsydelser*, der er indkomstskattefrie i Henhold til Lovbekendtgørelse Nr. 3 af 3. Januar 1946 § 12, Stk. 1,

- 4) *Livs- og Ulykkesforsikringssummer* samt Erstatninger for tabt eller nedsat Arbejdsevne eller for Tab af Forsørger,
- 5) *Erstatninger for Tab af Stilling* samt andre lignende Bøngangsbeløb, udbetalt ved Fratrædelse af Stilling,
- 6) *Erstatning for Skade af ikke økonomisk Art*,
- 7) Beløb, der som baandlagte til Pension, Alderdomsforsørgelse eller lignende har været fritaget for Formuebeskatning, men som efter Baandlæggelsens Bortfald er blevet formueskattepligtige, og
- 8) *Lotterigevinster*, dog kun for saa vidt angaar 85 pCt. af Gevinstens Bruttobeløb,

bliver, saafremt den enkelte Erhvervelse udgør mindst 2000 Kr., at *fradrage ved Opgørelsen* af Slutformuen. Overstiger Erhvervelsen 50 000 Kr., skal dog visse Brøkdeler af det overskydende Beløb ikke fradrages i Slutformuen, men tillægges Basisformuen efter en i Paragraffen anført Skala.

§ 9 fik ligeledes sin endelige Form i Folketinget, hvor man bl. a. begrænsede Retten til Fradrag i Slutformuen til Erhvervelser paa mindst 2000 Kr. og tillige indførte den Ordning, at en Del af de større Erhvervelser af den nævnte Art ikke skal fradrages i Slutformuen, men tillægges Basisformuen. Efter at nogle Mindretals-Ændringsforslag var forkastede, afholdt Socialdemokrater og Kommunistere sig fra at stemme om disse Ændringer.

§ 10. Ved Opgørelsen af Slutformuen *fradrages 50 pCt. af den skattepligtiges Tilsvar af paa Sluttidspunktet uforfaldne og ubetalte, personlige Skatter* til Staten, Kommunen og den fælleskommunale Udligningsfond samt kirkelige Afgifter for Skatteaarene 1944/45—1946/47.

Paa Sluttidspunktet pligtige *Krigsforsikringsbidrag* kan, selv om de ikke maatte være endeligt opgjort, ved Opgørelsen af Slutformuen *fradrages* efter nærmere af Finansministeren fastsatte Regler.

Ejere af Skove, der i Stigningsperioden har været undergivet Pligthugst, kan ved Opgørelsen af Slutformuen *fradrage Halvdelen* af den ved deres Skatteansættelser i Stigningsperioden over for de skattelignende Myndigheder dokumenterede *Merhugstindtægt*.

I § 10, Stk. 1, blev de *kirkelige Afgifter* indføjet i Folketinget.

Basisformuen.

Som Basisformue benyttes ifølge § 11 den afgiftspligtiges ansatte, skattepligtige Formue for *Skatteaaret 1939—40* med de i § 12 fastsatte Regulerings vedrørende Værdiansættelser og med eventuelle Tillæg eller Fradrag i Henhold til Reglerne i § 9, Stk. 1, og §§ 13—16.

Var den faktiske Formue paa Basistidspunktet negativ, tages denne negative Formue til Udgangspunkt ved de i Stk. 1 nævnte Regulerings, Tillæg og Fradrag. I alle Tilfælde, hvor Formuen efter Regulerings, Tillæg og Fradrag er negativ, sættes Basisformuen til 0.

§ 12. Ved Opgørelsen af Basisformuen vil med Hensyn til *Værdiansættelsen af Aktiver* af den nedenfor angivne Art følgende Regler være at iagttage:

- 1) Vedrørende *fast Ejendom*: Har den afgiftspligtige efter den senest forud for Basistidspunktet foretagne Vurdering (Omvrdering) til Ejendomsskyld, men inden Basistidspunktet afholdt *Udgifter til Byggeforetagender* paa Ejendommen eller *Tilkøb af Areal* til denne, vil de paa-gældende Udgifter være at tillægge Basisformuen. Har den afgiftspligtige i samme Tidsrum i øvrigt købt en ikke særskilt vurderet Ejendom, vil denne ved Opgørelsen af Basisformuen være at medregne med Købesummen. Er der i samme Tidsrum sket *Frasalg af Areal*, skal der regnes med Vurderingssummen for den samlede Ejendom med Fradrag af Salgssummen for det frasolgte Areal.
- 2) Beløb, der paa Basistidspunktet ved Indskud i Fonds eller paa anden Maade var *baandlagt til Imødegaaelse af paa Grund af Krigsforholdene udskudte Udgifter* til Vedligeholdelse, Reparationer og Erstatningsanskaffelser eller til Fornyelse af Varelager, ansættes i det Omfang, hvori de fremdeles er baandlagt paa Sluttidspunktet, til 60 pCt. af Værdien.

I § 12. Punkt 2), stod oprindeligt 75 pCt. i Stedet for 60 pCt. Dette ændredes i Folketinget i Overensstemmelse med den tilsvarende Ændring til § 5.

§ 13. Ved Opgørelsen af Basisformuen vil der være at *bortse fra Kapitaler, med Hensyn til hvilke den afgiftspligtige alene havde en Rentenydelsesret*, men hvoraf han paa Basis-

tidspunktet var formueskattepligtig i Medfør af Bestemmelserne i Statsskatteovens § 12, Nr. 2. Dette gælder dog ikke Kapitaler, der er bortskænket med Forbehold af Rentenydelse for Giveren, og som medregnes ved Opgørelsen af Slutformuen, jfr. § 8.

Ved Opgørelsen af Basisformuen bliver ifølge § 14 at tillægge:

- a) Beløb, der i Stigningsperioden er udbetalt den afgiftspligtige til *Afløsning af en ham paa Basistidspunktet tilkommende, ikke-formueskattepligtig Ret til en periodisk Ydelse.*
- b) Vederlag, der i Stigningsperioden er udbetalt den afgiftspligtige for Afstaaelse eller Opgivelse af en *Goodwill*, knyttet til en ham paa Basistidspunktet tilhørende Virksomhed, eller af en ham paa samme Tidspunkt tilhørende tidsbegrænset Rettighed saasom *Patentret*, Ret i Henhold til en Forpagtningskontrakt, en Udbyttekontrakt eller lignende, dog kun i begrænset Omfang efter nærmere angivne Regler. Vederlaget for *Patentrettigheder, der afhændes af Opfinderen selv*, kan ikke tillægges ved Opgørelsen af Basisformuen.

I Tilfælde, hvor der i Stigningsperioden er sket Forskydninger i en afgiftspligtig Mands skattepligtige Formue som Følge af *Ægteskabs Indgaaelse eller Opløsning*, eller hvor der til den afgiftspligtiges skattepligtige Formue paa Basis- eller Sluttidspunktet er medregnet Formue tilhørende *hjemmeværende Børn*, vil der ved Opgørelsen af hans Basisformue være at forholde efter nærmere i §§ 15 og 16 angivne Principper.

Afgiftsskala.

I den efter foranstaaende Regler opgjorte Formuestigning fradrages ifølge § 17 *et afgiftsfrit Beløb lig 20 pCt. af Basisformuen, dog mindst 30 000 Kr.*

Af den herefter fremkomne afgiftspligtige Formuestigning, afrundet nedefter til det nærmeste, med 100 Kr. delelige Beløb, svares *5 pCt. af de første 20 000 Kr. af den afgiftspligtige Formuestigning.* Saafremt den afgiftspligtige Formuestigning overstiger 20 000 Kr., beregnes Afgiften af den overskydende Del efter den i Stk. 3 anførte Skala paa Grundlag

af det procentvise Forhold mellem denne Del af Stigningen og den opgjorte Basisformue. Hvor denne sidste er under 30 000 Kr., regnes der ved Udfindelsen af fornævnte Procentforhold med 30 000 Kr. som Basisformue.

Overskydende Formuestigning	Afgift
pCt. af Basisformuen	pCt. af oversk. afgiftspl. Formuestign.
under 10 pCt.	15 pCt.
10— 20 —	15 pCt. af den Del, som svarer til 10 pCt. af Basisformuen, og 25 pCt. af Resten.
20— 40 —	20 pCt. af den Del, som svarer til 20 pCt. af Basisformuen, og 40 pCt. af Resten.
40— 60 —	30 pCt. af den Del, som svarer til 40 pCt. af Basisformuen, og 50 pCt. af Resten.
60—100 —	36 $\frac{2}{3}$ pCt. af den Del, som svarer til 60 pCt. af Basisformuen, og 60 pCt. af Resten.
100—200 —	46 pCt. af den Del, som svarer til 100 pCt. af Basisformuen, og 62 pCt. af Resten.
200—300 —	54 pCt. af den Del, som svarer til 200 pCt. af Basisformuen, og 66 pCt. af Resten.
mindst 300 pCt.	58 pCt. af den Del, som svarer til 300 pCt. af Basisformuen, og 70 pCt. af Resten.

Efter det oprindelige Lovforslags § 17 skulde Formuestigningsafgiften for Personer udskrives efter tre forskellige Skalaer, alt efter som Basisformuen ligger under 50 000 Kr., imellem 50 000 Kr. og 100 000 Kr. eller over 100 000 Kr., saa at Beskatningsprocenten var stigende med Basisformuens Størrelse. Denne Tredeling var foreslaaet for at mildne Beskatningen for Personer med en lav Basisformue ud fra den Betragtning, at disse paa Basistidspunktet ofte for nylig havde paaibegyndt indtægtsgivende Virksomhed, hvorfor det syntes rimeligt at beskatte Formuestigningen noget lempeligere. Imidlertid førte denne Skalaopbygning til, at Beskatningen i Tilfælde, hvor Basisformuen var beliggende omkring de to Skæringstidspunkter paa henholdsvis 50 000 Kr. og 100 000 Kr., kunde variere meget stærkt for samme Formuestigning, et eftersom Basisformuen laa umiddelbart over eller under et af Skæringspunkterne.

For at undgaa denne Ulempe foretog man i Folketinget en Ændring, hvorefter Formuestigningen beskattes efter den ovenfor gengivne Skala, hvis Satser er uafhængige af Basisformuens Størrelse. For dog samtidig at varetage Hensynet

til de ovenfor nævnte, paa Basistidspunktet nyetablerede Skatteydere er der samtidig foretaget den Ændring, at *de første 20 000 Kr. af den afgiftspligtige Formuestigning altid beskattes med 5 pCt. uden Hensyn til det procentvise Forhold mellem den afgiftspligtige Formuestigning og Basisformuen.* Da dette i alle Tilfælde vil medføre en mindre Beskatning af de moderate Formuestigninger, er til Gengæld *det afgiftspligtige Fradrag i Formuestigningen nedsat fra 35 000 Kr. til 30 000 Kr.,* hvorved ogsaa et noget større Antal Formueejere bliver inddraget under Beskatningen, saa at et fra flere Sider fremsat Ønske om at gøre Beskatningens Basis bredere i nogen Grad imødekommes. Skalaen er i øvrigt udformet paa en saadan Maade, at det stipulerede Provenu af Formuestigningsafgiften for Personer ikke paavirkes af Skalaændringen.

Mindretallet stillede andre Ændringsforslag til § 17. Efter at disse var forkastet, undlod Socialdemokrater og Kommuniste at stemme om den af Flertallet tiltraadte Affattelse af Paragraffen.

B. Selskaber og Foreninger.

§ 18. Pligten til at svare Formuestigningsafgift paahviler nedennævnte, pr. 1. April 1946 bestaaende, her i Landet hjemmehørende Selskaber og Foreninger:

- 1) *Aktieselskaber.*
- 2) *Brugsforeninger*, jfr. § 15, Stk. 2, i Lov Nr. 134 af 30. Marts 1946 om Udskrivning af Indkomst- og Formueskat til Staten for Skatteaaret 1946—47.
- 3) *Produktions- og Salgsforeninger*, jfr. § 15, Stk. 3, i Lov Nr. 134 af 30. Marts 1946 om Udskrivning af Indkomst- og Formueskat til Staten for Skatteaaret 1946—47.
- 4) *Gensidige Forsikringselskaber og -foreninger*, bortset fra de i Lov Nr. 155 af 2. Maj 1934 om Skadesforsikringsvirksomhed m. v. § 35 nævnte Selskaber samt de i Lovbekendtgørelse Nr. 399 af 25. Juli 1940, Kapitel XII, omhandlede *Sygeforeninger* (Fortsættelsessygekasser).

Finansministeren kan helt eller delvis *fritage* Selskaber og Foreninger, hvis Overskud i Henhold til Selskabets eller Foreningens Love eller Vedtægter udelukkende skal anvendes i *almennyttigt eller almenvelgørende Øjemed*, for Paaligning af Formuestigningsafgift.

Det var oprindeligt i § 18 foreslaaet, at *Datterselskaber*, der ved Indkomstansættelsen sambeskattes med Moderselskabet,

skulde ansættes selvstændigt til Beregning af Formuestigningsafgift, men dette ændredes i Folketinget med den Begrundelse, at en saadan Ordning ofte vilde føre til en for haard Beskatning af Datterselskaber, »idet disse med Moderselskabets Kapital i Ryggen virker med en i Forhold til deres Omsætning og Indtjeningsevne meget lille indbetalt Kapital og paa Grund af Sambeskatningen med Moderselskabet ikke har haft noget skattemæssigt Incitament til Kapitaludvidelser. Det i Stigningsperioden skete Oplæg af Indtægter i Datterselskabet, der ofte vil være stærkt forøget ved de i denne Periode gældende Udbyttebegrænsningsbestemmelser, vil paa Baggrund af den unaturligt lille Egenkapital paa Basistidspunktet blive ramt særlig haardt ved en selvstændig Beskatning, og det foreslaas derfor at lade Bestemmelsen herom udgaa, saaledes at disse Selskaber sambeskatnes med Moderselskabet paa samme Maade som ved den ordinære Skatteansættelse«.

Under Punkt 4) blev *Fortsættelsessygekasserne* indføjet i Folketinget, og i Stk. 2 tilføjedes Ordene »helt eller delvis«.

Disse Ændringer foretoges med enstemmig Tilslutning.

Afgiften paalignes ifølge § 19 for indkomstplichtige Selskabers og Foreningers Vedkommende paa Grundlag af Forskellen mellem Formuen ved Udgangen af det til Grund for Skatteansættelsen for Skatteaaret 1946—47 liggende Regnskabsaar (Slutformuen) og Formuen ved Udgangen af det til Grund for Ansættelsen for Skatteaaret 1939—40 liggende Regnskabsaar (Basisformuen), og for ikke-indkomstskatplichtige Selskabers og Foreningers Vedkommende paa Grundlag af Forskellen mellem Formuen ved Udgangen af det sidste før 1. April 1946 afsluttede Regnskabsaar og Formuen ved Udgangen af det sidste før 1. April 1939 afsluttede Regnskabsaar.

Saa vel Slutformuen som Basisformuen opgøres efter de i Statsskattelovens §§ 12—14 indeholdte Regler med de Reguleringer, Tillæg eller Fradrag, som fastsættes i det efterfølgende. *Forsikringsselskaber* skal dog være berettigede til ved Opgørelsen af saavel Slutformuen som Basisformuen at optage deres Aktiver efter de for disse Virksomheder foreskrevne særlige Værdiansættelsesregler.

§ 19 undergik i Folketinget flere Ændringer. Bl. a. udvidedes Lempelsen i Stk. 2 noget, saa at den kom til at omfatte samtlige Forsikringsselskaber og alle deres Aktiver i Stedet for som oprindeligt foreslaaet kun Livsforsikringsselskabernes Fondsbeholdninger. Om disse Ændringer var der Enighed.

§ 20. Ved Opgørelsen af *Slutformuen* vil der, for saa vidt angaar Værdiansættelsen af faste Ejendomme, Skibe, Søassuranceløb, bunden Opsparing, Fondsindskud samt Beholdninger af Aktier i Selskaber med ikke over 10 Aktionærer, være at forholde efter Reglerne i nærværende Lovs § 5.

Ved Opgørelsen af *Slutformuen* vil der for indkomstskattepligtige Selskabers og Foreningers Vedkommende være at foretage eventuelle Tillæg i Henhold til Reglerne i § 6, Stk. 1 d) og Stk. 2, hvorhos der vil være at fradrage 50 pCt. af paa Sluttidspunktet uforfaldne og ubetalte Skatter, der er eller vil blive paalignet Selskabet paa Grundlag af Indkomsterne i de til Grund for Selskabets Skatteansættelser for Skatteaarene 1945—46 og 1946—47 liggende Regnskabsaar.

Endvidere fradrages Krigsforsikringsbidrag samt Merhugstindtægt af Skove i Overensstemmelse med Reglerne i nærværende Lovs § 10.

§ 21. Med Hensyn til Kapitalværdien af Selskabet eller Foreningen paahvilende Forpligtelser til ophørende, periodiske Ydelser forholdes efter Reglerne i nærværende Lovs § 7.

Saafermt der i Stigningsperioden ved Udvidelse af Selskabets eller Foreningens ansvarlige Kapital eller ved Indbetaling paa Aktionærforskrivninger, Andels- eller Garanti-beviser er *tilført Selskabet eller Foreningen ny Kapital*, vil denne Kapitalforøgelse ifølge § 22 være at *fradrage ved Opgørelsen af Slutformuen*. Overstiger Kapitalforøgelsen 25 pCt. af Selskabets eller Foreningens indbetalte Kapital paa Basis-tidspunktet, skal dog visse Brøkdeler af det overskydende Beløb ikke fradrages i *Slutformuen*, men tillægges Basisformuen efter en i Paragraffen angiven Skala.

Er omvendt Selskabets eller Foreningens Kapital i Stigningsperioden formindsket ved Nedskrivning og Tilbagebetaling af Aktie- eller Andelskapital eller ved ekstraordinære Kapitaludlodninger, herunder Udstedelse af Reservefondsbeviser, der bringes til Fradrag som Gæld ved Opgørelse af *Slutformuen*, vil denne *Kapitalformindskelse være at tillægge ved Opgørelsen af Slutformuen*.

§ 22 undergik i Folketinget en tilsvarende Ændring som § 9 med Hensyn til Forøgelse af Basisformuen i Stedet for Formindskelse af *Slutformuen* (jfr. foran). Socialdemokrater og Kommunistere stemte imod.

§ 23. Ved Opgørelsen af *Basisformuen* vil der, for saa vidt angaar Værdiansættelsen af faste Ejendomme og Fondsindskud, være at forholde efter Reglerne i nærværende Lovs § 12.

§ 24. I Stigningsperioden modtagne Vederlag for Afstaaelse eller Opgivelse af *Goodwill eller tidsbegrænsede Rettigheder* tillægges Basisformuen i Overensstemmelse med Reglerne i nærværende Lovs § 14, Stk. 1 b.

I den efter foranstaaende Regler opgjorte Formuestigning fradrages ifølge § 25 et afgiftsfrit Beløb, svarende til 20 pCt. af Basisformuen, dog mindst 30 000 Kr. Den herefter fremkomne afgiftspligtige Formuestigning afrundes nedefter til det nærmeste med 100 Kr. delelige Beløb.

For *Aktieselskaber, hvori Antallet af Aktionærer paa Sluttidspunktet overstiger 10*, beregnes Afgiften efter en Skala paa Grundlag af det procentvise Forhold mellem den afgiftspligtige Formuestigning og den opgjorte Basisformue. Denne Skala begynder med en Afgift paa 4 pCt. (af en afgiftspligtig Formuestigning, der udgør under 20 pCt. af Basisformuen) og slutter med en Afgift paa 20 pCt. (af den Del af den afgiftspligtige Formuestigning, som overstiger 100 pCt. af Basisformuen).

For *Aktieselskaber, hvori Antallet af Aktionærer paa Sluttidspunktet ikke overstiger 10*, beregnes Afgiften paa samme Grundlag, men efter en noget stærkere stigende Skala, der slutter med en Afgift paa 35 pCt. (af den Del af en afgiftspligtig Formuestigning, som overstiger 100 pCt. af Basisformuen).

For *andre Selskaber og Foreninger*, jfr. § 18, Nr. 2—4, beregnes Afgiften efter følgende Skala:

Naar den afgiftspligtige Formuestigning udgør:
 under 100 000 Kr., svares 10 pCt.
 100 000 Kr., men under 500 000 Kr., svares 10 000 Kr. af 100 000 Kr., 15 pCt. af Resten.
 500 000 Kr., men under 1 Mill. Kr., svares 70 000 Kr. af 500 000 Kr., 20 pCt. af Resten.
 1 Mill. Kr., men under 2 Mill. Kr., svares 170 000 Kr. af 1 Mill. Kr., 30 pCt. af Resten.
 2 Mill. Kr. og derover svares 470 000 Kr. af 2 Mill. Kr., 40 pCt. af Resten.

Her hjemmehørende Aktieselskaber, hvis Aktiekapital for over 50 pCt.s Vedkommende *ejes af et i Udlandet hjemmehørende Aktieselskab eller en enkelt i Udlandet bosat Person*, svarer Afgiften efter de i Stk. 2 eller 3 indeholdte Skalaer med Tillæg af 50 pCt.

§ 25 undergik i Folketinget væsentlige Ændringer. Om disse udtaler Flertallet i Folketingsudvalgets Betænkning:

»Da det ved Ændringsforslag Nr. 10 er foreslaaet, at Aktier i Selskaber, hvori Antallet af Aktionærer ikke overstiger 10, ved Opgørelsen af Slutformuen for Personer højst skal optages til en Kurs, som ligger 50 pCt. over Kursen paa Basis tidspunktet, er Formuestigningsbeskatningen af disse Selskaber foreslaaet ændret paa en saadan Maade, at den Del af Formuestigningen i Selskaberne, der som Følge heraf ikke underkastes Beskatning hos Aktionærerne, beskattes stort set tilsvarende højere hos Selskabet. Der er derfor opstillet to Skalaer for Formuestigningsbeskatningen af Aktieselskaber, hvoraf den første, der foreslaas bragt til Anvendelse over for Selskaber, hvori Aktionærernes Antal overstiger 10, bortset fra en noget større Graduering, svarer til den tidligere i Lovforslaget opstillede Skala for Aktieselskaber, hvorimod Satsen i den anden Skala for de saakaldte »Familieaktieselskaber« paa Grund af den fornævnte lempeligere Beskatning hos Aktionærerne er væsentlig forhøjet for den Del af Formuestigningen, som ligger ud over 40 til 60 pCt. af Basisformuen.

I begge Skalaer er samtidig ligesom for Personer, jfr. Ændringsforslag Nr. 35, det absolutte afgiftsfri Fradrag nedsat fra 35 000 Kr. til 30 000 Kr.

For andre Selskaber og Foreninger er Skalaen ogsaa foreslaaet ændret, saaledes at Beskatningens Størrelse gøres afhængig af den afgiftspligtige Formuestignings absolutte Størrelse i Stedet for af det procentvise Forhold imellem denne og Basisformuen, samtidig med at det procentvise afgiftsfri Fradrag er foreslaaet forhøjet fra 10 pCt. til 20 pCt. af Basisformuen, medens det absolutte Fradrag er foreslaaet nedsat fra 35 000 Kr. til 30 000 Kr. Det har nemlig vist sig, at mange Andelsselskaber, som før Krigen kun havde en mindre Formue, under Krigen har haft en betydelig Formuestigning, som det under Hensyn til disse Selskabers og Foreningers særlige Organisationsform ikke er fundet rimeligt at beskatte efter det Princip, som er foreslaaet anvendt for Personer og Aktieselskaber.

De foreslaaede Skalaer for Aktieselskaber vil give et saa meget større Provenu, end den i Lovforslaget anførte Skala, at den Nedgang i Provenuet, som Ændringsforslag Nr. 10 vil medføre, bliver opvejet, medens den foreslaaede Skala for an-

dre Selskaber og Foreninger vil give et noget mindre Provenu end Lovforslagets Skala.

Endelig er i Stk. 5 forslaaet, at Formuestigningsafgiften for herværende Datterselskaber af udenlandske Aktieselskaber m. v. forhøjes med 50 pCt. ud fra den Begrundelse, at Kursstigningen paa disse Selskabers Aktier i vid Udstrækning ikke vil blive inddraget under Formuestigningsbeskatningen af Personer.«

Socialdemokrater og Kommunistere stillede andre Ændringsforslag, som navnlig gik ud paa en Skærpelse af Afgiften for Aktieselskaber (jfr. nedenfor), men undlod at stemme om de ovenfor omtalte Ændringer, efter at deres egne Ændringsforslag var forkastet.

Afsnit II.

Stabiliseringslaan.

§ 26. Der udskrives et pligtigt Stabiliseringslaan til Staten efter de i nærværende Afsnit indeholdte Regler.

§ 27. Pligten til at udrede Stabiliseringslaanet paahviler:

- 1) *Personer*, der den 1. April 1946 opfylder de i Statsskatte-lovens § 2, Nr. 1 og 2, jfr. § 10, ommeldte Betingelser for ubegrænset Formueskattepligt til Staten for Skatteaaret 1946—47.
- 2) *Dødsboer*, der ved Fremsættelsen af Forslaget til nærværende Lov (den 24. Maj 1946) var undergivet offentlig Skiftebehandling her i Landet, og som er formueskattepligtige for Skatteaaret 1946—47.
- 3) Her i Landet hjemmehørende, den 1. April 1946 bestaaende *Selskaber og Foreninger, Legater, Stiftelser, Korporationer og selvejende Institutioner*, bortset fra de i § 18, Stk. 1, nævnte Selskaber og Foreninger.

Undtaget fra Laanepligten er de samme *Personer*, som i Medfør af Bestemmelserne i Statsskatte-lovens § 3, Nr. 1 og 2, jfr. § 11, Nr. 1, er fritaget for Formueskattepligt til Staten. Undtaget er endvidere *offentlige Institutioner* — bortset fra Overformynderiet og Statsanstalten for Livsforsikring —, offentligt anerkendte *sociale Foreninger og Institutioner, Pensionskasser*, der falder ind under Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 om Tilsyn med Pensionskasser, Fonds, oprettet til Modtagelse af *skattefri Henlæggelser* til Imødegaelse af paa Grund af Krigsforholdene udskudte Udgifter til Vedligeholdelse, Re-

parationer og Erstatningsanskaffelser, samt Institutioner m. v., hvis Overskud i Henhold til Vedtægt eller Fundats udelukkende anvendes i *almenvelgørende, uddannelsesmæssige, videnskabelige, nationale eller kirkelige Øjemed*. I Tvivlstilfælde afgør Finansministeren endeligt, om sidstnævnte Fritagelsesbetingelse foreligger.

Som Paragraffen oprindelig var affattet, inddrog den ikke Selskaber, Foreninger, Legater, Stiftelser, Korporationer og selvejende Institutioner under Laanepligten, men dette ændredes i Folketinget, idet Flertallet fandt det rimeligt, at ogsaa disse bidrog til Opsugningen af de ledige Penge, dog kun gennem Ydelse af Stabiliseringslaanet efter en meget moderat Sats paa 5 pCt.

For Dødsboers Vedkommende begrænsede man samtidig Laanepligten til kun at ramme formueskattepligtige Dødsboer, der var under offentlig Skiftebehandling den 24. Maj 1946, hvilket skete af praktiske Grunde. Til Gengæld blev Regelen i § 28 Litra a om Tillæg af Arv ved Opgørelsen af den laanepligtige Formue for Personer udvidet, saa at den ogsaa omfatter Arv udloddet i Tiden mellem 1. April og 24. Maj 1946.

Socialdemokrater og Kommuner stillede særlige Ændringsforslag til §§ 26—27, idet de bl. a. ønskede Stabiliseringslaanet erstattet med en Stabiliseringsafgift (jfr. nedenfor). Efter at deres egne Ændringsforslag var forkastet, undlod de at stemme om de ovennævnte Ændringer. Dog stemte de imod Stk. 1, Punkt 3.

Laanebeløbet paalignes ifølge § 28 paa følgende Grundlag:

- a. For de i § 27, Stk. 1, under Nr. 1 nævnte *Personer* beregnes Laanebeløbet paa Grundlag af de paagældendes skattepligtige *Formue for Skatteaaret 1946—47* med de i § 5 fastsatte Reguleringer vedrørende Værdiansættelser, bortset fra Reguleringen i Henhold til Reglerne i Nr. 1, 3. Stk., og Nr. 6, og med Tillæg i Henhold til Reglerne i § 6, Stk. 1 b—d og Stk. 2, samt Fradrag i Henhold til Reglerne i § 8 og i § 10, Stk. 1 og 2. Ved Opgørelsen af den laanepligtige Formue skal derhos tillægges Arv, der er tilfaldet (i offentlige Boer: udloddet til) den laanepligtige i Tiden mellem Tidspunktet for Opgørelsen af den laanepligtige Formue og den 24. Maj 1946, for saa vidt Arven ikke i Medfør af § 27 inddrages under Laanepligten hos Arveladeren eller hans Dødsbo. Tillægges skal endvidere

den laanepligtige tilhørende eller tilfaldende Kapitaler, hvoraf en anden har haft Rentenydelsen, naar Rentenydelsen er bortfaldet i ovennævnte Tidsrum, medmindre Kapitalen i Medfør af § 27, Stk. 1, Nr. 2, inddrages under Laanepligt hos et Dødsbo.

- b. For de i § 27, Stk. 1, under 2 nævnte Dødsboer beregnes Laanebeløbet paa Grundlag af Boets skattepligtige Formue for Skatteaaaret 1946—47 med visse Reguleringer.
- c. For de i § 27, Stk. 1, under 3) nævnte Institutioner m. v., som har indgivet ekstraordinær Formueopgørelse i Medfør af Lov Nr. 352 af 22. Juli 1945, beregnes Laanebeløbet paa Grundlag af Formuen i Henhold til nævnte Formueopgørelse. For de øvrige her omhandlede Institutioner m. v. beregnes Laanebeløbet paa Grundlag af Formuen ved Udgangen af det sidste før den 1. April 1946 afsluttede Regnskabsaar. Ogsaa her finder der nærmere angivne Reguleringer Sted.

§ 28 i det oprindelige Lovforslag underkastedes i Folketinget flere Ændringer; bl. a. tilføjedes Punkt c. vedrørende de under Laanepligten inddragne Foreninger og Institutioner.

§ 29. Laanebeløbet for *Personer og Dødsboer* udskrives efter nedennævnte Skala, idet Formuen afrundes nedad til det nærmeste med 100 Kr. delelige Beløb.

Naar Formuen udgør:

indtil 60 000 Kr., udredes intet Laanebeløb.

60 000 Kr., men under 80 000

Kr., udredes 0 Kr. af 60 000 Kr.
5 pCt. af Resten.

80 000 Kr., men under 100 000

Kr., udredes 1 000 Kr. af 80 000 Kr.
7½ pCt. af Resten.

100 000 Kr., men under 300 000

Kr., udredes 2 500 Kr. af 100 000 Kr.
10 pCt. af Resten.

300 000 Kr., men und. 1 000 000

Kr., udredes 22 500 Kr. af 300 000 Kr.
15 pCt. af Resten.

1 000 000 Kr. og derover 127 500 Kr. af 1 000 000 Kr.
20 pCt. af Resten.

For Personer, hvis ansatte *skattepligtige Indkomst* for Skatteaarene 1944/45—1946/47 i Gennemsnit udgør *under 5000 Kr.*, foretages der før Anvendelsen af den i Stk. 1 indeholdte Skala en *Nedsættelse af den laanepligtige Formue* med 2000 Kr. for hver fulde 100 Kr., hvormed nævnte Gennemsnitsindkomst ligger under 5000 Kr. Nedsættelsen kan dog ikke overstige 40 000 Kr.

For de i § 27, Stk. 1, under Nr. 3 nævnte *Institutioner m. v.* udskrives Laanebeløbet med 5 pCt. af det Beløb, hvormed den laanepligtige Formue, afrundet nedad til det nærmeste med 100 Kr. delelige Beløb, overstiger 50 000 Kr.

Det efter foranstaaende Regler beregnede Laanebeløb afrundes nedad til det nærmeste med 100 Kr. delelige Kronebeløb.

I det oprindelige Lovforslags § 29 var det foreslaaet, at Laanebeløb for *Dødsboer* altid skulde udskrives med 10 pCt. af det Beløb, hvormed den laanepligtige Formue overstiger 60 000 Kr. Man fandt det imidlertid i Folketinget ikke rimeligt at gøre Forskel paa Beregningen af Laanepligten for *Dødsboer* og Personer, hvorfor de paagældende Bestemmelser blev ændret i Overensstemmelse hermed. Desuden tilføjedes Paragraffens Stk. 2, hvilket skete med enstemmig Tilslutning, og Stk. 3.

§ 30. Den laanepligtige kan *frigøre sig for Laanepligten* i Henhold til foranstaaende Regler *ved Erlæggelse af en Formueafgift svarende til Halvdelen af det ham paalignede Laanebeløb*. Begæring herom skal fremsættes over for vedkommende Amtstue inden Udløbet af den i § 35, Stk. 1, fastsatte Frist for Indbetalingen af Laanebeløbets 1. Rate.

§ 31. For Laanebeløbene udstedes der *Statsobligationer*, som fra den 15. April 1952 at regne forrentes med 2 pCt. p. a. Renten forfalder hvert Aars 15. April, første Gang den 15. April 1953.

Obligationerne, der ikke kan udstedes med et mindre Paalydende end 100 Kr., lyder paa Ihændehaveren, men kan noteres paa Navn eller indskrives i Finansministeriets Bøger.

Laanet er uopsigeligt fra Kreditors Side, men kan fra Statens Side med 3 Maaneders Varsel opsiges helt eller delvis til Pari til Udbetaling den 15. April 1952 eller en senere Rentetermin. Det *afdrages i Løbet af 40 Aar*, regnet fra den

15. April 1952, med lige store helaarlige Afdrag til en Rente-termin, første Gang pr. 15. April 1953, enten ved *Opkøb* under *Pari* eller ved *Udtrækning*.

Afsnit III.

Formuestigningsafgiften og Stabiliseringslaanets Paaligning og Opkrævning.

Af Bestemmelserne i dette Afsnit (§§ 32—37) skal anføres følgende:

Til Brug ved Paaligningen af Formuestigningsafgiften og Stabiliseringslaanet paahviler det ifølge § 33 nedennævnte Personer, Selskaber, Foreninger, Institutioner og Dødsboer inden 1. Oktober 1946 til vedkommende Skatteraad, i København til Direktoratet for Københavns Skattevæsen, at indgive en *Opgørelse af Slutformuen* (den laanepligtige Formue) — for de i § 18 nævnte Selskabers og Foreningers Vedkommende tillige af Basisformuen — med Specifikation af Aktiver og Passiver i en af Finansministeren nærmere foreskreven Form. Pligten paahviler:

- a. Personer, der er undergivet ubegrænset Formueskattepligt til Staten for Skatteaaret 1946—47, og hvis skattepligtige Formue for nævnte Skatteaar overstiger 25 000 Kr.
- b. De i § 18 nævnte Selskaber og Foreninger.
- c. De i § 27, Stk. 1, under Nr. 2 nævnte Dødsboer, hvis skattepligtige Formue for Skatteaaret 1946—47 overstiger 50 000 Kr.
- d. De i § 27, Stk. 1, under Nr. 3 nævnte Selskaber og Foreninger, Legater, Stiftelser, Korporationer og selvejende Institutioner, som ikke har indgivet ekstraordinær Formueopgørelse i Medfør af Lov Nr. 352 af 22. Juli 1945.

I øvrigt skal enhver Person og ethvert Dødsbo, der er undergivet ubegrænset Formueskattepligt for Skatteaaret 1946—47, selv om han (Boet) ikke efter foranstaaende af egen Drift skal indgive Formueopgørelse, være pligtig til paa Opfordring af Ligningsmyndighederne inden 1 Maaned at indgive Formueopgørelse som foran nævnt.

Samtidig med den i Stk. 1 nævnte Formueopgørelse skal der efter Finansministerens Bestemmelse og i en af ham nærmere foreskreven Form afgives de *Oplysninger*, der er nødvendige for Afgiftens eller Laanebeløbets Beregning.

Hvor Forholdene i særlig Grad taler derfor, kan Skatte-raadene, henholdsvis Direktoratet for Københavns Skattevæsen, bevilge en passende *Forlængelse af Fristen* for Indgivelsen af Opgørelsen og de særlige Oplysninger.

Den i § 33 fastsatte Frist ændredes under Lovforslagets Behandling i Folketinget fra 1. September til 1. Oktober 1946 og blev administrativt yderligere udskudt. Desuden foretoges i Paragraffen flere Ændringer, som var Følger af andre Ændringer.

Saa vel Formuestigningsafgiften som det pligtige Laanebeløb erlægges ifølge § 35 i *to lige store Rater*, der forfalder til Betaling henholdsvis den 1. Februar 1947 med Betalingsfrist til og med den 15. Marts 1947 og den 1. Juni 1947 med Betalingsfrist til og med 15. Juli 1947 og indbetales til vedkommende Amtstue.

For Modtagelsen af første Rate af Laanebeløbet udsteder Amtstuen en foreløbig Kvittering, der vil være at aflevere til Amtstuen samtidig med Indbetalingen af sidste Rate, hvorefter der vil blive udleveret den laanepligtige Obligationer for det samlede Laanebeløb. Over den indbetalte første Rate af Laanebeløbet kan der ikke disponeres af den laanepligtige i levende Live, være sig ved Salg, Pantsætning eller paa anden Maade, ligesom Beløbet skal være unddraget Kreditorforfølgning.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde hver af de to Rater have været betalt en Maaned tidligere end ovenfor anført, men dette blev ændret i Folketinget som Følge af den tilsvarende Ændring i § 33.

Foruden ved *kontant Indbetaling* kan Afgiften eller Laanebeløbet ifølge § 36 berigtiges ved *Aflevering af ikke-udtrukne Obligationer og Gældsbeviser*, der er udstedt til Ihænderhaveren af den danske Stat, danske Statsinstitutioner, danske Kommuner og Havne, danske Realkreditinstitutioner og Danmarks Nationalbank, samt ved Aflevering af saadanne andre paa Ihænderhaveren lydende Obligationer og Gælds-

beviser, som Finansministeren efter Forhandling med Danmarks Nationalbank maatte bestemme. Endelig kan de nævnte Ydelser berigtiges ved Aflevering af Forskrivninger for bunden Opsparing.

Berigtigelse af Ydelserne ved Aflevering af de i Stk. 1 nævnte Obligationer og Gældsbeviser m. m. kan dog *kun ske i Forbindelse med Indbetalingen af 1. Rate*, og kun, hvor denne erlægges inden Udløbet af den i § 35 fastsatte Betalingsfrist. Saafremt den nævnte Berigtigelsesform ønskes benyttet i større Udstrækning end fornødent til Dækning af 1. Rate, maa dette ske ved forlods Indbetaling — helt eller delvis — i samme Indbetalingstermin af 2. Rate, i hvilket Tilfælde der vil blive godtgjort et Rentebeløb svarende til Renten af de til Dækning af 2. Rate afleverede Effekter i Tiden fra Indbetalingsdagen til sidste rettidige Indbetalingsdag for 2. Rate.

De i Stk. 1 nævnte Effekter skal modtages til Dækning af den skyldige Ydelse til *Kursen pr. ultimo December 1945*. Med Hensyn til Effekter, der er udstedt efter 1. Januar 1946, fastsættes Afleveringskursen af Finansministeren. *Forskrivninger for bunden Opsparing* skal dog *modtages til deres Paa lydende*.

Godtgør den afgifts- eller laanepligtige, at Berigtigelsen af den ham paalignede Ydelse vil nødvendiggøre Realisation af for hans Erhvervsvirksomheds Videreførelse nødvendige Driftsaktiver eller af en til Bolig for ham og hans Familie benyttet fast Ejendom eller af nødvendigt Indbo, skal der ifølge § 37 i fornødent Omfang kunne gives ham en *Henstands- og Afdragsordning* mod Forrentning af det til enhver Tid resterende Beløb samt eventuelt mod Sikkerhed.

En lignende Henstands- og Afdragsordning skal kunne indrømmes, naar den afgifts- eller laanepligtige godtgør, at Udredelsen af de ham paalignede Ydelser vil nødvendiggøre Realisation af Aktier i et Selskab, hvori Antallet af Aktionærer ikke overstiger 10, eller hvori Aktierne ikke er frit om sættelige.

I Tilfælde, hvor den et *Fideikommis* eller en *Successor-fond* tilhørende Kapital udelukkende eller i det væsentlige er anbragt i et Pantebrev, skal det kunne tillades, at den Del af det Besidderen paalignede Afgifts- eller Laanebeløb,

som efter Reglerne i § 45 kan kræves udredet af Fideikommisset eller Successorfonden, helt eller delvis berigtiges ved Meddelelse af Transport til Statskassen af en Del af Pantebrevet inden for den bedst prioriterede Del af dette.

Afgørelsen i Sager af den i Stk. 1—3 nævnte Art træffes af det i § 46 omhandlede Nævn.

Afsnit IV.

Straffe- og Kontrolbestemmelser.

Det bestemmes i dette Afsnit (§§ 38—40) bl. a., at den, der i svigagtig Hensigt meddeler *urigtige, vildledende eller ufuldstændige Oplysninger* til Brug ved Paaligningen af Afgift eller Laanebeløb i Henhold til nærværende Lov, eller som forsætlig undlader at indgive pligtig Formueopgørelse m. v., straffes med Bøde, Hæfte eller under skærpene Omstændigheder Fængsel indtil 2 Aar. Samme Straf ifalder den, der foranlediger eller *medvirker* til saadan Forseelse.

Maa det efter det foreliggende antages, at svigagtig Hensigt ikke har foreligget, men at Forholdet alene skyldes grov Ugatsomhed, er Straffen Bøde eller under skærpene Omstændigheder Hæfte indtil 6 Maaneder.

Hvor Frihedsstraf idømmes i Henhold til Stk. 1 eller 2, skal den skyldige som Tillægsstraf idømmes en Bøde.

Afsnit V.

Andre Bestemmelser.

§ 41. Finansministeren kan tillade, at der ved Beregningen af Formuestigningen helt eller delvis *bortses fra Formueforøgelse* hidrørende fra en i Stigningsperioden stedfunden *Tvangsafstaaelse* af Ejendele og Rettigheder tilhørende den afgiftspligtige eller en Person, med hvem han paa Sluttidspunktet er eller i Stigningsperioden har været sam-beskattet. Det samme gælder, hvor Formuestigningen hidrører fra Udbetaling af Erstatnings- eller Forsikringssummer for Skade bevirket ved *allierede Luftangreb* eller *tyske Terroraktioner*.

I de Tilfælde, hvor Formuestigningen skyldes *frivillig Afhandelse* af en den afgiftspligtige tilhørende Virksomhed,

skal en Nedsættelse af den afgiftspligtige Formuestigning med indtil Halvdelen kunne indrømmes, naar den paagældende over for Finansministeren godtgør, at han *paa Grund af Alder eller vedvarende Svagelighed ikke har kunnet videreføre Virksomheden.*

I § 41 foretoges der bl. a. den Ændring, at sidste Punktum i Stk. 1 samt hele Stk. 2 tilføjedes. Mod den sidstnævnte af disse Ændringer stemte Socialdemokrater og Kommuniste.

§ 42. Saafremt den afgiftspligtige over for Finansministeren paa en efter dennes Skøn fyldestgørende Maade godtgør, at den beregnede Formuestigning helt eller delvis skyldes, at der ved *Værdiansættelsen af Aktiver* inden for den Formue, der er lagt til Grund ved Udfindelsen af hans *Basisformue*, er *anvendt en anden Fremgangsmaade* end den, der er anvendt ved Ansættelsen af samme eller tilsvarende Aktiver inden for den Formue, der er lagt til Grund ved Udfindelsen af hans *Slutformue*, skal der foretages en *Forhøjelse af Basisformuen* under Anvendelse af den ved Opgørelsen af Slutformuen benyttede Vurderingsmaade.

En passende Forhøjelse af Basisformuen skal derhos kunne indrømmes af Finansministeren i Tilfælde, hvor den afgiftspligtige godtgør, at Formuestigningen helt eller delvis skyldes, at der paa Grund af særlige Omstændigheder i Tiden mellem den sidste Vurdering til Ejendomsskyld før Basistidspunktet og Basistidspunktet er indtraadt en *ekstraordinær Værdistigning af en ham paa Basistidspunktet tilhørende fast Ejendom*, eller at en ham paa Basistidspunktet tilhørende, i Stigningsperioden solgt fast Ejendom paa Basistidspunktet har været væsentligt *for lavt vurderet til Ejendomsskyld.*

En lignende Forhøjelse af Basisformuen skal endelig kunne indrømmes, hvor den afgiftspligtige godtgør, at Formuestigningen helt eller delvis skyldes *Salg af ham paa Basistidspunktet tilhørende, ikke-formueskattepligtigt Løsøre.*

§ 43. I Tilfælde, hvor en *Bank* godtgør, at Forholdet mellem dens Egenkapital og dens samlede Gælds- og Garantiforpligtelser ikke opfylder de i Banklovens § 7, jfr. § 6 i Lov Nr. 343 af 8. Juli 1943 samt Lovanordning Nr. 96 af 9. Marts 1945, fastsatte Betingelser, skal Finansministeren være be-

myndiget til, naar Forholdene i øvrigt taler derfor, i Samraad med Ministeren for Handel, Industri og Søfart at nedsætte eller eftergive den Banken efter Reglerne i nærværende Lov paalignede Formuestigningsafgift.

Paa lignende Maade skal Finansministeren i Tilfælde, hvor et *Livsforsikringselskab* godtgør, at Udredelsen af den paalignede Formuestigningsafgift vil nødvendiggøre et Indgreb i Selskabets Sikkerhedsfond eller i øvrigt paa uforsvarlig Maade vil forringe Selskabets Status, være bemyndiget til i Samraad med Ministeren for Handel, Industri og Søfart at nedsætte eller eftergive Formuestigningsafgiften.

Godtgør den afgifts- eller laanepligtige, at der ved Opgørelsen af Slutformuen (den laanepligtige Formue) er medregnet *i Udlandet beroende baandlagte Midler, som ikke i fornødent Omfang kan faas frigjort* med Henblik paa Udredelsen af de skyldige Ydelser, kan Finansministeren nedsætte eller eftergive de paalignede Ydelser.

Godtgør den afgifts- eller laanepligtige, at hans Slutformue (laanepligtige Formue) helt eller delvis er skabt ved *Oplæg af Hyre indtjent ved Sejlads i allieret Tjeneste*, kan Finansministeren nedsætte, eventuelt eftergive de paalignede Ydelser.

Finansministeren kan helt eller delvis fritage Personer, der først efter den 1. April 1943 har taget Bopæl her i Landet, for Afgifts- eller Laanepligten efter nærværende Lov.

I øvrigt skal Finansministeren være bemyndiget til efter Indstilling af det i § 46 ommeldte Nævn at *nedsætte eller eftergive de i nærværende Lov omhandlede Ydelser*, saafremt en Fastholdelse af Kravet paa disse selv under Anvendelse af de i § 37 givne Muligheder for en Henstands- eller Afdragsordning vilde medføre en *Nedlæggelse af en Erhvervsvirksomhed*, samt i øvrigt i Tilfælde, hvor Udredelsen af Ydelsen vilde *bringe den paagældendes eller hans Families Velfærd i Fare*.

I § 43 tilføjedes Stk. 4 — enstemmigt — i Folketinget, hvor der ogsaa foretoges flere mindre Ændringer i Paragraffen.

§ 44. Saafremt den afgifts- eller laanepligtige ved en efter Tidspunktet for Opgørelsen af Slutformuen (den laanepligtige Formue) afsagt Dom eller Kendelse i Anledning af

et Forhold, der ligger forud for nævnte Tidspunkt, tilpligtes at udrede *Konfiskationsbeløb*, for meget oppebaaret Avance eller for lidt erlagt Told- eller Forbrugsafgifter, samt eventuelle i Anledning af saadanne Forhold ikendte *Bøder*, vil der ved Opgørelsen af Slutformuen (den laanepligtige Formue) være at tage Hensyn til de nævnte Beløb og Bøder som en ham paahvilende Gæld. Om fornødent maa Omberegning af de paalignede Ydelser finde Sted.

Paa tilsvarende Maade forholdes der, saafremt den afgifts- eller laanepligtige efter Tidspunktet for Opgørelsen af hans skattepligtige Formue for Skatteaaret 1946—47 afgiver Tilbud om eller ved Dom tilpligtes til *Efterbetaling af for lidt erlagt Skat med eventuelt Bødetillæg* til Staten, Kommunen eller den fælleskommunale Udligningsfond vedrørende Skatteaarene til og med Skatteaaret 1945—46.

Den foran ommeldte Omberegning af de paalignede Ydelser skal dog kun ske, saafremt den paagældende over for Statens Ligningsdirektorat fremsætter Begæring herom inden 2 Aar efter nærværende Lovs Ikrafttræden og i øvrigt inden 3 Maaneder, efter at et ham paahvilende Tilsvar af den i Stk. 1 og 2 ommeldte Art er blevet endeligt konstateret. *Omberegning finder kun Sted, saafremt Tilsvaret er mindst 5000 Kr.* Finansministeren kan under ganske særlige Omstændigheder dispensere fra de foran fastsatte Tidsfrister.

I § 45 gives der i visse Tilfælde den afgifts- eller laanepligtige Ret til at blive holdt skadesløs for en Del af de ham paalignede Ydelser hos andre.

§ 46. Til Behandlingen af Sager angaaende *Henstands- og Afdragsordninger* efter Bestemmelserne i § 37 oprettes et *Nævn* bestaaende af 5 Medlemmer, der udnævnes af Finansministeren. Medlemmerne lønnes med et af Finansministeren fastsat Honorar. Nævnets Forretningsorden fastsættes af Finansministeren. Nævnet kan antage den fornødne Medhjælp.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde Nævnet have haft 7 Medlemmer, hvoraf 6 udnævntes af Finansministeren og 1 af Indenrigsministeren. Ændringen var enstemmig.

I de efterfølgende Paragraffer (§§ 47—54) bestemmes bl. a., at Formuestigningsafgiften eller den til Afløsning af

Laanepligten erlagte Formueafgift *ikke kan bringes til Fra-drag ved den afgiftspligtiges Ansættelse til Indkomstskat til Stat og Kommune*. Derimod kan ubetalte Afgiftsbeløb *fradrages ved Opgørelsen af den skattepligtige Formue for Skatteaaret 1947—48*, selv om de endnu ikke maatte være forfaldne paa Opsigelsestidspunktet. Indbetalte Laanebeløb skal, indtil de afløses af Statsobligationer, medregnes med 50 pCt. af Paa-lydendet saavel ved Opgørelsen af den skattepligtige Formue som ved Beregning af Arveafgift og andre Afgifter i Døds-boer.

Provenuet saavel af Formuestigningsafgiften som af Stabi-liseringslaanet og den til Afløsning af dette erlagte Formue-afgift tilligemed indvundne Renter af Henstandsbeløb og af afleverede Værdipapirer skal efterhaanden *overføres til Statens Reguleringskonto* hos Danmarks Nationalbank. De nærmere Regler herfor fastsættes af Finansministeren efter Forhand-ling med Danmarks Nationalbank.

De *afleverede Værdipapirer* — bortset fra Forskrivninger for bunden Opsparing — deponeres, efterhaanden som de indkommer, i Danmarks Nationalbank og *afhændes* af denne for Statskassens Regning efter Forhandling med Finansmini-steren, medens et til de afleverede Forskrivninger for bunden Opsparing svarende Opsparingsbeløb straks overføres til Sta-tens Reguleringskonto.

Bestemmelsen om Deponering og Afhændelse af afleverede Værdipapirer m. v. tilføjedes i Folketinget, hvor man ligeledes udvidede Regelen om, hvilke Beløb der skal overføres til Sta-tens Reguleringskonto, til ogsaa at gælde indvundne Renter af Henstandsbeløb samt afleverede Værdipapirer. For disse Ændringer stemte samtlige Partier med Undtagelse af Dan-marks kommunistiske Parti, der foreslog de i Henhold til Loven indvundne Beløb overført til en særlig Konto.

I sin meget udførlige Fremsættelsestale paapegede *Finans-ministeren*, at Baggrunden for Lovforslaget maatte søges i de meget store Udgifter, som den tyske Besættelse i Krigsaarene har paaført den danske Stat. Danmark var i Virkeligheden i økonomisk Henseende et krigsførende Land. Det blev tvunget til at finansiere en Del af Tysklands Krigsførelse, og Virk-ningerne af dette vil kunne spores i dansk Økonomi i mange Aar frem i Tiden. Imidlertid har Danmark ikke i samme Grad som de Lande, der ogsaa var militært krigsførende, finansieret disse Byrder ved Skatter under selve Krigen, og vi har heller

ikke i nogen større Udstrækning finansieret dem ved Optagelse af Laan paa Markedet. Dette vil betyde, at Danmark nu kommer til at finansiere disse Udgifter ved Skatter i Aarene efter Krigen, medens andre krigsførende Lande i hvert Fald i væsentlig Udstrækning har dækket dem gennem Skatter under selve Krigen, da Indtægterne maalt i Penge var store i Forhold til den reelle Vareforsyning, hvorfor det var let at opkræve store Skatter. Følgen af denne Tingenes Tilstand har været den meget store *Pengerigelighed*, vi har for Tiden. Man kan, efter hvad Finansministeren udtalte, regne med, at Beløbet af ledige Penge andrager op imod 4 Milliarder Kr., idet vi for Tiden har en Pengemængde paa hen imod 5 Milliarder, medens en Pengecirkulation af lidt under 1 Milliard formentlig vilde svare til den Omsætning, der paa længere Sigt kan regnes med under de nuværende Pris- og Indtægtsforhold.

Denne store Pengemængde indebærer en vis Fare for den økonomiske Stabilitet; ikke alene er den med til at muliggøre den *meget store Vareefterspørgsel*, vi kender for Tiden, men indirekte har den en endnu mere vidtgaaende Indflydelse derigennem, at Pengerigeligheden tenderer til at *presse Renten ned*. En alt for lav Rente vil give en Tendens til større Investering og Kapitalfortæring, end Landets økonomiske Vilkaar tillader, og vil derfor gøre det nødvendigt at *bibeholde Restriktioner* af mange forskellige Slags i større Udstrækning, end man ellers behøvede. Man kan heller ikke se bort fra, at den Efterspørgsel efter Varer og Produktionsmidler, herunder Arbejdskraft, som den store Pengerigelighed og den lave Rente fremkalder, kan indebære en vis Fare for en *fortsat opadgaaende Lon- og Prisbevægelse*, altsaa en fortsat Inflation.

Derfor er det nødvendigt, at den store Pengemængde reduceres ved Opsugning, i hvert Fald af en væsentlig Del af de ledige Penge. Dette kan gøres enten gennem *Laan* eller gennem *Skatter*. Da Laan skal forrentes og eventuelt nedbringes ved Afdrag, betyder Laan i Virkeligheden fremtidige Skatter, og man har for saa vidt Valget mellem Skatter nu og Skatter siden. Det vil være *nodvendigt at gaa begge disse Veje*, og man er allerede begyndt herpaa. Betydelige Beløb er opsuget gennem Skatter og navnlig gennem Laan, men det er ikke forsvareligt at lade den resterende Opsugning foregaa udelukkende ad Laanevejen. Der er i hvert Fald 3 vigtige Grunde til, at man allerede nu i den allernærmeste Fremtid maa præstere en meget væsentlig Del af den samlede Opsugning.

For det første kan vi ikke vente at faa de *friere Forhold*, som vi alle ønsker, før de pengepolitiske Faktorer i Landet har faaet en mere normal Størrelse, og et Led i denne Normalisering maa være en forholdsvis betydelig Opsugning af ledige Penge. For det andet maa et Retfærdighedshensyn tale for, at

i hvert Fald *en væsentlig Del af Byrden bliver baaret af dem, der har haft økonomisk Medvind* i de Krigsaar, da Danmark som Helhed blev fattigere, og dette kan kun ske gennem en Beskatning, der finder Sted, inden Krigen kommer for langt paa Afstand. Endelig for det tredie er *den nuværende økonomiske Situation gunstig for en Opsugning*. Pengerigeligheden og den Rigelighed af Indkomster, der er i Forhold til Vareforsyningen, betyder, at man i Øjeblikket kan trække Penge ind til Statskassen med mindre Fare for depressive Virkninger, end man kan vente under andre Omstændigheder. For Tiden er der nærmest Tendens til *Overbeskæftigelse*, og samtidig er der Tendens til *store Import, end vore Valutaforhold tillader*. Købeevnen er altsaa ikke for lille, den er tværtimod for stor.

Denne Opsugning er allerede saa smaat begyndt. I Kraft af Pengeloven af 22. Juli 1945 kan der ventes at indkomme meget store Beløb i *Skattebøder og Efterbetalinger*, Beløb, der i Hovedsagen vil blive anvendt til Afbetaling af Statens Gæld til Nationalbanken. Endvidere vil der blive inddraget betydelige Beløb i Kraft af de forskellige *Straffelovstillæg* og Love om *Avancebegrænsning og Tilbagebetaling*, som blev gennemført i forrige Rigsdagssamling. Hertil slutter sig Loven om *Konfiskation af fjendtlig Ejendom*, der for nylig er gennemført. Som en Slutsten i dette System kan man betragte nærværende Forslag, der tilsigter en Opsugning paa mellem 1 og 1,3 Milliard Kroner.

Man kan nu spørge, udtalte Finansministeren videre, om man herved skal lægge Byrden paa Formuer i og for sig eller paa den Stigning i visse Formuer, som er opstaaet under Krigen. Disse Spørgsmaal har været behandlet i Finansministeriets Udvalg af 30. Januar 1943, det saakaldte *Professorudvalg*, der som et Led i sine Overvejelser forsøgmæssigt udarbejdede en Række Skalaer for Eengangsafgifter paa Formuer og Formuestigninger. Udvalget konkluderede sine Overvejelser derhen, at en Formuestigningsafgift, alt taget i Betragtning, var den rimeligste Løsning af Problemet, og Ministeriet, der siden har arbejdet videre med Problemet og foretaget supplerende Undersøgelser paa Grundlag af de nuværende Forhold, er ogsaa naaet til det Resultat, at *Hovedvægten bør lægges paa Stigningsafgiften*. Man har dog fundet det praktisk vanskeligt at gøre denne saa stor, at den kunde løse Opgaven alene. En stærkt medvirkende Aarsag hertil har det været, at den Usikkerhed, der præger Erhvervslivets Udsigter for de kommende Aar, nødvendigvis maa medføre en vis Forsigtighed i Vurderingen af Formuestigninger. Hertil kommer, at alle Formueejere, uanset om deres Formue er vokset under Krigen, maa siges at have en vis Interesse i den Stabilisering af Pengevæsenet, hvori Eengangsskatten er et Led.

Under disse Omstændigheder har man bestemt sig for en *kombineret Afgift paa Formuer og Formuestigninger*, dog saaledes at Hovedvægten lægges paa Stigningsafgiften, medens Formuerne i sig selv behandles relativt lempeligt, idet man giver Byrden paa disse Formen af et tvungent Stabiliseringslaan, der efter en vis Perodes Rentefrihed forrentes med 2 pCt., dog saaledes at man i Stedet for at betale sit Bidrag til dette Laan kan vælge at betale den halve Sum som Afgift.

Hvad angaar selve Formuestigningerne, har det ikke været muligt i Loven at sondre mellem de forskellige Aarsager til, at en Formue er steget. Man har imidlertid gennem forskellige Bestemmelser søgt at skaane almindelige Menneskers normale Opsparing og tillige den Stigning paa Obligationer o. lign., der skyldes Rentens Nedgang.

Efter at have gjort Rede for Grundlaget for saavel Formuestigningsafgiftens som Stabiliseringslaanets Paaligning samt de foreslaaede Ligningsskalaer omtalte Finansministeren bl. a., at man for at lette Betalingen og hindre Uro paa Kapitalmarkedet havde foreslaaet, at Ydelserne kan erlægges ikke blot med Kontanter, men ogsaa med *Obligationer*, herunder baade Stats-, Kredit-, Hypotekforenings- og Kommuneobligationer m. v. og bunden Opsparing. Denne sidste modtages til Parikurs, medens Obligationer i øvrigt modtages til *Kursen pr. ultimo December 1945*. Det er saa Mening, at Staten saa hurtigt, det kan ske uden forstyrrende Indflydelse paa Obligationsmarkedet, skal sælge disse Papirer. Forslaget er affattet saaledes, at de, der vil betale med Obligationer, skal gøre det ved Erlæggelsen af første Rate. Til Gengæld har de Ret til at betale begge Rater samtidig paa dette Tidspunkt, hvis de ønsker det.

Der er ikke nogen tilsvarende Ret til at betale med Aktier, idet det vilde være betænkeligt, at Staten skulde forpligte sig til eventuelt at overtage store Aktieposter til forudbestemte Kurser. »Til Gengæld maa det være en rimelig Forudsætning, at de, der maa sælge Aktier for at kunne betale Afgifterne, ikke skal indkomstbeskattes af den Kursgevinst, som derved maatte fremkomme. Vi har i de senere Aar haft en Lovgivning, hvorefter saadan Kursgevinst af Aktier blev indkomstbeskattet. Nogen Lov om disse Problemer, som gælder indeværende Aar, eksisterer endnu ikke, idet disse Love plejer at blive vedtaget ved Kalenderaarets Slutning. Jeg betragter det imidlertid som en Forudsætning for de her foreslaaede Bestemmelser, at der ved den paatænkte Lov, som skal gennemføres ved Nytaarstid 1947, *ikke kommer en Gentagelse af den nugældende Bestemmelse om Indkomstbeskatning af Gevinst ved Aktiesalg.*«

Finansministeren sluttede sin Fremsettelsestale saaledes: »Det er et *kraftigt Indgreb*, der her er Tale om, selv om man

for ikke at volde for store Forstyrrelser har søgt at gøre Afgifterne saa lempelige, som det store Formaal tillader. Det drejer sig her om *den største Udskrivning af direkte Skatter, som nogen Sinde er foretaget her i Landet*. Det er naturligvis Skatter, som hovedsagelig vil falde paa den mere velstaaende Del af Befolkningen. Det vil ikke kunne undgaas, at der i de kommende Aar vil komme til at hvile betydelige Skatter paa hele Befolkningen, ogsaa paa den jævne Del deraf, den, som man ofte i Dagliglivet kalder den arbejdende Befolkning; den udgør jo Hovedparten af det danske Folk. Det er ogsaa rimeligt, at alle er med til at bære Byrderne; men den jævne Befolkning kan med Rette forlange, at de, der er forholdsvis godt stillede, og navnlig de, der har haft økonomisk Medvind i de Aar, da Landet som Helhed blev fattigere, kommer til at yde et særligt Bidrag til Landets Genopbygning og økonomiske Sanering. Det er det, der sker ved dette Lovforslags Gennemførelse, og det skulde derfor være et Udtryk for den *indbyrdes Solidaritet*, som altid bør herske mellem de forskellige Dele af et Folk.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling i Folketinget kritiserede V. Buhl (S.) det paa en Række Punkter. Han var enig med Finansministeren i, at Formuestigningsafgiften burde suppleres med en Belastning af alle Formuer over en vis Størrelse, men han tog Afstand fra, at denne Belastning skulde ske gennem et Laan. Desuden havde han væsentlige Indvendinger at gøre mod de foreslaaede Afgiftssatser, der dels vilde indbringe for lidt, dels led af tekniske Mangler, idet der var saa store Spring, at Resultatet i Ydertilfælde kunde blive helt urimeligt.

Himmelstrup (V.) anbefalede Lovforslaget til velvillig Behandling i et Udvalg, der maatte tage dets enkelte Bestemmelser op til grundig Overvejelse.

Aksel Møller (K. F.) turde ikke bestride Nødvendigheden af en Eengangsskat, men havde store Betænkeligheder ved det foreliggende Lovforslag, særlig som Følge af de Vanskeligheder, det ikke kunde undgaa at medføre for Erhvervene. Rent teknisk trængte det ogsaa til at gaas nærmere efter. Han var tilfreds med, at en Del af Lovforslagets Provenu skulde tilvejebringes gennem Optagelse af et Tvangslaan, men beklagede, at man ikke var gaaet videre i den Retning.

Aksel Larsen (D. K.) fandt Lovforslaget utilstrækkeligt og krævede Stabiliseringslaanet erstattet med en Formueafgift. Han kritiserede i øvrigt bl. a., at Pengene automatisk skulde indsættes paa Statens Reguleringskonto i Nationalbanken.

Bertel Dahlgaard (R. V.) betegnede Lovforslaget som et brugbart Grundlag for de forestaaende Udvalgsforhandlinger, men det rummede forskellige Urimeligheder, som man maatte se at faa fjernet. Hvad han særlig slog til Lyd for, var en Lem-

pelse af Laanepligten for Personer, hvis væsentligste Indkomst bestaar i Renten af en mindre Formue.

Norlev (D. R.) mente ligeledes, at de foreslaaede Regler i nogle Tilfælde vilde virke uretfærdigt. Navnlig burde man bestrebe sig for, at de unge, som paa legitim Maade havde været i Stand til at opspare en Driftskapital, ikke blev berøvet denne.

Hoff (D. S.) erklærede sig for ubetinget Tilhænger af en Eengangsskat. Lovforslagets Enkeltheder ønskede han først at tage Standpunkt til, naar det havde været Genstand for den bebudede Udvalgsbehandling.

Udvalget afholdt 17 Møder og modtog 29 Deputationer samt talrige Skrivelser, af hvilke de væsentligste er optrykt i et Bilag til Betænkningen. Under Samraad med Finansministeren førtes en Række Forhandlinger, som resulterede i, at Finansministeren dels i, dels uden for Betænkningen stillede et stort Antal Ændringsforslag, hvoraf nogle var tiltraadt af hele Udvalget og de øvrige af et Flertal inden for dette. Venstres, Det konservative Folkepartis og Det radikale Venstres Udvalgsmedlemmer indstillede derefter Lovforslaget til Vedtagelse med disse Ændringer, af hvilke de væsentligste er omtalt ovenfor.

Fra *konservativ* Side udtales det imidlertid i Betænkningen at Lovforslaget paa to betydningsfulde Omraader er i Strid med de Krav, som Det konservative Parti har stillet til en Eengangsskat. »For det første bygger det ikke — som ønsket ved Partiets Repræsentantskabsmøde d. 27. April i Aar — paa et saa *bredt Grundlag*, at den inflationsbefordrende Del af Købekraften direkte rammes. For det andet fritager det ikke de *fiktive Stigninger* paa Ejendomme og andre Kapitalrepræsentativer for at inddrages under Beskatningen.

Derved kommer den foreslaaede Lov i særlig Grad til at gaa ud over Landets Erhvervskapital med den deraf følgende Fare for Produktion og Beskæftigelse, og denne Del af Kapitalbesidderne bringes takket være de nominelle Stigninger i en Tilstand af *Illikviditet*, der yderligere kan forsinke Reproduktionen inden for vore Importmuligheders Ramme af de Varemængder, der i det lange Løb alene kan afbøde Presset fra den overflødige Købekraft.

Imidlertid erkender Mindretallet, at *Nødvendigheden af dybtgaaende Indgreb* over for Pengerigeligheden er til Stede, og da det formentlig med Rette kunde befrygtes, at saadanne Indgreb vilde blive endnu mere tyngende enten i Form af en Investeringskontrol eller et skærpet Skatteforslag, hvis den konservative Indflydelse savnedes ved Forslagets Udarbejdelse, har dette Parti allerede før Forslagets Fremsættelse ment

at maatte øve Indflydelse paa dets Bestemmelser saaledes, at Urimlighederne fjernedes, formindskedes eller afbødedes.

Det har for Mindretallet været af Betydning for dets Tiltrædelse, at der før Fremsettelsen opnaaedes en Bestemmelse om Paaligning af et *Stabiliseringslaan*, for hvilket Frigørelse kunde opnaas ved Indbetaling af en Formueafgift svarende til Halvdelen af Laanet. Det derved opnaaede Nedslag i den samlede Beskatning har lettet Byrderne i betydelig Grad. Paa samme Maade har Bestemmelsen om et »Loft« over Ejendoms-skyldstigningen — om end det langt fra kan anses for tilstrækkeligt — jævnet Vejen til Mindretallets Tilslutning.

Derudover har Mindretallet Grund til at anse en Del af de i Udvalget opnaaede Ændringer for tilfredsstillende. Dette gælder især Reglerne om Lempelse for Aktionærer i de saakaldte »Familieaktieselskaber«, Gennemførelsen af »Loftet« over Ejendomme erhvervet i Stigningsperioden, Mildnelse af Skattevirkningen paa Arv og Kapitaludvidelser i Stigningsperioden, Nedsættelse af den skattepligtige Værdi af Skibe, Søassurancebeløb og Henlæggelser til visse Fonds, Lettelserne for de Selvpensionister, hvis Formue afkaster et særlig ringe Udbytte, *Udvidelsen af den laanepligtige Kreds* til at gælde en lang Række Foreninger og Institutioner samt *Nedsættelsen af det afgiftsfri Fradrag* fra 35 000 Kr. til 30 000 Kr., der inddrager flere, men gør det paa en Maade, som ikke øger Byrderne uforholdsmæssigt.

Mindretallet havde imidlertid haabet, at det havde været muligt at faa Virkningen af de fiktive Stigninger begrænset, og har gjort sig Anstrengelser for at overbevise om Hensigtsmæssigheden heraf.

Det har ligeledes sat ind paa at faa *Basistidspunktet* gjort valgfrit imellem 1. Januar 1939 og 1. Januar 1940 ud fra den Betragtning, at det første vilde være rimeligt for Obligationsejere, men det andet rimeligt for alle andre.

Disse saavel som andre Bestræbelser — bortset fra de tidligere nævnte Indrømmelser til Mindretallets Synspunkter — er ikke blevet kronet med Held.

Udvalgsarbejdet har været særdeles grundigt, men det har været saa *forceret*, at en rolig Overvejelse under Medvirken af den offentlige Mening og de Samfundsgrupper, som direkte berøres af Forslaget, har været vanskeliggjort.

Mindretallet havde derfor ønsket en *Udsættelse af Forslagets Vedtagelse* til Efteraaret og havde haabet, at der indtil da vilde være fremvokset en større Forstaaelse for dets Synspunkter. Dets Ønske om en saadan Udsættelse har det udtrykt over for Regeringen, men er blevet mødt med en Afvisning.

De politiske Vilkaar har saaledes ikke tilladt Mindretallet at øve en saadan Indflydelse, at Forslaget bragtes i Overens-

stemmelse med dets principielle Opfattelse. Da det som sagt ikke kan afvises, at en Sanering af Pengevæsenet er nødvendig, indstiller det Lovforslaget til Vedtagelse. Det er endvidere Mindretallets Opfattelse, at den inflationsfærdige, for Erhvervsliv og Prisniveau farlige *Tale om Kronesænkning herefter maa ophøre.*«

Som Det radikale Venstres Repræsentant i Udvalget udtaler *Bertel Dahlgaard*, at »Udvalgsbehandlingen og de Oplysninger, der herunder er fremkommet, har bestyrket Mindretallet i den Opfattelse, at det vil være rigtigst ikke at forhøje det Beløb, som Finansministeren har foreslaaet at inddrage gennem Eengangsskatten. Det er ikke muligt med Sikkerhed at finde det Balancepunkt, hvor paa den ene Side Opsvingningen af ledige Penge giver Mulighed for den fornødne økonomiske Sanering, og hvor paa den anden Side Erhvervslivet bevarer de fornødne Midler til en efter Landets økonomiske Forhold afpasset Kapitalinvestering, men Mindretallet anser det for sandsynligt, at man med den samlede Inddragning af omtrent ca. 3 Milliarder Kr., som det sidste Aars Lovgivning i Forbindelse med Eengangsskatten medfører, vil være nær ved dette Punkt.

Mindretallet ønsker dog at fremhæve, at Forudsætningen for, at Eengangsskatten kan blive et afgørende Led i den økonomiske Sanering, vil være, at Staten og Erhvervslivet i øvrigt fører en fast og maalbevidst økonomisk Politik. Regering og Lovgivningsmagt maa tilvejebringe *Balance i Stats-husholdningen*, og de afgørende Faktorer inden for Erhvervslivet maa søge at *undgaa den Stigning i Produktionsomkostninger*, som vil undergrave Landets Konkurrenceevne.

Med Hensyn til Reglerne for Eengangsskattens Paaligning har det været Mindretallets Formaål at bidrage til, at den kun i mindre Grad angriber den jævne Opsparing, som ogsaa vilde være foregaaet, hvis Krigen ikke havde været, medens de meget høje Afgiftssatser paalægges de egentlige paa Krigskonjunkturerne grundede Formuedannelser.

Over for den gængse Paastand om, at Eengangsskatten berører et alt for lille Udsnit af Befolkningen (bortset fra Foræninger og Selskaber vel ca. 100 000 Skatteydere), ønsker Mindretallet at minde om, at Paaligningen af Eengangsskatten maa ses i Sammenhæng med de store Byrder, som de i de sidste Maaneder gennemførte indirekte Afgifter (150—200 Mill. Kr. aarlig) lægger paa de brede Befolkningslag.

Mindretallet kan i øvrigt udtale sin Tilfredshed med, at det under Udvalgsbehandlingen er lykkedes at fjerne de Urimeligheder i Skatteskalaen, som Mindretallet henlede Opmærksomheden paa ved Lovforslagets første Behandling, ligesom Mindretallet er tilfreds med, at det er lykkedes at indføre be-

tydelige *Lempelser for de mindre Formuer*, hvis Indehavere har en ringe eller ingen Indtægt ved Siden af Formueindtægten.

Uden for Flertallet stod de socialdemokratiske og kommunistiske Udvalgsmedlemmer, der i Fællesskab stillede en Række Ændringsforslag, som hvert af de to Partier nærmere omtaler i Særdtalelser. Desuden stillede Kommunisterne paa egen Haand et enkelt Ændringsforslag.

Socialdemokraterne gør i Betænkningen gældende, at Lovforslaget hverken er tilstrækkelig effektivt med Hensyn til Stabiliseringen af Pengevæsenet eller tilstrækkelig rationelt med Hensyn til Ansættelsen af de afgiftspligtige Formueværdier, ligesom Forslaget ogsaa i andre Henseender maa anses for utilfredsstillende. De af Finansministeren i Udvalget stillede Ændringsforslag har i Hovedsagen ikke raadet Bod paa disse Forhold, bortset fra Opgivelsen af den teknisk set ganske urimelige Opdeling i 3 Skalaer af Satserne for Formuestigningsafgiften af Personer.

Ved Vurderingen af, hvor stort et Beløb der gennem Eengangsydelser bør inddrages af Staten, for at stabile Tilstande kan tilvejebringes inden for det økonomiske Liv, maa til den nuværende Pengemængde paa henvend 5 Milliarder i hvert Fald føjes de gennem Statsforskrivninger paa kortere Sigt nedkulede ledige Penge, der andrager noget over 1 Milliard. Idet den Pengeforsyning, som Omsætningen har behov, anslaaes til 1 Milliard af de nævnte 6 Milliarder, bliver da tilbage et Beløb paa 5 Milliarder. Af disse vil eventuelt et Beløb paa 1,2 Milliarder blive opsuget gennem de foreslaaede Eengangsydelser, hvortil kommer det Beløb paa 1,5 Milliarder, der regnes at indgaa gennem Skatteefterbetalinger og Bøder samt Konfiskation af Værnemagergevinster m. v.

Da den samlede *Pengeopsugning* herefter kun vil udgøre 2,7 Milliarder, maa det forudses, at der — saafremt større Eengangsydelser ikke nu udskrives — i den kommende Tid vil blive optaget meget store langfristede Statslaan til yderligere Sanering af Pengevæsenet. Mindretallet maa imidlertid anse det for urimeligt, at der langt ud i Fremtiden skal paalægges Befolkningen en Skattebyrde til Forrentning og Afdrag af saadanne Laan, og man har derfor gennem en Række *Skærpelser af Lovforslaget* foreslaaet det øjeblikkelige Udbytte af dette forhøjet med et samlet Beløb paa ca. 600 Millioner, samtidig med at man ved at ændre hele Stabiliseringslaanet til en *Stabiliseringsafgift* aflaster Statskassen for Forrentning (med 2 pCt.) og Amortisation af 500 Millioner. Men Forslagene er blankt afvist af Finansministeren og Udvalgets Flertal, hvis fastholdte Eengangsydelser efter Mindretallets Opfattelse ikke opfylder de Krav, som i denne Sag maa stilles til en sund og forsvarlig økonomisk Politik.

Angaaende Mindretallets Ændringsforslag fremhæver Socialdemokraterne i Betænkningen følgende:

Udbyttet af *Formuestigningsafgiften* er foreslaaet forhøjet dels ved under Beskatningen at inddrage betydningsfulde Formuestigninger, som efter Forslaget er afgiftsfri, dels ved at ændre Reglerne for Afgiftsberegningen vedrørende saavel Personer som Aktieselskaber.

I førstnævnte Henseende skal anføres, at *Formueforøgelser, som i Stigningsperioden er tilfaldet Personer, som paa Sluttidspunktet er afgaaet ved Døden*, foreslaas gjort *afgiftspligtige* enten derved, at Dødsboer under offentlig Skiftebehandling udreder Afgiften, eller derved, at Arvingerne efter nærmere Regler svarer Afgift af deres Arvepart (ved Ændringsforslag Nr. 21 bortfalder Retten til at fradrage Arv i Slutformuen eller i Basisformuen). For Dødsboers Vedkommende er det afgiftsfri Beløb dog ansat til 50 000 Kr., og for Personers Vedkommende bortses der ved Beregningen af Formuestigningen fra Arvebeløb under 10 000 Kr.

Er en *Ejendom* i Stigningsperioden erhvervet for en Købesum, der overstiger Vurderingssummen til Ejendomsskyld ved den sidste Vurdering pr. 1. Oktober 1945 med mere end 25 000 Kr., forhøjes Vurderingssummen med det overskydende Beløb. Derved vil de til større Ejendoms køb anvendte Midler blive inddraget under Beskatningen i væsentlig større Omfang end efter Finansministerens Ændringsforslag Nr. 16.

Ved Ændringsforslag Nr. 8 er *Værdistigningen paa større maskinelle Anlæg* o. lign. i et vist Omfang inddraget under Afgiften, idet saadanne Aktiver skal opføres med den ved Formueansættelsen for Skatteaaret 1946—47 fastsatte Værdi med Tillæg af et Beløb lig 20 pCt. af den Sum, hvormed Værdiansættelsen for Skatteaaret 1939—40 oversteg 50 000 Kr.

Endvidere skal nævnes, at Ændringsforslagene Nr. 28, 33 og 34 indeholder Bestemmelser, der i langt højere Grad end Lovforslaget sikrer imod, at en i sig selv afgiftspligtig Formuestigning bliver afgiftsfri som Følge af Ægteskabs Indgaaelse eller Opløsning.

Hvad Afgiftsberegningen angaar, foreslaas den *afgiftsfri Formuestigning for Personer ansat til 25 000 Kr.*, og som Afgiftsskala foreslaas anvendt Skala 3 i Lovforslaget, hvorefter Afgiftssatserne gaar fra 15 pCt. indtil 70 pCt. for afgiftspligtige Formuestigninger ud over 100 pCt. af Basisformuen.

For *Aktieselskaber*, som Mindretallet finder alt for lempeligt behandlet efter Lovforslagets Formaal, foreslaar man en ny Skala, stigende fra 8 pCt. indtil 40 pCt. af den Del af den afgiftspligtige Formuestigning, som gaar ud over 100 pCt. af Basisformuen.

Mindretallet kan i Hovedsagen tiltræde de af Finansministeren foreslaaede Regler for Afgiftsberegningen for Foreninger m. fl., men maa dog anse det for *ubilligt, at Foreninger med en stor Medlemskreds og store Aktiver efter Skalaen kan blive haardere beskattet end Aktieselskaber* med tilsvarende Formuestigning; man foreslaar derfor, at den heromhandlede Afgift ikke skal kunne paalignes med et større Beløb end det, der fremkommer ved Anvendelse af den af Mindretallet foreslaaede Skala for Aktieselskaber.

Som nævnt foreslaar Mindretallet, at den i Lovforslaget indeholdte Forpligtelse til at yde *Stabiliseringslaan* — som dog af den laanepligtige kan afløses ved Betaling af en Afgift, svarende til Halvdelen af Laanet — i sin Helhed *erstattes med en Pligt til at svare Stabiliseringsafgift*. Afgiften skal svares af Formuer over 50 000 Kr. efter en Skala, der gaar fra 6 pCt. til 20 pCt. for den Del af Formuen, som overstiger 1 Million Kr. For Personer, hvis skattepligtige Indkomst for de 3 sidste Skatteaar i Gennemsnit er under 7000 Kr., foreslaar man en Lempelse i Afgiften. Den af Mindretallet foreslaaede Stabiliseringsafgift omfatter ikke de i Finansministerens Ændringsforslag Nr. 59 omhandlede Foreninger m. v.

De *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer udtaler, at de ikke anser Lovforslaget for tilstrækkelig effektivt, hverken med Hensyn til Stabiliseringen af Pengemarkedet gennem Binding af de ledige Penge eller til at skaffe Statskassen de fornødne Midler til at klare de Forpligtelser, der paahviler den, eller de Krav, der kan forventes at blive stillet til den som Følge af Krigen og Besættelsen. Under Hensyntagen til Pengerigeligheden og til den Omstændighed, at man ikke under Krigsaarene i synderligt Omfang har udskrevet Skatter til at dække Statens krigsbetingede Udgifter, maa det anses for forsvarligt og rimeligt gennem en Eengangsskat at tilvejebringe *et Beløb paa henimod det dobbelte af, hvad Lovforslaget tilsigter*, hvorfor Mindretallet sammen med Socialdemokratiet stiller en Række Ændringsforslag, der tilsigter at bringe Nettoprovenuet op paa et Beløb i Nærheden af 2 Milliarder, samtidig med at man ved at ændre Stabiliseringslaanet til en Stabiliseringsafgift undgaar at bebyrde kommende Slægtled med store Skattebyrder til Forrentning og Amortisation af et Laan.

Efter Mindretallets Mening er det *urigtigt allerede nu at tage endelig Beslutning om Anvendelse af de Beløb, der vil indgaa i Henhold til Loven*. Den sanerende Virkning af Eengangsskatten bliver ikke afhængig af, om Indtægten af den benyttes til automatisk Afbetaling paa Reguleringskontoen i Nationalbanken. Mindretallet stiller derfor et selvstændigt Ændringsforslag gaaende ud paa, at Beløbet skal *indsættes paa en særlig Konto*

i *Danmarks Nationalbank*, hvorover der kun kan disponeres efter Rigsdagens Bestemmelse.

Mindretallet tiltræder i øvrigt i det væsentlige de af det socialdemokratiske Mindretal anførte Bemærkninger, men ønsker herudover at anføre: Det fremgaar ikke klart af Flertallets Ændringsforslag under Nr. 7, sammenholdt med Lovforslaget og Bemærkningerne i øvrigt, hvorvidt der herefter bliver Tale om en passende *Værdistigning for Skibe*, og dette synes heller ikke ubetinget givet, selv om Mindretallets Ændringsforslag under Nr. 8 vedtages. Man ønsker Klarhed over, hvorledes Værdiansættelsen for Skibe paa Basistidspunktet tænkes foretaget, og forbeholder sig eventuelt at komme tilbage til dette Spørgsmaal ved 3. Behandling.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget pegede *Ordføreren* (Himmelstrup) paa, at de af Finansministeren stillede Ændringsforslag, som alle var tiltraadt af Udvalget eller dettes Flertal, dels tilsigtede Lempelser, dels Skærpselser, men saaledes at det samlede Provenu kunde ventes at blive omtrent uforandret.

Norlev (D. R.) erklærede, at hans Parti ikke vilde tage noget Medansvar for Lovforslagets Gennemførelse. Forslaget var efter hans Opfattelse utilstrækkeligt over for Formaålet og uretfærdigt i sine Virkninger. Til Betaling af Nationalbankens Gæld burde være taget en almindelig Formueafgift. »Saa kunde man have naaet et virkeligt Resultat, og saa havde man ikke slaaet saa meget i Stykker, som man her vil slaa i Stykker, og ikke begaaet de Clearingmord, som man her vil begaa.« Taleren mente, at Loven vilde hævne sig, ogsaa paa de besiddelsesløse derved, at den hemmer Erhvervslivet.

Uden for Ordførernes Kreds udtalte *Victor Larsen* (K. F.), at naar han vilde stemme for Lovforslaget, skete det udelukkende for at undgaa, at man kom ud for noget værre. Det eneste rigtige havde været at udskyde Sagen, for at der kunde blive Tid til en rolig Overvejelse af den. Udvalget havde ikke haft tilstrækkelig Tid til sit Arbejde; det maatte dog erkendes, at de Ændringer, som Flertallet havde tiltraadt, var Forbedringer. *Tesdorpf* (K. F.) mente, at den foreslaaede Ordning vilde gøre mere Skade end Gavn. Han kunde stemme for en Del af de stillede Ændringsforslag, men ikke for Lovforslaget som Helhed, som han vilde gaa imod.

Ved den efterfølgende Afstemning vedtoges de af Finansministeren stillede og af Udvalget eller dets Flertal tiltraadte Ændringsforslag enten enstemmigt (i en Del Tilfælde uden Afstemning, hvilket gjaldt samtlige uden for Betænkningen stillede Ændringsforslag, der hovedsagelig var af teknisk Karakter) eller med et Flertal af Stemmer; i nogle Tilfælde afholdt

Socialdemokrater og Kommuniste sig fra at stemme. De af Socialdemokrater og Kommuniste i Fællesskab stillede Ændringsforslag blev alle forkastet med 61 eller 62 Stemmer mod 48 eller 49. Det af Kommunisterne paa egen Haand stillede Ændringsforslag forkastedes med 93 Stemmer mod 16, idet Socialdemokraterne stemte med Flertallet, for saa vidt angaar Ændringsforslagene til § 51.

Ved 3. Behandling vedtoges et mindre af Finansministeren stillet og af Udvalget tiltraadt Ændringsforslag enstemmigt, medens Tinget med 57 Stemmer mod 47 forkastede et kommunistisk Ændringsforslag, hvorefter Stabiliseringslaanets Obligationer ikke skulde forrentes. Lovforslaget vedtoges derefter med 105 Stemmer mod 2 (Tesdaorph og Boeck-Hansen); 1 Medlem (Starcke) stemte hverken for eller imod.

Under Sagens Behandling i *Landstinget* beklagede *Thomsen* (S.), at der ikke i højere Grad var blevet taget Hensyn til Socialdemokratiets Ønsker. Men da en Løsning var nødvendig og Forslaget brugbart, anbefalede han det til Vedtagelse. *Stensballe* (V.) fremhævede Betydningen af, at Sagen nu fandt sin Afgørelse, saa Skatteyderne vidste, hvad de havde at rette sig efter; han havde med Tilfredshed hørt, at Finansministeren ikke vilde foreslaa de midlertidige Regler angaaende Indkomstbeskatning af Kursavance paa Aktier forlænget. *Jørgen Jørgensen* (K. F.) kunde ikke uden Betænkelighed stemme for Lovforslaget. Han fandt det bl. a. vanskeligt at forsvare, at der skulde paalignes saavel Formuestigningsafgift som Stabiliseringslaan af det samme Formuebeløb. Det samme Forhold berørtes af *Lannung* (R. V.), der ogsaa mente, at Lovforslaget i flere andre Henseender kunde være mere rationelt udformet. Hvad der maatte føles meget uretfærdigt var, at de, der havde brugt løs af deres Penge, slap langt billigere end de sparsomme; men Taleren erkendte, at det maaske kunde være vanskeligt at undgaa dette. *Hauch* (V.) erklærede paa egne Vegne, at han ikke saa sig i Stand til at stemme for det foreliggende Lovforslag, der efter hans Opfattelse paa en Række Punkter vilde virke uretfærdigt.

Lovforslaget underkastedes i Landstinget en kort Udvalgsbehandling, der ikke resulterede i Ændringsforslag. I Betænkningen udtales:

Ministeren erklærede sig enig med Udvalget i, at Lovforslagets § 6, Stk. 1 c), skal dække samme Kriterium, hvad angaar Udgifter til Smykker og lignende, som Lov Nr. 352 af 22. Juli 1945 om en ekstraordinær Formueopgørelse m. v., saaledes at ogsaa f. Eks. ædle Stene omfattes af Lovbestemmelserne.

Endvidere har Udvalget drøftet nogle Ændringer, som enkelte af Udvalgets Medlemmer har næret Ønske om, herunder navnlig:

»En Udvidelse af Dispensationsbestemmelsen,

Muligheden for ved meget store Spring mellem 8. og 9. Vurdering efter Prøvelse at hæve 8. Vurdering i Tilfælde, hvor en Ejendom paa Basistidspunktet har været væsentligt for lavt vurderet (jfr. herved Bestemmelsen i § 42, Stk. 2),

Muligheden for at undgaa Dobbeltafgift ved at indrømme Fradrag for det halve Stabiliseringslaan i Formuestigningen imod en Ændring af Satserne for Stigningsafgiften samt for Fradrag i Formuestigningen respektive Tillæg til Basisformuen for den Del af Formuefremgangen i 1939, der hidrører fra Tiden forud for Krigsudbrudet.«

Men da disse Ændringer ikke har kunnet faa tilstrækkelig Tilslutning i Udvalget, indstiller *Venstre, Det radikale Venstre* og *Det konservative Folkeparti* med Undtagelse af M. C. Korsgaard Lovforslaget til *Vedtagelse uforandret*.

Et *Mindretal* (C. E. Christiansen, Hans Hansen, Ingeborg Hansen, N. P. Nielsen, Offersen, Thomsen og Willumsen) tilslutter sig den Opfattelse, som er gjort gældende af det socialdemokratiske Mindretal i Folketinget, og som gaar ud paa, at man maa anse det foreliggende Lovforslags Bestemmelser for utilstrækkeligt effektive med Hensyn til Stabiliseringen af Pengevæsenet og heller ikke tilstrækkeligt rationelle med Hensyn til Ansættelsen af de afgiftspligtiges Formueværdier, ligesom Forslaget ogsaa i andre Henseender maa anses for utilfredsstillende. Og da det har vist sig i Udvalget, at hverken Finansministeren eller Flertallet har vist Forstaaelse af eller Villighed til at gaa ind paa Mindretallets Synspunkter, som disse har fundet Udtryk i de af det socialdemokratiske Mindretal i Folketinget stillede Ændringsforslag eller andre i samme Retning gaaende Ændringer, har Mindretallet her ikke fundet det nyttigt at stille Ændringsforslag.

Men da Lovforslaget, som det er oversendt fra Folketinget, desuagtet efter Mindretallets Mening indeholder Bestemmelser, der kan være af Betydning for Stabiliseringen af Landets Pengevæsen, og er et antageligt Forsøg paa Tilvejebringelse af en mere retfærdig Fordeling af Krigstidens Byrder for vort Folk, anbefaler Mindretallet sine Meningsfæller at stemme for Lovforslaget.

Et *andet Mindretal* (M. C. Korsgaard) kan ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 63 Stemmer.

19. Lov om Udskrivning af en Krigskonjunktur-skat m. v. for Skatteaaret 1946—47. (Finansminister *Thorhild Kristensen*). [A. Sp. 6353. — C. Sp. 1861 og 1945].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4759). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4857). Partiernes Ordførere: Johs. Hansen, Edvard Sørensen, Victor Larsen, Robert Mikkelsen og Axel Sørensen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Edvard Sørensen [Formand], Hans Conrad Koefoed, Krog, Laurits Pedersen, Axel Sørensen, Johs. Hansen, V. Buhl, Fr. Dalgaard, H. C. Hansen, Hauberg, Victor Larsen [Sekretær], Christmas Møller, Aksel Møller, Robert Mikkelsen og Aksel Larsen). Betænkning (B. Sp. 1077) afgivet $\frac{15}{5}$. (Ordfører: Victor Larsen). 2. Beh. $\frac{22}{5}$ (F. Sp. 5396). 3. Beh. $\frac{24}{5}$ (F. Sp. 5564). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1462). Partiernes Ordførere: Thomsen, Bækgaard, P. Korsgaard og Lannung. 2. Beh. $\frac{31}{5}$ (L. Sp. 1549). 3. Beh. $\frac{31}{5}$ (L. Sp. 1552). *Loven stadfæstet 14. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 319).

Loven gaar ud paa, at den ved Lov Nr. 335 af 3. Juli 1943 (Aarbo 1942—43, Side 127) indførte Krigskonjunktur-skat af Personer, Merindkomstskat af Aktie- og Andelselskaber samt Tillægsskat af andre Selskaber og Foreninger, hvilke Skatter med uændrede Satser har været gældende for Skatteaarene 1943—44, 1944—45 og 1945—46, ogsaa skal paalignes for 1946—47. Derimod *bortfalder de i Loven indeholdte Regler om bunden Opsparing*, som man ikke længere har anset for nødvendige, da der nu ad anden Vej bindes ledige Penge.

Under Lovforslagets Behandling i *Folketinget* stillede Finansministeren Forslag om to *Ændringer*, der begge blev vedtaget uden Afstemning.

Ifølge den ene af disse skal der i § 4 efter Stk. 2 indføjes følgende nye Stykke:

»Saafremt Skattedepartementet efter derom fremsat Børgering helt har fritaget en Skatteyder for at svare Krigskonjunktur-skat for Skatteaaret 1945—46 — eller for Skatteaaret 1944—45, saafremt Afgørelse for Skatteaaret 1945—46 endnu ikke foreligger —, vil Krigskonjunktur-skat ikke være at paaligne den paagældende for Skatteaaret 1946—47, for saa vidt den paagældendes Indkomstforhold skønnes i det væsentlige at være uændrede.«

Det fremhæves dog i Betænkningen fra det Udvalg, som Folketinget nedsatte til Behandling af Lovforslaget, at Ændringen ikke udelukker Ligningsraadet fra, ifald fremkomne Oplysninger maatte give Anledning dertil, at foranledige den paagældende Skatteyder ansat til Krigskonjunkturskat.

Den anden Ændring gaar ud paa, at følgende nye Stykke skal indføjes efter Stk. 3 i § 5:

»Begæring til Skattedepartementet om Bortfald eller Nedsættelse af Krigskonjunkturskatten skal fremsættes inden 6 Uger efter, at Skatteyderen har modtaget Meddelelse fra Skatteraadet om Paaligning af Krigskonjunkturskatten.

Klager vedrørende tidligere Skatteaar maa være indgivet senest 6 Uger fra denne Lovs Ikrafttræden.«

I Betænkningen udtaler et *Mindretal* bestaaende af de socialdemokratiske og kommunistiske Udvalgsmedlemmer, at man over for Finansministeriet har rejst Spørgsmaalet om en Forhøjelse af den nugældende Skala for Krigskonjunkturskatten. Mindretallet har i den Forbindelse henvist til, at der gennem en saadan Forhøjelse dels kan skaffes Kompensation for den foreslaaede Forøgelse af Forlystelsesafgiften, dels kan tilvejebringes en Støtte for Driftsbudgettet under den anspændte finansielle Situation, hvis Vanskeligheder ogsaa Finansministeren har erkendt.

Det maa efter Mindretallets Opfattelse, ikke mindst under Hensyn til de nylig gennemførte stærke Forhøjelser af en Række indirekte Afgifter, anses for naturligt, at de konjunkturbestemte Indkomster, som nærværende Lovforslag tager Sigte paa, gøres til Genstand for en øget Beskatning, men Finansministeren har afvist enhver Tanke herom. Da Mindretallet under alle Omstændigheder maa ønske den nugældende Beskatning fastholdt, er man trods Afvisningen villig til at medvirke til Lovforslagets Gennemførelse.

Mindretallet har ikke ment at burde fastholde Bestemmelserne om den bundne Opsparing, idet man anser Eengangsskatten for det bedste og mest effektive Middel til Sænering af Pengeforholdene og maa gaa ud fra, at Regeringen inden længe vil se sig nødsaget til at fremsætte Forslag om en saadan Beskatning.

Antallet af Krigskonjunkturskatteydere er, efter hvad *Finansministeren* oplyste i Folketinget, steget fra 29 000 i 1943—44 til 43 000 i 1944—45 og 59 000 i 1945—46, først og fremmest som Følge af Stigningen i det almindelige Indkomstniveau. Efter en foreløbig Opgørelse udgjorde den paalignede Krigskonjunkturskat for Skatteaaret 1945—46 for Personer

ca. 56 Mill. Kr., hvorfra dog vil gaa det Beløb, der bortfalder som Følge af Begæring til Skattedepartementet, hvilket Beløb antagelig vil andrage et Par Mill. Kr. Den paalignede Merindkomstskat for Aktieselskaber og kooperative Virksomheder m. v. udgjorde ca. 16 Mill. Kr. for Skatteaaret 1945—46. Det maa antages, at Provenuet for det nye Skatteaar vil blive noget mindre.

I *Landstinget* gjorde *P. Korsgaard* (K. F.) gældende, at det var tvivlsomt, om 1945 med Rette kunde betegnes som et Krigskonjunkturaar, og *Lannung* (R. V.) fremhævede, at hans Tilslutning til Lovforslaget skete under den Forudsætning, at det var sidste Gang, denne Skat opkrævedes i den nuværende Form.

I Overensstemmelse hermed udtalte *Finansministeren*, at det efter hans Mening maatte være det sidste Aar, i hvilket der kommer en Krigskonjunkturskat i Anledning af den sidst gennemlevede Verdenskrig. Han turde derimod ikke give Tilsgagn om, at det ikke kunde blive nødvendigt næste Aar at tilføre Statskassen Indtægter gennem Skatter, som mere eller mindre kan siges at være en Afløsning af denne Skat.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

20. Lov om Anvendelsen af Efterbetalings- og Bødebeløb vedrørende Indkomst- og Formueskat til Staten og den fælleskommunale Udligningsfond i Finansaarene 1945-46—1948-49. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 3289.—C. Sp. 1109 og 1183].

Fremsat i *Folketinget* $2^{8}/_{2}$ (F. Sp. 2803). 1. Beh. $5/_{3}$ (F. Sp. 2898). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Jensen-Broby, Aksel Møller, Robert Mikkelsen, Axel Sørensen og Stærmose. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Udskrivning af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1946—47 (se Side 112). Betænkning (B. Sp. 915) afgivet $2^{7}/_{3}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $2^{8}/_{3}$ (F. Sp. 3859). 3. Beh. $2^{8}/_{3}$ (F. Sp. 3890). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $2^{9}/_{3}$ (L. Sp. 946). Partiernes Ordførere: Thomsen, Bækgaard, Jørgen Jørgensen og Lannung. 2. Beh. $2^{9}/_{3}$ (L. Sp. 961). 3. Beh. $2^{9}/_{3}$ (L. Sp. 967). *Loven stad-fæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 137).

Loven har følgende Indhold:

Af de Beløb, der i hvert af Finansaarene 1945-46—1948-49 indgaar som *Efterbetaling* af for lidt erlagt Indkomst-

og Formueskat til Staten og den fælleskommunale Udligningsfond og som *Bødetillæg* hertil i Henhold til af vedkommende skattepligtige afgivne og af Finansministeren godkendte Forligstilbud eller i Henhold til Dom, skal for Statskattens Vedkommende 8 Mill. Kr. med Tillæg af $\frac{1}{3}$ af Summen af selve Efterbetalingsbeløbene og for den fælleskommunale Skats Vedkommende 1 Mill. Kr. med Tillæg af $\frac{1}{2}$ af Summen af selve Efterbetalingsbeløbene som hidtil tages til *Indtægt paa Statsregnskabet* henholdsvis under § 5 og § 26, II, medens de eventuelle overskydende Beløb overføres til *Statens Reguleringskonto* hos Danmarks Nationalbank.

I det af Finansministeren fremsatte Lovforslag fandtes yderligere en § 2, som indeholdt følgende Bestemmelser:

»Maa det efter det foreliggende antages, at en skattepligtig, hvem det i Medfør af Bestemmelserne i Statsskattelovens § 42 er paalagt at efterbetale — eventuelt med *Bødetillæg* — for lidt erlagt Skat til Staten, Kommunen eller den fælleskommunale Udligningsfond, ikke vil kunne udrede det ham paahvilende Efterbetalingsbeløb samt det ham paalagte *Bødetilsvaer* uden at maatte realisere for hans Erhvervsvirksomheds Videreførelse nødvendige Driftsaktiver eller en til Bolig for ham og hans Familie benyttet fast Ejendom eller nødvendigt Indbo, kan han af Ligningsraadet henvises til at søge en *Henstands- og Afdragsordning* mod Forrentning af det til enhver Tid resterende Beløb samt mod eventuel Sikkerhed. Afgørelsen heraf træffes af et *Nævn* bestaaende af 5 Medlemmer, hvoraf de fire udnævnes af Finansministeren og et af Indenrigsministeren. Medlemmerne lønnes med et af Finansministeriet fastsat Honorar. Nævnets Forretningsorden fastsættes af Finansministeren. Nævnet kan antage den fornødne Medhjælp.

Det foran omhandlede *Nævn* skal endvidere i Tilfælde, hvor Forholdene i særlig Grad taler derfor, saaledes navnlig hvor Hensynet til Videreførelsen af den skattepligtiges Virksomhed ikke skønnes at kunne varetages gennem en *Henstands- og Afdragsordning*, kunne fremkomme med Indstilling til Finansministeren angaaende *Nedsættelse af det en skattepligtig være sig ved Dom eller administrativt paalagte Bødeansvar*. Den Afgørelse, der herefter træffes af Finansministeren, er bindende ogsaa for Kommunen.«

Denne Paragraf enedes man i Folketinget om at lade udgaa, hvilket hvedfører, at det bliver de almindelige Skattemyndigheder, der skal tage Stilling til de nævnte Spørgsmaal, og at disse skal afgøres paa sædvanlig Maade.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplyses det, at den foreløbige Bearbejdelse af det Materiale, der ved de ekstraordinære Formueopgørelser i Henhold til Lov Nr. 352 af 22. Juli 1945 er stillet til de skattelignende Myndigheders Raadighed, synes at vise, at der foreligger Formuedifferencer til et samlet Beløb af ca. 2,7 Milliarder Kr., repræsenterende Værdier, som hidtil har været unddraget Formuebeskatning, og som for en stor Dels Vedkommende ogsaa maa antages at være oplagt uden om Indkomstbeskatningen. Det Beløb, som paa Grundlag af de saaledes konstaterede Differencer kan antages at ville tilflyde det offentlige som Efterbetaling af for lidt erlagt Skat og som Bøder, vil efter en rent skønmæssig, paa Stikprøver baseret Beregning kunne anslaaes til 1 300 Mill. Kr., fordelt med 900 Mill. Kr. til Staten, 100 Mill. Kr. til den fælleskommunale Udligningsfond og 300 Mill. Kr. til Kommunerne.

Af disse Efterbetalings- og Bødebeløb vil, hedder det videre i Bemærkningerne, kun en ringe Del indgaa inden Udgangen af Finansaaret 1945—46, langt den største Del vil fordele sig indtægtsmæssigt over de efterfølgende Finansaar, idet det maa paaregnes, at den fuldstændige Behandling af hele det gennem Loven af 22. Juli 1945 fremtvungne Oplysningsmateriale og den endelige Afslutning af samtlige Efterbetalings- og Bødesager med det administrative Apparat, der staaer til Raadighed, vil strække sig over en Periode af mindst 3 Aar. Igennem denne Periode vil den Indtægt for Staten og den fælleskommunale Udligningsfond, der normalt fremkommer ved Revisionen af tidligere Aars Skatteligninger, blive mangedoblet og fremtræde som en Indtægt af helt ekstraordinær Art. I Betragtning heraf og under Hensyn til, at disse Skatteefterkrav og Bøder i vidt Omfang vil belaste de Formuer, der skal benyttes som Udskrivningsgrundlag for en eventuel Eengangsskat og derved formindske dennes Provenu, har man fundet det naturligt, at dette Provenu af Efterbetalingssagerne i det Omfang, hvor det overstiger Statens og Udligningsfondens normale Indtægt af disse Sager (disse er beregnet til ca. 8 Mill. Kr. for Statens og ca. 1 Mill. Kr. for Udligningsfondens Vedkommende), ikke behandles som de ordinære Skatteindtægter, men gives samme Anvendelse som den, der paatænkes, for saa vidt angaar en eventuel Eengangsskat, det vil sige til Nedbringelse af Statens Tilsvær ifølge Garantien over for Danmarks Nationalbank.

»Imidlertid er det ikke tilstrækkeligt, at disse Beløb vedvarende forbeholdes Statskassen og Udligningsfondene. Efter den hidtil fulgte Praksis ved Afsluttelsen af Forlig med Skatteyderen om Efterbetaling og Bøde tillades det ham i Overensstemmelse med den for den ordinært paalignede Skat

gældende Lovregel at fradrage Efterbetalingsbeløbet (men ikke Bøden) i sin skattepligtige Indkomst i det Regnskabsaar, i hvilket Efterbetalingen erlægges. Denne *Fradragsret* giver sig altsaa Udslag i en Nedgang i vedkommende Skatteydere skattepligtige Indkomst for det efter Efterbetalingens Præstation følgende Skatteaar og medfører derved et Skattetab for det offentlige, og dette Skattetab, der med den forventede stærke Stigning af Efterbetalingernes aarlige Totalbeløb vil opnaa tilsvarende stærkt forøgede Dimensioner, bør ogsaa tages i Betragtning, naar Talen er om, hvor stor en Del af Efterbetalings- og Bødeprovenuet der vedvarende bør forbeholdes Statskassen og den fælleskommunale Udligningsfond. Skattetabet kan, naar det sættes i Forhold til de aarlige Efterbetalingers Totalbeløb, anslaaes til for Statskassens Vedkommende $\frac{1}{3}$ og for Udligningsfondens Vedkommende $\frac{1}{2}$ af de respektive disse Kasser tilfaldende Efterbetalingsbeløb.

Under Lovforslagets Behandling i *Folketinget* rejstes der fra forskellig Side Indsigelse mod flere af dets Bestemmelser, og dette kom ogsaa til Udtryk i den afgivne Udvalgsbetænkning, i hvilken de socialdemokratiske og kommunistiske Udvalgsmedlemmer hævdede, at betydelige Beløb af de indkomne Efterbetalings- og Bødebeløb burde anvendes til Dækning af Statens Eengangsudgifter efter Besættelsens Ophør. Da Ministeren ikke vilde tiltræde dette og bl. a. henviste til, at Indbetalingen af Efterbetalings- og Bødebeløbene vilde strække sig over flere Aar, stillede Mindretallet et Ændringsforslag, hvorefter de i Lovforslaget omhandlede Midler skulde indsættes paa særlig Konto i Nationalbanken.

Et andet Mindretal, bestaaende af de kommunistiske Udvalgsmedlemmer, gjorde endvidere gældende, »at *betalt Skat ikke bør kunne fradrages* i Indkomsten, men har afstaaet fra nu at stille Forslag til Ændring af de almindelige Regler herom. Mindretallet finder imidlertid ingen Anledning til at opsætte Gennemførelsen af denne Forholdsregel, hvor det drejer sig om Efterbetaling af Skat, som forlængst skulde have været erlagt, og hvor det kan stille sig som tvivlsomt, om den hidtil fulgte Praksis, hvorefter saadant Fradrag er tilladt, stemmer med Loven. Skattesnyderen kan ikke gøre Krav paa den Fordel i saa Henseende, som efter gældende Lov tilkommer den, der rigtigt opgiver sin Indkomst og betaler sin Skat heraf.

For Statens Vedkommende kan Efterbetalingsbeløbene anslaaes at andrage $\frac{2}{3}$ af 900 Mill. Kr. eller ca. 360 Mill. Kr., og Statens Mindreindtægt ved, at dette Beløb tillades fradraget i Indkomsten, anslaaes efter Forslaget til $\frac{1}{3}$ eller ca. 120 Mill. Kr. Selv om Bødebeløbene i Forbindelse med Nægtelse af Fradrag maatte blive noget nedsat, vilde Statens Indtægt ved den fore-

slaaede Ændring blive relativt betydelig, og Mindretallet ser ingen Anledning til af Hensyn til Skattesnyderne at afstaa fra denne Indtægt.

Fra alle Sider støttedes i Udvalget et af Finansministeren fremsat Ændringsforslag om at lade Lovforslagets § 2 udgaa.

Ved anden Behandling vedtoges Finansministerens Ændringsforslag uden Afstemning, medens det fra kommunistisk og socialdemokratisk Side stillede Ændringsforslag forkastedes med 71 Stemmer mod 53 og det kommunistiske Ændringsforslag (angaaende Fradragsretten) med 108 Stemmer mod 14. Efter hvad *H. C. Hansen* (S.) udtalte, var Socialdemokratiet principielt af den Opfattelse, at betalte Skattebeløb ikke skal kunne fradrages i det følgende Aars Indtægt, »men det anser vi for at være et større principielt Anliggende, som ikke naar nogen Løsning ved det Separatforslag, der her stilles».

Ved tredje Behandling anbefalede *H. C. Hansen*, at man undlod at stemme, medens *Robert Mikkelsen* (D. K.) gik imod Lovforslaget med den Begrundelse, at han ikke kunde gaa med til, at de i Lovforslaget omhandlede Midler skal anvendes til Afskrivning paa Statens Reguleringskonto. Lovforslaget vedtoges derefter med 66 Stemmer mod 12; 37 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt. Som Ordfører for Socialdemokratiet gav *Thomsen* det sin Tilslutning, idet han dog gerne havde set, at man havde vedtaget det i Folketinget stillede Ændringsforslag, hvorefter Pengene skulde indsættes paa særlig Konto i Nationalbanken i Stedet for at afskrives paa Reguleringskontoen.

21. Lov om Oprettelse af Amtsskatteraad og Amtsligningsinspektorer. (Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 6455. — C. Sp. 1905 og 1965].

Fremsat i *Folketinget* $16/5$ (F. Sp. 5217). 1. Beh. $24/5$ (F. Sp. 5600). Partiernes Ordførere: *H. C. Hansen*, *Øllgaard*, *Victor Larsen*, *Robert Mikkelsen*, *Axel Sørensen* og *Stærmosé*. 2. Beh. $27/5$ (F. Sp. 5710). 3. Beh. $28/5$ (F. Sp. 5786). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/5$ (L. Sp. 1496). Partiernes Ordførere: *Thomsen*, *Bækgaard*, *Jørgen Jørgensen* og *Lannung*. 2. Beh. $31/5$ (L. Sp. 1550). 3. Beh. $31/5$ (L. Sp. 1553). *Loven stadfæstet 7. Juni 1946*. (Lov-Tid. Nr. 309).

Ifølge Lov Nr. 108 af 31. Marts 1938 om Oprettelse af en Landsskatteret og om Tilsynet med Skatteligningen m. v.

paahviler det Statens Ligningsdirektorat i Forbindelse med Ligningsraadet bl. a. at varetage Tilsynet med, at Ansættelsen af Indkomst og Formue til Skatteberegning sker paa behørig og ensartet Maade over hele Landet. Denne Virksomhed udøves først og fremmest gennem Udfærdigelsen af almindelige vejledende *Anvisninger for de skattelignende Myndigheder* og ved Afholdelse af *Instruktionsmøder* med disse. Ligningsdirektoratet er ogsaa, hvor Forholdene gør det ønskeligt, berettiget til ved en Repræsentant at *deltage i Skatteraadenes og de lokale Ligningsmyndigheders egne Møder og Forhandlinger*, dog uden Stemmeret. Desuden foretager Ligningsdirektoratet en efterfølgende *Revision af Ansættelserne* saavel ved den løbende Ligning som ved tidligere Ligninger med fornødne Ændringer af Ansættelserne eller Afsluttelsen af Forlig om Efterbetaling af for lidt erlagt Skat med eventuelle Bødetillæg. Ændring af Ansættelserne kan foretages af Ligningsraadet eller af Skatteraadene efter Bemyndigelse af Ligningsdirektoratet eller Paalæg af Ligningsraadet. Forligene forelægges med Ligningsraadets Indstilling Skattedepartementet til Godkendelse. For Kommuneskattens Vedkommende ligger Afgørelsen hos Kommunalbestyrelsen.

Siden Ligningsdirektoratets Oprettelse har Varetagelsen af disse Opgaver ifølge Bemærkningerne til Forslaget til den heromhandlede Lov krævet gentagne Udvidelser af Direktoratets Afdeling for Indkomst- og Formueskat, saaledes at denne Afdeling nu omfatter 7 Kontorer med et meget betydeligt Personale. Selv efter disse store Udvidelser maa Direktoratets Kapacitet stadig anses for utilstrækkelig til Løsning af de omfattende Opgaver, som Skattelovgivningens Udvikling i de senere Aar har stillet de skattelignende Myndigheder, og som i særlig Grad er tilfaldet Ligningsdirektoratet. Der tænkes herved ikke mindst paa Lov Nr. 352 af 22. Juli 1945 om en ekstraordinær Formueopgørelse m. v., som har medført en overordentlig stor Forøgelse af Ligningsdirektoratets Arbejdsmængde, navnlig gennem en enorm Stigning i Antallet af Direktoratets Revisionssager. Samtidig har de foreliggende Resultater af de Foranstaltninger, der blev truffet ved nævnte Lov, afsløret saa iøjnefaldende *Mangler ved Skatteligningen* som Følge af for lave Selvangivelser, at en yderligere Effektivisering af Ligningen maa

anses for paatrængende nødvendig. Hertil maa en Skærpelse af Tilsynet med Ligningen anses for paakrævet, og til Opnaaelse heraf synes en *Udbygning af de skattelignende Organer* i Forbindelse med en *Decentralisering af Ligningsdirektoratets Arbejdskraft* afgjort at være at foretrække fremfor en yderligere Udvidelse af selve Direktoratet.

Det er herpaa Loven om Amtsskatteraad og Amtsligningsinspektorer tager Sigte. Hvad den gaar ud paa er følgende:

§ 1. Finansministeren bemyndiges til uden for København og Frederiksberg at oprette *Amtsskatteraad*, hvis Omraade, Amtsskattekredsen, som Regel skal være et Amt med deri værende Købstæder.

For hver Amtsskattekreds oprettes et *Amtsligningsinspektorat*, som hører direkte under Ligningsdirektoratet, og som forestaas af en Amtsligningsinspektør.

§ 2. *Amtsskatteraadet* bestaar af Formændene for Skatteraadene i Amtsskattekredsen samt Amtsligningsinspektøren. Raadets Formand udpeges af Finansministeren blandt Skatteraadets formændene i Amtsskattekredsen.

Amtsskatteraadene skal medvirke til en effektiv og ensartet Ligning inden for Amtsskattekredsen. Raadet skal afholde Møde saavel forinden som efter den foreløbige Ligning og drøfte Foranstaltninger til Tilvejebringelse af Ensartethed og større Effektivitet i Skatteraadenes Virksomhed med Hensyn til Vejledning af de lokale Ligningsmyndigheder og Prøvelse af Ligningen. Skatteraadets medlemmerne i Amtsskattekredsen kan tilkaldes til disse Møder for at deltage i Drøftelserne. Raadet skal i øvrigt holde Møde, naar dets Formand eller Amtsligningsinspektøren finder det ønskeligt.

Amtsskatteraadet kan *ændre Skatteraadenes Ansættelser*, for saa vidt disse Ansættelser er foretaget inden for Amtsskattekredsen. De i Lov Nr. 108 af 31. Marts 1938 indeholdte Regler om Paaklage for Landsskatteretten af Skatteraadets Ansættelser og om Ligningsdirektoratets og Ligningsraadets Beføjelser med Hensyn til Undersøgelse og Ændring af Skatteraadets Ansættelser skal ogsaa gælde for Amtsskatteraadets Ansættelser.

Medlemmerne af Amtsskatteraadet lønnes med Honorarer, der fastsættes paa de aarlige Finanslove. De erholder

Dagpenge efter de samme Regler som Skatteraadsmlemmer.

§ 3. *Amtsligningsinspektøren* er Ligningsdirektoratets stedlige Repræsentant, for saa vidt angaar Ansættelserne af Indkomst og Formue. Han skal føre Tilsyn med, at disse Ansættelser inden for Amtsskattekredsen foretages behørigt i Overensstemmelse med Lovgivningen og de af Ligningsdirektoratet og Ligningsraadet givne Anvisninger. Han er berettiget til at deltage i de lokale Ligningsmyndigheders og Skatteraadets Møder og Forhandlinger, dog uden Stemmeret.

Amtsligningsinspektøren foretager efter nærmere Direktiver fra Ligningsdirektoratet *Revision af Ligningen* inden for Amtsskattekredsen.

Amtsligningsinspektøren skal efter Begæring fra et Skatteraad i videst muligt Omfang bistaa Skatteraadet ved Behandlingen af større Sager, der kræver særlig teknisk Indsigt.

Amtsligningsinspektøren virker tillige som Forretningsfører for Amtsskatterraadet. De i Inspektoratet behandlede Sager, som skal drøftes i Raadet, forelægges i Raadets Møder af Amtsligningsinspektøren.

§ 4. Saafremt Amtsligningsinspektøren maatte finde, at Statens Tarv ikke er tilstrækkeligt varetaget ved en af Amtsskatterraadet truffen Afgørelse, eller at der af andre Grunde kan rejses væsentlige Indvendinger mod Afgørelsen, skal han indberette Sagen til Ligningsdirektoratet.

§ 5. Finansministeren kan bemyndige Amtsligningsinspektørerne til under Skattedepartementets Tilsyn at udøve de Finansministeren tilkommende Beføjelser til at *eftergive eller nedsætte Indkomst- og Formueskat til Staten og den fælleskommunale Udligningsfond* inden for de af Finansministeren fastsatte Grænser og efter nærmere af ham givne Regler.

§ 6. I Sager angaaende *Efterbetaling af Skat* uden egentlig Ændring af selve Skatteansættelsen kan Finansministeren bemyndige Ligningsraadet, i mindre Sager Amtsskattraadene, til i det af Ministeren fastsatte Omfang og efter af ham givne Retningslinier selv at træffe Afgørelse i Sagen.

§ 7. Finansministeren fastsætter de fornødne nærmere Regler vedrørende Amtsskattraadenes og Amtsligningsinspektørernes Virksomhed, ligesom Finansministeren i øvrigt

fastsætter de til Lovens Gennemførelse fornødne nærmere Regler.

§ 8. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder straks i Kraft.

Lovforslaget var udarbejdet af et af *Skattekommissionen* nedsat Udvalg og enstemmigt tiltraadt af denne. Det blev paa Rigsdagen vedtaget med Tilslutning fra alle Sider.

Efter hvad *Robert Mikkelsen* (D. K.) udtalte under Sagens Behandling i *Folketinget*, kunde hans Parti have ønsket, at der var tillagt de nye Amtsligningsinspektører en mere selvstændig Stilling, og at deres Virkeomraade ikke netop blev et Amt. Ogsaa paa andre Punkter kunde Lovforslaget efter Kommunisternes Opfattelse være bedre affattet, men de vilde gerne medvirke til dets hurtige Gennemførelse og haabede saa i øvrigt paa, der senere kunde blive Lejlighed til at rette paa de Mangler, som Ordningen maatte vise sig at være behæftet med.

22. Lov om Selvangivelsen af Indkomst og Formue, om Foranstaltninger til Kontrol med Selvangivelsen og om Straffen for Skattesvig m. v. (Finansminister *Thorvald Kristensen*). [A. Sp. 7125 — C. Sp. 2297 og 3167].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁴/₆ (F. Sp. 6110). 1. Beh. ¹⁹/₆ (F. Sp. 6214). Partiernes Ordførere: Johs. Hansen, Øllgaard, Victor Larsen, Robert Mikkelsen, Axel Sørensen, Størmosen og Starcke. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Øllgaard [Formand], Edvard Sørensen, Sønderup, Axel Sørensen, Aage Fogh, Johs. Hansen, V. Buhl, H. C. Hansen, Hauberg, Kai Jensen, Victor Larsen [Sekretær], Gyldenslette, Kristen Amby, Robert Mikkelsen og Fuglsang). Betænkning (B. Sp. 2657) afgivet ³/₇. (Ordfører: Øllgaard). 2. Beh. ¹/₇ (F. Sp. 6635). 3. Beh. ⁵/₇ (F. Sp. 6739). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ⁹/₇ (L. Sp. 1985). Partiernes Ordførere: Thomsen, Fuglsang, Jørgen Jørgensen og Martin Sørensen (Peterslund). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Udskrivning af en Formuestigningsafgift og et Stabiliseringslaan (se Side 146). Betænkning (B. Sp. 2355) afgivet ¹⁰/₇. (Ordfører: Fuglsang). 2. Beh. ¹¹/₇ (L. Sp. 2133). 3. Beh. ¹¹/₇ (L. Sp. 2146). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 392).

Ovennævnte Lov bygger ligesom Loven om Amtsskatte raad og Amtsligningsinspektorer paa Forslag udarbejdede

af et af *Skattekommissionen* nedsat Udvalg og tager som denne Sigte paa en *Forbedring af den almindelige Skattelignings Effektivitet*.

Lovens Indhold er følgende:

Afsnit I.

§ 1. Enhver, der omfattes af Reglerne om Formueskattepligt i Henhold til Lovgivningen om Indkomst- og Formueskat til Staten, skal være *pligtig at selvangive sin Formue*, hvad enten denne er positiv eller negativ, samt til herved at *specifisere Aktiver og Passiver* efter Finansministerens nærmere Bestemmelse, dog skal der ikke kunne forlanges Specifikation af Tilgodehavender eller Gæld vedrørende leverede eller modtagne Varer eller Ydelser, for saa vidt behørig Specifikation heraf indeholdes i Forretningsbøger, paa hvilke Selvangivelsen er baseret, jfr. § 6.

Hvor *rettidig og behørig Selvangivelse* af Formuen i Overensstemmelse med de foran fastsatte Regler *ikke foreligger*, forholdes som følger:

- a. Ved den foreløbige Ligning skal Formuen af Ligningsmyndigheden ansættes til et Beløb, der er mindst 40 pCt. højere end Formueansættelsen for det foregaaende Skatteaar, dog mindst til 5 000 Kr. Ansættelsen kan, saafremt den rettidig paaklages til Skatteraadet, kun nedsættes, for saa vidt den overstiger den virkelige Formue med mere end 40 pCt., og Skatteyderen skal i alle Tilfælde ansættes til den virkelige Formue med Tillæg af 40 pCt.
- b. Paaklages den foreliggende Ansættelse ikke til Skatteraadet, skal dette forhøje Ligningsmyndighedens Ansættelse med mindst 20 pCt.
- c. Paaklages Skatteraadets Ansættelse til Landsskatretten, skal den skattepligtige Formue, saafremt der har været klaget til Skatteraadet over Ligningsmyndighedens Ansættelse, ansættes til den virkelige Formue med Tillæg af 40 pCt. Har Ligningsmyndighedens Ansættelse ikke været paaklaget til Skatteraadet, ansættes den skattepligtige Formue til den virkelige Formue med Tillæg af 60 pCt.

- d. Fremkommer Selvangivelse, hvad enten dette sker frivilligt eller efter Paalæg af Dagbøder, efter Udløbet af Fristen for Selvangivelsens Indgivelse, men inden den foreløbige Ansættelse er foretaget, skal den skattepligtige Formue ansættes til den virkelige Formue med Tillæg af 40 pCt.

I øvrigt kan Indsendelsen af behørig Selvangivelse af Formuen i Overensstemmelse med Reglerne i Stk. 1 fremtvinges ved Paalæg af *Dagbøder*, der ikendes af Finansministeren eller den Myndighed, som han tillægger Beføjelse hertil.

§ 2. Hvor *rettidig og behørig Selvangivelse af Indkomsten* i Overensstemmelse med Reglerne i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 22 *ikke foreligger*, skal forholdes som følger:

- a. Ved den foreløbige Ligning skal Indkomsten af Ligningsmyndigheden ansættes til et Beløb, der er mindst 25 pCt. højere end Indkomstansættelsen for det foregaaende Skatteaar. Ansættelsen kan, saafremt den rettidig paaklages til Skatteraadet, kun nedsættes, for saa vidt den overstiger den virkelige Indkomst med mere end 25 pCt., og Skatteyderen skal i alle Tilfælde ansættes til den virkelige Indkomst med Tillæg af 25 pCt.
- b. Paaklages den foreliggende Ansættelse ikke til Skatteraadet, skal dette forhøje Ligningsmyndighedens Ansættelse med mindst 15 pCt.
- c. Paaklages Skatteraadets Ansættelse til Landsskatteretten, skal den skattepligtige Indkomst, saafremt der har været klaget til Skatteraadet over Ligningsmyndighedens Ansættelse, ansættes til den virkelige Indkomst med Tillæg af 25 pCt. Har Ligningsmyndighedens Ansættelse ikke været paaklaget til Skatteraadet, ansættes den skattepligtige Indkomst til den virkelige Indkomst med Tillæg af 40 pCt.
- d. Fremkommer Selvangivelse efter Udløbet af Fristen for dennes Indgivelse, men inden den foreløbige Ansættelse er foretaget, skal den skattepligtige Indkomst ansættes til den virkelige Indkomst med Tillæg af 25 pCt.

§ 3. Efter Indstilling af Ligningsraadet kan Finansministeren bestemme, at *Udøvere af et Erhverv*, for hvilket der ikke

i den øvrige Lovgivning er foreskrevet Bogføringspligt, skal være *pligtige at føre et Regnskab*, der opfylder de af Ligningsraadet fastsatte Mindstekrav, samt til inden Udløbet af Fristen for Indgivelse af Selvangivelse til Ligningsmyndighederne at indsende et paa Grundlag af dette Regnskabsmateriale udarbejdet Driftsregnskab.

Saafrømt en skattepligtig, der i Henhold til foranstaaende Bestemmelse eller i Henhold til Bestemmelsen i § 22, Stk. 4, i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten er pligtig at indsende Driftsregnskab til Ligningsmyndigheden, *undlader at indsende dette rettidigt*, betragtes hans Selvangivelse af Indkomsten som ugyldig med alle deraf følgende Virkninger for Ansættelsen og Retten til Paaklage af denne.

§ 4. De i §§ 1—3 nævnte *Følger af manglende Selvangivelse* af Indkomst eller Formue eller af ikke-rettidig Indsendelse af Driftsregnskab *kan bortfalde* efter Bestemmelse af Amtsskatteraadet, naar den skattepligtige indgiver Andragende herom med Angivelse af en efter Raadets Skøn *fyldestgørende Undskyldningsgrund*.

Amtsskatteraadet kan endvidere efter Indstilling fra vedkommende kommunale Ligningsmyndighed i Tilfælde, *hvor Raadet skønner det rimeligt*, bestemme, at de i §§ 1—3 indeholdte Regler om, hvorledes der vil være at forholde ved Ansættelsen af Indkomst eller Formue i Tilfælde af manglende Selvangivelse, *ikke bringes til Anvendelse*.

I København og Frederiksberg kan tilsvarende Dispensation meddeles af Direktoratene for de paagældende Kommuners Skattevæsen.

Ligningsraadet kan ændre de af Amtsskatteraadene og Direktoratene for Københavns og Frederiksberg Kommuners Skattevæsen i Henhold til nærværende Paragraf truffne Afgørelser, ligesom Raadet selv meddeler Dispensation fra de i §§ 1—3 fastsatte Regler i Sager, der er indbragt for Landsskatteretten.

§ 5. Oplyses det senere — herunder ogsaa ved Behandlingen af Skatteyderens Dødsbo, jfr. § 43 i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 — i Tilfælde, hvor gyldig Selvangivelse af Indkomsten eller Formuen ikke foreligger, og hvor Ansættelsen er foretaget i Overensstemmelse med de i §§ 1 og 2

samt § 3, Stk. 2, fastsatte Regler, at *den paagældende Skatteydere virkelige Indkomst eller Formue har oversteget den ansatte Indkomst eller Formue*, skal den for lidt erlagte Indkomst- eller Formueskat, for saa vidt Strafansvar i Medfør af § 13 ikke maatte være forskyldt, *efterbetales med det dobbelte Beløb.*

Afsnit II.

§ 6. De skattelignende Myndigheder er berettigede til, naar særlige Forhold taler derfor, hos alle erhvervsdrivende, hvis Selvangivelse er baseret paa et Regnskab, hvad enten disse er pligtige at føre autoriserede Forretningsbøger eller ej, at faa *Adgang til paa Stedet at gennemgaa det Regnskabsmateriale* med Bilag, der paaberaabes som Grundlag for Selvangivelsen.

§ 7. De skattelignende Myndigheder kan, naar særlige Forhold taler derfor, kræve Adgang til paa Stedet at lade foretage *Opgørelse og Vurdering af Varelager, Besætning, Inventar, Maskiner og andet Driftsmateriel.*

§§ 6 og 7 havde i det oprindelige Lovforslag en noget anden Affattelse. Ændringerne tilsigtede at tydeliggøre, at det ikke er Hensigten, at de Skattemyndighederne her tillagte Beføjelser skal udøves generelt, men at de *kun skal bringes til Anvendelse over for enkelte Skatteydere eller Grupper af saadanne*, naar der foreligger Formodning om, at de til Skattemyndighederne afgivne Oplysninger hviler paa et urigtigt eller mangelfuldt Grundlag.

§ 8. *Offentlige Myndigheder* og Bestyrelser for Pengeinstitutter, Selskaber, Foreninger, Stiftelser, Legater og andre *Institutioner* er pligtige uden Betaling i begæret, men kort Form for bestemte, navngivne skattepligtiges Vedkommende eller — efter Finansministerens nærmere Bestemmelse — for Grupper af skattepligtige uden Opgivelse af Navne i Skattemyndighedernes Begæring, saa vidt muligt, at *meddele de skattelignende Myndigheder alle de Oplysninger*, der kan tjene disse Myndigheder til Vejledning ved Udførelsen af deres Hverv. Samme Pligt paahviler *Bankierer, Vekselerere og Sagførere*, for saa vidt angaar Mellemværende med deres Kunder og Klienter, samt andre Personer, der har Midler til Forvaltning, for saa vidt angaar det i denne Anledning bestaaende Mellemværende.

Enhver, der har beskæftiget lønnet Medhjælp i sin Virksomhed, er paa Begæring pligtig uden Betaling at meddele de skattelignende Myndigheder Oplysning, eventuelt i Fortegnelsesform, om de *udbetalte Lønninger, Gratialer o. lign.* og om Modtagernes Navne og Bopæl. Er Arbejdsgiveren i Tilfælde, hvor Lønnen er udbetalt gennem Mellemand, ude af Stand til at meddele disse Oplysninger, paahviler Pligten Mellemanden. Som Følge heraf er Arbejdsgiveren, eventuelt Mellemanden, pligtig ved Ansættelsen af Lønmodtageren at afkræve denne Oplysning om Navn og nøjagtig Adresse; for Oversiddelse af denne Pligt kan der af Finansministeren ikendes den paagældende en Bøde af indtil 1 000 Kr.

Banker, Vekselmæglere, Vekselerere og andre, som driver saadan Omsætning med offentlige Værdipapirer, at de er pligtige at føre Bøger efter Lov Nr. 98 af 10. Maj 1912, skal paa Forlangende meddele de skattelignende Myndigheder de *Oplysninger vedrørende Køb og Salg af Værdipapirer*, der kan tjene til Vejledning ved Skatteansættelsen. Hvor Køberen eller Sælgeren repræsenteres af en Sagfører eller anden befuldmægtiget, er denne pligtig at give Oplysning om Klientens Navn og Adresse.

Fabrikanter og Engroshandlende samt andre næringsdrivende, som efter Finansministerens Afgørelse kan side-stilles med disse, skal paa Begæring meddele de skattelignende Myndigheder *Oplysning om deres Omsætning med enkelte navngivne Kunder eller Leverandører*, dog kun for saa vidt det drejer sig om Omsætning af saadanne Varer, som af vedkommende Kunde eller Leverandør forhandles eller fremstilles som et Led i hans Næring eller Bedrift.

§ 9. Vægrer nogen sig ved at efterkomme en i Henhold til Bestemmelserne i §§ 6, 7 og 8 fremsat Begæring fra de skattelignende Myndigheder, afgør Finansministeren, hvorvidt han er pligtig dertil, og kan om fornødent *fremtvinge Pligtens Efterkommelse ved Paalæg af Dagbøder*.

§ 10. Offentlige Kasser, Kredit- og Hypotekforeninger, Aktieselskaber, Banker, Sparekasser, Vekselmæglere, Vekselerere og andre, som *indløser Rente- og Udbyttekuponer*, skal være forpligtet til som Betingelse for Indløsningen og under Iagttagelse af de Legitimationsbestemmelser, som

maatte blive fastsat af Finansministeren, for den, der begærer Indløsningen, og i en af Ministeren foreskreven Form, at *kræve opgivet Navn og nøjagtig Adresse* for de paa-gældende Kuponejere tillige med Oplysning om Kuponbeløbets Størrelse og for Aktiers Vedkommende desuden om Selskabets Navn, samt til efter Finansministerens nærmere Bestemmelse at *indsende dette Oplysningsmateriale* til de skattelignende Myndigheder.

Ved *grov Forsømmelighed* med Hensyn til de i nærværende Paragraf ommeldte Pligter straffes den eller de for Forholdet ansvarlige, for saa vidt Forholdet ikke omfattes af § 15, med Bøde.

§ 11. Med Hensyn til de Konti hos Banker og Sparekasser samt andre, der modtager Penge som Indskud, hvorom der efter Finansministerens nærmere Bestemmelse med Hjemmel i § 8 kan begæres Oplysning, kan Finansministeren bestemme, at der i 6 Maaneder fra et fastsat Tidspunkt *ikke maa foretages Disposition over Konti, om hvis Indhaveres Navn og Adresse Indskudsmotageren ikke har sikker Kundskab*, forinden der er foretaget Anmeldelse om Ejerforholdet under Afgivelse af en af Finansministeren nærmere fastsat Legitimation for den, som første Gang efter Kontoens Spærring vil disponere over denne. Saadanne Konti, som de skattelignende Myndigheder ikke har kunnet henføre til de virkelige Ejere, kan efter Finansministerens nærmere Bestemmelse yderligere spærres i et af ham fastsat Aaremaal. De Konti, der efter Udløbet af dette Aaremaal endnu ikke er anmeldt og legitimeret, skal herefter indberettes til Skatte-departementet. Disse Konti vil da efter forudgaaende offentlig Varsling med 6 Maaneders Frist, og saafremt ingen berettiget Indsigelse fremkommer, være at inddrage til Fordel for Statskassen. Finansministeren kan dog under særlige Omstændigheder dispensere fra saadan Inddragelse eller tillade Godtgørelse af allerede inddragne Beløb.

Ved *grov Forsømmelighed* med Hensyn til de i nærværende Paragraf ommeldte Pligter straffes den eller de for Forholdet ansvarlige, for saa vidt Forholdet ikke omfattes af § 15, med Bøde.

§§ 10 og 11 undergik i Folketinget mindre Ændringer, som bl. a. tilsigtede at tydeliggøre, at Kravet om Legitimation skal

stilles til den, der møder op med Kuponer til Indløsning, respektive disponerer over den spærrede Konto.

§ 12. Hvor der i nærværende Lov er tillagt de skatte-lignende Myndigheder Ret til at kræve Oplysninger til Brug ved Skatteansættelsen, tilkommer samme Ret Landsskatte-retten til Brug ved Klagebehandlingen.

Afsnit III.

§ 13. Den, der *i svigagtig Hensigt* afgiver urigtige, ufuldstændige eller paa anden Maade *vildledende Oplysninger* til Brug ved Ansættelsen af sin egen eller en af ham repræsenteret Skatteydere skattepligtige Indkomst eller Formue eller til Brug ved Beregningen af sin egen eller en af ham repræsenteret Skatteydere Indkomst- eller Formueskat, *straffes*, hvad enten det offentlige har lidt Tab derved eller ej, med Bøde indtil 5 Gange det Beløb, der ved det svigagtige Forhold er eller, saafremt Oplysningerne var blevet taget til Følge, vilde være unddraget det offentlige, eller i særlig grove Tilfælde med Hæfte eller Fængsel i indtil 2 Aar.

Foreligger der ved et Forhold som det foran ommeldte alene *grov Uagtsomhed*, er Straffen Bøde indtil 3 Gange det Beløb, der ved Forholdet er eller, saafremt Oplysningerne var blevet taget til Følge, vilde være unddraget det offentlige.

Saafremt der ved Forholdet efter Ligningsraadets Skøn ikke kan antages at være forskyldt højere Straf end *Bøde*, ikendes denne af Finansministeren, medmindre enten denne eller den skyldige selv ønsker Sagen afgjort ved Rettergang. Den Del af Bøden, som vedrører Skat i Henhold til Loven om personlig Skat til Kommunen eller de kirkelige Afgifter, ansættes i samme Forhold til de paagældende Skatte- og Afgiftsbeløb som den Statsskatten vedrørende Bøde til Statsskattebeløbet. Vedkommende Kommunalbestyrelse kan dog helt eller delvis *eftergive* det af Finansministeren ansatte Bødebeløb vedrørende Kommuneskatten og de kirkelige Afgifter, saafremt to Trediedele af Kommunalbestyrelsens Medlemmer — i København den samlede Magistrat — i det enkelte Tilfælde stemmer derfor. Vedrører Forholdet alene Skat til Kommunen, varetages Ligningsraadets og Finansmini-

sterens foran nævnte Funktioner af vedkommende Kommunalbestyrelse (i København Magistraten).

I *Skattebesvigelssager af mere alvorlig Karakter* vil den paagældendes Navn, Stilling og Bopæl samt Størrelsen af saavel Efterbetalingen af den for lidt erlagte Skat som den ikendte Bøde være at *offentliggøre i Statstidende*. Ligningsraadet fastsætter nærmere Regler for, hvilke Afgørelser der herefter skal offentliggøres, idet Raadet i saa Henseende skal tage Hensyn til den ikendte Bødes Størrelse, det Skattebeløb, der er eller vilde være blevet unddraget det offentlige, samt Forholdet mellem dette Beløb og det for den paagældende Periode af vedkommende erlagte Skattebeløb.

Hvor *Frihedsstraf* idømmes for et Forhold af den i Stk. 1 omhandlede Art, skal den skyldige tillige *som Tillægsstraf idømmes en Bøde* af indtil 5 Gange det Beløb, der ved Forholdet er eller, saafremt Oplysningerne var blevet taget til Følge, vilde være unddraget det offentlige.

Forrest i § 13, Stk. 4, stod der oprindeligt: »I større Skattebesvigelssager vil den paagældendes Navn. . . « Den ændrede Affattelse tilsigter at pointere, at der ved Afgørelsen af, om Offentliggørelse af den bødefældtes Navn m. v. skal ske, ikke blot skal tages Hensyn til Forseelsens økonomiske Omfang, men ogsaa til Forseelsens moralske Karakter i det hele taget.

§ 14. *Den, der erhvervsmæssigt bistaar en skattepligtig med Affattelsen af dennes Selvangivelse* til Brug ved Ansættelsen til Indkomst- eller Formueskat eller ved Opstillingen af Regnskab til Brug for de skattelignende Myndigheder, og som ved denne sin Virksomhed *forsætligt unddrager eller søger at unddrage det offentlige skyldig Skat*, straffes med Hæfte eller under skærpene Omstændigheder med Fængsel i indtil 2 Aar. Er der ved den ommeldte Virksomhed alene udvist *grov Uagtsomhed*, er Straffen Bøde eller under skærpene Omstændigheder Hæfte.

Den, der i øvrigt forsætligt medvirker til et Forhold af den i § 13, Stk. 1, ommeldte Art, straffes med Bøde eller under skærpene Omstændigheder med Hæfte.

§ 15. Den, der til Brug ved Kontrollen med Skatteligningen *forsætligt afgiver urigtige Oplysninger*, eller som forsætligt medvirker hertil, straffes med Bøde, Hæfte eller under skærpene Omstændigheder, saaledes navnlig saafremt Ger-

ningen er begaaet for Vindings Skyld, med Fængsel i indtil 2 Aar.

§ 16. I Sager, hvor Strafansvar efter §§ 13—15 maa antages at være forskyldt, kan de skattelignende Myndigheder begære *Politiets Medhjælp* til Sagens Opklaring.

§ 17. Bøder, der beregnes efter Reglerne i § 13, tilfalder de respektive til Skatten berettigede Kasser. I øvrigt tilfalder Bøder i Henhold til nærværende Lov Statskassen.

Bøder i Henhold til § 13 kan kræves betalt i den bødefældtes Dødsbo. Har den bødefældte handlet for et Selskab eller en Forening, kan Bøden, hvis den ikke betales af den bødefældte, forlanges betalt og eventuelt inddrives ved Udpantning hos Selskabet eller Foreningen.

Afsnit IV.

§ 18. De i nærværende Lovs §§ 1 og 2 indeholdte Bestemmelser finder *første Gang Anvendelse ved Skatteligningen for Skatteaaret 1947—48*. I øvrigt træder Lovens Bestemmelser straks i Kraft.

Samtidig med Lovens Ikrafttræden *bortfalder* i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten Bestemmelserne i § 26, 2. Stk., og § 40 samt i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 om personlig Skat til Kommunen Bestemmelserne i § 45 og i Lov Nr. 110 af 18. April 1910 om Indkomstskat til Københavns Kommune Bestemmelserne i § 16.

Bestemmelserne i nærværende Lovs Afsnit III træder i Stedet for Bestemmelserne i § 41 i Lov Nr. 149 af 10. April 1922, § 43 i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 om personlig Skat til Kommunen og i § 28 i Lov Nr. 110 af 18. April 1910 om Indkomstskat til Københavns Kommune, hvilke Bestemmelser dog stadig skal finde Anvendelse paa Oplysninger afgivet inden nærværende Lovs Ikrafttræden.

§ 19. De til Lovens Gennemførelse i øvrigt fornødne nærmere Regler gives af Finansministeren.

§ 20. Denne Lov gælder ikke for Færøerne.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget pegede *Finansministeren* paa, at Lovforslaget i første Række gik ud paa en kraftig Forøgelse af de Impulser til at fremkomme med Selvangivelse af Indkomst og Formue, som hidtil har foreligget i Lovgivningen. I Afsnit II foresloges en Række Regler, som skulde

give de skattelignende Myndigheder væsentlig forbedrede og udvidede Muligheder for at øve Kontrol med Selvangivelserne. Enkelte af disse Regler, nemlig Bestemmelserne i § 6 om Skattemyndighedernes Ret til paa Stedet at gennemgaa Skatteydernes Regnskabsmateriale og i § 7 om Retten til paa Stedet at foretage Opgørelse og Vurdering af Varelager, Besætning, Inventar, Maskiner og lignende var taget fra Pengeloven af 22. Juli 1945. Andre, som Bestemmelserne i § 8, var hentet fra Statsskattelovens § 26, men betegnede en Udvidelse og Klargøring af dennes Regler.

Angaaende § 14 udtalte Ministeren: »Den hidtil gældende Lovgivning har ikke afgivet Hjæmmel til at straffe den, der optræder som *Medhjælper ved Skattesvig*. Hertil indeholdes der imidlertid nu udtrykkelig Hjæmmel i Forslagets § 14, og det er her foreslaaet at behandle den erhvervsmæssige Medhjælp, nemlig den, der præsteres af Revisorer, Regnskabskonsulenter, Sagførere og andre, i hvis Erhverv det indgaar at bistaa Skatteydere med Affattelsen af deres Selvangivelse og Opstilling af Regnskaber til de skattelignende Myndigheders Brug, som en særlig kvalificeret Forbrydelse, der ikke kan medføre lavere Straf end Frihedsstraf. Disse Folk virker jo hver især inden for en større Kreds af Skatteydere, og naar de udnytter deres faglige Indsigt til at hjælpe deres Klienter til at føre Skattemyndighederne bag Lyset, gør de sig skyldige i et ganske særlig strafværdigt Forhold, som det maa anses for rimeligt at bedømme strengere end den enkelte Skatteydere Forseelse.»

Lovforslaget mødte ved første Behandling i *Folketinget* overvejende Tilslutning fra Ordførernes Side, om end adskillige af dets Bestemmelser blev gjort til Genstand for Kritik. Kun Retsforbundet gik imod Lovforslaget, hvilket skete med den Begrundelse, at man fandt det for vidtgaende.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling stillede Finansministeren Forslag om de ovenfor omtalte Ændringer, der alle var tiltraadt af Udvalget, bortset fra Ændringsforslaget til § 13, som Kommunerne ikke kunde tiltræde, da de ønskede Paragraffen affattet paa en væsentlig anden Maade end foreslaet, nemlig saaledes:

»Den, der i svigagtig Hensigt afgiver urigtige, ufuldstændige eller paa anden Maade vildledende Oplysninger til Brug ved Ansættelsen af sin egen eller en af ham repræsenteret Skatteydere skattepligtige Indkomst eller Formue eller til Brug ved Beregningen af sin egen eller en af ham repræsenteret Skatteydere Indkomst- eller Formueskat, straffes, hvad enten det offentlige har lidt Tab derved eller ej, med Bøder indtil 5 Gange det Beløb, der ved det svigagtige Forhold er eller, saafremt Oplysningerne var blevet taget til Følge, vilde være und-

draget det offentlige, med Hæfte eller under særlig skærpende Omstændigheder med Fængsel i indtil 2 Aar.

Foreligger der ved et Forhold som det foran ommeldte alene grov Ugtsomhed, er Straffen Bøde indtil 3 Gange det Beløb, der ved Forholdet er eller, saafremt Oplysningerne var blevet taget til Følge, vilde være blevet unddraget det offentlige, eller under særlige skærpende Omstændigheder Hæfte i indtil 6 Maaneder.

Hvor Frihedsstraf idømmes for et Forhold af den i Stk. 1 eller i Stk. 2 omhandlede Art, skal den skyldige tillige som Tillægsstraf idømmes en Bøde af indtil 5 Gange — hvis Forholdet falder ind under Stk. 2, dog kun 3 Gange — det Beløb, der ved Forholdet er eller, saafremt Oplysningerne var blevet taget til Følge, vilde være unddraget det offentlige.

Er der som Følge af det strafbare Forhold erlagt for lidt i Skat til Erhvervskommunen, og der ikke ved Rettens Fastsættelse af Bøden i Henhold til Stk. 1—3 har kunnet tages Hensyn hertil, skal Bestyrelsen for Erhvervskommunen ikende den skyldige en Bøde, der forholdsmæssigt svarer til den af Retten idømte.«

Samtidig foreslog Kommunerne, at § 16 skulde udgaa, og at § 17, Stk. 1, skulde affattes saaledes:

»Bøder, der idømmes i Henhold til § 13, Stk. 1—3, tilfalder forholdsmæssigt de respektive til Skatten berettigede Kasser; de kan ikke eftergives eller nedsættes af Finansministeren eller af vedkommende Kommunalbestyrelse, men kun ved Benaadning efter almindelige Regler. Bøder, der ikendes i Henhold til § 13, Stk. 4, tilfalder vedkommende Erhvervskommune. I øvrigt tilfalder Bøder i Henhold til nærværende Lov Statskassen.«

De kommunistiske Ændringsforslag støttedes af Dansk Samling, men forkastedes ved 2. Behandling.

I Udvalgets Betænkning oplyses, at Finansministeren om § 3 har udtalt, at det ikke er hans Agt at inddrage store omfattende Erhverv som Landbrug eller Haandværk i deres Helhed under *Regnskabspligt*.

Med Hensyn til den i § 8, Stk. 2, omtalte Pligt til at meddele Oplysninger har Finansministeren udtalt, at der ikke her tænkes paa Smaabeløb, som der i Almindelighed ikke føres Regnskab over.

Den i § 8, Stk. 4, omtalte Oplysning fra visse næringsdrivende om Omsætningen med enkelte navngivne Kunder har været drøftet, og Finansministeren har over for Udvalget udtalt, at saadanne Oplysninger ikke vil blive krævet om Salg til Kunder, hvis Navn almindeligvis ikke bliver noteret.

Vedrørende de i § 14 omhandlede Forhold har Finansministeren udtalt, at Skattesager, som angaar Forhold, der ligger

forud for denne Lovs Ikrafttræden, ikke falder ind under Bestemmelserne i denne Paragraf.

Det kommunistiske Mindretal, som i øvrigt har kunnet tiltræde Lovforslaget, »anser det for meget utilfredsstillende, at Sager om Skattesvig ogsaa fortsat i langt de fleste Tilfælde vil blive afgjort administrativt efter en Praksis, hvorefter end ikke personligt Fremmøde for Myndighederne altid er nødvendigt.

For at underbygge og styrke Opfattelsen af, at Skattesvig er en strafbar Handling, som helt maa sidestilles med andre Former for Svig, anser Mindretallet det for nødvendigt, at Behandlingen af disse Sager overgaar til de ordinære Domstole.

Ved denne Fremgangsmaade vil Sagerne ogsaa foregaa i fuld Offentlighed, og hermed bortfalder Spørgsmaalet om særlig Offentliggørelse af Skattesvigernes Navne, en Ordning, som — gennemført paa den af Flertallet foreslaaede Maade — efter Mindretallets Mening er ganske utilstrækkelig.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 115 Stemmer mod 2.

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

Lovforslaget underkastedes ogsaa her Udvalgsbehandling, og Udvalget anfører i sin enstemmig afgivne Betænkning, at Finansministeren har erklæret sig enig med Udvalget i, at det er en Forudsætning, at Eftersyn af Regnskabsmateriale og Opførelse af Varelager paa Stedet, jfr. Lovforslagets §§ 6 og 7, foretages af kvalificeret Personale.

Ministeren erklærede paa Forespørgsel, at Bestemmelsen om Eftergivelse af visse Skattebeløb for Københavns Vedkommende afgøres med to Trediedels Stemmeferhed af den samlede Magistrats Medlemmer, idet Magistraten i dette Tilfælde forudsættes at varetage samme Funktioner som det øvrige Lands Kommunalbestyrelser.

Ministeren erklærede paa Forespørgsel desangaaende, at Udtrykket »Skattebesvigelssager af mere alvorlig Karakter« i § 13, Stk. 4, skal forstås paa den Maade, at Ligningsraadet ved sin Beslutning om Offentliggørelse af Navne m. v. ogsaa vil have at tage Hensyn til Personer, hvis Stilling i det offentlige Liv burde udelukke Skattesvig.

23. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 645 af 14. December 1940 om Ændringer i Toldloven af 29. Marts 1924. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 4039. — C. Sp. 1071 og 1173].

Fremsat i *Folketinget* $26/3$ (F. Sp. 3626). 1. Beh. $27/3$ (F. Sp. 3746). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3797). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3847). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 898). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 915). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 957). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 141).

Ved Lov Nr. 645 af 14. December 1940 blev der foretaget en omfattende Revision af Toldlovens Manufakturgruppe, Hattegruppe m. v., idet man som Følge af den stigende Anvendelse af kunstige Tekstilmaterialer (Celluld etc.) til Fremstillingen af Manufakturvarer m. m. bl. a. ønskede ved Toldbeskatningen at tage Hensyn til disse Materialer. Loven havde Gyldighed indtil Udgangen af Juni Maaned 1942, men er senere forlænget med de Ændringer, der følger af Lov Nr. 462 af 20. November 1942, jfr. Lov Nr. 452 af 1. Oktober 1945, indtil Udgangen af Marts 1946. Den forlænges herved yderligere til *Udgangen af Marts 1947*. Dog skal det som hidtil ved kgl. Anordning kunne bestemmes, at de i Loven af 14. December 1940 indeholdte Ændringer i Toldloven af 29. Marts 1924 ophører at have Gyldighed forinden Lovens Udløbstid.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

24. Lov om midlertidig Forhøjelse af Forbrugs afgifterne. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 491 9 — C. Sp. 1273 og 1281].

Fremsat i *Folketinget* $2/5$ (F. Sp. 4760). 1. Beh. $2/5$ (F. Sp. 4774). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Jensen-Broby, Aksel Møller, Aksel Larsen, Bertel Dahlgaard og Starcke. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen-Broby [Sekretær], Jens Chr. Christensen, Hauch, Edvard Sørensen, Bertel Dahlgaard, Gustav Pedersen, Alsing Andersen, V. Buhl, Bollerup Madsen, Poul Hansen [Slagelse], Aksel Møller, Christmas Møller [Formand], Rytter, Aksel Larsen og Nørlund). Betænkning (B. Sp. 1029) afgivet $3/5$. (Ordfører: Christmas Møller). 2. Beh. $3/5$ (F. Sp. 4814). 3. Beh. $3/5$ (F. Sp. 4834). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3/5$ (L. Sp. 1179). Partiernes Ordførere: Ingeborg Hansen, Hauch, Jørgen Jørgensen og Axel Christensen. Henvist til Udvalg paa 15 Med-

lemmer (Ingeborg Hansen, Date, Fornæs, N. P. Nielsen, Offersen, Thomsen, Wittrup, Bækgaard, Fuglsang, Hauch [Formand], Axel Christensen, Anna Westergaard, Jørgen Jørgensen [Sekretær], Malchau og Jørgen Otsen). Betænkning (B. Sp. 1055) afgivet $\frac{3}{5}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1188). 3. Beh. $\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1189). *Loven stadfæstet 4. Maj 1946.* (Lov-Tid. Nr. 243).

Loven, der gælder til *Udgangen af Marts 1948*, tilsigter at tilvejebringe øgede Indtægter for Staten til delvis Dækning af Udgiftsstigningen i 1945—46.

De Afgifter, som forhøjes, er følgende:

1. Tobaksafgifterne.

For de billigste *Cigaretter* bliver Afgiften fremtidig 8,35 Øre pr. Stk. mod tidligere — efter Lov Nr. 274 af 2. Juni 1943 — 7,35 Øre, hvilket medfører, at Detailprisen stiger fra 10 til 11 Øre. For de dyreste *Cigaretter* er Forhøjelsen noget større, saaledes at den højeste Afgiftssats stiger fra 11½ Øre til 13½ Øre. Der var oprindelig foreslaaet en noget stærkere Progression med 16 Øre som højeste Afgiftssats, men dette ændredes under Sagens Behandling i Folketinget, hvor man til Gengæld forøgede Antallet af Afgiftssatser fra 10 til 12 og satte Afgiften af Cigarettylstre op fra de hidtidige 3 Øre til 4 Øre. Ændringerne blev derved uden finansiel Betydning.

Agiften af *Røgtobak* forhøjes med 3 Kr. pr. kg for laveste Sats, som derefter bliver 11 Kr., og med indtil 10 Kr. for de dyrere Sorter. For al Cigaretto**ak** andrager Forhøjelsen 10 Kr. Samtidig forhøjes Afgiften af *Kardusskraa* fra 20 pCt. af Detailprisen til 30 pCt. og Afgiften af *spunden Skraa* fra 10 pCt. til 20 pCt.

For *Cigarillos* forhøjes Mindsteafgiften fra 7½ Øre til 8½ Øre pr. Stk. og for *Cigarer* fra 12 Øre til 13 Øre. Desuden nedsættes Vægtgrænsen for *Cigarillos* fra 3½ g til 3 g pr. Stk., saa at *Cigarillos*, der vejer over 3 g, fremtidig skal beskattes efter den for *Cigarer* gældende højere Afgiftssats.

Efter en i Folketinget foretagen Ændring kan det tilledes, at de Tobaksvarer, der vederlagsfrit gives til de ved Fremstillingen beskæftigede Personer, kun beskattes med det halve af den Afgift, der er fastsat i den laveste Afgifts-

klasse for de paagældende Varer. Tidligere skulde den laveste Afgift svares fuldtud. Man har i Betragtning af Tobaksafgifternes stærke Stigning gennem Aarene fundet denne Lempelse rimelig.

2. *Tillægsafgift paa Spiritus.*

Denne Afgift, der ved Lov Nr. 354 af 5. Oktober 1939 sattes til 20 Kr. pr. Liter 100 pCt., forhøjes til 27 Kr. Dette betyder, naar den deraf følgende Stigning i Omsætningsafgiften tages i Betragtning, at en Helflaske Akvavit, der hidtil har kostet 13 Kr. i Detailhandelen, fordyres med 3 Kr.

3. *Ølskat.*

For stærkt Øl forhøjes Afgiftssatserne med 13 Kr. 25 Øre pr. hl, hvilket — naar Stigningen i Omsætningsafgiften medregnes — svarer til 6 Øre for en Pilsner i Detailhandelen. For Øl af Skatteklasse II andrager Forhøjelsen 11 Kr. pr. hl, svarende til knap 4 Øre pr. Halvflaske.

Ogsaa det skattefri Øl og Mineralvand var medtaget i Lovforslaget, men man enedes i Folketinget om at lade de paagældende Bestemmelser udgaa.

4. *Frugtvin.*

Afgiften paa Frugtvin m. v. i Afgiftsklasse 1 og 2, der hidtil har udgjort henholdsvis 40 Øre og 65 Øre pr. Liter, jfr. Lov Nr. 430 af 31. Oktober 1940, forhøjes med 10 Øre pr. Liter, medens Afgiftsklasse 3 faar et Tillæg paa 25 Øre, hvorved Afgiften kommer op paa samme Sats som for Afgiftsklasse 4, der slaas sammen med Afgiftsklasse 3.

5. *Afgift af Papir m. v.*

Denne Afgift, der ifølge Lov Nr. 430 af 31. Oktober 1942 udgjorde 10 Øre pr. kg, forhøjes til 20 Øre pr. kg. Den hidtidige Bestemmelse om Afgiftsfritagelse for Papir til Aviser og faglige Tidsskrifter opretholdes, men i en Form, der ændredes lidt i Folketinget.

Afgiftsforhøjelserne var anslaaet til at indbringe 126 Mill. Kr., beregnet for et helt Aar, forudsat at Forbruget af de paagældende Varer ikke gik ned. Dette Beløb fordelte sig

med 50,0 Mill. Kr. paa Tobak, 32,4 Mill. Kr. paa Spiritus, 25,4 Mill. Kr. paa stærkt Øl, 0,7 Mill. Kr. paa Øl af Skatteklasser II, 1,7 Mill. Kr. paa Frugtvin og 7,5 Mill. Kr. paa Papir. Desuden var der regnet med, at Hvidtøl m. v. vilde give 5,3 Mill. Kr. og Mineralvand 3,0 Mill. Kr. Som nævnt udgik de to sidstnævnte Poster imidlertid under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen.

Ved Lovforslagets Fremsættelse fremhævede *Finansministeren*, at man havde søgt at undgaa at lægge Afgift paa Varer af sundhedsmæssig Betydning for Befolkningen. »Hermed vil jeg ingenlunde sige, at det her udelukkende drejer sig om Luksusvarer; Luksusbegrebet er jo overordentlig elastisk, og jeg er fuldt paa det rene med, at en væsentlig Del af de Varer, der her er foreslaaet skatteforhøjet, er saadanne Varer, som indgaar i den almindelige Mands Forbrug. Men de er alligevel Varer, i Hovedsagen i hvert Fald, med Hensyn til hvilke det ikke har sundhedsmæssigt farlige Konsekvenser, om Forbruget skulde blive nedsat lidt, i flere Tilfælde kan man sige tværtimod. Det er endvidere — og herpaa lægger man stor Vægt — Varer, der i Hovedsagen er meget stærkt efterspurgt for Tiden, saa stærkt efterspurgt, at det er sandsynligt, at selv de her foreslaaede Afgiftsforhøjelser ikke vil paavirke Forbruget nævneværdigt. De mange Penge, der har været mellem Folk, har jo ikke mindst givet sig Udslag i en stor Efterspørgsel efter Hovedparten af de Varer, der her er Tale om. Dette gælder ikke mindst den sidste Vare, nemlig Papir, en Vare, hvoraf Forbruget her i Landet jo er meget stort.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* var der Enighed om Nødvendigheden af at faa Balance i Statsfinanserne, men Uenighed om, hvordan det skulde ske. Selv de Ordførere, der støttede Lovforslaget, havde væsentlige Indvendinger at gøre mod Enkeltheder i det. *Bertel Dahlgaard* (R. V.) kritiserede saaledes, at man fordyrede de største Cerutter saa stærkt, medens de dyreste Cigarer overhovedet ikke vilde faa nogen Afgiftsforhøjelse. *Finansministeren* forstod dette Synspunkt, men det var beskæftigelsesmæssige Hensyn, der havde været afgørende ved Lovforslagets Udformning i saa Henseende, og han mente ikke, der kunde skabes Flertal for en Ændring i den nævnte Retning. Paa flere andre Punkter viste det sig derimod muligt at naa til Enighed om Ændringer, idet *Finansministeren* under Udvalgsbehandlingen stillede en Række Ændringsforslag, jfr. ovenfor, der alle var tiltraadt af Udvalget og blev vedtaget uden Afstemning. De vigtigste af disse gik ud paa at lade Hvidtøl forblive skattefrit og at fritage Mineralvand for den foreslaaede Afgiftsforhøjelse.

I Betænkningen udtaler Udvalget bl. a., at det har drøftet Spørgsmaalet om *Tobakshandlernes Avance*, idet man fra flere Sider ønskede en Forbedring for de handlende. Med Hensyn til *Frugtvinens yderligere Beskatning* har hele Udvalget været betænkelig. Hensynet til den danske Frugtvinproduktions Fremtid og dens Betydning for Frugtavlen har spillet en stor Rolle for Udvalgets Overvejelser. Kun Erkendelsen af de særlige Vilkaar, som i Øjeblikket eksisterer paa Markedet, har ført til en Tiltrædelse af Forslaget. Denne Tiltrædelse er blevet lettet for Udvalget ved Finansministerens Tilsagn om, at Afgiftssatserne for disse danske Vine vil blive optaget til Forhandling, naar Importforholdene paa ny nærmer sig det normale.

Hele Udvalget med Undtagelse af de kommunistiske Medlemmer indstiller Lovforslaget til Gennemførelse. *Socialdemokratiet* beklager imidlertid meget stærkt, at Regeringen ikke, forinden den gik til Udskrivning af saa stort et Beløb paa de i Forslaget medtagne Omraader, har gennemført den økonomiske Sanering over for alle Krigs- og Konjunkturformuer. Endvidere beklager Mindretallet meget stærkt, at Regeringen ikke har skaffet Dækning for i hvert Fald en Del af Beløbet gennem Forhøjelse af de direkte Skatter. Naar man alligevel ikke vil afvise Forslaget, skyldes det for det første, at Socialdemokratiet altid har følt det som sin Pligt at medvirke til at skaffe Dækning for de Udgiftslove, man medvirkede til at gennemføre, uanset om Dækningslovene ikke er saa rigtige eller hensigtsmæssige, som man ønskede. For det andet erkender Mindretallet, at Forslaget ved at blive befriet for Skatten paa Hvidtøl og Skatteforhøjelsen paa Mineralvande er mindre ondartet end i sin oprindelige Form.

Endvidere gaar man ud fra, at de Udtalelser, der er fremsat af Finansministeren saa sent som under denne Sags Behandling, skal betyde, at der i den allernærmeste Fremtid, og i hvert Fald inden denne Rigsdagssamling slutter, gennemføres økonomiske Saneringslove (Eengangsskatten) i den Udstrækning, som er nødvendig for at tilvejebringe stabile Forhold i vort Pengevæsen og det økonomiske Liv i det hele taget.

Kommunisterne udtaler, at de ikke kan medvirke til Lovforslagets Fremme. Det maa anses for uretfærdigt at søge de nødvendige forøgede Indtægter til Statskassen tilvejebragt gennem en Forhøjelse af den i Forvejen urimeligt høje indirekte Beskatning af Befolkningens almindelige Forbrugsartikler, oven i Købet paa et Tidspunkt, hvor Regeringen endnu ikke er fremkommet med Forslag til Eengangsskat eller Inddragning af den krigsbetingede Formuestigning.

Under Hensyn til, at der maa regnes med Muligheden af, at Forslaget alligevel gennemføres af et Flertal, har Mindre-

tallet ønsket at medvirke til, at visse Urimeligheder fjernes, og tiltræder derfor Ændringsforslagene.

Bertel Dahlgaard udtaler, at Det radikale Venstre, efter at Hvidtølsbeskatningen og Forøgelsen af Mineralvandsbeskatningen er fjernet fra Forslaget, vil stemme for dette, idet man tager de af Finansministeren fremsatte Udtalelser som Udtryk for, at den af ham bebudede Beskatning af de store krigsskabte Formuer vil blive fremsat, naar Forslagenes Forberedelse er tilendebragt, saa Bestræbelserne for at skabe Balance i Stats-husholdningen og det videregaaende Arbejde med Saneringen af Landets Pengevæsen kan komme til at gaa Haand i Haand.

I den Form, som Lovforslaget fik efter Vedtagelsen af de stillede Ændringsforslag, vedtoges det med 107 Stemmer mod 15 (Kommunister og Retsforbundet).

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

25. Lov om midlertidige Forbrugsafgifter. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 7297. — C. Sp. 3185 og 3191].

Fremsat i *Folketinget* $^{13}/_8$ (F. Sp. 7558). 1. Beh. $^{13}/_8$ (F. Sp. 7652). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Himmelstrup, Christmas Møller, Ragnhild Andersen, Bertel Dahlgaard, Stærmosé og Starcke. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Himmelstrup, Jensen-Broby, Edvard Sørensen, Bertel Dahlgaard [Sekretær], Jørgen Jørgensen, Gustav Pedersen, V. Buhl, Carl Petersen, Marinus Sørensen, Strøm, Christmas Møller [Formand], Gyldenslette, Aksel Møller, Ragnhild Andersen og Fuglsang). Betænkning (B. Sp. 3007) afgivet $^{13}/_8$. (Ordfører: Himmelstrup). 2. Beh. $^{14}/_8$ (F. Sp. 7679). 3. Beh. $^{14}/_8$ (F. Sp. 7686). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{14}/_8$ (L. Sp. 2220). Partiernes Ordførere: N. P. Nielsen, Hauch, P. Korsgaard og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $^{14}/_8$ (L. Sp. 2230). 3. Beh. $^{14}/_8$ (L. Sp. 2231). *Loven stadfæstet 14. August 1946.* (Lov-Tid. Nr. 447).

Loven gaar ud paa følgende:

1. *Tillægsafgiften paa Spiritus*, som ved Lov Nr. 243 af 4. Maj 1946 (jfr. nærmest foregaaende Sag) blev forhøjet fra 20 Kr. til 27 Kr. pr. Liter 100 pCt., forhøjes yderligere til 34 Kr. pr. Liter 100 pCt.

2. *Afgiften paa Omsætningen af stærke Drikke paa Restauranter*, der ifølge Lov Nr. 83 af 22. Marts 1930 med senere

Ændringer udgjorde 25 pCt. af Omsætningsbeløbet (inkl. Afgiften), forhøjes til 35 pCt.

Loven traadte i Kraft straks og har Gyldighed til *Udgangen af September 1947*.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget pegede *Finansministeren* paa, at det hørte nøje sammen med de foreslaaede Landbrugsordninger. Naar disse Ordninger var gennemført i den Form, som et Flertal havde samlet sig om, vilde de medføre en Udgift for Statskassen paa omkring 100 Mill. Kr. for Aaret fra 1. Oktober 1946 til 30. September 1947. »Hertil kommer imidlertid, at man paatænker til Imødegaaelse af den Merudgift, som Smørprisforhøjelsen betyder for Husholdningerne her i Landet, at foretage en Udvidelse af den bestaaende Smørabatordning for Børn, saaledes at den skal gælde Børn af alle Forældre uanset disses Indtægt. Dette vil medføre en Merudgift paa ca. 10 Mill. Kr. for et Aar. Den samlede Merudgift kommer herved op paa omkring 110 Mill. Kr., hvoraf imidlertid Smørfondens Beholdning kan dække ca. 20 Mill. Kr., saaledes at der netto skulde blive Tale om en Merudgift for Staten paa 90 Mill. Kr. i det Aar, der er Tale om.«

De her foreslaaede Afgiftsforhøjelser var anslaaet til at ville indbringe 73 Mill. Kr. i et Aar og noget mere i hele Perioden fra Midten af August 1946 til Udgangen af September 1947, antagelig lidt over 80 Mill. Kr. Yderligere havde et Flertal i det Folketingsudvalg, der behandlede Landbrugsordningerne, givet Tilslutning til Gennemførelse af en *Afgift paa Flødeis*, hvorved de resterende 10 Mill. Kr. skulde kunne indvindes. Af tekniske Grunde vilde et Lovforslag herom dog først blive fremsat i Begyndelsen af Rigsdagssamlingen 1946—47.

»Jeg kan,« udtalte Finansministeren, »sige, at det har været Tanken med de foreslaaede Afgifter og Afgiftsforhøjelser at lægge dem paa saadanne Omraader, at de ikke berører den almindelige Mands nødvendige Forbrug. Det har været Tanken saa vidt muligt at lægge dem paa Omraader, hvor man er i Stand til selv, hovedsagelig i hvert Fald, at bestemme Størrelsen af sit Forbrug. Derfor har man taget saadanne Ting som Flødeis, som Spiritus og Omsætning af stærke Drikke paa Restaurationer. Det har ogsaa været Tanken, at man ikke mindst med Restaurationsafgiften rammer et Forbrug, der for Tiden er overmaade stort, idet Omsætningen paa Restauranter af stærke Drikke i de sidste Maaneder har været meget stor, utvivlsomt en Følge af den herskende Indkomstrigelighed.«

Lovforslaget mødte paa Rigsdagen Tilslutning fra Venstre, Det konservative Folkeparti, Det radikale Venstre og Dansk Samling, medens Socialdemokratiet, Danmarks kommunistiske Parti og Danmarks Retsforbund ikke kunde medvirke til dets

Gennemførelse. Sidstnævnte Parti vilde endda stemme imod det.

Under Sagens 1. Behandling i Folketinget omtaltes fra flere Sider et Par Spørgsmaal, som ogsaa overvejedes i det Udvalg, som blev nedsat til Behandling af Lovforslaget. I Betænkningen udtales herom:

Udvalget har med Finansministeren drøftet Spørgsmaalet om *Formen for Opkrævningen af Afgifterne paa stærke Drikke*. Finansministeren meddelte, at Spørgsmaalet allerede var til Overvejelse i Ministeriet, og haabede paa et senere Tidspunkt at kunne fremsætte Forslag til en Simplificering.

Med Hensyn til den øgede Spiritusbeskatning paa Restaurationsomsætningen har det Forhold været fremdraget under Udvalgets Forhandlinger, at *Serveringsafgiften* vil øges forholdsmæssigt paa samme Maade, som det ved tidligere Forhøjelser af Omsætningsskatten paa Spiritus paa Restaurationer har været Tilfældet. Da Serveringsafgiften i øvrigt er steget overordentligt i de senere Aar dels gennem den almindelige Prisstigning, dels gennem den efterhaanden praktiserede Forhøjelse af Procenten, maa Udvalget mene, at der her foregaar en urimelig Udvikling, og Udvalgets *Flertal* henstiller derfor til Regeringen, at dette Spørgsmaal tages op til Overvejelse.

Flertallet indstillede i øvrigt Lovforslaget til Vedtagelse i uændret Skikkelse.

I Modsætning hertil erklærede de *socialdemokratiske* Udvalgsmedlemmer, at man, da Socialdemokratiet ikke havde medvirket ved Gennemførelsen af de tre Landbrugslove, heller ikke ønskede at deltage i Gennemførelsen af det foreliggende Lovforslag. Og det tilføjedes, at de nødvendige Midler til Dækning af Statens Udgifter ved en Landbrugsordning for en væsentlig Del burde tilvejebringes ved direkte Beskatning.

Den samme Stilling til Lovforslaget tog *Kommunisterne* med den Begrundelse, at det tilsigtede gennem prisfordyrende Forbrugsafgifter at skaffe Dækning for de Landbrugsordninger, som Partiet havde taget Afstand fra.

Ved 2. Behandling gjorde *Gustav Pedersen* (S.) gældende, at Forhøjelsen af Drikkepengene fra 10 til 15 pCt. var slaaet igennem allerede i 1920'erne. Socialdemokratiet havde absolut ikke noget imod, at Drikkepengespørgsmaalet blev taget op til Undersøgelse, men hvad der udtaltes om denne Sag i Betænkningen, maatte staa for *Fertallets* Regning.

Ragnhild Andersen (D. K.) mente, at naar der blev talt saa meget om Drikkepengene, kunde det give Indtryk af, at man vilde negligere det store Spørgsmaal om Prisfordyrelse, som Forbrugsafgifterne rejste. »Drikkepengespørgsmaalet er i hvert Fald ikke saa afgørende i denne Forbindelse, som det pustes op til at være.«

Finansministeren lovede, at der senere skulde komme en Udtalelse fra Regeringen om Spørgsmaalet om Opkrævningen af Afgiften bl. a. hos Detailhandlerne, og at han vilde drage Omsorg for, at Spørgsmaalet om Drikkepengene blev taget op af Regeringen.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 64 Stemmer mod 3; 45 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 34 Stemmer; 28 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

26 Lov om Ændring i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1923 om Omsætningsafgift af Chokolade- og Sukkervarer m. m. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 3039. — C. Sp. 1053 og 1179].

Fremsat i *Folketinget* $31/1$ (F. Sp. 2170). 1. Beh. $1/2$ (F. Sp. 2231). Partiernes Ordførere: M. K. Sørensen, Himmelstrup, Gyldenslette og Kirsten Gloerfelt-Tarp. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Himmelstrup [Formand], Jensen-Broby, Hans Pinstrup, Hauch, Kirsten Gloerfelt-Tarp, M. K. Sørensen, Bollerup Madsen, Lars P. Jensen, Gustav Pedersen, Marinus Sørensen, Gyldenslette [Sekretær], Rytter [fra $6/2$ Gudrun Hasselriis], Aksel Møller Aksel Larsen og Rosendahl). Betænkning (B. Sp. 417) afgivet $8/3$. (Ordfører: Himmelstrup). 2. Beh. $20/3$ (F. Sp. 3248). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 3713). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 858). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 919). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 959). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 140).

Loven gaar ud paa at ændre de Bestemmelser, der gælder, naar Afgiften af Chokolade- og Sukkervarer skal beregnes af *Detailprisen*. Den drejer sig altsaa om en rent teknisk Ændring

Afgiften beregnes normalt af *Engrosprisen*, men i Tilfælde, hvor den afgiftspligtige Virksomhed sælger direkte til Forbruger, maa man tage sit Udgangspunkt i Detailprisen, da der ikke findes nogen Engrospris. Man har saa beregnet et Fradrag svarende til den normale Detailhandlerfortjeneste og konstruerer altsaa Engrosprisen ved at trække den beregnede Normalavance fra Detailprisen. Indtil 1940 var

dette Fradrag i Loven fastsat til 25 pCt., men ved Lov Nr. 547 af 31. Oktober 1940 blev Fradraget sat op til 30 pCt. Fra Prismsyndighedernes Side blev der imidlertid senere fastsat en Maksimalavance for Chokolade- og Sukkervarer, der laa betydelig under de 30 pCt., som man havde regnet med i Chokoladeafgiftsloven, og ved Forlængelsen i Oktober 1945 af Loven om de midlertidige Forbrugsafgifter foretoges der bl. a. en Ændring i denne Lov, hvorefter man i Tilfælde af Detailbeskatning skulde beregne Afgiften af Detailprisen med Fradrag af 30 pCt., dog saaledes at Fradraget ikke kunde overstige de til enhver Tid af Priskontrolraadet fastsatte højeste Detailavancer for de paagældende Varer. Samtidig med denne Lovændring blev den højeste Detailavance for alle Chokoladevarer af Prisdirektoratet fastsat til $22\frac{1}{2}$ pCt. af Detailprisen, og det er altsaa dette Fradrag, der skattemæssigt har været benyttet.

Det har imidlertid vist sig hensigtsmæssigt at have Adgang til at fastsætte forskellige Maksimalavancer for de forskellige Varer, men det vilde i beskatningsmæssig Henseende medføre uheldige Konsekvenser, dersom man ved Afgiftsberigtigelse efter Detailpris skulde benytte forskellige Fradrag ved Beregningen af den afgiftspligtige Værdi. Efter Forhandling med Prisdirektoratet fremsatte Finansministeren derfor et Lovforslag, hvorefter der fremtidig ved Beregningen af Afgiften skulde benyttes en af Priskontrolraadet fastsat *Gennemsnitsavance* for afgiftspligtige Chokolade- og Sukkervarer m. m., og dette Forslag vedtoges enstemmigt i begge Ting, efter at der i Folketinget var tilføjet en Bestemmelse om, at den af Priskontrolraadet truffne Afgørelse kan ankes efter Reglerne i § 15 i Prisloven, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 47 af 11. Februar 1946.

Lovforslaget behandlede i Folketinget af et Udvalg. Dette modtog ifølge den afgivne Betænkning en Deputation fra Chokolade- og Sukkerwarebranchens Fællesudvalg, »der fremhævede Ønskeligheden af, at ikke Priskontrolraadet, men Finansministeren eller Handelsministeren efter Lovteksten fik til Opgave at fastsætte det Gennemsnitsfradrag, hvormed Detailpriserne skal reduceres for at naa til det afgiftspligtige Beløb. Tilsvarende Henvendelse er modtaget fra Industri- raadet. Da Ønskeligheden heraf ogsaa blev stærkt fremhævet inden for Udvalget, har man i flere Møder drøftet Muligheden

af — med Finansministerens Tilslutning — at ændre Lovteksten i Overensstemmelse hermed.

Det har imidlertid vist sig ugørligt at opnaa Enighed om en saadan Ændring inden for Udvalget.

I Stedet for indføjede man ved Lovforslagets 3. Behandling i Folketinget den nævnte Appelbestemmelse, som var bragt i Forslag af Finansministeren og tiltraadt af Udvalget.

27. Lov om Ændring af Lov Nr. 104 af 1. April 1922 om Afgift af offentlige Forestillinger og Fremvisninger m. m., saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 102 af 13. Marts 1943. (Forslag til Lov om Forhøjelse af Forlystelsesafgiften af Fremvisninger af levende Billeder). (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 6349. — C. Sp. 2319 og 2471].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4764). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4866). Partiernes Ordførere: Chr. Christiansen, Jensen-Broby, Aksel Møller, Aksel Larsen, Johs. Christiansen og Hoff. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen-Broby [Formand], Elin Appel, Damsgaard, Johs. Christiansen [Sekretær], Steen, Chr. Christiansen, Alsing Andersen, Leonhard Hansen, Kolbjørn, Gustav Pedersen, Aksel Møller, Stæhr Johansen, Karl Olsen, Aksel Larsen og Robert Mikkelsen). Betænkning (B. Sp. 2651) afgivet $\frac{3}{7}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $\frac{4}{7}$ (F. Sp. 6647). 3. Beh. $\frac{5}{7}$ (F. Sp. 6742). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{7}$ (L. Sp. 2001). Partiernes Ordførere: Fornæs, H. C. Andersen, Bonnichsen, P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2022). 3. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2066). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 389).

Loven, der indgaar som Led i en Række Afgifts- og Takstforhøjelser, gaar ud paa følgende:

§ 1. Forlystelsesafgiften af *Fremvisninger af levende Billeder* samt af *Væddeløb* svares med 60 pCt.

Kommunernes Andel i de i Henhold til Stk. 1 oppebaarne Afgiftsbeløb fastsættes til $\frac{1}{4}$.

§ 2. De i § 3, Stk. 2, i Lov Nr. 104 af 1. April 1922 omhandlede Foranstaltninger (herunder navnlig Koncerter uden Servering) er afgiftsfri.

§ 3. I øvrigt kommer Reglerne i Lov Nr. 104 af 1. April 1922 og Lov Nr. 102 af 13. Marts 1943 til Anvendelse paa Forlystelsesafgiften af de heromhandlede Fremvisninger med de Ændringer, der følger af denne Lovs §§ 1 og 2.

§ 4. Denne Lov træder i Kraft den 1. August 1946.

Det var oprindelig foreslaaet, at Biografteater-Afgiften, der hidtil har andraget 40 pCt. af Nettobilletprisen, skulde forhøjes til 65 pCt., og at disse 65 pCt. skulde fordeles med 15 pCt. til Kommunerne (tidligere $13\frac{1}{3}$ pCt.) og med 50 pCt. til Staten (tidligere $26\frac{2}{3}$ pCt.). Det vilde have givet et Merprovenu til Statskassen paa 9,7 Mill. Kr., beregnet for et helt Aar, men noget mindre i Finansaaret 1946—47. Under Sagens Behandling i Folketinget blev de 65 pCt. imidlertid nedsat til 60 pCt., hvilket vil nedbringe Afgiftsbeløbet med godt og vel 2 Mill. Kr. Desuden enedes man om Tilføjelse af Bestemmelsen i § 2. Til Gengæld var det en Forudsætning, at der, naar Rigsdagen igen samledes til Efteraaret, skulde søges gennemført en Forhøjelse af *Afgiften paa Totalisatorbevillinger* fra 10—20 pCt. til 15—30 pCt., og at *Afgiften af Væddeløb* ligesom Biografteater-Afgiften skulde forhøjes fra 40 til 60 pCt.; den sidstnævnte Forhøjelse betyder dog mindre, da Væddeløbsafgiften kun indbringer et beskedent Beløb. Samtidig gav Finansministeren Tilsagn om at ville stille $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. aarlig til Raadighed for Undervisningsministeriet til *Støtte af kunstnerisk værdifulde danske Film* for derigennem at fremme Fremstillingen af saadanne. Man fandt dette bedre end at gaa over til i forøget Omfang at indrømme Skattefritagelse, da Spørgsmaalet om Skattefritagelse henhører under Skattedepartementet, som ikke paa Forhaand kan antages at besidde de kunstneriske Forudsætninger for at vurdere Filmene. Den begrænsede Ret til Skattefritagelse, som man i Forvejen har haft, og som gælder Film med opdragende og lignende Formaal, opretholdes stadig.

Efter de ændrede Regler, der traadte i Kraft 1. August i Stedet for som oprindelig foreslaaet 1. Juli, antages Afgiften af Biografteatre og Væddeløb at ville give Staten en Merindtægt paa 7—8 Mill. Kr. om Aaret, og dette Beløb ventes at stige til omkring 10 Mill. Kr. aarlig, naar den paa-tænkte Forhøjelse af Afgiften paa Totalisatorbevillinger lægges til.

Lovforslaget underkastedes i Folketinget en indgaaende Udvalgsbehandling, der resulterede i, at Finansministeren stillede Forslag om en ændret Affattelse af Lovforslagets Titel og Indhold. Dette Ændringsforslag, hvis enkelte Bestemmelser ovenfor er omtalt, var tiltraadt af et Flertal, bestaaende af Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre, medens Socialdemokratiet og Danmarks kommunistiske Parti havde væsentlige Indvendinger at rette mod det.

I Flertallets Betænkning udtales: »Da det er Finansministerens Hensigt til Efteraaret at søge fremskaffet et Beløb ved *Forhøjelse af Totalisatorafgiften*, har han ment at kunne imødekomme fremsatte Ønsker om en noget mindre Forhøjelse af Forlystelsesafgiften af Fremvisninger af levende Billeder.

Man har fundet det rimeligt, at Afgiften af *Væddeløb* sættes til samme Takst som for Fremvisning af levende Billeder, og at lade Afgiften af *Koncerter* m. v. uden Servering bortfalde.

Ændringsforslaget vil medføre en Mindreindtægt for Staten paa ca. 2,2 Mill. Kr. for Fremvisninger af levende Billeder og en Mindreindtægt paa ca. 100 000 Kr. for *Koncerter* m. v., medens den foreslaaede Forhøjelse af Afgiften af *Væddeløb* maa antages at ville give en Merindtægt til Staten paa ca. 165 000 Kr.

Over for Udvalget har Finansministeren i øvrigt erklæret sig villig til at stille $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. aarlig til Raadighed for Undervisningsministeriet med det Formaal at støtte og opmuntre dansk Filmsproduktion til Fremstilling af Film af særlig høj kulturel eller kunstnerisk Lødighed, herunder ogsaa *Handlingsfilm*.

Under Udvalgets Behandling af Lovforslaget har der været rejst en Række Spørgsmaal vedrørende saavel nærværende Lov som Lov om Biografteatervæsenets Ordning. Under Hensyn hertil er hele Udvalget enigt om at henstille til Regeringen, at alle saadanne Spørgsmaal, som maatte have eller som kan tænkes at faa Berøring med Filmsproduktion, Biografteaternæring m. v., tages op til en grundig Overvejelse med det Formaal at faa en *samlet Revision og Forenkling af den herhenhørende Lovgivning*.«

Det *socialdemokratiske* Mindretal erklærer, at det ikke kan medvirke til Lovforslagets Gennemførelse.

»Under Udvalgsbehandlingen har Mindretallet foreslaaet, at Krigskonjunkturskatten blev forhøjet med et Beløb, der svarede til den foreslaaede Forhøjelse af Biografteaterafgiften. Dette Forslag har imidlertid ikke vundet Tilslutning, hverken hos Udvalgets Flertal eller Finansministeren.

Mindretallet er derfor — selv efter de stillede Ændringsforslag — fortsat af den Opfattelse, at den foreslaaede For-

højelse af Biografteaterafgiften kommer til at ramme den store jævne Befolkning, for hvem Biografteatrene er en Del af deres kulturelle Tilværelse, urimelig haardt.

Mindretallet frygter ligeledes, at den foreslaaede Forhøjelse kan faa skadelig Indflydelse paa den danske Filmsproduktion. Vilkaarene for en selvstændig dansk Produktion har altid været særdeles vanskelige, og dertil kommer, at man maa regne med en meget kraftig Konkurrence udefra, naar der igen bliver fri Adgang for Indførelse af udenlandske Film.

Finansministerens Forslag om under særlige Vilkaar at stille 500 000 Kr. aarlig til Raadighed for dansk Filmsproduktion vil ikke efter vor Mening kunne opveje de Byrder, som den forhøjede Afgift vil paalægge Filmsproduktionen.«

Det *kommunistiske* Mindretal »anser det ikke for rimeligt at gaa til en — endda meget stærk — Forøgelse af Forlystelsesafgiften paa Filmsforevisninger, dels fordi Mindretallet i Almindelighed er imod en Forøgelse af de indirekte Skatter paa den store Befolknings daglige Forbrug, og dels fordi det anser specielt Forøgelse af Forlystelsesafgiften af Fremvisning af levende Billeder for en Foranstaltning, som vil virke kultur-fjendtligt.

Mindretallet kan derfor tiltræde § 2 i den foreslaaede Affattelse af Lovforslaget, men ikke § 1.«

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 71 Stemmer mod 46.

I *Landstinget* gik Socialdemokratiet ligeledes mod den foreslaaede Forhøjelse af Biografteater-Afgiften. Lovforslaget vedtoges her med 34 Stemmer mod 30.

28. Lov om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften. (Finansminister *Thorikul Kristensen*). [A. Sp. 2797. — C. Sp. 63 og 131].

Fremsat i *Folketinget* ²⁹/₁₁ (F. Sp. 512). 1. Beh. ⁶/₁₂ (F. Sp. 815). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Sønderup, Chr. R. Christensen, Aksel Larsen, Rasmussen (Gylling), Stærmose og Norlev. 2. Beh. ¹²/₁₂ (F. Sp. 1016). 3. Beh. ¹²/₁₂ (F. Sp. 1047). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁴/₁₂ (L. Sp. 239). Partiernes Ordførere: C. E. Christiansen, Bjerre, Bouet og Lannung. 2. Beh. ¹⁷/₁₂ (L. Sp. 252). 3. Beh. ¹⁸/₁₂ (L. Sp. 284). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 590).

I Henhold til Lov af 29. Juni 1927 om Afgift af Benzin, jfr. Lovbekendtgørelse af 23. Marts 1932 om Afgift af Motor-

køretøjer, opkræves der af Benzin en Afgift, der indtil 1939 androg 7 Øre pr. l, men ved Lov af 29. November 1939, der ifølge Lov Nr. 453 af 1. Oktober 1945 (Aarbog 1945, Side 133) skulde have Gyldighed indtil Udgangen af Oktober Maaned 1946, blev forhøjet til 17 Øre pr. l. Denne Afgift indgaar i de til Vejformaal bestemte Motorafgifter og fordeles til *Kommunerne* m. v. efter de i Loven om Afgift af Motorkøretøjer fastsatte Regler. Endvidere opkræves der i Henhold til Lov af 19. Oktober 1931, jfr. Lov af 21. Juni 1932, en Afgift af Benzin paa 5 Øre pr. l; denne Afgift tilfalder *Statskassen*. Endelig svares der i Henhold til Lov Nr. 115 af 8. April 1932, jfr. Lov Nr. 105 af 30. Marts 1935 og Lov Nr. 168 af 11. April 1942, samt Lov Nr. 191 af 17. April 1941 i alt 2 Øre pr. l Benzin til Anlæg m. v. af forskellige *Broer* m. v.

Ved den heromhandlede Lov, der har Gyldighed *indtil Udgangen af Marts 1947*, og som ophæver ovennævnte Lov af 1. Oktober 1945, forhøjes Afgiften af Benzin i Henhold til Lov af 29. Juni 1927 og Lovbekendtgørelse af 23. Marts 1932 til 27 Øre pr. l, saa at *den samlede Benzinafgift bliver 34 Øre pr. l*. Loven opretholder ikke den hidtil gældende Undtagelsesbestemmelse vedrørende Benzin til stationære Motorer m. v.

Som Begrundelse for Forhøjelsen anføres i Bemærkningerne til det af Finansministeren fremsatte Lovforslag, at *Motorafgifterne* i hvert af de sidste tre Finansaar under Krigen kun har indbragt 16—17 Mill. Kr. mod 70—75 Mill. Kr. aarlig før Krigen, jfr. følgende Oversigt, der for Benzinafgiftens Vedkommende kun omfatter den til Vejformaal opkrævede Afgift:

Mill. Kr.	Kørsels- afgift	Omsæt- nings- afgift	Benzin- afgift	I alt
1938—39.....	28,2	13,1	28,7	70,0
1939—40.....	30,1	13,2	31,8	75,1
1940—41.....	13,9	1,1	23,7	38,7
1941—42.....	12,5	0,4	6,2	19,1
1942—43.....	12,3	0,4	4,0	16,7
1943—44.....	11,9	2,5	1,7	16,1
1944—45.....	11,6	4,2	1,2	17,0

For at raade Bod paa de uheldige Virkninger for Kommunerne af denne stærke Nedgang i Motorafgifterne har Staten

siden 1942—43 ydet Kommunerne et aarligt *Forskud* paa deres Indtægt af Motorafgifterne, svarende til hvad Motorafgifterne indbragte dem mindre end 40 Mill. Kr. om Aaret. Disse Forskud skal, naar Motorafgifterne igen indbringer de fornødne Beløb, *tilbagebetales af Kommunerne* med de Beløb, hvormed Kommunerne direkte Andel i Motorafgifterne maatte overstige 40 Mill. Kr., jfr. Rigsdagstidende Tillæg B. 1941—42, Sp. 903. De Forskudsbeløb, som Kommunerne har modtaget paa denne Maade, androg pr. 31. Marts 1945 med tilskrevne Renter ca. 96 Mill. Kr.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte *Finansministeren*, at det i og for sig var med Beklagelse, han foreslog Benzinafgiften sat op, men en saadan Forhøjelse maatte siges at være nødvendig. »Kommunerne vil jo nemlig komme ud for meget betydelige Udgifter til Vejarbejder i de nærmest kommende Aar. Ikke blot har det været nødvendigt at udskyde Vejarbejder under Krigen paa Grund af Materialeangel, saaledes at Vejene nu i nogen Grad er forsømte, men dertil kommer, at Omkostningsniveauet er væsentlig højere nu end før Krigen og formentlig vil vedblive at være det, saaledes at ogsaa det normale Vejbudget vil blive væsentlig højere end før Krigen.« Trods Afgiftsforhøjelsen vilde *Benzinprisen* ikke blive sat op. Det var tværtimod muligt, at der senere kunde blive Mulighed for en yderligere Sænkning af Prisen, som for nylig var blevet nedsat fra 1 Kr. til 70 Øre pr. l.

Under Sagens Behandling i Folketinget mødte Lovforslaget Tilslutning fra Socialdemokratiet, Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre. *H. C. Hansen* (S.) ønskede dog overvejet, om man ikke kunde beskatte Benzin til Luksuskørsel højere end Benzin til Nyttekørsel, og *Chr. R. Christensen* (K. F.) berørte Spørgsmaalet om Tilbagebetaling af Afgiften for Benzin, der anvendes til Motorbaade, uanset om disse tjener Erhvervsformaal. Fra kommunistisk Side erklærede *Aksel Larsen* (D. K.) sig villig til at gaa med til Lovforslaget for en ganske kortvarig Periode, men ikke naar Loven skulde have en saa lang Gyldighedsperiode som foreslaaet. Han mente, det maatte være muligt at beskatte Benzin til forskellige Formaal forskelligt, og han ønskede, at dette Spørgsmaal tillige med forskellige andre blev nærmere undersøgt, før man tog Stilling til Benzinafgiftens Højde i Finansaaet 1946—47. Ogsaa *Stærmosen* (D. S.) mente, det vilde være rigtigst kun at vedtage Lovforslaget for en kortvarig Periode, idet flere Forhold trængte til at belyses nærmere. Han beklagede, at Lovforslaget ikke ligesom Loven af 1939, der nu skulde bortfalde, indeholdt Bestemmelser om Afgiftsfrigivelse for Benzin til stationære Motorer m. v. Vedrørende dette Spørgsmaal oplyste Finansministeren, at den hidtidige

Afgiftsfritagelse ikke havde drejet sig om noget større Beløb, og at man derfor havde ment, den kunde ophæves. *Norlev* (D. R.) gik direkte imod Lovforslaget, bl. a. ud fra den Betragtning, at det kun i mindre Grad var de Biler, der nu skal betale en forhøjet Benzinafgift, som havde slidt paa Vejene i Besættelsestiden. Ogsaa Spørgsmaalet om Benzintildelingerne og om Handelsavancen paa Benzin var fremme i Debatten, og *Finansministeren* gav herom forskellige Oplysninger.

Til Lovforslagets 2. Behandling stillede *Aksel Larsen* og *Alfred Jensen* (D. K.) Ændringsforslag om, at Loven kun skulde gælde til Udgangen af Marts 1946. Efter at dette Ændringsforslag var forkastet med 94 Stemmer mod 19, vedtoges Lovforslaget ved 3. Behandling med 97 Stemmer mod 3, idet 16 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* kritiserede *Lannung* (R. V.), at Benzinen beskattes efter dens Rumfang ved 15° Celsius, skønt Gennemsnitstemperaturen her i Landet er 7—8°, og han slog til Lyd for, at Benzinhavnen, Prøvestenen, blev gjort til Frihavn. Yderligere henstillede han bl.a., at der saa vidt muligt blev bevilget mere Benzin til Drosker m. v. I øvrigt berørtes ogsaa i Landstinget forskellige af de Spørgsmaal, som havde været rejst i Folketinget. Lovforslaget vedtoges i Landstinget med enstemmig Tilslutning.

29. Lov om Omsætningsafgift af Motorkøretøjer. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 2897. — C. Sp. 155 og 177].

FremSAT i *Folketinget* 1⁶/₁ (F. Sp. 1733). 1. Beh. 1⁸/₁ (F. Sp. 1951). Partiernes Ordførere: Hauberg, Juul, Stæhr Johansen, Aksel Larsen, Rasmussen (Gylling), Stærmose og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Juul [Formand], Edvard Sørensen, Føged, Krog, Rasmussen [Gylling], Hauberg, M. K. Sørensen, Bollerup Madsen, Marinus Sørensen, Kai Jensen, Stæhr Johansen [Sekretær], Gyldenslette, Chr. R. Christensen, Aksel Larsen og Robert Mikkelsen). Betænkning (B. Sp. 203) afgivet 2²/₁. (Ordfører: Juul). 2. Beh. 2³/₁ (F. Sp. 2092). 3. Beh. 2³/₁ (F. Sp. 2100). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 2⁴/₁ (L. Sp. 406). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Bjerre, M. C. Korsgaard og Axel Christensen. 2. Beh. 2⁴/₁ (L. Sp. 412). 3. Beh. 2⁴/₁ (L. Sp. 413). *Loven stadfæstet 31. Januar 1946.* (Lov-Tid. Nr. 25.)

Omsætningsafgiften af Motorkøretøjer blev indført i 1924 som en Afgift een Gang for alle ved den første Indregistrering af Personmotorkøretøjer. Ved Lov af 3. Juli 1943 forhøjedes Afgiften for nye Vogne, og samtidig indførtes der en 15 pCt. Afgift paa Omsætningen af brugte Personmotorkøretøjer. Denne Lov var tidsbegrænset, men forlængedes med uforandrede Afgiftssatser, senest ved Lov af 1. Oktober 1945, der havde Gyldighed indtil Udgangen af Januar 1946.

Ved den heromhandlede Lov ophæves *Afgiften paa Omsætning af brugte Personmotorkøretøjer* med Virkning fra 1. Oktober 1946, medens Afgiften allerede fra 1. Februar 1946 skulde bortfalde for alle de Køretøjer, hvoraf der allerede een Gang er svaret 15 pCt.s Afgift, samt for Køretøjer, der som nye er beskattet efter de ved Loven af 3. Juli 1943 forhøjede Satser. Med Hensyn til *Afgiften for nye Vogne* opretholder Loven de ved Lov af 3. Juli 1943 indførte Afgiftssatser uden Tidsbegrænsning. Samtidig har man indført den Ændring, at Afgiften af saavel nye som brugte Vogne først skal opkræves ved Registreringen af Eierskiftet og ikke som hidtil ved Omsætningen. Herved er det blevet muligt at ophæve de hidtil gældende Regler om, at kun Forhandlere, der har opnaaet en særlig Autorisation, kan erhverve afgiftspligtige Køretøjer uden Erlæggelse af Afgift.

Reglerne om Afgiftsfritagelse er i Realiteten de samme som efter Loven af 1943. Enkelte af disse Fritagelsesregler er dog overflødiggjort ved Bestemmelsen om, at Afgifterne ikke skal opkræves ved Omsætningen, men ved Registreringen, hvorfor man ikke har opretholdt dem i den nye Lov. Derimod er der i § 5 optaget en Bestemmelse, der ikke fandtes i 1943-Loven, og som gaar ud paa følgende:

Gennemgaar et Køretøj saadanne *Reparationer eller Omdannelser*, at det faar Karakter af at være et nyt Køretøj, skal der forinden den første efter det omhandlede Arbejdes Udførelse svarende ny Registrering i andet Navn erlægges en Afgift svarende til $\frac{1}{20}$ af Afgiften efter § 3, Stk. 1 (vedrørende nye Vogne), medmindre der ved den paagældende Registrering vil være at svare Afgift efter § 4 (vedrørende brugte Vogne). Saafremt derimod Dele af et Motorkøretøj anvendes i Forbindelse med et nyt Chassis, vil der af det

saaledes fremkomne Køretøj være at erlægge Afgift efter Bestemmelserne i § 3, Stk. 1.

En tilsvarende Bestemmelse fandtes i Loven af 20. December 1924. Naar den ikke opretholdtes i 1943-Loven, skyldtes det, at der efter sidstnævnte Lov skulde erlægges 15 pCt. i Afgift ved enhver Omsætning af Personmotor-køretøier.

De øvrige Ændringer i Afgiftsbestemmelserne, som den nye Lov indeholder, er nærmest af teknisk Karakter.

Det Tidspunkt, da Omsætningsafgiften for brugte Motor-køretøjer helt skulde bortfalde, var oprindelig foreslaaet fastsat til 1. April 1947, men denne Dato ændredes i Folketinget til 1. Oktober 1946.

I sin Fremsættelsestale gjorde *Finansministeren* gældende, at en øjeblikkelig Ophævelse af 15 pCt.s Afgiften næppe vilde være helt rimelig, idet man ikke kunde se bort fra, »at der i de senere Aar er skabt en overordentlig stor Værdistigning paa de brugte Vogne. Den ringe Tilgang af nye Vogne og de forventede højere Priser paa nye Vogne har naturligvis forøget Værdien af de brugte Vogne, og de store spekulative Opkøb har virket i samme Retning. Der kan ogsaa være Grund til at gøre opmærksom paa, at af de 8,3 Mill. Kr., som Afgiften har indbragt i de tre første Kvartaler af indeværende Finansaar, hidrører ca. 6,8 Mill. Kr. alene fra Afgiften paa de brugte Vogne. Omsætningen af disse er steget, efter at der er begyndt at komme Benzin frem.«

Under Sagens Behandling i *Folketinget* blev der fra flere Sider fremsat Ønske om, at Afgiften af brugte Vogne skulde ophæves straks eller i hvert Fald paa et tidligere Tidspunkt end foreslaaet, og disse Henstillinger resulterede i Vedtagelsen af den ovennævnte Ændring, som blev bragt i Forslag af det af Folketinget nedsatte Udvalg og tiltraadt af *Finansministeren*. Ogsaa andre Ønsker fremsattes, men uden at det førte til yderligere Ændring af Lovforslaget. *Finansministeren* lovede imidlertid i Udvalget at nedsætte en Kommission med det Formaal at undersøge Beskatnings- og Afgiftsforholdene for Motorkøretøjer. Ved Sagens 3. Behandling førtes Lovforslaget med 111 Stemmer mod 3 (Retsforbundet).

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

30. Lov om Ændring i Lov Nr. 313 af 20. December 1915 om en særlig Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer. (Finansminister *Thorvald Kristensen*). [A. Sp. 3465. — C. Sp. 1111 og 1189].

Fremsat i *Folketinget* $1^{9/3}$ (F. Sp. 3140). 1. Beh. $20/3$ (F. Sp. 3303). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Gylden-slette, Aksel Larsen og Jørgen Jørgensen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Himmelstrup [Formand], Jørgen Gram, Hauch, Heilesen, Rasmussen [Gylling], Gustav Pedersen, V. Buhl, Fr. Dalgaard, H. C. Hansen, M. K. Sørensen, Gylden-slette [Sekretær], Rytter, Halfdan Hendriksen, Aksel Larsen og Robert Mikkelsen). Betænkning (B. Sp. 949) afgivet $28/3$. (Ordfører: Himmelstrup). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3865). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3891). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 951). Partiernes Ordførere: N. P. Nielsen, H. C. Andersen, Foss og Lannung). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 962). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 967). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 134).

Ved Loven genindføres den Beskatning af Omsætningen af Aktier og lignende offentlige Værdipapirer, som var gældende inden Gennemførelsen af den midlertidige Lov af 21. September 1939, det vil sige, at Afgiften sættes til $\frac{1}{2}$ pCt. (1 Kr. pr. 200 Kr.).

Angaaende den hidtil gældende Ordning, se Aarvog 1945, Side 131.

Efter hvad *Finansministeren* udtalte ved Fremsættelsen af Lovforslaget, fandt Regeringen nu »Tidspunktet inde til at op-hæve denne midlertidige Lovgivning om forhøjet Afgift ved Omsætning af Aktier, hvis Kursværdi er steget særlig stærkt efter Krigsudbrudet, bl. a. af den Grund at disse Kursstig-ninger ikke alene skyldes Konjunkturerne, men ogsaa og særlig den Omstændighed, at saa at sige alle Selskaber i de siden Krigsudbrudet forløbne Aar har foretaget en stærk Konsoli-dering. Udbyttebegrænsningsloven har jo paalagt Selskaberne at henlægge betydelige Beløb til Reserverne, hvorfor Egen-kapitalen er vokset ganske betydeligt. Ministeren mindede i den Forbindelse om, at Handelsministeriet med Virkning fra og med den 25. Februar 1946 havde *ophævet* de for Fondsbørsen mest hemmende *Restriktioner*, og han tilføjede, at Lovforsla-gets Bestemmelser laa i naturlig Forlængelse af denne Ophæ-velse. Om Børsstemplets Provenu oplyste Ministeren, at det i de to sidste Finansaar havde andraget omkring 3 Mill. Kr., og

at det i 1945—46 formentlig vilde beløbe sig til noget lignende. »Hvad Provenuet vil blive med den her foreslaaede Stempel-takst lader sig ikke forudberegne med Sikkerhed, men Forandringer bliver sikkert uvæsentlig. De høje Takster for visse Papirer maa nemlig antages at have hemmet Omsætningen af disse, og denne Hemske falder nu bort.«

Lovforslaget henvistes i Folketinget til et Udvalg, hvis Flertal (Det konservative Folkeparti, Det radikale Venstre og Venstre) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, medens et Mindretal (Socialdemokratiet og Danmarks kommunistiske Parti) ansaa det for farligt at give yderligere Muligheder for Aktiespekulation ud over dem, der er givet gennem Ophævelse af de administrative, forebyggende Bestemmelser. »Saa længe Spørgsmaalet om de ledige Penge endnu ikke er løst, anser man det for nødvendigt at opretholde alle de Bestemmelser, der tilsigter at bevare Ro paa Pængemarkedet, og foreslaar i Overensstemmelse hermed, at de nugældende Bestemmelser forlænges til Udgangen af Marts Maaned 1947.«

Efter at Mindretalsforslaget var forkastet med 68 Stemmer mod 52, vedtoges Lovforslaget enstemmigt i Folketinget.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

31. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933 om midlertidig Afgift af Arv. (Finansminister Thorkil Kristensen). [A. Sp. 7167. — C. Sp. 2055 og 2245].

Fremsat i *Landstinget* $14/6$ (L. Sp. 1569). 1. Beh. $21/6$ (L. Sp. 1608). 2. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1632). 3. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1660). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $27/6$ (F. Sp. 6519). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Christmas Møller og Robert Mikkelsen. 2. Beh. $28/6$ (F. Sp. 6522). 3. Beh. $28/6$ (F. Sp. 6548). *Loven stadfæstet 29. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 358).

Ved Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933 indførtes der til Dækning af Statskassens forøgede Udgifter en midlertidig Afgift af Erhvervelser, der er arveafgiftspligtige efter Lov Nr. 147 af 10. April 1922 om Afgift af Arv og Gave, med Undtagelse af Erhvervelser for Arvinger, der falder ind under sidstnævnte Lovs laveste Afgiftsklasse (§ 2 A). Afgiften udgør 50 pCt. af Arveafgiften efter Loven af 10. April 1922.

Loven af 16. Maj 1933, der gjaldt til 31. Oktober 1936, er flere Gange blevet forlænget, senest ved Lov Nr. 313 af

30. Juni 1945 for et Aar til 30. Juni 1946. Loven forlænges herved yderligere til 30. Juni 1947.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

32. Lov om Ændring af Revisionsbestemmelsen i Loven om Grundstigningsskyld. (Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 4797. — C. Sp. 1949 og 2049].

Fremsat i *Folketinget* $30\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4694). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4898). Partiernes Ordførere: Johs. Hansen, Hans Conrad Koefoed, Fibiger, Robert Mikkelsen, Bertel Dahlgaard og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Conrad Koefoed [Formand], Jens Chr. Christensen, Jensen-Broby, Sønderup, Bertel Dahlgaard, Johs. Hansen, Marinus Sørensen, Kai Jensen, Fr. Dalgaard, Th. Poulsen, Fibiger [Sekretær], Peder Jakobsen, Victor Larsen, Robert Mikkelsen og Leth Mouritzen). Betænkning (B. Sp. 1231) afgivet $\frac{29}{5}$. (Ordfører: Hans Conrad Koefoed). 2. Beh. $\frac{11}{6}$ (F. Sp. 5991). 3. Beh. $\frac{12}{6}$ (F. Sp. 6078). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{14}{6}$ (L. Sp. 1570). 2. Beh. $\frac{19}{6}$ (L. Sp. 1597). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1605). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 387).

Loven om Grundstigningsskyld af 20. Maj 1933 skulde ifølge sin § 20 forelægges Rigsdagen til Revision i Rigsdags-samlingen 1938—39. Ved forskellige Love er Forelæggelses-tiden imidlertid blevet udskudt, senest til Rigsdagssamlingen 1945—46. Spørgsmaalet om Ændringer i Grundstigningsskyldloven er imidlertid henvist til Behandling i Skattekommissionen sammen med Spørgsmaalet om Ændringer i de øvrige Love vedrørende Ejendomsbeskatningen, og Kommissionen var i Sommeren 1946 endnu ikke færdig med dette Arbejde. Under Hensyn hertil udskydes Fristen for Frem-sættelsen af Revisionsforslaget ved den heromhandlede Lov yderligere til Rigsdagssamlingen 1946—47.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* beklagede *Bertel Dahlgaard* (R. V.), at Revisionen af Loven om Grundstigningsskyld stadig blev udskudt, bl. a. fordi Erfaringen havde vist, at det i stort Omfang var lykkedes Sælgerne af faste Ejendomme at vælte Grundstigningsskylden over paa Køberne. *Norlev* (D. R.) var ligeledes utilfreds med Udskydel-

sen, ikke alene som Følge af, at der var tekniske Mangler ved den gældende Ordning, som trængte til at rettes, men først og fremmest fordi der ved en Revision af Loven kunde tilføres Statskassen store Værdier, som ellers gik i Grundspekulanternes Lommer.

Lovforslaget henvistes til Behandling i et Udvalg, der i sin Betænkning udtaler, at »Udvalgets Medlemmer er enige om, at Loven om Grundstigningsskyld snarest bør undergaa en virkelig Revision. Under Samraadet afgav Ministeren bindende Tilsagn om, at et *Revisionsforslag vil blive fremsat inden den 1. Februar 1947.*

Da Købere af Grunde, hvorpaa der hviler eller vil komme til at hvile Grundstigningsskyld, ofte ikke er opmærksomme derpaa, og da dette Forhold ikke mindst i en nærmere Fremtid vil blive aktuelt paa Grund af forskellige offentlige Anlæg, lovede Ministeren endvidere, at der vil blive fremsat en officiel Udtalelse, der henleder Købernes Opmærksomhed paa Forholdet.«

Ved 2. Behandling fremhævede saavel *Bertel Dahlgaard* som *Robert Mikkelsen* (D. K.) og *Norlev* den Vægt, de lagde paa Finansministerens Tilsagn over for Udvalget. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt.

Det samme var Tilfældet i *Landstinget*.

33. Lov om Forlængelse af Skattefritagelsen i Henhold til Lov Nr. 117 af 9. April 1933 om Lempelse i Beskatningen til Staten af nyopførte Bygninger. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 4799. — C. Sp. 1305 og 1889].

Fremsat i *Folketinget* $3\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4694). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4855). Partiernes Ordførere: J. Chr. Jensen, N. Chr. Christensen, Aksel Møller, Leth Mouritzen og Axel Sørensen. 2. Beh. $\frac{8}{5}$ (F. Sp. 4898). 3. Beh. $1\frac{3}{5}$ (F. Sp. 5084). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{6}{5}$ (L. Sp. 1239). Partiernes Ordførere: Chr. J. Hansen, Jens Jensen, Bouet og Axel Christensen. 2. Beh. $2\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1272). 3. Beh. $2\frac{4}{5}$ (L. Sp. 1337). *Loven stadfæstet 14. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 320).

Ved Lov Nr. 117 af 9. April 1933 om Lempelse i Beskatningen til Staten for nyopførte Bygninger blev Bygninger, hvis Opførelse paabegyndtes efter Lovens Ikrafttræden og senest inden 1. Januar 1934, i Tiden indtil 1. Januar 1943 fritaget for at svare Ejendomsskyld til Staten. Skattefri-

tagelsen omfattede dog ikke en Bygning, der opførtes til Erstatning for en Bygning, der ved Ildsvaade eller paa anden Maade havde lidt Skade, for hvilken der ydedes Godtgørelse gennem Forsikring. Denne Skattefritagelse er senest ved Lovanordning Nr. 391 af 29. December 1944 udvidet til at gælde indtil 1. Januar 1946 og forlænges herved yderligere til 1. Januar 1947.

I Forvejen var der ved Lov Nr. 594 af 21. December 1945 aabnet Adgang til Forlængelse af tidligere tilstaaede Lempelser med Hensyn til kommunal Ejendomsskyld.

34. Lov om Ændringer i Lov Nr. 164 af 16. Maj 1934 om Lempelser for visse Laan til sønderjyske Landbrugere, Haandværkere, handlende og Fiskere m. fl., saaledes som denne er ændret senest ved Lovanordning Nr. 182 af 12. April 1945, jfr. Lov Nr. 271 af 1. Juni 1945. (Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 4167. — C. Sp. 1255 og 1295].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 4113). 1. Beh. $\frac{23}{4}$ (F. Sp. 4487). Partiernes Ordførere: P. Mortensen, Heick, Bartholdy, Nørlund og Kristian Nygaard. 2. Beh. $\frac{29}{4}$ (F. Sp. 4639). 3. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4686). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1203). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Jepsen Christensen, Jørgen Otsen og Fr. Kristiansen. 2. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1216). 3. Beh. $\frac{10}{5}$ (L. Sp. 1220). *Loven stadfæstet 15. Maj 1946.* (Lov-Tid. Nr. 274).

Ovennævnte Lov udløb med Udgangen af 1945 (Aarbog 1945, Side 450), men opretholdes herved for en toaarig Periode indtil Udgangen af 1947.

Lovgivningen herom paabegyndtes i 1934. Motiveringen for denne særlige Lovgivning var navnlig *den stærke Gældsstiftelse for Landbrugsejendommene* i Sønderjylland, der var foregaaet under gode Konjunkturer i den Hensigt at omlægge Driften til mere intensiv Udnyttelse af Jorden. Dette Forhold samt *Standsninger i Kreatureksporten* og den uheldige *Jordfordeling* m. v. havde bevirket, at Landbrugskrisen i Sønderjylland i højere Grad end i det øvrige Land havde

sat Landbrugerne bagud med Hensyn til Indbetaling af Terminsydelser.

Loven fik i første Omgang kun Gyldighed i to Aar, men er stadig blevet forlænget. Begrundelsen for de sidste Forlængelser var, at der, uanset den indtraadte Bedring i Landbrugets Forrentningsevne ogsaa for de sønderjyske Landsdeles Vedkommende, dog her stadig var Vanskeligheder, som motiverede en Fortsættelse af den hidtidige Lovgivning paa dette Omraade. Efter 1. Januar 1941 er der dog kun sket *Nedsættelse af kontraktmæssige Afdrag*, for saa vidt Rentelettelsesudvalget efter Andragende i det enkelte Tilfælde finder, at *ganske særlige Omstændigheder* taler derfor.

Da Spørgsmaalet om Fortsættelse med denne Lovgivning ud over December Termin 1945 meldte sig, blev der afholdt et Møde, hvori Repræsentanter for samtlige sønderjyske Akkordudvalg samt Sønderjysk Hypoteklaanefond og Laanekassen for Sønderjylland forhandlede med det Udvalg, der administrerer Rentelettelsesloven. Under disse Forhandlinger var der fra alle Sider Enighed om, at det vilde være *betænkeligt paa nuværende Tidspunkt at lade denne Lov op-høre*. Der var Enighed om, at de Foranstaltninger, man har været i Stand til at træffe i Henhold til denne Særløvgivning, har haft særdeles gunstige Virkninger for hele det sønderjyske Erhvervsliv. Under disse Forhold og under Hensyn til, at en Del af det sønderjyske Landbrug fortsat arbejder under særlige Driftsforhold og er behæftet med større Gæld end det øvrige Land, har Regeringen ment det rigtigt, at den nugældende Lov forlænges uændret for yderligere 2 Aar.

Man maa regne med, at dette medfører en Udgift for Statskassen paa ca. 600 000 Kr. aarlig. Dette er et væsentlig mindre Beløb, end denne Lovgivning oprindelig har medført. Som det fremgaar af Lovforslagets Bemærkninger, har Udgifterne i de første 11 Aar af Lovens Virketid andraget 13,4 Mill. Kr., og for Finansaaret 1945—46 regner man med en Udgift paa ca. 700 000 Kr. Grunden til, at Udgiften saaledes er gaaet ned og vil gaa yderligere ned i det kommende Aar, er bl. a. den, at *Laantagernes Afdragslempelser praktisk talt er bortfaldet*.

Lovforslaget vedtoges med enstemmig Tilslutning fra alle Sider. I *Folketinget* gav *Norlund* (D. K.) dog Udtryk for, at

det ikke var uden Betænkelighed, han stemte for Loven. Det var efter hans Opfattelse paa Tide, at man gik til mere gennemgribende Foranstaltninger — særlig en mere hensigtsmæssig Jordfordeling i Sønderjylland — for omsider at faa slettet de økonomiske Skel ved Kongeaaen. *Kristian Nygaard* (R.V.) fandt det ligeledes ønskeligt, at Særlovgivningen for Sønderjylland snart kunde bortfalde. — I *Landstinget* udtalte *Alfred Kristensen* (S.) Haabet om, at Finansministeren vilde benytte den kommende Tid til en Realitetsundersøgelse af, hvorvidt en saadan Lovgivning fortsat er nødvendig.

35. Lov om Ændring i Lov Nr. 299 af 26. November 1931 om Statsanstalten for Livsforsikring. (Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 6663. — C. Sp. 2365 og 2473].

Fremsat i *Folketinget* $24/5$ (F. Sp. 5583). 1. Beh. $1/6$ (F. Sp. 5997). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Holm, Damsgaard [Sekretær], Jensen-Broby, Bertel Dahlggaard [Formand], Rasmussen [Gylling], Fr. Dalgaard, Johs. Hansen, Qvist Hansen, Th. Poulsen, Lars P. Jensen, Aksel Møller, Rytter, Westermann, Alfred Jensen og Rosendahl). Betænkning (B. Sp. 2827) afgivet $6/7$. (Ordfører: Bertel Dahlggaard). 2. Beh. $8/7$ (F. Sp. 6862). 3. Beh. $8/7$ (F. Sp. 6942). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $9/7$ (L. Sp. 2015). 2. Beh. $10/7$ (L. Sp. 2023). 3. Beh. $10/7$ (L. Sp. 2067). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 385).

Siden Udstedelsen af Lovbekendtgørelse Nr. 335 af 24. Juni 1940 om de for Statsanstalten gældende Love er Forudsætningerne for flere af disse Loves Bestemmelser undergaaet saadanne Forandringer, at man har fundet det paakrævet at bringe disse Bestemmelser i nøjere Overensstemmelse med de forandrede Forudsætninger og Krav.

Angaaende de Ændringer, som ved Loven foretages i Lov Nr. 299 af 26. November 1931 med senere Ændringer og Tilføjelser, skal anføres følgende:

Til § 12. Statsanstalten har siden 1906 tegnet livsvarige Livsforsikringer, Livsforsikringer med Udbetaling og simple Kapitalforsikringer *uden Lægeundersøgelse*, indtil 1932 med en reduceret Forsikringssum ved Død i de første Forsikrings-

aar (Karenstiden), men siden 1932 uden Karenstid som for Forsikringer med Lægeundersøgelse. Saadanne Forsikringer har hidtil kun kunnet tegnes indtil et Beløb af indtil 10 000 Kr. for hver forsikret, men dette Beløb er nu forhøjet til 20 000 Kr.

Til § 13. Denne Paragraf affattes saaledes:

»Statsanstalten kan ikke forpligte sig til ved *Dødsfald* at udrede nogen højere Sum end 1 000 000 Kr. een Gang for alle eller 100 000 Kr. aarlig. Der kan paa samme Persons Liv tegnes baade Livsforsikring og Overlevelsereente, men Livsforsikringens paalydende Sum sammenlagt med det tiddobbelte af Overlevelsereentens aarlige Beløb maa ikke overstige 1 000 000 Kr. — Tilsvarende Regler følges med Hensyn til livsbetingede Forsikringer.

Ved *Pensionsforsikringer* kan Statsanstalten ikke forpligte sig til ved Tab af Erhvervs- og Arbejdsevne eller ved Død at udrede større Beløb end 30 000 Kr. aarlig.

Ud over ovenstaaende Maksima kan tegnes saadanne Forøgelse, som efter Kontrakt skal indkøbes for den paa Forsikringen faldende Bonus.

Der skal *genforsikres* mindst saa stor en Del af disse Beløb i danske Selskaber, som staar under Tilsyn af Forsikringsraadet, at Statsanstalten ikke paa egen Risiko beholder mere end 100 000 Kr. een Gang for alle eller 10 000 Kr. aarlig, heri ikke indbefattet Forøgelse, der efter Kontrakt skal indkøbes for den paa Forsikringsandelen faldende Bonus. — Genforsikringerne skal ordnes saaledes, at den dertil svarende Præmiereserve deponeres i Statsanstalten.»

Ogsaa her er *Maksimumsbeløbene sat op*, ligesom Statsanstalten har faaet Ret til at holde større Forsikringer end hidtil for egen Regning. Samtidig er Paragraffens Bestemmelser ogsaa ændret paa andre Punkter.

Til § 14. Denne Paragraf affattes saaledes:

»Skulde der indtræffe en større *Epidemi* eller andre *ufordusete Begivenheder*, som lader befygte, at Tariffen for en Forsikringsart eller Forsikringsgruppe vil bringe Statsanstalten Tab, kan Bestyrelsen med Finansministerens Samtykke forlange en Tillægspræmie eller foretage *Nedsættelse af Forsikringstallet* for Forsikringer, der tegnes i en saadan Periode. Strækker denne sig ud over 2 Aar, kan Optrækning af Til-

lægspræmie dog ikke fortsættes eller Nedsættelsen af Forsikringstallet yderligere opretholdes uden særlig Lovhjemmel.«

Der er heri det nye, at Statsanstalten kan regulere Bonusudbetalingen gennem Nedsættelse af Forsikringstallet.

Til § 21. Der er heri indført ændrede Regler om Tillæg for *Efterbetaling af forfaldne Præmier.*

Til § 22. Efter Praksis forlanges Forsikringspolice deponeret i Tilfælde af *Præmiehenstand.* Denne Praksis agtes fortsat, men i enkelte Tilfælde har man anset det for hensigtsmæssigt at kunne fratage dette Krav, f. Eks. hvis Policen allerede er pantsat for Laan uden for Anstalten. Denne stilles derfor nu frit med Hensyn til, om Policen i det givne Tilfælde skal deponeres.

Til § 24. Denne Paragraf affattes, bortset fra nogle detaljerede Bestemmelser i sidste Stk., saaledes:

»Naar en begæret Forsikring frembyder en *Risiko*, som efter Bestyrelsens Skøn gaar ud over, hvad der er forudsat i Tarif eller Forsikringsbetingelser, kan Bestyrelsen *afslaa Forsikringen eller ved Tegningen fastsætte særlige Betingelser.*

Uden at det ved Tegningen er fastsat som særlig Forsikringsbetingelse, kan Bestyrelsen i efternævnte Tilfælde bestemme, om Forsikringen skal dække den forøgede Risiko, og i bekræftende Fald, paa hvilke Vilkaar.

- 1) Saafremt forsikrede tager *Ophold eller foretager Rejser uden for Europa*, herfra undtaget søfarendes Rejser i Erhvervsøjemed, jfr. dog Punkt 3. Naar der er forløbet 2 Aar efter Tegningen, dækker Forsikringen denne Risikoforøgelse uden Betingelser.
- 2) Saafremt den forsikrede deltager i *Krigstjeneste*, medmindre Deltagelsen sker inden for den danske Hær eller Flaade eller efter den danske Regerings Ordre, og Forsikringen har været uafbrudt i Kraft de sidste 6 Maaneder før Krigens Udbrud, jfr. endvidere denne Paragrafs sidste Stykke.
- 3) Saafremt forsikrede foretager *Rejser til eller tager Ophold i Omraader uden for Danmark*, hvor Risikoen er forøget paa Grund af *Krigstilstand* eller Følger af en saadan, *Borgerkrig, Pest* eller andre Omstændigheder, der i risikomæssig Henseende kan sidestilles hermed. Endvidere saafremt forsikrede deltager i *Polarekspeditioner*, Op-

dagelsesrejser, Motorvæddeløb, sportsmæssige Flyvepræstationer eller anden *farlig Sport* eller i Foretagender, der i Farlighed kan sættes i Klasse hermed. De særlige Vilkaar bortfalder dog, naar Forsikringen har været uafbrudt i Kraft i 5 Aar og den forsikrede er fyldt 25 Aar.

De særlige Vilkaar i Henhold til Punkt 1—3 har kun Virkning, saa længe det fareforøgende Forhold vedvarer.

Undladelse af at anmelde de i denne Paragrafs Punkt 1—3 nævnte Fareforøgelser og betale den Tillægspræmie, der eventuelt maatte blive forlangt, bevirker, at Statsanstaltens Forpligtelser ved Død eller Invaliditet bortfalder, medmindre Fareforøgelsen har været uden Indflydelse paa Dødens eller Invaliditetens Indtræden. Det samme gælder, hvis Statsanstalten har afslaaet at dække Fareforøgelsen.

For de Forsikringer, der tegnes efter disse Bestemmelers Ikrafttræden, kan der i Tilfælde af, at der i *Danmark indtræder Krigstilstand eller anden Fareforøgelse* af tilsvarende Art, til Imødegaaelse af saadan Fareforøgelse opkræves en aarlig *Ekstrapræmie*. . . .«

Der er heri navnlig den Ændring, at *Flyvning*, der ikke har sportsmæssig Karakter, nu fritages for Tillægspræmie eller andre særlige Betingelser.

I Stk. 2, Pkt. 3) blev Ordet »Borgerkrig« i Folketinget indsat i Stedet for »borgerlige Uroligheder«, som der stod i det oprindelige Lovforslag.

Til § 25. Der er heri foretaget en Ændring, som forlænger Fristen for Fremsættelse af Begæring om *Fripolice* (i Tilfælde af Forsikringsaftalens Bortfald) uden Oplysning om Helbredstilstanden fra 3 til 6 Maaneder.

Til § 35. De heri foretagne Ændringer gør det muligt for Statsanstalten at udvide de for straks begyndende Livrenter gældende Regler til ogsaa at gælde for opsatte Livrenter.

Til § 40. Denne Paragraf affattes saaledes:

»Efter at de i § 39 foreskrevne Henlæggelser har fundet Sted, anvendes Bonusfonden til Uddeling af *Bonus* for det paagældende Femaar paa følgende Maade: Hele Fondens Beholdning uddeles, saafremt den ikke overstiger 9 pCt. af Summen af de bonusberettigede Forsikrings Bonustal; er

Fonden større end det angivne Beløb, uddeles yderligere af det Beløb, hvormed Beholdningen overstiger de nævnte 9 pCt., et Beløb, der bestemmes af Finansministeren efter Indstilling af Statsanstaltens Bestyrelse.«

Statsanstaltens Forsikringer er bonusberettigede lige fra Tegningen, og for langt den overvejende Del af Forsikringerne udbetales Bonus kontant. Denne Bonus spiller ifølge Bemærkningerne til det af Finansministeren fremsatte Lovforslag en stor Rolle for de forsikringsøgende, der ofte før Tegningen søger Oplysning om den hidtidige Størrelse af Bonus; den store Stabilitet vækker da Forventning om et lignende Forhold i Fremtiden, og den virkelige Pris for Forsikringen bliver efter Interessenternes Opfattelse Forskellen mellem Tarifpræmien og den dertil svarende årlige Bonus. At undgaa pludselige Spring i Bonus er da af stor Betydning baade for de forsikredes økonomiske Dispositioner og for Statsanstaltens Forhold til de forsikrede.

Man har i Statsanstalten i sin Tid taget Hensyn til dette Forhold ved Formuleringen af de hidtil gældende Bestemmelser i § 40, ifølge hvilke der forlods udbetales 9 pCt. af »Bonus-tallene« (Fordelingstallene), medens der af den eventuelle Restbeholdning af Bonusfonden kun udbetales $\frac{1}{4}$, saa at $\frac{3}{4}$ forbliver i Bonusfonden til Brug ved senere Femaarsudbetalinger. Denne Regel har hidtil virket tilfredsstillende efter sit Formaal, men der vil under særlige Forhold kunne opstaa en Situation, hvor man kunde ønske en større Smidighed i Fordelingsreglerne. En hurtigt indtræffende større Ændring i Dødeligheden eller Forholdene paa Rentemarkedet vil saaledes kunne gøre det nødvendigt for Statsanstalten paa een Gang at styrke sin Præmiereserve med et betydeligt Beløb. Den dermed forbundne Udgift vil med de hidtidige Fordelingsregler kunne ramme vedkommende Femaars Bonus for haardt, medens man med en smidigere Fordelingsregel vilde kunne fordele Virkningen paa flere Femaar. Som Bestemmelsen nu formes, opretholdes en fast Uddeling, svarende til 9 pCt. af Bonus-tallene, medens Brøkdelen $\frac{1}{4}$ erstattes med en Brøkdæl, der fastsættes af Finansministeren efter Indstilling af Statsanstaltens Bestyrelse.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting med den ovennævnte Ændring, hvorom der var Enighed i det Udvalg, som Folketinget nedsatte til Behandling af Sagen.

36. Lov om midlertidig Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 435 af 21. September 1945 om Ændring i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd (Reguleringstillæg m. m.) og af Gyldigheden af den ved Lov Nr. 360 af 20. Juli 1945 bekræftede Lovanordning Nr. 142 af 22. Marts 1945 angaaende forskellige midlertidige Ydelser itil Folkekirkenes Præster. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 4041. — C. Sp. 1141 og 1189].

Fremsat i *Folketinget* $27/3$ (F. Sp. 3704). 1. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3871). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3892). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 3972). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 962). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Stegger Nielsen, Malchau og Anna Westergaard. 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 970). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 977). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 136).

Gennemførelsen af denne rent midlertidige Lov var foranlediget ved, at de nye Lønningslove, som skulde have Gyldighed fra 1. April 1946, endnu ikke var traadt i Kraft paa dette Tidspunkt. Loven indeholder følgende Bestemmelser:

§ 1. Lov Nr. 435 af 21. September 1945 om Ændring i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd (Reguleringstillæg m. m.) har Gyldighed ogsaa for Tiden efter 31. Marts 1946.

§ 2. Det i Lov Nr. 435 af 21. September 1945 § 4, jfr. § 3 i den ved Lov Nr. 271 af 1. Juni 1945 bekræftede Lovanordning Nr. 104 af 15. Marts 1945, omhandlede særlige Tillæg til Tjenestemænd m. fl., der har Forsørgerpligt for Børn under 18 Aar, ydes ikke for Børn, født efter den 31. Marts 1946.

§ 3. Bestemmelserne i den ved Lov Nr. 360 af 20. Juli 1945 bekræftede Lovanordning Nr. 142 af 22. Marts 1945 angaaende Udredelse af de i Lovanordning Nr. 282 af 6. September 1944 omhandlede midlertidige Ydelser til Folkekirkenes Præster ogsaa for Finansaaret 1945—46 har Gyldighed ogsaa for Tiden efter 31. Marts 1946, saaledes at de i Finansaaret 1945—46 gældende Bestemmelser om Reguleringstillæg m. v. lægges til Grund ved Bestemmelsen af det midlertidige Honorartillæg til de i nævnte Lovanordninger omhandlede Hjelpepræster.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

37. Lov om Statens Tjenestemænd. (Finansminister *Thorvil Kristensen*). [A. Sp. 4177. — C. Sp. 1377 og 1945].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 4115). 1. Beh. $\frac{11}{4}$ — $\frac{12}{4}$ (F. Sp. 4357 og 4434). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Arnth Jensen, Westermann, Alfred Jensen, A. M. Hansen, Paul Holt og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Arnth Jensen [Formand], Hauch, Holm [fra $\frac{24}{4}$: Sønderup], Hans Pinstrup, A. M. Hansen, H. C. Hansen, Alfred Andersen, Alfred Andreassen, Gustav Pedersen, M. K. Sørensen, Westermann [Sekretær], Erna Sørensen [fra $\frac{27}{5}$: Gudrun Hasselriis], Karl Olsen [fra $\frac{14}{6}$: Fabricius], Alfred Jensen og Mogens Fog [fra $\frac{27}{5}$: Inger Merete Nordentoft]). Betænkning (B. Sp. 1103) afgivet $\frac{20}{5}$. (Ordfører: Westermann). 2. Beh. $\frac{23}{5}$ — $\frac{24}{5}$ (F. Sp. 5448, 5537 og 5565). 3. Beh. $\frac{24}{5}$ (F. Sp. 5573). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1424). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Rytter, Malchau og Anna Westergaard. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Alfred Kristensen, Josef Andersson, C. E. Christiansen, Henry Hansen, Erik Jacobsen, Aage Petersen, Willumsen, Jens Jensen, Stegger Nielsen [Formand], Rytter, Martin Sørensen [Peterslund], Anna Westergaard [Sekretær], Bonnichsen, Malchau og Windeløv). Betænkning (B. Sp. 1255) afgivet $\frac{29}{5}$. (Ordfører: Malchau). 2. Beh. $\frac{31}{5}$ (L. Sp. 1545). 3. Beh. $\frac{31}{5}$ (L. Sp. 1552). *Loven stadfæstet 6. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 301).

Forslaget til ovennævnte Lov blev udarbejdet af den i Marts 1943 nedsatte *Lønningskommission*, der var sammensat af Repræsentanter for Rigsdagen, Tjenestemandorganisationerne og Statsadministrationen, og som havde Departementschef, forhenværende Finansminister *K. H. Kofod* som Formand. Denne Kommission skulde ligesom de tilsvarende af 1917 og 1929 gøre Indstilling om en Revision af Lønningsvilkaar og andre Bestemmelser vedrørende Tjenestemændenes Arbejdsforhold. Dens Arbejde resulterede i to fyldige og tilsammen meget omfangsrige Betænkninger af 8. December 1944 og 26. Marts 1946, der for en væsentlig Del er enstemmige. Vedrørende de større og vigtigere Principspørgsmaal indtager kun de to kommunistiske Repræsentanter i Kom-

missionen paa nogle Omraader et Særstandpunkt, og med Hensyn til Enkeltheder er Uoverensstemmelserne heller ikke store; det er her navnlig Statsbanernes særlige Aldersgrænse, som der har været delte Meninger om.

Det Lovforslag, som Finansministeren fremsatte for Rigsdagen, fulgte helt igennem Kommissionens eller dens Flertals Indstilling.

Inden Fremsættelsen havde Finansministeren, som det kræves efter den gældende Ordning, en Forhandling med de forhandlingsberettigede Tjenestemandorganisationer. Der blev under denne Forhandling fremsat forskellige Ønsker og enkelte Beklagelser over, hvad Kommissionen havde bragt i Forslag, men man gav dog fra alle de fremmødte Tjenestemandorganisationers Side Tilslutning til Lovforslagets Fremsættelse, idet man stærkt betonedede Ønskeligheden af at faa det vedtaget snarest muligt.

Paa Rigsdagen gennemførtes Lovforslaget ogsaa relativt hurtigt, efter at det var undergaaet et stort Antal Ændringer, af hvilke de fleste dog kun drejede sig om Detailspørgsmaal.

Loven er bygget op paa samme Maade som Tjenestemandsløven af 1931, hvis Hovedprincipper er bevaret. Saaledes har man fra alle Sider inden for Kommissionen været enig om at opretholde den hidtil gældende Ordning, hvorefter Tjenestemandsstillingen er en varig Stilling, *en Livsgerning*, for hvilken Vilkaarene er fastsat i Loven og ikke afhængige af en mellem de to Parter indgaaet Overenskomst.

I Tjenestemandsløvens Kapitel 1, som omfatter de almindelige forvaltningsretlige Bestemmelser, er kun foretaget faa Ændringer. Spørgsmaalet om at opretholde den hidtidige *Aspirantordning* har været indgaaende drøftet, men hele Kommissionen med Undtagelse af de kommunistiske Medlemmer er gaaet ind for dens Opretholdelse. Aldersgrænsen for Ansættelse i Tjenestemandsstilling nedsættes imidlertid fra 24 til 21 Aar, og samtidig forbedres Lønvilkaarene for Aspiranter ved, at man i det væsentlige har indskrænket Reduktionen paa 10—20 pCt. til den pensionsgivende Del af Lønnen.

Der er indført nye Regler, hvorved det skulde blive lettere for *invaliderede Personer* at komme ind i Tjenestemandsstilling, imod at de betaler et særligt Bidrag til Imødegaaelse

af Statens forøgede Risiko for Tjenesteforsømmelser paa Grund af Sygdom, ligesom de ogsaa betaler for den forøgede Pensionsrisiko. *Suspensionsreglerne* i § 11 og *Konstitutionsreglerne* i § 12 er ændret noget i Tjenestemændenes Favør. I Lovens § 16, der handler om *kvindelige Tjenestemænds Af-lønning under Fravær i Anledning af Svangerskab eller Barnefødsel*, har man foretaget en principiel Ændring, hvorefter Fraværelse af de nævnte Aarsager behandles efter de sædvanlige Regler for almindelige Sygemeldinger. Der sker her-efter kun Lønnedsættelse, saafremt Tjenestemandens samlede Antal Sygedage efter Regulativets almindelige Regler vilde medføre en Lønnedsættelse. Det kommunistiske Mindretal indtog paa dette Punkt et Særstandpunkt i Kommissionen.

I en ny § 26 er der indført nye Regler om et *Personale-**navn* til Behandling af saadanne Sager, hvor der af en Tjenestemand foreligger Indsigelse imod en af hans foresatte givne Paategning paa hans Ansøgning om Forfremmelse. Om dette Spørgsmaal var der ret divergerende Meninger inden for Kommissionen, og et Mindretal paa 5 Medlemmer, derunder det kommunistiske og det konservative Partis Repræsentanter, foreslog, at der skulde oprettes et Forfremmelsesraad, i hvilket Personaleorganisationerne skulde være repræsenteret.

I § 27 er der indføjet en Bestemmelse, som *sikrer en passende Lønstigning ved Avancement*. Reglerne gaar ud paa, at en avanceret Tjenestemand skal have en Lønfremgang, der mindst andrager et Beløb, svarende til det sidst opnaaede Alderstillæg i den hidtidige Stilling, dog ikke ud over det første Alderstillæg i den nye Stilling. Hvis dette ikke opnaas ved selve Overgangen efter de hidtidige Regler, ydes det ham som et personligt ikke-pensionsgivende Tillæg, der bortfalder ved næste Alderstillæg.

I § 39 er indført en Regel om, at der i Tilfælde, hvor det paalægges en overordnet Tjenestemand at anvende *Uniform under Tjenestens Udøvelse*, hvilket kun bør ske, hvor det efter Tjenestens særlige Art er nødvendigt, ydes et *Tilskud fra Staten* i Forhold til en af Styrelsen fastsat Anskaffelsessum.

Et Spørgsmaal, der voldte stor Vanskelighed inden for Kommissionen, er Sættelsen af *Statens Lønningsraad*. Her blev der heller ikke opnaaet Enighed, men Kommissionens overvejende Flertal, hvis Forslag Loven følger, foreslog en Udvidelse af Raadet fra 10 til 12 Medlemmer. Derved vil Rigsdagen faa Adgang til at vælge et Medlem mere end hidtil, altsaa i alt 5, og der tilvejebringes de nødvendige Forudsætninger for, at der ogsaa kan komme yderligere en Repræsentant for Tjenestemandorganisationerne ind, hvilket man gaar ud fra vil medføre, at saavel Centralorganisation I, der allerede er repræsenteret, som Centralorganisation II faar en Repræsentant i Raadet.

I *Pensionsreglerne* er der heller ikke foretaget gennemgribende Ændringer. De vigtigste af disse gaar ud paa følgende.

Der indføres den Regel, at der ved en Tjenestemand's Fratrædelse udbetales ham de under Tjenesten i hans Lønning indeholdte Pensionsbidrag med Renter beregnet til 4 pCt. p. a.

For *Enkepensionernes* Vedkommende er der foretaget en Del ikke uvæsentlige Ændringer. For de yngre Enker nedsættes Kvotienten, medens til Gengæld Enker efter Tjenestemænd, der har en Pensionsalder paa over 20 Aar, faar en forhøjet Kvotient, saa at Enkepensioner for saadanne Enker fremtidig kan udgøre 40 pCt. af Mandens Pensionsindtægt, medens den hidtil højst har kunnet udgøre $\frac{1}{3}$; der er dog her sat som Betingelse en vis Varighed af Ægteskabet.

De nuværende Satser for *Børnepensioner* er forhøjet ikke uvæsentligt, og Børnepensioner vil fremtidig ogsaa kunne ydes som Tillæg til Egenpension, medens de hidtil kun er ydet som Tillæg til Enkepensioner.

I Spørgsmaalet om *Aldersgrænsen* ved Tjenestemændenes Afskedigelse var der stærkt afvigende Meninger inden for Kommissionen. Organisationernes principale Krav gik ud paa, at den nuværende 70 Aars Grænse skulde nedsættes med 5 Aar, altsaa til 65 Aar, og Adgangen til at søge Pension uden Lægeattest, som nu kan ske i en Alder af 65 Aar, skulde ligeledes nedsættes med 5 Aar. Fra Tjenestemændenes Side fraveg man dog dette principale Krav, som kun blev fastholdt af de 2 kommunistiske Repræsentanter. Derimod

kunde Repræsentanterne for C. O. I og C. O. II ikke tiltræde, at 70 Aars Grænsen genindføres ved Lovens Ikrafttræden for *Statsbanerne*, der igennem de senere Aar har haft en lavere Aldersgrænse for Afskedigelse end de andre Etnater; derfor kunde der om dette Spørgsmaal ikke opnaas Enighed i Kommissionen. Dennes overvejende Flertal foreslog i Overensstemmelse med, hvad der bestemmes i den nye Lov, at *Statsbanerne* straks skulde vende tilbage til 70 Aars Grænsen, medens de 2 nævnte Organisationers Repræsentanter i Kommissionen, støttet af de 2 socialdemokratiske Repræsentanter, foreslog 67 Aars Grænsen opretholdt som Særregel for *Statsbanerne*, og at hele Spørgsmaalet om Aldersgrænsen for Statstjenestemænd skulde udskydes til senere Revision.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte *Finansministeren* herom: »Jeg har ment her at maatte følge Kommissionens Flertal, og jeg gør det med den samme Begrundelse, som er anført fra Flertallet i Betænkningen. Jeg er med Flertallet enig i, at de Synspunkter, som var bestemmende for denne Særregels Indførelse i 1933, ikke længere har samme Gyldighed. Der var dengang et stort overtalligt Personale og et faldende Personalebehov. Forholdene er nu lige modsatte. *Statsbanerne* har Brug for alt sit kvalificerede og arbejdsdygtige Personale, og Tilgangen er her som andetsteds vanskelig, og disse Forhold maa afgørende tale imod at gaa til Afskedigelse af Folk, som *Statsbanerne* har Brug for og vanskeligt kan erstatte, og som gerne ønsker at blive i Tjenesten. Hvis nogle af dem selv ønsker at gaa, staaer Adgangen dem jo aaben ligesom for enhver Tjenestemand, der har passeret 65 Aars Alderen. Selvfølgelig saa jeg gerne, at de her omhandlede Foranstaltninger ligesom Lønningslovens Regler i det hele kunde finde Tilslutning fra Personalerepræsentanternes Side, men det forekommer mig, at meget vægtige saglige Grunde taler imod i disse vanskelige Aar at afskedige kvalificeret Personale fra Statstjenesten.«

Princippet i det hidtidige *Lønssystem* er bibeholdt, bortset fra Indførelsen af det nye *almindelige pensionsgivende Tillæg*, som omtales nedenfor.

For *Stedtillæggets* Vedkommende er Reglerne praktisk talt uforandrede. Ogsaa *Reguleringstillægget* skal fortsat ydes efter tilsvarende Regler som i 1931-Loven fastsat. Af de rundt regnet 29 Reguleringstillægs-Portioner, som i Realiteten ydedes Tjenestemændene efter Loven af 21. September

1945 (21 Portioner i Henhold til 1931-Loven plus 4 yderligere bevilgede ekstra Portioner plus det midlertidige Tillæg, der for det store Flertal af Tjenestemænd omtrent svarede til 4 Portioner), overflyttedes imidlertid 5 Portioner til det nævnte pensionsgivende Tillæg, som dog andrager et væsentlig større Beløb end 5 Portioner Reguleringstillæg og tillige er stærkere gradueret efter Lønhighjden end Reguleringstillægget, hvilket begrundedes med, at de højere lønnede Tjenestemænd fik forholdsvis mindre Dækning for Prisstigningen under Krigen end de lavere lønnede. Ifølge Lovens § 99 ydes det pensionsgivende Løntillæg, der er ens for gifte og ugifte, efter følgende Skala:

Grundløn og Alderstillæg	Almindeligt pensions- givende Løntillæg
under 1 500 Kr.	64 pCt.
fra 1 500— 2 999 Kr.	960 Kr.
- 3 000— 3 999 —	1 080 —
- 4 000— 4 999 —	1 200 —
- 5 000— 5 999 —	1 320 —
- 6 000— 6 999 —	1 440 —
- 7 000— 7 999 —	1 560 —
- 8 000— 8 999 —	1 680 —
- 9 000— 9 999 —	1 800 —
- 10 000—11 999 —	1 920 —
- 12 000 Kr. og derover	2 040 —

Efter at som nævnt 5 Portioner af *Reguleringstillægget* er overført til det pensionsgivende Tillæg, fastsættes det Reguleringstillæg, der skal ydes efter 1. April 1946, til et Beløb, svarende til 25 af de hidtidige Portioner (29 minus 5 plus et Tillæg paa 1 Portion, der skal give Dækning for Prisstigningen i den senere Tid). Efter de nye Regler er Portionerne imidlertid sat op, og der ydes derfor kun 20 nye Portioner, svarende til 25 gamle. Men disse nye Portioner er vel at mærke gradueret efter Tjenestemændenes Grundløn og Alderstillæg plus pensionsgivende Tillæg, hvilket betyder, at adskillige Tjenestemænd opnaar en ekstra Forhøjelse. Desuden er Skalaens Intervaller ændret paa en saadan Maade, at Progressionen forøges noget.

Ogsaa i andre Henseender afviger Skalaen for Reguleringstillægget paa afgørende Punkter fra den tidligere.

Medens Lønningerne hidtil har været reguleret paa Basis af et til dette Formaal særlig beregnet *Udgiftstal*, skal nu *det almindelige Pristal*, der ogsaa danner Grundlag for Arbejderlønningernes Regulering i det frie Erhvervsliv, benyttes. Forskellen bestaar navnlig deri, at man ved Beregningen af Udgiftstallet kun tog Udgifterne til Fødevarer, Beklædning, Brændsel, Belysning og Husleje m. v. i Betragtning, medens Skatter og Kontingenter samt forskellige andre Udgifter medtages ved Beregningen af det almindelige Pristal.

Da Reguleringstillægs-Portionerne som nævnt er sat noget op, skal der fremtidig en noget større Prisforskydning til end hidtil, før Reguleringstillægget forøges eller formindskes med 1 Portion, bortset fra det tidligere store Basisinterval, det saakaldte stille Interval, som ikke mere findes. Regelen er nu den, at en Op- eller Nedgang i Pristallet paa 6 Points giver en Reguleringstillægs-Portion mere eller mindre. Reguleringen sker hvert Aar pr. 1. April og 1. Oktober paa Grundlag af henholdsvis Januar- og Julipristallet.

Ogsaa med Hensyn til de særlige Regler vedrørende Reguleringstillægget til *ugifte Tjenestemænd* indfører Loven en Nyordning. Efter den hidtil gældende Tjenestemandsløvslov var der en stærk Graduering, idet gifte Mænd og dermed lige stillede fik det fulde Reguleringstillæg, ugifte over 40 Aar $\frac{2}{3}$ og ugifte under 40 Aar $\frac{1}{3}$. Denne store Forskel i Reguleringstillægget har man imidlertid ikke kunnet opretholde, efterhaanden som dette Tillæg kom til at udgøre en saa væsentlig Del af den samlede Tjenestemandsløn. Der er derfor fra 1939 til 1945 ydet ogsaa ugifte under 40 Aar $\frac{2}{3}$ af de Reguleringstillægs-Portioner, som er kommet til efter 1939, og i 1945 gik man et Skridt videre, idet de 4 ekstra Portioner, som dengang blev givet, ydedes med samme Beløb til alle Tjenestemænd.

Den nye Tjenestemandsløvslov fortsætter i samme Retning. For det første ydes det pensionsgivende Løntillæg med samme Sum til alle uden Hensyn til Civilstand og Alder, og af Reguleringstillægget ydes der alle ugifte uden Hensyn til Alder $\frac{2}{3}$ af det fulde Tillæg. Dette betyder *en væsentlig Lønforhøjelse for de ugifte* og ganske særlig *for de ugifte under 40 Aar*.

Samtidig indføres ændrede Regler vedrørende Reguleringstillægget til *samgifte* Tjenestemænd. Hidtil var det

saadan, at to samlevende Ægtefæller, der begge er Tjenestemænd i Stat eller Kommune eller en koncessioneret Virksomhed m. v., tilsammen kun fik 1 fuldt Reguleringstillæg. Efter Hovedregelen i den nye Lov vil de derimod opnaa $1\frac{1}{2}$ Portion Reguleringstillæg, idet den, der har Krav paa det største Tillæg, opnaar det fulde Beløb, medens den, der har Krav paa et mindre Tillæg, opnaar Halvdelen af dette.

Som Helhed medfører disse Bestemmelser en væsentlig Forøgelse af Lønningerne. Paa et enkelt Punkt sker der dog en Nedsættelse, idet de ved Lov Nr. 96 af 13. Marts 1943 indførte midlertidige *Børnetillæg*, der har været udbetalt med 120 Kr. pr. Barn under 18 Aar ud over det første, gradvis skal afvikles. For Finansaaret 1946—47 udbetales disse Børnetillæg kun med $\frac{2}{3}$ af det oprindelige Beløb og for 1947—48 med $\frac{1}{3}$, hvorefter de bortfalder.

I det følgende gengives §§ 92—95, hvori Hovedbestemmelserne angaaende Reguleringstillæggets Beregning findes:

§ 92. For *gifte Mænd*, for saadanne *Enkemænd, Enker, fraskilte og fraseparerede Mænd og Kvinder*, som har *egen Husstand*, eller hvem der *paahviler Forsørgerpligt* over for Børn under 18 Aar, samt for saadanne *ugifte*, hvem saadan *Forsørgerpligt* *paahviler*, og som har *egen Husstand*, udgør *Reguleringstillægget* i Forhold til den samlede årlige pensionsgivende Lønning ved Pristal 286 til 291 følgende årlige Beløb:

under 1 500 Kr.....	160 pCt.
1 500— 4 499 Kr.....	2 400 Kr.
4 500— 5 999 —	2 640 —
6 000— 7 499 —	2 880 —
7 500— 8 999 —	3 120 —
9 000—10 499 —	3 360 —
10 500—11 999 —	3 600 —
12 000 Kr. og derover.....	3 840 —

For hver 6 Points, Pristallet stiger ud over 286 eller falder under 291, forhøjes eller nedsættes de i Stk. 1 nævnte Reguleringstillæg med følgende Beløb:

under 1 500 Kr.....	8 pCt.
1 500— 4 499 Kr.....	120 Kr.
4 500— 5 999 —	132 —
6 000— 7 499 —	144 —
7 500— 8 999 —	156 —
9 000—10 499 —	168 —
10 500—11 999 —	180 —
12 000 Kr. og derover.....	192 —

§ 93. For *andre end de i § 92, Stk. 1, nævnte Tjenestemænd* udgør Reguleringstillægget $\frac{2}{3}$ af Beløbet efter nævnte Paragrafs Stk. 1 og 2.

Naar *samlevende Ægtefæller* er berettiget til Reguleringstillæg fra Staten, udbetales der den af Ægtefællerne, der har den største pensionsgivende Lønning, Reguleringstillæg efter Reglerne i § 92, Stk. 1 og 2, i Forhold til denne Lønning og den anden Ægtefælle Halvdelen af et i Forhold til dennes pensionsgivende Lønning efter samme Regler beregnet Reguleringstillæg. Tilsvarende gælder, for saa vidt den ene Ægtefælle er Tjenestemand i eller Pensionist fra Staten og den anden er Tjenestemand i eller Pensionist fra en Kommune, en anden offentlig Institution eller et koncessioneret Selskab, dersom paagældende Kommune m. v. yder Reguleringstillæg efter Statens Regler. Saafremt paagældende Kommune m. v. ikke yder Reguleringstillæg efter Statens Regler, beregnes Reguleringstillægget fra Staten efter Regelen i Stk. 1.

§ 94. Reguleringstillægget udbetales efter den højere Sats, for saa vidt Tjenestemanden opfylder Betingelserne herfor senest Dagen før Tillægget forfalder til Betaling.

§ 95. Finansministeren bemyndiges til for Tjenestemænd og Pensionister, der er fyldt 60 Aar, og hvis Reguleringstillæg er blevet nedsat eller fremtidig nedsættes som Følge af Ændringer i deres ægteskabelige Stilling eller Husstands Forhold, at bestemme, at Reguleringstillægget, saafremt særlige Forhold taler derfor, fortsat udbetales efter de i § 92, Stk. 1 og 2, omhandlede Sats i Stedet for efter § 93, Stk. 1. Udbetaling efter § 92 i Stedet for § 93, Stk. 1, kan under ganske særlige Omstændigheder tillades af Finansministeren, selv om vedkommende Tjenestemand eller Pensionist,

der er fyldt 60 Aar, ikke tidligere har oppebaaret Regulerings-tillæg efter § 92.

Finansministeren bemyndiges til at bestemme, at gifte, kvindelige Tjenestemænd, der opretholder selvstændig Husstand, oppebærer Reguleringsstillæg efter den i § 92 omhandlede Sats i Stedet for efter § 93, Stk. 1, saafremt Hjemmets Økonomi udelukkende eller i overvejende Grad opretholdes ved Hustruens Tjenestemandssindtægt.

For saa vidt en Tjenestemand, der oppebærer det i § 92 hjemlede Reguleringsstillæg, overgaar til at oppebære Reguleringsstillæg efter Reglerne i § 93, Stk. 1, som Følge af, at den i § 92, Stk. 1, fastsatte Aldersgrænse for Børn, over for hvem paagældende har Forsørgerpligt, overskrides, er Finansministeren bemyndiget til i det enkelte Tilfælde at godkende, at Aldersgrænsen forhøjes indtil det 24. Aar, naar Forsørgelsen fortsættes til Gennemførelse af en af det offentlige godkendt Uddannelse, og Forholdene i øvrigt taler for en saadan Dispensation. Tilsvarende gælder for Pensionister.

Den i § 95, Stk. 2, indeholdte Bemyndigelse for Finansministeren til at bestemme, at gifte kvindelige Tjenestemænd i særlige Tilfælde kan opnaa Ret til at faa udbetalt Reguleringsstillægget efter Forsørgerreglerne, var i det oprindelige Lovforslag gjort betinget af, at der i Ægteskabet fandtes Børn under 18 Aar. Dette ændredes i Folketinget, hvor man tillige tilføjede Stk. 3 i § 95. Som Begrundelse for denne Tilføjelse anføres i Folketingsudvalgets Betænkning, at der kan foreligge Tilfælde, hvor Forsørgerpligten ogsaa efter et Barns 18. Aar er tyngende som Følge af en ikke fuldført Uddannelse.

I Tjenestemandsslovens 2. Del, der indeholder *Klassificeringen af de enkelte Tjenestemandstillinger* i Lønningsklasser og *Normeringen inden for disse Klasser*, er foretaget et meget stort Antal Ændringer. Disse kan deles i 4 *Hovedgrupper*. For det første er en Del Stillinger oprykket fra lavere til højere Lønningsklasser. For det andet er en Del Lønningsklassers Satsers ændret, enten derved at Begyndelseslønnen eller Slutlønnen eller begge Dele er forhøjet, ligesom man ogsaa i adskillige Tilfælde har indført færre, men større Alderstillæg, hvorved Slutlønnen opnaas tidligere end efter den nugældende Lov. For det tredje har der paa enkelte Punkter fundet en væsentlig ændret Placering af Stillingerne Sted

under Hensyn til deres Betydning. For det fjerde er der paa enkelte Omraader optaget nye Grupper, som hidtil har været holdt uden for Tjenestemandsløven, i dennes Lønningsrammer.

Hvad særlig Gruppe 3 angaar, har der fundet betydelige Lønforbedringer Sted for Professorer, Amanuenser, Docenter og andre *Videnskabsmænd*, herunder Tjenestemænd ved Biblioteker, Arkiver og Museer. Desuden vedtoges det under Sagens Behandling i Folketinget at omdanne en Del Docenturer til Professorater. Af andre akademisk uddannede Tjenestemænd, som har faaet en bedre lønningsmæssig Placering, end 1931-Loven gav dem, maa nævnes *Lærere ved Statsskoler* samt *Dommere og Politimestre*. Noget lignende gælder militære Tjenestemænd, navnlig inden for Officiantgruppen. Endvidere kan nævnes *Sygeplejersker* og Statens *Kontorpersonale*, for hvilket der er oprettet et betydeligt Antal Avancementsstillinger.

Det skal tilføjes, at man i Folketinget enedes om at forbedre Vilkaarene yderligere for Sygeplejersker og Kontorister m. fl.

De største af de Grupper, der hidtil har staaet uden for de egentlige Tjenestemandstillinger, men som nu gaar over i pensionsberettigende Ansættelse, er *Dommer- og Politimesterkontorernes Kontorpersonale* samt Arbejderne ved Toldboden. Begge disse Grupperes Lønningsforhold har dog hidtil nogenlunde ligget paa Linie med Tjenestemændenes, men deres Pensionsforhold vil ved den foretagne Ændring helt komme paa Linie med de for Statstjenestemænd gældende.

I Tjenestemandsløvens 3. Del, der omhandler de saakaldte *særlige Ydelser*, det vil sige de Refusioner, som Staten yder Tjenestemændene for Udgifter, de skønnes at have været nødt til at afholde som Følge af Forflyttelse, Fraværelse fra Hjemstedet etc., er der ikke sket større Ændringer. Det skyldes bl. a., at disse Ydelser, hvis Satser i øvrigt fastsættes ved et Regulativ efter Forhandling mellem Administrationen og Tjenestemandrepræsentanter og efter Bevilling paa Finansloven og Tillægsbevillingsloven, under hele Dyrtidsperioden er blevet revideret med korte Mellemløb.

De hidtil i § 814 indeholdte Regler om *Vederlag til Medlemmer af Kommissioner, Nævn etc.* har man ladet udgaa af

Tjenestemandsløven under Hensyn til deres til en vis Grad konjunkturbestemte Karakter, der bl. a. har gjort det nødvendigt, at man ved Tekstanmærkning paa Finansloven siden 1. Oktober 1941 har forhøjet Tjenestemandsløvens Maksimumsbeløb. For Fremtiden vil altsaa disse Dieters Størrelse udelukkende være henvist til *Fastsættelse paa Bevillingslovene.*

I 4. Del indeholdes en Række Overgangsbestemmelser.

I Lovens sidste Paragraf, § 1001, bestemmes det, at Løven træder i Kraft straks, dog saaledes, at *Lønningsreglerne* og de dermed samhørende Bestemmelser har *Virkning fra 1. April 1946* at regne for Tjenestemænd m. fl., der var ansat den nævnte Dato, og fra Ansættelsestidspunktet for Tjenestemænd m. fl., der var ansat efter nævnte Dato, men før Lovens Ikrafttræden.

Efter Lovens Gennemførelse maatte der derfor finde *Efterbetalinger* Sted til Tjenestemændene.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget pegede *Finansministeren* bl. a. paa, at Lønningskommissionen af 1943 lige saa lidt som de to foregaaende Lønningskommissioner af 1917 og 1929 havde foreslaaet en direkte Pristalsregulering af samtlige Lønninger. Dette vilde ogsaa efter Ministerens Opfattelse have givet urimelige Resultater. Man havde »søgt frem mod Ordninger, der gav de lavere og middelstore Lønninger, som svarer til Standardbudgettet, saa vidt muligt fuld Kompensation ved Pristallets Stigning, medens man for de højere Lønningers Vedkommende nøjedes med at yde Dyrtidsdækning for den Del af Budgettet, der omfatter det nødvendige Forbrug, og kun en forholdsvis svag Regulering af den Del af Budgettet, der omfatter det relative Luksusforbrug.« Ministeren mente dog ikke, det vilde have været rigtigt at fortsætte »den Nivellering, som unægtelig er foregaaet igennem Krigstiden paa Tjenestemandsomraadet. Selv om Reguleringstillægs-Portionerne har været noget graduert opad, har denne Graduering dog været for svag til at give de højere og navnlig de højeste Tjenestemænd en tilfredsstillende Placering i Overensstemmelse med de for disse Lønninger oprindelig tilstedeværende Forudsætninger. Det vilde derfor heller ikke have været rigtigt ved Udformningen af den nye Tjenestemandsløve at legalisere den indtraadte Nivellering, saaledes at de derved fremkomne Lønninger blev fastholdt som normale i den kommende Tid; men saaledes er Forholdet heller ikke i det foreliggende Lovforslag og har i øvrigt heller ikke paa noget Tidspunkt været det inden for Kommissionen under de førte Forhandlinger.«

Ministeren var noget betænkelig ved *det nye Grundlag for Lønreguleringen*, der betød, at Tjenestemændene — ligesom Arbejderne i Henhold til de nye Lønoverenskomster — for en stor Del fritoges for Virkningerne af fremtidige Forhøjelser og Nedsættelser af Skatterne. »Disse Virkninger vil da i Hovedsagen blive overvæltet paa den øvrige Befolkning, og Lønmodtagerne, der jo er en saa stor Del af det samlede danske Folk, har under disse Forhold ikke den direkte Interesse i Skatternes Højde, som alle Borgere helst burde have, særlig i et demokratisk Land.

Jeg har trods disse Betænkeligheder ikke ment at burde gaa imod Kommissionens Indstilling, men Landet *kan* naturligvis i visse Tilfælde komme i en Stilling, der gør Systemet uholdbart.«

De *Merudgifter*, som Loven i Forbindelse med andre samtidigt gennemførte Lønningslove vilde medføre, kunde for Statens Vedkommende anslaaes til 60 Mill. Kr. Deraf faldt 6 Mill. Kr. paa Statens Andel i Lønstigninger inden for Folkeskolen, ca. 900 000 Kr. paa Folkekirkens Tjenestemænd, ca. 2,4 Mill. Kr. paa de Bevillinger, hvorved Staten yder Tilskud til Københavns Kommunes Skolevæsen, Mellem- og Realskoler m. v., samt ca. 1 Mill. Kr. paa Institutioner uden for Statstjenesten, hvor Staten betaler Institutionernes Underskud. Resten af Beløbet faldt paa den egentlige Statstjeneste, det meste naturligvis paa de som Tjenestemænd ansatte. Ved Beregningen var ogsaa medtaget de af Lønningskommissionens Forslag følgende Merudgifter til Aspiranter, Elever, Medhjælpere og regulativlønnede. Derimod var der ikke medtaget noget Beløb for de overenskomstlønnede, da disses Lønninger ikke afhænger af Statens Lønninger til Tjenestemændene, men af de Overenskomster, der slutes ligesom i de fri Erhverv.

Det var ikke uden Betænkeligheder, man fra Regeringens Side var gaaet med til en saa betydelig Udgift, der drejede sig om mellem 5 og 6 pCt. af det nuværende Normalbudget. »Imidlertid har Regeringen tillagt det afgørende Betydning, at den Revision, som Nedsættelsen af Lønningskommissionen for ca. 3 Aar siden forudsatte, maatte være af den Beskaffenhed, at der bliver ydet Tjenestemændene Erkendtlighed for det pligtopfyldende og dygtige Arbejde, de har udført i Krigens vanskelige Aar, ligesom man tillægger det afgørende Vægt, at der nu opnaas en Ordning mellem Staten og dens Tjenestemænd, der kunde finde fuld Tilslutning fra disses Repræsentanter og derved bringe Uro og Gæring i Tjenestemandskredse til Ophør og i Stedet skaffe Ro, Tilfredshed og Arbejdsglæde. Ogsaa i de kommende Aar vil de Krav, Staten stiller til sine Tjenestemænd, blive store, og de Opgaver, de faar at løse i Efterkrigstiden, vil blive betydningsfulde. Det er derfor samfundsmæs-

sigt set af den største Betydning, at Staten er i Stand til at faa de bedst kvalificerede Folk ind i sin Tjeneste og at kunne beholde dem, som er egnede til denne. Derfor har Regeringen ogsaa ment, at det vilde være rigtigt at overvinde de naturlige finansielle Betæneligheder, som knytter sig til dette Forslags Gennemførelse, og at søge Rigsdagens Tilslutning til en Reform som den, der nu foreligger Forslag om.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling i Folketinget betegnede *H. C. Hansen* (S.) den foreslaaede Ordning som en tiltrængt og god Forbedring af Tjenestemændenes Lønforhold. Socialdemokratiet vilde i det kommende Udvalg medvirke til at finde en Løsning, der hurtigt kunde føres igennem og forhaabentlig enstemmigt. Hvad Børnetillæggene angik, beklagede han, at de skulde afvikles. Men da Tjenestemandsoorganisationerne ikke ønskede dem opretholdt, var der vel ikke andet at gøre end at tage dette til Efterretning, »selv om man synes, at Staten maatte have Lov til at anlægge en social Betragtningssmaaade over for Forsørgerne som den, der var kommet til Udtryk gennem Indførelse af Børnetillægget.« Spørgsmaalet om en Udbygning af Tillidsmandsinstitutionerne, et Spørgsmaal, som Lønningskommissionen havde skubbet fra sig under Paaberaabelse af manglende Tid, var efter Talerens Opfattelse et meget vigtigt Anliggende, og han udtalte Haab om, at der inden længe vilde komme noget ud af Behandlingen af denne Sag. Med Hensyn til Aldersgrænsen vilde Socialdemokratiet stille Ændringsforslag, for saa vidt angaar Statsbanernes Tjenestemænd, idet en Forhøjelse af Afskedigelsesalderen ikke kunde gennemføres, uden at der blev gjort Æret mod Enkelt personer. Men bortset herfra fandt man det rigtigt at fastholde 70 Aars Grænsen, da det i den kommende Tid maatte blive Opgaven at bevare saa mange som muligt ved Arbejdet.

Arnth Jensen (V.) gav paa sit Partis Vegne Tilslutning til Lovforslaget, der efter hans Opfattelse var opbygget saaledes, at det tilstræbte at dele Sol og Vind lige, ikke blot under de herskende unormale Forhold, men ogsaa i mere normale Tider. Han mente dog, den Tid kunde komme, da det blev bydende nødvendigt at overveje, om den Beregning af Pristallet, der nu skal være gældende baade for Arbejderne og Tjenestemændene, ogsaa er brugbar i den Fremtid, der ventes os.

Westermann (K. F.) anbefalede ligeledes paa sit Partis Vegne Lovforslaget til hurtig og velvillig Behandling. Han nærede dog Tvivl om, at det paa det foreslaaede Grundlag vilde være muligt for Staten at faa den fornødne Tilgang af akademisk uddannede Tjenestemænd, ligesom han frygtede, at en Del af de overordnede Tjenestemænd vilde blive lokket over i det private Erhvervsliv, fordi Statens Lønninger ikke

stod paa Højde med de Lønninger, der i hvert Fald for Tiden udbetaltes i det private Erhvervsliv.

Alfred Jensen (D. K.) pegede paa, at hans Parti først var blevet repræsenteret i Lønningskommissionen paa et saa sent tidspunkt, at det ikke kom til at deltage i Diskussionen om Tjenestemandslovens Principper. Med Hensyn til Afgørelsen af selve Lønningernes Højde stillede Sagen sig anderledes. Her var man ikke naaet saa langt frem. »Der var ikke forelagt noget konkret Forslag, før vi kom til at deltage i Arbejdet, og det lykkedes os her at gøre vore Synspunkter gældende paa en saadan Maade, at vi maa mene, at hvis vi havde været med fra Begyndelsen, kunde vi ogsaa paa anden Maade have haft Mulighed for at præge selve Lovforslaget.« Mod Principperne i dette havde Taleren adskillige Indvendinger at gøre. Bl. a. kritiserede han, at det ikke udtrykkeligt var fastslaet, at Personer, der har udtalte nazistiske Tilbøjeligheder eller er fjendtligt indstillet over for Folket og Folkestyret, ikke kan være Tjenestemænd. Hvad Lønningerne angik, ønskede Kommunerne ikke, at alle skulde have samme Løn; de var Tilhængere af, at der i Henhold til Kvalifikationerne opretholdes forskellige Lønklasser. Men enhver maatte have Mulighed for, naar Evnerne var til Stede, at stige til de højeste Grader. Derfor var det forkasteligt, at f. Eks. Statsbanerne opretholdt en lukket Kontoristklasse, som det var saa godt som umuligt at avancere fra. Selve Lønssystemet med lav Begyndelsesløn og senere Alderstillæg var ogsaa uheldigt. Hverken Alder, ægteskabelig Stilling eller Forsørgerforhold burde begrunde en Forskel i Lønningerne. Kommunerne havde derfor i Lønningskommissionen stillet Forslag om, at Reguleringstillægget skulde være ens for gifte, ugifte og samgifte Tjenestemænd. Aspirantordningen var de ligeledes imod, og Aldersgrænsen foresloges sænket til 65 Aar med Ret for Tjenestemanden til at kræve Afsked med fuld Pension ved 60 Aars Alderen. Med Hensyn til de kvindelige Tjenestemænds lønningsmæssige Behandling i Tilfælde af Svangerskab betød Lovforslaget et Skridt i den rigtige Retning, men det var ikke vidtgaende nok. Taleren kritiserede ligeledes Skalaen for Reguleringstillægget. Han var ikke Tilhænger af en Ordning, der kun gav fuld Dækning for Prisstigningen paa de laveste Løntrin. »Naar man opretholder forskellige Lønklasser og man er ude for en Ændring i Prisniveauet, maa man efter vor Opfattelse ogsaa gennemføre en Regulering af Lønningerne, der svarer dertil.« Som Forholdene laa, havde man dog ikke villet stille Ændringsforslag paa dette Omraade. — Taleren var klar over, at det hastede at faa Lovforslaget gennemført, men han haabede dog, det kunde lykkes i et Udvalg at naa et Skridt frem paa Vejen mod at faa sikret Demokratiseringen af Tjenestemandstanden,

at faa ændret ved Aspirantordningen, Aldersgrænsen, de lukkede Kontoristpladser og Reguleringstillægget til de ugifte og samgifte Tjenestemænd. Desuden var der Enkeltheder, bl. a. vedrørende Klassificeringen, som burde overvejes.

A. M. Hansen (R. V.) anbefalede Lovforslaget til hurtig Gennemførelse, uanset at der var enkelte Punkter, hvor den foreslaaede Ordning ikke tilfredsstillede ham helt. Han beklagede saaledes, at man »stadig vil opretholde den Ulighed, der findes i Bestemmelserne vedrørende mandlige og kvindelige Tjenestemænds Overgang fra de lavere Lønningsklasser til Etablerternes Assistentklasse. Jeg er enig i, at den normale Vej ind i Assistentklassen gaar gennem Elev- og Medhjælperstillingen, men naar der i den gamle Lovs § 395 og i Forslagets § 405 er aabnet Mulighed for Tjenestemænd i 14., 15., 16. og eventuelt 18. Lønningsklasse, hvilket i Realiteten vil sige mandlige Tjenestemænd, til paa lempelige Vilkaar i lønningsmæssig Henseende at gaa over i Assistentklassen, saa bør efter min Mening tilsvarende Lempelser ogsaa ydes Kontoristerne. Men det sker ikke. Medens den mandlige Tjenestemand beholder sin Tjenestemandsløn i Overgangstiden, maa en Kvinde gaa ned paa den lave Elevløn, altsaa begynde forfra. Dette finder jeg ubilligt og har i Kommissionen givet Udtryk derfor ved at tiltræde en Mindretalsindstilling, og derfor har jeg ønsket at fremføre disse Synspunkter til Overvejelse her i Tinget.«

Paul Holt (D. S.) kunde i det væsentlige tilsige sit Partis Støtte til Lovforslagets Gennemførelse, hvilket ogsaa var Tilfældet med *Søren Olesen* (D. R.), der fremhævede Betydningen af den store Tilslutning, den foreslaaede Ordning havde faaet fra de forskellige Sider.

Uden for Ordførernes Række omtalte *Hvidberg* (K. F.) særlig Videnskabsmændenes Vilkaar og *Gustav Pedersen* (S.) Kontoristernes, medens *Horn* (S.) gjorde gældende, at Fængelsesvæsenets Personale var for daarligt placeret. *Hoff* (D. S.) berørte forskellige Spørgsmaal og slog bl. a. til Lyd for Indførelse af en Aldersgrænse for Medlemmer af Kommissioner og Nævn m. v.

Det Udvalg, som Folketinget nedsatte til Behandling af Lovforslaget, modtog et stort Antal mundtlige og skriftlige Henvendelser fra Tjenestemandorganisationer, Grupper af Tjenestemænd og Enkeltpersoner. Statstjenestemændenes tre Centralorganisationer afstod dog fra over for Udvalget at fremsætte nogen Anmodning om Ændringer, og Udvalget og dettes Flertal stillede heller ikke noget Ændringsforslag, hvis Gennemførelse vilde ændre Principperne i Lovforslagets systematiske Opbygning eller medføre videregaaende finansielle Konsekvenser eller fremkalde Forskydninger i den Afbalancerings mellem de forskellige Tjenestemandsgupper, der maatte

betragtes som en afgørende Forudsætning for den i Lønningskommissionen opnaaede Overenskomst. Derimod ansaa man det for rigtigt at stille Forslag om saadanne Ændringer, som Udvalget eller dets Flertal efter de fremkomne Oplysninger maatte anse for velbegrundede. Alle disse Ændringsforslag var tiltraadt af Finansministeren, der yderligere selv stillede en Række Ændringsforslag, som uden Undtagelse var tiltraadt af Udvalget som Helhed.

Angaaende de principielt set vigtigste af de Ændringsforslag, der var stillet af Udvalget, Udvalgets Flertal eller Finansministeren, kan henvises til det foregaaende.

De *socialdemokratiske* Udvalgsmedlemmer anfører i Betænkningen, at de deler den af et Mindretal i Lønningskommissionen fremførte Betragtning vedrørende Aldersgrænsen, hvorefter man foreløbig skulde bevare 70 Aars Grænsen i Almindelighed og 67 Aars Grænsen for Statsbanerne, men saaledes, at Sagen skulde tages op til Revision inden 1. April 1949.

Da det imidlertid stod klart, at dette Standpunkt ikke havde nogen Mulighed for at opnaa den fornødne Tilslutning, stillede de socialdemokratiske Udvalgsmedlemmer Ændringsforslag om, at Aldersgrænsen for Statsbanernes Tjenestemænd gradvis skulde forhøjes fra 67 til 70 Aar.

Dette Ændringsforslag, der var det eneste, som stilledes fra socialdemokratisk Side, forkastedes med 72 Stemmer mod 52 (S., D. K. og D. S.).

De *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer beklager i Betænkningen, at Udvalget kun i ringe Grad havde kunnet følge de Synspunkter, som Partiet havde gjort gældende, og hvis Berettigelse var blevet understreget af de af Tjenestemandorganisationerne fremsatte Ønsker. »Mindretallet erkender, at en Ændring af Forslaget i Overensstemmelse med de fremførte Principper om Afskaffelse af de lukkede Klasser og Indførelse af lige Løn for lige Arbejde paa alle Omraader vil betyde en Udskydelse af Lovens Revision, som Mindretallet ikke er interesseret i. Men det kan ikke erklære sig indforstaaet med, at de Ændringer, som Udvalgets Flertal har foreslaaet, er tilstrækkelige.

Efter Kommunisternes Opfattelse burde Lovforslaget være sendt til *Urafstemming* blandt Tjenestemændene. Ligeledes havde Mindretallet ønsket, at det i Loven eller i det samlede Udvalgs Betænkning skulde være udtrykt, »at ingen Person kan opnaa Ansættelse som Tjenestemand, hvis han under Besættelsen har optraadt saaledes, at han vilde være blevet afskediget efter Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945, saafremt han havde været i Statens Tjeneste i omtalte Periode. Til Trods for, at man fra anden Side i Udvalget slog fast, at saadanne Personer ikke vil blive ansat af Administrationen, lykkedes det ikke at

finde en Formulering, som kunde samle Udvalget. Videre burde der efter Mindretallets Mening være taget Hensyn til de ugifte Tjenestemænds Henstilling om Ydelse af fuldt Reguleringsstil­ læg fra det fyldte 40. Aar, Kontormedhjælpernes Ønsker om en bedre lønmæssig Placering, Ekstrakontoristernes Ønske om fast Ansættelse, Sygeplejerskernes, Fængselsbetjentenes og en Række andre Tjenestemandsgruppers Ønsker.

Medens det maa erkendes, at en Forbedring af f. Eks. Videnskabsmændenes og Gymnasielærernes Kaar vil faa vidt­ rækkende Følger for andre Omraader, maa Mindretallet hævde, at Forbedringer ud over Forslaget er nødvendige og mulige for Kontorister, Motorførere, Fængselsbetjente, Sygeplejersker og Officiantgruppen. Det maa endvidere fastholde Nødvendig­ heden af Afskaffelse af Lønfradraget for Aspiranter, Nedsæt­ telse af Aldersgrænsen og Gennemførelse af ensartede Regu­ leringstillæg for gifte, ugifte og samgifte Tjenestemænd.«

I Overensstemmelse hermed stillede Kommunerne en Række Ændringsforslag, der dog alle blev forkastet, idet kun Kommunerne selv og for nogle af Ændringsforslagenes Ved­ kommende tillige Dansk Samlings Medlemmer stemte for dem.

Fra radikal Side stilledes ingen Ændringsforslag, men dette Partis Repræsentant i Udvalget søgte under Sagens Behand­ ling at faa tilvejebragt en Ordning, hvorefter Kontorister, som søger Overgang til Assistentklassen, skulde have tilsvarende økonomiske Betingelser, som gælder for Tjenestemænd fra 14.—16. og 18. Lønningsklasser, som søger saadan Overgang. »Da der ikke i Udvalget har kunnet opnaas tilstrækkelig Til­ slutning til Gennemførelse heraf og det til Gengæld i Udvalget er lykkedes at opnaa Enighed om, at Kontorister fremtidig ikke som hidtil skal afskediges, naar de ønsker at indtræde i Elevstillingen med videre Avancement for Øje, har Mindre­ tallet afstaaet fra at stille Forslag i Overensstemmelse med Mindretallets ovennævnte principielle Standpunkt.«

Det oplyses i Betænkningen, at Udvalget har drøftet For­ holdene for de *Pensionister*, der er afgaaet fra Tjenesten før den nye Lovs Ikrafttræden og derfor pensioneret efter de hidtil gældende Pensionsbestemmelser. »Der har i Udvalget været Enighed om, at den Forbedring af Tjenestemændenes og de fremtidige Pensionisters Kaar, som den nye Tjeneste­ mandslov bevirker, maa medføre, at der ogsaa tilvejebringes en Forbedring i Kaarene for de før Lovens Ikrafttræden pen­ sionerede. Udvalget har derfor rejst Sagen i et Samraad med Finansministeren, der har udtalt, at det var hans Hensigt paa lignende Maade, som Tilfældet havde været efter Vedtagelsen af Tjenestemandsløven af 1919, at gøre de omhandlede Pen­ sionisters Forhold til Genstand for nærmere Overvejelse, even­ tuelt ved Nedsættelse af et mindre, sagkyndigt Udvalg, hvor-

efter der vilde blive stillet Forslag om de Foranstaltninger, som herefter maatte skønnes paakrævede.«

Endvidere skal nævnes, at Udvalget drøftede Bestemmelserne i Lovforslagets § 505 og indhentede nærmere Oplysninger om Administrationens Praksis. Det blev herunder oplyst, at en *Kontorist*, der overgaar til *Elevstilling*, hidtil er blevet afskediget som Tjenestemand. Der var i Udvalget Enighed om at henstille til Administrationen at ændre denne Praksis og i Stedet for lade vedkommende træde uden for Nummer.

Blandt de mange Henvendelser, som Udvalget modtog, var der en fra »Frit Danmarks Tjenestemandsgruppe«, som drejede sig om Indførelse af en Række Ændringer i det foreliggende Lovforslag, delvis af principiel Karakter. Der var i Udvalget »Enighed om, at den, der er afskediget ved Kendelse afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 nedsatte Tjenestemandsdomstol, ikke kan genansættes som Tjenestemand; men i øvrigt mener Udvalget, at de af den nævnte Tjenestemandsgruppe rejste Spørgsmaal, derunder Indførelse af en permanent Tjenestemandsdomstol, ikke kan drøftes nærmere uden i Forbindelse med Repræsentanter for de forhandlingsberetigede Tjenestemandsorganisationer. Den omhandlede Henvendelse er derfor afgivet til Finansministeren til nærmere Overvejelse.«

Ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget gav *Paul Holt* (D. S.) flere af Mindretalsforslagene sin Tilslutning. Det gjaldt saaledes Socialdemokraternes Forslag vedrørende Aldersgrænsen og Kommunisternes Forslag vedrørende Lønningsforholdene for Kontorister, Fængselsbetjente, Officierer og Sygeplejersker. I øvrigt tiltraadte han Flertalsforslagene og subsidiært kunde han stemme for dem alle. *Søren Olesen* (D. K.) gav Tilslutning til samtlige Flertalsforslag med Undtagelse af Nr. 28—33, der angik Oprettelsen af et nyt Kontor i Prisdirektoratet. En saadan Udvidelse af denne Institution gjorde ham forfærdet, da Bestræbelserne efter hans Opfattelse burde rettes mod snarest muligt at faa Krigstidens Restriktioner afviklet. Mod disse Ændringsforslag stemte da 3 Medlemmer, medens Flertalsforslagene, herunder de af Udvalget som Helhed og de af Finansministeren stillede Ændringsforslag, i øvrigt vedtoges uden Afstemning.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig. Lovforslaget underkastedes her en kort Udvalgsbehandling, der ikke resulterede i Ændringsforslag. I den afgivne Betænkning udtales bl. a., at Udvalget har drøftet Bestemmelserne om de særlige sønderjyske Tillæg og modtaget forskellige Oplysninger angaaende disses Oprindelse og Opretholdelse, jfr. Betænkning

herom fra Lønningskommissionen af 1929. Udvalget finder her-
efter ikke fornødent Grundlag for at stille Forslag om Ændring
i de bestaaende Forhold.

Udvalget drøftede ogsaa Ordlyden af Lovforslagets § 1001,
Stk. 2, og enedes om at udtale, at man forstaaer denne Bestem-
melse saaledes, at de Tjenestemænd, der ansættes i ny Stilling
fra og med 1. April 1946, men før Lovens Ikrafttræden, med
Hensyn til Lønning etc. faar Rettigheder efter denne Lov.

Et *Mindretal* (Socialdemokratiet) beklagede, at der ikke
havde været Mulighed for at opnaa Enighed om eller Flertal
for det af et Mindretal i Folketinget stillede Ændringsforslag
Nr. 170, gaaende ud paa lempelige Overgangsregler for Tje-
nestemænd ved Statsbanerne ved Forhøjelsen af den tvungne
Afskedsalder fra 67 til 70 Aar.

**38. Lov om Pensionering af civile Funktionærer,
Haandværkere og Arbejdere ved Hæren og Søværnet
m. v.** (Finansminister *Thorvald Kristensen*). [A. Sp. 6421.
— C. Sp. 2199 og 2469].

Fremsat i *Folketinget* $16/5$ (F. Sp. 5218). 1. Beh. $24/5$ (F.
Sp. 5607). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Hauch, Erna
Sørensen, Alfred Jensen og A. M. Hansen. Henvist til samme
Udvalg som Forslag til Lov om Statens Tjenestemænd (se
Side 242). Betænkning (B. Sp. 2253) afgivet $25/6$. (Ordfører:
H. C. Hansen). 2. Beh. $27/6$ (F. Sp. 6516). 3. Beh. $28/6$ (F.
Sp. 6548). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2/7$ (L. Sp. 1833).
Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Stegger Nielsen,
Malchau og Anna Westergaard. 2. Beh. $4/7$ (L. Sp. 1906). 3.
Beh. $9/7$ (L. Sp. 1961). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-
Tid. Nr. 386).

I sin 3. Betænkning stillede Lønningskommissionen af
1943 Forslag om en Ændring af den saakaldte *Civilarbejder-
lov* af 23. Marts 1932. Dette Forslag tog ikke Sigte paa at
ændre selve de Hovedprincipper, som laa til Grund for den
hidtidige Pensionsordning, hvorefter den efter Tjeneste-
mandslovens Regler beregnede Pension nedsattes med 10
pCt., men gik i det væsentlige kun ud paa at tilpasse de nye
for Statens Tjenestemænd foreslaaede Ændringer i Pensions-
reglerne efter de særlige Forhold, som gør sig gældende for
den heromhandlede Personalegruppes Vedkommende.

Lovforslaget blev af Finansministeren fremsat for Rigsdagen i uændret Skikkelse og gennemførtes paa denne med enkelte Ændringer, som hovedsagelig var af formel Karakter, bortset fra en Bestemmelse om, at Loven — i Overensstemmelse med det i Tjenestemandslovens § 1001 indeholdte Princip — skal have *tilbagevirkende Kraft fra 1. April 1946*.

Lovforslaget underkastedes i *Folketinget* Udvalgsbehandling. I Udvalgets Betænkning oplyses, at der inden for Udvalget har været rejst Spørgsmaal om at henføre Arbejdere m. fl. under Grønlands Styrelse under Loven. Der har været forhandlet om dette Spørgsmaal med Finansministeren, der har henvist til, at man ved Tjenestemandsløven af 1919 indskrænkede Pensionsordningen for civile Arbejdere m. fl. til alene at omfatte de under Hæren og Søværnet antagne. For Haandværkere, Arbejdere eller søfarende under Grønlands Styrelse bevaredes den hidtidige Ordning kun for de inden 1. Oktober 1919 antagne. Denne Ordning blev opretholdt ved Civilarbejderloven af 23. Marts 1932.

I 1933 fremsatte den daværende Finansminister et Lovforslag, hvori det blev foreslaaet, at der i Civilarbejderloven blev medtaget Haandværkere og Arbejdere under Grønlands Styrelse, ved Statens Seruminstitut og Slotsholmens Kedelanlæg.

Da Lovforslaget kom til Behandling i Folketingets Lønningssudvalg, udbad Udvalget sig Oplysninger fra Finansministeriet om Konsekvenserne af Forslagets Gennemførelse. Da det viste sig, at der i hvert Fald maatte imødeses Konsekvenser, for saa vidt angik overenskomstlønnede Arbejdere i Statskovvæsenet og Statsbanerne, blev Lovforslaget ikke gennemført. Senere har Finansministeriet i Skrivelse af 22. Februar 1936 over for Grønlands Styrelse udtalt, at man i Princippet kunde tiltræde, at der for Arbejderne under Styrelsen ved Afgang paa Grund af Arbejdsudygtighed, for saa vidt der var Trang til Stede, vilde kunne søges en aarlig Understøttelse svarende til $\frac{2}{3}$ af Pensionen efter Civilarbejderloven.

Finansministeren er af den Opfattelse, at den Risiko med Hensyn til Konsekvenser, der gjorde sig gældende i 1933, fortsat er til Stede, og at det vilde være afgørende betænkeligt at udvide det Omraade, som det foreliggende Lovforslag omfatter.

Herefter har Udvalget undladt at stille Ændringsforslag. Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

39. Lov om Ændringer i Lov Nr. 102 af 14. Marts 1941 om Bevarelse af Enkepensionsret ved Separation og Skilsmisse. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 4175. — C. Sp. 1253 og 1295].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4115). 1. Beh. $\frac{23}{4}$ (F. Sp. 4486). 2. Beh. $\frac{29}{4}$ (F. Sp. 4639). 3. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4686). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1202). 2. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1215). 3. Beh. $\frac{10}{5}$ (L. Sp. 1219). *Loven stadfæstet 15. Maj 1946.* (Lov-Tid. Nr. 273).

I § 4, Stk. 2, i Lov Nr. 102 af 14. Marts 1941 om Bevarelse af Enkepensionsret ved Separation og Skilsmisse var det bestemt, at Loven skulde forelægges Rigsdagen til Revision i den ordentlige Samling 1945—46. En tilsvarende Regel indeholdtes i § 6, Stk. 2, i Lov Nr. 103 af s. D. om Ændringer i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd (Bevarelse af Pensionsret for fraskilte Hustruer).

I det siden Lovens Ikrafttræden forløbne Tidsrum har der kun foreligget ganske faa Sager til Afgørelse, og man har ikke gjort Erfaringer, der gør en Lovændring ønskelig. I den heromhandlede Lov udskydes Revisionsfristen derfor til Rigsdagssamlingen 1950—51.

For saa vidt angaar Loven af 14. Marts 1941 er en tilsvarende Bestemmelse indsat i den nye Tjenestemandsløve.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

40. Lov om en Kornordning for Høstaaret 1946 —47. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 4045. — C. Sp. 1315 og 1935].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 3705). 1. Beh. $\frac{9}{4}$ (F. Sp. 4241). Partiernes Ordførere: Bording, Hans Pinstrup, Victor Larsen, Aksel Larsen og N. P. Andreasen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Pinstrup [Formand], Damsgaard, Foged, Jørgen Gram, N. P. Andreasen, Bording, Poul Hansen [Kalundborg], Carl Petersen, Marinus Sørensen, Strøm, Victor Larsen [Sekretær], Fibiger, Tesdorpf, Aksel Larsen og Svend Nielsen). Betænkning (B. Sp. 1061) afgivet $\frac{7}{5}$. (Ordfører: Hans Pinstrup). 2. Beh. $\frac{14}{5}$ (F. Sp. 5111). 3. Beh. $\frac{16}{5}$ (F. Sp. 5226). *Oversendt til Landstinget*.

1. Beh. $2\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1308). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Bækgaard, Krarup og Oluf Johansen. 2. Beh. $2\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1474). 3. Beh. $2\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1544). *Loven stadfæstet 14. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 315).

Efter Krigens Afslutning havde man haabet, det ikke skulde være nødvendigt at gennemføre en Kornordning for 1946—47. Forventningerne herom skuffedes imidlertid, idet Mulighederne for Tilførsel af Korn og Foderstoffer fra Udlandet viste sig stærkt begrænsede. Som i tidligere Aar indkaldte Landbrugsministeriet da Repræsentanter for Landbrugsraadet, Husmandsforeningerne og Centralforeningen af Tolvmandsforeninger og større Landbrugere i Danmark til en Drøftelse af Sagen. Under denne Drøftelse blev det ifølge Bemærkningerne til Forslaget til den heromhandlede Lov straks fra alle Sider erkendt, at det var nødvendigt, at alt Brødkorn afleveres, og der blev ikke fra nogen Side rejst Krav om Prisforhøjelse for det afleveringspligtige Korn, selv om Afleveringsprisen efter det kornproducerende Landbrugs Opfattelse laa under Produktionsprisen.

Derimod var der noget divergerende Opfattelser med Hensyn til Nødvendigheden og Ønskeligheden af at oprettholde den nuværende Ligning ogsaa for Foderkorn, idet det blev gjort gældende, at i hvert Fald Tildelingen til Heste uden for Landbruget, til Bryggeriindustrien og til Kaffesurrogatfremstilling maatte kunne nedskæres meget væsentligt.

Landbrugsministeren gav Tilsagn om at ville drøfte Spørgsmaalet om Udsigterne for Kaffetilførsler her til Landet med Handelsministeren og paa Grundlag deraf undersøge Muligheden for at nedsætte Tildelingen til Kaffesurrogatfremstilling. Men i øvrigt henvistes til, at de i Loven anførte Kvanta angiver Maksimumtildelinger, og at det var højst sandsynligt, at disse Tildelinger ikke vilde kunne ydes fuldt ud, idet Gødningssituationen gjorde et mindre Høstudbytte sandsynligt.

Bl. a. ogsaa under Hensyn til at der efter al Sandsynlighed er Tale om en Afviklingsordning, konkluderede Drøftelserne med Landbrugsorganisationerne i Enighed om det derefter af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag, der i alt væsentligt stemte overens med Lov Nr. 117 af 13. Marts 1943 om en Kornordning for Høstaaret 1943—44, hvilken

Lov ogsaa har været gældende for Høstaaret 1945—46, jfr. Lov Nr. 320 af 7. Juli 1945.

Lovforslaget vedtoges paa Rigsdagen med to Ændringer, som der nedenfor er gjort Rede for.

Paa følgende Punkter afviger den saaledes tilvejebragte Ordning fra den for 1945—46 gældende:

1°. I § 1, Stk. 2, har man fastsat, at det er den gamle Grundskyld (efter den 9. almindelige Vurdering), der skal lægges til Grund ved Beregningen af Afleveringspligten. Dette skyldes ikke alene Ønsket om at undgaa det Arbejde, det vilde være over hele Landet at komme ind paa en Regulering af de Udskrivningssatser, der har været gældende i de senere Aar, men nok saa meget Ønsket om at undgaa hele den Usikkerhed i Ordningen, der vilde være en uundgaaelig Følge af at ændre Ligningen for de enkelte Ejendomsgrupper i Forhold til den nye højere Grundskyld, over hvilken man endnu ikke havde noget endeligt Overblik.

2°. I Lovens § 1 er som Stk. 5 indføjet følgende nye Bestemmelse:

»Endvidere skal Ministeren, saafremt det inden 1. Marts 1947 bliver muligt, fastsætte, at yderligere Aflevering af de i Stk. 1 og 3 omhandlede Kvanta Korn skal bortfalde helt eller delvis. En *eventuel Nedsættelse* skal ske procentuelt paa samtlige Ejendomme, efter at dog forlods Ligningen paa Ejendomme med en Grundværdi af over 80 000 Kr. er nedsat til 900 kg pr. 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger over 80 000 Kr. I samme Omfang som Ligningen nedsættes skal Ministeren være berettiget til at *henføre importeret Korn under de afleveringspligtige Beholdninger*. Saafremt der med Hensyn til Fordelingen af Korn, der importeres efter 1. Marts 1947, ikke opnaas Enighed mellem Ministeren og de i § 6, Stk. 3, anførte Landbrugsorganisationer, vil der ved Lov være at træffe nærmere Bestemmelse herom.«

I første Linie stod oprindelig »i Løbet af Høstaaret« i Stedet for »inden 1. Marts 1947«. Denne Ændring foretoges i Folketinget, hvor man ligeledes tilføjede Stykkets sidste Punktum (»Saafremt der med Hensyn til Bestemmelse herom«).

Med Hensyn til *Importen af Oliekager og Olieskraa* blev der under Forhandlingerne med Landbrugsorganisationerne

truffet Aftale om, at denne Import skal *fordeles efter Antallet af Malkekøer* og være uden Indflydelse paa Kornudskrivningen.

3°. I § 6 har man som Stk. 3 indføjet følgende Bestemmelse:

»Saafremt der afleveres mere Brødkorn end nødvendigt til Dækning af Forbruget heraf, kan Ministeren anvende det overskydende Kvantum til de i Stk. 2 angivne Formaal. Saafremt det i Henhold til § 1, Stk. 1, b og c, afleverede Kvantum Korn ikke er tilstrækkeligt til at dække baade de i Stk. 2 angivne Formaal og en eventuelt nødvendig Forhøjelse af de ved Lovens Ikrafttræden gældende Brød- og Grynrationer, kan Ministeren nedsætte Tildelingen til de i Stk. 2, b—h, angivne Formaal samt tillade, at et begrænset Kvantum Korn til de paagældende Formaal indkøbes i fri Handel, jfr. § 8. Endelig kan Ministeren med Tilslutning af Landbrugsraadet, De samvirkende danske Husmandsforeninger og Centralforeningen af »Tolvmandsforeninger« og større Landbrugere i Danmark forøge Tildelingen til et eller flere af de under Stk. 2 anførte Formaal, saafremt der sker en Besparelse paa en anden af Posterne.«

Den i Bestemmelsen indeholdte Bemyndigelse betegner blot en Legalisering af den under Krigen fulgte Praksis, hvorefter Landbrugsministeren med Tilslutning af Landbrugets Organisationer kan foretage en ønsket Forhøjelse af Tildelingen til et af de særlige i Loven anførte Formaal, hvis Beparelser paa en anden Post skulde muliggøre dette.

4°. I § 8 har man udvidet Bestemmelsen om, at Frihandelskorn ikke uden Tilladelse maa sælges til Anvendelse uden for Landbruget, til ogsaa at gælde importeret Korn.

Dette begrundes med Ønsket om, at Landbrugsministeren kan have fornøden Kontrol med Anvendelsen af det importerede Korn.

5°. Efter Opfordring fra de i Drøftelserne deltagende Landbrugsorganisationer gav Landbrugsorganisationerne Tilsagn om over for Bevillingsmyndighederne at ville gaa ind for, at det Beløb, paa 3—4 Millioner, der er opsparet i *Centralkontoret for Indkøb af Korn og Foderstoffer* ved Leverancer af Korn til Værnemagten, nødvendig Eksport m. m., skal *tilfalde Landbruget*. Beløbet vil dog eventuelt blive nød-

vendigt til at udrede Efterbetalingen paa 10 Kr. for $\frac{1}{8}$ af Ligningskvantummet, saafremt Tildelingen til Kaffesurrogatfabrikker, Heste uden for Landbruget og Bryggeriindustrien nedsættes. Saafremt der i næste Høstaar kommer en Import af Korn af Betydning til Priser, der overstiger Afleveringsprisen, er det Tanken at sælge dette Korn til de nugældende Priser, og den Del af det hermed forbundne Tab, der ikke kan dækkes af de nævnte 3—4 Mill. Kr., maa i saa Fald tilskydes af Statskassen. En hertil sigtende Bestemmelse er optaget i § 7, Stk. 2, jfr. § 1, Stk. 5.

6°. I § 9 har man tilføjet en Bestemmelse, der gør det muligt for Landbrugsministeren at tillade *Opfodring af Brødkorn*, saafremt der skulde komme Tilførsler af Brødkorn til Danmark, saaledes at den daarligere danske Rug og Hvede kan undværes til Menneskenes Ernæring.

Efter at have været underkastet en indgaaende Førstebehandling henvises Lovforslaget til et Udvalg.

Dettes *Flertal* (Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med de to ovenfor nævnte Ændringer, der var foreslaaet af Landbrugsministeren og tiltraadt af Flertallet.

Et Mindretal (Socialdemokratiet) anfører i Betænkningen, at det i Udvalget stærkt har fremhævet »det urimelige i, at der ikke ved Kornordningen for Høstaaret 1946—47, hvor der maa regnes med Muligheden for Import af Foderkorn, sikres det lille Landbrug en Fortrinsret til det importerede Korn, da de paagældende Landbrugere i højere Grad end de øvrige er blevet ramt af de Vanskeligheder, der opstod, da Importen af Foderkorn hørte op, fordi deres Eksistensgrundlag i lige saa høj Grad var baseret paa indførte Fodermidler som paa det hjemmeavlede Korn. Efter Mindretallets Mening vil det derfor være uretfærdigt mod disse Landmænd, hvis de ikke sikres Retten til at købe et passende Kvantum af det importerede Korn, før andre faar Adgang til at købe«.

I Overensstemmelse med denne Opfattelse stillede Socialdemokraterne Ændringsforslag Nr. 1 om, at § 1, Stk. 5, skulde affattes saaledes:

- a. Saafremt der i Tiden indtil 1. Marts 1947 maatte blive importeret Korn, skal de første 50 000 t heraf sælges til de Brugere af landbrugsmæssigt drevne mindre Ejendomme, der omhandles i § 6, Stk. 2, b.
- b. Saafremt der herudover er importeret Korn, eller Situationen i øvrigt maatte tillade dette, skal Ministeren fastsætte, at Ligningen paa Ejendomme med en Grundværdi

- af over 80 000 Kr. nedsættes til 900 kg pr. 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger over 80 000 Kr.
- c. Eventuelle yderligere importerede Kvanta Korn skal for Halvdelens Vedkommende sælges til de i § 6, Stk. 2, b, omhandlede Brugere af landbrugsmæssigt drevne mindre Ejendomme, medens den anden Halvdel skal anvendes til en procentual Nedsættelse af Ligningen paa samtlige afleveringspligtige Ejendomme.
 - d. Korn, der anvendes til det under a. omhandlede Formaal samt til Nedsættelse af Ligningskvanta, skal henføres under de afleveringspligtige Beholdninger.
 - e. Fordeling af det Korn, der importeres efter 1. Marts 1947, vil der ved senere Lov være at træffe nærmere Bestemmelse om.«

Et andet Mindretal (Danmarks kommunistiske Parti) ansaa det for »urimeligt, at der ikke er noget *Loft over Priserne paa Frihandelskorn*, men da det ikke foreligger oplyst, hvor meget Frihandelskorn der overhovedet handles her i Landet, anser man det for teknisk ugørligt at stille Forslag om en saadan højeste Pris og maa derfor afstaa herfra. Mindretallet er af den Opfattelse, at Kornprisen, som i 1940 blev fastsat til omtrent det dobbelte af Produktionsprisen, fortsat er saa høj, at den meget vel taaler en Nedsættelse, og stiller derfor selvstændigt Ændringsforslag under Nr. 6.

Mindretallet tiltræder Ændringsforslaget under Nr. 1 med Undtagelse af det foreslaaede nye Litra b, som Mindretallet i Overensstemmelse med sit eget Ændringsforslag under Nr. 4 ved Underændringsforslaget under Nr. 2 foreslaar at lade udgaa, idet man anser det for ubegrundet og urimeligt forlods at give de største Brug en ekstra Nedsættelse, hvis der kommer udenlandsk Korn hertil«.

Ifølge Kommunisterne ovennævnte Ændringsforslag under Nr. 4 skulde i § 1, Stk. 5, 2. Punktum, Ordene: »efter at dog forlods Ligningen paa Ejendomme med en Grundværdi af over 80 000 Kr. er nedsat til 900 kg pr. 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger over 80 000 Kr.« udgaa, og efter deres Ændringsforslag under Nr. 6 skulde de i § 4, Stk. 1, fastsatte Kornpriser alle nedsættes med 5 Kr. pr. 100 kg.

Ved anden Behandling forkastedes alle tre kommunistiske Ændrings- og Underændringsforslag med de øvrige Partiers Stemmer mod deres egne, medens det socialdemokratiske Ændringsforslag til § 1 forkastedes med 59 Stemmer mod 41. Af Flertallets Ændringsforslag vedtoges det ene (vedrørende 1. Linie i § 1, Stk. 5) enstemmigt og det andet (vedrørende Tilføjelse af et nyt Punktum til § 1, Stk. 5) med 91 Stemmer mod 16 (Kommunisterne).

Ved 3. Behandling udtalte *Aksel Larsen* (D. K.): »Vi mener, at Landet maa have en Kornordning, og vil derfor ikke stemme imod Lovforslaget ved den endelige Afstemning, men paa den anden Side har Lovforslaget faaet en Udformning, som vi ikke kan billige. Det har for høje Priser paa Korn, og der er ikke lagt Loft over Prisen paa Frihandelskorn, for blot at nævne et Par af de alvorligste Anker, vi har at rette mod Lovforslaget. Under visse Omstændigheder mener vi ikke at kunne tage Medansvar for Loven, og derfor vil vi afholde os fra at stemme.«

Paa Socialdemokratiets Vegne udtalte *Marinus Sørensen*: »Ved 2. Behandling af Lovforslaget stillede mit Parti Ændringsforslag, der gik ud paa, at de mindre Jordbrugere blev sikret Ret til at købe 50 000 t Korn af det Kvantum, der importeres indtil 1. Marts 1947. Dette Ændringsforslag blev stemt ned, hvilket er meget beklageligt. Imidlertid er en Kornlov nødvendig ogsaa i indeværende Aar, og jeg vil derfor anbefale at stemme for Lovforslaget.«

Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt med 93 Stemmer; 11 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 44 Stemmer.

For 1945—46 var af Statens Kornkontor pr. Februar 1946 opstillet følgende *Kornbudget* (Brød- og Foderkorn):

Ligningskvantum.	ca. 822 000 t
÷ Forbehold.	- 54 000 -
	ca. 768 000 t
+ Lager ved Høstaarets Begyndelse	- 20 000 -
+ Forventet Indgang ved Ombytning med Klid.	- 5 000 -
Til Raadighed.	ca. 793 000 t
Brødkorn (Formaling).	ca. 426 000 t
Svind paa Brødkorn.	- 26 000 -
Gryn (Formaling).	- 100 000 -
Tildelingskorn.	- 95 000 -
Høns og Svin uden for Landbruget. .	- 23 000 -
Avlscentre.	- 4 500 -
Bryggerier.	- 43 200 -
Spritfabrikker.	- 7 500 -
Kaffesurrogat.	- 12 000 -
Heste uden for Landbruget.	- 50 000 -
Svind paa Foderkorn.	- 3 500 -
	ca. 790 700 t
Forventet Overskud.	ca. 2 300 t

41. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 351 af 8. Juli 1943 om Afgift paa Hvede og Hvedemel og Tilskud til Nedbringelse af Rugbrødsprisen. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 4855. — C. Sp. 1283 og 1329].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4695). 1. Beh. $\frac{3}{5}$ (F. Sp. 4842). Partiernes Ordførere: Carl Petersen, Juul, Chr. R. Christensen, Fuglsang og Rasmussen (Gylling). 2. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4854). 3. Beh. $\frac{8}{5}$ (F. Sp. 4910). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{10}{5}$ (L. Sp. 1220). 2. Beh. $\frac{15}{5}$ (L. Sp. 1237). 3. Beh. $\frac{22}{5}$ (L. Sp. 1271). *Loven stadfæstet 24. Maj 1946.* (Lov-Tid. Nr. 292).

Ovennævnte Lov, der ved Lov af 28. August 1945 forlængedes for Aaret fra 1. September 1945 til 31. August 1946, forlænges herved yderligere til *31. August 1947.*

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget oplyste *Landbrugsministeren*, at Hvedeaafgiften for Finansaaret 1945—46 vilde indbringe 5,7 Mill. Kr., medens Tilskuddet til at holde Rugbrødsprisen nede vilde udgøre 36 Mill. Kr. Af Differencen mellem disse to Beløb dækkedes formentlig ca. 8,8 Mill. Kr. gennem Brødkornskontorets Overskud, saa at det direkte Statstilskud vilde udgøre ca. 21,5 Mill. Kr.

Situationen er den, at Staten efterhaanden for hvert 4 kg Rugbrød, der sælges for 1 Kr. 20 Øre i Provinsen og 1 Kr. 21 Øre i København, yder et Tilskud paa ca. 57 Øre. Under de nuværende Prisforhold vil det, udtalte Landbrugsministeren, ikke være muligt at stryge dette Statstilskud, og Regeringen lægger stadig Vægt paa, at Prisen for et saa elementært Næringsmiddel som Rugbrødet ikke bliver forhøjet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

42. Lov om en Smørordning. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 7277. — C. Sp. 3173 og 3189].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{8}$ (F. Sp. 7326). 1. Beh. $\frac{7}{8}$ (F. Sp. 7359). Partiernes Ordførere: Carl Petersen, Hans Pinstrup, Christmas Møller, Aksel Larsen, Jørgen Jørgensen, Stærmosé og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Pinstrup, N. Chr. Christensen, Edvard Sørensen [Formand], Jørgen Jørgensen, N. P. Andreasen, Carl Petersen, V. Buhl, H. C. Hansen, Marinus Sørensen, Strøm, Christmas

Møller, Chr. R. Christensen [Sekretær], Aksel Møller, Aksel Larsen og Laurits Hansen). Betænkning (B. Sp. 2897) afgivet $12\frac{1}{8}$. (Ordfører: Hans Pinstrup). 2. Beh. $13\frac{1}{8}$ (F. Sp. 7560). 3. Beh. $13\frac{1}{8}$ (F. Sp. 7650). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $14\frac{1}{8}$ (L. Sp. 2187). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Bjerg, Jørgen Jørgensen og Fr. Kristiansen. 2. Beh. $14\frac{1}{8}$ (L. Sp. 2219). 3. Beh. $14\frac{1}{8}$ (L. Sp. 2229). *Loven stadfæstet 14. August 1946*. (Lov-Tid. Nr. 445).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Der sikres Producenterne en Pris for Smør og beregnet Smør af Mælk og Fløde svarende til et Afregningstal (Notering) paa 4 Kr. 80 Øre pr. kg i Tiden fra 1. Oktober 1946 til 30. September 1947.

I det oprindelige Lovforslag stod 5 Kr. i Stedet for 4 Kr. 80 Øre.

§ 2. Som Grundlag for Prisen for Smør til Forbrugerne paa Hjemmemarkedet fastsættes et Afregningstal (Notering) paa 4 Kr. 46 Øre pr. kg.

I det oprindelige Lovforslag stod der, at det hidtidige Afregningstal paa 3 Kr. 89 Øre skulde fastholdes som Grundlag for Prisen for Smør til Forbrugerne paa Hjemmemarkedet.

§ 3. Af næringsdrivende, Beværtere, Gæstgivere, Markettenderier og lignende Virksomheder, der fra Direktoratet for Vareforsyning (Fordelingskontoret) faar tilstillet Rationeringskort (Indkøbstilladelser) til Køb af Smør, svares en Afgift af 34 Øre pr. kg Smør, for hvilket de paagældende faar tilstillet Rationeringskort (Indkøbstilladelser) for Tiden fra 1. Oktober 1946 til 30. September 1947.

Den i Stk. 1 nævnte Afgift opkræves af Direktoratet for Vareforsyning (Fordelingskontoret) efter nærmere af Ministeren for Landbrug og Fiskeri efter Forhandling med Ministeren for Handel, Industri og Søfart fastsatte Regler.

Den i § 3, Stk. 1, nævnte Afgift er ligesom i Lov Nr. 456 af 1. Oktober 1945 fastsat saaledes, at den svarer til Forskellen mellem Producentpris og Hjemmemarkedspris. Afgiften blev paa Rigsdagen bragt i Overensstemmelse med den ændrede Hjemmemarkedspris.

§ 4. Til Udligning af Forskellen mellem Eksportprisen og det for Hjemmemarkedet gældende Afregningstal (Notering) svares af samtlige Smørekseportvirksomheder fra 1. Oktober 1946 at regne efter nærmere af Ministeren for Landbrug og Fiskeri fastsatte Regler en Afgift af alt Smør, der udføres her fra Landet til en Eksportpris, der overstiger 4 Kr. 46 Øre pr. kg.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde der svares Afgift af alt Smør, der udføres, men dette ændredes i Folketinget, samtidig med at Hjemmemarkedsprisen blev sat op.

§ 5. De i §§ 3 og 4 omhandlede Afgifter samt Overskuddet pr. 30. September 1946 i den i § 4 i Lov Nr. 456 af 1. Oktober 1945 om en Smørordning omhandlede Fond indgaar i en under Ministeren for Landbrug og Fiskeri sorterende Fond, hvis Midler efter Ministerens nærmere Bestemmelse anvendes til Gennemførelse af det i § 1 omhandlede Formaal. Fondens Midler forøges i fornødent Omfang ved Statstilskud.

§ 6 indeholder tilsvarende Bødebestemmelser m. v. som § 5 i Loven af 1. Oktober 1945.

Ifølge § 7 traadte Loven i Kraft 1. Oktober 1946.

Af Bemærkningerne til det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag skal anføres følgende:

Ved Lov Nr. 456 af 1. Oktober 1945 om en Smørordning blev det fastsat, at der i Høstaaret 1. Oktober 1945—30. September 1946 skulde sikres Producenterne en Pris for Smør og beregnet Smør af Mælk og andre Mejeriprodukter svarende til et Afregningstal (Notering) paa 4,00 Kr. pr. kg, samtidig med at det hidtidige Afregningstal (Notering) paa 3,89 Kr. pr. kg skulde fastholdes som Grundlag for Prisen for Smør til Forbrugerne.

Til Gennemførelse af denne Lov blev det endvidere ved nævnte Lov bestemt, at der af samtlige Smørekseportvirksomheder skulde svares en Afgift af alt Smør, der i det paagældende Tidsrum udførtes til et højere Afregningstal (Notering) for Eksport end 3,89 Kr. pr. kg, svarende til Forskellen mellem nævnte 3,89 Kr. pr. kg og den faktiske Eksportpris, og at der af næringsdrivende m. fl., der af Direktoratet for Vareforsyning i det paagældende Tidsrum fik tilstillet Rationeringskort (Indkøbstilladelser) til Køb af Smør, skulde svares en Afgift paa 11 Øre pr. kg Smør, for hvilket de paagældende fik tilstillet Rationeringskort (Indkøbstilladelser).

De paagældende Afgifter skulde indgaa under en under Ministeren for Landbrug og Fiskeri sorterende Fond, hvis Midler skulde anvendes til delvis Dækning af de med Ordningen forbundne Udgifter, medens det resterende Beløb skulde dækkes ved *Statstilskud*.

Størrelsen af nævnte Statstilskud var i Bemærkningerne til Forslaget til fornævnte Lov anslaaet at ville udgøre ca. 19—20 Mill. Kr. Som Følge af, at det ved Salg af Smør til andre Lande end England er lykkedes at opnaa en betydelig højere Pris, end det var forudset ved Lovens Tilblivelse, og af, at det under de nylig afsluttede Forhandlinger med Repræsentanter for det engelske »Ministry of Food« er lykkedes at opnaa en ikke uvæsentlig Forbedring af den Pris for Eksport af Smør til England, der ved Lovens Tilblivelse var forudset at skulle gælde i Høstaaret 1945—46, udviser en nu foretagen Beregning, at der ved Udgangen af indeværende Høstaar kan paaregnes et Overskud paa 19—20 Mill. Kr. Regeringen finder det rimeligt at foreslaa, at dette Overskud anvendes til Nedbringelse af Statens Udgifter ved den Smørordning, der ved nærværende Forslag foreslaas at skulle gælde for Høstaaret 1. Oktober 1946—30. September 1947.

Det *Afregningstal* paa 4,00 Kr. pr. kg, hvorefter Producentprisen paa Smør for Høstaaret 1945—46 blev fastsat, laa 10 pCt. lavere end Afregningsprisen for Høstaarene 1941—42, 1942—43, 1943—44 og 1944—45, hvor Producentprisen var fastsat svarende til et Afregningstal paa 4,45 Kr. pr. kg.

Aarsagen til denne Nedsættelse af Producentprisen var i første Række, at Regeringen ansaa det for rimeligt at gaa ud fra, at der i Løbet af Høstaaret 1945—46 fra Udlandet vilde blive tilført Danmark saa væsentlige Mængder af proteinrige Foderstoffer til saa rimelige Priser, at det var muligt at sikre Smørproduktionens Rentabilitet og dermed Smørproduktionens Størrelse gennem et Afregningstal paa 4,00 Kr. pr. kg.

Forventningen om *Tilførsel fra Udlandet* af væsentlige Kvanta Foderstoffer til rimelige Priser er ikke blevet opfyldt. Dels er det kun lykkedes at skaffe Landet en Brøkdel af de Foderstoffer, Landet har Behov for, dels har Priserne paa disse Foderstoffer navnlig i den senere Tid været ganske overordentlig stærkt stigende. Dertil kommer, at Udgifterne i øvrigt, herunder navnlig til Arbejdsløn til Smørproduktionen, ogsaa er steget stærkt, og saafremt Smørproduktionen ikke i det kommende Høstaar skal gaa katastrofalt ned, hvilket under Hensyn til denne Produktionsgrens Betydning for hele det danske Samfund med alle Midler bør søges forhindret, er det nødvendigt, at det omhandlede Afregningstal til Producenterne paa 4,00 Kr. pr. kg forhøjes væsentligt for derved i nogen Maade at sikre Smørproduktionens Rentabilitet.

Som foran nævnt er det i Løbet af indeværende Høstaar lykkedes baade at faa Prisen paa Smør til andre Lande end England væsentlig forhøjet (til Rusland er saaledes aftalt en Pris af 4,71 Kr. pr. kg fob og til andre Lande en Gennemsnitspris paa 5,50 Kr. pr. kg fob) og at faa Prisen paa Smør til England forbedret (efter den sidst indgaaede Aftale betaales 4,19 Kr. pr. kg fob).

Det tilføjes dog i Bemærkningerne, at disse Prisforbedringer ikke er tilstrækkelige til at sikre Produktionens Rentabilitet.

Forslaget til Loven fremsattes i Forbindelse med de to tilsvarende Lovforslag om en Flæskeordning og en Ægordning (jfr. nedenfor).

Alle tre Love skulde træde i Kraft 1. Oktober 1946 og gælde indtil 30. September 1947. Naar Lovforslagene fremsattes paa et saa tidligt Tidspunkt, skyldtes det bl. a., at der fra forskellig Side var udtalt Ønske om, at Landbruget kunde faa Klarhed over, hvilke Produktionsvilkaar det havde at regne med i det kommende Aar.

Umiddelbart før Lovforslagenes Fremsættelse gav *Udenrigsministeren* i Folketinget en Redegørelse for den under 31. Juli 1946 mellem Danmark og Storbritannien afsluttede *Overenskomst om Eksporten fra Danmark til Storbritannien af Smør, Bacon og Æg*. (F. Sp. 7310).

Om Forslagene til Smør- og Flæskeordning kunde det, efter hvad *Landbrugsministeren* udtalte ved Fremsættelsen, generelt siges, at Formaalet var gennem Ydelsen af Statstilskud i fornødent Omfang at sikre Smør- og Flæskeproduktionens Rentabilitet og dermed Produktionens Opretholdelse, samtidig med at Forbrugspriserne paa Hjemmemarkedet for disse vigtige Levnedsmidler blev fastholdt paa det Niveau, som havde været gældende i de senere Aar. For at opnaa dette maatte man yde *Tilskud* dels til Hjemmemarkedets Forsyning (79 Mill. Kr. for Smørrets og 45 Mill. Kr. for Flæskestøgets Vedkommende), dels til Udligning af Forskellen mellem Producentprisen og Eksportprisen. Medens Tilskuddet til Forbrugerprisen paa Hjemmemarkedet har været ydet gennem flere Aar — for Smørret dels ved Statstilskud, dels ved Tilskud fra Eksporten, for Flæskestøget udelukkende ved Tilskud fra Eksporten —, blev det ved Smør- og Flæskeordningslovene af 1. Oktober 1945 paa Grund af faldende Eksportpriser for første Gang i længere Tid nødvendigt at yde Statstilskud ogsaa til Eksport, og disse Eksporttilskud ansaa man det, som Udsigterne for det kommende Aar stillede sig, for nødvendigt at fortsætte med (Tilskuddene var anslaaet til 32 Mill. Kr. for

Smørrets og 20 Mill. Kr. for Flæskestens Vedkommende, hvortil kom 9 Mill. Kr. for Æggenes Vedkommende).

En Ægordning havde ikke tidligere været gennemført, men syntes nu paakrævet, hvis man ikke vilde risikere, at Ægproduktionen, der var faldet langt stærkere end Smør- og Flæskeproduktionen, skulde gaa yderligere ned. Det hertil sigtende Lovforslag var dog mindre vidtgaaende end Forslagene vedrørende de to andre Landbrugsprodukter, idet der kun skulde ydes Tilskud til Eksportprisen og endda kun, naar denne laa under 3 Kr. 13 Øre pr. kg fob, hvilket vilde sige praktisk talt kun til Englandseksporten. I Overensstemmelse med Erhvervets egen Opfattelse havde man regnet med, at Priserne for Æg, der eksporteres til andre Markeder end England, og Prisen paa Hjemmemarkedet, naar denne fik Lov til at danne sig frit, i sig selv vilde være tilstrækkelig til at sikre Producenterne den Pris, som ansaas for nødvendig til at gøre Ægproduktionen rentabel, nemlig 2 Kr. 89 Øre pr. kg eller 20 pCt. mere end i 1945—46.

De Producentpriser, man regnede med, var 5 Kr. pr. kg for Smør mod 4 Kr. i 1945—46, 3 Kr. for Flæsk mod 2 Kr. 59 Øre og som nævnt 2 Kr. 89 Øre for Æg mod 2 Kr. 41 Øre. Disse Prisforhøjelser dækkede ifølge Beregninger, foretaget af Landøkonomisk Driftsbureau, kun Stigningen i Landbrugets Produktionsomkostninger i det sidste Aar. Der tilsigtedes, efter hvad Landbrugsministeren udtalte, ikke nogen Forhøjelse af Landbrugets Forrentningsprocent, som for Aaret fra 1. Juli 1945 til 30. Juni 1946 var anslaaet til 2,9 pCt. mod 7,2 pCt. i 1944—45. Herved maatte det endda tages i Betragtning, at Producentpriserne laa noget højere i Juli Kvartal 1945 end i den efterfølgende Tid. Hvis man tænkte sig, at de gældende Producentpriser blev opretholdt i Aaret fra 1. Oktober 1946 til 30. September 1947, vilde Resultatet, efter hvad Landbrugsministeren udtalte, blive en Forrentningsprocent paa \div 1.

Hvad *Hjemmemarkedspriserne* angik, var Ministeren villig til Forhandling, dersom der skulde være Ønske om en Forhøjelse af disse for at faa Statstilskuddet formindsket. Spørgsmaalet om, hvorvidt man burde sætte Producentprisen for Smør lavere end foreslaaet mod til Gengæld at yde Tilskud til Oliekageimporten, havde ogsaa været rejst, men en saadan Ordning vilde efter Ministerens Opfattelse være saa usikker i sine Virkninger, at man maatte tænke sig nøje om, før man slog ind paa den Vej.

Tilskuddet til Eksporten var en yderst kedelig Sag, som hverken Landbruget eller det øvrige Samfund kunde være tjent med, at man fortsatte med i det lange Løb. Under de herskende Forhold var Landbruget imidlertid afskaaret fra selv at disponere over sine Produkter, og der blev herigennem

lagt saa store Byrder over paa Erhvervet, at det ikke selv kunde bære dem. Som Forholdene laa, kunde man ikke give Landbruget Adgang til fri Afsætning af dets Produkter. Det var derfor nødvendigt at fortsætte med Tilskudspolitikken. Men fik Landbruget sin Dispositionsfrihed tilbage, var Tilskud ikke nødvendige.

Lovforslagene undergik under deres Behandling i Folketinget en Del Ændringer, hvorved man for de to Hovedprodukters Vedkommende *nedsatte Producentprisen* noget og samtidig *forhøjede Forbrugerprisen* paa Hjemmemarkedet for derved gennem at begrænse Udgifterne for Statskassen.

For *Smør* ansattes Producentprisen til 4 Kr. 80 Øre pr. kg i Stedet for som oprindelig foreslaaet 5 Kr., medens Hjemmemarkedsnoteringen forhøjedes fra 3 Kr. 89 Øre til 4 Kr. 46 Øre, hvilket sidstnævnte Beløb svarede til den paaregnede gennemsnitlige Eksportpris. Tilskudsbeløbet nedbragtes derved fra 79 Mill. Kr. til 24 Mill. Kr. for Hjemmeforbrugets Vedkommende og fra 32 Mill. Kr. til 11 Mill. Kr. for Eksportens Vedkommende (ved Beregningen af de to sidstnævnte Tal er fra draget et Overskud fra 1945—46 paa omkring 20 Mill. Kr.).

For *Flæsk* nedsattes Producentprisen fra de oprindelig foreslaaede 3 Kr. pr. kg til 2 Kr. 90 Øre, medens Hjemmemarkedsnoteringen forhøjedes fra 2 Kr. 45 Øre til 2 Kr. 65 Øre pr. kg for hele og halve Svin med Hoved og Tæer. Herved nedbragtes Tilskudsbeløbet fra 45 Mill. Kr. til 23 Mill. Kr. for Hjemmeforbruget og fra 20 Mill. Kr. til 15 Mill. Kr. for Eksporten.

For *Æg* blev man staaende ved de i Lovforslaget forudsatte Priser, saa at der her uforandret maa regnes med et Statstilskud til Englandseksporten paa henved 9 Mill. Kr.

I alt nedbragtes Statstilskuddet til Landbrugsordningerne under de tre Lovforslags Behandling paa Rigsdagen fra 185 Mill. Kr. til 82 Mill. Kr., hvilket sidstnævnte Beløb Flertalspartierne enedes om at tilvejebringe Dækning for gennem Afgifter paa Forbrugsvarer af Luksuskarakter, i særlig Grad Spiritus (se Side 216).

Ved Lovforslagenes 1. Behandling i Folketinget gav *Carl Petersen* (S.) Udtryk for, at han i Princippet var venligt indstillet over for Lovforslagenes Formaal, men hans Tilslutning til den Del af Lovforslagene, som tog Sigte paa et direkte Tilskud til Landbruget, vilde være betinget af, at Ministeren kunde godtgøre Berettigelsen heraf. Desuden maatte man have Klarhed over, hvilke Planer Regeringen havde med Hensyn til Dækningspørgsmaalet. »Vi vil, hvis den højtærede Landbrugsminister kan føre saadanne Dokumentationer, at han kan bevise, at der findes Grupper inden for Landbruget, der ikke paa Grundlag af de Eksportpriser, som efter Overenskom-

sterne kommer til at gælde, kan skabe sig rimelige Indtægter, medvirke til at finde Former, hvorefter der kan ydes dem bedre Betingelser, enten ved Nedbringelse af Foderkagepriserne eller ved at finde en Form, hvorefter de kan faa højere Pris for Produkterne. Men vor Stilling vil ogsaa i høj Grad være dikteret af, hvorvidt vi kan acceptere de Planer, efter hvilke Regeringen ønsker at skaffe Dækning for Beløbet. Vi vil støtte den Del af Forslaget, som tilsigter at holde de nuværende Hjemmemarkedspriser fast, men ogsaa her vil vi først tage endelig Stilling, naar vi faar Besked om, hvorledes Millionerne skal skaffes til Veje.»

Hans Pinstrup (V.) mente, at de foreslaaede Producentpriser laa i Underkanten af, hvad der krævedes til Rentabilitetens Opretholdelse, men han fandt dog som Helhed Lovforslagene rigtige, paakrævede og nødvendige, idet han fremhævede, at det drejede sig om en Overgangsordning.

Christmas Møller (K. F.) erklærede sig parat til at gaa ind i en Forhandling med Regeringen om Lovforslagene. Han var enig i den Hovedbetragtning, at der under Hensyn til Landets vanskelige økonomiske Situation som Følge af, at vi manglede fremmed Valuta til Indkøb af nødvendige Varer, maatte skabes en Ordning for Landbruget, hvorved der opnaaedes Rentabilitet og en saa stor Produktion som muligt. Største Delen af det Tilskud, som der regnedes med i Lovforslagene, vilde Det konservative Folkeparti imidlertid ikke være med til at tilvejebringe Dækning for. Hjemmemarkedets Priser maatte svare til de Priser, som Landmanden faar for sine Varer. Desuden maatte der under Sagens Behandling tilvejebringes Klarhed over, hvordan de Midler, som Landbrugsordningerne vilde kræve, skulde skaffes til Veje.

Aksel Larsen (D. K.) ansaa det for ubetinget nødvendigt, at Offentligheden fik yderligere Oplysninger, som gjorde det muligt at finde ud af, hvad der vilde være en rimelig Pris for Landbrugsprodukterne. Og viste det sig saa nødvendigt at yde Statsstøtte, vilde han foretrække, at den ikke blev ydet som foreslaaet, men gennem Billiggørelse af Foderstofferne, som burde indføres og forhandles af Staten. »Lad os importere Foderstofferne for Statens Regning, og lad os gennem Åndelsorganisationerne sælge dem til Landbruget til Priser, der svarer til Kornlovens Priser for Afleveringskorn. Hvis man gør det, opnaar man at komme de høje Priser paa Frihandelskorn til Livs.« En Fordyrelse af Fødevarerpriserne paa det indenlandske Marked burde saa vidt muligt undgaas.

Jørgen Jørgensen (R. V.) fandt det afgjort nødvendigt, at Kravet til Statskassen blev reduceret meget væsentligt, men han nærede Betænkelse ved at lade Hjemmemarkedet betale den fulde Produktionspris. For Smørrets Vedkommende

mente han, at Producentprisen kunde sættes noget lavere end foreslaaet, og at en Forhøjelse af Salgsprisen paa Hjemmemarkedet delvis vilde kunne udlignes af Forbrugerne ved Indskrænkning af deres Smørforbrug til Fordel for den billigere Margarine.

Størmosen (D. S.) ansaa de foreslaaede Producentpriser for rimelige og mente, at Hjemmemarkedspriserne maatte bevares af sociale Grunde. Tilskuddene var derfor nødvendige for Tiden, men der maatte tilrettelægges en Udligningspolitik paa længere Sigt med et mere ordnet Samarbejde mellem Staten og Landbrugserhvervet end det, man hidtil havde haft.

Norlev (D. R.) tog Afstand fra Tilskudsordningerne, som efter hans Opfattelse uvægerligt vilde ende i Inflation.

I den af Udvalget afgivne Betænkning indstiller Flertallet (V., K. F. og R. V.) Lovforslagene til Vedtagelse med de af Flertallet stillede og af Landbrugsministeren tiltraadte Ændringsforslag. Det oplyses, at Udvalget har drøftet *Prisen paa Oliekager* med Ministeren for Landbrug og Fiskeri, og Udvalgets Flertal er enigt med Ministeren om, at der i det kommende Høstaar antagelig vil kunne importeres en Oliekagemængde svarende til ca. sidste Aars Import til en Pris af ca. 60 Kr. pr. 100 kg hos Landmanden.

Det er endvidere Forudsætningen, at den gældende *Smørabatordning udvides til at omfatte alle Børn under 15 Aar*. Denne Udvidelse vil koste 10 Mill. Kr.

Venstres Udvalgsmedlemmer udtaler, at de havde ønsket Regeringens Forslag gennemført med den Ændring, at Hjemmemarkedspriserne paa Smør og Flæsk var blevet henholdsvis 4 Kr. 25 Øre og 2 Kr. 50 Øre for at undgaa, at Leveomkostningerne og dermed Pristallet paa virkedes nævneværdigt af Ordningen. For at opnaa fornøden Tilslutning til Lovforslagene kunde man imidlertid tiltræde de af Flertallet foreslaaede Ændringer, saavel vedrørende Producent- som Hjemmemarkedspris.

De *konservative* Udvalgsmedlemmer mente principielt, at Smør- og Flæskeordningerne burde hvile i sig selv, saa at Eksportpriserens Gennemsnit med Tillæg af visse Handelsomkostninger ogsaa kom til at udgøre Prisen ved Salg til Forbruger paa Hjemmemarkedet. Mindretallet vilde dermed opnaa, at Landbrugets Priser holdtes paa et Niveau, som var mere egnet til at opfange og udjævne et forventet Prisfald under Bevarelsen af Landbrugets selvhjulpne Karakter. Derved vilde Ordningerne efter Mindretallets Plan komme til at hvile i sig selv og Befolkningen blive sparet for en meget betydelig Skattebyrde.

»Mindretallet kan derfor ud fra sit Synspunkt erklære sig tilfreds med Ændringsforslagenes Bestemmelser, der fastsætter Hjemmemarkedspriserne paa Eksportprisernes Højde, hvorved

det af Mindretallet anlagte Princip indføres. Inden for Mindretallet har der været Betænkelighed ved Ændringsforslagenes Producentpriser, hvilke Priser det dog har tiltraadt, fordi de er noget lavere end de oprindeligt foreslaaede, og fordi en Revision er stillet i Udsigt, hvis Prisændringer i betydeligt Omfang i Aarets Løb indtræffer paa Landbrugets Raastoffer.

Da Mindretallets Ønske om en Ordning, som krævede et væsentligt mindre Beløb i Skatter, er efterkommet, og da der er opnaaet Tilsagn om, at det resterende Skattebehov i Anledning af disse Lovforslag alene tages paa indirekte Skatter, har Mindretallet tiltraadt Ordningen.«

De *Radikale* udtaler Tilfredshed med, at det er lykkedes at naa til en Ordning, der opfylder det af Mindretallet ved første Behandling fremsatte Krav om, at store forøgede Skattebyrder paa den almindelige Befolkning bliver undgaaet, og hvorved der alligevel sikres Landbruget forsvarlige Priser.

Med Hensyn til Smørordningen havde Mindretallet ønsket en Hjemmemarkedspris paa 4 Kr. 25 Øre pr. kg. Naar Mindretallet over for Krav fra anden Side alligevel har tiltraadt en Forhøjelse til 4 Kr. 46 Øre, skyldes det, at den kommende Margarineordning ogsaa med den nævnte Smørpris vil muliggøre, at Befolkningen kan faa sit samlede Fedtforbrug dækket uden nogen Forhøjelse af de hidtidige Udgifter hertil.

Mindretallet skal endelig understrege Betydningen af, at det har vist sig muligt i det kommende Høstaar at faa et Kvantum Foderstoffer af samme Størrelse som i indeværende Aar fremskaffet til Landmændene til Priser paa ca. 60 Kr. pr. 100 kg.

Da ogsaa Flæskeordningen med kun ringe Ændringer opfylder de Krav, Mindretallet gjorde sig til Talsmand for ved Forslaget første Behandling, har Mindretallet kunnet tiltræde det samlede Forslag, som herefter foreligger.

Det *socialdemokratiske* Mindretal gik ind i Forhandlingen om Regeringens Forslag til nye Priser paa Landbrugets Produkter med Vilje til at opnaa en for Landbruget og Befolkningen som Helhed rimelig Ordning.

»Mindretallet beklager, at det ikke under Forhandlingerne er lykkedes at tilvejebringe en Løsning, som har kunnet samle alle Parter. Naar Socialdemokratiet ikke har kunnet tiltræde den af Flertallet foreslaaede Ordning, skyldes det, at de foreslaaede Afregningspriser maa anses for at *gaa ud over, hvad der er nødvendigt* for at skaffe Landbruget betryggende Produktionsvilkaar, ligesom man maa nære alvorlig Frygt for, at de fastsatte Hjemmemarkedspriser vil faa en farlig Indvirkning paa Pris- og Lønniveauet i det hele.

Mindretallet har principielt hævdet det Synspunkt, at det ud fra mange Hensyn vilde være rigtigst at *fastholde den nuvæ-*

rende Hjemmemarkedspris og fastlægge Afregningsprisen til den gennemsnitlige Eksportpris. En Fastholdelse af Hjemmemarkedsprisen maa siges at være af Vigtighed af Hensyn til hele Prisniveauet i Landet og til de nylig fastsatte Arbejderlønninger, Aldersrentesatser m. m.

Det har for Mindretallet været af afgørende Betydning, at Afregningspriserne ikke bliver løftet saa højt, at de kunde befrygtes at give Anledning til en yderligere Stigning i Landbrugets Ejendomspriser, Priserne paa Frihandelskorn og andre af Landbrugets Produkter.

Mindretallet kan ikke tiltræde Flertallets Forslag, hvor-efter Afregningsprisen til Producenterne for Smør sættes til 4 Kr. 80 Øre pr. kg og Prisen for Hjemmemarkedet fastsættes til 4 Kr. 46 Øre pr. kg (= Eksportprisen), hvilket medfører en Forhøjelse af Hjemmemarkedsprisen paa 57 Øre pr. kg. — Man har heller ikke kunnet tiltræde en Afregningspris for Flæsk paa 2 Kr. 90 Øre pr. kg, en Pris, der ligger ca. 30 Øre pr. kg over Eksportprisen.

Mindretallet har imidlertid under Forhandlingerne ment det forsvarligt at medvirke til et Forsøg paa en fælles Løsning ved at foreslaa et Tillæg til den gennemsnitlige Eksportpris for Smør paa 14 Øre pr. kg (fra 4 Kr. 46 Øre til 4 Kr. 60 Øre) samt en Forhøjelse af Hjemmemarkedsprisen (en gros) for Smør paa 36 Øre pr. kg (fra 3 Kr. 89 Øre til 4 Kr. 25 Øre); endvidere en Forhøjelse af Hjemmemarkedsprisen (en gros) for Flæsk paa 5 Øre pr. kg (fra 2 Kr. 45 Øre til 2 Kr. 50 Øre) med en Afregningspris paa 2 Kr. 60 Øre, svarende til Eksportprisen.

Naar Mindretallet har ment at kunne tilbyde en Forhøjelse af Hjemmemarkedsprisen paa Smør med 36 Øre pr. kg, skyldes det, at denne Forhøjelse maa paaregnes at ville blive dækket gennem den Besparelse, som Fremkomsten af Margarine vil medføre.

Da de foreliggende Regnskabstal viser, at de mindre Landbrug har en ringere Rentabilitet end de øvrige Brug, har Mindretallet anset det for rigtigt, at der under Hensyn hertil stilles et Beløb til Raadighed til Nedbringelse af Prisen paa Foderkager og indført Korn. Man har i saa Henseende foreslaaet følgende: Der ydes et *Tilskud til Indkøb af 150 kg Foderkager pr. Ko*, dog højst 1000 kg pr. Brug. Tilskuddet har man ansat til højst at udgøre det Beløb, hvormed den gennemsnitlige Pris overstiger 40 Kr. pr. 100 kg, dog højst 20 Kr. pr. 100 kg. Endvidere har man ment, at der af *udenlandsk Korn*, som i Høstaaret 1946—47 maatte blive indført her til Landet, *jordods skal stilles 75 000 t til Raadighed for de mindre Landbrug* til den for Tildelingskorn gældende Pris, dog saaledes at Statens Tilskud til Nedsættelse af Prisen højst kan udgøre 20 Kr. pr.

100 kg. De nærmere Regler for Tildelingen skulde fastsættes af Landbrugsministeren efter Indstilling af De samvirkende danske Husmandsforeninger.»

Mindretallet afstod fra at stille Ændringsforslag, men kunde ikke medvirke til Gennemførelse af Flertallets Forslag. Disses Vedtagelse vilde i øvrigt efter Mindretallets Opfattelse gøre det nødvendigt, at Spørgsmaalet om *Genindførelse af Rabatordninger* til Fordel for mindrebemidlede blev taget op til Behandling.

Det *kommunistiske* Mindretal kunde ikke tiltræde Lovforslagene og heller ikke de af Flertallet stillede Ændringsforslag.

Udvalget havde haft vanskeligt ved at faa de fornødne Oplysninger om Landbrugets Produktionsvilkaar, men det Materiale, som var blevet fremskaffet, viste »med al ønskelig Tydelighed, at de Beregninger, Ministeren lagde til Grund for sine Forslag, ikke er holdbare, og at en saa kolossal Indtægtsforøgelse, som Ministeren ansaa for nødvendig for Landbruget, ikke er paakrævet.

Mindretallet er af den Opfattelse, som støttes meget stærkt af det fremkomne Materiale, at det, ogsaa paa Grund af den Produktionsforøgelse, som kan ventes som Følge af de forhøjede Priser og ikke mindst paa Grund af den forventede betydeligt større Kornhøst, vilde være tilstrækkeligt at sikre Producenterne en Pris for den Del af Produktionen, der gaar til Hjemmemarkedet, som svarer til de Priser, der er fastlagt i Englandsaftalen, idet Landbruget jo er sikret en yderligere Indtægt gennem de højere Priser, der betales af Rusland og andre Aftagerlande. I det Omfang yderligere Støtte maatte være nødvendig, vilde det være rigtigst at yde denne gennem *Statstilskud til Nedbringelse af Prisen paa indførte Foderstoffer*.

Da man imidlertid vil være med til at fjerne mulige Usikkerhedsmomenter og desuden er klar over den meget store Betydning af størst mulig Enighed ved Afgørelsen af denne vigtige Sag, har Mindretallet ment det rigtigst at tilbyde meget vidtgaaende Indrømmelser. Man har derfor i Udvalget sammen med det socialdemokratiske Mindretal fremsat Forslag om at garantere Landbruget Priser paa Smør og Flæsk, som ligger højere end de ovenfor skitserede. Forslaget gik ud paa at garantere en Producentpris paa 4 Kr. 60 Øre pr. kg Smør og 2 Kr. 62 Øre pr. kg Flæsk, hvilket efter de forelagte Oplysninger omtrentlig svarer til den gennemsnitlige Eksportpris paa disse Produkter.

Da man anser den høje Pris paa Frihandelskorn for meget skadelig for Prisdannelsen og for Landets Økonomi som Helhed, og da det samtidig er klart, at den virker som en Beskatning af det lille Landbrug til Fordel for Storbruget, som takket være Kornloven har haft helt ekstraordinært gode øko-

nomiske Kaar under hele Besættelsen, har man ønsket Foranstaltninger gennemført, der kunde medvirke til at tvinge Prisen paa Frihandelskorn ned. I Samarbejde med det socialdemokratiske Mindretal har man derfor i Udvalget foreslaaet ved Hjælp af Statstilskud at *nedbringe Prisen paa Foderkager* til 40 Kr. pr. 100 kg, dog højst 20 Kr. Tilskud pr. 100 kg. Der skulde dog kun ydes Tilskud til 150 kg pr. Malkeko i en Besætning og højst til 1000 kg i alt for den enkelte Landbruger. Ligeledes har man i Udvalget foreslaaet, at *af eventuelt indført Korn skal de første 75 000 t forlods fordeles til mindre Landbrug* efter Regler fastsat af Landbrugsministeren efter Forslag af De samvirkende danske Husmandsforeninger. Ved Statstilskud skulde dette Korns Pris nedsættes til Tildelingskornets Pris, dog saaledes, at der højst kunde ydes 20 Kr. i Tilskud til 100 kg indført Korn.

Under Forudsætning af Indførelsen af en tilfredsstillende *Rabatordning for mindrebemidlede* har man endvidere erklæret sig villig til at acceptere den oprindelig af Finansministeren skitserede Forhøjelse af Producentprisen paa Hjemmemarkedet til 4 Kr. 25 Øre pr. kg Smør og 2 Kr. 50 Øre pr. kg Flæsk.

Den saaledes skitserede Ordning vilde medføre en Udgift paa 91 Mill. Kr., hvoraf 71 Mill. Kr. skulde dækkes af Statskassen og 20 Mill. Kr. af Smørpuljen.

Forudsætningen for disse Forslags Opretholdelse var, at der i Udvalget opnaaedes Enighed saavel om dem som om de nødvendige Dækningslove. Mindretallet vilde anse det for rigtigst at fremskaffe Dækning gennem Udskrivning af en *ekstra Formuestigningsafgift paa 10 pCt. af Formuestigningsafgiften* i Henhold til Eengangsskatteloven.

Mindretallet har endvidere i Udvalget foreslaaet, at der ved Statsforanstaltning iværksættes omfattende *Undersøgelser og Forsøg med Hensyn til Forbedring og teknisk Rationalisering af Landbrugets Driftsmetoder* og til en eventuel begyndende *Omlægning af Landbrugets Drift*.

Da disse i Udvalget fremførte Forslag er blevet afvist af Flertallet, har man imidlertid i Overensstemmelse med det socialdemokratiske Mindretal anset det for nytteløst at føre dem frem i Tinget ved 2. Behandling.

Mindretallet anser det for yderst betænkeligt at gaa til saadanne Forhøjelser af de garanterede Producentpriser paa Smør og Flæsk som af Flertallet foreslaaet. De betyder yderligere *Skridt paa Vejen til Inflation* og forrykker Balancen mellem Befolkningsgruppernes Indtægter til afgjort Skade for alle fastlønnede og for de mindst bemidlede i vort Samfund. Det vil i sin Konsekvens ikke være gavnligt, men skadeligt for Landbruget, at det paa den Maade skal have store Statstilskud, ogsaa til Eksportproduktionen. Hertil kommer, at

Ministerens og Flertallets Forslag tilsigter at skaffe Landbruget Dækning for *hele* dets paastaaede forventede Udgiftsstigning *alene* paa Produktionen af Smør, Flæsk og Æg, men at man ikke har villet give noget Tilsagn om, at der saa ikke i det kommende Høstaaar vil blive bevilget eller besluttet Prisstigninger for andre Landbrugsprodukter som f. Eks. Kød og Sukkerroer. Endelig vil Flertallets Forslag efter al Sandsynlighed at dømme medføre stigende Priser paa Frihandelskorn til Skade for Husmandsbruget og for hele Prisudviklingen i Landet«.

Ved Lovforslagene 2. Behandling i Folketinget erklærede *Størmose* (D. S.), at hans Parti vilde undlade at stemme om Ændringsforslagene vedrørende Producentprisen Nedsættelse og stemme imod den foreslaaede Forhøjelse af Hjemmemarkedsprisen for Smør og Flæsk. *Norlev* (D. R.) tog stærkt Afstand fra det Resultat, man var naaet til i Udvalget. Han vilde ikke være med til at gøre Hovederhvervets Rentabilitet »afhængig af, hvor meget Spiritus der vil blive drukket i dette Land«, men ønskede, at man skulde benytte Lejligheden til at afskaffe »en af de Ordninger, der gør Politik til en Høkerforretning, hvor Priserne fastsættes ud fra Partiinteresser i Stedet for ud fra saglige Grunde«.

Ændringsforslagene om Nedsættelse af Producentpriserne for Smør og Flæsk vedtoges enstemmigt med 68 Stemmer, idet 56 Medlemmer hverken stemte for eller imod. Ændringsforslagene om Forhøjelse af Hjemmemarkedspriserne for de to Varer vedtoges med 68 Stemmer mod 56. De øvrige Ændringsforslag, som var Konsekvenser af de to nævnte eller af teknisk Karakter, vedtoges uden Afstemning,

Ved 3. Behandling vedtoges alle tre Lovforslag med 69 eller 70 Stemmer uden Modstemmer, idet 54 Medlemmer undlod at stemme.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslagene enstemmigt med 33 eller 34 Stemmer (V., K. F. og R. V., medens 28 Medlemmer (S.) undlod at stemme.

Landbrugsministeren pegede her paa, at den vægtigste Grund til Nedsættelsen af den foreslaaede Producentpris for Smør fra 5 Kr. til 4 Kr. 80 Øre pr. kg var, at man siden Forslagets Udarbejdelse havde faaet »et lidt andet Syn paa Prisen paa Oliekager, idet visse Oplysninger kan tyde paa, at det maaske kan lykkes at faa en noget lavere Pris paa Oliekager, end man egentlig var tilbøjelig til at regne med. I hvert Fald kan vi faa denne lavere Pris, hvis man ikke tager en større Mængde Oliekager hjem til Landet end sidste Aar, saa at vi altsaa ikke helt kommer op paa de Mængder, vi egentlig havde regnet med ved Forslagets Udarbejdelse. Vi mener nu, at med

denne begrænsede Mængde Oliekager vil man stort set kunne regne med en Pris hos Landmanden paa omkring 60 Kr. pr. 100 kg.«

43. Lov om en Flæskeordning. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 7283. — C. Sp. 3177 og 3189].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{8}$ (F. Sp. 7326). 1. Beh. $\frac{7}{8}$ (F. Sp. 7359). Partiernes Ordførere: Carl Petersen, Hans Pinstrup, Christmas Møller, Aksel Larsen, Jørgen Jørgensen, Stærmosé og Norlev. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om en Smørordning (se Side 270). Betænkning (B. Sp. 2897) afgivet $\frac{12}{8}$. (Ordfører: Hans Pinstrup). 2. Beh. $\frac{13}{8}$ (F. Sp. 7560). 3. Beh. $\frac{13}{8}$ (F. Sp. 7651). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{14}{8}$ (L. Sp. 2217, jfr. Sp. 2187). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Bjerg, Jørgen Jørgensen og Fr. Kristiansen. 2. Beh. $\frac{14}{8}$ (L. Sp. 2219). 3. Beh. $\frac{14}{8}$ (L. Sp. 2229). *Loven stadfæstet 14. August 1946.* (Lov-Tid. Nr. 444).

Lovforslaget har følgende Indhold:

§ 1. For Svin paa 50 kg slagtet Vægt og derover, der i Tiden 1. Oktober 1946—30. September 1947 slagtes med Salg for Øje, sikres der Producenterne en Pris svarende til et *Afregningstal* (Notering) paa 2 Kr. 90 Øre pr. kg slagtet Vægt.

I Stedet for 2 Kr. 90 Øre stod der i det oprindelige Lovforslag 3 Kr.

§ 2. Den nuværende *Maksimalpris* paa hele og halve Svin — 2 Kr. 45 Øre pr. kg for Svin med Hoved og Tæer og 2 Kr. 55 Øre pr. kg for Svin uden Hoved og Tæer, jfr. Bekendtgørelse Nr. 76 af 6. Marts 1942 om Maksimalpris paa hele og halve Svin m. v. — ændres fra 1. Oktober 1946 at regne til 2 Kr. 65 Øre pr. kg for Svin med Hoved og Tæer og 2 Kr. 75 Øre pr. kg for Svin uden Hoved og Tæer.

De i nævnte Bekendtgørelse Nr. 76 af 6. Marts 1942 i øvrigt fastsatte Bestemmelser forbliver i Kraft.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde den hidtidige Maksimalpris have været fastholdt som Grundlag for Prisen paa Flæsk til Hjemmemarkedet.

§ 3. Saafremt der ved Eksport i Tiden 1. Oktober 1946—30. September 1947 af Flæsk og Produkter, hvori Flæsk indgaar, opnaas Priser, der er højere end de i § 2 nævnte Priser, tilbageholdes det overskydende Beløb af Landbrugsministeriets Baconudvalg eller, saafremt Eksporten ikke finder Sted ved Baconudvalget, indbetales som Afgift til Baconudvalget.

§ 4. Det i Henhold til Bestemmelserne i § 3 tilbageholdte Beløb, respektive Afgift, anvendes sammen med *Statstilskud* i fornødent Omfang til Udligning af Forskellen mellem paa den ene Side den i § 1 omhandlede Pris til Producenterne og paa den anden Side den i § 2 nævnte Pris til Hjemmemarkedet samt Eksportprisen i de Tilfælde, hvor Eksporten finder Sted til en Pris, der ikke betinger 2 Kr. 90 Øre pr. kg til Producenterne.

Ogsaa her ændredes 3 Kr. til 2 Kr. 90 Øre.

§ 5. For Udbetaling af de i § 4 nævnte Beløb fastsættes nærmere Regler af Ministeren for Landbrug og Fiskeri. Ved Fastsættelsen af saadanne Regler vil der kunne tages Hensyn til Prisregulering for saavel Under- som Overvægt, til Kvalitet, til, om der bør ydes Tilskud til Søer og Ørner, og til andre Forhold, hvortil der ved Noteringsansættelserne er taget eller bør tages Hensyn. Ved Fastsættelsen af Reglerne kan det endvidere bestemmes, at det nugældende Afregningstal (Notering), jfr. Lov Nr. 458 af 1. Oktober 1945, skal forhøjes allerede før 1. Oktober 1946 til et Beløb mellem det nugældende Tal og 2 Kr. 90 Øre pr. kg slagtet Vægt under Forudsætning af, at Forhøjelsen af Afregningstallet (Noteringen) til 2 Kr. 90 Øre pr. kg slagtet Vægt, jfr. § 1, først finder Sted, naar den ved Forhøjelsen af Afregningstallet (Noteringen) før 1. Oktober 1946 af Producenterne opnaaede Merpris er blevet udlignet.

Paragraffens sidste Punktum blev indføjjet i Folketinget.

§ 6 indeholder tilsvarende Bødebestemmelser m. v. som Loven om en Smørordning.

Ifølge § 7 traadte Loven straks i Kraft.

Af de til Lovforslaget knyttede Bemærkninger skal gives følgende:

Ved Lov Nr. 458 af 1. Oktober 1945 om en Flæskeordning blev der givet Ministeren for Landbrug og Fiskeri Bemyndigelse til til videre Udbetaling til Eksport-Svineslagterierne og de offentlige Slagtehus, paa hvilke Slagning af Svin finder Sted, at yde Landbrugsministeriets Baconudvalg et Statstilskud, der var saa stort, at der for Svin paa 50 kg og derover fra Lovens Ikrafttræden 1. Oktober 1945 og indtil Udgangen af September 1946 sikredes Producenterne en Pris pr. kg, der var 10 pCt. lavere end den Pris pr. kg, der pr. 5. Maj 1945 var gældende for Svin paa 80½ kg og derover.

I Overensstemmelse hermed har Andelsslakteriernes Landsnotering, der den 5. Maj 1945 var ansat til 2,72 Kr. pr. kg slagtet Vægt med et Tillæg paa 16 Øre pr. kg slagtet Vægt for Svin paa 80½ kg og derover, i Tiden efter 1. Oktober 1945 været ansat til 2,59 Kr. pr. kg slagtet Vægt for Svin paa 50 kg og derover.

Samtidig har den ved Bekendtgørelse Nr. 76 af 6. Marts 1942 om Maksimalpris paa hele og halve Svin m. v. fastsatte Maksimalpris paa 2,45 Kr. pr. kg for Svin med Hoved og Tæer og 2,55 Kr. pr. kg for Svin uden Hoved og Tæer været fastholdt som Grundlag for Prisen paa Flæsk til Hjemmemarkedet.

Naar det ved den omhandlede Lov af 1. Oktober 1945 var fundet forsvarligt at indskrænke sig til at tilsikre Svineproducenterne en Pris, der var 10 pCt. lavere end i de nærmest forudgaaende Aar, var Aarsagen hertil først og fremmest, at man paa det dagældende Tidspunkt nærrede Forventning om, at det vilde være muligt i Løbet af Høstaaret 1945—46 at tilføre Landet Korn fra Udlandet i væsentlige Kvanta til rimelige Priser, samtidig med at man paaregnede gennem Nedgang i Omkostningerne for Smørproduktionen at kunne opnaa en Nedgang i Udgifterne til de Kvanta Skummetmælk, der anvendes i Svineproduktionen. Disse Forventninger er ikke blevet opfyldt. For det første er det ikke lykkedes at faa indført Foderkorn fra Udlandet, og for det andet er Omkostningerne ved Smørproduktionen tværtimod steget stærkt. Hertil kommer, at de øvrige Udgifter, navnlig Udgifterne til Arbejdsløn, er steget betydeligt. Skal Flæskeproduktionens Rentabilitet derfor sikres i det kommende Høstaar, er det nødvendigt at tilsikre Producenterne en væsentlig større Pris end i indeværende Høstaar, og saafremt man samtidig ønsker at fastholde den hidtil gældende Pris for Flæsk til Forbrugerne paa Hjemmemarkedet, er det uundgaeligt, at Staten maa yde et væsentligt Tilskud til Opnaelse af dette Øjemed.

Hertil kommer, at selv om det ved den nylig truffne Prisaftale med det engelske »Ministry of Food« er lykkedes at opnaa en ikke uvæsentlig Forbedring af Prisen for Flæsk, der eksporteres til England, er den gennemsnitlige Eksportpris for

Flæsk dog stadig ikke saa høj, at den betinger en Pris til Producenterne, der er tilstrækkelig til at opretholde Flæskeproduktionens Rentabilitet, og et Statstilskud til Eksport er derfor ogsaa nødvendigt.

Lovforslaget undergik i Folketinget en Del Ændringer, af hvilke de væsentligste er omtalt foran. Dets Behandling paa Rigsdagen er omtalt Side 274—284, idet Lovforslaget behandles sammen med Lovforslagene om en Smørordning og om en Ægordning.

44. Lov om en Ægordning. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 7289. — C. Sp. 3181 og 3191].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{8}$ (F. Sp. 7326). 1. Beh. $\frac{7}{8}$ (F. Sp. 7359). Partiernes Ordførere: Carl Petersen, Hans Pinstrup, Christmas Møller, Aksel Larsen, Jørgen Jørgensen, Stærmose og Norlev. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om en Smørordning (se Side 270). Betænkning (B. Sp. 2897) afgivet $\frac{12}{8}$. (Ordfører: Hans Pinstrup). 2. Beh. $\frac{13}{8}$ (F. Sp. 7561). 3. Beh. $\frac{13}{8}$ (F. Sp. 7651). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{14}{8}$ (L. Sp. 2218, jfr. 2187). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Bjerg, Jørgen Jørgensen og Fr. Kristiansen. 2. Beh. $\frac{14}{8}$ (L. Sp. 2220). 3. Beh. $\frac{14}{8}$ (L. Sp. 2230). *Loven stadfæstet 14. August 1946.* (Lov-Tid. Nr. 446).

Loven, der gennemførtes uændret paa Rigsdagen, indeholder følgende to Paragraffer:

§ 1. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til for Hønsæg, der i Tiden 1. Oktober 1946—30. September 1947 *eksporteres her fra Landet til en lavere Pris end 3 Kr. 13 Øre pr. kg* fob eller franco Grænse, at yde Landbrugsministeriets Ægekspportudvalg et *Statstilskud* svarende til Forskellen mellem fornævnte 3 Kr. 13 Øre pr. kg fob eller franco Grænse og den faktisk opnaaede Eksportpris fob eller franco Grænse. Landbrugsministeriets Ægekspportudvalg er pligtig til at udbetale fornævnte Statstilskud til de i den paagældende Eksport deltagende af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri autoriserede Ægekspportører til videre Udbetaling til Producenterne.

For Udbetaling af det i Stk. 1 nævnte Statstilskud fastsættes eller godkendes nærmere Regler af Ministeren for Landbrug og Fiskeri.

§ 2. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft 1. Oktober 1946.

Til det af Ministeren for Landbrug og Fiskeri fremsatte Lovforslag var knyttet følgende Bemærkninger:

Nærværende Forslag maa ses i Sammenhæng med de af Regeringen samtidig forelagte Forslag til Love om en Smørordning og en Flæskeordning for Høstaaret 1. Oktober 1946—30. September 1947.

Til Sikring af Ægproduktionens Rentabilitet skønnes det nødvendigt at forhøje den af Producenterne i Kalenderaaret 1945 opnaaede gennemsnitlige Pris for Æg ved Stalddør paa 2 Kr. 41 Øre pr. kg med 20 pCt. eller 48 Øre til 2 Kr. 89 Øre pr. kg.

Da det er fundet forsvarligt at undlade at foreslaa Statstilskud til Sikring af en bestemt Forbrugerpris paa Hjemmemarkedet, og da denne Pris ved *fri Prisdannelse* er direkte afhængig af Prisen paa Æg, der eksporteres, er det kun nødvendigt at sikre en *Eksportpris, der betinger 2 Kr. 89 Øre til Producenterne*. Dette er ogsaa rent administrativt at foretrække, idet en Ordning, der gennem Statstilskud tillige sikrede Forbrugerprisen paa Hjemmemarkedet, baade vilde virke meget usikkert og vilde blive bekostelig.

Da det endvidere maa forudsættes, at det i Høstaaret 1. Oktober 1946—30. September 1947 vil være muligt at opnaa den til Forhøjelse af Producentprisen til 2 Kr. 89 Øre pr. kg fornødne Forhøjelse af Eksportprisen til andre Lande end England, er det *kun paakrævet at yde Statstilskud til Eksporten af Æg til England*.

De i Forslaget nævnte 3 Kr. 13 Øre fremkommer saaledes:

Den af Producenterne i Kalenderaaret 1945 opnaaede gennemsnitlige Pris for Æg ved Stalddør udgør pr. kg	2,41 Kr.
20 pCt. Forhøjelse af nævnte Pris	pr. kg 48 Øre
Stigning i Omkostningerne fra Stalddør til fob.	- - 8 —
Afsavn af Konservering	- - 4 —
Afsavn af mistet Tredielandsret	- - 30 —

I alt . . . pr. kg 90 Øre

Heri fragaar 10 pCt. Forhøjelse af den nuværende Eksportpris til England	- - 22 —
--	----------

Rest at dække . . . pr. kg 68 Øre

Efter den med det engelske »Ministry of Food« sidst truffne Prisaftale udgør Gennemsnitsprisen for Eksport af Æg til England 2 Kr. 45 Øre pr. kg fob. 68 Øre lagt til denne Pris udgør 3 Kr. 13 Øre pr. kg.

Statstilskuddet efter nærværende Lovforslag kan anslaaes til $8\frac{1}{2}$ à 9 Mill. Kr.

Lovforslaget behandledes paa Rigsdagen sammen med de to andre Forslag til Love om Landbrugsordninger, som det nærmere er omtalt Side 274—284.

45. Lov om Udførsel af Landbrugsprodukter. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 3379. — C. Sp. 299 og 1123].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 2861). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3126). Partiernes Ordførere: Carl Petersen, Hans Pinstrup, Fibiger, Fuglsang og N. P. Andreasen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Laurits Pedersen [Formand], Jørgen Gram, Hans Pinstrup, Johs. Larsen, N. P. Andreasen, Carl Petersen, Bording, Horn, Bollerup Madsen, Marinus Sørensen, Fibiger [Sekretær], Chr. R. Christensen, Peder Jakobsen, Fuglsang og Aksel Larsen). Betænkning (B. Sp. 887) afgivet $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Laurits Pedersen). 2. Beh. $\frac{25}{3}$ (F. Sp. 3577). 3. Beh. $\frac{26}{3}$ (F. Sp. 3630). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 802). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Nielsen-Man, Krarup og Oluf Johansen. 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 821). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 863). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 178).

Loven om Udførsel af Landbrugsprodukter vedtoges første Gang i 1932 og er senere stadig blevet fornyet. Den opretholdes herved fra 1. April 1946 til *31. Marts 1947* i samme Affattelse, som den fik ved Lov Nr. 40 af 11. Februar 1942, hvilken Lov ved Lovanordning Nr. 151 af 27. Marts 1945 forlængedes indtil 31. Marts 1946. Lovens Hovedbestemmelse er følgende:

Ministeren for Landbrug og Fiskeri kan med Tilslutning af Landbrugsraadet og De samvirkende danske Husmandsforeninger paabyde, at *Udførsel* her fra Landet af Landbrugsprodukter kun maa finde Sted under Iagttagelse af de Forskrifter, han maatte fastsætte, herunder Opkrævning af de i saa Henseende fornødne *Afgifter*, samt at Udførselen kun maa foregaa gennem dertil af Ministeren nedsatte Udvalg.

Ministeren kan med Tilslutning af Landbrugsraadet og De samvirkende danske Husmandsforeninger meddele Tilladelse til, at de af ham til Regulering af Udførselen af de paagældende Landbrugsprodukter nedsatte Udvalg anvender de gennem Afgifter eller paa anden Maade under deres Virksomhed tilvejebragte Beløb til Formaal, der staar i Forbindelse med Reguleringen af Udførselen af de paagældende Landbrugsprodukter, og som skønnes at være til Gavn for vedkommende Produktionsgren.

For saa vidt Forarbejdning og Afsætning af Landbrugsprodukter, f. Eks. Kød- og Mælkekonserves, maatte ske igennem *private industrielle Virksomheder*, kan ifølge Loven de omhandlede Foranstaltninger kun træffes efter forudgaaende Forhandling med Industriraadet.

Det var oprindeligt foreslaet, at Loven skulde gælde i to Aar, men man enedes i Folketinget om at begrænse dens Gyldighedstid til eet Aar. Dette skete paa Foranledning af Det konservative Folkeparti, hvis Ordfører (Fibiger) ved Lovforslagets første Behandling i Folketinget gav Udtryk for den Opfattelse, at Tiden snart maatte være inde til, at man kunde undvære en saadan Lovgivning, »idet den jo lægger Handelen helt og fuldt ind under Landbrugsorganisationerne, og andre derfor ikke kan være med i dette Arbejde, ikke kan bidrage til maaske at fremskaffe andre Markeder, saaledes at man kunde faa omlagt Landbrugsproduktionen og Landbrugsindustrien paa forskellig Maade, hvorved der kunde blive Mulighed for en Nyorientering med Hensyn til vore Landbrugsprodukters Forarbejdning og deres Afsætning i Udlandet. Der er ingen Tvivl om, at det i den Situation, vi er i, vil være nødvendigt, at vi ser os om efter andre Metoder.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

46. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 41 af 11. Februar 1942 om Tillæg til Lov Nr. 129 af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 3383. — C. Sp. 241 og 1057].

FremSAT i Folketinget $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 2862). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3130). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3160). 3. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 3246). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 678). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Bjerg, Krarup og Fr.

Kristiansen. 2. Beh. $2\frac{6}{3}$ (L. Sp. 736). 3. Beh. $2\frac{7}{3}$ (L. Sp. 749). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 181).

Ovennævnte Lov, hvis Gyldighedstid ved Lovanordning Nr. 150 af 27. Marts 1945 opretholdtes til 31. Marts 1946, forlænges herved yderligere for to Aar til 31. Marts 1948.

Loven tilsigter i Hovedsagen en Udbygning af Bedømmelserne og Undersøgelserne af Smør til Støtte for Mejeriernes eget Arbejde for Kvalitetens Opretholdelse og Forbedring samt til yderligere Sikring af Statens Kontrol med det lurmærkede Smørs Kvalitet og Sæmmensætning ved at gøre de saakaldte *Lagerbedømmelser* obligatoriske og etablere et Samarbejde mellem dem og Statens Smørbedømmelser. De hertil sigtende Bestemmelser er ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget gennemført, og Erfaringerne viser gode Resultater, selv om de fulde Konsekvenser af Bestemmelserne ikke har kunnet drages som Følge af de ved den tyske Besættelse foranledigede abnorme Forhold.

Loven tilsigter endvidere en *Forbedring af Smørrets Emballage* m. m. Nærmere Bestemmelser er ogsaa blevet udarbejdet, men kunde ikke sættes i Kraft, da Krigen og den tyske Besættelse foranledigede en saadan Mangel paa f. Eks. Drittelbaand, at Bestemmelserne ikke lod sig gennemføre. Det er nu Hensigten, saa snart Emballagesituationen tillader det, at udstede de ved Lovens Gennemførelse paatænkte Bestemmelser.

I *Landstinget* paapegede *Krarup* (K. F.) Betydningen af, at der blev foretaget Lagerbedømmelser af Smørret, efter at vi her i Landet har faaet store Kølehuse, som muliggør lang Tids Lagring af Smørret. »Det har maaske«, udtalte han bl. a., »Interesse ogsaa for nogle af dette høje Tings Medlemmer at faa at vide, at før vi fik denne Køleteknik i Orden, havde de engelske Importører selv deres Køleanlæg; dør hensatte de Smørret, naar Produktionen var stor og Prisen derfor vigende, for at tage en Fortjeneste, naar Produktionen senere blev mindre og Prisen højere. Nu prøver vi at tage den økonomiske Fordel af Markedets Udsving ved Hjælp af Kølehuse, men det kræver yderligere Arbejde. Derfor er det nye, Lagerbedømmelsen, kommet til. Jeg glæder mig over her i Dag at have Lejlighed til at sige saa stærkt som muligt, at vi her i Landet ikke paa nogen Maade maa slække paa Arbejdet med at forbedre vort Smørs Kvalitet. Vi maa endelig ikke hvile paa det, der før i Tiden er gjort for at gøre det danske Smør til noget af Verdens fineste. Dør maa Danmark ikke miste sin Førerstilling, og naar jeg siger det lige ud, er det bl. a., fordi der i vort Naboland Sverige gøres en uhyre Indsats.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

47. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 385 af 22. Februar 1939 om Forhandling, Udførsel og Indførsel af Æg og Ægprodukter samt af Lov Nr. 42 af 11. Februar 1942 om Tillæg til nævnte Lov. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 3387. — C. Sp. 245 og 1059].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 2863). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3131). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3161). 3. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 3247). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 682). Partiernes Ordførere: A. P. Hansen, H. C. Andersen, M. C. Korsgaard og Oluf Johansen. 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 737). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 749). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 182).

Ovennævnte Love af 1939 og 1942 fik ved Lovanordning Nr. 154 af 27. Marts 1945 deres Gyldighedstid forlænget til 31. Marts 1946. Den forlænges herved yderligere for et Aar til 31. Marts 1947.

Denne Lovgivning, der er en Fortsættelse og Udbygning af den ved Lov Nr. 96 af 1. April 1925 om Udførsel og Indførsel af Æg paabegyndte Lovgivning til *Sikring af Æggenes Kvalitet*, har ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget i Hovedsagen virket tilfredsstillende, »men da den i det væsentlige kun har haft Gyldighed under de af den tyske Besættelse foranledigede abnorme Forhold her i Landet, er forskellige Spørgsmaal om Bestemmelsernes praktiske Gennemførelse, herunder særlig vedrørende Fremgangsmaaden til Sikring af *Kvalitetsbetaling for Æg*, endnu ikke tilstrækkeligt afklaret.

Naar Forholdene med Hensyn til Indsamling og Afsætning af Æg formentlig i den kommende Sæson bliver mere normale, vil disse Spørgsmaal blive indgaaende forhandlet med alle interesserede Parter, og saafremt Ændringer i Loven herefter maatte vise sig nødvendige, vil Forslag hertil blive fremsat.«

Under Sagens 1. Behandling i Folketinget udtalte *Heilesen* (V.), at man fra Producenternes Side fandt det ganske rimeligt, at Loven forlængedes uændret, for at der kunde blive Lejlighed til at se, hvordan den vilde virke i normale Aar, og for at der kunde blive Tid til en grundig Overvejelse af dens Bestemmelser, derunder særlig Reglerne i § 5 om Fradrag i Prisen paa Sekundaæg, der efter Talerens Opfattelse havde virket meget uheldigt. *Tesdorpf* (K. F.) kunde ogsaa tiltræde Lovforslaget, men mente, at det kun burde gælde i 1 Aar i Stedet for som af Ministeren foreslaaet i 2 Aar, idet man ikke burde vente for længe med at foretage de Rettelser i Ordningen, som maatte

vise sig paakrævede. Herimod havde Ministeren intet at indvende, og ved 2. Behandling begrænsedes Gyldighedsperioden da til 31. Marts 1947.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

48. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 43 af 11. Februar 1942 om Tilvirkning og Forhandling m. m. af Ost. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 3385. — C. Sp. 243 og 1059].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 2862). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3130). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3160). 3. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 3247). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 681). 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 737). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 749). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 180).

Ovennævnte Lov forlængedes ved Lovanordning Nr. 152 af 27. Marts 1945 (Aarbog 1945, Side 479) for Aaret fra 1. April 1945 til 31. Marts 1946 og forlænges herved yderligere for to Aar indtil *31. Marts 1948*.

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at Loven af 11. Februar 1942, ved hvilken bl. a. »Smelteost« blev inddraget under de gældende Kontrolbestemmelser, og som aabnede Mulighed for en Kvalitetskontrol med den danske Ost, maa anses for at have virket tilfredsstillende. Der skulde derfor »for saa vidt intet være til Hinder for at give den fortsat Gyldighed uden nærmere fastsat Tidsbegrænsning. De Bestemmelser, der tager Sigte paa Ostens Kvalitet og Bedømmelse af denne, har imidlertid hidtil kun fundet Anvendelse paa dansk Ost af Roquefort-Typen, medens der nu fra De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation foreligger Forslag om, at en almindelig Kvalitetskontrol skal gennemføres. Det kan ikke anses for udelukket, at det under Udarbejdelsen af de hertil sigtende Bestemmelser vil vise sig, at Ændringer i eller Tilføjelser til Loven kan være ønskelige eller nødvendige, og da Gennemførelsen af en almindelig Kvalitetskontrol dernæst i væsentlig Grad vil udvide Arbejdet inden for de i Loven fastsatte Grænser, foreslaas Lovens Gyldighed dog kun forlænget for to Aar.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

49. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 386 af 22. Februar 1939 om Udførsel, Indførsel og Forhandling af Fjerkræ. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Erikson*). [A. Sp. 3389. — C. Sp. 247 og 1061].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 2864). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3134). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3162). 3. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 3247). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 685). Partiernes Ordførere: A. P. Hansen, Esther Malling Pedersen, Krarup og Oluf Johansen. 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 737). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 750). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 179).

Ovennævnte Lov, der ved Lovanordning Nr. 147 af 27. Marts 1945 (Aarvog 1945, Side 481) fik sin Gyldighedsperiode forlænget fra 1. April 1945 til 31. Marts 1946, opretholdes herved yderligere indtil *31. Marts 1948*, altsaa i to Aar.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

50. Lov om Ændring af Lov Nr. 150 af 29. Marts 1943, jfr. Lov Nr. 320 af 7. Juli 1945 og Lov Nr. 423 af 11. September 1945 om Oprettelse af mindre Landbrug m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 3473. — C. Sp. 1297 og 1917].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3151). 1. Beh. $\frac{22}{3}$ (F. Sp. 3441). Partiernes Ordførere: Bording, Einar Simonsen, Chr. R. Christensen, Fuglsang, N. P. Andreasen og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sønderup [Formand], Nørskov, Einar Simonsen [fra $\frac{26}{3}$ Hauch], Hans Conrad Koefoed, N. P. Andreasen, Carl Petersen, Bording, Marinus Sørensen, Horn, Poul Hansen [Grenaa], Chr. R. Christensen [Sekretær], Fibiger, Peder Jakobsen, Fuglsang [fra $\frac{28}{3}$ Chr. A. Christiansen] og Aksel Larsen). Betænkning (B. Sp. 1023) afgivet $\frac{30}{4}$. (Ordfører: Sønderup). 2. Beh. $\frac{3}{5}$ (F. Sp. 4834). 3. Beh. $\frac{13}{5}$ (F. Sp. 5084). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{16}{5}$ (L. Sp. 1240). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Nielsen-Man, M. C. Korsgaard og Oluf Johansen. 2. Beh. $\frac{22}{5}$ (L. Sp. 1272). 3. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1472). *Loven stadfæstet 14. Juni 1946*. (Lov-Tid. Nr. 314).

Ved ovennævnte Lov af 29. Marts 1943 med senere Til-lægslove bevilgedes der for hvert af Finansaarene 1943-44—1946-47:

a. af *Jordfonden* 6 Mill. Kr. til Erhvervelse af Jord til Ud-stykning, Udførelse af Grundforbedringsarbejder m. v. samt til Byggelaan, Installationslaan og Etableringslaan til mindre Landbrug, Gartnerier og Havebrug, der oprettes paa *Jord i Statens Eje*, b. af *Statskassen* og *Stats-Laanefonden* (efter dennes Ophævelse ved Lov af 30. Marts 1946 dog alene *Statskassen*) følgende Beløb til Oprettelse af mindre Landbrug, Gartnerier og Havebrug paa *privat indkøbt Jord*: 6 Mill. Kr. til *Jordkøbslaan*, *Byggelaan* og *Installationslaan* samt 500 000 Kr. til *Etableringslaan*, 300 000 Kr. til *Lejehuses Overgang* til *Husmandsbrug*, 500 000 Kr. til *Laan* til Op-rettelse af mindre Gartnerier og Havebrug og 500 000 Kr. til Oprettelse af mindre *Gaardmandsbrug*.

Den heromhandlede Lov opretholder disse Bevillinger for 1947—48, samtidig med at den udskyder Revisionsfristen — efter Forlængelsesloven af 11. September 1945 skulde Re- visionen have fundet Sted i Rigsdagssamlingen 1945—46 — et Aar til 1946—47. Ved Forlængelsen har man paa en Række Punkter lempet Vilkaarene for Ydelse af Laan m. v. for der- igennem at fremme Udstykningen.

1943-Lovens § 16, der omhandler Ydelse af *Byggelaan til Husmandsbrug m. v.*, som oprettes paa *Jord i Statens Eje*, er saaledes undergaaet væsentlige Ændringer. Den har i sin nye Form følgende Affattelse:

»Stk. 1. Der kan af *Jordfonden* mod Pant efter *Jordrente* i *Parcelen* til Opførelse af Bygninger tilstaas Købere af *Landbrugsjord til Husmandsbrug* Laan svarende til Omkost- ningerne ved passende Bygningers Opførelse, dog ikke ud over et Beløb, som for hvert *Finansaar* fastsættes af Mini- steren for Landbrug og Fiskeri efter Indstilling fra *Statens Jordlovsudvalg*, og som ikke maa overstige 24 500 Kr.

Stk. 2. *Til større Brug*, herunder *Gaarde* med et Tillig- gende af indtil 15 ha middelgod *Jord*, samt *Stamparceller*, jfr. § 12, ydes forholdsmæssig større *Byggelaan*, der dog — bortset fra ganske særlige Tilfælde, hvor *Laan* kan ydes indtil 34 000 Kr. — ikke maa overstige 29 000 Kr.

Stk. 3. Af Byggelaan, der ydes til Opførelse af Bygninger, er 60 pCt. rentefri. Resten af Byggelaanet forrentes med 2 pCt. halvaarlig.

Stk. 4. Laanet er afdragsfrit i de første 5 Aar. Derefter afdrages $\frac{2}{3}$ af den rentefri Del af Byggelaanet med 0,8 pCt. aarlig af det samlede Byggelaan, hvorefter den forrentningspligtige Del af Byggelaanet afdrages ved Udredelse af en fast aarlig Ydelse omfattende Renter og Afdrag. Denne Ydelse skal udgøre et Beløb svarende til den oprindelige Rente af den paagældende Del af Byggelaanet med Tillæg af 0,8 pCt. af det samlede Byggelaan.

Stk. 5. Den rente- og afdragsfri Del af Byggelaanet forfalder til Tilbagebetaling, hvis Ejendommen inden 20 Aar fra Byggelaanets Udbetaling søges overdraget til anden Mand, og denne ikke er den hidtidige Brugers Livsarving eller efterlevende Ægtefælle. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges dog til efter Indstilling fra Statens Jordlovsudvalg i hvert enkelt Tilfælde at tillade, at den nævnte Del af Byggelaanet helt eller delvis forbliver indestaaende i Ejendommen. Efter Forløbet af 20 Aar fra Byggelaanets Udbetaling nedskrives Byggelaanet med den rente- og afdragsfri Del.

Stk. 6. De i Stk. 3—5 anførte Rente- og Afdragsbestemmelser gælder tillige for Laan, bevilget i Finansaarene 1944—45 og 1945—46.

Stk. 7. Byggelaan, der ydes Købere af Stamparcereller m. v. til Overtagelse af ældre Bygninger, forrentes med 2 pCt. halvaarlig. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges dog til efter Indstilling fra Statens Jordlovsudvalg i hvert enkelt Tilfælde at indrømme Rentefrihed for indtil Halvdelen af Byggelaanet. Laanet er afdragsfrit de første 5 Aar. Derefter afdrages den rentefri Del af Byggelaanet med 1 pCt. aarlig af det samlede Byggelaan, hvorefter den forrentningspligtige Del af Byggelaanet afdrages ved Udredelse af en fast aarlig Ydelse omfattende Renter og Afdrag. Denne Ydelse skal udgøre et Beløb svarende til den oprindelige Rente af den paagældende Del af Byggelaanet med Tillæg af 1 pCt. af det samlede Byggelaan.

Stk. 8. Naar Bygningerne er under Tag, kan der udbetales Forskud paa indtil Halvdelen af Laanet.

Stk. 9. Naar der midlertidig ønskes indrettet mindre Bygninger, kan dette tillades efter Indstilling af vedkommende Husmandsbrugskommission.

Stk. 10. Saafremt Laantageren inden for et Tidsrum af 5 Aar fra Jordloddens Erhvervelse opfører Tillægsbygninger, kan der ydes ham Laan hertil, dog at det oprindelige Laan og Tillægslaantet ikke tilsammen overstiger det for Finansaaret, hvori det oprindelige Laan ydes, fastsatte Maksimumsbyggelaan.«

Det i Stk. 1 fastsatte Maksimumsbeløb var efter 1943-Loven 21 000 Kr., men forhøjedes ved Lovanordning af 6. Marts 1944 til 22 000 Kr. og er nu 24 500 Kr.

I Stk. 2 er foretaget tilsvarende Forhøjelser.

I Stk. 3—6 har man forhøjet den rentefri Del af Byggelaantet fra 50 pCt. (eller eventuelt mindre) til 60 pCt. og indført lempeligere Afdragsregler end de hidtil gældende, alt med tilbagevirkende Kraft for de to foregaaende Finansaar. De lempeligere Rente- og Afdragsvilkaar skal dog ikke gælde med Hensyn til Byggelaan, der ydes Købere af Stamparceller til Overtagelse af ældre Bygninger. For saadanne Laan opretholdes ifølge Stk. 7 de hidtil gældende Regler.

Stk. 8—10 svarer ganske til Bestemmelserne i de tidligere Stk. 4—6.

Endelig har man ladet det tidligere Stk. 8, hvorefter Halvdelen af det Tab, som Jordfonden lider som Følge af Rentefriheden, skulde dækkes af Statskassen, udgaa. Til Gengæld vil der heller ikke mere — som det i en Aarrække er sket ved Tekstanmærkninger til § 26 paa Finansloven — blive stillet Krav til Jordfonden om Dækning af Tab paa Husmandsbrug oprettet i Henhold til Lov af 24. Marts 1899 og senere Tillægslove. Disse Refusioner til og fra Jordfonden, der medførte et betydeligt administrativt Arbejde, bortfalder nu helt.

Til Husmandsbrug, der oprettes paa privat indkøbt Jord, kan ifølge 1943-Lovens § 22, Stk. 1, ydes et *Jordkøbslaan* paa indtil 12 000 Kr. Dette Beløb har man ikke ændret, men der er gjort følgende Tilføjelse: »dog i særlige Tilfælde 13 000 Kr.«

Ogsaa Vilkaarene for Ydelse af *Byggelaan til Husmandsbrug*, der udvides med *Parceller af Jord i offentligt Eje*, er lempet. Hidtil var det saaledes, at indtil Halvdelen af Byggelaantet kunde gøres rentefrit. Nu kan der indrømmes Rentefrihed for indtil 60 pCt. af Laantet og Afdragsfrihed for indtil

$\frac{1}{3}$ af den rentefri Del af Laanet. I øvrigt finder de foran anførte Bestemmelser i § 16, Stk. 5 og 6, Anvendelse paa Laanene.

I Overensstemmelse hermed har man i § 40, Stk. 3, foretaget den Ændring, at Husmænd, der opnaar et *Tillægslaan til Erhvervelse af Jord*, kan fritages for at svare Renter af indtil 60 pCt. af Laanet mod tidligere 50 pCt. Saadan Rente-frihed kan tillige opnaas, hvis Tillægslaanet anvendes til Udvidelse af Stald- og Ladebygninger.

Ændringerne i §§ 22, 37 og 40 blev foretaget i Folketinget.

For at modvirke Spekulation i de høje Priser paa Landbrugsejendomme har man i § 63 som Supplement til den i Forvejen gældende Regel om, at Statslaan forfalder ved Ejer-skitte, indføjet en Bestemmelse om *Efterbetaling af Forskels-rente* i Tilfælde, hvor Laaneforholdet ophører i Utide paa Grund af Opsigelse fra Kreditors Side i Anledning af Ejendommens Overdragelse til en ukvalificeret Køber. Samtidig er Bestemmelsen udvidet til at omfatte Tilfælde, hvor Opsigelse finder Sted paa Grund af Debtors Misligholdelse, og hvor Laaneforholdet ophører i Utide som Følge af Ejendommens Ekspropriation.

I § 66 er foretaget enkelte mindre Ændringer og desuden indføjet et nyt Stykke, der gør det muligt for Husmænd, som svarer *konjunkturbestemt Rente* efter Priserne paa Smør og Flæsk m. v., fremtidig at faa Renten reguleret efter Forrentningsprocenten. Bestemmelsen herom har følgende Indhold:

»De Ejere af Husmandsbrug, som i Medfør af § 1 i Lov Nr. 91 af 25. Marts 1933 om Statshusmænds Rentebetaling har valgt at svare konjunkturbestemt Rente, udregnet paa Grundlag af Gennemsnitspriser for Smør og Flæsk samt et Gennemsnit af Kapitelstaksten for Byg, kan vælge, om de fremtidig vil betale deres Renter til Staten efter de hidtidige Regler eller have deres Renter omregnet efter § 60 i denne Lov, hvorom der da vil være at oprette fornøden Deklaration, som uden Efterpanthavernes Samtykke kan tinglyses uden Stempel og Gebyr paa den paagældende Ejendom. Landbrugsministeren træffer efter Forhandling med Finansministeren Bestemmelse om, fra hvilket Tidspunkt den ændrede Renteberegning indtræder, og inden hvilken Frist An-

søgning om saadan ændret Rentebetaling skal indgives til vedkommende Husmandsbrugskommission.»

Endelig skal nævnes, at der med Henblik paa ovenførte Bestemmelse er foretaget nogle redaktionelle Ændringer i § 60.

Ved Lovforslagets Fremsættelse i Folketinget pegede *Landbrugsministeren* paa, at Udstykningen som Følge af Forholdene var gaaet næsten helt i Staa. I 1944—45 og 1945—46 optoges saaledes kun omkring 180 nye Byggelaan. Der var derfor opsparet et meget stort Behov for Udstykning, men Materiale-situationen medførte, at Statens Jordlovsudvalg kun regnede med, at der kunde skaffes Materialer til Opførelse af 50 nye Brug i Sommeren 1946. Den hertil fornødne Jord var til Raadighed, idet Staten disponerede over 350 ha, der kunde anvendes til Udstykning. »Man nærer imidlertid« — udtalte Ministeren videre — »betydelige Betæneligheder ved at øge dette Areal ved *Opkøb af Jord*, da Jorden paa Grund af de høje Priser for Øjeblikket ved Afhændelse mod Jordrentesvarelse kun kan sælges med Tab, og man maa vel ogsaa regne med, at et Prisfald paa Jord vil komme.

Af andre Muligheder for at fremskaffe Jord til Udstykning kan jeg nævne, at der vil kunne oprettes ca. 80 mindre Gaardbrug paa *Statens Arealer i Lille Vildmose*. Disse Arealer er udstykningsmodne om 3—4 Aar. I *Søengene ved Limfjorden* kan der udstykkes 36 Ejendomme, hvoraf de 13 vil blive solgt i Aar. Navnlig Nord for Limfjorden vil der vel ogsaa kunne skaffes betydelige Arealer, men ogsaa her gælder det, at disse er knap modne til Udstykning.

Videre er det saadan, at Statens Jordlovsudvalg administrerer for Indenrigsministeriet de af Tyskerne byggede *Flyvepladser*, men en eller flere af disse vil formentlig blive opretholdt som militær Øvelsesflyveplads, og med Hensyn til de andre kan man vanskelig komme uden om, at de Landmænd, der blev jaget bort fra deres Ejendomme, har et rimeligt Krav paa at købe Jorden tilbage, saa jeg skal ikke her spaa om, hvor store Arealer man kan regne med til Udstykning, naar Flyvepladserne skal genopdyrkes; men i alle Tilfælde vil det da nok blive en Del.

I Sønderjylland ejer *Vogelgesangs Höfeverwaltungsgesellschaft* ca. 90 Gaarde med et Tilliggende af ca. 3000 ha. Det er baade Landbrugsjord og, hvad skal jeg sige: fri Jord, det her drejer sig om, og efter sluttet Likvidation vil en meget stor Del af denne Jord kunne bruges til Udstykning. Endvidere hører der til *de sønderjyske Præstegaarde* betydelige Jordarealer, saaledes til Sognepræsteembederne 5900 ha, 338 ha til Degneembederne, hvortil kommer 173 ha Kirkejord, i alt 6412

ha. Menighederne, der ejer disse Arealer, har hidtil været meget utilbøjelige til at afhænde dem, men det er maaske muligt, at man i Forbindelse med Udstykningen af de Vogelgesangske Gaarde vil kunne magelægge eventuelle Arealer, der ikke egner sig til Udstykning, med udstykningsmodne Arealer under Præstegaardene.

Endelig vil der jo ved *Formuekonfiskation* i Forbindelse med Retsforfølgningen mod Landsforræderne vel ogsaa komme nogen Jord til Udstykning, men her maa vi afvente Udfaldet af de løbende Retssager.

Personlig har jeg den Opfattelse, at der i den kommende Tid vil vise sig et betydelig større Udbud af Jord over hele Landet, end vi har regnet med indtil nu.«

Efter Ministerens Opfattelse dækkede Lovforslaget »den øjeblikkelige Situations Krav. Jeg har for mit Vedkommende set det som en Hovedopgave at tilpasse den gældende Lov til de Vilkaar, under hvilke Udstykningen for Tiden maa finde Sted. Jeg kan i denne Forbindelse nævne, at Statens Jordlovsudvalg ikke har fundet Tiden moden til at fremkomme med Forslag til en Revision af Loven. Jeg vil dog gerne tilføje, at det er min Opfattelse, at der i Løbet af Sommeren maa forberedes en Revision, og det er min Agt at begynde Forhandlinger og Forberedelser til en saadan allerede nu.«

Under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen udspandt der sig saavel i Folketinget som i Landstinget en indgaaende Debat om Udstykningsproblemet og de Problemer, som knytter sig dertil. Forskellige Ønsker om Ændringer i Lovforslaget blev ogsaa fremsat, og flere af disse blev imødekommet ved Gennemførelsen af de Ændringsforslag, hvis væsentligste Bestemmelser er omtalt foran. Ændringsforslagene stilledes til Lovforslagets 2. eller 3. Behandling i Folketinget, og de blev alle vedtaget uden Afstemning.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtales, at Ministeren har givet Tilsagn om, at han agter at nedsætte et *Udvalg til Forberedelse af en Revision af Loven* om Oprettelse af mindre Landbrug, og at det nævnte Udvalg skal tilendebringe sit Arbejde saa betids, at der paa Grundlag heraf kan fremsættes Lovforslag paa Rigsdagen ved den kommende Samlings Begyndelse.

I Forbindelse hermed understregede Ministeren sine Udtalelser i Tinget om, at der maatte kunne findes en Form for *Jordlovsudvalgets Forkøbsret til Landejendomme over en vis Størrelse*, naar disse udbydes til Salg, hvorved den fornødne Jord til Udstykning tilvejebringes, og at det bl. a. maatte være Udvalgets Opgave at udarbejde Forslag om den paa dette Omraade mest hensigtsmæssige Fremgangsmaade.

Udvalget har endvidere under Samraadet drøftet Spørgsmaalet om de *kommunale Tremandsudvalg*.

De socialdemokratiske Medlemmer af Udvalget beklager i Betænkningen, at Ministeren ikke herunder kunde give Udtryk for de principielle Retningslinier, Ministeriet maatte ønske fastlagt for de nævnte Udvalgs Arbejde.

I den ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

51. Lov om Ændring af Lov Nr. 149 af 13. Marts 1943, jfr. Lov Nr. 320 af 7. Juli 1945 og Lov Nr. 403 af 28. August 1945, om Opførelse af Arbejderboliger paa Landet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Erikson*). [A. Sp. 3307. — C. Sp. 1373 og 2295].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2820). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2932). Partiernes Ordførere: Horn, Hans Conrad Koefoed, Chr. R. Christensen, Chr. A. Christiansen og Stærmose. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Conrad Koefoed [Formand], Laurits Pedersen, Damsgaard, Einar Simonsen, Steen, Horn, Marinus Sørensen, Bording, Hauberg, Anders Andersen, Chr. R. Christensen [Sekretær], Peder Jakobsen, Tesdorpf, Fuglsang og Chr. A. Christiansen). Betænkning (B. Sp. 1071) afgivet $\frac{10}{5}$. (Ordfører: Hans Conrad Koefoed). 2. Beh. $\frac{22}{5}$ (F. Sp. 5404). 3. Beh. $\frac{24}{5}$ (F. Sp. 5565). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1476). Partiernes Ordførere: Aage Petersen, Nielsen-Man, M. C. Korsgaard og Oluf Johansen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Aage Petersen, Date, A. P. Hansen, Hans Hansen, Severin Hansen, Kr. Johansen, N. P. Nielsen, Bækgaard, Jens Jensen, Nielsen-Man [Formand], Oluf Johansen [Sekretær], Fr. Kristiansen, Bouet, M. C. Korsgaard og Krarup). Betænkning (B. Sp. 2287) afgivet $\frac{27}{6}$. (Ordfører: Nielsen-Man). 2. Beh. $\frac{3}{7}$ (L. Sp. 1837). 3. Beh. $\frac{4}{7}$ (L. Sp. 1900). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 384).

Loven gaar ud paa en Forlængelse for et Aar af ovennævnte Lov, saa at den ogsaa faar Gyldighed for Finansaaret 1947—48.

Samtidig har man forhøjet det i § 10 fastsatte *Maksimum for Byggelaan* til Landarbejdere, som opfører Boliger paa Jord i Statens Eje eller paa privat indkøbt Jord, fra

9 500 Kr. til 12 000 Kr. og det i § 31 fastsatte Maksimum for Byggelaan til Landbrugere, der opfører Arbejderboliger, fra 8 000 Kr. til 10 500 Kr.

Hertil føjedes under Sagens Behandling i Folketinget yderligere to Ændringer.

Den første af disse gaar ud paa, at der, for saa vidt an-gaar Byggelaan efter § 10, indrømmes Laantagerne de samme *Lempelser* som efter Lov Nr. 314 af 14. Juni 1946 om Æn-dring af Lov Nr. 150 af 29. Marts 1943 med Tillæg om Op-rettelse af mindre Landbrug. — § 10, Stk. 3, affattes her-efter saaledes:

»60 pCt. af Laanet er rentefrit. Resten af Byggelaanet er rentefrit det første Aar og forrentes derefter med 4 pCt. aarlig. Laanet er afdragsfrit det første Aar. Derefter afdrages $\frac{2}{3}$ af den rentefri Del af Laanet med 0,8 pCt. af det fulde Laans oprindelige Hovedstol. Naar denne Del er fuldt af-draget, erlægges en fast halvvaarlig Ydelse af $2\frac{1}{2}$ pCt. af den rentepligtige Del af Laanet, hvoraf 2 pCt. af den til enhver Tid skyldige, rentepligtige Gæld udgør Rente, Resten Afdrag. Den rente- og afdragsfri Del af Byggelaanet forfalder til Til-bagebetaling, hvis Ejendommen inden 20 Aar fra Bygge-laanets Udbetaling søges overdraget til anden Mand og denne ikke er den hidtidige Brugers Livsarving eller efterlevende Ægtefælle. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges dog til, efter Indstilling fra Statens Jordlovsudvalg, i hvert enkelt Tilfælde at tillade, at den nævnte Del af Byggelaanet helt eller delvis bliver indestaaende i Ejendommen. Efter Forløbet af 20 Aar fra Byggelaanets Udbetaling nedskrives Byggelaanet med den rente- og afdragsfri Del. Ved Ejer-skifte bortfalder tillige den indrømmede Rentefrihed, dog ikke i Tilfælde af Overdragelse til Livsarving eller efter-levende Ægtefælle. Ministeren for Landbrug og Fiskeri kan dog efter Indstilling fra Statens Jordlovsudvalg tillade, at Rentefriheden bibeholdes.«

Ifølge den anden Ændring bemyndiges Ministeren for Landbrug og Fiskeri til, efter Indstilling fra Statens Jord-lovsudvalg, i hvert enkelt Tilfælde at bringe de i Loven indeholdte Bestemmelser i Anvendelse paa Laan, bevilget i Tiden fra 1. April 1945 til denne Lovs Ikrafttræden.

Begge disse Ændringer foretoges efter en enstemmig Indstilling fra det i Folketinget nedsatte Udvalg, i hvis Betænkning i øvrigt udtales følgende:

Der er i Udvalget Enighed om, at man ved Lovens Administration i *Serdeleshed* bør tage Hensyn til Arbejdere, der ved deres Virksomhed har *direkte Tilknnytning til Landbrugs-erhvervet*.

Ministeren har over for Udvalget om de ved Lovforslagets 1. Behandling rejste Spørgsmaal oplyst:

at de foreslaaede Byggelaan, efter de for Ministeriet foreliggende Oplysninger, er tilstrækkelige til Opførelse af en god Bolig,

at der ikke siden 1943 er solgt Landarbejderboliger med Statslaan til Ikke-Landarbejdere,

at en Laantagers Indfrielse af den rentefri Del af Statslaanet ikke vil medføre Forhøjelse af Laantagerens aarlige Ydelse til Staten,

at Ministeriets Udvalg vedrørende Landarbejdernes og Husmændenes Boligforhold er i Gang med Undersøgelser af de gifte Landarbejders Boligforhold, medens Undersøgelsen af Medhjælperværelser er stillet i Bero, indtil den paabegyndte Undersøgelse er afsluttet.

Ved 2. Behandling oplyste *Horn* (S.), at han efter Betænkningens Afgivelse havde bragt i Erfaring, at der i Efteraaret 1945 var blevet solgt en Landarbejderbolig med Statslaan til en Ikke-Landarbejder og med betydelig Fortjeneste for Sælgeren.

Landbrugsministeren kendte ikke det omtalte Tilfælde, men vilde ikke bestride, at det muligvis kunde være forekommet. Det var imidlertid hans Opfattelse, at man ved et nøjere Samarbejde mellem Landbrugsministeriet og Finansministeriet vilde kunne undgaa den Slags Tilfælde. Men viste det sig, at man ikke var i Stand til at forbeholde disse Landarbejderboliger for Landarbejderne, »bliver det nødvendigt ad anden Vej at drage Omsorg for det. Det er jo saadan, at det er Boliger for Landarbejdere, der er opført; denne Lovgivning er en Lovgivning til Støtte og til Forbedring af Landarbejdernes Kaar med Hensyn til Boliger, og selvfølgelig maa det være saadan, at Loven ogsaa administreres ud fra den Aand, der er nedlagt i den«.

I *Landstinget* henvistes Lovforslaget ligeledes til Behandling i et Udvalg. De konservative Udvalgsmedlemmer stillede her et Ændringsforslag, hvorefter Statslaan, der ydes Landbrugere til Opførelse af Landarbejderboliger i Henhold til § 31 i Loven af 13. Marts 1943, kan afdrages i Løbet af 50 Aar i Stedet for som hidtil 30 Aar. Dette Ændringsforslag forkaste-

des ved 2. Behandling med 43 Stemmer mod 10, idet ingen af de øvrige Partier støttede det.

I Udvalgets Betænkning udtales bl. a.: »Udvalget har rettet en Række Spørgsmaal til Landbrugsministeren, bl. a. hvorvidt Sagerne Behandling, Relaksation og Igangsættelse af Byggeri kunde foregaa i et hurtigere Tempo. Ministeren gav Løfte om at lade dette overveje i Ministerium og Jordlovsudvalg.

Udvalget rejste endvidere over for Ministeren Spørgsmaalet, om Forslagets § 4 ikke er en Forringelse af den hidtil fulgte Praksis. Ministeren erklærede sig villig til at følge den Praksis, at de Ansøgere, der tidligere har faaet bevilget Byggelaan, men som paa Grund af Materialevanskeligheder ikke har kunnet faa Overenskomst med Haandværkere, efter Indstilling af Husmandsbrugskommissionen og Jordlovsudvalget kan komme ind under det forhøjede Byggelaan.

Udvalget har endvidere drøftet Benyttelsen af Afsnit V i Lov af 13. Marts 1943, og hertil oplyste Ministeren, at der var bevilget 52 Laan efter dette Afsnit, og hertil var udbetalt 144 584 Kr.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

52. Lov om Oprettelse af Frugtplantager og Havelodskolonier. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Erikssen*). [A. Sp. 3483. — C. Sp. 1081 og 1181].

Fremsat i *Folketinget* 19/3 (F. Sp. 3151). 1. Beh. 23/3 (F. Sp. 3486). Partiernes Ordførere: Bording, Heick, Bartholdy og N. P. Andreasen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 150 af 29. Marts 1943, jfr. Lov Nr. 320 af 7. Juli 1945 og Lov Nr. 423 af 11. September 1945 om Oprettelse af mindre Landbrug m. m. (se Side 294). Betænkning (B. Sp. 919) afgivet 27/3. (Ordfører: Sønderup). 2. Beh. 28/3 (F. Sp. 3846). 3. Beh. 28/3 (F. Sp. 3889). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 29/3 (L. Sp. 925). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Esther Malling Pedersen, Krarup og Oluf Johansen. 2. Beh. 29/3 (L. Sp. 960). 3. Beh. 29/3 (L. Sp. 966). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 177).

Da de hidtil gældende Bestemmelser om Laan til enkelte Jordbrugere til Anlæg af Frugtplantager og om Tilskud til Havelodskolonier stadig har fundet Anvendelse om end i beskeden Omfang, har man anset det for rigtigt at forlænge disse Bestemmelseres Gyldighed for Finansaarene 1946—47,

1947—48 og 1948—49, saa at der i alt i de 3 nævnte Finansaar stilles 200 000 Kr. til Raadighed til *Laan* til Anlæg og Drift af Frugtplantager og 400 000 Kr. til Ydelse af *Tilskud* til Oprettelse af Havelodskolonier for arbejdsløse efter Reglerne i Lov Nr. 13 af 25. Januar 1935 §§ 7—8 og 10—12. Adgangen til at opnaa Støtte til Oprettelse af Frugtavlskolonier efter Lovens §§ 2—3 opretholdes derimod ikke, idet Bestemmelserne herom ikke har fundet Anvendelse i den senere Tid.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde der kun stilles henholdsvis 100 000 Kr. og 200 000 Kr. til Raadighed til disse Formaal, men man enedes i Folketinget om at fordoble Beløbene.

Det samlede Laanebeløb i Henhold til Lovens §§ 7—8 har i de 3 nærmest foregaaende Finansaar ligget mellem 8000 og 12 000 Kr. i hvert Finansaar, medens de samlede Tilskudsbeløb i Henhold til Lovens § 10 har ligget mellem 38 000 og 71 000 Kr. i hvert Finansaar.

Der var i Folketinget noget delte Meninger om, hvorvidt Støtten til Frugtavlskolonier burde bortfalde, men Resultatet af Forhandlingerne blev, at Lovforslaget gennemførtes uden Ændringer, bortset fra den nævnte Forhøjelse af Bevillingerne.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

53. Lov om Ændring af Lov Nr. 105 af 15. Marts 1939 om Indkøbsforeninger for mindre Jordbrugere, jfr. Lov Nr. 320 af 7. Juli 1945. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 3305. — C. Sp. 1077 og 1181].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2818). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2926). Partiernes Ordførere: Marinus Sørensen, Johs. Larsen, Peder Jakobsen, Fuglsang, Aage Fogh og Stærmose. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Larsen [Formand], Hans Conrad Koefoed, Hans Pinstrup, Einar Simonson, Aage Fogh, Marinus Sørensen, Bording, Carl Petersen, Axel Berg, Bollerup Madsen, Peder Jakobsen, Chr. R. Christensen [Sekretær], Fibiger, Fuglsang og Chr. A. Christianesen). Betænkning (B. Sp. 921) afgivet $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Johs. Larsen). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3844). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3889). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 920). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Bjerg, M. C. Korsgaard og Oluf

Johansen). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 960). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 966).
Loven stadfæstet 30. Marts 1946. (Lov-Tid. Nr. 176).

Ved § 1 i Lov Nr. 105 af 15. Marts 1939, jfr. Lovanordning Nr. 106 af 27. Marts 1944 og Lovanordning Nr. 135 af 21. Marts 1945, bemyndigedes Finansministeren til af Stats-Laanefondens Midler i Finansaarene 1939-40—1945-46 at anvende indtil 10 Mill. Kr. til Udlaan til Indkøbsforeninger for mindre Jordbrugere. Af dette Beløb var pr. 31. December 1945 anvendt lidt over Halvdelen.

Ved den heromhandlede Lov forlænges Bemyndigelsen, saa at den ogsaa gælder for de tre følgende Finansaar indtil *Udgangen af Marts 1949.*

Samtidig *ophæves* Lovens § 10, der handler om de i Henhold til Love af 1925, 1928 og 1935 virkende *Driftslaaneformeringer*, idet disse nu er afviklet.

Under Lovforslagets Behandling i Folketinget enedes man tillige om Foretagelse af en Del andre Ændringer, der dog til Dels er af formel Karakter. Som Følge af Stats-Laanefondens Ophævelse bestemmes det saaledes nu i Loven, at Laanene skal ydes direkte af Statskassen. Bortset herfra er der sket følgende Realitetsændringer:

Medens Indkøbsforeningerne hidtil kun har kunnet foretage Indkøb af Husdyr og Landbrugsredskaber til deres Medlemmer, omfatter den paagældende Bestemmelse i § 2 nu ogsaa *elektriske Vaskemaskiner.*

Dernæst er Grænsen for Indkøbsforenings-Medlemmernes *Jordskyld* sat op fra 12 000 Kr. til 15 000 Kr., ligesom man har forhøjet det Beløb, der af Foreningernes Midler kan indkøbes for til det enkelte Medlem, fra 1000 Kr. til 1500 Kr.

Endvidere er der tilføjet en ny Bestemmelse, hvorefter Indkøb kan ske til *Hesteavlforeninger, Kvægavlforeninger og Tærskeselskaber*, hvis Medlemmer i Henhold til Foreningernes eller Selskabernes Love hæfter solidarisk for Foreningernes eller Selskabernes Forpligtelser. Indkøb til saadanne Foreninger eller Selskaber kan ikke overstige et Beløb af 10 000 Kr. af Indkøbsforeningens Midler.

Ogsaa *Rentesatsen* er ændret, idet der fremtidig skal svares $3\frac{1}{2}$ pCt. af de Laan, der af Staten ydes Indkøbsforeningerne, mod tidligere 4 pCt.

Endelig er der foretaget den Ændring, at det *Tilskud*, som Foreningerne modtager fra Staten til Dækning af deres Administrationsudgifter, fremtidig skal udgøre $\frac{3}{4}$ pCt. af Laanet ved Regnskabsaarets Udgang mod tidligere af Laanets oprindelige Hovedstol.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

54. Lov om Foranstaltninger til Støtte for Bekæmpelse af Kvægtuberkulose og smitsom Kalvekastning m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Erikson*). [A. Sp. 2839. — C. Sp. 85 og 133].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 941). 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1058). Partiernes Ordførere: Marinus Sørensen, Einar Simonsen, Peder Jakobsen, Fuglsang og Aage Fogh. 2. Beh. $\frac{13}{12}$ (F. Sp. 1124). 3. Beh. $\frac{13}{12}$ (F. Sp. 1130). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{17}{12}$ (L. Sp. 273). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Jepsen Christensen, Krarup og Fr. Kristiansen. 2. Beh. $\frac{18}{12}$ (L. Sp. 286). 3. Beh. $\frac{19}{12}$ (L. Sp. 289). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 606).

Loven, der drejer sig om Opkrævning af en *Afgift ved Udførsel af Kvæg og Kød* for at skaffe Midler til *Bekæmpelse af Kvægtuberkulose og smitsom Kalvekastning*, gaar stort set ud paa en Forlængelse for 1 Aar af de Regler, der har været gældende i Kalenderaaret 1945 i Henhold til Lovanordning Nr. 378 af 21. December 1944 (Aarvog 1945, Side 479) i Forbindelse med den nedenfor omtalte Tekstanmærkning paa Tillægsbevillingsloven for 1944—45. Oprindeligt afgav denne Lovgivning kun Hjemmel til at yde Støtte til Bekæmpelse af Kvægtuberkulose, bortset fra et Beløb paa 200 000 Kr. til Udgifter til Undersøgelser og Forsøg vedrørende en rationel Bekæmpelse af smitsom Kalvekastning, og bl. a. ved Hjælp af de ved denne Lovgivning til Raadighed stillede Midler har det været muligt paa virksom Maade at trænge Kvægtuberkulosen tilbage. Det Beløb, der anvendes til Tuberkulosebekæmpelse, har i de sidste Aar været stærkt faldende, og da Forsøg vedrørende Kalvekastning, som man har foretaget ved Hjælp af den nævnte Bevilling,

har tilvejebragt det fornødne Erfaringsgrundlag for en egentlig Bekæmpelse af Sygdommen, besluttede man i December 1944 efter indtrængende Henstilling fra Landsudvalget for Bekæmpelse af smitsomme Husdyrsygdomme at aabne Mulighed for at anvende Lovens Midler ogsaa til Bekæmpelse af smitsom Kalvekastning. Men da en egentlig Lovændring paa Grund af de særlige Forhold paa det daværende Tidspunkt ikke kunde finde Sted, fik man paa Tillægsbevillingsloven for Aaret 1944—45 optaget en Tekstanmærkning, hvorefter Lovens Midler foruden til Støtte af Bekæmpelse af Kvægtuberkulose tillige kunde anvendes til Støtte af Bekæmpelse af den smitsomme Kalvekastning, dog saaledes at det i Loven angivne maksimale Tilskud ikke derved maatte overskrides. Denne Ordning er nu indarbejdet i selve Loven; kun har man slettet Bestemmelsen om, at der af det Beløb, der udredes af Statskassen, forlods kan anvendes indtil 200 000 Kr. til Forsøg vedrørende smitsom Kalvekastning, idet denne Bestemmelse maa anses for overflødig, efter at Lovens Midler i deres Helhed kan anvendes ogsaa til Bekæmpelse af den smitsomme Kalvekastning. Statens maksimale Tilskud til Ordningen er ligesom tidligere begrænset til 1 Mill. Kr.

I Overensstemmelse hermed er Lovens Indhold følgende:

§ 1. Ministeren for Landbrug og Fiskeri kan med Tilslutning af Landbrugsraadet og De samvirkende danske Husmandsforeninger træffe Foranstaltninger til Støtte for Bekæmpelse af Kvægtuberkulose og smitsom Kalvekastning m. m.

Bemyndigelsen omfatter bl. a. Ret til ved Udførsel her fra Landet af Kvæg og Kød at lade opkræve en *Afgift* med et Beløb svarende til indtil 1 Øre pr. kg levende Vægt eller indtil 2 Øre pr. kg slagtet Vægt samt Ret til at nedsætte et Udvalg til at bistaa Ministeren ved Gennemførelsen af de i Medfør af Loven trufne Foranstaltninger.

Under Forudsætning af, at den i Stk. 2 omhandlede Afgift opkræves, kan der af Statskassen inden for et Beløb af 1 Mill. Kr., jfr. dog § 3, udredes indtil $\frac{1}{3}$ af de samlede Udgifter til de i Medfør af §§ 1 og 2 trufne Foranstaltninger.

§ 2. De i § 1 omhandlede Afgifter indgaar i en under Ministeren for Landbrug og Fiskeri sorterende *Fond*, hvis Midler anvendes til Udbetaling af *Tilskud ved Eksport eller Nedslagning af tuberkuløse Kreaturer* fra Besætninger, hvis Ejere underkaster sig nærmere af Ministeren fastsatte Forpligtelser, og til anden Form for Bekæmpelse af Tuberkulose blandt Husdyrene samt til *Bekæmpelse af smitsom Kalvekastning* efter nærmere af Ministeren fastsatte Regler.

Det Overskud, der ved Udgangen af 1945 maatte foreligge i den i § 2, Stk. 1, i Lov Nr. 521 af 19. December 1942, jfr. Lovanordning Nr. 378 af 21. December 1944 og Lov Nr. 320 af 7. Juli 1945, omhandlede *Fond*, overføres til den i Stk. 1 nævnte *Fond*.

Afgifterne saavel som saadanne Beløb, som det af Ministeren paalægges en Ejer, der har misligholdt paatagne Forpligtelser, at tilbagebetale, vil i Tilfælde af manglende Betaling kunne inddrives ved Udpantning.

§ 3. Af det i § 1, Stk. 3, omhandlede Beløb, der udredes af Statskassen, kan forlods efter Ministerens Skøn anvendes et Beløb af indtil 200 000 Kr. til Tilskud til Indkøb af tuberkulosefri Kreaturer til Besætninger paa Landbrug, der oprettes i Henhold til Jordlovgivningen, jfr. Lov Nr. 150 af 29. Marts 1943 om Oprettelse af mindre Landbrug m. m. med Tillægslove, paa Betingelse af, at Ejerne af de paagældende Landbrug underkaster sig nærmere af Ministeren fastsatte Forpligtelser.

§ 4. De nærmere Bestemmelser vedrørende denne Lovs Gennemførelse fastsættes af Ministeren for Landbrug og Fiskeri.

De med Gennemførelsen forbundne Udgifter afholdes af den i § 2, Stk. 1, omhandlede *Fond*.

§ 5. Overtrædelse af de i denne Lov eller i Medfør af Loven fastsatte Bestemmelser straffes med *Bøde* ikke under 20 Kr., i Gentagelsestilfælde ikke under 40 Kr. Bøderne tilfalder den i § 2, Stk. 1, omhandlede *Fond*.

Bøderne kan paalægges af Ministeren for Landbrug og Fiskeri inden for et Beløb af 2 000 Kr. Det staar den paagældende frit for inden 14 Dage efter, at Ministerens Afgørelse er tilgaaet ham, at forlange Sagen undergivet Domstolens Afgørelse, hvilket da foranlediges af Ministeren.

En indledet Sag bortfalder dog, naar Ministeren tager sin Paastand om Bøde tilbage, eller naar den Tiltalte, der har begæret Domstolenes Afgørelse, frafalder samme. En af Ministeren truffen Afgørelse har Gentagelsesvirkning i samme Grad som en Retsafgørelse.

§ 6. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft den 1. Januar 1946 og har Gyldighed indtil Udgangen af 1946.

Lovforslaget mødte i *Folketinget* Tilslutning fra alle Sider og blev vedtaget enstemmigt. Ingen gik imod de foreslaaede Bestemmelser, men fra kommunistisk Side pegede *Fuglsang* paa et Par Punkter, hvor der efter hans Opfattelse burde bevilges yderligere Beløb til Fremme af Sundhedstilstanden inden for Besætningerne. Som Svar paa en Henstilling fra *Aage Fogh* (R. V.) udtalte *Landbrugsministeren*, at han vilde tage under Overvejelse, hvorvidt Tiden var inde til paa Eksportmarkerne at holde de tuberkuløse Kreaturer adskilt fra de sunde.

Ogsaa i *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt. *Krarup* (K. F.) pegede her paa, at store Dele af Landet nu var helt fri for Kvægtuberkulosen, der efterhaanden kun spillede en væsentlig Rolle i enkelte Egne, særlig paa Tønderegnen. Saa meget mere maatte man nu optage Kampen mod den smitsomme *Kalvekastning*, der fra Forsøgsstadiet var gaaet ind i et mere fast Leje. Men ogsaa den smitsomme *Yversygd*, der skyldes Streptokokker, maatte man have Opmærksomheden henvendt paa. Taleren fremhævede Betydningen af Vaccination mod smitsom Kalvekastning og anerkendte som et Skridt i den rigtige Retning de nye Bestemmelser om Vaccination i Landbrugsministeriets Cirkulære af 5. Oktober 1945, hvorefter tomme Køer ogsaa maa vaccineres. Han fandt det imidlertid upraktisk, at Vaccinations-tilladelser kun gives for to Aar ad Gangen. *Fr. Kristiansen* (R. V.) gjorde opmærksom paa, at der i Mejerikredse var en Del Misfornøjelse med, at Veterinærdirektoratet ikke vilde tillade Mejerierne at gaa i Gang med Kastningsbekæmpelsen ved Hjælp af den saakaldte Ringprøve. Han henstillede i øvrigt til Overvejelse, om der ikke i Fremtiden af Lovens Midler burde afsættes et Beløb til Forsøg med Bekæmpelse af Kvægets *Ufrugtbarhedssygdomme*. *Landbrugsministeren* mente, man burde blive staaende ved de gældende Regler angaaende Vaccination mod Kalvekastning, da disse svarede til, hvad der fra veterinærvidenskabelig Side ansaas for ønskeligt. I øvrigt lovede han at have Opmærksomheden henvendt paa de rejste Spørgsmaal.

55. Lov om Fluebekæmpelsesmidler. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 4661. — C. Sp. 1257 og 1293].

FremSAT i *Folketinget* $1\frac{0}{4}$ (F. Sp. 4288). 1. Beh. $2\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4500). Partiernes Ordførere: Th. Poulsen, Foged, Peder Jakobsen, Aage Fogh og Hoff. 2. Beh. $2\frac{9}{4}$ (F. Sp. 4640). 3. Beh. $3\frac{0}{4}$ (F. Sp. 4687). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1164). Partiernes Ordførere: Kr. Johansen, Nikoline Winther, Krarup og Oluf Johansen. 2. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1201). 3. Beh. $1\frac{0}{5}$ (L. Sp. 1219). *Loven stadfæstet 15. Maj 1946*. (Lov-Tid. Nr. 277).

Ved Bekendtgørelse Nr. 41 af 8. Februar 1945 om Fluebekæmpelsesmidler og Midler til Bekæmpelse af Plantesygdomme m. m. fremstillet af *Pentaklordifenylætan* eller Præparater med Indhold heraf, fastsatte Landbrugsministeriet i Overensstemmelse med derom særlig fra Landbrugets Side fremsat Ønske Regler for Fremstilling, Import og Forhandling til Fluebekæmpelse af det stærkt insektdræbende Stof, der er kendt under Betegnelsen DDT.

Formaalet med denne Bekendtgørelse var dels at indføre en Kontrol med Fremstilling og Forhandling af det nævnte Stof, dels at sikre, at de til Fremstillingen nødvendige Raastoffer, der kun kunde fremskaffes i begrænsede Mængder, blev anvendt paa den mest hensigtsmæssige Maade. Under Henvisning hertil kunde Bekendtgørelsen, der for Tilvirkning og Forhandling af pentaklordifenylætanholdige Fluemidler krævede forud indhentet *Tilladelse* fra Landbrugsministeriet samt *Godkendelse* af Midlerne ved et af Landbrugsministeriet nedsat Udvalg, udstedes i Medfør af Vareforsyningsloven.

Erfaringerne fra den Tid, Bekendtgørelse Nr. 41 af 8. Februar 1945 har været gældende, peger tydeligt i Retning af, at en Kontrol med pentaklordifenylætanholdige Fluebekæmpelsesmidler fortsat er paakrævet. Af 148 kemiske Analyser og biologiske Prøver i Henhold til nævnte Bekendtgørelse har saaledes 37 givet Anledning til Paatale.

I den senere Tid er der endvidere foruden DDT-Midlerne fremkommet andre særdeles virksomme Midler til Bekæmpelse af Fluer, saaledes f. Eks. 666, Hexaclorcyklohexan. Ogsaa for disse nye Midler vil det under Hensyn til Flue-

bekæmpelsens samfundsmæssige Betydning og Beskyttelsen af Forbrugerne formentlig være paakrævet, at der findes en offentlig Kontrol.

Da Spørgsmaalet om Fremskaffelse og Fordeling af de til Fremstilling af Fluebekæmpelsesmidler nødvendige Raa-stoffer ikke længere spiller nogen væsentlig Rolle, og da Vareforsyningsloven af denne og andre Grunde ikke kan formodes fremtidig at afgive nogen vedvarende Hjæmmel for Etablering af den omhandlede Kontrol, har man fundet det nødvendigt at tilvejebringe særlig Lovhjemmel, saafremt den allerede etablerede Kontrol med pentaklordifenylætanholdige Fluebekæmpelsesmidler skal opretholdes og udvides til ogsaa at gælde andre Fluebekæmpelsesmidler.

Med dette Formaal for Øje fremsatte Landbrugsministeren Forslaget til den heromhandlede Lov, der gennemførtes enstemmigt i begge Ting.

Loven gaar i Hovedsagen ud paa følgende:

Afsnit I. *Almindelige Bestemmelser.*

§ 1. Ved *Fluebekæmpelsesmidler* forstaaes i denne Lov Stoffer eller Blandinger af saadanne, der sælges som virksomme til Bekæmpelse af Fluer.

Mekaniske Apparater og Genstande, der udelukkende er bestrøget med Klæbestoffer, falder uden for Bestemmelserne i denne Lov.

For Genstande, der er imprægneret med eller bestrøget med Fluebekæmpelsesmidler, gælder Bestemmelserne i denne Lov med de af Forholdets Natur flydende Lempelser.

I Tvivlstilfælde afgør Ministeren for Landbrug og Fiskeri, hvorvidt et Mittel til Bekæmpelse af Fluer falder ind under Bestemmelserne i denne Lov.

Ved Salg forstaaes i denne Lov tillige Falbydelse, Forhandling og Fordeling.

Afsnit II. *Kontrol med Fluebekæmpelsesmidler.*

§ 2. Enhver, der tilvirker, indfører eller udfører Stoffer eller Blandinger af saadanne til Salg som Fluebekæmpelsesmidler, skal skriftligt til Kontrollen, jfr. § 7, Stk. 1, *anmelde* dette tillige med Præparatets (Præparaternes) Navn (Navne)

og de i § 4 a.—f. angivne Oplysninger, ligesom han skal føre en af Kontrollen autoriseret og for denne tilgængelig Bog over Virksomhedens Fremstilling, Salg og Udlevering af de omhandlede Stoffer.

Enhver Ændring i de i § 4 a.—f. angivne Oplysninger skal anmeldes til Kontrollen.

§ 3. Fluebekæmpelsesmidler maa uden Tilladelse fra Ministeriet for Landbrug og Fiskeri kun sælges i den ubrudte Originalpakning, i hvilken Varen er modtaget fra Fabrikant eller Importør.

§ 4 indeholder nærmere Bestemmelser om Fluebekæmpelsesmidlernes *Emballering* og om Oplysninger, der skal findes angivet paa Emballagen.

§ 5. Den, der tilvirker, indfører eller udfører Fluebekæmpelsesmidler, er ansvarlig for Rigtigheden af de i § 4, Stk. 1, nævnte Angivelser.

§ 6. Prislister, Cirkulærer, Avertissementer, Pakninger, Etiketter o. lign. vedrørende Fluebekæmpelsesmidler maa ikke indeholde urigtige eller vildledende Navne, Illustrationer eller Tekst saa lidt som Omtale, direkte eller indirekte, af den i denne Lov paabudte Kontrol. Den, der lader Prislister o. s. v. fremstille, er ansvarlig herfor.

§ 7. Et eller flere af Ministeren for Landbrug og Fiskeri dertil antagne Organer fører efter nærmere af Ministeren givne Forskrifter *Kontrol* med, at de paagældende Fluebekæmpelsesmidler har det angivne Indhold af Stoffer, og vedkommende Organs Afgørelse heraf er endelig.

Udgifterne ved Kontrollen kan efter Regler fastsatte af Ministeren paalægges Fabrikanter og Importører af Fluebekæmpelsesmidler.

Afgifter, der maatte blive paalagt i Henhold til Stk. 2, kan inddrives ved Udpantning.

Afsnit III. *Forsøg med Fluebekæmpelsesmidler.*

§ 8. Til Foretagelse af Forsøg med Fluebekæmpelsesmidler nedsætter Ministeren for Landbrug og Fiskeri et Udvalg.

Udvalget er berettiget til at offentliggøre Resultaterne af de Forsøg, Udvalget foretager.

Afsnit IV. *Anerkendelse af Fluebekæmpelsesmidler.*

§ 9. Enhver, der tilvirker eller indfører Fluebekæmpelsesmidler, kan ansøge Landbrugsministeriets Udvalg vedrørende Fluebekæmpelsesmidler om en Anerkendelse af Præparatet (Præparaterne) til Bekæmpelse af Fluer.

En saadan Anerkendelse kan dog ikke opnaas for de i § 1, Stk. 3, omhandlede Genstande.

Ministeren for Landbrug og Fiskeri udfærdiger Regler for Opnaaelse af Anerkendelse af Fluebekæmpelsesmidler.

§ 10. Den, der opnaar det i § 8, Stk. 1, nævnte Udvalgs Anerkendelse af et Fluebekæmpelsesmiddel, er berettiget til i Prislister, Cirkulærer og Avertissementer samt paa Pakninger og Etiketter efter nærmere af Ministeren for Landbrug og Fiskeri fastsatte Forskrifter at reklamere med den givne Anerkendelse.

§ 11. Udgifterne ved Anerkendelse og Efterprøvning af Fluebekæmpelsesmidler paalignes Ansøgeren efter Regler fastsatte af Ministeren for Landbrug og Fiskeri.

De i Medfør af Stk. 1 paalignede Afgifter kan inddrives ved Udpantning.

Afsnit V. *Straffe- og Ikrafttrædelsesbestemmelser.*

§ 12 indeholder Straffebestemmelser.

Ifølge § 13 træder Loven straks i Kraft.

Efter hvad *Landbrugsministeren* oplyste under Sagens Behandling paa Rigsdagen, kunde det ventes, at der i Sommeren 1946 f. Eks. gennem Mejerikredsene vilde blive iværksat en *kollektiv Bekæmpelse af Fluer*. Nogle Steder havde man allerede ansat en Mand til med regelmæssige Mellemrum at sprøjte i Staldene og andre Steder, hvor det var nødvendigt at foretage Bekæmpelsen. Ministeren mente dog — i Overensstemmelse med nogle Udtalelser af *Krarup* (K. F.) i Landstinget —, at det senere kunde vise sig nødvendigt at gaa til en *mere radikal Bekæmpelse af Fluerne*. Lovforslaget var efter hans Opfattelse en naturlig Forløber for en Indsats for virkelig at naa frem til den totale Udryddelse af *Fluerne*.

56. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 om Fremskaffelse af indenlandske Brændselmaterialer med Tillægslove. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 3489. — C. Sp. 303 og 1123].

Fremsat i *Folketinget* $19/3$ (F. Sp. 3150). 1. Beh. $23/3$ (F. Sp. 3492). Partiernes Ordførere: Bording, Juul, Stæhr Johansen, Leth Mouritzen, Kristian Nygaard og Hoff. 2. Beh. $25/3$ (F. Sp. 3579). 3. Beh. $26/3$ (F. Sp. 3630). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $27/3$ (L. Sp. 807). Partiernes Ordførere: Wittrup, Fuglsang, Krarup og Axel Christensen. 2. Beh. $28/3$ (L. Sp. 821). 3. Beh. $28/3$ (L. Sp. 863). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 183).

Ved Loven opretholdes Gyldigheden af Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 med Tillægslove (Aarvog 1945, Side 482) for Aaret fra 1. April 1946 til *Udgangen af Marts 1947*.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget udtalte *Landbrugsmini-steren*, at det maatte anses for nødvendigt ogsaa i 1946 at iværksætte en ikke ubetydelig *Tørveproduktion*, og at det derfor kunde blive paakrævet ogsaa i den kommende Tørvesæson at foretage Ekspropriationer, navnlig af Læggepladser, Vej-arealer o. lign., i enkelte Tilfælde ogsaa af Moser, samt at yde saavel Anlægslaan til Anskaffelse af Materialer, særlig Heste og Vogne o. lign., som Driftslaan til Udbetaling af Arbejds-lønninger m. v., idet Tørveproducenterne ofte mangler tilstrækkelig Kapital til at staa i Forskud med disse Udgifter. Der var i Aarene 1940—45 afholdt 558 Aastedsforretninger af Hensyn til Tørveproduktionen og ydet 2201 Anlægslaan til et samlet Beløb af godt 7 Mill. Kr. samt 7599 Driftslaan til et samlet Beløb af ca. 45 Mill. Kr.

Af Hensyn til de usikre Brændselsforhold ansaa Ministeren det endvidere for nødvendigt at bevare den ved Loven givne Bemyndigelse til at paalægge Landets Skove og Plantager *Pligthugst af Brænde*. Ganske vist kunde det ventes, at Behovet for Generatorbrænde vilde aftage, men man maatte regne med, at det kunde blive nødvendigt for at dække Befolkningens Forsyning med Brænde at udskrive Brændepligthugst ogsaa i 1946—47, dog forhaabentlig i et væsentlig mindre Omfang, end Tilfældet har været i de foregaaende Aar.

Brunkulsproduktionen vilde antagelig blive fortsat i ikke væsentligt indskrænket Omfang i 1946. Det maatte dog anses for usandsynligt, at der vilde blive foretaget Ekspropriationer af Brunkulslejer til Brug for Staten, hvorimod det ikke var

udelukket, at der fra privat Side vilde fremkomme Anmodninger om Foretagelse af Ekspropriation, navnlig til Fremskaffelse af Lagerplads og lignende.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* blev der fra flere Sider udtalt Haab om, at det var sidste Gang man saa sig stillet over for Nødvendigheden af at forlænge Loven om Fremskaffelse af indenlandsk Brændsel. *Leth Mouritzen* (D. K.) kunde ligesom de øvrige Ordførere tiltræde Lovforslaget, men han kritiserede paa flere Punkter den gældende Ordning med Hensyn til Fordeling og Salg af Brændsel. Bl. a. fandt han Kontrollen med Tørvenes Kvalitet ufyldestgørende.

I *Landstinget* slog *Wittrup* (S.) til Lyd for, at der fra Statens Side blev gjort noget for at faa udjævnet og udnyttet de Arealer, hvor der er gravet Tørv eller brudt Brunkul; særlig vigtigt var det at faa bundet de Sanddynger, der er opstaaet ved Brunkulsejerne. *Fuglsang* (V.) paapegede, at der var gjort store Indhug i de jyske Plantager i Besættelsestiden; han fandt det derfor paakrævet, at der blev lempet lidt paa Plantagehugsten. *Landbrugsministeren* svarede hertil, at man i Ministeriet havde Opmærksomheden henledt paa disse Forhold. Hvad Plantagerne angik, vilde den Overlast, de havde lidt, blive taget i Betragtning ved Fastsættelsen af Pligthugsten.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

57. Lov om midlertidige Ændringer i de gældende Fiskerilove. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Erikssen*). [A. Sp. 2815. — C. Sp. 71 og 129].

FremSAT i *Landstinget* ³⁰/₁₁ (L. Sp. 155). 1. Beh. ⁵/₁₂ (L. Sp. 165). Partiernes Ordførere: Severin Hansen, Jens Jensen, P. A. Poulsen og Fr. Kristiansen. 2. Beh. ⁷/₁₂ (L. Sp. 179). 3. Beh. ¹²/₁₂ (L. Sp. 185). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 1215). Partiernes Ordførere: Chr. Christiansen, Hans Pinstrup, Halfdan Hendriksen, Aksel Larsen, Kristian Nygaard og Stærmosé. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Pinstrup [Formand], Nørskov, Krog, Heilesen, Kristian Nygaard, Chr. Christiansen, Berg, Poul Hansen [Grenaa], Poul Hansen [Svendborg], Schytz, Halfdan Hendriksen [Sekretær], Fibiger, Ole Bjørn Kraft, Aksel Larsen og Fuglsang). Betænkning (B. Sp. 51) afgivet ¹⁸/₁₂. (Ordfører: Chr. Christiansen). 2. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 1523). 3. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 1527). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid: Nr. 608).

Ved Lovanordning Nr. 364 af 15. December 1944 om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 460 af 31. Oktober 1941 om midlertidige Ændringer i de gældende Fiskerilove (Aarbog 1945, Side 482) blev nævnte Lov med Tillæg af 1. Marts 1943 (vedrørende Muslingefiskeri) forlænget indtil 31. December 1945. Disse Love forlænges herved yderligere til 31. December 1946, dog med følgende Ændringer:

1. Der kan fremtidig kun meddeles *Dispensation i indtil 6 $\frac{1}{2}$ Maaned* aarlig (mod hidtil i 7 $\frac{1}{2}$ Maaned) fra det i § 10 i Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931 om Saltvandsfiskeri indeholdte Forbud mod Trawlfiskeri, for saa vidt angaar Fiskeri med *Brislingetrawl*.

2. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til paa nærmere af ham fastsatte Betingelser at *forbyde Ilandbringelse i Dispensationstiden af Fangster fra Brislingetrawl, der indeholder over 50 pCt. Smaasild*. Uden for Dispensationstiden kan Ilandbringelse af Brisling og Smaasild fra saavel Brislingetrawl som fra andre Redskaber forbydes. Ved Smaasild forstaas Sild af en saa ringe Størrelse, at der gaar flere end 45 Stykker paa et Kilogram.

3. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til at indføre *Forbud mod Fiskeri med Landdragningsvaad med en Maskevidde af under 20 mm*.

Disse Ændringer begrundedes ved Lovforslagets Fremsettelse af *Ministeren for Landbrug og Fiskeri* med, at de senere Aars Undersøgelser havde vist, at en alt for kraftig Affiskning af Farvandene med Hensyn til den saakaldte *Skidtfisk*, der væsentlig bestaar af Smaasild, kan betyde en ikke ringe Fare for Bestandens Bevarelse, og Ministeren gjorde opmærksom paa, at ikke alene *Dansk Biologisk Station*, der har forestaaet disse Undersøgelser, men ogsaa *Fiskeriorganisationerne* var enige i, at der her var Trang til skærpene Bestemmelser, som kan hindre, at der sker Skade, som ikke eller i hvert Fald kun vanskeligt kan genoprettes.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

Under Sagens Behandling paa Rigsdagen fremkom fra Centralforeningen for *Limfjordsfiskere* en Indsigelse mod Bestemmelsen i § 2, Stk. 2, hvorefter Ilandbringelse af Fangster fra Brislingetrawl, der indeholder over 50 pCt. Smaasild, kan forbydes, idet et saadant Forbud, efter hvad den nævnte Organisation gjorde gældende, vilde medføre, at saa godt som alle Limfjordsfiskere maatte indstille Fiskeriet i Tiden fra

ca. 1. November til ca. 1. April, da der ikke i dette Tidsrum kan bruges andre Redskaber end Brislingetrawl j Limfjorden.

Angaaende denne Henvendelse blev der i et af Folketinget nedsat Udvalg optaget Forhandlinger, og disse resulterede i, at Ministeren lovede at ville forhandle med Limfjordsfiskerne forinden Benyttelsen af de Bemyndigelser, der gives ham vedrørende Fiskeri med Brislingetrawl. Selve Affattelsen af Lovforslaget ændredes der ikke ved. Dette ønskedes heller ikke af Dansk Fiskeriforening, der i en Skrivelse til Udvalget henstillede, at Lovforslaget vedtoges i den Form, hvori det forelaa fra Landstinget.

58. Lov om Ind- og Udførsel af Fisk. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 2819. — C. Sp. 75 og 109].

Fremsat i *Landstinget* $30/11$ (L. Sp. 154). 1. Beh. $5/12$ (L. Sp. 176, jfr. Sp. 165). Partiernes Ordførere: Severin Hansen, Jens Jensen, P. A. Poulsen (Stenderup) og Fr. Kristiansen. 2. Beh. $7/12$ (L. Sp. 179). 3. Beh. $12/12$ (L. Sp. 186). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $14/12$ (F. Sp. 1215). Partiernes Ordførere: Chr. Christiansen, Hans Pinstrup, Halfdan Hendriksen, Aksel Larsen, Kristian Nygaard og Størnøse. 2. Beh. $17/12$ (F. Sp. 1318). 3. Beh. $19/12$ (F. Sp. 1524). *Loven stadfæstet 21. December 1945*. (Lov-Tid. Nr. 609).

Ved Lovanordning Nr. 366 af 15. December 1944 om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 461 af 31. Oktober 1941 om Ind- og Udførsel af Fisk, saaledes som denne Lov er ændret ved Lov Nr. 114 af 13. Marts 1943 (Aarbog 1945, Side 484), er denne Lovgivning forlænget indtil Udgangen af December Maaned 1945. Den forlænges herved yderligere indtil *Udgangen af Aaret 1946*. Dog har man ikke bibeholdt den ved ovennævnte Tillægslov Nr. 114 af 13. Marts 1943 hjemlede særlige Eksportafgift for Udførsel af Fisk og Fiskeprodukter til de saakaldte Tredielande, idet Grundlaget for denne Afgift er bortfaldet, efter at Eksporten til Tyskland er ophørt, og der saaledes ikke mere er Tale om en højere Pris paa Fisk og Fiskeprodukter af vor Hovedudførsel i Forhold til andre Eksportpriser og Hjemme-markedets Pris.

Det var oprindelig foreslaaet, at Loven skulde have Gyl-dighed til Udgangen af 1947, men dette ændredes i Lands-tinget ved Vedtagelsen af et Ændringsforslag, der stilledes af Ministeren for Landbrug og Fiskeri paa Foranledning af P. A. Poulsen (*Stenderup*) (K. F.).

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

59. Lov om Tillæg til Lov Nr. 443 af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 2823. — C. Sp. 77 og 109].

Fremsat i *Landstinget* 30/11 (L. Sp. 154). 1. Beh. 5/12 (L. Sp. 176, jfr. Sp. 165). Partiernes Ordførere: Severin Hansen, Jens Jensen, P. A. Poulsen (*Stenderup*) og Fr. Kristiansen. 2. Beh. 7/12 (L. Sp. 180). 3. Beh. 12/12 (L. Sp. 186). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 14/12 (F. Sp. 1216). Partiernes Ordførere: Chr. Christiansen, Hans Pinstrup, Halfdan Hendriksen, Aksel Larsen, Kristian Nygaard og Størmosse. 2. Beh. 17/12 (F. Sp. 1319). 3. Beh. 19/12 (F. Sp. 1525). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 607).

Ved Lovanordning Nr. 365 af 15. December 1944 om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 522 af 19. December 1942 om Tillæg til Lov Nr. 443 af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet (Aarvog 1945, Side 483) blev der givet Ministeriet for Landbrug og Fiskeri Hjemmel til i Kalenderaaret 1945 at udbetale en *Godtgørelse til mindrebedmedlede Fiskere*, der anvender Baad eller Fartøj til erhvervsmæssigt Fiskeri, for Forbrug af Brændselsolie svarende til 75 Kr. pr. t Brændselsolie indkøbt i det paagældende Tidsrum beregnet efter den paagældende Fiskers normale Forbrug. Endvidere blev der givet Ministeriet Hjemmel til i nævnte Kalenderaar at udrede den Præmie, der i Medfør af § 5 i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare er paalagt mindrebedmedlede Ejere af danske Fiskerifartøjer.

Disse Støtteforanstaltninger forlænges herved yderligere til *Udgangen af 1946.*

Efter hvad *Ministeren for Landbrug og Fiskeri* oplyste ved Lovforslagets Fremsættelse, har Krigsforsikringspræmien og Brændseloliegodtgørelsen i 1944 beløbet sig til henholdsvis 256 500 Kr. og 309 000 Kr. eller tilsammen 565 500 Kr.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

I *Folketinget* fremhævede *Aksel Larsen* (D. K.), at Loven kun ydede Fiskerne en Nødhjælp. Denne maatte under de foreliggende Omstændigheder anses for absolut paakrævet, men principielt var hans Parti ikke Tilhænger af, at Fiskeriet blev opretholdt ved Hjælp af Statstilskud. Langt bedre vilde det være, om man skaffede Fiskerne saadanne Arbejds- og Afsætningsvilkaar, at Erhvervet kunde klare sig selv. »Ved en fornuftig Organisering af Fangst og Afsætning vilde dette være Tilfældet. Som det er nu, sker det ofte, at Fiskerne ikke kan afsætte Fangsten, naar denne er stor, og de har saa Valget imellem at kaste Fangsten i Vandet igen og at sælge den for en latterlig ringe Pris til Destruktion eller Gødning. Hvad enten Fangsten er god eller daarlig, er der kun een Ting, der er sikker, nemlig, at det er Opkøbere og Grosserere og Eksportører, der har den store Fortjeneste.« Taleren omtalte i den Forbindelse de store Indtægter, som Auktionsmestrene havde haft. Fiskernes Forhold frembød mange Problemer, men mest brændende var det for Øjeblikket at faa Afsætningen organiseret paa rationel Maade. Der burde oprettes Samlecentraler ved de vigtigste Fiskerihavne med Fryseanlæg og Kølehuse samt oprettes flere Hermetikfabrikker, hvilket alt sammen burde ske paa Andelsbasis; »Fiskerne er imidlertid saa faatallige og saa økonomisk svage, at de ganske sikkert ikke magter at løse dette Problem alene og navnlig ikke magter at løse det inden for en relativt kort Tid. Derfor mener vi, at Staten bør hjælpe til. Den bør stille sig saaledes, at Fiskeriets Afsætning efter de her skitserede Principper ordnes paa Andelsbasis, men Staten hjælper Fiskeriorganisationerne hermed, og den maa naturligvis ogsaa sørge for, at de fornødne Kreditter bliver stillet til Raadighed. Man kan, naar man er kommet i Gang med dette, gaa videre frem og søge at organisere Fabrikationen af Fiskernes Redskaber, Bygningen af deres Baade paa kooperativ Basis ligesom Afsætningen, men det, der først trænger sig paa, er altsaa en Forbedring af Afsætningsforholdene«.

60. Lov om Støtte til Nybygning af Fiskerfartøjer m. v. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Erik Eriksen*). [A. Sp. 3401. — C. Sp. 259 og 1067].

Fremsat i Landstinget $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 534). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 586). Partiernes Ordførere: Hvid, Jens Jensen, Lisbet Hindsgaul og Fr. Kristiansen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hvid, Albert Andersen, Fledelius, Hans Hansen [Sekretær], Henry Hansen, Severin Hansen, Johs. E. Larsen, Jens Jensen [Formand], Ravn, Nikoline Winther, Axel Christensen, Gudiksen, Foss, Lisbet Hindsgaul og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 455) afgivet $\frac{20}{3}$. (Ordfører: Jens Jensen). 2. Beh. $\frac{22}{3}$ (L. Sp. 692). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 698). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{25}{3}$ (F. Sp. 3580). Partiernes Ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Hans Pinstrup, Fabricius, Aksel Larsen, Kristian Nygaard og Hoff. 2. Beh. $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 3709). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3847). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 175).

Ved Lovanordning Nr. 112 af 16. Marts 1945 om Ændring af Lovanordning Nr. 82 af 15. Marts 1944 om Støtte til Nybygning af Fiskerfartøjer m. v. (Aarvog 1945, Side 484) blev der bevilget 750 000 Kr. til Ydelse af *Tilskud og Udlaan* til Nybygning af Fiskerfartøjer samt til Udskiftning af Motoranlæg i Fiskerfartøjer. Senere stilledes med Tilslutning fra Folketingets Finansudvalg yderligere 300 000 Kr. til Raadighed til samme Formaal.

Fra Fiskeriets Hovedorganisationer modtog Ministeriet for Landbrug og Fiskeri Anmodning om at udvirke en Forlængelse af Lovgivningen om Støtte til Nybygning af Fiskerfartøjer m. v., og i Overensstemmelse hermed udarbejdede Ministeriet Forslaget til den heromhandlede Lov, hvorved den i Lovanordning af 16. Marts 1945 fastsatte Ordning opretholdes for *Finansaaret 1946—47*, kun med den Ændring, at der stilles 1 Mill. Kr. til Raadighed til det angivne Formaal.

Lovforslaget underkastedes i Landstinget Udvalgsbehandling. Inden for Udvalget blev Spørgsmaalet om Tilskud til Reparation af Fiskerfartøjer rejst, men Ministeren kunde af Hensyn til Konsekvenserne paa andre Omraader ikke tiltræde en Ændring herom.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

61. Lov om ekstraordinære Byggelaan til Boligbyggeri som Følge af Materialesituationen. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 2827. — C. Sp. 81 og 135].

Fremsat i *Folketinget* $4/_{12}$ (F. Sp. 621). 1. Beh. $9/_{12}$ (F. Sp. 832). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Jensen-Broby, Kristen Amby, Leth Mouritzen, Johs. Christiansen og Aidt. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen-Broby, From, Harald Nielsen, Øllgaard, Johs. Christiansen, Fr. Dalgaard [Formand], Chr. Christiansen, J. Chr. Jensen, Leonhard Hansen, Rasmus Hansen [Sekretær], Kristen Amby, Oda Christensen, Victor Larsen, Leth Mouritzen og Chr. A. Christiansen). Betænkning (B. Sp. 37) afgivet $12/_{12}$. (Ordfører: Fr. Dalgaard). 2. Beh. $13/_{12}$ (F. Sp. 1121). 3. Beh. $13/_{12}$ (F. Sp. 1129). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $17/_{12}$ (L. Sp. 258). Partiernes Ordførere: Chr. J. Hansen, Nielsen-Man, Bouet og Axel Christensen. 2. Beh. $18/_{12}$ (L. Sp. 285). 3. Beh. $19/_{12}$ (L. Sp. 289). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 592).

Loven indeholder følgende Bestemmelser:

§ 1. Saafremt Fuldførelsen af et efter den 1. December 1945 paabegyndt Byggeforetagende, hvortil der er bevilget Statslaan i Henhold til §§ 1 og 4 a i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri m. m., saaledes som denne Lov er ændret ved senere Tillægslove, eller §§ 1 og 10 i Midlertidig Lov Nr. 179 af 9. April 1941 om Støtte til Byggeri med senere Tillægslove, maa udskydes som Følge af, at de fornødne Byggematerialer paa Grund af Materialesituationen ikke har kunnet fremskaffes, kan Indenrigsministeren yde Bygherren *midlertidige Byggelaan* fra Staten. Indenrigsministeren er bemyndiget til i ganske særlige Tilfælde at yde de her omhandlede Byggelaan til Byggeforetagender, hvis Opførelse er paabegyndt før 1. December 1945, men dog efter 1. August 1945.

Til Udlaan efter denne Lov kan i Tiden indtil Udgangen af Finansaaret 1945—46 højst anvendes *20 Mill. Kr.* Efter Forhandling med Finansministeren og med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg kan Indenrigsministeren dog forhøje Udlaansbeløbet ud over 20 Mill. Kr.

Midlerne til Ydelse af Laanene tilvejebringes gennem den i Lov Nr. 559 af 31. Oktober 1940 om Tilvejebringelse

af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger med senere Tillægslove omhandlede Beskæftigelsesfond.

§ 2. Det er et Vilkaar for Ydelse af de i foranstaaende Paragraf nævnte midlertidige Laan til andre end Kommuner, at den Kommune, hvori Ejendommen er beliggende, paatager sig Forpligtelse til at godtgøre Statskassen Halvdelen af det Tab, som Staten maatte lide paa Laanet.

§ 3. Det enkelte Laan kan, naar det er en Kommune eller Boligforening, der er Bygherre, højst udgøre et Beløb svarende til 90 pCt. af samtlige Udgifter til Byggeriet (Grund, Haandværkerudgifter og Omkostninger). I andre Tilfælde kan Laanet højst udgøre 80 pCt. af de nævnte Udgifter.

§ 4. Laanene kan først udbetales, naar det for Indenrigsministeren dokumenteres, at Byggeriet ikke kan videreføres paa Grund af Mangel paa Materialer.

§ 5. Laanene er rente- og afdragsfri i den Tid, Byggeriet er standset paa Grund af Materialeangel, men forrentes i øvrigt med $3\frac{1}{2}$ pCt. p. a.

§ 6. Laanene sikres ved Skadesløsbrev i Ejendommene.

Provenuet af de i vedkommende Ejendom optagne faste Prioriteter, der skal optages, saa snart de kan opnaas, afbetales paa det midlertidige Byggelaan, der i øvrigt skal indfries, naar Byggeforetagendets endelige Prioritering er tilendebragt.

Skønner Indenrigsministeren, at Byggeforetagendet ikke søges fremmet tilbørligt, kan det midlertidige Byggelaan fra Staten opsiges til øjeblikkelig Indfrielse.

§ 7. Er Fuldførelsen af en Ejendom, hvortil midlertidigt Byggelaan ydes i Henhold til § 1, ved Materialeangelen blevet forsinket, og dette har til Følge, at Lejen i den fuldførte Ejendom maatte opkræves med højere Beløb, end der svares for tilsvarende Byggeri, der gennemføres paa normal Tid, kan de i den fornævnte Byggestøttelovgivning hjemlede Lempelser med Hensyn til Renter og Amortisationen af Statslaanene ydes i saadant — om fornødent udvidet — Omfang, at Lejen ved den af nærværende Lov omfattede Ejendom kan bringes i Niveau med andet Byggeri.

§ 8. Lejen i Ejendommen, hvortil der er bevilget Laan i Henhold til nærværende Lov, skal ved første Udlejning god-

kendes af Indenrigsministeren, og senere Lejeforhøjelser skal godkendes af Kommunalbestyrelsen.

Deklaration herom skal tinglyses paa Ejendommen.

§ 9. Skadesløsbrevene for de i Henhold til denne Lov bevilgede Statslaan og for den i § 8 omhandlede Deklaration passerer uden Stempel og Tinglysningsgebyrer.

§ 10. De nærmere Regler vedrørende Lovens Gennemførelse og Administration fastsættes af Indenrigsministeren, der er bemyndiget til at afholde de med Administrationen forbundne Udgifter.

§ 11. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft straks.

§ 1, Stk. 1, sidste Punktum, samt § 1, Stk. 2, sidste Punktum, blev tilføjet i Folketinget, hvor man ligedes ændrede den i § 5 nævnte *Rentesats* fra 4 til $3\frac{1}{2}$ pCt. Disse Ændringer foretoges paa Forslag af Indenrigsministeren med Tilslutning af Folketingetsudvalget.

I Bemærkningerne til Lovforslaget paapeges det, at Mangelen paa visse Bygningsmaterialer havde medført Stagnation i Boligbyggeriet. »De byggende tør ikke gaa i Gang med nyt Byggeri, fordi de ikke ønsker eller ikke selv er i Stand til at bære det økonomiske Tab, der uundgaaeligt følger med en Standsning i et paabegyndt Byggearbejde paa Grund af Umuligheden af til rette Tid at kunne fremskaffe de til Ejendommens Fuldførelse fornødne Materialer. Bygherren risikerer, at Bygningen kommer til at *henstaa ufuldført* i længere Tid, han maa udføre særlige Beskyttelsesforanstaltninger for Ejendommen, han kan ikke faa Ejendommen prioriteret, og alt imedens stiger Udgifterne til de dyre Byggelaansrenter, uden at han faar nogen Dækning gennem Lejeindtægter. Ifølge de for Indenrigsministeriet foreliggende Oplysninger sættes det større Boligbyggeri da for Tiden ogsaa først i Gang, naar Bygherren har sikret sig Tilstedeværelsen af i hvert Fald den overvejende Del af Materialerne til den projekterede Bebyggelse.

Allerede i Sommeren 1944 blev der — bl. a. af *Indenrigsministeriets Byggeudvalg af 1940* — over for Ministeriet rejst Spørgsmaal om Etablering af en Ordning, hvorefter der skulde kunne ydes Statsstøtte til Byggeri, hvis endelige Fuldførelse maatte udsættes, indtil manglende Materialer kunde fremskaffes. De paa det nævnte Tidspunkt meget mørke Udsigter for i en overskuelig Fremtid overhovedet at faa tilstrækkelige Materialetilførsler fra Udlandet i Forbindelse med den Omstændighed, at der dengang trods alle Vanskeligheder til Ministeriet fremkom et ikke ubetydeligt Antal almindelige Laaneandra-

gender, var Grunden til, at der ikke blev gennemført særlige Støtteforanstaltninger for Byggeriet.

Den stadig øgede Boligmangel og Bestræbelserne for at bekæmpe Arbejdsløsheden har imidlertid nu, da der kan haabes paa en efterhaanden tiltagende Bedring i Materialesituationen, paa ny gjort Spørgsmaalet aktuelt, og i Overensstemmelse med *Regeringens Beskæftigelsesudvalg* har man derfor udarbejdet nærværende Lovforslag om ekstraordinære Byggelaan fra Staten til Hjælp for byggende, der uden egen Skyld rammes af Materialelevanskeligheder under vedkommende Ejendoms Opførelse.«

Efter hvad *Indenrigsministeren* oplyste i sin Fremsættelsestale, var Lovforslaget i det store og hele baseret paa den ovennævnte Indstilling fra Indenrigsministeriets Byggeudvalg. Dog havde man foretaget visse Ændringer. Efter Udvalgets Indstilling skulde Statsstøtten saaledes være begrænset til kun at omfatte *Kommuner* og de af det offentlige anerkendte *Boligforeninger og Boligselskaber*. I Lovforslaget havde man ment ogsaa at maatte medtage de *private Bygherrer*, der bygger med Statslaan i Henhold til Bestemmelserne i midlertidig Lov Nr. 179 af 9. April 1941 om Støtte til Byggeri med senere Tillægslove.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* kritiserede *Fr. Dalgaard* (S.) Bestemmelsen om, at de i Loven omhandlede Laan skulde kunne ydes til private Bygherrer. Han fandt det tillige uheldigt, at Laanene kun skulde kunne ydes til Byggeføretagender, som var paabegyndt efter 1. December 1945, samt at man i Lovforslaget havde udeladt nogle i Byggeudvalgets Indstilling foreslaaede Bestemmelser, hvorefter Ydelsen af Laan skulde gøres afhængig af, at Anvendelsen af visse Materialer blev underkastet offentlig Kontrol. Endelig var han noget betænkelig ved Kravet om, at Kommunerne skulde bære Halvdelen af det eventuelle Tab, ligesom han fandt, at 4 pCt. var for høj en Rente af Laanene. *Jensen-Brobj* (V.) kunde tiltræde Lovforslaget i den foreliggende Form. Det samme gjaldt i Hovedsagen *Kristen Amby* (K. F.), der dog mente, at det var en temmelig vidtgaaende Bemyndigelse, som blev givet Indenrigsministeren i § 7. Desuden henlødte han Opmærksomheden paa de store Forpligtelser, som Byggelovgivningen paafører de Kommuner, der ligger uden om Hovedstaden og andre større Byer. *Leth Mouritzen* (D. K.) kunde godkende, at der aabnedes Mulighed for Ydelse af Laan til private Bygherrer, idet han regnede med, at Kommunernes Deltagelse i Risikoen vilde hindre Misbrug. Derimod burde Byggeudvalgets Forslag om Kontrol med Materialeanvendelsen og om Adgang for det offentlige til at disponere over overflødige Materialer ved et standset Byggeføretagende, hvortil Laan ønskedes, efter

hans Opfattelse have fundet Udtryk i Lovforslaget. Yderligere ønskede han, at der i Lovforslaget blev indføjet et Forbud mod Udlejning af Lejligheder, før Aftale om Indflytning kunde træffes, og at det blev fastslaaet, at det støttede Byggeri kun maatte omfatte Lejligheder for den mindrebemidlede Del af Befolkningen. *Johs. Christiansen* (R. V.) og *Aidt* (D. S.) havde ingen væsentlige Indvendinger at gøre mod Lovforslaget. *Indenrigsministeren* kunde som ovenfor omtalt gaa med til, at 1. December-Grænsen blev lempet lidt. Endvidere foreslog han som nævnt ved 2. Behandling Renten af Laanene nedsat fra 4 til 3½ pCt. Angaaende Materialefordelingen mente Ministeren, at Byggenævnet havde de fornødne Beføjelser. Med Hensyn til Kravet om, at Laanene kun maatte ydes til Opførelse af mindre Lejligheder, henviste Ministeren til, at de i Loven omhandlede Laan kun kan ydes til Byggeforetagender, hvortil der i Forvejen er givet Statslaan.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtales det, at der inden for Udvalget var »Ønske om at knytte som et Vilkaar til Ydelse af Byggelaan, at de paagældende Bygherrer underkastedes Kontrol af Byggenævnet, ogsaa for saa vidt angaar ikke-rationerede Materialer. Fra anden Side i Udvalget har man ikke kunnet tiltræde denne Tanke, i hvert Fald ikke i Forbindelse med nærværende Lovforslag. Derimod er der Enighed om at henstille til Indenrigsministeren, at Spørgsmaalet om, hvilke Materialer der staar til Raadighed for Byggeriet, tages op til Undersøgelse.

Endvidere er rejst Spørgsmaalet om, hvorvidt der i Loven burde indføres et Forbud mod, at *Kontrakt eller Slutteddel om Lejligheder* i Byggeforetagender med offentligt Byggelaan afsluttes, forinden der med Sikkerhed kan træffes Aftale om Tidspunktet for Indflytning. Udvalget henviser i denne Forbindelse til Lov om tvungen Boliganvisning, § 3, der indeholder Bestemmelse om, at Lejligheder i Nybygninger skal anmeldes til Boliganvisningsudvalgene senest 4 Uger før Bygningens Fuldførelse og Lejekontrakt ikke kan afsluttes, forinden Godkendelse fra Udvalgene foreligger.«

Efter Vedtagelsen af de foran omtalte Ændringsforslag vedtoges Lovforslaget enstemmigt i Folketinget.

Det samme var Tilfældet i *Landstinget*, hvor alle Ordførerne anbefalede Lovforslaget til Gennemførelse i den Form, det havde faaet i Folketinget.

62. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 592 af 21. December 1945 om ekstraordinære Byggelaan til Boligbyggeri som Følge af Materialesituationen. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 3467. — C. Sp. 297 og 1171].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3142). 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3517). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Jensen-Broby, Kristen Amby, Leth Mouritzen, Johs. Christiansen og Aidt. 2. Beh. $2\frac{5}{3}$ (F. Sp. 3585). 3. Beh. $2\frac{6}{3}$ (F. Sp. 3629). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 874). Partiernes Ordførere: Chr. J. Hansen, Nielsen-Man, Malchau og Lannung. 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 893). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 914). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 145).

Ved Loven forlænges Gyldigheden af ovennævnte Lov (jfr. nærmest foregaaende Sag) for Aaret fra 1. April 1946 til 31. Marts 1947.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

63. Lov om Forlængelse af Kap. III i Lov Nr. 97 af 13. Marts 1943 om Ændringer i Lovgivningen om Støtte til Byggeri m. m. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 2835. — C. Sp. 97 og 103].

Fremsat i *Landstinget* $7\frac{1}{12}$ (L. Sp. 177). 1. Beh. $12\frac{1}{12}$ (L. Sp. 186). Partiernes Ordførere: Chr. J. Hansen, Nielsen-Man, Jørgen Jørgensen og Axel Christensen. 2. Beh. $13\frac{1}{12}$ (L. Sp. 189). 3. Beh. $14\frac{1}{12}$ (L. Sp. 226). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $17\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1319). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Jensen-Broby, Kristen Amby, Leth Mouritzen og Johs. Christiansen. 2. Beh. $18\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1390). 3. Beh. $18\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1407). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 594).

Ifølge § 15 i Lov Nr. 128 af 11. April 1933 kunde Kommunalbestyrelserne helt eller delvis fritage Beboelsesejendomme, hvis Opførelse finansieredes i Henhold til Loven, for Udredelsen af kommunale Bygningsskatter i Tiden indtil 1. April 1943. Ifølge § 1 i Lov Nr. 123 af 4. April 1928 kunde Indenrigsministeriet endvidere efter Andragende tillade Kommunerne at fritage nye Beboelsesbygninger for kommunale Ejendomsskatter for Tiden indtil 1. April 1943. Endelig kunde ifølge samme Lovs § 2 Skattelempelser, der tidligere var meddelt Beboelsesbygninger, forlænges eller genbevilges indtil 1. April 1943. Ved § 8 i Lov Nr. 97 af

13. Marts 1943 blev det bestemt, at Kommunalbestyrelserne kunde forlænge de paagældende Skattelempelser indtil 1. April 1944. Denne Bemyndigelse er senere ved Lov-anordninger Nr. 511 af 11. December 1943 og Nr. 363 af 13. December 1944 blevet udvidet til at gælde indtil 1. April 1946, og den forlænges herved yderligere til *1. April 1947*.

Opretholdelsen af disse Lempelser skyldes ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget Ønsket om at forhindre eventuelle Vanskeligheder for de Grundejere, der ikke gennem Om-prioriteringer, Konverteringer eller paa anden Maade har kunnet imødegaa den Stigning i Ejendommenes Driftsudgifter, der vilde blive en Følge af Skattelempelsernes Bortfald, idet den midlertidige Huslejelovgivning i Almindelighed maa antages at udelukke, at en saadan Udgiftsstigning umiddelbart overvælttes paa Lejerne, ligesom man derved i Overstemmelse med, hvad der har været det ledende Synspunkt for Bolig- og Huslejelovgivningen under Krigen, i det hele har ønsket at modvirke en Stigning i Udgifts- og Lejeniveauet.

Under Sagens Behandling i *Landstinget* pegede *Jørgen Jørgensen* (K. F.) paa det ønskelige i, at man snart kunde naa frem til en virkelig sammenhængende Bolig- og Byggelovgivning, da de mange spredte Bestemmelser var meget vanskelige af administrere. *Indenrigsministeren* svarede hertil, at Forslaget til en saadan samlet Lov var under Udarbejdelse og formentlig inden alt for længe kunde ventes fremsat for Rigsdagen. (Jfr. den følgende Sag).

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i bølge Ting.

64. Lov om Byggeri med offentlig Støtte. (Indenrigsminister *Kjør*). [A. Sp. 2929. — C. Sp. 1207 og 1243].

Fremsat i *Folketinget* ³¹/₁ (F. Sp. 2185). 1. Beh. ⁶/₂ (F. Sp. 2303). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Jensen-Broby, Kristen Amby, Leth Mouritzen, Johs. Christiansen, Aidt og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen-Broby [Sekretær], N. Chr. Christensen, Hans Conrad Koe-foed, Johs. Christiansen, Bertel Dahlgaard [Formand], Fr. Dalgaard, Rasmus Hansen, Qvist Hansen, Horn, J. Chr. Jensen, Kristen Amby, Oda Christensen, Karl Olsen, Leth Mouritzen og Chr. A. Christiansen). Betænkning (B. Sp. 997) afgivet ⁵/₄. (Ordfører: Bertel Dahlgaard). 2. Beh. ¹⁰/₄ (F. Sp. 4291). 3. Beh. ¹¹/₄ (F. Sp. 4356). *Oversendt til Landstinget*.

1. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1087). Partiernes Ordførere: Chr. J. Hansen, Jens Jensen, Bouet og Axel Christensen. 2. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1120). 3. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1122). *Loven stadfæstet 30. April 1946.* (Lov-Tid. Nr. 235).

Ved Lov Nr. 153 af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri og Huslejenedsættelse for børnerige Familier blev der for Finansaarene 1938—39 til 1943—44 aabnet Adgang for Indenrigsministeren til inden for et aarligt Beløb af godt 14 Mill. Kr. at yde *Laan til Byggeri* (kommunalt og socialt Boligbyggeri, privat Parcelbyggeri samt Opførelse og Ombygning af Forsamlingshuse, Opførelse af Børneinstitutioner m. v.). Endvidere var der en begrænset Adgang for Indenrigsministeren til at lade Staten overtage *Garantien for Tredieprioriteter* i privat erhvervsmæssigt Byggeri. De Midler, den paagældende Lovgivning stillede til Raadighed, og den Støtte, Loven i øvrigt hjemlede, var dog ikke tilstrækkelig omfattende til at afhjælpe de Vanskeligheder, der under Krigen opstod med Hensyn til Beskæftigelsen inden for Byggefagene og senere tillige med Hensyn til Befolkningens Boligforsyning. Ved en lang Række Love blev 1938-Loven derfor ændret og de til Raadighed værende Midler forøget, ligesom Loven blev suppleret ved Midlertidig Lov Nr. 179 af 9. April 1941 om Støtte til Byggeri, der særlig tog Sigte paa *Støtte af det erhvervsmæssige Byggeri* (herunder Genopbygningen af Saneringskvarterer). Denne Støttelovgivning er senest forlænget ved Lovanordning Nr. 163 af 28. Marts 1945, der udløb den 31. Marts 1946. Der var herigennem pr. 31. December 1945 bevilget i alt godt 318 Mill. Kr. til Boligbyggeri og derved tilvejebragt ca. 46 200 Lejligheder, hvilket udgør ca. Halvdelen af samtlige Lejligheder, der er opført i det omhandlede Tidsrum.

Den ydede Statsstøtte har ifølge Bemærkningerne til den heromhandlede Lov betydet et meget stort socialt og boligmæssigt Fremskridt, og det er tillige lykkedes at udnytte de forhaandenværende Materialer i størst muligt Omfang til Boligbyggeri. Det har dog under de givne Forhold langt fra været muligt at tilfredsstille Efterspørgselen efter Boliger. Den før Krigen tilstedeværende Reserve af ledige Lejligheder er fuldstændigt opbrugt. Tillige har Antallet af Familier under kommunal Boligforsorg været i stadig Stigning; aet udgjorde pr. 1. Januar 1946 ca. 4000 Familier omfattende i alt ca. 17 000 Personer, heraf lidt over Halvdelen Børn. Hertil kommer, at *Boligmangelen* i de sidste Krigsaar har fremtvunget en Række Ændringer i de boligsøgendes Bosætnings- og Husholdningsvaner, hvorved der er skabt en latent Boligefterspørgsel af betydeligt Omfang, og der er saaledes stadig og maa i en Aarrække fortsat regnes med store boligmæssige Vanskeligheder.

I August 1945 afgav *Indenrigsministeriets Byggeudvalg af 1940* til Ministeriet en Betænkning om det fremtidige Boligbyggeri, og i November s. A. afgav det af Indenrigsministeriet den 11. September 1941 nedsatte *Udvalg vedrørende Statens Forhold til Byggeriet* ligeledes Betænkning med et detailleret Forslag til Revision af Lovgivningen om Byggeri med offentlig Støtte. I begge Betænkninger gaves der, hvor forskellige de i øvrigt paa mange Punkter var, enstemmigt Udtryk for Nødvendigheden af, at Staten fortsat yder Støtte til en meget væsentlig Del af Boligbyggeriet saavel til Imødegaaelse af den herskende Bolignød som af Beskæftigelseshensyn, og der var i de nævnte Udvalg tillige Enighed om i det væsentlige at foreslaa den hidtil gældende Støttelovgivning med Finansiering af Byggeriet ved kontante Laan ydet af Statskassen samt Rente- og Afdragslettelser m. v. forlænget for en Aarrække, dog saaledes at Bestemmelserne paa visse Punkter blev undergivet en Revision og paa enkelte Omraader suppleredes med nye Bestemmelser.

Da Regeringen delte de i saa Henseende fremsatte Anskuelser, udarbejdedes i Indenrigsministeriet et Lovforslag, der i det store og hele byggede paa det af Udvalget af 11. September 1941 fremsatte Udkast. Dette Lovforslag underkastedes i Folketinget en grundig Udvalgsbehandling, der resulterede i et stort Antal Ændringsforslag, af hvilke en Del var stillet af Indenrigsministeren med Tilslutning af Udvalget og Resten af de kommunistiske Udvalgsmedlemmer. Til de sidstnævnte Ændringsforslag stilledes der yderligere fra Dansk Samlings Side en Række Underændringsforslag. Saavel disse som de kommunistiske Ændringsforslag blev dog alle forkastet, idet Dansk Samling støttede nogle af de kommunistiske Ændringsforslag, men gik imod andre. De af Indenrigsministeren stillede Ændringsforslag blev alle vedtaget uden Afstemning. Det saaledes ændrede Lovforslag gennemførtes derefter med enstemmig Tilslutning i begge Ting.

Efter Loven skal der i en Periode paa 8 Aar, fra 1946—47 til 1953—54, stilles et Beløb af ca. 100 Mill. Kr. aarlig til *Raadighed til Udlaan til socialt præget Byggeri*. Disse ca. 100 Mill. Kr. fordeler sig med 75 Mill. Kr. til Kommuner og Boligselskabers Byggeri, 20 Mill. Kr. til Parcelbyggeri og 4 Mill. Kr. til Ejendomme med socialt eller kulturelt Formaal. Der skal *derudover* paa de aarlige Finanslove i den samme Periode bevilges *Støtte til forretningsmæssigt Boligbyggeri* i det Omfang, Forholdene nødvendiggør det.

I den efterfølgende Gengivelse af Lovens væsentligste Bestemmelser er der gjort Rede for de vigtigste af de Punkter, hvor Loven afviger fra den hidtil gældende Lovgivning paa

dette Omraade og fra det af Indenrigsministeren oprindeligt fremsatte Forslag. Desuden omtales de fleste af de Ændringsforslag, som stilledes i Folketinget uden at blive vedtaget.

Kapitel I.

Indledende Bestemmelser.

§ 1. I hvert af Finansaarene fra og med 1946—47 til og med 1953—54 kan Indenrigsministeren give *Laan og Tilskud* til Byggeri som bestemt i denne Lov.

Finansministeren bemyndiges til at udstede *Statsobligationer* i det Omfang, i hvilket Laan gives.

Laanenes kasse- og regnskabsmæssige Forvaltning udføres af *Kongeriget Danmarks Hypotekbank*. Nærmere Regler herom fastsættes af Finansministeren efter Indstilling af Bankens Tilsynsraad og efter Forhandling med Indenrigsministeren.

§ 2 indeholder nærmere Bestemmelser angaaende *Andragender om Laan eller Tilskud*. Disse indgives til Kommunalbestyrelsen, der gør Indstilling til Indenrigsministeren. Søger en Kommune selv Laan, indgives Andragende derom til Indenrigsministeren.

§ 3. Forud for et Laan skal i størst muligt Omfang optages *Prioriteter af offentlige Midler* eller saadanne andre Midler, som Indenrigsministeren godkender. Finder Indenrigsministeren det fornødent at nedbringe Udgiften til Forrentning, kan han dog bestemme, at Laanet skal følge umiddelbart efter en Førsteprioritet. I Tilfælde, hvor foruden Laan Tilskud gives, kan han desuden bestemme, at Førsteprioriteten ikke skal optages med det størst mulige Beløb.

I § 4 bestemmes bl. a., at naar Størrelsen af et Laan eller et Tilskud fastsættes efter Ejendommens Værdi, bestemmes denne paa Laantagerens Bekostning efter Reglerne om Vurdering til Stempelefterretning. Skal Størrelsen af et Laan eller et Tilskud ifølge denne Lov fastsættes efter enten Ejendommens Anskaffelsessum eller dens Værdi, afgør Indenrigsministeren, om Anskaffelsessummen eller Værdien skal lægges til Grund.

Ifølge § 5 skal et Laan sikres ved *oprykkende Panteret* i Ejendommen. I Tilfælde som bestemt i denne Lov kræves desuden *Kommunegaranti* for hele Laanet eller en vis yderste

Del deraf. Den af Kommunen garanterede Del af Laanet *ned-sættes med de betalte Afdrag*, indtil den er nedbragt til Halvdelen af sit oprindelige Beløb. Derefter omfatter Kommunens Garanti samme Brøkdelen af Laanets Restbeløb i hele dettes Løbetid.

I Paragraffen gives desuden nærmere Regler om Ejendommens Forsikring og Vedligeholdelse.

§ 6. Et Laan forrentes og afdrages ved *aarlige Ydelser*, der kan inddrives ved Udpantning.

For saa vidt ikke Rentenedsættelse eller Afdragshenstand har Hjemmel i denne Lov eller gives i Henhold dertil, betales $4\frac{1}{2}$ pCt. af Laanets Hovedstol som aarlig Ydelse, hvoraf til enhver Tid $3\frac{1}{2}$ pCt. af Restgælden er Rente, $\frac{1}{5}$ pCt. af Hovedstolen Bidrag til en Reserve- og Administrationsfond og Resten Afdrag. Efter Forhandling med Finansministeren og med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg kan dog Indenrigsministeren ved Bekendtgørelse *ændre Rentefoden for fremtidige Laan* under Hensyn til Forandring af det almindelige Renteniveau. Ændring af Rentefoden medfører tilsvarende Ændring af Aarsydelsen.

Indenrigsministeren kan paalægge Laantagerne at betale et passende *Bidrag til teknisk Bistand* ved Forvaltningen af Loven.

Af *Reserve- og Administrationsfondsbidragene* afholdes de med Lovens Administration forbundne Udgifter, for saa vidt de er tilstrækkelige hertil. De Beløb, der maatte overstige disse Udgifter, henlægges til og bogføres som en særlig Fond.

§ 7. Et Laan forfalder ved *Afhændelse af Ejendommen*. Indenrigsministeren kan dog give Samtykke til, at den nye Ejer overtager Laanet. Saadant Samtykke kan gøres afhængigt af, at et overordentligt Afdrag betales.

Naar i øvrigt de Forudsætninger, under hvilke et Laan er ydet, efter Indenrigsministerens Skøn er væsentligt forrykkede, kan Laanet *opsiges* med et halvt Aars Varsel.

§ 8. Mod Sikkerhed i Ejendommen og, om ikke Laantageren er en Kommune, fuld Kommunegaranti kan Indenrigsministeren give *Forskudsloan*, der til enhver Tid forrentes med Danmarks Nationalbanks Diskonto og forfalder senest ved den første Prioritering af Ejendommen.

§ 9. Laan til en *Kommunes Byggeri i en anden Kommune* gives kun med Tilslutning af Beliggenhedskommunen eller ifølge særlig Bestemmelse af Indenrigsministeren. Det samme gælder Laan mod fuld eller delvis Garanti af en anden Kommune end Beliggenhedskommunen.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde Indenrigsministeren — i Modsætning til, hvad der forud var gældende — være frit stillet med Hensyn til, om han ønskede at overlade Laanenes Forvaltning til *Kongeriget Danmarks Hypotekbank*, men dette ændredes i Folketinget, hvor § 1 fik den ovenanførte Form, og hvor flere andre Bestemmelser i Lovforslaget omredigeredes i Overensstemmelse hermed.

Reglerne angaaende Ejendommenes Prioritering og Vurdering var tidligere noget forskellige for socialt og for forretningsmæssigt Byggeri m. v., men bliver nu efter §§ 3 og 4 ens for alle Former for offentligt støttet Byggeri.

§ 5, Stk. 1, 3. og 4. Punktum, blev — med Hentlik paa en *Be-grænsning af Kommunernes Laanegaranti* — indsat i Folketinget i Stedet for følgende Bestemmelse: »Naar delvis Kommunegaranti kræves, skal Kommunen garantere Staten mod Tab paa samme Brøkdel af Laanet i hele dettes Løbetid.«

I § 6 var *Renten af Statslaanene* oprindeligt foreslaaet nedsat fra 4½ til 4 pCt. og den ordinære aarlige Ydelse fra 5½ til 5 pCt., men man enedes i Folketinget om at sætte disse Satser yderligere ½ pCt. ned. Til Gengæld skulde den ekstraordinære Rentelettelse efter §§ 13 og 51 ligeledes nedsættes med ¼ pCt. Paragraffens Slutningsbestemmelse om Henlæggelse til en særlig Fond er ny.

Forskudslaan kunde ifølge den hidtil gældende Lovgivning alene gives til Kommuner og Boligforeninger og til forretningsmæssigt Byggeri, men er nu ved Bestemmelsen herom i § 8 udvidet til at gælde i Almindelighed, saa at saadanne Laan ogsaa kan gives ved Opførelse af Parcel- og Rækkehuse til eget Brug eller af Forsamlingshuse, Institutioner for forebyggende Børneforsorg og lignende. Samtidig er den hidtidige Bestemmelse om en Minimumsrente paa 5 pCt. p. e. udgaaet.

Bestemmelserne i § 9 gjaldt oprindeligt kun for socialt Byggeri, men gælder nu alment.

Efter § 9 foresloges i Folketinget fra kommunistisk Side indsat en ny Paragraf af følgende Ordlyd:

»Indenrigsministeren bemyndiges til at nedsætte et *Nævn*, der kan *paabyde, at Kommuner imødekommer Andragende om Garanti for Laan*, som omhandles i nærværende Lov, for saa vidt Boligproduktionen i paagældende Kommuner skønnes utilstrækkelig.«

Hertil stillede *Aidt* (D. S.) Underændringsforslag om at lade Ordene »bemyndiges til at nedsætte et Nævn, der« udgaa, men saavel Ændringsforslaget som Underændringsforslaget blev forkastet.

Kapitel II.

Laan til socialt Boligbyggeri.

§ 10. Inden for et Beløb af 75 Mill. Kr. i hvert af de i § 1 nævnte Finansaar kan *Laan til Opførelse af Beboelseshuse* saavel i høj som lav Bebyggelse hovedsagelig eller udelukkende med Lejligheder svarende til Behovet hos *den mindrebemidlede Del af Befolkningen* og til *Erhvervelse af Byggegrunde* gives Kommuner og, paa Betingelse som nævnt i § 17, 1. Stk., jfr. § 28, Boligforeninger, Boligselskaber, selvejende Byggevirksomheder, de i § 14 nævnte social-filantropiske Virksomheder samt saadanne Stiftelser eller lignende Institutioner, til hvis Formaal det hører at tilvejebringe billige *Boliger for gamle, udslidte eller syge Medlemmer* eller for *unge under kollegielignende Forhold*. Under ganske særlige Omstændigheder kan der *undtagelsesvis* gives *Laan til Erhvervelse af Byggegrunde* med senere Bebyggelse som foran omhandlet for Øje.

Til Kommuner og, paa Betingelse som nævnt i § 17, 1. Stk., Boligforeninger, Boligselskaber og selvejende Byggevirksomheder og i særlige Tilfælde kulturelle Institutioner kan Laan gives ogsaa til Tilvejebringelse af *Institutioner for forebyggende Børneforsorg*.

Efter Forhandling med Finansministeren og med Samtykke af Rigsdagens Finansudvalg kan Udlaansbeløbet for et Finansaar forøges med indtil 20 Mill. Kr. ved *Overførsel fra det nærmest følgende Aar* og, for saa vidt Beløbet for det nærmest foregaaende Aar ikke er opbrugt, med indtil 20 Mill. Kr. ved *Overførsel* derfra.

Af det Beløb, der er til Raadighed i et Finansaar, kan kun indtil $\frac{11}{20}$ udlaanes til Byggeri i *København, Frederiksberg eller Gentofte Kommune* eller i de til disse grænsende Kommuner og kun $\frac{9}{20}$ til Byggeri i *det øvrige Land*. Efter den 1. Februar kan dog en ubrugt Del af, hvad der forinden var til Raadighed alene for et af de nævnte Omraader, anvendes ogsaa til Byggeri i det andet efter nærmere Bestemmelse af Indenrigsministeren.

§ 11. De *Beboelseshuse*, til hvis Opførelse Laan gives, kan have *Butiks-, Kontor- og Værkstedelokaler*, Anlæg som Centralvaskeri, Badeindretninger og lignende samt Institutioner for forebyggende Børneforsorg. Naar det ikke er en Stiftelse eller lignende, der er Laansøger, kan det betinges, at saadanne Institutioner, svarende til Ejendommens Behov, skal indrettes i Ejendommen eller i Forbindelse dermed.

Lejlighederne skal være *uden Luksuspræg*, men udstyret med *almindelige moderne Bekvemmeligheder*. Gør Forholdene det paakrævet, kan dog Laan gives ogsaa til Opførelse af Huse med Lejligheder uden saadanne Bekvemmeligheder, saa vidt muligt i aaben Bebyggelse.

En passende Del af Lejlighederne skal, naar ikke det er en Stiftelse eller lignende, der er Laantager, indrettes for *børnerige Familier*. Indenrigsministeren kan dog fritage for Opfyldelse af denne Betingelse, for saa vidt Laantageren andetsteds i Kommunen opfører Huse med Lejligheder for børnerige Familier i et tilsvarende Antal ud over, hvad han ellers vilde have Pligt til at indrette.

§ 12. Sammen med foranstaaende Prioriteter maa *et Laan til en Kommune* højst udgøre *95 pCt.* og *et Laan til en Boligforening, et Boligselskab, en selvejende Byggevirksomhed eller en Stiftelse* eller lignende højst *85 pCt.* af enten Ejendommens Anskaffelsessum eller dens Værdi. Sidstnævnte Laanegrænse forhøjes dog til *95 pCt.* eller, om særlige Forhold taler derfor, til *97 pCt.*, hvis Kommunegaranti tilbydes for den Del af Laanet, der faar Sikkerhed efter *85 pCt.* af Anskaffelsessummen eller Værdien.

Nægter Amdtsraadet Samtykke til, at en Sognekommune paatager sig Garanti som nævnt, kan Nægtelsen indankes for Indenrigsministeren, der derefter kan meddele fornødent Samtykke.

§ 13. Findes det fornødent til *Nedbringelse af Boligafgift eller Leje* — eller af Udgift til Forrentning af Grunden i de i § 10, 1. Stk., sidste Punktum, omhandlede Tilfælde —, kan Indenrigsministeren for et Tidsrum af indtil 20 Aar give enten *Afdragshenstand* eller *Nedsættelse af den i § 6 fastsatte Rente* med indtil $1\frac{1}{2}$ eller, for saa vidt angaar Laan i Parcel- eller Rækkehuse, *2 pCt. p. a.* eller baade *Afdragshenstand* og *Rentenedsættelse* som nævnt. Indenrigsministeren skal dog

altid betinge sig Ret til at ophæve Afdragshenstand eller Rentenedsættelse med Virkning for Fremtiden, om Ejendommens Økonomi forbedres eller kan forbedres ved Omprioritering, eller ændrede Forhold for Byggeriet taler derfor.

Afdragshenstand har ikke til Følge, at Kommune­garanti ophører.

I § 10 har man udvidet de hidtidige Bestemmelser, saa at Statslaan nu ogsaa kan ydes til Opførelse af Boliger for unge, samt forhøjet Laanegrænsen for Stiftelser til samme Størrelse som den for Boligforeninger gældende. Desuden er Stk. 2 tilføjet. Med Hensyn til Laanenes Fordeling paa Hovedstads­omraadet og den øvrige Del af Landet er man blevet staaende ved de hidtidige Brøker; men til Hovedstadsomraadet medregnes nu ogsaa de til København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner grænsende Kommuner.

I Folketinget tilføjedes i § 10, Stk. 1, Bestemmelsen om, at der undtagelsesvis kan gives Laan til Erhvervelse af Bygge­grunde med senere Bebyggelse for Øje, ligesom Ordene »og i særlige Tilfælde kulturelle Institutioner« blev indsat i Stk. 2. Fra kommunistisk Side foresloges, at der i Stk. 1 skulde staa »de mindre- og mindstbemidlede Dele« i Stedet for »den mindre­bemidlede Del«, at Ordene »de i § 14 nævnte social-filan­tropiske Virksomheder« i samme Stk. skulde udgaa, og at Stk. 3 skulde affattes saaledes: »For saa vidt *Udlaansbeløbet* ikke er opbrugt i Finansaarene 1946—47 til 1948—49, kan de over­skydende Beløb overføres til de 2 nærmest følgende Finansaar. Derudover kan efter Forhandling med Finansministeren og med Samtykke af Rigsdagens Finansudvalg *Udlaansbeløbet* for et Finansaar forøges med indtil 20 Mill. Kr. ved Overførsel fra de nærmest følgende Aar, og, for saa vidt Beløbet for de nærmest foregaaende Aar ikke er opbrugt, med indtil 20 Mill. Kr. ved Overførsel derfra«. Disse kommunistiske Ændrings­forslag blev imidlertid forkastet.

I § 11, Stk. 2, har man nu udtrykkeligt fastslaaet, at Laan ikke kan ydes til Luksusbyggeri, men at Byggeriet normalt skal indrettes med moderne Bekvemmeligheder. Fra kommu­nistisk Side foresloges i Folketinget Paragraffen affattet saa­ledes:

»Laanet kan gøres betinget af, at der i Ejendommen eller i Nærheden af denne indrettes Institutioner for forebyggende Børneforsorg, Anlæg som Centralvaskeri, Badeindretninger, Forsamlingslokaler og lignende, svarende til Kvarterets Behov.

Ved Opførelse af Beboelseshuse, hvortil der ydes Laan, paases det, at Beboelseshusene er forsynet med *et Opholdsareal for Beboerne* samt et tilstrækkeligt stort og frit Areal, alene til

Opholdssted og Legeplads for Børn. Indenrigsministeren kan ved Ydelse af Laan til Beboelseshuse med et større Antal Lejligheder for Familier med Børn betinge, at der ved vedkommende Kommunes Foranstaltning tilvejebringes Mulighed for Anlæg og Drift af de fornødne *Børneinstitutioner*.

De Beboelseshuse, til hvis Opførelse Laan gives, kan have Butiks-, Kontor- og Værkstedslokaler. En passende Del af Lejlighederne skal, naar ikke det er en Stiftelse eller lignende, der er Laantager, indrettes for børnerige Familier. Indenrigsministeren kan dog i særlige Tilfælde fritage for Opfyldelse af denne Betingelse.

Lejlighederne skal være uden Luksuspræg, men udstyret med almindelige moderne Bekvemmeligheder, saasom Centralvarmeanlæg, Varmtvandsinstallation, Badekar, *Nedstyrtnings-skakte* i Huse med mere end 3 Etager, *Bogetræs-Lamelgulve* eller tilsvarende Kvalitet i Opholds- og Forstuer, *Elevatore*r i Huse med mere end 5 Etager, Forsatsvinduer og god Varme- og Lydisolering.«

Til dette kommunistiske Ændringsforslag stillede *Aidt* (D. S.) tre Underændringsforslag, der alle gik ud paa at begrænse Kravene til Boligernes Indretning m. v. Saavel disse som Ændringsforslaget forkastedes.

I § 12, Stk. 1, har man begrænset Omraadet for Kommunernes Kaution noget. Stk. 2 er ny. Ogsaa til denne Paragraf stilledes fra kommunistisk Side et Ændringsforslag. Ifølge dette Ændringsforslag, som ligeledes blev forkastet, skulde der i Paragraffen efter Stk. 1 indføjes et nyt Stk. 2 af følgende Indhold: »Et Laan til en selvejende Byggevirksomhed eller en Stiftelse kan udgøre 100 pCt. af enten Ejendommens Anskaffelsessum eller dens Værdi, hvis Kommunegaranti tilbydes for den Del af Laanet, der faar Sikkerhed efter 85 pCt. af Anskaffelsessummen eller Værdien.« Samtidig foresloges i Stk. 1 Ordene »en Boligforening, et Boligselskab, en selvejende Byggevirksomhed eller en Stiftelse eller lignende« erstattet med »en Boligforening eller et Boligselskab«.

Til Begrundelse heraf udtalte *Leth Mouritzen* (D. K.) ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget, at Erfaringerne har vist, at den jævne Arbejder ikke magter at udrede de Indskud, som er en Følge af Laanegrænsen paa 97 pCt. Derfor har det for største Delen været de bedrestillede Arbejdere og Funktionærer, som har kunnet leje saadanne Lejligheder i de sociale Selskaber. Er man kommet ud over dette Klientel, er det som Regel sket ved, at Selskaberne har gennemført et Afbetalings-system med Hensyn til Indskud, som hver Maaned Aar frem i Tiden har betydet en mærkbar Husleje-forhøjelse paa Familiens Budget.

Ændringsforslaget maatte ses i Relation til det kommunistiske Ændringsforslag til § 18, Stk. 1 (jfr. nedenfor), som tilsigtede at begrænse Lejernes Ret til Rente af de opsparede Midler til kun at gælde for Andelsselskaber og Boligforeninger med Aktieselskabs Karakter. »Naar der intet Indskud ydes, har Lejerne heller intet Krav paa Rente, og den Uretfærdighed, som kunde siges at bestaa mellem Lejere i Foreninger og Lejere i sociale Selskaber, var dermed bortelimineret. De Grunde, som er fremført for Gennemførelsen af denne Rentebetaling, er i øvrigt ikke særlig vægtige. Man hævder, at Huslejen vil kunne gaa nedad efter en længere Aarrække, men de Beregninger, der hidtil har foreligget, viser, at denne Nedsættelse ikke vil faa større økonomisk Betydning for Lejeren. Man har fremhævet, at Lejeren gennem Rentebetalingen vilde føle et vist Tilknytningsforhold til Ejendommen, og at han af den Grund vilde passe bedre paa Ejendommen, være med at værne om den o. s. v. Jeg tror ikke, man kan opelske nogen særlig Mentalitet ad denne Vej. Jeg tror snarere, man kan opelske en mindre Grad af Ejermentalitet, som snarere er til Skade end til Gavn. Kunde Renten endda bevirke, at Huslejen var nedad-gaaende for Lejligheden, uanset hvem der boede i den, saaledes at den bevirkede en Sænkning af Lejeniveaue, saa mener jeg snarere, der kunde være Tale om at gennemføre en saadan Nydannelse. Men de mange Ulemper, som vil forekomme ved denne Rentebetaling, tror jeg overskygger det, som eventuelt kan fremhæves som Fordele.«

I § 13 indføjes i Folketinget Ordene »— eller af Udgift til Tilfælde —«. Samtidig nedsattes den Rentelempelse, Indenrigsministeren kan bevilge, fra henholdsvis 2 og 2½ pCt. til 1½ og 2 pCt., jfr. ovenfor.

Kapitel III.

Tilskud til social-filantropisk Boligbyggeri.

§ 14. Inden for et Beløb af 1 Mill. Kr. i hvert af de i § 1 nævnte Finansaar kan Tilskud til Opførelse af billige *Beboelseshuse for den mindstbemidlede Del af Befolkningen* og til Erhvervelse af Byggegrundene paa Betingelse som nævnt i § 17, 1. Stk., gives filantropiske Virksomheder, til hvis Formaal det hører at tilvejebringe saadanne Beboelseshuse.

§ 15. Tilskud gives kun, naar et *tilsvarende Tilskud opnaas hos Kommunen* og Virksomheden selv rente- og afdragsfrit tilskylder et Beløb svarende til Halvdelen af Kommunens Tilskud. Det er endvidere en Betingelse, at en passende Del af Lejlighederne og *mindst Halvdelen indrettes for børnerige*

Familier og ved Ledighed stilles til Raadighed for saadanne Familier.

§ 16. Et Tilskud efter § 14 maa *højest udgøre 10 pCt.* af enten Ejendommens Anskaffelsessum eller dens Værdi.

Bestemmelserne i Kapitel III er nye. Fra kommunistisk Side stilledes der i Folketinget Ændringsforslag om, at de skulde udgaa og erstattes med nogle Tilføjelser til Kapitel V til Fordel for den mindstbemidlede Del af Befolkningen (se nedenfor). Dette begrundedes med, at man fandt det heldigst, at de mindstbemidlede spredtes over Ejendommene, i Stedet for at der byggedes særlige Ejendomme for dem. Ændringsforslaget blev imidlertid forkastet, ligesom Tilfældet var med en Række andre Ændringsforslag, der var nødvendiggjort af det.

Kapitel IV.

Tilsyn med det sociale Boligbyggeris Virksomheder.

Bestemmelserne i dette Kapitel (§§ 17—28) svarer i det væsentlige til, hvad der i Forvejen har været foreskrevet i Lovbekendtgørelse af 30. Juni 1941 om Laan til Boligbyggeri m. m. § 4. Reglerne er dog gjort noget mere detaillerede, og enkelte nye er føjet til. Bl. a. kræves det i § 18, Stk. 1, at Vedtægterne for en social Boliginstitution skal indeholde Bestemmelse om *Andelshaveres eller Lejeres Ret til Rente af Andel i Opsparingen eller til Overskud*, der fremkommer i Tilfælde af Virksomhedernes Likvidation.

Til § 18 stilledes i Folketinget to kommunistiske Ændringsforslag, af hvilke det ene (vedrørende Stk. 1) er omtalt ovenfor under Kapitel II. Det andet tilsigtede i Paragraffen at indføje et nyt Stk. om, at Vedtægterne skulde indeholde Bestemmelser om Lejernes Repræsentation i Bestyrelsen for en Boligforening, et Boligselskab eller en selvejende Byggevirksomhed. Disse Ændringsforslag blev forkastet.

Kapitel V.

Begunstigelser af børnerige Familier og visse andre.

§ 29. I en Beboelsesejendom, til hvis Opførelse Laan efter § 10, Tilskud efter § 14 eller Laan efter § 1 i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 med senere Ændringer er givet en Kommune, en Boligforening, et Boligselskab, en selvejende Byggevirksomhed eller en filantropisk Virksomhed, skal, i Omfang

som betinget ved Ydelsen af Laanet eller Tilskuddet, Lejligheder, der er indrettet som *Boliger for børnerige Familier*, naar de er ledige, fortrinsvis udlejes eller overdrages til saadanne Personer, for hvem de er bestemt.

§ 30. *Børnerig* er en Persons Familie, naar der foruden en eller flere voksne er 3 eller flere uforsørgede, hjemmeværende Børn under 16 Aar. Efter Omstændighederne kan ogsaa ældre Børn medregnes, hvis de faar fortsat Uddannelse som Lærlinge eller paa anden Maade, eller de paa Grund af Sygdom eller Invaliditet til Stadighed er uden Arbejdsindtægt. Spørgsmaal om Medregning af ældre Børn afgøres af Kommunalbestyrelsen, men kan til enhver Tid optages til Prøvelse af Indenrigsministeren eller indbringes for ham.

§ 31. For mindrebemidlede Personer med børnerig Familie og for mindrebemidlede Personer med 2 hjemmeværende, helt eller delvis uforsørgede Børn under 16 Aar kan Kommunen betale Boligandel eller Boligindskud i en Beboelsejendom, til hvis Opførelse Laan efter § 10, Tilskud efter § 14 eller Laan efter henholdsvis § 2 eller § 1 i Lovene Nr. 128 af 11. April 1933 og Nr. 153 af 13. April 1938 med senere Ændringer er givet en Boligforening, et Boligselskab, en selvvejende Byggevirksomhed eller en filantropisk Virksomhed. Kommunen kan dog ikke betale for mere end Halvdelen af de Lejligheder i Ejendommen, der beboes af andre end Personer med børnerig Familie, for hvem den har betalt, uden for saa vidt Ejeren andetsteds i Kommunen tilvejebringer et tilsvarende Antal Boliger, for hvilke Boligandel eller Boligindskud betales af Indehaveren selv.

§ 32. Naar Boligandel eller Boligindskud betales af Kommunen, kan saadan Vedligeholdelse af Lejligheden, som ikke paahviler Ejeren, overtages af denne mod en af Kommunen godkendt Forhøjelse af Boligafgift eller Leje.

I § 33 bestemmes, at *Ret til Nedsættelse af Boligafgift eller Leje* har enhver mindrebemidlet Person med børnerig Familie, der i en af de i § 31 omhandlede Ejendomme har en til Familiens Behov svarende Lejlighed mindst med 3 Værelser eller Kamre og med Køkken, og som i de senest forløbne 3 Aar har haft Bopæl i Kommunen eller, i Tilfælde som nævnt i § 36, 2. Stk., en af Kommunerne. Fra Kravet om Opfyldelse

af Bopælsbetingelsen kan Kommunalbestyrelsen gøre Undtagelse i særlige Tilfælde.

Paragraffen indeholder i øvrigt nærmere Regler om, hvor stor Nedsættelsen i de forskellige Tilfælde skal være, m. v.

§ 34. Kommunalbestyrelsen kan indrømme *enligtstillede Forsørgere med 2 Børn*, der bor i en af de i § 31 omhandlede Ejendomme, *Nedsættelse af Boligafgift eller Leje* med indtil 25 pCt. deraf, dog i København, Frederiksberg, Gentofte, Lyngby-Taarbæk, Søllerød, Gladsaxe, Herlev, Rødovre, Hvidovre, Brøndbyøster-Brøndbyvester, Glostrup eller Taarnby Kommune højst med 150 Kr. og i det øvrige Land højst med 125 Kr.

§ 35. Nedsættelse af Boligafgift eller Leje efter § 33 eller § 34 *medfører ikke Retsvirkning for Modtageren og beskattes ikke som Indkomst.*

Fremleje eller Fremlaan af en Lejlighed eller nogen Del af denne, for hvilken Boligafgift eller Leje er nedsat, maa ikke finde Sted. Handles herimod, bortfalder Nedsættelsen.

I § 36 bestemmes bl. a., at *Udgifterne* til Nedsættelse af Boligafgift eller Leje efter §§ 33 og 34 udlægges af *Kommunen* og afholdes endeligt af denne og *Statskassen* hver med Halvdelen, samt at *de i Henhold til § 21 i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 oprettede Fonds ophæves*, og deres Midler anvendes efter Indenrigsministerens Bestemmelse med Tilslutning af Folketingets Finansudvalg til Boligformaal.

§ 29 svarer i Hovedsagen til, hvad der hidtil har været gældende. Dog fremgaar det nu i Modsætning til tidligere af Formuleringen, at en oprindelig børnerig og mindrebemidlet Familie *ikke skal fraflytte Lejligheden, selv om Familien ophører med at være børnerig eller mindrebemidlet.*

I § 30 (det oprindelige Lovforslags § 29, 2. Stk.) har man i Overensstemmelse med den hidtil fulgte Praksis fastslaaet, at ældre Børn, bortset fra hvis de faar fortsat Uddannelse, kun kan medregnes, for saa vidt de paa Grund af Sygdom eller Invaliditet til Stadighed er uden Arbejdsfortjeneste. Fra kommunistisk Side stilledes i Folketinget Ændringsforslag, hvorefter Begyndelsen af Paragraffen skulde affattes saaledes: »Børnerig er en Persons Familie, naar der foruden en eller flere voksne er 2 eller flere uforsørgede, hjemmeværende Børn under 16 Aar. Ogsaa ældre Børn medregnes, hvis . . .«. Desuden foresloges der tilføjet et nyt Stk. af følgende Indhold: »Byggeforetagender, hvortil ydes Laan efter denne Lov, skal i videst

muligt Omfang drage Omsorg for, at der i Lejligheder, hvortil der ydes Huslejetilskud efter Reglerne i § 33, kun optages 2 Personer pr. Værelse.« Disse Ændringsforslag blev forkastet.

I § 31 er Kommunernes Adgang til at betale Boligandel eller Boligindskud udvidet noget. Fra kommunistisk Side foresloes i Folketinget — under Henvisning til det kommunistiske Forslag om, at Kapitel III skulde udgaa af Loven (jfr. foran) —, at ogsaa »en mindrebemidlet Person med Familie«, selv om han ingen Børn havde, skulde kunne komme i Betragtning, men Ændringsforslaget herom forkastedes.

De i § 33 fastsatte Regler svarer, bortset fra enkelte Ændringer, hvorved bl. a. Tilskuddet til Familier med mange Børn forhøjes, i Hovedsagen til, hvad der hidtil har været gældende. Fra kommunistisk Side stilledes i Folketinget Ændringsforslag om, at enhver »mindstbemidlet Person med Familie« skulde have Ret til Nedsættelse af Boligafgift eller Leje, samt at der tillige skulde gives en Nedsættelse til mindrebemidlede Familier med 2 Børn, alt efter nærmere angivne Regler. Yderligere foresloes det, at de i Stk. 2 og 3 fastsatte Takster skulde forhøjes med 50 pCt. for enligt stillede Forsørgere. Til Gengæld skulde § 34 bortfalde. Disse Ændringsforslag forkastedes, hvilket ogsaa var Tilfældet med nogle af *Aidt* (D. S.) stillede Underændringsforslag til de kommunistiske Ændringsforslag.

Bestemmelserne i § 34 er udvidet ved, at det nu ikke længere kræves, at de paagældende enlige Forsørgere skal have Bolig i en Ejendom, der er opført ved »skrabet« Byggeri. Desuden har man i Folketinget sat Grænserne for Tilskuddene noget op.

Efter § 34 foresloes fra kommunistisk Side tilføjet en ny Paragraf af følgende Indhold: »Nedsættelse af Opvarmningsudgift indrømmes efter de i § 33, Stk. 2, 3 og 4, angivne Procentsatser inden for Maksimumsbeløb, der under Hensyn til Brændselspriserne fastsættes af Indenrigsministeren ved Bekendtgørelse for 1 Aar ad Gangen. For saa vidt Opvarmningen af en Lejlighed sker ved Kakkellovne eller andet selvstændigt Varmeanlæg, indrømmes Nedsættelsen af Varmeudgifterne gennem Udlevering af Rabatmærker til Indkøb af Brændsel efter nærmere af Indenrigsministeren fastsatte Regler.« Ogsaa dette Ændringsforslag forkastedes.

Det oprindelige Lovforslag indeholdt de hidtidige Regler om Tilvejebringelse af en *Fond til Udredelse af Huslejetilskud*, men Bestemmelserne herom blev *taget ud* i Folketinget gennem Fjernelse af to Paragraffer og Ændring af andre, derunder særlig § 36, som fik en helt ny Affattelse. Man fandt det ubensigtsmæssigt at opretholde denne Fond, da dens Midler alligevel langt fra vilde kunne forslaa til Dækning af de Udgifter, den skulde afholde.

Kapitel VI.

Laan til Parcel- eller Rækkehusbyggeri til Brug for Ejeren.

§ 37. Inden for et Beløb af 20 Mill. Kr. i hvert af de i § 1 nævnte Finansaar kan Laan til Opførelse af Parcel- eller Rækkehuse og til Erhvervelse af Byggegrundene, naar Opførelsen sker til eget Brug, gives *mindrebemidlede*, der kan ventes at ville være i Stand til at betale Renter og Afdrag, fortrinsvis Personer med børnerig Familie, og naar Opførelsen sker med Salg til mindrebemidlede for Øje, gives *Kommuner*, og, paa Betingelse som nævnt i § 17, 1. Stk., *Boligforeninger, Boligselskaber og selvejende Byggevirksomheder*.

Efter Forhandling med Finansministeren og med Samtykke af Rigsdagens Finansudvalg kan Udlaansbeløbet for et Finansaar forøges med indtil 2 Mill. Kr. ved *Overførsel fra det nærmest følgende Aar* og, for saa vidt Beløbet for det nærmest foregaaende Aar ikke er opbrugt, med indtil 2 Mill. Kr. ved Overførsel derfra.

Af det Beløb, der er til Raadighed i et Finansaar, kan kun indtil $\frac{1}{5}$ udlaanes til Byggeri i Københavns, Frederiksberg eller Gentofte Kommune eller i de bymæssige Bebyggelser i Købstæderne eller paa Landet og kun $\frac{1}{5}$ til Byggeri i det øvrige Land.

§ 38. *Haandværkerudgifterne* for et Parcel- eller Rækkehus, til hvis Opførelse Laan gives, maa højst udgøre følgende Beløb:

I Københavns, Frederiksberg, Gentofte, Lyngby-Taarbæk, Søllerød, Gladsaxe, Herlev, Rødovre, Hvidovre, Brøndbyøster-Brøndbyvester, Glostrup eller Taarnby Kommune: for Huse indrettede til een Familie 22 000 Kr. og for Huse to Leiligheder 29 000 Kr.

I Købstadkommuner eller i bymæssigt bebyggede Dele af Landkommuner uden for de ovennævnte Kommuner: for Huse indrettede til een Familie 20 000 Kr. og for Huse med to Leiligheder 29 000 Kr.

I Landkommuner uden for de bymæssigt bebyggede Omraader: for Huse indrettede til een Familie 18 000 Kr. og for Huse med to Leiligheder 26 000 Kr.

Grænserne for Haandværkerudgifterne kan efter Indenrigsministerens nærmere Bestemmelse forhøjes med et Beløb

paa indtil 2000 Kr. til Dækning af dokumenterede Merudgifter ved Installation af Centralvarme og varmt Vand, særlige Foranstaltninger til Isolering af Murværk og Bjælkelag og lignende Forbedringer af Husets Kvalitet.

Undergaar Byggeomkostningerne saadanne Ændringer, at en *Forhøjelse eller Nedsættelse af Maksimumsbeløbene* skønnes at burde foretages, kan Bestemmelse herom træffes *paa de aarlige Finanslove*. Bestemmelse om Maksimumsbeløbenes Nedsættelse træder i Kraft med 3 Maaneders Varsel.

Indenrigsministeren er bemyndiget til at henføre enkelte Kommuner fra et af de foran fastsatte Omraader til et andet, naar særlige Forhold i vedkommende Kommune maatte tale derfor.

§ 39. Sammen med foranstaaende Prioriteter maa et Laan til en Kommune højst udgøre 90 pCt. og et Laan til en mindrebemidlet Person, en Boligforening, et Boligselskab eller en selvejende Byggevirksomhed højst 80 pCt. af enten Ejendommens Anskaffelsessum eller dens Værdi. Sidstnævnte Laanegrænse forhøjes dog til 90 pCt., hvis *Kommunegaranti* tilbydes for den Del af Laanet, der faar Sikkerhed efter 80 pCt. af Anskaffelsessummen eller Værdien. Nægtes Kommunegaranti en mindrebemidlet Person med børnerig Familie, kan indtil 85 pCt. af enten Ejendommens Anskaffelsessum eller dens Værdi gives ham som Laan, om Forholdene taler derfor.

I en Sognekommune er Ydelse af saadan Garanti, som her er nævnt, betinget af, at et Flertal af Sogneraadets Medlemmer stemmer derfor.

Til Kommunegaranti i Medfør af denne Paragraf kræves ikke Samtykke af højere Myndighed.

I § 40 bestemmes bl. a., at naar Laantageren er *en mindrebemidlet Person med børnerig Familie* og bebor en i Huset for en saadan Familie indrettet Lejlighed, nedsættes den i § 6 fastsatte Ydelse til 2 pCt., hvoraf til enhver Tid 1 pCt. af Restgælden er Rente. Ved Ejerskifte bortfalder Retten til Nedsættelse, om ikke den nye Ejer er Laantagerens Ægtefælle eller Livsarving.

§ 41. Naar Huset er indrettet for børnerige Familier, og Laantageren har opført det med Salg for Øje, finder Reglerne i § 40 tilsvarende Anvendelse efter Salg af Ejendommen til

en mindrebemidlet Person med børnerig Familie, saaledes at hvad der er bestemt om Laantageren, her skal gælde første Køber.

§ 42. For saa vidt ikke den i § 6 fastsatte aarlige Ydelse er yderligere nedsat efter § 40 eller § 41, nedsættes den i Tiden indtil Begyndelsen af den Betalingstermin, der følger nærmest efter Udløbet af 20 Aar fra Udbetalingen af Laanet, til 3,2 pCt., hvoraf til enhver Tid 2,2 pCt. af Restgælden er Rente.

Ogsaa Retten til denne Nedsættelse bortfalder ved Ejer-skifte, om ikke den nye Ejer er Forgængerens Ægtefælle eller Livsarving. Er Huset opført med Salg for Øje, ophører dog Nedsættelsen ikke ved første Salg, naar Køberen er en mindrebemidlet Person.

§ 43. Har Huset to Lejligheder, af hvilke den ene udlejes, skal *Lejen* ved første Udlejning *godkendes af Indenrigsministeren* og senere Lejeforhøjelser godkendes af Kommunalbestyrelsen, saa længe ikke Laanet er fuldt indfriet. Deklaration herom tinglyses.

Nægter Kommunalbestyrelsen at godkende en Lejeforhøjelse, kan Nægtelsen indankes for Indenrigsministeren til endelig Afgørelse.

Har Ejendommen Rentenedsættelse efter § 40, maa *Fremleje eller Fremlaan* af en Lejlighed eller Dele deraf ikke finde Sted uden Samtykke af Indenrigsministeren.

§ 44. Er Huset opført med Salg for Øje, skal ved første Salg Overtagessummen og de øvrige Salgsvilkaar samt Køberens Person godkendes af Indenrigsministeren.

Finder Salg ikke Sted umiddelbart efter Prioriteringen, kan Huset udlejes.

§ 45. Saa længe et Laan ikke er fuldt indfriet, kan *Ejendommen ikke uden Samtykke af Indenrigsministeren behæftes med Pantegæld* eller gøres til Genstand for Arrest eller Udlæg for en personlig Fordring.

I § 37, Stk. 2, er der indføjet den nye Regel, at Overførsel af Midler fra et Aar til et andet kun kan ske med *Samtykke af Rigsdagens Finansudvalg*. Desuden har man i Stk. 3 ændret *Reglerne for Midlernes Fordeling* mellem de forskellige Dele af Landet, sammenlignet med hvad der var gældende efter Loven af 13. April 1938.

I § 38 har man *forhøjet Grænserne for Haandværkerudgifterne* noget, først i det oprindelige Lovforslag og senere yderligere under Sagens Behandling i Folketinget, hvor tillige Bestemmelsen om *Regulering af Grænserne* blev indføjet. Paragraffen blev i det hele taget stærkt ændret i Folketinget.

Bestemmelsen i § 39 svarer til, hvad der hidtil har været gældende, med de Ændringer, som er en Følge af *den kommunale Kautions Begrænsning*.

I §§ 40 og 42 er *Statslaansydelsen nedsat*, og i § 43 er Stk. 1 angaaende *Lejekontrol* ny. Endvidere har man i § 43, Stk. 3, bemyndiget Indenrigsministeren til at *dispensere fra* det tidligere gældende *Forbud mod Fremleje* af Lejligheder eller Dele af Lejligheder af den nævnte Art. Bortset herfra stemmer §§ 40—45 i det væsentlige med, hvad der hidtil har været gældende.

Kapitel VII.

Laan til Opførelse eller Forandring af Ejendomme med socialt eller kulturelt Formaal.

§ 46. Inden for et Beløb af 4 Mill. Kr. i hvert af de i § 1 nævnte Finansaar kan Laan gives til *Opførelse* eller *Forandring* ved *Om- eller Tilbygning* af Forsamlingshuse med almindeligt Formaal, Biblioteksbygninger, Opdragelseshjem, Institutioner for forebyggende Børneforsorg, Husholdningsskoler, Undervisningskøkkener, Vandrehjem, offentlige Badeanstalter og Institutioner af lignende social eller kulturel Betydning og til Erhvervelse af Byggegrundene.

Efter Forhandling med Finansministeren og med Samtykke af Rigsdagens Finansudvalg kan Udlaansbeløbet for et Finansaar forøges med indtil $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. ved *Overførsel fra det nærmest følgende Aar* og, for saa vidt Beløbet for det nærmest foregaaende Aar ikke er opbrugt, med indtil $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. ved *Overførsel* derfra.

Af det Beløb, der er til Raadighed i et Finansaar, kan kun indtil Halvdelen udlaanes til Byggeri i Københavns, Frederiksberg eller Gentofte Kommune eller i de til disse grænsende Kommuner og Halvdelen til Byggeri i det øvrige Land. Efter den 1. Februar kan dog en ubrugt Del af, hvad der forinden var til Raadighed alene for et af de nævnte Omraader, anvendes ogsaa til Byggeri i det andet efter nærmere Bestemmelse af Indenrigsministeren.

§ 47. Naar ikke det er en Kommune, der er Laansøger, gives Laan kun, hvis Kommunen alene eller sammen med omliggende Kommuner paatager sig Garanti for hele Laanet. I særlige Tilfælde kan dog Kravet herom frafalde, hvis anden efter Indenrigsministerens Skøn fyldestgørende Sikkerhed tilbydes.

§ 48. Et Laan maa sædvanligvis ikke overstige 50 000 Kr., hvis det gives til Opførelse eller Forandring ved Om- eller Tilbygning af et Forsamlingshus, og ellers ikke 100 000 Kr. Dog kan de nævnte Beløb forhøjes indtil det dobbelte, naar der fra anden Side som Tilskud tilvejebringes et Beløb svarende til mindst Halvdelen af Forhøjelsen.

Sammen med foranstaaende Prioriteter maa et Opførelseslaan højst udgøre 90 pCt. af enten Ejendommens Anskaffelsessum eller dens Værdi og et Om- eller Tilbygningslaan højst 90 pCt. af Værdien.

Et Om- eller Tilbygningslaan maa højst udgøre 60 pCt. af Om- eller Tilbygningsudgifterne.

Allerede i det oprindelige Lovforslag var de i §§ 46 og 48 omhandlede Laanebeløb forhøjet noget, og de forhøjedes yderligere under Sagens Behandling i Folketinget, hvor ogsaa Stk. 3 i § 46 og sidste Punktum i § 48, Stk. 1, blev tilføjet. Vedrørende Ændringerne til Kapitel VII udtales i Folketingsudvalgets Betynkning:

»Der har i Udvalget været omfattende Drøftelser af, i hvilket Omfang der af Staten bør ydes Laan til saadanne større Byggeføretægninger, som for Tiden er Genstand for Overvejelse i store Befolkingskredse saavel i By som paa Land. Det drejer sig her om de saakaldte »Kulturcentre«, der tænkes rejst i Københavns Yderdistrikter, store Forsamlingsbygninger i Købstæderne og Forsamlingsgaarde paa Landet.

Da disse Planer endnu ikke synes helt afklarede, har man i Udvalget ikke paa nærværende Tidspunkt turdet imødekomme de videstgaaende Ønsker, som har været fremsat. Paa den anden Side har der i Udvalget været Forstaaelse af, at der her foreligger Problemer, som maa løses i en nærmere Fremtid, særlig af Hensyn til Ungdommen. Udvalget har derfor forstaaelse med Ministeren foreslaaet, at de i § 48 omhandlede Laanebeløb til kulturelle Institutioner forhøjes fra henholdsvis 40 000 og 75 000 Kr. til henholdsvis 50 000 og 100 000 Kr., og hertil er føjet, at Laanebeløbene yderligere kan forhøjes til det dobbelte, saafremt der fra anden Side som Tilskud tilvejebringes et Beløb svarende til mindst Halvdelen af Forhøjelsen.

Der gives herigennem Mulighed for at stille anselige Beløb til Raadighed for de heromhandlede Formaal, hvor der i Befolkningen bestaar en stærk Trang til saadanne Institutioner, og hvor man derfor ogsaa vil sætte Kræfterne ind paa at realisere foreliggende Planer. Endvidere vil den under Ændringsforslag Nr. 6 foreslaaede Nedsættelse af Renten til $3\frac{1}{2}$ pCt. komme det heromhandlede Byggeri til gode, og endelig er der ved Ændringsforslag Nr. 11 givet Adgang til, at de i § 10, 2. Stk., omhandlede Laan til Tilvejebringelse af Institutioner for forebyggende Børneforsorg ogsaa kan ydes kulturelle Institutioner, der ønsker at deltage i Arbejdet med den forebyggende Børneforsorg, saaledes at altsaa en saadan kulturel Institution foruden at opnaa Laan til f. Eks. Forsamlingsbygning, og hvad dertil hører, tillige vil kunne faa Laan til Løsningen af Børneforsorgsopgaver, dersom man ønsker at tage saadanne op.«

Fra kommunistisk Side foresloges — i Overensstemmelse med det kommunistiske Ændringsforslag til § 10, Stk. 3 — § 46, Stk. 2, affattet saaledes: »For saa vidt *Udlaansbeløbet* ikke er opbrugt i Finansaarene 1946—47 til 1948—49, kan de overkydende Beløb overføres til de 2 nærmest følgende Finansaar. Derudover kan efter Forhandling med Finansministeren og med Samtykke af Rigsdagens Finansudvalg *Udlaansbeløbet* for et Finansaar forøges med indtil 1 Mill. Kr. ved Overførsel fra de nærmest følgende Aar, og, for saa vidt Beløbet for de nærmest foregaaende Aar ikke er opbrugt, med indtil 1 Mill. Kr. ved Overførsel derfra.« Dette Ændringsforslag forkastedes.

Kapitel VIII.

Laan til forretningsmæssigt Boligbyggeri.

§ 49. Inden for et saadant Beløb, som fastsættes ved Finansloven, kan i hvert af de i § 1 nævnte Finansaar Laan til Opførelse af *Beboelseshuse med Lejligheder af mindre Type* og til Erhvervelse af *Byggegrundene* gives Bygningshaandværkere eller andre.

Ved Finansloven træffes endvidere Bestemmelse om Laanemidlernes Fordeling mellem de i § 10, 4. Stk., nævnte Omraader. Efter den 1. Februar kan dog en ubrugt Del af, hvad der forinden var til Raadighed alene for et af de nævnte Omraader, anvendes ogsaa til Byggeri i det andet efter nærmere Bestemmelse af Indenrigsministeren.

§ 50. Sammen med foranstaaende Prioriteter maa et Laan højst udgøre 70 pCt. eller, hvis Laanet ydes i et af

Finansaarene 1946-47—1949-50 og til Opførelse af et Parcel eller Rækkehus eller høj Bebyggelse med ikke over 36 Lejligheder, 75 pCt. af enten Ejendommens Anskaffelsessum eller dens Værdi. Denne Laanegrænse forhøjes dog til 80 pCt., naar Laantageren er Bygningshaandværker og Haandværkerudgifterne ikke overstiger det Grænsebeløb, der vil gælde efter § 38, om Laan til Opførelse af Huset søgtes efter § 37. I andre Tilfælde forhøjes Laanegrænsen med 10 pCt., hvis Kommunegaranti tilbydes for den Del af Laanet, der faar Sikkerhed efter de 70 eller 75 pCt. af Anskaffelsessummen eller Værdien.

§ 51. Findes det fornødent til Nedbringelse af Leje, kan Indenrigsministeren for et Tidsrum af indtil 20 Aar give enten *Afdragshenstand* eller *Nedsættelse af den i § 6 fastsatte Rente* med indtil 1 eller, hvis Huset er et Parcel- eller Rækkehus, 1½ pCt. p. a. eller baade Afdragshenstand og Rentenedsættelse som nævnt. Indenrigsministeren skal dog altid betinge sig Ret til at ophæve Afdragshenstand eller Rentenedsættelse med Virkning for Fremtiden, om Ejendommens Økonomi forbedres eller kan forbedres ved Omprioritering, eller ændrede Forhold for Byggeriet taler derfor.

Afdragshenstand har ikke til Følge, at Kommunegaranti ophører.

§ 52. *Lejen* skal ved første Udlejning godkendes af Indenrigsministeren, og senere Lejeforhøjelser skal godkendes af Kommunalbestyrelsen, saa længe ikke Laanet er fuldt indfriet. Deklaration herom skal tinglyses.

Nægter Kommunalbestyrelsen at godkende en Lejeforhøjelse, kan Nægtelsen indankes for Indenrigsministeren til endelig Afgørelse.

Bestemmelserne i Kapitel VIII er for en stor Del overført fra Lovbekendtgørelse af 30. Juni 1941 om Laan til Boligbyggeri m. m. § 10 a, Lov af 9. April 1941 om Støtte til Byggeri §§ 10—12 og Lov Nr. 128 af 30. Marts 1942 § 4, 2. Stk. Dog er der foretaget forskellige Ændringer i de heri indeholdte Regler. Bl. a. bestemmes det, at der ved de aarlige Finanslove skal træffes Bestemmelse om, i hvilket Omfang der skal stilles Midler til Raadighed for dette Byggeri, saa at Dispositionerne til enhver Tid kan afstemmes efter det foreliggende Behov. Endvidere er der indført *Lejekontrol* til Sikring af, at den Støtte, der ydes af det offentlige til Byggeriet i Form af Skattefri-

tagelse, Nedsættelse af Statslaaneydelsen m. v. virkelig kommer Lejerne til gode.

I Folketinget foretoges enkelte Ændringer i §§ 50 og 51. Desuden stilledes fra kommunistisk Side et Par Ændringsforslag, som dog ikke vedtoges. Det ene af disse gik ud paa at give § 49, Stk. 1, følgende Affattelse: »Saafremt Boligproduktionen ikke skønnes at ville antage det fornødne Omfang, kan Indenrigsministeren inden for et saadant Beløb, som fastsættes ved Finansloven, i hvert af de i § 1 nævnte Finansaar yde Bygningshaandværkere eller andre Laan til Opførelse af Beboelseshuse med Lejligheder af mindre Type og til Erhvervelse af Byggegrunde.« Ifølge det andet kommunistiske Ændringsforslag skulde i § 52, Stk. 1, 1. Punktum Ordene: »saa længe Laanet ikke er fuldt indfriet« udgaa.

De hidtil gældende Bestemmelser om *Statsgaranti for Laan til privat erhvervsmæssigt Byggeri* er ikke forlænget, da disse Bestemmelser, der kun har været benyttet i meget ringe Omfang, næppe vil have Betydning, naar der er Adgang til at opnaa Statslaan. Endvidere er Bestemmelserne om *Laan til Byggeri i Saneringskvarterer* ikke optaget i Loven, idet Røglers om saadant Byggeris Gennemførelse bedst vil kunne gives i en særlig Lov.

Kapitel IX.

Laan til Forandring af ældre Ejendomme.

Bestemmelserne heri (§§ 53—55) svarer i det væsentlige til, hvad der hidtil har været gældende ifølge ovennævnte Lovbekendtgørelse af 30. Juni 1941 § 13 a. Dog kan der ikke mere gives Laan til Om- eller Tilbygninger, hvorved der tilvebringes Værkstedlokaler. Statslaanets Størrelse er forhøjet fra 40 til 50 pCt. af Om- eller Tilbygningssudgifterne.

Kapitel X.

Fritagelse for Ejendomsskatter.

§ 56. Beboelses-, Kontor- eller Forretningsejendom, hvis Opførelse paabegyndes mellem den 1. April 1946 og den 1. April 1954, fritages for den paa Bygningerne faldende Del af Ejendomsskatter — dog med Undtagelse af Skatten til Amtskommunen — i Tiden indtil Udløbet af 22 Aar fra Begyndelsen af den Skatteperiode, der følger nærmest efter den første Vurdering af Ejendomsskyld og Grundskyld af Ejendommen med fuldført Byggeri, hvis ikke den opføres i Stedet for Byg-

ninger, der ved Ildsvaade eller paa anden Maade har lidt Skade, hvorfor Erstatning ydes ifølge Forsikring. I særlige Tilfælde, naar den nye Bygning er af betydelig større Omfang end den skadelidte, kan Indenrigsministeren dog tilstaa ogsaa en saadan Ejendom hel eller delvis Fritagelse for de nævnte Ejendomsskatter. Vilde Opførelsen efter Fredningsmyndighedens Skøn komme i Strid med forestaaende Fredning i Henhold til Lov Nr. 140 af 7. Maj 1937, kan dog Indenrigsministeren med Tilslutning af Statsministeren bestemme, at Ejendommen ikke skal have Skattefritagelse. Opføres Ejendommen ikke af en Kommune, en Boligforening, et Boligselskab, en selvejende Byggevirksomhed, en filantropisk Virksomhed eller en Stiftelse eller lignende, kan derhos Indenrigsministeren med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg opsigte Skattefritagelsen helt eller delvis med et Aars Varsel, om *Ejendommens Økonomi forbedres* eller kan forbedres ved Omprioritering, eller ændrede Forhold for Byggeriet taler derfor.

Hvis Ejendommen er et for *børnerige Familier* indrettet, med Laan efter § 37 opført Parcel- eller Rækkehus, er den, om Laantageren har opført Huset til eget Brug, altid fritaget for de nævnte Skatter samt den paa Bygningerne faldende Del af Ejendomsskatterne til Amtskommunen i den Tid, for hvilken den aarlige Ydelse nedsættes efter § 40 eller § 41, saafremt Laanet ikke er indfriet. Om Indtræden af Forhold, der medfører Skattefritagelse eller Ophør deraf, skal Kommunalbestyrelsen snarest muligt give Meddelelse til Oppørselsmyndigheden.

§ 57. En Ejendom, til hvis Forandring ved *Om- eller Tilbygning* Laan gives efter denne Lov, fritages paa Begæring for den paa Forøgelsen af Forskellen mellem Ejendomsskyld og Grundskyld faldende Del af Ejendomsskatter — dog med Undtagelse af Skatten til Amtskommunen — i Tiden indtil Udløbet af 10 Aar fra Begyndelsen af den Skatteperiode, der følger nærmest efter den første Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld af Ejendommen med fuldført Byggeri. Størrelsen af nævnte Forøgelse fastslaaes af Vurderingsmyndighederne ved de aarlige Omvurderinger af Ejendommen og ved den første almindelige Vurdering efter Fuldførelsen af Om- eller Tilbygningen. Ansættelsen ved

sidstnævnte Vurdering kan ikke ændres ved nogen senere Vurdering.

§ 58. De Lempelser med Hensyn til kommunale Ejendomsskatter af Beboelsesejendomme, der i Henhold til Lov Nr. 594 af 21. December 1945 er forlænget for Tiden indtil 1. April 1947, kan af Kommunalbestyrelsen forlænges yderligere for Tiden indtil 1. April 1954.

§ 56, Stk. 1, svarer i det væsentlige til § 13 i Loven af 9. April 1941. Det var oprindeligt foreslaaet, at *Kontor- og Forretningsejendomme* ikke skulde kunne opnaa Skattefritagelse i Henhold til den heromhandlede Lov, men dette ændredes i Folketinget, hvor man ogsaa tilføjede 2. Punktum i Stk. 1 (»I særlige Tilfælde . . . de nævnte Ejendomsskatter«).

Fra kommunistisk Side foresloges det, at Ordene »en filantropisk Virksomhed« skulde udgaa i Stk. 1, sidste Punktum. Desuden foresloges det, at følgende Bestemmelse skulde tilføjes som Stk. 3: »Det er en Betingelse for Opnaaelse af den i 1. Stk. omhandlede Skattelempe, at Ejeren af Ejendommen efter nærmere af Indenrigsministeren fastsatte Regler underkaster sig *Kontrol med Lejen* i Ejendommen.« Begge disse Ændringsforslag blev forkastet.

Efter § 57 kan Skattefritagelse ved Om- eller Tilbygning — i Modsætning til, hvad der tidligere var gældende — kun opnaas, saafremt der i Henhold til Loven er bevilget Laan til de paagældende Byggearbejder.

Kapitel XI.

Laan til Supplering af Udstyret i visse Beboelsesejendomme.

§ 59. Indenrigsministeren kan inden for et Beløb af 1 Mill. Kr. i hvert Finansaar fra og med Finansaaret 1946—47 til og med Finansaaret 1949—50 yde Laan til delvis Dækning af Udgifterne ved Supplering af Udstyret i Beboelsesejendomme, der paa Grund af de under og efter Krigen 1939—45 værende Vanskeligheder med Hensyn til Fremskaffelsen af Bygningsmaterialer ikke har kunnet færdiggøres eller ikke er blevet forsynet med saadant teknisk Udstyr, som enten var planlagt ved Byggeforetagendets Paa-begyndelse, eller som under Hensyn til Ejendommens Karakter eller Beliggenhed maa anses som sædvanligt ved en Ejendom af den paagældende Art.

§ 60. Laanet kan ydes til Byggeforetagender opført med Støtte i Henhold til Lov om Laan til Boligbyggeri m. m.,

jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 298 af 30. Juni 1941, og Midlertidig Lov Nr. 179 af 9. April 1941 om Støtte til Byggeri — jfr. Ændringslove, sidst Lovanordning Nr. 163 af 28. Marts 1945 — samt i Henhold til denne Lov.

§ 61. De i Henhold til §§ 59 og 60 bevilgede Statslaan ydes med Prioritet efter de i de paagældende Ejendomme indestaaende Statslaan paa Betingelse af, at der til delvis Dækning af Udgifterne ved Udførelsen af de omhandlede Arbejder optages størst mulige Tillægslaan hos foranstaaende Panthavere.

Laanene kan i Forbindelse med foranstaaende Laan højst udgøre samme Procent som den procentvise Laanegrænse, der gjaldt ved Udbetalingen af det i Ejendommen indestaaende Statslaan, saaledes at Laanegrænsen efter Ministeriets nærmere Bestemmelse beregnes enten i Forhold til Ejendommens godkendte endelige Anskaffelsessum med Tillæg af de godkendte Udgifter ved de foretagne Forbedringer paa Ejendommen eller i Forhold til Ejendommens Værdi efter Forbedringernes Udførelse beregnet efter Reglerne i denne Lov. Det er en Betingelse for Laanets Udbetaling, at vedkommende Kommune i de Tilfælde, hvor der er ydet Kommunegaranti for det allerede indestaaende Statslaan, paatager sig at kautionere for samme Procentdel af det samlede Laanebeløb, som gjaldt for det oprindelige Laan.

Reglerne i §§ 13 og 51 finder Anvendelse paa disse Laan.

Bestemmelserne i Kapitel XI er nye. De er udarbejdet af Indenrigsministeriets Byggeudvalg og optaget i Udvalgets Betænkning af August 1945.

Kapitel XII.

Fritagelse for Stempel- og Tinglysningsafgift.

Bestemmelserne i dette Kapitel svarer til, hvad der i Forvejen var gældende efter Lovbekendtgørelse af 30. Juni 1941 om Laan til Boligbyggeri m. m. §§ 17, 38 a, 4. Stk., og 39 samt Lov af 9. April 1941 § 13, 6. Stk.

Kapitel XIII.

Særlige Bestemmelser.

§ 64. Nærmere Regler om denne Lovs Gennemførelse kan fastsættes af Indenrigsministeren. For saa vidt angaar

Gennemførelsen af Bestemmelserne i §§ 56 og 57, fastsættes dog de nærmere Regler af Finansministeren efter Forhandling med Indenrigsministeren.

§ 65. Indenrigsministeren kan bemyndige Kommunalbestyrelsen til paa hans Vegne at godkende Lejen ved første Udlejning i Tilfælde som nævnt i § 43, 1. Stk., § 52, 1. Stk., og § 53, 2. Stk., samtykke i Fremlaan eller Fremleje i Tilfælde som nævnt i § 43, 3. Stk., eller give Paalæg om Vedligeholdelse efter § 5, 3. Stk.

§ 66. Indenrigsministeren kan bemyndige Kongeriget Danmarks Hypotekbank til paa hans Vegne at samtykke i, at ved Afhændelse af Parcel- eller Rækkehuse den nye Ejer overtager Laan efter denne Lov, eller at et med saadant Laan opført Parcel- eller Rækkehus behæftes med Pantegæld.

Med Samtykke af Indenrigsministeren kan Kongeriget Danmarks Hypotekbank antage en tilsynsførende for Parcel- eller Rækkehuse, der er opført med Laan efter denne Lov.

§ 67. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder straks i Kraft, dog har Bestemmelsen i § 56, 1. Stk., Gyldighed fra 1. April 1946.

I den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning uddybes en Del af de Problemer, som man i særlig Grad beskæftigede sig med, nærmere. Det oplyses saaledes, at der i Udvalget havde været fremsat Forslag om at udvide *Begrebet børnerig Familie* til ogsaa at omfatte Familier med kun to hjemmeværende Børn under 16 Aar. Heroverfor blev fra anden Side fremført — hedder det videre i Betænkningen —, at det dog vil være rigtigst først at tilvejebringe det fornødne Antal Lejligheder til Brug for Familier med 3 eller flere Børn, og herom er der ingen Uenighed, hvorfor man har undladt at stille Ændringsforslag, idet der i øvrigt gøres opmærksom paa, at der i Henhold til Forslagets § 34 vil kunne gives Huslejetilskud til *enligtstillede Forsørgere* med 2 Børn.

Udvalget er med Indenrigsministeren enigt i, at det ved Ministeriets fremtidige Laangivning til Opførelse af Lejligheder for børnerige Familier bør paases, at en Del af disse Lejligheder kommer til at svare til Behovet hos Familier med mange Børn og stilles til Raadighed for saadanne Familier. Udvalget mener, at man maa tilstræbe, at Lejligheder, hvortil der ydes Huslejetilskud, ikke har flere end 2 *Personer pr. Værelse*, ligesom Udvalget lægger Vægt paa, at det hidtil tilladte *Minimum for Lejligheders Flademaal søges forhøjet noget*. End-

videre er der mellem Indenrigsministeren og Udvalget Enighed om, at Bestemmelsen i § 11, sidste Stk., hvorefter Ministeren over for et vist Byggeri kan fritage for Forpligtelsen til at indrette Lejligheder for børnerige Familier, mod at Laantageren ved andet Byggeri i Kommunen opfører et tilsvarende større Antal saadanne Lejligheder, almindeligvis kun kan anvendes, hvor disse andre Lejligheder opføres i frie Omgivelser.

I Udvalget har der ifølge Betænkningen fra forskellige Sider været fremført Ønske om, at der for Nybyggeriet ogsaa gennemførtes en midlertidig Skattefritagelse for *Bygningskatter til Amtet*, men da Indenrigsministeren modsatte sig dette, har man undladt paa nærværende Tidspunkt at stille Ændringsforslag.

Udvalget har gjort sig bekendt med de som Bilag til Lovforslaget optagne Udkast til *Normalvedtægter for en Andelsboligforening, et Boligaktieselskab og en selvejende Byggevirksomhed*. Udvalget kan tilslutte sig Hovedlinierne i disse Vedtægter og forudsætter, at de lægges til Grund for Indenrigsministeriets Godkendelse af nye Foreningers, Selskabers og selvejende Byggevirksomheders Vedtægter. Udvalget forudsætter endvidere, at Indenrigsministeriet optager de bestaaende Boligforeningers, Boligselskabers og selvejende Byggevirksomheders Vedtægter til Revision med det Formaal i disse at indarbejde de ovennævnte Normalvedtægters Bestemmelser, idet Udvalget dog er indforstaaet med, at der ved en saadan Indarbejdning tages de særlige Hensyn, som Indenrigsministeriet finder formaalstjenlige under Hensyn til en almindelig Bedømmelse af de enkelte Foreningers, Selskabers og selvejende Byggevirksomheders hidtidige Virksomhed og Udvikling.

Med Hensyn til den i Lovforslagets § 18 omhandlede *Ret for Lejeren til Rente af Andel i Opsparing eller Overskud* vil denne for de bestaaende Foreninger, Selskaber og selvejende Byggevirksomheder først kunne gennemføres for det fremtidige Byggeri, og Udvalget er indforstaaet med, at der gives en rimelig Tidsfrist for Ordningens Gennemførelse. Udvalget er i denne Forbindelse tillige indforstaaet med, at Indenrigsministeriet efter Forhandling med de enkelte Foreninger, Selskaber og selvejende Byggevirksomheder kan træffe nærmere Bestemmelse om, hvor stor en Procentdel der skal tilfalde den rentegivende Del af Byggefonden, jfr. *Normalvedtægternes* § 9, ligesom Udvalget ikke mener, der vil kunne indvendes noget afgørende imod, om Overskuddets Godskrivning til de enkelte Lejere skete f. Eks. hvert 5. Aar i Stedet for hvert Aar, saaledes som det forudsættes i *Normalvedtægternes* § 9.

I Tilslutning hertil udtaler Udvalget, at Indenrigsministeriet bør kunne godkende, at *Lejerne faar en vis Repræsentation inden for de selvejende Byggevirksomheder*, forudsat at den paa-

gældende Kommunalbestyrelse tiltræder det. Man kan i saa Henseende saavel som med Hensyn til Valg af Bestyrelse i saadanne Virksomheder tiltræde de Synspunkter, der er fremsat af Professor *Sindballe* i en Skrivelse til Udvalget vedrørende Statens Forhold til Byggeriet. Ogsaa i *Boligaktieselskaber* vil det kunne være naturligt at give en vis Repræsentation for Lejerne eller det offentlige i Selskabets Ledelse eller i dets enkelte Afdelinger.

Under Udvalgets Forhandlinger viste det sig ifølge Betænkningen, at der i Udvalget var overvejende Stemning for Oprettelsen af et *Bygningsforskningsinstitut*; men da Indenrigsministeren over for Udvalget erklærede, at der forberedtes Forslag i saa Henseende, undlod Udvalget at stille Ændringsforslag paa dette Punkt, idet man udtalte Forventningen om, at Ministeren vilde kunne fremsætte sit Forslag ved Begyndelsen af næste Rigsdagssamling.

Udvalget fremhævede i et Samraad med Indenrigsministeren, at »*Kredit- og Hypotekforeningerne* i deres Laangivning til det nye Byggeri stadig synes at holde sig inden for en saa snæver Laanegrænse, at det, alle Forhold taget i Betragtning (herunder ogsaa ethvert Hensyn til den fornødne Sikkerhed), maa anses for urimeligt, hvorfor Udvalget maatte gøre opmærksom paa, at en eventuel Fortsættelse af en Laanepolitik efter disse Linier nødvendigvis maa faa en skadelig Indflydelse paa den kommende Tids Byggeri og da i særlig Grad paa det forretningsmæssige Byggeri«. Ministeren gav Tilsagn om at drøfte herhenhørende Spørgsmaal med Kreditinstitutionerne.

I et Samraad med Socialministeren fremhævede Udvalget over for Ministeren det ønskelige i, at der tilvejebringes en Ordning, hvorefter der af Staten blev ydet Landkommunerne en vis *Støtte til Opførelse af Alderdomshjem*, hvor saadanne maatte savnes, og henledte i denne Forbindelse Opmærksomheden paa et i saa Henseende af Udvalget vedrørende Statens Forhold til Byggeriet i dets Betænkning II fremsat Forslag. Ministeren gav Tilsagn om at tage Sagen op til snarlig Behandling.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget udtalte *Bertel Dahlgaard* som Udvalgets Ordfører, at der i Udvalget utvivlsomt havde været »forskellige Meninger om baade dette og hint, som Forslaget indeholder, men alligevel tør jeg vist sige paa Udvalgets Vegne, at man fra alle Sider er enig om, at der med dette Lovværk, der er blevet til ved et langvarigt Samarbejde mellem Partierne, ved en grundig Behandling af den højtærede Indenrigsminister og den Administration, han staar i Spidsen for, er lagt et Grundlag af den største Betydning for Fremtidens Boligbyggeri. De Principper, der med alle Partiers Godkendelse blev nedlagt i Loven af 11. April 1938, er fast-

holdt, men de er her videre udbygget og suppleret, og der er givet denne Lovgivning et Omfang, som under Forudsætning af et bæredygtigt Grundlag i Landets almindelige Økonomi giver Haab om, at vi kan overvinde den Bolignød, vi kender i Dag, og som vi alle ved drager saa ulykkelige Følger efter sig.

Leth Mouritzen (D. K.) begrundede de kommunistiske Ændringsforslag. Han udtalte ved den Lejlighed, at hans Parti ikke kunde beklage sig over, at mange af dets Tanker ikke havde mødt Velvilje i Udvalget. »Der er fra den højtærede Indenrigsminister med Tilslutning fra hele Udvalget foreslaaet en Række Ændringer til Lovforslaget, som er Forbedringer af mere eller mindre omfattende Art, og som maa hilses med Tilfredshed. Flere af dem er Udtryk for Tanker, jeg selv fremsatte ved første Behandling af Lovforslaget. Herudover har en Række af de Spørgsmaal, jeg har rejst i Udvalget, opnaaet en vis Anerkendelse gennem de Bemærkninger, der er vedføjet Betænkningen. Udvalget udtaler her i flere Tilfælde sin principielle Tilslutning og Forstaaelse, uden at man dog ønsker at drage Konsekvensen heraf og fæstne Tankerne i Loven.« Paa visse Punkter var Taleren derfor ikke enig med Udvalgsflertallet og Ministeren, hvilket havde fundet Udtryk i de kommunistiske Ændringsforslag.

Aidt udtalte paa Dansk Samlings Vegne, at flere af de kommunistiske Ændringsforslag i høj Grad tiltalte ham, hvorfor han da ogsaa vilde anbefale at stemme for dem. Andre af dem kunde han ikke gaa med til; til flere af disse havde han imidlertid stillet de ovenfor omtalte Underændringsforslag, som han anbefalede, men uden at faa Tilslutning til dem fra andre Partiers Side.

Fr. Dalgaard (S.) fandt, at Lovforslaget i væsentlig Grad vilde blive forbedret ved Vedtagelsen af de Ændringsforslag, som man var enedes om i Udvalget. Han var paa adskillige Punkter ikke ganske tilfredsstillet og havde paa nogle Punkter overhovedet ikke faaet nogen virkelig Tilslutning til sine Synspunkter, men som Helhed maatte man sige, at der var opnaaet væsentlige Forbedringer under Udvalgsarbejdet.

Kristen Amby (K. F.) fandt Anledning til at fremhæve, at Lovforslaget ikke, som det var blevet gjort gældende fra forskellig Side i den offentlige Diskussion, tilsigtede en Socialisering af Boligbyggeriet. Han støttedes heri af *Indenrigsministeren*, der betegnede det som fuldstændig urimeligt at tale om Socialisering i denre Forbindelse. »Hvad vi har gjort med dette Forslag,« udtalte han, »er dette, at vi har sagt til de private Bygherrer: Hvis I vil øve en Indsats, saa er der Plads for den, saa giver vi Jer en vis Støtte, betinget af enkelte Kontrolforanstaltninger, som man altid maa have, naar det offentlige skal yde Støtte, men ikke større, end at I til sin Tid vil kunne

komme ud af det og over i den frie Virksomhed, som jeg for min Part tror er nødvendig, om Byggeriet i Danmark i det hele taget skal kunne trives paa tilstrækkelig god Grund.»

I *Landstinget* gennemførtes Lovforslaget uden Udvalgsbehandling.

65. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 400 af 22. August 1945 om Boliganvisning. (Forslag til Lov om Forlængelse af Lov Nr. 400 af 22. August 1945 om Boliganvisning). (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 4679. — C. Sp. 1913 og 1931].

Fremsat i *Folketinget* $12/4$ (F. Sp. 4416). 1. Beh. $24/4$ (F. Sp. 4570). Partiernes Ordførere: Rasmus Hansen, Lorentzen, Aksel Møller, Leth Mouritzen, Johs. Christiansen og Aidt. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje med senere Ændringer (se Side 362). Betænkning (B. Sp. 1205) afgivet $25/5$. (Ordfører: Aksel Møller). 2. Beh. $28/5$ (F. Sp. 5787). 3. Beh. $28/5$ (F. Sp. 5835). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/5$ (L. Sp. 1536, jfr. 1522). Partiernes Ordførere: P. Christiansen, Jens Jensen, Bouet og Lannung. 2. Beh. $29/5$ (L. Sp. 1539). 3. Beh. $29/5$ (L. Sp. 1542). *Loven stadfæstet 31. Maj 1946.* (Lov-Tid. Nr. 296).

Paa Grund af den stadig stigende Boligmangel blev der ved Loven af 22. August 1945 givet Kommunerne Adgang til at gennemføre *tvungen Boliganvisning*, saa at al Udlejning af Beboelseslejligheder underkastedes offentlig Kontrol. Lovens Regler gælder umiddelbart for Københavns, Frederiksberg og Gentofte Kommuner. I øvrigt har 54 Kommuner benyttet sig af Adgangen til at indføre tvungen Boliganvisning.

Angaaende Boliganvisningens Omfang foreligger der Oplysning om, at Boliganvisningsudvalget i København, siden det traadte i Funktion den 15. September 1945 og indtil Udgangen af Januar 1946, har godkendt Udlejningen af 4 519 Beboelseslejligheder i Kommunen. Fra disse Lejligheder fraflyttede 7 334 voksne og 2 948 Børn og tilflyttede 8 611 voksne og 5 116 Børn. Børneantallet i disse Lejligheder er altsaa blevet forøget med næsten 80 pCt.; i Opgørelsen over

tilflyttede Personer indgaar dog de Personer, der er indflyttet i de ca. 200 nye Lejligheder, der er blevet udlejet i Perioden.

Boliganvisningsloven udløb 31. Maj 1946, men foresloges af Indenrigsministeren *forlænget for et Aar* i uændret Skikkelse.

Under Behandlingen i Folketinget undergik Lovforslaget forskellige Ændringer, hvorved Loven, hvis Titel samtidig ændredes, fik følgende Affattelse:

§ 1.

I Lov Nr. 400 af 22. August 1945 om Boliganvisning foretages følgende Ændringer og Tilføjelser:

Til § 3. Til § 3 føjes som nyt Stykke:

»Har en udlejet Lejlighed henstaaet *ubeboet i et Aar*, er Lejeren og tillige Udlejeren, naar denne bliver bekendt med Forholdet, pligtig at foretage *Anmeldelse* herom til det i § 2 omhandlede Udvalg, der da kan *forlange Lejemaalet ophævet*, medmindre Lejerens Fraværelse skyldes Sygdom, Forretningsrejse, Militærtjeneste, midlertidig Forflyttelse el. lign.«

Til § 5. I § 5 indføjes som nyt Stk. 3 og 4:

»En Lejlighed kan efter Lejerens Død *udlejes til en Person, som i mindst 2 Aar har haft fælles Husstand med den afdøde*, naar det over for Udvalget godtgøres, at den paagældende i væsentlig Grad har bidraget til Husstandens Opretholdelse.

Uanset at de i Stk. 3 nævnte Betingelser er opfyldt, kan Udvalget dog, saafremt den nye Lejers Husstand ikke udgør mere end to Personer, og Lejligheden har mere end tre Værelser, nægte at godkende Lejemalets Indgaaelse, naar Udvalget inden en Maaned før det Tidspunkt, da afdødes Lejemaal i Henhold til § 65 i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje kan bringes til Ophør, kan anvisse den nye Lejer en anden Lejlighed med tre Værelser beliggende i samme Bydel som den af den paagældende hidtil beboede Lejlighed og med samme Bekvemmeligheder som denne.«

Tidligere Stk. 3 bliver Stk. 5.

Til § 6. § 6, Stk. 2, affattes saaledes:

»Lovens Regler finder *ikke Anvendelse paa*

- 1) Beboelseslejlighed, der lovligt agtes benyttet af Ejeren,
- 2) Tjenestebolig for en Person, der er ansat i offentlig Tjeneste,

- 3) Beboelseslejlighed, der den 23. Maj 1946 var udlejet til en Person, der er Funktionær ved Ejendommens Drift, eller anvendes til privat Tjenestebolig, saa længe Lejligheden benyttes til de nævnte Formaal,
- 4) Beboelseslejlighed, der staar i umiddelbar Forbindelse med Forretningslokale og udlejes i Forbindelse med dette.«

I 1945-Loven var Punkt 2) affattet saaledes: »Tjenestebolig for en Person, der er ansat i offentlig *eller privat* Tjeneste« og Punkt 3) saaledes: »Beboelseslejlighed, der udlejes til en Person, der er Funktionær ved Ejendommens Drift.« Punkt 1) og 4) er uændrede.

Til § 8. § 8, Stk. 3, affattes saaledes:

»Kommunen afholder Udvalgets Udgifter til Kontorhold m. v., herunder Medlemmernes Udlæg i Anledning af Hvervet. Hvor Forholdene taler derfor, kan Kommunalbestyrelsen tillægge Formanden og de øvrige Medlemmer Vedlerag for deres Virksomhed.«

Ved den ændrede Affattelse gives der Kommunalbestyrelsen en Ret til at tillægge Formand og Medlemmer af Boliganvisningsudvalgene et Honorar og Dækning for Udlæg.

Til § 9. I § 9, Stk. 1, 2. Pkt., indføjes i Slutningen: »eller har undladt at foretage Anmeldelse i Henhold til § 3, Stk. 3.«

Den paagældende Bestemmelse drejer sig om Straf for Overtrædelse af Lovens Forskrifter.

Til § 10. »1946« ændres til: »1947«.

§ 2.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Juni 1946.

Samtlige Ændringer var bragt i Forslag af Indenrigsministeren og tiltraadt af et Flertal (S., V., K. F. og R. V.) inden for det Folketingsudvalg, der behandlede saavel dette Forslag som et socialdemokratisk Lovforslag om Ændring af Boliganvisningsloven (se Side 852) og det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag om Ændringer i Lejeloven (se Side 362). Hensigten med disse Ændringer var ifølge Udvalgets Betænkning at fastsætte Regler for en Del Forhold, om hvilke Erfaringerne havde vist det ønskeligt at lovgive.

De *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer stillede Underændringsforslag om, at Lejernes Repræsentation i Boliganvisningsudvalgene skulde udvides fra 1 til 2 Medlemmer, det vil sige samme Antal som Grundejernes, idet man i Betænkningen henviser til, at Lejere og Grundejere er ligeligt repræsenteret i saavel Boligretten som Fremlejenævnene i Medfør af Lejelovens Bestemmelser derom.

Desuden stillede Kommunerne Underændringsforslag om til 1945-Lovens § 3 at føje som nyt 4. Stykke følgende Bestemmelse, der var overført fra det socialdemokratiske Lovforslag om Ændring af Boliganvisningsloven:

»Bliver et Beboelseshus (Villa) eller en Beboelseslejlighed paa 4 Beboelsesrum eller flere ledig, er Boliganvisningsudvalget berettiget til at *beslaglægge Lejligheden* mod Betaling af Lejen og til derefter at fremleje Lejligheden til Beboelse for een eller flere Husstande.«

Under Lovforslagets 2. Behandling sammenlignede Udvalgets *Ordfører* (Aksel Møller) de to Lovforslag om Boliganvisning, der havde foreligget til Behandling: Indenrigsministerens og det socialdemokratiske Forslag. Baggrunden for begge disse Forslag var naturligvis Ønsket om saa effektivt som muligt at kunne bekæmpe den raadende Bolignød. Der var en principiel Forskel imellem Forslagene, idet Indenrigsministerens Forslag byggede paa den nugældende Lov, medens det socialdemokratiske Forslag vilde gaa videre og tillade Beslaglæggelse af visse Lejligheder, saa at de kunde komme til at herberge mere end een Familie. Disse to Synspunkter stod over for hinanden i Udvalget, men Udvalgets Flertal enedes om ad Frivillighedens Vej at tilvejebringe saa stort et Udbud af Værelser som overhovedet muligt.

I Overensstemmelse hermed udtalte *Rasmus Hansen* (S.) bl. a.: »Mit Partis Holdning vil ved 2. og 3. Behandling af de her foreliggende Lovforslag være præget af, at vi under Udvalgsarbejdet har opnaaet meget væsentlige Indrømmelser og til Gengæld gjort Indrømmelser. I den Anledning trækker jeg tilbage det Lovforslag om Ændringer af Lov om Boliganvisning, som Medlemmer af den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe har fremsat her i Tinget paa Gruppens Vegne.«

Begge de kommunistiske Underændringsforslag forkastedes med 52 Stemmer mod 14 (D. K.), idet 29 Medlemmer (S.) hverken stemte for eller imod. Den af Indenrigsministeren foreslaaede Tilføjelse til § 5, hvorom der var begæret særskilt Afstemning, blev derefter vedtaget med 80 Stemmer mod 14 (D. K.), medens Indenrigsministerens Ændringsforslag i øvrigt blev vedtaget uden Afstemning.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

66. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje med senere Ændringer. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 4675. — C. Sp. 1909 og 1931].

Fremsat i *Folketinget* $^{12}/_4$ (F. Sp. 4415). 1. Beh. $^{24}/_4$ (F. Sp. 4570). Partiernes Ordførere: Rasmus Hansen, Lorentzen, Aksel Møller, Leth Mouritzen, Johs. Christiansen og Aidt. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lorentzen [Sekretær], Jensen-Broby, N. Chr. Christensen, Thisted Knudsen, Johs. Christiansen, Rasmus Hansen, Fr. Dalgaard, Poul Hansen [Svendborg], Leonhard Hansen, J. Chr. Jensen, Aksel Møller [Formand], Hjermand, Oda Christensen, Leth Mouritzen og Petra Petersen [fra $^{8}/_5$ Rosendahl]). Betænkning (B. Sp. 1205) afgivet $^{25}/_5$. (Ordfører: Aksel Møller). 2. Beh. $^{28}/_5$ (F. Sp. 5787). 3. Beh. $^{28}/_5$ (F. Sp. 5834). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{29}/_5$ (L. Sp. 1522). Partiernes Ordførere: P. Christiansen, Jens Jensen, Bouet og Lannung. 2. Beh. $^{29}/_5$ (L. Sp. 1539). 3. Beh. $^{29}/_5$ (L. Sp. 1541). *Loven stadfæstet 31. Maj 1946.* (Lov-Tid. Nr. 295).

For Lejemaal i det saakaldte »ældre Byggeri«, nemlig vedrørende Boliger eller Lokaler, der var eller havde været udlejet den 1. September 1939, har der, siden Krigen udbrød i 1939, været fastsat væsentlige Begrænsninger i Adgangen til at foretage Opsigelse og gennemføre Lejeforhøjelse. De nugældende Bestemmelser findes i Lov Nr. 254 af 31. Maj 1945. Disse Bestemmelser udløb med Udgangen af Maj Maaaned 1946, men blev, da Vanskelighederne paa Boligomraadet stadig var meget store, af Indenrigsministeren foreslaaet forlænget for 1 Aar.

Det herom fremsatte Lovforslag indeholdt ligeledes en Ændring vedrørende § 73 a, Stk. 1, i Henhold til hvilken Bestemmelse det ikke er tilladt uden Kommunalbestyrelsens Samtykke at sammenlægge to eller flere Beboelseslejligheder. Denne Bestemmelse udelukkede imidlertid ikke Udlejeren fra at *inddrage en Del af en Lejlighed under en anden Lejlighed*. Saadan Sammenlægning er ofte blevet foretaget med det Resultat, at den tilbageværende Del af den formindskede Lejlighed ikke længere er egnet til Familiebeboelse. Bestemmelsen foresloges derfor ændret saaledes, at *Kommunalbe-*

styrelsens Samtykke ogsaa skal indhentes, naar det drejer sig om Sammenlægning af en Del af en Lejlighed med en anden.

Lovforslaget vedtoges paa Rigsdagen med en yderligere Tilføjelse, hvorefter der efter § 45 indføjes en ny § 45 a af følgende Indhold:

»Uanset Reglerne i § 45 er Lejeren af en Lejlighed paa 3 Værelser og derover — under Iagttagelse af de i Loven indeholdte særlige Regler vedrørende Lejemaal om enkelte Værelser og om møbleret Lejlighed eller Del af en saadan — berettiget til at *fremleje en Del af Lejligheden*. Ejeren kan dog forbyde Fremlejemaal, hvis det samlede Antal Personer i Lejligheden derved kommer til at overstige Antallet af Værelser i denne. Lejeren skal i hvert enkelt Tilfælde indhente Ejers Godkendelse af Fremlejemaalet. Nægter Ejeren at tiltræde, at Lejemaal indgaas med den Person, der af Lejeren bringes i Forslag som Fremlejer, eller at godkende Vilkaarene for Lejemaalet, er Lejeren berettiget til at indbringe Spørgsmaalet for det i § 581 omhandlede Nævn eller, saafremt der ikke er nedsat Nævn i Kommunen, for Kommunalbestyrelsen, der da træffer den endelige Afgørelse.

Af Lejebeløbet er *Ejeren berettiget til at oppebære 25 pCt.*

Foranstaaende Bestemmelser, der ikke kommer til Anvendelse, naar Boligafgift eller Leje er nedsat i Henhold til Kap. V i Lov Nr. 235 af 30. April 1946 om Byggeri med offentlig Støtte, kan bringes til Ophør ved kgl. Anordning.«

Paa Rigsdagen behandlede Lovforslaget sammen med det af Indenrigsministeren fremsatte Forslag til Lov om Forlængelse af Boliganvisningsloven og det mere vidtgaaende socialdemokratiske Forslag til Lov om Ændring af samme Lov. Fra socialdemokratisk og kommunistisk Side fandt man ikke Forslaget om Ændring af Lejeloven tilfredsstillende. Under Sagens Behandling i et Udvalg enedes Socialdemokratiet dog med Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre om Gennemførelse af Lovforslaget med den nævnte Tilføjelse (§ 45 a), medens de kommunistiske Udvalgsmedlemmer stillede tre Ændrings- og Underændringsforslag.

Ifølge det første af disse skulde Ejeren kun have 10 pCt. af Fremlejebeløbet i Henhold til § 45 a i Stedet for som foreslaaet 25 pCt.

Ifølge det andet skulde Lejeloven finde Anvendelse paa alle Lejemaal om Boliger eller Lokaler, der var eller havde

været udlejet den 1. Januar 1945 i Stedet for den 1. September 1939.

Dette begrundedes med, at »Motiveringen for Indførelsen af Opdagelsesbestemmelserne vedrørende Lejeforhøjelse og Opsigelse gældende for Lejemaal om Boliger eller Lokaler, der er udlejet efter den 1. September 1939, var, at der ikke skulde lægges Boligbyggeriet under Krigen hindrende Restriktioner i Vejen, saaledes at de forhøjede Byggeomkostninger kunde paavirke Lejen ud over 1939-Niveauet, hvortil Hjemmelen findes i Lejelovsbekendtgørelse Nr. 266 af 29. Maj 1943 §§ 55 og 57. Muligheden for en Regulering af Lejen over for fejlagtige Bygningsomkostningskalkulationer har nu været til Stede i et saa langt Tidsrum, at Bygherrerne har haft tilstrækkelig Anledning til at sikre sig, at Lejen blev afpasset efter Udgifterne. Ligeledes har der ved de 3-aarige Perioders Udløb været Anledning til at opsigte uønskede Lejere, hvorfor man finder det ubilligt fremdeles at opretholde denne Fortrinsstilling for Bygherrerne af det nyere Byggeri over for Byggeriet før 1939. Da Mindretallet, som principielt er Modstander af enhver Fortrinsstilling for Byggeriet, erkender, at der ikke for Tiden kan samles Flertal for at slette Skellet mellem det ældre og det nyere Byggeri, uagtet Forudsætningerne for Opretholdelsen i Dag er bortfaldet, ønsker man at stille Ændringsforslaget under Nr. 3 om, at Datoen forrykkes fra 1. September 1939 til 1. Januar 1945, hvorved opnaas, at Lovens aabenbart urimelige Indhold begrænses. Det er Mindretallets Forudsætning, at Bestemmelsen tages op til generel Revision i den bebudede Kommission«.

Det tredje kommunistiske Ændringsforslag gik ud paa, at § 58 k, Stk. 2, hvorefter Bestemmelserne om Fremlejenævn ikke har Gyldighed for Udlejere af Enkeltværelser i det nye Byggeri, skulde udgaa. Efter Mindretallets Opfattelse har disse Lejere i Forhold til Lejerne i det ældre Byggeri »opnaaet en Fortrinsstilling, som de paa ingen Maade har gjort sig fortjent til, og som det aldrig kan have været Lovgivningsmagtens Hensigt at give dem«.

I Betænkningen oplyses, at der over for Udvalget er fremsat et saa stort Antal Ønsker om Ændringer i den gældende Lejelovgivning, at deres Opfyldelse maatte kræve en almindelig Revision af denne Lovgivning. Udvalget var imidlertid enig i, at en saadan Revision bør fremgaa af et Kommissionsarbejde, til hvis Resultat de direkte interesserede Parter bør medvirke. Da det foreliggende Forslag om Ændringer i og Tilføjsler til Lejeloven kun skal gælde til Udgangen af Maj 1947, har et Flertal da ment at kunne foreslaa Forslaget vedtaget med den foran gengivne Ændring, idet det herved forudsættes, at Indenrigsministeren nedsætter en Kommission, som

skal kunne *forberede en ny Huslejelovgivning* til Afløsning af det heromhandlede Forslag ved dets Udløb.

Ved 2. Behandling forkastedes de kommunistiske Ændrings- og Underændringsforslag med 48 Stemmer mod 17, idet 30 Medlemmer (for de to sidstnævntes Vedkommende 31 Medlemmer) hverken stemte for eller imod. Det af Indenrigsministeren stillede Ændringsforslag om Tilføjelse af § 45 a vedtoges derefter uden Afstemning.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

67. Lov om Ændring i Lov Nr. 108 af 7. April 1936 om Købstadhypotekforeninger. (Indenrigsminister *Kjær*) [A. Sp. 4015. — C. Sp. 1113 og 1149].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{22}{3}$ (L. Sp. 689). 1. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 740). Partiernes Ordførere: Wittrup, Bækgaard, Bonnichsen og Lannung. 2. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 751). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 818). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3938). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3975). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3978). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 146).

Ved Lov af 15. Marts 1939 blev der givet Adgang for *Kreditforeningerne* til at optage Bestemmelser i Statutterne om Ydelse af de saakaldte *Forhaandslaan*, det vil sige Laan i Ejendomme, der agtes bebygget, imod at der stilles en nærmere fastsat Sikkerhed for, at Laanet vil blive indfriet eller nedbragt, hvis det ikke efter Udløbet af Fristen for den endelige Bebyggelse statutmæssigt kan ydes med det bevilgede Beløb. Fordelen ved *Forhaandslaanene* er, at Bygherren fritages for Risikoen ved Kursfald i Tiden mellem Byggeriets Planlæggelse og dets endelige Finansiering. *Forhaandslaan* ydes nu af de allerfleste Kreditforeninger, og *Laanene* har i Perioder været stærkt efterspurgt.

Under Henvisning hertil blev der over for Indenrigsministeriet fremsat Ønske om, at der af Hensyn til det forventede Nybyggeri ogsaa blev givet Adgang til Optagelse af *Forhaandslaan* i Hypotekforeningerne. Spørgsmaalet har af Indenrigsministeriet været forelagt Hypotekforeningernes staaende Udvalg, og der var inden for Udvalget Enighed om, at de for Tiden herskende særlige Forhold gør det paa-

krævet, at der er Adgang ogsaa for Hypotekforeningerne til at yde Forhaandslaan.

I Indenrigsministeriet udarbejdedes da Forslag til den heromhandlede Lov, hvis Indhold er følgende:

Til Bestemmelsen i § 22, 1. Stk., i Lov Nr. 108 af 7. April 1936 om Købstadhypotekforeninger føjes:

»Ved Bestemmelse i Statutterne kan det fastsættes, at Dækningen for Kasseobligationer kan bestaa af Pantebreve i Ejendomme, der agtes bebygget, saafremt der stilles behørig Bankgaranti eller Sikkerhed i saadanne Aktiver, hvori umyndiges Midler kan anbringes, for, at Laanet vil blive indfriet eller nedbragt, hvis det ikke efter Udløbet af Fristen for den endelige Bebyggelse statutmæssigt kan ydes med det bevilgede Beløb. Det samlede Beløb af saadanne Pantebreve maa ikke overstige $7\frac{1}{2}$ pCt. af Kasseobligationsgælden i den paagældende aabne Serie, men kan dog, saa længe Medlemmerne af en sluttet Serie i Medfør af § 16, Stk. 2, er solidarisk ansvarlige for de af den aabne Serie udstedte Kasseobligationer, andrage indtil 300 000 Kr.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* bad *Bertel Dahlgaard* (R. V.) Indenrigsministeren overveje, om det ikke vilde være ønskeligt, at den Maksimumsprocent af Kasseobligationsgælden, som Forudprioriteringen i den enkelte Forening skal holdes inden for, baade i Kredit- og Hypotekforeningsloven blev forhøjet fra $7\frac{1}{2}$ pCt. til f. Eks. 10 pCt. I Tilslutning hertil opfordrede Taleren Ministeren til med Bykreditforeningerne og Byhypotekforeningerne at drøfte den *Laanepolitik*, de fører. Det er en rimelig Ting, at man under en Konjunkturperiode som den, vi har gennemlevet nu, fører en forsigtig Udlaanspolitik, men hvis Forsigtigheden gaar over en vis Grænse, vil det være ensbetydende med, at disse Kreditforeningsinstitutioner simpelt hen ikke udfører de Funktioner, der er deres Opgave at udføre. »Jeg tror ikke, det gaar an, at man med Hensyn til Nybyggeriet holder sig inden for en saa lav Laanegrænse, som man hidtil har gjort. For Hypotekforeningernes Vedkommende har man i mange Aar holdt sig paa et Laaneniveau, som efterhaanden tenderer mere og mere i Retning af, at Hypotekforeningerne gør sig selv overflødige.«

Indenrigsministeren svarede hertil, at Spørgsmaalet om en Forhøjelse af Maksimumsprocenten $7\frac{1}{2}$, som findes i Lovforslaget, havde været overvejet, men at man som Forholdene i det hele taget laa, mente det bedst at blive staaende ved de

7½ pCt. i Øjeblikket. »Hvad videre angaar Spørgsmaalet om Forhandlinger med Kreditforeningerne, ved jeg, at man paa tidligere Tidspunkter har forhandlet med disse Foreninger, og jeg er egentlig ikke uenig med det ærede Medlem i, at det kunde være meget vel betænkt ogsaa med den hele Situation for Øje, som foreligger i Dag, at optage saadanne nye Forhandlinger om den Laanepolitik, som det vil være rimeligt at føre.«

68. Lov om Overførelse af Kredit- og Hypotekforeningslaan til Serier eller Afdelinger med lavere Rentefod. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 3985. — C. Sp. 1163 og 1167].

Fremsat i *Landstinget* 1°/₃ (L. Sp. 613). 1. Beh. 2°/₃ (L. Sp. 644). Partiernes Ordførere: Chr. J. Hansen, Bækgaard, Jørgen Jørgensen og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Chr. J. Hansen, P. Christiansen, A. P. Hansen, Hans Hansen, Hvid [Formand], Kr. Johansen, Wittrup, Bjerg, Bækgaard, Fuglsang [Sekretær], Gudiksen, Lannung, Foss, Jørgen Jørgensen og M. C. Korsgaard). Betænkning (B. Sp. 961) afgivet 2°/₃. (Ordfører: Chr. J. Hansen). 2. Beh. 2°/₃ (L. Sp. 909). 3. Beh. 2°/₃ (L. Sp. 914). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 2°/₃ (F. Sp. 4033). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Himmelstrup, Aksel Møller og Bertel Dahlgaard. 2. Beh. 2°/₃ (F. Sp. 4042). 3. Beh. 2°/₃ (F. Sp. 4043). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 147).

For at lette Gennemførelsen af *individuelle Konverteringer* af Kreditforeningslaan blev Laantagerne ved Lov Nr. 354 af 26. August 1941 om Overførelse af Kreditforeningslaan til Serier eller Afdelinger med lavere Rentefod, jfr. Lov Nr. 365 af 24. August 1942, fritaget for at søge Samtykke til Overførelsen fra Efterpanthavere og andre i den pantsatte Ejendom berettigede, der stod tilbage for Kreditforeningslaanet, selv om der skete Forskydning i Amortisations-tiden og de øvrige Laanevilkaar, og uanset om der fandt en nærmere angiven moderat Forhøjelse af Laanet Sted.

Lovenes Gyldighed, der udløb den 31. Marts 1943, blev senere forlænget, senest ved Lovanordning Nr. 85 af 8. Marts 1945, der er opretholdt ved Lov Nr. 295 af 22. Juni 1945,

til den 31. Marts 1946. Den forlænges herved yderligere for 2 Aar til 31. Marts 1948.

Samtidig er Lovens Bestemmelser, der hidtil kun har været gældende for Kreditforeninger, udvidet til ogsaa at omfatte *Hypotekforeninger*.

Som Begrundelse for denne Udvidelse anføres i Bemærkningerne til Lovforslaget, at det stedfundne *almindelige Rentefald* har givet Anledning til, at der i samtlige *Hypotekforeninger* er taget Skridt til Aabning af nye 4 pCt. *Serier* eller Afdelinger, og de 4 pCt. Kasseobligationer har — ogsaa for Land-Hypotekforeningernes Vedkommende — kunnet af-sættes til Kurser, der ligger noget over Pari. Under disse Omstændigheder er ogsaa i Hypotekforeningerne Spørgsmaalet om Lettelse af Overgangen fra højere til lavere forrentede Laan traadt mere i Forgrunden, og Indenrigsministeriet har derfor anset det for ønskeligt, at de foran omhandlede, om Overførelse af Kreditforeningslaan gældende Regler udvides til at gælde ogsaa for Hypotekforeningslaan.

Lovforslaget behandledes i *Landstinget* af et Udvalg. Dette modtog Henvendelse fra saavel Assurandør-Societetets Komité som Fællesrepræsentationen for de danske Sparekasser, der hver for sig gav Udtryk for, at de kun med den største Betænkelighed saa Konverteringsloven opretholdt, i Særdeleshed naar den skulde udvides til ogsaa at gælde Hypotekforeninger. I Udvalget erkendte man, at Rentefaldet ikke var uden Ulemper for Forsikringsselskaber, Sparekasser og andre Obligationskøbere, men man lagde til Gengæld Vægt paa dets Betydning for de producerende Erhverv og stillede under Hensyn hertil ikke Ændringsforslag.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

69. Lov om en Laanefond for kortfristede Prioritetslaan. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 3973. — C. Sp. 265 og 1063].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 612). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 642). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Bækgaard, Jørgen Jørgensen og Lannung. 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 693). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 699). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{5}{3}$ (F. Sp. 3616). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Jensen-Brobj, Kristen Amby, Leth Mouritzen og Bertel Dahl-

gaard. 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3708). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3841).
Loven stadfæstet 30. Marts 1946. (Lov-Tid. Nr. 151).

Under Hensyn til den i Efteraaret 1939 indtraadte Svækkelse i Kurserne paa Kredit- og Hypotekforeningernes Kasseobligationer aabnedes der ved Lov Nr. 61 af 26. Februar 1940 Adgang til hos et i dette Øjemed oprettet Institut, *Laanefonden af 1940*, at optage faste, kortfristede Prioritetslaan i Stedet for Kredit- og Hypotekforeningslaan til Dækning af Omkostningerne ved visse Byggearbejder m. v. Renten af de kortfristede Laan blev fastsat saaledes, at Kursen kom til at ligge i Nærheden af Pari, og det var Hensigten, at Bygherrerne ved Optagelsen af saadant Laan skulde kunne undgaa det betydelige Kurstab, der maatte paaregnes, saafremt de havde været henvist til at realisere Kredit- og Hypotekforeningsobligationerne til de lave Kurser, man dengang maatte regne med. Ligeledes undgik Bygherrerne ved Optagelse af kortfristede Laan den Risiko, der ved en Belaaning af Kasseobligationerne var forbundet med Bankens Opsigelsesret.

Ifølge Lovens § 3, Stk. 1, kunde Laan hos Laanefonden af 1940 ikke ydes til Dækning af Omkostninger ved Byggearbejder, der blev afsluttet efter Udgangen af Aaret 1940, men denne Frist blev ved Love af 17. December 1940, 22. December 1941, 19. December 1942 og 1. Juli 1943 samt ved Lovanordninger af 16. Marts 1944 og 8. Marts 1945 forlænget, senest til Udgangen af Marts Maaned 1946. De sidste Forlængelser, der skete paa Tidspunkter, hvor *Fonden i længere Tid ikke havde ydet noget Laan*, var begrundet med det ønskelige i, at Fonden fremdeles i Tilfælde af muligvis pludselig indtrædende Rentestigning kunde staa beredt til *umiddelbar Genoptagelse af sin Virksomhed*, uden at det var nødvendigt først at tilvejebringe ny Lovhjemmel herfor.

Imidlertid vilde det efter Indenrigsministeriets Opfattelse ikke kunne lade sig gøre fortsat Aar efter Aar at forlænge Lovens Gyldighed blot ved at udskyde den Frist, inden hvilken Byggearbejderne skal være afsluttede. I § 6, Stk. 2, i Loven af 26. Februar 1940 var det bestemt, at Laan af Fonden skulde ydes paa Grundlag af Laanetilbud indhentede fra Kredit- og Hypotekforeninger og udbetales med Beløb, der højst svarede til disse Foreningers Laanetilbud omregnet efter Køberkursen den 31. August 1939 for Obligationer i vedkommende Serier eller Afdelinger med Fradrag af 3 Points, saa at Laanefondens Bestyrelse, dersom Laan var tilbudt ydet i en efter den 31. August 1939 aabnet Serie eller Afdeling, skulde fastsætte Kursen under Hensyntagen til Kursen paa Obligationer af tilsvarende Type den nævnte Dato. Men denne Regel, der vedrører et for hele Ordningen fundamentalt Punkt, vilde,

efterhaanden som Tiden gik, komme til at virke mindre rationelt.

Allerede det Landstingsudvalg, der behandlede Forslaget til Loven af 22. December 1941, berørte da ogsaa i sin Betænkning Spørgsmaalet om ved en eventuel yderligere Forlængelse af denne Lovgivning af give Laanefonden en mere permanent Karakter, og i den af vedkommende Landstingsudvalg under 9. December 1942 afgivne Betænkning vedrørende Loven af 19. December 1942 fremhæves det, at Udvalget har drøftet Spørgsmaalet, og at det har indhentet Udtalelser herom fra Danmarks Nationalbank og Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg samt modtaget Deputationer fra »Fællesorganisationen af almennyttige danske Boligselskaber« og »Bygge-Societetet for Danmark«, hvilke Deputationer begge fremsatte Ønske om, at denne Lovgivning blev gjort permanent. Paa Grund af det fremrykkede Tidspunkt naaede Udvalget dog ikke at afslutte Overvejelserne om Spørgsmaalet, og Resultatet blev, at Gyldigheden af den hidtidige Lovgivning blev forlænget $\frac{1}{2}$ Aar, og Udvalget tilkendegav Ønske om senere at faa Lejlighed til at videreføre Forhandlingerne om Sagen.

I Rigsdagssamlingen 1942—43 blev der derefter af Indenrigsministeriet fremsat et Forslag til Lov, hvorefter Laanefonden af 1940 under Betegnelsen »Laanefonden for kortfristede Prioritetslaan« gøres permanent. Efter første Behandling i Landstinget blev Forslaget henvist til et Udvalg, men da Udvalget ikke kunde forventes at afslutte sit Arbejde inden Udløbet af den da gældende Lovs Gyldighedstid, gennemførtes Lov Nr. 331 af 1. Juli 1943, hvorved den hidtidige Lovgivnings Gyldighed forlængedes til Udgangen af Marts Maaned 1944. Paa Grund af Forholdene blev det fremsatte Forslag om en permanent Laaneinstitution imidlertid ikke færdigbehandlet, og man var henvist til ved Lovanordninger yderligere at forlænge den gældende Lovgivnings Gyldighedstid.

Den heromhandlede Lov er — bortset fra nødvendige Ændringer i § 13 — enslydende med det i Rigsdagssamlingen 1942—43 fremsatte Forslag til Lov om en Laanefond for kortfristede Prioritetslaan, der findes omtalt i Aarvog 1942—43, Side 433, og hvorefter Laanefonden alene skal kunne yde Laan i Perioder, hvor Vilkaarene for Optagelse af almindeligt, langfristet Laan paa Grund af svigtende Kurser midlertidigt skønnes ugunstige, hvilket Skøn skal udøves af Indenrigsministeren efter Forhandling med Laanefondens Bestyrelse. Paa samme Maade fastsættes for hver Udlaansperiode det Tidspunkt for Byggearbejdernes Paabegyndelse,

der skal være afgørende for, om der skal kunne ydes Laan af Fonden til Dækning af Byggeudgifterne, og den Obligationkurs, hvorefter Laanene skal omregnes.

Det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag mødte Tilslutning fra alle Sider, om end den kommunistiske Ordfører i Folketinget paa forskellige Punkter kunde have ønsket det ændret.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

70. Lov om Ændring i Lov Nr. 473 af 22. December 1939 om Krigsforsikring af Bygninger. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 4007. — C. Sp. 1075 og 1179].

Fremsat i *Folketinget* $22\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3385). 1. Beh. $25\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3586). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Hans Pinstrup, Aksel Møller, Leth Mouritzen, N. P. Andreasen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Conrad Koefoed, Erik Appel, Jørgen Gram, Heilesen, N. P. Andreasen [Sekretær], J. Chr. Jensen, Fr. Dalgaard, Poul Hansen [Svendborg], Qvist Hansen, Marinus Sørensen, Aksel Møller [Formand], Victor Larsen, Stæhr Johansen, Leth Mouritzen og Lynnerup Nielsen). Betænkning (B. Sp. 925) afgivet $27\frac{1}{3}$. (Ordfører: Aksel Møller). 2. Beh. $28\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3843). 3. Beh. $28\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3888). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 919). 2. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 960). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 965). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 143).

Efter Loven om Krigsforsikring af Bygninger (Aarbog 1939—40, Side 295) skal Bidrag svares i Forhold til Forsikringssummerne ved Krigsforsikringens Afslutning. Da der efter Kapitulationen stadig bestod nogen Risiko for Krigsskade, har Indenrigsministeriet først ved Bekendtgørelse af 21. Marts 1946 erklæret Krigsforsikringen for afsluttet den 31. Marts 1946 Kl. 24. Herefter vil de efter Kapitulationen opførte *Nybygninger og Tilbygninger* være omfattet af Bidragspligten i Henhold til den bestaaende Lov. Da man har anset det for lidet rimeligt, at dette Nybyggeri, der kun har været udsat for en minimal Krigsrisiko, skal belastes med Præmie til Krigsforsikringen, gaar den heromhandlede Lov

ud paa at lægge de den 9. Maj 1945 gældende Forsikringssummer til Grund for Præmieberegningen.

I det i Folketinget fremsatte Lovforslag var der endvidere optaget en Bestemmelse om, at der i Tilfælde, hvor der i Tiden efter den 9. Maj 1945 er foretaget Nedsættelse i Forsikringssummerne, skulde tages Hensyn til Nedsættelsen, saafremt denne skyldtes en inden den 21. Marts 1946 foretagen Omvurdering. Denne Bestemmelse blev fjernet under Behandlingen i Folketinget med den Begrundelse, at det maatte formodes, at Adgangen til Nedsættelse af Brandforsikringssummerne havde været af mere tilfældig Natur.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

71. Lov om Ændring i Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943 angaaende Erhvervelse af fast Ejendom, jfr. Lov Nr. 308 af 29. Juni 1945. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 7099. — C. Sp. 2215 og 2251].

Fremsat i *Folketinget* $2^{8}/_{5}$ (F. Sp. 5778). 1. Beh. $1^{3}/_{6}$ (F. Sp. 6079). Partiernes Ordførere: Carl Petersen, Laurits Pedersen, Fibiger, Fuglsang og Bertel Dahlgaard. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Laurits Pedersen [Formand], Jens Chr. Christensen, Lorentzen, Hans Pinstrup, Bertel Dahlgaard, Carl Petersen, Bille, Johs. Hansen, Hauberg, Kolbjørn, Fibiger [Sekretær], Kristen Amby, Chr. R. Christensen, Fuglsang og Lynnerup Nielsen). Betænkning (B. Sp. 2305) afgivet $2^{7}/_{6}$. (Ordfører: Laurits Pedersen). 2. Beh. $2^{8}/_{6}$ (F. Sp. 6549). 3. Beh. $2^{8}/_{6}$ (F. Sp. 6555). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $2^{8}/_{6}$ (L. Sp. 1767). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Bækgaard, M. C. Korsgaard og Lannung. 2. Beh. $2^{8}/_{6}$ (L. Sp. 1773). 3. Beh. $2^{8}/_{6}$ (L. Sp. 1775). *Loven stadfæstet 29. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 357).

Ved Loven opretholdes ovennævnte Lov (Aarvog 1942 —43, Side 268, og Aarvog 1945, Side 171), der udløb 30. Juni 1946, indtil 31. December 1946, dog saaledes at den paa et hvilket som helst Tidspunkt *kan ophæves ved kgl. Anordning*.

Samtidig er der foretaget følgende *Ændringer* i Loven:

1°. Ifølge § 3, Stk. 1, Litra 3, har det hidtil været saaledes, at Tilladelse til Køb af en fast Ejendom var ufor- nøden, saafremt Køberen eller Sælgeren var Staten eller Statens

Jordfond. Det samme gælder nu, naar Køberen eller Sælgeren er en *Kommune*.

2°. Endvidere er ifølge et nyttilføjet Litra 7 under § 3, Stk. 1, Tilladelse fremtidig ufofnøden, saafremt Køberen er en *Boligforening*, et *Boligselskab*, en selvejende *Byggevirksomhed* eller en *filantropisk Virksomhed*, hvis Vedtægter er godkendt i Henhold til Lovgivningen om Byggeri med offentlig Støtte, eller som har faaet Tilsagn om Statslaan eller Statstilskud i Henhold til nævnte Lovgivning til Opførelse af Bebyggelse paa Ejendommen.

Begge disse Tilføjelser blev indsat i Folketinget, hvor man ligeledes begrænsede Lovens Gyldighedstid, saa at den kun skal gælde til Udgangen af 1946 i Stedet for som oprindeligt foreslaaet til 30. Juni 1947.

3°. I § 4 bestemmes, at frivillig Aftale om Overdragelse af fast Ejendom er ugyldig, saafremt den ikke er indgaaet med den, som ifølge tinglyst Skøde er Ejer af Ejendommen, dog med Mulighed for Dispensation. Denne Bestemmelse finder fremtidig ikke Anvendelse paa *Overdragelser*, der sker i Henhold til Lovgivningen om Foranstaltninger til Fremme af en hensigtsmaessig Jordfordeling mellem Landejendomme.

Yderligere bemyndiger Loven Indenrigsministeren til at lade Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943 optrykke med de Ændringer, der er en Følge af de senere vedtagne Forlængelseslove.

Ved Fremsættelsen udtalte *Indenrigsministeren*: »Ved Lov af 30. Marts 1946 blev Gælds begrænsningsloven forlænget til 30. Juni 1947. En tilsvarende Forlængelse bør man efter min Mening give Loven angaaende Erhvervelse af fast Ejendom. Der er en nær Forbindelse mellem de to Love, der begge søger at formindske de ekstraordinære økonomiske Forholds Virkninger paa Prisniveauet for faste Ejendomme. Ligesom man under Hensyntagen til den stadigt herskende Pengerigelighed fandt det nødvendigt at lade Gælds begrænsningsloven løbe videre endnu en Tid, bør man foreløbig opretholde den i Ejendomsloven omhandlede Kontrol med Omsætningen af faste Ejendomme.

Det er vanskeligt i Tal at illustrere *Lovens Virkninger*. Saa meget kan dog siges, at Loven utvivlsomt har betydet en Bremse paa Omsætningen af Ejendomme, og at den ogsaa i nogen Grad har holdt Salgspriserne nede, for saa vidt angaar de af Loven omfattede Handeler. I øvrigt maa Loven ogsaa

antages at have modvirket »Aflødning« af Landbrugsejendomme og Salg til Ikke-Landmænd.

Landbrugsministeriets Bevillingsudvalg, som administrerer Loven, for saa vidt angaar Landbrugsejendomme uden for Sønderjylland, og Indenrigsministeriets Ejendomsudvalg, der behandler Sagerne om Ikke-Landbrugsejendomme, har anbefalet, at Loven forlænges, ligesom De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger er gaaet ind for en Forlængelse. Man bør dog efter min Mening gøre det muligt at bringe denne Lov, som jo er af ekstraordinær Karakter, til Ophør, saa snart det er forsvarligt, og Forslaget indeholder derfor en Bestemmelse om, at Loven — ligesom det er Tilfældet med Gældsbegrænsningsloven — naar som helst skal kunne ophæves ved kgl. Anordning.«

Lovforslaget mødte i *Folketinget* Tilslutning fra samtlige Ordførere med Undtagelse af *Fibiger* (K. F.), der ikke følte sig overbevist om, at det var nødvendigt fortsat at forlænge Loven og derfor ønskede Sagen nærmere overvejet i et Udvalg. *Fuglsang* (D. K.) gjorde dog gældende, at der maatte noget mere til i Retning af Foranstaltninger til Nedbringelse af Ejendomspriserne.

I det Udvalg, som nedsattes til Behandling af Sagen, stillede Indenrigsministeren med Tilslutning af et Flertal Forslag om de foran omtalte Ændringer. Fra kommunistisk Side stemte man imod Ændringsforslaget om Forkortelse af Lovens Gyldighedsperiode, hvilket Ændringsforslag Det konservative Folkeparti støttede. De øvrige af Indenrigsministeren foreslaaede Ændringer vedtoges enstemmigt, idet de Konservative undlod at stemme.

De *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer stillede to Ændringsforslag, der begge forkastedes med alle øvrige afgivne Stemmer mod Kommunisternes egne.

Det første af disse Ændringsforslag gik ud paa, at der til § 2 i Loven af 8. Juli 1943 skulde føjes følgende nye Stykke som Stk. 5:

»Købesummen ved Erhvervelse af fast Ejendom maa ikke overstige Ejendomsskyldværdien med mere end 10 pCt.«

Det andet gik ud paa, at Adgangen til at ophæve Loven ved kgl. Anordning skulde udgaa.

Fra *konservativ* Side udtales i Betænkningen, at man ikke kan medvirke til, at Loven forlænges. »Mindretallet er af den Opfattelse, at Loven under Krigen havde sin Betydning, saa Ejendomspriserne ikke steg til Fantasipriser. Da Ejendomspriserne i det store og hele nu er nedadgaaende, mener Mindretallet, at det er upaakrævet at opretholde Krigstidens Restriktioner paa dette Omraade.«

Ved Lovforslagets 2. Behandling fremhævede *Ordføreren* (Laurits Pedersen), at de af Indenrigsministeren stillede Ændringsforslag understregede Lovens midlertidige Karakter, og *Indenrigsministeren* udtalte, at han med Glæde saa hen til den Dag, da man kunde ophæve Loven. Og han havde det Indtryk, at »det samme gælder ikke alene det Parti, jeg tilhører, men ogsaa de andre Partier, som vil medvirke til Lovens Forlængelse. Den Omstændighed, at man har foreslaaet Forlængelse for et halvt Aar i Stedet for et helt Aar, er jo ogsaa Udtryk herfor, og det samme gælder Bestemmelsen om, at Loven naar som helst kan ophæves ved kgl. Anordning. Der er altsaa ikke fra nogen Side, heller ikke fra min, nogen Lyst til at opretholde Loven længere end lige akkurat saa længe, som det er absolut nødvendigt.«

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 77 Stemmer mod 13.

I *Landstinget* anbefalede *Hans Hansen* (S.) og *Bækgaard* (V.) Lovforslaget til uændret Vedtagelse. *Lannung* (R. V.) kunde ogsaa stemme for det, men henstillede indtrængende til Ministeren, at Loven blev ophævet, saa snart Ministeren fandt det forsvarligt. Desuden henstillede han, at man i den Overgangsperiode, som der blev Tale om, stillede sig lempeligere ved Tilladelsesgivelse, end det hidtil havde været Tilfældet. *M. C. Korsgaard* (K. F.) anbefalede ligesom den konservative *Ordfører* i Folketinget, at man stemte imod Lovforslaget. Dette vedtoges ved 3. Behandling med 36 Stemmer mod 8.

72. Lov om Raadigheden over visse faste Ejendomme, der er overgaaet i Statens Eje (Skødeklausulejendomme) m. m. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 4681. — C. Sp. 1953 og 2049].

Fremsat i *Folketinget* $12/4$ (F. Sp. 4410). 1. Beh. $29/4$ (F. Sp. 4641). Partiernes *Ordførere*: *Hækkerup*, *Øllgaard*, *Chr. R. Christensen*, *Robert Mikkelsen* og *Bertel Dahlgaard*. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Øllgaard* [Formand], *Jørgen Gram*, *Hauch*, *Hans Pinstrup*, *Bertel Dahlgaard*, *Hækkerup*, *Fr. Dalgaard*, *Leonhard Hansen*, *Qvist Hansen*, *Carl Petersen*, *Chr. R. Christensen* [Sekretær], *Bartholdy*, *Erna Sørensen*, *Robert Mikkelsen* og *Lynnerup Nielsen*). Betænkning (B. Sp. 1221) afgivet $29/5$. (*Ordfører*: *Øllgaard*). 2. Beh. $11/6$ (F. Sp. 5983). 3. Beh. $13/6$ (F. Sp. 6078). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $14/6$ (L. Sp. 1582). Partiernes *Ordførere*:

Ingeborg Hansen, Fuglsang, Jørgen Jørgensen og Oluf Johansen. 2. Beh. $1\frac{9}{6}$ (L. Sp. 1597). 3. Beh. $2\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1604). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 377).

Under 16. Maj 1945 nedsatte Indenrigsministeriet et Udvalg »til Undersøgelse af de Spørgsmaal, som vil opstaa i Forbindelse med *Afviklingen af den tyske Værnemagts Benyttelse af faste Ejendomme her i Landet*, samt til at fremkomme med Forslag til de Lovbestemmelser, der i denne Anledning maatte anses nødvendige«.

Dette Udvalg (Indenrigsministeriets Afviklingsudvalg af 16. Maj 1945) afgav under 2. Marts 1946 en Betænkning, der bl. a. indeholdt et Udkast til Lov om Raadigheden over visse faste Ejendomme, der er overgaaet i Statens Eje (Skødeklausejendomme) m. m., hvilket Udkast omtrent uforandret blev benyttet ved Udarbejdelsen af Forslaget til den heromhandlede Lov.

For saa vidt angaar saadanne af den tyske Værnemagt benyttede Ejendomme, som stadig tilhører den oprindelige Ejer, og for hvilke der derfor alene er betalt Leje, frembyder Afviklingen af Brugsforholdet ikke større principielle Vanskeligheder, og denne Afvikling er da ogsaa forlængst paa-begyndt. Derimod stiller Sagen sig anderledes med Hensyn til de talrige Ejendomme, der er udgaaet af privat Eje, fordi Værnemagten har foretaget større Anlæg eller Foranstaltninger, der medførte Indgreb i Ejendommens Substans, og hvor et almindeligt Lejemaal derfor ikke ansaas for en egnet Ordning af Forholdet til Ejeren.

I disse Tilfælde blev der oprettet en særlig Kontraktform, hvorefter Ejeren »udlejede« sin Ejendom til Værnemagten mod et Vederlag, svarende til Ejendommens Værdi, men saaledes at han forpligtede sig til uden yderligere Vederlag at meddele den danske Ståt endeligt Skøde paa Ejendommen (saakaldt »Skødeklause«). Til paa sine Vegne og med fuldt forbindende Virkning for sig at udstede saadant Skøde gav han som Regel samtidig en uigenkaldelig Bemyndigelse til en dansk Myndighed (Indenrigsministeriet, vedkommende Amtmand eller Borgmester).

Ved § 5, Stk. 2, i midlertidig Lov Nr. 362 af 19. Juli 1943, jfr. Lovanordningerne Nr. 121 af 30. Marts 1944 og Nr. 114 af 16. Marts 1945, er der dog tillagt de tidligere

Ejere Ret til mod Vederlag at faa Ejendommene tilbagegivet, naar de Hensyn, der har nødvendiggjort Beslaglæggelsen, ikke mere bestaar.

Den tyske Værnemagt har ved sine forskellige Foranstaltninger paa disse Ejendomme ofte tilvejebragt Anlæg, som det baade af samfundsøkonomiske, militære og andre Grunde vilde være urimeligt og økonomisk uforsvarligt at sløjfe, alene for derved at bringe de anvendte Ejendomme tilbage til deres tidligere Form og for at lade den tidligere Ejers Tilbagekøbsret ske Fyldest. Saadanne tyske Anlæg m. v. er finansieret paa Bekostning af det danske Samfund, og ved deres Sløjfning vilde meget betydelige Værdier, som kan komme Samfundet til gode, forspildes.

Indenrigsministeriet har derfor ment det ønskeligt at faa tilvejebragt Lovregler om den fremtidige Raadighed over disse Ejendomme, saa at der dels bliver *Adgang til at ophæve den nævnte Tilbagekøbsret*, dels Ret til at foretage saadanne Reguleringer (Sammenlægninger, Udstykninger og Grænseændringer m. v., herunder ogsaa Byplanordninger), som er nødvendige bl. a. for at *retablere de af Værnemagten sønderlemmede Landbrugsejendomme* og om fornødent give dem en passende Form og Størrelse og for i det hele at afvikle Værnemagtens Indgreb paa den bedst mulige Maade.

Afviklingen vil imidlertid blive sinket af det Forhold, at Staten for sit eget Vedkommende maa have truffet endelig Afgørelse om, hvilke Ejendomme den maa ønske bevaret til offentlig Brug. Der er her navnlig Tale om Flyvepladser samt om egentlige militære Anlæg; der kan dog ogsaa tænkes andre Ejendomme, hvis Bevarelse i Statens Eje er paakrævet af Hensyn til samfundsvigtige Formaal.

Det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag gennemførtes paa Rigsdagen med et Par Ændringer, som der nedenfor er gjort Rede for. Hvad Loven gaar ud paa, er i Hovedsagen følgende:

Kapitel I.

Skødeklausejendomme (§§ 1—10).

Det bestemmes heri bl. a., at den Ret, der er tillagt den tidligere Ejer af en Skødeklausejendom til mod Vederlag at faa Ejendommen tilbagegivet, for at kunne gøres gæl-

dende maa *anmeldes* efter nærmere Regler, der ved Bekendtgørelse fastsættes af Indenrigsministeren. Anmeldelsesfristen skal være mindst 4 Uger.

Dersom en Skødeklauselejemodning efter Indenrigsministerens Skøn indgaar i et samlet Anlæg, eller Ejendommen ved tysk Foranstaltning er undergaaet *væsentlig Forandring*, er Indenrigsministeren bemyndiget til efter Forhandling med vedkommende Minister at træffe Bestemmelse om, at *den tidligere Ejers Tilbagekøbsret helt eller delvis bortfalder*, samt om, hvorledes Ejendommen i saa Fald fremtidig skal anvendes til offentligt Formaal. Saa længe der endnu ikke kan træffes Afgørelse om Anvendelse til offentligt Formaal af de nævnte Ejendomme, kan Indenrigsministeren bestemme, at Tilbagekøbsretten midlertidigt ikke kan gøres gældende, dog ikke ud over den 31. Marts 1949.

Saafernt Tilbagekøbsretten ikke bortfalder, kan der, hvor Hensynet til en hensigtsmæssig Jordfordeling eller andre særlige Hensyn kræver det, foretages *Reguleringer af de enkelte Ejendommers indbyrdes Afgrænsning*, og der kan herunder fastsættes en *Byplanordning* for det paagældende Omraade ved Beslutning om et eller flere af de Forhold, der omhandles i § 2 i Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner.

Til at træffe Bestemmelse om disse Reguleringer (Sammenlægninger, Udstykninger og Mageskifter m. m.) nedsættes een eller flere *Kommissioner*. Hver Kommission bestaar af en af Kongen udnævnt Formand, der skal opfylde Betingelserne for at beskikkes til Landsdommer, af 2 af Indenrigsministeren efter Forhandling med Ministeren for Landbrug og Fiskeri og Finansministeren udpegede Medlemmer, hvoraf det ene skal have særlig Indsigt i Bygningsforhold, det andet særlig Indsigt i Landbrugsforhold, samt af to af vedkommende Amtsråd valgte Medlemmer. I Sager, der angaar Udfærdigelse af Byplanbestemmelser, skal Kommissionen antage en af de af Indenrigsministeriet i Henhold til Byplanlovens § 19 udpegede sagkyndige til at vejlede Kommissionen uden at deltage i dens Afstemninger.

Kommissionens Afgørelser er, bortset fra en Beføjelse, der er givet den til Ekspropriation af Arealer til Adgangsveje, endelige.

Paaføres der ved Tilbagekøbsrettens fuldstændige eller delvise Bortfald den tidligere Ejer Tab, der ikke maa anses for dækket ved et tidligere oppebaaret Vederlag, tilkommer der ham fuldstændig Erstatning. Erstatningen fastsættes af Udvalget for Indkvarteringserstatning, hvis Afgørelse inden 4 Uger kan indbringes for Vurderingsnævnet. Vurderingsnævnets Afgørelse er endelig.

Saafremt Tilbagekøbsretten ikke bortfalder, fastsættes *Tilbagekøbsprisen* af Udvalget for Indkvarteringserstatning. Ved Prisfastsættelsen vil der være at tage Hensyn til det for Afstaaelse af Ejendommen ydede Vederlag og til saadanne Raadighedsindskrænkninger, som maatte være paalagt i Henhold til Loven. Ligeledes træffer Udvalget efter Regler, der fastsættes af Finansministeren, Bestemmelse om de nærmere Vilkaar for Købesummens Berigtigelse. Udvalgets Fastsættelse af Tilbagekøbsprisen kan inden 4 Uger indankes for Vurderingsnævnet, hvis Afgørelse er endelig.

Skødeklausejendomme, med Hensyn til hvilke Tilbagekøbsretten bortfalder eller ikke benyttes, overtages af Finansministeren til eventuel Afhændelse.

Saafremt den tidligere Ejer har en *Forkøbsret*, bevarer denne uanset Tilbagekøbsrettens eventuelle Bortfald. Bestemmelsen herom blev indføjet i Folketinget.

Landbrugsejendomme, som overtages af Finansministeriet, kan efter Forhandling mellem Finansministeren og Ministeren for Landbrug og Fiskeri overdrages til *Statens Jordlovsudvalg*. Saadan Overdragelse sidestilles i Forhold til den forkøbsberettigede med et Salg.

Kapitel II.

Værdiforøgelse af lejede og beslaglagte Ejendomme (§§ 11 og 12).

Det bestemmes heri bl. a., at dersom den tyske Værnemagt eller en anden tysk Organisation paa en Ejendom, der ikke er Skødeklausejendom, har opført Bygninger eller foretaget andre Forbedringer, der i væsentlig Grad har forøget Ejendommens Værdi, er Finansministeren berettiget til at kræve den saaledes tilvejebragte *Værdiforøgelse indbetalt i Statskassen*. Ejeren kan dog fremsætte Krav om, at Staten

overtager Ejendommen eller den Del deraf, hvis Værdi er forøget, mod at betale fuld Erstatning for det overtagne uden Hensyn til Forbedringen. Værdifastsættelsen foretages af Udvalget for Indkvarteringserstatning. Udvalgets Afgørelse kan inden 4 Uger indankes for Vurderingsnævnet, hvis Afgørelse er endelig.

Finansministeren kan lade det Beløb, der vil være at indbetale i Statskassen, indestaa som Laan i Ejendommen. Laanet afdrages over 20 Aar og forrentes med $4\frac{1}{4}$ pCt. aarligt. Efter det oprindelige Lovforslag skulde Laanet ydes med oprykkende Panteret, men Bestemmelsen herom blev udtaget i Folketinget, saa at Finansministeren nu er frit stillet i saa Henseende.

Kapitel III.

Fælles Bestemmelser (§§ 13—15).

Dette Kapitel indeholder Bestemmelser om *Fritagelse* for Stempel- og andre Gebyrer til det offentlige i Forbindelse med de Foranstaltninger, som Loven maatte give Anledning til.

Lovforslaget mødte i det store og hele Tilslutning fra alle Sider. Under 1. Behandling i *Folketinget* pegede *Hækkerup* (S.) paa, at den Pris, der var ydet for Skødeklausejendomme, vistnok i adskillige Tilfælde var for høj, og at der kunde være Rimelighed i at gennemføre en Regulering af den. Som Svar herpaa udtalte *Indenrigsministeren*, at en saadan Regulering allerede var i Gang, idet man, hvor det skønnes paakrævet, søgte at gennemføre en Nedsættelse i Henhold til Loven af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger.

I det Udvalg, som Folketinget nedsatte til Behandling af Sagen, drøftede man indgaaende saavel Erstatningsspørgsmaalet som Prisspørgsmaalet ved Tilbagekøb af en Skødeklausejendom. Angaaende Revisionen af afsluttede Erstatningssager udtaler Udvalget i den afgivne Betænkning, at en saadan altid bør baseres paa en virkelig Undersøgelse, hvortil som oftest vil høre en Besigtigelse, saaledes at de trufne Afgørelser er sagligt bedst muligt underbygget og med skønsom Hensynstagen til de paagældende saavel som til Statens Interesser.

Angaaende Prisansættelsen ved Tilbagekøbet udtaler Udvalget, at der bør tages skyldigt Hensyn saavel til den i sin Tid betalte Afstaaelsespris som til den Stand, Ejendommen ved Tilbagekøbet befinder sig i, og Udvalget forudsætter, at

der ved disse Forholds Afvikling udvises rimelig Hensynsfuldhed over for de særlige Forhold, der kan gøre sig gældende for tilbagekøbsberettigede, der paa Grund af Slægtskab eller lignende atter ønsker at overtage deres Hjem og Bedrift.

De ovenfor omtalte Ændringer var foreslaaet af Udvalget og tiltraadt af Ministeren. De vedtoges ved 2. Behandling uden Afstemning.

I den Affattelse, som Lovforslaget derved fik, vedtoges det enstemmigt i begge Ting.

73. Lov om Ændring i Gældsbegrænsningsloven. (Forslag til Lov om Tillæg til Gældsbegrænsningsloven). (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 2881. — C. Sp. 117 og 139].

Fremsat i *Folketinget* $17/12$ (F. Sp. 1317). 1. Beh. $18/12$ (F. Sp. 1391). Partiernes Ordførere: Bording, Laurits Pedersen, Fibiger, Fuglsang, Bertel Dahlgaard og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Laurits Pedersen [Formand], Hans Pinstrup, Lorentzen, Kr. Kristensen, Bertel Dahlgaard, Bording, Johs. Hansen, Hauberg, Carl Petersen, Marinus Sørensen, Fibiger [Sekretær], Chr. R. Christensen, Gyldenslette, Fuglsang og Leth Mouritzen). Betænkning (B. Sp. 73) afgivet $19/12$. (Ordfører: Laurits Pedersen). 2. Beh. $19/12$ (F. Sp. 1563). 3. Beh. $19/12$ (F. Sp. 1567). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/12$ (L. Sp. 344). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Bjerg, M. C. Korsgaard og Oluf Johansen. 2. Beh. $19/12$ (L. Sp. 350). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 351). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 596).

Loven gaar ud paa, at man, saa længe Lov Nr. 309 af 29. Juni 1945 (Aarbog 1945, Side 175) har Gyldighed, fortsat skal benytte det ved Ejendomsskyldvurderingen pr. 1. Oktober 1936 fastlagte Vurderingsniveau ved Beregningen af Gældsbegrænsningslovens Laanegrænser. Samtidig afkortes Gyldighedstiden for den nævnte Lov af 1945, saa at den udløber *31. Marts 1946* i Stedet for 30. Juni 1946.

Der var oprindeligt foreslaaet, at man ved Beregningen af Laanegrænserne fra 1. Januar 1946 skulde benytte de Vurderinger, der er foretaget ud fra Prisforholdene ved 9de almin-

delige Vurdering pr. 1. Oktober 1945, men Forslaget herom ændredes i Folketinget med Tilslutning fra alle Sider, idet man maatte regne med, at de nye Vurderinger for mange Ejendommers Vedkommende endnu ikke vilde foreligge den 1. Januar 1946. Til Gengæld skulde Loven, som nævnt, kun have Gyldighed til 31. Marts 1946. Inden den Tid maatte det saa overvejes, hvorvidt og i bekræftende Fald under hvilke Former Gældsbegrænsningslovgivningen skulde fortsættes.

Angaaende det sidstnævnte Spørgsmaal herskede der paa Rigsdagen delte Meninger, idet man fra Venstres Side var noget i Tvivl om det hensigtsmæssige i fortsat at opretholde Gældsbegrænsningsloven, medens Ordførerne for Socialdemokratiet, Det radikale Venstre og Retsforbundet mente, at det vilde faa uheldige Følger, hvis Begrænsningen af Pantsætningsretten bortfaldt.

I den Skikkelse, som Lovforslaget fik efter at have været behandlet i et Folketingsudvalg, og hvorved ikke blot Indholdet, men ogsaa Titelen ændredes, vedtoges det enstemmigt i begge Ting.

74. Lov om Forlængelse af Gældsbegrænsningsloven. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 3997. — C. Sp. 339 og 1171].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3383). 1. Beh. $\frac{25}{3}$ (F. Sp. 3614). Partiernes Ordførere: Bording, Laurits Pedersen, Fibiger, Leth Mouritzen og Bertel Dahlgaard. 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (F. Sp. 3630). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 3707). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 871). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Bjerg, Jørgen Jørgensen og Oluf Johansen. 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 893). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 914). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 149).

Loven giver Lov Nr. 279 af 30. Juni 1941 om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom, saaledes som denne Lov senere er ændret (jfr. nærmest foregaaende Sag), fortsat Gyldighed indtil 30. Juni 1947, dog stadig saaledes at Loven til enhver Tid vil kunne ophæves ved kgl. Anordning. Det er ifølge Loven *den nye (9.) Ejendomsskyldvurdering*, der skal lægges til Grund ved Laane-grænsens Fastsættelse mod tidligere den 8. Vurdering. Samtidig er *Laane-grænsen for Landbrugsejendomme nedsat fra 100 pCt. af Ejendomsskylden til 90 pCt.* (den er herved kommet

paa Linie med Grænsen for andre Ejendomme), hvortil som hidtil kommer 100 pCt. af den skatteansatte Værdi af Besætning og Inventar. Ved Salg til Slægtninge og i enkelte andre Tilfælde forhøjes de 90 pCt. af Ejendomsskylden dog til 100 pCt. (tidligere var Grænsen i saa Fald 110 pCt.).

I sin Fremsættelsestale anførte *Indenrigsministeren*, at det paa Grundlag af de foreliggende statistiske Opgørelser var vanskeligt at danne sig et bestemt talmæssigt Skøn over Lovens Virkninger. »Jeg mener dog ikke, der kan være Tvivl om, at denne Lovgivning har haft Betydning ved at forhindre en betydelig Overprioritering af Ejendomme, og jeg mener, at det i Øjeblikket, hvor der stadig hersker betydelig Pengerigelighed med deraf følgende Mulighed for høj Prioritering af fast Ejendom, og hvor der paa den anden Side ikke er nogen Sikkerhed for, at de hidtidige Konjunkturer vil vedvare, vil være nødvendigt at forlænge Lovens Gyldighed.«

Lovforslaget mødte paa Rigsdagen Tilslutning fra alle Sider og gennemførtes enstemmigt i begge Ting.

75. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 4763. — C. Sp. 2227, 2445 og 3161].

Fremsat i *Landstinget* $12/4$ (L. Sp. 1084). 1. Beh. $24/4$ (L. Sp. 1132). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Generhvervelse af Indfødsret i visse Tilfælde m. m. (se Side 386). Betænkning (B. Sp. 1297) afgivet $19/6$. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1635). 3. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1730). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2/7$ (F. Sp. 6614). Partiernes Ordførere: P. Mortensen, Hauch, Carsten Raft, Leth Mouritzen og Steen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauch [Formand], Jørgen Gram, Arnth Jensen, Sønderup, Steen [Sekretær], P. Mortensen, Alsing Andersen, Fr. Dalgaard, Rasmus Hansen, Busch-Jensen, Carsten Raft, Hans Thyge Jacobsen, Christmas Møller, Leth Mouritzen og Karlsson). Betænkning (B. Sp. 2833) afgivet $9/7$. (Ordfører: Christmas Møller). 2. Beh. $10/7$ (F. Sp. 7086). 3. Beh. $10/7$ (F. Sp. 7093). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2853) afgivet $10/7$. Eneste Beh. $11/7$ (L. Sp. 2128). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 381).

Ved Lovforslaget meddeles Indfødsret til 176 Personer, deraf 6 paa Betingelse af, at de senest den 30. April 1948

godtgør at være løst fra deres tidligere undersaatlige eller statsborgerlige Forhold. Paa det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag var optaget 92 Personer. Hertil føjedes under Sagens Behandling i Landstinget 83, medens 2 udgik, den ene som Følge af at Andrageren agtede at bosætte sig i Udlandet, den anden som Følge af den paagældendes Død. Endelig optoges i Folketinget 3 Personer paa Lovforslaget.

I sin Fremsættelsestale gjorde *Indenrigsministeren* nærmere Rede for, hvorfor Lovforslaget omfattede væsentlig færre Personer end tidligere Lovforslag af samme Art. Det skyldtes ikke, at kun 92 Ansøgere kunde antages at være egnede til at faa dansk Indfødsret, men Erfaringerne fra Krigsaarene havde vist, at det var nødvendigt at gaa meget omhyggeligt til Værks paa dette Omraade. »I de Aar, der nu er gaaet, var der mange Ansøgere, hvis Sager ikke kunde fremmes paa Grund af de særlige Forhold. Alle disse Sager har maattet tilbagesendes til de lokale Myndigheder, for at Ansøgernes Forhold kunde blive undersøgt paa ny og for at faa de nødvendige Attester og Erklæringer ført à jour. Derved er der blevet paalagt især Politiet en forøget Arbejdsbyrde, som vanskeligt har kunnet overkommes sammen med de mange andre Opgaver, som efter den tyske Kapitulation har paahvilet Politiet. Jeg er derfor klar over, at der endnu vil fremkomme et stort Antal af hidtil ikke færdigbehandlede Ansøgninger, og blandt disse vil der sikkert være mange, der er lige saa egnede til Fremme som dem, der er optaget i det foreliggende Forslag. Jeg vil gerne fremhæve dette, fordi jeg synes, at det ikke er uden Betydning, at de Ansøgere, som vil blive skuffede over ikke at være med paa Forslaget, kan blive klar over, at man er opmærksom paa deres Andragender, og at det er Myndighedernes Hensigt at fremme dem saa hurtigt som muligt.«

I Betænkningen fra det af *Landstinget* nedsatte Udvalg udtales bl. a., at »skønt der er forløbet omtrent tre Aar, siden Rigsdagen sidst vedtog en Lov om Indfødsrets Meddelelse, og der i Mellemtiden kun er meddelt Indfødsret til 13 Personer, hvilket skete ved Lovanordning af 19. Juli 1944, omfatter dette Aars Indfødsretsforslag kun 92 Personer. Ved Ændringsforslag foreslaas yderligere optaget 83 og udeladt 2, saa at det samlede Antal ved Ændringsforslagenes Vedtagelse bliver 173. Til Sammenligning skal anføres, at der i 1943 blev meddelt Indfødsret til 523 Personer, og at Gennemsnittet for Aarene 1934—38 laa omkring 760. Naar Tallet i Aar er væsentlig lavere, ligger Aarsagen i, at man med Henblik paa de mange fremmede Statsborgere, vi for Tiden har her i Landet, grundet paa de særlige Forhold efter Krigsafslutningen, principielt har ment

det rigtigt at se Tiden lidt an med Hensyn til Meddelelse af Indfødsret til en Række Personer, som man maaske, naar Forholdene er mere afklarede, ikke vil have noget imod at tage som danske Statsborgere«.

Et *Mindretal* udtaler, at det i Udvalget har »ønsket at indtage et andet Standpunkt i et enkelt Tilfælde, men der har ikke i Udvalget været Mulighed for at opnaa Enighed derom. Paa Grund af Sagens særlige Forhold stiller Mindretallet dog ikke Ændringsforslag«.

De stillede Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning.

I *Folketinget* henvistes Lovforslaget ligeledes til Behandling i et Udvalg. Af dettes Flertal (Udvalget med Undtagelse af Steen) stillede Ændringsforslag om Optagelse af 3 Personer paa Lovforslaget. Dette Ændringsforslag, der var tiltraadt af Indenrigsministeren, vedtoges enstemmigt med 69 Stemmer, medens 20 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ved 2. Behandling gjorde *Ordføreren* (Christmas Møller) opmærksom paa, at det var mod Sædvane, at Indfødsretsforlaget gjordes til Genstand for Udvalgsbehandling i Folketinget. Dette plejede heller ikke at stille Ændringsforslag til det af Landstinget vedtagne Lovforslag. Men Flertallet havde altsaa fundet det rimeligt at gøre det i dette Tilfælde, uden at det dog skulde skabe Præcedens.

Paa Mindretallets Vegne udtalte *Jørgen Jørgensen* (R. V.) bl. a.: »Det er ganske usædvanligt, at Folketinget foretager Ændringer i den Indfødsretslov, som i lang Tid har været behandlet i Landstingets Udvalg, der igennem mange Aar har faaet et nøje Kendskab til de meget indviklede og vanskelige Problemer, som Indfødsretsbestemmelserne rejser, og som ogsaa har faaet et Kendskab til Personer, som giver det en særlig Mulighed for at træffe den rigtige Beslutning. Der har man gennem Tiderne fastsat ganske bestemte Regler, som kun rent undtagelsesvis er fraveget, en Praksis, der har været fulgt af Rigsdagen gennem mange Aar.«

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 96 Stemmer, hvorefter det tilbagesendtes til Landstinget, som ved eneste Behandling ligeledes vedtog det enstemmigt i den Affattelse, Lovforslaget havde faaet i Folketinget.

76. Lov om Generhvervelse af Indfødsret i visse Tilfælde m. m. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 4751. — C. Sp. 2477, 3151 og 3169].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1082). 1. Beh. $2\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1128). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Jepsen Christensen, Lisbet Hindsgaul og Oluf Johansen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Alfred Kristensen, Henry Hansen, Ingeborg Hansen [Sekretær], Johs. E. Larsen, Offersen, Aage Petersen, Anna Rasmussen [fra $3\frac{1}{5}$ Jørgen Møller], Jepsen Christensen [Formand], S. C. Nørgaard [fra $2\frac{1}{5}$ Stegger Nielsen], Esther Malling Pedersen, Oluf Johansen, Lannung, Lisbet Hindsgaul, Jørgen Otsen og Schaumann). Betænkning (B. Sp. 2845) afgivet $9\frac{1}{7}$. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh. $10\frac{1}{7}$ (L. Sp. 2104). 3. Beh. $10\frac{1}{7}$ (L. Sp. 2106). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $11\frac{1}{7}$ (F. Sp. 7266). Partiernes Ordførere: P. Mortensen, Hauch, Carsten Raft, Aksel Larsen og Steen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauch [Formand], Jørgen Gram, Sønderup, Arnth Jensen, Steen [Sekretær], P. Mortensen, Alsing Andersen, Fr. Dalgaard, Rasmus Hansen, Busch-Jensen, Carsten Raft, Erna Sørensen, Hjeremind, Robert Mikkelsen og Johs. Jensen). Betænkning (B. Sp. 2859) afgivet $11\frac{1}{7}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $11\frac{1}{7}$ (F. Sp. 7301). 3. Beh. $11\frac{1}{7}$ (F. Sp. 7308). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2861) afgivet $11\frac{1}{7}$. Eneste Beh. $11\frac{1}{7}$ (L. Sp. 2149). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 380).

Til de Hjælpeforanstaltninger, som *under Danmarks Besættelse* blev truffet fra svensk Side, hørte et ikke ubetydeligt Antal *svenske Naturalisationer af danske Statsborgere*, særlig Personer af jødisk Afstamning. De Personer, som omfattedes af disse Naturalisationer, havde som Regel en vis Tilknytning til Sverige — gennem Afstamning, Giftermaal eller paa anden Maade —, men opfyldte som alt overvejende Regel ikke de Betingelser, som normalt kræves for Erhvervelse af Statsborgerret i Sverige. Naturalisationerne foretoges saaledes *af rent humanitære Grunde* og kunde ikke i sig selv anses som Udtryk for et Ønske hos de paagældende om varigt at erstatte deres danske Indfødsret med svensk Statsborgerret. I mange Tilfælde kan det endog antages, at de paagældende ikke har været fuldt vidende om Virkningen af de trufne Foranstaltninger, ligesom de ofte turde have regnet med, at Erhvervelsen af svensk Statsborgerret var en Formalitet, som af sig selv vilde miste sin Betydning, naar nor-

male Tilstande paa ny var indtraadt her i Landet. Det kunde derfor ikke paaregnes, at blot et Flertal af de paagældende selv vilde tage et Initiativ til at generhverve dansk Indfødsret.

Fra dansk Side har man anset det for nødvendigt, at de paagældende Personer, for saa vidt de enten er forblevet her i Landet eller allerede er vendt tilbage hertil eller vender tilbage inden for en vis Frist, atter indsættes i deres fulde borgerlige Rettigheder i Danmark, ligesom man ikke vilde finde det rimeligt, om man i Forholdet til Sverige kunde gøre gældende, at de paagældende ikke længere har dansk Indfødsret, men er blevet svenske Statsborgere. Der har om Sagen været ført Forhandlinger mellem Indenrigsministeriet og det svenske Justitsdepartement, og ved disse Forhandlinger har man fra svensk Side erklæret sig enig i, at det vilde være rimeligt at afvikle de foreliggende Tilfælde ved Gennemførelsen af en dansk Lov, hvorved de paagældende til Danmark hjemvendte Personer paa ny fik tillagt dansk Indfødsret. Paa Grundlag af disse Forhandlinger er Forslaget til den heromhandlede Lov udarbejdet, og den svenske Regering har i en Verbalnote af 15. Marts 1946 med dertil hørende Promemoria af 6. Marts 1946 givet sin Tilslutning hertil og udtalt, at en Lov som den foreslaaede vil medføre, at den ved Naturalisationen i Sverige erhvervede Statsborgerret atter bortfalder, saa at der ikke opstaar Tilfælde af dobbelt Statsborgerret.

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Dansk Indfødsret generhverves af den, som i Tiden fra den 29. August 1943 til den 1. Juni 1945 har mistet denne Ret ved at *erhverve svensk Statsborgerret ved Bevilling*, og som ved Lovens Ikrafttræden har Bopæl her i Riget eller inden den 1. September 1946 tager saadan Bopæl, medmindre han havde taget Ophold i Sverige inden den 29. August 1943.

§ 2. Dansk Indfødsret generhverves af den, som i Tiden fra den 29. August 1943 til 1. Juni 1945 har mistet denne Ret som Følge af, at *hans Fader eller Moder har erhvervet svensk Statsborgerret ved Bevilling*, medmindre Faderen (Moderen) havde taget Ophold i Sverige inden den 29. August 1943, eller den paagældende selv ikke ved Lovens Ikrafttræden

har Bopæl her i Riget eller inden den 1. September 1946 tager saadan Bopæl.

§ 3. Bestemmelserne i §§ 1 og 2 finder ikke Anvendelse paa den, som efter at have erhvervet svensk Statsborgerret har erhvervet Statsborgerret i et andet Land, ej heller paa den Kvinde, som efter at have erhvervet svensk Statsborgerret har indgaaet Ægteskab med en Mand, der ikke er i Besiddelse af dansk Indfødsret.

§ 4. Generhverver nogen dansk Indfødsret efter §§ 1 eller 2, ses der i alle Forhold, hvor Besiddelsen af dansk Indfødsret er af Betydning, bort fra, at han i Tiden efter den 28. August 1943 har været svensk Statsborger.

§ 5. Generhverver en Mand Indfødsret i Medfør af §§ 1 eller 2, erhverver (generhverver) ogsaa hans *Hustru og ugifte Ægtebørn under 18 Aar* Indfødsret, medmindre de ikke ved Lovens Ikrafttræden har Bopæl her i Riget eller inden den 1. September 1946 tager saadan Bopæl.

Erhverver Hustru eller Børn Indfødsret efter foranstaaende Stykke, stilles de i alle Forhold, hvor Besiddelsen af dansk Indfødsret er af Betydning, som om Manden (Faderen) ikke i Tiden efter den 28. August 1943 havde været i Besiddelse af svensk Statsborgerret.

Tilsvarende gælder Forholdet mellem en Kvinde og hendes uden for Ægteskab fødte, ugifte Børn under 18 Aar.

§ 6. Den, som paa Grund af den tyske Besættelse af Danmark har maattet tage Ophold i Sverige, anses ved Anvendelsen af Bestemmelserne i § 2 i Lov Nr. 123 af 18. April 1925 om Erhvervelse og Fortabelse af Indfødsret for at have bevaret Bopæl her i Riget, saafremt han er vendt tilbage hertil inden den 1. August 1945.

Den i § 2 i Loven af 18. April 1925 fastsatte Frist af 1 Aar forlænges, saafremt den for en af foranstaaende Stykke omfattet Person udløber inden den 1. September 1946, til den 1. November 1946.

§ 7. Den, som paa Grund af den tyske Besættelse af Danmark har maattet tage Ophold i Sverige, anses ved Anvendelsen af Bestemmelserne i § 5, Pkt. 2, og § 8, Stk. 1, i Lov Nr. 123 af 18. April 1925 om Erhvervelse og Fortabelse af Indfødsret for at have bevaret Bopæl her i Riget, saafremt han er vendt tilbage hertil inden den 1. Januar 1946.

I det oprindelige Lovforslag begyndte § 6 saaledes: »Den, som ikke er i Besiddelse af tysk eller japansk Statsborgerret, og som paa Grund af den tyske Besættelse af Danmark«, men man endes i Landstinget om at lade de kursiverede Ord udgaa.

Desuden ændredes under Sagens Behandling i Folketinget de i §§ 1, 2, 5 (Stk. 1) og 6 (Stk. 2) fastsatte Frister fra 1. Juni 1946 til 1. September 1946, for den sidst i § 6 omhandlede Fristes Vedkommende dog fra 1. Oktober 1946 til 1. November 1946.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte *Indenrigsministeren* bl. a.: »Det, der har været den største Vanskelighed ved Udformningen af en generel Regel om Generhvervelse af dansk Indfødsret i disse Tilfælde, var Sondringen mellem, hvad man kunde kalde *normale Naturalisationer af danske Borgere i Sverige* og saa de heromhandlede *ekstraordinære*, der skyldtes rent humanitære Hensyn. Denne Vanskelighed bliver ikke mindre derved, at Naturalisation i Sverige efter Omstændighederne kan opnaas noget tidligere, end vi regner med her i Landet. Ved de Forhandlinger, som har været ført om Sagen mellem danske og svenske Embedsmænd, er man imidlertid endes om uden videre at betragte alle Naturalisationer, som har fundet Sted i Tiden mellem den 29. August 1943 og den 1. Juni 1945, som faldende ind under det, jeg vilde kalde de humanitært begrundede Naturalisationer, for saa vidt de paagældende inden for en rimelig Tid efter Danmarks Befrielse vendte tilbage her til Landet. Jeg er klar over, at der ogsaa kan være forefaldet Naturalisationer af denne Art før den 29. August 1943, men da det ikke er muligt — især naar der er gaaet nogen Tid — at skelne disse Naturalisationer fra normale Tilfælde, foreslaas det i Lovforslagets § 1 at lade den 29. August 1943 danne det afgørende Skel.

Grundtanken i Lovforslagets §§ 1—5 er i øvrigt den, at man stiller de paagældende Personer selv og alle, hvis statsborgerlige Stilling normalt er bestemt af disse Personers Forhold, som om de altid havde været danske. Man slaar altsaa en Streg over det Forhold, at de en Overgang formelt-juridisk har været svenske Statsborgere. Om Enkelthederne kan jeg henvise til Lovforslagets Bestemmelser og til de dertil knyttede Bemærkninger, af hvilke i øvrigt ogsaa vil fremgaa, at den svenske Regering har tiltraadt den foreslaaede Løsning af det foreliggende Problem.

Bestemmelserne i Forslagets §§ 6 og 7 tager Sigte paa det Forhold, at en Afbrydelse af Opholdet her i Landet faar Betydning i Forhold til visse Bestemmelser i vor Indfødsretslovgivning enten saaledes, at en Person ikke kan erhverve dansk Indfødsret, eller saaledes, at den danske Indfødsret ikke kan

bevares. Da der blandt dem, der maatte flygte til Sverige, ogsaa findes Personer, der omfattes af disse Bestemmelser, og som der følgelig vil blive paaført varige Ulemper, hvis man ikke raader Bod paa dette Forhold, er der foreslaaet Regler, der tager Sigte paa dette specielle Forhold.»

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting med de ovennævnte Ændringer, hvorom der var Enighed.

77. Lov om Ændring af Lov Nr. 123 af 18. April 1925 om Erhvervelse og Fortabelse af Indfødsret. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 7115. — C. Sp. 2481, 3155 og 3169].

Fremsat i *Landstinget* $2\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1489). 1. Beh. $1\frac{2}{8}$ (L. Sp. 1556). Partiernes Ordførere: Jørgen Møller, Jepsen Christensen, Lisbet Hindsgaul og Lannung. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Generhvervelse af Indfødsret i visse Tilfælde m. m. Betænkning (B. Sp. 2847) afgivet $\frac{9}{7}$. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh. $1\frac{0}{7}$ (L. Sp. 2105). 3. Beh. $1\frac{0}{7}$ (L. Sp. 2107). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $1\frac{1}{7}$ (F. Sp. 7269). Partiernes Ordførere: P. Mortensen, Carsten Raft og Aksel Larsen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Generhvervelse af Indfødsret i visse Tilfælde m. m. Betænkning (B. Sp. 2861) afgivet $1\frac{1}{7}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $1\frac{1}{7}$ (F. Sp. 7302). 3. Beh. $1\frac{1}{7}$ (F. Sp. 7309). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2865) afgivet $1\frac{1}{7}$. Eneste Beh. $1\frac{1}{7}$ (L. Sp. 2149). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 379).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Bestemmelsen i § 2, Stk. 1, i Lov Nr. 123 af 18. April 1925 om Erhvervelse og Fortabelse af Indfødsret kommer med Virkning fra og med den 9. April 1940 og indtil den 31. December 1947 ikke til Anvendelse paa

- 1) tyske Statsborgere,
- 2) statsløse, som selv eller hvis Forældre senest har været i Besiddelse af tysk Statsborgerret,

medmindre andet i det enkelte Tilfælde ved Lov bestemmes.

§ 2. Bestemmelserne i § 3 i Loven af 18. April 1925 kommer med Virkning fra og med den 9. April 1940 og indtil den 31. December 1947 ikke til Anvendelse paa

- 1) tyske Statsborgere,
- 2) statsløse, som selv eller hvis Forældre senest har været i Besiddelse af tysk Statsborgerret,
- 3) Personer, der som Flygtninge ved tysk Foranstaltning er ført her til Landet, eller som i øvrigt opholder sig her uden at være i Besiddelse af dansk Opholdstilladelse, medmindre andet i det enkelte Tilfælde ved Lov bestemmes.

Saa vel i § 1 som i § 2 blev Ordene »og indtil den 31. December 1947« indføjet i Folketinget.

§ 3. Bestemmelsen i § 5, 2. Pkt., i Loven af 18. April 1925 kommer ikke til Anvendelse paa den, der har erhvervet tysk Statsborgerret i Tiden fra og med den 9. April 1940 og indtil den 31. December 1947, medmindre andet i det enkelte Tilfælde ved Lov bestemmes.

§ 3 blev udtaget af Lovforslaget i Landstinget, men gindsat i Folketinget med den Ændring, at Ordene »i Tiden fra og med den 9. April 1940 og indtil den 31. December 1947« erstattede Ordene »efter den 8. April 1940« i det oprindelige Lovforslag.

§ 4. Den, som inden Lovens Ikrafttræden havde erhvervet dansk Indfødsret i Medfør af §§ 2 eller 3 i Loven af 18. April 1925, anses dog, saafremt han senest den 31. Oktober 1946 indgiver Andragende om at bevare dansk Indfødsret, og saa længe han opholder sig her i Riget, for dansk, indtil der er truffet Afgørelse om Andragendet. Det samme gælder den, som inden Lovens Ikrafttræden havde erhvervet tysk Statsborgerret, men som i Medfør af § 5, 2. Pkt., i Loven af 18. April 1925 havde bevaret dansk Indfødsret.

Indenrigsministeren meddeler den, der har indgivet Andragende som i Stk. 1 omhandlet, Bevis herfor. Beviset gælder i 12 Maaneder, medmindre der forinden er truffet Afgørelse om Andragendet. Er Afgørelse ikke truffet inden 12 Maaneder, forlænges Bevisets Gyldighed med indtil 3 Maaneder ad Gangen.

Indenrigsministeren kan bemyndige Amtmændene (i København Magistraten) og Politimestrene til paa sine Vegne at udfærdige Beviserne.

§ 4 blev indsat i Landstinget. Sidste Punktum i Stk. 1 tilføjedes dog i Folketinget.

§ 5. Denne Lov træder i Kraft straks.

Efter § 2 i Loven af 18. April 1925 erhverver et udenlandsk Barn, der er født her i Riget og forblevet her til det fyldte 19. Aar, uden videre dansk Indfødsret, medmindre det i Løbet af det sidste Aar erklærer ikke at ville være dansk. Efter § 3 erhverver en *udenlandsk Kvinde, der gifter sig med en dansk Mand*, uden videre Indfødsret, og det samme gælder de Børn, som Ægtefællerne maatte have sammen inden Giftermaalet. Efter § 5 mistes dansk Indfødsret af den, der erhverver fremmed Statsborgerret (det kan f. Eks. dreje sig om en dansk Kvinde, der gifter sig med en udenlandsk Mand). Er den paa-gældende danskfødt og bosat her i Riget, indtræder Fortabelsen efter Paragraffens 2. Punktum dog først, naar vedkommende flytter ud af Riget.

Til Begrundelse af det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag anføres i Bemærkningerne til dette bl. a.: »Regelen i 1925-Lovens § 2 hviler paa to afgørende Forudsætninger. Den ene er, at *den danske Stat selv er Herre over, hvilke Udlændinge der har Ophold her i Landet*, saaledes at den ved i Tide at bringe Opholdet til Ophør kan hindre, at en her født Udlænding i Strid med det danske Samfunds Interesser bliver dansk Statsborger. Denne Forudsætning er paa afgørende Maade bristet, for saa vidt det drejer sig om tyske Statsborgeres Ophold her i Landet i Tiden efter den 9. April 1940. For det andet forudsætter Regelen, at de paa-gældende Personer gennem deres Opvækst i Danmark har opnaaet en saadan *Tilknytning til det danske Samfund og dansk Kultur*, at det er naturligt at tillægge dem dansk Indfødsret. Ogsaa denne Forudsætning har i meget vidt Omfang svigtet for Tyskeres Vedkommende. Gennem tysk-nazistisk Skolegang, gennem Medlemskab i Hitler-Jugend og lignende Organisationer og i det hele taget gennem en yderliggaaende Aktivisering af de her bosatte Tyskeres tysk-nationale Indstilling har man bevidst modarbejdet en Paa-virkning i dansk Aand og bestræbt sig for at bevare de paa-gældende som Medlemmer af det tyske Folk.

Regelen i 1925-Lovens § 3 har som Forudsætning, at Ægteskaber som alt overvejende Regel indgaas uden Hensyn til det statsborgerlige Forhold. Normalt vil en udenlandsk Kvinde ikke indgaa Ægteskab med en dansk Mand alene for derved at opnaa dansk Indfødsret. Og paa den anden Side vil en dansk Mands Giftermaal med en fremmed Kvinde sjældent staa i Sammenhæng med særlige politiske Forhold. Hvor det imidlertid drejer sig om tyske Kvinder, er disse to Forhold ubefølgende Maade ændret efter den 9. April 1940. Et ikke ubetydeligt Antal danske SS-Mænd o. lign. har under deres Ophold i tyske Uddannelseslejre m. v. indgaaet Ægteskab med

kvindelige SS-Medlemmer eller andre tyske Kvinder af udsøgt nazistisk Sindelag. Det maa antages, at disse Mænd og Kvinder ikke har tillagt den danske Indfødsret særlig Betydning, idet de snarere med en tysk Sejr for Øje har regnet med, at Manden som Følge af sin tyske Krigstjeneste vilde blive tysk Statsborger og saaledes komme til at tilhøre »Herrefolket«. Efter Tysklands Nederlag er disse Kvinder imidlertid blevet interesseret i at gøre deres ved Ægteskabet erhvervede danske Indfødsret gældende, bl. a. for i Kraft af denne Ret at faa Mulighed for at tage Ophold her i Landet. Et normalt ægteskabeligt Samliv, hvorved Kvinden kunde være paavirket i dansk Retning, har som Regel ikke fundet Sted. I de Tilfælde, hvor Manden ikke allerede maatte være død, vil han endvidere som Regel ogsaa fremtidig i en Aarrække være afskaaret fra at samleve med Hustruen. Det maa anses for urimeligt, at Kvinder af denne Art skulde nyde godt af en Regel som § 3. Endvidere har Tysklands Nederlag medført, at *tyske Statsborgere i meget vidt Omfang søger at slippe for deres hidtidige Statsborgerret* og den dermed følgende under de nuværende Forhold lidet attraaværdige Stilling over for fremmede Magter, og det hvad enten de har Ophold i Tyskland eller andetsteds. Dette gælder bl. a. herværende tyske Flygtninge, der for største Delen er Kvinder, og hvoraf mange søger at bevæge danske Mænd til at indgaa Ægteskab med sig for derved at *slippe ud af Flygtningeforlægningerne* og opnaa Ligeret med Landets egne Borgere. De Hæmninger, som under normale Forhold vil afholde en Kvinde fra at indgaa Ægteskab alene af Hensyn til Mandens Statsborgerforhold, foreligger næppe i disse Tilfælde.

Imidlertid maa det erkendes, at det selv under de nuværende Forhold vil være urimeligt helt at udelukke tyske Børn og tyske Kvinder fra at erhverve dansk Indfødsret, naar de opfylder de Betingelser, der efter 1925-Lovens normale Regler medfører Erhvervelse af dansk Indfødsret. Mange af dem vil staa i et særdeles nært Forhold til Danmark, f. Eks. *Medlemmer af det danske Mindretal Syd for Grænsen*, tidligere danske Statsborgere o. s. v.

Ogsaa om mange andre gælder det, at der ikke af de foran anførte Grunde er tilstrækkelig Anledning til at stille dem anderledes end andre Udlændinge; dette vil saaledes være Tilfældet med de Personer, som i sin Tid af politiske eller racemæssige Grunde har maattet forlade Tyskland, og som i Regelen ikke har opretholdt nogen særlig Forbindelse med Tyskland. Derudover synes ogsaa andre Personer, hvis Forhold her i Landet, især under Besættelsestiden, ikke giver nogen Anledning til at betragte dem som uønskværdige, at have et Krav paa ikke at blive stillet anderledes end Udlændinge i Almindelighed.

En *Sondring mellem de Personer, der kan og bør være danske, og dem, der ikke kan findes egnede hertil*, kan hidføres ad to Veje. Man kunde saaledes opretholde den gældende Lovgivning og indføre en særlig Adgang til at frakende Indfødsretten. Medens denne Vej kan være farbar paa andre Omraader, maa det erkendes, at den ikke er anvendelig ved 1925-Lovens §§ 2 og 3, hvor det drejer sig om automatisk Erhvervelse af dansk Indfødsret, hvorfor Myndighederne intet Kendskab har til de enkelte Tilfælde. Statens Organer er derfor ude af Stand til selv at fremkalde en Afgørelse af den enkelte Persons Forhold. Eksempelvis nævnes, at Ægteskabet kan være indgaaet i Udlandet.

Det synes derfor paakrævet at gaa den anden Vej, hvorved man sætter de almindelige Regler ud af Kraft, saaledes at den enkelte selv maa henvende sig til Myndighederne for at faa sine Forhold prøvet.»

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Landstinget* blev der fra flere Sider givet Udtryk for Betænkelighed ved nogle af de foreslaaede Bestemmelser, særlig § 3, hvis Gennemførelse, efter hvad der blev gjort gældende, vilde forringe Stillingen for de *danske Kvinder, der havde erhvervet tysk Statsborgerret ved Ægteskab* uden at forlade Danmark.

I det Landstingsudvalg, der havde Lovforslaget til Behandling, enedes man — skønt Meningerne derom var delte — om at foreslaa § 3 slettet, hvilket Ministeren med nogen Betænkelighed gik med til. Ændringsforslaget om at indføje Lovens § 4 var stillet af Indenrigsministeren og tiltraadt af Udvalget. Ministeren fremhævede ifølge Betænkningen over for Udvalget, at det var Hensigten at forelægge alle Anmodninger om Bevarelse af dansk Indfødsret i Henhold til denne Paragraf for det Udvalg, der ned sættes angaaende Meddelelse af Indfødsret. I Tilslutning hertil oplyses det i Betænkningen, at Udvalget var enigt om, at Personer, der paa Grund af Forhold, som de ikke selv var Herre over, maatte blive forhindret i rettidigt at indgive Anmodning om Bevarelse af deres danske Statsborgerret, burde kunne erhverve dansk Indfødsret efter samme Regler, som det foreliggende Lovforslag bygger paa.

Efter at de stillede Ændringsforslag ved 2. Behandling var vedtaget uden Afstemning, vedtoges Lovforslaget i den ændrede Skikkelse enstemmigt med 56 Stemmer.

I *Folketinget* henvistes Lovforslaget ligeledes til et Udvalg. Dette delte sig i et Mindretal (Steen), der indstillede Lovforslaget til uændret Vedtagelse, og et Flertal (de øvrige Udvalgsmedlemmer), der var enigt med Indenrigsministeren om at gensindsette det oprindelig fremsatte Lovforslags § 3, der udgik i Landstinget, men saaledes at de Personer, der rammes deraf,

faar Adgang til at indgive Ansøgning om at bevare dansk Indfødsret og i hvert Fald bevarer den, indtil der er truffet Afgørelse med Hensyn til Andragendet.

Endelig opnaaedes der Enighed mellem Indenrigsministeren og Flertallet om at tidsbegrænse Lovens Bestemmelser til 31. December 1947.

Ændringsforslagene var stillet af Indenrigsministeren og tiltraadt af Udvalgets Flertal. Det af dem, hvorefter Lovens § 3 skulde genindsættes, blev vedtaget med 78 Stemmer mod 11. De øvrige vedtoges uden Afstemning.

Lovforslaget blev derefter ved 3. Behandling vedtaget med 83 Stemmer mod 8 og tilbagesendt til Landstinget, hvis Udvalg med Undtagelse af 3 Medlemmer (Ingeborg Hansen, Oluf Johansen og Lannung) tiltraadte det i den ændrede Skikkelse.

Ved eneste Behandling anbefalede *Jejsen Christensen* (V.), *Jørgen Møller* (S.), *Esther Malling Pedersen* (V.) og *Lisbet Hindsgaul* (K. F.), at man stemte for Lovforslaget, som det forelaa fra Folketinget, medens *Ingeborg Hansen* (S.) og *Lannung* (R. V.) anbefalede at stemme imod. Lovforslaget vedtoges derefter med 38 Stemmer mod 10.

78. Lov om Ændringer i Lov om Valg til Rigsdagen. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 7159. — C. Sp. 2389 og 2475].

Fremsat i *Folketinget* $^{14}/_6$ (F. Sp. 6118). 1. Beh. $^{20}/_6$ (F. Sp. 6315). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Arnth Jensen, Christas Møller, Aksel Larsen, A. M. Hansen, Stærmosse og Søren Olesen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre (se Side 103). Betænkning (B. Sp. 2801) afgivet $^{6}/_7$. Ordfører: Christmas Møller). 2. Beh. $^{8}/_7$ (F. Sp. 6931). 3. Beh. $^{8}/_7$ (F. Sp. 6943). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{9}/_7$ (L. Sp. 2019, jfr. 2016). Partiernes Ordførere: C. E. Christiansen, Rytter, M. C. Korsgaard og Oluf Johansen. 2. Beh. $^{10}/_7$ (L. Sp. 2024). 3. Beh. $^{10}/_7$ (L. Sp. 2068). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 382).

Loven, der omhandler *Rigsdagsmændenes Vederlag m. v.*, har følgende Indhold:

§ 1.

I Lov Nr. 139 af 11. April 1920 om Valg til Rigsdagen med senere Ændringer, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 94 af 10. Marts 1943 samt Lov Nr. 341 af 8. Juli 1943 og Lov Nr. 471 af 1. Oktober 1945, foretages følgende Ændringer:

1. Lovens § 101, Stk. 1 og 2, affattes saaledes:

»Det Rigsdagens Medlemmer tilkommende Vederlag udgør 5 700 Kr. aarligt for de Medlemmer, der har Bopæl i København eller inden for en Afstand af 20 km fra Københavns Hovedbanegaard, 7 200 Kr. aarligt for de Medlemmer, der har Bopæl i en Afstand af over 20 km, men under 75 km fra Københavns Hovedbanegaard, og 8 700 Kr. aarligt for de øvrige Medlemmer.

Til dette Vederlag ydes der et *Tillæg*, der skal udgøre 3 pCt. af Vederlaget for hver Portion Reguleringstillæg, der til enhver Tid udbetales Statens Tjenestemænd, jfr. Kap. 5 i Lov Nr. 301 af 6. Juni 1946 om Statens Tjenestemænd.«

Antallet af Reguleringstillægs-Portioner, der udbetales Tjenestemændene, er fra 1. April 1946 indtil videre 20. Tillægget til Rigsdagsvederlaget blev saaledes 60 pCt.

Efter det oprindelige Forslag skulde § 101, Stk. 1, affattes saaledes:

»Det Rigsdagens Medlemmer tilkommende Vederlag udgør 5 700 Kr. aarlig for de Medlemmer, der har Bopæl i København eller inden for en Afstand af 20 km fra Københavns Hovedbanegaard, og 7 500 Kr. aarlig for de øvrige Medlemmer.«

Ændringen blev indføjet i Folketinget.

2. Efter § 101 indsættes som nye Paragraffer:

»§ 101 a. Der tilkommer Rigsdagens Medlemmer og disses Enker *Pension* efter Reglerne i §§ 101 b—101 h.

Til *Dækning af Udgifterne ved Pensioneringen* afkortes der ved Udbetalingen af det Rigsdagens Medlemmer i Medfør af § 101 tilkommende Vederlag et Beløb, der aarligt udgør 7½ pCt. af 5 700 Kr.

Stk. 2 i § 101 a blev tilføjet i Folketinget.

§ 101 b. En *Rigsdagsmand* er berettiget til Pension, naar han — i een eller flere Perioder — har været Medlem af Rigsdagen i i alt 10 Aar og en Del af hans Virksomhed

som Rigsdagsmand er faldet efter hans fyldte 50. Aar. Pensionen ydes fra den Dag, da han ophører at være Medlem af Rigsdagen, saafremt han paa dette Tidspunkt er fyldt 65 Aar, og ellers fra den Dag, da han opnaar denne Alder, jfr. dog § 101 c.

Pensionen udgør, naar den paagældende har været Medlem af Rigsdagen i:

10 Aar, men under 13 Aar	1 600 Kr. aarlig
13 — , — — 16 —	2 400 — —
16 — , — — 19 —	3 200 — —
19 — og derover	4 000 — —

Saaframt en pensioneret Rigsdagsmand *paany bliver Medlem af Rigsdagen*, inddrages Pensionen i den Periode, hvori han derefter fungerer som Rigsdagsmand.

Retten til Pension fortabes, saafremt den paagældende ved Dom findes skyldig i en strafbar Handling, der betager ham Valgret til Folketinget, jfr. nærværende Lovs § 2.

Pensionen *bortfalder*:

- a) naar den paagældende uden Samtykke af Rigsdagens Præsidier modtager Tjeneste for en fremmed Stat,
- b) naar han uden Samtykke af Rigsdagens Præsidier tager Ophold i Udlandet,
- c) naar han i et sammenhængende Tidsrum af 3 Aar ikke har hævet Pensionen uden senere at kunne bevise lovlig Forhindring,
- d) naar han ved Dom findes skyldig i en strafbar Handling, der betager ham Valgret til Folketinget, jfr. nærværende Lovs § 2.

I Folketinget blev Aldersgrænsen for Ret til at oppebære Pension efter § 101 b, Stk. 1, forhøjet fra de oprindeligt foreslaede 60 Aar til 65 Aar.

§ 101 c. Hvor *ganske særlige Forhold* taler derfor, kan der efter Beslutning af Rigsdagens Præsidier ydes *pensionsberettigede tidligere Rigsdagsmedlemmer, der ikke er fyldt 65 Aar*, Pension. Om Størrelsen af saadanne Pensioner træffes der nærmere Bestemmelse i hvert enkelt Tilfælde.

Ogsaa i § 101 c stod der i det oprindelige Lovforslag 60 Aar i Stedet for 65 Aar.

En *Enke efter en Rigsdagsmand* har ifølge § 101 d med de nedenfor anførte Undtagelser Ret til Pension, uanset om Manden ved sin Død var pensionsberettiget, og uanset om han paa dette Tidspunkt var ophørt at være Medlem af Rigsdagen.

Enkepensionen udgør:

- a) naar Manden ikke var pensionsberettiget, 700 Kr. aarlig.
- b) naar Manden var pensionsberettiget, $\frac{2}{3}$ af den Pension, han ved Dødsfaldet oppebar eller paa Grundlag af sin Virksomhed som Rigsdagsmand var berettiget til senere at oppebære.

Uberettigede til Enkepension er Enker, hvis Ægteskab er indgaaet efter Mandens fyldte 60. Aar eller paa hans Dødsleje, eller efter at han var ophørt at være Medlem af Rigsdagen.

En Enke efter en Rigsdagsmand kan ikke samtidig oppebære Vederlag som Medlem af Rigsdagen og Enkepension efter Reglerne i nærværende Lov og ikke samtidig Egenpension og Enkepension. Saafernt Enken ved Mandens Død eller senere opfylder de i § 101 b og i nærværende Paragraf fastsatte Betingelser for at oppebære saavel Egenpension som Enkepension, har kun Krav paa den af de to Pensioner, der er størst.

Retten til Enkepension berøres ikke af, at Separation har fundet Sted. Med Hensyn til Bevarelse af Retten til Enkepension i Tilfælde af Skilsmisse finder de for Statens Tjenestemænd gældende Regel tilsvarende Anvendelse.

Enkepension *bortfalder*:

- a) naar Enken indgaar nyt Ægteskab,
- b—e) i de samme Tilfælde, som medfører Bortfald af Pension efter § 101 b, Stk. 5.

Hvis en Enkepension bortfalder derved, at Enken har indgaaet nyt Ægteskab, er hun berettiget til atter at faa den samme Pension, hvis hun paa ny bliver Enke. Denne Regel gælder ikke fraskilte Hustruer. Har ogsaa den anden Ægtefælle været Rigsdagsmand, tilkommer der dog kun Enken een Enkepension, nemlig den, der ved Beregning viser sig at være størst.

§ 101 e. Enken efter en pensioneret Rigsdagsmand er — uanset om hun som Følge af Bestemmelsen i § 101 d, Stk. 3, ikke maatte have Krav paa Enkepension — berettiget til i *3 Maaneder efter Mandens Død* at modtage maanedlig $\frac{1}{12}$ af hans Pension. Denne Regel gælder ikke fraskilte Hustruer. Hvis Enke ikke efterlades, tilkommer samme Ret afdødes uforsørgede Børn under 18 Aar, saafremt disse ved Dødsfaldet var undergivet hans Forældremyndighed.

Hvis Enken dør og efterlader sig *uforsørgede Børn* under 18 Aar, der er undergivet hendes Forældremyndighed, indtræder disse i hendes Ret til i Medfør af Stk. 1 at oppebære den afdøde Mands Pension og, naar denne Ret udløber, i hendes Ret til Enkepension i tilsammen 3 Maaneder efter hendes Død.

§ 101 f. Til de i §§ 101 b—101 d omhandlede Pensioner ydes der et *Tillæg*, der skal udgøre 3 pCt. af Pensionsbeløbet for hver Portion Reguleringstillæg, der til enhver Tid udbetales Statens Tjenestemænd, jfr. Kap. 5 i Lov Nr. 301 af 6. Juni 1946 om Statens Tjenestemænd.

§ 101 g. De i Lovgivningen eller i særlige Vedtægter indeholdte Bestemmelser om, at en Tjenestemand ikke kan indtage anden med Pensionsret forbunden Stilling, skal ikke være til Hinder for, at *en Tjenestemand med Bevarelse af sin Tjenestemandsstilling opnaar Pensionsret som Rigsdagsmand*.

De i §§ 101 b—101 d omhandlede Pensioner udbetales med de i Stk. 3 og 4 nævnte Begrænsninger, *uanset om der i øvrigt tilkommer den paagældende Løn eller Pension fra Statskassen*, og skal være uden Indflydelse paa Retten til at oppebære saadan Løn eller Pension. Det samme gælder, saafremt den paagældende oppebærer Løn eller Pension fra en Stilling i Folkeskolen eller Folkekirken eller fra en Stilling i en Kommune, et koncessioneret Selskab eller anden offentlig Virksomhed.

I de Tilfælde, hvor der tilkommer en Rigsdagsmand *Pension fra en Statstjenestemandsstilling* eller fra en Stilling i Folkeskolen, Folkekirken, en Kommune, et koncessioneret Selskab eller anden offentlig Virksomhed, vil hans *Pension som Rigsdagsmand, indbefattet Tillæg, være at nedsætte med Halvdelen*, dog højst med et Beløb svarende til Halvdelen af det eller de Pensionsbeløb, indbefattet Tillæg, han i øvrigt

har Krav paa. Saafremt den samlede Pension, indbefattet Tillæg, der herefter tilkommer en Rigsdagsmand, overstiger den *højeste Pension*, indbefattet Reguleringstillæg, der kan opnaas i Henhold til Statstjenestemandsløven, vil hans Pension som Rigsdagsmand yderligere være at nedsætte med det Beløb, hvormed Pensionen sammenlagt med de øvrige Pensionsbeløb overstiger den nævnte Tjenestemandspension.

Saafter en Enke efter en Rigsdagsmand har Krav paa Pension hidrørende fra sin egen eller sin afdøde Mands Ansættelse i en Statstjenestemandstilling eller i en Stilling i Folkeskolen, Folkekirken, en Kommune, et koncessioneret Selskab eller anden offentlig Virksomhed, vil den hende i Medfør af § 101 d tilkommende Enkepension være at nedsætte efter de i Stk. 3 indeholdte Regler.

§ 101 h. De i §§ 101 a—101 g indeholdte Regler kommer kun til Anvendelse, saafremt den paagældende har været *Medlem af Rigsdagen efter den 31. Marts 1946*.

Rigsdagens Præsider er berettigede til efter Anmodning at tilstaa Rigsdagsmedlemmer, der inden 1. April 1946 er ophørt at være Medlemmer af Rigsdagen, og Enker efter saadanne en aarlig Ydelse, hvis Størrelse fastsættes af Præsiderne.«

Stk. 2 i § 101 h blev tilføjet i Folketinget.

§ 2.

Lov Nr. 341 af 8. Juli 1943 om midlertidig Ændring af Lov om Valg til Rigsdagen ophæves.

Den nævnte Lov omhandlede Ydelse af et særligt Tillæg til Rigsdagsmedlemmer med Bopæl Vest for Store Bælt, jfr. nedenfor. (Aarvog 1942—43, Side 300).

§ 3.

Lovens Bestemmelser har Virkning fra 1. April 1946 at regne.

Til det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag var knyttet følgende Bemærkninger:

»Siden 1920 har det Rigsdagens Medlemmer tilkommende Vederlag udgjort 4 000 Kr. aarlig for de Medlemmer, der har Bopæl i København eller inden for en Afstand af 20 km fra Københavns Hovedbanegaard, og 5 200 Kr. aarlig for de øvrige Medlemmer, jfr. § 1, Nr. 12, i Lov Nr. 255 af 28. Juni

1920 om Forandringer i Lov af 11. April 1920 om Valg til Rigsdagen. Vederlaget udbetales med Tillæg, for Tiden 69 pCt., i Henhold til § 97, Stk. 2, i Lov om Statens Tjenestemænd af 6. Juni 1946 (tidligere § 92, Stk. 3, i Lov om Statens Tjenestemænd af 31. Marts 1931).

Ud over det nævnte Vederlag er der siden 1. Oktober 1941 blevet ydet Rigsdagsmedlemmer med Bopæl *Vest for Store Bælt* et særligt Tillæg paa 100 Kr. maanedlig, jfr. Lov Nr. 278 af 1. Juli 1942 og Lov Nr. 341 af 8. Juli 1943. Begrundelsen for Tillægget er den Forøgelse af Udgifterne ved Bestridelse af Rigsdagshvervet, som har været en Følge af de i de forløbne Aar bestaaende Trafikvanskeligheder og den derved forarsagede Forlængelse af Rejsetiden.

Efter de gældende Regler bortfalder en Rigsdagsmands Vederlag straks fra den Dag, da han ophører at være Medlem af Rigsdagen, og uanset Varigheden af hans Rigsdagsgerning har han ikke Krav paa Pension. I Aarens Løb har der imidlertid dannet sig en pensionslignende *Understøttelsesordning*, idet der efter faste Regler udbetales livsvarige Understøttelser til tidligere Rigsdagsmedlemmer, saafremt disses økonomiske Forhold findes at tale derfor. Til Enker efter Rigsdagsmedlemmer udbetales der — uden Hensyn til Trang — Understøttelser paa 600 Kr. aarlig, hvortil for Tiden kommer et Dyrtidstillæg paa 200 Kr. aarlig.

I Betragtning af de forøgede Krav, der som Følge af Forholdenes Udvikling siden 1920 nu stilles til Rigsdagens Medlemmer, har Rigsdagens Præsidier taget Spørgsmaalet om en almindelig Forhøjelse af Rigsdagsmedlemmernes Vederlag op til Overvejelse, og i Forbindelse hermed har man været inde paa Spørgsmaalet om at søge tilvejebragt Lovhjemmel for en *almindelig Pensionsordning til Afløsning af den hidtidige Understøttelsespraksis*, der ikke kan anses for ganske tilfredsstillende. Disse Spørgsmaal har derefter været forhandlet mellem Præsidierne, Indenrigsministeren og Rigsdagens Partiformænd, og der har herunder fra alle Sider været Enighed om, at Vederlaget for Rigsdagshvervet med Virkning fra 1. April 1946 forhøjes som angivet i nærværende Lovforslags § 1, Nr. 1, hvorhos der er opnaaet overvejende Tilslutning til den Pensionsordning, der fremgaar af Forslagets § 1, Nr. 2.«

Under Lovforslagets 1. Behandling i Folketinget gav samtlige Partier Tilslutning til en Forhøjelse af Vederlaget til Rigsdagens Medlemmer. Derimod gik *Aksel Larsen* som Ordfører for Danmarks kommunistiske Parti stærkt imod den foreslaaede Pensionsordning, der ogsaa havde været ude for Kritik i Blade af forskellig Partifarve.

Angaaende samme Sag udtalte *H. C. Hansen* (S.) bl. a.: »Der har været ført en ret omfattende Diskussion om Pensions-

spørgsmaalet, saaledes som det nu er formuleret i Lovforslaget af den højtærede Indenrigsminister. Jeg gaar ud fra, at der ikke er megen Anledning til her i Salen at tærse Langhalm paa dette Problem, men at det rimelige vil være, at vi i et kommende Udvalg paa saglig Vis gennemgaar hele Problemet og naar frem til en Løsning, som baade Rigsdagen og den højtærede Minister vil kunne acceptere.» *Christmas Møller* (K. F.) anførte, at hvis Pensionsordningen blev fastholdt i den foreslaaede Form, følte hans Parti sig bundet ved den Tilslutning, det paa Forhaand havde givet til Ordningen. »Men den Kritik, der er kommet til Orde om hele dette Spørgsmaal, synes jeg man skal drøfte i Udvalget. Her vil jeg kun sige, at paa visse Punkter har man maaske ikke tænkt Sagen helt tilstrækkeligt igennem — jeg tænker her paa Alderen 60—65, og jeg tænker paa Spørgsmaalet om Ydelse af et vist Bidrag af Rigsdagsmændene selv til Pensionen. Det er ogsaa muligt, man vil sige, at dette, at alle eller næsten alle skal have eller kunne faa en vis Pension, ikke er helt tilfredsstillende.» *Arnth Jensen* (V.) understregede, at Lovforslaget var tiltraadt af samtlige Partiformænd med Undtagelse af den kommunistiske. Ogsaa Venstre havde givet Tilsagn om Medvirken til Lovforslagets Gennemførelse, om end Beslutningen herom ikke havde været enstemmig inden for Gruppen. Som de foregaaende Ordførere vilde han imidlertid anbefale, at Lovforslaget blev gjort til Genstand for en nøgtern og rolig Overvejelse. *A. M. Hansen* (R. V.) tog gerne sin Del af Ansvaret for Pensionsordningen, og *Stærnøse* (D. S.) bekræftede det Tilsagn, som han paa sin Gruppens Vegne havde givet om at medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, medens *Søren Olesen* (D. R.) gav Udtryk for, at han ikke var saa glad for den foreslaaede Pensionsordning. Hans Parti vilde paa dette Punkt forbeholde sig sin Stilling i Udvalget, men kunde i øvrigt tilsige sin Medvirken til Lovforslagets Gennemførelse.

Indenrigsministeren gjorde opmærksom paa, at det var Præsidiets, der i Samarbejde med Partierne havde taget Initiativet til Lovforslagets Fremsættelse. Han selv kom først paa et ret sent Tidspunkt med ind i Forhandlingerne, men var under disse gaaet ind for Tanken. »Jeg gjorde det af forskellige Grunde, for det første, fordi jeg fandt, at den Ordning, man har, med Understøttelser til enkelte Rigsdagsmænd, var uheldig, ikke rationel og virkede alt for vilkaarligt, og maaske navnlig, fordi jeg maatte faa det Indtryk, at alle Partier med Undtagelse af det kommunistiske Parti stillede sig bag ved Lovforslaget. Derfor kunde jeg altsaa tiltræde det, og derfor kunde jeg lade Embedsmændene i Indenrigsministeriet tage fat paa at sætte Lovforslaget i Form.» *Indenrigsministeren* var dog rede til at forhandle om alle de Ændringer, man maatte ønske.

Om det skulde være, kunde man lade Pensionsordningen helt udgaa, men i saa Fald maatte man enten afskaffe den hidtil gældende Understøttelsesordning eller give den Lovhjemmel.

I det af Folketinget nedsatte Udvalg stillede hele Udvalget Forslag om den ovennævnte Ændring af Valglovens § 101, Stk. 1. De øvrige Ændringsforslag stilledes af et *Flertal* bestaaende af Udvalget med Undtagelse af Alfred Jensen (D. K.), Aksel Larsen (D. K.) og Harald Nielsen (V.).

I Betænkningen giver Udvalget Udtryk for den Opfattelse, at *Rigsdagsvederlaget* i lange Tider har været for lavt ansat. Angaaende de forskellige Vederlagssatser anføres: »De Medlemmer, som har deres Bopæl og Virksomhed uden for København, har betydeligt større Udgifter, saafremt de skal passe deres Rigsdagsmandat, end de, som bor i København. Forskellen mellem det højeste og næsthøjeste Vederlag begrundes med de meget betydeligere Udgifter, de uden for 75 km Grænsen boende Medlemmer har til Hotelophold etc. end andre Medlemmer.«

Udvalgets *Flertal* udtaler, at det ligeledes kan tiltræde den foreslaaede *Pensionsordning*, men dog mener, at Pensionen ikke skal ydes før det fyldte 65. Aar, og at der af Medlemmerne skal ydes et Beløb til Ordningen.

»Flertallet er af den Anskuelse, at gode Grunde taler for at yde forhenværende Rigsdagsmænd en beskeden og efter særlige Regler formet Pension.

Denne Pensionsordning vil saa at sige i alle Retninger blive forskellig fra den for Tjenestemænd gældende Pensionsordning. Rigsdagsmændene yder selv et større Bidrag end Tjenestemændene. Pensionen indtræder ikke for de mange Rigsdagsmedlemmer, som ikke har været Medlem i mere end 10 Aar.

Pension kan kun ydes efter det fyldte 65. Aar og kun, saafremt det tidligere Medlem har været Medlem ogsaa efter det fyldte 50. Aar. Betalt Pensionsbidrag kan ikke kræves tilbage.

Ordningen er en Særordning for Rigsdagsmænd. Flertallet er af den Anskuelse, at der ved Gennemførelsen af Lovforslaget ydes forhenværende Rigsdagsmænd et rimeligt yderligere Vederlag for deres Arbejde.

Forslaget er som bekendt udarbejdet gennem Forhaandsforhandlinger mellem Rigsdagens Præsidium og Partiernes Repræsentanter. Flertallets Partier havde inden Fremsættelsen tiltraadt Forslaget og har dermed Ansvaret for Forslagets Fremsættelse.

Flertallet forstaaer meget vel, at Indvendinger kan rettes mod den foreslaaede Ordning, men Flertallet maa stærkt fremhæve, at den nugældende rene Understøttelsesordning er ganske utilfredsstillende og næsten kun kan praktiseres paa en utilfredsstillende Maade, ligesom de Beløb, der har været ydet,

har ligget betydeligt under, hvad man maatte anse for rimeligt. Udvalget stiller derfor Ændringsforslag Nr. 5, hvis Gennemførelse betyder, at det vil være muligt for Præsiderne at gennemføre en lignende Ordning for forhenværende Rigsdagsmænd, udtraadt af Rigsdagen før 1. April 1946, og saadannes Enker.

Flertallet ønsker yderligere til Begrundelse af sin Stilling at fremføre følgende: Det kan ikke benægtes, at en længevarende Rigsdagsvirksomhed bevirker, at det meget ofte, vel næsten som Regel, ikke er muligt for Rigsdagsmanden at udnytte sine Evner fuldt ud økonomisk til egen Fordel og dermed ogsaa til den Opsparing, som netop kan finde Sted i den Periode, i hvilken Borgeren som Regel er Rigsdagsmand. Det vil derfor ofte være saaledes, at Rigsdagsgerning udøvet over en længere Aarrække vil stille den forhenværende Rigsdagsmand og ganske særlig hans Enke økonomisk betydelig ringere, end vedkommende vilde være stillet, om han ikke havde været Rigsdagsmand.«

Et *Mindretal* (Alfred Jensen og Aksel Larsen) anser det for principielt forkert at indføre Pensionsordning for Rigsdagsmedlemmer og vil derfor stemme imod denne Del af Lovforslaget.

Et *Mindretal* (Harald Nielsen) kan ud fra en speciel Betragtning vedrørende Rigsdagsmandatets Karakter ikke tiltræde Forslagets Bestemmelser om en Pensionsordning.

Ved 2. Behandling vedtoges samtlige Ændringsforslag uden Afstemning. Med Hensyn til den saaledes ændrede § 1 foretoges særskilt Afstemning over Bestemmelserne om *Rigsdagsmændenes Vederlag* — denne Del af Paragraffen vedtoges enstemmigt med 107 Stemmer, idet 1 Medlem hverken stemte for eller imod — og om *Pensionsordningen*, der vedtoges med 80 Stemmer mod 25 (D. K. samt 6 V. og 4 K. F.); 3 Medlemmer (2 V. og 1 R. V.) stemte hverken for eller imod. §§ 2 og 3 vedtoges uden Afstemning.

Ved 3. Behandling udtalte *Aksel Larsen*: »For ikke at give nogen Indtryk af, at vi ikke tager Medansvaret for den Forhøjelse af Rigsdagsmedlemmernes Vederlag, der er forudset i dette Lovforslag, agter vi at stemme for det. Jeg vil imidlertid betone, at vi stadig væk er meget skarpe Modstandere af den Pensionsordning, der er indført, og vi vil ikke derved, at vi stemmer for Lovforslaget i den Affattelse, det nu har, sige, at vi har godkendt denne Pensionsordning.«

Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt med 101 Stemmer; 1 Medlem (Sønderup) stemte hverken for eller imod, og flere Medlemmer forlod Folketingssalen inden Afstemningen.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 62 Stemmer; 2 Medlemmer (Lannung og Johannes Jensen) stemte hverken for eller imod.

79. Lov om Afholdelse af kommunale Valg. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 2849. — C. Sp. 119 og 137].

Fremsat i *Folketinget* $^{11}/_{12}$ (F. Sp. 943). 1. Beh. $^{13}/_{12}$ (F. Sp. 1087 og 1131). Partiernes Ordførere: Johs. Hansen, Edvard Sørensen, Christmas Møller, Aksel Larsen, Jørgen Jørgensen, Stærmose og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Edvard Sørensen, Arnth Jensen [Formand], Sønderup, Harald Nielsen [Sekretær], Jørgen Jørgensen, Johs. Hansen, Alfred Andersen, Alsing Andersen, Hans Hedtoft, Lars M. Olsen, Christmas Møller, Ole Bjørn Kraft, Poul Sørensen, Aksel Larsen og Nørlund). Betænkning (B. Sp. 65) afgivet $^{19}/_{12}$. (Ordfører: Edvard Sørensen). 2. Beh. $^{19}/_{12}$ (F. Sp. 1528). 3. Beh. $^{19}/_{12}$ (F. Sp. 1567). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{19}/_{12}$ (L. Sp. 333). Partiernes Ordførere: C. E. Christiansen, Ravn, Jørgen Jørgensen og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $^{19}/_{12}$ (L. Sp. 350). 3. Beh. $^{19}/_{12}$ (L. Sp. 351). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 593).

Den 5. Maj 1943 blev der i Henhold til kgl. Anordning af 13. April 1943, jfr. § 1 i Lov Nr. 50 af 20. Februar 1943, afholdt Nyvalg til samtlige Kommunalbestyrelser, herunder Amsraadene, uden for de sønderjyske Landsdele. Disse Valg fik Gyldighed til den 31. Marts 1947, jfr. den nævnte Lovs § 5. I de sønderjyske Landsdele blev de kommunale Valg, der — ligesom Valgene i det øvrige Land — skulde have været afholdt allerede i 1941, derimod udskudt paa Grund af de særlige Forhold, der var en Følge af den tyske Besættelse.

Efter Besættelsens Ophør fremkom der fra forskellige Sider Ønske om, at der snarest muligt maatte blive udskrevet nye almindelige kommunale Valg. Dette Ønske begrundedes navnlig med, at Valgene i 1943 ikke fandt Sted som frie Valg, idet Danmarks kommunistiske Parti som Følge af det da bestaaende Forbud mod kommunistisk Virksomhed, jfr. Lov Nr. 349 af 22. August 1941, var afskåret fra at opstille Kandidater ved Valgene. Hvad særlig angaar de sønderjyske Landsdele, hvor der ikke afholdtes Valg i 1943, blev der til Støtte for Ønsket om Foretagelse af Nyvalg til Kommunalbestyrelserne snarest muligt henvist til, at Stedfortræderlisterne efterhaanden var ved at

være udtømt som Følge af, at der ikke havde været afholdt kommunale Valg siden 1937.

Med Henblik herpaa gennemførtes den heromhandlede Lov, hvis væsentligste Bestemmelser gaar ud paa følgende:

§ 1. I første Halvdel af Marts Maaned 1946 vil der være at afholde nye almindelige Valg til samtlige Kommunalbestyrelser. I Forbindelse med Valgene vælges der i Købstæderne kommunale Revisorer.

Valgperioden for de ved Valgenes Afholdelse fungerende Kommunalbestyrelser og kommunale Revisorer udløber den 31. Marts 1946.

De nye Valg har Gyldighed fra den 1. April 1946 til den 31. Marts 1950.

§ 2. Ved de i § 1 omhandlede Valg finder Bestemmelserne om Skattesvarelse som Betingelse for kommunal Valgret, jfr. § 1, Stk. 2 og 3, i Lov om kommunale Valg (Lovbekendtgørelse Nr. 291 af 22. December 1933) ikke Anvendelse med Hensyn til følgende Grupper af Personer:

- a) Personer, som paa Grund af Virksomhed til Fordel for Frihedsbevægelsen, paa Grund af Medlemskab i eller Tilknnytning til det kommunistiske Parti, jfr. Lov Nr. 349 af 22. August 1941, eller i øvrigt af nationale eller politiske Grunde, paa Grund af deres eller deres Paa-rørendes Afstamning eller paa Grund af Tjenesteforhold til det danske Politi eller Grænsegendarmeri inden for Tidsrummet 1. April 1944—4. Maj 1945 har været underkastet Frihedsberøvelse her i Landet eller har været deporteret til Fængsel, Koncentrations- eller Arbejdslejr i Udlandet, eller som af samme Aarsager inden for det nævnte Tidsrum har holdt sig skjult her i Landet eller har haft Ophold i Udlandet.
- b) Personer, der den 9. April 1940 var paa Rejse i Udlandet, og som paa Grund af den tyske Besættelse af Landet først har været i Stand til at vende tilbage efter Besættelsens Ophør. Undtaget herfra er dog Personer, der under Opholdet i Udlandet har støttet Tysklands eller de med Tyskland forbundne Nationers Krigsførelse.
- c) Personer, der efter den 8. April 1940 er udrejst af Landet og under Opholdet i Udlandet har været

i allieret Krigstjeneste eller paa anden Maade har virket til Fordel for de allierede Nationers Krigsførelse.

- d) *Kvinder, der er eller har været gift med Personer, der omfattes af en af de foran under a) — c) anførte Grupper*, for saa vidt deres Valgret i Medfør af Bestemmelsen i § 1, Stk. 5, i Lov om kommunale Valg er afhængig af Mandens Skattesvarelse.

Som Begrundelse for § 2 anføres det i Bemærkningerne til det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag, at man er opmærksom paa, at en Del Personer ikke vil opfylde Kravene om Skattesvarelse paa Grund af de særlige Forhold, der har været en Følge af den tyske Besættelse af Landet. Der tænkes her i første Række paa Personer, der under Besættelsen af nationale, politiske eller racemæssige Grunde har været underkastet Frihedsberøvelse, eller som for at undgaa Forfølgelse fra Besættelsesmagten under en eller anden Form har holdt sig skjult, eventuelt har forladt Landet, hvorved de paagældende er kommet ud af deres normale Leveforhold og som Følge deraf enten ikke er blevet skatteansat for et af de foreskrevne Tidsrum eller ikke har været i Stand til at betale de paagældende Skattebeløb. Paa tilsvarende Maade kan Sagen stille sig for Personer, der den 9. April 1940 var paa Rejse i Udlandet, og som paa Grund af Begivenhederne den 9. April 1940 først har kunnet vende tilbage efter Besættelsens Ophør, og endvidere for Personer, der under Besættelsen er udrejst af Landet for i Udlandet at virke til Fordel for de Allierede.

Det kan ikke anses for rimeligt, at Personer, som af de nævnte Grunde er kommet i Skatterestance, eller som muligvis slet ikke er blevet skatteansat inden for de i Betragtning kommende Tidsrum, af den Grund skal være afskaaret fra at deltage i de forestaaende kommunale Valg, og det vil derfor formentlig være i Overensstemmelse med den almindelige Opfattelse, at der for deres Vedkommende finder en Lempelse Sted af de gældende Regler om kommunal Valgret.

§ 3. Med Hensyn til Optagelse paa Valglisterne af de i § 2 under a) — c) omhandlede Personer gælder følgende særlige Regler:

- a) Personer, der er skatteansat til Valgkommunen inden for Skatteaaret 1944—45 eller inden for Tidsrummet 1. April 1945—30. September 1945, saaledes at de — under Forudsætning af, at Valgretsbetingelserne i øvrigt er opfyldt — vil være at *medtage paa Valglisterne* ved

disses Fremlæggelse til Eftersyn, jfr. § 7, Stk. 5, i Lov om kommunale Valg, maa, saafremt de er i Restance med de i Betragtning kommende Skatter, inden den 10. Februar 1946 over for Kommunalbestyrelsen paa en af Indenrigsministeren efter Forhandling med Ministeren for særlige Anliggender foreskreven Maade *godtgøre, at de omfattes af Undtagelsesbestemmelsen* i nærværende Lovs § 2, i hvilket Tilfælde der ved Valglisternes Berigtigelse vil være at bortse fra den paa-gældende Skatterestance.

- b) Personer, der ikke er skatteansat til Valgkommunen inden for et af de ovenfor under a) nævnte Tidsrum og som Følge deraf ikke skal optages paa de almindelige Valgliste, vil — under Forudsætning af, at Valgrets-betingelserne i øvrigt er opfyldt — være at *optage paa særlige Tillægsvalgliste* (jfr. § 7), saafremt de senest den 31. Januar 1946 skriftligt over for Kommunalbestyrelsen *fremsetter Begæring derom* og samtidig paa en af Indenrigsministeren efter Forhandling med Ministeren for særlige Anliggender foreskreven Maade *godtgør, at de omfattes af Undtagelsesbestemmelsen* i nærværende Lovs § 2.

For de i § 2 under d) omhandlede Kvinder, hvis Valgret er afhængig af Mandens Skattesvarelse, finder de ovenfor anførte Regler tilsvarende Anvendelse.

§ 4. Ved de i § 1 omhandlede Valg finder de i § 1, Stk. 1, i Lov om kommunale Valg indeholdte Bestemmelser om, at kommunal Valgret er betinget af, at man ved Valgets Foretagelse er Skatteyder til Valgkommunen og siden 15. November forud for Valget har haft *Bopæl* i denne, ikke Anvendelse med Hensyn til Personer, der omfattes af en af de i nærværende Lovs § 2 under a)—c) anførte Grupper, for saa vidt de paagældende den 4. Maj 1945 *opholdt sig i Udlandet* og paa Grund af dem utilregnelige Forhold *først har kunnet vende tilbage her til Landet efter den 15. November 1945*. Denne Undtagelsesstilling tilkommer dog kun Personer, der straks ved Hjemkomsten har bosat sig i Valgkommunen og indtil Valget uafbrudt har haft *Bopæl* i denne.

Optagelse paa Valglisten af de i 1ste Stykke nævnte Personer er betinget af, at de paagældende senest den 31. Januar 1946 skriftligt over for Kommunalbestyrelsen fremsætter Begæring derom og samtidig paa en af Indenrigsministeren efter Forhandling med Ministeren for særlige Anliggender foreskreven Maade godtgør, at de omfattes af Undtagelsesbestemmelserne i nærværende Paragrafs 1ste Stykke. De paagældende optages paa særlige Tillægsvalglisten.

§ 5. Ved de i § 1 omhandlede Valg udskydes *Fristen for Indgivelse af Begæring om Optagelse paa Valglisten* af Personer, hvis Valgret begrundes ved Skattesvarelse til en anden Kommune end Valgkommunen, jfr. § 1, Stk. 3, i Lov om kommunale Valg, til den 31. Januar 1946. De paagældende optages paa særlige *Tillægsvalglisten* (jfr. § 7).

§§ 6—7 indeholder Bestemmelser om Udarbejdelse af de i Loven omhandlede særlige *Tillægsvalglisten* samt om Udskydelse af visse Frister, bl. a. den Frist, inden for hvilken Personer, hvis Valgret begrundes med Skattesvarelse til en fremmed Kommune, skal begæres optaget paa Valglisten. Disse Lempelser begrundedes med, at Vælgerne ikke tidligere havde kunnet vide, at der skulde afholdes kommunale Valg i 1946, og derfor ikke havde nogen Opfordring til at sikre sig deres Optagelse paa Valglisten.

§ 8 gaar ud paa, at Hovedstadens Forstadskommuner skal have de samme Afstemningstider ved Valget, som Københavns, Frederiksberg og Gentofte Kommuner i Forvejen havde efter den gældende Valglov.

§ 9. Uanset Bestemmelserne i Lov Nr. 75 af 18. Marts 1938 udløber Valgperioden for de nuværende *Borgmestre og Raadmænd i København* den 31. Marts 1946, hvorefter der i April Maaned 1946 foretages nyt Valg til Magistraten. Dette Valg har Gyldighed til den 31. Marts 1954.

For saa vidt nogen af de nuværende Borgmestre eller Raadmænd ikke maatte ønske Genvalg eller ikke maatte blive valgt, oppebærer han som Ventepenge den for ham normerede Lønning indtil den 31. Marts 1951. En saaledes fratrædende Borgmester pensioneres fra 1. April 1951 at regne efter de gældende Pensionsbestemmelser.

§ 10. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne. træder straks i Kraft.

§§ 4 og 8 blev tilføjet i Folketinget paa Forslag af Indenrigsministeren.

Lovforslaget mødte i *Folketinget* for saa vidt Tilslutning fra alle Sider, som der var Enighed om det ønskelige i, at de kommunale Raad blev fornyet til Foraaret, bortset fra, at *Aksel Larsen* (D. K.) beklagede, at Valgene ikke var blevet afholdt allerede i Efteraaret 1945. De i Lovforslaget indeholdte Bestemmelser gav heller ikke Anledning til megen Diskussion; kun med Hensyn til 2det Stykke i § 9 angaaende Ventepenge til afgaaede Borgmestre og Raadmænd fremkom der fra et Par af Ordførerne (Christmas Møller og Aksel Larsen) nogen Kritik. Naar Lovforslaget alligevel — i Forbindelse med det fra socialdemokratisk Side forelagte Forslag til Lov om Ændringer i Lov om kommunale Valg (se Side 836), som det behandlede sammen med ved 1. Behandling — gav Anledning til en længere Debat, skyldtes det Uenighed om, hvorvidt der ved samme Lejlighed — som i det socialdemokratiske Lovforslag foreslaaet — burde gennemføres *mere vidtgaaende Ændringer i den kommunale Valgordning*, navnlig vedrørende Valgretsaldere, Kravet om Skattevarelse samt Opholdsbetingelsen. Angaaende de herom ved 1. Behandling fremsatte Udtalelser se Side 838. Begge Lovforslag henvistes til Behandling i et Udvalg, som afgav en udførlig Betænkning vedrørende de under Sagens 1. Behandling drøftede Spørgsmaal.

I denne Betænkning fastholdt de *socialdemokratiske* Udvalgsmedlemmer det socialdemokratiske Lovforslag om Ændringer i den kommunale Valglov, der nu stilledes som Ændringsforslag til Regeringsforslaget, og som hovedsagelig gik ud paa tre Ting: Nedsættelse af *Valgretsaldere* til 21 Aar, Lempelse af *Opholdsbetingelsen*, saa at der kun krævedes Bopæl i Kommunen siden 1. Februar forud for Valget, og Ophævelse af *Kravet om Skattebetaling* som Betingelse for Valgret. Mindretallet var i øvrigt af den Opfattelse, at det vilde have været ønskeligt, om de Personer, om hvem det var fastslaaet, at de havde gjort sig skyldige i Skattesvig, var blevet slettet paa Valglisten; efter de af Ministeren anførte Oplysninger kunde det af tekniske Grunde ikke lade sig gøre, men Mindretallet henstillede, at Spørgsmaalet snarest blev taget op med fremtidige Valg for Øje.

De *konservative* Udvalgsmedlemmer kunde under de foreliggende Forhold tiltræde Regeringens Lovforslag med de af Indenrigsministeren stillede Ændringsforslag angaaende Tilføjelse af §§ 4 og 8, hvilke Ændringsforslag i øvrigt delvis

var frømkaldt af dette Mindretal. Man var principielt Tilhænger af 21 Aars Valgretten og af den Opfattelse, at dette Spørgsmaal maatte finde sin Afgørelse ved den kommende Forfatningsrevision. Under Forhandlingerne i Udvalget havde Mindretallet udfoldet store Anstrengelser for at samle Partierne om en fælles Løsning og stillet Forslag om Indførelse af en Valgretsalders paa 23 Aar efter forudgaaende almindelig Flertalsvedtagelse ved en Folkeafstemning. Tillige havde man, om end med stor Betænkelighed, støttet et Forslag om at afgøre Valgretsalders ved en Folkeafstemning efter Reglerne i Grundlovens § 94, hvor dog 45 pCt.-Regelen var ændret til 35 pCt.; det fra radikal Side stillede Ændringsforslag om Afholdelse af Folkeafstemning fandt man derimod ikke tilfredsstillende. Endelig havde Mindretallet anmodet Regeringen om at give Tilsagn om, at den paatænkte Grundlovskommissions Arbejde afsluttedes tidligt nok til, at Forslag kunde fremsættes i Rigsdagssamlingen 1946—47, men Regeringen havde ikke været imødekommende over for noget af disse Ønsker. Mindretallet fandt det imidlertid absolut nødvendigt at afholde kommunale Valg i Marts 1946, og det slutter sine Udtalelser saaledes: »Indenrigsministeren har ofte i Udvalget fremhævet, at Ministeriet ikke vil forhale en Grundlovsrevision, og Mindretallet mener det ogsaa under Hensyn hertil forstandigt at vente og se Resultatet heraf. Under disse Forhold vil Mindretallet støtte det af Regeringen stillede Forslag med de af Mindretallet tiltraadte Ændringer.«

De *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer tilsluttede sig det socialdemokratiske Ændringsforslag. For det Tilfælde at dette skulde blive forkastet, stillede man Forslag om, at Skattesnyderi skulde medføre Tab af kommunal Valgret.

Fra *radikal* Side var det i Udvalget foreslaaet at nedsætte Valgretsalders til 21 Aar. Da der imidlertid ikke kunde opnaas Tilslutning hertil fra Regeringen, stillede Mindretallet Ændringsforslag om, at Valgretsaldersens Nedsættelse skulde gøres afhængig af, at Vælgerne gav Tilslutning dertil ved en Folkeafstemning afholdt efter Reglerne i Grundlovens § 94, dog saaledes at de her krævede 45 pCt. af Vælgerne ændredes til 40 pCt.

Da det ikke viste sig muligt at naa til Enighed om Sagen, indstillede Venstres og Det konservative Folkepartis Udvalgsmedlemmer Lovforslaget til Vedtagelse med de af Indenrigsministeren foreslaaede Ændringer.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget oplystes det, at man fra socialdemokratisk, konservativ, kommunistisk og radikal Side var gaaet med til en Folkeafstemning om Valgretsalders paa det Grundlag, at der kun skulde kræves Tilslutning fra 35 pCt. af Vælgerne; men dette afvistes af Ven-

stre, der ikke vilde gaa længere ned med Procenten end til 40 pCt. Resultatet blev da det radikale Forslag om 40 pCt., som ikke opnaaede Tilslutning fra de øvrige i Udvalget repræsenterede Partier. Paa Dansk Samlings Vegne opfordrede *Arne Sørensen* til, at man søgte at faa 21 Aars Valgretten gennemført uden Folkeafstemning og tillige uden de to øvrige Ændringer, som var stillet i Forslag fra socialdemokratisk Side. Hvis dette viste sig uigennemførligt, vilde Dansk Samling, selv om det ikke var saa forfærdelig begejstret for de øvrige Bestemmelser i Socialdemokratiets Ændringsforslag, alligevel stemme for dette. *Norlev* (D. R.) var ogsaa Tilhænger af 21 Aars Valgretten; men hvis Regeringen fastholdt, at den ikke vilde have Forhandlingerne i Forfatningskommissionen foregrebet ved, at 21 Aars Valgretsalderen allerede nu indførtes ved Kommunevalgene, vilde det efter hans Opfattelse være bedst at give Venstrepartiet Tid til at besinde sig. 21 Aars Valgretsalderen skulde nok komme, og det var ikke noget stort Spørgsmaal, om man fik den allerede nu. Skulde der være Folkeafstemning om Sagen, burde det kun kræves, at et Flertal stemte for Forslaget. Retsforbundet kunde dog ogsaa gaa med til det radikale Ændringsforslag, hvis man derved kunde faa Konflikten løst, men Taleren henstillede, at Procentsatsen blev ændret fra 40 til 35 pCt. *Indenrigsministeren* kunde ikke gaa med til det socialdemokratiske Ændringsforslag, hvis Skatte- og Opholdsbestemmelser han maatte tage Afstand fra, og hvis Bestemmelser om Valgretsalderen han heller ikke kunde give Tilslutning til, da dette Spørgsmaal burde overvejes nærmere i Forfatningskommissionen. Det var naturligt, at man havde den samme Valgretsaldere til Folketinget som til de kommunale Raad, men hverken Regeringen eller Venstre havde endnu taget Stilling til, hvor Grænsen skulde sættes. Ogsaa det kommunistiske Ændringsforslag gik *Indenrigsministeren* imod, da Spørgsmaalet om Skattesnydernes Stilling netop for Tiden var taget op til Overvejelse i Skattedepartementet. Et Forslag herom kunde ventes at ville fremkomme, men forelaa endnu ikke. Det fra radikal Side stillede Ændringsforslag havde *Indenrigsministeren* principielt ikke noget imod; men da han mente, det var bedre at gennemføre Regeringens Forslag og at udskyde Folkeafstemningen om Valgretsalderen, til Forfatningskommissionen havde stillet sit Forslag og dette eventuelt var vedtaget af Rigsdagen, anbefalede *Ministeren* ogsaa at stemme imod dette Ændringsforslag.

Ved den efterfølgende Afstemning forkastedes det socialdemokratiske Ændringsforslag med 72 Stemmer mod 63, det radikale Ændringsforslag med 122 Stemmer mod 14 og det kommunistiske Ændringsforslag med 73 Stemmer mod 16,

idet 48 Medlemmer hverken stemte for eller imod. De af Indenrigsministeren stillede Ændringsforslag blev alle enstemmigt vedtaget, medens der ved en særskilt Afstemning over Bestemmelsen i § 9, 2. Stk., om Ventepenge til afgaaede københavnske Borgmestre og Raadmænd blev afgivet 118 Stemmer for den og 18 Stemmer imod den.

Til Sagens 3. Behandling stillede fra socialdemokratisk Side et Ændringsforslag om, at de nye Kommunevalg kun skulde have Gyldighed til 31. Marts 1948, altsaa i en toaarig Periode. Dette Ændringsforslag blev støttet af Kommunisterne, men forkastedes med 77 Stemmer mod 57. *Johs. Hansen* (S.) erklærede derefter, at hans Parti ikke kunde stemme for Lovforslaget, naar man efter dets Mening paa unødigt Vis havde trukket Tiden ud for et Valg med en lavere Valgretsalders; Socialdemokratiet vilde afholde sig fra at stemme. I Modsætning hertil agtede Kommunisterne, efter hvad *Aksel Larsen* udtalte, at stemme for Lovforslaget. Ingen kunde mere end hans Parti beklage, at man ikke havde nedsat Valgretsalders til 21 Aar, men det var altsaa ikke sket, idet man i Folketinget havde nedstemt Forslaget herom til Trods for, at et overvældende Flertal var Tilhænger af 21 Aars Valgretten. Kommunisterne ønskede imidlertid Kommunevalgene gennemført snarest muligt, og det opnaaede man ved at vedtage Lovforslaget. Ved den endelige Afstemning vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 94 Stemmer, idet 44 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget ligeledes enstemmigt. Ogsaa her afholdt Socialdemokraterne sig fra at stemme.

80. Lov om Anvendelsen af de Beløb, der tilfalder Kommunerne som Efterbetaling af for lidt erlagt Kommuneskat m. v. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 3255. — C. Sp. 191 og 207].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2449). 1. Beh. $1\frac{3}{4}$ (F. Sp. 2604). Partiernes Ordførere: Alfred Andersen, N. Chr. Christensen, Aksel Møller, Jens Johs. Hansen, Axel Sørensen og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Edvard Sørensen, N. Chr. Christensen, Arnth Jensen, Hans Conrad Koefoed, Axel Sørensen [Sekretær], Alfred Andersen, Alsing Andersen [Formand], Horn, Kai Jensen, Kolbjørn, Aksel Møller, Poul Sørensen, Tesdorpf, Jens Johs. Hansen og Rosendahl). Betænkning (B. Sp. 229) afgivet $1\frac{1}{2}$. (Ordfører: Edvard Sørensen). 2. Beh. $1\frac{5}{2}$

(F. Sp. 2681). 3. Beh. $15/2$ (F. Sp. 2704). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $15/2$ (L. Sp. 505). Partiernes Ordførere: C. E. Christiansen, K. Pedersen, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. 2. Beh. $15/2$ (L. Sp. 512). 3. Beh. $15/2$ (L. Sp. 514). *Loven stadfæstet 27. Februar 1946*. (Lov-Tid. Nr. 70).

Loven indeholder følgende to Paragraffer:

§ 1. De Beløb, som i Skatteaarene 1945-46—1948-49 tilfalder en Kommune som *Efterbetaling* af for lidt erlagt Kommuneskat med eventuelle *Bødetillæg*, bliver af Kommunalbestyrelsen at indbetale paa en for Kommunen til dette Formaal oprettet *særlig Konto i Danmarks Nationalbank*. Ved Beregningen af det Beløb, der bliver at indbetale, *fradrages* dog den gennemsnitlige Sum af de Beløb, som er tilfaldet Kommunen i Aarene 1942-43—1944-45 som *Efterbetaling* med eventuelle *Bødetillæg*, samt det Skattetab, der paaregnes paaført Kommunen som *Følge* af, at de efterbetalte Beløb *fradrages* ved Beregningen af vedkommende Skatteydere skattepligtige Indkomster. Indenrigsministeren fastsætter efter *Forhandling* med de interesserede kommunale Organisationer samt med Københavns, Frederiksberg og Gentofte Kommunalbestyrelser nærmere Regler for Beregningen af Skattetabet.

De paa Kontoen i Danmarks Nationalbank indestaaende Beløb kan kun haves efter forud indhentet Samtykke fra vedkommende Tilsynsmyndighed.

§ 2. Indenrigsministeren fastsætter nærmere Bestemmelser om, *til hvilke Formaal de i Henhold til § 1 baadlagte Beløb maa anvendes*. Beløbene maa dog ikke anvendes til Formaal, der vedrører Kommunens Drift, medmindre ganske særlige Omstændigheder maatte tale derfor.

Som Begrundelse for disse Bestemmelser udtales det i Bemærkningerne til det af Indenrigsministeren i Folketinget fremsatte Lovforslag, at den i Henhold til Lov Nr. 352 af 22. Juli 1945 foretagne *ekstraordinære Formueopgørelse* »vil medføre, at der inden for de nærmeste Aar vil tilfalde de kommunale Kasser betydelige Beløb i Form af *Efterbetaling* af for lidt erlagte Skatter med eventuelle *Bødetillæg*. Disse Beløb er paa Grundlag af foretagne, foreløbige Beregninger anslaaet at ville andrage i alt omkring 300 Mill. Kr.

Disse Midler bør efter Indenrigsministeriets Opfattelse ikke betragtes som normale Indtægter, der umiddelbart skal kunne

berettigede til større Udgifter eller mindre Skatteudskrivning. Da det derhos vil være af Betydning, at der tilvejebringes Kontrol med, under hvilke Former de paagældende Midler atter føres ud i Omsætningen, har man ment at burde stille Forslag om, at de omhandlede Midler søges baandlagt, og Ministeriet har forinden forhandlet med de interesserede kommunale Organisationer samt med Overborgmesteren i København om en saadan Ordning.«

Naar Pengene foresloges indsat i *Nationalbanken* i Stedet for i vedkommende Kommunes sædvanlige Bank (med Paategning paa Kontoen om, at der kun maatte disponeres over dem med Samtykke af Indenrigsministeriet eller Amtsraadet), skyldtes det, efter hvad *Indenrigsministeren* oplyste i sin Fremsettelsestale, Ønsket om at faa disse Midler unddraget den almindelige Omsætning. Det var netop et af Lovens Formaale om at opsuge nogle af de ledige Penge.

Lovforslaget blev i Folketinget underkastet en Udvalgsbehandling, under hvilken man bl. a. drøftede *Retningslinierne for Belobenes Frigivelse*. Indenrigsministeren udtalte herom i et Samraad, at han vilde føre Forhandling med de kommunale Organisationer om Sagen, før disse Retningslinier blev fastlagt.

Uden for Betænkningen stillede Medlemmerne af Retsforbundet Ændringsforslag om, at der foran § 1 skulde indføjes en ny Paragraf af følgende Indhold:

»Af de Beløb, som i Skatteaarene 1945-46—1948-49 vil være at efterbetale til Kommunerne som for lidt erlagt Kommuneskat, vil Halvdelen efter nærmere af Indenrigsministeren fastsatte Regler være at tilbagebetale de Skatteydere, som i det samme Tidsrum ikke har skullet efterbetale for lidt erlagt Kommuneskat. Den anden Halvdel tilfalder paagældende Kommune.«

Dette Ændringsforslag, der ved Lovforslagets 2. Behandling nærmere begrundedes af *Søren Olesen* (D. R.), afvistes af *Indenrigsministeren*, som gjorde gældende, at man ved de Foranstaltninger, som var foranlediget af den ekstraordinære Formueopgørelse, havde søgt at raade Bod paa Følgerne af, at en Del Skatteborgere havde betalt for lidt i Skat. Det vilde derfor være rimeligt, at de derved indvundne Beløb kom Kommunen som Helhed til gode. I øvrigt mente Ministeren, at den foreslaaede Tilbagebetaling vilde stille Administrationen over for en næsten uløselig Opgave. Da Ændringsforslaget heller ikke mødte Tilslutning fra anden Side, forkastedes det med 111 Stemmer mod 1.

Lovforslaget blev derefter enstemmigt vedtaget med 130 Stemmer, idet 2 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 50 Stemmer.

81. Lov om Ændring i Lov Nr. 84 af 31. Marts 1937 om økonomisk Udligning m. v. mellem Københavns Kommune og Frederiksberg og Gentofte Kommuner. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 2879. — C. Sp. 127 og 129].

Fremsat i *Landstinget* $12/12$ (L. Sp. 184). 1. Beh. $17/12$ (L. Sp. 257). 2. Beh. $18/12$ (L. Sp. 285). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 289). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 1565). 2. Beh. $19/12$ (F. Sp. 1567). 3. Beh. $19/12$ (F. Sp. 1572). *Loven stadfæstet 21. December 1945*. (Lov-Tid. Nr. 595).

Ifølge § 16 i ovennævnte Lov skulde Forslag til Revision af Loven fremsættes i den ordinære Rigsdagssamling 1944—45, og inden Udgangen af Aaret 1943 skulde efter Lovens § 17 den Voldgiftsret, som omhandles i Lovens Afsnit IV, afgive en Udtalelse til Indenrigsministeren om, hvorvidt og da i hvilke Henseender Ændringer i Loven maatte være ønskelige under Hensyn til de tre Kommuners indbyrdes Stilling til den Tid. Ved Lovanordning senest af 23. December 1944 blev de to Frister forlænget til henholdsvis 1946—47 og 1945. Denne Udskydelse skyldtes, foruden de daværende Forfatningstilstande, at de senere Aars ekstraordinære regnskabsmæssige Resultater for Kommunerne vanskeligt kunde danne Grundlag for en almindelig Revision af Loven, samt at de Forhold, som Hovedstadskommissionen arbejder med, kunde komme til at berøre Hovedstadsudligningen. Ved den heromhandlede Lov udskydes Fristen for Voldgiftsrettens Udtalelse endnu en Gang for et Aar, til *Udgangen af 1946*. Dette var i Overensstemmelse med en af Hovedstadskommissionens Formandskab i Forstaaelse med de tre Hovedstadskommuner afgiven Indstilling.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

82. Lov om Sygehusvæsenet. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 3233. — C. Sp. 193 og 205].

Fremsat i *Folketinget* $12/2$ (F. Sp. 2447). 1. Beh. $13/2$ (F. Sp. 2582). Partiernes Ordførere: Carl Petersen, N. Chr. Christensen, Chr. R. Christensen, Mogens Fog, Aage Fogh, Stærmosé og

Starcke. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Edvard Sørensen [Formand], N. Chr. Christensen, Arnth Jensen, Hans Conrad Koefoed, Aage Fogh, Carl Petersen, Anders Andersen, Poul Hansen [Slagelse], Hauberg, Lars M. Olsen, Chr. R. Christensen [Sekretær], Oda Christensen, Gudrun Hasselriis, Mogens Fog og Petra Petersen). Betænkning (B. Sp. 221) afgivet $1\frac{1}{2}$. (Ordfører: Edvard Sørensen). 2. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2685). 3. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2705). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 482). Partiernes Ordførere: Offersen, Ravn, M. C. Korsgaard, P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 511). 3. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 513). *Loven stadfæstet 27. Februar 1946*. (Lov-Tid. Nr. 71).

I September 1939 nedsatte Indenrigsministeriet et *Udvalg* med den Opgave at undersøge de Retningslinier, hvorefter den fremtidige Udvikling af Sygehusvæsenet bør foregaa, idet Udvalget navnlig skulde undersøge en Række nærmere angivne Spørgsmaal.

Under Udvalgets Forhandlinger opnaaedes ifølge en af Formanden, Medicinaldirektør *Johs. Frandsen*, udarbejdet Redegørelse af 30. Januar 1946 Enighed om, at det maatte anses for ønskeligt, at der til Gennemførelse af den *Koordinering af Landets samlede Sygehusvæsen*, som Løsningen af de rejste Problemer nødvendiggjorde, blev skabt et permanent Organ, *Sygehusraadet*, hvori alle sygehusejende Myndigheder var repræsenteret, saa at dette Organ kunde øve Indflydelse paa Udviklingen af det samlede Sygehusvæsen og i konkrete Tilfælde tage Stilling til foreliggende Spørgsmaal. Udvalget udarbejdede i Overensstemmelse hermed et Forslag til Lov om Sygehusvæsenet, men da Forholdene i Løbet af Besættelsestiden blev vanskelige at overskue, indstillede Udvalget efter Aftale med Indenrigsministeriet sine Forhandlinger.

I Løbet af Besættelsestiden opstod der som Følge af de betydelige *Prisstigninger* et nyt Problem for Sygehusvæsenet, idet Udgifterne for de kommunale Sygehuse steg saa betydeligt, at der — navnlig fra Amtskommunernes Side — blev rejst Krav om en betydelig Forhøjelse af den Støtte, der fra Staten og den fælleskommunale Udligningsfond hidtil havde været ydet til det kommunale Sygehusvæsen. I Skrivelse af 12. December 1945 fremhævede Indenrigsministeriet under Henvisning hertil Nødvendigheden af, at Udvalget i særlig Grad hæftede sin Opmærksomhed ved Spørgsmaalet om Ordningen af det økonomiske Forhold mellem Staten og Kommunerne inden for Sygehusvæsenet. Udvalget drøftede derefter Spørgsmaalet om at *forøge Tilskuddet til det kommunale*

Sygehusvæsen og naaede derved til Enighed om, at det maatte anses for ønskeligt at gøre de kommunale Sygehuses Drift og fremtidige Udvikling mere uafhængig af Kommunernes almindelige Økonomi og — for Amtskommunerne, hvis eneste Skatteudskrivningsgrundlag er fast Ejendom — af Landbrugets Konjunkturer. Udvalget udarbejdede derfor et Lovforslag, der med enkelte Ændringer, som hovedsagelig var af teknisk Karakter, blev til den heromhandlede Lov, hvis væsentligste Indhold bestaar i Regler om Tilskud til det kommunale Sygehusvæsen og om Oprettelse af et Sygehusraad.

Da man ansaa det for meget ønskeligt, at Lovforslaget gennemførtes snarest muligt, saa at Tilskudsordningen kunde træde i Kraft fra og med Finansaaret 1946—47, fandt Udvalget at maatte afstaa fra en grundigere Behandling af de Spørgsmaal, som det i sin Tid fik overdraget at overveje. Disse Spørgsmaal vilde imidlertid kunne tages op til nærmere Behandling af Sygehusraadet. Samtidig med at foreslaa de i Lovforslaget indeholdte Regler gennemført henstillede Udvalget, at Staten forhøjede de *Takster*, hvorefter den refunderer Sygehuse deres Udgifter pr. Sygedag for epidemiske samt venerske og tuberkuløse Patienter i Henhold til § 64 i Lov om offentlig Forsorg.

Der var inden for Udvalget delte Meninger om, hvorvidt Udvalget burde have fortsat sine Undersøgelser vedrørende de almindelige Retningslinier for Sygehusvæsenets Udvikling, samt om de i Lovforslagets § 8 indeholdte *Fordelingsregler* og andre økonomiske Spørgsmaal, jfr. herom den nævnte Redegørelse af 30. Januar 1946, der findes aftrykt som Bilag til det i Folketinget fremsatte Lovforslag. Ingen af Mindretallene gik dog imod den foreslaaede Ordning.

Lovens Indhold er følgende:

Kapitel I.

§ 1. Det paahviler Amtskommunerne, Købstadkommunerne uden for Bornholm, de sønderjyske Flækker, der ikke længere er i Fællesskab med vedkommende Amtskommune, samt Københavns og Frederiksberg Kommuner at tilvejebringe og drive det fornødne Antal Sygehuse i det Omfang, hvori dette ikke sker ved Statens Foranstaltning.

Ved »Kommune« forstaas overalt i denne Lov en af de i Stk. 1 nævnte Kommuner.

Ved kgl. Reskript af 6. Juni 1806 bestemtes det, at der i alle Landets Amter skulde oprettes Sygehuse, saaledes at de

med Sygehusdriften forbundne Udgifter dækkedes dels ved en Hartkornsbeskatning, dels ved Ligning paa Købstæderne.

Dette Reskript har dannet Grundlaget for den siden 1806 skete Udvikling af Sygehusvæsenet, idet Ansvar for Tilvejebringelsen og Driften af det fornødne Antal Sygehuse stadig — uden anden Lovhjemmel end Reskriptet af 1806 — i Princippet hviler paa Amts- og Købstadkommunerne. De fleste Steder er Sygehusvæsenet organiseret af Amts- og Købstadkommuner i Fællesskab, saaledes at Amtet i sygghusmæssig Henseende er en Enhed, hvortil der er knyttet et specialiseret Centralsygehus og flere mindre blandede kirurgisk-medicinske Sygehuse. København og enkelte andre store Byer har dog et selvstændigt Sygehusvæsen.

Denne administrative Ordning har, efter hvad Udvalget af September 1939 anfører i sine Bemærkninger til Lovforslaget, virket yderst tilfredsstillende, idet Sygehusvæsenet nu overalt i Landet er bragt op paa et højt Stade. Selv om de fremtidige nye kommunale Opgaver for Sygehusvæsenet for en Del vil bestaa i Oprettelse af særlige Sygehusafdelinger, der skal betjene større Omraader end et enkelt Amt og de dør værende Købstæder, maa det anses for at være værdifuldt, at Sygehusenes kommunale Administration bevares, saa at Udbygningen sker ved Samvirke mellem de interesserede Kommuner.

§ 2. Kommunerne kan med Indenrigsministerens Samtykke træffe Overenskomst om at tilvejebringe og drive *Sygehuse i Fællesskab*.

Saafernt et saadant Fællesskab ønskes ophævet eller ændret, udkræves ligeledes hertil Indenrigsministerens Samtykke.

Ønskes et saadant Fællesskab ophævet eller ændret af en af Parterne, uden at Enighed herom er tilvejebragt med den anden eller de andre Parter, afgør Indenrigsministeren, om Ophævelse eller Ændring desuagtet kan finde Sted, og bestemmer i saa Fald efter Forhandling med Parterne Vilkaarene herfor.

§ 3. Planer til *Opførelse, Udvidelse*, væsentlige *Ombygninger* og *Indskrænkninger* samt *Nedlæggelse* af kommunale Sygehuse skal forelægges Indenrigsministeren til Godkendelse.

§ 4. Indenrigsministerens Tilladelse skal indhentes til Oprettelse, Udvidelse og væsentlige Ombygninger af private Sygehuse.

§ 5. De kommunale Sygehuses *Regulativer* skal forelægges Indenrigsministeren til Godkendelse.

Ethvert kommunalt eller privat Sygehus skal have et Regulativ vedrørende dets administrative Ordning i Almindelighed, et Regulativ, hvori dets Takster er fastsat, samt — for saa vidt Bestemmelserne herom ikke indeholdes i den paagældende Kommunes Lønningsvedtægt — et Regulativ vedrørende Afønningen af Sygehusets faste Personale.

§ 6. Sundhedsstyrelsens og Embedslægerne hidtidige Opgaver inden for Sygehusvæsenet, jfr. Lov Nr. 182 af 23. Juni 1932 om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse og Lov Nr. 87 af 21. April 1914 om Embedslægevæsenets Ordning, opretholdes uforandret.

§ 7. Det paahviler Kommuner samt de private Personer eller Institutioner, der driver Sygehuse, at afgive *Beretning vedrørende den lægelige Virksomhed* paa disse Sygehuse efter nærmere af Sundhedsstyrelsen fastsatte Regler.

Kapitel II.

§ 8. Det i § 4 i Lov Nr. 100 af 14. April 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond omhandlede *Bidrag fra Udligningsfonden* til Nedbringelse af Kommunernes Udgifter til Drift af Sygehuse forhøjes fra 3 Kr. til 5 Kr. pr. Indbygger.

Til yderligere Nedbringelse af Udgifterne til Driften af Sygehuse ydes der af den fælleskommunale Udligningsfond hver Kommune et Beløb af 3 Kr. 50 Øre pr. Sygedag paa Kommunens Sygehuse, bortset fra saadanne Sygedage, for hvilke der fra Staten ydes Betaling i Henhold til § 64, Stk. 2. i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg, jfr. Lov Nr. 137 af 2. Maj 1934, eller Tilskud i Henhold til Lovgivningen om Statsstøtte til tuberkuløses Sygebehandling. Saa fremt en Kommune mod Betaling har Indlæggelsesret for Kommunens Indbyggere paa et privat Sygehus, ydes der Kommunen et tilsvarende Tilskud pr. Sygedag.

Naar der til et Sygehus er knyttet en af Sundhedsstyrelsen godkendt *Diagnosestation eller Ambulatorium*, kan Indenrigsministeren tillade, at der ved Opgørelsen af Sygedagenes Antal tillægges et i Forhold til Antallet af undersøgte eller behandlede Patienter nærmere fastsat Antal Sygedage.

Det er en Forudsætning for Ydelse af Sygedagstilkud i Henhold til Stk. 2, at det paagældende kommunale eller private Sygehus opfylder de lægelige og behandlingsmæssige Krav, som efter Indenrigsministerens Skøn maa stilles til offentlige Sygehuse.

Det samlede Tilkud, der i Henhold til Stk. 1 og 2 tilfalder en Kommune, maa ikke overstige 75 pCt. af Kommunens samlede Udgifter til Sygehusdrift i det senest afsluttede Regnskabsaar efter Fradrag af Driftsindtægterne. I Sygehusudgifterne medregnes ikke Udgifter til Afskrivning og Forrentning af Bygninger og Inventar eller til Afdrag og Forrentning af Laan.

Til Nedbringelse af Kommunernes Udgifter til Driften af Sygehuse har dersiden 1937 af *den fælleskommunale Udligningsfond* været ydet de Kommuner, hvem Driften af Sygehuse paahviler, et aarligt *Tilskud* paa 3 Kr. pr. Indbygger, eller i alt omtrent 12 Mill. Kr. aarligt. Endvidere har der siden Finansaaret 1941—42 til yderligere Nedbringelse af Kommunernes Sygehusudgifter været ydet Statstilkud paa i alt 5 Mill. Kr. aarligt.

Imidlertid har de kommunale Sygehusudgifter været stadig voksende, hvilken Tendens har været særlig udpræget under Krigen, idet det samlede Underskud ved Driften af de kommunale Sygehuse, inkl. Renter og Afdrag, er steget fra 48,5 Mill. Kr. i 1938—39 til 76,1 Mill. Kr. i 1943—44 og maa antages senere at være steget yderligere.

Tilskuddet fra Udligningsfonden vil efter de nye Regler komme op paa omkring 40 Mill. Kr. for 1946—47. Til Genæld er det Hensigten, at det midlertidige Statstilkud paa 5 Mill. Kr. aarligt skal bortfalde.

§ 9. Indenrigsministeren kan, naar Omstændighederne taler derfor, bestemme, at Tilkud i Henhold til § 8, Stk. 2, eller eventuelt et lavere Tilkud paa nærmere angivne Vilkaar kan ydes til *private Sygehuse*.

§ 10. Til Fremme af Opgaver, som ikke kan løses af de lokale Sygehuse, saasom Oprettelse eller Drift af særlige Sygehuse eller Sygehusafdelinger og lignende, eller til Tilkud til enkelte Sygehuse til særlige Formaal, saasom Oprettelse og Drift af *Ambulatorier, Diagnosestationer, Rekonvalescentafdelinger m. v.*, kan der ved de aarlige Finanslove af Statskassen stilles *særlige Beløb* til Raadighed for Sygehusraadet.

Kapitel III. Sygehusraadet.

§ 11. Der oprettes et Sygehusraad, hvis Formand beskikkes af Indenrigsministeren. Af Raadets øvrige Medlemmer udpeges 1 af Indenrigsministeren, 1 af Finansministeren, 3 af Amtsrådsforeningen i Danmark, 2 af Den danske Købstadforning og 1 af Københavns Kommune.

Sundhedsstyrelsen udpeger en Kommitteret, der deltager i Raadets Forhandlinger uden Stemmeret, men med Ret til at stille saadanne Forslag til Behandling i Raadet, som skønnes fornødne for den rette Løsning af Sygehusvæsenets Opgaver.

Sygehusraadet tilkalder sagkyndig Bistand, naar Forholdene gør dette ønskeligt.

Sygehusraadets Funktionsperiode er 6 Aar.

§ 12. Sygehusraadet virker i Samarbejde med Sundhedsstyrelsen for Gennemførelsen af *Sygehusvæsenets fælles Foranstaltninger* til Støtte af de lokale Sygehusmyndigheder for at opnaa en økonomisk god og forsvarlig Drift med en saa hensigtsmæssig og fuld Udnyttelse af de enkelte Sygehuse som muligt. Sygehusraadet skal saaledes medvirke til at opnaa et *hensigtsmæssigt Samvirke* mellem de kommunale og Statens Sygehuse og private Sygehuse og skal medvirke til at fjerne de Hindringer for fuld Udnyttelse af Sygehusene, som skyldes de kommunale Grænser.

Sygehusraadet bistaar Sundhedsstyrelsen i dens Arbejde med *Sygehusvæsenets Opbygning og Udbygning* for at kunne give hele Landets Befolkning lige Adgang til den til enhver Tid bedst mulige Sygehusbehandling.

Sygehusraadet virker som *raadgivende for Indenrigsministeren* i Spørgsmaal vedrørende Administrationen af Sygehusvæsenet, herunder de i §§ 2—5 og 13 nævnte Spørgsmaal.

Kapitel IV. Overgangsbestemmelser m. v.

§ 13. Indenrigsministeren fastsætter de nærmere Regler vedrørende Lovens Gennemførelse, herunder Regler om Beregningen og Udbetalingen af de i Kapitel II omhandlede Tilskud og om Sygehusenes Regnskabsførelse og Revisionsordning.

§ 14.. Bestemmelserne i denne Lov gælder ikke for Sindsygehospitaler.

§ 15. I § 4 i Lov Nr. 100 af 14. April 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond udgaar Ordene: »Tilskuddet. Gæld«.

I § 4 i Lov Nr. 100 af 14. Juni 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond er Maksimum for Udligningsfondens hidtidige Tilskud til Sygehusvæsenet sat til to Trediedele af de paa-gældende Kommuners samlede Udgifter til Sygehusdrift i det senest afsluttede Regnskabsaar, heri ikke medregnet Udgifterne til Forrentning og Amortisation af Gæld. Denne Regel erstattes af Regelen i Lovens § 8, sidste Stk.

§ 16. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft den 1. April 1946.

Loven vil være at forelægge til Revision i Rigsdagssamlingen 1948—49.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* gjorde *Carl Petersen* (S.) gældende, at man burde have indskrænket sig til for Finansaaret 1946—47 at stille de i § 8 omhandlede Midler til Raadighed for Sygehusvæsenet og saa i øvrigt ladet Sygehusudvalget fortsætte sit Arbejde, saa at alle de Forhold, som det i 1939 blev overdraget Udvalget at undersøge, kunde være blevet gjort til Genstand for en mere indgaaende Drøftelse. Tillige kritiserede han Fordelingsgrundlaget i § 8, navnlig med Henblik paa, at der skal ydes et Beløb pr. Indbygger, altsaa uden Hensyn til, hvad Kommunerne har ofret paa deres Sygehusvæsen. Kriteriet burde alene være Antallet af Sygedage eller eventuelt Sygedage i Forbindelse med Sengeantal og Antal Indlæggelser. Yderligere burde Paragraffen have været formet saaledes, at Forsikringsudgifter og Anlægskapital blev medregnet som tilskudsberettigede Udgifter. Som Helhed vilde Lovforslagets Gennemførelse dog medføre en Forbedring af Forholdene, og Taleren kunde derfor anbefale det til velvillig Behandling. *N. Chr. Christensen* (V.) og *Chr. R. Christensen* (K. F.) havde ikke større Indvendinger at gøre mod Lovforslaget. Det samme gjaldt *Mogens Fog* (D. K.), der imidlertid fandt det paakrævet, at de til Sygehusvæsenet knyttede Problemer blev taget op til Løsning af en alsidigt sammensat Kommission, idet han ikke mente, at Sygehusraadet alene vilde kunne magte Opgaven. *Aage Fogh* (R. V.) rettede forskellige kritiske Bemærkninger mod Lovforslaget, idet han bl. a. fandt det noget betænkeligt, at man lettede Ejendomsbeskatningen for 23 Mill. Kr. og lagde dette Beløb over paa Personbeskatningen. Tilsvarende Indvendinger blev gjort af *Starcke* (D. R.), der mente, at Lovforslaget indeholdt meget værdifuldt, men

gik stærkt imod dets Bestemmelser om Udgifternes Fordeling paa Skatteyderne.

Lovforslaget blev i Folketinget underkastet en kortvarig Udvalgsbehandling, der dog kun resulterede i to mindre Ændringsforslag, som begge blev stillet af Indenrigsministeren og tiltraadt af Udvalget. Ved disse indføjedes Stk. 3 i § 11 (om Tilkaldelse af sagkyndig Bistand til Sygehusraadet) og Stk. 2 i § 16 (om Lovens Revision) i Lovforslaget.

Med disse Ændringer indstillede hele Udvalget Lovforslaget til Vedtagelse. Et *Mindretal* (Mogens Fog) udtaler imidlertid i Betænkningen Ønske om, at Undervisningsministeriet repræsenteres i Sygehusraadet, idet det af Hensyn til Samvirket mellem de kommunale og Statens Hospitaler (Rigshospitalet) er ønskeligt, at disse sidste har Indflydelse paa den hensigtsmæssige Patientfordeling. Af Hensyn til Rigshospitalets Funktion som Undervisningshospital er det nødvendigt, at det indtages i den almindelige Sygehusordning i Landet.

I øvrigt udtrykker Mindretallet Ønsket om, at der ned sættes en alsidigt sammensat Kommission til Behandling af de Problemer, Indenrigsministeriets Udvalg af 25. September 1939 ikke naaede at faa færdigbehandlet.

Et *andet Mindretal* (Aage Fogh) har tiltraadt Flertallets Indstilling, men ønsker at give Udtryk for sin Utilfredshed med den korte Frist, der er givet Rigsdagen til Behandling af dette vigtige Lovforslag.

Mindretallet har derfor i Udvalget foreslaaet, at Rigsdagen skulde stille Pengene til Raadighed som foreslaaet i § 8, dog kun for en Periode paa to Aar.

Inden for dette Tidsrum skulde det Arbejde, der var paa-begyndt af det i 1939 nedsatte Udvalg, genoptages enten af det samme Udvalg eller et andet, hvori Rigsdagen var repræsenteret.

Der vilde da være en Mulighed for at faa oplyst, hvorledes Sammenspillet mellem Sygehuse, Diagnosestationer, Rekrea-tionshjem, Sygekasser og Hjemmesygeplejersker m. m. burde etableres for at give baade den bedste og billigste Ordning.

Det burde ligeledes oplyses, hvorledes Forskydningen fra Ejendomsskatter til personlige Skatter vil være efter det fore-liggende Forslags Gennemførelse, ligesom det var ønskeligt at vide, om Forslagets Tilskud paa 40 Mill. Kr. skal ydes uanset Bestemmelsen i Skatteloven af 1933, hvorefter Staten skal give et Tilskud til Amtskommunerne paa 467 000 Kr. for hver Pro-mille, Landbrugets Forrentningsprocent ligger under 4,3.

I Betragtning af Lovens Betydning for Sundhedsvæsenet i vort Land, og i Erkendelse af den økonomiske Rækkevidde, maa Mindretallet beklage, at der ikke er givet Rigsdagen Tid til en grundig Behandling af alle de anførte Spørgsmaal, der er af grundlæggende Betydning for Lovens Virkninger.

Den hurtige Behandling, som Lovforslaget blev underkastet kritiseredes ved 2. Behandling stærkt af *Stærmose* (D. S.), der erklærede, at hans Parti ikke kunde tage Stilling til Sagen paa saa kort Tid og derfor hverken vilde stemme for eller imod ved 3. Behandling.

Heller ikke Retsforbundet vilde tage noget Medansvar for Lovforslagets Gennemførelse.

Resultatet blev da, at det vedtoges enstemmigt med 130 Stemmer, idet 5 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget*, hvor der ligeledes blev givet Udtryk for det uheldige i den forcerede Behandling af Lovforslaget, vedtoges det enstemmigt med 49 Stemmer.

83. Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 87 af 13. Marts 1942 om Ændring i Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932 om Apotekervæsenet og i Lov Nr. 108 af 31. Marts 1932 om Apotekerafgift og Tilskud fra Apotekerfonden. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 6383. — C. Sp. 2415 og 3149].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1146). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1195). Partiernes Ordførere: Ingeborg Hansen, Ravn, Johanne Dahlerup-Petersen og Anna Westergaard. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ingeborg Hansen, P. Christiansen, Fornæs, A. P. Hansen, Alfred Kristensen, Aage Petersen, Willumsen, H. C. Andersen [Sekretær], Jepsen Christensen, Ravn, Oluf Johansen, Anna Westergaard [Formand], Bonnichsen, Johanne Dahlerup-Petersen og Krarup). Betænkning (B. Sp. 2663) afgivet $\frac{3}{6}$. (Ordfører: Anna Westergaard). 2. Beh. $\frac{4}{7}$ (L. Sp. 1901). 3. Beh. $\frac{9}{7}$ (L. Sp. 1959). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{10}{7}$ (F. Sp. 7088). Partiernes Ordførere: Bollerup Madsen, Hans Conrad Koefoed og Christmas Møller. 2. Beh. $\frac{10}{7}$ (F. Sp. 7093). 3. Beh. $\frac{11}{7}$ (F. Sp. 7266). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 383).

I Medfør af § 43 i Apotekerloven, jfr. § 6 i Loven om Apotekerafgift og Tilskud fra Apotekerfonden, erholder de, der driver *mindre Apoteker i Landkommuner*, et *Tilskud fra Apotekerfonden* paa 75 Kr. aarlig for hvert fulde 100 Kr., som Apotekets Nettoindtægt mangler i 6000 Kr. Af dette Tilskud refunderer den *Kommune*, i hvilken Apoteket ligger, Apotekerfonden $\frac{1}{3}$, medmindre Apoteket er oprettet før 1. Ja-

nuar 1914, dog at Indenrigsministeriet i sidstnævnte Tilfælde ved Ledighed kan gøre det til en Betingelse for Apotekets Opretholdelse, at Kommunen yder Tilskud til dette.

Ved midlertidig Lov Nr. 87 af 13. Marts 1942 blev denne Tilskudsgrænse forhøjet til 8000 Kr. ved Ydelsen af Tilskud for Aarene 1941—43 under Hensyn til, at den overenskomstmæssige Lønning for apoteksansatte farmaceutiske Medhjælpere i ældste Aldersklasse siden 1932 var steget fra 6 716 Kr. til 8 220 Kr. aarlig. Kommunernes Refusion til Apotekerfonden skulde dog fortsat beregnes efter en Tilskudsgrænse paa 6000 Kr.

Samtidig fritoges Apotekere med en Nettoindtægt af indtil 8000 Kr. fra 1. Juli 1941 at regne og indtil Udgangen af 1944 for at betale Apotekerafgift; ogsaa denne Grænse havde tidligere været 6000 Kr.

Ved Lovanordning Nr. 381 af 21. December 1944 forlængedes Loven af 13. Marts 1942 uændret for 1 Aar.

Siden 1942 er den overenskomstmæssige Lønning for apoteksansatte farmaceutiske Medhjælpere i ældste Aldersklasse imidlertid steget saa meget, at Indenrigsministeriet har fundet det rimeligt, at *Tilskudsgrænsen midlertidig forhøjes til 12 000 Kr.*, saa at der for 1945—47 ydes de paa-gældende Apotekere et Tilskud paa 75 Kr. for hvert fulde 100 Kr., som deres Nettoindtægt i det foregaaende Aar mangler i at naa 12 000 Kr. Paa Grund af Lovens midlertidige Karakter har man ment, at Kommunernes Refusion fortsat bør beregnes efter en Indtægtsgrænse af 6000 Kr.

Samtidig foresloges det, at den i Lov af 13. Marts 1942 § 3 fastsatte *Grænse for Pligten til at betale Apotekerafgift forhøjes tilsvarende*, saa at Nettoindtægter indtil 12 000 Kr. i 1946—48 fritages for at betale Apotekerafgift.

Det herom fremsatte Lovforslag vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplyses, at Indenrigsministeriet har til Hensigt i Henhold til Apotekerlovens § 39, Stk. 3, at tilstaa *Lempelse i Afgiftspligten* for Apoteker med en Nettoindtægt paa over 12 000 Kr., for saa vidt det paa-gældende Apotek uden Afgiftslempelse vilde komme ned paa en Nettoindtægt under 12 000 Kr.

Forhøjelsen af Tilskudsgrænsen vil ifølge foretagne Beregninger medføre en *Merudgift for Apotekerfonden* paa 35 000

Kr. i Finansaaret 1946—47. For Finansaaret 1947—48 kan Merudgiften anslaaes til ca. 70 000 Kr., idet en ved kgl. Resolution af 17. April 1946 med Virkning fra 1. Maj 1946 gennemført *Nedsættelse af Apotekerpriserne* paa omkring 2 Mill. Kr. aarlig forventes at bringe flere Apotekers Nettoindtægt ned under den foreslaaede Tilskudsgrænse.

Forhøjelsen af Afgiftsgrænsen og den paatænkte Afgiftslempelse vil medføre en Mindreindtægt for Apotekerfonden paa ca. 70 000 Kr. for Finansaaret 1946—47. For Finansaaret 1947—48 kan Mindreindtægten — som Følge af den nævnte Nedsættelse af Apotekerpriserne — anslaaes til 100 000 Kr.

Lovforslaget henvistes i *Landstinget* til Behandling i et Udvalg. I dettes Betænkning udtales, at Udvalget har modtaget Oplysninger om Apotekernes Driftsforhold med særligt Hensyn paa den i Bemærkningerne til Lovforslaget omtalte Nedsættelse af Medicinpriserne, en Nedsættelse, der er anslaaet til ca. 2½ Mill. Kr. aarlig, hvilket betyder gennemsnitlig ca. 10 Øre pr. Receptekspedition. Idet Udvalget bl. a. peger paa, at Apotekerfonden, der i 1940 var 17 Mill. Kr., nu er ca. 40 Mill. Kr., fremhæver Udvalget Betimeligheden af en yderligere Nedsættelse af Medicinpriserne. Endvidere henleder Udvalget Opmærksomheden paa, at den udvidede Recepttvang — der paa Grund af Varemangel har været nødvendig af Hensyn til en rimelig Fordeling, og som virker fordyrende for Forbrugere — bør bortfalde, saa snart Forholdene gør det muligt.

84. Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 88 af 13. Marts 1942 om Tillæg til Lov Nr. 138 af 10. Maj 1915 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 4013. — C. Sp. 1115 og 1149].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 690). 1. Beh. $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 741). Partiernes Ordførere: Stumph, Nikoline Winther, Johanne Dahlerup-Petersen og Anna Westergaard. 2. Beh. $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 751). 3. Beh. $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 818). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3941). 2. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3976). 3. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3978). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 144).

Ovennævnte Lov gjaldt oprindelig kun til Udgangen af Marts 1945, men fik ved Lovanordning Nr. 119 af 20. Marts 1945 sin Gyldighedstid forlænget til Udgangen af Marts Maaned 1946. Loven maa efter Indenrigsministeriets Opfattelse

stort set siges at have virket efter Hensigten. Skønt Faren for Udbredelse af *Plettyfus*, der i sin Tid var den umiddelbare Baggrund for Lovens Gennemførelse, nu er ringe, har man i Betragtning af, at Antallet af Personer, der er befængt med Lus, stadig er forholdsvis stort, ment at burde foreslaa Lovens Gyldighed forlænget yderligere, foreløbig for 2 Aar indtil *Udgangen af Marts Maaned 1948*.

Det herom fremsatte Lovforslag vedtoges enstemmigt i begge Ting.

85. Lov om Lægeundersøgelse af Børn. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 3469. — C. Sp. 1195 og 1243]-

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3143). 1. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 3518). Partiernes Ordførere: Alfred Andreassen, Elin Appel, Gudrun Hasselriis, Petra Petersen, Kirsten Gloerfelt-Tarp og Aidt. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Elin Appel [Formand], Arnth Jensen, Hauch, Jens Chr. Christensen, Kirsten Gloerfelt-Tarp [Sekretær], Alfred Andreassen, Alfred Andersen, Hauberg, Poul Hansen [Slagelse], Kai Jensen, Gudrun Hasselriis, Karl Olsen, Fibiger, Petra Petersen og Mogens Fog). Betænkning (B. Sp. 957) afgivet $\frac{28}{3}$. (Ordfører: Elin Appel). 2. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4052). 3. Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 4135). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1036). Partiernes Ordførere: Th. Jensen, Esther Malling Pedersen, Johanne Dahlerup-Petersen og Anna Westergaard. 2. Beh. $\frac{12}{4}$ (L. Sp. 1086). 3. Beh. $\frac{12}{4}$ (L. Sp. 1119). *Loven stadfæstet 30. April 1946*. (Lov-Tid. Nr. 236).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Efter nærmere af Indenrigsministeren fastsatte Retningslinier har Børn, der endnu ikke er skolesøgende eller hjemmeunderviste, Adgang til *vederlagsfrit* at faa foretaget i alt *indtil 9 forebyggende Helbredsundersøgelser* af en Læge, heraf 3 i Barnets første Leveaar.

§ 2. Indenrigsministeren fastsætter Størrelsen af det *Honorar*, der tilkommer Læger for de i § 1 omhandlede Helbredsundersøgelser, og bestemmer, i hvilke Tilfælde de paa-gældende som Følge af Ansættelse ved Børnehjem, Opdra-

gelsesanstalter og lignende ikke er berettigede til at oppebære særligt Honorar i Henhold til denne Lov.

Honorarerne udredes forskudsvis af vedkommende Kommunes Kasse. Halvdelen af de af Kommunerne hertil afholdte Udgifter refunderes af Statskassen; for Sognekommunernes Vedkommende udbetales Refusionsbeløbet gennem vedkommende Amtsfond.

§ 3. Tidspunktet for denne Lovs Ikrafttræden fastsættes af Indenrigsministeren, der tillige fastsætter de nærmere Regler vedrørende Lovens Gennemførelse.

Bestemmelserne i Lov Nr. 85 af 31. Marts 1937 om Bekæmpelse af Sygelighed og Dødelighed blandt Børn i det første Leveaar, jfr. Lov Nr. 107 af 13. Marts 1943, berøres ikke af Bestemmelserne i denne Lov.

Ved Lov Nr. 472 af 1. Oktober 1945 om Svangerskabs-hygiejne er der givet Kvinder Adgang til i Anledning af *Svangerskab* vederlagsfrit at faa foretaget indtil 3 forebyggende Helbredsundersøgelser hos en Læge og indtil 7 forebyggende Helbredsundersøgelser hos en Jordemoder.

Endvidere er der ved Lov Nr. 85 af 31. Marts 1937 om Bekæmpelse af Sygelighed og Dødelighed blandt *Børn i det første Leveaar* skabt Hjemmel for, at Kommuner, der ansætter *Sundhedsplejersker*, kan faa indtil Halvdelen af Udgifterne hertil refunderet af Statskassen. Da Sundhedsplejerskerne Arbejde, der bestaar i gennem regelmæssige Besøg i Hjemmet at yde Vejledning med Hensyn til Barnets Ernæring og Pleje, bør udbygges med et Lægetilsyn, er der i Loven tillige aabnet Adgang til at yde Tilskud af Statskassen til Dækning af indtil Halvdelen af Udgifterne ved Driften af raadgivende *Børneplejestationer*, der drives i Tilknytning til Sundhedsplejerskerne Arbejde enten af en Kommune eller af Sygekasser, Menighedsplejer, private Sygeplejeforeninger eller lignende efter Overenskomst med en Kommune.

Endelig er der i indeværende Rigsdagssamling stillet Forslag om (og senere gennemført) en *Skolelægeordning* (jfr. S. 781), og dennes Bestemmelser suppleres nu med den heromhandlede Lov, hvorefter alle Børn under den skolepligtige Alder faar Adgang til at komme under vederlagsfrit Helbredstilsyn. At ogsaa Børn i det første Leveaar er medtaget, har sin Begrundelse i, at der hidtil kun er oprettet Børneplejestationer i København, Frederiksberg, Hvidovre, Rødovre, Taarnby, Dragør, St. Magleby og Næstved, og at det ikke kan forventes, at der foreløbig vil blive oprettet flere Børneplejestationer.

Udgifterne ved Lovens Gennemførelse er under Forudsætning af, at Adgangen til at faa foretaget Helbredsundersøgelse benyttes fuldt ud, anslaaet til 4,6 Mill. Kr. aarlig.

I det af Folketinget nedsatte Udvalg udtaltes Betænkighed med Hensyn til Børneplejestationernes Forhold under den nye Lov. Ministeren gav heroverfor Tilsagn om, at de i Lovforslaget nævnte Lægeundersøgelser kan udføres paa Børneplejestationerne.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

86. Lov om Tillæg til Værnepligtslovgivningen. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 3259. — C. Sp. 253 og 1061].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 451). 1. Beh. $2\frac{7}{2}$ (L. Sp. 517). Partiernes Ordførere: Stumph, Stegger Nielsen, Malchau og Oluf Johansen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stumph, C. E. Christiansen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Jørgen Møller, Aage Petersen, Wiinblad, Bjerre, Jepsen Christensen, Stegger Nielsen [Formand], Oluf Johansen (fra $\frac{6}{3}$ P. N. Petersen [Røjle]), Fr. Kristiansen, Johanne Dahlerup-Petersen [Sekretær], Foss og Malchau). Betænkning (B. Sp. 415) afgivet $\frac{7}{3}$. (Ordfører: Stegger Nielsen). 2. Beh. $2\frac{0}{3}$ (L. Sp. 639). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 691). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{5}{3}$ (F. Sp. 3596). Partiernes Ordførere: Rasmus Hansen, Jensen-Broby, Ole Bjørn Kraft, Johs. Christiansen og Hoff. 2. Beh. $2\frac{7}{3}$ (F. Sp. 3707). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3841). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 150).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Indenrigsministeren bemyndiges til efter Forhandling med Forsvarsministeren efter Ansøgning at fritage værnepligtige for Militærtjeneste i Fredstid, naar det godtgøres, at paagældende inden for Tidsrummet 1. September 1939—31. December 1945 har forrettet *Tjeneste i en fremmed Magts væbnede Styrker*.

Indenrigsministeren er endvidere bemyndiget til efter Forhandling med Forsvarsministeren, naar særlige Forhold taler derfor, efter Ansøgning at fritage værnepligtige, som paa Grund af *Ophold i Udlandet*, paa Færøerne eller i Grønland inden for Tidsrummet 1. September 1939—5. Maj 1945

ikke har forrettet Militærtjeneste her i Landet, for saadan Tjeneste i Fredstid. Tilsvarende Bemyndigelse tilkommer Indenrigsministeren i andre Tilfælde, hvor *særlige Omstændigheder*, der staar i Forbindelse med de ekstraordinære Forhold i det her anførte Tidsrum, gør det ubilligt at indkalde den værnepligtige til Militærtjeneste.

Under de foran anførte Forhold er Indenrigsministeren bemyndiget til fra Arbejdstjeneste at fritage værnepligtige, der er overført til, eller som overføres til *civilt Arbejde* i Henhold til Lov Nr. 187 af 20. Maj 1933.

§ 2. Denne Lov træder i Kraft straks.

I sin Fremsættelsestale henviste *Indenrigsministeren* til, at der efter den første Verdenskrig ved Lov af 6. Maj 1921 blev aabnet Adgang til at meddele Fritagelse for Militærtjeneste til værnepligtige, der havde gjort Tjeneste i de krigsførende Magters Hære eller Orlogsflaader. En tilsvarende Lov burde nu gennemføres efter Afslutningen af den anden Verdenskrig.

Fritagelsen tænktes som Hovedregel kun meddelt til værnepligtige, der har gjort Tjeneste i *allierede Styrker*; ogsaa Tjeneste i *Aksemagternes Styrker* burde dog i visse Tilfælde kunne medføre Fritagelse, saaledes f. Eks. naar den paagældende har erhvervet dansk Indfødsret i Henhold til Indfødsretslovens § 2 ved Fødsel i Forbindelse med Ophold her i Landet, men uanset dette er blevet tvunget til at gøre tysk Krigstjeneste.

»De særlige Forhold under den anden Verdenskrig gør det imidlertid rimeligt,« udtalte Udenrigsministeren videre, »i visse Tilfælde at meddele Fritagelse for Militærtjeneste, *selv om den paagældende ikke har gjort Krigstjeneste*. Dette gælder værnepligtige, der som Følge af Krigen ikke har kunnet komme hjem — *Søfolk* og andre, der var tvunget til at blive ude — og aftjene deres Værnepligt til det Tidspunkt, hvortil de normalt vilde være bestemt til Indkaldelse. Indkaldelse vil nu for saadanne værnepligtige ofte gøre Værnepligten langt mere byrdefuld end sædvanlig. Da Udskydningen ikke skyldes dem selv, bør Fritagelse derfor kunne meddeles, naar særlige Forhold taler derfor.

Værnepligtige, der har opholdt sig her i Landet under Krigen, kan af de ekstraordinære Forhold være blevet slaadet ud af deres borgerlige Tilværelse derved, at de i længere Tid har været *arresteret af Besættelsesmagten* eller har *maattet leve illegalt*. Det foreslaas derfor, at der i saadanne Tilfælde aabnes Adgang til at fritage dem for Værnepligt, naar det vil være af afgørende Betydning for den paagældende.

Fritagelsen gælder ifølge Lovforslaget *saavel første Indkaldelse som Genindkaldelse*. Jeg kan i denne Forbindelse oplyse,

at Indenrigsministeriet allerede har modtaget Henvendelser fra værnepligtige, der har søgt Fritagelse under Paaberaabelse af Omstændigheder, der efter Lovforslaget vil kunne medføre Fritagelse. Ministeriet har i saadanne Tilfælde stillet Indkaldelsen i Bero, idet man afventer Vedtagelsen af nærværende Lovforslag.«

Der stilles i Loven ikke noget Krav om, at Tjenesten i de fremmede Styrker skal have været af en vis Varighed, men det er ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget ikke Tanken, at en ganske kort Tjeneste, der ikke kan betragtes som egentlig Militæruddannelse, skal kunne komme i Betragtning.

I Bemærkningerne gøres der tillige opmærksom paa, at det som Regel bør være en Forudsætning, at Tjenesten er paabegyndt inden den 5. Maj 1945. Værnepligtige, som gennem det dansk-engelske Rekruteringskontor har ladet sig hverve til engelsk Militærtjeneste, bør saaledes ikke kunne opnå Fritagelse efter denne Lov, selv om Tjenesten maatte være paa-begyndt før 31. December 1945. Spørgsmaalet om disses eventuelle Fritagelse for dansk Værnepligt bør formentlig udskydes indtil deres Hjemsendelse.

Lovforslaget underkastedes i Landstinget en kort Udvalgsbehandling. Denne resulterede ikke i Ændringsforslag. Det blev under Forhandlingerne fremhævet, at Forholdene ofte vil tale for, at Fritagelse meddeles Søfolk, idet disses Gøring under Krigen ofte kan sidestilles med Krigsdeltagelse, hvilket Ministeren erklærede sig indforstaaet med.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

87. Lov om Forlængelse af Luftværnslovgivningen. (Indenrigsminister *Kjær*). [A. Sp. 3789. — C. Sp. 273 og 1147].

FremSAT i *Landstinget* ¹⁹/₃ (L. Sp. 613). 1. Beh. ²¹/₃ (L. Sp. 640). Partiernes Ordførere: C. E. Christiansen, Bjerre, P. A. Poulsen (Stenderup) og Lannung. 2. Beh. ²²/₃ (L. Sp. 693). 3. Beh. ²²/₃ (L. Sp. 698). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ²⁵/₃ (F. Sp. 3600). Partiernes Ordførere: Rasmus Hansen, Holm, Ole Bjørn Kraft, Svend Nielsen, Johs. Christiansen og Hoff. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Erik Appel, From, Holm, Johs. Larsen [Sekretær], Johs. Christiansen, Rasmus Hansen, Hans Hedtoft, J. Chr. Jensen, Bollerup Madsen, Th. Poulsen, Ole Bjørn Kraft [Formand], Carsten Raft, Bartholdy, Svend Nielsen og Fuglsang). Betænkning (B. Sp. 947) afgivet ²⁸/₃. (Ordfører: Ole Bjørn Kraft). 2. Beh.

2⁹/₃ (F. Sp. 3937). 3. Beh. 2⁹/₃ (F. Sp. 3975). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 148).

Efter Tysklands Kapitulation har Statens civile Luftværn efter Regeringens Bestemmelse været stillet til Raadighed for Administrationen af Forsorgen for de her i Landet værende *tyske Flygtninge*. Som Følge heraf har det været nødvendigt i et vist Omfang at opretholde Luftværnets lokale Organisation, ligesom det bl. a. paa Grund af de meget betydelige Krav til Transportmidler, som Flygtningeforsorgen stiller, har været nødvendigt fortsat at benytte den Luftværnet ved Lov Nr. 324 af 21. September 1939 tillagte Revisionsbemyndigelse.

Indenrigsministeriet har under disse Omstændigheder anset det for nødvendigt, at de paagældende Loves Gyldighedsperiode forlænges, foreløbig for Aaret fra 1. April 1946 indtil *31. Marts 1947*.

I Overensstemmelse hermed indeholder den heromhandlede Lov følgende Bestemmelser:

§ 1. I § 1 i Lov Nr. 125 af 30. Marts 1940 om visse Foranstaltninger til Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb, jfr. Lovanordning Nr. 159 af 27. Marts 1945 og Lov Nr. 295 af 22. Juni 1945, ændres »1945—46« til »1946—47«.

§ 2. I § 6 i midlertidig Lov Nr. 324 af 21. September 1939 om Borgernes Pligt til at stille deres faste Ejendom, Løsøre m. v. til Raadighed for Myndighederne ved Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb, jfr. Lovanordning Nr. 159 af 27. Marts 1945 og Lov Nr. 295 af 22. Juni 1945, ændres »1946« til »1947«.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1946.

Under Lovforslagets 1. Behandling i *Landstinget* oplyste *Indenrigsministeren* paa Foranledning af Udtalelser af *Bjerre* (V.) og *Lannung* (R. V.), at der var nedsat en Kommission, som skulde fremkomme med Forslag til en fremtidig Ordning af Befolkningens Beskyttelse mod Luftangreb.

I *Folketinget* behandlede Lovforslaget af et Udvalg, i hvis Betænkning det hedder:

»Udvalget har afholdt Samraad med Indenrigsministeren og har drøftet en Række Spørgsmaal i Forbindelse med Luftværnslovgivningen, herunder bl. a. Bunkersspørgsmaalet, C.B.-Ordningen, Forberedelsen af den kommende Lovgivning o. s. v.

Under Drøftelserne henstillede Udvalget til Ministeren at overveje, i hvilken Udstrækning det var muligt at lade Bevogtningstjenesten ved Flygtningelejrene bestride af fast ansatte Folk i Stedet for af militære eller civile værnepligtige.« I Overensstemmelse hermed erklærede *Indenrigsministeren* ved 2. Behandling, at han havde Opmærksomheden henvendt paa Spørgsmaalet om Anvendelse af mere fast Mandskab ved Flygtningelejrene. Var der Muligheder herfor, vilde de blive udnyttet.

Svend Nielsen (D. K.) udtalte, at hans Parti havde haft visse Betænkeligheder ved at gaa med til en Fortsættelse af Luftværnslovgivningen, men efter det Samraad, Udvalget havde haft med Indenrigsministeren, »efter at der er givet Udtryk for, at man tilstræber en snarlig Undersøgelse af hele Bunkersproblemet, efter at der er Enighed om den Opfattelse, der er gjort gældende i Udvalget, at der bør tilstræbes en Ordning med fast Vagtmandskab ved Bevogtningen af Flygtningelejrene, og efter at den højtærede Indenrigsminister har givet Udtryk for, at saa længe C.B.-Mandskabet endnu skal være inde, kan det udpege sine Tillidsmænd, som kan faa Lejlighed til at paatale Forholdene paa deres Kammeraters Vegne, er vi gaet ind paa at medvirke til Lovens Forlængelse og har tilsluttet os Udvalgets Betænkning.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

88. Lov om Ændringer i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 2769. — C. Sp. 145, 167 og 177].

Fremsat i *Folketinget* ²⁹/₁₁ (F. Sp. 504). 1. Beh. ⁵/₁₂ (F. Sp. 708). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Sønderup, Christmas Møller, Lynnerup Nielsen, Jørgen Jørgensen, Stærmose og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sønderup [Formand], Laurits Pedersen, Edvard Sørensen, Jørgen Jørgensen, Aage Fogh [Sekretær], Gustav Pedersen, Bundvad, Leonhard Hansen, Hans Hedtoft, Strøm, Christmas Møller, Boeck-Hansen (fra ¹²/₁₂ Fibiger), Poul Sørensen, Lynnerup Nielsen og Chr. A. Christiansen). Betænkning (B. Sp. 97) afgivet ¹⁸/₁. (Ordfører: Sønderup). 2. Beh. ²²/₁ (F. Sp. 2015). 3. Beh. ²³/₁ (F. Sp. 2086). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁴/₁ (L. Sp. 371). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Nielsen-Man, Bouet og Gudik-

sen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Josef Andersson, Gram, Henry Hansen, Hvid, Erik Jacobsen, Anna Rasmussen, Willumsen, Bjerg, Nielsen-Man [Formand], S. C. Nørgaard, K. Pedersen, Bouet [Sekretær], Lisbet Hindsgaul, M. C. Korsgaard og Gudiksen). Betænkning (B. Sp. 209) afgivet $\frac{29}{1}$. (Ordfører: Nielsen-Man). 2. Beh. $\frac{29}{1}$ (L. Sp. 414). 3. Beh. $\frac{29}{1}$ (L. Sp. 419). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 215) afgivet $\frac{30}{1}$. Eneste Beh. $\frac{30}{1}$ (F. Sp. 2102). *Loven stadfæstet 31. Januar 1946*. (Lov-Tid. Nr. 27).

I Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 3, er der fastsat bestemte *Maksimumsbeløb for Arbejdsløsheds-kassernes Dagpenge* samt bestemt, at disse Satser efter hvert Aars 1. April reguleres efter et nærmere angivet Udgiftstal. Denne Bestemmelse er imidlertid siden 1941—42 hvert Aar sat ud af Kraft, senest ved Lovanordning af 15. Marts 1945 for Finansaaret 1945—46. I Stedet for har man under Hensyntagen til den almindelige Regulering af Lønningerne til Arbejderne for hvert Aar foretaget en begrænset Regulering af Satserne, og for i nogen Grad at afbøde Virkningen af denne begrænsede Regulering har man ved den omhandlede Lovgivning tilladt Kasserne at yde Forsørgere med Børn et Børnetillæg af 40 Øre pr. Barn, dog ikke for mere end 4 Børn.

Kort efter at man senest havde foretaget denne begrænsede Regulering af Satserne, udfærdigedes imidlertid *Lovanordningen af 20. Marts 1945 om ekstraordinær Hjælp til arbejdsløshedsunderstøttede og arbejdsfordelte*. Ved denne Lovanordning forhøjede man de ved Lovanordningen af 15. Marts 1945 regulerede Dagpenge med 20 pCt. og Børnetillægget med 20 Øre til 60 Øre pr. Dag pr. Barn, samtidig med at man gav Kasserne Adgang til at yde midlertidig Hjælp til Dækning af Husleje inden for nærmere angivne Grænser. Yderligere blev det fastsat, at Arbejdsfordelingsgodtgørelserne, der hidtil havde været ydet med ganske de samme Beløb som Arbejdsløshedsunderstøttelserne, vilde være at yde med $\frac{4}{5}$ af den gennemsnitlige Indtægt inden for vedkommende Fag eller Faggruppe.

Motiveringen for at yde en højere Godtgørelse gennem Arbejdsfordelingskasserne laa ifølge Bemærkningerne til

Forslaget til den heromhandlede Lov i ganske særlige Forhold. »Den beroede dels paa, at man i størst mulig Udstrækning vilde skabe Betingelser for at fastholde Arbejdskraften i Virksomhederne og derved søge at hindre, at arbejdsløse Personer skulde foretrække at søge Beskæftigelse paa den tyske Værnemagts Arbejdspladser, dels at det blev anset for at være af Betydning saa vidt mulig at undgaa en nominelt stor Arbejdsløshed i Landet under den tyske Besættelse.

Endelig havde Krigsforholdene i Europa udviklet sig saaledes, at der var nogen Grund til at regne med en snarlig Afslutning af Krigen og en eventuel dermed i Forbindelse staaende kriseagtig Arbejdsløshed ogsaa inden for vort Lands Grænser. Arbejdsløsheden var allerede ved Lovanordningens Udarbejdelse steget betydeligt paa Grund af Brændsels- og Materialeangel.

Af samfundsmæssige Grunde maatte det anses ønskeligt og nødvendigt at afbøde de for den arbejdende Befolkning uheldige Følger af den forøgede Arbejdsløshed ved at yde de paagældende en relativt gunstig Understøttelse til Erstatning for et eventuelt fuldstændigt Tab af Arbejdsindtægt.«

Efterhaanden havde Forholdene imidlertid efter Regeringens Opfattelse ændret sig saa meget, at man fandt Tiden inde til at genindføre ensartede Regler for Ydelsen af Arbejdsløshedshjælp og Arbejdsfordelingsgodtgørelser og at vende tilbage til de i Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 3, fastsatte Regler for Dagpengenes Beregning, dog med forskellige Ændringer til Fordel for Forsørgere og navnlig Forsørgere med Børn.

Et hertil sigtende Lovforslag fremsattes i Slutningen af November 1945 til Afløsning af den ved Lovanordning af 20. Marts 1945 indførte Ordning, der ved Lov af 1. Oktober 1945 var opretholdt indtil 15. December 1945. Forhandlingerne om Lovforslaget trak imidlertid ud, og der gennemførtes da en yderligere Forlængelse af den midlertidigt gældende Ordning ved Lov Nr. 583 af 15. December 1945.

Lovforslaget mødte paa Rigsdagen stærk Modstand fra socialdemokratisk og kommunistisk Side, men gennemførtes af de øvrige Partier med enkelte Ændringer, hvoraf de væ-

sentligste er omtalt i nedenstaaende Redegørelse for Lovens Indhold.

Efter Loven kan der ud over den i Henhold til Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 3, regulerede Dagpengehjælp ydes arbejdsledige Forsørgere *Huslejhjælp* efter de i Lovanordning af 20. Marts 1945 fastsatte Regler samt tillige et *Børnetillæg* paa 1 Kr. pr. Barn mod 60 Øre efter nævnte Lovanordning og uden nogen Begrænsning med Hensyn til Børnetallet (tidligere ydedes kun Tillæg for indtil 4 Børn). Yderligere har man i Folketinget forhøjet Aldersgrænsen for Børnene fra 15 Aar til 17 Aar, dog saaledes at der kun ydes Tilskud for Børn over 14 Aar i det Omfang, hvori Forældrene har væsentlige Udgifter til Børnenes Skolegang, Lære eller anden Uddannelse. For Forsørgere med Børn er der tillige gennem Overgangsbestemmelser draget Omsorg for, at Arbejdsløshedsunderstøttelsen ikke i Tiden indtil 1. April 1946 ned sættes i en løbende Ledighedsperiode.

For Forsørgere med Børn bevares desuden den ved Lovanordning af 20. Marts 1945 indførte Regel, hvorefter Understøttelsen maa udgøre indtil $\frac{4}{5}$ af den gennemsnitlige daglige Arbejdsindtægt i vedkommende Fag eller Faggruppe mod tidligere $\frac{2}{3}$ af den gennemsnitlige daglige Arbejdsindtægt i Faget. For Ikke-Forsørgere og Forsørgere uden Børn vender man derimod tilbage til $\frac{2}{3}$ -Grænsen efter Arbejdsløshedsloven.

Huslejhjælpen refunderes Kasserne fuldt ud af Statskassen paa samme Maade som efter Lovanordning af 20. Marts 1945. Til Dækning af Udgifterne ved Børnetillægget samt Udgifterne ved de siden 1. April 1940 foretagne Forhøjelser af Dagpengesatserne ydes der vanskeligt stillede Kasser et særligt Tilskud efter lignende Principper som fastsat i den under Krigen gennemførte Lovgivning om Regulering af Dagpengenes Maksimumsbeløb.

Arbejdsfordelingsgodtgørelse skal fremtidig udredes efter de samme Regler og Takster som Arbejdsløshedsunderstøttelse.

I Folketinget foretoges en Ændring af de hidtil gældende Regler for Regulering af *Indtægtsgrænsen* i Henhold til Arbejdsløshedslovens § 13, Stk. 1 d. Desuden ændrede man Grundlaget for *Reguleringen af Dagpengenes Maksimumsbeløb*

med det Formaal at sikre fuld Dækning for Prisstigningen. Den nye Bestemmelse herom, der bevirker, at Lovforslagets oprindelige Dagpengesatser forhøjes med 20—30 Øre, giver Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 3, 4. Pkt., følgende Affattelse:

»Ovennævnte Maksimumsbeløb reguleres pr. 1. April hvert Aar paa Grundlag af det af Det statistiske Departement i Henhold til § 90, Stk. 3, i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 beregnede Udgiftstal, saaledes at Dagpengenes Maksimumsbeløb forhøjes med 10 pCt. for hver 10 pCt., det nævnte Udgiftstal overstiger 2 250 Kr.«

De ændrede Reguleringsbestemmelser har dog — idet de er af forsøgsvis Karakter — kun Gyldighed indtil 1. April 1947, saa at Reglerne i Arbejdsløshedsloven af 29. Juli 1942 paa ny træder i Kraft til nævnte Tidspunkt, medmindre andet bestemmes ved Lov.

Endvidere skete der i Folketinget den Ændring, at Nyordningen først skulde træde i Kraft 1. Marts 1946.

Ved Lovforslagets Fremsættelse paa pegede *Arbejds- og Socialministeren*, at Arbejdsløshedsunderstøttelsen for saavel Forsørgere som Ikke-Forsørgere vilde blive højere efter Forslaget end efter de pr. 15. Marts 1945 fastsatte Satser. Forsørgere med mindst 3 Børn vilde tillige opnaa enten højere eller i hvert Fald den samme Hjælp som efter Lovanordningen af 20. Marts 1945, medens det samme ikke gjaldt Ikke-Forsørgere. Statens Udgift efter Forslaget ud over Udgifterne i Henhold til Arbejdsløshedsloven og Arbejdsfordelingsloven kunde — bortset fra de paa Rigsdagen foretagne Ændringer — anslaaes til 50,7 Mill. Kr. for et Aar.

Ved Lovforslagets Behandling i Folketinget anbefalede *Sønderup* (V.) Lovforslaget, der ligeledes blev modtaget med Velvilje af *Jørgen Jørgensen* (R. V.), som ansaa det for et egnet Grundlag for Forhandling, idet Ministeren ved Forslagets Udformning havde vist betydelig Smidighed. I Overensstemmelse hermed betegnede *Søren Olesen* (D. R.) den foreslaaede Ordning som ret rimelig. Mere kritisk over for Lovforslaget var *Christmas Møller* (K. F.), der fandt det uheldigt at nedsætte Understøttelserne netop ved Indgangen til den strengeste Del af Vinteren og ønskede, at der blev givet Rigsdagen god Tid til at overveje Sagen. Under det forestaaende Udvalgsarbejde burde man bestræbe sig for at samle Partierne om de Hjælpeforanstaltninger, som er nødvendige og navnlig er nødvendige, indtil det økonomiske Liv er kommet i god Gang efter Krigs- og Besættelsestidens Ødelæggelser. Ogsaa *Stærmosé* (D. S.)

mente, at man burde give sig Tid til at overveje en Nyordning; efter hans Opfattelse kunde man godt foreløbig blive staaende ved den gældende Ordning. Saavel *Gustav Pedersen* (S.) som *Lynnerup Nielsen* (D. K.) gik skarpt imod Lovforslaget.

Efter at Lovforslaget var sendt i Udvalg, viste det sig, at Forhandlingerne ikke kunde tilendebringes inden 15. December, og man enedes da om en midlertidig Forlængelse af den hidtil gældende Ordning (jfr. nærmest efterfølgende Sag).

Udvalget stillede Arbejds- og Socialministeriet en Række Spørgsmaal og modtog som Svar herpaa udførlige Redegørelser, der er trykt som Bilag til den afgivne Betænkning. I denne indstiller et Flertal (V., K. F. og R. V.) Lovforslaget til Vedtagelse med de foran omtalte Ændringer.

De *socialdemokratiske* Udvalgsmedlemmer udtaler, at de ikke kan erkende, at det er forsvarligt at ophæve de gennem Lovanordningerne af 20. Marts 1945 gennemførte ekstraordinære Forbedringer af de arbejdsløses og arbejdsfordeltes Kaar.

»Forholdet er det, at en stor Del af de Besværligheder, der gav en Række Produktionsomraader store Beskæftigelsesvanskeligheder, endnu ikke er overvundet.

Tilførselen af Raastoffer og Brændsel er stadig saa mangelfuld, at mange Virksomheder maa lade deres Arbejdere og Funktionærer gaa paa nedsat Arbejdstid eller være helt uden Beskæftigelse, uden at det altid er muligt eller hensigtsmæssigt for de paagældende at gaa over i anden Virksomhed.

Naar dertil tages i Betragtning, at de Hjem, der rammes af de deraf følgende Nedskæringer, har opbrugt alle deres Reserver i de Aar, hvor de ikke fik Dækning for Prisstigningerne, og naar man endvidere betænker, at ikke mindst det at faa anskaffet de mest paakrævede og paatrængende Fornyer i Beklædning og Hjem stiller langt større Krav end tidligere, vil det være uforsvarligt at nedsætte de Beløb, der ydes de arbejdsløse og arbejdsfordelte.

Især vil det virke udæskende at foretage denne Nedskæring i Vintermaanederne, hvor et Husholdningsbudget erfaringsmæssigt er haardest anspændt — og ydermere paa et Tidspunkt, hvor man netop kan vente, at de nye Varer kommer frem med Mulighed for, at nogle af de værste Huller fra Besættelsestiden kan stoppes.

Mindretallet stiller derfor Forslag om, at nævnte Lovanordning forlænges til 1. April 1946, idet man gaar ud fra, at det i Slutningen af Marts Maaned er muligt at vurdere Lønsituationen saa sikkert, at man paa Basis af det til den Tid fastlagte Lønniveau kan forhandle om Dagpengesatser og Regulering af disse, saaledes at de kan være i Kontakt med den Løn og Prispolitik, der skal gælde efter 1. April.

Endvidere foreslaar Mindretallet, at den Del af nævnte Lov-anordnings Bestemmelser, der kan gaa over i den mere varige Lov, indarbejdes i denne, og endelig, at de krigs- og konjunkturprægede Ændringer, der blev gennemført i 1942, udgaar af Loven.« Man tilsigtede herved bl. a. at faa *Arbejdskortene afskaffet*.

Det skal tilføjes, at der blandt de socialdemokratiske Ændringsforslag tillige var et, hvorefter Aldersgrænsen med Hensyn til Ydelse af Børnetilskud forhøjedes til 18 Aar. Desuden skulde det ikke være afgørende, om Børnene var hjemmeværende eller ej; men der stillede som Betingelse, for saa vidt angaar Børn mellem 15 og 18 Aar, at Hjemmet afholdt en væsentlig Del af Udgifterne til deres Underhold og Uddannelse.

De *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer udtaler: »Krigens Eftervirkninger, herunder en følelig Materiale-mangel, vil kunne spores en rum Tid fremefter, hvorfor der maa regnes med en ikke ubetydelig Arbejdsløshed. Med Henvisning hertil, og da Mindretallet er af den Opfattelse, at Arbejderne har en samfundsmæssig Ret til Arbejde eller i Mangel heraf en Erstatning for Løntab, stiller Mindretallet nedenstaaende Ændringsforslag Nr. 1 om Forlængelse af den gældende Lov til Udgangen af Marts 1947.«

Ved 2. Behandling gjorde *Gustav Pedersen* (S.) den Opfattelse gældende, at Flertallets Ændringsforslag i nogen Grad bødede paa visse af Lovforslagets Skavanker, men ikke i et saadant Omfang, at Ordningen derved var blevet acceptabel. *Lynnerup Nielsen* (D. K.) erklærede, at dersom det kommunistiske Ændringsforslag blev forkastet, vilde hans Parti stemme for de socialdemokratiske Ændringsforslag, dog bortset fra det, hvorefter Udbetalingen af Børnetillæg for de 15—18aarige skulde være betinget af, at Hjemmet afholdt Udgifter til Børnenes Underhold og Uddannelse. *Christmas Møller* (K. F.) beklagede, at man fra Arbejderside havde holdt sig uden for de Bestræbelser, som var udfoldet for at faa tilvejebragt Enighed om Sagen. *Jørgen Jørgensen* (R. V.) anbefalede Flertallets Forslag til Gennemførelse. Han pegede paa, at en arbejdsløs med 3 Børn vilde faa mere efter de nu foreslaaede Regler end efter Lovanordningen af 20. Marts 1945. *Sterrmose* (D. S.) udtalte, at hans Parti vilde stemme for de socialdemokratiske Ændringsforslag. *Soren Olesen* (D. R.) kunde derimod tiltræde Flertallets Ændringsforslag. Dog mente han, at den midlertidige Ordning burde have været opretholdt indtil 31. Marts 1946, og at det vilde være rimeligt at betale Børnetillæg for Børn indtil det 18. Aar.

Ved Afstemningen forkastedes Kommunisternes Ændringsforslag med 75 Stemmer mod 47. De socialdemokratiske Æn-

dringsforslag blev ligeledes forkastet, medens Flertallets Ændringsforslag vedtoges uden Modstemmer.

Til 3. Behandling stilledes fra socialdemokratisk Side to Ændringsforslag, der gik ud paa at underbygge Arbejdsløshedskassernes Økonomi ved øgede Tilskud fra Statskassen. Disse Ændringsforslag forkastedes med 68 Stemmer mod 56, henholdsvis 60 Stemmer. Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt med 69 Stemmer; 55 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 38 Stemmer — 26 Medlemmer afholdt sig fra at stemme —, efter at det ved 2. Behandling var undergaaet nogle Ændringer af formel Karakter. Lovforslaget sendtes derefter tilbage til Folketinget, som ved eneste Behandling vedtog det enstemmigt med 67 Stemmer; 49 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

89. Lov om yderligere Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 125 af 20. Marts 1945 om midlertidig ekstraordinær Hjælp til Personer, der er omfattet af Arbejdsfordeling, samt til arbejdsløse. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 2845. — C. Sp. 89 og 99].

Fremsat i *Folketinget* ¹¹/₁₂ (F. Sp. 942). 1. Beh. ¹²/₁₂ (F. Sp. 1048). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Sønderup, Boeck-Hansen, Lynnerup Nielsen, Jørgen Jørgensen, Størmosen og Søren Olesen. 2. Beh. ¹³/₁₂ (F. Sp. 1124). 3. Beh. ¹³/₁₂ (F. Sp. 1130). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁴/₁₂ (L. Sp. 233). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Nielsen-Man, Bouet og Gudiksen. 2. Beh. ¹⁴/₁₂ (L. Sp. 247). 3. Beh. ¹⁴/₁₂ (L. Sp. 249). *Loven stadfæstet 15. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 583).

Ved Lov Nr. 444 af 1. Oktober 1945 (Aarbog 1945, Side 217) forlængedes de i ovennævnte Lovanordning fastsatte Bestemmelser for Tiden indtil 15. December 1945. Da det imidlertid viste sig umuligt at faa et af Arbejds- og Socialministeren i Slutningen af November fremsat Forslag til en Nyordning paa dette Omraade færdigbehandlet inden 15. December, gennemførtes den heromhandlede Lov, hvorefter de hidtil gældende Bestemmelser bevarer deres Gyldighed til *31. Januar 1946*.

Der blev ved Lovforslagets 2. Behandling i *Folketinget* fra socialdemokratisk Side stillet Ændringsforslag om, at Forlæns- gelsen skulde gælde indtil 31. Marts 1946, idet der derved vilde blive bedre Tid til at behandle Forslaget til en Aflæsningslov. Dette Ændringsforslag støttedes af Kommunisterne, men ikke fra anden Side, og forkastedes med 78 Stemmer mod 51.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

90. Lov om Ændringer i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v. (Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen). [A. Sp. 6575. — C. Sp. 2041 og 2245].

Fremsat i *Folketinget* $21/5$ (F. Sp. 5275). 1. Beh. $25/5$ (F. Sp. 5660). Partiernes Ordførere: Bundvad, Sønderup, Rytter, Chr. A. Christiansen og Jørgen Jørgensen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sønderup [Formand], Laurits Pedersen, Edvard Sørensen, Jørgen Jørgensen, Johs. Christiansen, Gustav Pedersen, Bundvad, Leonhard Hansen, Hans Hedtoft, Strøm, Rytter [Sekretær], Peder Jakobsen, Poul Sørensen, Chr. A. Christiansen og Alfred Jensen). Betænkning (B. Sp. 1291) afgivet $18/6$. (Ordfører: Sønderup). 2. Beh. $20/6$ (F. Sp. 6304). 3. Beh. $21/6$ (F. Sp. 6344). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1664). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Nielsen-Man, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. 2. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1730). 3. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1756). *Loven stadfæstet 4. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 364).

Til Udredning af Spørgsmaalet om Bevarelse eller Op- hævelse af den ved Lov af 29. Juli 1942 indførte *Arbejds- kortordning* nedsatte Arbejds- og Socialministeren i Slutning- en af 1945 et sagkyndigt Udvalg, der den 16. April 1946 afgav Betænkning.

Udvalget kom under sine Overvejelser til det Resultat, at Ordningen paa Grund af mangelfuld Overholdelse af de gældende Bestemmelser og andre Fejlkilder ikke gav nogen virkelig Sikkerhed mod, at der fandt Misbrug Sted. Udvalget var tillige af den Opfattelse, at det næppe vilde være muligt at administrere eller ændre Ordningen paa en saadan Maade, at der opnaaedes større Sikkerhed. Det foreslog derfor, at man *afskaffede Arbejdskortene* og i Stedet for indførte nye Kontrolforanstaltninger af en mere smidig Karakter, hvor-

ved det blev muligt at gennemføre den Kontrol inden for de enkelte Omraader, som passer bedst for disse. Udvalgets Forslag blev tiltraadt af Arbejds- og Socialministeren, der optog dem omtrent uændret i et Lovforslag, ifølge hvilket der tillige skulde foretages enkelte andre Ændringer i Arbejdsløshedsloven. Dette Lovforslag vedtoges paa Rigsdagen med nogle faa Ændringer, som er omtalt i Forbindelse med nedenstaaende Gengivelse af Lovens Indhold.

Lovens Hovedbestemmelser gaar ud paa, at Arbejdsløshedslovens § 4 A om Arbejdskort ophæves, og at der i sidstnævnte Lov indføres en ny Paragraf 23 A af følgende Indhold:

Stk. 1. Det paahviler Arbejdsdirektøren med Bistand af de offentlige Arbejdsanvisningskontorer og de kommunale Beskæftigelsesudvalg at drage Omsorg for, at de anerkendte Arbejdsløshedskasser er undergivet en *betryggende Kontrol* med Henblik paa at forhindre Misbrug af Arbejdsløshedsunderstøttelsen. Direktøren skal derfor til Stadighed have Opmærksomheden henledt paa Spørgsmaalet om Tilstrækkeligheden af den af Kasserne udøvede Kontrol med Henblik paa Hensigtsmæssigheden og Nødvendigheden af Indførelsen af supplerende Kontrolforanstaltninger.

Stk. 2. Saafremt de af en Arbejdsløshedskasse trufne Kontrolforanstaltninger ikke kan anses for fyldestgørende, træffer Arbejdsdirektøren efter Forhandling med vedkommende Kasse Bestemmelse om, hvilke *yderligere Kontrolforanstaltninger* der vil være at gennemføre for Kassens Omraade eller eventuelt en Del af Kassens Omraade. Arbejdsdirektøren kan, for saa vidt det skønnes nødvendigt og hensigtsmæssigt, efter Forhandling med vedkommende Arbejdsgiverorganisation paalægge Arbejdsgiverne inden for Arbejdsomraadet at medvirke ved Kontrollens Gennemførelse.

Stk. 3. Arbejdsdirektøren vil saaledes, navnlig for saa vidt angaar Kasser eller Dele af Kasser omfattende Fag med Arbejdsforhold af fastere Karakter og med et begrænset Antal Arbejdspladser, kunne bestemme, at et Medlem af vedkommende Kasse, der faar Arbejde, skal ombytte det til Brug ved Afkontroleringen som ledig udleverede Kontrolkort, jfr. § 22, Stk. 1, Nr. 5, med et særligt *Beskæftigelseskort*, der ved Arbejdets Paabegyndelse vil være at aflevere til Til-

lidsmanden paa vedkommende Arbejdsplads eller eventuelt til Arbejdsgiveren. Arbejdsdirektøren vil derhos, ligeledes navnlig for Kasser af den nævnte Art, kunne kræve eventuelt *Arbejdsophør attesteret af Tillidsmand eller Arbejdsgiver* som Betingelse for Udbetaling af Understøttelse.

Stk. 4. Paa lignende Maade vil Arbejdsdirektøren, for saa vidt angaar Kasser eller Dele af Kasser omfattende navnlig Løsarbejdere, der er beskæftiget hos en vis sluttet Kreds af Arbejdsgivere, dækkende et bestemt Arbejdsomraade, kunne kræve gennemført særlige Kontrolforanstaltninger under Arbejdsgivernes Medvirken. Det kan saaledes paalægges Arbejdsgiverne hver Uge at give Kassen Oplysning om de af Arbejdsgiverne til Kassens Medlemmer i Ugens Løb udbetalte Lønninger eller om Medlemmernes Arbejdsperioder inden for Ugen.

Stk. 5. Det paahviler de offentlige Arbejdsanvisningskontorer efter Arbejdsdirektørens nærmere Anvisning og under Tilsyn af Direktøren paa Omraader, hvor det paa Grund af Arbejdsforholdenes løse Karakter ikke er muligt at gennemføre supplerende Kontrolforanstaltninger af den i Stk. 2—4 omhandlede Art, at have Opmærksomheden henledt paa Hensigtsmæssigheden og Nødvendigheden af til Brug ved Tilsynet med den af Kasserne paa disse Omraader udøvede Kontrol *stikprøvevis* at indhente Oplysninger hos Arbejdsgiverne om, hvilke Lønmodtagere — eventuelt hvilke Lønmodtagere inden for en nærmere angivet Gruppe — der har været beskæftiget hos vedkommende Arbejdsgiver inden for et vist Tidsrum, samt i hvilke Perioder inden for dette Tidsrum vedkommende Lønmodtagere har været beskæftiget. Disse Oplysninger skal af Kontorerne sammenholdes med Kontrollisterne til Undersøgelse af, om der findes Medlemmer, der har oppebaaret Understøttelse, samtidig med at de har Arbejde. I det Omfang, det skønnes nødvendigt, skal Kontorerne derhos, navnlig paa Omraader, hvor der maatte blive ydet *ekstraordinært høje Lønninger*, samtidig med de ovennævnte Oplysninger indhente Oplysning hos vedkommende Arbejdsgivere om de af de paagældende Lønmodtagere indtjente Lønninger. Saafremt der derved konstateres, at enkelte Personer har haft ekstraordinært høje Indtægter, paahviler det Kontorerne ved senere Kontrolering

i vedkommende Kasse at efterse, hvorvidt Reglerne i § 15, Stk. 8, og § 16, Stk. 5, er bragt til Anvendelse. Det paahviler Arbejdsgiverne at meddele Kontorerne de omhandlede Oplysninger.

Stk. 6. Det paahviler endvidere en Arbejdsgiver paa Forespørgsel at give et offentligt Arbejdsanvisningskontor Oplysning om, hvorvidt og i bekræftende Fald i hvilket Tidsrum en nærmere angiven Person, der oppebærer eller har oppebaaret Understøttelse af en Arbejdsløshedskasse, har været beskæftiget hos vedkommende Arbejdsgiver, og hvilken Løn han herved har indtjent.

Stk. 7. De i Stk. 5 og 6 omhandlede Regler finder tilsvarende Anvendelse paa *de kommunale Beskæftigelsesudvalgs* Virksomhed som tilsynsførende med den af Kasserne inden for Udvalgenes Omraade udøvede Kontrol.

Stk. 8. De kommunale Beskæftigelsesudvalg aflægger hvert Aar *Beretning* til vedkommende offentlige Arbejdsanvisningskontor om deres nævnte Virksomhed, ligesom Anvisningskontorerne paa deres Side mindst een Gang hvert Aar skal aflægge Beretning til Arbejdsdirektoratet saavel om deres egen Virksomhed paa dette Omraade som om den Virksomhed, der er udøvet af de under Kontorets Omraade hørende Beskæftigelsesudvalg.

Stk. 9. De af Arbejdsdirektøren i Henhold til nærværende Bestemmelse truffne Beslutninger vil kunne indbringes for Arbejds- og Socialministeriet saavel af vedkommende Kasse som af vedkommende Arbejdsgiverorganisation eller enkelte Arbejdsgiver.

Stk. 10. Udviser en Arbejdsgiver Forsømmelighed ved Opfyldelsen af de ham i Henhold til de foranstaaende Regler paahvilende Forpligtelser, straffes han med Bøde, der tilfalder Statskassen.“

Samtidig foretager Loven flere andre Ændringer i Arbejdsløshedsloven:

§ 9, Stk. 3, 1. Punktum, hvor der tidligere stod: »Som ubemidlet efter denne Lov kan en Arbejder ikke anses, naar hans *Formue* overstiger 8000 Kr., hvis han er ugift, 12 000 Kr., hvis han er gift«, har saaledes faaet følgende Affattelse: »Som ubemidlet efter denne Lov kan en Lønarbejder ikke

anses, naar hans Formue overstiger 11 000 Kr., hvis han ikke er Forsørger, 16 500 Kr., hvis han er Forsørger.«

Hvis Formuen helt eller delvis bestaar i fast Ejendom, eller den paagældende ikke har fri Raadighed over Formuen, kan de nævnte Grænser dog ifølge 2. Punktum i samme Stykke forhøjes til 16 500 Kr. og 24 750 Kr. mod hidtil 12 000 Kr. og 18 000 Kr.

De i § 9, Stk. 3, 1. og 2. Punktum, anførte Beløb blev i Folketinget forhøjet noget mere end af Arbejds- og Socialministeren oprindelig foreslaet.

I § 16, Stk. 4, 2. Punktum, stod oprindelig: »*Fritaget for at erlægge Medlemsbidrag* er endvidere arbejdsløse under saadan Deltagelse i *faglige Dagkursus*, hvortil der ydes Støtte i Henhold til nærværende Lov eller anden Arbejdsløshedslovgivning.«

Denne Bestemmelse fik under Lovforslagets Behandling i Folketinget følgende Affattelse:

»Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser, som deltager i faglige Dagkursus, der efter deres Art kan oppebære Støtte i Henhold til nærværende Lov eller anden Arbejdsløshedslovgivning, er under deres Deltagelse i Kurset fritaget for at erlægge Medlemsbidrag.«

I § 17, Stk. 1, Pkt. 1, der omhandler Spørgsmaalet om Ydelse af Understøttelse til Medlemmer af en Arbejdsløshedskasse, naar andre af dennes Medlemmer omfattes af en *Strejke eller Lockout*, stod oprindelig i Slutningen: »De nærmere Regler fastsættes for 3 Aar ad Gangen af Arbejds- og Socialministeren efter Forhandling med *Arbejds- og Socialministeriets Arbejdsudvalg*«. Dette er nu ændret til, at Reglerne skal fastsættes efter Forhandling med Arbejdsdirektøren, Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund, idet Arbejdsudvalget i Henhold til en anden Bestemmelse i nærværende Lov *ophæves* ved, at § 31, Stk. 3 og 4 udgaar. Dette Udvalgs væsentligste Opgave, der bestod i at træffe Afgørelse om, hvorvidt et Arbejde kunde anerkendes som Nødhjælpsarbejde i Henhold til § 31 i Arbejdsløshedsloven, var bortfaldet, efter at Lov Nr. 169 af 30. Marts 1946 (Beskæftigelsesloven) havde ophævet de nævnte Bestemmelser om Nødhjælpsarbejder.

I § 17, Stk. 2 a, stod, oprindeligt, at det ikke skulde kunne anses for fyldestgørende Grund til at *vægre sig ved at overtage et anvist Arbejde*, »at Lønnen for Arbejdet er lavere end den, paagældende har haft, naar Lønnen dog ikke er under den Fortjeneste, der i Henhold til Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbejdere er gældende for tilsvarende Arbejde, eller, for saa vidt saadan Overenskomst ikke er bindende for Parterne, under, hvad der i den paagældende Virksomhed eller Egn sædvanlig tjenes ved tilsvarende Arbejde; dog skal denne sædvanemæssige Løn ikke være afgørende, for saa vidt der for saadan Arbejde gælder almindelig Landsoverenskomst — eller Overenskomst for den paagældende Landsdel — med højere Lønvilkaar, eller for saa vidt Prisforhøjelser paa Livsfornødenheder har forringet den paagældende sædvanemæssige Løns Værdi i væsentlig Grad.«

Her udgik Ordene »eller, for saa vidt saadan Overenskomst Løns Værdi i væsentlig Grad«, hvilket var i Overensstemmelse med en tilsvarende Ændring, som tidligere paa Aaret foretoges i Beskæftigelseslovens § 5, Stk. 2.

Under Sagens Behandling i Folketinget sluttede man sig fra alle Sider til Forslaget om Arbejdskortenes Bortfald. Derimod var der delte Meninger om de øvrige Ændringer i Arbejdsløshedsloven.

Fra kommunistisk Side havde man i Forvejen givet Udtryk for sin Opfattelse ved Fremsættelse af et »Forslag til Lov om Ændringer og Tilføjelser til Arbejdsløshedsloven«, hvilket Forslag Socialdemokraterne sluttede sig til, idet det for en væsentlig Del var enslydende med de af Socialdemokraterne tidligere stillede Ændringsforslag til Forslaget til Lov Nr. 27 af 31. Januar 1946 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. Det kommunistiske Lovforslag gjordes til Genstand for Udvalgsbehandling sammen med Forslaget til den heromhandlede Lov.

Resultatet af Udvalgsarbejdet blev, for saa vidt angaar Regeringsforslaget, at Udvalget foreslog et Par Ændringer, som er omtalt ovenfor, og at der herudover fra kommunistisk Side stilledes en Række Ændringsforslag, hvorefter Stk. 3, 4 og 5 i den nye § 23 A skulde udgaa, og hvorefter Lovforslaget i øvrigt skulde bringes i Overensstemmelse med Bestemmelserne i det foran omtalte kommunistiske Lovforslag, som Kommunerne derefter af praktiske Grunde trak tilbage.

De kommunistiske Ændringsforslag støttedes af Socialdemokratiet, hvis Udvalgsmedlemmer i Udvalgsbetænkningen

gør gældende, at Bestemmelserne i § 23 A, Stk. 3, 4 og 5, maa anses for overflødige, og at de Bestemmelser, der indførtes i Arbejdsløshedsloven i 1942 »væsentligt som Følge af de særlige Løn- og Beskæftigelsesforhold ved Værnemagtsarbejderne og den særlige Lovgivning angaaende Landbrugets Arbejdskraft, nu efter Tilbagevenden til mere normale Løn- og Beskæftigelsesforhold ikke længere kan anses for paakrævede.«

Kommunisterne anfører, at de »finder Arbejdskortenes Afskaffelse i høj Grad paakrævet, men anser ikke det foreliggende Lovforslag for fyldestgørende, idet der bibeholdes en Slags maskerede Arbejdskort (Beskæftigelseskortene), og det anses heller ikke for indlysende, at Arbejdsdirektørens Beføjelser behøver at trækkes nøjere op end sket er i Lovforslagets nye § 23 A, Stk. 2, hvorfor det foreslaas, at denne Paragrafs Stk. 3, 4 og 5 udgaar.

Mindretallet finder ogsaa Tidspunktet inde til, at de i 1942 gennemførte Ændringer og skærpede Kontrolforanstaltninger igen udgaar af Arbejdsløshedslovgivningen. Herunder i særlig Grad Særbestemmelserne for unge Arbejdere og den forlængede Karenstid«.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 102 Stemmer, idet Kommunisterne undlod at stemme.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig. *Gudiksen* (R. V.) nærede dog Betænkelighed ved Arbejdskortenes Afskaffelse og mente i det hele taget, at »vi er ved at komme ind i et fuldstændig skævt Spor med Hensyn til Arbejdsløshedskontrollen her i Landet, idet vi er kommet tilbage til den røde Bygning, den centraliserede Kontrol, som jeg mener er fuldstændig forfejlet, og som vi maa bort fra igen«.

Denne Opfattelse begrundedes nærmere i en Tale, som paa flere Punkter blev imødegaaet fra socialdemokratisk og anden Side.

91. Lov om ekstraordinær Hjælp til visse arbejdsløse Forsørgere, som ikke er berettigede til Understøttelse gennem Arbejdsløshedsforsikringen. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 2789. — C. Sp. 153, 175 og 179].

Fremsat i *Folketinget* 29/11 (F. Sp. 507). 1. Beh. 5/12 (F. Sp. 761). Partiernes Ordførere: Strøm, Thisted Knudsen, Christmas Møller, Chr. A. Christiansen og Aage Fogh. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Thisted Knudsen [Formand], Edvard Sørensen, Arnth Jensen, Jens Chr. Christensen, Aage Fogh [Sekretær], Strøm, Alfred Andersen, Anders

Andersen, Hans Hedtoft, Lars M. Olsen, Christmas Møller, Boeck-Hansen [fra $12/12$ Fibiger], Poul Sørensen, Chr. A. Christiansen og Lynnerup Nielsen. Betænkning (B. Sp. 93) afgivet $18/1$. (Ordfører: Thisted Knudsen). 2. Beh. $22/1$ (F. Sp. 2083). 3. Beh. $23/1$ (F. Sp. 2091). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/1$ (L. Sp. 404, jfr. Sp. 371). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Nielsen-Man, Bouet og Gudiksen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. (se Side 434). Betænkning (B. Sp. 213) afgivet $29/1$. (Ordfører: Nielsen-Man). 2. Beh. $29/1$ (L. Sp. 417). 3. Beh. $29/1$ (L. Sp. 419). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 217) afgivet $30/1$. Eneste Beh. $30/1$ (F. Sp. 2106). *Loven stadfæstet 31. Januar 1946*. (Lov-Tid. Nr. 26).

Ved Lov Nr. 443 af 1. Oktober 1945 (Aarvog 1945, Side 219) forlængedes for Tiden indtil den 15. December 1945 Gyldigheden af Lovanordning Nr. 126 af 20. Marts 1945 vedrørende midlertidig ekstraordinær Hjælp til arbejdsløse, som ikke er berettigede til Understøttelse gennem Arbejdsløshedsforsikringen. Ved denne Lovanordning var der gennem en Forhøjelse af det Beløb, der i Henhold til Forsorgslovens § 297, Stk. 2, er stillet til Kommunernes Raadighed til Ydelse af paakrævet supplerende Hjælp af en vis almindelig Karakter, midlertidigt blevet tilvejebragt Mulighed for at yde *en særlig Hjælp til de arbejdsløse, som var personligt tilmeldt*, eller som ikke for Tiden var berettigede til at oppebære Hjælp fra deres Arbejdsløshedskasse.

Det Beløb, som den enkelte Kommune fik stillet til Raadighed til Ydelse af denne ekstraordinære Hjælp, blev fastsat saaledes, at det blev muligt at yde de nævnte Persongrupper samme procentvise Forhøjelse af Kommunehjælpen som den, der ved den samtidig udfærdigede og for samme Tidsrum gældende Lovanordning Nr. 125 af 20. Marts 1945, jfr. Lov Nr. 285 af 18. Juni 1945 og Lov Nr. 444 af 1. Oktober 1945, blev gennemført for Personer, der oppebærer Hjælp gennem Arbejdsløshedskasserne, det vil sige *gennemsnitlig godt 40 pCt. af det normale Maksimum* for Kommunehjælp, jfr. Forsorgslovens § 297, Stk. 1.

I Slutningen af November 1945 fremsatte Arbejds- og Socialministeren Forslag til Lov om Ændring i Lov om Ar-

bejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. (gennemført som Lov Nr. 27 af 31. Januar 1946, jfr. Side 434) og samtidig dermed Forslaget til den heromhandlede Lov, der behandlede i Forbindelse med førstnævnte Lovforslag.

Da man ikke naaede at faa de to Lovforslag gennemført inden 15. December 1945, forlængedes den midlertidigt gældende Ordning ved Love af 15. December 1945 indtil Udgangen af Januar 1946 (jfr. Side 452). Under Lovforslagenes Behandling paa Rigsdagen udskødes denne Frist yderligere en Maaned, saa at Nyordningen først traadte i Kraft 1. Marts 1946 i Stedet for som oprindelig foreslaaet 1. Januar 1946.

Hvad denne Nyordning gaar ud paa er for Arbejdsløshedskasse-Understøttelsernes Vedkommende omtalt Side 437. I nærværende Lov, der omhandler arbejdsledige, som ikke har Ret til Understøttelse fra en Arbejdsløshedskasse og derfor oppebærer Kommnehjælp, har man i Overensstemmelse med de ændrede Regler for Ydelse af Arbejdsløshedskasse-Hjælp ladet de efter Lovanordning Nr. 126 af 20. Marts 1945 gældende Regler om Forhøjelse af Kommnehjælpen bortfalde for *Ikke-Forsørgere*, hvorimod *Forsørgere* stadig kan opnaa et Tillæg, men efter ændrede Regler. Lovens Indhold er følgende:

§ 1. Gyldigheden af Lovanordning Nr. 126 af 20. Marts 1945 vedrørende midlertidig ekstraordinær Hjælp til arbejdsløse, som ikke er berettigede til Understøttelse gennem Arbejdsløshedsforsikringen, jfr. Lov Nr. 443 af 1. Oktober 1945 om Forlængelse af Gyldigheden af nævnte Lovanordning, forlænges til og med 28. Februar 1946.

§ 2. Ud over det i Forsorgslovens § 297, Stk. 2, omhandlede Beløb stilles der for Tiden fra 1. Januar 1946 et yderligere Beløb til Kommunens Raadighed til Ydelse af supplerende Hjælp til arbejdsløse Forsørgere, som har normal Tilknytning til Arbejdsmarkedet, men som ikke er berettigede til Understøttelse gennem Arbejdsløshedsforsikringen. Det Beløb, hvormed Raadighedsbeløbet efter Forsorgslovens § 297, Stk. 2, saaledes forhøjes, andrager for den enkelte Kommune 2 pCt. af et Beløb, der fremkommer ved at multiplicere det Antal Dage, i hvilke der oppebæres Arbejdsløshedsunderstøttelse i vedkommende Kommune, med den gennemsnitlige Invaliderente pr. Dag; Oplysning om Antallet

af Dage, hvori der oppebæres Arbejdsløshedsunderstøttelse, meddeles Kommunerne ved Arbejdsdirektørens Foranstaltning, medens Størrelsen af den gennemsnitlige Invaliderente pr. Dag fastsættes og meddeles af Arbejds- og Socialministeren, jfr. Forsorgslovens § 293, Stk. 1.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft straks.

Efter Lovanordningen af 20. Marts 1945 var det 3 pCt. af det i § 2 nævnte Beløb, som Raadighedsbeløbet forhøjedes med i Stedet for som nu 2 pCt. Desuden er der sket den Ændring, at den supplerende Hjælp efter de nye Regler kan ydes til arbejdsløse Forsørgere, som har normal Tilknytning til Arbejdsmarkedet, medens Lovanordningen stillede som Betingelse, at de paagældende skulde være blevet arbejdsløse som Følge af Nedgangen i Tilførslerne af Brændsel og Raavarer m. v. Denne Ændring har dog i Forvejen været gennemført i Praksis, da det i mange Tilfælde vilde være vanskeligt at afgøre, hvorvidt en Person er blevet arbejdsløs som Følge af Knapheden paa Brændsel og Raavarer.

Under Lovforslagets 1. Behandling i Folketinget tog saave den socialdemokratiske som den kommunistiske Ordfører Afstand fra det, medens der fra anden Side blev givet Tilsagn om en velvillig Behandling.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling stillede de *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer Ændringsforslag om Opretholdelse af den hidtidige Ordning indtil 31. Marts 1947, hvilket begrundedes med, at »der siden Befrielsen har været en ikke ringe Arbejdsløshed, som er vokset betydeligt i Vintermaanederne, hvilket vil medføre, at et stigende Antal arbejdsløse vil være henvist til Kommunehjælp, samt til at de meget omtalte Beskæftigelsesforanstaltninger synes at være gledet i Baggrunden, og at Materialesituationen kun langsomt vil forbedres. En Forlængelse af den nugældende Lov er saa meget mere paa krævet, som det netop er de langvarigt arbejdsløse og de, der eventuelt er slettet med Medlemmer af Arbejdsløshedskasserne, der udgør den ringest stillede Del af Arbejderklassen«. Forslaget forkastedes imidlertid ved 2. Behandling med 70 Stemmer mod 50.

Ogsaa fra *socialdemokratisk* Side stilledes der Forslag om Forlængelse af de i Lovanordningen af 20. Marts 1945 fastsatte Regler til 31. Marts 1947, idet man gjorde gældende, at de Forhold, der bevirkede Udstedelsen af denne Lovanordning, stadig var til Stede. Dette forkastedes med 69 Stemmer mod 53.

Med 70 Stemmer vedtoges derefter enstemmigt — 57 Medlemmer stemte hverken for eller imod — et af Udvalgets Fler-tal (Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Ven-

stre) stillet Ændringsforslag om at lade den hidtidige Ordning gælde indtil Udgangen af Februar 1946.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 69 Stemmer; 53 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget — efter at der ved 2. Behandling paa Foranstaltning af Arbejds- og Socialministeren var rettet en Fejl i det — med 38 Stemmer, idet 26 (Socialdemokraterne) hverken stemte for eller imod.

Under en kort Udvalgsbehandling i Landstinget var det konstateret, at der ikke kunde opnaas Enighed om Lovforslagets Affattelse. I Betænkningen gav det socialdemokratiske Mindretal Udtryk for den Opfattelse, »at det ikke vil være forsvarligt at nedsætte Understøttelserne til arbejdsløse, der ikke er berettigede til Understøttelse gennem Arbejdsløshedsforsikringen, da de Forhold, som bevirkede disse Understøttelses Forhøjelse sidste Aar, stadig er til Stede.

Mindretallet har i Udvalget som foreløbige Ændringsforslag stillet de af Socialdemokratiet i Folketinget stillede Ændringsforslag. Da det under Forhandlingerne i Udvalget viste sig umuligt at opnaa fornøden Tilslutning til disse Forslag, har man undladt at føre dem frem i Salen.

Da det saaledes ikke har været muligt at faa Lovforslaget forbedret gennem de foreslaaede Ændringer, kan Mindretallet ikke stemme for Forslaget«.

Ved den efterfølgende eneste Behandling i *Folketinget* vedtoges Lovforslaget sluttelig i den Skikkelse, det havde faaet i Landstinget, med 67 Stemmer; 49 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

92. Lov om yderligere Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 126 af 20. Marts 1945 vedrørende midlertidig ekstraordinær Hjælp til arbejdsløse, som ikke er berettigede til Understøttelse gennem Arbejdsløshedsforsikringen. (Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen). [A. Sp. 2847. — C. Sp. 91 og 99].

Fremsat i *Folketinget* $11/12$ (F. Sp. 942). 1. Beh. $12/12$ (F. Sp. 1057). Partiernes Ordførere: Strøm, Thisted Knudsen, Lynnerup Nielsen, Boeck-Hansen og Aage Fogh. 2. Beh. $13/12$ (F. Sp. 1127). 3. Beh. $13/12$ (F. Sp. 1131). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $14/12$ (L. Sp. 239, jfr. Sp. 233). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Nielsen-Man, Bouet og Gudiksen. 2. Beh. $14/12$ (L. Sp. 247). 3. Beh. $14/12$ (L. Sp. 249). *Loven stadfæstet 15. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 584).

Da det af Arbejds- og Socialministeren i Slutningen af November 1945 fremsatte Loyforslag om en Nyordning paa dette Omraade ikke kunde færdigbehandles inden 15. December 1945, paa hvilket Tidspunkt de i ovennævnte Lovanordning-fastsatte Bestemmelser udløb, jfr. Lov Nr. 443 af 1. Oktober 1945 (Aarbog 1945, Side 219), forlængedes de hidtil gældende Bestemmelser indtil 31. Januar 1946.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i *Folketinget* blev der fra socialdemokratisk Side stillet Ændringsforslag om, at Forlængelsen skulde gælde indtil 31. Marts 1946. Dette Forslag støttedes af Kommunerne, men blev forkastet med 76 Stemmer mod 55. Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt i begge Ting.

93. Lov om Iværksættelse af offentlige Arbejder m. v. og Beskæftigelse af arbejdsløse. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 3125. — C. Sp. 341 og 1169].

Fremsat i *Folketinget* $31/1$ (F. Sp. 2164). 1. Beh. $7/2$ (F. Sp. 2385). Partiernes Ordførere: Bundvad, Juul, Victor Larsen, Chr. A. Christiansen, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Stærmose og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Juul [Formand], Jens Chr. Christensen, Krog, Øllgaard, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Bundvad, Chr. Christiansen, Leonhard Hansen, Eiler Jensen, Kjærbøl, Victor Larsen [Sekretær], Boeck-Hansen, Stæhr Johansen, Chr. A. Christiansen og Lynnerup Nielsen). Betænkning (B. Sp. 889) afgivet $23/3$. (Ordfører: Juul). 2. Beh. $26/3$ (F. Sp. 3637). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 3708). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 822). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Nielsen-Man, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 892). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 913). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 169).

Loven gaar ud paa en Forlængelse af den Beskæftigelseslovgivning, der paaabegyndtes med Loven af 1. Maj 1937, og som senest er opretholdt ved Lov Nr. 284 af 30. Juni 1941 (Aarbog 1940—41, Side 296), hvis Gyldighed udløb 31. Marts 1946. Til Gennemførelse af denne Lovgivning er der i Tiden fra 1. Maj 1937 til 31. Marts 1946 stillet 335 Mill. Kr. til Raadighed, heraf 118 Mill. Kr. til Gennemførelse af det saakaldte Beredskab og 5 Mill. Kr. til Dækning af Projekteringsudgifter.

Der er i Henhold til Beskæftigelsesloven ydet Tilskud til Arbejder, som — med *Bekæmpelse af Arbejdsløsheden* som væsentligt Formaal — iværksættes af *Stat, Kommune* eller *private Institutioner*. Tilskuddet er betinget af, at der ved disse Arbejder beskæftiges arbejdsløse, *fortrinsvis langvarigt arbejdsløse*, som henvises til Arbejdet over den offentlige Arbejdsansivning. Tilskuddet, som i øvrigt varierer bl. a. efter Arbejdets Art og dets lokale eller almene Betydning, sættes i Forhold til den Arbejds løn, der udbetales til den saaledes henviste Arbejds kraft. Da langt den overvejende Del af Tilskuddene er ydet til Iværksættelse af kommunale Arbejder, virker Loven navnlig i Retning af at stimulere Kommunerne til at iværksætte ekstraordinære Arbejder, fortrinsvis til Fordel for dem, der har størst Vanskelighed ved at faa og beholde et Arbejde paa det fri Marked.

Der er bl. a. ydet Tilskud til Gade- og Vejarbejder, Kloakarbejder, Rensningsanlæg, Havne- og Molearbejder, Sports- og Parkanlæg, Læplantningsarbejder, Stødoptagning og forskellige Jordarbejder. Medens disse Arbejder overvejende beskæftiger ufaglært mandlig Arbejds kraft, har man desuden ydet Tilskud til Beskæftigelsesforanstaltninger for Kvinder samt til forskellige mindre Foranstaltninger for faglærte Mænd, herunder Musikere, Bogbindere, Kontorfolk, Snedkere, Typografer m. fl.

Størrelsen af det Tilskud, der ydes, fastsættes i hvert enkelt Tilfælde af Arbejds- og Socialministeriet efter Indstilling af *Arbejds- og Socialministeriets Beskæftigelsesudvalg*. Der tages herved Hensyn til, om Arbejdet er af lokal eller mere almen-nyttig Karakter, i hvilket sidste Tilfælde der ydes et større Tilskud, ligesom Arbejdets Art, herunder hvor stor en Del af de samlede Omkostninger der udgøres af Arbejds løn, tages i Betragtning ved Fastsættelsen af Tilskudsprocenten. Som Hovedregel gælder, at *Tilskuddet ikke kan overstige 75 pCt. af de samlede Omkostninger*, men for Vejarbejder i Landkommunerne, hvortil Kommunen ogsaa faar Andel i Motorrefusionen, er Grænsen i Forstaaelse med Ministeriet for offentlige Arbejder sat til 50 pCt. af de samlede Omkostninger.

Ved Slutningen af Finansaaret 1945—46 var der til godt 4 700 Arbejder, hvis samlede Omkostninger beløber sig til ca. 437 Mill. Kr., bevilget Tilskud paa i alt ca. 229 Mill. Kr. og derved skabt Beskæftigelse for ca. 50 000 Helaarsarbejdere. Hertil kommer det ovennævnte *Beredskab*, som kun delvis er medregnet ved Opgørelsen af de anførte Tal.

Til Imødegaelse af den meget betydelige Ledighed, som maatte forventes ved Krigens Ophør, henstillede Arbejds- og Socialministeriets Beskæftigelsescentral i Efteraaret 1943 og i Tiden derefter til Landets Kommuner i god Tid at forberede

Arbejder, som var egnede til Iværksættelse med kort Varsel. Samtidig hermed tilsagde man — under visse nærmere Betingelser — Kommunerne et Tilskud paa indtil 75 pCt. af Projekteringsudgifterne, hvorved Staten delvis overtog Risikoen for, at det paagældende Arbejde ikke til sin Tid blev gennemført.

Til Iværksættelse af den mindst materialekrævende Del af det saaledes oparbejdede Beredskab af færdigprojekterede og forvaltningsmæssigt færdigbehandlede Arbejder stillede de bevilgende Myndigheder i Juli 1945 65 Mill. Kr. til Raadighed, idet man samtidig udskød til eventuel senere Iværksættelse saadanne Arbejder, hvortil der krævedes større Mængder af de rationerede Materialer Jern, Træ og Cement. Til Fortsættelse af løbende Foranstaltninger og Gennemførelse af nye, ligeledes lidet materialekrævende Arbejder, for en Dels Vedkommende allerede til Beskæftigelsescentralen indsendte Arbejder, stilledes der samtidig 44 Mill. Kr. til Raadighed samt til Videreførelse af Beskæftigelsesleje (Plantningsopgaver) 9 Mill. Kr., eller i alt som foran nævnt 118 Mill. Kr.

Medens man i det tidligere nævnte Tal for de godkendte Tilskudsarbejder, ca. 437 Mill. Kr. i samlede Omkostninger, har inkluderet de Beredskabsarbejder, til hvis Iværksættelse der som ovenfor nævnt er bevilget 65 Mill. Kr., har man ikke heri medregnet de Arbejder, hvis Materialeforbrug hindrer Iværksættelsen, og som stadig danner et Beredskab over for kommende lokal Arbejdsløshed.

Dette Beredskab, der ogsaa omfatter andre Arbejder, som af materialemæssige Grunde er uegnede til Gennemførelse for Tiden, udgjorde pr. 1. December 1945 godt 300 Arbejder med samlede Omkostninger 124 Mill. Kr., heraf Arbejdsløn 41 Mill. Kr. Bedømt i Overensstemmelse med den hidtidige Praksis vil der til Iværksættelsen af disse Arbejder kunne ydes et Tilskud paa 54 Mill. Kr., hvoraf dog 16 Mill. Kr. allerede tidligere er bevilget.

Efter Krigsafslutningen i 1945 udviklede Beskæftigelsesforholdene sig gunstigere, end man paa Forhaand havde turdet regne med. Der blev derfor ikke Brug for Iværksættelse af Beskæftigelsesforanstaltninger i det ventede Omfang. Selv under gode Beskæftigelsesforhold vil der imidlertid altid rundt om i Landet og navnlig i Vinterhalvaaret findes en Del lokal Arbejdsløshed, ogsaa for saa vidt angaar langvarigt arbejdsløse. Da Udløbstiden for Loven af 30. Juni 1941 nærmede sig, fandt Arbejds- og Socialministeren det derfor rigtigst at foreslaa den forlænget med en Del Ændringer, som

det havde vist sig hensigtsmæssigt at faa gennemført. Til disse Ændringer føjedes under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen enkelte andre, som man naaede til Enighed om i et Folketingsudvalg.

Hovedprincippet i Loven er imidlertid opretholdt. De Punkter, hvorpaa den nye Lov adskiller sig fra den hidtil gældende, er i Hovedsagen følgende:

I § 1, Stk. 1, har man udtrykkeligt fastslaaet, at det paahviler Arbejds- og Socialministeren nøje at følge Beskæftigessituationen i Landet, og at han efter Forhandling med vedkommende Fagminister og Regeringens Beskæftigelsesudvalg skal træffe *Bestemmelse om, hvorvidt og hvornaar et Arbejde, der agtes iværksat af Staten eller med Statstilskud med Bekæmpelse af Arbejdsløsheden som væsentligt Formaal, skal bringes til Udførelse*. Bestemmelsen omfatter som anført kun Arbejder, der i første Række har Bekæmpelse af Arbejdsløsheden for Øje, idet man har fundet det rettest, at ordinære offentlige Arbejder iværksættes paa saadanne Tidspunkter, som vedkommende Myndighed selv maatte finde bedst egnet.

For at kunne bestride den i Stk. 1 angivne Opgave er det ikke blot nødvendigt at kende Ledighedsforholdene; ogsaa et grundigt Kendskab til de foreliggende Arbejdsmuligheder er paakrævet, og det bestemmes derfor i Stk. 2, at der af vedkommende Fagminister skal sendes *Indberetning til Arbejds- og Socialministeren om større ordinære Statsarbejder og større ordinære Arbejder, hvortil der ydes Statstilskud*, angaaende Stedet og Tidspunktet for de paagældende Arbejder samt om de med Arbejderne forbundne Omkostninger, herunder om Arbejdslønnen. Den her foreskrevne Indberetningspligt er videregaaende end den, der er hjemlet i den hidtidige Lov, idet Bestemmelsen ikke er begrænset til saadanne Arbejder, der iværksættes med Bekæmpelse af Arbejdsløsheden som væsentligt Formaal, men omfatter alle Statsarbejder og Arbejder, hvortil der ydes Statstilskud.

Videre kræves det nu, at Indberetningen — i Stedet for en rent skønsmæssig Oplysning om Arbejdets beregnede Værdighed og Antallet af Arbejdere ved dette — skal indeholde *Oplysning om de med Arbejdet forbundne Omkostninger, herunder om Arbejdslønnen*, idet man bedre paa dette Grundlag kan bedømme Arbejdets virkelige Omfang.

Bestemmelsen i § 1, Stk. 2, sidste Punktum, om *Adgangen til at udsætte et Arbejde* omfatter i Modsætning til den hidtidige Lovs § 1, Stk. 1, 2. Punktum, alle større ordinære Statsarbejder og større ordinære Arbejder, hvortil der ydes Statstilskud, uanset om Arbejderne er iværksat med Bekæmpelse af Arbejdsløsheden som væsentligt Formaal. Som Følge heraf er Arbejds- og Socialministerens Adgang til efter Samraad med vedkommende Fagminister at bestemme, at Arbejdet udsættes, ændret til, at Arbejds- og Socialministeren kan rette Henvendelse til vedkommende Fagminister om, at Arbejdet eventuelt udsættes.

I § 2 udtales det, at der ved de i § 1, Stk. 1, omhandlede Arbejder *alene kan beskæftiges arbejdsløse, som anvises af den offentlige Arbejdsanvisning*. Loven er hermed i Overensstemmelse med Loven om Formidling af Arbejdskraft til offentlige Arbejder m. v. (denne Lov bortfaldt 31. Marts 1946), hvorefter der bl. a. ved Arbejder, som iværksættes af Kommuner med Tilskud eller Laan fra Staten og ved større Arbejder, der iværksættes af Staten, alene maa beskæftiges Arbejdere, som anvises af den offentlige Arbejdsanvisning.

Man har herved paa den ene Side villet sikre sig et vist Indseende med Arbejdsanvisningen til disse Arbejder, medens man paa den anden Side ikke har ment at burde oprettholde det tidligere — i øvrigt aldrig praktiserede — Krav om, at Beskæftigelseslovens Bestemmelser om Arbejdernes Ledighed, Løn og Arbejdstid skulde være gældende ved samtlige af Staten eller med Statstilskud iværksatte Beskæftigelsesarbejder.

I Stk. 2 er det udtalt, at Anvisningens Formaal skal være at udvirke den bedst mulige Fordeling af den ledige Arbejdskraft, og i Stk. 3 er der givet Arbejds- og Socialministeren Bemyndigelse til om fornødent at yde Tilskud til Iværksættelse af Transportordninger og til Oprettelse af Baraklejre. Tilsvarende Regler fandtes i Arbejdsformidlingsloven.

Arbejdstiden, der efter den hidtidige Lov var 40 Timer ugentlig ved Beskæftigelsesforanstaltningerne, udstrækkes ifølge Lovens § 3, jfr. den hidtidige Lovs § 4, Stk. 2, som almindelig Regel til 48 Timer ugentlig, svarende til den normale Arbejdstid ved frit Arbejde.

Begrundelsen for denne Udvidelse af Arbejdstiden — som allerede med de bevilgende Myndigheders Godkendelse faktisk blev iværksat paa Grundlag af Arbejds- og Socialministeriets Cirkulære af 24. Juli 1945 — er ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget dels, at der ikke ved andre offentlige Tilskudsarbejder, som iværksættes med Bekæmpelsen af Arbejdsløsheden som Hovedformaal, saasom Landvindings- og Grundforbedringsarbejder, er foreskrevet nogen Nedsættelse af Arbejdstiden, dels at den hidtidige Bestemmelse om 40 Timers Arbejdsugen i mange Henseender har virket uheldigt og bl. a. medført en uheldig Fordyrelse af Beskæftigelsesforanstaltningerne som Følge af, at Entreprenørernes Materiel ikke kan udnyttes i samme Omfang som ved andet Arbejde. Hertil kommer, at det indtil 24. Juli 1945 meget ofte var nødvendigt at dispensere fra 40 Timers Ugen, især hvor det til Gennemførelsen af en Beskæftigelsesforanstaltning var nødvendigt at anvende nogen Arbejdskraft fra Fag, hvor der ikke har hersket langvarig Ledighed, saasom Elektrikere, Sanitetsarbejdere, Murere, Snedkere, Tømrere m. v. — Bestemmelsen omfatter ikke alene de Arbejder, hvortil Arbejds- og Socialministeriet yder Tilskud eller Laan efter Lovens § 4, men samtlige de i § 1, Stk. 1, nævnte Beskæftigelsesforanstaltninger. I saadanne Undtagelsestilfælde, hvor den normale Arbejdstid ved tilsvarende Arbejde er kortere end 48 Timer, er Arbejdstiden dog den for saadant Arbejde sædvanlige.

Medens der efter den hidtidige Lov kun kunde ydes *Tilskud til Arbejder*, der med beskæftigelsesmæssige Formaal iværksættes af Stat, Kommune eller private Institutioner, som efter den fulgte Praksis ikke maatte være erhvervsdrivende, fastslaas det nu i § 4, Stk. 1 (jfr. den hidtidige Lovs § 3, Stk. 1), at der kan ydes Tilskud til »Arbejder, der iværksættes af Staten, Kommunerne eller private Institutioner med Bekæmpelse af Arbejdsløshed som væsentligt Formaal, samt, hvor særlige Forhold taler derfor, til tilsvarende Arbejder, der iværksættes af private Enkeltpersoner«. Efter denne Formulering vil baade *Enkeltpersoner* og *private Sammenslutninger* kunne komme i Betragtning, og Tilskud vil ogsaa kunne ydes til erhvervsmæssigt Formaal, hvilket gør det muligt i et vist Omfang at efterkomme de Krav, som fra forskellig Side er fremsat om, at Beskæftigelsesforanstaltningerne i højere Grad end hidtil skal være produktive.

For at understrege Beskæftigelsesudvalgets raadgivende Funktion er der endvidere i Stk. 1 sket en redaktionel Æn-

dring, idet Udtrykket »efter Indstilling af« i den nugældende Lov er erstattet af Ordene »efter Forhandling med«.

Desuden har Stk. 1 faaet følgende Tilføjelse: »Efter Omstændighederne kan der endvidere ydes Tilskud til saavel *Opkøling* som *Omskøling* af arbejdsledige.« I det oprindelige Lovforslag var der kun Tale om Omskøling, men man tog i Folketinget Opkøling med ud fra den Opfattelse, at længere Tids Ledighed kan nødvendiggøre en vis Tilpasningstid, inden normal Arbejdsydelse kan præsteres.

De følgende Bestemmelser i § 4 (den tidligere Lovs § 3) er kun undergaaet redaktionelle Ændringer, bortset fra at man i Stk. 6 har skabt udtrykkelig Hjemmel for, at Arbejds- og Socialministeren kan kræve et Arbejde, som der ydes Tilskud til efter Loven, standset midlertidigt (Ordet midlertidigt blev tilføjet i Folketinget).

§ 5 (den tidligere Lovs § 4) indeholder Bestemmelser om de *Lønninger*, der skal betales ved Beskæftigelsesforanstaltninger. Stk. 1 svarer til den tidligere Lovs Regel om, at Arbejdet skal udføres i *Akkord*, medmindre økonomiske eller tekniske Grunde undtagelsesvis maatte være til Hinder derfor.

I Stk. 2 er foretaget den Ændring, at Formanden for Akkordlønssudvalget, der hidtil har været udnævnt af Formandskabet for det nu ikke længer eksisterende Arbejds- og Forligsnævn, skal udnævnes af Arbejds- og Socialministeren efter Indstilling af Forligsinstitutionen (de sidste 4 Ord blev tilføjet i Folketinget). Endvidere er der indføjet en Bestemmelse om, at Akkordlønssudvalget kan indkalde Parterne i de for Udvalget forelagte Sager til at møde for Udvalget, og at Parterne har Pligt til at efterkomme saadanne Indkaldelser. Endelig enedes man i Folketinget om at lade den Bestemmelse udgaa, hvorefter Akkordsatserne, hvor en Overenskomst ikke foreligger, skulde fastsættes »i Overensstemmelse med den Betaling, der sædvanligvis ydes paa den paagældende Egn for tilsvarende Arbejde, alt under Hensyn til, at nævnte Arbejder er udført ved normal Arbejdsydelse«. Dette begrundes i Udvalgsbetænkningen med, at det har vist sig vanskeligt at fastslaa den paa Egnen sædvanlige Betaling, og det tilføjes, at Udvalget anser det for rigtigt, at de tilsvarende Bestemmelser i andre Tilskudslove (Grundforbed-

ringsloven, Loven om Landvinding samt Arbejdsløshedsloven) ved senere Revision af disse udgaar. Det vil herefter være Lønudvalgets Opgave at paase, »at de Satser og Lønninger, der anvendes ved offentlige Arbejder paa Arbejdsomraader, hvor Overenskomst ikke maatte forefindes, er i Overensstemmelse med de Lønvilkaar, der er gældende for tilsvarende Arbejder i det frie Erhverv«.

I Stk. 3 indeholdes Reglerne om *Timeløn*. Medens der ved Beskæftigelseslovene forud for Loven af 27. December 1940 blev lønnet overenskomstmæssigt, ogsaa hvad angik Timelønnen, gik man ved den nævnte Lov over til et fra de overenskomstmæssige Lønninger noget afvigende Grundlag. Denne Aflønningsmaade fortsattes ved Loven af 30. Juni 1941, indtil det ved Arbejds- og Socialministeriets Cirkulære af 24. Juli 1945 med de bevilgende Myndigheders Godkendelse blev fastsat, at Lønnen, hvor Arbejdet undtagelsesvis ikke kan udføres i Akkord, vil være at yde med den Timeløn, der i Henhold til gældende almindelig Overenskomst er fastsat for tilsvarende Arbejde, og, saafremt saadan Overenskomst ikke forefindes, med den Timeløn, der sædvanligvis ydes paa Egnen for tilsvarende Arbejde. Indtil dette Cirkulære traadte i Kraft, udgjorde Timelønnen i Storkøbenhavn med Zoner i Henhold til Loven 1,30 Kr., i Købstæderne med Zoner 1,20 Kr. og paa Landet 1,10 Kr. Ud over disse Time-lønninger blev der endvidere ydet 20 Øre i Timen af Staten samt de efter 1. Marts 1941 fastsatte Dyrtdstillæg. Disse Timelønninger laa navnlig inden for det storkøbenhavnske Omraade under de overenskomstmæssige Lønninger og vakte derfor stor Utilfredshed blandt Arbejderne, ikke mindst paa Baggrund af, at der ved andre offentlige Arbejder, som f. Eks. Vejarbejder med Tilskud fra Vejfonden, Landvindingsarbejder, Grundforbedringsarbejder m. v., ikke arbejdes paa ned-sat Timeløn. Ved en Række Beskæftigelsesforanstaltninger for faglærte Arbejdere blev det derfor nødvendigt at indføre overenskomstmæssig Aflønning ogsaa for Timelønnens Vedkommende, ligesom der i udstrakt Grad blev ydet Kvalifikationstillæg paa indtil 25 Øre i Timen for særlig betroet Arbejde eller Arbejde, der krævede særlig Faguddannelse.

Da denne Aflønningsmaade imidlertid har vist sig upraktisk, og da man paa alle andre Omraader har erstattet Be-

skæftigelseslovens Vilkaar med almindelige overenskomst-mæssige Arbejdsvilkaar, er det i Overensstemmelse med Principppet i Arbejds- og Socialministeriets ovennævnte Cirkulære af 24. Juli 1945 bestemt, at Arbejdet, ogsaa saafremt det udføres paa Timeløn, aflønnes i Henhold til gældende almindelig Overenskomst for tilsvarende Arbejde. Saafremt saadan Overenskomst ikke forefindes, skal den Timeløn, der aftales mellem Parterne, være i Overensstemmelse med de gældende Priser for lignende Arbejde, fastsat gennem Overenskomst. Kan der ikke opnaas Enighed om Timelønnens Størrelse, vil denne være at fastsætte af Akkordlønudvalget.

Ogsaa her fandtes i det oprindelige Lovforslag en Bestemmelse om eventuel Betaling efter, hvad der sædvanlig ydes for tilsvarende Arbejde paa Egnen, hvilken Bestemmelse udgik i Folketinget.

I § 7 (den hidtidige Lovs § 6) er der bl. a. foretaget den Ændring, at Stk. 2 har faaet en Tilføjelse, hvorefter Arbejds- og Socialministeren kan bestemme, at et Bidrag, der i Henhold til samme Stk. paalignes en Kommune, skal tilfalde den, som iværksætter Arbejdet.

I § 9 har man udvidet *Arbejds- og Socialministeriets Beskæftigelsesudvalg* med 4 Medlemmer, repræsenterende henholdsvis Finansministeriet, Regeringens Beskæftigelsesudvalg, Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund. Yderligere skal Udvalget ved Behandlingen af Sager angaaende Opskoling eller Omskoling suppleres med en Repræsentant for den eller de Arbejdsgiverforeninger og en Repræsentant for det eller de Fagforbund, hvis Fagomraade Sagen vedrører. Disse Bestemmelser blev indføjjet i Folketinget.

I § 10 blev der under Lovforslagets Behandling i Folketinget tilføjet en Bestemmelse, hvorefter Arbejds- og Socialministerens Afgørelse vedrørende Klager over *Bortvisning fra Arbejdet* saa vidt muligt skal træffes i Løbet af 4 Uger. Saafremt Afgørelsen ikke foreligger inden denne Tidsfrist's Udløb, genindtræder den bortviste i eventuelle Understøttelsesrettigheder, indtil Ministeriets Afgørelse foreligger.

I § 11 har man *ophævet* den hidtidige *Kontingentfrihed* for Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser i den Tid, de er henvist til en Beskæftigelsesforanstaltning.

Dette begrundes med, at der nu kan tjenes en normal Arbejds løn ved Arbejde, som udføres med Tilskud efter Beskæftigelsesloven.

Da den nye Lov ikke som de foregaaende Beskæftigelseslove er tidsbegrænset, *ophæver* § 15 de i Arbejds løshedslovens § 31 indeholdte Bestemmelser om *Nødhjælpsarbejder*, hvilke Bestemmelser hidtil kun midlertidigt har været sat ud af Kraft.

Ved Lovforslagets 1. Behandling gav samtlige Ordførere Udtryk for Nødvendigheden af, at Beskæftigelsesloven blev forlænget. Der var ogsaa i det store og hele Tilfredshed med de foreslaaede Ændringer; men navnlig fra socialdemokratisk og kommunistisk Side fremsattes Krav om yderligere Ændringer paa forskellige Punkter.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling lykkedes det at faa tilvejebragt Enighed om Gennemførelse af Lovforslaget med en Række Ændringer, af hvilke de væsentligste er omtalt ovenfor. Disse Ændringer begrundes nærmere i Betænkningen, i hvilken Udvalget i øvrigt udtaler følgende:

»Ministeren gav under Samraadene Tilsagn om, at Forsørgere — saa vidt muligt — ikke vilde blive henvist til Arbejde, der nødvendiggør dobbelt Husførelse, ligesom der ved *Befordring til og fra Arbejde* ikke vilde blive stillet større Krav til en henvist Arbejder end til en Arbejder i tilsvarende Arbejde i det frie Erhverv.

Udvalget er enig med Ministeren i, at Løbestemmelserne giver Mulighed for at yde *Kvalifikationstillæg*, saafremt saadanne Tillæg ydes for tilsvarende Arbejde i det frie Erhverv.

Endvidere var Ministeren enig med Udvalget i, at der — paa samme Maade som hidtil sket — ved Henvisning tages Hensyn til, at en Arbejders Mulighed for at vende tilbage til sit normale Erhverv ikke forringes.

Endelig er Udvalget enig med Ministeren i, at private, der modtager Tilskud fra det offentlige, falder ind under den almindelige Bidragsbestemmelse i § 8, Stk. 1. Kan Bidrag ikke opnaas i Overensstemmelse med gældende Praksis, vil Tilskuddet blive ydet med tilsvarende mindre Beløb.«

Ved 2. Behandling fremhævede *Ordføreren* (Juul), at Loven efter Vedtagelsen af de stillede Ændringsforslag tog mere vidtgaaende Hensyn til de arbejdsløse end nogen tidligere Beskæftigelseslov. Han ønskede imidlertid at understrege, at »det for Arbejdsgivere og Arbejdere maa være Maalet at gøre denne Lov overflødig. Det er Arbejdet i de produktive Erhverv, der skal opretholde dansk Økonomi, og det er vi Danskes Ansvaret i dette Øjeblik, at vi øger dansk Produktion mest muligt til

Hjælp for den Del af Europas Befolkning, som nu lider Nød. Derfor maa de offentlige Arbejder føre en tilbagetrukket Tilværelse, indtil de mange Erhverv, der mangler Arbejdskraft, har faaet Dækning for denne Mangel. Netop nu, hvor Foraaret er over Landet, har vi Chancen for at tilrettelægge den Høst, som mange Mennesker ser hen til med den største Forventning. Det er Kaldet til os i Dag, at vi udnytter denne Chance og gør vor Del af det Genrejsningsarbejde, som Krigens nedbrydende Kræfter har gjort nødvendigt.»

Hans Hedtoft (S.) var ligeledes tilfreds med Resultatet af Udvalgsarbejdet, under hvilket det efter hans Opfattelse var lykkedes »at forme en saa god Lov, som Forholdene tillader det, tagende Hensyn til de Erfaringer, der er gjort under tidligere Love«. Derimod tog Taleren skarpt Afstand fra et af Arbejds- og Socialministeren udsendt *Cirkulære af 19. Marts 1946 om Standsning af visse Statsarbejder og statsstøttede offentlige Arbejder*. Dette Cirkulære havde, udtalte han, ikke alene fremkaldt Harme i Arbejderbefolkningen, men ogsaa hos de offentlige Myndigheder, »som nu ser Arbejdsmulighederne glide sig af Hænde paa en Række Omraader. Cirkulæret bestemmer, at de offentlige Arbejder paa faa Undtagelser nær uden noget som helst Varsel standses, og uden at Dispensationsansøgning har opsættende Virkning for Arbejdets Standsning.

Vi staar her over for en Foranstaltning fra de offentlige Myndigheders Side, foretaget uden Forbindelse med de praktiske Forhold paa Arbejdsmarkedet, uden Hensyn til, hvem Foranstaltningen rammer, hvor den rammer, og hvilke Virkninger den videre vil have for Beskæftigelsen, en Foranstaltning, der ganske simpelt, hvis der skal tages Hensyn til Forholdene, som de nu engang er paa Arbejdsmarkedet, ikke lader sig overholde i Praksis«.

Efter nærmere at have gjort Rede for sit Syn paa denne Sag stillede Taleren følgende Paastand paa Overgang til Dagsordenen:

»Idet Folketinget over for Regeringen udtaler sin alvorlige Misbilligelse af den ved Cirkulære af 19. Marts d. A. iværksatte Standsning af Statsarbejder og statsstøttede offentlige Arbejder, gaar Tinget over til Lovforslagets videre Behandling.«

Arbejds- og Socialministeren havde derefter Ordet. Han fremhævede, at det omtalte Cirkulære udelukkende havde til Formaal at sikre Erhvervene den fornødne Arbejdskraft, og at der vilde blive givet Dispensation, hvor Omstændighederne talte derfor. »Der kan muligvis blive Tale om Tilfælde, hvor Arbejdsstandsningen vil medføre uforholdsmæssigt store Udgifter for det offentlige til Udbetaling af Erstatninger, og der kan være en Række Tilfælde, hvor det paagældende Arbejde er af en saadan Natur, at det vil være rimeligt at give Dis-

pensation. Det vil f. Eks. være rimeligt at skelne mellem de Tilfælde, hvor Arbejdsstandsningen vil medføre videregaaende Ødelæggelser, der ikke alene vil ødelægge allerede udført Arbejde, men ogsaa have uheldige Konsekvenser paa andre Omraader, og Tilfælde, hvor Arbejdet ikke umiddelbart kan standses uden at forvolde ekstraordinære Udgifter og Ulemper for det paagældende Arbejdes Udførelse. I begge Tilfælde vil imidlertid Dispensation kunne klare Spørgsmaalet, saaledes at Arbejdet bliver videreført til et Punkt, hvor en Standsning ikke vil have de omtalte Konsekvenser.«

Adskillige Arbejder var i øvrigt udtrykkelig undtaget fra Standsningen. Det gjaldt saaledes Beskæftigelsesforanstaltninger til Fordel for Litografer og Musikere, Grundforbedringsarbejder, Arbejder med Tildækning af Tankgrave og visse mere socialt betonedede Foranstaltninger som f. Eks. Husmoderafløsning. Men der kunde ogsaa tænkes en Del Tilfælde, hvor det vilde være naturligt at give Dispensation, »fordi det paagældende Arbejde har en stor indirekte Betydning for andre stærkt paakrævede offentlige og private Foranstaltninger. Som Eksempel kan nævnes saadanne Vejanlæg og Kloakeringsarbejder, hvis rettidige Udførelse er en Forudsætning for Boligbyggeri, der staar umiddelbart foran Iværksættelse«.

Ogsaa en anden Paastand paa Overgang til Dagsordenen kom til Behandling. Den stilledes af Juul, Christmas Møller, Jørgen Jørgensen og Norlev i Fællesskab og havde følgende Ordlyd:

»Idet Tinget tager Arbejds- og Socialministerens Redegørelse til Efterretning og understreger Ministerens Tilsagn om at give de Dispensationer fra Bestemmelserne i Cirkulæret af 19. Marts d. A., som tekniske og beskæftigelsesmæssige Hensyn gør ønskelige, gaar Tinget over til Lovforslagets videre Behandling.«

Under den videre Forhandling gav saavel *Christmas Møller* (K. F.) som *Jørgen Jørgensen* (R. V.) og *Norlev* (D. R.) Udtryk for, at Standsningen efter deres Opfattelse burde have været varslet nogen Tid før dens Iværksættelse, saa at man kunde have fortsat med Arbejder, for hvilke der blev givet Dispensation. De kunde dog alle anbefale den Dagsorden-Paastand, som de selv havde været med til at stille. *Aksel Larsen* (D. K.) støttede derimod Hans Hedtofts Paastand, medens *Størmosen* (D. S.) erklærede, at han ikke kunde give nogen af Paastandens sin Stemme.

Der stemtes først om den sidst stillede Dagsorden-Paastand, som vedtoges med 74 Stemmer mod 63.

Hans Hedtofts Paastand paa Overgang til Dagsordenen var dermed bortfaldet.

Efter at samtlige Ændringsforslag var vedtaget, overgik Lovforslaget til 3. Behandling, ved hvilken det blev enstemmigt vedtaget.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

94. Lov om Udsættelse af Revisionen af Lov Nr. 591 af 11. November 1940 om Ungdomslejre. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 3173. — C. Sp. 187 og 207].

Fremsat i *Landstinget* ³¹/₁ (L. Sp. 422). 1. Beh. ⁶/₂ (L. Sp. 443). Partiernes Ordførere: Henry Hansen, H. C. Andersen, Lisbet Hindsgaul og Gudiksen. 2. Beh. ¹³/₂ (L. Sp. 452). 3. Beh. ¹⁴/₂ (L. Sp. 475). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ¹⁵/₂ (F. Sp. 2705). Partiernes Ordførere: Holger Larsen (Odense A.), Damsgaard, Carsten Raft, Nørlund og Kristian Nygaard. 2. Beh. ²⁶/₂ (F. Sp. 2713). 3. Beh. ²⁸/₂ (F. Sp. 2805). *Loven stadfæstet 15. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 215).

Ifølge § 11 i Lov Nr. 591 af 11. November 1940 om Ungdomslejre skulde Forslag til Revision af Loven forelægges senest den i 1945 sammentrædende Rigsdag. Denne Frist udskydes herved et Aar.

Som Begrundelse herfor anføres i Bemærkningerne til det af Arbejds- og Socialministeren fremsatte Lovforslag, at Regeringen den 17. Oktober 1945 havde nedsat en Ungdomskommission, der bl. a. skulde undersøge Ungdommens Arbejdsforhold og faglige Uddannelse. »Man har derfor efter Indstilling af Arbejds- og Socialministeriets Ungdomsudvalg fundet det naturligt, at Forslag til Lovens Revision ikke fremsættes, forinden man ved Revisionen kan drage Nytte af Ungdomskommissionens Overvejelser vedrørende den arbejdsløse Ungdoms Problemer. Resultatet af Kommissionens Overvejelser vedrørende dette Spørgsmaal forventes at kunne foreligge hen paa Sommeren, saaledes at et Lovforslag herefter skulde kunne forelægges for den i 1946 sammentrædende ordinære Rigsdag.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

95. Lov om Ændringer i Lov om Mægling i Arbejdsstridigheder. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 2753. — C. Sp. 65 og 101].

Fremsat i *Folketinget* 29/11 (F. Sp. 509). 1. Beh. 5/12 (F. Sp. 774). Partiernes Ordførere: Eiler Jensen, Axel Kristensen, Boeck-Hansen, Svend Nielsen, Bertel Dahlgaard og Stærmosé. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Axel Kristensen, Jørgen Gram, Øllgaard, Foged, Bertel Dahlgaard, Hans Hedtoft [Formand], Alfred Andersen, Bundvad [Sekretær], Gustav Pedersen, Leonhard Hansen, Rytter, Carsten Raft, Boeck-Hansen, Svend Nielsen og Alfred Jensen). Betænkning (B. Sp. 33) afgivet 7/12. (Ordfører: Gustav Pedersen). 2. Beh. 12/12 (F. Sp. 1031). 3. Beh. 12/12 (F. Sp. 1047). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 14/12 (L. Sp. 227). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Stensballe, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. 2. Beh. 14/12 (L. Sp. 246). 3. Beh. 14/12 (L. Sp. 248). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 602).

Efter Ophøret af den tyske Besættelse nedsatte Arbejds- og Socialministeriet paa Foranledning af en Henvendelse fra De samvirkende Fagforbund et Udvalg med tre Repræsentanter for hver af Hovedorganisationerne og med Forligsinstitutionens Formand, Direktør Dreyer, som Forhandlingsleder. Udvalget afgav den 14. Juli 1945 en Betænkning vedrørende de praktiske Spørgsmaal, der opstaar i Forbindelse med *Bortfaldet af Lov om Arbejdsforhold*, hvilken Betænkning dannede Grundlaget for Lov Nr. 445 af 1. Oktober 1945 om Fastsættelse af visse Regler ved Bortfald af Lov om Arbejdsforhold (Aarvog 1945, Side 215). I November 1945 afgav Udvalget derefter Betænkning vedrørende Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør foretages Ændringer i Lov om Mægling i Arbejdsstridigheder, hvilken Betænkning var ledsaget af Forslag til Ændringer i den nævnte Lov.

Den heromhandlede Lov er, bortset fra Indføjelsen af en Bestemmelse om Fastsættelse af Honorarer til Mæglingsemænd, ganske enslydende med det af Udvalget udarbejdede Udkast.

Loven om Mægling i Arbejdsstridigheder giver Regler om en Forligsinstitution, der efter eget Skøn kan gribe forhandlende og mæglende ind i Arbejdsstridigheder, naar det skønnes nødvendigt af samfundsmæssige Hensyn. Forligsinstitu-

tionen bestaar af *tre Forligsmænd*, der udnævnes af Arbejds- og Socialministeriet efter Indstilling af den faste Voldgiftsret. Forligsmanden træder først til med Forsøg paa Mægling, naar Forhandlinger er ført mellem Parterne og fra en af Siderne erklæres for afsluttet uden Resultat. Forligsmanden kan i øvrigt, efter at der er paabegyndt Mægling, forlange Forhandlingerne direkte mellem Parterne genoptaget, f. Eks. hvis han mener, at de stedfundne Forhandlinger ikke er ført til Bunds.

Det har imidlertid vist sig, at det i de store samlede Overenskomstsituationer, hvor et meget betydeligt Antal Overenskomster er opsagt til Udløb til samme Dato, er umuligt for Forligsinstitutionen i den Tid, der staaer til Raadighed, at beskæftige sig med væsentlig andet end de mere generelle Spørgsmaal. En Række specielle Spørgsmaal har derfor Aar efter Aar maattet lades uløst, hvad der har givet Anledning til Utilfredshed. Man har i Betragtning heraf fundet det hensigtsmæssigt, at den gældende Ordning udbygges med et Antal *Mæglingmænd*, der kan aflaste Forligsmændene. Da det maa anses for heldigst, at Parterne i videst muligt Omfang selv forhandler sig til Rette, bestemmes det i den nye Lov, at Mæglingmændene normalt først træder til paa det Stadium, hvor Forligsmændene efter den hidtil gældende Lov kunde træde til, det vil sige, naar Forhandlingerne er sluttet uden Resultat. Forligsmændene kan da i Stedet for selv at forsøge Mægling efter Begæring af en af Parterne — men ogsaa kun efter Begæring — bestemme, at Forhandlingerne skal genoptages med en Mæglingmand som Forhandlingsleder. Det bestemmes endvidere, at Forligsmanden i de Tilfælde, hvor han kan henvise en Sag, hvori han har paabegyndt Mægling, til fornyet Forhandling mellem Parterne, med Billigelse af disse eller en af dem kan bestemme, at disse Forhandlinger skal føres med en Mæglingmand som Forhandlingsleder. I særlige Tilfælde, hvor det drejer sig om større faglige Omraader af vidererækkende Betydning, kan Mæglingmanden dog træde til som Forhandlingsleder allerede under Forhandlingerne i Underorganisationerne.

Mæglingmanden skal føre Forsædet under Forhandlingerne og derunder drage Omsorg for, at de rejste Krav underkastes en virkelig Realitetsbehandling. Mæglingmanden skal herved søge at formaa Parterne til at blive enige om de fore-

liggende Spørgsmaal. Opnaas Enighed ikke, skal Mæglingsmanden afgive en Rapport til Forligsinstitutionen, indeholdende et objektivt Referat af det under Forhandlingerne passerede. Forligsinstitutionen kan derefter eventuelt bestemme, at Forhandlingerne vil være at genoptage under Mæglingsmandens Forsæde.

Af Mæglingsmænd kan der udnævnes indtil 12. Om Mæglingsmændenes Udnævnelse, Funktionstid m. v. gælder lignende Regler som for Forligsmændene. Af Hensyn til Betydningen af, at Mæglingsarbejdet er afsluttet senest paa det Tidspunkt, da Arbejdsstandsning i Henhold til de herom afgivne Varsler kan iværksættes, indeholder Loven en Bestemmelse om, at det ved Arbejdets Tilrettelæggelse bør tilstræbes, at Forhandlingerne kan være afsluttet og eventuelt Mæglingsforslag fremsat inden dette Tidspunkt.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* anbefalede det af samtlige Ordførere med Undtagelse af *Svend Nielsen* (D. K.), der fandt det utilstrækkeligt; han gik ikke imod de foreslaaede Bestemmelser, men var af den Opfattelse, at Loven om Mægling i Arbejdsstridigheder trængte til at ændres ogsaa paa andre Punkter, navnlig vedrørende Afstemningsreglerne.

Eiler Jensen (S.) konstaterede, at De samvirkende Fagforbund i Hovedsagen havde faaet deres Ønsker om Ændringer i Loven opfyldt. Kun havde de maattet opgive at faa indføjet en Bestemmelse om, at Overenskomster om nye Løn- og Arbejdsvilkaar skal have Gyldighed fra de hidtil gældende Overenskomsters Udløbstid, idet der ikke i det af Arbejds- og Socialministeriet nedsatte Udvalg kunde opnaas Enighed herom. *Bertel Dahlgaard* (R. V.) var ogsaa tilfreds med Lovforslaget, men mente ikke, dets Gennemførelse vilde faa væsentlig Betydning med Hensyn til, hvorvidt en Storkonflikt i en given Situation vilde udbryde eller ej. »Det er her helt andre Kræfter, der i det givne Øjeblik er afgørende for, om Situationen løber ud i en stor Arbejdskamp. Men netop fordi Forholdet er dette, maa man ogsaa indstille sig paa, at der skal *andre Midler* til at hindre de store Arbejdskampe end dem, der kan mobiliseres gennem mindre Ændringer i Forligsmandsloven.« Han opfordrede Statsministeren til at tage *et større Initiativ* i denne Sag. Ogsaa *Størmosen* (D. S.) mente, det kunde blive nødvendigt at finde nye Former for Afgørelsen af Interessekonflikter mellem Parterne. Indtil det var sket, maatte Retten til Strejke og Lockout opretholdes, »men at vi er inde i noget midlertidigt paa dette Omraade og maa frem til noget nyt, det er klart for de fleste«. I den nye § 8 om Mæglingsmændenes Opgaver

vilde hans Parti meget gerne have tilføjet en Bestemmelse om, at den Rapport, som Mæglingsmanden skal afgive til Forligsinstitutionen i Tilfælde af, at der ikke opnaas Enighed mellem Parterne, skal offentliggøres, saa at Offentligheden kunde faa Besked om, hvordan Overenskomstsituationen havde udviklet sig.

I det Udvalg, som Folketinget nedsatte til Behandling af Sagen, stillede de kommunistiske Medlemmer to Ændringsforslag.

Det første af disse gik ud paa, at Stk. 2 i den hidtil gældende Lovs § 7 skulde udgaa, hvilket vilde medføre, at der fremtidig kun krævedes *almindelig Stemmeflerhed* ved Afstemning om Mæglingsforslag stillet af Forligsmanden.

Ifølge det andet Ændringsforslag skulde § 8 i den hidtil gældende Lov have følgende Affattelse:

»Naar der foreligger en Konfliktsituation, omfattende flere Fag, kan Forligsmanden bestemme, at de af ham til Konfliktsituationens Løsning stillede Mæglingsforslag branchevis (industrivis) betragtes som en Helhed.

Til Afgørelse af, om et saadant Mæglingsforslag er vedtaget eller forkastet, kan Forligsmanden forlange, at der skal foretages en Sammenlægning af Resultaterne for de forskellige indtagne Fag, og de stillede Forslag skal da betragtes som vedtaget, hvis der som Helhed foreligger et Flertal for Vedtagelsen. Ved Udregningen heraf skal i Tilfælde af Urafstemning denne lægges til Grund, medens, hvor Afgørelsen er truffet af en kompetent Forsamling, Afstemningen inden for denne skal benyttes som Fordelingsgrundlag. I de Tilfælde, hvor der inden for Afstemningsomraadet anvendes baade Urafstemning og Afgørelse ved kompetent Forsamling, beregnes Stemmeafgivningen saaledes: Man udregner, hvor stor Stemmeafgivningsprocenten har været for de Afstemningsomraader som Helhed, hvor Urafstemning anvendes. Det samlede Medlemstal inden for det Omraade, hvor Afgørelsen træffes af en kompetent Forsamling, reduceres herefter i Forhold til den udfundne Stemmeafgivningsprocent inden for Urafstemningsomraadet, dog saaledes, at der ikke herved regnes med en lavere Stemmeafgivningsprocent end 50. Det saaledes reducerede Medlemstal fordeles mellem Ja- og Nej-Stemmer i samme Forhold som de paa den kompetente Forsamling afgivne Stemmer, og de herved fremkomne Stemmetal sammenlægges derefter med Stemmetallene fra Urafstemningsomraadet.

For Organisationer under Arbejdsgiverforeningen udregnes Stemmevægten efter de hidtil gældende Regler. Hvor Organisationer under Arbejdsgiverforeningen og Organisationer uden for denne er interesseret i samme Forslag, udregnes Stemmevægten efter den af den paagældende Organisations Medlem-

mer i det nærmest foregaaende Kalenderaar udbetalt Arbejds løn.«

Formaalet hermed var dels at hindre, at et Mæglingforslag omfatter Fag, der ikke har nogen Tilknnytning til hinanden, dels at føre den hidtidige Lovs § 8, Stk. 2, tilbage til den Skikkelse, som Stykket havde før Lovens Revision i 1940. »Vi kunde«, udtalte *Svend Nielsen* (D. K.) ved 2. Behandling, »have tænkt os mere dybtgaaende Ændringer til Forligsmandsloven, men ud fra den Betragtning, at det haster med at faa gennemført det foreliggende Lovforslag, har vi indskrænket os til kun at stille disse to Ændringsforslag. Vi er af den Opfattelse, at disse Ændringsforslag vil bøde paa de værste Skavanker ved den nugældende Lovs Bestemmelser, og de vil utvivlsomt under alle Omstændigheder ude omkring blandt de Medlemmer, der berøres af Bestemmelserne, finde Genlyd, fordi man — saaledes som jeg bemærkede i min Ordførertale under første Behandling — er utilfreds med den Forfusning, kan man godt sige, af Urafstemningsprincippet, som er nedfældet i de Paragraffer i Lov om Mægling i Arbejdsstridigheder, der omhandler Afstemningsformerne.«

Af de nævnte Ændringsforslag forkastedes det første med 96 Stemmer mod 15 og det andet med 97 Stemmer mod 13. Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt med 114 Stemmer.

I *Landstinget*, hvor Lovforslaget anbefalede fra alle Sider, var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

96. Lov om Udskydelse af Funktionærlovens Revision (Forslag til Lov om Udskydelse af Funktionærlovens Revision og om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 349 af 29. Juni 1940 om midlertidige Ændringer i og Tillæg til Funktionærloven). (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 3169. — C. Sp. 211 og 237].

Fremsat i *Landstinget* $2\frac{1}{1}$ (L. Sp. 423). 1. Beh. $\frac{6}{2}$ (L. Sp. 436). Partiernes Ordførere: Erik Jacobsen, Nielsen-Man, Bouet og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Erik Jacobsen, Josef Andersson [Formand], C. E. Christiansen [Sekretær], Johs. E. Larsen, Aage Petersen, Wiinblad, Willumsen, Nielsen-Man, Ester Malling Pedersen, Ravn, Stensballe, Bouet, Johanne Dahlerup-Petersen, Foss og Lannung). Betænkning (B. Sp. 233) afgivet $1\frac{4}{2}$. (Ord-

fører: Nielsen-Man). 2. Beh. $27\frac{1}{2}$ (L. Sp. 516). 3. Beh. $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 529). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $5\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2866). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Hauch, Carsten Raft, Svend Nielsen, Kirsten Gloerfelt-Tarp og Paul Holt. 2. Beh. $19\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3185). 3. Beh. $20\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3248). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 167)

I Loven bestemmes, at den i § 16 i Lov Nr. 168 af 13. April 1938 om Retsforholdet mellem Arbejdsgivere og Funktionærer i private Erhvervsvirksomheder omhandlede Lovrevision, der senest ved Lov Nr. 446 af 1. Oktober 1945 (Aarboeg 1945, Side 219) er udskudt til Foretagelse i Rigsdagssamlingen 1945—46, udskydes yderligere til Rigsdagssamlingen 1946—47.

Det var yderligere foreslaaet, at Gyldigheden af Loven af 29. Juni 1940, der i væsentlig Grad modificerede Funktionærlovens Virkninger, for saa vidt angik kriseramte Virksomheder, skulde forlænges, mer Bestemmelsen herom udgik i Landstinget, hvor man i Overensstemmelse hermed ændrede Lovforslagets Titel.

I sin Fremsættelsestale oplyste *Arbejds- og Socialministeren*, at man havde anmodet de 5 store Partier om at udpege Medlemmer til et Udvalg, der skulde have til Opgave dels at overveje Ændringer i Funktionærloven, dels at gøre Indstilling om eventuel yderligere Forlængelse af de ved Loven af 29. Juni 1940 indførte midlertidige Ændringer i og Tillæg til Funktionærloven.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Landstinget* udtalte *Erik Jacobsen* (S.), at han kunde give Tilslutning til den foreslaede Udskydelse af Funktionærlovens Revision, men ikke vilde medvirke til fortsat Forlængelse af 1940-Loven. »Vi maa nu være naaet dertil, at Funktionærloven i dens oprindelige Form igen er anvendelig, saa at alle Funktionærer, der omfattes af Loven, igen kan vende tilbage til den efter Anciennitet fastsatte længere Opsigelsesfrist.« *Nielsen-Man* (V.) anbefalede Lovforslagets Vedtagelse i uændret Skikkelse. Det var muligt, at visse Bestemmelser i det midlertidige Tillæg maatte høre op engang, men det vilde der blive Lejlighed til at overveje i det Udvalg, som Arbejds- og Socialministeren havde besluttet at nedsætte angaaende Funktionærlovens Revision. *Bouet* (K. F.) fandt det beklageligt, at Udvalget angaaende Funktionærlovens Revision ikke tidligere var blevet nedsat, da man baade fra Arbejdsgiver- og Funktionærside saa hen til denne Revision, muligvis ud fra en forskellig Opfattelse af, hvilke Ændringer der skulde foretages i Loven. Nu var der imidlertid

ikke Tid til at faa Revisionen foretaget i Rigsdagssamlingen 1945—46, og Taleren kunde derfor gaa med til, at den blev udskudt. De midlertidige Bestemmelser saa han helst, at man undlod at forlænge. De havde ingen praktisk Betydning og var i det hele taget næsten ikke blevet anvendt. *Lannung* (R. V.) fremhævede stærkt Behovet for en Videreførelse og Udbygning af Funktionærlovens Beskyttelsesregler og udtalte Ønske om, at Revisionen maatte blive foretaget snarest muligt. Han var derfor lidt betænkelig ved, at Fristen blev udskudt som foreslaaet, men kunde dog efter Omstændighederne gaa med til Lovforslaget.

Efter at man i et af Landstinget nedsat Udvalg var enedes om at lade de midlertidige Bestemmelser fra 1940 bortfalde, vedtoges Lovforslaget enstemmigt i Landstinget.

Ogsaa i *Folketinget* var Vedtagelsen enstemmig.

97. Lov om Forlængelse af den midlertidige Ændring af 30. Maj 1940 i Ulykkesforsikringsloven. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 3949. — C. Sp. 1137 og 1147].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{1}{3}$ (L. Sp. 597). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 665). Partiernes Ordførere: H. P. Johansen, Ravn, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Johansen, Albert Andersen, C. E. Christiansen, A. P. Hansen, Erik Jacobsen [Formand], Alfred Kristensen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Nielsen-Man, Ravn, Gudiksen [Sekretær], Oluf Johansen, Foss, Jørgen Jørgensen og P. Korsgaard). Betænkning (B. Sp. 943) afgivet $2\frac{7}{3}$. (Ordfører: Ravn). 2. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 869). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 871). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3936). 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3975). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3977). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 171).

Loven af 30. Maj 1940, der senest ved Lovanordning af 20. Marts 1945 er forlænget til 31. Marts 1946, undtager Krigsulykker fra den almindelige lovpligtige Ulykkesforsikring. En Forsikring mod Krigsulykker er ordnet ved særlig Lovgivning, nemlig Krigsulykkesforsikringsloven af 25. Juli 1940, som er ændret og optrykt som Lovbekendtgørelse af 14. December 1942.

I Krigsulykkesforsikringslovens § 14 er det bestemt, at Handelsministeren træffer Afgørelse om Ophøret af den Tilstand, under hvilken de Begivenheder, som kan begrunde Ret til Erstatning efter Loven, kan indtræffe. Saadan Bestemmelse var endnu ved Udgangen af Marts 1946 ikke truffet, og Forudsætningen for Gyldigheden af Loven af 30. Maj 1940 var derfor stadig til Stede. Loven blev derfor ved den heromhandlede Lov forlænget til *31. Marts 1947*, dog saaledes, at den ved kgl. Anordning kan sættes ud af Kraft inden dette Tidspunkt.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

98. Lov om midlertidige Ændringer i Ulykkesforsikringsloven. (Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen). [A. Sp. 3937. — C. Sp. 1133 og 1167].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 597). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 670, jfr. Sp. 665). Partiernes Ordførere: H. P. Johansen, Ravn, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Forlængelse af den midlertidige Ændring af 30. Marts 1940 i Ulykkesforsikringsloven (se Side 472). Betænkning (B. Sp. 945) afgivet $2\frac{7}{3}$. (Ordfører: Ravn). 2. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 864). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 870). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3929). Partiernes Ordførere: Holger Larsen (Odense A.), Jensen-Broby, Fibiger, Ragnhild Andersen og Steen). 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 4029). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 4041). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 165).

Siden 1940 har man ved en Række midlertidige Love, hvis Gyldighed har været begrænset til et enkelt Finansaar, forhøjet *Dagpenge- og Invaliditetserstatningen* i Henhold til Ulykkesforsikringsloven. Ved Lovene af 1940 og 1941 forhøjedes kun Dagpengene; fra 1942 har man tillige forhøjet Erstatningsbeløbene til de tilskadekomne, og i 1945 forhøjedes ogsaa Erstatningen til efterladte.

Satserne er senest fastsat ved Lovanordning Nr. 158 af 27. Marts 1945 (Aarbog 1945, Side 507). Ved denne Lovanordning er Maksimum for Dagpenge forhøjet med ca. 55 pCt., fra 4 Kr. 75 Øre til 7 Kr. 40 Øre, og Maksimum for den

Aarsløn, paa Grundlag af hvilken Invaliditetserstatningerne fastsættes, ligeledes med 55 pCt., fra 2 100 Kr. til 3 260 Kr.

Disse Forhøjelser er beregnet paa Grundlag af Stigningen af de ufaglærte Arbejders Løn. Siden de nævnte Satser blev fastsat, er der sket en yderligere Stigning i de ufaglærtes Lønninger, saa at der er Grundlag for en Forhøjelse af Satsene med $66\frac{2}{3}$ pCt., hvilket tilsigtes ved den heromhandlede Lov. Maksimum for Dagpengeydelseerne skal herefter udgøre 7 Kr. 95 Øre og Maksimum for Aarslønnen 3500 Kr. Det midlertidige Tillæg, der udbetales til de Invaliditetserstatninger, som er fastsat i Tiden før 1. April 1942, og som kommer til Udbetaling som Rente, forhøjes ligeledes til $66\frac{2}{3}$ pCt. Tillægget til Erstatningerne til efterladte forhøjes derved, at det beregnes under Hensyntagen til det forhøjede Maksimum for Aarslønnen og i øvrigt under Hensyntagen til Bestemmelserne i Ulykkesforsikringsloven om Erstatning til efterladte.

De Merudgifter, der ved Loven paaføres Ulykkesforsikringsselskaberne i Anledning af Ulykkestilfælde, indtruffet før 1. April 1946, og som de ikke har haft Mulighed for at dække ved Præmieforhøjelse, maa — som det hidtil er sket — refunderes Selskaberne af Statskassen. De samlede Udgifter herved er for Statskassens Vedkommende anslaaet til 445 000 Kr.

De i Ulykkesforsikringslovens § 75, jfr. §§ 55 og 74, fastsatte Grænser for den Aarsindtægt, der berettiger til Statstilskud til Nedsættelse af Præmierne, er ved Lov af 13. Marts 1943 og senere Lovanordninger midlertidig forhøjet fra de oprindelige ved Ulykkesforsikringsloven fastsatte Beløb af 1 800 Kr. paa Landet, 2 100 Kr. i Købstæderne og 2 400 Kr. i København og Frederiksberg til henholdsvis 2 400 Kr., 2 700 Kr. og 3 000 Kr. under Hensyn til den betydelige Prisstigning, siden Beløbene oprindelig blev fastsat i 1920. Disse Forhøjelser bibeholdes. Loven gælder for Tiden 1. April 1946 —31. Marts 1947.

Det herom fremsatte Lovforslag vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting, men først efter at nogle Mindretals-Ændringsforslag var forkastet.

Under Sagens 1. Behandling i *Landstinget* udtalte H. P. Johansen (S.), at det Spørgsmaal melder sig, »om man virkelig

vedblivende kan fortsætte med de lave Satser og Takster, som denne Lovgivning byder paa. Som nævnt er Maksimum for Dagpengene sat til 7 Kr. 95 Øre. Men jeg vilde dog tro, at der er almindelig Enighed om, at det er umuligt for en Familie at klare sig med dette Beløb. Og man maa erindre, at en Familie ofte endog i længere Tid kan være henvist til at skulle klare sig med disse Dagpenge. Ogsaa Aarslønnen, hvis Maksimum som nævnt foreslaas sat op til 3 500 Kr., forekommer mig at være uforholdsmæssig lav under de herskende Forhold, ligesom ogsaa Erstatningerne bliver lave, fordi de retter sig efter den nævnte Aarsløn«.

I Overensstemmelse hermed rejste de socialdemokratiske Medlemmer af det nedsatte Udvalg i Udvalget Krav om, at der blev foretaget en betydelig midlertidig Forhøjelse af Dagpengesatserne. Dette Krav vandt dog ikke Tilslutning hos de tre Partier, der udgjorde Udvalgets Flertal, men der stilledes saa fra socialdemokratisk Side Ændringsforslag om, at der i Lovforslaget skulde indføres en ny Paragraf af følgende Indhold: »Forslag til Revision af Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde med senere Ændringer vil være at fremsætte for Rigsdagen senest 1. November 1946.« Dette Ændringsforslag forkastedes med 29 Stemmer mod 26, idet Flertalspartierne — i Overensstemmelse med hvad *Arbejds- og Socialministeren* havde gjort gældende i Udvalget — ikke fandt det paakrævet at indsætte en saadan Revisionsfrist i en Lov, der kun skulde gælde for et Aar. Ministeren ansaa det for nødvendigt, at Administrationen fik Tid til at gennemgaa denne ret udviklede Lovgivning og føre visse Forhandlinger ogsaa med Forsikringsforbundene. Han havde imidlertid til Hensigt at nedsætte et hurtigt arbejdende Udvalg til at tage de heromhandlede Spørgsmaal op til Revision.

I *Folketinget* erklærede *Holger Larsen* (Odense A.) (S.), at »hvis et Forslag om Revision af hele denne Lovgivning skulde lade vente alt for længe paa sig, agter vi fra Socialdemokratiets Side at forelægge et saadant Forslag her i Tinget i Løbet af næste Rigsdagssamling. Vi kan ikke være bekendt vedblivende at staa paa de nuværende lave Grundtakster«.

Fra *kommunistisk* Side stilledes til 2. Behandling en Række Ændringsforslag om Forhøjelse af Maksimumsbeløbet for Dagpengene fra 7 Kr. 95 Øre til 11 Kr. 35 Øre og for Aarslønnen fra 3 500 Kr. til 5 000 Kr., om Forhøjelse af Tillægget efter § 3, Stk. 1, fra 66 $\frac{2}{3}$ pCt. til 138,1 pCt. og om Tilføjelse af en ny Paragraf, hvorefter Dagpengene begynder at løbe fra det Tidspunkt, da Ulykkestilfældet indtræffer. For disse Ændringsforslag stemte kun de kommunistiske Medlemmer, idet Socialdemokraterne afholdt sig fra at stemme.

99. Lov om Ændring i Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 171 af 13. April 1938 og Lov Nr. 32 af 8. Februar 1939. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 6371. — C. Sp. 1937 og 1967].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1144). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1191). Partiernes Ordførere: Erik Jacobsen, Stegger Nielsen, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Erik Jacobsen, Albert Andersen, C. E. Christiansen, A. P. Hansen, Th. Jensen, H. P. Johansen, Alfred Kristensen, Bjerre, Johs. Jensen, Stegger Nielsen [Formand], Gudiksen, Oluf Johansen, Bouet [Sekretær], Foss og Jørgen Jørgensen). Betænkning (B. Sp. 1203) afgivet $\frac{23}{5}$. (Ordfører: Stegger Nielsen). 2. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1475). 3. Beh. $\frac{31}{5}$ (L. Sp. 1545). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{12}{6}$ (F. Sp. 6044). Partiernes Ordførere: Holger Larsen (Odense A.), Jensen-Broby, Fibiger, Ragnhild Andersen, Kirsten Gloerfelt-Tarp og Hoff. 2. Beh. $\frac{14}{6}$ (F. Sp. 6121). 3. Beh. $\frac{19}{6}$ (F. Sp. 6212). *Loven stadfæstet 4. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 363).

Loven gaar ud paa at *udvide Omraadet for de Erhvervs-sygdomme, der kan begrunde Krav paa Erstatning*. Ulykkesforsikringsloven af 1933 medtog i sin oprindelige Skikkelse Erhvervs-sygdomme i begrænset Omfang under Forsikringen, i det væsentlige i Overensstemmelse med den paa Arbejds-konferencen i Genève i 1925 vedtagne Konvention. Ved Lov af 13. April 1938 og Lov af 8. Februar 1939 udvidedes Forsikringen til at omfatte flere Lidelser og flere Virksomheder — dels paa Grundlag af de Erfaringer, der da var høstet siden 1933-Lovens Ikrafttræden, dels paa Grundlag af den paa Arbejds-konferencen i 1934 foretagne Revision af den nævnte Konvention.

I de Aar, der siden er forløbet, viste det sig, at der var Trang til en Udvidelse af Lovens Omraade for Erhvervs-sygdomme. Dette er navnlig kommet frem i de sidste Aar under Krigen, hvor krigsprægede Arbejdsprocesser, herunder Beskæftigelse i Forbindelse med Erstatningsstoffer, har kunnet medføre Lidelser, som man ikke tidligere havde regnet med.

Loven, der er udarbejdet af Direktoratet for Ulykkesforsikringen og er tiltraadt enstemmigt af Ulykkesforsik-

rings-Raadet, henfører under Forsikringen de *Erstatningsstoffer*, om hvis Anvendelse og Virkninger man mener at have tilstrækkelige Erfaringer. Endvidere medtager Loven *kroniske Kulilteforgiftninger*. Akutte Kulilteforgiftninger omfattedes allerede af Loven i dens hidtidige Skikkelse, men kroniske Forgiftninger har ikke hidtil været medtaget. Disse Forgiftninger kan navnlig opstaa under Arbejde med Motorer, der drives ved Gengas, hvad der under Krigen har været meget almindeligt for Motorkøretøjer, men kan f. Eks. ogsaa opstaa ved Anvendelse af Benzin eller ved Arbejde med Opfyring i Centralvarmeanlæg.

Selv om de nye Bestemmelser vil kunne have nogen Betydning for fremtidige Forhold, har de dog navnlig Henblik paa allerede indtrufne Tilfælde, og da man har anset det for rimeligt, at de Arbejdere, der under Krigen har paadraget sig Sygdomme, som efter den hidtidige Lov ikke berettigede til Erstatning, nu faar Adgang til Erstatning, er der givet Lovens Bestemmelser om Erstatning for Lidelser, der er opstaaet ved Paavirkning af Erstatningsstoffer, og for kroniske Kulilteforgiftninger tilbagevirkende Kraft til 1. Oktober 1943. Denne Dato er valgt, fordi der omtrent ved den Tid forelaa et Udkast til et Lovforslag, som ikke blev gennemført, da Lovgivningsmagten dengang var ophørt at fungere, og Ministeriet fandt, at de foreslaaede Ændringer, om hvilke der i øvrigt dengang heller ikke var Enighed mellem Parterne, var for betydningsfulde til, at de kunde gennemføres ved Lovanordning.

Foruden de nævnte Ændringer, der særlig er betinget af Ønsket om at inddrage krigsprægede Arbejdsprocesser under Forsikringen, omfatter Loven ogsaa andre Ændringer, som det efter Erfaringerne i de senere Aar har vist sig ønskeligt at gennemføre.

Saaledes er samtlige *Hudsygdomme*, foraarsaget af Stoffer, der kan fremkalde Forgiftninger, som efter Loven kan begrunde Erstatning, nu medtaget under Forsikringen, da man har anset det for rimeligt, at ikke blot Forgiftninger, men ogsaa Hudsygdomme, der skyldes et bestemt Stof, giver Ret til Erstatning, bl. a. paa Grund af de bevismæssige Tvivl, som en Sondring vilde kunne medføre.

Herudover er der foretaget visse mindre Ændringer i den gældende Lov, som tilsigter at raade Bod paa enkelte Urimeligheder, som Loven har kunnet give Mulighed for.

Medens Loven i det hele betyder en Udvidelse af Omraadet for Forsikringen, er der dog en enkelt Indskrænkning i Forhold til tidligere, idet den kun medtager kroniske og kronisk recidiverende Hudlidelser under Forsikringen. Denne Ændring, som maa anses for nødvendig af bevismæssige Grunde, fører i saa Henseende Loven tilbage til den Skikkelse, den havde før 1938.

De *Udgifter*, som Gennemførelsen af Loven vil medføre, kan ikke beregnes med blot nogenlunde Sikkerhed, men det maa antages, at de *ikke vil blive betydelige*. Udgifterne til Erstatninger for den allerede forløbne Tid maa bæres af Statskassen, da Forsikringselskaberne ikke har haft Mulighed for at dække Udgifterne ved Præmieforhøjelser.

Det af Arbejds- og Socialministeren fremsatte Lovforslag behandlede i *Landstinget* af et Udvalg. Dette stillede ifølge den af Udvalget afgivne enstemmige Betænkning Ministeren følgende Spørgsmaal:

- 1) Har De samvirkende Fagforbund været spurgt, om Ske-maet over Erhvervs sygdomme dækker Arbejdernes Interesseomraade?
- 2) Hvis en Hudsygdom først paa et senere Tidspunkt viser sig at være kronisk, er man da forhindret i at komme ind under Lovbestemmelserne?

Ministeren gav herpaa nedenstaaende Besvarelse:

ad 1) De samvirkende Fagforbund har ikke været direkte spurgt i Sagen, men Forslaget er tiltraadt af Arbejdernes Re-præsentanter i Ulykkesforsikringsraadet.

ad 2) En Sygdom, der er kronisk, vil saa at sige altid vise sig at være kronisk inden for Anmeldelsesfristen af et Aar.

Bestemmelsen om, at kun kroniske og kronisk recidiverende Hudsygdomme kan begrunde Erstatning, er en Forbedring af Loven, for saa vidt som man, hvis en Sygdom senere viser sig at være kronisk, kan genoptage Sagen og yde Erstatning ogsaa for den Tid, i hvilken Sygdommen blev betragtet som ikke kronisk, under Forudsætning af at Tilfældet er anmeldt for Direktoratet for Ulykkesforsikringen inden et Aar.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* oplyste *Arbejds- og Socialministeren*, at der var nedsat et Udvalg til at forberede

en Revision af Ulykkesforsikringsloven. Flere af Ordførerne var imidlertid inde paa, at ogsaa Fabrikloven trængte til en Revision, idet de fremhævede Betydningen af Iværksættelse af Foranstaltninger til Forebyggelse af Ulykkestilfælde.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

100. Lov om Ændring i Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 om Invalidere m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 3163. — C. Sp. 203 og 215].

Fremsat i *Landstinget* ^{31/1} (L. Sp. 421). 1. Beh. $\frac{6}{2}$ (L. Sp. 430). Partiernes Ordførere: Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Malchau og Oluf Johansen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jørgen Møller, Date, A. P. Hansen, H. P. Johansen, Alfred Kristensen, Anna Rasmussen, Steincke, Bækgaard, Jepsen Christensen, Fuglsang, Stegger Nielsen [Sekretær], Johanne Dahlerup-Petersen, Malchau [Formand], Jørgen Otsen og Oluf Johansen). Betænkning (B. Sp. 231) afgivet $\frac{14}{2}$. (Ordfører: Malchau). 2. Beh. $\frac{14}{2}$ (L. Sp. 475). 3. Beh. $\frac{15}{2}$ (L. Sp. 478). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{26}{2}$ (F. Sp. 2714). Partiernes Ordførere: Johs. Hansen, From, Ole Bjørn Kraft, Ragnhild Andersen, Kristian Nygaard, Paul Holt og Starcke. 2. Beh. $\frac{28}{2}$ (F. Sp. 2806). 3. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2924). *Loven stadfæstet 15. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 214).

Til *indkaldte værnepligtige*, som er kommet til Skade eller har paadraget sig en Sygdom ved Udøvelsen af deres militære Tjenestepligt eller ved de Forhold, hvorunder Tjenesten udøves, ydes der i Henhold til *Loven af 27. Marts 1934* Erstatning — beregnet efter Invaliditetsgrad og forventet Indtægt — af samme Karakter som efter den almindelige Ulykkesforsikringslov af 20. Maj 1933, nemlig Dagpenge, Invalidere m. v. — eventuelt omsat til Kapital — og eventuelt Erstatning til de efterladte samt Begravelseshjælp.

For indkaldte værnepligtige, der er kommet til Skade under Militærtjeneste før 1. April 1934, gælder Bestemmelserne i *Lov Nr. 659 af 22. December 1919* som ændret ved Lov Nr. 142 af 1. Juli 1927. De i 1919-Loven fastsatte Tak-

ster blev ved Loven af 1927 nedsat med 25 pCt., bortset fra Renter, der allerede var fastsat som vedvarende. Efter at Pristallet under Krigen var steget stærkt, blev de i 1927 nedsatte Takster fra 1. April 1943 forhøjet med 30 pCt. Denne Forhøjelse, der siden da har været opretholdt, er gennemført ved Bevilling paa de aarlige Finanslove.

For Ydelserne efter Ulykkesforsikringsloven er der ligeledes, under Hensyn til den stedfundne Stigning i Prisniveauet og i Arbejdslønningerne, fastsat en Forhøjelse, se- nest ved Lovanordning Nr. 158 af 27. Marts 1945, hvorefter Ydelserne paa Grundlag af den siden 1939 stedfundne Stigning i de ufaglærte Arbejders Lønning er forhøjet med 55 pCt. Endvidere indeholder Lov Nr. 146 af 30. Marts 1942 Bestemmelser om Ydelse af et midlertidigt Tillæg af 30 pCt. til Dagpenge efter Ulykkesforsikringsloven, dog ikke ud over Maksimum for Dagpengesatsen.

1934-Lovens Erstatningsydelser er fastsat efter de samme Principper, som ligger til Grund for Ulykkesforsikringsloven, men Ydelserne laa oprindeligt noget højere under Hensyn til, at de paagældende har paadraget sig Skaden eller Sygdommen under Udøvelsen af den tvungne Værnepligt. Ved Forhøjelsen af Ulykkesforsikringslovens Satser blev det oprindelige Forhold imidlertid forrykket saa meget, at Ydelserne efter 1934-Loven kom til at ligge lavest, idet disse ikke var reguleret.

For at genoprette det oprindeligt bestaaende Forhold mellem Ydelserne efter de to Love og under Hensyn til, at der allerede for de militære Invalider, der modtager Ydelser i Henhold til Loven af 1919, var tilvejebragt en Ordning, hvorved der i nogen Grad blev raadet Bod paa Følgerne af de fordyrede Levevilkaar, forhøjer den heromhandlede Lov Erstatningerne i Henhold til 1934-Loven med 55 pCt., saa at det i Lovens § 31, Stk. 3, fastsatte *Maksimumsbeløb for Aarslønnen* bliver 4 650 Kr. i Stedet for 3000 Kr.

Det forhøjede Maksimumsbeløb for Aarslønnen finder direkte Anvendelse, for saa vidt angaar Erstatninger, der ydes som Renter, og som fastsættes 1. April 1945 eller senere.

Til *Erstatninger, der udbetales som Renter*, og som er fastsat før 1. April 1945, ydes et Tillæg paa 55 pCt. af det til Udbetaling kommende Beløb, idet man har fundet det prak-

tisk ugørligt at foretage en fornyet Undersøgelse af, efter hvilken Aarsløn Erstatningerne i disse Tilfælde burde have været beregnet i Henhold til den ændrede Maksimumsbestemmelse.

Til *Invaliditetserstatninger*, der fastsættes efter Lovens Ikrafttræden, og som kommer til Udbetaling som *Kapitalbeløb*, ydes der et Tillæg i de Tilfælde, hvor den paagældendes Aarsløn har udgjort mere end 3000 Kr. Tillægget udgør det Beløb, hvormed et Aars Rente vil være at forhøje, naar Maksimumsbeløbet for Aarslønnen forhøjes til 4650 Kr.

Som Følge af den anførte Forhøjelse vil *den maksimale Dagpengeydelse* i Henhold til Lovens § 16, Stk. 1, jfr. § 31, Stk. 4, stige fra 7 Kr. 50 Øre til 11 Kr. 65 Øre.

Loven har Virkning fra 1. April 1945 og gælder indtil 31. Marts 1946.

Merudgifterne ved Forhøjelserne vil for de løbende Renter udgøre ca. 11 500 Kr. for et Aar, medens der ikke kan siges noget om, hvor store Udgifterne vil blive for de efter Lovens Ikrafttræden indtrædende Ulykkestilfælde.

Ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget var det Hensigten paa de aarlige Bevillingslove at søge Hjemmel til en Forhøjelse af de i Lovene af 1919 og 1927 omhandlede Ydelser, saa at der til de Ydelser, der ved Loven af 1927 blev nedsat med 25 pCt., for Finansaaret 1945—46 fastsættes et Tillæg af 55 pCt. og til de ikke nedsatte Ydelser et Tillæg af 16 pCt.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt og uændret i begge Ting. Det underkastedes i Landstinget en kort Udvalgsbehandling, som ikke resulterede i Ændringsforslag.

I den afgivne Betænkning udtales: Man har drøftet Enkeltheder i Lovforslaget og i Forbindelse hermed forskellige Forhold vedrørende den bestaaende Lovgivning om Invaliderente m. v. for tilskadekomne militære værnepligtige, saaledes Antallet af Rentenydere efter Lovene af 1919, 1927 og 1934, Grundbeløbenes Størrelse, Erstatning til efterladte, Invaliditetserstatning i Form af Kapitalbeløb, Regler for Dagpengeydelse samt Bestemmelser for Fastsættelse af Aarsløn. Invaliditetserstatningerne efter Loven af 27. Marts 1934 forhøjes efter Forslaget for Aaret 1945—46 med et Beløb, der svarer til Forhøjelsen af Ydelserne efter den almindelige Ulykkesforsikringslov, nemlig 55 pCt., eller tilnærmelsesvis samme Stigning, som der siden 1939 har været i de ufaglærte Arbejderses Lønning. Det forudsættes, at tilsvarende Regulering foretages med Hensyn til Ydelserne efter Lovene af 1919 og 1927, og at samme Retningslinie følges ved Fastsættelse af Ydelserne for det kommende Aar.

101. Lov om Ændring i Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 om Invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige. (Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen). [A. Sp. 3917. — C. Sp. 277 og 1145].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 598). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 670). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 694). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 699). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3908). Partiernes Ordførere: Holger Larsen (Odense A.), From, Hans Thyge Jacobsen, Ragnhild Andersen og Johs. Christiansen. 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3928). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3974). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 172).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Til Invaliditetserstatninger i Henhold til Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 om *Invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige, der er fastsat før 1. April 1945*, og som udbetales som Rente, samt til Renter til efterladte, fastsat før den nævnte Dato, ydes midlertidigt et Tillæg paa $66\frac{2}{3}$ pCt. af det til Udbetaling kommende Beløb.

For Invaliditetserstatninger, der *fastsættes 1. April 1945 eller senere*, og som kommer til Udbetaling som Rente, samt for Renter til efterladte, fastsat efter den nævnte Dato, forhøjes det i fornævnte Lovs § 31, Stk. 3, omhandlede Maksimumsbeløb for Aarslønnen til 5 000 Kr.

Til Invaliditetserstatninger, der *fastsættes 1. April 1946 eller senere*, og som kommer til Udbetaling som *Kapitalbeløb*, ydes midlertidigt et Tillæg i de Tilfælde, hvor paagældendes Aarsfortjeneste beregnet efter Bestemmelserne i fornævnte Lovs § 31 ansættes til mere end 3 000 Kr. Tillægget udgør det Beløb, hvormed et Aars Rente vil være at forhøje, naar det i Lovens § 31, Stk. 3, omhandlede Maksimumsbeløb forhøjes til 5 000 Kr.

§ 2. Ved Beregning af *Dagpenge*, der udbetales i Henhold til fornævnte Lov i Anledning af Ulykkestilfælde, der indtræder 1. April 1945 eller senere, lægges det i nærværende Lovs § 1, Stk. 2, nævnte Maksimumsbeløb for Aarslønnen til Grund.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft 1. April 1946 og gælder for Tiden indtil *31. Marts 1947*.

Til indkaldte værnepligtige, som efter 1. April 1934 er kommet til Skade eller har paadraget sig en Sygdom ved Udøvelsen

af deres militære Tjenesteplygt eller ved de Forhold, hvorunder Tjenesten udøves, ydes der i Henhold til Loven af 27. Marts 1934 Erstatning — beregnet efter Invaliditetsgrad og forventet Indtægt — af samme Karakter som de i Ulykkesforsikringsloven af 20. Maj 1933 fastsatte, nemlig Dagpenge, Invaliditetserstatninger og Erstatning til efterladte.

Ved Lov Nr. 214 af 15. Marts 1946 er der for Tiden 1. April 1945—31. Marts 1946 foretaget en Forhøjelse af Maksimum for Satserne efter Loven af 27. Marts 1934 med ca. 55 pCt., svarende til den Forhøjelse, der ved Lovanordning af 27. Marts 1945 (Aarbog 1945, Side 507) er foretaget af Ydelserne efter Ulykkesforsikringsloven, og som er beregnet paa Grundlag af Stigningen i de ufaglærte Arbejderes Løn i Tiden fra 1939 til 1. April 1945.

Under Hensyn til, at de Lønninger, der danner Grundlaget for Beregningerne af Forhøjelserne af Ulykkesforsikringslovens Ydelser, siden 1. April 1945 er steget yderligere, har man ved Lov Nr. 165 af 30. Marts 1946 (se ovenfor) foretaget en ny Forhøjelse af Maksimum for Dagpenge og Aarsindtægt efter Ulykkesforsikringsloven med i alt $66\frac{2}{3}$ pCt. svarende til den indtil 1. April 1946 indtraadte Stigning i Arbejdslønningserne. Maksimum for Dagpenge udgør herefter 7 Kr. 95 Øre og Maksimum for Aarsindtægt 3 500 Kr.

Ydelserne efter Loven af 27. Marts 1934 var oprindeligt fastsat højere end Ydelserne efter den almindelige Ulykkesforsikringslov under Hensyn til, at de paagældende har paadraget sig Skaden eller Sygdommen under Udøvelsen af den tvungne Værneplygt, og det samme gælder efter den heromhandlede Lov, der foretager tilsvarende Forhøjelse af Ydelserne til de militære Invalidiser som den, der er gennemført for Ydelserne efter Ulykkesforsikringsloven. Maksimum for Aarslønnen er saaledes forhøjet med $66\frac{2}{3}$ pCt. eller fra 3 000 Kr. til 5 000 Kr. og den maksimale Dagpengeydelse fra 11 Kr. 65 Øre til 12 Kr. 50 Øre.

Lovens §§ 1 og 2 svarer i øvrigt til de tilsvarende Bestemmelser i den lige gennemførte Lov af 15. Marts 1946 om Forhøjelse af Ydelserne for Tiden 1. April 1945—31. Marts 1946 med de Ændringer, der følger af den i det sidste Aar stedfundne Stigning i Arbejdslønningserne. Renteerstatninger, fremtidige Kapitalerstatninger samt Dagpenge reguleres saaledes gennem Forhøjelsen af Maksimum for Aarslønnen, dog at de før 1. April 1945 fastsatte, stadig løbende Renter reguleres ved Ydelse af en procentvis Forhøjelse af Renten svarende til den procentvise Forhøjelse af Maksimum for Aarslønnen.

Merudgifterne ved de stedfundne Forhøjelser vil for de fra Tiden før 1. April 1945 løbende Ydelser udgøre 12 000—

13 000 Kr. For Ydelser, der fastsættes i Tiden efter 1. April 1945, lader Udgifterne sig ikke med Sikkerhed beregne.

Efter hvad *Arbejds- og Socialministeren* udtalte under Sagens Behandling paa Rigsdagen, var det Hensigten — i Lighed med hvad der tidligere er sket — paa Bevillingslovene at søge Hjemmel til en tilsvarende Regulering af Ydelserne i Henhold til Lov Nr. 659 af 22. December 1919, jfr. Lov Nr. 142 af 1. Juli 1927, til indkaldte værnepligtige, der er kommet til Skade under Militærtjeneste før 1. April 1934.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

102. Lov om Ændring i Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring med senere Ændringer, jfr. Bekendtgørelse Nr. 399 af 25. Juli 1940. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 4801. — C. Sp. 2067 og 2247].

FremSAT i *Folketinget* $3\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4695). 1. Beh. $1\frac{0}{5}$ (F. Sp. 5009). Partiernes Ordførere: Rasmus Hansen, Krog, Hans Thyge Jacobsen, Ragnhild Andersen, Johs. Christiansen, Størmosse og Søren Olesen. Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Beslutning af Folketinget angaaende Revision af Lovgivningen om Alders- og Invalididentydere (se Side 924). Betænkning (B. Sp. 2147) afgivet $2\frac{5}{6}$. (Ordfører: Krog). 2. Beh. $2\frac{6}{6}$ (F. Sp. 6400). 3. Beh. $2\frac{6}{6}$ (F. Sp. 6489). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{7}{6}$ (L. Sp. 1694). Partiernes Ordførere: Steincke, Johannes Jensen, Jørgen Jørgensen og Oluf Johansen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Steincke, Josef Andersson, H. P. Johansen, Alfred Kristensen, Jørgen Møller, Anna Rasmussen, Willumsen, Jepsen Christensen, Johannes Jensen, Stegger Nielsen, Gudiksen, Oluf Johansen [Sekretær], Foss, Jørgen Jørgensen [Formand] og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 2311) afgivet $2\frac{8}{6}$. (Ordfører: Jørgen Jørgensen). 2. Beh. $2\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1758). 3. Beh. $2\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1765). *Loven stadfæstet 4. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 360).

Skønt Alders- og Invaliderrenten er pristalsreguleret i Henhold til Folkeforsikringslovens § 85, blev Rentemodtagernes Kaar under Krigen saa vanskelige, at man fra Lov-

givningsmagtens Side ansaa det for nødvendigt at yde dem ekstraordinær Hjælp, hvilket skete gennem Forhøjelse af de Beløb, der efter Folkeforsikringslovens § 40, Stk. 5, er stillet til Raadighed for Kommunerne til Uddeling af personlige Tillæg til Renten efter Kommunalbestyrelsens Skøn. *Raadighedsbeløbet*, der i Loven er fastsat til $7\frac{1}{2}$ pCt., blev saaledes i Finansaarene 1939/40—1944/45 forhøjet til henholdsvis 10, 12, 12, 10, 10 og 15 pCt. Desuden er den allerede før Krigen indførte *Rabatordning* (Hjælp til trængende til Indkøb af visse Arter af Levnedsmidler) for en stor Del kommet Alders- og Invaliderentemodtagere til Gode. Efter Krigsafslutningen blev ved Lov Nr. 294 af 22. Juni 1945 Raadighedsbeløbet til de personlige Tillæg fastsat til 15 pCt. for Finansaaret 1945—46, og yderligere blev der to Gange dels ved nævnte Lov, dels ved Lov Nr. 601 af 21. December 1945 (jfr. Side 815) ydet samtlige Rentemodtagere et ekstraordinært Tillæg, hver Gang paa 100 Kr. for enlige og 170 Kr. for Ægtepar. Det sidste af disse *Eengangstillæg* skulde dog udbetales i to Portioner, hvoraf den sidste kom til Udbetaling pr. 1. April 1946. Ydelsen af Eengangstillægget pr. 1. Juli 1945 havde til Hensigt at give Rentemodtagerne en økonomisk Hjælp for den allerede forløbne Tid, og det senere bevilgede Tillæg blev ydet som Følge af, at det ikke saa kort Tid efter Besættelsens Ophør havde været muligt at gennemføre en tiltrængt Revision af Alders- og Invaliderentelovgivningen. Man fandt det i øvrigt rigtigst at afvente en større Afklaring af de finansielle Forhold, ligesom man mente at burde afvente Betænkningen fra det Udvalg, som i Oktober 1942 var nedsat af Arbejds- og Socialministeriet med den Opgave nærmere at overveje de gældende Regler om Fradrag i Aldersrenten paa Grund af Indtægt og Formue samt at fremkomme med Forslag til Ændringer herom.

Dette Udvalg afgav i December 1945 en Betænkning angaaende udvidet Adgang til at oppebære Indtægt ved Siden af Aldersrenten, hvilken Betænkning blev offentliggjort i Februar 1946. Der stilledes heri en Række Forslag, som Arbejds- og Socialministeriet i det væsentlige kunde tiltræde, og som derfor med enkelte Ændringer optoges i Forslaget til den heromhandlede Lov, der ogsaa i andre Henseender tilsigtede en Forbedring af Vilkaarene for Rente-

modtagerne; til Gengæld skulde den almindelige Aldersgrænse for Ret til at oppebære Aldersrente samtidig forhøjes.

Lovforslaget undergik i Folketinget en Række Ændringer, der medførte yderligere Forbedringer for Rentemodtagerne, men som kun i mindre Grad berørte Grundlinierne i dets Struktur.

Hvad Loven gaar ud paa, er i Hovedsagen følgende:

Aldersgrænse, Grundbeløb og Tillæg.

I Folkeforsikringslovens § 1 er der foretaget den Ændring, at Aldersrente i Almindelighed først kan opnaas, naar den paagældende er fyldt 65 Aar i Stedet for som hidtil 60 Aar. Der gøres dog herfra to *Undtagelser*. For det første skal Kommunerne ligesom før Aldersgrænsens Nedsættelse i 1937 kunne tillægge en Person Aldersrente allerede fra det 60. Aar, naar *svigtende Helbred* eller ganske særlige Omstændigheder taler derfor, og for det andet bevarer *enlige Kvinder* Adgangen til at oppebære Rente allerede fra det 60. Aar, hvilket begrundedes med, at disse Kvinder ofte er ganske særlig vanskeligt stillet med Hensyn til at opnaa lønnet Arbejde.

For saa vidt angaar Personer, der ved Lovens Ikrafttræden var fyldt 60 Aar, indeholder Overgangsbestemmelserne den Regel, at de uanset den nye Aldersgrænse er berettigede til at oppebære Aldersrente, forudsat at Betingelserne derfor i øvrigt er til Stede.

Hovedforbedringen for Rentemodtagerne — dette Udtryk skal ifølge en i Folketinget foretaget Ændring fremtidig anvendes i Stedet for »Rentenyderne« — er, bortset fra de ændrede Fradragsregler, dels en betydelig *Forhøjelse af Renternes Grundbeløb og Tillæg*, dels en *ændret Aftrapning mellem de tre Kommunegrupper*, dels endelig at *enlige Kvinder ligestilles med enlige Mænd*, hvilket sidste man enedes om under Sagens Behandling i Folketinget.

Ved Forhøjelsen af Grundbeløbene er man gaaet saaledes frem, at man først generelt har forhøjet alle Grundbeløb til de hidtil for 65-aarige gældende Grundbeløb. Ud over denne Forhøjelse havde Regeringen foreslaaet samtlige Grundbeløb forhøjet med 15 pCt., men under Forslagets Behandling i Folketinget blev Grundbeløbene yderligere sat 5 pCt. op, saa at Forhøjelsen andrager 20 pCt.

Dette gælder dog kun Hovedstadskommunerne. I Købstæder og købstadlignende Kommuner m. v. er den procentvise Forhøjelse noget større og i Landets øvrige Kommuner yderligere større, idet Forholdet mellem Rentebeløbenes Højde i de tre Kommunegrupper fremtidig skal være som 100—85—72 i Stedet for som hidtil som 100—83—65. Denne Forskydning har man fundet rimelig under Hensyn til Prisudviklingen i de senere Aar.

Alders- og Invaliderrentens Grundbeløb er herefter, beregnet paa Grundlag af Prisforholdene pr. Januar 1946, følgende:

	I København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner	I Købstæder, Marstal samt i Flækker og bymæssige Bebyggelser paa Landet med over 1500 Indbyggere	I det øvrige Land
	Aarlig Kr.	Aarlig Kr.	Aarlig Kr.
Til Ægtepar, naar begge opfylder Betingelserne for at opnaa Rente . . .	2 310	1 965	1 662
Til enlige Personer samt Ægtepar, naar kun den ene af Ægtefællerne opfylder Betingelserne	1 560	1 326	1 122

Ved Opsættelse af Begæring om Aldersrente til det fyldte 67. og 70. Aar ydes et Tillæg, det saakaldte *Ventetillæg*, til Renten. For Ægtepar, hvor begge Ægtefæller oppebærer Aldersrente, regnes der herved med den ældste Ægtefælles Alder, da Ægteparret eller en af Ægtefællerne begyndte at oppebære Rente.

Ventetillægget indgik tidligere som en Bestanddel af Grundbeløbene, der derfor var gradueret efter Tilgangsalderen, men holdes nu uden for Grundbeløbene, hvilket betyder, at det i Fremtiden bliver uden Indflydelse paa Størrelsen af det fradragsfri Beløb. Dette har man ikke blot anset for en rimeligere Ordning, men det medfører tillige en Forenkling

af de ved Rentens Beregning benyttede Rentetabeller. Vente-
tillægget udgør følgende Beløb:

	I København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner	I Købstæder, Marstal samt i Flækker og by- mæssige Bebyg- gelser paa Lan- det med over 1500 Indbyggere	I det øvrige Land
	Aarlig Kr.	Aarlig Kr.	Aarlig Kr.
Til Ægtepar, naar begge opfylder Betingelserne for at opnaa Rente. Ved Opsættelse til den ældste Ægtefælles fyldte			
67. Aar	114	96	81
70. Aar og derefter . . .	228	192	162
Til enlige samt Ægte- par, naar kun den ene Ægtefælle opfylder Be- tingelserne. Ved Op- sættelse til det fyldte			
67. Aar	78	66	54
70. Aar og derefter . . .	156	132	108

Som hidtil ydes der Invalider et *Invalidetillæg*, hvortil eventuelt tillige kan komme et *Hjælpelesheds-* eller *Blinde-
tillæg*. Taksterne for disse Tillæg var oprindeligt foreslaet
forhøjet med 40 pCt., men blev for *Hjælpelesheds-* og *Blinde-
tillæggets* Vedkommende sat yderligere op, saa at de for-
højedes med 100 pCt. For Invaliderne betyder det tillige et
Fremskridt, at Rentens Grundbeløb fremtidig bliver lige saa
højt for en 60-aarig Aldersrentemodtager som for en 65-aarig,
idet Invaliderentens Grundbeløb er lig med Grundbeløbet
for en 60-aarig Aldersrentemodtager.

Samtidig har man indført *faste Brændsels- og Beklæd-
ningstillæg* til saavel Alders- som Invaliderentemodtagere.
Reglerne herom, der er indføjet i Folkeforsikringslovens § 40
som Stk. 7 a) og b) og Stk. 8, er følgende:

Stk. 7 a) Til Alders- og Invaliderentemodtagere ydes hvert Aar en *Brændselshjælp* paa 15 hl Koks til Ægtepar og 12 hl Koks til enlige eller et Kvantum andet Brændsel af tilsvarende Brændselsværdi. Saafremt Rentemodtagerens aarlige Indtægt (for Ægtepar, hvor kun den ene Ægtefælle oppebærer Rente, Ægtefællernes aarlige Indtægt), jfr. § 41, Stk. 3, overstiger 50 pCt. af Rentens Grundbeløb, nedsættes de omhandlede Kvanta til henholdsvis 10 hl og 8 hl og bortfalder, saafremt Indtægten overstiger 75 pCt. af Grundbeløbet.

b) Hjælpen udbetales inden for Perioden 1. September—28. Februar efter Kommunens Bestemmelse som Kontant- eller Naturalydelse, dog ikke til Rentemodtagere, der har Ophold i Alderdomshjem, Aldersrentenyderboliger eller i øvrigt under saadanne Forhold, at de ikke har særlige Udgifter til Varme.

Stk. 8. Til Alders- og Invaliderentemodtagere, hvis aarlige Indtægt (for Ægtepar, hvor kun den ene Ægtefælle oppebærer Rente, Ægtefællernes aarlige Indtægt), jfr. § 41, Stk. 3, ikke overstiger 50 pCt. af Rentens Grundbeløb, udbetales hvert Aar sammen med Renten for December Maaned en *Hjælp til Beklædning* paa 8 pCt. (i Stedet for som oprindeligt foreslaaet 6 pCt.) af Rentens Grundbeløb, jfr. § 39, Stk. 1, og § 85. Beløbet afrundes til nærmeste med 5 delelige Beløb i Kroner.

Til Gengæld for Indførelsen af Brændsels- og Beklædningshjælpen er Adgangen til Ydelse af *personlige Tillæg* efter Skøn (Raadighedsbeløbet) væsentlig begrænset; hertil kan fremtidig kun anvendes 5 pCt. af Grundbeløbene mod 15 pCt. i Finansaaet 1945—46.

Angaaende *Børne- og Ægteskabstillæg* se nedenfor, Side 492.

Fradragsregler.

Som nævnt er Reglerne angaaende *Fradrag i Renten* for Rentemodtagere, der har *Indtægter* ved Siden af Renten eller er i Besiddelse af *Formue*, stærkt ændret.

Kritikken mod de hidtidige Regler herom har navnlig været rettet mod det Forhold, at *Indtægter* ud over 40 pCt. af Grundbeløbene skulde fradrages med 60 pCt. af de første 500 Kr. og med 100 pCt. af et Beløb herudover. Dette er nu

ændret saaledes, at det fradragsfri Beløb sættes til 50 pCt. af Grundbeløbet, og at der for alle Indtægter ud over det fradragsfri Beløb sker et Fradrag paa 60 pCt. af Indtægten. Man har herved villet fjerne den hidtidige Bremse paa Rentemodtagernes Bestræbelser for at skaffe sig Indtægter ud over det fradragsfri Beløb plus 500 Kr.

Hvor Rentemodtageren ejer *Formue*, har Reglerne hidtil været saaledes, at den faktiske Formueindtægt, saa snart den oversteg et vist, meget beskedent Beløb, skulde fradrages i Aldersrenten med fra 145 til 300 pCt., alt efter Formuens Størrelse. Dette medførte, at Personer, der havde opsparet nogen Formue, fik en mindre samlet Indtægt (af Aldersrente plus Formueindtægt) end Personer uden Formue. I Stedet for indføres nu en Regel, som tilsigter, at Formueindtægt i intet Tilfælde skal fradrages med mere end 100 pCt., forudsat at Formueindtægten svarer til normal Sparekasserente af den paagældende Kapital.

Endvidere indeholder Loven forskellige Ændringer i de specielle Fradragsregler for Rentemodtagere, der oppebærer *Livrente*, *Pension* eller *Legatindtægter* ved Siden af Renten. Efter de hidtidige Regler i § 41, Stk. 3, Nr. 3, blev der ved Beregningen af Renten set helt bort fra et Indtægtsbeløb paa indtil 200 Kr. for Rentemodtagere, der oppebærer Pension, Legat eller Livrente, som er tegnet gennem frivillig Forsikring. Denne Bestemmelse er nu affattet saaledes, at der fremtidig ved Beregning af Renten til Aldersrentemodtagere, der oppebærer Indtægter af den nævnte Art, som Hovedregel ses bort fra $\frac{1}{3}$ af deres Indtægt, dog med den Begrænsning, at der er fastsat visse Minimums- og Maksimumsbeløb for Fradraget.

Fradragsreglerne er i det hele taget stærkt omarbejdet. De har i den nye Lov for Hovedbestemmelsernes Vedkommende (§ 41, Stk. 1—3) følgende Affattelse, som ikke undergik nogen Ændring under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen.

Stk. 1. Retten til at oppebære Invalide- eller Aldersrente med dennes Grundbeløb efter § 39 er betinget af, at vedkommendes aarlige Indtægt, beregnet efter Reglerne i Stk. 3, ikke repræsenterer en Værdi, der overstiger 50 pCt. af Grundbeløbet.

Stk. 2. Saafremt Indtægten overstiger det i Stk. 1 omhandlede fradragsfri Beløb, bliver 60 pCt. af det overskydende Indtægtsbeløb at fradrage Renten og eventuelle Tillæg efter § 40, Stk. 1—3 og 6. Renten med Tillæg i Henhold til de foran nævnte Bestemmelser kan dog for Invaliderentemodtagere ikke nedsættes under $\frac{1}{3}$ af Grundbeløbet. Bliver Aldersrenten med de nævnte Tillæg som Følge af Fradraget mindre end $\frac{1}{12}$ af Grundbeløbet, bortfalder den.

Stk. 3. Den Indtægt, som kommer i Betragtning i Henhold til foranstaaende, beregnes efter følgende Regler:

1) a. Enhver Indtægt, som paagældende har oppebaaret i det foregaaende Kalenderaar, medregnes, hvad enten Indtægten hidrører fra personligt Arbejde, jfr. dog Pkt. 4, vedvarende privat eller offentlig Understøttelse (Invalide- og Aldersrente undtaget), Pension eller Besiddelse af Formue eller Ejendom.

b. Ved Opgørelsen af Indtægten fradrages Skatter samt Udgifter til Kontingenter i Anledning af Medlemsskab i Ulykkes-, Syge-, Invaliditets-, Begravelses- og Arbejdsløshedsforsikringen.

c. Ved Opgørelsen af Indtægten til en Rentemodtager, der modtager Underholdsbidrag til sine Børn i Henhold til Overøvrighedsbestemmelse, en af Overøvrigheden godkendt Overenskomst, Separations- eller Skilsmissebevilling eller Dom eller oppebærer Bidrag i Henhold til Afsnit III i Lov om offentlig Forsorg, vil der være at se bort fra en saa stor Del af Børnebidraget, som svarer til Enkebørnsbidraget.

d. Ved Opgørelsen af Indtægten for to samlevende Ægtefæller, hvoraf kun den ene er berettiget til at oppebære Rente, vil Ægtefællernes samlede Indkomst være at lægge til Grund ved Rentens Beregning.

e. For saa vidt paagældende pludselig har mistet Muligheden for at opnaa den hidtidige Arbejdsfortjeneste, skal den første Renteberegning foretages uden Hensyn til den Indtægt, som skyldes personligt Arbejde i det foregaaende Kalenderaar, men under Hensyntagen til den mindre Arbejdsfortjeneste, som han efter den indtraadte Forandring skønnes i Stand til at opnaa paa Egnen.

2) Ved Beregning af *Aldersrente* til en Person, der ejer fast Ejendom eller anden Formue, lægges der til hans aarlige Indtægt et Beløb svarende til $\frac{2}{3}$ af den samlede Formueindtægt, dog at Kapitalen skal beregnes mindst at give normal Sparekasserente paa Opsigelse. For samlevende Ægtefæller, hvoraf kun den ene er berettiget til Rente, vil Tillægget være at beregne af Ægtefællernes samlede Formueindtægt.

3) a. Ved Beregning af *Aldersrente* til en Person, der oppebærer Livrente, Pension eller anden Indtægt, som kan sidestilles hermed, vil der være at se bort fra $\frac{1}{3}$ af denne Indtægt. Der vil dog i alle Tilfælde kunne bortses fra indtil 420 Kr., jfr. § 85, og der vil højst kunne bortses fra 850 Kr. aarlig, jfr. § 85.

b. Ved Beregning af *Invaliderende* til en Person, der oppebærer Livrente- eller Pensionsindtægt eller Renteindtægt af en af Rentemodtageren selv tegnet frivillig Ulykkesforsikring, vil der være at se bort fra indtil 420 Kr. aarlig af denne Indtægt, jfr. § 85.

c. Ved Beregning af *Invalide- eller Aldersrente* til en Person, der oppebærer Legatindtægt eller anden privat Understøttelse eller Understøttelse paa Finansloven o. lign., vil der være at se bort fra $\frac{1}{3}$ af denne Indtægt. Der vil dog i alle Tilfælde kunne bortses fra indtil 210 Kr., jfr. § 85, og der vil højst kunne bortses fra 420 Kr. aarlig, jfr. § 85.

4) For *Invaliderentemodtagere* vil der i alle Tilfælde være at se bort fra Indtægt ved personligt Arbejde, for saa vidt angaar et Beløb svarende til Rentens Grundbeløb.

5) Det Indtægtsbeløb, som i Henhold til nærværende Paragraf skal lægges til Grund ved Beregningen af Rentens Størrelse, afrundes til Delelighed med 10 Kr., saaledes at et Beløb paa 5 Kr. og opefter forhøjes til 10 Kr., medens Beløb under 5 Kr. fradrages.

Børne- og Ægteskabstillæg m. v., Pristalsregulering.

Loven indeholder tillige Regler om *Børnetillæg* til Rentemodtagere og om et særligt *Ægteskabstillæg* til Ægtepar, hvoraf kun den ene af Ægtefællerne oppebærer Rente. For saa vidt angaar *Børnetillæg*, vil disse være at udbetale til alle Rentemodtagere med Børn under 15 Aar med et Beløb

svarende til det i Lov om offentlig Forsorg fastsatte Enkebørnsbidrag. Denne Ændring betyder *en betydelig Forhøjelse af Børnetillæggene*, der for Fremtiden udredes med samme Beløb pr. Barn uanset Børnetallet, medens Bidraget efter de tidligere Regler blev halveret for hvert Barn ud over det første. Under Behandlingen i Folketinget blev der indsat en Bestemmelse om, at Tillæg ogsaa vil være at yde til Rentemodtagere, der har Forsørgelsespligt over for Børn mellem 15 og 17 Aar, naar Rentemodtageren har væsentlige Udgifter til Barnets Uddannelse.

De hidtidige Særregler om Beregning af Renten for Ægtepar i Tilfælde, hvor kun den ene Ægtefælle er Rentemodtager, har man helt ophævet og erstattet af en ny Bestemmelse i § 40, Stk. 6, hvorved der er indført *et fast Ægteskabstillæg til alle gifte Alders- og Invaliderentemodtagere*, der samlever med deres Ægtefælle. Denne Ændring skyldes, at de hidtidige Beregningsregler bevirkede, at Rentemodtagere med større Indtægter fik et Ægteskabstillæg, medens ubemidlede Rentemodtagere intet Tillæg fik.

Loven forhøjer ogsaa *Lommepengene* til Aldersrentemodtagere, der er optaget i et kommunalt Alderdomshjem.

Endelig skal nævnes, at Bestemmelserne i § 85 om *Prisregulering* af Rentebeløb og Tillæg er blevet underkastet en Revision, som dog først og fremmest var nødvendiggjort ved, at Lovens Takster har Prisniveauet pr. 1. Januar 1946 som Udgangspunkt.

§ 85, Stk. 1, har herefter følgende Affattelse:

Saaframt det af Det statistiske Departement for Januar Maaned offentliggjorte Pristal (Basis: Juli 1914) stiger eller falder 1 pCt. i Forhold til det for Januar 1946 offentliggjorte Pristal, vil den daglige Pengehjælp efter Fødslen (i Henhold til § 19, Stk. 1, Nr. 4), Alders- og Invaliderentens Grundbeløb (i Henhold til § 39, Stk. 1), Ventetillæg, Invaliditetstillæg og Hjælpeløshedstillæg (i Henhold til § 40, Stk. 1—3), Ægteskabstillæg (i Henhold til § 40, Stk. 6), Fradrag for Pension, Livrente, Legat m. v. (i Henhold til § 41, Stk. 3, Nr. 3), fradragfri Beløb for Beboere paa Alderdomshjem (i Henhold til § 54, Stk. 3) samt Blindetillæg (i Henhold til § 62, Stk. 1) være henholdsvis at forhøje eller nedsætte med 1 pCt. For hver yderligere Stigning eller Fald af nævnte

Pristal med 2 pCt. vil de omhandlede Beløb være at forhøje eller nedsætte med 2 pCt. De herefter fremkomne Beløb afrundes, for saa vidt angaar de i § 19, Stk. 1, Nr. 4, omhandlede, til nærmeste med 5 delelige Beløb i Ører, og for saa vidt angaar de i § 41, Stk. 3, Nr. 3, omhandlede, til nærmeste med 10 delelige Beløb i Kroner, og de øvrige Beløb til nærmeste med 3 delelige Beløb i Kroner.

Loven traadte i Kraft 1. Juli 1946.

Angaaende *Udgifterne til Alders- og Invalidere*nter oplyses i Bemærkningerne til Lovforslaget bl. a. følgende: »Der er i Øjeblikket ca. 212 000 Aldersrentenydere og 42 000 Invalidere-ntenydere. De samlede Udgifter til Alders- og Invalidere-nter kan for Finansaaret 1945—46 anslaaes til i alt ca. 320 Mill. Kr., der fordeler sig med ca. 285 Mill. Kr. til Grundbeløbene, personlige Tillæg, Driften af Alderdomshjem, Aldersrentenyderboliger o. lign., medens ca. 35 Mill. Kr. falder paa de midlertidige Tillæg. Herudover er der i Finansaaret 1945—46 ydet ca. 19 Mill. Kr. til *Rabatkort* til Alders- og Invalidere-ntenydere. Det er saaledes meget betydelige Beløb, som det paahviler Stat og Kommune at udrede til disse Formaal, og man maa imødesee, at Udgifterne i de kommende Aar vil undergaa en stadig Stigning. Denne Udvikling vil navnlig gælde Aldersrenteudgifterne, idet Aldersklasserne over 60 Aar i Fremtiden vil komme til at udgøre en stadig tiltagende Del af Landets Befolkning, hvilket naturligvis ikke kan undgaa at faa mærkbare Følger for Udgifterne til Aldersrenten.«

Dersom Lovforslaget var blevet gennemført i dets oprindelige Skikkelse, vilde Merudgiften antagelig være blevet paa omkring 81 Mill. Kr., bortset fra at Eengangstillægget og Rente- modtagernes Andel i Rabatkortene falder bort. Efter hvad *Arbejds- og Socialministeren* oplyste i Landstinget, vil de under Lovforslagets Behandling i Folketinget foretagne Ændringer, der alle var Forbedringer, imidlertid forhøje Merudgiften med omkring 39 Mill. Kr. til 120 Mill. Kr. De samlede Merudgifter til Aldersrente udgør 92,7 Mill. Kr., hvoraf Staten bærer $\frac{4}{7}$ eller ca. 53 Mill. Kr., medens Kommunerne bærer $\frac{3}{7}$ eller ca. 39,7 Mill. Kr. De samlede Merudgifter til Invalidere-nter udgør 27,5 Mill. Kr., hvoraf Staten bærer $\frac{6}{7}$ eller knap 24 Mill. Kr. og Kommunerne knap 4 Mill. Kr. I alt bærer Staten saaledes 77 Mill. Kr. og Kommunerne ca. 43 Mill. Kr.

Lovforslaget var ved 1. Behandling Genstand for en meget indgaaende Diskussion, under hvilken saavel den socialdemokratiske som den kommunistiske Ordfører kritiserede Lovforslaget, fordi det ikke var vidtgaende nok. *Rasmus Hansen* (S.) gjorde saaledes gældende, at Rabatordningen og Eengangstil-

lægget tilsammen havde medført en Indtægt for Rentemodtagerne paa 66 Mill. Kr. i et Aar, og at den reelle Merudgift, som Lovforslaget i dets oprindelige Skikkelse drejede sig om, derfor kun var 14 Mill. Kr. (80 ÷ 66 Mill. Kr.). Yderligere gjorde han gældende, at disse 14 Mill. Kr. vilde blive mere end indvundet ved, at Rabatordningen ogsaa bortfaldt for andre end Rentemodtagerne. Disse Betragtninger blev bl. a. imødegaaet af *Krog og Johs. Christiansen*, der pegede paa Eengangstillæggets særlige Karakter, medens *Ragnhild Andersen* (D. K.) hævdede, at Forslaget betød, at Regeringen vilde tage med den ene Haand, hvad den gav med den anden.

I det Folketingsudvalg, som havde Sagen til Behandling, blev der fremsat Ønske om, at Invalidelovgivningen underkastedes en nærmere Undersøgelse i en Kommission, bl. a. med det Formaal at overveje Ønskeligheden af at gennemføre en særlig Invalidelov. Et Flertal ønskede desuden, at Aldersrenteloven paa samme Maade blev optaget til Overvejelse med Henblik paa Muligheden af at kombinere den nævnte Lovgivning med en *forsikringsmæssig Tillægsordning*. Arbejds- og Socialministeren erklærede sig villig til at fremme disse Ønsker.

Et Flertal (V., K. F. og R. V.) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med en Række af Arbejds- og Socialministeren foreslaaede Ændringer, af hvilke de væsentligste er omtalt i Forbindelse med foranstaaende Redegørelse for Lovens Indhold.

De *socialdemokratiske* Udvalgsmedlemmer paapeger i en udførlig Særbetænkning, at det af Arbejds- og Socialministeren fremsatte Lovforslag paa nogle Punkter imødekom det socialdemokratiske Forslag til Beslutning af 31. Januar 1946 (se Side 924). Lovforslaget indeholdt saaledes Bestemmelser om faste Tillæg til Brændsel og Beklædning, om Forhøjelse af Børnetillæggene til samme Størrelse som Enkebørnsunderstøttelsen og Forhøjelse af den Indtægt, der kan oppebæres af Beboerne paa et kommunalt Alderdomshjem. Under Udvalgsarbejdet stillede Ministeren yderligere Forslag om at gøre Aldersrentens Takster ens for Mænd og Kvinder samt om at ændre Betegnelserne for Aldersrentenydere og Invalididentenydere til Aldersrentemodtagere og Invalididentemodtagere, hvortil kom forskellige andre Forbedringer af Lovforslaget. Dette led imidlertid vedblivende af saa væsentlige Mangler, at Socialdemokraterne ikke kunde anbefale det, men stillede en Række Ændringsforslag. Disse var Udtryk for, hvad Partiet ansaa for nødvendige Bestemmelser i en *foreløbig* Ordning. Mindretallet var imidlertid stadig af den Mening, at en endelig Revision af Folkeforsikringsloven burde forberedes, og det beklagede, at der til Raadighed for Udvalgets Arbejde kun havde været et særdeles mangelfuldt Materiale.

Arbejds- og Socialministeren havde bebudet, at den hidtil gældende *Rabatordning* vilde blive ophævet fra 1. Juli 1946. Dermed forsvandt Forudsætningen for den Fremgangsmaade ved Forhøjelsen af Grundbeløbene, som den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe stillede Forslag om den 31. Januar. Desuden maatte Afskaffelsen af Rabatordningen ogsaa paavirke Socialdemokraternes Standpunkt til andre Ændringer i Folkeforsikringsloven. Det vilde i den Anledning have været af Betydning for Arbejdet i Udvalget, om man havde faaet fyldestgørende Oplysninger om, hvorledes Rabatordningen var blevet administreret af Kommunerne.

I Betragtning af, at Levealderen er stigende, og at Arbejdsevnen bevares længere end før i Tiden, anser det socialdemokratiske Mindretal det for sandsynligt, at en Forhøjelse af *Aldersgrænsen* for Aldersrentemodtagere kan blive rimelig paa et eller andet Tidspunkt. »Men Betingelsen for en Ændring af den Art maa være, at der er en saadan Afklaring af Beskæftigelsesmulighederne, saa der er et solidt Grundlag for en Formodning om, at Mænd i Aldersklassen fra 60 til 65 Aar i Almindelighed vil være i Stand til at klare sig ved Indtægt af Arbejde. Mindretallet skønner, at denne Betingelse for Tiden ikke er til Stede og gaar derfor imod Forslaget om nu at indlede en Forhøjelse af mandlige Aldersrentemodtageres Tilgangsalder fra 60 til 65 Aar.«

Mindretallet havde med Tilfredshed bemærket, at en tilsvarende Ændring ikke foresloges for Kvindernes Vedkommende, men stillede Ændringsforslag om, at enlige Kvinder i 55—60 Aars Alderen undtagelsesvis skulde kunne oppebære Aldersrente, naar svigtende Arbejdsevne eller andre ganske særlige Omstændigheder talte derfor.

Grundbeløbet foresloges forhøjet for saavel Ægtepar som enlige Personer. Med Hensyn til *Forholdet mellem Rentens Højde i de tre Kommunegrupper* stillede det socialdemokratiske Mindretal Ændringsforslag om, at Aftrapningstallene skulde være 100—88—74 i Stedet for som foreslaaet 100—85—72, hvilket nærmere begrundedes.

Ventetillægget kunde efter Socialdemokraternes Opfattelse afskaffes. Derimod foreslog de et fast *Alderstillæg* indført for Aldersrentemodtagere paa 75 Aar og derover samt Adgang aabnet for Aldersrentemodtagere til ogsaa efter 65 Aars Alderen at faa Invaliditetstillæg og eventuelt tillige Hjælpeløshedstillæg tilkendt. Arbejds- og Socialministerens Forslag vedrørende *Børnetillæg* betød et Fremskridt, men denne Hjælp burde kunne ydes, indtil Børnene var fyldt 18 Aar, forudsat at deres Uddannelse i væsentlig Grad medførte Udgifter for Rentemodtageren. Ogsaa i andre Henseender fandt Socialdemokraterne Bestemmelserne om Børnetillæg mangelfulde,

men under Hensyn til, at der i Arbejds- og Socialministeriet foregik Overvejelser vedrørende Forsorg for Børn, stillede de kun Ændringsforslag angaaende Aldersgrænsen. De faste Tillæg til Brændsel og Beklædning ønskede man forhøjet, og Reglerne om disse Tillægs Nedsættelse eller Bortfald, naar Rentemodtagerne har privat Indtægt over en vis Størrelse, foresloges lempet noget, for at Urimeligheder kunde undgaas. Under Henvisning til, at Kommunerne i 1944—45 kun havde anvendt 4,9 Mill. Kr. af de 8,4 Mill. Kr., der kunde udbetales som Huslejetilskud, foreslog Socialdemokraterne en Bestemmelse om *faste Huslejetilskud* indføjet i Lovforslaget.

De nye *Fradragsreglers* praktiske Betydning var for Formueejernes Vedkommende vanskelige at overse, men Mindretallet ansaa det for sandsynligt, at man vilde indhæste Erfaringer, som gjorde det naturligt, at de hurtigt blev taget op til Revision.

Vedrørende *Invaliderenten* havde Mindretallet undladt at stille Ændringsforslag, fordi Arbejds- og Socialministeren over for Udvalget havde givet Løfte om Nedsættelse af et Udvalg eller en Kommission til Forberedelse af en Revision af Lovgivningen om Invaliderentemodtagere.

Alt i alt stillede Socialdemokraterne Ændringsforslag, hvis samlede Merudgift i Forhold til Regeringsforslaget kunde anslaa til 81 Mill. Kr. De af Arbejds- og Socialministeren med Tilslutning af Udvalgets Flertal stillede Ændringsforslag drejede sig imidlertid om Forbedringer til et Beløb af omkring 35 Mill. Kr.

Ogsaa de *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer stillede en Række Ændringsforslag. Til Begrundelse af disse udtaler dette Mindretal i Bétænkningen, at det har »kunnet tiltræde visse af Lovforslagets Bestemmelser og visse i Udvalget opnaaede Forbedringer, men har paa flere Omraader væsentlige Indvendinger.

Forslaget om at sætte *Aldersgrænsen* i Vejret fra 60 til 65 Aar vil Mindretallet ikke medvirke til, idet man finder 60 Aars Grænsen retfærdig og rimelig, ligesom man anser det for paa-krævet at give enlige Kvinder Mulighed for Opnaaelse af Rente allerede fra det 55. Aar.

De foreslaaede *Grundbeløb* finder Mindretallet utilstrækkelige, og man vilde finde det rimeligt at *inkludere Hjælp til Brændsel og Beklædning i Grundbeløbene*, saaledes som Rentemodtagerne ønsker det. Man er ogsaa af den Opfattelse, at Grundbeløbene bør fastsættes *ens over hele Landet*, saaledes at Rentemodtagerne ligestilles med lavere lønede Tjenestemænd, der faar Pension. Ud fra samme Opfattelse foreslaar man at gøre Invaliditets- og Hjælpeløshedstillæg ens for hele

Landet og at forhøje dem til henholdsvis 360 Kr. aarlig og 270 Kr. aarlig.

Til Rentemodtagere over 75 Aar mener Mindretallet, at der bør ydes et *fast Hjælpestillæg*, som dog under særlige Omstændigheder ogsaa skal kunne ydes Rentemodtagere, før de er 75 Aar.

Man finder det i høj Grad paakrævet, at der raades Bod paa den Uretfærdighed, der bestaar i, at kun en lille Del af Aldersrentemodtagerne har Mulighed for at bebo billige Aldersrenteboliger, og foreslaar derfor, at alle Alders- og Invalidersrentemodtagere, der er henvist til at bo i egen eller fremmed Ejendom, faar et *Huslejetilskud*, der dækker den Merudgift, disse Rentemodtagere har.

Hvad *Fradragsreglerne* angaar, har Mindretallet ønsket at lempe disse for Rentemodtagere, der har Indtægt ved *personligt* Arbejde, men man har paa Grundlag af de højere fradragsfrie Indtægter, der vilde være Følgen af de af Mindretallet foreslaaede Grundbeløb, ikke stillet Forslag herom.

Dog anser Mindretallet det for paakrævet, for saa vidt de af Flertallet foreslaaede Grundbeløb vedtages, at gennemføre Lempelser i Fradragsreglerne for de Rentemodtagere, der har Indtægt ved personligt Arbejde.

Hvad angaar Invalidersrentemodtagernes Ønske om at faa Invalidersrentelovgivningen revideret og udskilt fra Aldersrentelovgivningen, anser Mindretallet, at dette Spørgsmaal bedst kan løses gennem Nedsættelse af en Kommission, men man ønsker at præcisere, at

- 1) De Samvirkende Invalideorganisationer bør repræsenteres i Kommissionen,
- 2) at Kommissionen i første Række bør have for Øje at tilvejebringe Uddannelses- og Oplæringsmuligheder for Invaliderne for at hjælpe dem frem til at blive nyttige, arbejdende Borgere i Samfundet paa lige Fod med andre Samfundsborgere.

Selv om Udvalget har tiltraadt Nedsættelse af en Kommission, har Mindretallet dog gjort gældende, at man allerede nu bør lempe paa den helt uretfærdige og urimelige Trediedelsgrænse, der bevirker, at Invaliderne — hvis deres personlige Arbejdsindtægt naar en Trediedel af Gennemsnitsfortjenesten i Faget — forlods stilles betydeligt ringere end alle andre arbejdsvillige Personer. Man foreslaar derfor (Ændringsforslag til § 38, Stk. 2, og til § 41, Stk. 2) midlertidigt at lempe Trediedelsgrænsen, indtil en Kommission har fastlagt et nyt Kriterium til Bedømmelse af Invaliditeten og fundet Vej til en gennemgribende Revision af hele denne Lovgivning.«

Efter hvad Kommunerne foreslog, skulde Alders- og Invalidersrentens Grundbeløb udgøre 3000 Kr. aarlig over hele

Landet for Ægtepar, naar en af Ægtefællerne eller begge opfyldte Betingelserne, og 2100 Kr. til enlige Mænd og Kvinder. Efter den ene Ægtefælles Død skulde den efterlevendes Rente efter tre Maaneders Forløb nedsættes til Renten for en enlig, for saa vidt den paagældende ved Ægtefællens Død i øvrigt opfyldte Betingelserne for at faa Aldersrente.

Det radikale Medlem af Udvalget udtaler i Betænkningen, at han finder det betænkeligt, at aldersrenteberettigede Ægtepar ikke falder for $\frac{1}{12}$ -Regelen før ved en Formue paa helt op til 87 500 Kr. i Hovedstaden, 74 200 Kr. i Købstæderne og 63 600 Kr. paa Landet, og aldersrenteberettigede enlige ikke før ved henholdsvis 60 000, 51 300 og 43 300 Kr.s Formuer, for saa vidt disses Afkastning sættes til $3\frac{1}{2}$ pCt. p. a.*) Paa den anden Side finder Mindretallet de foreslaaede Fradragsregler ved Indtægt af Arbejde utilfredsstillende, idet det principielt maa mene, at rene Arbejdsindtægter paa indtil 100 pCt. af Grundbeløbene burde være fradragsfrie. »Da det imidlertid trods flere Forsøg ikke har været muligt at finde frem til andre fuldt tilfredsstillende Fradragsregler ved Formue, og da det ved stedfundne Undersøgelser har vist sig, at Rentemodtagere efter de tænkte Fradragsregler ved Arbejdsindtægter vilde kunne naa op paa Totalindkomster, der under Hensyn til de herskende Lønforhold maa anses at være relativt høje, kan Mindretallet — navnlig ogsaa fordi det har fundet Tilslutning til, at hele dette Spørgsmaal sammen med flere andre tages op til nærmere Overvejelse i en Kommission — tiltræde de i den foreliggende Flertalsindstilling indeholdte Fradragsregler.«

Ved Lovforslagets 2. Behandling gjorde *Ordføreren* (Krog) nærmere Rede for de af Arbejds- og Socialministeren stillede Ændringsforslag, ligesom han ved Eksempler belyste Virkningerne af Loven, som den vilde blive efter Vedtagelsen af disse Ændringsforslag.

Rasmus Hansen (S.) fandt ikke Arbejds- og Socialministerens Ændringsforslag vidtgaaende nok. Han gik dog ogsaa — bortset fra enkelte Undtagelser — imod de fra kommunistisk Side stillede Ændringsforslag, hvis Gennemførelse efter en foreliggende Beregning vilde medføre, at Udgiften til Alders- og Invalidrente blev godt 900 Mill. Kr. om Aaret mod et anslaaet Beløb af 405 Mill. Kr. efter Regeringsforslaget med de af Ministeren stillede Ændringsforslag. Efter Talerens Opfat-

*) Efter hvad Arbejds- og Socialministeren oplyste ved Lovforslagets Fremsættelse, var den største Formue, som Rentemodtagerne kunde have, uden at Renten helt bortfaldt, efter de før Lovens Ikrafttræden gældende Regler 27 086 Kr. for et Ægtepar i Hovedstaden og 12 629 Kr. for enlige Kvinder paa Landet.

telse var de kommunistiske Ændringsforslag »saa kostbare, at man ganske roligt og uden Overdrivelse kan sige, at de er fuldstændig uden Forbindelse med, hvad der lader sig gennemføre her i Landet. De indeholder Løfter, som Kommunisterne vilde være ude af Stand til at indfri, hvis de nogen Sinde kom til at overtage Regeringen. Disse kommunistiske Ændringsforslag repræsenterer en politisk Ansvarsløshed og et Komediespil over for Befolkningen i Almindelighed og Rente-modtagerne i Særdeleshed, som ikke kan ønskes dokumenteret paa tydeligere Maade, end sket er ved den Beregning, som nu er foretaget ovre i Arbejds- og Socialministeriet«. Det kommunistiske Forslag, hvorefter Renten i Tilfælde af en Ægtefælles Død først skulde nedsættes for den efterlevende Ægtefælle efter 3 Maaneders Forløb, vilde Socialdemokraterne ikke stemme imod, men Taleren gjorde opmærksom paa, at der i Forvejen fandtes en Bestemmelse i Loven, som giver Mulighed for at udbetale den efterlevende et særligt Tillæg til Renten, medens Afviklingen af hidtidige Forpligtelser foregaar. »Desuden kan der udbetales personligt Tillæg, men det er muligt, at disse to Bestemmelser bør suppleres. Spørgsmaalet herom bør imidlertid efter vor Mening hvile, til den endelige Revision af Folkeforsikringsloven skal finde Sted, og jeg føler mig temmelig overbevist om, at saa mangelfuldt, som Regeringsforslaget har været forberedt, kan det ikke vare længe, inden den endelige Revision af Folkeforsikringsloven maa komme.«

Ragnhild Andersen (D. K.) mente, at Beregningerne vedrørende de kommunistiske Ændringsforslag havde givet et lidt for højt Udgiftsbeløb, idet man kunde regne med, at Folk med forholdsvis stor Formue ikke vilde stille Krav om det ringe Aldersrentebeløb, de eventuelt havde Ret til.

Størmosen (D. S.) ønskede ligesom Socialdemokraterne at gaa lidt videre i Retning af at imødekomme Alders- og Invalidentemottagernes Ønsker. Paa enkelte Punkter vilde han dog støtte Ministerens Ændringsforslag i Stedet for Socialdemokraternes. Det gjaldt saaledes med Hensyn til Aldersgrænsen for Ret til at oppebære Aldersrente og med Hensyn til Børnetillæggene. *Søren Olesen* (D. R.) ønskede ligeledes Aldersgrænsen sat til 65 Aar som af Ministeren foreslaaet, men støttede i øvrigt de socialdemokratiske Ændringsforslag, hvorimod han tog Afstand fra de kommunistiske.

Ved den efterfølgende Afstemning forkastedes de kommunistiske Ændringsforslag; Socialdemokraterne indtog det Standpunkt, at de i nogle Tilfælde stemte imod og i andre Tilfælde undlod at stemme. Ogsaa de socialdemokratiske Ændringsforslag forkastedes, men de fik helt igennem Tilslutning fra Kommunisterne og for en stor Dels Vedkommende fra Dansk Samling og Danmarks Retsforbund, som det er omtalt oven-

for. Samtlige af Arbejds- og Socialministeren stillede Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt.

Det samme var Tilfældet i *Landstinget*, hvor Lovforslaget underkastedes en kort Udvalgsbehandling, der ikke resulterede i Ændringsforslag.

103. Lov om Ændringer i Lov om offentlig Forsorg, jfr. Bekendtgørelse Nr. 337 af 29. Juli 1942. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 4835. — C. Sp. 2079 og 2249].

Fremsat i *Folketinget* $3\frac{0}{4}$ (F. Sp. 4730). 1. Beh. $1\frac{0}{5}$ (F. Sp. 5009). Partiernes Ordførere: Rasmus Hansen, Krog, Hans Thyge Jacobsen, Ragnhild Andersen, Johs. Christian- sen, Stærmosé og Søren Olesen. Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Beslutning af Folketinget angaaende Revision af Lovgivningen om Alders- og Invalidere nydere (se Side 924). Betænkning (B. Sp. 2243) afgivet $2\frac{5}{6}$. (Ordfører: Krog). 2. Beh. $2\frac{6}{6}$ (F. Sp. 6485). 3. Beh. $2\frac{6}{6}$ (F. Sp. 6491). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{7}{6}$ (L. Sp. 1726, jfr. Sp. 1694). Partiernes Ordførere: Steincke, Johannes Jensen, Jørgen Jørgensen og Oluf Johansen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring med senere Ændringer, jfr. Bekendtgørelse Nr. 399 af 25. Juli 1940 (se Side 484). Betænkning (B. Sp. 2311) afgivet $2\frac{8}{6}$. (Ordfører: Jørgen Jørgensen). 2. Beh. $2\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1759). 3. Beh. $2\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1765). *Loven stadfæstet 4. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 361).

Loven staar i nær Tilknytning til og har tilsvarende Formaal som den samtidig gennemførte Lov Nr. 360 af 4. Juli 1946 om Ændring i Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring med senere Ændringer, jfr. Bekendtgørelse Nr. 399 af 25. Juli 1940 (se Side 484).

Hvad den gaar ud paa, er følgende:

I Forsorgslovens § 194, der omhandler det *Normalbidrag*, som udbetales af det offentlige for Børn uden for Ægteskab, affattes Stk. 1 saaledes:

Retten til at faa Normalbidraget udbetalt med det fulde Grundbeløb er betinget af, at den bidragsberettigedes aarlige

Indtægt, beregnet efter Reglerne i Stk. 3, ikke overstiger følgende Beløb, jfr. dog § 333:

	I Københav n, Frederiksberg og Gentofte Kommuner	I Købstæder, Marstal samt i Flækker og by- mæssige Bebyg- gelses paa Lan- det med over 1 500 Indbyg- gere	I det øvrige Land
	Kr.	Kr.	Kr.
1. For saa vidt den bidragsberettigede er ugift eller ikke samlever med sin Ægtefælle.....	3 040	2 575	2 030
2. For saa vidt den bidragsberettigede er gift og samlever med sin Ægtefælle.....	3 635	3 085	2 365

Det nye heri er, at man har 1) bragt Tabellens Tal i Overensstemmelse med de efter Pristallet pr. Januar 1946 gældende Beløb og 2) fastsat Indtæftsgrænsen for alle enlige Personer til det hidtil for enlige Mænd gældende Beløb. Sidstnævnte Ændring foretoges under Lovforslagets Behandling i Folketinget som en naturlig Følge af, at det var besluttet at *ligestille enlige Kvinder med enlige Mænd*, for saa vidt angaar Alders- og Invaliderentens Grundbeløb.

I Forsorgslovens § 228 stod der tidligere, at Retten til at faa Bidrag til Børn af Enker m. v. udbetalt bortfaldt, hvis *nyt Ægteskab* blev indgaaet. Dette er nu — ligeledes under Sagens Behandling i Folketinget — ændret saaledes, at *Retten genindtræder, saafremt det nye Ægteskab opløses* (ved Død, Separation eller Skilsmisse).

Som Begrundelse herfor anføres i Folketingsudvalgets Betænkning: »Med en noget tvivlsom Hjemmel har Arbejds- og Socialministeriet hidtil fulgt den Praksis, at Retten til Enkebørnsbidraget genindtraadte, saafremt det andet Ægteskab var opløst ved Ægtefællens Død, idet den efterlevende Ægtefælle da paa ny kunde betragtes som »Enke«, medens man i Mangel af positiv Hjemmel ikke har ment at kunne tage det samme

Standpunkt, saafremt det andet Ægteskab var opløst ved Separation eller Skilsmisse.

Det maa imidlertid erkendes, at der er manglende Harmoni mellem Bortfaldsbestemmelsen i Forsorgslovens § 228 og Bestemmelsen i samme Lovs § 4, Stk. 2, hvorefter en Ægtefælles Forsørgelsespligt over for den anden Ægtefælles Børn af et tidligere Ægteskab kun gælder, saalænge det andet Ægteskab ikke er opløst ved Separation eller Skilsmisse.

Efter Arbejds- og Socialministeriets Opfattelse bør i denne Henseende Retten til at oppebære Enkebørnsbidrag kun være udelukket, saa længe en senere Ægtefælle i Medfør af Bestemmelsen i Forsorgslovens § 4, Stk. 2, er indtraadt i den naturlige Faders Forsørgelsespligt, hvilket ogsaa finder Støtte i den Betragtning, at det i det hele er i Samfundets Interesse, at Forsorgslovens Bidragsregler aabner Mulighed for Udbetaling fra det offentlige af Bidrag til Børn, hvis nødtørftige Eksistens ikke i øvrigt gennem Lovens Regler om Forsørgelses- og Bidragspligt er sikret.«

Den i Forsorgslovens § 259 omhandlede *særlige Hjælp til blinde*, der ikke oppebærer Alders- eller Invalidere, har hidtil været dobbelt saa stor som Blindetillægget efter Folkeforsikringsloven og vedbliver at være det, idet Sætserne er sat op fra henholdsvis 405 Kr., 378 Kr. og 351 Kr. pr. Januar 1946 i de tre Kommunegrupper til 816 Kr., 756 Kr. og 708 Kr. Allerede i det oprindelige Lovforslag var Sætserne forhøjet en Del, og de blev yderligere forhøjet i Folketinget.

I Forsorgslovens § 289 har man bragt Maksimum for det Beløb, en Kommune kan anvende til forbigaaende og uforudselige Trangstilfælde, i Overensstemmelse med Pristallet for Januar 1946.

Ifølge Forsorgslovens § 293, Stk. 1, er Maksimumsgrænsen for det Beløb, der i den enkelte Kommune kan ydes som *supplerende Hjælp til Personer, der oppebærer Arbejdsløshedsunderstøttelse*, fastsat til 5 pCt. af et Beløb, der fremkommer ved at multiplicere det Antal Dage, i hvilke der inden for paa-gældende Regnskabsaar oppebæres Arbejdsløshedsunderstøttelse i vedkommende Kommune, med den gennemsnitlige Invalidere pr. Dag. I Tilfælde af Forhøjelse eller Nedsættelse af den i Folkeforsikringslovens § 40, Stk. 5, fastsatte Procent for personlige Tillæg til Invalid- og Aldersrentenydere forhøjes eller nedsættes den ovennævnte Procent tilsvarende.

Dette er nu ændret saaledes, at *Maksimumsgrænsen fremtidig sættes i Forhold til Aldersrenten i Stedet for til Invaliderrenten*. Desuden har man ophævet Sammenhængen mellem de nævnte procentvise Raadighedsbeløb i Henhold til Folkeforsikringsloven og Forsogsloven.

Den i § 293, Stk. 1, fastsatte Procent, der midlertidig har været sat op — for 1945—46 til 10 —, bliver efter den nye Lov paa ny 5, idet man herved har taget Hensyn dels til, at dette Raadighedsbeløb hidtil kun er blevet udnyttet af Kommunerne i meget ringe Grad, dels til den Forhøjelse, der fremkommer ved, at den gennemsnitlige Aldersrente pr. Dag efter de ændrede Takster ligger noget højere end den gennemsnitlige Invaliderente pr. Dag efter de tidligere gældende Regler.

Ifølge Forsogslovens § 297, Stk. 1, skal det sociale Udvalg ved Afgørelsen af, hvor meget der i det enkelte Tilfælde kan ydes som Kommunehjælp til *Underhold* i Form af Pengehjælp eller Naturalier, iagttage, at Hjælpen ikke maa overstige, hvad der i den paagældende Periode kunde være ydet i Henhold til Folkeforsikringslovens § 39, Stk. 1 (Alders- og Invaliderentens Grundbeløb), § 40, Stk. 1 (Invaliditetstillæg), og § 40, Stk. 4, (Børnetillæg), saafremt Ansøgeren havde opfyldt Betingelserne for at oppebære saadan Hjælp.

Til *Raadighed* for det sociale Udvalg til Ydelse af paa krævet supplerende Hjælp af en vis almindelig Karakter, saasom Tilskud til Husleje, Brændsel, Beklædning o. lign. eller til Ydelse af Hjælp under særlige Forhold i Anledning af Trang opstaaet som Følge af langvarig Sygdom, meget store Forsørgerbyrder eller andre særlige Omstændigheder, er der derhos ifølge Forsogslovens § 297, Stk. 2, stillet et Beløb, der staar i procentvis Forhold til de i Kommunen i samme Regnskabsaar inden for den foran angivne Grænse ydede Beløb. Procenten er fastsat til $\frac{4}{3}$ af den i Folkeforsikringslovens § 40, Stk. 5, for Beregningen af det samlede Beløb til personlige Tillæg til Invalide- og Aldersrentenydere fastsatte Procent af Grundbeløbene af de i det foregaaende Regnskabsaar udrede Invalide- og Aldersrenter.

Ogsaa her sættes *Hjælpens Maksimumsbeløb* nu i Forhold til Aldersrenten (Grundbeløb plus Børnetillæg) i Stedet for til Invaliderrenten, hvilket i Bemærkningerne til Lovfor-

slaget begrundes med, at Invaliderenten ved den nye Folkeforsikringslov forhøjes saa meget, at den i visse Tilfælde vil overstige den maksimale Understøttelse fra Arbejdsløsheds-kassen.

Samtidig er det i Stk. 2 omhandlede *Raadighedsbeløb*, der for 1945—46 udgjorde 20 pCt., nedsat til 10 pCt., idet det i Fremtiden lige saa lidt som Raadighedsbeløbet efter § 293 skal rette sig efter Raadighedsbeløbet i Henhold til Folkeforsikringslovens § 40.

Den i Forsorogslovens § 333 foreskrevne *Pristalsregulering* af i Loven fastsatte Beløb er bragt i Overensstemmelse med den tilsvarende Bestemmelse i Folkeforsikringslovens § 85.

Endelig ophæver Loven § 2 i Lov Nr. 26 af 31. Januar 1946 om ekstraordinær Hjælp til visse arbejdsløse Forsørgere, som har normal Tilknytning til Arbejdsmarkedet, men ikke er berettiget til Understøttelse gennem Arbejdsløshedsforsikringen.

Herom udtalte *Arbejds- og Socialministeren* ved Lovforslagets Fremsættelse, at det var Regeringens Opfattelse, at der stadig skulde være Adgang til at yde de paagældende Personer en noget højere Understøttelse, end andre kunde opnaa. Naar det nu bl. a. af praktiske Grunde ansaas for ønskeligt at ophæve dette særlige Raadighedsbeløb, maatte det almindelige Raadighedsbeløb efter Forsorogslovens § 297, Stk. 2, derfor til Gengæld fastsættes forholdsvis rundeligt, hvilket efter Ministerens Opfattelse ogsaa var sket. Ministeren gjorde i den Forbindelse opmærksom paa, at det hidtidige Raadighedsbeløb kun delvis var blevet udnyttet.

Ved 1. Behandling i Folketinget fremsattes kun faa Bemærkninger vedrørende dette Lovforslag, der behandledes sammen med Lovforslaget om Ændring af Folkeforsikringsloven.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling tiltraadte samtlige Udvalgsmedlemmer med Undtagelse af de kommunistiske tre Ændringsforslag, som stilledes af Arbejds- og Socialministeren, og hvis Bestemmelser alle er omtalt ovenfor. Disse Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning.

Herudover stillede de *socialdemokratiske* Udvalgsmedlemmer Ændringsforslag om, at Værdien af Brændselshjælp, Beklædningshjælp og Huslejesbeparelse i Henhold til Folkeforsikringslovens § 40, Stk. 7, 8 og 10, skulde tages med i Betragtning ved Beregningen af, hvad der efter § 297, Stk. 1, i det

enkelte Tilfælde kan ydes som Kommunehjælp. Dette Ændringsforslag forkastedes med 64 Stemmer mod 53 (S. og D. K.).

Endelig stillede de kommunistiske Udvalgsmedlemmer et Par Ændringsforslag, hvorom de i Betænkningen udtaler: »De Indtægtsgrænser, der betinger Retten til at faa Normalbidraget udbetalt med det fulde Grundbeløb, bør være lige saa høje for enlige Kvinder og Mænd som for Ægtepar, idet der for enligt stillede Mødre og Fædre altid vil være særlig store økonomiske Vanskeligheder forbundet med Børnenes Forsørgelse og Uddannelse, hvorfor man stiller Ændringsforslaget under Nr. 1 til Lovens § 194.

Til Regeringens Forslag om at lade Aldersrenten, og ikke som nu Invaliderenten, blive retningsgivende for Fastsættelsen af Kommunehjælpens Størrelse, vil Mindretallet ikke medvirke, idet Forslaget betyder en Forringelse af de socialsøgendes Vilkaar, og Mindretallet er principielt af den Opfattelse, at der ikke burde være Loft over Kommunehjælpen.«

De kommunistiske Ændringsforslag forkastedes med henholdsvis 102 og 103 Stemmer mod i begge Tilfælde 16 Stemmer.

Ved 2. Behandling begrundede *Rasmus Hansen* (S.) det socialdemokratiske Ændringsforslag med, at den foreslaaede Affattelse af § 297 vilde medføre, at der skete »en Nedsækning af de Beløb, som hidtil er blevet udbetalt til Ægtepar uden Børn og til enlige Mænd«. Heroverfor gjorde *Hans Thyge Jacobsen* (K. F.) gældende, at Maksimum for Kommunehjælp skulde være »dækket ved den Forhøjelse fra 15 til 20 pCt., som den højtærede Socialminister og vi andre nu har foreslaaet. Det mener jeg at have forstaaet af den Henvendelse, vi fik i Udvalget fra Socialinspektører og ligestillede; de udtalte, at saafremt vi forhøjede Grundbeløbene til 65 Aars Satsen plus 20 pCt., vilde man være dækket over for den Risiko, det ærede Medlem har paapeget«.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget i den ændrede Skikkelse enstemmigt med 119 Stemmer.

I Landstinget var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

104. Lov om Ændring i Lov om offentlig Forsorg, jfr. Bekendtgørelse Nr. 337 af 29. Juli 1942. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 6587. — C. Sp. 2047 og 2247].

Fremsat i *Folketinget* ²¹/₅ (F. Sp. 5281). 1. Beh. ²⁵/₅ (F. Sp. 5660). Partiernes Ordførere: Bundvad, Sønderup, Rytter, Chr. A. Christiansen og Jørgen Jørgensen. Henvist til samme

Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v. (se Side 442). Betænkning (B. Sp. 1291) afgivet $1\frac{8}{6}$. (Ordfører: Sønderup). 2. Beh. $2\frac{0}{6}$ (F. Sp. 6305). 3. Beh. $2\frac{1}{6}$ (F. Sp. 6346). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{7}{6}$ (L. Sp. 1694, jfr. Sp. 1664). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Nielsen-Man, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. 2. Beh. $2\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1731). 3. Beh. $2\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1757). *Loven stadfæstet 4. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 365).

Loven indfører i Forsorgslovens § 44 som nyt Stk. 4 og 5 efter Stk. 3 følgende Bestemmelser:

For saa vidt det sociale Udvalg anser det for nødvendigt til Konstatering af Rigtigheden af de af en trængende afgivne Forklaringer, vil Udvalget kunne rette *Henvendelse til en Arbejdsgiver* med Forespørgsel om, hvorvidt og i bekræftende Fald i hvilket Tidsrum vedkommende trængende har været beskæftiget hos den paagældende Arbejdsgiver, og hvilken Løn han herved har indtjent.

Udviser en Arbejdsgiver Forsømmelighed ved Besvarelsen af saadanne fra et socialt Udvalg modtagne Forespørgsler, straffes han med Bøde, der tilfalder Statskassen.

Disse Bestemmelser har man i Arbejds- og Socialministeriet anset det for nødvendigt at faa gennemført samtidig med, at Arbejdskortene forsvinder i Henhold til den samtidig vedtagne Lov om Ændringer i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v. (se Side 442).

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting, idet dog i Folketinget Kommunerne undlod at stemme.

105. Lov om Ophævelse af visse Bestemmelser om Erlæggelse af en Afgift til vedkommende Kommunes Fattiggasse ved Omsætning af faste Ejendomme m. m. (Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen). [A. Sp. 3397. — C. Sp. 249 og 1067].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 534). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 585). 2. Beh. $1\frac{9}{3}$ (L. Sp. 617). 3. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 639). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{3}{3}$ (F. Sp. 3530). Partiernes Ordførere: Poul Hansen (Slagelse), Lorentzen, Carsten Raft,

Robert Mikkelsen og Steen. 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (F. Sp. 3637). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3844). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 170).

Ved Loven ophæves Reskript af 25. November 1778 angaaende Fattigvæsenet og Skolen i *Taaruby* Sogn paa Amager § 7, jfr. Kancelli Promemoria af 22. Januar 1803 angaaende Fattigvæsenet paa Amager. Endvidere ophæves Reskript af 23. December 1791 angaaende Fattigvæsenet og en Arbejdsanstalt i *Randers* Post 3, Anordning af 23. November 1798 om Skole- og Fattigvæsenet samt Degne- og Klokkerembederne i *Holbæk* Afsnit 2 § 1 samt Reskript af 30. Maj 1800 angaaende Fattiges Besørgelse og Betleris Afskaffelse samt nogen Indtægt for Skolekassen i *Slagelse*.

De Bestemmelser, som saaledes ophæves, stammer fra henholdsvis 1778, 1791, 1798 og 1800 og vedrører *Taaruby* Kommune samt *Randers*, *Holbæk* og *Slagelse* Købstæder. Ifølge de paagældende Bestemmelser skulde der ved *Omsætning af faste Ejendomme* erlægges en vis varierende *Afgift*, i intet Tilfælde over $\frac{1}{2}$ pCt. af Købesummen, til vedkommende Kommunes Fattigkasse. Ved den mere almindelige Ordning af Landets Fattigvæsen, som fandt Sted omkring Aar 1800, nemlig ved Planen for Københavns Fattigvæsens Indretning og Styrelse af 1. Juli 1799 og Røglémenterne af 5. Juni 1803 vedrørende Fattigvæsenet i Købstæderne og paa Landet, var der ogsaa tillagt Fattigkasserne Indtægter gennem Erlæggelse af særlige Afgifter henholdsvis ved Omsætning af faste Ejendomme og ved offentlige Auktioner over Varer og Løsøre. Disse almindelige Bestemmelser blev imidlertid ophævet ved Forsorgsloven af 20. Maj 1933. Grunden til, at man ikke samtidig ophævede de i Loven omhandlede specielle Bestemmelser vedrørende *Taaruby*, *Randers*, *Holbæk* og *Slagelse*, maa formentlig søges i, at man paa daværende Tidspunkt *ikke har været opmærksom paa disse Paabuds Eksistens*. De her omhandlede Afgifter stammer fra en Tid, hvor Tilvejebringelsen af Midlerne til sociale Formaal ikke berøede paa en saa fast og systematisk Ordning, som det nu er Tilfældet, og passer saaledes ikke ind i det nugældende System paa dette Omraade. I øvrigt synes de nævnte Afgifter at være indgaaet i vedkommende Kommunes Kasser og medgaa til Bestridelse af de kommunale Udgifter i Almindelighed og ikke særlig til Dækning af Udgifter vedrørende den offentlige Forsorg. Rent økonomisk har Afgifterne ikke haft større Betydning for de paagældende Kommuner idet de i de senere Aar kun har indbragt omkring 4400 Kr

aarlig i Taarnby, 7300 Kr. i Holbæk, 9900 Kr. i Slagelse og 10400 Kr. i Randers.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

106. Lov om Mælkehjælp. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 4847. — C. Sp. 2063 og 2249].

Fremsat i *Folketinget* $30/4$ (F. Sp. 4732). 1. Beh. $15/5$ (F. Sp. 5156). Partiernes Ordførere: Strøm, N. Chr. Christensen, Oda Christensen, Ragnhild Andersen og Kirsten Gloerfelt-Tarp. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. Chr. Christensen [Formand], Elin Appel, Krog, Harald Nielsen, Kirsten Gloerfelt-Tarp [Sekretær], Strøm, Bundvad, Rasmus Hansen, Kai Jensen, Victor Gram, Oda Christensen, Peder Jakobsen, Poul Sørensen, Ragnhild Andersen og Inger Merete Nordentoft). Betænkning (B. Sp. 1343) afgivet $21/6$. (Ordfører: N. Chr. Christensen). 2. Beh. $25/6$ (F. Sp. 6393). 3. Beh. $26/6$ (F. Sp. 6400). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1759). Partiernes Ordførere: Anna Rasmussen, Nikoline Winther, Lisbet Hindsgaul og Anna Westergaard. 2. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1766). 3. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1767). *Loven stadfæstet 4. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 362).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Til *svangre Kvinder*, der opfylder de økonomiske Betingelser for Optagelse eller Forbliven i en *statsanerkendt Sygekasse*, jfr. Folkeforsikringsloven § 6, ydes der ved Kommunalbestyrelsens Foranstaltning efter Forløbet af den 3. Svangerskabsmaaned $1/2$ Liter Sødmælk daglig. I 6 Maaneder efter Fødselen ydes der, saafremt Barnet lever, under samme Betingelser Moderen 1 Liter Sødmælk daglig.

§ 2. Der ydes ikke Mælkehjælp til Personer, der har Op- hold i Særforsorgsanstalter, paa Tuberkulosesanatorier, Svangrehjem o. lign., eller til Børn, der er anbragt paa Børnehjem.

Det paahviler Kommunalbestyrelsen at paase, at der ikke ydes Mælkehjælp til Personer, der hører til Landhus- holdninger o. lign., der selv producerer Mælk.

Ydelse af Mælkehjælp finder kun Sted, saafremt der rettes *Henvendelse til Kommunalbestyrelsen* herom, eventuelt efter Anvisning af vedkommende Mødrehjælpsinstitution.

§ 3. De af en Kommunalbestyrelse i Henhold til denne Lov truffne Afgørelser kan *indankes* for vedkommende Amtmand, for saa vidt angaar de i Forsorgslovens § 50, Stk. 1, 2. Pkt., nævnte Kommuner for Arbejds- og Socialministeren, hvilke Myndigheders Afgørelser er endelige.

§ 4. Af Kommunernes *Udgifter* i Henhold til denne Lov refunderes $\frac{2}{3}$ af Statskassen, medens $\frac{1}{3}$ afholdes af Opholdskommunen uden Adgang til Refusion.

Arbejds- og Socialministeren bemyndiges til at yde Kommunerne *Forskud* paa den dem tilkommende Refusion efter de i Forsorgslovens § 80 fastsatte Regler. Fornøden Berigtigelse af Refusionen finder Sted som foreskrevet i samme Lovs § 81.

§ 5. *Overtrædelser* af de i Medfør af denne Lov fastsatte Bestemmelser *straffes* med Bøder ikke under 20 Kr., i Gentagelsestilfælde ikke under 40 Kr. Bøderne tilfalder Statskassen.

§ 6. Denne Lov træder i Kraft den 1. Juli 1946. Fra samme Tidspunkt ophæves § 239 i Lov om offentlig Forsorg, jfr. Bekendtgørelse Nr. 337 af 29. Juli 1942.

Arbejds- og Socialministeren fastsætter de nærmere Regler med Hensyn til Lovens Gennemførelse.

Efter Forsorgslovens § 239 har Opholdskommunen hidtil været berettiget til inden for et Tidsrum af 6 Maaneder efter en Fødsel i Trangstilfælde og efter en Læges Anvisning at yde den diegivende Moder indtil 1 Liter Sødmælk daglig. Hjælpen, der i særlige Tilfælde ogsaa kunde ydes den Moder, der ikke eller kun delvis ammer sit Barn, ydedes som Særhjælp uden Retsvirkninger. Endvidere var der som et Led i den midlertidige Lovgivning om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler, der var i Kraft indtil 30. Juni 1946, af Statskassen stillet visse Beløb til Raadighed for Kommunerne til Hjælp til svangre Kvinder til Indkøb af Mælk, jfr. § 3, Stk. 2, i Lovanordning af 20. Marts 1945. I Finansaaret 1945—46 drejede det sig om 684 500 Kr., og det var efter Lovanordningen overladt til Kommunerne selv at fordele de bevilgede Beløb.

Denne Ordning erstattes nu af Bestemmelserne i den heromhandlede Lov, der i væsentlig Grad udvider Adgangen til Opnaelse af Mælkehjælp.

Det var oprindeligt foreslaaet, at kun Personer med en Aarsindtægt svarende til ufaglærte Arbejderses Løn skulde falde ind under Lovens Bestemmelser, men man enedes i Folketinget om at udvide Kredsen af berettigede, saa at den kom til at omfatte alle under Sygekassegrænsen. Samtidig blev det bestemt, at Staten kun skulde bære $\frac{2}{3}$ af Udgiften i Stedet for som efter det oprindelige Forslag hele Udgiften.

I den ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

Den *Udgift*, som Mælkehjælpen vil medføre for det offentlige, er anslaaet til 5,1 Mill. Kr. for et Aar (efter det oprindelige Forslag 2,4 Mill. Kr.), idet man regner med Ydelse af Mælkehjælp til 54 000 Kvinder.

I Forbindelse med Mælkehjælpen blev forskellige af *Befolkningsskmissionen* rejste Spørgsmaal drøftet i det af Folketinget nedsatte Udvalg, og Udvalget fremhæver i sin Betænkning Ønskeligheden af, at disse Problemer — Moderskabshjælp m. v. — tages op til Behandling snarest.

107. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 20. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler, jfr. Lov Nr. 442 af 1. Oktober 1945. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 2793. — C. Sp. 61 og 101].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{29}{11}$ (F. Sp. 508). 1. Beh. $\frac{5}{12}$ (F. Sp. 766). Partiernes Ordførere: Strøm, N. Chr. Christensen, Christmas Møller, Petra Petersen, Aage Fogh og Stærmose. 2. Beh. $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 886). 3. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1015). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 219). Partiernes Ordførere: Th. Jensen, Stegger Nielsen, Johanne Dahlerup-Petersen og Oluf Johansen. 2. Beh. $\frac{14}{12}$ (L. Sp. 226). 3. Beh. $\frac{17}{12}$ (L. Sp. 251). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 600).

Ved Lov Nr. 442 af 1. Oktober 1945 (Aarvog 1945, Side 223) blev Gyldigheden af ovennævnte Lovanordning forlænget indtil Udgangen af December Maaned 1945. Den forlænges herved yderligere til *31. Marts 1946*, men med ændrede Beløb. Dels er den samlede Bevilling forhøjet fra 14 Mill. Kr. til 17 Mill. Kr., idet Socialministeriet allerede ved Gennemførelsen af Loven af 1. Oktober 1945 regnede med, at der i Vinterhalvaaret 1945—46 vilde blive Brug for

i alt 31 Mill. Kr. til Uddeling af Rabatkort, dels har man ved Bevillingens Fordeling paa de forskellige Arter af Levnedsmidler taget Hensyn til Smørrationens Nedsættelse med $\frac{1}{6}$ og til, at der i særlig Grad var Trang til en Forhøjelse af det til Hjælp til Køb af Oksekød m. v. fastsatte Beløb.

Ifølge Loven kan der i Januar Kvartal 1946 anvendes følgende Beløb til de nedenfor nævnte Formaal (Tallene i Parentes angiver de tilsvarende Beløb for Oktober Kvartal 1945):

Til Køb af Oksekød, Hestekød, Fjerkræ, Flæsk, Svinekød, Fisk og Klipfisk	8 130 000 Kr.	(6 000 000 Kr.)
Til Køb af Sødmælk	4 670 000 —	(3 830 000 —)
Til Uddeling af Smørrabatkort	4 200 000 —	(4 170 000 —)

Der er herefter for hele Finansaaret 1945—46 stillet i alt 50 Mill. Kr. til Raadighed til Uddeling af Rabatkort af den heromhandlede Art, nemlig 22 280 000 Kr. til Køb af Kød og Fisk m. v., 13 690 000 Kr. til Køb af Sødmælk og 14 030 000 Kr. til Smørrabatkort.

Som nævnt i Bemærkningerne til Forslaget til Loven af 1. Oktober 1945 har det været overvejet at ændre Rabatlovgivningen saaledes, at Rabatkortene udleveres de trængende efter faste Regler og med bestemte Beløb. En saadan *Rationalisering af Rabatlovgivningen* overvejedes, efter hvad *Arbejds- og Socialministeren* oplyste, stadig, men det var foreslaaet endnu i et Kvartal at opretholde den hidtidige Ordning, da et af Arbejds- og Socialministeriet nedsat Udvalg angaaende denne Sag endnu ikke havde afgivet Betænkning. Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

108. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 20. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler. (Arbejds- og Socialminister *Søren P. Larsen*). [A. Sp. 4091. — C. Sp. 1161 og 1191].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3971). 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3978). Partiernes Ordførere: Strøm, N. Chr. Christensen, Christmas Møller, Aksel Larsen, Aage Fogh og Hoff. Henvist

til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. Chr. Christensen [Sekretær], Krog, Lorentzen, Harald Nielsen, Aage Fogh, Strøm, Bundvad, Bording, Rasmus Hansen, Kai Jensen, Christmas Møller [Formand], Karl Olsen, Hans Thyge Jacobsen, Aksel Larsen og Svend Nielsen). Betænkning (B. Sp. 971) afgivet $29/3$. (Ordfører: Christmas Møller). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 4019). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 4020). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 971). Partiernes Ordførere: Stumph, Stegger Nielsen, Jørgen Jørgensen og Oluf Johansen. 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 978). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 990). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 168).

Ved Lov Nr. 442 af 1. Oktober 1945 og Lov Nr. 600 af 21. December 1945 blev Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 20. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler forlænget henholdsvis indtil Udgangen af December 1945 og Marts 1946. Ordningen forlængedes herved yderligere for tre Maaneder, saaledes at det blev muligt for Kommunerne i Perioden 1. April—30. Juni 1946 at yde Rabatkort til de af Loven omfattede Personer i samme Omfang som hidtil.

Dette begrundedes i Bemærkningerne til Lovforslaget med, at Overvejelserne vedrørende en Ændring af Alders- og Invalidelovgivningen endnu ikke var tilendebragt, idet Rabatordningen for en meget væsentlig Del kom Alders- og Invalidentenyderne til Gode.

Lovforslaget behandledes i Folketinget i Forbindelse med et socialdemokratisk og et kommunistisk Lovforslag, der havde tilsvarende Indhold, men hvis Bestemmelser skulde gælde i henholdsvis 1 Aar og $1/2$ Aar. Begge de to sidstnævnte Forslag forkastedes.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget udtalte Ordføreren (Christmas Møller): »Som det fremgaar af Betænkningen, indstilles Regeringsforslaget til Vedtagelse uforandret. Endvidere er man i Udvalget blevet enig om, at i det Øjeblik der ikke kan forventes Gennemførelse af den af den højtærede Minister bebudede Ændring af Sociallovgivningen, maa Rabatordningen forlænges, for at den nye Rigsdag kan faa en rimelig Tid til sit Arbejde, og Udvalget vil i saa Fald foreslaa, at den forlænges Aaret ud. Jeg vil endvidere gerne gøre opmærksom paa, at Stillingen i Udvalget er denne, at naar Regeringsforslaget her er vedtaget, vil Udvalget kunne fortsætte sit Arbejde med de to private Lovforslag. Det eksisterer altsaa

videre, og det er ogsaa en Forudsætning, klart tilkendegivet i Udvalget fra alle Sider, at saafremt Stillingen skulde blive den, at man ikke kunde blive færdig med Socialministerens Forslag, eller det ikke skulde komme, da vil disse Forslag blive ført frem i April Kvartal, saaledes at der kan blive en Behandling af dem, hvad enten Rigsdagen tager Sommerferie eller hjemsendes. Men i øvrigt gælder jo meget stærkt den Bestemmelse, der staar i Betænkningen om Løfte fra alle Sider om Rabatordningens Forlængelse, hvis vi ikke faar Socialministerens Forslag.

Paa hele Udvalgets Vegne skal jeg herefter indstille Regeringsforslaget til Vedtagelse.»

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

109. Lov om Størrelsen af de Beløb, som Kommunerne vil kunne anvende som Huslejetilskud til Aldersrentenydere. (Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen). [A. Sp. 3929. — C. Sp. 279 og 1145].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 599). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 670). Partiernes Ordførere: Anna Rasmussen, Bækgaard, Jørgen Jørgensen og Oluf Johansen. 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 694). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 700). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3902). Partiernes Ordførere: Rasmus Hansen, Holm, Hans Thyge Jacobsen, Ragnhild Andersen og Johs. Christiansen. 2. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3928). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3974). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 173).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Det i § 32 i Lov Nr. 122 af 7. Maj 1937 om Ændringer i Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring, jfr. Lov Nr. 134 af 13. Marts 1943, omhandlede Huslejetilskud til Aldersrentenydere vil for Regnskabsaaret 1946—47 kunne ydes med 5 pCt. og for Regnskabsaarene 1947—48, 1948—49, 1949—50 og 1950—51 med henholdsvis 4, 3, 2 og 1 pCt. af Grundbeløbene af de Aldersrenter, som i det foregaaende Regnskabsaar er udbetalt til Kommunen, dog med Fradrag af det Beløb, som i Henhold til § 15 i den fornævnte Lov af 7. Maj 1937 opføres som Aldersrenteudgift til Boligbyggeri.

§ 2. Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1946.

Ved Loven af 7. Maj 1937 om Ændringer i Folkeforsikringsloven blev der givet Hjemmel for at *yde Kommunerne et Driftstilskud til billige Boliger for Aldersrentenydere*. Herved tilsigtede man baade at skabe bedre Boligforhold for de gamle og at konsolidere Aldersrenteordningen ved at sørge for, at Kommunerne stadig havde gode Boliger, som de paa rimelige Vilkaar kunde stille til Disposition for Aldersrentenyderne. Driftstilskuddet ydes paa den Maade, at Kommunerne inden for visse nærmere fastsatte Grænser kan opføre $\frac{4}{5}$ af Under-skuddet ved Driften af de billige Boliger som Aldersrenteudgift med indtil 5 pCt. af Grundbeløbene af de Aldersrenter, som i det foregaaende Regnskabsaar er udbetalt i Kommunen. Man var i 1937 klar over, at Kommunerne ikke straks kunde udnytte dette Tilskud fuldt ud, og derfor stillede man ved Overgangsbestemmelsen i Lovens § 32 for de første 5 Aar de fulde 5 pCt. af Aldersrentegrundbeløbene, der i det foregaaende Aar er udbetalt i Kommunen, til Raadighed til Ydelse af *Huslejetilskud*. Kommunen skulde dog i dette Beløb fradrage de Beløb, der blev opført som Aldersrenteudgift til Drift af de billige Boliger.

For at opmuntre Kommunerne til at bygge de billige Boliger til de gamle bestemte man samtidig, at Huslejetilskud gradvis skulde bortfalde i Løbet af de efterfølgende 4 Aar, nemlig Aarene 1942-43—1945-46. I disse Aar skulde Huslejetilskud kun kunne ydes inden for en Grænse af henholdsvis 4, 3, 2 og 1 pCt. af Grundbeløbene af de Aldersrenter, som i det foregaaende Regnskabsaar er udbetalt til Kommunen.

I Foraaret 1943 blev det imidlertid klart, at Forudsætningen for den gradvise Nedsættelse af Huslejetilskuddene var faldet bort, fordi man ikke havde tilstrækkeligt med Materialer til at bygge de billige Boliger for Aldersrentenydere, og ved Lov af 13. Marts 1943 blev det derfor bestemt, at det omhandlede Huslejetilskud skulde kunne ydes fortsat med 5 pCt. i Regnskabsaarene 1942—43 og 1943—44 og derefter i Regnskabsaarene 1944-45—1947-48 med henholdsvis 4, 3, 2 og 1 pCt.

Ved to Lovanordninger af Maj 1944 og Marts 1945 blev der endvidere paa Grund af Materiale mangelen bevilget Huslejetilskud med 5 pCt. for Regnskabsaarene 1944—45 og 1945—46. For at man ikke skulde være bundet for langt ud i Fremtiden, blev der derimod ikke ved de to Lovanordninger truffet Bestemmelse om ogsaa at udskyde Paabegyndelsen af den gradvise Nedgang i Tilskuddet til 1946—47.

Da Materiale mangelen ogsaa i de sidste Aar har bevirket, at det ikke har været muligt at gennemføre Byggeriet af billige Boliger til Aldersrentenydere i det planlagte og nødvendige Omfang, har Ministeriet anset det for rigtigt, at den gradvise

Nedsættelse af de Beløb, som Kommunerne kan anvende til Huslejetilskud, paa tilsvarende Maade som ved Loven af 13. Marts 1943, udskydes yderligere, saa at Kommunerne ogsaa vil kunne yde Huslejetilskud paa 5 pCt. i Regnskabsaaret 1946—47, og saaledes at Nedsættelsen af de Beløb, Kommunerne kan anvende til Huslejetilskud, paabegyndes fra og med Regnskabsaaret 1947—48.

I Overensstemmelse hermed fremsatte Arbejds- og Socialministeren Forslag til den heromhandlede Lov, der vedtoges enstemmigt og uændret i begge Ting.

Udgiften ved Lovens Gennemførelse er skønsmæssigt anslaaet til 8,8 Mill. Kr., fordelt paa 5 Aar med en Merudgift paa i alt 4,7 Mill. Kr. i Regnskabsaarene 1946—47 og 1947—48 og med en Udgift paa i alt 4,1 Mill. Kr. i de derefter følgende 4 Regnskabsaar. Heraf vil $\frac{1}{7}$ eller i alt omkring 5 Mill. Kr. være at afholde af Statskassen i Medfør af § 65, Stk. 3, i Lov om Folkeforsikring.

110. Lov om midlertidig Udvidelse af den offentlige Skolebespisning. (Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen). [A. Sp. 3933. — C. Sp. 281 og 1143].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 601). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 674). Partiernes Ordførere: Th. Jensen, Esther Malling Pedersen, Bonnichsen og Anna Westergaard. 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 695). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 700). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3894). Partiernes Ordførere: Alfred Andreassen, Elin Appel, Karl Olsen, Petra Petersen, Kirsten Gloerfelt-Tarp og Aidt. 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3928). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 2973). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 166).

Efter Lov om offentlig Forsorg § 286 kan en Kommunalbestyrelse yde Bidrag til Foreninger, som i Maanederne *November—Marts* vederlagsfrit yder Skolebørn fra ubemidlede Hjem i Kommunen et Maaltid tilstrækkelig nærende Mad i Skoletiden. Efter samme Lovs § 287 skal derhos det sociale Udvalg, naar Skolen indberetter, at et skolesøgende Barn af ubemidlede Forældre lider under utilstrækkelig Ernæring — efter at have indhentet Erklæring fra den eventuelle Skolelæge — drage Omsorg for, at der vederlagsfrit i Maanederne *November—Marts* hver Skoledag ydes Barnet et Maaltid tilstrækkelig nærende Mad i Skoletiden, dog kun hvis Foræl-

drene ønsker dette. Kommunerne er berettigede til at kræve deres direkte Udgifter til Skolebespisning i Henhold til de nævnte Bestemmelser erstattet med en efter Kommunens Udgift afpasset forholdsvis Andel i et Beløb paa 100 000 Kr., som Staten stiller til Raadighed i nævnte Øjemed; dog kan ingen Kommune oppebære mere i Statstilskud end $\frac{1}{3}$ af sine nævnte Udgifter i vedkommende Regnskabsaar.

Under Hensyn til de Vanskeligheder, som det under Krigens og Besættelsestidens usikre Vareforsyningsforhold maatte volde økonomisk daarligt stillede Familier at skaffe deres Børn en tilstrækkelig sund og nærende Kost, blev det i §§ 286—87 fastsatte Tidsrum for Ydelsen af offentlig Skolebespisning ved Lov Nr. 152 af 31. Marts 1941 for Finansaaret 1941—42 udvidet til at omfatte *hele Aaret*, og ved aarlige midlertidige Love er denne Udvidelse herefter blevet opretholdt, senest ved Lovanordning af 20. Marts 1945 gældende for Finansaaret 1945—46. Den forlænges herved yderligere til *Udgangen af Marts 1947*.

I Loven af 31. Marts 1941 blev *Maksimumsbeløbet for Statskassens Tilskud* for Finansaaret 1941—42 fastsat til 400 000 Kr. under Hensyn til, at Kommunernes samlede Udgifter til Skolebespisning i Aarene fra Forsorgslovens Ikrafttræden og til 1939—40 var steget fra ca. 362 000 Kr. til godt 1 Mill. Kr., saa at Kommunerne med det hidtil ydede Statstilskud i Henhold til § 288 kun fik knap $\frac{1}{10}$ af Udgifterne refunderet fra Statskassen. Som Følge af den ovennævnte Udvidelse af Tidsrummet for Ydelsen af offentlig Skolebespisning og den stedfundne betydelige Prisstigning er Kommunernes Udgifter til Skolebespisning steget yderligere siden Krigens Begyndelse og har i de sidste Aar beløbet sig til $2\frac{1}{2}$ —3 Mill. Kr. aarligt, hvoraf Københavns Kommunes Andel udgør ca. Halvdelen. Ved de senere midlertidige Love er Maksimumsbeløbet for Statens Tilskud derfor ogsaa blevet forhøjet yderligere og har fra Finansaaret 1943—44 været fastsat til 1,3 Mill. Kr. aarligt, hvoraf der i Finansaarene 1943—44 og 1944—45 er anvendt henholdsvis 928 627 Kr. og 867 113 Kr.

Under Hensyntagen til at Kommunernes Udgifter til Skolebespisning i Finansaaret 1946—47 næppe kan antages væsentlig at ville overstige de i de senere Aar hertil med-

gaaede Beløb, men at man paa den anden Side vil anse det for rimeligt, at Statens Tilskud kommer til at svare til den ene Trediedel af samtlige Udgifter, som danner Maksimum for, hvad Kommunerne kan forvente at faa refunderet af Statskassen, stilles der i den heromhandlede Lov for Finansaaret 1946—47 et Beløb af 1 Mill. Kr. til Raadighed til delvis Dækning af Kommunernes Udgifter til Skolebespising.

洛夫orslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

111. Lov om Tillæg til Lov Nr. 158 af 29. Marts 1943 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v., jfr. Lov Nr. 297 af 22. Juni 1945. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Fibiger*). [A. Sp. 2553. — C. Sp. 1 og 41].

Fremsat i *Folketinget* ^{2/10} (F. Sp. 20). 1. Beh. ^{3/10} (F. Sp. 26). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Poul Thomsen og Harald Petersen. 2. Beh. ^{3/10} (F. Sp. 29). 3. Beh. ^{3/10} (F. Sp. 46). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{3/10} (L. Sp. 7). Partiernes Ordførere: Fløtkjær, Villemoes, Jørgen Jørgensen og Fr. Kristiansen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fløtkjær, Josef Andersson, C. E. Christiansen, Fornæs, Hans Hansen, P. C. Petersen, Stumph, Fr. Kristiansen, Lannung, Jepsen Christensen, Hauch, Villemoes [Sekretær], Foss, Jørgen Jørgensen og Schauermann [Formand]). Betænkning (B. Sp. 15) afgivet ^{4/10}. (Ordfører: Schauermann). 2. Beh. ^{4/10} (L. Sp. 117). 3. Beh. ^{4/10} (L. Sp. 119). *Loven stadfæstet 9. Oktober 1945.* (Lov-Tid. Nr. 498).

I Loven bestemmes, at i det Omfang, Hensynet til Danmarks Stilling som Medlem af de allierede Nationer nødvendiggør det, vil *Udfærdigelse af Indførsels- og Udførselstilladelser* og andre Tilladelser i Henhold til Lov Nr. 158 af 29. Marts 1943 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v., jfr. Lov Nr. 297 af 22. Juni 1945, kunne *nægtes Virksomheder, hvis Bank- eller Sparekassekonti m. v. er spærret* i Medfør af Lov Nr. 275 af 13. Juni 1945 om Spærring af visse Bankkonti m. v. eller Handelsministeriets Bekendtgørelse af 5. Maj 1945 angaaende Spærring af visse Bank- og Sparekassekonti m. v.

Som Begrundelse herfor anføres i Bemærkningerne til det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag, at Danmark som Medlem af de allierede Nationer er »forpligtet til at yde sin Medvirken til Opnaaelse af de endelige økonomiske Krigsmaal, herunder Opnaaelse af *fuld Kontrol med hele det tyske økonomiske Liv*, indbefattet Kontrol med tysk Formue uden for Tyskland. Det var derfor nødvendigt her i Landet ligesom i de andre Lande at indføre en *Kontrol med Udlandsposten* med det Formaal at forhindre tysk Kapitalflugt.

Som Betingelse for at faa Tilladelse til at føre Korrespondance med Udlandet om forretningsmæssige Transaktioner maatte man stille Krav bl. a. om, at vedkommende Firmas Ledelse ikke var tiltalt for eller kunde forventes tiltalt for Overtrædelse af Lovene om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed.

Som Resultat af en for nylig i Paris afholdt allieret Konference, hvor ogsaa Danmark var repræsenteret, ventes *Censuren af Posten til andre Lande end Tyskland, Østrig og Japan ophævet* i en Række Lande, derunder Storbritannien og U. S. A. Det er ønskeligt, at ogsaa den her i Landet indførte Kontrol med Udlandsposten ophæves i tilsvarende Omfang. De to nævnte Stormagter bevarer dog deres Kontrol med Handelssamkvemmet med de tidligere fjendtlige Lande og med tysk kontrolerede Firmaer i andre Lande ved Hjælp af deres *særlige Lovgivning om Handel med Fjenden* (»Trading with the enemy«). En Betingelse for Ophævelsen af den her i Landet etablerede Kontrol er det derfor, at der her træffes lignende Foranstaltninger til Kontrol med Handelssamkvemmet med Fjenden.

To Foranstaltninger er herved paakrævede:

1. at der i alle Indførsels- og Udførselstilladelser indsættes en Klausul om, at det er et Vilkaar for Tilladelsen, at Varer ikke købes af eller sælges til Firmaer, der er optagne i de engelske eller amerikanske »Sortlister« (»Statutory list« og »Proclaimed list«),
2. at saadanne Tilladelser ikke gives til Virksomheder, hvis Bank- eller Sparekassekonti m. v. er spærret i Medfør af Lov Nr. 275 af 13. Juni 1945 om Spærring af visse Bankkonti m. v. eller Handelsministeriets Bekendtgørelse af 5. Maj 1945,

Medens den første Foranstaltning vil kunne gennemføres administrativt i Medfør af de i Vareforsyningsloven indeholdte Bemyndigelser, kræver den anden Foranstaltning ny Lovhjemmel.«

Det var med Henblik herpaa, man havde udarbejdet Forslaget til den heromhandlede Lov.

Ved Lovforslagets Fremsættelse den 2. Oktober 1945 oplyste *Handelsministeren*, at man — i Forventning om en meget hurtig Gennemførelse af Lovforslaget — allerede samme Dag havde ophævet den hidtil udøvede Brev-, Telegraf- og Telefoncensur, bortset fra Forbindelsen med Tyskland, Østrig og Japan.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

112. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 158 af 29. Marts 1943 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3315. — C. Sp. 213 og 215].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2821). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2942). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Himmelstrup, Christmas Møller, Fuglsang og N. P. Andreasen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Himmelstrup [Formand], Jørgen Gram, Hauch, Axel Kristensen, N. P. Andreasen, Gustav Pedersen, Alsing Andersen, Bording, V. Buhl, Hartvig Frisch, Christmas Møller [Sekretær], Halfdan Hendriksen, Rytter, Fuglsang og Nørlund). Betænkning (B. Sp. 353) afgivet $\frac{6}{3}$. (Ordfører: Himmelstrup). 2. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 2986). 3. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 2992). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 563). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Hauch, Jørgen Jørgensen og Fr. Kristiansen. 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 582). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 583). *Loven stadfæstet 25. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 113).

Loven om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger m. v. blev ved Lovanordning Nr. 91 af 9. Marts 1945 forlænget indtil Udgangen af Marts 1946 og forlænges herved yderligere til *Udgangen af Marts 1947*.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte *Handelsministeren*, at han ved nøje Overvejelse af Sagen var kommet til det Resultat, at de Regeringen tillagte Beføjelser burde opretholdes i det hidtidige Omgang. Regeringen saa det som sin Opgave at paalægge den frie Erhvervsudøvelse saa faa Indskrænkninger som foreneligt med samfundsmæssige Forbrugerhensyn, men paa de Omraader, hvor Tiden endnu ikke var moden til Ophævelse af de regulerende Bestemmelser, fordi Forsyningsmulighederne ikke gav den tilstrækkelige Basis for en Konkurrence, som kunde regulere Priserne paa effektiv Maade,

maatte man opretholde de ekstraordinære Bestemmelser i fornødent Omfang. I Samarbejde med Erhvervsorganisationerne vilde man imidlertid søge gennemført en *Forenkling af Lovens Administration* ved Overdragelse til Erhvervene af en væsentlig Del af de hidtil af Administrationen varetagne Opgaver, som det ogsaa var ønsket fra Erhvervenes Side. Paa denne Maade vilde man forhaabentlig kunne faa tilvejebragt Ekspeditions- og Arbejdsforhold, der var mere tilfredsstillende for alle Parter. Ministeren omtalte i den Forbindelse, at *Vareforsyningsdirektoratet* fra talrige Sider havde været udsat for en *Kritik*, der var meget haard, og som skød en Del over Maalet. Direktoratet gjorde efter Ministerens Opfattelse sit bedste for at faa Sagerne fra Haanden paa en tilfredsstillende Maade, men Vanskelighederne var store, og de blev ikke mindre ved, at en ikke altid lige sagligt formet Kritik følte som uretfærdig af Personalet og bevirkede, at adskillige forlod Direktoratet for at tage anden Beskæftigelse. Ministeren ventede sig imidlertid gode Resultater af den paatænkte *Udbygning af Samarbejdet med Erhvervene*. I øvrigt var det Hensigten, at Forretningsgangen skulde forenkles og rationaliseres mest muligt under dette Samarbejde.

»Der har,« udtalte Ministeren senere i sin Tale, »fra forskellige Sider været rejst Kritik imod Ordningen af Importforholdene paa *Sterlingomraadet*, saaledes som denne er tilrettelagt i September Maaned i Fjor. Det hævdes, at der er foretaget store Indkøb af unødvendige Varer. Fra Myndighedernes Side er man opmærksom herpaa, og Skridt er allerede gjort til at *standse urimelig Luksusimport*, hvor Anledning til at befrygte saadan ellers maatte være til Stede. I øvrigt drejer det sig om i Forhold til den samlede Import ret betydningsløse Importbeløb, men selvfølgelig skal man være opmærksom paa Forholdet, og nogle nødvendige Foranstaltninger i saa Henseende har vi allerede truffet.«

Ved Sagens 1. Behandling i Folketinget gav samtlige Ordførere Tilsagn om Medvirken til Gennemførelse af Lovforslaget. Den Maade, hvorpaa Loven var blevet administreret, gav imidlertid Anledning til nogen Kritik, idet der fra flere Sider blev gjort gældende, at der indførtes for mange Varer af ikke absolut nødvendig Karakter.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling modtog Udvalget fra Handelsministeriet en Række Aktstykker indeholdende Oplysninger om Landets almindelige og erhvervsmæssige Stilling, herunder de i den senere Tid med en Række Lande afsluttede Betalings- og Vareudvekslingsaftaler. Disse Aktstykker er aftrykt i et Bilag til Betænkningen.

Ved 2. Behandling henlede *Alsing Andersen* (S.) bl. a. Opmærksomheden paa, at der i Tiden indtil 6. Februar 1946 var

»disponeret for over 711 Mill. Kr. til Indkøb i England, saaledes at det Tilgodehavende, vi tidligere har haft i England, nu er forvandlet til en Gæld paa ca. 100 Mill. Kr. Den højtærede Handelsminister har oplyst, at disse Dispositioner har fundet Sted i stigende Tempo i Løbet af de sidste Maaneder. Det forekommer os, at det er beklageligt, man har ladet staa til saa længe, altsaa at man ikke paa et tidligere Tidspunkt har søgt at faa Haand i Hanke med denne Udvikling. Nu maa vi jo haabe, at der ikke er sket alvorlig og uoprettelig Skade derved. Det vil Tiden vise. Vi haaber i alt Fald, at den højtærede Handelsminister og Regeringen vil opfatte den Udvikling, der er foregaaet, som en alvorlig Advarsel med Hensyn til at passe paa Udviklingen i den kommende Tid«.

I Overensstemmelse hermed gjorde *Christmas Møller* (K.F.) gældende, at de foreliggende Oplysninger i høj Grad understregede Nødvendigheden af, at Staten har et Instrument som Varedirektoratet, et Instrument, som i den nærmest kommende Tid snarest maatte bruges stærkere end i de forudgaaende Maaneder.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

113. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 117 af 30. Marts 1940 om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3441. — C. Sp. 333 og 1119].

Fremsat i *Folketinget* $1^{9/3}$ (F. Sp. 3146). 1. Beh. $2^{2/3}$ (F. Sp. 3427). Partiernes Ordførere: Bollerup Madsen, Jensen-Broby, Stæhr Johansen, Holst, Aage Fogh og Hoff. 2. Beh. $2^{5/3}$ (F. Sp. 3574). 3. Beh. $2^{6/3}$ (F. Sp. 3634). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2^{7/3}$ (L. Sp. 773). Partiernes Ordførere: Henry Hansen, Jens Jensen, Jørgen Otsen og Axel Christensen. 2. Beh. $2^{8/3}$ (L. Sp. 820). 3. Beh. $2^{8/3}$ (L. Sp. 862). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 125).

Ovennævnte Lov, der senest er forlænget ved Lovanordning Nr. 50 af 4. Marts 1944, udløb den 31. Marts 1946, men fik ved den heromhandlede Lov sin Gyldighed forlænget til *Udgangen af Marts 1948*, saa at der i Finansaarene 1946—47 og 1947—48 stilles tilsvarende Beløb til Raadighed som i 1940—41 og de efterfølgende 5 Finansaar. Lovens Indhold er følgende:

§ 1. Lov Nr. 117 af 30. Marts 1940 om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser forbliver i Kraft indtil Udgangen af Marts Maaned 1948, saaledes at der i Overensstemmelse med nævnte Lovs Forskrifter inden for det angivne Tidsrum kan stilles til Raadighed:

til *Udlaan til Industri- og Haandværksvirksomheder* (§§ 2 og 7, jfr. § 11) henholdsvis 2 Mill. Kr. og 4 Mill. Kr.,

til Fremme af Bestræbelser for *Indvinding af nye Omraader for dansk Produktion* (§ 13) 150 000 Kr.,

til Fremme af *Eksportmulighederne* for danske Produkter og til Støtte for Eksporten af disse (§ 16) 200 000 Kr., samt i Form af *Garantier*:

til Fremhjælpning af forbedret Teknik m. v. inden for Industrien og til Støtte for Industrien ved Overtagelse af *store Leverancer til Indlandet* (§ 1) 4 Mill. Kr. (heri indbefattet allerede løbende Garantier).

til Fremme af *Haandværkets Produktion* (§ 6) 200 000 Kr. (heri indbefattet allerede løbende Garantier) og

til Fremme af *Eksporten af danske Produkter* (§ 14) 70 Mill. Kr. (heri indbefattet allerede løbende Eksportkredit).

§ 2. Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1946 og bortfalder med Udgangen af Marts Maaned 1948.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte *Handelsministeren*, at Handelsministeriet i Slutningen af Besættelsestiden havde anmodet *Statens Eksportkredit-Udvalg*, der i den Anledning blev tiltraadt af en yderligere Repræsentation for Handel og Industri, om med Henblik paa Forholdene efter Krigen at ville overveje, om Udbygning af de allerede bestaaende Foranstaltninger til Støtte for Eksporten eller Gennemførelse af nye Foranstaltninger vilde være betimelig. Man maatte forudse, at Eksportspørgsmaalet vilde være af stor Betydning for os efter Krigen, og Handelsministeriet lagde derfor Vægt paa, at der fandt en Drøftelse Sted af disse Problemer, for at man kunde staa saa vel rustet som muligt over for Fremtidens Opgaver paa dette Omraade. Udvalget havde i den forløbne Tid i Overensstemmelse hermed tilvejebragt et værdifuldt Overblik over, hvad der var gjort, og tillige overvejet, hvad der videre kunde gøres.

Saa vel fra de i Eksporten interesserede Erhvervsvirksomheder som fra Statens og Organisationernes Side er der gennem Aarene udført et betydeligt Arbejde paa dette Omraade, og Resultatet af de stedfundne Drøftelser blev, at man skulde

fortsætte efter de hidtidige Linier for saaledes bedst muligt at udnytte de indvundne Erfaringer og videreføre det med Held paabegyndte Arbejde. Man var inde paa Tanken om — jævnsides med den forestaaende Udsendelse af *Handelsattacheer* — at danne et *Eksportraad* med en bredere Repræsentation for Erhvervsinteresserne i Lighed med, hvad man har etableret i forskellige andre Lande. Fra Handelens Side var man interesseret i denne Tanke, men fra Industriens Side, hvis Stilling man i dette Spørgsmaal ogsaa maa tillægge megen Vægt, mente man, at et Eksportraad vilde virke for tungt, og Industrien har derfor lagt megen Vægt paa, at man i Stedet for at oprette et Eksportraad fortsat søger at støtte Eksporten gennem Eksportkredit-Ordningen og gennem de i øvrigt bestaaende Organer.

Angaaende den hidtidige Udnyttelse af Loven henviste Ministeren til de udførlige Oplysninger, som findes herom i Motiverne.

Lovforslaget mødte paa *Rigsdagen* Tilslutning fra alle Sider og gennemførtes enstemmigt i begge Ting. Flere af Ordførerne mente imidlertid, at Administrationen af Loven var noget for omstændelig, og at der i mange Tilfælde stillede for strenge Krav med Hensyn til Sikkerheden. Desuden fremsattes der Ønske om Nedsættelse af Rentefoden. I *Landstinget* henstillede *Axel Christensen*, at man i den nærmeste Fremtid overvejede at fremme en yderligere Finansiering af Haandværksvirksomheder mere direkte i Forbindelse og Forstaaelse med Haandværkernes faglige Organisationer, end denne Lov giver Adgang til. »Jeg er fuldt ud klar over, at de faglige Haandværkerorganisationer selv maa gøre en Indsats med Overtagelse af Garantien for Laanene, hvis det skal lykkes at træffe en Ordning, som i betydeligt højere Grad end den nuværende virkelig kan blive en økonomisk Støtte for Haandværket. Jeg tror, man maa gaa den Vej, jeg her har nævnt: at Haandværkerne selv overtager Garantien og dermed ogsaa den væsentligste Del af Administrationen.

Netop som Tiderne har formet sig, vil der i den Tid, der nu kommer, i høj Grad blive Brug for, at ny Kapital staar til Raadighed. Vi maa være klar over, at alle de unge Haandværkere, som i Dag skal ind i egen selvstændig Virksomhed, staar over for Finansieringsbetingelser af en saadan Karakter, at de i Almindelighed straks kommer ud i store, løse Gældsforpligtelser, der hemmer deres frie Udvikling mange Aar frem i Tiden. Jeg tror ikke, vi er tjent med stiltiende at se paa en saadan Udvikling, for det vil uvægerligt føre til, at mange bliver i Lønarbejdernes Rækker fremfor at følge deres egentlige Interesse og skabe sig en selvstændig Virksomhed. Hvis den

Udvikling, vi er inde i, skal fortsætte, vil de selvstændige Håndværksvirksomheder stagnere til Skade for hele Landets Erhvervsliv.«

114. Lov om Forlængelse af og Ændringer i Lov Nr. 118 af 13. Marts 1943 om en midlertidig Sukkerordning. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 4079. — C. Sp. 1203 og 1205].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3793). 1. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4053). Partiernes Ordførere: Bording, Kr. Kristensen, Victor Larsen, Aksel Larsen og A. M. Hansen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kr. Kristensen [Sekretær], From, Laurits Pedersen, Einar Simonsen, A. M. Hansen, Bording, V. Buhl, Poul Hansen [Kalundborg], Carl Petersen, Marinus Sørensen, Victor Larsen [Formand], Hjermind, Chr. R. Christensen, Aksel Larsen og Svend Nielsen). Betænkning (B. Sp. 989) afgivet $\frac{5}{4}$. (Ordfører: Kr. Kristensen). 2. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 4188). 3. Beh. $\frac{9}{4}$ (F. Sp. 4235). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{4}$ (L. Sp. 1045). Partiernes Ordførere: C. E. Christiansen, H. C. Andersen, Krarup og Oluf Johansen. 2. Beh. $\frac{9}{4}$ (L. Sp. 1065). 3. Beh. $\frac{9}{4}$ (L. Sp. 1065). *Loven stadfæstet 11. April 1946.* (Lov-Tid. Nr. 201).

Efter forudgaaende Forhandlinger med Sukkerroedyrkerforeningernes Overbestyrelse, Forhandlinger, der dog ikke førte til nogen Overenskomst, fremsatte Handelsministeren i Slutningen af Marts i Folketinget et »Forslag til Lov om Forlængelse af Lov Nr. 118 af 13. Marts 1943 om en midlertidig Sukkerordning«, hvorefter den hidtil gældende Sukkerordning (Aarvog 1945, Side 519) skulde opretholdes uændret i endnu et Aar.

Til Lovforslagets oprindelige Tekst blev der i Folketinget føjet nogle nye Bestemmelser, hvorved Loven — foruden at ogsaa Titelen ændredes — fik følgende Indhold:

I Lov Nr. 118 af 13. Marts 1943 om en midlertidig Sukkerordning foretages følgende Ændringer:

Til § 1 føjes som nyt Stykke:

»Til Fremstilling af Roesaft kræves fra 1. September 1946 Tilladelse af Ministeren for Handel, Industri og Søfart.«

Til § 3, 1. Stk., føjes efter 1. Punktum: »For saa vidt det tegnede Areal overstiger 39 200 ha, betales der et Tillæg paa 10 Øre pr. Dobbeltcentner; for saa vidt det tegnede Areal overstiger 41 500 ha, forhøjes Tillægget til 20 Øre pr. Dobbeltcentner, og for saa vidt det tegnede Areal overstiger 44 000 ha, forhøjes Tillægget til 30 Øre pr. Dobbeltcentner.«

§ 10 affattes saaledes:

»Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, har Gyldighed indtil 31. December 1947. Bestemmelserne i § 3 har dog kun Gyldighed indtil 30. April 1947.

Forslag til eventuel Forlængelse af Sukkerordningen vil være at forelægge Rigsdagen senest den 15. Februar 1947.«

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget paa pegede *Handelsministeren*, at der i de senere Aar som Følge af Vanskelighederne ved at sikre den fornødne Arbejdskraft til Roernes Pasning og Optagning har fundet en gradvis *Arealnedgang* Sted. I Perioden 1938—41 steg Sukkerroearaet fra 70 786 Tdr. Ld. til 86 247 Tdr. Ld., men derefter er det gradvis aftaget til 70 948 Tdr. Ld. i 1945. Nedgangen i Arealerne har i Forbindelse med et aftagende Udbytte i Dobbeltcentner pr. Arealenhed givet en *faldende Sukkerproduktion*, saa at man for at kunne opretholde en ønskelig Eksport af Sukker har maattet opretholde en relativt streng Rationering.

Fra Regeringens Side har der været ført en Række Forhandlinger med Overbestyrelsen for De samvirkende danske Sukkerroedyrkerforeninger med Henblik paa Sukkerroerordningens Videreførelse paa en saadan Maade, at der kunde blive Dækning for saavel det indenlandske Forbrug som for en Eksport til vore interesserede Nabolande. Fra Overbestyrelsens Side har man under disse Forhandlinger foreslaaet, at der i forskellig Form skulde indrømmes Sukkerroedyrkerne en forhøjet Pris. Nogen Begrundelse herfor i Omkostningsstigningerne foreligger ganske vist ikke. Efter den hittidige Ordning faar Sukkerroedyrkerne nemlig gennem Regulering af Prisen Dækning for Arbejds løn stigningerne, men man mente fra Overbestyrelsens Side, at en vis Prisforhøjelse i Forbindelse med Garanti for et vist Mindsteudbytte kunde tjene til at fremkalde en forøget Tegning af Arealer til Sukkerroedyrkning, hvilket vi saa ganske afgjort alle maa anse for overordentlig ønskeligt. Fra Regeringens Side har man dog dels under Hensyn til Prisniveauet, dels under Hensyn til den Afvigelse fra de i øvrigt over for Landbrugsproduktionerne anlagte Synspunkter, som en Imødekommelse af de fremsatte Ønsker vilde

betyde, fundet det betænkeligt at tillade en særlig Prisforhøjelse paa dette Omraade.

Sukkereksporten har gennem Krigsaarene givet meget betydelige Eksportindtægter, der imidlertid helt er medgaaet til at holde den indenlandske Sukkerpris uændret i Overensstemmelse med vor almindelige Prispolitik med Hensyn til Befolkningens Hovednæringsmidler. Med Udgangen af Sukkeraaret 1944—45 er *Sukkerfondens Midler opbrugt*, og der er herudover fremkommet et Underskud paa noget over 4 Mill. Kr., som Statskassen maa dække. For Høstaaret 1945—46 vil Underskuddet antagelig blive paa over 20 Mill. Kr., maaske 25 Mill. Kr. For at begrænse Underskuddet har man, efter at Sukkerfondens Midler er opbrugt, forhøjet Prisen paa Sukker til Erhvervsbrug, saa at denne Pris er kommet til at svare til Produktionsomkostningerne. Til Gengæld har *Verdensprisen paa Sukker* efter Krigsafslutningen været nedadgaaende. Efter hvad Ministeren gjorde gældende, ligger det ikke uden for Mulighedernes Grænse, at det i Fremtiden kan vise sig vanskeligt at opnaa en Eksportpris, der ligger over den danske Produktionspris.

Angaaende *de Vilkaar, som tilbydes Dyrkerne* (bortset fra den under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen tilføjede Bestemmelse om et Tillæg til Roeprisen, hvis Arealet forøges), oplyste Handelsministeren følgende: Der garanteres Roedyrkerne et Roeudbytte paa 175 Dobbeltcentner pr. Tønde Land, som betales med 5 Kr. 26 Øre med Tillæg af den i 1946 stedfindende Stigning i Arbejdslønnen. Herudover forlægges den sidste Aar etablerede Fragtrabatordning for de danske Sukkerfabrikker, ligesom der med de forskellige Baner er truffet en Rabatordning, der ogsaa har stor Betydning. Endvidere er der givet Dyrkerne Tilsagn om, at der vil blive givet samme procentvise Tildeling af Melasse som i 1943, og endelig er der efter Forhandling med Landbrugsministeriet givet en Fortrinsstilling med Hensyn til Tildeling af visse Kunstgødningstyper, der har stor Indflydelse paa Arealudbyttet. Yderligere er der love: Dyrkerne al mulig Bistand *til Overvindelse af eventuelle Arbejdskraftvanskeligheder*. Tegningen af Roearaler udbydes paa det Grundlag, at alle kan deltage i Tegningen, og at de, der i Aar tegner Arealer, derigennem sikrer sig at kunne deltage i Tegningen i kommende Aar fremfor dem, der nu holder sig tilbage. Overbestyrelsen har ikke ment, at disse Vilkaar er fuldt ud tilfredsstillende, men fra Regeringens Side har man været betænkelig ved de Konsekvenser, en Forhøjelse af Roeprisen ud over, hvad Omkostningsstigningerne begrundede, kunde medføre paa andre Omraader.

Lovforslaget henvistes i *Folketinget* til Behandling i et Udvalg, hvis Arbejde resulterede i de nævnte Tilføjelser, der var

bragt i Forslag af Udvalget og tiltraadt af Handelsministeren, dog med den Undtagelse, at Kommunerne ikke vilde stemme for Ændringsforslaget om Forhøjelse af Roeprisen i Tilfælde af Arealforøgelse; de undlod at stemme om denne Tilføjelse.

I Udvalgets Betænkning udtales det, at man har drøftet Spørgsmaalet om *Saftroerne*. Sukkerfabrikkerne anslaa Saftroearaalet i 1945 til mellem 8 000 og 8 200 Tdr. Land, og man skønner med alt muligt Forbehold, at ca. 5 100 Tdr. Land heraf er beliggende inden for Fabrikkerens naturlige Omraade taget i ret udstrakt Betydning og ca. 3 000 Tdr. Land udenfor. Der er i 1945 af Sukkerfabrikkerne oparbejdet 1 566 000 DC Saftroer. Ministeren er enig med Udvalget i, at *Saftroerne* bør inddrages under *Rationeringen*, og at det heraf oparbejdede Sukker eller Sukkersaft maa inddrages i en Fordelingsplan, der skal tilrettelægges af Ministeren efter Samraad med et nedsat *Rigsdagsudvalg paa 15 Medlemmer* (valgt i Henhold til Grundlovens § 45).

Udvalget udtaler i øvrigt sin Beklagelse af Lovforslagets sene Fremkomst og ønsker derfor indføjet i Lovens § 10, at *næste Aars Lovforslag skal fremsættes senest 15. Februar*.

I Henhold til Lovens § 3 fastsættes *Roeprisen* uforandret fra 1945, blot med Tillæg af en eventuel Stigning i Arbejds-lønnen. Men da det er meget ønskeligt af Hensyn til Eksporten at raade over en større Sukkerproduktion i 1946, foreslaar Udvalgets Flertal, at der gives en *Støttepræmie* for et større samlet Sukkerroearaal. Som Følge af de gældende Regler betyder denne Præmie ogsaa en Forhøjelse af Arbejdslønnen.

Et *Mindretal* (Danmarks kommunistiske Parti) gør opmærksom paa, »at den Tid, der har været levnet Udvalget, har været saa kort, at det end ikke har været muligt at indhente de mest nødvendige Oplysninger om hele Sukkerproduktionens, herunder Sukkerroeaavlens økonomiske Grundlag, og at det derfor er *umuligt at dømme om, hvorvidt de Betingelser, der bydes Dyrkerne, er rimelige*, eller hvorvidt det er berettiget og nødvendigt at fordyre Produktionen gennem en ekstra Præmieydelse. Mindretallet kan derfor ikke tiltræde Ændringsforslaget under Nr. 2 og vil afholde sig fra at stemme herom, ligesom Mindretallet ikke kan paatage sig noget Medansvar for Loven i øvrigt.

Mindretallet anser det for stridende mod Bestemmelserne i de hidtidige Sukkerordninger, at A/S De danske Sukkerfabrikker i en Aarrække har udbetalt $7\frac{1}{2}$ pCt. i *Dividende*, og mener i øvrigt, at naar Hensyn tages til det almindelige Rentniveau, bør Maksimaludbyttet fastsættes til 2 pCt.

Mindretallet anser det for rimeligt, at *Sukkerindustrien kommer helt under Samfundets Kontrol*, og stiller derfor Ændringsforslagene under Nr. 3 og 4.

Ifølge det første af disse Ændringsforslag skulde der til § 4 føjes et nyt Stk. af følgende Indhold:

»Udbyttebetalingen til Sukkerfabrikkernes Aktionærer maa ikke overstige 2 pCt., og Ministeren for Handel, Industri og Søfart bemyndiges til at paase, at denne Bestemmelse ikke under noget Paaskud overtrædes, samt at der ikke foretages urimelige Henlæggelser til Reservefonds o. lign.«

Ifølge det andet Ændringsforslag skulde der efter § 9 indføjes en ny Paragraf, saalydende:

»I Oktober Maaned 1946 skal Ministeren for Handel, Industri og Søfart forelægge Rigsdagen et udarbejdet Forslag til Sukkerindustriens Nationalisering gennem Statens Overtagelse af Fabrikker og tilsvarende Virksomheder. Ved Fastsættelse af Overtagelsesbetingelserne skal ikke Aktiernes Kursværdi, men Anlæggenes faktiske Værdi være afgørende, og der skal tages Hensyn til, at A/S De danske Sukkerfabrikker gennem Aarene har udbetalt ca. 11 Gange Aktiekapitalen i Dividende, Bonus o. lign. til Aktionærerne.«

Begge disse Ændringsforslag, der begrundedes meget udførligt af *Aksel Larsen* (D. K.) ved Lovforslagets 2. Behandling, forkastedes med 49 Stemmer mod 13, idet 28 Medlemmer (Socialdemokrater) hverken stemte for eller imod.

Angaaende de kommunistiske Ændringsforslag udtalte *Bor-ding* (S.) ved Lovforslagets 2. Behandling:

»Saadan som det foreligger oplyst for os med Hensyn til Sukkerfabrikkernes Udbytte, kan jeg ikke se rettere, end at det er fuldkommen forsvarligt og rigtigt, at dette Udbytte nedsættes, og jeg vil gerne paa mit Parties Vegne rette den Henstilling til Handelsministeren, at han faar undersøgt Mulighederne herfor. Jeg tror imidlertid ikke, at nogen inden for mit Parti, med de utilstrækkelige Oplysninger, der er forelagt os, og med den korte Tid, der har været til Raadighed, tør staa op her og foreslaa, at man nedsætter Udbyttet til 2 pCt., uden at Sagen er blevet undersøgt nøjere, saaledes at man kan vurdere det rimelige eller ikke-rimelige i en saadan Fremgangsmaade. Imidlertid staar det for mig saadan, at det absolut er berettiget, at Udbyttet nedsættes, og vi vil derfor meget henstille til Handelsministeren at undersøge dette Spørgsmaal, ogsaa under Hensyn til Renteniveauets Nedgang — saa godt som alle andre Rentenydere faar jo nu mindre for deres Penge end tidligere. Der er derfor fuld Begrundelse for at rette en saadan Henstilling til Handelsministeren, men vi kan, som sagt, ikke paa Grundlag af de Oplysninger, der foreligger, og med den korte Tid, der har været til Raadighed, paa staaende Fod tage Stilling til et saadant Spørgsmaal og sige, at nu skal Udbyttet nedsættes til 2 pCt.

Hvad angaar Kravet om, at Fabrikkerne skal overgaa til Staten, er dette jo et Spørgsmaal, der interesserer mit Parti overordentlig stærkt, og vi vil meget gerne være med til at faa et saadant Krav gennemført. Men jeg tror jo nok, man maa overveje, paa hvilken Maade det skal ske; om Sagen kan tages ud alene og løses, eller man maa have den løst paa et bredere Grundlag, det tør jeg ikke sige noget om. Men hvad der for mig er det afgørende, er navnlig dette, at jeg har ikke den fornødne Tillid til Partiet Venstre, saa jeg tør overlade en saa vigtig Opgaves Løsning til dette Parti. Specielt efter den Maade, hvorpaa Handelsministeren har fremsat Lovforslaget om Sukkerordningen, og ikke mindst den Behandling, man i Handelsministeriet har givet Problemet Sukkersaften, kan man ikke vente, vi skal have en saadan Tiltro til Handelsministeren, at vi vil overlade ham den Opgave at komme med et saadant Forslag. Vi maa vente til bedre Tider, og her tænker jeg naturligvis paa bedre politiske Tider.«

Under Lovforslagets 3. Behandling i Folketinget stillede *Aksel Larsen* følgende Paastand paa Overgang til Dagsordenen:

»Idet Folketinget beslutter, at det ved 1. Behandling af Forslag til Lov om Forlængelse af Lov Nr. 118 af 13. Marts 1943 om en midlertidig Sukkerordning nedsatte Udvalg konstitueres som Kommission med den Opgave at undersøge og skabe Klarhed over det økonomiske Grundlag for Sukkerproduktionen i Danmark samt over den hidtidige Fordeling og Anvendelse af alt her i Landet produceret Sukker og Sukkersaft, samt snarest at afgive Beretning herom til Rigsdagen, gaar Tinget over til fortsat Behandling af Dagsordenen.«

Handelsministeren tog derefter Ordet og udtalte: »I Anledning af den af det ærede Medlem Hr. Aksel Larsen fremsatte Paastand paa Overgang til Dagsordenen skal jeg sige, at jeg er villig til at sende en Skrivelse til det høje Folketing med Anmodning om allerede nu at nedsætte det i Betænkningen nævnte Rigsdagsudvalg, valgt i Henhold til Grundlovens § 45, og at jeg er enig i, at dette Udvalg ogsaa faar den Opgave at modtage de Oplysninger, der er fremsat Ønske om.«

Denne Erklæring fandt *Aksel Larsen* fuldt ud tilfredsstillende. Han trak derfor sin Paastand paa Overgang til Dagsordenen tilbage.

Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt med 103 Stemmer; 18 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 48 Stemmer.

Handelsministeren fremsatte her en Redegørelse for den *Fremstilling af Roesaft*, hvorom en Bestemmelse er indføjet i Loven.

Det fremgik heraf, at man i Slutningen af 1942 forsøgte, om man ved Hjælp af Saftroer uden for Sukkerordningen kunde skaffe en Merproduktion af Sukker til Veje og derigenem blive i Stand til at imødekomme et fra norsk Side fremsat Ønske om Levering af Sukker. Efter Handelsministeriets Opfordring blev der fra Sukkerfabrikkernes Side sat en Kampagne i Gang for at faa leveret disse Saftroer, men Resultatet blev meget ringe.

I Foraaret 1943 rejstes Spørgsmaalet atter, idet der blev rettet Forespørgsler til Handelsministeriet om, hvorledes det laa med Hensyn til at fabrikere Sukkersaft af Fodersukkerroer og Sukkerroer til Foderbrug. Saaledes som Sukkerloven er formuleret, maatte man svare, at Handelsministeriet ikke efter Sukkerloven havde nogen Beføjelse til at gribe ind i denne Produktion, men at der i Henhold til Loven af 1873 — altsaa da vi begyndte paa den Produktion her i Landet —, Loven om Sukkerafgift, udkrævedes en Tilladelse fra Tolddepartementet, hvilken efter Praxis kunde nægtes, naar visse Kontrolforanstaltninger var etableret. Man traf dog, for i nogen Grad at være orienteret om hele Udviklingen, den Aftale med Tolddepartementet, at Handelsministeriet skulde have Meddelelse om, hvilke Tilladelser der blev givet, og hvorledes de udnyttedes, hvilket ogsaa hidtil er sket.

I Slutningen af Marts 1943 udfærdigedes de første Tilladelser fra Tolddepartementets Side, men som Følge af det stærkt fremrykkede Tidspunkt var de tilstedeværende Beholdninger af disse Roer relativt smaa, saa at denne Produktion ikke fik større Betydning eller Omfang paa daværende Tidspunkt. Da man fra Myndighedernes Side havde Interesse i at udnytte en Sædstofkilde, der ellers ikke vilde blive udnyttet, blev der med Sukkerfabrikkerne truffet Aftale med Hensyn til Oparbejdningen af disse Saftroer, hvilket skulde ske — altsaa for ikke at influere paa selve Udnyttelsen af Sukkerroerne — før den ordinære Kampagne eller efter dennes Afslutning. Endvidere blev det tilkendegivet, at der ikke vilde blive stillet udenlandsk Brændsel til Raadighed til denne Produktion. Da Produktionen viste sig at faa et vist Omfang, ansaa man det fra Prisdirektoratets Side for fornødent at gribe prisregulerende ind, og den 8. December 1943 udsendte Prisdirektoratet Meddelelse om en Maksimalpris paa Sukkersaft. Prisdirektoratets Bekendtgørelse fornyedes den 20. Juni 1944 og senest den 20. Oktober 1945.

Den fremstillede Sukkersaft forhandlede i Butikkerne, saa at Befolkningen fik Lejlighed til at købe den, men det var navnlig Industrien, der havde Interesse i at benytte Saften. Da det var af Betydning for Industrien at underkaste Sukkersaften en yderligere Behandling, blev der truffet den Ordning,

at visse Industrier kunde lade Saften videreforarbejde hos Sukkerfabrikkerne til Raasukker, saa at dette udelukkende maatte bruges i egen Virksomhed. Overførsel til anden Virksomhed kunde kun ske med Handelsministeriets Tilladelse. For Industrien har det været af stor Betydning ved Hjælp af Sukkersaften og det heraf fremstillede Raasukker at kunne supplere de meget knappe Sukkertildelinger.

»Som det fremgaar af, hvad jeg har sagt,« udtalte Ministeren videre, »gaar Sukkersaftproblemet tilbage til Slutningen af 1942, og jeg gentager, at alle har været fuldt bekendt hermed, bl. a. gennem de af Prisdirektoratet udsendte Maksimalprisbestemmelser. Sukkersaften er for en væsentlig Del fremstillet af Roer, som ellers ikke vilde være blevet anvendt til Sukkerfremstilling, bl. a. fordi de hidrører fra Arealer, der ligger uden for Sukkerfabrikkernes naturlige Opland; jeg tror derfor ikke, at den Frihed, der har hersket med Hensyn til Fremstilling af Sukkersaft, i nævneværdig Grad har berørt Tegningen af de egentlige Fabriksroer. Som Forholdene ligger, har jeg imidlertid, da der fra anden Side næredes stærke Ønsker herom, kunnet tiltræde, at man fremtidig inddrager Sukkersaftproduktionen under Statens Kontrol, saaledes som det vil ske ved den i Folketinget foretagne Ændring af Sukkerloven.«

Til Belysning af *Sukkerets Produktionsforhold* her i Landet i de senere Aar skal efter et Bilag til Folketingsudvalgets Betynkning anføres følgende Oversigt:

	Areal (Tdt. Ld.)	Roedudbytte (D.C. pr. Td. Land)	Sukker- udbytte (t)	Eksport (t)	Samlet Udbetaling pr. D.C. (Kr.)
1938—39	70 786	183	174 000	—	2,46
1939—40	70 817	223	228 000	—	2,64
1940—41	78 079	187	227 000	57 600	3,19
1941—42	86 247	185	252 000	85 090	4,40
1942—43	84 176	166	194 500	65 851	4,40
1943—44	81 784	155	174 000	37 754	5,31
1944—45	76 750	149	158 000	42 336	5,96
1945—46	70 948	163	165 000	33 000	5,73

115. Lov om Forlængelse og Ændring af Lov Nr. 472 af 28. November 1942 om Priser m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 2749. — C. Sp. 47 og 53].

Fremsat i *Landstinget* 22/11 (L. Sp. 137). 1. Beh. 22/11 (L. Sp. 140). Partiernes Ordførere: Fløtkjær, Stensballe,

Jørgen Jørgensen og Axel Christensen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fløtkjær [Formand], Josef Andersson, Bender, Chr. J. Hansen, Severin Hansen, Anna Rasmussen, Willumsen, Axel Christensen [Sekretær], Lannung, H. C. Andersen, Jens Jensen, Ravn, Stensballe, Foss og Jørgen Jørgensen). Betænkning (B. Sp. 23) afgivet $28/11$. (Ordfører: Fløtkjær). 2. Beh. $28/11$ (L. Sp. 150). 3. Beh. $28/11$ (L. Sp. 152). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $29/11$ (F. Sp. 516). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Laurits Pedersen, Rytter, Nørlund, Jørgen Jørgensen og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Laurits Pedersen, Himmelstrup, Axel Kristensen, Johs. Larsen, Jørgen Jørgensen, Gustav Pedersen, Alfred Andersen, Fr. Dalgaard [Formand], H. C. Hansen, Poul Hansen [Slagelse] [Sekretær], Rytter, Halfdan Hendriksen, Gyldenslette, Nørlund og Petra Petersen). Betænkning (B. Sp. 27) afgivet $29/11$. (Ordfører: Laurits Pedersen). 2. Beh. $30/11$ (F. Sp. 574). 3. Beh. $30/11$ (F. Sp. 589). *Loven stadfæstet 30. November 1945*. (Lov-Tid. Nr. 559).

Ved Loven forlænges Gyldigheden af Lov Nr. 472 af 28. November 1942 om Priser m. v., saaledes som denne er ændret ved Lovanordning Nr. 72 af 14. Marts 1944, jfr. Lovanordning Nr. 352 af 21. November 1944 (Aarvog 1945, Side 516), for Aaret fra 1. December 1945 til 30. November 1946.

Samtidig er til Lovens § 8 som nyt 5. Stykke føjet følgende Bestemmelse:

»Viser en Virksomheds Regnskaber, at den har opnaaet en højere Avance end tilladt, kan Priskontrolraadet kræve det for meget indvundne Beløb fradraget i fremtidige Avancer, hvis Beløbet ikke kan inddrages i Statskassen ifølge § 19, 6. Stykke.«

Desuden bemyndiger Forlængelsesloven Ministeren til at lade Prisloven optrykke i den ændrede Form.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte *Handelsministeren*, at han gik ud fra, »at man fra alle ansvarlige Sider er enig om, at denne Priskontrol i den forløbne Tid har været nødvendig, og at den, som Forholdene ligger, fortsat er en Nødvendighed. Det økonomiske Liv her i Landet er stadig præget af stor Vareknaphed og en deraf følgende svigtende Kon-

kurrence inden for talrige Omraader. Det er derfor nødvendigt at modvirke de Prisstigningstendenser, som er en Følge af disse Forhold, og at give Myndighederne fornødne Midler i Hænde til at gribe ind paa de Omraader, hvor Prisstigningstendenser gør sig gældende. Man har fra Priskontrolmyndighedernes Side sin fulde Opmærksomhed henvendt paa, at ændrede Forsyningsforhold vil kunne motivere Ændringer paa særlige Omraader, og Priskontrollen vil blive uøvet i Overensstemmelse hermed. Alle Kontrollforanstaltninger, der efter Forholdene ikke længere er paakrævede eller maaske endog uheldige, vil selvfølgelig blive ophævet.»

Den ovennævnte nye Bestemmelse i § 8, der tilsigter at lovfæste en af Priskontrolraadet hidtil fulgt Praksis, faar, efter hvad Handelsministeren oplyste, særlig praktisk Betydning i de Tilfælde, hvor en Virksomhed vel objektivt har beregnet sig en for stor Avance, men hvor dette Forhold ikke kan tilregnes Virksomhedens Ledelse til Straf. Straf kan nemlig kun idømmes, saafremt Overtrædelsen, det vil sige Beregningen af en for høj Pris, er blevet begaaet forsætligt eller uagtsomt; men i Praksis har det ikke sjældent vist sig, at Virksomheder har foretaget objektivt ulovlige Kalkulationer, uden at der hverken har foreligget Forsæt eller Uagtsomhed. I saadanne Tilfælde har Priskontrolraadet truffet Bestemmelse om Afslidning af de for meget indvundne Beløb ved Beregningen af lavere Priser i Tiden fremefter. Naar Beregningen af en for høj Pris er strafbar, findes det tilsvarende Problem ikke, idet det for meget indvundne Beløb i disse Tilfælde ved Dom kan inddrages til Fordel for Statskassen.

Lovforslaget mødte i *Landstinget* Tilslutning fra alle Sider. *Axel Christensen* (R. V.) gjorde dog med Henblik paa den foreslaaede Tilføjelse til § 8 opmærksom paa, at der kunde forekomme Tilfælde, hvor een Virksomhed havde Betingelser for en større Indtjening end en anden. Det var derfor ikke saa lige til i alle Tilfælde at sige, at hvis en Virksomhed havde haft større Fortjeneste end beregnet, skulde det overskydende afslides senere. »Jeg tror, det ofte er saaledes, at en lille Virksomhed faar betydelig mere ud af det end en anden, saa at de opnaaede Facit i mange Tilfælde kan komme til at se meget forskellige ud. Jeg vil derfor gerne henstille til den højtærede Handelsminister, at man i saadanne Tilfælde i hvert Fald ikke gaar for kraftigt til Værks over for de smaa Virksomheder med Hensyn til den Difference, der i givet Tilfælde kan være at paavise paa deres Regnskaber.« *Flotkjær* (S.) haabede paa, at der snart kom en saadan Tilførsel af Varer, at den kunde simplificere Prislovens Betydning i det daglige Liv, »for det er givet, at fra den Dag, der er tilstrækkeligt af Varer og Konkurrentetilbud, vil denne

Lov blive simplificeret, gjort enklere og mindre indgribende i Befolkningens Tilværelse.

Efter at Lovforslaget havde været behandlet i et Udvalg, oplyste *Flotkjær* ved 2. Behandling som Ordfører for dette, at man i Udvalget havde faaet bekræftet, at den foreslaaede Tilføjelse til § 8 ikke tilsigtede en Svækkelse af Loven over for bevidste Lovovertrædelser, ligesom han gjorde opmærksom paa, at Ændringen ikke angik Detailhandelen, men kun Brancher og saadanne Virksomheder, der kan sidestilles med Brancher. Over for dette sidste tog *Handelsministeren* dog et Forbehold. Selv om Regelen hidtil ikke i væsentlig Grad havde berørt Detailhandlerne, kunde man ikke sige, at den slet ikke omfattede dem, for den maatte omfatte alle Virksomheder. »Men der skal ikke ske nogen Forandring i den hidtidige Praksis, og i det væsentligste er det maaske ogsaa i industrielle Virksomheder man har haft forskellige Vanskeligheder ved at foretage en korrekt Prisberegning.«

I *Folketinget* anbefalede *Gustav Pedersen* (S.) Lovforslaget til velvillig Behandling. Han var dog i Tvivl om, hvorvidt Prismyndighederne paa alle de vigtigste Vareomraader havde Herredømme over Avancespørgsmaalet, idet han navnlig henviste til det Forhold, at Varer undertiden var forsvundet fra Markedet, naar de blev underkastet Maksimalpris. I øvrigt ønskede han gerne oplyst, hvor mange grove Overtrædelser af Prisloven der havde fundet Sted, et Spørgsmaal som Handelsministeren ikke saa sig i Stand til at besvare under Sagens Behandling. *Laurits Pedersen* (V.) havde ingen Indvendinger at gøre mod Lovforslaget, og det samme var Tilfældet med *Rytter* (K. F.). Efter sidstnævntes Opfattelse kunde noget tale for ikke at vedtage Loven for et helt Aar, men han fandt det tilfredsstillende, at Handelsministeren ved Forelæggelsen af Lovforslaget i Folketinget havde stillet i Udsigt, at der eventuelt kunde foretages Ændringer i Loven inden for dens Gyldighedsperiode. *Nørlund* (D. K.) mente, at Lovforslaget i store Træk var tilfredsstillende, men havde dog enkelte Indvendinger at gøre mod det. Han mente saaledes, at Priskontrolraadet savnede Bemyndigelse til at undersøge hidtil eksisterende Monopolpriser og eventuelt søge at faa dem nedsat. Endvidere burde Bankvæsenet ind under Loven, idet Rentemarginalen efter hans Opfattelse var steget mere, end Tilfældet havde været, om den var underlagt Priskontrol. Yderligere slog han til Lyd for, at Forbrugerne blev stærkere repræsenteret i saavel Priskontrolraadet som de lokale Prisudvalg. *Jørgen Jørgensen* (R. V.) gav Lovforslaget sin Tilslutning, som det forelaa, medens *Norlev* (D. R.) gerne saa at dets Gyldighedstid begrænsedes til Udgangen af Marts 1946, hvilket han begrundede med, at der maaske til den Tid

var sket saa store Ændringer i Forsyningsituationen, at man kunde gaa til en Begrænsning af Maksimalprisordningen. En saadan Forkortelse af Lovens Gyldighedstid var der ogsaa fremsat Ønske om i en Henvendelse fra Grossistsammenslutningen; men efter hvad *Handelsministeren* udtalte, fandt Regeringen det ikke hensigtsmæssigt at foretage en saadan Ændring i Lovforslaget.

Til 2. Behandling i Folketinget stillede Retsforbundets Medlemmer Ændringsforslag om, at Loven skulde udløbe den 31. Marts i Stedet for den 30. November. Dette Ændringsforslag forkastedes med 110 Stemmer mod 3, hvorefter Lovforslaget ved 3. Behandling vedtoges uændret med enstemmig Tilslutning, ligesom Tilfældet havde været i Lands-tinget.

116. Lov om Ændring af Lov Nr. 282 af 30. Juni 1941 om Udbyttebegrænsning m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3459. — C. Sp. 331 og 1119].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3149). 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3425). Partiernes Ordførere: Lars M. Olsen, Axel Kristensen, Rytter, Nørlund, Jørgen Jørgensen og Hoff. 2. Beh. $2\frac{5}{3}$ (F. Sp. 3573). 3. Beh. $2\frac{6}{3}$ (F. Sp. 3633). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{7}{3}$ (L. Sp. 771). Partiernes Ordførere: Henry Hansen, Fuglsang, Foss og Lannung. 2. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 819). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 861). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 132).

Bestemmelserne i Lov Nr. 282 af 30. Juni 1941 om Begrænsning af Udbytte og Bestyrelsesvederlag i Aktieselskaber m. v. fandt alene Anvendelse paa Regnskabsaar, der udløb inden 1. Juli 1942. De paagældende Lovbestemmelser er senere forlænget for 1 Aar ad Gangen, senest ved Lov Nr. 296 af 22. Juni 1945, hvorved Bestemmelserne fik Gyldighed ogsaa for Regnskabsaar, der udløb mellem 1. Juli 1945 og 1. Juli 1946.

Da man under de herskende Forhold har anset det for nødvendigt fortsat at begrænse Adgangen til at udbetale Udbytte og Vederlag i Aktieselskaber m. v., udstrækkes Bestemmelserne om Udbytte- og Vederlagsbegrænsning herved til ogsaa at omfatte Regnskabsaar, der udløber inden 1. Juli 1947.

Fra konservativ Side beklagede *Rytter* i Folketinget og *Foss* i Landstinget, at denne Lovgivning foresloges opretholdt saa lang Tid efter Krigsafslutningen. Da det kun drejede sig om en Forlængelse for et enkelt Aar, vilde de dog ikke gaa imod Lovforslaget, der vedtoges enstemmigt i begge Ting.

Under Sagens Behandling i Landstinget oplyste *Handelsministeren*, at det havde været overvejet at indføre en lignende Ordning som i Sverige, hvor Maksimaludbyttet var sat i Forhold til Selskabernes *Egenkapital* i Stedet for som her i Forhold til *Aktiekapitalen* alene. Saa uafklarede, som Forholdene var, fandt Ministeren det imidlertid rigtigst at beholde Loven uændret et Aar endnu.

117. Lov om Forlængelse af Midlertidig Lov Nr. 343 af 8. Juli 1943 om Tillæg til Lov om Banker. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3311. — C. Sp. 229 og 1055].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2820). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2981). 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3124). 3. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3157). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 660). 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 735). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 748). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 128).

Ovennævnte Lov, der som et Led i Foranstaltningerne mod Pengerigeligheden skærper Kravene til Bankernes Likviditet, fik ved Lovanordning Nr. 96 af 9. Marts 1945 sin Gyldighedstid forlænget for Aaret fra 1. April 1945 til 31. Marts 1946. Den forlænges herved yderligere indtil 31. Marts 1947.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

118. Lov om Forlængelse af Midlertidig Lov Nr. 344 af 8. Juli 1943 om Tillæg til Lov om Sparekasser. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3313. — C. Sp. 231 og 1057].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2821). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2982). 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3124). 3. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3157). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 662,

jfr. 661). 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 736). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 748).
Loven stadfæstet 30. Marts 1946. (Lov-Tid. Nr. 129).

Loven er ligesom den nærmest foregaaende et Led i Foranstaltningerne mod Pengerigeligheden og tilsigter en Skærpelse af Kravene til Sparekassernes Likviditet. Den fik ved Lovanordning Nr. 94 af 9. Marts 1945 sin Gyldighedstid forlænget for Aaret fra 1. April 1945 til 31. Marts 1946 og forlænges herved yderligere for et Aar indtil 31. Marts 1947.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

119. Lov om Forlængelse af og Ændringer i Lov Nr. 120 af 13. Marts 1943 om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3427. — C. Sp. 329 og 1117].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3144). 1. Beh. $\frac{22}{3}$ (F. Sp. 3417). Partiernes Ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Øllgaard, Rytter, Svend Nielsen, Kristian Nygaard og Hoff. 2. Beh. $\frac{25}{3}$ (F. Sp. 3573). 3. Beh. $\frac{26}{3}$ (F. Sp. 3633). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 767). Partiernes Ordførere: Erik Jacobsen, Jens Jensen, Jørgen Otsen og Lannung. 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 819). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 861). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 126).

Ved Loven opretholdes Gyldigheden af Lov Nr. 120 af 13. Marts 1943 om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten, der senest var forlænget ved Lovanordning Nr. 97 af 9. Marts 1945, for Aaret fra 1. April 1946 til 31. Marts 1947.

Samtidig ophæves Lov Nr. 356 af 20. Juli 1945 om Tillæg til ovennævnte Lov (Aarvog 1945, Side 260), hvis Formaal var at sætte Danmark i Stand til at tiltræde den internationale Aftale af 5. August 1944 angaaende Principperne for en Fortsættelse af en samordnet Kontrol med Handelskibsfarten. Dette er en Følge af, at det paa et Møde i London i Februar 1946 mellem Repræsentanter for de i Aftalen deltagende Nationer blev vedtaget ikke at forlænge den ud

over 2. Marts 1946. Paa Mødet var der imidlertid Enighed om, at det, særlig under Hensyn til Forsyningen af de befriede Lande, var *nødvendigt at opretholde en vis international Kontrol med Skibsfarten* til Sikring af Transporten af disse Forsyninger, og det blev paa et Møde den 11. Februar 1946 vedtaget at anbefale nogle som Bilag til Lovforslaget optrykte *Rekommendationer* til de respektive Regeringers Vedtagelse.

Da man har fundet det naturligt, at ogsaa Danmark, i det Omfang det er muligt under Hensyntagen til Landets Behov, *stiller Tonnage til Raadighed for Forsyningerne til de befriede Lande*, giver Loven § 5 i Lov Nr. 120 af 13. Marts 1943 følgende Affattelse:

»Fragtnævnet skal i øvrigt være bemyndiget til at iværksætte de Foranstaltninger, som Danmarks Tiltrædelse af den i London den 11. Februar 1946 vedtagne Plan for internationalt Samarbejde paa Skibsfartens Omraade forudsætter.

Ministeren for Handel, Industri og Søfart bemyndiges til at foretage saadanne Ændringer i Fragtnævnets Organisation, som Tiltrædelsen af den fornævnte Plan maatte nødvendiggøre.«

En Bemyndigelse, der tidligere i samme Paragraf var givet Handelsministeren til at paabyde Hemmeligholdelse af Skibes Positioner, Bevægelser og Ladninger, har man ikke fundet det nødvendigt at opretholde.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

120. Lov om Ændringer i Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3303. — C. Sp. 225 og 327].

Fremsat i *Landstinget* $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 528). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 542). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Jens Jensen, Malchau og Lannung. 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 547). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 584). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{0}{3}$ (F. Sp. 3296) Partiernes Ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Heilesen, Stæhr Johansen, Rosendahl og Kristian Nygaard. 2. Beh. $2\frac{3}{3}$ (F. Sp. 3502). 3. Beh. $2\frac{6}{3}$ (F. Sp. 3632). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 127).

Ved midlertidig Lov Nr. 95 af 13. Marts 1942 blev der givet Handelsministeren Bemyndigelse til at fastsætte Lempelse med Hensyn til de Frister, der indeholdes i Patentloven, Lov om Mønstre, Varemærkeloven og Lov om Fællesmærker. Den paagældende Lov, der udløb med Udgangen af Marts 1943, er senere blevet forlænget, sidst ved Lovanordning Nr. 92 af 9. Marts 1945, der havde Gyldighed til Udgangen af Marts 1946. Loven forlænges herved yderligere til *Udgangen af Marts 1947*.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

121. Midlertidig Lov om Tillæg til Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 4155. — C. Sp. 1241 og 1247].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 994). 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1007). Partiernes Ordførere: Henry Hansen, Jens Jensen, Foss og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Henry Hansen, Fornæs, Hans Hansen, Th. Jensen, N. P. Nielsen, Wiinblad, Wittrup, Jens Jensen [Formand], S. C. Nørgaard, Esther Malling Pedersen, Axel Christensen, Lannung, Bonnichsen, Foss og Lisbet Hindsgaul [Sekretær]. Betænkning (B. Sp. 1019) afgivet $\frac{12}{4}$. (Ordfører: Jens Jensen). 2. Beh. $\frac{12}{4}$ (L. Sp. 1120). 3. Beh. $\frac{12}{4}$ (L. Sp. 1121). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{23}{4}$ (F. Sp. 4497). Partiernes Ordførere: Horn, Helesen, Rosendahl, Kirsten Gloerfelt-Tarp og Hoff. 2. Beh. $\frac{29}{4}$ (F. Sp. 4640). 3. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4687). *Loven stadfæstet 15. Maj 1946*. (Lov-Tid. Nr. 272).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Ministeren for Handel, Industri og Søfart bemyndiges til i det Omfang, *Aftaler med andre Lande* om Genoprettelse af saadanne Rettigheder paa den industrielle Ejendomsrets Omraade, i hvilke de af Krigen skabte Forhold har bragt Forstyrrelse, gør det nødvendigt, at tillempe de gældende Regler paa følgende Omraader: a) Fastsættelse af Fortrinsretsfrister ved Indlevering af Ansøgninger om Patent og Anmeldelser af Mønstre, Varemærker og Fællesmærker.

b) Genoptagelse af Ansøgninger om Patent og Anmeldelser af Mønstre, Varemærker og Fællesmærker. c) Forlængelse af Løbetiden for Patenter. d) Ikraftsættelse af bortfaldne og udløbne Patenter og bortfaldne Mønstre, Varemærker og Fællesmærker. e) Forlængelse af Fristen for Udøvelse af Patenter. f) Betaling af Aarsafgifter og andre Afgifter.

§ 2. Denne Lov træder i Kraft straks og har Gyldighed indtil 31. Marts 1948.

I Bemærkningerne til Lovforslaget anføres, at Indehavere af Patent-, Varemærke- og Mønsterrettigheder under Krigen i vidt Omfang har været afskaaret fra at varetage deres Interesser i andre Lande paa Grund af Afbrydelsen af Forbindelsen mellem Landene. Under og efter Krigen er der derfor i mange Lande gennemført midlertidige Bestemmelser til Opretholdelse og Genoprettelse af saadanne industrielle Ejendomsrettigheder, i hvilke de af Krigen skabte Forhold har bragt Forstyrrelser. Saadanne Bestemmelser er ogsaa gennemført i Danmark, jfr. Lov Nr. 545 af 31. Oktober 1940, der senest er blevet forlænget ved Lovanordning Nr. 92 af 9. Marts 1945 og ved den nylig i Rigsdagen gennemførte Lov om Ændringer i Lov om Patenter, Lov om Mønstre og Lov om Fællesmærker, samt midlertidig Lov om Ændring i Patentloven Nr. 263 af 24. Juni 1942, jfr. Lov Nr. 348 af 8. Juli 1943, og de i Henhold til disse Lovbestemmelser udfærdigede Bekendtgørelser. Ved disse Bestemmelser er der indrømmet her hjemmehørende Personer og Virksomheder samt Udlændinge saadanne Lempelser i Patent-, Varemærke- og Mønsterlovgivningens Forskrifter, som de foreliggende Forhold ud fra almindelige Billighedsbetragtninger har gjort det naturligt at gennemføre.

Det maa imidlertid ogsaa tilstræbes, at danske Indehavere af industrielle Rettigheder i Udlandet faar en tilsvarende Behandling dér, og Regeringen har derfor paa Grundlag af derom fra Industriraadet modtagen Henvendelse indledet Forhandlinger til forskellig Side med Henblik herpaa. Foreløbig er opnaaet den som Bilag A til Lovforslaget optrykte, endnu ikke underskrevne, men af Patentmyndighederne i *Danmark og England* tiltraadte *Overenskomst*. Under Forhandlingerne om denne Overenskomst har det vist sig, at de i den nugældende danske Lovgivning indeholdte Beføjelser ikke er tilstrækkelige til at gennemføre de for en endelig Tiltrædelse af Overenskomsten fornødne Bestemmelser med Hensyn til *Rettighedens Genoprettelse* uden særligt Gebyr og Adgangen til *Genindsættelse i Rettigheder uanset godtroende Trediemands mellemkommende Rettigheder*. Hvis man fra dansk Side ønsker at sikre danske

Patenthaveres Stilling i Storbritannien, maa derfor Lovgivningen ændres.

Ved Forhandlingerne med andre Lande vil det muligvis vise sig, at de danske Regler paa Grund af *Gensidighedsprincippet*, som formentlig bør være afgørende i disse Forhold, enten maa ændres paa andre Omraader end i Forhold til England eller ændres paa anden Maade paa de tilsvarende Omraader. Det vil ikke være muligt paa Forhaand at udforme detaillerede Regler, der kan dække Forholdet til alle Lande, og man har derfor fundet det rigtigt, at der — i Lighed med, hvad der er Tilfældet i England — gives Handelsministeren Bemyndigelse til at gennemføre de i den nævnte Henseende fornødne Bestemmelser.

Lovforslaget underkastedes i *Landstinget* en kort Udvalgsbehandling, der ikke resulterede i Ændringsforslag. Det vedtoges enstemmigt i begge Ting.

122. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 342 af 19. December 1935 om Statens Materialprøveraad. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3295. — C. Sp. 227 og 1055].

Fremsat i *Landstinget* $2\frac{8}{2}$ (L. Sp. 528). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 543). 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 548). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 584). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{0}{3}$ (F. Sp. 3298). Partiernes Ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Heilesen, Boeck-Hansen, Rosendahl, Kristian Nygaard og Hoff. 2. Beh. $2\frac{3}{3}$ (F. Sp. 3502). 3. Beh. $2\frac{6}{3}$ (F. Sp. 3632). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 130).

Lov Nr. 342 af 19. December 1935 om Statens Materialprøveraad der senest er forlænget ved Lovanordning Nr. 93 af 9. Marts 1945 for Tiden indtil 31. Marts 1946, forlænges herved yderligere til *31. Marts 1949*.

Under Sagens Behandling i Folketinget fremsatte Hoff (D. S.) nogle kritiske Bemærkninger angaaende den gældende Ordning vedrørende Materialprøvning. Han fandt en Ændring paakrævet, men kunde dog gaa med til, at Loven blev forlænget for 3 Aar som foreslaaet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

123. Lov om Indskrækning i Adgangen til at anvende Pap og andre Erstatningsmaterialer i Skotøj. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3297. — C. Sp. 219 og 327].

Fremsat i *Landstinget* $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 527). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 537). Partiernes Ordførere: Stumph, Nikoline Winther, Jørgen Otsen og Axel Christensen. 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 547). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 584). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 3288). Partiernes Ordførere: Lars P. Jensen, Foged, Gyldenslette, Rosendahl, Kristian Nygaard og Hoff. 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 3500). 3. Beh. $\frac{26}{3}$ (F. Sp. 3631). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 133).

Lov Nr. 144 af 31. Marts 1941 om Indskrækning i Adgangen til at anvende Pap og andre Erstatningsmaterialer i Skotøj blev ved Lovanordning Nr. 190 af 18. April 1945 forlænget for et Aar til 30. April 1946 og forlænges herved yderligere til 30. April 1949. Efter Indstilling fra Skotøjsudvalget har man samtidig fra Lovens Bestemmelser undtaget vendt Skotøj og Læderskotøj uden Hæl samt Læderskotøj med Flæk, for saa vidt dennes Højde — inklusive Saalen — ikke overstiger $1\frac{3}{4}$ cm. Dette betyder dog kun, at en i Forvejen administrativt gennemført Regel er blevet lovfæstet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

124. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 2875. — C. Sp. 93 og 131].

Fremsat i *Folketinget* $12\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1012). 1. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1209). Partiernes Ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Hans Pinstrup, Halfdan Hendriksen, Nørlund og Kristian Nygaard. 2. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1213). 3. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1215). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{17}{12}$ (L. Sp. 252). Partiernes Ordførere: Severin Hansen, Bjerre, Krarup og Lannung. 2. Beh. $\frac{18}{12}$ (L. Sp. 284). 3. Beh. $\frac{19}{12}$

(L. Sp. 288). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 597).

Loven om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare, der i Henhold til Lov Nr. 27 af 27. Januar 1943 udløb med Udgangen af Aaret 1943, blev ved Lovanordning Nr. 522 af 17. December 1943 og Lovanordning Nr. 372 af 16. December 1944 forlænget for et Aar ad Gangen, og Loven udløb saaledes med Udgangen af 1945. Da det uanset Krigens Ophør ansaas for nødvendigt, at det ved Loven oprettede Forsikringsinstitut fortsatte sin Virksomhed indtil videre, forlænges Loven herved paa ny for et Aar, altsaa indtil *Udgangen af 1946.*

Krigsforsikringen for Skibe oprettedes ved Lov af 4. Maj 1939, men trædte først i Virksomhed ved Krigens Udbrud. Efter Landets Besættelse den 9. April 1940 maatte det anses for tvivlsomt, om Instituttet var solvent, og der oprettedes derfor ved Lov af 29. April 1940 en *ny Afdeling*, hvilende paa Statens ubegrænsede Garanti. Til denne Afdeling henførtes Forsikringen af de Skibe, der fremdeles sejlede under dansk Kontrol, medens den *oprindelige Afdeling*, hvis Kapitalgrundlag var en Garantikapital, tilvejebragt dels af Staten (40 Mill. Kr.), dels af danske Redere (30 Mill. Kr.) samt af et Konsortium (5 Mill. Kr.) og en Række danske Forsikrings-selskaber (5 Mill. Kr.), indtraadte i en Hviletilstand. Ved Lov af 3. Februar 1941 forhøjedes den oprindelige Afdelings Garantikapital imidlertid fra 80 til 110 Mill. Kr., altsaa med 30 Mill. Kr., hvoraf Staten tegnede 20 Mill. Kr. og Rederierne 10 Mill. Kr., og samtidig paalagdes der Afdelingen Ansvar for alle de danske Skibe, der ikke kunde forsikres i Institutets nye Afdeling. Herved blev de danske Skibe, der læa i U. S. A. og andre dengang neutrale Lande, inddraget under Krigsforsikringen. Efter hvad *Handelsministeren* oplyste ved Lovforslagets Fremsættelse, kunde der endnu intet siges om Afdelingens økonomiske Stilling, idet den var afhængig af, hvor store Erstatningsbeløb der vilde indgaa fra Udlandet. For Skibsforsikringens nye Afdeling havde Resultatet været ret daarligt; der maatte regnes med et Underskud paa omkring 5 Mill. Kr. Naar der trods Krigens Ophør stadig var Brug for en Krigsforsikringsdækning for Skibe, skyldtes det den betydelige Minefare, som stadig var til Stede.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

125. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 om Forsikring af Varer og Fragt mod Krigsfare til Søs. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 2877. — C. Sp. 95 og 133].

Fremsat i *Folketinget* ¹²/₁₂ (F. Sp. 1012). 1. Beh. ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 1209). Partiernes Ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Hans Pinstrup, Halfdan Hendriksen, Nørlund og Kristian Nygaard. 2. Beh. ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 1213). 3. Beh. ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 1215). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁷/₁₂ (L. Sp. 257, jfr. 252). Partiernes Ordførere: Severin Hansen, Bjerre, Krarup og Lannung. 2. Beh. ¹⁸/₁₂ (L. Sp. 285). 3. Beh. ¹⁹/₁₂ (L. Sp. 288). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 598).

Loven om Forsikring af Varer og Fragt mod Krigsfare til Søs, der i Henhold til Lov Nr. 137 af 30. Marts 1942 udløb med Ugangen af Aaret 1943, blev ved Lovanordning Nr. 523 af 17. December 1943 og Lovanordning Nr. 371 af 16. December 1944 forlænget for et Aar ad Gangen, og Loven udløb saaledes med Ugangen af 1945. Da det uanset Krigens Ophør maatte anses for nødvendigt, at det ved Loven oprettede Forsikringsinstitut fortsatte sin Virksomhed indtil videre, forlænges Loven herved paa ny for et Aar, altsaa indtil *Ugangen af 1946*.

Varekrigsforsikringen oprettedes ved Lov af 4. Maj 1939 med en Garantikapital paa 40 Mill. Kr., hvoraf 20 Mill. Kr. tegnedes af Staten, 14 Mill. Kr. af et i dette Øjemed dannet Konsortium og 6 Mill. Kr. af danske Forsikringselskaber. Efter Danmarks Besættelse oprettedes ved Lov af 29. April 1940 en *ny Afdeling*, hvilende paa Statens ubegrænsede Garanti og omfattende alle Forsikringer tegnede efter 9. April 1940. For den gamle Afdelings Vedkommende blev Garantikapitalen derefter indkaldt til Indbetaling, for at Forsikringstagerne kunde faa deres Krav dækket. Paa faa Undtagelser nær var disse Erstatningssager nu afsluttede, men tilbage stod Færdigbehandlingen af nogle tvivlsomme Sager, ligesom man afventede Modtagelsen af en Del Salgsprovenuer, hidrørende fra Varer, som var afhændet i Udlandet. En skønmæssig Opgørelse viste imidlertid, at i hvert Fald Halvdelen af den 40 Mill. Kr. store Garantikapital maatte antages at være i Behold.

Efter hvad *Handelsministeren* oplyste i sin Fremsættelse-tale, kunde det ventes, at der i den nærmeste Fremtid vilde

blive Spørgsmaal om at *lade Varekrigsforsikringens gamle Afdeling træde i Kraft paa ny*, hvilket kunde ske inden for den gældende Lovgivnings Rammer. »I Forbindelse hermed kan jeg nævne,« — udtalte han videre — »at der fra de gamle Garantigrupper Side har været rejst Spørgsmaal om at faa Andel i det ret betydelige Overskud, som er indtjent i Vareforsikringens nye Afdeling i Aarene fra 1940 og fremefter, og dette Spørgsmaal vil til sin Tid blive optaget til nærmere Undersøgelse og Overvejelse.

Selv om Krigen nu er ophørt, vil der vedblivende være Brug for Varekrigsforsikringen, idet de private Forsikrings-selskaber i hvert Fald ikke for nærværende vil kunne paa-tage sig de Risici, der her er Tale om. Jeg kan for øvrigt i denne Forbindelse oplyse, at der efter Krigen Afslutning fra Erhvervslivets Side er rejst Spørgsmaal om at *udvide Institutets Virksomhed til det Omfang, Virksomheden havde før Krigen Udbrud*. Forholdet er det, at Institutet før Krigen Begyndelse havde Adgang til at tegne Forsikring for Vareforsendelserne mellem to udenlandske Havne, medens Om-raadet fra Krigen Udbrud i Henhold til Loven blev begrænset til at gælde Vareforsendelser i Indlandet eller med Danmark som Bestemmelsessted eller fra Danmark til Udlandet. Yderligere medførte Krigsudbrudet i Henhold til Lovens Regler, at der ikke kunde tegnes Forsikring for en større Avance paa Varepartier end 5 pCt. Disse særlige Begrænsninger i Insti-tuttets Virksomhed ønskede man, som nævnt, fra Erhvervs-livets Side ophævet paa ny efter Krigen Ophør, og med Til-slutning fra Folketingets Finansudvalg har Handelsmini-steriet sanktioneret, at Institutet udvider Virksomheden til det Omraade, den havde før Krigen Udbrud.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

126. Lov om visse søfarendes Ret til Afregning med Statskassen m. m. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 4857. — C. Sp. 2309 og 2469].

Fremsat i *Folketinget* ³⁰/₄ (F. Sp. 4734). 1. Beh. ¹⁵/₅ (F. Sp. 5183). Partiernes Ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Damsgaard, Christmas Møller, Svend Nielsen, Kristian Nygaard, Stærmosé og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 17 Medlemmer (Hans Conrad Koefoed, Damsgaard [Sekretær], Einar Simonsen, Øllgaard, Kr. Nygaard, Poul Hansen [Svendborg], Chr. Christiansen, Bomholt, Axel Berg, Eiler Jensen, Christmas Møller [Formand], Fibiger, Halfdan Hendriksen,

Svend Nielsen, Fuglsang, Stærmose og Søren Olesen). Betænkning (B. Sp. 2671) afgivet $\frac{4}{7}$. (Ordfører: Christmas Møller). 2. Beh. $\frac{5}{7}$ (F. Sp. 6707). 3. Beh. $\frac{5}{7}$ (F. Sp. 6742). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{7}$ (L. Sp. 1971). Partiernes Ordførere: Erik Jacobsen, Jens Jensen, Bouet og Martin Sørensen (Peterslund). 2. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2021). 3. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2066). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 402).

Den 9. April 1940 blev godt og vel 5000 danske søfarende *afskaaret fra Forbindelse med Danmark*. Denne Afspærring medførte foruden meget andet bl. a. dette, at det økonomiske Grundlag, som disse søfarende og deres Familier hidtil havde baseret Tilværelsen paa, blev helt forrykket, i de fleste Tilfælde stærkt forringet, og der opstod meget hurtigt en Række Problemer, hvor Staten maatte træde hjælpende til. Det første og vigtigste af disse Problemer var at skaffe Udveje for, at de søfarendes Familier, hvis Forsørger paa denne Maade var blevet afskaaret fra Forbindelse med dem, blev saaledes økonomisk stillet, at Livet kunde opretholdes og *Hjemmet og Børnernes Uddannelse videreføres* saa vidt muligt i samme Omfang, som inden Katastrofen fandt Sted.

Med Henblik herpaa gennemførtes fra Juni Maaned 1940 med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg en Ordning, hvorefter der kunde ydes *Laan af Statskassen* til disse betrængte Sømandsfamilier, og disse Laan har siden været ydet med saa store maanedlige Beløb, at der i alt er forbrugt godt 15 Mill. Kr. Senere blev det nødvendigt at træffe forskellige andre Foranstaltninger af økonomisk Art til Fordel for disse Søfolk og deres Familier. De ekstraordinære Foranstaltninger, der saaledes blev truffet, hvilede i Almindelighed paa den Forudsætning, at de paagældende søfarende under deres ufrivillige Afspærring fra Danmark indsejlede Hyre eller paa anden Maade tjente Penge nok til, at de vilde være i Stand til ved deres Hjemkomst til Danmark efter Krigens Slutning at afvikle de økonomiske Mellemværender, de maatte have med Staten eller med andre. Denne Forudsætning har imidlertid i de fleste Tilfælde vist sig ikke at kunne holde. Et meget betydeligt Antal af de danske søfarende kom under en væsentlig Del af Krigen til at sejle i de danske Skibe, der blev rekvitioneret af den engelske Regering og kom til at sejle paa *britiske Hyrevilkaar*, der er ringere end de Vilkaar, hvorunder de sejlede i de danske Skibe inden den 9. April. En hel Del Søfolk har — hvad enten det nu skyldes Sygdom eller andre Grunde — kun sejlet i kortere Perioder og har i øvrigt maattet *tage Arbejde i Land* til Lønninger, som laa væsentlig under, hvad de var vant til, medens de sejlede under dansk Flag. Andre igen har haft Held

til at opnaa gode og vellønnede Stillinger, hvilket bl. a. gælder nogle af de Søfolk, der kom til at sejle i amerikanske Skibe eller i danske Skibe, der blev rekvisitioneret af U.S.A. Endelig var der efterhaanden ikke saa faa danske Søfolk, der gik ind i de allierede væbnede Styrker, hvor de økonomisk set kun kunde opnaa et i Forhold til Hyrerne til Søs ringe Sold.

Efterhaanden som stadig flere af disse Søfolk efter Krigs-afslutningen vendte hjem, viste det sig, at Flertallet af dem ved Hjemkomsten fandt sig stillet over for Gældsbyrder, som de havde svært ved at faa afviklet, og det Spørgsmaal meldte sig da for Handelsministeriet, hvordan en rimelig og retfærdig Afvikling kunde iværksættes.

Ved den heromhandlede Lov søges Sagen ordnet paa den Maade, at man stræber efter at faa tilvejebragt *en økonomisk Ligestilling mellem de danske søfarende, der sejlede inden for Afspærringen, og dem, der sejlede uden for*. Hovedsynspunktet er altsaa, at de søfarende, der blev afskaaret fra Danmark, og som kom til at lide Afbræk i deres Fortjenstmuligheder, skal have en rimelig Kompensation for det økonomiske Tab, de derved har lidt. Denne Kompensation tilvejebringes gennem en saakaldt Afregning med Statskassen, hvorved der godskrives den enkelte Sømand de Beløb, han efter den 9. April 1940 vilde have tjent, saafremt hans Fart var foregaaet i det Skib, hvori han var om Bord paa denne Dag, medens han samtidig debiteres for det, han faktisk har indtjent under Sejladsen derude, og for de Ydelser, Staten har præsteret over for hans Familie herhjemme.

I Tilslutning til Afregningsordningen er der i Lovens 2. Af-snit optaget en Række særlige Bestemmelser om økonomisk Hjælp og lignende Ydelser til de søfarende, der blev afskaaret fra Danmark den 9. April 1940, hvilke Bestemmelser ligeledes tilsigter at skaffe de paagældende søfarende en Slags økonomisk Kompensation, fordi de kom til at virke under mindre gunstige Forhold, end de var vant til og havde forudsat ved deres Udmønstring.

Ifølge en Bestemmelse i Loven af 1. Oktober 1945 om Op-rettelse af *Danske Søfarendes Mindefond af 1945* skulde $\frac{1}{4}$ af de Beløb, der er afdraget paa de rentefri Statslaan, tilfalde Mindefonden. Da nu de Afskrivninger paa Normalgælden, som Loven tilsigter, i vist Omfang vil træde i Stedet for de egentlige Tilbagebetalinger af eller Afdrag paa Gælden, tillægges der denne Fond en skønsmæssigt anslaaet Erstatning for den Indtægt, der var forudsat i selve Mindefondsloven.

I Modsætning til andre Love, som er gennemført efter Danmarks Befrielse til Fordel for de søfarende, omfatter denne ikke *Fiskerne*, først og fremmest som Følge af at Fiskernes Ind-tjeningsmuligheder hjemme og ude under Krigen har ligget

anderledes end de egentlige søfarendes Indtjeningsmuligheder, men ogsaa af den Grund, at det næppe vilde være muligt at tilvejebringe de Oplysninger, der i de enkelte Tilfælde er nødvendige for at foretage en virkelig Afregning for Fiskernes Vedkommende.

Det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag undergik i Folketinget nogle Ændringer, som der er gjort Rede for i Forbindelse med nedenstaaende Gengivelse af Loven, i hvilken nogle Enkeltheder er udeladt.

I. Om Afregning.

§ 1. Enhver dansk søfarende, der paa Grund af Landets Besættelse siden den 9. April 1940 var *afskaaet fra Forbindelse med sit Hjemsted i Danmark*, har ved sin Hjemkomst her til Landet *Ret til kontant Afregning med Statskassen* efter de i de efterfølgende Paragraffer angivne Regler.

De under Afregningen indgaaende Beløb godskrives, henholdsvis debiteres, uden Tilskrivning af Renter.

Ved »søfarende« forstaas enhver i Handelsskib tjenstgørende Person.

§ 2. Ved Afregningen, der vil være at opgøre *pr. Hjemkomstdatoen* og — bortset fra Søfolk, for hvem Tidspunktet for Tilbagegang til danske Hyrevilkaar har været bestemt af vedkommende fremmede Myndighed — *senest pr. 1. December 1945*, godskrives der efter nedenstaaende Regler den paagældende et Beløb, der modsvarer de Aflønningsvilkaar, der vilde have været gældende for ham, saafremt han ved fortsat Tjeneste i det danske Skib, hvori han var ansat den 9. April 1940, havde kunnet aflønnes efter de for ham den nævnte Dag gældende danske Hyrevilkaar med senere Ændringer.

Beløbet udgør:

a) for de Tidsrum, den paagældende har gjort Tjeneste om Bord i Skib, Summen af den danske Hyre med samtlige aftalte Tillæg (dog bortset fra Overtidsbetaling), vedkommende under den i Stk. 1 nævnte Forudsætning vilde have indtjent, dog at *Krigstillæg for hele Perioden beregnes efter Satserne 115 pCt. for Officerer og 140 pCt. for underordnet Mandskab*;

b) for de Tidsrum, hvor den paagældende har oppebaaret fast Hyre under *Ophold i Land* (pool-Penge) eller

været beskæftiget ved lønnet Arbejde i Land, Summen af den efter Stk. 1 beregnede danske Hyre med saadanne Tillæg, der oppebæres uafhængigt af Sejlads;

c) for de Tidsrum, hvor den paagældende maatte have gjort *egentlig Militærtjeneste*: samme Ydelse som under Litra a omhandlet.

Ved Anvendelsen af Regelen i Stykkerne 1 og 2 vil der for saadanne søfarende, der *ikke har haft nogen i Danmark bosiddende Hustru eller Børn*, over for hvem han har haft Forsørgelsespligt, være at bortse fra de som Dyrtidstillæg aftalte eller overenskomstmæssig fastsatte Beløb. For saa vidt angaar saadanne søfarende, der i Danmark har haft *andre Paarørende*, hvem han forsørgede, eller til hvis Forsørgelse han mere varigt ydede væsentligt Bidrag, kan Ministeren for Handel, Industri og Søfart dog i det enkelte Tilfælde bestemme, at Dyrtidstillæg helt eller delvis skal godskrives den paagældende.

Ved Anvendelsen af Regelen i Stk. 2 vil der være at bortse fra de Bidrag, som Rederen i Henhold til de aftalte Ansættelsesvilkaar skulde have erlagt til den søfarendes Pensionsforsikring, ligesom Hyre alene godskrives med Nettobeløbet, det vil sige med den søfarendes eget *Pensionsbidrag fradraget*, jfr. herved Bestemmelsen i § 9. Feriegodtgørelse godskrives som Hyre.

For andre Tidsrum end de i Stk. 2 nævnte finder ingen Godskrivning Sted.

For Skibsføreres Vedkommende skal der tillige ske Godskrivning af et i Overensstemmelse med Stk. 1 beregnet Beløb for *Kaplak*. Kan Størrelsen af Kaplaken ikke oplyses, regnes der med et i Overensstemmelse med Sømandslovens § 8, Stk. 2, fastsat Beløb.

Godtgørelse for Lønforbedring ved Forfremmelse medtages i Godskrivningen efter nærmere i Paragraffens sidste Stk. angivne Regler.

I § 2, Stk. 1, blev den indskudte Sætning (»bortset fra . . . Myndighed») tilføjet i Folketinget. Det samme gælder den sidste Sætning i Stk. 2 a (»dog at . . . underordnet Mandskab»), der betyder en væsentlig Forbedring af Afregningsreglerne for Søfolkene.

§ 3. Ved Afregningen *debiteres* der den paagældende følgende Beløb:

1) Modværdien i danske Kroner — omregnet efter den 5. Maj 1945 gældende Vekselkurs — af følgende af ham i Tiden efter den 9. April 1940 og indtil hans Overgang til danske Hyrevilkaar oppebaarne *Arbejdsvederlag*: Hyre med Tillæg (heri dog ikke medregnet Vederlag for Overtidsarbejde), Feriepenge, fast Hyre under Ophold i Land (pool-Penge) og Vederlag for Arbejde i Land, jfr. herved Regelen i Stk. 2;

2) det skyldige Restbeløb af det *rentefri Laan*, der maatte være ydet hans Paarørende af Statskassen;

3) Gæld, som han efter 9. April 1940 maatte have paadraget sig over for et dansk Rederi eller den danske Udenrigstjeneste som Følge af *Forskud, Udlæg eller Forstrækninger* til ham selv eller hans Paarørende.

Ved »Hyre« i Stk. 1, Nr. 1, forstås Hyren med Fradrag af den søfarendes eget eventuelle Pensionsbidrag, hvorhos de i Stk. 1, Nr. 1, omhandlede Beløb, der modsvarer fast Hyre under Ophold i Land (pool-Penge) eller Vederlag for Arbejde i Land, alene *debiteres* med det Beløb, hvormed de maatte overstige et ugentligt Beløb af 56 Kr.

I § 3 var Stk. 1, Nr. 3, oprindelig affattet saaledes: »Gæld, som han efter 9. April 1940 maatte have paadraget sig over for den danske Udenrigstjeneste som Følge af *Forskud, Udlæg eller Forstrækninger* el. lign.« Ændringen er foretaget til Fordel for de Rederier, der straks efter 9. April 1940 paa egen Haand ydede *Forstrækninger* til Sømandsfamilier. I Stk. 2 stod oprindelig 49 Kr. i Stedet for 56 Kr.

§ 4. Saafremt den ved Afregningen fremkommende Saldo er i den søfarendes Favør, udbetales Beløbet ham af Statskassen, jfr. dog § 5.

I modsat Fald indbetaler den paagældende til Statskassen Saldoens Beløb, dog ikke ud over et Beløb, svarende til Summen af de i § 3, Nr. 2 og 3, omhandlede Gældsposter.

I det i Stk. 1 omhandlede Tilfælde bliver den paagældende ved Afregningens Iværksættelse frigjort for den i § 3, Nr. 2 og 3, nævnte Gæld derved, at det under § 3, Nr. 2,

nævnte Laanebeløb kvitteres endeligt i Forhold til Laanemodtageren, medens de under § 3, Nr. 3, omhandlede Beløb af Ministeriet for Handel, Industri og Søfart overvises til vedkommende Kreditor.

I det i Stk. 2 omhandlede Tilfælde frigøres den søfarende straks for den ved Afregningen dækkede Del af Gælden der- ved, at de enkelte Gældsposter nedskrives i Forhold til deres indbyrdes Størrelse, saaledes at der for Gæld til Statskassen meddeles Laanemodtageren a conto-Kvittering, medens Mi- nisteriet for Handel, Industri og Søfart, for saa vidt angaar Gæld til et dansk Rederi, anviser Rederiet et til den af Af- regningen følgende Afskrivning paa Gælden svarende Beløb.

Krav paa Udbetalinger af Statskassen i Medfør af nær- værende Paragraf kan ikke overdrages eller gøres til Gen- stand for Arrest, Udlæg eller andre Retsforfølgningsskridt.

De nærmere Regler for Opgørelsens Foretagelse og for de nævnte Ud- og Indbetalinger fastsættes af Ministeren for Handel, Industri og Søfart efter Samraad med Finansministe- ren og efter Forhandling med de søfarendes Organisationer.

Ogsaa § 4 fik sin endelige Form i Folketinget. De foretagne Ændringer er hovedsagelig af teknisk Karakter.

§ 5. For *Forsørgere*, jfr. herved § 2, Stk. 3, 1. Punktum, kan Summen af det efter § 4, Stk. 1, udbetalte Beløb og af det samlede eventuelle Laan af den i § 3, Nr. 2, angivne Art i intet Tilfælde overstige 30 000 Kr.

For *Ikke-Forsørgere* kan Ydelsen efter § 4, Stk. 1, i intet Tilfælde overstige 10 000 Kr.

For saa vidt angaar Personer, der omfattes af Bestem- melsen i § 2, Stk. 3, 2. Punktum, bestemmer Ministeren for Handel, Industri og Søfart i det enkelte Tilfælde, med hvilket Størstebeløb inden for de i de to foregaaende Stykker an- givne Grænser Afregningsydelsen efter § 4, Stk. 1, kan komme til Udbetaling.

Er en Person, der vilde være berettiget til Afregning i Medfør af Bestemmelserne i §§ 1—5, *afgaaet ved Døden inden sin Hjemkomst* her til Landet, tilkommer der ifølge § 6, der ændredes noget i Folketinget, hans *Enke eller Børn* selvstæn- dig Ret til Afregning med Statskassen efter nærmere angivne Regler.

II. Om Erstatning for mistede Ejendele og for Tort og Lidelse ved Internering samt om Pensionsforsikring.

§ 7. Saafremt en af § 1 omfattet Person i Henhold til udenlandsk Erstatningsordning i *Erstatning for personlige Ejendele*, mistede ved Skibsforlis eller andet Havari, har oppebaaret et Beløb, der omregnet i dansk Mønt er mindre, end hvad den paagældende i Henhold til de mellem Dansk Dampskibsrederiforening, henholdsvis Dansk Radio Aktieselskab, og vedkommendes faglige Organisation afsluttede Overenskomster, jfr. Bekendtgørelse Nr. 451 af 30. November 1923, vilde have oppebaaret paa Forlisets eller Havariets Tidspunkt, tilkommer der ham ved hans Hjemkomst her til Landet eller — i Tilfælde af hans Død forinden — hans Bo en af den i de foregaaende Paragraffer omhandlede Afregning uafhængig Ret til at faa Forskellen dækket af Statskassen.

Regelen i § 1, Stk. 2, finder tilsvarende Anvendelse.

I § 7 fandtes oprindelig en Bestemmelse af følgende Indhold: »Afregning i Medfør af nærværende Paragraf kan for hver enkelt søfarendes Vedkommende kun opnaas for eet Tilfælde af mistede Ejendele«. Denne Bestemmelse blev udtaget i Folketinget.

§ 8. Har en dansk søfarende i Tidsrummet mellem den 9. April 1940 og Hjemkomsten her til Landet i Udlandet af politiske eller militære Aarsager været underkastet Internering eller anden *Frihedsberøvelse* eller været undergivet væsentlige Indskrænkninger i sin personlige Bevægelsesfrihed, uden at han ved eget selvstændigt og tilregneligt Forhold har forskyldt noget saadant, kan der af Statskassen tillægges ham en *Godtgørelse* for den dermed forbundne Lidelse og Tort.

Erstatningen vil være at fastsætte til et Beløb af 50 Kr. for hver paabegyndt Uge, Interneringen, Frihedsberøvelsen eller den i Stk. 1 i øvrigt nævnte Tilstand har varet.

Endvidere vil der være at godskrive den paagældende det i § 3 in fine nævnte ugentlige Beløb af 56 Kr.

Reglerne i nærværende Lovs § 4, Stk. 4, og § 5 og i §§ 47—48 i Lov Nr. 475 af 1. Oktober 1945 om Erstatning til Besættelsestidens Ofre finder tilsvarende Anvendelse paa

de i Stk. 1—3 omhandlede Erstatninger, hvori dog kan modregnes eventuel Gæld til Statskassen af den i § 3, Stk. 1, Nr. 2 og 3, omtalte Art.

I § 8, Stk. 1, blev Ordene »eller været undergivet væsentlige Indskrænkninger i sin personlige Bevægelsesfrihed« tilføjet i Folketinget og Stk. 2 ændret i Overensstemmelse hermed. Stk. 3 havde oprindelig følgende Affattelse: »I saadanne Tilfælde, hvor vedkommende, uden at egentlig Frihedsberøvelse har foreligget, har været undergivet væsentlige Indskrænkninger i sin personlige Bevægelsesfrihed, kan der under i øvrigt tilsvarende Betingelser tiltaas ham en Godtgørelse af Statskassen paa indtil 25 Kr. for hver paabegyndt Uge, Tilstanden har været.« Endelig tilføjedes i Stk. 4, 1. Linie: »og § 5«.

§ 9. Ministeren for Handel, Industri og Søfart bemyndiges til for Statskassens Regning at betale de *Præmierestancer*, som omfattes af den under Krigen 1939—45 truffne Garantordning med Hensyn til Opretholdelse af Pensionsforsikringer for Skibsførere og andre Skibsofficerer, paa Vilkaar, at de paagældende giver Statskassen Transport paa de af dem i Udlandet erlagte Pensionsbidrag i det Omfang, disse kan hjemføres her til Landet.

III. Almindelige Bestemmelser.

§ 10. Naar særlige Omstændigheder findes at begrunde det, kan Ministeren for Handel, Industri og Søfart bestemme, at ogsaa andre end de i de foregaaende Afsnit omhandlede Personer skal omfattes af Lovens Bestemmelser, ligesom Ministeren med Folketingets Finansudvalgs Samtykke i det enkelte Tilfælde kan gøre *Afvigelse fra Lovens Bestemmelser*, naar Omstændighederne maatte findes at tale derfor.

§ 11. *Begæring om Afregning* eller om Ydelser i Henhold til Lovens Afsnit II skal fremsættes over for Ministeriet for Handel, Industri og Søfart inden den 1. Maj 1947.

Undtaget fra Lovens Regler er den, der i det i § 1, Stk. 1, nævnte Tidsrum frivilligt har virket for fjendtlige Interesser eller som paa Grund af sin nationale Indstilling, derunder sin Indstilling til den allierede Sag, ikke har kunnet opnaa Ydelser i Henhold til Lov Nr. 355 af 20. Juli 1945 om Hjemrejse og Ferie m. m. for søfarende.

I § 11 blev Slutningen af Stk. 2 (»eller som paa Grund . . . for søfarende«) tilføjet i Folketinget.

§ 12. Til Fyldestgørelse af Statskassens Tilsvaer efter Bestemmelsen i § 3, Stk. 2, i Lov Nr. 480 af 1. Oktober 1945 om Oprettelse af »Danske Søfarendes Mindefond af 1945«, for saa vidt angaar de Beløb, der som et Led i Afregning efter nærværende Lovs Kapitel I bliver afskrevet paa Laan af den i § 3, Stk. 1, Nr. 2, omhandlede Art, forhøjes det af Statskassen som Grundkapital for nævnte Fond henlagte Beløb, jfr. nævnte Lov Nr. 480 af 1. Oktober 1945 § 3, Stk. 1, fra 1 til 2 Mill. Kr.

§ 13. Denne Lov træder i Kraft straks og ophører at gælde fra det Tidspunkt og i det Omfang, som fastsættes ved kgl. Anordning.

Den *Udgift*, som Loven vil medføre for Staten, var fra først af anslaaet til omkring 30 Mill. Kr. Men Beløbet maa som Følge af de Ændringer, Lovforslaget undergik i Folketinget, ventes at ville komme op paa 35—40 Mill. Kr.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* blev der fra flere Sider fremsat Ønske om Forbedring af Afregningsreglerne for de søfarende paa en Række Punkter. Disse Ønsker blev delvis imødekommet ved de i Folketinget foretagne Ændringer, der alle var stillet i Forslag af Handelsministeren — efter forudgaaende Forhandlinger med Udvalget — og tiltraadt af hele Udvalget, for de kommunistiske Udvalgsmedlemmers Vedkommende dog med en Undtagelse (vedrørende § 4, Stk. 3 og 4). Disse stillede paa egen Haand tre Ændringsforslag.

Ifølge det første af de kommunistiske Ændringsforslag skulde § 2, Stk. 3, udgaa. Efter det andet skulde § 4, Stk. 2, affattes saaledes: »I modsat Fald bortfalder den søfarendes Pligt til at regulere Saldoen«, og ifølge det tredje skulde de to følgende Bestemmelser affattes saaledes: »Ved Afregningen Iværksættelse kvitteres den søfarendes Gældsposter til Staten fuldt ud«. Alle tre Ændringsforslag blev forkastet, idet de øvrige Partier henholdt sig til det Kompromis, man havde samlet sig om i Udvalget.

I den afgivne Betænkning fremhæver Udvalget, at Vedtagelsen af de af Ministeren stillede Ændringsforslag betyder en ikke ringe almindelig Forbedring af Afregningen (Ændringen til §§ 2 og 3), og ligeledes har Udvalget faaet gennemført en bedre Afregning i Henhold til § 8.

Hele Udvalget er enigt om, at i det Tilfælde, den søfarende efter Afregningen faar en Gæld til Staten, maa ethvert rime-

ligt Hensyn tages til Debitor. Udvalget er ikke i Besiddelse af tilstrækkelige Oplysninger om samtlige saakaldte *Englandsfiskeres* Stilling, men Udvalget gaar ud fra, at Spørgsmaalet vil blive taget op til Behandling.

Udvalget har ogsaa drøftet den saakaldte *Shanghai-Sag*, (angaaende Klager fra danske Søfolk over Generalkonsulatet i Shanghai og dets Behandling af danske Borgere), og Udvalget haaber meget, at en fyldestgørende Forklaring snarest maa fremkomme. I modsat Fald maa Udvalget mene, at Tinget i en eller anden Form atter maa beskæftige sig med Sagen.

Det *kommunistiske* Mindretal anerkender, at Lovforslaget under Udvalgsbehandlingen er undergaaet en væsentlig Forbedring i Søfolkens Favør. Mindretallet maa dog fastholde den Opfattelse, at det vil være en Urimelighed mod mange af vore hjemvendte Søfolk, om Bestemmelsen i § 2, Stk. 3, bibeholdes i Loven, idet alle *Ikke-Forsørgere* ved Afregning med Staten herved afskæres fra at faa medregnet det i Henhold til Aftaler mellem Organisationerne gældende Dyrtidstillæg. Herudover ønsker Mindretallet at paapege det uheldige i, at en Række af vore hjemvendte Søfolk, der er Forsørgere, og hvis Familier har modtaget Understøttelse af Staten under Besættelsen, i Henhold til Bestemmelserne i Lovforslagets § 4 efter Afregningen fortsat vil skyldte Staten anselige Beløb. For underordnet Mandskab, der har sejlet ude paa Betingelser svarende til de danske, vil det skyldige Beløb endog kunne andrage op til 14 000 Kr. Mindretallet mener, at det vil være en Uretfærdighed mod disse Søfolk, som under Krigen har gjort vort Land uvurderlige Tjenester, og som uden egen Skyld er kommet i Gældsforhold til Staten, ikke at kvittere deres Gældsposter til Staten fuldt ud ved den eventuelle Afregning.

Efter at de af Ministeren stillede Ændringsforslag var vedtaget ved 2. Behandling, vedtoges det saaledes ændrede Lovforslag enstemmigt ved 3. Behandling.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

127. Midlertidig Lov om Ændring af Lov Nr. 132 af 14. April 1932 om Lukketid for Butikker og Lagre m. v., jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 204 af 20. Maj 1933. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 6653. — C. Sp. 1903 og 1933].

Fremsat i *Folketinget* ^{24/5} (F. Sp. 5573). 1. Beh. ^{27/5} (F. Sp. 5710). Partiernes Ordførere: Strøm, Einar Simonsen, Gyldenslette, Holst, Steen, Hoff og Norlev. 2. Beh. ^{28/5} (F. Sp. 5786). 3. Beh. ^{28/5} (F. Sp. 5834). *Oversendt til Landstinget.*

1. Beh. $\frac{29}{5}$ (L. Sp. 1505). Partiernes Ordførere: Fornæs, Nielsen-Man, Jørgen Otsen og Lannung. 2. Beh. $\frac{29}{5}$ (L. Sp. 1540). 3. Beh. $\frac{29}{5}$ (L. Sp. 1542). *Loven stadfæstet 1. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 300).

Loven har til Formaal at afløse de ekstraordinære Lukketidsbestemmelser, der indeholdtes i de af Handelsministeriet udstedte Bekendtgørelser af 2. Februar 1945 og 17. April 1946.

Spørgsmaalet om Butikkernes Lukketider har været drøftet med de interesserede Organisationer, og der var under Forhandlingerne paa den ene Side Enighed om det ønskelige i at komme bort fra de administrativt udstedte ekstraordinære Lukketidsbestemmelser med Hjemmel i Vareforsyningsloven, og samtidig var der paa den anden Side Enighed om, at man næppe kunde vende tilbage til de i Lukkeloven af 14. April 1932, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 204 af 20. Maj 1933, fastsatte Lukketider.

Spørgsmaalet har derefter været behandlet i et af Handelsministeriet nedsat Udvalg, bestaaende af Repræsentanter for de forskellige Interessegrupper, og Udvalget har til Handelsministeriet afgivet en Indstilling om Lukketiderne.

I Overensstemmelse hermed foresloges det i et af Handelsministeriet fremsat Lovforslag, at Butikkernes Lukketider skulde fastsættes til Kl. 17³⁰ de 4 første Søgnedage i Ugen og til Kl. 20 om Fredagen som en Imødekommelse af talrige Henvendelser angaaende Forbrugernes — navnlig selverhvervende Husmødres og enligtstillede — Vanskeligheder ved at faa forrettet deres Indkøb under de hidtil gældende ekstraordinære Lukketidsregler. Samtidig foresloges det for at imødekomme de stærke Ønsker om Weekend at afkorte Aabningstiden om Lørdagen fra Kl. 17 til Kl. 14.

Lovforslaget tilsigtede kun at tilvejebringe *en midlertidig Ordning af de mest presserende Spørgsmaal*, indtil en almindelig Lukkelovsrevision kan finde Sted. Det gennemførtes paa Rigsdagen uden Udvalgsbehandling og i uændret Skikkelse.

Lovens Indhold er følgende:

§ 1. De i § 1 i Lov om Lukketid for Butikker og Lagre m. v., jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 204 af 20. Maj 1933, inde-

holdte Bestemmelser om Forbud mod Handel m. v. samt om Butikslukning kommer om *Fredagen* til Anvendelse fra Kl. 20, om *Lørdagen* fra Kl. 14 og paa Ugens øvrige Søgnedage fra Kl. 17³⁰.

§ 2. *Bageres og Kagebageres Butikker og Udleveringssteder* skal holdes lukket for Publikum i Tiden efter Kl. 20 om *Fredagen* og paa samtlige Ugens øvrige Dage i Tiden efter Kl. 18³⁰. Det samme gælder *Konfitureforretninger og Bageriudsalg*, jfr. § 3 c. og d. i Lov om Lukketid for Butikker og Lagre m. v. Efter det nævnte Tidspunkt er Konditorer og Beværtere uberettigede til at sælge Kager, Wienerbrød og Konditorisager, Konfekt, Chokolade og Sukkervarer ud af Huset.

Uanset Bestemmelserne i Stk. 1 maa Bagere og Kagebagere, Konfitureforretninger og Bageriudsalg samt Konditorer og Beværtere forhandle *Iskrem* indtil Kl. 22 paa samtlige Ugens Dage.

§ 3. De i Henhold til § 6, Stk. 1, i Lov om Lukketid for Butikker og Lagre m. v. gældende Bestemmelser om *Barber- og Frisørstuers Lukketider* kommer om *Fredagen* til Anvendelse fra Kl. 20, om *Lørdagen* fra Kl. 14 og paa Ugens øvrige Søgnedage fra Kl. 17³⁰.

§ 4. Denne Lov træder i Kraft straks og har Gyldighed indtil Udgangen af November 1947.

Lovforslaget vedtoges i *Folketinget* med 100 Stemmer mod 1, idet 2 Medlemmer undlod at stemme.

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

I den af *Lukkelovsudvalget af 1946* afgivne Betænkning anføres bl. a., at det over for Udvalget er oplyst, at der inden for store Kredse af Handelens og Haandværkets Udøvere — og det samme gælder Butikspersonalet — i hvert Fald for Tiden under den herskende Varemangel næres Ønske om, at Lukketiden paa Ugens 4 første Hverdage fastsættes til Kl. 17, og at der om *Lørdagen* gennemføres tidlig Weekendlukning, medens man ogsaa inden for disse Kredse kan tiltræde, at der om *Fredagen* holdes aabent til Kl. 19 eller subsidiært til Kl. 20. Der er i denne Forbindelse fra Handelens og Haandværkets Repræsentanter inden for Udvalget givet Udtryk for, at man maa paaregne, at mange næringsdrivende — selv om Lukketiden ved Lov blev fastsat til Kl. 18 paa Ugens 4 første Hverdage — i hvert Fald indtil videre vilde lukke deres Butikker tidligere. Heroverfor er der, ikke mindst af Udvalgets For-

brugerrepræsentanter, peget paa, at der nu maa skabes rimelige Indkøbsmuligheder for Forbrugerne, som i de seneste Aar har maattet foretage deres Indkøb under meget vanskelige Forhold. Under Drøftelserne om dette Spørgsmaal har Formanden for De samvirkende danske Husholdningsforeninger, der væsentlig repræsenterer Landhusmødrene, efter Anmodning deltaget i et af Udvalgets Møder og har sammen med Landbrugets Repræsentant fremhævet, at Kl. 17-Lukningen har været til meget stor Gene for Landbruget og dets Arbejdere. Fra Forbrugerside har man derefter fremhævet, at man maa lægge Vægt paa, at Lukketiden paa Ugens 4 første Hverdage fastsættes senere end Kl. 17.

Da man i Udvalget som nævnt har anset det for at være af afgørende Betydning at naa til fuld Enighed om en Ordning, som har rimelig Udsigt til at skabe Ro om Spørgsmaalet, har Forbrugerrepræsentanterne med Tilslutning af Formanden for De samvirkende danske Husholdningsforeninger efter Omstændighederne modificeret Forbrugernes Ønsker, der principielt gik ud paa Lukning Kl. 18, saaledes at man vil kunne tiltræde, at Lukketiden indtil videre fastsættes til Kl. 17³⁰ paa Ugens 4 første Hverdage. Ogsaa Butikspersonalets Repræsentant i Udvalget har tilsagt sin Støtte til Gennemførelsen af en saadan Ordning. — Handelens og Haandværkets Repræsentanter har paa dette Grundlag drøftet Spørgsmaalet med forskellige Brancheforeninger og har herefter ligeledes tilsluttet sig Tanken om Lukning Kl. 17³⁰ paa Ugens 4 første Hverdage, idet man under Forhandlinger med Branchernes Repræsentanter har fundet en saadan Forstaaelse for dette Forslag, at man mener, at der vil være rimelig Udsigt til, at en Lukkebestemmelse som den omhandlede, der vil blive understøttet af Butikshandelens og Haandværkets Hovedorganisationer, vil kunne gennemføres i Praksis.

Med Hensyn til Lukketiden paa Ugens 2 sidste Hverdage har der været Enighed om, at man, som Udviklingen har formet sig, ikke bør modsætte sig det Ønske, der næres i vide Kredse, om Indførelse af Weekendlukning for Butikkerne om Lørdagen, og der har samtidig været Enighed om, at man i saa Fald maa give Butikkerne en lang Aabningstid om Fredagen. Under Drøftelserne i Udvalget har det været foreslaaet at fastsætte Lukketiden paa de 2 nævnte Dage enten til Kl. 19 om Fredagen og Kl. 14 om Lørdagen eller til Kl. 20 om Fredagen og Kl. 13 om Lørdagen. Provinshandelens Repræsentanter har været mest tilbøjelige til at foretrække den sidste Mulighed bl. a. for at undgaa Middagspause for Personalet om Lørdagen. Fra anden Side har man peget paa, at det for Tiden vil kunne være vanskeligt for Slagtere, Viktualieforretninger og Fiskeforretninger i de større Byer altid at have de ferske

Levnedsmidler, de forhandler, fremme saa tidligt, at alle Kunder om Lørdagen kan være ekspederet inden Kl. 13, hvorfor man principielt vilde foretrække, at Lukketiden om Fredagen fastsættes til Kl. 19 og om Lørdagen til Kl. 14.

Formanden for De samvirkende danske Husholdningsforeninger har givet sin Tilslutning til Forslaget om Indførelse af Weekendlukning om Lørdagen Kl. 14 og har til de ovenfor refererede Forslag vedrørende Lukketiden om Fredagen udtalt, at man i Landbruget nok helst saa Lukketiden om Fredagen fastsat til Kl. 20.

Den af Landbrugsraadet udpegede Repræsentant, Redaktør Niels Jørgensen, har derimod ikke kunnet tiltræde, at der gennemføres Weekendlukning om Lørdagen før Kl. 17 eller subsidiært Kl. 16, idet han har fremhævet det ønskelige i, at Landbefolkningen faar størst mulig Adgang til at gøre Indkøb i Byerne om Lørdagen.

Udvalget har imidlertid til Trods for de af Landbrugsraadets Repræsentant fremsatte Betragtninger ment at maatte fastholde Forslaget om Indførelse af tidlig Weekendlukning om Lørdagen, men man er for i saa vidt Omfang, som det skønnes muligt, at imødekomme Landboernes Ønsker om Adgang til at gøre Indkøb i Byerne enedes om at foreslaa, at Lukketiden om Lørdagen fastsættes til Kl. 14, og at Lukketiden om Fredagen desuagtet fastsættes til Kl. 20 og ikke som oprindelig paatænkt til Kl. 19. Der skulde herefter være skabt Mulighed for, at Landbrugets Medhjælpere i hvert Fald om Fredagen kan naa ind til Byerne og foretage deres Indkøb.

128. Lov om Konfiskation af tysk og japansk Ejendom. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 3041. — C. Sp. 305 og 1177].

FremSAT i *Folketinget* $31/1$ (F. Sp. 2171). 1. Beh. $5/2$ (F. Sp. 2253). Partiernes Ordførere: Hækkerup, Jørgen Gram, Hjermind, Robert Mikkelsen, Bertel Dahlgaard, Stærmose og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jørgen Gram [Sekretær], Heilesen, Thisted Knudsen, Laurits Pedersen, Bertel Dahlgaard, Hækkerup, Busch-Jensen, Fr. Dahlgaard, H. C. Hansen, P. Mortensen, Hjermind [Formand], Halfdan Hendriksen, Bartholdy, Robert Mikkelsen og Jens Johs. Hansen). Betænkning (B. Sp. 419) afgivet $20/3$. (Ordfører: Hjermind). 2. Beh. $22/3$ (F. Sp. 3387). 3. Beh. $26/3$ (F. Sp. 3632). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/3$ (L. Sp. 751).

Partiernes Ordførere: Steincke, Stensballe, Jørgen Jørgensen og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Steincke [Formand], Fledelius, Fornæs, Hans Hansen, Alfred Kristensen, Thomsen, Willumsen, Bjerre [Sekretær], Jepsen Christensen, Stensballe, Lannung, Martin Sørensen [Peterslund], Foss, Lisbet Hindsgaul og Jørgen Jørgensen). Betænkning (B. Sp. 959) afgivet $2^{\frac{2}{3}}$. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. $2^{\frac{2}{3}}$ (L. Sp. 916). 3. Beh. $2^{\frac{2}{3}}$ (L. Sp. 958). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 132).

Efter Tysklands Kapitulation blev tyske Bank- og Sparekassekonti m. v. her i Landet *spærret* ved Bekendtgørelse Nr. 227 af 5. Maj 1945, jfr. Bekendtgørelse Nr. 235 af 14. Maj 1945. Desuden skete der ved Bekendtgørelse Nr. 314 af 2. Juli 1945 angaaende *Anmeldelse af og Dispositionsret over her i Landet værende tysk og japansk Ejendom* en Skærpelse af den allerede siden 27. December 1940 gældende almindelige Blokering af al fremmed Ejendom i Danmark, for saa vidt angaar tysk og japansk Ejendom, som det ikke havde været muligt under Besættelsen at gøre Blokeringen effektiv over for. I denne Forbindelse kan ogsaa nævnes Lov Nr. 331 af 12. Juli 1945 om *tvungen Likvidation og Administration* af visse Aktieselskaber m. v., der giver Bemyndigelse til at føre Selskaber, i hvilke der er *tysk eller japansk Kapitalinteresse*, i Likvidation eller sætte dem under Administration.

Regeringen mente ikke at kunne tage Stilling til den endelige Behandling af tysk Ejendom her i Landet, forinden den internationale Behandling af hele Spørgsmaalet om Erstatninger fra Tyskland, som maatte forudses, havde fundet Sted. Denne Behandling fandt Sted paa en *international Konference i Paris* i November—December 1945, hvor ogsaa Danmark var repræsenteret, og hvor nærmere Regler blev fastsat om Beslaglæggelse af tysk Ejendom i og uden for Tyskland samt om Dækningen af Erstatningskrav over for Tyskland. Handelsministeren fremsatte derefter Forslag til den heromhandlede Lov, hvis Hovedformaal er dels for Danmarks Vedkommende at *fjerne Mulighederne for en fremtidig tysk økonomisk Ekspansion*, der igen vilde kunne blive Basis for en politisk Aggression, dels at skaffe Danmark *dølvig Erstatning* for de store økonomiske Tab, de fjendtlige Ov rgreb har for-

voldt Landet, og for hvilke det tyske og japanske Rige og for disse atter de paagældende Folk og deres enkelte Medlemmer i Overensstemmelse med de ovenfor nævnte Resolutioner og Udtalelser maa være ansvarlige.

Lovforslaget undergik i Folketinget en Række Ændringer, men gennemførtes derefter enstemmigt i begge Ting, idet samtlige Ændringsforslag var stillet af Handelsministeren og tiltraadt af det af Folketinget nedsatte Udvalg.

I det følgende gengives Lovens væsentligste Bestemmelser med Tilføjelse af de Ændringer, som foretoges i Folketinget.

Kapitel I.

§ 1. Denne Lov kommer til Anvendelse paa al tysk, fjendtlig Ejendom, der befinder sig her i Riget, undtagen saadan Ejendom, som af de allierede væbnede Styrker er taget som Krigsbytte her i Riget.

I første Linie blev Ordet »fjendtlig« i Folketinget indføjet foran »Ejendom«.

§ 2. Som tysk, fjendtlig Ejendom anses Ejendom, der ved Lovens Ikrafttræden tilhører:

- 1) Den tyske Stat, tyske Kommuner og andre tyske offentlige Myndigheder, Institutioner m. v.,
- 2) Personer, der har tysk Statsborgerret,
- 3) Statsløse Personer, som senest har haft tysk Statsborgerret,
- 4) Her i Riget ikke-hjemmehørende Selskaber, Foreninger og andre juridiske Personer, saasom Stiftelser, Fonds og lignende selvejende Institutioner, der har Hjemsted eller Hovedsæde i Tyskland, eller hvis retlige Tilværelse hviler paa tysk Lovgivning, eller som driver Virksomhed i Tyskland gennem en Filial, i sidste Tilfælde dog kun for saa vidt angaar Ejendom, der vedrører saadan Filial,
- 5) Selskaber, Foreninger og andre juridiske Personer, der ikke har Hjemsted eller Hovedsæde i Tyskland, men som af det Land, hvor de har Hjemsted, behandles som tyske, f. Eks. paa Grund af Selskabskapitalens Tilhørsforhold,
- 6) Personer, Firmaer eller juridiske Personer af anden fremmed Nationalitet end tysk, som under Hensyn til deres

Forhold af Ministeriet for Handel, Industri og Søfart findes at burde behandles som tyske ved Gennemførelsen af denne Lov.

Som tysk, fjendtlig Ejendom betragtes endvidere Ejendom, der den 9. April 1940 — direkte eller indirekte — tilhørte eller paa noget Tidspunkt derefter — direkte eller indirekte — har tilhørt noget af de foran nævnte Retssubjekter, uden at dens Overdragelse til andre har været hjemlet ved Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 673 af 27. December 1940 angaaende Anmeldelse af og Dispositioner over fremmed, her i Landet værende Ejendom eller Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 314 af 2. Juli 1945 angaaende Anmeldelse af og Dispositioner over her i Landet værende tysk eller japansk Ejendom.

Endelig betragtes som tysk, fjendtlig Ejendom saadan Ejendom, som tilhører Retssubjekter, der vel ikke omfattes af Bestemmelserne foran, men maa anses at være Straamænd for tyske Interesser.

Som tysk, fjendtlig Ejendom anses dog ikke Ejendom, der tilhører *Personer, som af De Samvirkende Danske Emigranthjælpekomiteer er anerkendt som flygtet* for det nazistiske Regime, medmindre en af Kommissarius, jfr. § 6, foretagen Undersøgelse maatte vise, at de paagældende Personers Forhold til det danske Rige før eller under Krigen maa betragtes som fjendtligt. Kommissarius afsiger i saa Fald en Kendelse om Konfiskation af de paagældendes Ejendom. Kommissarius' Afgørelse kan inden 14 Dage efter Kendelsens Dato indankes for Ministeren for Handel, Industri og Søfart, der efter Forhandling med det i § 5 omhandlede Nævn afgør Sagen endeligt.

I første Linie af Stk. 1, 2 og 3 indføjedes i Folketinget Ordet »fjenätlig« ligesom i § 1. Desuden indføjedes i Stk. 1 Nr. 4 foran »Selskaber« Ordene »her i Riget ikke hjemmehørende«. Endelig tilføjedes Paragraffens sidste Stk., der ikke fandtes i det oprindelige Lovforslag. Denne sidstnævnte Tilføjelse begrundes i Folketingsudvalgets Betænkning saaledes:

»Der har i Udvalget været Enighed om i selve Loven at optage en Undtagelsesbestemmelse for Personer, der paa Grund af deres politiske eller religiøse Overbevisning eller paa Grund af deres Race har maattet flygte for det nazistiske Regime. For ikke at paalægge Kommissarius omfattende Undersøgelser

af disse Personers Forhold har man indført Regelen om, at saadanne Personer skal være anerkendt af »De Samvirkende Danske Emigranthjælpekomiteer«, som efter det for Udvalget oplyste paa Forhaand har et betydeligt Kendskab til disse Personer, hvad enten de paagældende har maattet søge Hjælp eller ej. Saafremt en Undersøgelse maatte vise, at de paagældende Personers Forhold før eller under Krigen har været fjendtlig, vil Kommissarius kunne afsige Konfiskationskendelse.«

§ 3. Udtrykket »Ejendom« omfatter:

- 1) Fast Ejendom,
- 2) Løsøre af enhver Art, undtagen de for den paagældende og hans Husstand fornødne Gangklæder, Linned, Senge og Sengeklæder samt Indbogenstande, der efter Forholdene er nødvendige til Opretholdelse af et tarveligt Hjem for den paagældende og hans Husstand, og endelig — inden for en samlet Værdi af 2000 Kr. — Genstande, som i øvrigt hører til de vigtigste Livsfornødenheder eller er nødvendige for Udøvelsen af den paagældendes Næringsvej, herunder kontante Midler,
- 3) Værdipapirer, saasom Obligationer, Aktier og Andelsbeviser, Gældsbreve, Oplagsbeviser, Konnossementer, Beviser for Indskud i Banker, Sparekasser o. lign.,
- 4) Penge, Veksler, Checks, Anvisninger og andre Betalingsmidler,
- 5) Fordringer og Panterettigheder af enhver Art, hvad enten der om Fordringen eller Panterettigheden er oprettet noget skriftligt Dokument eller ikke, herunder bl. a. Rentenydelsesrettigheder og Rettigheder i Henhold til Forsikringskontrakter,
- 6) Kapitalinteresse eller Anpart i en her i Riget hjemmehørende Virksomhed, hvad enten der om saadan Kapitalinteresse eller Anpart er oprettet noget skriftligt Dokument eller ikke,
- 7) Rettigheder og Beføjelser, der fremgaar af danske Tingbøger eller Det almindelige Skibsregister,
- 8) Rettigheder i Henhold til Leje- eller Forpagtningskontrakter, herunder dog ikke Lejekontrakt angaaende nødvendigt Bolig for den paagældende og eventuelt dennes Familie,

- 9) Patent-, Varemærke- og Mønsterrettigheder, der er registreret her i Landet, Rettigheder i Henhold til Ansøgninger om Patent-, Varemærke- eller Mønsterbeskyttelse samt Forfatter- og Kunstnerrettigheder, der knytter sig til andre end vedkommendes egne Aandsværker,
- 10) Anden Formue, der anvendes i Driften af en her i Riget oprettet Forretningsvirksomhed,
- 11) Krav paa falden Arv,
- 12) Alle andre økonomiske Værdier, der ikke er særlig nævnt foran.

I Nr. 2 stod oprindeligt 500 Kr. i Stedet for 2000 Kr., og Slutningsordene »herunder kontante Midler« blev tilføjet i Folketinget. Det samme var Tilfældet med Ordene »herunder dog ikke Familier« i Nr. 8.

§ 4. Ejendom, der omfattes af denne Lov, *konfiskeres* herved til Fordel for den danske Stat.

Indtil saadan Ejendom kan overtages af Staten, eller indtil den eventuelt maatte blive frigivet i Medfør af Bestemmelserne i § 5, maa der ikke paa nogen Maade disponeres over saadan Ejendom uden Samtykke af Ministeren for Handel, Industri og Søfart eller saadan anden offentlig Myndighed, som Ministeren for Handel, Industri og Søfart maatte bestemme. Dispositioner, der foretages i Strid med foranstaaende Bestemmelser, er ugyldige.

Den, der har af Loven omfattet Ejendom i sin Besiddelse, skal drage Omsorg for, at den vedblivende er til Stede, og for dens forsvarlige Opbevaring, Vedligeholdelse og Pasning, indtil den kan overtages af Staten.

Efter denne Lovs Ikrafttræden kan ingen her hjemmehørende Skyldner med frigørende Virkning betale noget Beløb eller foretage Levering af nogen Art til noget Retssubjekt som i § 2 nævnt eller til andre paa saadant Retssubjekts Vegne, uanset hvilken Skyldgrund der foreligger.

Foranstaaende Bestemmelser er dog ikke til Hinder for, at der, indtil den konfiskerede Ejendom kan overtages af Staten, foretages saadanne Dispositioner, der inden for Grænsen af normal Forvaltning tilsigter at videreføre saadan Virksomhed, som er nødvendig for at bevare de konfiskerede Vær-

dier, eller som er nødvendige til nødtørftig Videreførelse af en Husholdning.

Sidste Stk. blev tilføjet i Folketinget.

§ 5. Efter Indstilling af et *Nævn*, der bestaar af 7 Medlemmer, hvoraf Formanden og yderligere 1 Medlem udnævnes af Ministeren for Handel, Industri og Søfart, og de 5 andre Medlemmer udpeges af henholdsvis Udenrigsministeren, Finansministeren, Indenrigsministeren, Justitsministeren og Ministeren for særlige Anliggender, kan Ministeren for Handel, Industri og Søfart, naar særlige Omstændigheder findes at begrunde det, fritage Ejendom, der tilhører saadanne i § 2, Nr. 2—3, omhandlede Retssubjekter, som findes ikke at kunne betragtes som fjendtlige, fra Konfiskation.

Ministeren for Handel, Industri og Søfart kan efter Indstilling fra Nævnet bestemme, at Spørgsmaalet om Realisation af Ejendom, tilhørende en af de i § 2, Nr. 2—3, nævnte Personer, udsættes, f. Eks. hvor den paagældendes statsborgerlige Forhold er Genstand for Behandling hos danske Myndigheder.

Stk. 1 undergik i Folketinget en mindre Ændring, hvis Formaal var at tydeliggøre Hensigten med Dispensationsbestemmelsen. Denne Bestemmelse tænkes ifølge Folketingsudvalgets Betænkning anvendt, hvor særlige Omstændigheder findes at begrunde dette, og hvor Hensynet til Lovens Hovedformaal ikke taler derimod, saaledes f. Eks. for saa vidt angaar *danskfødte tyske Enker eller fraskilte, der agter at tage fast Ophold her i Landet*. I øvrigt bør der lægges Vægt paa, om den paagældende har haft langvarig Tilknnytning til Danmark og i sin Gerning og Færden tydeligt har tilkendegivet et Tilhørsforhold til den danske Nation. I denne Forbindelse vil det naturligt være at tage i Betragtning, om det kan paaregnes, at vedkommende *inden for en overskuelig Tid kan opnaa dansk Indfølsret*. Dispensationsnævnet vil ikke være afskaaret fra, hvor Forholdene taler derfor, at give en *begrænset Dispensation*, hvorved tillades, at en af Loven omfattet Person kan beholde en Del af de beslaglagte Værdier, f. Eks. Læsøregenstande, selv om de i Lovens § 5, Nr. 2, angivne almindelige Rammer derved overskrides.

§ 6. Til Gennemførelse af denne Lovs Bestemmelser oprettes en midlertidig Stilling som *Kommissarius*. Kommis-

sarius udnævnes af Kongen og lønnes med et Honorar, der fastsættes af Ministeren for Handel, Industri og Søfart efter Samraad med Finansministeren.

Kommissarius kan antage den til Udførelsen af det ham paalagte Hverv fornødne Medhjælp. Udgifterne ved Lovens Gennemførelse afholdes af Provenuet af Realisationen af den ved Loven konfiskerede tyske Ejendom.

§ 7. Det paahviler Kommissarius at eftersøge og hurtigst muligt overtage al af Loven omfattet Ejendom samt i det Omfang, Staten ikke selv har Behov for den paagældende Ejendom, at realisere denne i Overensstemmelse med denne Lovs Bestemmelser. De ved Realisationen indkommende Beløb indsættes indtil videre paa en særlig Konto hos Danmarks Nationalbank.

Til Bistand for Kommissarius nedsættes et *Nævn* paa 5 Medlemmer, der udnævnes af Ministeren for Handel, Industri og Søfart. Nævnet bistaar Kommissarius med Hensyn til Tilrettelæggelsen af de almindelige Retningslinier for Realisationen af Ejendom, der er overtaget i Henhold til nærværende Lov, herunder bl. a. med Hensyn til, hvorledes Tilbud paa Køb af de paagældende Formueobjekter mest hensigtsmæssigt kan indhentes. Afhændelse af overtagen Ejendom sker almindeligvis til Værdien i Handel og Vandel. Afvigelser herfra kan kun ske med Nævnets Godkendelse. Kommissarius kan i øvrigt raadføre sig med Nævnet angaaende Udførelsen af de ham i Henhold til denne Lov paalagte Hverv. For Nævnet udfærdiges en Forretningsorden, der godkendes af Ministeren for Handel, Industri og Søfart.

Som Grundlag for Kommissarius' Arbejde tjener i første Række de til Direktoratet for Vareforsyning indgivne Anmeldelser i Henhold til Handelsministeriets Bekendtgørelser Nr. 673 af 27. December 1940 angaaende Anmeldelse af og Dispositioner over fremmed, her i Landet værende Ejendom og Nr. 314 af 2. Juli 1945 angaaende Anmeldelse af og Dispositioner over her i Landet værende tysk og japansk Ejendom. Kommissarius opretholder derhos Samarbejde med Danmarks Nationalbank, Politiet og Skattemyndighederne, der er forpligtet til at give Kommissarius alle de af ham

begærede Oplysninger om herboende tyske Statsborgere og statsløse Personer og om disses Formueforhold.

Kommissarius kan i øvrigt hos alle offentlige Myndigheder og private Personer og Firmaer m. v. forlange alle Oplysninger, der skønnes fornødne til Gennemførelse af hans Opgave.

Kommissarius fører Regnskab over Indtægter og Udgifter i Forbindelse med Lovens Gennemførelse. Med Hensyn til Ejendom, for hvilken Staten selv har Behov, lader Kommissarius foretage en Vurdering af de paagældende Formueobjekters Værdi i Handel og Vandel, hvilken Værdi overføres til den forannævnte særlige Konto hos Danmarks Nationalbank.

Godtgøres det, at Ejendom, der er overtaget af Kommissarius i Henhold til denne Lov, ikke rettelig omfattes af denne, er Staten ansvarlig for det Tab, som derved er paaført Ejeren. Erstatningen afholdes af de paa den særlige Konto hos Danmarks Nationalbank indestaaende Beløb.

Det kan ved Salg af konfiskeret Ejendom fastsættes som Vilkaar, at Videresalg ikke maa finde Sted uden Godkendelse af Ministeren for Handel, Industri og Søfart, der kun kan meddeles, naar Videresalget ikke kan antages paa ny at bringe den paagældende Ejendom i tysk eller tysk-kontrolleret Besiddelse.

Stk. 2 angaaende Nedsættelse af et Nævn samt Paragraffens sidste Stk. blev indføjet i Folketinget, hvor man ligeledes foretog et Par Ændringer i Stk. 1 og Stk. 5. I Stk. 1 stod oprindeligt »... Staten ikke selv har nødvendigt Behov for den paagældende Ejendom til eget Brug ...« og i Stk. 5: »... Staten selv har nødvendigt Behov til eget Brug ...«. Begge disse Steder fjernedes Ordene »nødvendigt« og »til eget Brug«.

§ 8. Fast Ejendom, der omfattes af denne Lov, overtages saa hurtigt som muligt af Kommissarius. Kommissarius udfærdiger med Hensvisning til nærværende Lov Skøde til Staten. Skødet skal som hidtidig Ejer angive den som saadan i Tingbogen indførte. Det tilkommer ikke Tinglysningsdommeren at prøve, om Ejendommen omfattes af nærværende Lov. Udfærdigelse af Skødet og Tinglysning af dette sker uden Afgifter til det offentlige.

De overtagne Ejendomme *bortsælges*, jfr. dog § 7, 1. Stk., 1. Pkt., fortrinsvis til danske Statsborgere, Firmaer eller juridiske Personer, der ikke er saa nært knyttede til Retssubjekter som i § 2 nævnt, at de skønnes ikke at burde have Adgang til at erhverve konfiskeret Ejendom. Salg maa ikke ske til Personer, Firmaer eller juridiske Personer, som er dømt eller under Tiltale eller Sigtelse for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed eller Lov Nr. 406 af 28. August 1945 om Tillæg til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed, eller hvis Forhold omfattes af Lov Nr. 500 af 9. Oktober 1945 om Tilbagebetaling af Fortjeneste ved Erhvervsvirksomhed m.v. i tysk Interesse, eller til Personer, der efter de for Kommisarius foreliggende Oplysninger har udvist en saadan unational Handlemaade under Besættelsen, at de ikke bør kunne erhverve konfiskeret Ejendom.

Om Afhændelse af *Landbrugsejendomme* skal forhandles med Statens Jordlovsudvalg, der er berettiget til at overtage til *Udstykning* egnede Ejendomme til deres Værdi i Handel og Vandel.

I 2. Stk. stod oprindelig i Stedet for »... der ikke er saa nært knyttede til Retssubjekter som i § 2 nævnt, at de skønnes ikke at burde have Adgang til at erhverve konfiskeret Ejendom« kun: »... der ikke er nært knyttede til Retssubjekter som i § 2 nævnt«, men dette ændredes i Folketinget, hvor ligeledes Slutningen af § 2 — »eller til Personer . . . Ejendom« — blev tilføjet.

Angaaende den første af disse Ændringer udtales i Betænkningen: »Udvalget er enig i, at Overdragelse til Personer, der er eller har været nært knyttet til de i § 2 nævnte Retssubjekter, som Hovedregel ikke bør finde Sted, men har ved Ændringsforslaget indført en Regel, der muliggør et Skøn fra Kommisarius' Side, saaledes at han undtagelsesvis kan tillade Overdragelsen, hvor det, alle Forhold taget i Betragtning, navnlig Køberens Forhold før og under Besættelsen, maa anses for ubetænkeligt af Hensyn til Lovens Hovedformaal at tillade Overdragelsen.«

Den anden Ændring begrundes saaledes: »Ud over de Personer, der allerede efter § 8, jfr. §§ 9 og 11, er udelukket fra at komme i Betragtning som Købere paa Grund af den i disse

Bestemmelser nævnte Lovgivning, har Udvalget anset det for rigtigst tillige at undtage Personer, der efter de for Kommissarius foreliggende Oplysninger har udvist en saadan unational Holdning under Besættelsen, f. Eks. efter Omstændighederne ved Medlemskab af D.N.S.A.P. eller lignende Organisationer, at de ikke bør kunne erhverve konfiskeret Ejendom.«

I § 9 bestemmes bl. a., at enhver, der er bekendt med eller har Formodning om, at en paa en fast Ejendom hvilende tinglyst eller utinglyst Hæftelse omfattes af denne Lov, inden 1 Maaned efter denne Lovs Ikrafttræden, eller efter at han er blevet bekendt med Forholdet, skal anmelde denne Hæftelse til Kommissarius.

De til Staten transporterede eller udfærdigede Pantebreve m. v. bortsælges fortrinsvis til danske Statsborgere, Firmaer eller juridiske Personer, der opfylder de i § 8, Stk. 2, anførte Betingelser.

I denne Paragraf foretoges tilsvarende Ændringer som i § 8.

§ 10. Banker, Sparekasser, Bankierer, Vekselerere, Sagsførere, Forvaltningsinstitutter, Assuranceselskaber og andre, hos hvem der maatte være deponeret — i aabent eller lukket Depot eller i Boks — offentlige eller private *Obligationer, Pantebreve, Gældsbreve o. lign.*, som omfattes af denne Lov, er pligtige at aflevere disse til Kommissarius.

Kommissarius kan hos alle af § 2 omfattede Retssubjekter forlange udleveret de af dem ved Formueopgørelsen i Henhold til Lov Nr. 352 af 22. Juli 1945 om en ekstraordinær Formueopgørelse m. v. opgivne Obligationer, Pantebreve, Gældsbreve o. lign. og eventuelt senere erhvervede Obligationer m. v.

De til Kommissarius i Henhold til denne Paragraf udleverede Obligationer m. v. forsynes af ham med Transport til Staten med Henviisning til nærværende Lov.

Vides det, eller er der begrundet Formodning om, at Obligationer, der er udstedt af danske offentlige Myndigheder og Institutioner (Kreditforeninger, Hypotekforeninger o. lign.) eller danske private Selskaber med begrænset Ansvar, tilhører Retssubjekter som i § 2 nævnt, og kan de paa gældende Obligationer ikke fremskaffes, indkalder Kommissarius ved Bekendtgørelse i Statstidende med 3 Maaneders

Varsel de paagældende Ejere af saadanne Obligationer. Saafrømt Obligationerne ikke fremkommer inden Fristens Udløb, erklæres de for mortificerede. Vedkommende Obligationensudsteder er derefter forpligtet til at udstede nye Obligationer til Staten til Erstatning for de mortificerede. Udfærdigelse af de nye Obligationer sker uden Stempelafgift.

De i § 10 indeholdte Bestemmelser finder ifølge § 11 tilsvarende Anvendelse med Hensyn til *Aktier, Andelsbeviser og lignende Beviser* for Indskud i her i Riget hjemmehørende Selskaber med begrænset Ansvar.

Vides det, eller er der begrundet Formodning om, at der i et dansk Aktieselskab m. v. er tyske Aktionærer, jfr. § 2 foran, og kan de paagældende Aktiebrev m. v. ikke fremskaffes, indkalder Kommissarius ved Bekendtgørelse i Statstidende med 3 Maaneders Varsel de paagældende Ejere af saadanne Aktiebrev m. v. Saafrømt Aktiebrevene m. v. ikke fremkommer inden Fristens Udløb, erklæres de for mortificerede, og Selskabets Bestyrelse (Administratorer, Likvidatorer) er derefter forpligtet til at udstede nye Aktiebrev m. v. til Staten til Erstatning for de mortificerede. Aktiebrev m. v. udleveres til Kommissarius. Overdragelse og Udfærdigelse af de nye Aktiebrev m. v. sker uden Stempelafgift.

De til Staten overdragne eller udfærdigede Aktier m. v. i Selskaber, der ikke likvideres i Henhold til Lov Nr. 331 af 12. Juli 1945 om tvungen Likvidation eller Administration af visse Aktieselskaber m. v., jfr. § 12 nedenfor, bortsælges fortrinsvis til danske Statsborgere, Firmaer eller juridiske Personer, der opfylder de i § 8, Stk. 2, anførte Betingelser.

I § 11 foretoges tilsvarende Ændringer som i §§ 8 og 9.

§ 12. Naar Kommissarius har faaet Raadighed over de hidtidige tyske Aktier m. v. i et Selskab med begrænset Ansvar, paahviler det ham — ogsaa for Selskaber, der allerede er sat under Administration eller er traadt i frivillig Likvidation — saa hurtigt som muligt at træffe Afgørelse af, om det skal føres i Likvidation efter Lov Nr. 331 af 12. Juli 1945 om tvungen Likvidation eller Administration af visse Aktieselskaber m. v., eller om det midlertidigt bør sættes under

Administration efter nævnte Lov, eller om det kan *fortsætte sin Virksomhed*.

Afgørelsen træffes under Hensyntagen dels til Størrelsen af den hidtidige tyske Kapitalinteresse, dels til det paagældende Selskabs Nytte for den danske Samfundshusholdning og endelig til Nødvendigheden af at afvikle Virksomheder, som, uanset Selskabskapitalens Tilhørsforhold, maa befrygtes at kunne danne Grundlag for tysk økonomisk Ekspansion.

Mod de i Henhold til denne Paragraf trufne Afgørelser kan indgives Besværing efter de i § 2 i fornævnte Lov Nr. 331 af 12. Juli 1945 indeholdte Regler.

§ 13 indeholder nærmere Forskrifter om, hvordan der skal forholdes, naar et Selskab føres i Likvidation eller sættes under Administration.

§ 14. Gaar Afgørelsen efter § 12 ud paa, at Selskabet kan *fortsætte sin Virksomhed*, og udgør de konfiskerede Aktier m. v. mere end 10 pCt. af Aktiekapitalen (Selskabskapitalen), skal Bestyrelsen (for Selskaber under Administration Administratorerne) straks med det efter Selskabets Vedtægter kørteste Varsel indkalde til en *ekstraordinær Generalforsamling*, paa hvilken *alle Bestyrelsens Medlemmer skal stille deres Mandater til Raadighed*.

§ 15. Fordringer, der omfattes af denne Lov, og for hvilke der ikke foreligger saadant Skyldgrundlag som omhandlet i §§ 9 eller 16, maa ikke af Skyldneren eller andre, der hæfter for Betalingen, hverken før eller ved Forfaldstid betales til den tyske Fordringshaver eller til nogen paa hans Vegne, men Skyldbeløbet skal ved Forfaldstid indbetales til Kommissarius, hvis Kvittering for Beløbets Modtagelse har frigørende Virkning for Skyldneren, jfr. dog § 4, sidste Stk. Det paahviler Skyldneren inden 1 Maaned efter denne Lovs Ikrafttræden eller efter, at han er blevet bekendt med, at hans Skyld omfattes af Loven, at anmelde denne til Kommissarius.

Henvisningen til § 4, sidste Stk., blev tilføjet i Folketinget.

§§ 16—19 indeholder forskellige Regler angaaende *Veksler, Checks og Banktilgodehavender* m. v., der falder ind under Loven, ligesom det bestemmes, at enhver, hvis Ejendom om-

fattes af Loven, er forpligtet til straks at opgive sin Beholdning af kontante Penge til Kommissarius og til at aflevere disse til ham, jfr. dog § 3, Nr. 2.

Henvisningen til § 3, Nr. 2, blev tilføjet i Folketinget.

§ 20. Direktøren for Patent- og Varemærkevæsenet udarbejder til Brug for Kommissarius en Fortegnelse over alle i Patent-, Varemærke- og Mønsterregistre indførte henholdsvis *Patenter, Varemærker og Mønstre*, der tilhører Retssubjekter, som efter Registerets Udvisende har Hjemsted i Tyskland. De paa denne Liste opførte, af Loven omfattede Patenter, Varemærker og Mønstre, samt alle saadanne Patenter, Varemærker og Mønstre, som tilhører her i Riget hjemmehørende Retssubjekter som i § 2 nævnt, overføres efter Begæring af Kommissarius i Registerne over Patenter, Varemærker og Mønstre til Ministeriet for Handel, Industri og Søfart.

Kommissarius foretager derhos i Samarbejde med Direktøren for Patent- og Varemærkevæsenet en Undersøgelse af Ejerforholdene for de øvrige Patenter, Varemærker og Mønstre paa at konstatere, om nogen af de registrerede Ejere kan antages at være *Straamænd* for Retssubjekter som i § 2 nævnt. Hvis dette skønnes at være Tilfældet, overføres vedkommende Patent m. v. til Ministeriet for Handel, Industri og Søfart.

Om de til Ministeriet for Handel, Industri og Søfart overførte Patenter m. v. finder Bekendtgørelse Sted i henholdsvis Patent-, Varemærke- og Mønstertidenden. Efter at denne Bekendtgørelse er sket, maa *ingen Licensbetalinger eller andre Betalinger i Forbindelse med Patentet m. v. finde Sted til de tidligere Ejere*, men Betalingen skal ske til Kommissarius.

Efter Indstilling af et Udvalg paa 6 Medlemmer, der udnævnes af Ministeren for Handel, Industri og Søfart, træffer denne nærmere Bestemmelse om, *hvorvidt de overtagne Patenter m. v. skal sælges eller paa anden Maade nyttiggøres* for det danske Samfund. Ved Salg skal Regler svarende til de i § 8, 2. Stk., indeholdte iagttages.

De i denne Paragraf indeholdte Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til under Behandling væ-

rende Ansøgninger om Patent-, Varemærke- eller Mønsterbeskyttelse.

§ 21. Før Lovens Ikrafttræden betingede *Afgifter til tyske Forfattere, Komponister og andre Kunstnere* for Retten til Gengivelse eller Benyttelse af deres Aandsværker skal fremtidig betales til Kommissarius, hvis Kvittering for Betalingen har frigørende Virkning for Skyldneren. Det samme gælder med Hensyn til Afgifter for Filmsrettigheder og lignende.

§ 22. *Skibe under Bygning ved danske Værfter for tysk Regning overtages* efter Anmeldelse fra Værfterne af Kommissarius til Realisation.

§ 23. Alt andet *Løsøre*, som ikke fritages fra Konfiskation i Medfør af § 5, *overtages af Kommissarius til Realisation*. Det samme gælder andre i § 3 omhandlede Formueværdier, om hvilke særlige Bestemmelser ikke er givet foran.

§ 24. Det paahviler *Skifteretter og Eksekutorer* inden 1 Maaned efter denne Lovs Ikrafttræden eller inden 1 Maaned efter, at de er blevet bekendt med Forholdet, at gøre *Anmeldelse til Kommissarius*, saafremt der i de af dem behandlede Boer maatte findes Arvinger eller andre berettigede, der omfattes af § 2. Kommissarius indtræder under Boets Behandling i de paagældendes Rettigheder.

§ 25. Ved Konfiskation i Henhold til denne Lov respekteres *Skatter og andre offentlige Afgifter*, Panterettigheder og lignende samt legitime Krav mod den tidligere tyske Ejer i Henhold til Kontrakt eller hidrørende fra skadegørende Handlinger uden for Kontraktsforhold.

Den ved Konfiskationen stedfundne Overgang af Ejendomsret giver ikke Panthavere eller andre Indehavere af Rettigheder over konfiskeret Ejendom de Rettigheder i Henseende til Opsigelse, ekstraordinære Afdrag el. lign., som Ejendomsrettens Overgang paa anden Maade eventuelt vilde have givet dem. Er der for konfiskerede Værdier tegnet Forsikring, som efter Forsikringskontrakten bortfalder ved Ejerskifte, forbliver saadan Forsikring dog i Kraft, indtil ny Forsikringsaftale kan træffes med Kommissarius.

Bestemmelser om Baandlæggelse af Arv eller Gaver m. v. kan ikke hindre, at de paagældende Beløb udbetales til Kommissarius.

Bestemmelser vedrørende *Opsigelsesfrister*, Forfaldstid m. v. i Kontraktsforhold angaaende Ejendom, der overtages i Henhold til nærværende Lov, har *ikke Gyldighed*, saafremt de af Kommissarius findes at være aabenbart *urimelige* eller maa antages at være indrømmet for derigennem at sikre tysk Ejendom.

Sidste Stk. i § 25 blev tilføjet i Folketinget.

§ 26. Den, der med Forsæt eller ved grov Uagtsomhed handler i Strid med foranstaaende Bestemmelser eller medvirker hertil, er ansvarlig over for Staten for det Tab, denne derved maatte lide.

Ordene »med Forsæt eller ved grov Uagtsomhed« blev tilføjet i Folketinget.

§ 27. De i dette Kapitel indeholdte Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til *japansk Ejendom*, der befinder sig her i Riget. De ved Realisation af japansk Ejendom indkommende Beløb vil dog ikke være at indsætte paa den i § 7, 1. Stk., 2. Pkt., omhandlede særlige Konto, men skal anbringes paa en separat Konto.

Kapitel II.

§ 28. Ejendom, der befinder sig her i Riget, og som i Strid med Folkerettens Regler ved Foranstaltning af tyske Myndigheder eller for disses Regning eller ved Handlinger, for hvilke tyske Myndigheder maa anses ansvarlige, er blevet *berøvet noget andet Medlem af De Forenede Nationer eller nogen Statsborger i saadan Stat* ved Beslaglæggelse, Rekvosition, Plyndring el. lign., skal *tilbageleveres* til den retmæssige Ejer paa Begæring af den, hvem saadan Ejendom er berøvet, eller den, til hvem hans Ret lovligt er overgaaet. Det samme gælder for Ejendom, som tyske Myndigheder eller nogen Person, tilhørende det tyske Riges militære eller civile Personel, har tilvendt sig ved Vold eller Trusel om Vold eller paa anden lignende utilbørlig Maade.

Er Vederlag ydet den, hvem Ejendom som her omhandlet er berøvet, kan det som Vilkaar for Tilbagelevering stilles, at der til den danske Stat udbetales et Beløb, der svarer til Vederlagets Værdi paa Tidspunktet for dettes Modtagelse.

Foranstaaende gælder ikke med Hensyn til Ejendom, der er indført her til Riget i Henhold til Handelsaftaler eller andre Aftaler med tyske Myndigheder, saafremt Indførselen med Hensyn til Vederlag og Vilkaar i øvrigt fremtræder som Led i en normal Forretningstransaktion.

§ 29. Skal Ejendom tilbageleveres, har den, hvem saadan Ejendom nu tilhører i Henhold til *Erhvervelse i god Tro*, Ret til af Staten at faa *Erstatning* for det Tab, som han lider ved at maatte tilbagelevere saadan Ejendom. Erstatningen afholdes af det paa den i § 7, 1. Stk., 2. Pkt., nævnte særlige Konto indestaaende Beløb.

§ 30. Spørgsmaal om Tilbagelevering af Ejendom som omhandlet i § 28 og om Erstatning i Henhold til § 29 afgøres efter Samraad med det i § 7 omhandlede Nævn af Kommissarius, hvis Afgørelse kan indbringes for Domstolene til Prøvelse. Sag skal være rejst inden 6 Maaneder, efter at Kommissarius' Afgørelse er truffet.

Ordene »efter Samraad med det i § 7 omhandlede Nævn« blev tilføjet i Folketinget.

§ 31. *Ansøgning om Tilbagelevering af Ejendom* som i § 28 omhandlet indsendes til *Udenrigsministeriet* og videregives af dette til Kommissarius.

§ 32. Anser Kommissarius det for sandsynligt, at Ejendom, om hvis Tilbagelevering Ansøgning er indgivet, skal tilbageleveres, paahviler det Kommissarius at træffe Foranstaltninger til Sikring af den paagældende Ejendom, indtil Spørgsmaalet kan afgøres.

§ 33. Krav om Erstatning i Henhold til § 29 skal fremsættes over for Kommissarius inden 6 Maaneder efter, at Beslutningen om Tilbagelevering af Ejendommen er meddelt den, i hvis Besiddelse Ejendommen var. Fremsættes Krav om Erstatning senere, kan Erstatning ikke gives, medmindre særlige Grunde foreligger. Har nogen til Sikkerhed for Fordringer Panteret i Ejendom, som skal tilbageleveres, har Panthaveren, selv om hans Fordring ikke er forfalden til Betaling, Ret til forlods Fyldestgørelse for sin Fordring af Erstatningsbeløbet. Det samme gælder med Hensyn til den,

som har Tilbageholdelsesret i Ejendommen til Sikkerhed for forfaldne Fordringer.

Ordene »medmindre særlige Grunde foreligger« i 2. Punktum blev tilføjet i Folketinget.

Kapitel III.

§§ 34—37 indeholder bl. a. *Straffebestemmelser* og fastsætter, at Loven træder i Kraft straks.

I sin Fremsættelsestale paapegeø *Handelsministeren*, at de foreslaaede Foranstaltninger havde en usædvanlig Karakter og var haade omfattende og indgribende, men efter Regeringens Opfattelse absolut nødvendige. De var udarbejdet i Samraad med Justitsministeriet, Udenrigsministeriet, Finansministeriet og Indenrigsministeriet.

»Den nu afsluttede Krigs Historie viser, at en væsentlig Betingelse for at kunne indlede en *Angrebskrig* er, at det paa-gældende Lands hele Samfundsøkonomi, herunder dets økonomiske Forbindelser med Udlandet, længe forud for Krigens Indledning indstilles paa Krig, og de allierede Magter har derfor sat sig som Maal at likvidere alle tyske økonomiske Foretagender, der vilde kunne komme til at danne Grundlag for en ny paa Krig indstillet tysk Økonomi. Men skal dette Maal naas, er det ikke tilstrækkeligt at tage Hensyn alene til Forholdene i selve Tyskland. Erfaringerne har vist, at man fra tysk Side bevidst har søgt at skaffe sig Indflydelse paa Erhvervslivet i andre Lande for derigennem at kunne tvinge ogsaa fremmede Landes Erhvervsliv til at arbejde for tyske Interesser i større eller mindre Omfang. Det vil derfor for at naa det tilstræbte Maal være nødvendigt at sørge for, at der ikke uden for Tyskland findes Basis for at opbygge en Økonomi, der i givet Fæld kan blive Springbræt for en ny tysk økonomisk Ekspansion, som igen vil kunne blive Grundlag for ny politisk Aggression.

Ved at være Medlem af de allierede Nationer og af De Forenede Nationer har Danmark paataget sig Forpligtelse til efter bedste Evne at medvirke til Gennemførelsen af de Forholdsregler, de allierede Nationer anser det for nødvendigt at gennemføre for at sikre, at der fremtidig kan blive Fred i Verden. Regeringen er fuldt ud enig i Nødvendigheden af at faa *udryddet den tyske Infiltration i fremmede Landes Erhvervsliv* og anser det derfor for rigtigt og realt paakrævet at gennemføre denne Lov.

Ved Siden af denne kort opridsede politiske Baggrund for Lovforslaget vil det, selv om dette kommer i anden Række,

være rigtigt at nævne, at Loven ogsaa har en økonomisk Be- grundelse. Det høje Ting ved utvivlsomt, at *danske Tilgodehavender og Værdier i Storbritannien og U. S. A.* under Krigen har været *indefrosset* og endnu ikke er blevet frigivet. Naar disse Tilgodehavender *frigives*, hvad vi efter de i Forbindelse med dette Lovforslags Udarbejdelse stedfundne Forhandlinger har Grund til nu at vente, er vi nødt til at sørge for, at eventuelle blandt disse Tilgodehavender værende tyske Værdier ikke kommer Tyskerne til gode. Yderligere skal jeg nævne, at vi ligesom andre Lande af de allierede Magter er blevet hen- vist til at søge vor *Erstatning fra Tyskland for de os under Krigen af Tyskland paaforte Tab* i den i Danmark værende tyske fjendt- lige Ejendom, saa langt denne maatte række.«

Efter hvad Handelsministeren oplyste, var det ikke muligt med Sikkerhed at angive den samlede Værdi af den af Lov- forslaget omfattede Ejendom, idet al denne Ejendom næppe var blevet anmeldt. Efter de til Vareforsyningsdirektoratet ind- komne Anmeldelser beløber den samlede Værdi af den her i Landet værende tyske Ejendom sig til 114 Mill. Kr. og af den japanske Ejendom til ca. 100 000 Kr., for Japans Vedkom- mende altsaa et ganske ringe Beløb. En Del anmeldt Ejendom maa dog forudses at ville fragaa som Følge af Dispensationer. Paa den anden Side er der ikke i den foreliggende Opgørelse ansat nogen Værdi for konfiskerede Patenter, Varemærker og Mønstre, ligesom det maa antages, at den systematiske Efter- søgning af tysk Ejendom vil medføre, at en Del ikke anmeldt Ejendom bringes for Dagens Lys.

Under Sagens 1. Behandling i *Folketinget* rejste *Hækkerup* (S.) forskellige Indvendinger mod Lovforslaget, om hvis Gen- nemførelse hans Parti dog var villigt til at forhandle. »Vi læg- ger«, udtalte han i nogle sammenfattende Bemærkninger, »me- gen Vægt paa, om det maatte være muligt at naa frem til en Løsning, hvorefter Kriteriet fra Slutprotokollen: tysk, fjendtlig Ejendom gøres til det afgørende Princip i Loven, og i øvrigt vil vi meget stærkt understrege, at hvis dette ikke kan ske, maa vi lægge afgørende Vægt paa, at Lovforslaget lempes paa de Omraader, hvor vi maa finde, at Bestemmelserne, naar hen- ses til Formaålet, er unødvendigt rigoristiske.«

Jørgen Gram (V.) paapegede, at Forslaget »skærer dybt og følger Veje, som man hidtil ikke har betraadt: at den enkelte Borger hæfter indtil sin bare Skjorte for sin Stats Gerninger og disses Virkninger; og ikke alene i selve Moderlandet er dette Tilfældet, men ogsaa uden for Landets Grænser følger denne Forpligtelse Statsborgerskabet. Dette er ikke praktiseret før, men Nazisternes Udnyttelse af deres Undersaatters Bistand til Krigsforberedelser og Krigsførelse uden for deres eget Land skaber med visse Reservationer Berettigelsen af, at tysk Kapi-

tal og tyske Statsborgere uden for Tyskland ogsaa maa bære Krigens Følger«. Det maa, føjede han til, mane til Eftertanke for ethvert Folk, at et Lands Statsborgere, hvor de end bor, i Fremtiden med alle Midler maa gøre deres til, at deres Regering og Folk ikke øver Vold og Uret mod andre Folkeslag — det kan falde tilbage paa dem selv. Hvor man kan sige med Tryghed, at en herboende tysk Statsborger eller en statsløs, der senest har været tysk Statsborger, har været absolut loyal over for den danske Stat, bør der imidlertid ikke finde Konfiskation Sted. De, der skal træffe Afgørelse herom, vil faa et uhyre Ansvar.

Hjermind (K. F.) mente, at Lovforslaget i visse Henseender var for vidtrækkende. Dets Bestemmelser burde saaledes ikke komme til Anvendelse paa Ejendom tilhørende Personer, som paa Grund af deres politiske eller religiøse Overbevisning eller deres Afstamning har været forfulgt af Nazismen. »Ved at anvende Paris-Konferencens Udtryk: tysk, fjendtlig Ejendom i § 2 og ved at formulere Dispensationsadgangen i § 5 mere udførligt mener jeg, at man vilde faa et betydeligt klarere Udtryk for det, man i Virkeligheden ønsker at gøre, og dermed ogsaa faa Spørgsmaalet klart i Forhold til Grundlovens § 80.« Tillige burde Forholdet til den almindelige Folkeret overvejes. Taleren ønskede i det hele taget Forslaget nærmere overvejet, men mente, at det stort set kunde tiltrædes med de Muligheder for Ændringer, som forelaa.

Robert Mikkelsen (D. K.) tilsagde sit Partis Medvirken til, at Lovforslaget kunde faa den bedst mulige Udformning. *Bertel Dahlgaard* (R. V.), *Stærmosé* (D. S.) og *Norlev* (D. R.) kunde ligeledes tiltræde det i Princippet, om end de nærede Betænkigheder med Hensyn til enkelte af Lovforslagets Bestemmelser.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling naaede man til Enighed om en Affattelse af Lovforslaget, som samtlige Partier kunde slutte sig til. *Hækkerup* (S.) understregede dog ved 2. Behandling, at det var uden Glæde og uden Begejstring, hans Parti tiltraadte Lovforslaget.

Af Betænkningen skal gengives følgende:

Udvalget har drøftet Spørgsmaalet om Lovforslagets Forhold til *Folkeretten* og til *Grundlovens § 80* og har igennem Ministeriet for Handel, Industri og Søfart indhentet en Udtalelse, hvoraf fremgaar, at man fra et folkeretligt Synspunkt maa anse det for ubetænkeligt, at den danske Regering i Konsekvens af Potsdam-Konferencens Beslutninger, der har et Forbillede i Versailles-Traktatens Bestemmelser, for sit Vedkommende gennemfører den fornødne Lovgivning til Beslaglæggelse og Likvidering af tyske Aktiver og økonomiske Interesser her i Landet, saaledes at Provenuet anvendes til Fyldestgørelse af Kravet paa Krigsskadeserstatning.

Med Hensyn til Forholdet til Grundlovens § 80 fremgaar det af den samme Udtalelse, at man maa anse den nu foreliggende Situation, som er fremkaldt af Begivenhederne under den anden Verdenskrig, som saa ekstraordinær og indeholdende saa mange hidtil ukendte Momenter, at den falder ganske uden for, hvad man har haft for Øje ved Affattelsen af Hovedregelen i Grundlovens § 80.

Udvalget har under Samraadet med Ministeren for Handel, Industri og Søfart rejst Spørgsmaalet om, hvorvidt man kunde paaregne at *beholde det Provenu, Salget af den konfiskerede Ejendom maatte indbringe*, hvis Beløbet skulde overstige, hvad der efter Paris-Konferencen vil tilkomme Danmark. Ministeren har oplyst, at nogen endelig Afgørelse i saa Henseende ikke er truffet, men at Ministeren nærede Forventning om, at Spørgsmaalet vilde blive afgjort i positiv Retning.

Ogsaa i *Landstinget* behandlede Lovforslaget af et Udvalg, men uden at denne Behandling resulterede i Ændringsforslag.

I Betænkninger udtales, at der havde været Enighed om at tiltræde Lovforslagets Hovedsynspunkter, men nogen Tvivl med Hensyn til visse Bestemmelser.

»Der har saaledes været nogen Betænkelighed ved de mange *Nævn*, men under Hensyn til de stærke Ønsker, der i saa Henseende har været fremsat i Folketinget, og til Ministerens Stilling har Udvalget ikke ment at burde stille Ændringsforslag paa dette Punkt.

Endvidere vilde Udvalget have fundet det mere rimeligt, om det efter § 2, sidste Stk, 1. Punktum, havde været overladt til Rigspolitechefens Fremmedafdeling at træffe Afgørelse, men under Hensyn til det nære Samarbejde mellem denne Afdeling og De samvirkende danske Emigranthjælpekomiteer har Udvalget dog heller ikke her ment at burde stille Ændringsforslag.

Udvalget har desuden drøftet Muligheden for en Udvidelse af § 2, 4. Stk., saaledes at Ejendom tilhørende Personer, hvis Forhold fra et dansk, nationalt Synspunkt ganske maa sidestilles med de i øvrigt i Stk. 4 nævnte, ligeledes var blevet undtaget. Efter de i Samraadet stedfundne Forhandlinger og den i § 5 foretagne Ændring anser man det for uforholdsmæssigt at stille Ændringsforslag. Det fremgaar nemlig af Formaalet med Ændringsforslaget til § 5, at det er Hensigten at fritage Ejendom tilhørende de nævnte Retssubjekter, som ikke findes at kunne behandles som fjendtlige, fra Konfiskation, saaledes at der ikke herudover skulde kræves særlige Betingelser. Ministeren var enig med Udvalget i, at der ikke tilsigtes nogen Skærpelse derved, at Ordene »naar særlige Omstændigheder findes at begrunde det« var bibeholdt.

Ogsaa med Hensyn til § 11, sidste Stk., 1. Punktum, har Udvalget forhandlet med Ministeren, som erklærede sig ind-

forstaaet med, at den Omstændighed, at Personer har været ansat hos de i § 2 nævnte Retssubjekter, ikke *alene* kan udelukke dem, naar deres Forhold i øvrigt i alle Retninger var upaaklagelige.«

129. Lov om Tillæg til Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 4095. — C. Sp. 2397 og 2487].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4045). 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 4181). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Juul, Hjermind, Robert Mikkelsen, Bertel Dahlgaard og Hoff. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Juul [Sekretær], Axel Kristensen, Jensen-Broby, Lorentzen, Bertel Dahlgaard, Fr. Dalgaard, Alfred Andreassen, Frode Jakobsen, Hækkerup, Holger Larsen [Odense A.], Hjermind [Formand], Kristen Amby, Rytter, Robert Mikkelsen og Nørlund). Betænkning (B. Sp. 2775) afgivet $\frac{5}{7}$. (Ordfører: Hjermind). 2. Beh. $\frac{8}{7}$ (F. Sp. 6864). 3. Beh. $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 6945). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2024). Partiernes Ordførere: Fornæs, Stensballe, Malchau og Lannung. 2. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2068). 3. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2102). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 399).

Loven gennemførtes paa Foranledning af Revisionsudvalget for tyske Betalinger med det Formaal at gøre Revisionen af de tyske Betalinger og navnlig Inddrivelsen af tilbagebetalingspligtige Beløb saa effektiv som mulig. Hvad den gaar ud paa, er kort udtrykt følgende: 1) at paalægge *tilbagebetalingspligtige Personer og Virksomheder Pligt til at gøre Indberetning* til Udvalget, hvis der sker nærmere angivne Ændringer i deres økonomiske Forhold, 2) at give Adgang til at *kræve Deponering eller Sikkerhedsstillelse* ogsaa uden for de i Revisionslovens § 3 nu hjemlede Tilfælde og 3) at give Adgang til, naar et Krav om Sikkerhedsstillelse ikke imødekommes, *i Stedet for at skride til Beslaglæggelse at sætte hele den paagældendes Formue eller Virksomhed under Administration.*

De med Administrationen forbundne Udgifter kan kræves dækket af den paagældende Person eller Virksomhed og

har i Konkurstilfælde Fortrinsret efter Reglerne i Konkurslovens § 31 b. Det samme gælder — ifølge en paa Forslag af Handelsministeren ved Lovforslagets 3. Behandling i Folketinget tilføjet Bestemmelse — de Udgifter, der har været forbundet med en Forvaltning i Henhold til Lov Nr. 322 af 19. Juni 1946 angaaende Administratorer samt Statens Krav paa Bøder og Konfiskationsbeløb i Henhold til Straffelovstillæggene Nr. 259 af 1. Juni 1945 og Nr. 406 af 28. August 1945, saafremt denne Forvaltning afløses af Administration i Henhold til nærværende Lov.

En saadan Administration vil være at ophæve, naar Revisionsudvalget for tyske Betalinger har truffet Afgørelse om, at der ikke paahviler den paagældende nogen Tilbagebetalingspligt i Medfør af Lov Nr. 499 af 9. Oktober 1945 eller Lov Nr. 500 af 9. Oktober 1945, naar den betalingspligtige har betalt det ham paalagte Tilbagebetalingsbeløb og de med Administrationen forbundne Omkostninger eller stillet fornøden Sikkerhed herfor, eller der med Revisionsudvalget er truffet Aftale om en Betalingsordning, samt naar den betalingspligtige er erklæret konkurs, eller han er død og hans Bo taget under Behandling som Gældsfragaalesbo. Saafremt Administrationen bortfalder, fordi der ikke paahviler den paagældende nogen Tilbagebetalingspligt, bæres Udgifterne ved Administrationen af det offentlige.

Det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag vedtoges enstemmigt i begge Ting med den ovennævnte Ændring.

Lovforslaget underkastedes i *Folketinget* en indgaaende Udvalgsbehandling. I den enstemmigt afgivne Betænkning udtales, at det ved Begyndelsen af Udvalgets Forhandlinger blev oplyst, at Revisionsudvalget for tyske Betalinger paa Baggrund af de hittidige Erfaringer skønnede, at der til Revisionsbehandlingen af de i denne Lovgivning omfattede Sager vilde hengaa mindst 5 Aar. Dertil kommer, at Antallet af Sager siden da alene for en enkelt Kategoris Vedkommende er steget med flere Tusinde, saa at man, saafremt den nuværende Fremgangsmaade opretholdes, maa regne med, at Behandlingen af disse Sager vil vare adskilligt længere end 5 Aar.

Under Hensyn hertil har Udvalget indgaaende drøftet forskellige Muligheder for at *faa Behandlingen af disse Sager afsluttet betydeligt hurtigere*, end den nuværende Ordning muliggør, idet der baade gør sig offentlige Interesser gældende i at faa Sagerne afsluttet, saaledes at Tilbagebetalingerne kan finde

Sted, og et Hensyn til de under Loven faldende Personer eller Firmaer, der har et rimeligt Krav paa at faa deres Sager færdigbehandlet inden for en overskuelig Tid. Udvalget har derunder særlig drøftet Muligheden for at lægge Afgørelsen af visse Kategorier af Sager, særlig den meget omfattende Gruppe Vognmandssager, ud til en hurtigere Afgørelse i de enkelte Retskredse ved et Nævn med f. Eks. den lokale Civildommer som Formand, der formodentlig vil have større Lokalkendskab og ogsaa Mulighed for at faa Sagerne bragt til en hurtigere Afslutning. Udvalget har ligeledes overvejet Spørgsmaalet, om en Fremskyndelse af Sagerne kunde finde Sted ved udsendte Embedsmænd i Lighed med den inden for Skattévæsenet gældende Ordning.

Da en ny Ordning til Behandlingen af disse Sager imidlertid vil betyde ret omfattende Ændringer i Tilrettelæggelsen af Sagerne, og da Udvalget ikke mener at have haft fornødent Materiale til Bedømmelse af de mulige tekniske Vanskeligheder ved Gennemførelsen af en saadan Ordning, har Udvalget, om end med Betænkelse afstaaet fra at stille Ændringsforslag i denne Henseende, men Udvalget er enigt om at opfordre Ministeren for Handel, Industri og Søfart til at foranledige, at Behandlingen af Sagerne fremskyndes det mest mulige, og at man med dette Formaal for Øje søger at tilvejebringe Kontakt mellem den centrale Administration og lokale Myndigheder, og om fornødent stille Lovforslag herom.

I Anledning af at de Firmaer, der falder ind under denne Lovgivning, stadig er *udelukket fra at komme i Betragtning ved offentlige Arbejder*, har Udvalget drøftet dette Spørgsmaal med Ministeren for Handel, Industri og Søfart under Henvisning til, at det under Behandling af den gældende Lovgivning af Regeringen blev tilkendegivet, at *denne Boykot skulde hæves*, naar disse Love var vedtaget.

Vedrørende Administrationen af denne Lovgivning i det hele ønsker Udvalget at udtale, at de Firmaer, der med en rimelig *Henstandsordning* har Muligheder for at opfylde Tilbagebetalingskravet, ogsaa skal have Adgang dertil, medmindre særlige Forhold taler derimod.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget gjorde *Robert Mikkelsen* (D. K.) gældende, at Udelukkelsen af de Firmaer, der falder ind under Lovgivningen angaaende Fortjeneste ved Arbejde i tysk Interesse, burde bevares, i hvert Fald indtil de paagældende Firmaer havde opgjort og afregnet deres Tilsvar efter disse Love. »Jeg finder det for mit Vedkommende stødende, at Firmaer, som er i betydelig Gæld til Staten og ikke kan eller vil tilbagebetale, hvad de skal i Henhold til disse Love, skal kunne opnaa den Begunstigelse, som Udførelse af store offentlige Arbejder faktisk er. Selv om nu den generelle

Udelukkelse maatte ophøre, haaber vi meget, at baade Stat og Kommune vil tage tilbørligt Hensyn hertil og altsaa lade Afgørelsen i det enkelte Tilfælde afhænge af, om Tilbagebetalingskravet er fyldestgjort, at der i hvert Fald er sket en Deporering. Jeg tror for øvrigt ogsaa, at en saadan Praksis vilde indvirke meget gunstigt paa Sagernes Fremme ved at gøre Firmaerne interesseret i, at Kravene hurtigst muligt gøres op og afvikles.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Landstinget* kunde Handelsministeren oplyse, at den omtalte Boykot nu var blevet hævet af Ministeren for offentlige Arbejder.

130. Lov om Tilbagebetaling af Fortjeneste ved Erhvervsvirksomhed m. v. i tysk Interesse. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Fibiger*). [A. Sp. 2519. — C. Sp. 9 og 33].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{10}$ (F. Sp. 19). 1. Beh. $\frac{2}{10}$ (F. Sp. 22). Henvist til Udvalg paa 21 Medlemmer (Ludvig Christensen, Alfred Andersen, Fr. Dalgaard, Holger Eriksen, Johs. Hansen, Qvist Hansen, Gustav Pedersen, Smørum, Bertel Dahlgaard, Rager, Kristen Amby [Formand], Finne-mann Bruun, Korsgaard, Victor Larsen, Vagn Bro [Sekre-tær], Elgaard, Heilesen, Sønderup, Svend Nielsen, Hoff og Oluf Pedersen). Betænkning (B. Sp. 1) afgivet $\frac{3}{10}$. (Ordfører: Kristen Amby). 2. Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 50). 3. Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 66). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 88). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Elmquist, Foss og Lannung. 2. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 118). 3. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 120). *Loven stadfæstet 9. Oktober 1945.* (Lov-Tid. Nr. 500).

Forslaget til den heromhandlede Lov fremsattes i Rigsdagssamlingen 1945, men naaede ikke at blive færdigbehandlet inden dennes Afslutning. Inden for det af Folketinget nedsatte Udvalg var man dog endes om at tiltræde Lovforslaget med en Række af Handelsministeren stillede Ændringsforslag. Efter at Lovforslaget var genfremsat i uændret Skikkelse i Rigsdagssamlingen 1945—46 straks efter dennes Aabning, kunde det til Sagens Behandling nedsatte Udvalg derfor meget hurtigt afgive en enstemmig Betænkning, hvis Ændringsforslag alle blev vedtaget uden Afstem-

ning. Det saaledes ændrede Lovforslag vedtoges derpaa enstemmigt af Folketinget og oversendtes til Landstinget, som ligeledes vedtog det enstemmigt.

Lovforslagets Formaal og Indhold findes omtalt i Aar-
bog 1945, Side 365. Angaaende dets *Afgrænsning over for Lovforslaget om Avancebegrænsning* udtalte Handelsministeren under Sagens Behandling i Landstinget, altsaa efter Vedtagelsen af Ændringsforslagene, at *Tilbagebetalingsforslaget* angik de Virksomheder, der er oprettet efter den 9. April 1940 eller efter dette Tidspunkt er blevet væsentligt omdannet eller udvidet, eller hvis Omsætning for tysk Regning er steget til over det dobbelte af den normale danske Omsætning, medens *Lovforslaget om Avancebegrænsning* omfattede de ældre og uforandrede Firmaers Forhold, for saa vidt der ikke er en Stigning i Omsætningen med Tyskland som forudsat i det første Lovforslag. »Det er formentlig berettiget paa Forhaand at gaa ud fra, at de Firmaer, hvis Forhold behandles i Lovforslaget om Tilbagebetaling af Fortjeneste, ligger nærmere ved Grænsen for Værnemageri end de Firmaer, der omhandles i Lovforslaget om Avancebegrænsning, og det vil derfor ogsaa ses, at de i det førstnævnte Lovforslag omhandlede Firmaer foreslaas behandlet væsentligt strengere end de Firmaer, der omhandles i det sidstnævnte Lovforslag.

Endvidere har man i Lovforslaget om Tilbagebetaling af Fortjeneste optaget en Opsamlingsparagraf, som omfatter alle, der har haft økonomisk Mellemværende med Tyskerne, og som ikke omfattes af nogen af de særligt behandlede Kategorier i de to Love.

Endelig er der i de to Lovforslag optaget en Bestemmelse om, hvorledes der vil være at forholde med de Penge, der kommer ind som Følge af Revisionsudvalgets Virksomhed i Henhold til de to Lovforslag. Det foreslaas, at Pengene indgaar paa en dertil indrettet Konto med Finansministeriet i Nationalbanken, saa at Bestemmelse om Anvendelsen af denne Kontos Indestaaende skal træffes ved særlig Lov. Man har endvidere ment, at visse Arbejder, der, skønt foretaget for den danske Stats Regning eller direkte med Staten som Ordregiver, dog er af en saadan Karakter, at de bør indtages under disse Lovkomplekser. Dette gælder saaledes Startbanerne i Kastrup Lufthavn, Anlægget af Motorvejen

over Rødby Havn til Storstrømsbroen, herunder Bygning af en Bro over Guldborgsund, samt Ringvejen omkring København.«

I det følgende gengives den heromhandlede Lovs væsentlige Bestemmelser i Forbindelse med en Redegørelse for de Ændringer, som disse Bestemmelser undergik i Folketinget.

§ 1. Bestemmelserne i denne Lov kommer kun til Anvendelse paa Personer, Firmaer og juridiske Personer, hvis Forhold ikke omfattes af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed eller Lov Nr. 406 af 28. August 1945 om Tillæg til nævnte Lov, eller hvis Fortjeneste dog ikke fuldt ud er inddraget i Statskassen i Henhold til de nævnte Love, eller hvis Forhold ikke omfattes af Lov Nr. 499 af 9. Oktober 1945 om Avancebegrænsning vedrørende visse Leverancer og Arbejder m. v. omfattet af Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger.

Undtaget fra Lovens Omraade er *Forretningsmellemværender*, i hvilke hele Betalingen har fundet Sted i frie Deviser.

§ 2. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, som efter den 9. April 1940 her i Landet for tysk Regning direkte eller indirekte har udført *Leverancer eller Arbejder* af den i Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger § 1, Stk. 1, Pkt. 1, 3 og 4, omhandlede Art, dog *ikke Levering af Handelsvarer*, jfr. herom nærværende Lovs § 5, er pligtige at foretage Tilbagebetaling til Statskassen af den ved den tyske Omsætning opnaaede Nettofortjeneste efter de i § 3 fastsatte Regler, saafremt Virksomheden er blevet *oprettet efter den 9. April 1940* eller efter dette Tidspunkt er blevet omdannet eller har foretaget *væsentlige Udvidelser af Driftsanlæg eller Driftsmateriel* ved Køb, Leje eller Laan, medmindre den paagældende godtgør, at dette ikke er sket med Henblik paa tyske Arbejder.

Tilbagebetaling kan dog ikke kræves af Virksomheder, hvis samlede tyske Omsætning ikke har oversteget 10 000 Kr., eller af Underleverandører, der maa antages ikke at have været klar over Leverancens Formaal.

Slutningen af 1. Stk.: »ved Køb, Leje paa tyske Arbejder« blev tilføjet i Folketinget.

§ 3. Hvis Virksomhedens samlede Omsætning i blot eet Regnskabsaar for mere end Halvdelens Vedkommende hidrører fra Leverancer eller Arbejder af den i § 2 omhandlede Art, skal hele den ved den tyske Omsætning opnaaede Nettofortjeneste tilbagebetales. Har den tyske Omsætning ikke i noget Regnskabsaar oversteget tre Tiendedele af den samlede Omsætning, skal det Beløb tilbagebetales, hvormed Nettofortjenesten paa den tyske Del af Omsætningen har oversteget 2 pCt. af Kostprisen. Har den tyske Omsætning i det Regnskabsaar, hvori den har været forholdsvis størst, udgjort mellem Halvdelen og tre Tiendedele af den samlede Omsætning, hæves Fortjenestegrænsen forholdsmæssigt fra 0 pCt. til 2 pCt. Har den tyske Omsætning overvejende bestaaet i Bearbejdning af Materialer, der vederlagsfrit stilledes til Raadighed, medens Materialeværdien paa sædvanlig Maade er indgaaet i den øvrige Omsætning, kan det i ovennævnte Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 nævnte Revisionsudvalg for tyske Betalinger lade foretage en hertil svarende Korrektion ved Udregning af den tyske Omsætningsandel.

Har den paagældende Virksomhed paataget sig Leverancer eller Arbejder af den i §§ 2 og 4 omhandlede Art *efter Ordre fra eller Anvisning af lovlig dansk Myndighed* inden for dennes Myndighedsomraade og herved opnaaet en Nettofortjeneste, der er højere end 4 pCt. af Kostprisen, skal den overskydende Fortjeneste tilbagebetales.

Saafremt Branchens sædvanlige Nettofortjeneste paa tilsvarende Arbejder før den 9. April 1940 har ligget under de i Stk. 1 og 2 angivne Fortjenestegrænser, kan det i ovennævnte Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 nævnte Revisionsudvalg for tyske Betalinger nedsætte den tilladte Fortjeneste tilsvarende.

Prisdirektoratet fastsætter efter Forhandling med den paagældende Branche og under Rekurs til Pris-Ankenævnet, hvad der i denne Henseende er at anse som sædvanlig Nettofortjeneste.

Sidste Punktum i Stk. 1 blev tilføjet i Folketinget, hvor ligeledes Stk. 2 undergik en Ændring, idet der her oprindeligt var Tale om Leverancer og Arbejder af den i § 2 (i Stedet for nu §§ 2 og 4) nævnte Art.

§ 4. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, som efter den 9. April 1940 her i Landet for tysk Regning direkte eller indirekte har udført Leverancer eller Arbejder af den i Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger § 1, Stk. 1, Pkt. 1, 3 og 4, omhandlede Art, dog ikke Handelsvarer, jfr. herom nærværende Lovs § 5, og hvis gennemsnitlige maanedlige Omsætning for tysk Regning har været mere end dobbelt saa stor som Virksomhedens gennemsnitlige maanedlige Omsætning i indtil de 3 sidste Regnskabsaar før 9. April 1940, *uden at Driftsanlægget eller Driftsmateriellet er blevet væsentligt udvidet*, er pligtige at tilbagebetale hele Nettofortjenesten paa den overskydende tyske Omsætning. Paa den øvrige Del af den tyske Omsætning skal tilbagebetales den Nettofortjeneste, der maatte ligge ud over 4 pCt. af Kostprisen.

Har den tyske Omsætning overvejende bestaaet i Bearbejdning af Materialer, der vederlagsfrit stilledes til Raadighed, medens Materiale værdien paa sædvanlig Maade er indgaaet i den øvrige Omsætning, kan Revisionsudvalget lade foretage en hertil svarende Korrektion ved Udregning af den tyske Omsætnings Størrelse i Forhold til den normale Omsætning.

§ 4 blev indføjet i Folketinget, idet man fandt det rimeligt, at Virksomheder, der ved Modtagelsen af tyske Ordre har forøget deres Omsætning væsentligt, bør omfattes af Loven, uanset om deres Driftsanlæg eller Driftsmateriel ikke er blevet væsentligt udvidet.

§ 5. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, som efter den 9. April 1940 har paataget sig Levering her i Landet af *Handelsvarer til den tyske Værnemagt* eller til denne tilsluttede Organisationer eller til andre Organer for det tyske Rige eller til her virkende tyske Firmaer eller til danske Personer eller Firmaer, som har udført Arbejde for den tyske Værnemagt eller denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige, eller som her fra Landet til Tyskland eller til noget af den tyske Værnemagt besat Omraade har udført Varer, der er betalt over den dansk-tyske Clearing-konto eller den for den tyske Værnemagt i Danmarks Nationalbank oprettede særlige Konto, skal til Statskassen tilbage-

betale hele den ved den tyske Omsætning opnaaede Nettofortjeneste, saafremt Virksomheden er blevet *oprettet efter den 9. April 1940 eller efter dette Tidspunkt er blevet omdannet*, medmindre de paagældende godtgør, at dette ikke er sket med Henblik paa tyske Arbejder, og saafremt Virksomhedens samlede Omsætning i blot eet Regnskabsaar for mere end Halvdelens Vedkommende hidrører fra Leverancer af ovenanførte Art. Har den tyske Omsætning ikke i noget Regnskabsaar oversteget tre Tiendedele af den samlede Omsætning, skal det Beløb tilbagebetales, hvormed Nettofortjenesten paa den tyske Del af Omsætningen har oversteget en Fjerdedel af den inden for den paagældende Branche sædvanlige Nettofortjeneste. Har den tyske Omsætning i det Regnskabsaar, hvori den har været forholdsvis størst, udgjort mellem Halvdelen og tre Tiendedele af den samlede Omsætning, hæves Fortjenestegrænsen forholdsmæssigt til en Fjerdedel af den for den paagældende Branche sædvanlige Nettofortjeneste.

Prisdirektoratet fastsætter efter Forhandling med den paagældende Branche og under Rekurs til Pris-Ankenævnet, hvad der i denne Henseende er at anse som sædvanlig Nettofortjeneste.

Tilbagebetaling efter nærværende Paragraf kan dog *ikke* kræves af Virksomheder, hvis samlede tyske Omsætning *ikke har oversteget 10 000 Kr.*, eller af *Underleverandører*, der maa antages ikke at have været klar over Leverancens Formaal.

I Stk. 1 blev Ordene »eller den for den tyske Værnemagt i Danmarks Nationalbank oprettede særlige Konto« samt nogle Linier nedenfor »medmindre de paagældende godtgør, at dette ikke er sket med Henblik paa tyske Arbejder« tilføjet i Folketinget.

§ 6. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, som i øvrigt efter den 9. April 1940 har paataget sig Levering her i Landet af *Handelsvarer til den tyske Værnemagt* eller til denne tilsluttede Organisationer eller til andre Organer for det tyske Rige eller til her virkende tyske Firmaer eller til danske Personer eller Firmaer, som har udført Arbejde for den tyske Værnemagt eller denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige, eller som her fra

Landet til Tyskland eller til noget af den tyske Værnemagt besat Omraade har udført Varer, der er betalt over den dansk-tyske Clearingkonto eller den for den tyske Værnemagt i Danmarks Nationalbank oprettede særlige Konto, og hvis aarlige Omsætning for tysk Regning i de Regnskabsaar, hvori der har fundet Leverancer Sted for tysk Regning, har været mere end dobbelt saa stor som Virksomhedens gennemsnitlige Omsætning i indtil de 3 sidste Regnskabsaar før 9. April 1940, er pligtige at tilbagebetale hele Nettofortjenesten paa den overskydende tyske Omsætning. Paa den øvrige Del af den tyske Omsætning skal tilbagebetales den Nettofortjeneste, der maatte overstige 60 pCt. af den inden for paa-gældende Branche sædvanlige Nettofortjeneste.

§ 6 fandtes ikke i det oprindelige Lovforslag, men blev indføjet i Folketinget med tilsvarende Begrundelse som § 4.

§ 7. Bestemmelserne i § 5 finder tilsvarende Anvendelse paa Personer, Firmaer eller juridiske Personer, der efter den 9. April 1940 for tysk Regning her i Landet eller i Udlandet har udført *Transport af Personer eller Gods*, eller som har paataget sig *Speditions-, Lastnings- eller Losningsarbejder* for Afdelinger under eller Medlemmer af den tyske Værnemagt eller denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige, for tyske Firmaer eller for danske Personer eller Firmaer, som har udført Arbejde for den tyske Værnemagt eller denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige. *Tilbagebetaling kan dog ikke kræves af Virksomheder, hvis samlede tyske Omsætning ikke har overstegt 10 000 Kr.*

Foranstaaende Bestemmelser kommer ikke til Anvendelse paa *Transporter*, for hvilke Fragtraterne har været fastsat eller godkendt af *Fragtnævnet*, medmindre den derved oppebaarne Indtægt overstiger, hvad der under Hensyn til Forholdene i det enkelte Tilfælde maa anses for passende.

§ 8. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, der efter den 9. April 1940 direkte eller indirekte har *udlejet Maskiner, Entreprenormateriel, Køretøjer, Heste eller ubemandede Skibe* eller har tidsbortfragtet bemandede Skibe til Afdelinger under eller Medlemmer af den tyske Værnemagt eller til denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske

Rige, til tyske Firmaer eller til danske Personer eller Firmaer, som har udført Arbejde for den tyske Værnemagt eller denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige, kan tilpligtes at foretage Tilbagebetaling til Statskassen af den Del af den derved oppebaarne Indtægt, som overstiger, hvad der under Hensyn til Forholdene i det enkelte Tilfælde maa anses for passende.

Foranstaaende Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til Beslaglæggelser.

§ 9. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, der efter den 9. April 1940 har virket direkte eller indirekte som *Agent, Formidler, Financier, Hverver af Arbejdskraft eller tilsynsførende for tyske Ordregivere*, skal til Statskassen tilbagebetale den Nettofortjeneste, der herved maatte være opnaaet ud over 8000 Kr. aarlig. Saafremt hans øvrige Nettofortjeneste overstiger 2000 Kr., vil hans tyske tilladte Nettofortjeneste være at nedsætte med et tilsvarende Beløb.

§ 9 havde i det oprindelige Lovforslag en noget anden Affattelse, idet den sluttede saaledes: »... den Nettofortjeneste, der maatte være opnaaet ud over 8000 Kr. aarlig. Tilbagebetalingsbeløbet kan dog nedsættes eller eventuelt helt bortfalde, hvor særlige Omstændigheder taler derfor«. Ved at stille Ændringsforslag herom har man villet fastslaa, at en Hverver, Agent el. lign. for tyske Ordregivere ikke uanset sine Indtægter i øvrigt bør have Ret til at beholde de omhandlede 8000 Kr.

§ 10. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, som i øvrigt har haft *økonomiske Mellemværender med den tyske Værnemagt*, denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige eller med tyske Firmaer her i Landet eller med danske Personer eller Firmaer, som har udført *Arbejde for den tyske Værnemagt* eller denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige, eller som, paa andet Grundlag end foran nævnt, direkte eller indirekte har *modtaget Betalinger fra Tyskland* eller fra noget af den tyske Værnemagt besat Omraade, kan tilpligtes at tilbagebetale til Statskassen den Del af den derved oppebaarne Indtægt, som ligger ud over, hvad der under Hensyn til Forholdene i det enkelte Tilfælde maa anses for passende.

Foranstaaende Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse paa enhver, der her i Landet har *bestyret Kantiner* ved tyske Kaserner, Forlægninger, Værnemagtshjem og lignende eller ved Entreprenør- eller Byggearbejdspladser for tysk Regning, eller som har *leveret Varer til saadanne Kantiner*, dog saaledes, at den her i Landet opnaaede Fortjeneste i intet Tilfælde maa overstige den efter § 9 tilladte Fortjeneste.

Den sidste Sætning i Stk. 2 (»dog saaledes . . . tilladte Fortjeneste«) blev tilføjet i Folketinget.

§ 11. Har nogen oppebaaret *ekstraordinært store Indtægter fra en af § 2 eller §§ 4—10 omfattet Virksomhed*, kan den paagældende tilpligtes at tilbagebetale til Statskassen det Beløb, hvormed vedkommendes samlede Indtægt i det Tidsrum, hvori den paagældende Virksomhed efter den 9. April 1940 har udført Arbejde i tysk Interesse, med Fradrag af de Indtægten paalignede Skatter, overstiger hans gennemsnitlige skattepligtige Indtægt i Aarene 1937—39 med Tillæg svarende til de af Staten ydede Dyrtdstillæg.

Saafernt den paagældende i 1937—39 ikke har haft en Indtægt, der svarer til, hvad der normalt under Hensyn til Alder, Uddannelse, Stilling og Anciennitet maa være rimelig Fortjeneste, regnes der med den Indtægt, vedkommende vilde have Mulighed for at tjene ved tilsvarende Arbejde i Henhold til almindeligt gældende Lønningsvilkaar.

I Stk. 1 blev Ordene »med Tillæg svarende til de af Staten ydede Dyrtdstillæg« tilføjet i Folketinget, hvor ligeledes Stk. 2 tilføjedes. Man har herved villet fastslaa, at der dels skal tages Hensyn til det forhøjede Prisniveau, dels til det Forhold, at den paagældende i Sammenligning med Førkrigsaaarene nu ved sin Stilling, Alder, Uddannelse eller Anciennitet med Rimelighed oppebærer en højere Løn.

§ 12. Saafernt Omfanget af *Nettofortjenesten paa den tyske Omsætning ikke kan oplyses* med tilstrækkelig Sikkerhed, f. Eks. i Tilfælde, hvor den paagældende samtidig har drevet Virksomhed for anden end tysk Regning, eller i Tilfælde af manglende eller ufuldstændig Regnskabsførelse, kan Revisionsudvalget for tyske Betalinger under Hensyntagen til Forholdene i hvert enkelt Tilfælde forlange tilbagebetalt et skønsmæssigt anslaaet Beløb.

I § 13 bestemmes bl. a., at Tilbagebetalingsbeløb, der er fastsat i Henhold til Lovens §§ 2—10, vil være at nedsætte med de det paagældende Beløb paalignede *Indkomstskatter*, der betragtes som indbetalt til delvis Dækning af Statskassens Tilgodehavende. Dette gælder dog ikke Tilbagebetalingsbeløb paa 10 000 Kr. og derunder, men saadanne Beløb kan fradrages i den skattepligtige Indkomst for det Aar, i hvilket Beløbet tilbagebetales.

§ 14. Dersom en af § 2 eller §§ 4—12 omfattet Person maa antages at være ude af Stand til at udrede et i Henhold til nærværende Lov fastsat Tilbagebetalingsbeløb, kan Beløbet kræves dækket i Rettighederne i Henhold til en af ham tegnet *Livsforsikring eller Livrente*.

§ 15. Saafremt nogen, der omfattes af § 2 eller §§ 4—12, maa antages at være ude af Stand til at udrede et i Henhold til nærværende Lov fastsat Tilbagebetalingsbeløb, kan de af vedkommende ydede *Gaver*, herunder saadanne, der har Form af uigenkaldelig Indsættelse af en begunstiget ved Tegning af en Livsforsikring eller Livrente, *omstødes*, saafremt Gaven er ydet, efter at det økonomiske Mellemværende, i Anledning af hvilket Tilbagebetaling skal finde Sted, er indledet.

Under samme Betingelse kan andre Dispositioner omstødes, naar disse kendeligt for Medkontrahenten har tilsigtet at *bringe Værdier i Ly* i Anledning af Kravet om Tilbagebetaling.

Er de overførte Værdier blevet *overdraget videre*, kan *Omstødelse* gøres gældende over for Erhververen, dersom denne har været vidende om den ovennævnte Hensigt med Overdragelsen.

Er en tilbagebetalingspligtig Person død, forinden det fastsatte Tilbagebetalingsbeløb er betalt, kan *Tilbagebetalingskravet gøres gældende i Dødsboet, eller, saafremt dette er sluttet, over for Arvingerne*, der hæfter for Beløbet med det, de har modtaget i Arv.

§ 16 gør *Undtagelse fra Tavshedspligten* med Hensyn til Oplysninger, der meddeles Revisionsudvalget for tyske Betalinger.

§ 17. Naar Omstændighederne taler derfor, kan Revisionsudvalget for tyske Betalinger tillade, at et i Henhold

til nærværende Lov endeligt fastsat Tilbagebetalingsbeløb *afvikles over en Periode af indtil 10 Aar* paa Betingelse af, at det til enhver Tid skyldige Beløb *forrentes med 3 pCt. p. a.*

I det oprindelige Lovforslag indeholdt § 17 en Bestemmelse om, at Tilbagebetalingsbeløb skulde kunne inddrives ved Udpantning efter samme Regler som Bøder. Denne Bestemmelse blev strøget i Folketinget, da man ikke fandt det rimeligt, at Staten blev gjort til privilegeret Kreditor med Hensyn til de Fordringer, det her drejer sig om.

§ 18. Afgørelsen af, hvilke Beløb der i det enkelte Tilfælde vil være at tilbagebetale til Statskassen, træffes af det i Henhold til § 2 i Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger nedsatte Udvalg. *Naar ganske særlige Omstændigheder taler derfor, kan Revisionsudvalget for tyske Betalinger nedsætte eller endog helt frafalde Kravet om Tilbagebetaling.*

Krav mod Trediemand i Henhold til § 15 gøres gældende ved Domstolene i den borgerlige Retsplejes Former.

§ 19. De af Revisionsudvalget for tyske Betalinger trufne Afgørelser med Hensyn til, *om en Virksomheds Forhold henhører under nærværende Lov*, kan inden for en Frist af 14 Dage, efter at Afgørelsen er blevet bragt til vedkommendes Kundskab, *indbringes for Domstolene* til Prøvelse. Det samme gælder Revisionsudvalgets Afgørelser i Henhold til § 12. Sagerne behandles i den borgerlige Retsplejes Former.

De af Revisionsudvalget for tyske Betalinger i Henhold til denne Lov *i øvrigt trufne Afgørelser*, jfr. dog Stk. 3 nedenfor, kan inden for en Frist af 14 Dage, efter at Afgørelsen er blevet bragt til vedkommendes Kundskab, begæres indbragt for et *Ankenævn* bestaaende af 3 af Ministeren for Handel, Industri og Søfart udnævnte Medlemmer, hvoraf 1 Medlem, der fungerer som Formand, skal opfylde Betingelserne i Retsplejelovens § 43, 1. Stk., for at kunne beskikkes som Højesteretsdommer, 1 Medlem skal være i Besiddelse af nationaløkonomisk Sagkundskab og 1 Medlem i Besiddelse af teknisk Kundskab.

De af Revisionsudvalget for tyske Betalinger trufne Afgørelser med Hensyn til *Nettofortjenestens Størrelse* kan forlanges underkastet en fornyet Behandling. Hvis der ved den fornyede Behandling i Revisionsudvalget træffes en en-

stemmig Afgørelse, er denne endelig. I modsat Fald kan Afgørelsen begæres indbragt for det ovennævnte Ankenævn.

De af Ankenævnet truffne Afgørelser er endelige.

1. Stk. i § 19 blev indføjet i Folketinget, hvor der samtidig som en Konsekvens heraf blev foretaget et Par mindre Ændringer i Stk. 2.

I Folketinget rejste der sig ifølge den afgivne Betænkning kraftige Røster for at henskyde Afgørelserne efter Loven i det hele taget til *de ordinære Domstole*. Da der ikke kunde opnaas Enighed herom, blev man staaende ved Bestemmelsen i det nye Stk. 1.

§ 20. De i Henhold til denne Lov *tilbagebetalte Beløb ind-sættes paa en dertil oprettet Konto* med Finansministeriet i Danmarks Nationalbank. Bestemmelse med Hensyn til Anvendelsen af det paa denne Konto indsatte Beløb vil være at træffe ved særlig Lov.

§ 21. Bestemmelserne i denne Lov finder tilsvarende Anvendelse paa Arbejder, der, skønt udført for dansk Regning, dog har været udført i tysk Interesse og efter tysk Krav.

Afgørelsen af, hvilke Virksomheder der falder ind under denne Bestemmelse, træffes af Revisionsudvalget for tyske Betalinger med Rekurs til Ministeren for Handel, Industri og Søfart i Samraad med Justitsministeren.

§§ 20 og 21 blev indføjet i Folketinget.

§ 22. Denne Lov træder i Kraft straks.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i *Folketinget* fremhævede *Udvalgets Ordfører* (Kristen Amby), at man i Udvalget havde set saadan paa det, at hvis der skulde kunne komme en Lov ud af Forslaget, maatte *Enighed* opnaas i Udvalget. Bestræbelserne herfor var ogsaa lykkedes, idet samtlige Udvalgsmedlemmer stod bag de stillede Ændringsforslag.

To Hovedsynspunkter havde været ledende for Udvalgets Arbejde: »I den Udstrækning, det skønnedes rimeligt, at give de Virksomheder, der, selv om de, som vi alle mer eller mindre var tvunget til her i Landet, havde udført Arbejde i tysk Interesse, dog havde holdt dette Arbejde inden for, hvad man kan kalde den normale Omsætnings Rammer, saadanne Kaar, at man ikke generede dem i deres Erhvervsvirksomhed i Fremtiden. Dernæst i Korrelation dertil at ramme haardere, end Lovforslaget oprindelig tilsigtede, de Virksomheder, der væsentlig har

udvidet deres Omsætning, uden at man i og for sig kan sige, at de havde udvidet deres Driftsanlæg eller Driftsmateriel. Endelig har man ment det rimeligt fra alle Sider at yde en vis Beskyttelse til mindre erhvervsdrivende, særlig i Haandværket, som i mange Egne af Landet var tvunget til at gaa ind i disse Arbejder, vel at mærke, naar heller ikke de har forøget deres Omsætning væsentligt ud over, hvad der maatte kaldes normal Omsætning før Krigen.«

Vagn Bro (V.) gjorde opmærksom paa, at hans Parti havde ønsket Bestemmelserne i de to nye Paragraffer 4 og 6 angaaende Virksomheder, der ikke er blevet udvidet væsentligt efter 9. April 1940 med Henblik paa tyske Ordrer, men som alligevel har forøget deres tyske Omsætning stærkt, optaget i Avancebegrænsningsloven og ikke i Tilbagebetalingsloven. Der kunde imidlertid ikke opnaas Enighed herom, og Ønsket var derfor blevet frafaldet.

Ved 3. Behandling gav *P. Korsgaard* (K. F.) Udtryk for, at han for sit Vedkommende var betænkelig ved at stemme for Forslagene til de to Love, for saa vidt de kunde føre til, at Virksomheder, der har handlet inden for bestaaende Lovgivning og inden for bestaaende Regler om Avance, eventuelt blev ruineret. Naar han alligevel vilde stemme for Lovforslagene, var det »i Grunden ud fra en Betragtning lignende den, der bevirkede, at man satte Kommunisterne fast, nemlig den, at hvis man ikke faar en Lovgivning paa dette Omraade nu, er jeg tilbøjelig til at tro, at den vil blive endnu værre efter det Vælg, der kommer«. Han henstillede, at Lovene blev administreret saa lempeligt som muligt over for de Virksomheder, der havde beregnet sig denne Avance i god Tro.

I *Landstinget* anbefalede *Hans Hansen* (S.) Lovforslaget til Vedtagelse, om end med nogen Betænkelighed med Hensyn til den i Folketinget indsatte § 21, hvorefter visse Arbejder, der er udført for dansk Regning, inddrages under Lovens Bestemmelser. *Elmqvist* (V.) kunde tiltræde Lovforslaget, men beklagede, at § 6 ikke var blevet optaget i Lovforslaget om Avancebegrænsning. *Foss* (K. F.) anbefalede Lovforslaget til Vedtagelse i uændret Skikkelse. *Lannung* (R. V.) gav ligeledes Lovforslaget sin Tilslutning, om end han pegede paa, at dets grove Gennemsnitsregler ikke kunde virke fuldt retfærdigt i alle Tilfælde. Særlig uheldigt fandt han det, at f. Eks. en Entreprenør, der har forvaltet sit Arbejde loyalt, rammes med samme Procentsats som den, der har fordyret sit Arbejde ved mindre Paapasselighed, hvorved han maaske endda opnaaede en højere Avance. Taleren var tillige betænkelig ved Bestemmelserne i § 21. Han mente i øvrigt, man kunde være naaet til en bedre Udformning af Lovgivningen angaaende Fortjeneste ved Om-

sætning med Værnemagten m. v., om denne Lovgivning ikke var blevet gennemført stykkevis.

Som Svar paa den fremsatte Kritik udtalte *Handelsministeren*, at det havde været et meget vanskeligt Omraade at lovgive paa. »Man begyndte allerede lige efter den 5. Maj at beskæftige sig med dette Spørgsmaal, og paa et vist Tidspunkt mente man, at Loven skulde fremkomme sammen med de to Straffelove, de to første Værnemagerlove, saa at det havde været et samlet Kompleks, henlagt under Justitsministeriet. Man blev imidlertid snart klar over, at Justitsministeriet ikke var det rette Forum, da der ikke skulde nogen Straffebestemmelser ind i de nu foreliggende Lovforslag, og senere blev Spørgsmaalet derfor henlagt under et Embedsmandsudvalg, egentlig i den Hensigt, at det skulde dreje sig om en Skattelov under Finansministeriet. Efter længere Tids Forløb blev man klar over, at man hellere maatte skille disse Sager ud og faa dem ind under en særlig Lov, som blev henlagt under Handelsministeriet, og det er kun en Maanedes Tid siden, vi fik Forslaget i Handelsministeriet, og det blev bestemt, at det skulde forelægges derfra. Saa begyndte Forhandlingerne, og straks efter at Lovforslaget var udarbejdet, tog vi fat paa det paa den Maade, at jeg sammenkaldte Formændene og Ordførerne for Partierne herovre, for at man kunde faa den bedste Løsning paa Spørgsmaalet. Det er klart, at naar et saadant Forslag skal gennemføres, og der er saa mange modstridende Anskuelser, som der var baade i Regeringen og i andre Kredse, saa skal det tage sin Tid, inden man naar til Enighed.« Nu var der om sider opnaaet et Resultat, som man fra alle Sider havde sluttet sig til. Dette fandt Ministeren glædeligt, om end han — i Overensstemmelse med, hvad der ogsaa var gjort gældende fra anden Side — hellere havde set, at §§ 4 og 6 i Tilbagebetalingsforslaget var blevet optaget i Avancebegrænsningsforslaget. Ministeren haabede i øvrigt, det var de sidste Love, der blev gennemført med *tilbagevirkende Kraft*. »Man har været nødt til at vedtage saadanne Love, fordi Danmark har været besat Land i 5 Aar, men naar vi nu faar foretaget denne Udrensning og realiseret de Lovforanstaltninger, som er vedtaget i denne Rigsdagssamling fra 5. Maj og til nu, er det nødvendigt, at vi kommer ind under andre, mere rolige Forhold, saa at Befolkningen kan forstaa, at vi er et Retssamfund med ensartede og faste Regler, og at de Handlinger, man foretager, ikke i Løbet af kortere eller længere Tid kan ventes taget op til Behandling efter andre Lovregler end dem, der gjaldt, dengang Handlingerne blev begaaet. Derfor kan jeg sige, at jeg gaar ud fra, at Lovgivning af denne Art maa være sluttet med de Forslag, som nu er til Behandling, og at vi derefter kan regne med, at der ikke skal komme mere af den Slags.«

131. Lov om Ændring i Lov Nr. 500 af 9. Oktober 1945 om Tilbagebetaling af Fortjeneste ved Erhvervs-virksomhed m. v. i tysk Interesse. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 4107. — C. Sp. 2405 og 2489].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4045). 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 4181). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Juul, Hjer-mind, Robert Mikkelsen, Bertel Dahlgaard og Hoff. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Beta-linger (se Side 581). Betænkning (B. Sp. 2775) afgivet $\frac{5}{7}$. (Ordfører: Hjermind). 2. Beh. $\frac{8}{7}$ (F. Sp. 6865). 3. Beh. $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 6948). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2033, jfr. 2024). Partiernes Ordførere: Fornæs, Stensballe, Malchau og Lannung. 2. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2069). 3. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2103). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 400).

Forslaget til den heromhandlede Lov indeholdt tilsva-rende Bestemmelser som Forslaget til Lov om Ændring af Avancebegrænsningsloven af 9. Oktober 1945 (jfr. nedenfor). Yderligere havde man fundet det rigtigt at tydeliggøre et Par Bestemmelser i Tilbagebetalingslovens §§ 4 og 7; de med Henblik herpaa foreslaaede Ændringer tilsigtede dog kun at skabe Lovhjemmel for allerede foreliggende Fortolkninger af de paagældende Bestemmelser.

Lovforslaget behandledes paa Rigsdagen i Forbindelse med Lovforslagene om Ændring af Lovene om Revision af tyske Betalinger og om Avancebegrænsning, og det undergik i Folketinget tilsvarende Ændringer som sidstnævnte Lov-forslag. Desuden blev der gjort en Tilføjelse til § 19, hvorved det fastslaas, at Spørgsmaalet om, hvorvidt et Arbejde har været udført efter Ordre fra eller Anvisning af dansk Myndig-hed, kan forelægges Domstolene.

I Betænkningen fra det Folketingsudvalg, der havde de tre nævnte Lovforslag til Behandling, udtales angaaende Forslaget til Ændring af Tilbagebetalingsloven: Udvalget har faaet fore-lagt forskellige Spørgsmaal, hvorom der under Lovens Admini-stration har været rejst Tvivl. For det første Spørgsmaalet om, *hvørnaar der efter § 2, jfr. § 4, i Lov Nr. 500 af 9. Oktober 1945 foreligger et nyt Firma* i den Forstand, Loven forudsætter.

En saadan Tvivl kan særlig foreligge, hvor det alene drejer sig om et »Arbejdsfællesskab« mellem to eller flere gamle Firmaer. Der har i Udvalget gjort sig forskellige Opfattelser gældende om dette Spørgsmaal, men den overvejende Stemning har dog været for, at et Samarbejde mellem to eller flere danske Firmaer ikke skal betragtes som nyt Firma, saafremt Dannelsen af et saadant Arbejdsfællesskab maatte betragtes som en sædvanlig Fremgangsmaade inden for vedkommende Branche og-saa før 1940.

For Behandlingen af forskellige Forhold vil *Omsættningens Størrelse* være afgørende, og Udvalget har i denne Anledning overvejet, om der i saadanne Tilfælde skal regnes med det bogførte Omsætningsbeløb, eller om der i dette Beløb skal fradrages, hvad der allerede maatte være tilbagebetalt eller deponeret. Udvalget er af den Opfattelse, at *Beløb, der er definitivt tilbagebetalt, ikke skal medregnes i Omsætningen.*

Udvalget er endvidere enig om, at *Satserne for Materielleje* skal fastsættes ensartet for alle Firmaer *paa Grundlag af Værdien af tilsvarende Materiel i 1939*, saaledes at der ikke, som ved den nuværende Ordning, ved Lejens Fastsættelse i Forhold til Materiellets bogførte Værdi gives en særlig Fordel til nye Firmaer, hvis Materiel sædvanligvis vil være opført til en højere Værdi end tilsvarende Materiel hos ældre Firmaer.

Det har efter den hidtidige Ordning stillet sig tvivlsomt, hvorvidt Spørgsmaalet om eventuel »*Ordre fra eller Anvisning af lovlig dansk Myndighed* inden for dennes Myndighedsomraade« kan forelægges Domstolene. Udvalget er enedes om ved en Tilføjelse til Lovens § 19 at fastslaa, at *Spørgsmaalet kan indbringes for Domstolene til Prøvelse*, idet Udvalget dog herved forudsætter, at saadan Indbringelse ikke faar opsættende Virkning med Hensyn til Betalingspligt i fuldt Omfang efter Revisionsudvalgets Bestemmelse.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

132. Lov om Avancebegrænsning vedrørende visse Leverancer og Arbejder m. v., omfattet af Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Fibiger*). [A. Sp. 2537. — C. Sp. 23 og 33].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{10}$ (F. Sp. 19): 1. Beh. $\frac{2}{10}$ (F. Sp. 22). Henvist til samme Udvalg som den under Nr. 130 omtalte Sag (se Side 584). Betænkning (B. Sp. 9) afgivet $\frac{3}{10}$. (Ordfører: Kristen Amby). 2. Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 61). 3.

Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 67). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 116, jfr. 88). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Elmquist, Foss og Lannung). 2. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 118). 3. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 120). *Loven stadfæstet 9. Oktober 1945*. (Lov-Tid. Nr. 499).

Forslaget til denne Lov, der behandledes i Forbindelse med Tilbagebetalingsloven (jfr. foran), gennemførtes i Begyndelsen af Rigsdagssamlingen 1945—46 efter først at have været fremsat i Samlingen 1945 (Aarbog 1945, Side 369). Lovforslaget undergik i Folketinget en Række Ændringer, som var foreslaaet af Ministeren for Handel, Industri og Søfart og tiltraadt af det Udvalg, der havde begge de to samørende Lovforslag til Behandling. Lovforslaget vedtoges herefter enstemmigt i saavel Folketinget som Landstinget. Hvad det gaar ud paa, er følgende:

§ 1. Bestemmelserne i denne Lov kommer kun til Anvendelse paa Personer, Firmaer og juridiske Personer, hvis Forhold ikke omfattes af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed eller Lov Nr. 406 af 28. August 1945 om Tillæg til nævnte Lov, eller hvis Fortjeneste dog ikke fuldt ud er inddraget i Statskassen i Henhold til de nævnte Love, eller hvis Forhold ikke omfattes af Lov Nr. 500 af 9. Oktober 1945 om Tilbagebetaling af Fortjeneste ved Erhvervsvirksomhed m. v. i tysk Interesse.

Undtaget fra Lovens Omraade er *Forretningsmellemværender*, i hvilke hele Betalingen har fundet Sted i fri Deviser.

§ 2. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, som efter den 9. April 1940 her i Landet for tysk Regning direkte eller indirekte har udført *Leverancer eller Arbejder* af den i Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger § 1, Stk. 1, Pkt. 1, 3 og 4 omhandlede Art, dog ikke Levering af Handelsvarer, jfr. herom nærværende Lovs § 3, og som herved har opnaaet en *Nettofortjeneste, der er højere end 5 pCt. af Kostprisen*, skal til Statskassen tilbagebetale den overskydende Fortjeneste.

Tilbagebetaling kan dog ikke kræves af Virksomheder, hvis gennemsnitlige maanedlige tyske Omsætning ikke har oversteget 1500 Kr. i de Maaneder, hvor der har været arbejdet for

tysk Regning. Virksomheder, hvis tyske Omsætning gennemsnitlig har været *mellem 1500 Kr. og 6000 Kr.* i de Maaneder, hvori der har været arbejdet for tysk Regning, skal, uanset Bestemmelsen i nærværende Paragrafs 1. Stk., tilbagebetale det Beløb, med hvilket den opnaaede Nettofortjeneste maatte overstige den Nettofortjeneste, som Virksomheden vilde have kunnet faa godkendt efter de Retningslinier, der fulgtes af Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager. Har den tyske Omsætning gennemsnitlig været *mellem 6000 Kr. og 8000 Kr.* pr. Maaned, tillades herpaa en Nettofortjeneste paa 400 Kr.-pr. Maaned.

Tilbagebetaling kan ej heller kræves af *Underleverandører*, der maa antages ikke at have været klar over Leverancens Formaal.

Saafernt Branchens sædvanlige Fortjeneste paa tilsvarende Arbejder før den 9. April 1940 har været mindre end i ovenanførte Bestemmelser angivet, kan det i ovennævnte Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 nævnte Revisionsudvalg for tyske Betalinger nedsætte den tilladte Fortjeneste tilsvarende.

Prisdirektoratet fastsætter efter Forhandling med den paagældende Branche og under Rekurs til Pris-Ankenævnet, hvad der i denne Henseende er at anse som sædvanlig Nettofortjeneste.

§ 3. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, som efter den 9. April 1940 har paataget sig Levering her i Landet af *Varer til den tyske Værnemagt* eller til denne tilsluttede Organisationer eller til andre Organer for det tyske Rige eller til her virkende tyske Firmaer eller til danske Personer eller Firmaer, som har *udført Arbejde* for den tyske Værnemagt eller denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige, eller som her fra Landet til Tyskland eller til noget af den tyske Værnemagt besat Omraader har udført Handelsvarer, der er betalt over den dansk-tyske Clearingkonto eller den for den tyske Værnemagt i Danmarks Nationalbank oprettede særlige Konto, skal til Statskassen tilbagebetale den Del af deres paa den tyske Omsætning opnaaede Fortjeneste, der *overstiger 75 pCt.* af den inden for den paagældende Branche sædvanlige Nettofortjeneste.

Prisdirektoratet fastsætter efter Forhandling med den paagældende Branche og under Rekurs til Pris-Ankenævnet, hvad der i denne Henseende er at anse som sædvanlig Nettofortjeneste.

Tilbagebetaling efter nærværende Paragraf kan dog ikke kræves af Virksomheder, hvis Omsætning ikke har oversteget 18 000 Kr. gennemsnitlig i de Regnskabsaar, hvori Leverancer for tysk Regning har fundet Sted. Virksomheder, hvis tyske Omsætning gennemsnitlig har været mellem 18 000 Kr. og 72 000 Kr. i de Regnskabsaar, hvori Leverancer for tysk Regning har fundet Sted, skal, uanset Bestemmelsen i nærværende Paragrafs 1. Stk., tilbagebetale de Beløb, med hvilke den opnaaede Nettofortjeneste maatte overstige den inden for den paagældende Branche sædvanlige Nettofortjeneste. Har den tyske Omsætning gennemsnitlig været mellem 72 000 Kr. og 96 000 Kr. aarlig, tillades herpaa et Nettofortjenestebeløb svarende til den inden for den paagældende Branche sædvanlige Nettofortjeneste paa en Om-sætning af 72 000 Kr.

Tilbagebetaling kan ej heller kræves af *Underleverandører*, der maa antages ikke at have været klar over Leverancens Formaal.

Foranstaaende Bestemmelser kommer *ikke til Anvendelse for Leverancer af Landbrugsprodukter, Fisk og Frugt*, der har fundet Sted gennem Ministeriet for Landbrug og Fiskeri eller de af dette autoriserede Eksportudvalg, medmindre den derved oppebaarne Indtægt overstiger, hvad der under Hensyn til Forholdene i det enkelte Tilfælde maa anses for passende.

§§ 2 og 3 havde i det oprindelige Lovforslag en noget anden Affattelse. Begge disse Paragraffer undergik i Folketinget forskellige Ændringer, hvorved Avancebegrænsningen lempedes noget, særlig for de mindre Fortjenesters Vedkommende, og helt bortfaldt for Virksomheder, hvis gennemsnitlige maanedlige Omsætning ikke har oversteget 1500 Kr.; dette sidste skete af Hensigtsmæssighedsgrunde, idet man ved at undtage en Mængde Smaa-virksomheder fra Tilbagebetalingspligten opnaaede, at Loven blev lettere at administrere.

§ 4. Bestemmelserne i § 3 finder tilsvarende Anvendelse paa Personer, Firmaer eller juridiske Personer, der efter den

9. April 1940 for tysk Regning her i Landet eller i Udlandet har udført *Transport af Personer eller Gods*, eller som har paataget sig *Speditions-, Lastnings- eller Losningsarbejder* for Afdelinger under eller Medlemmer af den tyske Værnemagt eller for denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige, for tyske Firmaer eller for danske Personer eller Firmaer, som har udført *Arbejde for den tyske Værnemagt* eller denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige. *Tilbagebetaling kan dog ikke kræves af Virksomheder, hvis Omsætning ikke har oversteget 18 000 Kr. gennemsnitlig i de Regnskabsaar, hvori Transporter og Arbejder af ovennævnte Art har været udført for tysk Regning.*

Foranstaaende Bestemmelser kommer ikke til Anvendelse paa Transporter, for hvilke Fragtraterne har været fastsat eller godkendt af Fragtnævnet, medmindre den derved oppebaarne Indtægt overstiger, hvad der under Hensyn til Forholdene i det enkelte Tilfælde maa anses for passende.

I Slutningen af § 4, Stk. 1, stod oprindeligt: »hvis samlede Omsætning ikke har oversteget 50 000 Kr.« i Stedet for som nu: »hvis Omsætning ikke har oversteget 18 000 Kr. gennemsnitlig . . . for tysk Regning.«

§ 5. Personer, Firmaer eller juridiske Personer, der efter 9. April 1940 til Afdelinger under eller Medlemmer af den tyske Værnemagt eller til denne tilsluttede Organisationer eller andre Organer for det tyske Rige har foretaget *Afhændelse, Udleje eller Bortforpagtning af fast Ejendom* med eller uden Løsøre, kan af det i § 3 i midlertidig Lov Nr. 307 af 29. Juli 1945 om Tillæg til Indkvarteringslovgivningen nævnte Udvalg under Rekurs til det i samme Lovs § 4 omhandlede Vurderingsnævn tilpligtes at foretage Tilbagebetaling til Statskassen af den Del af det eller de oppebaarne Beløb, som overstiger, hvad der efter de stedlige Forhold og Sagens Omstændigheder i øvrigt maa anses for rimeligt.

Foranstaaende Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til Beslaglæggelser.

§§ 6—16, hvorfor §§ 14 og 15 blev tilføjet i Folketinget, og hvoraf et Par andre Paragraffer undergik enkelte Ændringer, svarer ganske til §§ 12—22 i Tilbagebetalingsloven, bortset fra, at Stk. 1 i Tilbagebetalingslovens § 19 (hvorefter

det Spørgsmaal kan indbringes for Domstolene, om et Forhold henhører under den ene eller den anden af de to Love) ikke er optaget i den tilsvarende Paragraf i Avancebegrænsningsloven. Denne Udeladelse har sin Begrundelse i, at Avancebegrænsningsloven er den lempeligste af de to Love.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget fremhævede saavel *Udvalgets Ordfører* (Kristen Amby) som *Vagn Bro* (V.), at naar Tilbagebetalings- og Avancebegrænsningslovene var gennemført, maatte det være en Forudsætning, at der blev Ro om de Firmaer, som i Henhold til disse Love skulde aflevere en Del af deres i Besættelsestiden indvundne Fortjeneste. Dette blev ogsaa tiltraadt af *Handelsministeren*, som udtalte, at naar de nævnte Love var vedtaget, maatte det høre op, »at de Firmaer, som ikke er inde under Straffelovsbestemmelserne, men inde under disse Love, holdes ude fræ almindelig Licitation og den Slags Ting, og de maa behandles paa lige Fod med andre«.

Angaaende Lovforslagets Behandling i *Landstinget* kan henvises til, hvad der er anført Side 596.

133. Lov om Ændring i Lov Nr. 499 af 9. Oktober 1945 om Avancebegrænsning vedrørende visse Leverancer og Arbejder m. v., omfattet af Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Villemoes*). [A. Sp. 4103. — C. Sp. 2401 og 2487].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4045). 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 4181). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Juul, Hjermand, Robert Mikkelsen, Bertel Dahlgaard og Hoff. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger (se Side 581). Betænkning (B. Sp. 2775) afgivet $\frac{5}{7}$. (Ordfører: Hjermand). 2. Beh. $\frac{8}{7}$ (F. Sp. 6865). 3. Beh. $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 6947). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2032, jfr. 2024). Partiernes Ordførere: Fornæs, Stensballe, Malchau og Lannung. 2. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2069). 3. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2102). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 401).

Loven tager Sigte paa at muliggøre en praktisk Forenkling af Fremgangsmaaden ved Anvendelsen af Avancebegrænsningsloven. Som denne oprindeligt var affattet, kunde de af Revisionsudvalget trufne Afgørelser om Indbetaling af

Beløb ikke umiddelbart gennemføres, men maatte, hvis frivillig Opfyldelse ikke fandt Sted, forelægges Domstolene. Efter de gældende Regler kan Domstolene imidlertid ikke ændre Afgørelser om Tilbagebetalingsbeløbets Størrelse. Domstolenes Arbejde med disse Sager var saaledes af rent formel Karakter og tjente kun til Forsinkelse af Indbetalingerne. I den heromhandlede Lov bestemmes det derfor, at de ved *Kendelse af Revisionsudvalget* fastsatte Betalingskrav skal kunne *tvangsfuldbyrdes efter Lovgivningens almindelige Regler* om Fuldbyrkelse af Domme.

Samtidig har man paa Foranledning af Skattedepartementet af praktiske Grunde givet de i Avancebegrænsningsloven fastsatte Skattefradragsbestemmelser (§ 7, Stk. 1) en noget ændret Affattelse, nemlig følgende:

»Tilbagebetalingsbeløb, der er fastsat i Henhold til nærværende Lovs §§ 2—6, vil være at nedsætte med saa stor en Del af den tilbagebetalingspligtiges samlede Tilsvær af Indkomstskat til Staten, Kommunen og den fælleskommunale Udligningsfond samt kirkelige Afgifter for de Skatteaar, der svarer til de af Avancereguleringen omfattede Driftsaar, som efter Forholdet mellem den samlede skattepligtige ansatte Indkomst for de nævnte Skatteaar og det samlede Tilbagebetalingsbeløb falder paa sidstnævnte Beløb. Det saaledes nedsatte Tilbagebetalingsbeløb kan ikke fradrages ved Opførelsen af den tilbagebetalingspligtiges skattepligtige Indkomst for det Aar, i hvilket Tilbagebetalingen sker. Den foran ommeldte Reduktion af den tilbagebetalingspligtiges Skattetilsvær bæres alene af Statskassen.«

Denne Bestemmelse indføjedes under Sagens Behandling i Folketinget, hvor der ligeledes blev gjort en Tilføjelse til § 11, hvorefter Finansministeren bemyndiges til, naar et Tilbagebetalingsbeløb skal afvikles gennem Afbetaling, at træffe Afgørelse om Afviklingsperiodens Længde og de nærmere Vilkaar for Beløbets Betaling.

Endvidere er det i en særlig Paragraf blevet fastslaaet, at *Statens Krav paa Tilbagebetalingsbeløb* i Henhold til Avancebegrænsningsloven i Konkurs- og Gældsfragaelsesboer skal være *ligestillet med simpel personlig Gæld*. For saa vidt angaar Konkurs- og Dødsboer, vil Statens ovennævnte

Krav, uanset at Proklama maatte være udløbet, være at tage i Betragtning, saa længe endelig Udloeding ikke har fundet Sted.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

134. Lov om Tillæg til Postlov Nr. 288 af 9. Maj 1919. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 6919. — C. Sp. 2023 og 2057].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{24}{5}$ (F. Sp. 5574). 1. Beh. $\frac{28}{5}$ (F. Sp. 5862). Partiernes Ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Johs. Larsen, Carsten Raft, Chr. A. Christiansen, Rasmussen (Gylling) og Hoff. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Statsbanelov (se Side 609). Betænkning (B. Sp. 1259) afgivet $\frac{13}{6}$. (Ordfører: Einar Simonsen). 2. Beh. $\frac{18}{6}$ (F. Sp. 6189). 3. Beh. $\frac{19}{6}$ (F. Sp. 6214). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1622). Partiernes Ordførere: Erik Jacobsen, Stensballe, Malchau og Anna Westergaard. 2. Beh. $\frac{25}{6}$ (L. Sp. 1633). 3. Beh. $\frac{25}{6}$ (L. Sp. 1661). *Loven stadfæstet 27. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 334).

Loven gaar ud paa Gennemførelse af en Række *Takstforhøjelser* med det Formaal at underbygge Post- og Telegrafvæsenets Rentabilitet.

Disse Forhøjelser angaar, bortset fra Brevporto, hovedsagelig Tjenestegrene, hvor der var opstaaet et Misforhold mellem de hidtidige Takster og Udgifterne til Udførelsen af de paagældende Tjenester, hvilke Udgifter har været stærkt stigende i de senere Aar. For flere af disse Tjenestegrene er Forholdet tillige det, at Forretningerne bl. a. paa Grund af de lave Takster i stort Omfang af private er blevet overført til Postvæsenet, hvorfor Trafikken er steget ekstraordinært i de sidste Aar, og at Postvæsenet har store Vanskeligheder med at forøge sit Personale til Udførelsen af denne ekstraordinære Trafik.

Efter en foreløbig Opgørelse havde Post- og Telegrafvæsenet i Finansaaret 1945—46 et Overskud paa omkring 8 Mill. Kr. Gennemførelsen af den nye Lønningslov ventes imidlertid at ville medføre en noget større Merudgift. Desuden maa man regne med, at den udvidede Tog- og Luft-

trafik vil fordyre Postbesørgelsen med et Beløb, der kan anslaaes til op mod 5 Mill. Kr. Ved de i Loven omhandlede Takstforhøjelser antages det, at der vil kunne indvindes 12,2 Mill. Kr., beregnet for et helt Aar. Hertil kommer 4,4 Mill. Kr., som paaregnes tilvejebragt ved Forhøjelser, som kan foretages ved Anordning. Tilsammen drejer det sig saaledes om 16,6 Mill. Kr., i det løbende Finansaar dog et noget mindre Beløb, antagelig omkring 12 Mill. Kr.

Angaaende Lovens Enkeltheder skal anføres følgende:

For *Breve* forhøjes Lokalportoet fra 10 Øre til 15 Øre, naar Vægten er højst 50 g, fra 15 Øre til 20 Øre, naar Vægten er 50—250 g, og fra 50 Øre til 60 Øre, naar Vægten er 250—1000 g. Samtidig forhøjes Lokalportoet for *Brevkort* fra 7 Øre til 10 Øre og Landsportoet for Breve paa 250—1000 g fra 50 Øre til 60 Øre, medens Landsportoet for Breve og Brevkort i øvrigt bliver uforandret.

For *Forretningspapirer* af 1. Vægtsats (højst 250 g) forhøjes Portoet til samme Takst, som gælder for Breve af 1. Vægtsats (højst 50 g), hvilket svarer til det internationale Beregningsgrundlag for Forretningspapirer. Herved undgaas Portokontrol for Forretningspapirer af Vægt indtil 1. Vægtsats for Breve.

For *Tryksager* og *Vareprøver* bortfalder Lokalportosatserne helt, og yderligere kan Landsportosatserne, der altsaa ogsaa kommer til at gælde for Forsendelser inden for Lokalportoomraadet, forhøjes, saa at den laveste Sats (Vægt højst 50 g) bliver 10 Øre mod tidligere 6 Øre (en saadan Forhøjelse er dog ikke foretaget).

Ogsaa Portoet for *Pakker*, *Postoprævnninger* og *Postindkasseringer* forhøjes, medens der ingen Ændringer sker med Hensyn til Postanvisninger. Endelig skal nævnes, at Taksterne for Forsendelse af *Aviser* og *Tidsskrifter*, der ikke forhøjedes i 1940, er blevet sat noget op.

Loven traadte i Kraft 1. Juli 1946.

I sin Fremsættelsestale pegede *Ministeren for offentlige Arbejder* paa, at medens Post- og Telegrafvæsenets Forretninger i Tiaaret 1931—41, bortset fra Telefonsamtaler, stort set laa nogenlunde konstant, viser alle Forretninger efter 1941 en stærk Stigning, der kun for en Del kunde forudses, og som har bevirket, at der strækkes meget store Veksler paa Personalets

Arbejdskraft. Hertil kommer, at en Forøgelse af Arbejdskraften har været uhyre vanskelig, fordi Arbejdsudbudet er ringe, og fordi saavel private Forretninger som offentlige Institutioner i nogen Grad har kunnet drage den yngre Arbejdskraft fra Staten, fordi de kan konkurrere enten ved at byde højere Lønninger eller lettere Arbejde og behageligere Arbejdstid. Pakketrafikken er ekstraordinær stor, fordi Rutebiltrafikken endnu ikke helt er kommet i Gang. For Postindkasseringer f. Eks. skyldes den stærke Stigning vistnok, at en Del Indkasseringsforretninger paa Grund af de for lave Takster og privates Vanskeligheder med at skaffe Personale ekstraordinært overføres til Postvæsenet. Eksportforsendelsernes Antal er mangedoblet paa Grund af Pengerigeligheden.

Alt dette medfører, forhaabentlig kun tidsbestemte, men overordentlig store Vanskeligheder for Post- og Telegrafvæsenet. Gennemførelsen af den nye Lønningslov maa antages at ville hjælpe derpaa, men det er bydende nødvendigt at lette Arbejdet, hvor det er muligt, og der maa ved Takstforhøjelserne saa vidt gørligt ogsaa tages et Hensyn hertil.

De allerfleste af Takstforhøjelserne, maaske dem alle — med Undtagelse af Taksterne for Brevforsendelser —, er derfor foreslaaet paa Forretninger, der enten er urentable til de nu-gældende Takster eller viser en unormal Stigning eller begge Dele i Forening. Det er det fælles ved disse Takstforhøjelser, at de, dersom de ikke fuldt ud skulde give den Indtægtsstigning, der er regnet med, vil give en Arbejdslettelse, som er tiltrængt, og som rimeligvis i omtrent samme Grad vil betyde en Formindskelse af Udgifterne.

Med Brevforsendelserne forholder det sig anderledes. En Nedgang i Forsendelsesantallet betyder en Nedgang i Indtægterne, men ikke en tilsvarende Nedgang i Udgifterne. Om et Postbud medfører 100 Breve eller kun 90 Breve, vil være uden nævneværdig Betydning for Udgiftssiden. Selv om en Forhøjelse af Brevportoens rent øjeblikkelig vil medføre en Indtægtsforøgelse, vil den i det lange Løb og navnlig i Tider med mindre Pengerigelighed medføre en Fare for Nedgang i Antallet af Breve. Lokalportoens for Breve, som det allerede i 1940 overvejedes at forhøje, havde man dog foreslaaet sat op. Ministeren henviste i saa Henseende til, at Sverige i Forvejen havde en Lokalporto for Breve af 15 Øre.

Lovforslaget underkastedes i *Folketinget* Udvalgsbehandling. I Betænkningen oplyses, at der af Ministeren er afgivet Løfte om, at Postvæsenet er villigt til en Forhandling med Organisationerne for *de periodiske Tidsskrifter* om en *Spreddning af Udsendelsestidspunkterne* med det Formaal at faa Taksterne nedsat for de Blade, der gaar ind under en saadan Ordning.

Udvalget erklærer sig tilfreds med Oplysningen om, at der over for Hovedbladernes Aflæggere vil blive taget Hensyn til det samlede anmeldte Oplag, uanset om et enkelt eller flere Aflæggerblade skulde ligge under Minimumstallet.

Lovforslaget indstilledes af Udvalget med Undtagelse af de kommunistiske Medlemmer til uændret Vedtagelse. Kommunerne kunde ikke medvirke til Lovforslagets Fremme, da de — ligesom med Hensyn til Statsbanernes Takster — ikke ansaa det for afgjort, at den regnskabsmæssige Stilling nødvendigjorde de foreslaaede Forhøjelser.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 91 Stemmer mod 14, efter at Ikrafttrædelsesdatoen var indføjet gennem Vedtagelse af et af Ministeren for offentlige Arbejder stillet Ændringsforslag.

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

135. Statsbanelov. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 6849. — C. Sp. 1969 og 2057].

Fremsat i *Folketinget* $24/5$ (F. Sp. 5578). 1. Beh. $28/5$ (F. Sp. 5835). Partiernes Ordførere: Bollerup Madsen, Einar Simonsen, Carsten Raft, Chr. A. Christiansen, Rasmussen (Gylling), Hoff og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einar Simonsen [Formand], Jørgen Gram, Johs. Larsen, Sønderup, Rasmussen [Gylling], Bollerup Madsen, Alsing Andersen, Victor Gram, Poul Hansen [Svendborg], M. K. Sørensen, Carsten Raft [Sekretær], Boeck-Hansen, Erna Sørensen, Chr. A. Christiansen og Aksel Larsen). Betænkning (B. Sp. 1259) afgivet $13/6$. (Ordfører: Einar Simonsen). 2. Beh. $18/6$ (F. Sp. 6188). 3. Beh. $19/6$ (F. Sp. 6213). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $21/6$ (L. Sp. 1608). Partiernes Ordførere: Erik Jacobsen, Stensballe, Malchau og Anna Westergaard. 2. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1633). 3. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1660). *Loven stadfæstet 27. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 336).

Loven tilsigter en *Forhøjelse af Taksterne for Person- og Rejsegodsbefordring med ca. 20 pCt. og af Taksterne for Gods- og Kreaturbefordring med ca. 10 pCt.* Den omfatter dels de i Henhold til Lov Nr. 111 af 13. Maj 1911 med senere Love gældende *Takst- og Befordringsbestemmelser* m. v., som man har benyttet Lejligheden til at sammenarbejde, samtidig med at de paa en Række Punkter er ændret, dels de i *Politilov* for

Statsbanerne af 11. Maj 1897 indeholdte Bestemmelser, hvilke Bestemmelser ligeledes er underkastet en Del Ændringer, idet de — ogsaa rent sprogligt — trængte til at moderniseres. Loven erstatter derved et stort Antal hidtil gældende Love, som i Henhold til dens Slutningsparagraf bortfaldd samtidig med, at den nye Lov traadte i Kraft, hvilket skete 1. Juli 1946.

Af Ændringerne i de almindelige Befordringsbestemmelser skyldes en Del, at der siden den hidtil gældende Takstlovs Ikrafttræden er foretaget Ændringer i den internationale Overenskomst om Godsbefordring paa Jernbaner, paa Grundlag af hvilken Takstlovens Befordringsbestemmelser hovedsagelig er udarbejdet, og at der er afsluttet en international Overenskomst om Befordring af Personer og Rejsegods paa Jernbaner.

Angaaende de nye Takstbestemmelser skal anføres følgende:

Ifølge § 53 maa Grundtaksten for Billetter ved *Befordring af Personer* med almindelige Persontog eller blandede Tog ikke overstige 11,25 Øre pr. km for 1. Klasse og 7,5 Øre for Fællesklassen. Dette betyder i begge Tilfælde en Forhøjelse paa 20 pCt. I Bemærkningerne til det af Ministeren for offentlige Arbejder fremsatte Lovforslag oplyses imidlertid, at det er »Hensigten samtidig for den egentlige *Nærtrafik* (indtil 30 km) at nedsætte Prisen for Dobbeltbilletter fra 1½ Gange Prisen for Enkeltbilletter til 1,4 Gange Prisen for disse, hvorved *Takstforhøjelsen for alle Returrejser i denne Nærtrafik kun bliver 12 pCt.* Til Udligning af denne lavere Merindtægt er det Hensigten at forhøje forskellige i Personbefordringsreglementet anførte Takster, der ikke er fastsat i Loven, saasom Betalingen for Rejsegods og for Overførsel af Cykler og Motorkøretøjer paa Overfarterne samt Tillægsbetalingen for Befordring i Hurtigtog og i Lyntog med noget over 20 pCt. For Bybanebilletterne (herunder ogsaa Timebilletter og Fællesbilletter) agter man at regulere Prisen i Overensstemmelse med mulige Prisændringer paa Sporvejene.

For at give rejsende med længere Ferie Adgang til at benytte *Dobbeltbilletter* er det Hensigten at *udvide Gyldighedstiden for disse fra 16 Dage til 1 Maaned*, idet dog den nugæl-

dende kortere Gyldighedstid (3 Dage) for Billetter til ikke over 30 km ikke forlænges.«

Det skal tilføjes, at man under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen enedes om, at den begrænsede Takstforhøjelse paa 12 pCt. for Dobbeltbilletter i Nærtrafikken ogsaa skal gælde for Abonnementskort i Nærtrafikken (jfr. nedenfor).

I § 54 er *Maksimaltaksterne for de forskellige Arter af Gods* og ligeledes *Mindstepriserne* for de forskellige *Godssendinger* alle forhøjet med 10 pCt., dog med Afrunding af Beløbene. For Il- og Fragtgods ligger de nugældende, i Godsbefordringsreglementet nærmere udformede Takster ganske vist noget under de i Loven fastsatte Maksimaltakster, saa at det for Stykgods vilde være muligt at gennemføre den paatænkte Forhøjelse paa 10 pCt. uden Lovændring, men naar man maa forhøje Lovens Maksimaltakster for almindeligt Vognladningsgods og ligeledes Mindstebetalingen for Il- og Fragtstykgods for at kunne gennemføre en 10 pCt. Forhøjelse, har man ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget fundet det rigtigt ved Lovændringen at forhøje samtlige i Loven angivne Maksimaltakster med ca. 10 pCt.

I § 55 er Taksten for *Banepakker* forhøjet, delvis noget over 10 pCt., idet man har fundet det ønskeligt for disse Forsendelser, der af Banerne paa de fleste Steder foranlediges udbragt til Adressaten uden særlig Betaling, at faa nogen Udligning af de stærkt stigende Udgifter til denne Udkørsel.

I § 59 er i Stk. 2 den Procentsats, hvormed *Taksterne for Gods og levende Dyr* i trafikerhvervende eller trafikbevarende Øjemed kan *ned sættes ved Særaftaler* med Forsendelserne, forhøjet fra $33\frac{1}{3}$ pCt. til 50 pCt., saa at Procentsatsen fremtidig bliver 50 pCt. baade for Personer og for Gods (herunder levende Dyr). Denne Ændring har man anset for ønskelig, for at Statsbanerne i visse Tilfælde, hvor det drejer sig om store Transporter, og hvor Jernbanen ligger forholdsvis ugunstigt i Forhold til andre Befordringsmidler, uden at Forholdene dog er saaledes, at Transporten naturligt maa besørges uden om Jernbanen, kan *optage Konkurrencen med andre Befordringsmidler*.

Til Begrundelse af *Takstforhøjelserne* anføres det i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Statsbanernes Takster senest er

reguleret med Gyldighed fra 1. Juli 1940, da der blev gennemført en Forhøjelse paa ca. 25 pCt. af de da siden 1927 gældende Takster saavel for Personbefordringen som for Befordringen af Gods og levende Dyr. Ved denne Forhøjelse bragtes Taksterne kun i Overensstemmelse med Prisniveauet i Aarene før Krigen, og der er ikke i Krigsaarene — trods stærkt stigende Udgifter saavel til Lønninger som til Brændsel og Materialer m. v. — foretaget nogen Forhøjelse af Befordringspriserne.

Efter at de i økonomisk Henseende for Statsbanerne særlig gunstige Vilkaar under Besættelsen og i den første Tid efter dennes Ophør nu maa regnes at ville blive fulgt af Aar med mere normale Trafikmængder, og efter at der bl. a. ved Genemførelsen af en ny Lønningslov og stadig *stigende Lønninger* til løst antaget Ekstrapersonale maa regnes med betydelige Merudgifter i den kommende Tid, vil det regnskabsmæssige Resultat af Statsbanernes Drift blive i væsentlig Grad forringet. Til Belysning af den skete Udvikling kan anføres, at den samlede Lønningsudgift pr. ansat, der i 1938—39 gennemsnitlig var ca. 3 913 Kr., i 1944—45 var ca. 5 400 Kr., og den er siden da steget ikke uvæsentligt og vil under den nye Tjenestemandsløvs stige yderligere, allerede det første Aar antagelig med mindst 15 pCt. i Forhold til Udgiften i 1945—46. Udgiften til Brændsel til Lokomotiver, der i 1938—39 var 3,12 Øre pr. kg, var i 1944—45 7,96 Øre pr. kg. Statsbanernes egentlige Driftsudgifter (ekskl. Afskrivning og Forrentning), der i 1938—39 udgjorde 130,6 Mill. Kr., steg i 1944—45 til 251,3 Mill. Kr., endskønt det kørte Antal Togkilometer faldt fra ca. 30,1 til ca. 20,3 Millioner.

Under Hensyn til den saaledes dels allerede stedfundne, dels paaregnelige Udvikling har man i den samlede Statsøkonomis Interesse anset det for ønskeligt gennem en Takstforhøjelse at søge udlignet en Del af Udgiftsstigningen. En Forhøjelse af Taksterne for Person- og Rejsegodsbefordringen med ca. 20 pCt. og af Taksterne for Gods- og Kreaturbefordringen med ca. 10 pCt. maa skønsomt anslaaes at kunne indbringe ca. 25 Mill. Kr. *aaarlig*. Det maa dog bemærkes, at dels den almindelige økonomiske Udvikling, dels de Vilkaar, som den med Jernbanetrafikken konkurrerende Automobiltrafik undergives fra det offentlige Side, i høj Grad kan paavirke det økonomiske Resultat af Jernbanedriften.

Efter hvad *Ministeren for offentlige Arbejder* udtalte ved Lovforslagets Fremsættelse, maatte man for 1945—46 efter de foreløbige Regnskabsresultater at dømme regne med en Driftsindtægt for Statsbanerne paa 248 Mill. Kr. og Driftsudgifter, inkl. Afskrivning og Forrentning, paa 268 Mill. Kr., saa at Regnskabet vil slutte med et Statstilskud til Driften paa ca. 20 Mill. Kr., hvoraf godt 15 Mill. Kr. er Afskrivning og For-

rentning og knap 5 Mill. Kr. direkte egentligt Driftsunderskud. Ved Vurderingen heraf bør det bl. a. erindres, at Køreplanen i Sommeren 1945 i de første Maaneder efter Befrielsen endnu var meget stærkt nedskaaret og først fra Efteraaret og Finansaaret ud kom op paa ca. 50 pCt. af Kørselen før Krigen. Derimod har Godsbefordringen til Stadighed været og er fortsat saa stor, at der er en betydelig Vognmangel.

Paa Finansloven for 1946—47 er Indtægterne for Person- og Godsbefordringen rent skønsmæssigt opført med i alt 200 Mill. Kr., hvad der vistnok nu maa betegnes som meget optimistisk og i hvert Fald ikke tør paaregnes for de derefter kommende Aar. Lønningsudgifterne er beregnet paa Grundlag af Lønningsniveauet August 1945 og vil derfor blive væsentlig større end anslaaet. Finansloven slutter med et Statstilskud til Driften paa 50 Mill. Kr., men dette Beløb vilde blive ikke uvæsentligt større, for saa vidt Takstforhøjelser ikke gennemførtes. »Den foreslaaede Takstforhøjelse paa ca. 25 Mill. Kr. maa heretter regnes ikke engang at ville dække Halvdelen af det paa Statsbanernes Budget faldende Statstilskud til Driften, og selv om Takstforhøjelsen gennemføres, kan det næppe paaregnes, at Statsbanerne i de kommende Aar regnskabsmæssigt kan komme til at staa saa relativt gunstigt som i de seneste Aar før Krigen.«

Under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen drøftedes navnlig den Udgiftsforøgelse, som Lovforslagets Gennemførelse vilde medføre for de *Handelsrejsende* og for Folk, der er henvist til at foretage daglige Rejser i *Nærtrafikken*, særlig Københavns Nærtrafik. Ogsaa Fordyrelsen af Godsforsendelser gjordes til Genstand for nogen Kritik.

Lovforslaget henvistes i *Folketinget* til Behandling i et Udvalg, der i sin Betænkning udtaler, at Udvalget er enedes med Ministeren om, at den begrænsede Takstforhøjelse paa kun 12 pCt. for Dobbeltbilletter i Nærtrafikken kommer til at gælde ogsaa Abonnementskort. Mulighederne for at nedsætte Forhøjelserne for Abonnementskort mellem samtlige Stationer for derved at lette Rejseomkostningerne for Handelsrejsende og andre erhvervsrejsende er blevet drøftet, men Ministeren har under Hensyn til de relativt billige Takster, der findes her i Landet for den Slags Befordring, ikke ment at kunne gaa med til en Særordning. Det er blevet meddelt Udvalget, at *Mindstebetalingen for en Rejse ikke rammes af den almindelige Takstforhøjelse.*

Et *Mindretal* (de kommunistiske Udvalgsmedlemmer) anfører, at de ikke anser det for afgjort, at det fremtidige Driftsresultat for Statsbanerne og Post- og Telegrafvæsenet vil nødvendigøre eller berettigede de foreslaaede Takstforhøjelser, og anser det for meget betænkeligt paa nuværende Tidspunkt at

skride til Takstforhøjelser, som vil paavirke Prisniveauet i opadgaaende Retning eller modvirke Tendenser til Prisfald, hvorfor man ikke kan medvirke til Lovforslagenes Fremme.

Ved 2. Behandling gjorde *Ordføreren* (Einar Simonsen) opmærksom paa, at der ved Nærtrafikken skal forstaas Afstanden mellem to Stationer inden for en Radius af 30 km, uanset hvor i Landet der rejses. *Carsten Raft* (K. F.) fremhævede Betydningen af den Lempelse, Ministeren havde givet Tilsagn om i Udvalget, men fandt ikke det opnaaede Resultat tilfredsstillende, hvad Befolkningen i Københavns Omegn efter hans Opfattelse heller ikke gjorde. Paa Foranledning af Udtalelser, som var fremsat fra forskellig Side, lovede Ministeren, at han vilde søge tilvejebragt en skønsmæssig Opgørelse over *S-Baens Rentabilitet*.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget uændret med 91 Stemmer mod 13 (Kommunisterne).

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

136. Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 3953. — C. Sp. 1185 og 1917].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 603). 1. Beh. $2\frac{0}{3}$ (L. Sp. 629). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Jørgen Jørgensen, Ravn og Anna Westergaard. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Alfred Kristensen, Josef Andersson, Hans Hansen, Erik Jacobsen, Steincke, Wiinblad, Willumsen, S. C. Nørgaard, Ravn, Stensballe [Formand], Axel Christensen [fra $2\frac{7}{3}$ Lannung], Anna Westergaard, Bouet [Sekretær], Jørgen Jørgensen og Malchau). Betænkning (B. Sp. 985) afgivet $2\frac{9}{3}$. (Ordfører: Jørgen Jørgensen). 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 969). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 977). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4103). Partiernes Ordførere: Strøm, Hans Pinstrup, Stæhr Johansen, Steen og Hoff. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Pinstrup, Hauch, Juul, Einar Simonsen, Steen, Strøm, Fr. Dalgaard, Rasmus Hansen [Formand], Holger Larsen [Odense A.], Lars M. Olsen, Stæhr Johansen [Sekretær], Gyldenslette, Hjermind, Alfred Jensen og Chr. A. Christiansen). Betænkning (B. Sp. 1201) afgivet $2\frac{1}{5}$. (Ordfører: Stæhr Johansen). 2. Beh. $2\frac{4}{5}$ (F. Sp. 5598). 3. Beh. $2\frac{8}{5}$ (F. Sp. 5785). *Loven stadfæstet 14. Juni 1946*. (Lov-Tid. Nr. 345).

Loven indeholder den sædvanlige Bemyndigelse for Ministeren til at erhverve, eventuelt ved Ekspropriation, de Arealer, som udkræves til saadanne *Ændringer ved Statsbanernes Stationsanlæg* m. v., som vil være at foretage i Forbindelse med de *Sporforstærkningsarbejder*, hvortil Bevilling er givet eller gives ved Finanslov eller Tillægsbevillingslov for Finansaaret 1946—47. Desuden er der i § 4 en Bestemmelse om, at den af Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende Anlægget af et *Havdige paa Gammel Mandø* nedsatte Kommission endeligt fastsætter, i hvilket Forhold den Del af Udgifterne ved Vedligeholdelsen af Diget paa Gammel Mandø, som ikke kan udredes af de fra Digets Benyttelse flydende Indtægter, skal fordeles paa de paagældende Arealer. Bestemmelsen er optaget, fordi det ved Meddelelsen af Tilsagn om Statstilskud til Opførelse af et Havdige paa Mandø var forudsat, at de almindelige Bestemmelser — bl. a. om Partsfordelingen af Vedligeholdelsesudgifterne — i Lov Nr. 77 af 29. Marts 1924 om Forhøjelse af det ældre Dige paa Mandø, af Vester Vedsted-Diget og af Rømødigerne m. fl., bortset fra Ekspropriationsbestemmelsen i § 7, eventuelt kunde bringes i Anvendelse. Den nærmere Gennemførelse af den i Forbindelse med Anlægget af Diget stedfundne Omlægning af Jorderne samt Udskillelsen og Overdragelsen til Statens Jordfond af et 120 ha stort Areal m. v. blev overdraget til en af Ministeren for offentlige Arbejder nedsat Kommission. Da denne Kommission saaledes kender de lokale Forhold paa Mandø nøje, har man fundet det hensigtsmæssigt at lade Kommissionen fastsætte en Partsfordeling for Vedligeholdelsesudgifterne vedrørende Diget.

Bestemmelserne herom er i Overensstemmelse med tilsvarende Bestemmelser i en lang Række tidligere Love, som indeholder Hjemmel til Foretagelse af Ekspropriation efter Reglerne i Forordningen af 5. Marts 1845. Dog har man i en særlig Paragraf indføjet nye Regler om Erhvervelse af Arealer til Indvinding og Transport af *Sten, Grus og andre Materialer*. Denne Paragraf har følgende Indhold: Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til for Statsbanerne at erhverve — om fornødent ved Ekspropriation efter de i § 1 nævnte Regler — de Arealer m. v., der udkræves til Indvinding og Transport af Sten, Grus og andre Materialer til

Anlæg, Udvidelse eller Vedligeholdelse af Statsbanerne. Saa-danne Arealer m. v. kan dog ikke kræves afgivet:

- a) fra Kirkegaarde, Haver, Fredskove, Gaardspladser eller Arealer, som i Henhold til en godkendt By- eller Mark-plan er bestemt til offentlige Formaal,
- b) fra Grundstykker, paa hvilke der findes Fortidsminder, saasom Stendysser, Gravhøje eller lignende, i nærmere Afstand end 30 m fra det paagældende Mindesmærke, og
- c) fra Ejendomme, af hvilke en Kommunes Vejvæsen eller en Privatbane er retmæssig Ejer eller Bruger.

Som Begrundelse herfor udtales i Bemærkningerne til Lovforslaget: »I Lov af 15. Maj 1868 er der givet Adgang til at kræve afgivet Grus m. m. til Jernbanernes Vedligeholdelse i Hovedsagen efter samme Regler, som gælder for Afgivelse af Materialer til Landevejes Vedligeholdelse. Denne Lovbestemmelse, der nu maa anses for forældet, ses ikke anvendt i Praksis, og Grus- og Stengrave eller Rettigheder til Grus- og Stentagning er normalt erhvervet ved Overenskomst eller, hvor Materialerne er bestemt til Nyanlæg, ved Ekspropriation. Der tiltrænges en almindelig Hjemmel til Ekspropriation af saadanne Rettigheder saavel til Banernes Anlæg som til Driften, og man mener, at disse Ekspropriationer, der ofte berører et stort Antal Lodsejere, bør ske efter Forordning af 5. Marts 1845. Paragraffens Affattelse slutter sig nær til den i Udkast til ny Vejlov indeholdte tilsvarende Bestemmelse.«

I det oprindelige Lovforslag fandtes tillige en Paragraf (§ 2), som bemyndigede Ministeren til for Statsbanerne at erhverve — om fornødent ved Ekspropriation — de Arealer m. v., der udkræves til Indføring af den nuværende dobbelt-sporede Banelinie Vanløse—Frederiksberg til Københavns Hovedbanegaard som en *underjordisk elektrisk Bane* med tilhørende Stationer. Denne Bestemmelse var, efter hvad Ministeren for offentlige Arbejder oplyste ved Lovforslagets Fremsettelse, indsat »under Hensyn til, at der maa regnes med en betydelig Trafik til Hovedbanegaarden, naar elektrisk Drift — antagelig i Løbet af faa Aar — indføres paa Strækningen Vanløse—Ballerup, og det vil derfor være paakrævet at anlægge en direkte Forbindelsesbane mellem Frederiksberg og Hovedbanegaarden. Denne Forbindelse vil blive væsentligt kortere end den nuværende Forbindelse Frederiksberg—Vanløse—Valby—Hovedbanegaarden. Den nye Forbindelse tænkes udført som Tunnelbane, der fra Frederiksberg Station føres under Falkoner Allé og ad den nedlagte Banes Areal videre mod Øst under Landbohøjskolens Arealer til Vesterbros

Torv for derfra at indføres paa Hovedbanegaarden under de nuværende Perroner og vinkelret paa disse. Herfra vil den senere kunne videreføres over Raadhushuspladsen til Bymidten. Ekspropriationen til den underjordiske Forbindelsesbane tænkes gennemført saaledes, at der sikres Ret til Banens Anlæg. Ejendomsretten til Grundstykkerne forudsættes dog, hvor Forholdene taler derfor, mod fornøden Servitut at kunne forblive hos de tidligere Ejere.

Denne Bestemmelse blev paa Forslag af Ministeren udtaget af Lovforslaget i Landstinget, efter at Landstingets Udvalg om Sagen over for Ministeren havde erklæret, at man ikke i den korte Tid, der var levnet til Lovforslagets Behandling, saa sig i Stand til at tage Stilling til det store og principielle Spørgsmaal om Erhvervelse af Arealer med Henblik paa Anlæg af den paatænkte underjordiske Bane.

Om samme Spørgsmaal udtales i *Folketingets* Udvalg om Sagen:

»Udvalget har bl. a. med Ministeren drøftet de Bestemmelser, som indeholdtes i § 2 i det oprindelige, i Landstinget fremsatte Lovforslag, om Bemyndigelse til Erhvervelse af de Arealer m. v., der udkræves til Indføring af den nuværende dobbeltsporede Banelinie Vanløse—Frederiksberg til Københavns Hovedbanegaard som en underjordisk, elektrisk Bane med tilhørende Stationer.

Ministeren har herunder oplyst, at han, naar de Forhandlinger, der for Tiden føres om dette Spørgsmaal mellem Statsbanerne og Københavns og Frederiksberg Kommuner, er tilendebragt, agter at overveje dette Trafikproblem og snarest belejligt foretage det videre fornødne.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting i den Affattelse, det havde faaet i Landstinget.

137. Lov om en midlertidig Ordning med Hensyn til Dækning af vanskeligt stillede Privatbaners Under-skud. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 4701. — C. Sp. 1263 og 1293].

Fremsat i *Folketinget* $12/4$ (F. Sp. 4416). 1. Beh. $23/4$ (F. Sp. 4509). Partiernes Ordførere: Horn, Edvard Sørensen, Boeck-Hansen, Chr. A. Christiansen, Kristian Nygaard og Hoff. 2. Beh. $29/4$ (F. Sp. 4640). 3. Beh. $30/4$ (F. Sp. 4687). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2/5$ (L. Sp. 1148). Partiernes Ordførere: Wittrup, Stegger Nielsen, Malchau og Gudiksen.

2. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1201). 3. Beh. $\frac{10}{5}$ (L. Sp. 1219). *Loven stadfæstet 15. Maj 1946.* (Lov-Tid. Nr. 278).

Loven forlænger for en treaarig Periode den ved Lov Nr. 203 af 4. Maj 1942 gennemførte Ordning, hvorefter Staten af Midler, der stilles til Raadighed paa de aarlige Bevillingslove, kan yde Bidrag til Dækning af en Privatbanes Underskud, ligesom det under nærmere angivne Forudsætninger kan paalægges samtlige interesserede Kommuner at deltage i Underskudsdekningen.

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Ved hver af de aarlige Finanslove for Finansaarene 1947—48 til 1949—50 bestemmes det, hvilke Beløb der kan stilles til Raadighed for Ministeren for offentlige Arbejder til Ydelse af Tilskud til Dækning af vanskeligt stillede Privatbaners Driftsunderskud i det senest forud for vedkommende Finansaar afsluttede Driftsaar.

§ 2. Bestemmelserne i Lov Nr. 203 af 4. Maj 1942, §§ 2 og 3, finder Anvendelse, ogsaa for saa vidt angaar Ydelse af Tilskud af de i Henhold til nærværende Lovs § 1 til Raadighed stillede Midler.

§ 3. De i Lov Nr. 203 af 4. Maj 1942, §§ 3—6, indeholdte Bestemmelser, hvorefter de i en Privatbane interesserede Kommuner under visse Omstændigheder kan tilpligtes at deltage i Dækning af Banens Underskud, har fortsat Gyldighed, for saa vidt angaar Dækning af Privatbaners Underskud i de i nærværende Lovs § 1 omhandlede Driftsaar.

§ 4. Denne Lov træder straks i Kraft.

Ved Fremsættelsen udtalte *Ministeren for offentlige Arbejder* bl. a.: »*Statens Bidrag til Privatbanerne* har for de første 4 Aar, Ordningen har været i Kraft, været henholdsvis 472 600 Kr., 123 800 Kr., 65 100 Kr. og 29 000 Kr. Om denne *nedad-gaaende Kurve* vil fortsætte, naar Banernes Driftsresultater for det sidst af Ordningen omfattende Driftsaar, 1945—46, foreligger, er vel tvivlsomt. Man maa vel tværtimod regne med, at de for Privatbanerne meget gunstige Konjunkturer, som Krigstiden medførte, ikke vil forblive uændrede, men efterhaanden som Automobiltrafikken kommer i Gang igen, i et vist Omfang vil *svinge i Banernes Disfavor*. Dette vil naturligvis indebære, at Statskassen ved Ordningens Forlængelse vil komme til at udrede noget større Beløb end i de seneste

Finansaar, men Regeringen er af den Opfattelse, at man, saa vidt Statens finansielle Situation tillader det, bør fortsætte efter de Retningslinier, der indeholdes i Loven af 1942.

Da Loven af 1942 blev gennemført, var det fra alle Sider en Forudsætning, at Loven skulde være *midlertidig* og kun gælde, saa længe de under Krigen herskende ekstraordinære Forhold vedvarede. Meget kunde imidlertid tale for nu at gennemføre en permanent Lovgivning paa dette Omraade, idet de indhøstede Erfaringer fra den forløbne Tid, som nævnt, synes meget gunstige. Det maa dog erkendes, at *Forholdene paa ingen Maade endnu har afklaret sig*, saaledes at det nok vil være rigtigst foreløbig kun at forlænge for en begrænset Periode. Det har inden for Regeringen været overvejet, om ikke en Forlængelse for 5 Aar vilde være det rigtige, idet man herved navnlig lagde nogen Vægt paa, at *Privatbanerne staar over for nødvendige Nyanskaffelser*, og at den Kapital, som investeres for at finansiere disse Indkøb, jo gerne skulde amortiseres over en rimelig Periode. Imidlertid maa der være en betydelig Mulighed for, at man inden Udløbet af en saadan 5-aarig Periode kan have Oversigt over, hvorledes den videre Udvikling af Trafikforholdene vil blive, ligesom maaske ogsaa *en ny Lovgivning om Omnibus- og Fragtmandskørsel med Motor-køretøjer* kan være gennemført forinden, og man er derfor, for ikke at foregribe noget, standset ved et Forslag om at foreslaa 1942-Loven forlænget for en 3-aarig Periode. Jeg tror ikke, at Privatbanerne, fordi denne Periode er kortere end 1942-Lovens Gyldighedstid, vil faa Vanskeligheder med at skaffe den Kapital, der skal bruges til Nyanskaffelser. Dels kan den væsentligste Del af det anskaffede Materiel i paakommende Tilfælde vel nok afhændes til andre Privatbaner, dels er det mit Indtryk, at der ogsaa blandt de politiske Partier er almindelig Interesse for at videreføre denne Lovgivning, saaledes at de Kommuner, der skal garantere for eventuelle Laan, maa kunne tage en saadan Videreførelse i Betragtning som en temmelig nærliggende Mulighed.«

Lovforslaget blev modtaget med Velvilje fra alle Sider og gennemførtes uændret og enstemmigt i begge Ting uden Udvalgsbehandling.

I Folketinget havde *Chr. A. Christiansen* (D. K.) dog nogen Betænkelighed ved, at Loven skulde gælde i tre Aar. »Der er jo under Forberedelse en Trafikplan, og det eneste rigtige maa være at arbejde hen til, at Staten overtager Trafikmidlerne i dette Land; men da jeg har en til Vished grænsende Formodning om, at der ikke med dette høje Tings Sæmmensætning nu kan skaffes Flertal herfor, skal jeg paa mit Partis Vegne anbefale Lovforslaget.«

I *Landstinget* fremsatte *Gudiksen* (R. V.) en udførlig Redegørelse for sit Syn paa Trafikforholdenes Udvikling her i Landet i de senere Aar og den kommende Trafikordning. Der maatte efter hans Opfattelse tilvejebringes en samlet Trafikplan, omfattende saavel Jernbaner som Rutebiler og Lastbiler. Taleren var imidlertid glad for Lovforslaget og for Ministerens Indstilling over for de foreliggende Trafikspørgsmaal.

138. Lov om Statens Overtagelse og Drift af Færgeruten Faaborg—Mommarmark. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 2911. — C. Sp. 181 og 201].

Fremsat i *Landstinget* $16\frac{1}{1}$ (L. Sp. 354). 1. Beh. $18\frac{1}{1}$ (L. Sp. 358). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Bjerre, Jørgen Otsen og P. N. Petersen (Røjle). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Alfred Kristensen, Fledelius, P. Christiansen, Erik Jacobsen, H. P. Johansen, Jørgen Møller [Formand], P. C. Petersen, H. C. Andersen, Bjerre [Sekretær], Jepsen Christensen [fra $22\frac{1}{1}$ Nielsen-Man], Stegger Nielsen, Malchau, Jørgen Otsen, Schaumann og P. N. Petersen [Røjle]). Betænkning (B. Sp. 219) afgivet $30\frac{1}{1}$. (Ordfører: Bjerre). 2. Beh. $31\frac{1}{1}$ (L. Sp. 424). 3. Beh. $31\frac{1}{1}$ (L. Sp. 426). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2216). Partiernes Ordførere: Anders Andersen, Heick, Peder Jakobsen, Aksel Larsen, Steen, Aidt og Norlev. 2. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2229). 3. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. 2230). *Loven stadfæstet 2. Februar 1946.* (Lov-Tid. Nr. 35).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Generaldirektoratet for Statsbanerne bemyndiges herved til fra A/S »Mommarmark Færge« at erhverve de Havneanlæg i Faaborg og Mommarmark med tilhørende Stations- og Sporanlæg m. v. og dermed sammenhørende Jordarealer i Mommarmark, der benyttes af Færgeruten Faaborg—Mommarmark, den paa Ruten sejlene Færge »Mommarmark«, samt Inventar, Lagre m. v. vedrørende Færgefarten.

§ 2. Færgeruten overgaar herefter til Drift under Statsbanerne som Led i disses Færge- og Skibsforbindelser.

Ministeren for offentlige Arbejder kan ved de reglementariske Bestemmelser fastsætte de *Begrænsninger i Befordringen* over Ruten Faaborg—Mommarmark, som under Hensyn til

Færgerutens og de tilstødende Banestrækningers Kapacitet samt Køreplansforbindelserne maa anses for rimelige.

§ 3. Saa længe de i Henhold til denne Lov for Statsbanerne erhvervede Grunde anvendes til de i Loven omhandlede Anlæg eller forbeholdes en senere Udvidelse deraf, *fritages de for alle Skatter og Afgifter*. De paa Grundene til Bane- og Færgedriftens Brug opførte Bygninger fritages indtil videre for Skatter og Afgifter til Staten.

De i Anledning af eller i Forbindelse med Lovens Genneførelse udfærdigede Dokumenter, Udskrifter og Attester m. v. fritages for Stempel- og Tinglysningsafgifter og alle andre Afgifter til det offentlige.

§ 4. Denne Lov træder straks i Kraft.

Til Begrundelse for disse Bestemmelser anføres i Bemærkningerne til det af Ministeren for offentlige Arbejder i Landstinget fremsatte Lovforslag, at Bestyrelsen for *A/S Mommark Færge* havde meddelt Genéraldirektoratet for Statsbanerne, at Selskabet vilde ophøre med Færgefarten mellem Faaborg og Mommark. Der blev derefter paa Selskabets Foranledning optaget Forhandlinger til Undersøgelse af Vilkaarene for Videreførelse af Ruten.

»Det er herunder oplyst, at Aktieselskabet kun i et enkelt Aar siden Starten i 1921 har givet Udbytte, at Selskabet har foretaget saadanne Afskrivninger paa Færgen og Havneanlæggene m. v., at de samlede Anlægssummer, der ved Starten i 1922 var ca. 1 876 000 Kr., pr. 1. Januar 1945 havde en bogført Værdi paa ca. 590 000 Kr., og at Driften i de seneste Aar før Krigen gav Overskud, medens den i Krigsaarene har givet et voksende *Underskud*.

Det maa forudses, at Ruten under Statsdrift vil give Underskud, allerede fordi den med de *lavere Statsbanetakster*, der vil følge af Overgangen (og som navnlig vil blive mærkbar, naar der ved Overgang til Statsdrift senest i 1949 af Banestrækningen Nyborg—Ringe—Faaborg indføres gennemgaaende Statsbanetakster), maa regnes med lavere Driftsindtægter.

Ud fra finansielle Betragtninger har man derfor maattet nære *nogen Betænkelighed* ved at overtage Ruten til Statsdrift. Der er imidlertid fra de paagældende Egenes lokale Myndigheders og Institutioners Side *lagt meget stærk Vægt paa Rutens Bevarelse*, og det maa da ogsaa erkendes, at den navnlig for den lokale Trafik mellem det sydøstlige Sønderjylland og Fyn (og til Dels Sjælland) har en betydelig Interesse, hvorhos det utvivlsomt navnlig fra sønderjysk Side vil blive følt som *nationalt beskæmmende, hvis man nu opgiver en Forbindelse, der blev*

startet efter Genforeningen, i ikke ringe Grad netop ud fra nationalt betonedes Hensyn.

Under disse Forhold har man fundet det forsvarligt at lade Staten overtage og videreføre Ruten og derfor ført Forhandlinger med Aktieselskabet om Erhvervelsen af den Del af detses Ejendomme, der vedrører Færgefarten, herunder navnlig Havneanlæggene og Færgen »Mommark«. Der er med Selskabet opnaaet Enighed om en Salgssum, der svarer til den bogførte Værdi pr. 1. Januar 1946 med Fradrag af Værdien for et Par under Krigen og paa Grund af dennes Følger foretagne Anskaffelser (Generatoranlæg og Tørveskure). Salgssummen vil herefter andrage ca. 525 000 Kr. I Tilfælde af Lovforslagets Vedtagelse forudsættes dette Beløb opført paa Forslag til Tilægsbevillingslov for Finansaaret 1945—46 § 26, Statsbanernes Afsnit.«

Det var, efter hvad der videre oplyses, Tanken, at Statsbanerne skulde overtage i hvert Fald største Parten af det ved Færgedriften beskæftigede Personale efter samme Retningslinier som ved Overtagelsen af A/S Dampskibsselskabet »Øresund«, altsaa saaledes, at de paagældende *ikke bliver Statstjenestemænd*, og at Staten ikke faar nogen Pensionsforpligtelse, men kun betaler tilsvarende Andel af en Pensionsforsikringspræmie, som Selskabet har gjort det.

Lovforslaget blev i *Landstinget* modtaget med Tilslutning fra alle Sider, idet man fandt det meget ønskeligt, at Faaborg—Mommark Ruten opretholdtes, uanset om den ikke vilde blive rentabel for Statsbanerne. *Jørgen Otsen* (K. F.) mente i øvrigt, det vilde være muligt at gøre Ruten endog særdeles rentabel«. Han haabede, at man ikke vilde tøve med at anskaffe *en ny og mere moderne Færge*, saa snart Forholdene tillod det, da den gamle Færge havde mange Mangler. »Det maa, udtalte han i Tilknytning hertil, »selvsagt være en Opgave for Statsbanerne at gøre denne Rute saa behagelig for de rejsende som vel muligt. Ved Sommertid er Turen fra Sønderborg til Nyborg en af de skønneste og afvekslingsrigeste, man kan tænke sig, og turistmæssig set har denne Rute altid nydt stor Yndest. Naar Verden først er faldet i Lave igen efter Krigsaarenes ødelæggende Hærgen, vil det turistmæssige Samkvem Landene imellem sikkert paa ny blomstre op, og da vilde det være helt forkert, dersom ikke ogsaa denne Rute var saa tillokkende for de fremmede, at de gerne benyttede den.«

Ogsaa fra anden Side fremsattes der Ønske om en Forbedring af Ruten, saa snart Forholdene muliggjorde det. *Ministeren for offentlige Arbejder* svarede hertil, at man, da Statsbanerne skulde overtage Driften pr. 1. Februar, maatte begynde med at bruge det Materiel, der forefandtes. Men han vilde

bestræbe sig for, at Ruten efterhaanden kunde blive saa god som muligt, ogsaa med Hensyn til Materiel.

Under Lovforslagets Behandling i et Udvalg fik man Klarhed over, at der ikke var tilvejebragt fuld Enighed mellem Statsbanerne og Faaborg Kommune om *Overtagelsesbetingelserne*. Paa Udvalgets Foranledning optoges imidlertid nye Forhandlinger, og de resulterede i Enighed om, at der skulde ydes Faaborg Kommune et aarligt Vederlag, stort 3000 Kr. (i Stedet for som oprindelig forudsat 2000 Kr.), samt yderligere 1500 Kr. i 16 Aar til Hjælp til Forrentning og Afdrag paa en Faaborg Kommune paahvilende Restgæld, stammende fra Bygningen af Færgelejet.

Lovforslaget vedtoges herefter enstemmigt i den Skikkelse, det havde ved Fremsættelsen.

I *Folketinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig. *Aksel Larsen* kritiserede imidlertid, at man ikke vilde gøre det Personale, man overtog sammen med Færgeruten, statsansat paa samme Vilkaar som det øvrige Statsbanepersonale i tilsvarende Stillinger. Han mente forøvrigt, det burde overvejes, om Statsbanerne ikke raadede over en Færge, som efter at være ombygget og moderniseret kunde betjene Ruten bedre end den Færge, der hidtil havde været anvendt paa Ruten, og som man saa eventuelt ikke behøvede at købe. Angaaende dette sidste Spørgsmaal udtalte *Ministeren for offentlige Arbejder*, at det ikke var udelukket, at der inden for en rimelig Tid vilde blive sat en noget større Færge ind paa Ruten. Man maatte dog være klar over, at den Færge, der benyttes paa Ruten, er meget billig, og at det næppe vil være muligt at sætte en anden Færge ind, der kan drives lige saa billigt som den nuværende. »Men hvorom alting er, vil denne Rute undergaa de samme Forbedringer baade med Hensyn til Fartplan og Materiel som Statsbanerne i øvrigt paa en Række lignende Omraader.«

139. Lov om Foranstaltninger til Sikring af Limfjordstangerne, Thyborøn Havn og Thyborøn Kanal. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 3413. — C. Sp. 2409 og 3183].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3080). 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (F. Sp. 3315). Partiernes Ordførere: Marinus Sørensen, Nørskov, Boeck-Hansen, Aksel Larsen, Bertel Dahlgaard, Hoff og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Nørskov [Formand], Damsgaard [i hans Sted indtraadte Hans Pinstrup], Holm, Bertel Dahlgaard, Rasmussen [Gylling]

[Sekretær], Marinus Sørensen, Alfred Andreassen, Fr. Dalgaard, Hauberg, Bollerup Madsen, Boeck-Hansen, Fibiger, Ole Bjørn Kraft, Aksel Larsen og Lynnerup Nielsen). Betænkning (B. Sp. 2739) afgivet $\frac{4}{7}$. (Ordfører: Nørskov). 2. Beh. $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 6880). 3. Beh. $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 6980). *Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $\frac{10}{7}$* (L. Sp. 2033). Partiernes Ordførere: Chr. J. Hansen, Bækgaard, Foss og Martin Sørensen (Peterslund). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Chr. J. Hansen [Sekretær], Albert Andersen, Henry Hansen, Severin Hansen, Hvid, Kr. Johansen, Stumph, Bækgaard [Formand], Fuglsang, Hauch, Nielsen-Man, Martin Sørensen [Peterslund], Foss, M. C. Korsgaard og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 2871) afgivet $\frac{7}{8}$. (Ordfører: Bækgaard). 2. Beh. $\frac{9}{8}$ (L. Sp. 2162). 3. Beh. $\frac{10}{8}$ (L. Sp. 2180). *Loven stadfæstet 14. August 1946.* (Lov-Tid. Nr. 454).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til for Statskassens Regning af Hensyn til den nødvendige Sikring af Limfjordstangerne at lade foretage Anlæg af en ca. 20 km lang *Dæmning* med indbygget *Skibsfartssluse* og *Gennemstrømningssluse* 1500 à 2500 m bag de nuværende Diger og Bygning af to *Dækmoler* til Beskyttelse af Indsejlingen til Kanalen fra Havet samt i Forbindelse hermed at lade foretage *Inddigning af Agger* og *Thyborøn Byer*, *Forstærkning af Harboorediget* samt Anlæg af en *ny Vej- og Jernbaneforbindelse* fra Harboøre til Thyborøn.

Udgifterne til Vedligeholdelse af Indsejlingen med tilhørende Moler og af Inddigningerne af Agger og Thyborøn Byer samt til Vedligeholdelse og Drift af de nævnte 2 Sluser afholdes af *Statskassen*, medens Udgifterne til Vedligeholdelse af den i Stk. 1 omhandlede nye Jernbaneforbindelse paahviler *Vemb—Lemvig—Thyborøn Jernbane*.

Den i Stk. 1 omhandlede nye Vejforbindelse fra Harboøre til Thyborøn overgaar fra et af Ministeren for offentlige Arbejder nærmere angivet Tidspunkt som Ejendom til Vestervig-Agger og Harboøre-Engberg Kommuner. De efter dette Tidspunkt paaløbende Udgifter til Vedligeholdelse af Vejen deles mellem de nævnte Kommuner i et af Ministeren fastsat Forhold. De Staten tilhørende Vandforsyningsanlæg,

Kloakanlæg, Elektricitetsforsyningsanlæg og Vejanlæg i Thyborøn (uden for de til Havnen hørende Arealer) overgaar fra et af Ministeren nærmere angivet Tidspunkt som Ejendom til Vestervig-Agger Kommune, der herefter afholder alle Udgifter til Anlæggenes Drift og Vedligeholdelse.

§ 2. Saafremt det til noget af de i § 1 omhandlede Anlæg eller til de deraf følgende nødvendige Omlægninger af bestaaende Veje eller af Vemb—Lemvig—Thyborøn Jernbanes Spor m. v. maatte blive nødvendigt at foretage tvungen Erhvervelse af Grunde, bestaaende af Værker eller Bygninger, Rettigheder og Materialer m. v., sker denne ved *Ekspropriation* i Overensstemmelse med Reglerne i Forordning af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928.

§ 3. De i Anledning af eller i Forbindelse med de i nærværende Lov omhandlede Anlæg og Foranstaltninger udfærdigede Dokumenter, Udskrifter, Aftaler m. v. *fritages for Stempel- og Tinglysningsafgifter samt alle andre Afgifter* til det offentlige.

§ 4. De nødvendige Beløb til Gennemførelsen af de i § 1 nævnte Foranstaltninger bevilges paa de aarlige Finanslove.

Forslaget om Gennemførelse af de i § 1 omhandlede Foranstaltninger var udarbejdet paa Grundlag af den Betænkning, som under 3. Juni 1942 blev afgivet af en af Ministeriet for offentlige Arbejder den 16. April 1937 nedsat *Kommission*, der havde faaet til Opgave at fremkomme med Forslag om, hvilke Foranstaltninger der eventuelt burde træffes til Sikring af Limfjordstangerne.

De af Kommissionen foretagne Undersøgelser og Overvejelser resulterede i, at Kommissionen med Undtagelse af to af dens Medlemmer erkendte, at Nedbrydningen af Tangerne er under en saadan Udvikling, at *Tangerne ikke vil kunne bevares med den nuværende fri Ind- og Udstøm.*

Kommissionen fremsatte derefter tre Forslag til en Løsning af de foreliggende Problemer, nemlig:

Forslag I. Fuldstændig Lukning af Thyborøn Kanal ved Anlæg af en Dæmning bag Tangerne, kalkuleret til 10 Mill. Kr.,

Forslag II. Lukning med en Dæmning med indbygget Skibsfartssluse og Gennemstrømningsluse samt Bygning af 2 Moler til Dækning af Indsejlingen til Kanalen, kalkuleret til 62 Mill. Kr., og

Forslag A. Det under I nævnte Forslag i Forbindelse med Anlæg af en Kanal fra Hanstholm til Thisted Bredning, kalkuleret til i alt 54 Mill. Kr. (hvortil maa lægges 28 Mill. Kr. til Færdiggørelsen af Hanstholm Havn).

Priserne var baseret paa et Prisniveau svarende til normale Priser i 1939 med et Tillæg af 40 pCt. Med de nugældende Priser maa de 3 Forslag anslaaes at ville medføre en Udgift af henholdsvis 13 Mill. Kr., 92 Mill. Kr. og 69 Mill. Kr. (hvortil maa lægges ca. 44 Mill. Kr. til Færdiggørelsen af Hanstholm Havn).

Under Kommissionens Overvejelser indgik endvidere Spørgsmaalet om Udførelse af en *midlertidig Sikring af Limfjordstangerne*. Udgiften hertil blev anslaaet til 6 Mill. Kr., men da dette Beløb allerede er bevilget og Arbejdet delvis gennemført, er det ikke medregnet i ovenstaaende Summer.

Det havde, saaledes som det fremgaar af Kommissionens Indstilling, ikke vist sig muligt at opnaa noget absolut Flertal for noget af de nævnte 3 Forslag, idet otte af Kommissionens 21 Medlemmer indstillede Forslag I, fem Forslag II og fire Forslag A til Gennemførelse, medens tre ønskede de nuværende Forhold bevaret. Af sidstnævnte tre vilde dog den ene foretrække Forslag A, den anden Forslag II, saafremt det mod Forventning ikke maatte være muligt at bevare den sejlbare Forbindelse mellem Nordsøen og Limfjorden. Man kan derfor ogsaa opgøre Udfaldet af Kommissionens Indstilling saaledes, at 11 ønsker den sejlbare Forbindelse opretholdt, medens 8 ønsker Kanalen lukket og kun 1 ønsker de nuværende Forhold opretholdt længst muligt.

Grunden til de divergerende Standpunkter inden for Kommissionen maa naturligt søges dels i de delvis *modstridende Interesser*, der knytter sig til hele Spørgsmaalet — Havfiskeri, Fjordfiskeri, Søfart og Handel samt Landbruget —, dels i de til Forslagene knyttede *tekniske Forhold*, dels endelig i Vanskeligheden ved at vurdere Interesserne i Forhold til de *betydelige Anlægsudgifter*.

Af de interesserede Erhverv er *Landbruget* det eneste, som har absolut Fordel af Gennemførelse af Forslag I, den fuldstændige Lukning ved Thyborøn, idet der derved vil opnaas en forholdsvis betydelig Stigning i Værdien af de til Fjorden grænsende Arealer, ikke blot fordi der ved Lukningen optræder lavere og sjældnere Højvande i Fjorden, men ogsaa fordi Overgang til Ferskvand (i den østlige Del af Fjorden Brakvand) muliggør Beskyttelse af de til Fjorden grænsende lave Kyststrækninger gennem Ogrøde og Opvækst af Tagrør. Ogsaa Forslag II er af en vis Interesse for Landbruget, men Interessen aftager omtrent i samme Forhold, som Fjordens

Saltholdighed stiger, idet man ved en Saltholdighed af over 10 pro mille ikke kan forvente Opgrøde og Opvækst af Tagrør, og idet de Oversvømmelser, der uundgaeligt kommer med østlige Storme, bliver mere skadevoldende.

For saa vidt angaar det med Thyborøn Havn som Basis drevne *Havfiskeri*, vil alene Gennemførelsen af Forslag II muliggøre Opretholdelse af Thyborøn Havn og hermed ogsaa Grundlaget for Thyborøn Bys fremtidige Eksistens. Thyborøn By har for Tiden 1400 Beboere, og Ejendomsskyldværdien af de i Byen værende Ejendomme er ved Vurderingen i 1936 opgjort til 1 623 100 Kr., hvoraf Bygningsværdien udgør 1 346 600 Kr.

For *Fjordfiskeriets* Vedkommende maa alle Forslagene antages at betyde en Forringelse. Ved den fuldstændige Lukning bliver Fjordvandet brakt, og Fiskeriet vil helt skifte Karakter. Ved Gennemførelsen af Forslag II, men med en større Gennemstrømningssluse end forudsat i Kommissionens Forslag, kan man opretholde Fjordens nuværende Saltholdighed, der varierer fra ca. 30 pro mille i Nissum Bredning til ca. 23 pro mille i den østlige Del af Fjorden; men det befrygtes, at Fiskeyngelen vil have saa svært ved at finde ind gennem Slusen, at Udbyttet af Fiskeriet af den Grund forringes.

Hvad endelig *Søarten og Handelen* angaar, anføres i Bemærkningerne til Lovforslaget følgende: Ved den fuldstændige Lukning mener Repræsentanter for de vestlige Limfjordsbyer, at Forholdene vil blive saa forringede, at de vilde kunne nøjes med de Havneanlæg, de havde før 1920, samt at Fragtudgifterne maa regnes at ville stige med 5 Kr. pr. t. Meningerne om disse Punkter var inden for Kommissionen meget delte, og f. Eks. de paa Foranledning af det i sin Tid nedsatte Rigsdagsudvalg fremskaffede Oplysninger angaaende Fragtstigningen viste sig at være paa Linie med de af de sagkyndige paa dette Omraade inden for Kommissionen afgivne Udtalelser, hvorefter Fragtstigningen vil udgøre et ganske væsentligt mindre Beløb end det nævnte. Saafernt derimod Forslag II gennemføres, vil Besejlingsforholdene gennem Thyborøn Kanal blive væsentlig forbedret, og den Omstændighed, at der skabes en egentlig Vestkysthavn med Skibsfartsforbindelse til Limfjorden, vil utvivlsomt være af stor Betydning.

I *teknisk* Henseende vil alle Forslagene medføre betydelige Vanskeligheder og stor Arbejdsrisiko, men begge disse Forhold gør sig, som fremhævet i Kommissionsbetænkningen, stærkest gældende ved Forslag II. Endvidere er der, som ogsaa fremhævet i Betænkningen, en vis Usikkerhed ved Forslag II med Hensyn til Opnaelse af Tilsanding ud for Thyborøn By og dermed for Beskyttelse af denne. Endelig vil det være klart, at Udviklingsmulighederne for Agger og Thyborøn Byer, der

begge ved Forslag II bliver helt omsluttede af Diger, vil være meget begrænsede.

Hvad *Udgiften* angaar, er Forslag I som ovenfor nævnt væsentlig billigere end Forslag II, men det maa erindres, at der til Udgifterne i Henhold til Forslag I maa lægges betydelige Beløb til Erstatninger, som Staten, selv om den ikke er juridisk forpligtet hertil, dog næppe vil kunne undgaa at yde til Beboerne i Thyborøn for Tab af Ejendomme, Erhvervstab o. lign. Endvidere vilde Gennemførelsen af Forslag I medføre, at Værdien af det i Thyborøn værende Havneanlæg maatte afskrives, og man vilde ved den fuldstændige Lukning muligvis faa noget forringede Besejlingsforhold i Fjorden paa Grund af forøgede Isvanskeligheder.

Videre maa det tages i Betragtning, at Forslag II gør det muligt at bibeholde den nuværende Tilstand i videst muligt Omfang. Thyborøn By og Havn med tilhørende Anlæg og Virksomheder vil saaledes kunne opretholdes i et langt Tidsrum, ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget antagelig i 150 Aar, og Erhvervene i Limfjordsbyerne faar gunstigere Vilkaar, end selv de nuværende Forhold byder, idet der kan oprettholdes en Vanddybde i Sejlrenden paa 5 m mod nu 4 m.

I *Rigsdagssamlingen 1942—43* fremsattes Forslag til Lov om Foranstaltninger til Sikring af Limfjordstangerne m. v., gaaende ud paa en fuldstændig Lukning i Overensstemmelse med Kommissionens Forslag I (Aarbog 1942—43, Side 471). Under Rigsdagsforhandlingerne blev Spørgsmaalet om at bevare de nuværende Forhold, hvilket som ovenfor nævnt kun 3 af Kommissionens Medlemmer mente at maatte foretrække, fremdraget paa en saadan Maade, at det maatte formenes muligt paa en teknisk og økonomisk forsvarlig Maade at bevare den aabne Kanal. Foranlediget heraf søgte Ministeriet at faa Spørgsmaalet yderligere undersøgt gennem Afholdelse af en *Konkurrence mellem 7 af Landets største Entreprenørfirmaer*, saaledes at disse stilledes ganske frit med Hensyn til Løsningen af Spørgsmaalet om at bevare de nuværende Forhold, men naturligvis maatte garantere Gennemførligheden og Holdbarheden og fremkomme med et bindende Tilbud. Udfaldet af denne Konkurrence blev imidlertid, efter hvad der oplyses i Bemærkningerne til Lovforslaget, ret negativt.

2 af Firmaerne erklærede sig ude af Stand til at give Tilbud paa det givne Grundlag. 3 Firmaer udtalte, at de ansaa det for udelukket, at den aabne Kanal kunde bevares, deraf de 2 gennem selvstændige Betragtninger, der førte til samme Resultat, som det tekniske Udvalg inden for Kommissionen var kommet til. 1 Firma mente, at man kunde forsøge at holde Kanalen aaben, og fremkom med Forslag til Bygning af to Havmoler paa samme Steder som angivet i Kommissionens

Forslag II, men udført paa en saadan Maade, at det, saafremt Forsøget mislykkedes, vilde være muligt at flytte Molerne og benytte dem et andet Sted. Forslaget var dog hverken bilagt konditionsmæssigt Tilbud eller Garanti for Ordningens Holdbarhed.

Kun eet Firma (Christiani & Nielsen) mente at kunne gaa ind for at holde Thyborøn Kanal aaben ved Anvendelsen af Moler til fast Bund; Firmaet var eventuelt villigt til senere at afgive bindende Tilbud, men uden Garanti for Ordningens Holdbarhed, og foreslog alternativt at udføre Arbejdet efter Regning uden entreprenørmæssig Risiko. Saafremt det maatte vise sig, at Forholdene ikke kunde opretholdes, foreslog Firmaet Kanalen lukket med en Dæmning gaaende fra Sydspidsen af nordre Tange til »Sydhalen«, Syd for Thyborøn By. Firmaet har senere efter Fristens Udløb i Erkendelse af ikke at have været opmærksomt paa Forholdene med Hensyn til Udsikring, Ogrørde o. lign. i Kanalen fremsat Ændringsforslag, hvorefter Projektet med den aabne Kanal frafaldes og erstattes med et Forslag ganske svarende til Kommissionens Forslag II, idet Sluserne i dette Projekt dog er erstattet med en Svellekanal, d. v. s. en Betonrende af ca. 1100 m Længde og ca. 200 m Brede, i hvis Bund der opføres 12 Grundsveller (ragende op til Kote $\div 5,5$ m til $\div 6,0$ m) for at bremse Vandbevægelsen gennem Renden. Dette Anlæg beregnes at ville koste henved 3 Gange saa meget som Sluserne, men kan ikke i sin Funktion anses for tilnærmelsesvis saa godt som disse, idet Vandgennemstrømningen (og dermed Stormflodshøjde og Saltholdighed i Fjorden) ikke kan beherskes som ved en Gennemstrømnings-sluse, idet Skibes Passage gennem Svellekanalen vil være vanskeligere end gennem en Skibsfartssluse, til Tider umulig, og idet selve Svellekanalen vil være udsat for Beskadigelser, som det vil være vanskeligt at reparere. Endelig har Firmaet senere meddelt, at det under de Forhold maa anses for overflødigt at føre Molerne ned til fast Bund, og de foreslaas derfor erstattet med Moler, der hviler paa den bløde Bund ligesom i Kommissionens Forslag II.

Ministeriet har derfor anset det for formaalsløst at diskutere Mulighederne for at bevare de nuværende Forhold, selv om der fra Befolkningens Side ytres stærke Ønsker derom.

Over for Spørgsmaalet om, hvorvidt det vil være muligt at bevare Thyborøn By og Havn ved andre og mindre vidtgaaende Foranstaltninger, mener Vandbygningsdirektøren ikke, at der vil være Mulighed derfor.

Ministeren for offentlige Arbejder har derfor ment at maatte foreslaa Gennemførelsen af Forslag II, Lukning med en Dæmning med indbygget Skibsfartssluse samt Bygning af 2 Moler til Dækning af Indsejlingen til Kanalen, idet Gennemstrøm-

ningsslusen gøres saa stor, at Fjordens nuværende Saltholdighed opretholdes af Hensyn til Fjordfiskeriet.

I sin meget udførlige Fremsættelsestale fremhævede *Ministeren for offentlige Arbejder*, at hvis man overhovedet ønskede at bevare Thyborøn By og Havn, var det fremsatte Forslag det eneste, der kunde komme i Betragtning. »Det er af overordentlig stor Betydning, at der findes en god og rummelig Tilflugtshavn netop paa dette Sted af Vesterhavskysten. Paa hele den henved 100 Kvartmile lange og utilgængelige Kyststrækning helt fra Esbjerg og lige til Hirtshals findes der kun een eneste Fiskerihavn, der kan anvendes som Nødhavn under Storm, og det er Thyborøn Havn. Talrige Kuttere fra mange fremmede Pladser driver Fiskeri i Vesterhavet, og de vil nu under Stormvejr kunne søge ind bag de beskyttende Limfjordstanger og ligge i Læ inden for Thyborønhavnens skærmende Moler. Og ogsaa for alle andre Skibe, selv for store Skibe, vil Thyborøn Havn staa aaben som Nødhavn, saafremt dette Forslag gennemføres, da der jo saa vil skabes en 5 m dyb Sejlrende ind til Havnen. Men Bevarelsen af Thyborøn Havn er jo ikke den eneste Fordel, Forslaget byder paa. Sejlrenden ind gennem Limfjorden vil forbedres, idet der fremtidig vil være mindst 5 m Vand helt ind til Løgstør Grunde, altsaa til alle de vestlige Limfjordshavne: Lemvig, Struer, Nykøbing, Thisted og Skive, og Sejlrenden vil fremtidig blive retlinet og som Følge deraf lettere at besejle. I Øjeblikket snor den sig som en Slange ind mellem de lave Grunde i Nissum Bredning. Denne forbedrede Besejling vil naturligvis være af allerstørste Betydning for disse Byer og deres Erhverv og for hele Skibsfarten. Og for Landbruget medfører Forslaget den meget væsentlige Forbedring i Forhold til de nuværende Forhold, at man fremtidig undgaar Oversvømmelser af de lave Arealer langs Fjorden under vestlige Storme. Højvandene i Fjorden vil altsaa blive meget færre, end de er nu, og tillige lavere, idet Højvande under østlige Storme forekommer sjældnere og aldrig bliver saa voldsomme som under vestlige Storme. Og endelig medfører den større Gennemstrømningssluse, at Saltholdigheden i Fjorden kan reguleres, saaledes at den bliver tilstrækkelig til, at man kan opretholde det nu eksisterende Fjordfiskeri.

Alle disse Fordele, og navnlig Havnens Betydning som Nødhavn, er saa væsentlige Goder, at jeg ikke viger tilbage for at anbefale det foreliggende Forslag, selv om der — selvfølgelig — kan anføres noget mod Forslaget. Man faar jo nu engang ikke en Løsning, der medfører Fordele paa alle Omraader. Kunde man det, stod jeg ikke her i Dag, for saa var der intet Problem.

Og til Slut kun dette: de Moler og Dæmninger, der efter Forslaget skal bygges bag Limfjordstangerne og omkring Thyborøn Havn og By, er solide og stærke Anlæg. Hele den moderne Tekniks Viden og Kunnen vil blive mobiliseret ved Anlæggenes Opførelse, og Moler og Dæmninger med tilhørende Diger vil komme til at ligge deroppe som Jyllands yderste Forpost mod Vesterhavet som et Komplex af Bastioner og Raveliner, der vil beskytte By og Havn mod Havets Angreb i de kommende 150 Aar — og hvad der sker derefter, kan vi ikke i Dag have nogen Mening om.«

Lovforslaget fik ved 1. Behandling i Folketinget en velvillig Modtagelse, om end flere af Ordførerne fremhævede, at de ikke kunde tage Stilling til Sagen, før den havde været til grundig Behandling i et Udvalg. Bl. a. rejstes det Spørgsmaal, om man ikke kunde begynde med at bygge Molerne og saa se Tiden lidt an med Hensyn til Dæmningen og Sluserne. De store Udgifter, som vilde medgaa til Anlæggenes Udførelse, gav ogsaa Anledning til Betænkeligheder. Fra flere Sider var man inde paa Spørgsmaalet om Færdigbygning af *Hanstholm Havn*. Ministeren gav herom nogle Oplysninger, som var tilvejebragt ved en af ham iværksat Undersøgelse, og som viste, at de allerede udførte Anlæg havde lidt stor Skade i Besættelsestiden. Ministeren var rede til at søge nye Bevillinger til Havnen, naar han efter Forhandling med Bevillingsmyndighederne havde faaet Tilsagn om, at Rigsdagen vilde bevilge de fornødne Penge til Færdigbygningen, »men søge en Bevilling til en Smule Reparationer paa den skete Skade, før jeg har Sikkerhed for, at Rigsdagen vil bevilge Beløbene til Havnens Færdiggørelse, agter jeg ikke at gøre. Jeg skal derimod gøre, hvad jeg kan, til at Stillingen vedrørende denne alvorlige Tilstand bliver klaret saa hurtigt som muligt, for at der ikke, hvis Havnen skal gøres færdig, sker større Skade, end der allerede er sket, inden man faar taget fat paa Reparationerne.«

Lovforslaget underkastedes en meget indgaaende Behandling i et Udvalg, der sammen med Ministeren, Repræsentanter for Landstinget, Embedsmænd fra Ministeriet og Vandbygningsvæsenet foretog en Rejse til Limfjordsegnene, Hanstholm og Thyborøn.

I den afgivne Betænkning oplyses, at flere Medlemmer havde været inde paa Tanken om at bygge Molerne først i Haab om, at det saa vilde vise sig, at Dæmningen og Sluserne kunde undværes. »Der er,« hedder det i Betænkningen, »ført en indgaaende Diskussion herom; men Ministeren og Vandbygningsvæsenets Teknikere har bestemt afvist denne Plan som teknisk uforvarselig, idet de har hævdet, at det fremsatte Lovforslag er en Helhed, og at samtlige i Forslaget indgaaede Værker maa udføres saa vidt muligt samtidig.

Vandbygningsvæsenet fandt ogsaa en Bestyrkelse i sine Anskuelse deri, at ingen af de store Entreprenørfirmaer, som i sin Tid beskæftigede sig med Thyborønspørgsmaalet, havde turdet gaa ind for at bygge Molerne alene.

Over for Sagkundskabens Standpunkt har da de Medlemmer af Udvalget, som var Tilhængere af den forannævnte Plan om at bygge Molerne først, bøjet sig.

For Udvalget har fra anden Side været nævnt forskellige andre Løsninger af det foreliggende Spørgsmaal, uden at Udvalget dog har ment at kunne gaa ind for disse Forslag.«

Et *Flertal* (Socialdemokratiet, Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre) udtaler, at det er af den Opfattelse, at det foreliggende Forslag, naar alt er taget i Betragtning, vil være *en god og forsvarlig Løsning* af dette vanskelige og komplicerede Spørgsmaal.

»Man skal herved særlig fremhæve, at Forslaget er det eneste mulige, saafremt man vil bevare Thyborøn By og Thyborøn Havn, saaledes at Havnen fremdeles kan tjene Fiskeriet og fungere som Nødhavn, at Forslaget opretholder den frie Sejlads mod Vest ind og ud af Limfjorden, hvilket er af allerstørste Betydning for de vestlige Limfjordsbyer, at Forslaget muliggør Opretholdelse af Saltholdigheden i Limfjorden, hvorved Fjordfiskeriet og Østersfiskeriet fortsat kan drives, samt at Forslaget vil bevirke, at Oversvømmelser af de lave Arealer langs Limfjorden fremtidig vil blive væsentlig sjældnere og af mindre Omfang.

Flertallet er endvidere af den Anskuelse, at Lovforslagets Gennemførelse vil kunne sikre Tangerne, stabilisere Forholdene ved Thyborøn og blive af betydelig Værdi for Erhvervslivet i Nordvestjylland, og at denne Sag, der i mange Aar har sat Sindene i Bevægelse og affødt stærke Diskussioner, nu bør finde sin Løsning, hvilket ogsaa er et almindeligt Ønske blandt største Delen af den Befolkning, der er interesseret i Spørgsmaalet.«

De *konservative* Udvalgsmedlemmer har dog kun med megen Betænkelse kunnet tiltræde Lovforslaget i den foreliggende Form. De havde ønsket, at man i første Omgang indskrænkede sig til at bygge Molerne, og at større Klarhed over de øjeblikkelige og fremtidige Forhold var blevet tilvejebragt gennem fornødne *Pejlinger* og *Bundundersøgelser* før Gennemførelsen.

»Naar Mindretallet trods sine Betænkelse agter at stemme for Forslaget, henviser det til, at dette Forslags Gennemførelse efter Udtalelser fra Ministeren er den eneste Mulighed for at faa Sagen løst nu, og at en Udsættelse indebærer en vis Fare for Oversvømmelse af *Landbrugsarealerne* i Limfjorden — selv om man ikke vil overdrive Betydningen af et

Sluseanlægs Indvirkning —, ligesom man ikke kan se bort fra den store Betydning, Opretholdelsen af en *Nødhavn* ved Thyborøn har.

Mindretallet henleder Opmærksomheden paa de Problemer, der vil foreligge, naar Forslaget er gennemført, og peger særlig paa, at *Thyborøns* Udvikling inden for Sikringsdigerne vil være begrænset, og paa Nødvendigheden af, at Spørgsmaalet dels om *Højdernes* Vedligeholdelse og eventuelle Udbygning, dels om Fuldførelsen af *Hanstholm* Fiskerihavn hurtigt maa bringes til en Afgørelse.«

De *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer kunde ikke anbefale Lovforslagets Frømme paa nuværende Tidspunkt.

»Efter Mindretallets Opfattelse maa Spørgsmaalene om Limfjordstangernes Sikring under Hensyntagen til alle Erhvervsomraader i og ved Limfjorden samt om Opretholdelse eller Tilvejebringelse af en Vestkysthavn mellem Esbjerg og Hirtshals ses under Helhedens Synsvinkel. Løsningen maa være en Helhedsløsning, hvis Facit ikke paa Forhaand kan være stedbestemt. Derfor bør der samtidig tages Stilling til og træffes Afgørelse af Spørgsmaalene om Bygning af *Hanstholm Havn* og/eller Bevarelse eller Nedlæggelse af *Thyborøn Havn*. Mindretallet anser det for uheldigt, at Kommissoriet for *Thyborøn Kommissionen* af 1937 udtrykkeligt begrænsede Kommissionens Opgave til at undersøge »Spørgsmaalet om Iværksættelse af Foranstaltninger til Sikring af Limfjordstangerne og *Thyborøn Havn* og Kanal«. Dette synes bl. a. at have haft til Følge, at Kommissionen ikke har foretaget Undersøgelser af, hvorvidt en eventuel Kanal mellem *Limfjorden* og *Vesterhavet* med større Sikkerhed og under gunstigere Forhold kunde tilvejebringes og opretholdes et andet Sted end netop ved *Thyborøn By*.

Mindretallet maa anse det for bevist, at en total Lukning af *Limfjorden* mod *Vest* skaber den største Sikkerhed for *Tangerne* og dermed for hele *Limfjordsbækkenet*. Den vil være til umaadelig Gavn for *Landbruget* og kan ikke forventes at ville medføre saa betydelige Gener for de vestlige *Limfjordshavne*, som disse synes at befrygte. Det maa formodes, at efter en Overgangsperiode vil *Limfjordsfiskeriet* ikke blive ringere end hidtil, om end til Dels af en anden Art. Mindretallet vil dog ikke tilraade denne Lukning, medmindre man beslutter sig til forinden at bygge *Hanstholm Havn* i de fornødne Dimensioner som *Fiskeri-*, *Transit-* og *Nødhavn*, og har derfor ønsket Spørgsmaalet om *Hanstholm Havn* inddraget under Udvalgets Arbejde.

Hvis man kommer til det Resultat, at Bygning af *Hanstholm Havn* er umulig eller uhensigtsmæssig, eller at det trods alt er nødvendigt at have direkte og sejlbar Forbindelse mellem

Limfjorden og Vesterhavet, vil Mindretallet understrege den meget stærke Tvivl om Forsvarligheden af at opretholde Gennembrudet ved Thyborøn. Det synes bevist, at netop den Omstændighed, at Løbet ved Thyborøn er blevet holdt kunstigt aabent, har bevirket den ekstraordinære og voldsomme Tilbagerykning af Tangerne med paafølgende akut Fare for alvorligt Gennembrud eller et Sammenbrud af hele Kystsikringen, og man kan ikke se bort fra den tekniske Sagskundskabs Tvivl om Forsvarligheden af det i Lovforslaget foreslaaede Projekt.

Det er en Kendsgerning, at der i fem Aar ikke har været foretaget Dybdepejlinger ud for Thyborøn, saaledes at man ganske savner Grundlag for en Bedømmelse af, hvorvidt det i 1942 udarbejdede Projekt ogsaa nu er forsvarligt eller blot gennemførligt, og alene af den Grund burde Lovforslagets Gennemførelse udsættes, indtil saadanne supplerende Undersøgelser er foretaget. Skønt man ved, at Bundforholdene ved Thyborøn er de daarligst tænkelige, medens man har Grund til at antage, at Bundforholdene ved »Materialvandringsnulpunktet« ud for Agger er særdeles gode, har man ikke foretaget nogen Undersøgelse af Bundforholdene ved Agger eller foretaget Beregninger over Bygning af Havmoler, Havn og Sluser paa dette Sted, ligesom man ikke har foretaget Undersøgelse af andre Muligheder. Dette forekommer saa meget mere uheldigt, som det maa erkendes, at der ved Thyborøn overhovedet ikke vil være Plads til en væsentlig større Bebyggelse, end der findes i Dag.

Mindretallet anser det for rimeligt, at man først og fremmest benytter Sommermaanederne til foreløbige Bundundersøgelser ved Agger og i øvrigt til Overvejelser af en samlet Løsning af hele Vestkyst- og Limfjordsspørgsmaalet, og anser det derfor for rigtigst *ikke* at fremme Lovforslaget paa nuværende Tidspunkt.«

Der stillede ingen Ændringsforslag til 2. Behandling.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 106 Stemmer, idet 18 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I Landstinget underkastedes Lovforslaget ligeledes Udvalgsbehandling.

I Betænkningen udtaler et *Flertal* (hele Udvalget med Undtagelse af to af de konservative Udvalgsmedlemmer) at »Spørgsmaalet om Hanstholm Havns Færdiggørelse i høj Grad interesserer samtlige Udvalgsmedlemmer. Men Flertallet er af den Opfattelse, at dette Spørgsmaal ikke bør sammenkædes med Forslaget om Thyborøn, idet man fremhæver, at Forslaget om Thyborøn ikke alene drejer sig om en Fiskerihavn, men tillige om Sikring af Limfjordstangern«, Bevarelse af en Nødhavn

samt Indsejlingen til de vestlige Limfjordsbyer og endelig om Hindring af de store Oversvømmelser langs Limfjordskysterne.

Et *Mindretal* (Foss og M. C. Korsgaard) finder, at »de erhvervsmæssige Fordele, som det foreliggende Forslag tænkes at skulde give, ikke staar i noget rimeligt Forhold til den anslaaede Udgift, hvortil yderligere kommer den tekniske Usikkerhed, som i det hele taget er forbundet med Bygning af Moler og Sluser, idet Havdybdens Indrykning, efter det Kendskab man har, betyder, at Moler, By og Havn kun kan forventes at holde et vist Antal Aar.

Mindretallet finder endvidere, at Hanstholm Havn i Henhold til gældende Lov hurtigst muligt bør bygges færdig, hvorved Nødvendigheden af en Fiskerihavn ved Thyborøn vil være væsentlig formindsket. Mindretallet kan derfor — alle Forhold taget i Betragtning — ikke medvirke til Lovforslagets Genemførelse paa nuværende Tidspunkt.

Der blev i øvrigt under Udvalgsbehandlingen i Landstinget fremskaffet en Del Materiale, som yderligere bidrog til Sagens Oplysning. Dette Materiale er trykt som Bilag til Betænkningen.

Ved 2. Behandling udtalte *Nielsen-Man*, at han havde en Række Betæneligheder over for Lovforslaget og det Projekt, det byggede paa. Efter hans Opfattelse vilde en fuldstændig Lukning af Kanalen være en baade bedre og billigere Løsning af Spørgsmaalet end den foreslaede. Han erkendte imidlertid, at der ikke paa Rigsdagen kunde skabes et Flertal herfor, og kunde under de foreliggende Omstændigheder stemme for Lovforslaget, da en Afgørelse maatte træffes.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 38 Stemmer, men 11 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

140. Lov om civile, offentlige Lufthavne. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 4741. — C. Sp. 2031 og 2085].

Fremsat i *Folketinget* ¹²/₄ (F. Sp. 4418). 1. Beh. ²⁹/₄ (F. Sp. 4664). Partiernes Ordførere: Bollerup Madsen, Jensen-Broby, Ole Bjørn Kraft, Robert Mikkelsen, Rasmussen (Gylling) og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen-Broby [Formand], N. Chr. Christensen, Arnth Jensen, Laurits Pedersen, Rasmussen [Gylling], Bollerup Madsen, Alsing Andersen, Axel Berg, Bomholt, Holger Larsen [Vejle A.], Ole Bjørn Kraft [Sekretær], Boeck-Hansen, Stæhr Johansen, Chr. A. Christiansen og Lynnerup Nielsen). Be-

tænkning (B. Sp. 1233 og 1335) afgivet $2^9/5$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $12/8$ (F. Sp. 6022). 3. Beh. $21/6$ (F. Sp. 6340). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1639). Partiernes Ordførere: Th. Jensen, Stegger Nielsen, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. 2. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1663). 3. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1727). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 410).

I Oktober 1942 nedsatte Ministeriet for offentlige Arbejder et *Udvalg*, der fik til Opgave at behandle Spørgsmaalet om Sikring af Indflyvningen til offentlige Lufthavne. Udvalget afgav under 15. Maj 1943 en Betænkning, der var ledsaget af et af Udvalget udarbejdet Udkast til Lov om Sikring af Indflyvningen til offentlige Lufthavne og Landingspladser samt et Udkast til Bestemmelser vedrørende Anlæg af og Sikring af Indflyvningen til Lufthavne og Landingspladser. Efter disse Bestemmelser opdeles de offentlige Flyvepladser i *offentlige Lufthavne af Klasse A*, hvorved forstaas Flyvepladser, som fortrinsvis er bestemt til at kunne betjene regelmæssig international Lufttrafik, *offentlige Lufthavne af Klasse B*, hvorved forstaas Flyvepladser, som fortrinsvis er bestemt til at kunne betjene regelmæssig indenlandsk Lufttrafik, samt *offentlige Landingspladser*, hvorved forstaas Flyvepladser, der agtes anvendt permanent om Dagen under gunstige Sigbarhedsforhold til forretningsmæssig Flyvning, Skoleflyvning, Trafikflyvning og tilfældig Flyvning af forskellig Art.

I den nævnte Betænkning er kun behandlet Spørgsmaalet om, hvilket Krav der ud fra rent *sikkerhedsmæssige Hensyn* maa stilles til offentlige Flyvepladser, medens der ikke er taget Stilling til, i hvilket Omfang der her i Landet maa antages at blive *Behov for Flyvepladser* af de omhandlede Kategorier. Da dette Spørgsmaal med den Udvikling, Flyvningen under Krigen har taget, kunde forudses at ville trænge sig paa, naar den civile Lufttrafik efter Krigens Ophør atter kunde genoptages, nedsatte Ministeriet under 16. Oktober 1943 et *nyt Udvalg*, som med Henblik paa det Opsving, den internationale saavel som den indenlandske Civilflyvning efter Krigens Afslutning kunde forventes at tage, fik overdraget at søge tilvejebragt *en landsomfattende Plan*, udvisende det ønskelige Antal og den hensigtsmæssige Beliggenhed af offentlige Flyvepladser af de ovenanførte 3 Kategorier, samt yderligere fremkomme med Forslag med Hensyn til Statens Deltagelse i Udgifterne ved Anlæg og Drift af disse Flyvepladser.

I den Betænkning, som Flyvepladsudvalget under 10. December 1945 har afgivet, og hvis Synspunkter Ministeriet har kunnet tiltræde, er der gjort Rede for de Oplysninger fra Ud-

landet, som Udvalget har indhentet vedrørende den voldsomme Udvikling, Flyvningen har gennemgaaet under Krigen, og paa Baggrund af disse Oplysninger har Udvalget behandlet Spørgsmaalet om, hvilken Indflydelse denne Udvikling kan antages efter Krigens Afslutning at faa for Trafikflyvningen herhjemme. Udvalget er herved kommet til det Resultat, at Lufthavnen ved *Kastrup*, der ogsaa før Krigen havde en meget betydelig international Lufttrafik, som Lufthavn for Landets Hovedstad og i Kraft af sin geografiske Beliggenhed og sine enestaaende gunstige Indflyvningsforhold vil have de største Betingelser for at blive et betydningsfuldt Knudepunkt i den kommende internationale og interkontinentale Lufttrafik.

Med Hensyn til Behovet af Flyvepladser uden for København har Udvalget ment, at visse internationale Luftruter naturligt maatte komme til at gaa over *Aalborg*, saaledes en Rute Stockholm — Gøteborg — Aalborg, hvilken Rute da ogsaa allerede er etableret, en Rute Norge — Aalborg i Lighed med den, der allerede før Krigen var oprettet imellem Aalborg og Kristianssand, en Rute fra Aalborg til det sydlige og sydvestlige Udland og en Rute fra Aalborg vestpaa til England, ligesom Aalborg formentlig ogsaa vil kunne faa Betydning for Flyvningen til Færøerne og Grønland og som Reserveflyveplads for den paatænkte skandinaviske Rute paa Amerika. Bortset fra Aalborg har Udvalget ikke ment, at der paa andre Byer uden for København for Tiden vil kunne ventes oprettet primære internationale Luftruter, og Udvalget har derfor ment, at der kun ved Aalborg vil være Behov for en Lufthavn af Klasse A.

Hvad angaar Spørgsmaalet om, paa hvilke Byer der vil kunne ventes oprettet faste indenlandske Luftruter, er Udvalget efter herom at have konfereret med Det Danske Luftfartsselskab, der vil komme til at drive disse Ruter, af den Opfattelse, at saadanne Ruter — foruden paa København og Aalborg — vil blive oprettet paa *Aarhus*, *Esbjerg*, *Odense* og *Rønne*. Udvalget mener derfor, at der vil være Behov for Lufthavne af Klasse B ved de nævnte 4 Byer.

Med Hensyn endelig til Behovet for offentlige Landingspladser, det vil sige Pladser, der er bestemt til Turistflyvning, Skoleflyvning, Taksifyvning m. v., har Udvalget ment, at der som Hovedregel kun ved Byer med et Indbyggerantal af mindst 10 000 vil være Behov for saadanne Flyvepladser, men der er dog gjort Undtagelser for enkelte mindre Byer, hvor særlige Forhold gør sig gældende. I Overensstemmelse hermed har Udvalget udarbejdet den af Ministeriet ønskede landsomfattende Plan udvisende den hensigtsmæssige Beliggenhed af offentlige Flyvepladser.

I Kommissoriet for Udvalgets Nedsættelse har Ministeriet ønsket en Udtalelse med Hensyn til, hvorvidt *de af den tyske*

Værnemagt anlagte Flyvepladser vil kunne indgaa som Led i Planen over civile Flyvepladser. Udvalget har i sin Betænkning indgaaende gjort Rede for disse Pladser, men mener, at de store Flyvepladser ved Karup, Tirstrup, Skrydstrup og Vandel paa Grund af deres store Afstand fra vedkommende Byer ikke vil frembyde Interesse som varigt Led i den civile Lufttrafik, hvorimod de muligvis vil kunne finde Anvendelse som *militære Flyvepladser*. Udvalget forudsætter derimod, at Flyvepladserne ved Aalborg og Esbjerg, der under Krigen er udbygget af den tyske Værnemagt, paa ny forbeholdes Civilluftfarten, og at Pladsen ved Beldringe udnyttes som civil Lufthavn for Odense.

Hvad angaar Spørgsmaalet om *Statens Deltagelse i Anlæg og Drift af Flyvepladserne*, har Udvalget indstillet, at Anlægget af offentlige Landingspladser betragtes som et rent lokalt Anliggende, hvor i ganske overvejende Grad kun vedkommende By selv er interesseret, hvorfor Anlægget og Driften bør bekostes af Byen alene. For saa vidt angaar *Lufthavne*, er Udvalget derimod af den Opfattelse, at disse, naar Lufttrafikken fuldt ud kommer i Gang, vil vise sig af Betydning for Landets Trafiknet i dets Helhed, idet de i lufttrafikmæssig Henseende vil blive Ind- og Udskibningssteder for de Landsdele, som de hver for sig er tænkt at skulle betjene. Udvalget mener derfor, at Staten bør overtage Anlægget og Driften af disse Havne, dog saaledes at der af vedkommende Kommune som dens Tilskud til Anlægget præsteres det til Havnen fornødne Areal, ligesom Kommunen maa bekoste Sikringen af Indflyvningen til Havnen ved gennem Servitutter at paalægge Højdebegrænsninger paa de Havnen omgivende Arealer. En Undtagelse er alene gjort for Rønnes Vedkommende, idet Udvalget har foreslaaet, at Tilskuddet her indskrænkes til, at den eksisterende Flyveplads med Tilbehør vederlagsfrit overdrages Staten, som derefter bekoster den udvidet og Indflyvningen sikret. For samtlige Lufthavnes Vedkommende er det derhos Udvalgets Forslag, at saadanne Udvidelser, som efter at Havnen har faaet sin Minimumsstørrelse som Lufthavn af Klasse A, maatte vise sig nødvendige, bekostes af Staten.

Til Gennemførelse af den foreslaaede Ordning fremsatte Ministeren for offentlige Arbejder for Rigsdagen et Lovforslag, der vedtoges enstemmigt i begge Ting med et Par af Ministeren selv foreslaaede Ændringer, hvorefter ikke blot Københavns Kommune, men ogsaa de to andre Hovedstadskommuner skulde yde Tilskud til Udvidelsen af Kastrop Lufthavn.

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til paa Statskassens Regning

- a) at anlægge en offentlig Lufthavn ved *Aarhus* med Henblik paa regelmæssig indenlandsk Lufttrafik (Lufthavn af Klasse B),
- b) at overtage de *Aalborg* og *Esbjerg* Kommuner tilhørende Flyvepladser ved disse Byer samt den et Aktieselskab tilhørende Flyveplads ved *Rønne*,
- c) at foretage de Foranstaltninger, som er nødvendige for at udbygge og indrette Flyvepladsen ved *Aalborg* (*Aalborg Vest*) som offentlig Lufthavn med Henblik paa regelmæssig, international Lufttrafik (Lufthavn af Klasse A) og Flyvepladserne ved *Esbjerg* og *Rønne* samt den ved *Odense* (*Beldringe*) tilvejebragte Flyveplads som offentlige Lufthavne af Klasse B,
- d) at overtage Driften af de fornævnte offentlige Lufthavne.

§ 2. Til Statens Anlæg af Lufthavnene ved *Aalborg*, *Aarhus*, *Esbjerg* og *Odense* skal der af de paagældende Købstadkommuner ydes et *Tilskud* svarende til Udgifterne — herunder eventuelle Ekspropriationsudgifter — ved Erhvervelsen af det til Lufthavnen med tilhørende Vejanlæg fornødne Areal samt ved Paalæg af Indflyvningssservitutter paa de Havnen omgivende Arealer.

Til Statens Udvidelse af *Rønne* Flyveplads vil der fra lokal Side være at yde et Tilskud, bestaaende deri, at den eksisterende Flyveplads med Bygninger og Tilbehør af enhver Art vederlagsfrit overlades til Staten.

For *Aalborgs* og *Esbjergs* Vedkommende fradrages der i de fornævnte Tilskud de af disse Kommuner inden Krigen afholdte Udgifter ved Tilvejebringelse af Arealer og Anlæg m. v. i det Omfang, hvori saadanne nu overtages af Staten.

For saa vidt og i det Omfang *Arealerhvervelse eller Paalæg af Indflyvningssservitutter* sker ved *Ekspropriation*, lægges vedkommende Kommissions Afgørelse af Erstatningsspørgsmaalet til Grund ved Beregningen af det Tilskud, som fra lokal Side skal ydes til de paagældende Lufthavnes Etablering.

Saafernt *Arealerhvervelse* og *Paalæg af Indflyvningssservitutter ikke sker ved Ekspropriation*, men derved, at faste Ejendomme, der er overgaaet i Statens Eje som Følge af de tyske Besættelsesmyndigheders Benyttelse (Skødeklausejendomme), helt eller delvis inddrages under Lufthavnen

eller paalægges Indflyvningsservitutter, sker Fastsættelsen af den Værdi, hvortil Arealer og Servitutpaalæg skal sættes ved Opgørelse af Kommunens Tilskud, i Mangel af mindelig Overenskomst med bindende Virkning af en Kommission, bestaaende af en af Kongen udnævnt Formand, der skal opfylde Betingelserne for at beskikkes til Landsdommer, samt 2 af Ministeren for offentlige Arbejder og 2 af vedkommende Amtsraad valgte Medlemmer.

Der tillægges den i Henhold til foranstaaende Stykke nedsatte Kommissions Formand og Medlemmer Vederlag, hvis Størrelse fastsættes af Ministeren for offentlige Arbejder.

Formanden antager den fornødne Medhjælp.

§ 3. For Aalborg Kommunes Vedkommende kan det i § 2 omhandlede Tilskud ikke overstige de anslaaede Udgifter til Arealerhvervelse og Servitutbelægning ved Udbygning af den paagældende Flyveplads til en Lufthavn af Klasse A af Minimumsstørrelse.

Saafernt der senere bliver Tale om Udvidelse af Aarhus, Esbjerg og Odense Lufthavne, betaler de paagældende Købstadkommuner Udgifterne til yderligere Arealerhvervelse til en Lufthavn af Klasse A af Minimumsstørrelse og bekoster Sikringen af Indflyvningen til en saadan Havn, medens Udvidelser af disse Lufthavne ud over Minimumsstørrelsen saavel som Udvidelse af Aalborg og Rønne Lufthavne bekostes fuldt ud af Staten.

§ 4. København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner betaler som Tilskud til de forestaaende Udvidelser af Københavns Lufthavn ved Kastrup et Beløb, svarende til hvad Arealerhvervelse og Sikring efter nugældende Regler af Indflyvningen til en Lufthavn af Klasse A af Minimumsstørrelse ved Kastrup vilde have kostet ved Lufthavnens Anlæg. Af det nævnte Tilskud betaler Københavns Kommune $\frac{4}{5}$ og Frederiksberg og Gentofte Kommuner hver $\frac{1}{10}$.

Saafernt der ikke mellem Ministeriet for offentlige Arbejder og de paagældende Kommuner kan opnaas Enighed om Størrelsen af det i Stk. 1 omhandlede Beløb, fastsættes dette med bindende Virkning af den i § 2, Stk. 5, nævnte Kommission.

§ 5. De til Gennemførelsen af fornævnte Foranstaltninger fornødne Beløb bevilges paa de aarlige Finanslove.

Lovforslaget underkastedes i *Folketinget* Udvalgsbehandling. Ministeren stillede her de nævnte Ændringsforslag vedrørende Frederiksberg og Gentofte Kommunes Deltagelse i Ydelsen af et Tilskud til Udvidelsen af Kastrup Lufthavn sammen med Københavns Kommune, hvilke Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning ved 2. Behandling.

Til 2. Behandling stilledes tillige af *Søren Olesen* (D. R.) et Ændringsforslag, hvorefter Lovforslaget skulde forøges med en ny § 6 af følgende Indhold: »Grundværdistigning omkring Lufthavnene vil være at inddrage af Staten ved særlig Lov«.

Sidstnævnte Ændringsforslag mødte ikke Tilslutning fra de øvrige Partiers Side og blev derfor forkastet med 100 Stemmer mod 3. Dels gjorde flere Ordførere saavel som Ministeren gældende, at der som Følge af Servitutbelægningen næppe vilde opstaa nogen større Grundværdistigning ved Lufthavnene, dels blev der taget Afstand fra en saadan Særbestemmelse om Grundstigningskyld.

Mellem 2. og 3. Behandling havde Folketingsudvalget et Samraad med Ministeren for offentlige Arbejder og Forsvarsministeren angaaende *Militærets Benyttelse af nogle af Lufthavnene*, nemlig Aalborg og Beldringe Flyvepladser. Der var i Udvalget Enighed om, at det ud fra militære Hensyn maa anses for ønskeligt under den civile Ledelse af de nævnte Lufthavne at give den militære Flyveledelse Adgang til at benytte baade Aalborg og Beldringe Flyvepladser. Med Henblik herpaa vil det være paakrævet at bevare visse Strækninger ud over de Omraader, der er nødvendige af Hensyn til den civile Luftfart, for saaledes at skaffe Mulighed for, at de fornødne militære Foranstaltninger i paakommende Tilfælde kan træffes. Hvordan Spørgsmaalet kommer til at ligge, naar Forsvarskommissionen til sin Tid har endt sit Arbejde og fastlagt Rammerne, maa man til den Tid tage Stilling til.

141. Lov om Sikring af Indflyvning til offentlige Lufthavne og Landingspladser. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 4705. — C. Sp. 2035 og 2087].

FremSAT i *Folketinget* $12/4$ (F. Sp. 4425). 1. Beh. $29/4$ (F. Sp. 4665). Partiernes Ordførere: Bollerup Madsen, Jensen-Broby, Ole Bjørn Kraft, Robert Mikkelsen, Rasmussen (Gylding) og Søren Olesen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om civile, offentlige Lufthavne (se Side 635). Betænkning (B. Sp. 1233 og 1335) afgivet $29/5$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $12/6$ (F. Sp. 6022). 3. Beh. $21/6$ (F. Sp.

6344). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1659, jfr. 1639). Partiernes Ordførere: Th. Jensen, Stegger Nielsen, Jørgen Jørgensen og Gudiksen). 2. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1663). 3. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1728). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 411).

Allerede i 1921, da Arealerne til Københavns Lufthavn ved Kastrup eksproprieredes, var man opmærksom paa Nødvendigheden af at sikre sig imod, at der paa de Arealer, som grænsede til Lufthavnen, opførtes Bygninger o. lign., som kunde betyde en Fare for de Luftfartøjer, som skulde starte eller lande paa Lufthavnen, og med Hjemmel i den gamle Luftfartslov paalagdes der derfor ved Ekspropriation de til Havnen grænsende Arealer *Servitutter med Bebyggelse ud over visse nærmere angivne Højder*.

Efterhaanden som Lufthavnen i Aarene op mod sidste Krig udvidedes, blev de servitutbelagte Arealer imidlertid i det væsentlige indlemmet i selve Landingsarealet, og man foretog derfor Undersøgelser og Overvejelser med Henblik paa Spørgsmaalet om Gennemførelsen af en ny og mere moderne Sikring. Under disse Overvejelser blev man klar over, at det ikke var nødvendigt at gøre de Servitutter, som skulde paalægges de omliggende Arealer, lige strenge for alle Steder med en given Afstand fra Havnen. Forholdet var nemlig det, at Sikringen af Indflyvningen specielt var af Betydning for Beflyvning af Havnen i Mørke eller under daarlige Vejrforhold, og man kunde derfor gaa den Vej at udlægge særlige Indflyvningssektorer, som Luftfartøjerne kunde følge under saadanne Forhold. Dette stod ogsaa i Forbindelse med, at man mere og mere kom ind paa gennem Radiosignaler at lede Flyvemaskinernes Fart under Indflyvningen til Lufthavnen under ugunstige Forhold.

Overvejelserne resulterede for Kastrup Lufthavns Vedkommende i, at der anlagdes 4 faste Betonstartbaner, af hvilke de 2 gjordes særlig lange og brede, idet de var bestemt til fortrinsvis at kunne benyttes ved Start eller Landing i Mørke eller under ugunstige Vejrforhold. I Forlængelse af Startbanerne planlagdes *Indflyvningssektorer*, og Sektorerne i Forbindelse med de 2 største Startbaner gaves større Udstrækning end de øvrige for at give særlig gode Indflyvningsforhold under ugunstige Omstændigheder (Taagesektorer).

Desuden bevilgedes de fornødne Midler til ved Ekspropriation med Hjemmel i Luftfartsloven at paalægge de forskellige Ejendomme uden om Lufthavnen *Servitutter* til Sikring af, at der ikke byggedes højere end tilladt efter Indflyvningsplanen.

Ekspropriationen udstraktes dog kun til Arealer, som laa saa nær ved Lufthavnen, at de, naar man tog Hensyn til den Skraalinie, som Fartøjerne forudsættes at følge ved Start eller

Landing, ikke maatte bebygges i større Højder end 25 m; men Luftfartseksperterne baade herhjemme og i Udlandet var enige om Nødvendigheden af at udstrække Reguleringen af Byggehøjderne til ogsaa at omfatte de Ejendomme, som laa saa langt væk fra Lufthavnen, at det var tilladeligt at bebygge dem i større Højder end 25 m, men som dog laa inden for det Omraade, i hvilket Flyvemaskinerne var begyndt at søge ned i lavere Højder med Henblik paa Landing paa Lufthavnen.

I Oktober 1942 nedsatte Ministeriet et Udvalg, som skulde undersøge Spørgsmaalet om, hvorledes man bedst kunde gennemføre en Sikring af Indflyvninger specielt paa disse fjernere beliggende Arealer med Byggehøjder paa over 25 m. Udvalget afgav under 15. Maj 1943 Betænkning. Der gøres heri Rede for Udvalgets Undersøgelser, som har vist, at man i en Række udenlandske Lovgivninger har gennemført Sikringen af Indflyvningen til Dels uden at yde Erstatning, og Udvalget har i Betænkningen paapeget, at der paa en Række andre Omraader efter dansk Ret fastsættes almindelige Indskrænkninger i den private Ejendomsret uden Erstatning, f. Eks. efter Vandforsyningsloven med Hensyn til Retten til at indvinde Grundvand, efter Byggehjælpsloven, Byplansloven og Naturfredningsloven med Hensyn til Lodsejernes Ret til i forskellige Henseender at bebygge eller paa anden Maade udnytte deres Ejendomme og ved Undergrundsløven i Henseende til Lodsejernes Ret til Udnyttelse af geologiske Forekomster under deres Ejendomme. Under Hensyn hertil har Udvalget ment, at det maa være tilladeligt ogsaa at *indskrænke Lodsejernes Raadighedsret over Luftrummet* over deres Ejendomme i det Omfang, som Hensynet til Flyvningens Sikkerhed gør det nødvendigt. *Grænsen for, om der skal ydes Erstatning for Raadighedsindskrænkningen, bør dog naturligvis sættes ved en saadan Højde, at der normalt ikke lægges Lodsejerne Vanskeligheder i Vejen for at udnytte deres Ejendomme ved Bebyggelse i Overensstemmelse med almindelig Byggeskik.*

Det af Ministeren for offentlige Arbejder fremsatte Lovforslag, der vedtoges uændret og enstemmigt af begge Ting, byggede i det væsentlige paa et af Udvalget udarbejdet Ud-kast.

Hvad Loven gaar ud paa, er i Hovedsagen følgende:

I §§ 1 og 2 fastsættes, at Indflyvningen til offentlige Lufthavne og Landingspladser skal sikres overensstemmende med en af Ministeren for offentlige Arbejder godkendt Plan, der angiver Højdebegrænsningen for Arealer, beliggende paa Indflyvningsområdet. Derefter fastslaaes det i §§ 3—5, at Højdeservitutterne kun behøver at paalægges ved Ekspro-

priation, naar de fastsætter mindre Højde end 25 m, medens de for større Højders Vedkommende kan paalægges umiddelbart i Medfør af Loven. Endvidere bestemmes det i § 7, at der ogsaa uden for Indflyvningsomraadet i fornødent Omfang kan gribes ind over for farlige Luftfartshindringer. Endelig bestemmes det i § 9, at Lovens Regler med de af Forholdets Natur flydende Ændringer ved kgl. Anordning skal kunne bringes til Anvendelse ved militære Flyvepladser.

Hvor Hensynet til Flyvningens Sikkerhed tillader det, vil der af Hensyn til de private Lodsejeres Interesser kunne dispenseres fra Lovens Forskrifter.

Loven indeholder kun de mere principielle Regler om, hvorledes Sikringen skal gennemføres. Spørgsmaalet om, hvor strenge Krav der ved de enkelte Flyvepladser skal stilles til Sikringen af Indflyvningen, fastsættes i Henhold til § 8 ved administrative Regler.

142. Lov om Foranstaltninger til Hindring af forstyrende Udstråling af Radiobølger fra visse elektriske Højfrekvensanlæg. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 2801. — C. Sp. 1249 og 1281].

Fremsat i *Folketinget* ²⁹/₁₁ (F. Sp. 503). 1. Beh. ⁹/₁ (F. Sp. 1580). Partiernes Ordførere: Chr. Christiansen, Damsgaard, Aksel Møller, Rosendahl, Steen og Stærmose. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Damsgaard, Einar Simonsen, Hauch, Krog, Steen, Chr. Christiansen [Formand], Alfred Andersen [Sekretær], Berg, Lars P. Jensen, Th. Poulsen, Boeck-Hansen, Aksel Møller, Stæhr Johansen, Rosendahl og Leth Mouritzen). Betænkning (B. Sp. 1021) afgivet ¹²/₄. (Ordfører: Chr. Christiansen). 2. Beh. ²⁴/₄ (F. Sp. 4568). 3. Beh. ³⁰/₄ (F. Sp. 4685). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ³⁰/₄ (L. Sp. 1137). Partiernes Ordførere: Henry Hansen, H. C. Andersen, Foss og Anna Westergaard. 2. Beh. ²/₅ (L. Sp. 1147). 3. Beh. ⁷/₅ (L. Sp. 1200). *Loven stadfæstet 15. Maj 1946*. (Lov-Tid. Nr. 279).

Loven indeholder følgende Bestemmelser:

§ 1. Ejere og Brugere af Anlæg, der tjener til at frembringe elektriske *Højfrekvensstrømme*, er underkastet følgende Bestemmelser:

- a. De ved denne Lovs Ikrafttræden bestaaende Anlæg samt Nyanlæg og Ændringer ved bestaaende Anlæg skal efter nærmere derom fastsatte Regler *anmeldes* for Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet. Tilsynet med de anmeldte Anlæg varetages i øvrigt for de i denne Lov omhandlede Forhold af det i Medfør af Lov om Foranstaltninger mod Forstyrrelser af Radiomodtagning, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 285 af 23. Juni 1941, nedsatte Udvalg (Udvalget for Radiofoniforstyrrelser).
- b. De af Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet beskikkede Tjenestemænd skal have *Adgang til at undersøge Anlæggene* og de dertil hørende Lokaler.
- c. Ejere og Brugere af ovennævnte Anlæg skal paa Anfordring fra Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet foretage nærmere angivne *Ændringer* af Anlæggenes Frekvenser og Benyttelsestider.

Undtaget herfra er Anlæg, der er saaledes *afskærmet*, at Udstråling af Radiobølger til Omgivelserne er udelukket. Udgifterne ved de i Henhold hertil krævede Foranstaltninger afholdes af Anlæggenes Ejere.

I Tilfælde, hvor de saaledes afholdte Udgifter er af væsentlig Størrelse i Forhold til Anlæggets Værdi, og under Forudsætning af, at Anlægget var taget i Brug inden denne Lovs Ikrafttræden, kan Ministeriet for offentlige Arbejder efter forudgaaende Forhandling paalægge den Institution, i hvis Interesse Foranstaltningerne foretages, at *refundere* Anlæggets Ejer de afholdte Udgifter.

De nærmere Regler fastsættes af Ministeriet for offentlige Arbejder.

§ 2. Ministeriet for offentlige Arbejder kan, naar særlige Forhold gør det nødvendigt, *forbyde Anvendelsen af Anlæg*, der tjener til Frembringelse af elektriske Højfrekvensstrømme, og Ministeren kan træffe de til Gennemførelsen af et saadant Forbud nødvendige Foranstaltninger.

§ 3. Overtrædelse af denne Lov og af de i Henhold til Loven udstedte Reglementer straffes, for saa vidt Forholdet efter sin Beskaffenhed ikke medfører højere Straf, med Statskassen tilfaldende Bøder, hvorhos ulovligt anbragte eller benyttede Apparater kan *konfiskeres*. Overtrædelser behandles

som Politisager. Paataale finder kun Sted efter Begæring fra Ministeriet for offentlige Arbejder.

§ 4. Denne Lov træder i Kraft straks.

Sidste Punktum i § 1, Ltr. a, blev indføjet i Folketinget, hvor man ligeledes i næstsidste Stk. tilføjede Ordene »efter forudgaaende Forhandling« efter »Ministeriet for offentlige Arbejder«.

Radioteknikkens Udvikling har i de senere Aar været præget af en Tendens i Retning af Brug af *stadig kortere Bølger*. Bølgelængder under 10 m (ultrakorte Bølger) har saaledes i de sidste Aar fundet Anvendelse til forskellige Radiotjenester her i Landet (Radioforbindelse med Politiets Patrouillevogne, Landingsbaaker i Lufthavne, Telefonforbindelser over korte Strækninger som f. Eks. til mindre Øer). En betydelig Udvikling maa ventes paa dette Omraade i Fremtiden, saaledes er 1. Eks. Fjernsynet henvist til at benytte ultrakorte Bølger, og der er foretaget Forsøg med Anvendelse af disse Bølgelængder bl. a. til Udsendelse af Radiofoni af særlig god Kvalitet.

De korte og ultrakorte Bølger har ogsaa fundet Anvendelse i Lægekunsten til Diatermibehandlinger. De fleste større Hospitaler og en Del Læger og Klinikker har nu Diatermiapparater, og der kan sikkert ventes en betydelig Udvikling ogsaa paa dette Felt. Højfrekvensgeneratorer har ogsaa fundet Anvendelse paa forskellige Felter inden for Industrien.

Det har ved de i Gang værende Radiotjenester vist sig, at navnlig Diatermiapparaterne giver Anledning til en kraftig Udstraaling af Radiobølger, særlig paa de ultrakorte Bølgelængder. I Udlandet har man gjort den Erfaring, at Fjernsynsudsendelser hyppigt forstyrres i alvorlig Grad af Udstraaling fra Diatermiapparater. Denne Udstraaling fra Diatermiapparater er uheldig, særlig fordi de hervæd forvoldte kraftige Forstyrrelser vanskeliggør Anvendelsen af de ultrakorte Bølger til vigtige Radiotjenester.

Med Kendskab til de nyeste Erfaringer angaaende Udstraalingen af Radiobølger fra Diatermiapparater og under Hensyntagen til den betydelige Udvikling, der i den kommende Tid maa ventes særlig paa de ultrakorte Bølger, har man ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget fundet det urigtigt fortsat at lade Diatermiapparaterne og andre Højfrekvensanlæg være ganske uden for Kontrol med den frembragte Udstraaling af Radiobølger. Man er dog samtidig klar over, at Diatermien er af stor Betydning for Lægekunsten, og at væsentlige Hindringer for Anvendelse af Diatermi vil være til Skade for Samfundet.

Under Hensyn hertil fremsatte Ministeren for offentlige Arbejder i Folketinget Forslaget til den heromhandlede Lov, der

vedtoges enstemmigt i begge Ting med de forannævnte Ændringer, som var foreslaet af Ministeren i det af Folketinget nedsatte Uvalg og tiltraadt af Udvalget.

143. Lov om Ændring af Lov Nr. 169 af 11. Maj 1935 om elektriske Stærkstrømsanlæg. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 3959. — C. Sp. 257 og 1139].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 605). 1. Beh. $2\frac{0}{3}$ (L. Sp. 634). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 692). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 698). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3830). Partiernes Ordførere: Leonhard Hansen, Jørgen Gram, Stæhr Johansen og Rosendahl. 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3927). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3973). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 163).

Loven gaar ud paa at udskyde den Revision af ovennævnte Lov, der skulde have været foretaget i Rigsdagssamlingen 1945—46, til Samlingen 1946—47.

Begrundelsen for Udskydelsen var den, at Loven af 1935 udvidede Rammerne for de offentlige Myndigheders Indflydelse, idet det bestemtes, at disse skulde have et vist Indseende med Elektricitetsforsyningsanlæggenes økonomiske Forhold.

Som Følge af denne Nydannelse paa Stærkstrømslovgivningsomraadet skulde Loven optages til Revision i Rigsdagssamlingen 1939—40. Paa dette Tidspunkt mente man dog ikke at have indhøstet tilstrækkelige Erfaringer med Hensyn til, hvorledes de i Stærkstrømslovens § 2 indeholdte Hovedretningslinier for Elektricitetsraadets Virksomhed ved Varetagelsen af de nye Opgaver af økonomisk Karakter vilde virke med et længere Tidsrum for Øje. Lovens Gyldighed blev derfor ved Lov af 20. Marts 1940 forlænget for en 5-aarig Periode, saa at den skulde forelægges til Revision i Samlingen 1944—45. Ved Lov af 20. Juni 1945 blev Gyldigheden under Hensyn til, at de nødvendige forberedende Arbejder endnu ikke var bragt til Afslutning, yderligere forlænget, saa at Loven skulde forelægges til Revision i Rigsdagssamlingen 1945—46.

Ministeriet for offentlige Arbejder nedsatte paa Foranledning af den af Produktions- og Raastofkommissionen i November 1940 afgivne Betænkning om rationel Kraft- og Varmeforsyning m. v. et *teknisk Udvalg* til Undersøgelse af Spørgsmaalet om en rationel Elektricitets- og Varmeproduktion. Dette Udvalgs Arbejde blev imidlertid paa Grund af Besættelsen for-

sinket, men naar Betænkningen forelaa, agtede *Ministeren for offentlige Arbejder*, efter hvad har oplyste ved Fremsættelsen af Lovforslaget, at nedsætte en Kommission med den Opgave at fremkomme med Forslag til de Ændringer, som maatte anses for ønskelige.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

144. Lov om midlertidigt Tillæg til Lov om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 4011. — C. Sp. 1051 og 1169].

Fremsat i *Folketinget* $22/3$ (F. Sp. 3382). 1. Beh. $25/3$ (F. Sp. 3576). Partiernes Ordførere: Gustav Pedersen, Sønderup, Stæhr Johansen, Aksel Larsen, Rasmussen (Gylling) og Hoff. 2. Beh. $26/3$ (F. Sp. 3636). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 3708). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 841). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 893). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 913). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 162).

Ved Loven opretholdes den ved Lov Nr. 366 af 6. Juli 1940 med Forlængelseslove, senest Lov Nr. 474 af 1. Oktober 1945, tilvejebragte Ordning for Aaret fra 1. April 1946 til *31. Marts 1947*.

Ifølge § 6 i den ordinære Motorafgiftslov, Lovbekendtgørelse Nr. 123 af 23. Marts 1932, skal der svares en nærmere fastsat Vægtafgift, enkelt Vægtafgift, af de Køretøjer, som udelukkende benytter Benzin som Drivkraft. Hvis der benyttes anden Drivkraft end Benzin alene, f. Eks. Benzin blandet med Benzol, Dieselolie, Elektricitet m. v., skal der som Hovedregel betales dobbelt Vægtafgift. Fra denne Hovedregel er der i den ordinære Motorafgiftslov gjort den Undtagelse, at *Vogne, der udelukkende benytter Træ eller Trækul som Drivkraft*, kun skal svare enkelt Vægtafgift. Denne Bestemmelse er indført i sin Tid for at støtte de Forsøg, der blev gjort med at anvende Træ eller Trækul som Drivkraft af Hensyn til at fremme Skovhugsten her i Landet. Hvis ikke-benzindrevne Motorkøretøjer før Krigen skulde have været sidestillet i afgiftsmæssig Henseende med de benzindrevne Køretøjer, skulde der af dem have været erlagt 4- à 5-dobbelt Vægtafgift. De benzindrevne Køretøjer betaler Afgift af deres Brændstof, og Afgiften bliver større, jo mere der køres med Vognen. For de ikke-benzindrevne Køretøjer betales derimod ikke Afgift af Drivkraften. Med den under Krigen og senere forhøjede Benzinafgift skulde de ikke-benzindrevne Køretøjer for i afgiftsmæssig Henseende

at komme paa Linie med de benzindrevne betale endnu mere end 4- à 5-dobbelt Vægtafgift.

Da Brugen af Benzin i det store og hele maatte ophøre ved Krigens Begyndelse, og man nærede Frygt for at skulle komme til at mangle Motorkøretøjer til Foretagelse af livsvigtige Transporter, vedtog man for at opmuntre de motorkørende til at ofre 5000—6000 Kr. paa et Gasanlæg et midlertidigt Tillæg til Motorafgiftsloven, ifølge hvilket Tillæg der kun skal betales enkelt Vægtafgift af *alle ikke-benzindrevne Vogne*. Denne Ordning er siden opretholdt og forlænges altsaa herved yderligere for et Aar. Men *Ministeren for offentlige Arbejder* gav ved Lovforslagets Fremsættelse Tilsagn om, at hele Spørgsmaalet om Afgiften af Motorkøretøjer vilde blive overvejet i en *Kommision*, som det var Ministerens Hensigt at nedsætte.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

145. Lov om Tillæg til Lov af 19. Februar 1932 om Efterforskning og Indvinding af Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund med Tillæg af 31. Januar 1936, 13. April 1938, 29. Juni 1940 og 29. Juni 1945. (Minister for offentlige Arbejder *Elgaard*). [A. Sp. 3951. — C. Sp. 1245, 1951 og 2085].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 603). 1. Beh. $2\frac{0}{3}$ (L. Sp. 634). Partiernes Ordførere: Wiinblad, Bjerg, Foss og P. N. Petersen (Røjle). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Wiinblad, Fledelius, Fornæs, Chr. J. Hansen, Henry Hansen, Alfred Kristensen, Aage Petersen, Bjerg [Formand], Fuglsang, Nielsen-Man, Lannung, P. N. Petersen [Røjle], Foss [Sekretær], M. C. Korsgaard og Krarup). Betænkning (B. Sp. 1017) afgivet $1\frac{2}{4}$. (Ordfører: Bjerg). 2. Beh. $2\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1124). 3. Beh. $2\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1134). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $3\frac{0}{4}$ (F. Sp. 4688). Partiernes Ordførere: Busch-Jensen, Einar Simonsen, Boeck-Hansen, Aksel Larsen, Steen, Hoff og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einar Simonsen, From, Hauch [Sekretær], Holm, Steen, Busch-Jensen, Chr. Christiansen, Fr. Dalgaard, Hækkerup, Lars M. Olsen, Boeck-Hansen [Formand], Christmas Møller, Tesdorpf, Aksel Larsen og Robert Mikkelsen). Betænkning (B. Sp. 1219) afgivet $2\frac{8}{5}$. (Ordfører: Boeck-Hansen). 2. Beh. $1\frac{1}{6}$ (F. Sp. 5968). 3. Beh. $1\frac{3}{6}$ (F. Sp. 6078). *Tilbagesendt til Lands-*

tinget. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2069) afgivet $1\frac{9}{16}$. Eneste Beh. $2\frac{7}{16}$ (L. Sp. 1663). *Loven stadfæstet 28. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 352).

Loven forlænger ovennævnte Lov endnu et Aar indtil 1. Juli 1947. Denne, der oprindeligt kun gjaldt til den 1. Juli 1940, er senest ved Lov af 29. Juni 1945 blevet forlænget med 1 Aar til den 1. Juli 1946. Forlængelsen blev ifølge Bemærkningerne til Forslaget til nærværende Lov foretaget, fordi det efter de indhøstede Erfaringer fandtes *paakrævet at underkaste Loven en grundig Revision*. Til dette Formaal er der af Ministeriet nedsat *et sagkyndigt Udvalg*, som har til Opgave at udarbejde et Udkast til Lovforslag paa Grundlag af nyere fremmed Lovgivning og indvundne Erfaringer. Da der imidlertid i den seneste Tid er opstaaet mange Problemer som Følge af de opnaaede videnskabelige Forskningsresultater, navnlig for saa vidt angaar Atomenergien og de Raastoffer, som kan paaregnes at være af Betydning ved dens Udnyttelse, har det sagkyndige Udvalg ikke kunnet afslutte sit Arbejde saa tidligt, at en ny Lov kunde være vedtaget inden 1. Juli 1946, bl. a. fordi der endnu savnedes tilstrækkelige Oplysninger om de Raastoffer, der har Betydning for Atomenergien.

Under Sagens Behandling i Folketinget enedes man om at foretage en Ændring i den gældende Undergrundslov, hvorefter det i Lovens § 2, Stk. 1, omhandlede Rigsdagsudvalg fremtidig skal sammensættes saaledes, at hvert af de i Folketingets Finansudvalg repræsenterede Partier vælger et Medlem. Udvalget vil herved indtil videre faa 5 Medlemmer i Stedet for de hidtidige 4 Medlemmer, der var valgt i Henhold til Grundlovens § 45.

Efter at Lovforslaget havde været til 1. Behandling i *Landstinget*, henvistes det til et Udvalg, der i sin Betænkning udtaler: »Ministeren har i Udvalget oplyst, at der ved Overenskomst af 17. Februar 1940 med det Selskab, der ejer Aktierne i Danish Prospecting Co., er tilsikret den danske Stat Forkøbsret til de Aktier, der agtes afhændet til andre end den tidligere Ejer af Aktierne eller amerikanske Olieselskaber, saafremt Antallet af solgte Aktier derved vilde blive bragt op til 50 pCt. eller mere af Aktiekapitalen.

Yderligere har Ministeren oplyst, at det til Revision af Undergrundsloven nedsatte Udvalg har sin Opmærksomhed

henvendt paa Muligheden af at tilvejebringe en Ordning af Undergrundssagen, der i saa vid Udstrækning som muligt tager Hensyn til det danske Samfunds Interesser».

Ved 2. Behandling gav *Foss* (K. F.) Udtryk for, at det efter hans Partis Opfattelse var i det danske Samfunds Interesse, at vi selv overtager alle Rettigheder til Danmarks Undergrund, saa snart dette er muligt, selvfølgelig med fuld Respekt for alle indgaaede Overenskomster.

Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt og uændret ved 3. Behandling.

I *Folketinget* underkastedes Lovforslaget ligeledes Udvalgsbehandling, og man enedes her om den ovenfor nævnte Tilføjelse til Lovforslaget. I Udvalgets enstemmigt afgivne Betænkning oplyses det, at Ministeren for offentlige Arbejder har fremsat Løfte om at etablere et nært Samarbejde mellem Rigsdagens permanente Udvalg og det af Ministeren nedsatte sagkyndige Udvalg.

Ved 2. Behandling fremhævede Udvalgets *Ordfører* (Boeck-Hansen), at Udvalget var meget tilfreds med dette Løfte fra Ministeren, idet alle Medlemmer inden for Udvalget har været enige om, at der skal og bør gøres alt, hvad man kan, for at denne Sag angaaende Udnyttelsen af Danmarks Undergrund bliver saa grundigt og omhyggeligt behandlet som vel muligt, og skulde der i tidligere Tid være begaaet en Fejl, vil man søge at rette den, hvis det paa nogen Maade kan lade sig gøre, ved Forhandling mellem Ejerne af Undergrunden, altsaa Staten, og Koncessionshaverne.

Som *Ordfører* for Kommunisterne gav *Aksel Larsen* Forslaget sin Tilslutning, idet han under Udvalgsbehandlingen var blevet klar over, at der under de foreliggende Omstændigheder ikke kunde gøres noget andet og bedre end at forlænge Loven. »Det er — fortsatte han — »nødvendigt, for at Staten ikke skal miste den Eneret paa Raastoffer i Danmarks Undergrund, som vi mener Staten som Samfundets Repræsentant bør have, og der er intet, der taler imod det, fordi man, selv om man ikke forlængede Loven, ikke derved vilde have løst Spørgsmaalet om den Koncession, der er givet til et udenlandsk Selskab paa Raastoffer i Danmarks Undergrund. Dette er et Spørgsmaal, der maa klares paa anden Vis og uanset Forlængelsen af Undergrundsloven.

Paa den anden Side ønsker jeg at benytte Lejligheden til at sige, at efter vor Mening er det højst uheldigt, ja, jeg kan sige ulykkeligt, at Staten paa den Maade, som sket er, og paa de Betingelser, der er fastsat i Koncessionen, har bortforpagtet Retten til at udvinde og udnytte Raastoffer i Danmarks Undergrund til et udenlandsk Selskab. Danmark vilde udmærket vel, hvad tidligere er blevet belyst her i Tinget, have været

i Stand til at foretage den fornødne Efterforskning og organisere den fornødne Udvinding af de Raastoffer, der maatte findes.

I øvrigt forekommer det mig, at de Betingelser, paa hvilke man har givet Eneret til dette udenlandske Selskab, er økonomisk set fabelagtig fordelagtige for det udenlandske Selskab og tilsvarende ufordelagtige for den danske Stat. Saa vidt jeg ved, har man i ingen andre Lande mod en saa lille Afgiftsprocent givet en saadan Eneret. Jeg mener, at man dels af denne Grund, Koncessionens praktisk økonomiske Indhold, bør have Sagen meget nøje undersøgt, men jeg mener ogsaa, at man maa have det af en anden Grund, nemlig af Hensyn til hele Forhistorien og Udviklingen og de Omstændigheder, hvorunder denne Koncession er givet. Der maa være nogen, der er ansvarlige for, at dette er sket, og Landets Befolkning har et billigt Krav paa, at Sagen bliver klaret.«

Ogsaa fra anden Side blev der givet Udtryk for det ønskelige i, at Staten fik den fulde Raadighedsret over Danmarks Undergrund tilbage.

Efter at Lovforslaget ved 3. Behandling var vedtaget enstemmigt, tilbagesendtes det til Landstinget, som ligeledes vedtog det enstemmigt i den Affattelse, det havde faaet i Folketinget.

146. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Udtagelse af Nævninger; Forhøjelse af Grænsen for Underretssager og Bødeforelæg; Adgang til Sagførerbeskikkelse; Sagførere i offentlige og beneficerede Sager m. v.). (Justitsminister *Elmqvist*). [A. Sp. 4141. — C. Sp. 2289, 2463 og 3159].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 995). 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1010). Partiernes Ordførere: Steincke, Bjerre, Malchau og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Steincke [Formand], C. E. Christiansen, Fledelius, Hans Hansen, Hvid, N. P. Nielsen, Stumph, Bjerre, Jepsen Christensen, Rytter, Lannung [Sekretær], Martin Sørensen [Peterslund], Foss, Lisbet Hindsgaul og Malchau). Betænkning (B. Sp. 2633) afgivet $\frac{2}{7}$. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. $\frac{3}{7}$ (L. Sp. 1845). 3. Beh. $\frac{4}{7}$ (L. Sp. 1901). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{6}{7}$ (F. Sp. 6841). Partiernes Ordførere: Busch-Jensen, Lorentzen, Hjermand, Robert Mikkelsen og Bertel Dahlgaard. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lorentzen [Formand], Harald Nielsen, Jørgen Gram, Foged, Bertel Dahlgaard,

Busch-Jensen, Fr. Dalgaard, Hækkerup, Frode Jakobsen, Frede Nielsen, Hjermand, Erna Sørensen [Sekretær], Kristen Amby, Robert Mikkelsen og Svend Nielsen). Betænkning (B. Sp. 2829) afgivet $\frac{8}{7}$. (Ordfører: Lorentzen). 2. Beh. $\frac{10}{7}$ (F. Sp. 7084). 3. Beh. $\frac{10}{7}$ (F. Sp. 7093). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2857) afgivet $\frac{10}{7}$. Eneste Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2109). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 396).

Ved Loven foretages der forskellige mindre Ændringer i Retsplejeloven, hvorom der i de sidste Aar har været rettet Henvendelse til Justitsministeriet. Hvad Loven gaar ud paa er følgende:

1. Gennemførelse af *en enklere Fremgangsmaade ved Udtagelse af Nævninger* for det enkelte Ting.

Ifølge Retsplejelovens § 83 afholder Landsretten forud for hvert Nævningeting et offentligt Retsmøde, hvorom Bekendtgørelse sker i Statstidende og ved Opslag paa Tingstedet med Opfordring til de paa Nævningelisten opførte Personer, som mener at have Krav paa Fritagelse for Nævningehvervet om at indgive Begæring herom til Retsformanden. I Retsmødet afgør Retten først de mulig fremkomne Spørgsmaal om Fritagelser eller om Udslettelse af Nævningelisten og udtager derefter Nævningerne til det forestaaende Ting, jfr. §§ 84 og 85.

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret har imidlertid oplyst, at denne Opfordring til paa Forhaand at fremkomme med Begæring om Fritagelse for Nævningehvervet er ganske uden praktisk Betydning. Først naar Tilsigelser er udsendt til de udtagne Nævninger, fremkommer der fra disse Begæringer om Fritagelse, som Retten derefter prøver. Det i § 83 omhandlede Retsmøde skal derfor nu bortfalde, og Udtagelse af Nævninger for det enkelte Ting kommer fremtidig til at ske efter tilsvarende Regler som Udtagelse af Domsmænd for de enkelte Sager.

2. Indførelse af klarere Bestemmelser angaaende *forhenværende Tjenestemænds* (f. Eks. Dommeres eller Politimestres) *Adgang til at opnaa Sagførerbeskikkelse* i Henhold til Retsplejelovens §§ 121 og 122.

§ 121, Stk. 3, har hidtil haft følgende Affattelse: »Det er i alle Tilfælde en Betingelse, at den paagældende ikke mod

eget Ønske er fjernet fra Tjenestemandstilling paa en saadan Maade, at den almindelige Pensionsret er gaaet tabt eller indskrænket«. Dette ændres nu til: »Den, der mod eget Ønske er fjernet fra en af de i foregaaende Stykke nævnte Tjenestemandstillinger paa en saadan Maade, at den almindelige Pensionsret er gaaet tabt eller indskrænket, kan ikke medregne den paagældende Tjenestemandsvirksomhed som Grundlag for Meddelelse af Beskikkelse som Landsrets-sagfører.«

Ifølge en Tilføjelse til § 122, Stk. 1, skal det samme gælde ved Meddelelse af Beskikkelse som Underretssagfører.

Som Begrundelse for disse Ændringer anføres i Bemærkningerne til det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag, at det efter Justitsministeriets Opfattelse vil være »urimeligt ubetinget at udelukke en tidligere Tjenestemand fra at opnaa Sagførerbeskikkelse, dersom han er blevet afskediget for et Forhold, som vel gør ham uskikket til at beklæde en Tjenestemandstilling, men som ikke berører hans Retskaffenhed, og som paa ingen Maade behøver at berøre hans Egnethed til at udøve Sagførervirksomhed. Det vil være tilstrækkeligt, at den paagældende udelukkes fra at medregne Tjenestemandsvirksomheden til Udbringelse af den til Meddelelse af Beskikkelse fornødne Virksomhedstid.

Derimod er Justitsministeriet med Sagførerraadet enigt i, at der ikke er Grund til i den heromhandlede Henseende at gøre Forskel paa de forskellige Arter af Sagførerbeskikkelse.«

Som Lovforslaget oprindelig var affattet, indeholdt Stk. 3 i § 121 ud over, hvad der ovenfor er anført, følgende Bestemmelse: »Saafremt den paagældende paa andet Grundlag søger saadan Beskikkelse, skal der forinden indhentes en Erklæring over Andragendet fra Sagførerraadet, jfr. § 146. Denne Bestemmelse, der var indføjet som sidste Punktum, blev udtaget i Folketinget. Til Gengæld foretoges en Ændring i § 146, hvorved det blev fastslaaet — i Overensstemmelse med den hidtidige Praksis —, at ethvert Andragende om Beskikkelse som Landsrets- eller Underretssagfører skal forelægges Sagførerraadet til Erklæring.

3. Indførelse af Forholdsregler over for Sagførere, der har udvist en *nationalt uværdig Optræden*.

Herom bestemmes i to nye Paragraffer:

»§ 145 a. Hvis en Sagfører under den tyske Besættelse ved sin Adfærd i eller uden for sin Sagførervirksomhed har udvist en nationalt uværdig Optræden, kan Sagførerraadet suspendere ham fra Sagførervirksomheden i en vis Tid, dog ikke længere end 5 Aar, eller for bestandig frakende ham Retten til at udføre Sagførervirksomhed.

Sagførerraadet kan ikende Bøde som Tillægsstraf, naar det paagældende Forhold skyldes Vindesyge.

Beslutningen om Anvendelse af disse Straffe vil ved Raadets Foranstaltning være at bekendtgøre i Statstidende og i et eller flere af de paa Stedet mest udbredte Blade.

Bestemmelserne i § 144, 3. og 4. Stk., finder tilsvarende Anvendelse.

§ 145 b. Den af Sagførerraadet i Medfør af § 145 a trufne Beslutning kan af den paagældende Sagfører inden 14 Dage skriftlig indankes for den Landsret, i hvis Kreds han har Kontor.

I Sagens Behandling deltager mindst 5 af Rettens Dommere.

Sagen behandles i Strafferetsplejens Former med de fornødne Lempelser.

Om Anke af den af Landsretten afsagte Dom gælder Reglerne i § 966.«

I Overensstemmelse hermed er der i §§ 119 og 146 indført Ændringer, som tilsigter, at der ikke skal kunne gives Sagførerbeskikkelse til Jurister, som under Besættelsen har udvist en nationalt uværdig Optræden.

Disse Ændringer blev indføjet i Landstinget.

4. Forhøjelse af Grænsen mellem borgerlige Landsrets- og Underretssager.

Denne Grænse, der ved Lov Nr. 325 af 3. Juni 1919 § 10 fastsattes til 800 Kr., forhøjedes ved Lov Nr. 191 af 14. Juli 1927 § 10 til 1000 Kr. Ved Lovens § 11 indføjedes derhos Bestemmelsen i § 234, 2. Stk., om, at Sager, hvis Genstand overstiger 1000, men ikke 2000 Kr., kan anlægges ved Underret i Stedet for ved Landsret, men at Sagsøgte dog, senest paa den første Tægtedag, kan gøre Indsigelse herimod, i hvilket Tilfælde Sagen behandles ved Landsretten.

Grænsen for Underretssager forhøjes nu under Hensyn til Prisniveauets Stigning fra 1000 Kr. til 2000 Kr., idet Bestemmelsen i § 234, Stk. 2, samtidig ændres til at omfatte Sager til et Beløb mellem 2000 Kr. og 3000 Kr.

5. *Adgang til Beskikkelse af Sagførere, der ikke hører til de af Justitsministeriet antagne*, i Sager, hvori der er meddelt *fri Proces*, og i *Straffesager*.

Herom bestemmes i et nyt 3. Punktum til Retsplejelovens § 332, Stk. 2:

»Efter Partens Begæring kan endvidere en Sagfører, der ikke er antaget af Justitsministeren, beskikkes, for saa vidt det findes forsvarligt og han er mødeberettiget for den paa-gældende Ret og er villig til at lade sig beskikke.«

En tilsvarende Tilføjelse er gjort til § 733.

I Landstinget indføjedes Ordene »for saa vidt det findes forsvarligt og han« i Stedet for »for saa vidt han findes egnat.«

6. *Udvidelse af den særlige Adgang til Eksekution*, der ifølge § 478, 1. Stk., Nr. 3, havs paa Grundlag af Pantebreve, udstedt til Banker, Sparekasser og Kreditforeninger, til ogsaa at omfatte *Hypotekforeningspantebreve*.

7. Indførelse af en særlig *Mødepligt i Skifteretten* for de i Boet lodtagne.

Ved Skifte af Dødsboer og navnlig ved Skifte af Fællesboer i Ægtefællers levende Live er det hyppigt forekommet, at den Arving eller den Ægtefælle, som alene har Kendskab til Boets Forhold, modvilligt er udeblevet, og Skifteretten har da ofte været ude af Stand til at fastslaa, hvilke Formueværdier der skulde inddrages under Skiftet, idet de andre Arvinger eller den anden Ægtefælle ikke havde nogen begrundet Formodning herom. Der indføres derfor nu en Bestemmelse om, at Skifteretten, hvis det skønnes nødvendigt, at der afgives Forklaring af en i Boet lodtagen, og den paa-gældende trods lovmæssig Indkaldelse udebliver uden lovligt Forfald, kan fremtvinge hans Møde ved Anvendelsen af de i § 177 for Vidner i borgerlige Sager hjemlede Tvangsmidler. Det samme gælder, naar Tvistigheder, der opstaar under et Bos Behandling ved Testamentseksekutorer, afgøres under en egentlig Retssag.

8. *Forhøjelse af Grænsen for Politimestrenes Bødeforelæg fra 60 Kr. til 300 Kr.*

Grænsen var oprindelig foreslaaet sat op til 200 Kr., men den blev i Landstinget yderligere forhøjet til 300 Kr.

9. *Indføjelset af et nyt Stk. i Retsplejelovens § 997 angaaende Varetægtsfængsel.*

Denne Bestemmelse har følgende Indhold: »Der fastsættes ved kongelig Anordning nærmere Regler for, fra hvilket Tidspunkt efter Dommens Afsigelse Udstaaelsen af Frihedsstraf, Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring regnes for paabegyndt i de Tilfælde, hvor Domfældte efter Domsafsigelsen har været underkastet Varetægtsfængsel.«

Bestemmelsen indføjedes i Landstinget paa Foranledning af Justitsministeren, der begrundede den med, at det under de nuværende Forhold, hvor Benaadningssager har hobet sig op i stor Mængde og først har kunnet behandles efter længere Tids Forløb, vil være rimeligt, at man ikke lader hele den Tid, der hængaar fra Dommens Afsigelse indtil Benaadningsspørgsmaalet er afgjort, men en mindre Del af denne Tid falde uden for Afsoningen.

10. *Aabning af Adgang for Personer, der har bestaaet juridisk Eksamen for ustuderede med 2. Karakter, til at blive Landsretssagførere.*

Bestemmelsen herom har følgende Ordlyd:

»§ 4, 4. Stk., 1. Punktum, i Lov Nr. 209 af 23. Juli 1932, jfr. Lov Nr. 175 af 11. Maj 1935 (jfr. Tilføjelset til Lovbekendtgørelse Nr. 212 af 1. Oktober 1936), affattes saaledes:

Uanset Eksamensbetingelserne i § 121 skal den, der har bestaaet en af de i 1. Stk. nævnte Eksaminer, kunne opnaa Beskikkelse som Landsretssagfører; for saa vidt den paagældende ikke har opnaaet Karakteren »Bekvem« eller »Første Karakter«, er det dog en Betingelse, at han har været i Virksomhed som Sagfører ved Underret i mindst 5 Aar.«

I Forvejen var der ved Lov af 23. Juli 1932 aabnet Adgang for »danske Jurister« med 1. Karakter til at blive Landsretssagførere.

Til Begrundelse af den nye Bestemmelse anføres i Bemærkningerne til Lovforslaget: »Der er nu til Justitsministeriet indgivet Forslag om, at Adgangen til at underkaste sig Lands-

retssagførerprøven aabnes ogsaa for dem, der har bestaaet de nævnte Eksaminer med en ringere Karakter.

Under Hensyn til, at det drejer sig om et begrænset Antal Personer, hvoriblandt der findes flere, som i adskillige Aar har drevet en betydelig Sagførervirksomhed, og til, at Beskikkelse som Landsretssagfører ifølge § 4, 4. Stk., i Loven af 23. Juli 1932, jfr. Lov Nr. 175 af 11. Maj 1935, uden Hensyn til Eksamenskarakter paa Begæring meddeltes dem, der den 31. Marts 1935 var og i mindst 15 Aar havde været Dommerfuldmægtig, maa Justitsministeriet finde det rimeligt, at Forslaget, der er anbefalet af Sagførerraadet, imødekommes.«

Lovforslaget mødte ved 1. Behandling i *Landstinget* stort set Tilslutning fra alle Ordførerne, om end der med Hensyn til Enkeltheder gjorde sig divergerende Opfattelser gældende. Under Debatten blev ogsaa Spørgsmaalet angaaende Sagførernes *Moderet for Højesteret* berørt, idet *Lannung* (R. V.) herom udtalte: »Det forekommer mig en fuldkommen urimelig Ordning, at der ikke kan aflægges Prøve, før en Landsretssagfører har været i Virksomhed som saadan i 8 Aar, altsaa i mange Tilfælde 12—13 Aar efter, at han er startet som Sagførerfuldmægtig. Den gamle Regel om 3 Aars Virksomhed var langt rimeligere, 8 Aar er i hvert Fald en alt for lang Tid, da det for mange, og ikke de ringeste, betyder, at de da er blevet saa optaget af deres Virksomhed og eventuelt er kommet ind i saa meget, at de ikke uden Vanskelighed kan afse Tid m. v. til Gennemførelse af en Prøveprocedure, saaledes som Reglerne for denne nu engang er. Og paa den anden Side involverer Prøven paa et saa sent Tidspunkt ogsaa ganske klart andre uheldige Sider. Denne Regel burde derfor i hvert Fald ændres. Men endnu bedre var det ud fra mit Synspunkt at tage hele dette Spørgsmaal op til en gennemgribende Revision, saa at der gives Sagførere en videregaaende Adgang til at give Møde for Højesteret ikke blot i egne Sager, men i Almindelighed, hvad enten der saa skal være Tale om en egentlig Prøve, eller Spørgsmaalet om Mødeadgangen bør afgøres paa anden Maade.«

Justitsministeren mente ikke, at Spørgsmaalet lod sig løse i denne Omgang, men det havde hans fulde Interesse og vilde blive taget op til Overvejelse i Justitsministeriet.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling stillede Justitsministeren en Række Ændringsforslag, der alle var tiltraadt af Udvalget, og som er omtalt foran. Flere af disse Ændringsforslag var bebudet af Justitsministeren allerede ved Lovforslagets Fremsættelse, medens andre stilledes paa Foranledning af Udvalget.

I Betænkningen oplyses bl. a., at Udvalget vedrørende *Beskikkelsen af Forsvarere i Straffesager*, der behandles ved Lands-

retternes Tingsteder uden for Landsretternes Hovedsæde, fra Justitsministeren havde modtaget Oplysning om, at Justitsministeriet paatænker at indføre en Ordning, hvorefter der i saadanne Sager i Tilfælde, hvor Reglerne i Retsplejelovens § 735, Stk. 2 og 3, ikke kommer til Anvendelse, efter Bestemmelse af Præsidenten for vedkommende Landsret som Forsvarer skal kunne beskikke Sagførere, der er mødeberettigede ved Landsretten, og som er antaget til Udførelse af offentlige Sager ved Undersøgelsesretten eller den Ret, der har behandlet Straffesagen i 1. Instans, eller ved Retten i den Underretskreds, hvor Landsrettens Tingsted er beliggende. Justitsministeriet har i denne Anledning gennem Underretsdommerne indfordret Erklæring fra de i de enkelte Retskredse til Udførelse af offentlige og beneficerede Sager antagne Sagførere, der er mødeberettigede ved Landsretterne, om, hvorvidt de tillige ønsker at antages til Udførelse af offentlige Sager ved vedkommende Landsret, for saa vidt angaar Sager, der behandles ved Tingstedet for den Nævningekreds, hvortil Retskredsen hører. Justitsministeriet har endnu ikke modtaget Svar fra samtlige Retskredse.

Med Hensyn til § 121 var der inden for Udvalget Stemning for, at det i alle Tilfælde skulde være en Betingelse for at faa Sagførerbeskikkelse, at man ikke mod eget Ønske var fjernet fra en Tjenestemandstilling paa en saadan Maade, at den almindelige Pensionsret er gaaet tabt eller indskrænket. Justitsministeren fandt imidlertid, at dette Krav var for strengt, og maatte modsætte sig en Ændring i saa Henseende.

Ved 2. Behandling vedtoges de stillede Ændringsforslag uden Afstemning, hvorefter det saaledes ændrede Lovforslag blev enstemmigt vedtaget ved 3. Behandling.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* blev der ligesom i Landstinget fra flere Sider taget Forbehold over for enkelte af Lovforslagets Bestemmelser, og *Robert Mikkelsen* (D. K.) sluttede sig til Ønsket om, at Spørgsmaalet vedrørende Sagførernes Møderet for Retterne blev taget op. Han fandt tillige de nye Regler angaaende Sagførere, der har vist unational Optræden, utilfredsstillende.

I det Udvalg, som nedsattes til Behandling af Lovforslaget, stillede Justitsministeren paa Foranledning af *Busch-Jensen* (S.) Forslag om de foran omtalte i Folketinget foretagne Ændringer vedrørende § 146, ligesom det efter Henstilling af *Hjerminde* (K. F.) vedtoges at slette en Bestemmelse, hvorefter Loven skulde være traadt i Kraft allerede 1. Juli 1946.

I Betænkningen beklager de *kommunistiske* Medlemmer ikke at have kunnet finde Tilslutning til videregaaende Ændringer i Reglerne om Sagførernes Mødeberettigelse og om Retten til at møde som Forsvarer, men de kan dog efter Om-

stændighederne tiltræde Forslagets Bestemmelser i disse Henseender. Mindretallet maa imidlertid fastholde sin Kritik af Lovforslagets Bestemmelser om Ret for Sagførerraadet til at træffe Disciplinærforholdsregler over for Sagførere, som har vist nationalt uværdig Optræden under Besættelsen. Dette Spørgsmaal bør ikke afgøres af en Kreds af Kolleger for lukkede Døre, men der maa i Stedet skabes en Instans, svarende til den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol, hvor Sager af den paagældende Art kan rejses, ikke blot mod Sagførere, men ogsaa mod andre, der som Læger, Landinspektører m. v. udøver deres Erhverv i Henhold til en offentlig Autorisation, baseret paa særlige Kvalifikationskrav. Mindretallet kan derfor ikke anbefale de i Lovforslagets § 1 foreslaaede nye Paragraffer: §§ 145 a og 145 b.

Ved 2. Behandling stemte Kommunerne imod §§ 145 a og 145 b, medens de i øvrigt stemte for Lovforslagets Paragraffer med de foreslaaede Ændringer.

I den ændrede Affattelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

147. Lov om Ændring i Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Lov om Rettens Pleje vedrørende Behandling af Sager angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed m. v. (Justitsminister *Elmqvist*). [A. Sp. 2807. — C. Sp. 111 og 139].

Fremsat i *Folketinget* ²⁹/₁₁ (F. Sp. 513). 1. Beh. ⁴/₁₂ (F. Sp. 638). Partiernes Ordførere: Busch-Jensen, Lorentzen, Hjermind, Robert Mikkelsen, Bertel Dahlgaard og Paul Holt. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lorentzen [Sekretær], Jørgen Gram, Thisted Knudsen, Harald Nielsen, Bertel Dahlgaard, Busch-Jensen [Formand], Fr. Dalgaard, Hækkerup, Frode Jakobsen, Frede Nielsen, Hjermind, Kristen Amby, Erna Sørensen, Robert Mikkelsen og Mogens Fog). Betænkning (B. Sp. 47) afgivet ¹⁸/₁₂. (Ordfører: Busch-Jensen). 2. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 1490). 3. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 1526). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁹/₁₂ (L. Sp. 315). Partiernes Ordførere: Ingeborg Hansen, Rytter, Malchau og Lannung. 2. Beh. ¹⁹/₁₂ (L. Sp. 332). 3. Beh. ¹⁹/₁₂ (L. Sp. 349). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 599).

I Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 § 5 bestemmes det, at naar der foreligger skellig Grund til at antage, at en Person har

gjort sig skyldig i en af de i Lov Nr. 259 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed omhandlede Forbrydelser, vil han være at fængsle, indtil Sagen er endelig afgjort, og hvis han idømmes Straf, indtil Strafafsoningens Paabegyndelse.

Dette ubetingede Paabud medførte ifølge Bemærkningerne til Forslag til den heromhandlede Lov en alvorlig Forringelse af de Forhold, hvorunder Varetægtsarrestanterne blev anbragt, idet *Fængslerne overfyldtes* i uforsvarlig Grad. Desuden paapeges det, at de Grunde, der laa bag Bestemmelsens Optagelse i Loven, ikke længer gjorde sig gældende med samme Vægt som dengang. Det havde saaledes vist sig, at *Regelen virkede for stift* i Tilfælde, hvor det vilde være rimeligt at løslade, »f. Eks. fordi det er tvivlsomt, om Tilfælde vil blive rejst, eller fordi Hensyn til den sigtedes Alder eller Helbred afgørende taler for Løsladelse, og i øvrigt naar Sagen foreligger tilstrækkeligt oplyst, og der ingen Betæneligheder skønnes at være forbundet med Løsladelsen«.

Det foresloges derfor at aabne *Adgang til Løsladelse*, hvor det under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder findes forsvarligt. Desuden skulde en domfældt kunne være paa fri Fod indtil Afsoningens Paabegyndelse, naar dette i det enkelte Tilfælde fandtes forsvarligt.

Om dette Forslag var Meningerne noget delte i Folketinget, men under Sagens Behandling i et Udvalg enedes samtlige Udvalgsmedlemmer med Undtagelse af de kommunistiske om at tiltræde et af Justitsministeren stillet Ændringsforslag, ved hvis Vedtagelse Lovforslaget og dermed Loven fik følgende Affattelse:

§ 1. § 5 i Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Lov om Rettens Pleje vedrørende Behandling af Sager angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed m. v. affattes saaledes:

Naar der foreligger skellig Grund til at antage, at en Person har gjort sig skyldig i en af de i Lov om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed omhandlede Forbrydelser, vil han være at fængsle, indtil Sagen er endeligt afgjort og Strafafsoningen kan paabegyndes. Løsladelse forinden kan dog finde Sted,

naar der ikke skønnes at være Fængslingsgrund i Medfør af Retsplejelovens § 780, Stk. 1, Nr. 2, Litra a—d, og Fængslingslignens Fortsættelse skønnes at ville medføre en længere Frihedsberøvelse end den, som kan forventes idømt.

§ 2. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft straks.

Til Grund herfor laa ifølge Betænkningen følgende Betragtning: »Den almindelige strafferetlige Regel, jfr. Straffelovens § 86, at der skal gives Kompensation for det lidte Varetægtsfængsel gennem Afkortning i Straffen, har ogsaa hidtil haft Gyldighed paa Straffelovstillægget, men § 5 i Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 vil kunne blive til Hinder for, at der gives fuld Kompensation for Varetægtsfængsel, og Forslaget tilsigter at fjerne denne Hindring.«

De kommunistiske Medlemmer udtaler i Betænkningen, at de i og for sig kunde tiltræde Ændringsforslagets Formulering, men at de efter de for Udvalget forelagte Oplysninger ikke havde anset en Ændring i den gældende Lov af dette Indhold for paakrævet; de vilde dog ikke modsætte sig Forslagets Vedtagelse.

Ved Lovforslagets Fremsættelse oplyste *Justitsministeren*, at der den 24. November 1945 hensad 10 846 politisk fængslede Fanger, deraf i Varetægt 9 579. Ved Siden heraf sad der i øvrigt i Fængslerne til Afsoning af Straf for almindelige borgerlige Forbrydelser og som Varetægtsfanger, sigtede for de samme Forbrydelser, henholdsvis 4 237 og 1 845. I alt hensad saaledes omkring 17 000 Personer i Fængslerne, der langtfra var indrettet til et saa stort Antal Fanger. *Forholdene i Fængslerne* var derfor vanskelige og vilde i endnu højere Grad blive det, naar Kulden satte ind. Hvad der tillige maatte lægges Vægt paa, var, at man ved efterhaanden at løslade nogle af de Fanger, hvis Sager var færdigbehandlet fra Politiets Side, vilde blive i Stand til *hurtigere at fremme de mere alvorlige Sager* paa Bekostning af de mindre graverende. Det var altsaa Tanken at skubbe den afgørende Behandling af de sidstnævnte til Side, men uden derved paa nogen Maade at foregribe det endelige Resultat. »Det er kun en Udskydelse af Tiltalespørgsmaalet, og der kan derfor af Løsladelsen ikke med Rette hos dem, der bliver løsladt, opstaa nogen som Løst Forrentning om, at Tiltale ikke vil finde Sted.« Løsladelse skulde kun finde Sted efter en *individuel Undersøgelse* i hvert enkelt Tilfælde, paa Grundlag af hvilken Anklagemyndighed og Domstol kunde tage Stilling til, hvorvidt Spørgsmaalet om Tiltale uden Skade kunde udskydes. Der var her bl. a. et Hensyn at tage til den sigtedes Alder og Helbredstilstand; men Sagen maatte være tilstrække-

ligt oplyst til, at man var i Stand til at danne sig et Skøn over, hvorvidt Løsladelsen kunde ske uden Betæneligheder.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* gav *Busch-Jensen* (S.) Udtryk for Tvivl om, hvorvidt Sagerne allerede var tilstrækkelig oplyst til, at det vilde være forsvarligt at paalægge Anklagemyndighed og Dommere at skønne over, hvor farlig en sigtet i Virkeligheden er. Efter hans Opfattelse kunde man ikke antage Lovforslaget i den foreliggende Redaktion. De Hensyn, som havde ført til ubetinget at foreskrive Varetægtsarrest, talte stadig for, at en hel Række af sigtede fortsat maatte holdes fængslet. Desuden maatte det i hvert Fald, om man overhovedet gik til en Ændring af Retsplejelovstillæggets § 5, være saaledes, at Reglerne ikke blev lempeligere end efter Retsplejelovens § 780. Heller ikke den Bestemmelse, hvorved der foresloges aabnet Adgang til at lade domfældte være paa fri Fod indtil Strafafsoningens Paabegyndelse, kunde han tiltræde i den foreliggende Form. *Lorentzen* (V.) anbefalede Lovforslaget til hurtig og velvillig Behandling. *Hjeremind* (K. F.) ønskede ikke at tage Stilling til Lovforslaget, før dets Bestemmelser var blevet nærmere belyst i et Udvalg. *Robert Mikkelsen* (D. K.) kunde ikke tilsige nogen velvillig Behandling af Lovforslaget. Hans Parti var villigt til at deltage i en Udvalgsbehandling, men kunde kun gaa med til principielt uvæsentlige Ændringer i den gældende Lov, ikke til »en begyndende Nyorientering til Gunst for Landsforrædere«. *Bertel Dahlgaard* (R. V.) forstod de Synspunkter, der havde ført til Lovforslagets Fremsættelse; man maatte nu i Udvalget se paa de praktiske Spørgsmaal, som det drejede sig om at tage Stilling til. Ogsaa *Paul Holt* (D. S.) fandt det rimeligt at overveje Ændringer i den foreslaaede Retning, dog under Forudsætning af, at de ikke var af principiel Karakter. Som Svar paa, hvad der var fremført, anførte *Justitsministeren* bl. a., at det kun var Tanken at løslade Fanger, som havde gjort sig skyldige i mindre farlige Forbrydelser, og han pointerede, at det havde været hans Hensigt, at der ved Afgørelsen af Spørgsmaal om Løsladelse skulde følges strengere Regler end efter Retsplejelovens § 780.

Efter at Lovforslaget havde været underkastet Udvalgsbehandling, kunde man fra alle Sider godkende dets Indhold efter Vedtagelsen af det stillede Ændringsforslag. Naar Kommunerne alligevel vilde afholde sig fra at stemme, skyldtes det alene, at man fandt Lovforslaget overflødig, fordi dets Bestemmelser ikke gav Udtryk for andet end noget selvfølgeligt. *Robert Mikkelsen* udtalte herom bl. a.: »Selv om det ikke direkte fremgaar af § 5 i Tillægget til Retsplejeloven, at Løsladelser kan ske under de her omtalte Forudsætninger, maa disse Forudsætninger naturligt indfortolkes i Bestemmelsen, og dette

har da ogsaa fundet Sted. Løsladelser er faktisk hidtil sket efter disse Retringslinier, og denne Praksis finder jeg ikke alene forsvarlig, men helt selvfølgelig, og jeg ser intet til Hinder for, at denne naturlige Praksis kunde fortsætte ogsaa her-efter, uden at ny Lovgivning i den Anledning var fornøden.« Desuden frygtede han, at Loven vilde blive brugt ud over sine Forudsætninger, saa at der skete Løsladelser i større Omfang, end Rigsdagen kunde godkende.

Justitsministeren fandt det glædeligt, at man var naaet til et Resultat, selv om det ikke svarede til, hvad han havde ønsket og givet Udtryk for i det af ham fremsatte Lovforslag.

Ved Afstemningen om Ændringsforslaget vedtoges dette enstemmigt med 104 Stemmer; 14 Medlemmer stemte hverken for eller imod. Det saaledes ændrede Lovforslag blev derefter enstemmigt vedtaget med 105 Stemmer; 9 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* anbefaledes Lovforslaget fra alle Sider, idet *Rytter* (V.) dog for sit personlige Vedkommende udtalte, at han kunde have ønsket, man var gaaet en anden Vej. »Jeg vilde helst, at Ministeren helt havde afskaffet Ordningen med de ekstraordinære Domstole i Henhold til Tillægget til Retsplejeloven, og derved vilde ogsaa § 5 være faldet bort. Jeg tror, det kunde være sket uden større Ulemper, da Landets Dommere gennemgaaende alle har haft med disse Sager at gøre. Man vilde navnlig herved have opnaaet, at de fortvivlede Regler om Appel i Forræderisager var blevet ændret. Det har vist sig, at der falder meget uensartede Domme i de forskellige Dele af Landet, og dette har det været vanskeligt at raade Bod paa, da Appelreglerne er saa indviklede. Endvidere er der nu den Ulempe, at en Sag, der skal være principiel, først kommer for Højesteret 5—6 Maaneder efter, at man er begyndt paa disse Sager. Det er selvfølgelig meget uheldigt, at en principiel Højesteretsdom først falder, naar andre Sager allerede er blevet paadømt ved de underordnede Retter. Jeg havde derfor foretrukket, at den ekstraordinære Retsplejelovs Regler om Appel var blevet ændret, medens Ændringen nu kun referer sig til § 5.«

Der tiltrængtes imidlertid en *Revision af Straffelovstillægget*, og det maatte derfor hilses med Glæde, at Justitsministeren havde nedsat en Kommission til at undersøge dette Spørgsmaal. Men yderligere fandt Taleren det paakrævet, at man besluttede sig til i omfattende Grad at *benaaede og give Amnesti*, »saa at vi kan komme ud af det Virvar, vi er i«.

Lovforslaget vedtoges i Landstinget enstemmigt med 46 Stemmer.

148. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed. (Justitsminister *Elmqvist*). [A. Sp. 3175. — C. Sp. 1879, 2217 og 2225].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2200). 1. Beh. $12\frac{1}{2}$ — $13\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2451). Partiernes Ordførere: Busch-Jensen, Lorentzen, Hjermind, Robert Mikkelsen, Bertel Dahlgaard, Paul Holt og Norlev. Henvist til Udvalg paa 17 Medlemmer (Lorentzen [Formand], Jørgen Gram, Thisted Knudsen, Harald Nielsen, Bertel Dahlgaard, Busch-Jensen, Fr. Dalgaard, Hækkerup, Frode Jakobsen, Frede Nielsen, Hjermind [Sekretær], Kristen Amby, Erna Sørensen, Robert Mikkelsen, Martin Nielsen, Paul Holt og Norlev). Betænkning (B. Sp. 1081) afgivet $15\frac{1}{5}$. (Ordfører: Lorentzen). 2. Beh. $21\frac{1}{5}$ — $22\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5290). 3. Beh. $24\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5561). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $27\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1346). Partiernes Ordførere: Steincke, Rytter, Malchau og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Steincke, A. P. Hansen, Ingeborg Hansen, H. P. Johansen, Alfred Kristensen, Jørgen Møller, Stumph, Bjerre [Sekretær], Jepsen Christensen, Rytter, Lannung [Formand], P. N. Petersen [Røjle], Johanne Dahlerup-Petersen, Foss og Malchau). Betænkning (B. Sp. 2259) afgivet $26\frac{1}{6}$. (Ordfører: Lannung). 2. Beh. $28\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1731). 3. Beh. $28\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1757). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2309) afgivet $28\frac{1}{6}$. Eneste Beh. $28\frac{1}{6}$ (F. Sp. 6603). *Loven stadfæstet 29. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 356).

I November 1945 nedsatte Justitsministeriet et *sagkyndigt Udvalg* med den Opgave i Løbet af kort Tid at foretage en kritisk Gennemgang af Lovene af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov (Forræderiloven) og til Lov om Rettens Pleje samt at afgive Betænkning om, paa hvilke Punkter det efter Udvalgets Opfattelse — under Hensyn til de siden Lovenes Vedtagelse gjorde Erfaringer og den Praxis, som havde udviklet sig ved deres Administration — var paakrævet at søge gennemsøgt Ændringer i de gældende Bestemmelser. Udvalgets Betænkning forelaa 14. Januar 1946. Den indeholdt en Flertalsindstilling — tiltraadt af 8 af Udvalgets 9 Medlemmer — med dertil hørende Lovudkast, som Justitsministeren i Hovedsagen kunde tiltræde. Det Lovfor-

slag om Ændring af Straffelovstillægget, som Ministeren fremsatte, laa dog paa flere Punkter den hidtil gældende Lov noget nærmere, end Tilfældet var med det sagkyndige Udvalgs Udkast. Saaledes indeholdt Lovforslaget i Modsætning til Udkastet intet om betingede Straffedomme, og det fastholdt den Regel, at Straffen for de i Straffelovstillægget omhandlede Forbrydelser principielt altid kan stige indtil Fængsel paa Livstid. Adgangen til Formuekonfiskation foresloges heller ikke begrænset saa stærkt som efter Udkastet, og i de Tilfælde, hvor der, i alt væsentligt i Overensstemmelse med Udkastet, foresloges aabnet Adgang til Strafudsættelse, skulde Straffen efter Lovforslaget normalt kun kunne nedsættes til Fængsel i 6 Maaneder i Stedet for som efter Udkastet i 30 Dage.

Lovforslaget gennemførtes paa Rigsdagen efter Vedtagelsen af en Række Ændringsforslag, som medførte, at det blev mindre vidtgaaende end oprindeligt tilsigtet. I det følgende gives der en Redegørelse for de Ændringer, som ved Loven foretages i Straffelovstillægget (Paragrafhenvisningerne gælder Straffelovstillægget og ikke den heromhandlede Lov).

I § 1, Stk. 1, 1. Punktum, bestemtes det, at Lovens Bestemmelser skulde komme til Anvendelse paa Handlinger, foretaget i Tiden fra og med den 9. April 1940 indtil 1 Aar efter Lovens Ikrafttræden (1. Juni 1945). Denne Frist paa 1 Aar ændredes ved den nye Lov til 2 Aar med den Begrundelse, at der vil kunne opstaa Trang til Anvendelse af Forræderilovens strengere Bestemmelser ogsaa efter Udløbet af den oprindeligt fastsatte Gyldighedstid for Loven.

I § 3, Stk. 3, stod der oprindeligt: »Fængsel idømmes fra 4 Aar indtil paa Livstid. Straffen kan dog ikke sættes lavere end det dobbelte af den i Borgerlig Straffelov for vedkommende Handling foreskrevne Straf. Under formildende Omstændigheder kan Straffen nedsættes indtil Fængsel i 1 Aar. Hvor Strafudsættelse er hjemlet, kan Straffen gaa ned til Fængsel i 30 Dage.«

Dette er nu ændret til:

»Fængsel idømmes fra 2 Aar indtil paa Livstid. Under formildende Omstændigheder, derunder

- 1) naar Gerningsmanden før og kort efter den 29. August 1943 har bragt det strafbare Forhold til Ophør,
- 2) naar Gerningsmanden har begaaet det strafbare Forhold under Indflydelse af en særlig Pression eller Paavirkning gennem Opdragelse eller paa Grund af en paa ung Alder beroende Umodenhed, eller der i øvrigt i de Forhold, hvorunder han er opvokset, foreligger undskyldende Momenter,
- 3) naar den strafbare Virksomhed kun har varet i ganske kort Tid,
- 4) naar det strafbare Forhold bestaar i, at den paagældende har ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste, og Hvervningen er sket før den 29. August 1943, og
- 5) naar det strafbare Forhold bestaar i, at den paagældende har ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste eller Vagt-tjeneste, og Hvervningen er sket i Udlandet,

kan Straffen nedsættes til Fængsel i 1 Aar. Hvor Strafnedsættelse i øvrigt er hjemlet, kan Straffen gaa ned til Fængsel i 30 Dage.«

Det under Punkt 2) anførte tager i særlig Grad Sigte paa Medlemmer af det tyske Mindretal i Sønderjylland.

Samtidig fik § 3, Stk. 4,— hvori der stod: »*Prøveløsladelse* i Henhold til Straffelovens § 38 kan ikke finde Sted. Fangerne anbringes snarest muligt i særlige Strafanstalter. De nærmere Regler for Strafadstaaelsen fastsættes ved kgl. Anordning« — følgende Affattelse:

»De nærmere Regler for Strafadstaaelsen fastsættes ved kgl. Anordning. *Prøveløsladelse* kan finde Sted i Overensstemmelse med Reglerne i Borgerlig Straffelov, dog *tidligst, naar 1 Aar af Straffetiden er udstaaet.*«

Ifølge Borgerlig Straffelovs § 38 kan Justitsministeren gøre *Prøveløsladelse* afhængig af, at visse Betingelser opfyldes, og saadanne Betingelser vil, efter hvad Ministeren oplyste under Sagens Behandling paa Rigsdagen, blive stillet i Retning af, at vedkommende maa leve stille og roligt, saa at han ikke virker provokatorisk; og opfyldes disse Betingelser ikke, vil den paagældende blive genindsat til Udsoning af Resten af Straffen. I Tilslutning hertil fremhævede Ministeren, at Be-

stemmelserne om Prøveløsladelse ikke medfører nogen Ret for den domfældte. Det er Ministeren, der skal afgøre, hvorvidt en Prøveløsladelse vil være formaalstjenlig.

I § 5 er der gjort en Tilføjelse, hvorefter *Danmarks nationalsocialistiske Arbejderparti* udtrykkelig nævnes som en af de Sammenslutninger, hvis *Formue skal inddrages* til Fordel for Statskassen. Desuden bestemmes det i et nyt Stk. 3, at de i Lov Nr. 406 af 28. August 1945 indeholdte Regler om Sikring og Inddrivelse af Konfiskationskrav ogsaa skal finde Anvendelse paa Konfiskationskrav i Henhold til Førræderiloven.

§ 6 er, bortset fra Paragraffens sidste to Stykker, stærkt omarbejdet. Den har i sin ændrede Form følgende Ordlyd:

Stk. 1. Den, der findes skyldig i noget efter denne Lov strafbart Forhold, fortaber de nedenfor nævnte Rettigheder:

- 1) Stemmeret og Valgbarhed i offentlige Anliggender.
- 2) Offentlig Tjeneste og *Hverv* og Adgang til at opnaa offentlig Tjeneste og Hverv. Fortabelsen fritager ikke den paa-gældende for at udøve borgerlige Ombud, der ikke hviler paa noget Tillidsforhold.
- 3) Ret til at gøre Militærtjeneste. Ved kgl. Anordning kan fastsættes Bestemmelser om Arbejdspligt til Afløsning af forbrudt Militærtjeneste.
- 4) Ret til at virke som Læge, som Sagfører eller i anden Virksomhed, der kræver en offentlig Autorisation.
- 5) Ret til at virke som Præst for noget Trossamfund eller til at udøve Undervisningsvirksomhed *ved offentlige eller private Skoler eller Kursus* af nogen Art eller virke som *Leder inden for nogen Ungdomsorganisation*.
- 6) Ret til at deltage i Ledelsen af eller være økonomisk interesseret i Teatervirksomhed, Filmsproduktion eller Drift af Biografteater.
- 7) Ret til at virke som Direktør, Formand, Bestyrelsesmedlem eller i anden ledende Stilling eller Tillidshverv i erhvervsdrivende Selskab eller Sammenslutning.
- 8) *Ret til at virke ved Dagspressen eller politisk Tidsskrift som Udgiver eller Redaktør eller til at være økonomisk interesseret i Dagblad eller politisk Tidsskrift.*

Stk. 2. Bortfalder Straffen i Medfør af § 1, Stk. 2, eller hvor Strafbortfald i øvrigt er hjemlet, kan Retten bestemme, at kun de under Nr. 1—3 nævnte Rettigheder skal fortages, eller efter Omstændighederne, at Rettighedstab ikke skal finde Sted.

Stk. 3. Rettighedsfortabelse sker for 5 Aar, saafremt den ved Dommen fastsatte Straf er mindre end 4 Aars Fængsel. Er Straffen 4 Aars Fængsel eller derover, bestemmer Retten, hvorvidt Fortabelsen skal ske for bestandig eller for et bestemt Aaremaal, ikke under 5 Aar. Rettighederne fortages fra den Dag, da Dommen bliver endelig. I Dommen skal angives, at den medfører Rettighedstab og Fortabelsens Varighed.

Stk. 4. Sker Rettighedsfortabelsen paa Tid, regnes Fristen fra den Dag, da Straffen er udstaaet eller eftergivet. I Tilfælde af Løsladelse paa Prøve regnes Fristen fra den Dag, da Straffen vilde have været udstaaet, saafremt Prøveløsladelse ikke var sket.

Stk. 5. Sker Rettighedsfortabelsen i Forbindelse med en Dom, ved hvilken Straffen anses for bortfaldet, regnes Fristen fra den Dag, da Dommen bliver endelig.

Stk. 6. I øvrigt kommer de i Lovgivningen gældende Regler om Fortabelse af Rettigheder som Følge af Straf til Anvendelse.

Stk. 7. For saa vidt særlige Omstændigheder i det enkelte Tilfælde taler derfor, kan Æresoprejsning gives ved Lov.

Stk. 8. Bestemmelsen i Borgerlig Straffelov § 79 finder ikke Anvendelse paa Handlinger, der er paadømt efter denne Lov.

I Stedet for Ordene »fortaber de nedenfor nævnte Rettigheder« i Begyndelsen af § 6, Stk. 1, stod der oprindeligt i Straffelovstillægget: »kendes ved Dommen *uværdig til almen Tillid*. Tab af almen Tillid medfører Fortabelse af«. Desuden er under Punkterne 1—8 de ovenfor kursiverede Ord indføjet i Lovteksten, derunder hele Punkt 8, medens til Gengæld den oprindelige Lovs Punkt 8 (»Ret til at drive selvstændig Næring, hvis Udøvelse er betinget af Næringsbrev eller anden lignende Adkomst«) og Punkt 9 (»Ret til Pension, Understøttelse eller anden Ydelse af det offentlige, hvis Opnaaelse eller Nydelse i Lovgivningen er betinget af, at ved-

kommende ikke er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling el. lign.«) er udgaaet, hvilket betyder, at det bliver den almindelige Lovgivnings Regler, der fremtidig kommer til at gælde i saa Henseende. Endelig er Stk. 2—6 indføjet i Stedet for de tidligere Stk. 2 og 3, i hvilke der stod:

»Fradømmelsen sker for bestandig, under særlig formildende Omstændigheder dog for et ved Dommen bestemt Tidsrum, ikke under 5 Aar. Rettighederne fortabes fra den Dag, da Dommen bliver endelig.

Sker Fradømmelsen paa Tid, regnes denne fra den Dag, da Straffen er udstaaet eller eftergivet.«

Naar Udtrykket »uværdig til almen Tillid« ikke mere anvendes, skyldes det Ønsket om ikke at hindre de domfældte i at finde sig et Eksistensgrundlag, efter at de har udstaaet deres Straf.

Medens Ændringen i Stk. 1, Punkt 8), paa et enkelt Omraade skærper de hidtil gældende Regler, har man ved Ændringen i Stk. 1, Punkt 5), villet opnaa, at den domfældte ikke afskæres fra at tjene sit Brød ved Privatundervisning af enkelte Elever, f. Eks. som Sprog- eller Musiklærer.

Ogsaa i Stk. 2 og 3 lempes de hidtil gældende Regler i flere Henseender. Det er saaledes noget nyt, at Rettighedsfortabelse helt kan bortfalde for en domfældt eller begrænses som i Stk. 2 anført.

Til § 8, Stk. 1, er gjort nogle Tilføjelser, disse er kursiveret i nedenstaaende Gengivelse af det nævnte Stk. i den ændrede Affattelse:

»Den der for at fremme tyske Interesser eller med lignende landsskadeligt Formaal for Øje eller i *terroristisk Hensigt* har foretaget en Handling, der er strafbar efter Borgerlig Straffelov, straffes med Fængsel. *Straffen kan dog ikke sættes lavere end den i Borgerlig Straffelov for vedkommende Handling foreskrevne mindste Straf.*«

Sidste Punktum tilsigter ligesom den tilsvarende Tilføjelse i § 9 (jfr. nedenfor) en Tydeliggørelse.

I de to følgende Paragraffer er der ligeledes foretaget nogle Ændringer, som er indføjet i nedenstaaende Gengivelse af Paragrafferne i deres nye Affattelse. Ændringerne bestaar i, at man har tilføjet de kursiverede Ord, og at Som-

mer-Korpset ikke mere nævnes jævnsides med Hipo-Korpset i § 10, Stk. 3. Sidstnævnte Ændring begrundedes med, at det har vist sig, at Sommer-Korpset ikke som saadant havde politimæssige Opgaver. De øvrige Ændringer i § 10 er kun af formel Karakter.

§ 9. Den, der har begaaet en af de i Straffelovens Kap. 14—29 nævnte Forbrydelser, straffes med Fængsel, *dog ikke under den i Borgerlig Straffelov for vedkommende Handling foreskrevne mindste Straf*, hvis Gerningsmanden ved Handlingens Foretagelse var iført tysk Uniform eller paa anden Maade legitimeret som tilhørende Besættelsesmagten eller dermed samarbejdende Organisationer eller i øvrigt paa groft anstødelig Vis har udnyttet de af Besættelsen fremkaldte særlige Forhold.

§ 10. Den, der har hvervet eller ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste, straffes med Fængsel. Hvor særlige Hensyn gør sig gældende, kan der finde Strafnedsættelse Sted, og under ganske særlige Omstændigheder kan Tiltale undlades.

Med Fængsel *ikke under 4 Aar* straffes endvidere den, der har gjort Tjeneste i et Korps, som virkede i Tilknytning til Besættelsesmagten mod den danske Stats lovlige Organer eller dens Borgere, eller som i øvrigt her i Landet i tysk Tjeneste har udøvet Virksomhed af politimæssig Karakter. *Under formildende Omstændigheder kan Straffen nedsættes indtil Fængsel i 1 Aar.*

For den, som efter den 19. September 1944 har udøvet politimæssig Virksomhed ved Tjeneste i Hipo-Korpset eller anden lignende Organisation, er Straffen Livsstraf eller Fængsel, ikke under 10 Aar.

I § 16 stod oprindeligt:

Med Fængsel straffes den, der i øvrigt for at fremme tyske Interesser eller for at skaffe sig økonomisk Vinding eller anden Fordel paa anden Maade end ved almindeligt civilt Lønarbejde, normal Forretningsvirksomhed eller anden normal Erhvervsvirksomhed har ydet Besættelsesmagten eller de med denne samarbejdende Organisationer eller Personer Bistand ved Raad eller Daad, saavel som den, der for at fremme tyske Interesser har modarbejdet De forenede Nationers Krigsanstregelser eller paa utilbørlig Vis modarbejdet den danske Modstandsbevægelse eller dens Organer.

Med Fængsel straffes endvidere den, der har ydet væsentlig økonomisk Støtte til Presseorganer eller Organisationer, der paa utilbørlig Maade har samarbejdet med eller støttet Besættelsesmagten.

Dette er nu ændret til:

Stk. 1. Med Fængsel straffes:

- 1) den, der har været Medlem af den øverste Ledelse af Danmarks nationalsocialistiske Arbejderparti eller anden med Besættelsesmagten utilbørligt samarbejdende nazistisk Organisation og som saadan har medvirket til eller undladt at modvirke disse Organisationers Samarbejde med Besættelsesmagten og den Bistand, der er ydet denne ved Propaganda og paa anden Maade;
- 2) den, der har virket som Udgiver, Redaktør eller Forretningsfører ved Dagblad eller Tidsskrift, der kendeligt for den paagældende arbejdede til Fremme af tysk Propaganda, eller som i øvrigt i Skrift eller Tale offentligt eller for en større Kreds har virket i den tyske Propagandas Tjeneste;
- 3) den, der har ydet væsentlig økonomisk Støtte til Presseorganer eller Organisationer, der paa utilbørlig Maade har samarbejdet med ellet støttet Besættelsesmagten;
- 4) den, der i øvrigt for at fremme tyske Interesser har modarbejdet De forenede Nationers Krigsanstrengelser eller paa utilbørlig Vis modarbejdet den danske Modstandsbevægelse eller dens Organer;
- 5) den, der — uden dog at have udført saadan politimæssig Virksomhed, som omfattes af § 10, Stk. 2 og 3 — har haft Ansættelse hos det tyske Politi eller det tyske Fængselsvæsen og herunder har deltaget i
 - a) Afhøring af Fanger eller
 - b) Bevogtning af eller Kontrol med fængslede eller internerede;
- 6) den, der efter den 19. September 1944 har paataget sig Tjeneste eller i længere Tid derefter har fortsat at gøre Tjeneste som bevåbnet Sabotagevagt ved en Virksomhed, der kendeligt for den paagældende var særlig udsat for Angreb i Kampen mod Besættelsesmagten og opretholdt Sabotagebevogtning med det Formaal med Vaabenmagt at bekæmpe saadanne Angreb;

- 7) den, der — uden at Forholdet omfattes af Nr. 5 eller § 10, Stk. 2 og 3 — har haft Ansættelse hos det tyske Sikkerhedspoliti eller i Hipo-Korpset i et Hverv med Tilknytning til vedkommende Organisations Virksomhed;
- 8) den, der i øvrigt for at fremme tyske Interesser eller for at skaffe sig økonomisk Vinding eller anden Fordel paa anden Maade end ved civilt Lønarbejde, normal Forretningsvirksomhed eller anden normal Erhvervsvirksomhed har ydet Besættelsesmagten eller de med denne samarbejdende Organisationer eller Personer Bistand med Raad eller Daad.

Stk. 2. I de i Stk. 1, Nr. 4—8, nævnte Tilfælde finder Bestemmelsen i § 10, Stk. 1, 2. Punktum, tilsvarende Anvendelse.

Den nye Lov indeholder endvidere følgende Bestemmelse (Lovens § 2):

»Med Hensyn til *Bestemmelser om Tab af almen Tillid i Domme*, afsagt før denne Lovs Ikrafttræden, gælder følgende:

- 1) I Stedet for den skete Fradømmelse af almen Tillid træder Fortabelse af de i § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder.
- 2) Uanset, hvad Dommen derom har bestemt, gælder Fortabelsen for 5 Aar, saafremt den ved Dommen fastsatte Straf er mindre end 4 Aars Fængsel.

Nedsættes Straf efter en af Ankenævnet afgiven Erklæring ved *Benaadning*, bestemmes Varigheden af den til Dommen knyttede Rettighedsfortabelse i Overensstemmelse med Stk. 1, Nr. 2, ved Størrelsen af den ved Benaadningen nedsatte Straf.

I de i Stk. 2 nævnte Tilfælde beregnes det Tidspunkt, til hvilket *Prøvelosladelse* kan finde Sted, efter Størrelsen af den ved Benaadning nedsatte Straf.

Ankenævnet kan suppleres i fornødent Omfang med Medlemmer, der beskikkes i Overensstemmelse med Reglerne i Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 § 8 efter Indstilling af Højesteret, dog for et Tidsrum af 1 Aar.«

Endelig bemyndiger Loven Justitsministeren til at lade Forræderiloven optrykke med de nævnte Ændringer, der traadte i Kraft straks.

De Ændringer, som efter det oprindelige af Justitsministeren fremsatte Lovforslag skulde være foretaget i Straffelovs-tillægget, var i Hovedsagen følgende:

Til § 1. Ifølge Lovforslaget skulde Handlinger foretaget indtil 2 Aar (i Stedet for 1 Aar) efter Forræderilovens Ikraft-træden kunne rammes af dens Bestemmelser. Dette vedtoges.

Til § 3. Det foresloges her, at Straf og andre Retsfølger skulde idømmes efter Borgerlig Straffelovs almindelige Regler, dog saaledes at *betingede Straffedomme* som hidtil ikke skulde kunne anvendes. Straffelovstillæggets Bestemmelse om, at Arbejdshus, Sikkerhedsforvaring eller Psykopatfængsel ikke kan idømmes, skulde udgaa. Forslaget herom blev ikke vedtaget, bortset fra at der aabnedes Adgang til *Prøveløsladelse*, naar et Aar af Straffetiden er udstaaet, men det udtales i Folketingsudvalgets Betænkning, at man gaar ud fra, at der i den kgl. Anordning, som skal fastsætte de nærmere Regler for Fuldbyrkelse af Frihedsstraf, i fornødent Omfang vil blive draget Omsorg for en differentieret Behandling af Strafasonerne.

Videre foresloges det, at den normale *Mindstestraf* skulde ændres fra 4 Aar til 1 Aar, og at Straffen under formildende Omstændigheder skulde kunne nedsættes til 6 Maaneder (tidligere 1 Aar). Yderligere aabnedes der Adgang til i særlige Tilfælde at nedsætte Straffen til Fængsel i 30 Dage eller lade den helt bortfalde. Det vedtoges at nedsætte Mindstestrafpen til 2 Aar (den samme Mindstestraf, som i Borgerlig Straffelov § 101 er fastsat for den, der bærer Vaaben mod den danske Stat, eller som under Krig eller truende Krig yder Fjenden Bistand ved Raad eller Daad), samt at Straffen skulde kunne gaa ned til Fængsel i 1 Aar (uforandret) eller i særlige Tilfælde 30 Dage (ligeledes uforandret). Som *formildende Omstændigheder* anførtes i Forslaget en Række Forhold, som ogsaa kom til at staa i Loven, dog med forskellige Ændringer. Bl. a. udgik det oprindelige Punkt 1), hvorefter der skulde tages Hensyn til, »naar Gerningsmanden efter det strafbare Forholds Begaaelse ved personlig Indsats har ydet værdifuld Bistand til Frihedskampen«. Derimod indføjedes et nyt Punkt, omhandlende det Tilfælde, at den paagældende i *Udlandet havde ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste*, ligesom der henvistes til undskyldende Momenter, forarsaget af den paagældendes Opdragelse, eller *de Forhold, hvorunder han er opvokset*, særlig med Henblik paa det tyske Mindretal i Sønderjylland.

Til § 4. Medens Straffelovstillæggets § 4 giver en almindelig — dog kun i stærkt begrænset Omfang benyttet — Adgang til hel eller delvis *Konfiskation* af de i Henhold til Loven strafskyldige Personers Formuer, foreslog Justitsministeren, at Konfiskation kun skulde kunne finde Sted, naar der idømmes Straf af Fængsel i mindst 4 Aar. Denne Begrænsning skulde dog ikke

gælde, naar en Person har ydet økonomisk Støtte af væsentlig Betydning til Foretagender eller til Planlægning af Foretagender, som kan medføre Straf efter Loven. Ændringsforslaget til § 4 gennemførtes ikke, idet man i Folketingsudvalget mente, at Domstolene og Anklagemyndighedens Praksis gav de fornødne Retningslinier for Konfiskationsspørgsmaalets Afgørelse i de Tilfælde, som vilde komme til at foreligge.

Til § 5. Der foresloges her et Par mindre Ændringer, som ogsaa gennemførtes, jfr. foran.

Til § 6. Den stærkt omarbejdede Affattelse af § 6, som Justitsministeren foreslog, gennemførtes med enkelte Ændringer, af hvilke den væsentligste drejede sig om *Rettighedsfortabelsens Varighed* (den ændrede Lovs Stk. 3, jfr. foran Side 669). Det var her foreslaaet, at Rettighedsfortabelsen skulde gælde for bestandig, saafremt Straffen blev fastsat til Fængsel i 4 Aar eller derover, ellers for 5 Aar, men i Landstinget foretoges der den Ændring, at det, naar Straffen er mindst 4 Aars Fængsel, blev overladt til Retten at afgøre, hvorvidt Fortabelsen skal ske for bestandig eller for et bestemt Aaremaal, dog mindst 5 Aar.

Til §§ 8 og 9. Justitsministeren havde her foreslaaet, at terroristiske Handlinger, herunder saakaldte »Varulveaktioner«, skulde sidestilles med landsskadelige Handlinger med Hensyn til Strafansvar efter § 8. Dette vedtoges, men yderligere indføjedes der i hver af de to Paragraffer udtrykkelige Bestemmelser om, at Straffen for de heri nævnte Forbrydelser aldrig kan blive lavere end den i Borgerlig Straffelov for de paagældende Handlinger foreskrevne Mindstestraf.

Til § 10. Straffelovstillæggets § 10 foreskriver Fængselsstraf for den, der har hvervet eller ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste, samt for den, der har gjort Tjeneste i visse Korps eller udøvet Virksomhed af politimæssig Karakter i tysk Tjeneste. For den, som efter 19. September 1944 har udøvet politimæssig Tjeneste ved Hipo-Korpset, Sommer-Korpset eller anden lignende Organisation, er Straffen Livsstraf eller Fængsel ikke under 10 Aar.

Som Erstatning herfor foreslog Justitsministeren indføjet to Paragraffer (§ 10 og § 10a) af følgende Indhold:

»§ 10. Den, der har hvervet eller ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste, straffes med Fængsel. Ved tysk *Krigstjeneste* forstås Tjeneste som Menig eller Befalingsmand i de tyske Land-, Sø- eller Luftstridskræfter, herunder Tjeneste som *Tidsfrivillig*.

Med samme Straf anses den, som har hvervet eller ladet sig hverve til *væbnet tysk Vagttjeneste*, eller som har udført væbnet Vagttjeneste som frivilligt Medlem af særlig Organisation til Varetagelse af tyske Interesser, eller som har organiseret saadan Tjeneste.

Straffen kan nedsættes til Fængsel i 6 Maaneder, hvor særlige Hensyn gør sig gældende til den laveste Grad af Fængselsstraf:

- 1) naar den paagældende har ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste før den 29. August 1943;
- 2) naar den paagældende i Udlandet har ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste eller Vagttjeneste.

§ 10a. Med Fængsel ikke under 4 Aar straffes den, der har gjort Tjeneste i et *Korps*, som virkede i Tilknytning til Besættelsesmagten mod den danske Stats lovlige Organer eller dens Borgere, eller som i øvrigt her i Landet i tysk Tjeneste har udøvet Virksomhed af politimæssig Karakter.

Har den paagældende kun deltaget i Uddannelse eller udført Arbejde af underordnet Betydning, kan Straffen nedsættes indtil Fængsel i 1 Aar.

For den, som efter den 19. September 1944 har udøvet politimæssig Virksomhed ved Tjeneste i *Hipo-Korps*et eller anden lignende Organisation, er Straffen Livsstraf eller Fængsel ikke under 10 Aar.

Det vedtoges at bevare den hidtidige Affattelse af § 10 med de Side 671 anførte Ændringer.

Til §§ 12—14. Ogsaa her foresloges en Del Ændringer, som hovedsagelig tog Sigte paa Strafnedsættelse, hvor det drejer sig om Forhold af mindre alvorlig Karakter. For Angiveri vedrørende Forhold af ganske underordnet Betydning som Fornærmelser eller lignende, der ikke kunde paaregnes at medføre alvorlige Følger for nogen, skulde Straffen saaledes kunne nedsættes til 30 Dages Fængsel. Det vedtoges imidlertid at opretholde alle tre Paragraffer i deres hidtidige Affattelse, da man ikke mente, at den af Anklagemyndighed og Domstole fulgte Praksis gjorde Ændringer absolut paakrævede.

Til § 16. Den ændrede Affattelse af § 16 (jfr. Side 671) svarer i Hovedsagen til, hvad Justitsministeren havde foreslaaet, bortset fra at Punkt 8) indføjedes i Folketinget, hvilket Justitsministeren kun med Betænkelighed gik med til. Dog var der vedrørende Punkt 6) og 7) foreslaaet en særlig Straffebestemmelse, som foreskrev Fængsel fra 6 Maaneder til 4 Aar. Denne Særbestemmelse lod man udgaa. Desuden tilføjedes Stk. 2 i Folketinget.

Ifølge § 2 i Justitsministerens Forslag skulde Domme, som ved Lovens Ikrafttræden var afsagt i Henhold til Straffelovs-tillægget af 1. Juni 1945, optages til *Revision* med Henblik paa Muligheden for Nedsættelse af den idømte Straf, bortset fra saadanne Tilfælde, hvor Straf helt bortfaldt. Revisionen skulde foretages af Ankenævnet suppleret med 6 nye Medlemmer. Med Hensyn til Bestemmelser om Tab af almen Tillid i Domme afsagt før Lovens Ikrafttræden skulde følgende gælde:

- 1) I Stedet for den skete Fradømmelse af almen Tillid træder Fortabelse af de i § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder. I Forbindelse med Bestemmelse om Straffens Bortfald kan Ankenævnet bestemme, at Rettighedsfortabelse skal bortfalde, eller at alene de under Nr. 1—3 nævnte Rettigheder skal fortages.
- 2) Uanset hvad Dommen derom har bestemt, gælder Fradømmelsen for bestandig, saafremt den ved Dommen fastsatte, eventuelt den af Ankenævnet nedsatte, Straf udgør mindst 4 Aars Fængsel, og i de øvrige Tilfælde for 5 Aar.

I Stedet for dette vedtoges de Side 673 anførte Bestemmelser, ifølge hvilke der kun i begrænset Omfang bliver Tale om Revision af allerede afsagte Domme. Den Ændring, som ovenanførte Punkt 2) blev underkastet, foretoges i Landstinget med det Formaal »at udelukke enhver Mulighed for, at nogen, hvem almen Tillid ved Dom er frakendt for begrænset Aaremaal, som Følge af Lovændringen kan miste de i Lovens § 6 nævnte Rettigheder for bestandig«.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget fremhævede *Justitsministeren*, at Sagen nu var »gennemarbejdet af ansete Jurister, repræsenterende forskellige Grene inden for Juraen; Problemet er dermed gennemprøvet af Jurister, der har arbejdet med Loven baade som Anklagere og Forsvarere, og af Retsvidenskabens Udøvere. Naar Domstolene ikke har været repræsenteret, er det, fordi Justitsministeren har fundet det rigtigst, at Domstolene kunde siges at staa helt frit over for de Ændringer og de Motiver til Ændringer, som her er kommet til at foreligge. Forslaget har efter nøje Behandling, og efter at Problemerne har været indgaaende prøvet i dette juridiske Udvalg, været underkastet Behandling i Ministeriet. Det overlades nu til Rigsdagen til en fornyet Bearbejdelse, til hvilken der foreligger et omfattende Materiale, indsamlet af det juridiske Udvalg, altsaa til en Bearbejdelse af Repræsentanter for alle Anskuelse i vort Folk. Naar denne sidste Behandling har fundet Sted, vil Problemet efter min Mening have været underkastet en saa gennemgribende og dybtgaaende Undersøgelse og Forhandling, at et tilfredsstillende Resultat maa kunne naas. Helt andre Forhold er det, Problemet nu bliver behandlet under, end de Forhold, hvorunder man behandlede det efter den 5. Maj og indtil 1. Juni, langt gunstigere Forhold, som ogsaa forpligter til, at man nu kommer til et saa godt Resultat, som det menneskeligt er muligt«.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i Folketinget vendte *Busch-Jensen* (S.) sig mod den Kritik, der fra forskellig Side var blevet rettet mod Straffelovstillægget af 1. Juni 1945. Han havde gaaet en Oversigt over de afsagte Domme igennem og

mente ikke, at nogen var dømt med Urette eller idømt strengere Straf end fortjent. Det var muligt, at der kunde komme et og andet ud af Lovforslaget, og at det indeholdt Bestemmelser, som Socialdemokratiet kunde gaa med til. Taleren vilde gerne medvirke til en grundig Prøvelse af Lovforslaget i et Udvalg, men han turde ikke love, at Behandlingen vilde blive hurtig.

Lorentsen (V.) anbefalede Lovforslaget til velvillig Behandling.

Hjermind (K. F.) ønskede gerne at deltage i en alvorlig Overvejelse af Lovforslagets Bestemmelser, men han fremhævede, at der inden for hans Parti næredes Betænkelighed ved at gaa til en Revision af Loven i det foreslaaede Omfang.

Robert Mikkelsen (D. K.) gik stærkt imod Lovforslaget. Der var Enkeltheder i det, der kunde tydes som Forbedringer. Der var Bestemmelser, som udfyldte og tydeliggjorde, hvor Loven var uklar. Men som Helhed maatte Lovforslaget afvises, idet det paa den ene Side tog for lemfældigt paa Landsforræderne og paa den anden Side lod en Række Problemer, som trængte sig paa, uløst. Bl. a. tiltrængtes der Bestemmelser, som berøvede tidligere Medlemmer af det nazistiske Parti Valgretten i hvert Fald for en Tid, og som satte Gang i Udrensningen, f. Eks. inden for Sagførersamfundet. Blev disse og lignende Spørgsmaal forelagt til Afgørelse, kunde der være god Grund til at undersøge, om der var Mulighed for at indføre Prøvelsladelser eller til at udskille enkelte mindre betydende Grupper fra de almindelige Straffebestemmelser. Men som Lovforslaget forelaa, maatte Kommunerne tage Afstand fra det.

Bertel Dahlgaard (R. V.) fandt Lovforslaget »velegnet som Grundlag for den videre Forhandling. Forslaget bibeholder den Strenghed over for de grove Forbrydelser, som det paa ethvert Tidspunkt har været Rigsdagens Hensigt at anvende. Forslaget skærper Straffen for nogle af de Handlinger, der bestaar i dansk nazistisk Samarbejde med og Støtte til Besættelsesmagten, og Forslaget skaber den Ensartethed i Strafadmaalingen for mindre Forbrydelser, som det ikke er lykkedes at tilvejebringe gennem Domstolenes Praksis, og som alle erkender er en Nødvendighed«.

Paul Holt (D. S.) udtalte, at hans Parti principielt fastholdt den oprindelige Lov; men hvis der var almindelig Tilslutning til en Revision af denne ud fra indhentede Erfaringer i den Tid, den havde været gældende Lov, vel at mærke efter at man havde haft Lejlighed til at undersøge dette Erfaringsmateriale grundigt, saa kunde Dansk Samling gaa med til »en vis Smidiggørelse i Strafadmaalingen, men ikke til en Forringelse af Lovens principielle Indhold«. Mod det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag var mange Indvendinger at gøre, men maaske

vilde det være muligt at naa til Forstaaelse om en Række Ændringer.

Norlev (D. R.) hilste med Glæde Muligheden for en Revision, der kunde bringe Loven mere i Overensstemmelse med, hvad Ret og Billighed kræver. Paa enkelte Punkter var de foreslaaede Straffebestemmelser efter Talerens Opfattelse ikke strenge nok. Det gjaldt bl. a. med Hensyn til dem, der indtil 29. August 1943 havde indtaget en tyskvenlig Holdning og arbejdet sammen med Tyskerne, men som derefter af Forsigtighed havde trukket sig ud af Samarbejdet. Desuden mente han, det burde være den almindelige Regel, at Formuen blev inddraget i Tilfælde af Landsforræderi. Paa den anden Side var Lovforslaget paa visse Omraader alt for rigoristisk. Man maatte haabe, at der gennem den forestaaende Revision vilde blive naaet et saadant Resultat, at Straffelovstillægget for alle besindige Mennesker kom til at staa som Udtryk for det danske Folks Retsbevidsthed.

Uden for Ordførernes Kreds talte *Kirsten Gloerfeldt-Tarp* (R. V.) mod Dødsstraffen, medens *Frede Nielsen* (S.) gav en Fremstilling af den Holdning, det tyske Mindretal i Sønderjylland indtog under Krigen.

I sin Svartale gjorde *Justitsministeren* nærmere Rede for den Maade, hvorpaa Straffelovstillægget var blevet anvendt af Domstolene.

Efter Loven kunde der kun idømmes Fængselsstraf paa under 4 Aar, naar formildende Omstændigheder forelaa, idet Loven alene tog Sigte paa de grovere Tilfælde af Landsforræderi m. v. Ogsaa mindre graverende Forseelser var imidlertid fra Anklagemyndighedens Side blevet bragt for Domstolene, og visse af disse Handlinger blev af Domstolene anset for saa forkastelige, at de burde straffes, men med en mindre Straf end Fængsel i 4 Aar, hvilket Dommen da kom til at lyde paa, uanset at der ikke i det konkrete Tilfælde kunde siges at foreligge formildende Omstændigheder. Domstolene havde med andre Ord gennem deres Praksis indført »nye Strafferammer, bestemt efter den paagældende Handlings Art, altsaa saaledes at Kriteriet for Nedsættelse ikke bliver det individuelle, men om der generelt for visse Handlinger foreligger formildende Omstændigheder. Altsaa, Domstolene har faktisk lavet Loven fuldstændig om.« Det var »i høj Grad omtvisteligt, om Domstolene burde have gjort dette, men til Forsvar for Domstolene tjener rigtignok, at hvis Domstolene ikke havde gjort det, men havde fulgt Lovens Bestemmelser og havde fulgt de Direktiver, som det ærede Medlem Hr. Busch-Jensen har givet om, at Straf under 4 Aar ikke skulde idømmes, uden hvor der forelaa formildende Omstændigheder, vilde vi være kommet ud for, at en Mængde Forseelser, som vi alle er enige om bør

straffes, om end kun med Straf under 4 Aar, vilde have været straffri«.

Paa lignende Maade var det gaaet med Lovens Paabud om, at de, der blev dømt efter den, skulde miste almen Tillid for bestandig, bortset fra hvor der forelaa formildende Omstændigheder. »Havde Domstolene fulgt dette Paabud, vilde det kun ganske undtagelsesvis være sket, at Frakendelsen havde været tidsbegrænset, nemlig kun, naar der altsaa forelaa særlig formildende Omstændigheder. Domstolene har indset, at det var helt umuligt at praktisere Loven paa denne Maade, og de har derfor fraveget denne Bestemmelse, som de har fraveget Lovens Hovedprincip: at kun de grove Forbrydelser skulde straffes. Jeg vil ikke anerkende, at det er særlig heldigt, at Domstolene gør dette, men jeg vil paa den anden Side hævde, at Regelen var saa stiv og urimelig, at det er naturligt, at Domstolene har ønsket at mildne denne stive Regel ved en vis Fortolkning. Og der er ingen Tvivl om, at den offentlige Mening her i stor Udstrækning staar bag ved Domstolene«.

Den Uklarhed og Mangel paa Systematik, som Straffelovstiltægget kom til at lide under, fordi det skulde gennemføres paa kort Tid, og fordi man ikke havde Erfaringer at bygge paa, var resulteret i, at vi havde faaet en Mængde *uensartede Domme*. De, der blev dømt i August 1945, havde faktisk faaet langt strengede Domme end de, der blev dømt i December samme Aar. »Men kan man da være bekendt inden for et Rets-samfund saaledes at have ganske forskellige Strafudmaalinger? Maa vi ikke selv for disse Forbrydelser, som vi alle foragter, kræve en ensartet Bedømmelse fra Samfundets Side?«. Enhver, der vilde se uhildet paa Sagen, maatte erkende, »at den nugældende Lov er svag og uklar og uden tilstrækkelige Direktiver, og at det fremsatte Forslag i Modsætning dertil er klart bygget op med en fast Systematik og indeholder Direktiver af en saadan Karakter, at Forslaget, selv om man ændrer ved Enkeltheder deri, dog betegner en stor Forbedring i Forhold til den nugældende Lov«.

Med Hensyn til den Kritik, der var rejst mod Lovforslaget fra kommunistisk Side, pegede Ministeren paa, at Lovforslaget ikke tilsigtede nogen Mildnelse af Straffen for de grove Forbrydelser. Det indeholdt tværtimod visse Skærpelser; og ønskede man yderligere Skærpelser for visse af de groveste Forbrydelser, kunde Ministeren godt gaa med dertil. Han havde ikke det mindste imod, hvis man for Folk, der har været tilsluttet Hipo-Korpset, i Stedet for en Minimumsstraf af 10 Aar satte 12 Aar. Lovforslaget aabnede derimod Mulighed for, at de mindre Forbrydelser blev straffet mildere, end det hidtil var sket.

Det *Udvalg*, som Folketinget nedsatte til Behandling af Sagen, fik forelagt en af Ankenævnet udarbejdet Oversigt over Landsretternes nuværende Domspraksis. Man drøftede paa Grundlag heraf Spørgsmaalet om en Ændring af Principperne for Strafadmaalingen, men det viste sig, at der ikke var Flertal for en Revision af Straffelovstillægget sigtende paa en almindelig Nedsættelse af Straffene i Forhold til den nuværende Domspraksis.

Et Flertal i Udvalget (V., K. F., R. V., D. S. og D. R.) gik ifølge den afgivne Betænkning ud fra, at »en Nedsættelse af Mindstestrafen fra 4 Aar til 2 Aar stort set vil harmonere med den Strafadmaaling, Domstolene i Øjeblikket foretager, og dette Flertal kan derfor tiltræde den af Justitsministeren under Udvalgsbehandlingen foreslaaede Ændring om en Minimumsstraf af 2 Aar, der efter de foreliggende Oplysninger maa antages at bringe *større Overensstemmelse mellem Lovens Ord og Domstolenes Praksis*, end Tilfældet er i Øjeblikket. Som Følge heraf bortfalder den almindelige Revision af de afsagte Domme.

Dette Flertal kan ligeledes være enig i at indføre en Adgang til *Prøveløsladelse* af Hensyn til den *disciplinære Betydning*, dette vil kunne have særlig over for dømte, der afsoner langvarige Fængselsstraffe, idet Prøveløsladelsen er afhængig af, at Fangens Forhold ikke gør den utilraadelig. Flertallet tiltræder tillige en Ændring i den gældende Lovs Regler om *Rettighedsfortabelse*, idet Fortabelsen af almen Tillid erstattes med en Fortabelse af visse Rettigheder i § 6, hvilket tager Sigte paa at give *større Muligheder for de dømte til efter Straffens Udstaaelse at vende tilbage til Samfundet*. For de allerede afsagte Dommes Vedkommende indeholder Ændringsforslag Nr. 20 til § 2 en Bestemmelse om, at Fortabelsen af de i § 6 nævnte Rettigheder fremtidig træder i Stedet for den skete Fradømmelse af almen Tillid, ligesom det i Overensstemmelse med den gældende Domspraksis bestemmes, at Rettighedsfortabelsen gælder for bestandig, saafremt den ved Dommen idømte Straf udgør mindst 4 Aar, i de øvrige Tilfælde for 5 Aar.

Det fremgaar af de Oplysninger, der er givet Udvalget, at der i den første Tid efter Straffelovstillæggets Ikrafttræden er afsagt Domme med en strengere Strafadmaaling end den nuværende Praksis, og det forudsættes derfor i Ændringsforslag Nr. 20 til § 2, Stk. 2, at Justitsministeren i saadanne Tilfælde efter Erklæring fra Ankenævnet kan søge *Benaadning* udvirket til den Straf, den paagældende efter den nugældende Praksis maatte antages at ville være blevet idømt, og der gives i denne Forbindelse Lovhjemmel for, at Rettighedsfortabelse i saadanne Tilfælde skal ske i Overensstemmelse med § 2,

Stk. 1, ligesom Prøveløsladelse kan ske beregnet efter Størrelsen af den ved Benaadningen nedsatte Straf.

Den ved Ændringsforslag Nr. 1 foreslaaede Affattelse af § 3, Stk. 3, Nr. 2, tilsigter at præcisere det, som udtaltes under Forhandlingerne om Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945, bl. a. i den af Folketinget afgivne Betænkning, at der ved Strafudmålingen bør tages Hensyn til de undskyldende Momenter, der kan ligge i de paagældendes *Tilknytning til det tyske Folk*, navnlig for saa vidt angaar de Medlemmer af det tyske Mindretal, der har gjort tysk Fronttjeneste uden for Danmark. Ligesom i de ovennævnte Tilfælde maa det staa Justitsministeren aabent ved at søge udvirket Benaadning at raade Bod paa de Ubilligheder, der maatte opstaa i Forhold til tidligere dømte af denne Kategori.

De *socialdemokratiske* Medlemmer af Udvalget kunde ifølge Betænkningen tiltræde visse af Lovforslagets Bestemmelser samt de foreslaaede Ændringer af § 1, § 5 og § 8, Stk. 1. »Dette Mindretal anser det for overflødigt og uheldigt paa indeværende Tidspunkt, da største Delen af de af Loven omhandlede Forhold allerede er paadømt, at ændre den i Loven fastsatte Mindstestraf af Fængsel i 4 Aar og Bestemmelsen om, at Straffen ikke kan sættes lavere end til det dobbelte af den for den paagældende Handling i Borgerlig Straffelov fastsatte Mindstestraf, og har derfor ikke kunnet tiltræde den foreslaaede Affattelse af § 3, Stk. 3. Den foreslaaede Ændring maa anses for helt overflødig, naar det — som i Flertallets Bemærkninger — forudsættes, at den ikke vil bevirke nogen Ændring i den gældende Domspraksis. Med Hensyn til de i den foreslaaede Affattelse af § 3, Stk. 3, nævnte Eksempler paa formildende Omstændigheder mener Mindretallet med Hensyn til de under Nr. 1 og 4 nævnte, at den 29. August 1943 ikke bør fremhæves paa anden Maade, end det er sket ved Lovens § 1, Stk. 2, at det under Nr. 3 nævnte maa anses for overflødigt, og at det under Nr. 5 nævnte ikke i sig selv kan anses for en formildende Omstændighed, der bør kunne bevirke Strafnedsættelse, hvor det ikke i øvrigt er hjemlet. Selv om der allerede efter § 10, Stk. 1, 2. Pkt., i Forbindelse med de paa Rigsdagen førte Forhandlinger foreligger fornøden Anvisning for Domstolene til ved Strafudmålingen at tage Hensyn til de under Nr. 2 nævnte Forhold, kan dette Mindretal derimod tiltræde, at disse udtrykkelig fremhæves.

Mindretallet kan derhos ikke tiltræde de foreslaaede Ændringer af § 6, idet man anser det for rettest, at Betegnelsen: Tab af almen Tillid bevares.

De *kommunistiske* Medlemmer udtaler, at de ikke kan tiltræde Lovforslaget, »hverken med eller uden de foreslaaede Ændringer. Mindretallet ønsker, at vi her i Landet snarest maa vende os til en positiv Opbygning efter de sidste Aars

Ødelæggelser, og mener, at en hurtig og gnidningsfri Afregning med dem, der har forbrudt sig i Besættelsestiden, er en afgørende Forudsætning for, at dette kan ske. Mindretallet beklager derfor, at Justitsministeren ved sine gentagne vidtgaaende Revisionsforslag i Stedet for at fremme saadanne Bestræbelser tværtimod bidrager til at opretholde vedvarende Usikkerhed og Uro om hele Opgøret.

Forslag som det foreliggende fremkalder ikke blot Bitterhed og Pessimisme hos store Dele af den demokratisk sindede Befolkning, men animerer samtidig Landsforrædere og de Kredse, disse har støttet sig til, til ny og farlig Aktivitet.

Havde Erfaringerne siden Befrielsen vist væsentlige Fejl og Mangler ved den efter 5. Maj vedtagne Lovgivning, kunde Ændringer være nødvendige, men der har under den indgaaende Udvalgsbehandling og Gennemgangen af de udførlige Oplysninger om Domspraksis ikke kunnet paavises saadanne Fejl, der kunde motivere Ændringer i formildende Retning.

Saa længe henved en Trediedel af de paagældende Sager ikke er paadømt, og saa længe største Delen af de alvorligere Sager endnu slet ikke har været for Retten, anser Mindretallet det — bl. a. af kriminalpolitiske Grunde — for ganske urimeligt at foretage betydningsfulde Ændringer i de for denne Retsforfølgning gældende Love. Det gælder saavel de oprindeligt foreslaaede dybtgaaende Ændringer med efterfølgende fornyet Prøvelse af alle hidtil paadømte Sager, som de nu foreliggende, mindre vidtgaaende, hvis Virkninger i Praksis det er umuligt at forudse, ikke mindst under Hensyn til den Praksis, der udviklede sig paa Basis af den nugældende Lov.

Hvad de mindre væsentlige Ændringer angaar, herunder Ændringer, der kan tydes som Skærpselser eller Forbedringer af Loven, anser Mindretallet dem for at være i det store og hele upaakrævede og unyttige.

En Drøftelse af eventuelle Ændringer — herunder om Nyttens af *Prøveløsladelse* m. v. — bør efter Mindretallets Mening opsættes, indtil det retslige Opgør er endeligt afsluttet og de samlede Erfaringer fra dette kan indgaa i Overvejelserne, og en saadan Drøftelse vil til den Tid ogsaa være naturlig.

Mindretallet kunde i og for sig ønske Ændringer, som kunde *paavirke Domstolene til i højere Grad at dømme inden for de oprindeligt forudsatte Strafferammer*, men har, netop for ikke at sinke og hemme Opgøret, afstaaet fra at stille Forslag i saa Henseende.

Derimod anser Mindretallet det for nødvendigt, at der til Supplering af Straffebestemmelserne fastsættes Regler, hvorefter *nazistisk, politisk Virksomhed forbydes*, og hvorefter der tilvejebringes Hjemmel for — overensstemmende med den sønderjyske Befolknings Ønsker — *at udvise de Medlemmer af det*

tyske Mindretal, som i særlig Grad har forbrudt sig mod deres Pligter som danske Statsborgere.

Mindretallet opfordrer Regeringen til at fremsætte Lovforslag herom.«

Dansk Samling kunde under den i Betænkningens Indledning angivne Forudsætning tiltræde, at Mindstestrafpen nedsættes fra 4 til 2 Aar, men tog Afstand fra at de i Flertallets Ændringsforslag til § 3, Stk. 3, under Nr. 1, 3, 4 og 5 nævnte Omstændigheder skal anses som formildende. Partiets Repræsentant i Udvalget stillede i Overensstemmelse hermed et Underændringsforslag, som forkastedes med 68 Stemmer mod 40; 13 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ved Lovforslagets 2. Behandling opgjorde *Ordføreren* (Lorentzen) Resultatet af Udvalgsarbejdet saaledes: Den normale Minimumsstraf nedsættes fra 4 Aar til 2 Aar, dog bibeholdes de 4 Aar som normal Minimumsstraf i § 10, Stk. 2, der omfatter Folk, der har gjort Tjeneste i Schalburgkorpset, Landstormen eller det tyske Politi, derunder visse Chauffører og Vognmænd under Sicherheitsdienst. Endvidere bibeholdes Lovens normale Minimumsstraf paa 10 Aar efter § 10, 3. Stk., der omhandler Folk, som efter 19. September 1944 har udøvet politimæssig Virksomhed i Hipokorpset eller anden lignende Organisation. Derimod udgaar Navnet »Sommer-Korpset« i § 10, 3. Stk. Den almindelige borgerlige Straffelovs Regler om Prøvelsladelse vil blive genindført, omend med en mindre Ændring. Domskonklusionen om »uværdig til almindelig Tilid« udgaar, og der indføres nogle mindre Ændringer i Rettighedsfortabelsen. Endelig kan der forventes en noget udvidet Indstilling om Benaadning.

Ændringerne til § 6 var af stor Betydning, men deres Vedtagelse vilde næppe medføre, at man ogsaa i Fremtiden blev fritaget for at beskæftige sig med Rettighedsfortabelsen. *Ordføreren* troede, at man i det hele taget, ikke blot med Hensyn til domfældte i Henhold til Straffelovstillægget, vilde blive nødt til at tage hele dette Spørgsmaal op til fornyet Overvejelse.

Busch-Jensen (S.) mente at kunne konstatere, at Straffelovstillægget trods den stærke Kritik, det havde været ude for, i det væsentlige havde bestaaet sin Prøve. Det Lovudkast, som det sagkyndige Udvalg udarbejdede, tilsigtede derfor ikke gennemgribende Ændringer i Loven, og det samme gjaldt i endnu højere Grad det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag, der paa flere Punkter var mindre vidtgaaende end Udkastet. Endelig var Forslaget skrumpet yderligere ind under Udvalgsbehandlingen. Desuden var der Grund til at pege paa, at den væsentligste af de Ændringer, som nu foresloges, og som angik Strafferammerne, ikke begrundedes med nogen Kritik af den Maade, hvorpaa Straffelovstillægget havde virket.

Hjermind (K. F.) beklagede, at der ikke var opnaaet fuld Enighed i Udvalget. Uenigheden drejede sig imidlertid om ganske faa Enkeltheder. »For Lovgivningsmagtens, for Forænderilovens Autoritet er det efter mit Skøn betydningsfuldt over for Befolkningen at faa lagt klart, at Enigheden gaar langt videre, end man efter den offentlige Debat skulde tro«. Der var saaledes i Folketingsudvalget ikke blot Enighed om det strafbares Omraade, men stort set ogsaa om Straffens Størrelse, idet man fra alle Sider havde sluttet sig til den Opfattelse, at Domstolenes Praksis med Hensyn til Strafadmaalingen skulde søges stabiliseret. Justitsministerens oprindelige Forslag tilsigtede en generel Nedsættelse af Straffene for visse af de i Straffelovstillægget omhandlede Forseelser, men Tanken herom var blevet frafaldet under Udvalgsbehandlingen.

Robert Mikkelsen (D. K.) gjorde gældende, at der kun var kommet »en relativt beskeden Mus« ud af »den store Barsel i Februar«. Det var i hvert Fald ikke Meningen, at der skulde ændres ved Domstolenes Praksis med Hensyn til Strafadmaalingen. Om det faktiske Resultat vilde komme til at svare hertil, kunde man ganske vist ikke vide; men jo mindre Realitet der efter Udvalgsflertallets egen Mening laa i Forslaget, des mindre Aarsag var der til at ændre Loven.

Paul Holt (D. S.) var som i Betænkningen omtalt ikke tilfreds med Udformningen af Ændringsforslaget til § 3, Stk. 3, men mente i øvrigt, at Straffelovstillægget i den ændrede Affattelse vilde øve Ret og Skel til alle Sider. Der maatte nu være Mulighed for at faa Ro omkring denne Lov. Der var i Realiteten ingen Forskel mellem Socialdemokratiets Opfattelse og det Synspunkt, som laa til Grund for Flertallets Opfattelse. »Det, der skiller, er en formel Udtryksform, Spørgsmaalet om de fire Aar og de to Aar«.

Norlev (D. R.) hilste det opnaaede Resultat med Glæde, selv om han gerne havde set, at Straffetidens Minimum var blevet sat endnu længere ned end foreslaaet.

Justitsministeren havde paa forskellige Omraader gerne set, at hans oprindelige Lovforslag var blevet gennemført. Ogsaa i den ændrede Form vilde det dog betyde en væsentlig Forbedring af Loven, selv om Domstolenes Strafadmaaling stort set maatte ventes at blive i Overensstemmelse med den hidtidige Praksis.

Ved Afstemningen forkastedes først et uden for Betænkningen af *Kirsten Gloerfelt-Tarp* stillet Ændringsforslag om Dødsstraffens Afskaffelse med 110 Stemmer mod 6, idet 12 Medlemmer hverken stemte for eller imod. Derefter forkastedes Dansk Samlings Underændringsforslag til Ændringsforslaget vedrørende § 3, Stk. 3, medens samtlige af Justitsministeren stillede Ændringsforslag, hvoraf nogle var tiltraadt af hele Ud-

valget og Resten af et større eller mindre Flertal, vedtoges. Fra socialdemokratisk Side stillede kun et enkelt Underændringsforslag, hvorefter § 10 skulde affattes som hidtil bortset fra Fjernelsen af Ordet »Sommer-Korpsen« i Stk. 3. Dette Underændringsforslag forkastedes med 73 Stemmer mod 41; Kommunerne stemte hverken for eller imod.

Ved 3. Behandling udtalte *Busch-Jensen* (S.), at Socialdemokratiet vilde stemme imod Lovforslaget ud fra den Opfattelse, at der vilde være Risiko forbundet med at ændre Strafferammerne, naar man mente, at Domstolens Praksis i det store og hele var rigtig.

Robert Mikkelsen (D. K.) gik ligeledes imod Lovforslaget, hvilket skete med den Begrundelse, at Partiet ønskede Straffelovstillægget opretholdt uændret.

Paul Holt (D. S.) gav Udtryk for, at hans Parti beklagede Forkastelsen af Underændringsforslaget vedrørende § 3, saa stærkt, at Partiets Medlemmer hverken vilde stemme for eller imod Lovforslaget som Helhed.

Lovforslaget blev da vedtaget med 71 Stemmer mod 51, medens 4 Medlemmer undlod at stemme.

I *Landstinget* fremhævede *Steincke* (S.), at Uenigheden om Lovforslaget ikke var nær saa stor, som den megen Talen og Skriven om disse Problemer kunde tyde paa. Socialdemokratiet var saaledes enig med Flertallet om »baade det strafbares Omraade, om Straffenes Størrelse, det vil sige den nuværende Domspraksis, og om en Række Ændringer, der alle er foreslaaet af Justitsministeren og tiltraadt af Udvalget«. Uenigheden stammede i Virkeligheden fra det forskellige Syn paa Nødvendigheden af at ændre Minimumsstraffen og de deraf følgende Konsekvenser med Hensyn til Ændringerne til Lovens § 3, Stk. 3 og 4, § 6, Stk. 1, og det foreliggende Lovforslags § 2, samt endelig § 16 om Fjernelsen af Begrebet »almen Tillid«. Ogsaa paa enkelte andre Punkter havde Socialdemokratiet dog i Folketinget taget Afstand fra de foreslaaede Ændringer. Personlig havde Taleren Sympati for Forslaget om at nedsætte Mindstestrafpen fra 4 til 2 Aar, ligesom han ikke gerne vilde gaa imod Prøvelsladelserne. Lovforslagets Enkeltheder burde imidlertid overvejes nærmere i et Udvalg.

Rytter (V.) fandt det heldigt, at Straffelovstillægget var taget op til Revision, men beklagede at Ministerens oprindelige Forslag var blevet ændret. Ud fra det Synspunkt, at enhver Foranstaltning i Retning af Formildelse var af det gode, kunde han dog give Lovforslaget sin Tilslutning. Der var imidlertid en Bestemmelse i Lovforslaget, han ikke rigtig kunde forlige sig med. Det var Bestemmelsen om, hvordan tidligere afsagte Domme skal forstaas, for saa vidt de angaar Tab af almen Tillid. »Jeg tror, det er første Gang, man i Rigsdagen bestem-

mer, hvordan en Dom skal forstaas. Vi har jo to Myndigheder over for hinanden, den lovgivende og den dømmende, og de er sideordnede. Lovgivningsmagten kan give Regler for, hvordan Domstolene skal dømme, men her kommer altsaa en Lov, som siger, at en Dom, der er afsagt, og som muligvis har dømt til Tab af almen Tillid i 5 eller 10 Aar, skal forstaas, som den sagde: livsvarig Rettighedsfortabelse. Jeg tror ikke, man kan gøre det, og jeg vil haabe, at vi kan drøfte dette Spørgsmaal nærmere i Udvalget«. Taleren fremsatte derefter nogle Bemærkninger paa egne Vegne. Det fremgik heraf, at han hilste den udvidede Adgang til *Benaadning* med Glæde, uanset at *Benaadning* normalt ikke anvendes paa den her paatænkte Maade, altsaa til Korrigering af Domme, der i almindelighed anses for at være for strenge, men kun til Hensyntagen til særlige personlige Forhold m. v. *Benaadningen* burde imidlertid kun være en *Begyndelse*. Der maatte ogsaa gives *Amnesti*. »Jeg synes, at vi, som er kommet saa lykkeligt gennem *Besættelsen*, som er kommet saa mirakuløst heldigt ud af det hele, i den Grad burde kunne glæde os over det og erkende, at vi har Raad til at være milde over for dem, der eventuelt har forset sig, navnlig naar vi mener, at vi tidligere er gaaet for haardt frem imod dem«.

Malchau (K. F.) anbefalede Lovforslaget til hurtig Gen-nemførelse og udtalte i Tilslutning hertil Haabet om, at der vilde blive sat al mulig Kraft ind paa, at Sagerne efter Straffelovstillægget blev bragt til Afslutning saa hurtigt, det lod sig gøre, ikke alene af Hensyn til de paagældende, men navnlig for hele Samfundets Skyld.

Lannung (R. V.) kunde ligeledes tiltræde Lovforslaget. Han havde været villig til at støtte Justitsministerens oprindelige Forslag om Nedsættelse af Mindstestrafen til 1 Aar, i Stedet for at det nu blev til 2 Aar; men det maatte være en Forudsætning for Nedsættelsen, at man ikke udvidede Kredsen om dem, der blev tiltalt efter Loven. Omvendt burde der heller ikke blive Tale om nogen Lempelse for de grovere Forbrydelser, der ikke kunde fordømmes haardt nok. Det var »indlysende, at Spørgsmaalet *Amnesti* i større eller mindre Omfang vil melde sig en Dag her, som det har meldt sig ved tidligere Lejligheder i de forskellige Lande. Det er ogsaa allerede nogle Gange nævnt fra flere Sider her i Tinget. Problemet er for mig ikke: *Amnesti* eller ikke *Amnesti*, men Spørgsmaalet er, om det netop nu er det rette Tidspunkt til at fremføre denne Sag, og det har jeg mine afgjorte Tvivl om«.

P. Korsgaard (K. F.) gav Lovforslaget sin Tilslutning, omend han for sit Vedkommende ikke mente, det gik vidt nok. Han ønskede ligesom Rytter, at man meget snart vilde tage *Amnestispørgsmaalet* op, og sluttede sin Udtalelse saaledes: »Jeg

synes, det er meget beklageligt, ja, mere end det, det er ganske overordentlig bedrøveligt, at det danske Retsvæsen ikke har ment at kunne holde sig fri af dette med tilbagevirkende Kraft at straffe Forseelser af denne Art. Det har nu altsaa vist sig, at man ikke har kunnet det. Jeg befrygter, at det engang i Historiens Dom vil komme til at staa som et ikke videre lysende Eksempel paa dansk Retsvæsen, ganske vist i en Periode, hvor det var svært at gøre det helt rigtige — det er det nu under alle Omstændigheder, men i den Periode var det meget svært at gøre det blot nogenlunde rigtige«.

Lovforslaget underkastedes i Landstinget en kortvarig Udvalgsbehandling, hvorunder man enedes om to tidligere omtalte Ændringsforslag, begge vedrørende Rettighedsfortabelse. I Betænkningen udtaler Udvalget følgende:

»Udvalget har særlig drøftet *Resocialiseringsproblemet*, som man er enig om at anse for et betydningsfuldt og alvorligt Spørgsmaal af større Rækkevidde, end man hidtil har staaet over for i dansk Retsliv.

Udvalget ønsker at pege paa Nødvendigheden af, at der i størst muligt Omfang aabnes de dømte Mulighed for at vende tilbage til Samfundet som nyttige Borgere, og har i denne Forbindelse været betænkelig ved Bestemmelsen om, at *alle*, der idømmes Straf paa mindst 4 Aars Fængsel, skal miste de i § 6 nævnte Rettigheder for bestandig. Man er enig om, at det vil være formaalstjenligt at indføre en mere elastisk Regel, der tillader at tage individuelle Hensyn, og man har derfor stillet Ændringsforslag Nr. 1 til § 1. Man er opmærksom paa, at denne Ændring kan føre til en vis Ulighed i Forhold til tidligere afsagte Domme, men har dog været enig om, at der ikke paa nærværende Tidspunkt bør ske en almindelig Revision af disse i denne Anledning.

I denne Forbindelse har man tillige drøftet Betimeligheden af, at Spørgsmaalet om en *Amnesti*, der tager Sigte paa at lette de mindre Forbryderes Tilbagevenden til Samfundet, tages op til Overvejelse.

Herfor taler foruden den samfundsmæssige Interesse i, at Resocialiseringen lettes, den Omstændighed, at en forsvarlig Løsning af de Fængselsvæsenet paahvilende Opgaver derved vilde blive følelig lettet, og at et ikke ubetydeligt Antal Mennesker vil kunne frigøres fra Beskæftigelse inden for Fængselsvæsenet, som Bevogtningsmandskab o. lign., til Fordel for Samfundets produktive Arbejde.

Udvalget skal derfor henstille til Justitsministeren at overveje det her rejste Spørgsmaal og eventuelt forberede Udstedelse af Amnesti i et nærmere afgrænset Omfang, naar Tiden dertil maa skønnes inde.

Udvalget har drøftet Spørgsmaalet om en Ændring af § 10, som nedenfor af Mindretallet foreslaaet. Medens der blandt Udvalgets øvrige Medlemmer er delte Meninger om, hvorvidt en saadan Affattelse af den oprindelige Lov vilde have været betimelig ved Lovens Vedtagelse, er der blandt disse fuld Enighed om, at det i hvert Fald ikke vil være rimeligt at gaa til en saadan Ændring paa nærværende Tidspunkt, hvor det store Flertal af disse Sager er paadømt.

Under Hensyn til den i sin Tid for Indførelsen af Mindstestrafpen paa 4 Aar givne Begrundelse ønsker Udvalget udtrykkeligt at udtale, at det for Udvalget er en absolut Forudsætning, at *Kredsen af dem, der inddrages under Loven, ikke udvides som Folge af Minimumsstraffens Nedsættelse*, og at i det hele de ved Forslaget skete Ændringer ikke medfører en Praksis med Hensyn til Rejsning af Tiltale, som er strengere end den hidtil fulgte, saa lidt som nogen Ændring i Domspraksis med Hensyn til Strafadmaalingen, idet *Begrundelsen for Mindstestrafrens Nedsættelse er Ønsket om at bringe Lovens Ord i Overensstemmelse med Domspraksis*, men ikke at foranledige nogen Ændring i denne.«

Et *Mindretal* (Jefsen Christensen og Rytter) udtaler, at det havde ønsket at stille følgende Ændringsforslag:

»Til § 10, Stk. 1, føjes som 3. Punktum:

»Den, der efter at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste inden 29. August 1943, har gjort saadan Krigstjeneste i Udlandet, straffes ikke efter denne Lov.«

Men da man ikke har kunnet opnaa fornøden Tilslutning, har man opgivet at stille Ændringsforslaget og vil nærmere begrunde sin Opfattelse i Salen.

Et *Mindretal* (Rytter) har ment, at *Amnesti* over for de mindre Forbrydere burde fremskyndes mest muligt, og har til Støtte herfor bl. a. henvist til, hvad der nu er oplyst i de som Bilag optrykte Skrivelser fra Rigsadvokaten til Stadsadvokaterne.

Ved 2. Behandling vedtoges de to af Udvalget stillede Ændringsforslag uden Afstemning.

Lovforslaget vedtoges derefter ved 3. Behandling enstemmigt med 28 Stemmer, idet 21 Medlemmer (Socialdemokrater) afholdt sig fra at stemme. Dette sidste begrundedes af *Steincke* med de Bestræbelser, der i Landstingsudvalget havde været udfoldet for at naa til større Overensstemmelse om de vigtige Problemer, som det drejede sig om.

Lovforslaget blev i den ændrede Skikkelse tilbagesendt til *Folketinget*, hvor *Busch-Jensen* (S.) udtalte: Vi er fremdeles af den Opfattelse, at det havde været bedre ikke at ændre Bestemmelsen i Straffelovstillægget om Mindstestrafpen. Men under Hensyn til, at det i den Betænkning, som Udvalget i det

andet høje Ting har afgivet, er udtalt, »at det for Udvalget er en absolut Forudsætning«, at Ændringen i Mindstestrafpen er begrundet i »Ønsket om at bringe Lovens Ord i Overensstemmelse med Domspraksis, men ikke at foranledige nogen Ændring i denne«, vil vi kunne undlade at stemme imod Lovforslaget og ved Afstemningen svare »stemmer ikke«.

Ogsaa Dansk Samling vilde — i Overensstemmelse med Partiets Stilling til Sagen, da Lovforslaget sidst var til Behandling i Folketinget — undlade at stemme, medens Danmarks kommunistiske Parti ogsaa denne Gang vilde stemme imod. Resultatet blev da, at Lovforslaget vedtoges med 62 Stemmer imod 11, idet 17 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

149. Lov om midlertidig Ændring i Omraadet for Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed. (Justitsminister *Elmqvist*). [A. Sp. 7113. — C. Sp. 1929 og 1933].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 5871). 1. Beh. $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 5908). Partiernes Ordførere: Hækkerup, Jørgen Gram, Hjerminde og Nørlund. 2. Beh. $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 5909). 3. Beh. $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 5910). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1537). 2. Beh. $2\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1540). 3. Beh. $2\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1542). *Loven stadfæstet 31. Maj 1946.* (Lov-Tid. Nr. 294).

Da Behandlingen i Landstinget af det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed (se nærmest foregaaende Sag) ikke kunde forventes afsluttet inden 1. Juni 1946, forlængedes Straffelovstillæggets Gyldighedsomraade ved denne Lov til *1. Juli 1946*.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

150. Lov om Ændringer i Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Lov om Rettens Pleje vedrørende Behandling af Sager angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed m. v. (Justitsminister *Elmqvist*). [A. 3195. — C. Sp. 1887 og 2225].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2200). 1. Beh. $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{2}$ (F. Sp. 2451). Partiernes Ordførere: Busch-Jensen, Lorentzen, Hjermind, Robert Mikkelsen, Bertel Dahlgaard, Paul Holt og Norlev. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed (se Side 665). Betænkning (B. Sp. 1095) afgivet $1\frac{5}{5}$. (Ordfører: Lorentzen). 2. Beh. $2\frac{1}{5}$ — $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 5290). 3. Beh. $2\frac{4}{5}$ (F. Sp. 5564). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1422, jfr. 1346). Partiernes Ordførere: Steincke, Rytter, Malchau og Lannung. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed (se Side 665). Betænkning (B. Sp. 2285) afgivet $2\frac{6}{6}$. (Ordfører: Lannung). 2. Beh. $2\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1754). 3. Beh. $2\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1758). *Loven stadfæstet 4. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 359).

Loven gennemførtes paa Foranledning af det sagkyndige Udvalg, som Justitsministeriet i November 1945 nedsatte til Overvejelse af Spørgsmaalet om Ændring af Lovene af 1. Juni 1945 om Tillæg til Straffeloven og til Retsplejeloven.

Ved Loven foretages to Ændringer i Tillægget til Retsplejeloven.

For det første gives der sidstnævnte Lovs § 3, Stk. 3, følgende Affattelse:

»Domsmænd til Behandling af de i § 1 nævnte Sager udtages kun for den enkelte Sag, og Udtagelsen foregaar i et Retsmøde, hvor Anklageren og Forsvareren er til Stede. Afvigelse fra nævnte Ordning kan dog gøres med Samtykke fra Anklager og Forsvarer. Anklageren og Forsvareren kan uden Angivelse af Grund udskyde hver indtil 4 af de udtagne Domsmænd, hvorefter de næste paa Domsmandslisten opførte Personer udtages.«

Efter de hidtil gældende Regler skulde Domsmændene altid udtages for den enkelte Sag i et Retsmøde, i hvilket Anklager og Forsvarer skulde være til Stede. Denne Ordning har givet Anledning til Ulemper i Praksis og er derfor nu ændret som ovenfor anført.

Dernæst ophæves § 10 i Retsplejelovstillægget.

Efter Ordene i denne Paragrafs 2. Stk. kunde i Landsforræderisager kun Anholdelses- og Fængselskendelser paa-kæres. Andre Kendelser og Beslutninger kunde efter Bestem-melsens Ordlyd ikke paa-kæres, ej heller af Anklagemyndig-heden. Dette er ogsaa fastslaaet af Højesteret. Da det kan dreje sig om Kendelser af betydelig Rækkevidde, f. Eks. om Beslaglæggelse, og det ikke kan antages, at Behandlingen af saadanne Kæremaal i nævneværdig Grad vil forsinke Sagerne eller belaste Landsretterne, har man fundet det rigtigst, at Bestemmelsen i § 10 slettes i sin Helhed. Der vil herefter være fri Adgang til Kære efter Retsplejelovens almindelige Regler.

Det sagkyndige Udvalg havde tillige foreslaaet Retspleje-lovstillæggets § 5 ophævet, hvorved det vilde blive Retspleje-lovens almindelige Regler om Fængsling, der kom til Anvendelse i disse Sager. Under Hensyn til, at Rigsdagen for kort Tid siden har behandlet Spørgsmaalet om Ændring af denne Bestemmelse, hvilket resulterede i Vedtagelsen af Lov Nr. 599 af 21. Decem-ber 1945, har man imidlertid ikke optaget denne Ændring i Lovforslaget.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

151. Lov om Straf for Krigsforbrydelser. (Justits-minister *Elmqvist*). [A. Sp. 7151. — C. Sp. 2491 og 3163].

Fremsat i *Folketinget* $14/6$ (F. Sp. 6115). 1. Beh. $18/6$ (F. Sp. 6177). Partiernes Ordførere: Busch-Jensen, Lorentzen, Hjermind, Robert Mikkelsen, Bertel Dahlgaard, Paul Holt og Norlev. Henvist til Udvalg paa 17 Medlemmer (Lorentzen [Formand], Jørgen Gram, Thisted Knudsen, Harald Nielsen, Bertel Dahlgaard, Busch-Jensen, Fr. Dalgaard, Hækkerup, Frode Jakobsen, Frede Nielsen, Hjermind [Sekretær], Erna Sørensen, Kristen Amby, Robert Mikkelsen, Nørlund, Paul Holt og Norlev. Betænkning (B. Sp. 2837) afgivet $9/7$. (Ord-fører: Lorentzen). 2. Beh. $13/7$ (F. Sp. 7094). 3. Beh. $11/7$ (F. Sp. 7260). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $11/7$ (L. Sp. 2117). Partiernes Ordførere: Ingeborg Hansen, Rytter, Malchau og Lannung. 2. Beh. $11/7$ (L. Sp. 2129). 3. Beh. $11/7$ (L. Sp. 2143). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 395).

I Februar 1946 nedsatte Justitsministeriet et *Udvalg* med den Opgave at overveje de Spørgsmaal, der vil opstaa ved *Strafforfølgning mod Krigsforbrydere her i Landet*, og eventuelt at udarbejde Forslag til de Lovregler, som maa anses for nødvendige til Gennemførelse af en saadan Strafforfølgning. Udvalgets Betænkning, der blev afgivet 18. Marts 1946, indeholdt et Udkast til Lov om Straf for Krigsforbrydelser, hvis Kap. I omfatter selve Straffebestemmelserne og Kap. II de processuelle Bestemmelser

Paa Grundlag heraf udarbejdede Justitsministeriet et Lovforslag, der i Hovedsagen følger de samme Retningslinier, om end med enkelte Afvigelser, idet man navnlig — i Modsætning til Udvalget — har ment, at der burde være Adgang til Appel, og derfor har tilføjet Bestemmelser om en 1. Instans. Dette Lovforslag blev efter i Folketinget at være undergaaet en Række Ændringer, som der nedenfor er gjort Rede for, gennemført i følgende Form:

Kap. I.

§ 1. Har en *Udlænding*, som har staaet i *tyisk Tjeneste* eller gjort Tjeneste under en med Tyskland forbunden Magt, under *Krænkelse af de for Besættelse og Krig gældende folkeretlige Love og Sædvaner* begaaet et efter sin Art *efter dansk Lov strafbart* Forhold i Danmark eller til Skade for danske Interesser, kan Tiltale for den begaaede Forbrydelse rejses og Straf idømmes ved *dansk Domstol* i Henhold til denne Lov.

Ordene »eller gjort Tjeneste under en med Tyskland forbunden Magt« blev indføjet i Folketinget. Det samme gælder Ordene »efter sin Art«.

§ 2. Strafansvar efter denne Lov kan endvidere ud over de i § 1 nævnte Tilfælde paalægges for *Krigsforbrydelser eller Forbrydelser mod Menneskeheden* saasom Mord, Mishandling af civile, Fanger eller søfarende, Drab af Gidsler, Plyndring af offentlig eller privat Ejendom, Rekvisition af Penge eller andre Værdier, Indgreb i Statsforfatningen, Paalæg af kollektive Straffe, Sprængning eller anden Ødelæggelse, alt for saa vidt de paagældende Handlinger er foretaget *i Strid med de for Besættelse og Krig gældende folkeretlige Regler*, samt endvidere for *Deportation eller anden Forfølgelse* af politiske,

racemæssige eller religiøse Grunde i Strid med danske Retsgrundsatninger og i øvrigt for Handlinger, der, selv om de ikke er nævnt foran, dog omfattes af Artikel 6 i Statut for den internationale Militærdomstol, jfr. Udenrigsministeriets Bekendtgørelse, Lovtidende C. Nr. 7 af 13. November 1945.

§ 2 blev stærkt ændret i Folketinget. Den havde i det oprindelige Lovforslag følgende Affattelse:

Strafansvar efter denne Lov kan endvidere paalægges for de i Udenrigsministeriets Bekendtgørelse Lovtidende C. Nr. 7 af 13. November 1945 vedrørende Statut for den internationale Militærdomstol Artikel 6 nævnte Forbrydelser mod Freden, Krigsforbrydelser og Forbrydelser mod Menneskeheden, for saa vidt Forhold af denne Art uden for de i § 1 nævnte Tilfælde kommer til Paadømmelse her i Landet.

Saafernt en Gruppe eller Organisation i Medfør af nævnte Statut Artikel 9 erklæres forbryderisk af den internationale Militærdomstol, kan Strafansvar paalægges efter denne Lov for Medlemskab i en saadan Gruppe eller Organisation. I Sager af denne Art anses Gruppens eller Organisationens forbryderiske Natur for bevist og kan ikke bestrides.

§ 3. For Forbrydelser, der omfattes af denne Lov, kan den i vedkommende Straffebestemmelse foreskrevne Straf forhøjes til *Fængsel indtil paa Livstid*. Rammes Forholdet ikke af nogen hidtil gældende dansk Straffebestemmelse, er Straffen Fængsel indtil paa Livstid.

Livsstraf kan dog idømmes under de i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov § 8, Stk. 2, nævnte Vilkaar eller i øvrigt under særlig skærpene Omstændigheder.

§ 4. At den straffbare Handling er *udført i Henhold til Ordre* eller under Indflydelse af et Afhængighedsforhold, *fritager ikke for Ansvar*, men kan tages i Betragtning som en formildende Omstændighed, og under særlig formildende Omstændigheder kan Straffen helt bortfalde.

§ 5. Naar en Udlænding i Medfør af denne Lov idømmes Straf af *Fængsel*, skal der i Dommen træffes Bestemmelse om, at han *efter udstaaet Straf bliver at udbringe af Riget* med Tilkendegivelse om det med ulovlig Tilbagevenden forbundne Strafansvar.

§ 6. *Paatale* for de i denne Lov omhandlede Forbrydelser finder Sted *efter Justitsministerens Paabud*.

§ 7. Om *Fuldbyrdelse* af de i Henhold til denne Lov idømte Straffe træffes nærmere Bestemmelse ved kongelig Anordning.

§ 7 blev tilføjet i Folketinget.

§ 8. *Strafansvar* eller andre Retsfølger i Henhold til denne Lov samt Adgang til at fuldbyrde de i Medfør af denne afsagte Domme *forældes ikke*.

§ 9. Bestemmelserne i Borgerlig Straffelovs almindelige Del finder, for saa vidt ikke andet følger af de foranstaaende Bestemmelser, Anvendelse paa de af denne Lov omfattede Forbrydelser.

Kap. II.

§ 10. Sager, i hvilke der — alene eller i Forbindelse med andre Forhold — rejses Tiltale efter denne Lov, behandles og paakendes i 1. Instans ved *Underret* efter Reglerne i Retsplejelovens Kap. 80.

Om *Paaanke* af afsagte Domme gælder de i Retsplejelovens Kap. 83 fastsatte Regler.

Københavns Byret er Værneting for de her omhandlede Sager, men efter vedkommende Retsformands Bestemmelse kan Retten ogsaa sættes uden for København.

§ 10 blev indsat i Folketinget i Stedet for fem andre oprindelig foreslaaede Paragraffer, hvis væsentlige Indhold var følgende:

Sagerne paadømmes i 1. Instans af *ekstraordinære Domstole* bestaaende af en Byretsdommer og en Officer. Ved Domsforhandling tiltrædes Domstolen yderligere af en Domsmand, udtaget efter de sædvanlige Regler af Underrettens Domsmandsliste paa det Sted, hvor Retten sættes. Ankesager behandles af en *Appeldomstol* paa 5 Medlemmer (en Højesteretsdommer, en Dommer i Østre Landsret, en Dommer i Vestre Landsret, en i Folkeret særlig sagkyndig og en Officer). Medlemmerne af disse Domstole og en Suppleant for hver af disse Medlemmer beskikkes efter Indstilling fra Domstolene, Udenrigsministeren (med Hensyn til de i Folkeret sagkyndige) og Forsvarsministeren (vedrørende Officerer) efter nærmere fastsatte Regler. De afsagte Kendelser og Domme skal alene give Udtryk for den samlede Domstols Opfattelse. Afgørelse om Begæring om Genoptagelse træffes af den ekstraordinære Appeldomstol.

§ 11. *Tiltale* rejses ved et af Rigsadvokaten udfærdiget *Anklageskrift*.

Anklagen udføres af Rigsadvokaten eller efter dennes nærmere Bestemmelse af andre af Justitsministeren til Udførelse af disse Sager beskikkede Anklagere.

§ 12. Som *Forsvarer* i de i nærværende Lov omhandlede Sager kan *enhver Sagfører, der findes egnet*, beskikkes. Kun de af Justitsministeren i Medfør af Retsplejelovens § 733 beskikkede offentlige Forsvarere er forpligtede til at modtage Beskikkelsen.

Saafernt Sigtede ønsker en bestemt Sagfører som Forsvarer, bør denne beskikkes, for saa vidt det efter Stk. 1 er muligt.

§ 13. Retsplejelovens almindelige Regler, herunder de i Lovens Kap. 66 indeholdte Bestemmelser om Sigtede og hans Forsvar, finder, for saa vidt ikke andet følger af de foranstaaende Bestemmelser, tilsvarende Anvendelse ved Behandlingen af de her omhandlede Sager. Med Hensyn til Fængsling af Personer, der sigtes efter denne Lov, skal dog Reglerne i § 5 i Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Lov om Rettens Pleje vedrørende Behandling af Sager angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed m. v., som ændret ved Lov Nr. 599 af 21. December 1945, finde tilsvarende Anvendelse.

Sidste Punktum i § 13 blev tilføjet i Folketinget (angaaende den heri nævnte Bestemmelse i Tillægget til Retsplejeloven med senere Ændring se Side 660).

Ved Lovforslagets Fremsættelse henviste *Justitsministeren* til, at Straffelovstillægget af 1. Juni 1945 angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed efter § 2 kun finder Anvendelse paa Personer med dansk Indfødsret eller Bopæl her i Landet, og at det i Bemærkningerne til denne Bestemmelse udtrykkeligt siges, at Loven ikke tilsigter at straffe de saakaldte Krigsforbrydere, det vil sige Folk, der har forbrudt sig imod de internationale Regler for Krigsførelse og Optræden i de besatte Lande. Efter de Oplysninger, der foreligger for Regeringen, er der imidlertid Grund til at tro, at vi vil komme til at staa over for at dømme et vist Antal af disse Krigsforbrydere. Regeringen anser det derfor for nødvendigt nu at faa gennemført den fornødne Lovgivning, saa at vi i givet Fald staaar rede til at paatage os den Opgave at straffe de tyske Krigsforbrydere her i Landet. Ministeren nævnte i den For-

bindelse, at *Danmark* i Juli Maaned 1945 blev optaget som *Medlem af De Forenede Nationers Krigsforbrydelseskommision* i London, og at vi den 3. September 1945 har tiltraadt Londonoverenskomsten af 8. August 1945 om Retsforfølgning imod og Afstraffelse af de europæiske Akselandes større Krigsforbrydere.

Stillingen med Hensyn til Strafforfølgning imod Krigsforbryderne fra den afsluttede Verdenskrig kan ganske kort resumeres saaledes: De saakaldte større eller ledende Krigsforbrydere, hvis Forbrydelser ikke er begrænset til bestemte Lande, paadømmes i Henhold til Londonoverenskomsten af den internationale Militærdomstol i Berlin, der dog under den første, nu verserende Rétssag har Sæde i *Nürnberg*. Krigsforbrydere, der ikke falder ind under denne første Gruppe, men som har forbrudt sig i Tyskland eller direkte over for de allierede Hære, faar deres Sager paadømt ved Militærdomstole i hver af de fire Besættelseszoner i Tyskland. Og endelig er der *Krigsforbrydere, der har forbrudt sig i de befriede Lande*. De vil blive udleveret til Retsforfølgning i det Land, hvor de har forbrudt sig, efter nærmere Forhandling derom.

Ved Lovforslagets første Behandling i *Folketinget* blev der fra flere Sider fremsat kritiske Bemærkninger angaaende de foreslaaede Særdomstole og disses Sammensætning.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling tiltraadte hele Udvalget de ovenfor omtalte Ændringer, der alle var stillet i Forslag af Justitsministeren, dog med den Undtagelse at de kommunistiske Udvalgsmedlemmer gik imod Ændringsforslag Nr. 4, hvorefter følgende Bestemmelse skulde udgaa: »Saafremt en Gruppe eller Organisation i Medfør af nævnte Statut Artikel 9 erklæres forbryderisk af den internationale Militærdomstol, kan Strafansvar paalægges efter denne Lov for Medlemskab i en saadan Gruppe eller Organisation. I Sager af denne Art anses Gruppens eller Organisationens forbryderiske Natur for bevist og kan ikke bestrides.«

Om dette Ændringsforslag anfører Flertallet (samtlige Udvalgsmedlemmer med Undtagelse af de kommunistiske) i den afgivne Betænkning: »Man har ment at burde lade Bestemmelsen i Lovforslagets § 2, Stk. 2, udgaa, idet man ikke har anset det for rigtigt at lade et Forholds Strafbarhed efter dansk Lov være ubetinget afhængig af en Afgørelse fra den internationale Militærdomstol, en Afgørelse, der tilmed ikke er truffet endnu. Hertil kommer, at der ikke er Trang til den omhandlede Bestemmelse her i Landet, idet danske Statsborgere og andre herboende Personer vil kunne straffes efter Straffelovstillægget af 1. Juni 1945, medens fremmede Statsborgere næppe vil blive krævet udleveret for at sættes under Tiltale for det blotte Medlemskab.«

De kommunistiske Udvalgsmedlemmer anser derimod denne Ændring for meget uheldig, da den »vil medføre, at der ikke i dansk Ret vil findes Hjemmel til at straffe Personer, der uden at falde ind under Førræderilovgivningen har tilhørt de i Bestemmelsen nævnte Organisationer, som af en international Domstol, hvis Oprettelse er vedtaget bl. a. med dansk Tilslutning, erklæres forbryderiske.

Ligeledes vil det blive en Konsekvens af Ændringsforslaget, at Danmark efter sin Tiltræden til den internationale Militærdomstols Oprettelse (Lov af 20. December 1945) kan være forpligtet til at udlevere Personer til Straf i andre Lande for Forhold, som efter deres Art ikke er strafbare her i Landet.

De øvrige Ændringsforslag kunde Mindretallet tiltræde. Med Hensyn til Domsmyndigheden vilde man have foretrukket en Løsning efter de i Lovforslaget angivne Linier, men man har »over for den overvejende Stemning i Udvalget og Ministerens ændrede Standpunkt ikke villet modsætte sig Ændringsforslag Nr. 6«, hvorefter Sagerne behandles og paakendes ved de ordinære danske Domstole.

Ved 2. Behandling udtalte *Justitsministeren*, at han helst havde set, man var blevet staaende ved Bestemmelserne om de »særlige Domstole med det Islæt af særlig Sagkundskab, som var foreslaaet, men naar jeg har kunnet gaa med til at ændre det, er det, fordi jeg mener, at man ogsaa paa fuldt betryggende Vis kan overlade disse Opgaver til de almindelige Domstole, idet det er rigtigt, som det er sagt fra forskellig Side, at baade Anklagemyndigheden og Forsvaret har Adgang til under disse Sager at sikre sig folkeretlig og militær og anden Sagkundskab i den Udstrækning, de maatte ønske det.

Bortset fra Ændringsforslag Nr. 4, som Kommunerne stemte imod, vedtoges samtlige Ændringsforslag uden Afstemning.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt i den ændrede Skikkelse.

I *Landstinget* beklagede saavel *Rytter* (V.) som *Lannung* (R. V.), at man i § 12 havde formuleret Kravene til Sagførere, der skal kunne give Møde i de i Lovforslaget omhandlede Sager, anderledes end i den tilsvarende Paragraf i Retsplejeloven. Som Helhed kunde de dog tiltræde Lovforslaget, som ogsaa i *Landstinget* blev vedtaget med enstemmig Tilslutning.

152. Lov om Oprensning til uforskyldt internerede Personer. (Justitsminister *Busch-Jensen*). [A. Sp. 2557. — C. Sp. 3, 35 og 41].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 25). 1. Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 30). Partiernes Ordførere: Bundvad, Hjermind, Vagn Bro, Bertel Dahlgaard, Svend Nielsen og Oluf Pedersen. 2. Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 47). 3. Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 49). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 13). Partiernes Ordførere: Fledelius, Bækgaard, Malchau og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fledelius, Josef Andersson, Ingeborg Hansen, Erik Jacobsen, H. P. Johansen, Offersen, Steincke [Formand], Lannung [Sekretær], P. N. Petersen [Røjle], Bækgaard, Esther Malling Pedersen, Rytter, Johanne Dahlerup-Petersen, Malchau og Markersen. Betænkning (B. Sp. 17) afgivet $\frac{4}{10}$. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 122). 3. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 126). *Tilbagesendt til Folketinget*. Eneste Beh. $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 204). *Loven stadfæstet 9. Oktober 1945*. (Lov-Tid. Nr. 490).

I Slutningen af Rigsdagssamlingen 1945 fremsatte Justitsministeren i *Folketinget* Forslag til Lov om Oprejsning til uforskyldt internerede Personer (Aarvog 1945, Side 371). Dette Lovforslag henvistes, efter at have været til 1. Behandling i Folketinget, til et Udvalg, hvis Betænkning indeholdt nogle Ændringsforslag, som var stillet af Justitsministeren og tiltraadt af Udvalget. Ved 2. Behandling blev disse Ændringsforslag vedtaget, men paa Grund af Rigsdagssamlingens Slutning samme Dag naaede Lovforslaget ikke at blive færdigbehandlet.

I Begyndelsen af Rigsdagssamlingen 1945—46 genfremstattes Lovforslaget i Folketinget med i alt 4 Ændringer, der alle hidrørte fra, at de i den foregaaende Samling vedtagne Ændringsforslag var indarbejdet i Lovforslaget. Lovforslaget vedtoges derefter af Folketinget uden yderligere Ændringer, men blev i *Landstinget* underkastet enkelte Ændringer. Det tilbagesendtes derfor til Folketinget, som ved en afsluttende Behandling vedtog det i den Skikkelse, det havde faaet i Landstinget.

I det følgende gives Lovens Indhold med Angivelse af de Ændringer, som blev foretaget i Landstinget.

§ 1. Personer, der uforskyldt har været undergivet Internering ved Frihedsbevægelsens Foranstaltning, har Ret til Erstatning for den ved Interneringen tilføjede Formueskade, Lidelse og Tort.

Interneringen kan ikke anses for uforskyldt, saafremt den paagældende under den tyske Besættelse har tilhørt Partier eller Organisationer, der *paa utilbørlig Vis* har samarbejdet med eller er blevet støttet af Besættelsesmagten, eller som har givet Udtryk for en tyskoriteret eller nazistisk Indstilling, eller saafremt han har samarbejdet med Besættelsesmagten eller med denne samarbejdende Personer eller Institutioner el. lign., under Besættelsestiden har haft utilbørligt Samkvem med herværende Tyskere eller *paa anden Maade* har udvist nationalt uværdig Optræden, *alt dog* saaledes at det maatte anses for rimeligt ved Landets Befrielse at iværksætte en foreløbig Sikring af den paagældendes Person.

De kursiverede Ord blev indføjet i Landstinget.

§ 2. Den i § 1 hjemlede Erstatning for Lidelse og Tort vil være at fastsætte saaledes, at der ydes et Grundbeløb paa 100 Kr. samt et Beløb af 25 Kr. for hver paabegyndt Uge, Interneringen har varet. Grundbeløbet skal dog kunne forhøjes, saafremt den ved Interneringen forvoldte Krænkelser paa Grund af den paagældendes Stilling og Forhold eller de Omstændigheder, hvorunder Interneringen er blevet iværksat, har været af særlig alvorlig Karakter.

§ 3. Til at træffe Afgørelse af Spørgsmaal om Erstatning i Henhold til § 1 nedsættes et af Justitsministeren fastsat Antal Oprejsningsnævn, hvis stedlige Omraade ligeledes fastsættes af Justitsministeren.

Oprejsningsnævnene, hvis Medlemmer udnævnes af Justitsministeren, bestaar af en Dommer som Formand, et Medlem, der opfylder Betingelserne for at kunne beskikkes som Dommer, samt en blandt de beskikkede Forsvarere inden for Nævnets Omraade efter Indstilling af Sagførerraadet udpeget Sagfører.

§ 4. Krav om Erstatning i Henhold til § 1 skal fremsættes skriftligt over for vedkommende Oprejsningsnævn inden den 1. Januar 1946, dog at Justitsministeren under ganske særlige Omstændigheder kan tillade, at Sagen indbringes for Oprejsningsnævnet efter denne Dato.

§ 5. Nævnet drager Omsorg for Sagens Oplysning.

Den erstatningssøgende skal, saafremt han begærer det, have Lejlighed til at afgive Forklaring over for Nævnet efter

at være blevet gjort bekendt med det foreliggende Materiale samt til at faa en Sagfører beskikket. Andre Personer kan, for saa vidt det skønnes nødvendigt, af Nævnet indkaldes til at afgive Forklaring for dette.

Nævnet kan lade optage retligt Forhør i Medfør af Retsplejelovens § 1018, om nødvendigt efter forudgaaende politimæssig Undersøgelse.

De kursiverede Ord blev indføjiet i Landstinget.

§ 6. Nævnets Afgørelse træffes ved en af Grunde ledsaget Kendelse, af hvilken Udskrift straks skal tilsendes den erstatningssøgende ved anbefalet Brev.

§ 7. Nævnets Afgørelse kan af den erstatningssøgende eller af Justitsministeriet indbringes for et Ankenævn, hvis Medlemmer udnævnes af Justitsministeren, og som bestaar af en Højesteretsdommer som Formand, et Medlem, der opfylder Betingelserne for at kunne beskikkes som Dommer, samt en efter Indstilling af Sagførerraadet blandt de beskikkede Forsvarere ved Landsret eller Højesteret udpeget Sagfører.

Begæring om Sagens Indbringelse for Ankenævnet maa fremsættes skriftligt over for Oprejningsnævnet inden 3 Uger efter Kendelsens Afsigelse. Saafremt Oprejningsnævnet ikke som Følge af nye Oplysninger finder Grundlag for at give Andrageren Medhold, indsender Nævnet Sagen til Ankenævnet med de Bemærkninger, hvortil det finder Anledning.

Saafremt Ankenævnet ønsker tilvejebragt nye Oplysninger, maa dette ske gennem vedkommende Oprejningsnævn.

De af Ankenævnet afsagte Kendelser er endelige og kan ikke indbringes for Domstolene.

I § 7, 2. Stk., stod oprindelig i Stedet for Ordene »give Andrageren Medhold«: »ændre Afgørelsen«.

§ 8. Personer, der opfylder de i § 1 fastsatte Betingelser for at opnaa Erstatning, skal, saafremt de ønsker det, være berettigede til alene at fremsætte Krav over for Oprejningsnævnet om Oprejsning gennem en af Grunde ledsaget Kendelse om, at den stedfundne Internering har været ufor-skyldt.

Reglerne i §§ 4—7 finder tilsvarende Anvendelse paa Sager, i hvilke der alene fremsættes Begæring om en saadan Oprejningskendelse.

§ 9. Krav paa Erstatning for Formueskade i Henhold til denne Lov tilkommer efter den paagældendes Død hans Ægtefælle og Livsarvinger, der ligeledes i Overensstemmelse med § 8 kan fremsætte Begæring om Oprejningskendelse. Afgaar den erstatningssøgende ved Døden, efter at der er fremsat Krav om Oprejsning eller Erstatning i Henhold til denne Lov, indtræder hans Ægtefælle og Livsarvinger i Sagen og kan, for saa vidt angaar Krav om Oprejningskendelse i Medfør af § 8 eller Erstatning for Formueskade, træffe Bestemmelse om Sagens Indbringelse for Ankenævnet.

§ 10. Erstatninger i Henhold til denne Lov samt de med Lovens Administration forbundne Udgifter udredes af Statskassen.

Honorarer til Medlemmerne af Oprejningsnævnene og Ankenævnet fastsættes paa Finansloven.

§ 11. Justitsministeren kan give nærmere Regler vedrørende Lovens Gennemførelse.

§ 12. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft den 1. November 1945.

Da Lovforslaget i den foregaaende Rigsdagssamling havde været Genstand for en indgaaende Debat i *Folketinget*, kunde det efter Genfremsættelsen færdigbehandles og oversendes til Landstinget paa en enkelt Dag. *Oluf Pedersen* (D. R.) foreslog det vel henvist til fornyet Udvalgsbehandling, idet det efter hans Opfattelse trængte til at ændres paa væsentlige Punkter, men Forslaget herom forkastedes med 83 Stemmer mod 1, idet 4 Medlemmer hverken stemte for eller imod. Ogsaa *Korsgaard* (K. F.) fandt Lovforslaget ufyldestgørende og erklærede ved 1. Behandling, at han enten vilde stemme imod det eller afholde sig fra at stemme. Ved 2. Behandling gjorde *Oluf Pedersen* Indsigelse mod, at denne Behandling blev foretaget saa hurtigt efter 1. Behandling, idet han havde ønsket at stille Ændringsforslag. Tinget gav imidlertid med 89 Stemmer mod 1 sit Samtykke til, at 2. Behandling foretoges samme Dag, som Sagen havde været til 1. Behandling. Ved den derefter følgende 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 91 Stemmer mod 2.

I *Landstinget* anbefaledes Lovforslaget af *Fledelius* (S.), efter hvis Opfattelse det vidnede om, at det danske Folk var ved at finde sig selv igen. *Bækgaard* (V.) udtalte, at der inden

for hans Parti var Enighed om Lovforslagets Formaal og Nødvendighed, hvorimod afvigende Opfattelser gjorde sig gældende med Hensyn til Enkeltheder i Lovforslaget. *Malchau* (K. F.) gav sin Tilslutning til Lovforslaget i den Form, det havde faaet i Folketinget. Han mente dog, det kunde diskuteres, om Erstatningerne efter § 2 var store nok. *Lannung* (R. V.) hilste Lovforslagets Fremkomst med Tilfredshed, men havde meget foretrukket en Ordning mere paa Linie med de efter Retsplejeloven gældende Regler for ulovrettiget Anholdelse eller Varetægtsfængsel og med Behandling for de almindelige Domstole. Erstatningsbeløbet fandt han mere end ringe for en ærker Mand, der uden Grund var blevet interneret. I øvrigt benyttede Taleren Lejligheden til bl. a. at henstille, at der kun blev rejst Tiltale efter Forræderiloven, hvor det drejede sig om grovere Forseelser.

Uden for Ordførernes Kreds fremsatte *Rytter* (V.) en Række kritiske Bemærkninger vedrørende flere af Lovforslagets Bestemmelser, ligesom han indgaaende kom ind paa forskellige hermed i Forbindelse staaende Spørgsmaal og navnlig tog Afstand fra den Maade, hvorpaa Interneringerne og Strafforfølgningen i Henhold til de ekstraordinære Straffelove var blevet gennemført. De samme Problemer berørtes af *Elmquist* (V.), der heller ikke kunde give Tilslutning til Lovforslaget i den foreliggende Form, idet han bl. a. — paa Linie med hvad *Rytter* havde gjort gældende — rejste Indvending mod det foreslaaede Erstatningsnavns Karakter af Særdomstol.

Den rejste Kritik blev fra Regeringens Side imødegaaet dels af *Justitsministeren*, dels af *Minister Frode Jakobsen*, der bl. a. gjorde Rede for de Retningslinier, man havde fulgt ved Interneringerne.

Lovforslaget underkastedes i Landstinget en kortvarig Udvalgsbehandling, under hvilken man enedes om at stille Forslag om de ovenfor omtalte Ændringer, der alle var tiltraadt af Justitsministeren. I Udvalgets Betænkning udtales det, at man under et Samraad med Justitsministeren bl. a. diskuterede forskellige af de Spørgsmaal, som var omtalt i Mindretallets Betænkning; men Drøftelserne herom førte ikke til noget Resultat. »Med Hensyn til selve Forslaget tiltraadte Udvalgets Flertal dettes Grundlag, men ønskede enkelte Ændringer.

Fra flere Sider inden for Udvalget var man betænkelig ved det vage Udtryk »tyskorienteret« i § 1, Stk. 2, ligesom man i § 2 havde ønsket Ordlyden ændret saaledes, at der var større Sikkerhed for Forhøjelse af Erstatningen, hvor Krænkelsen ikke bestod alene i Interneringens *Iværksættelse*.

Der kunde imidlertid ikke inden for Udvalget opnaas Enighed om Ændringer paa disse Punkter, ligesom Justitsministeren ikke kunde tiltræde saadanne.«

I en Særudtalelse erklærer *Rytter*, at han ikke kan medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, »dels paa Grund af selve det foreliggende Forslags Indhold, navnlig de nye Særdomstole, dels fordi han føler sig utryg ved den i den senere Tid etablerede Strafforfølgning, navnlig fordi de i Rigsdagen givne og af Ministeren tiltraadte Retningslinier ikke af Ministeren i den af Rigsdagen med Ministeren aftalte Form er blevet meddelt Anklagemyndigheden i officielle Instruksler eller Skrivelser, ligesom der overhovedet ikke er truffet Afgørelse inden for en rimelig Tid«.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 45 Stemmer mod 2 (Rytter og Elmquist), hvorefter det i den ændrede Skikkelse blev tilbagesendt til Folketinget.

Ved eneste Behandling i *Folketinget* erklærede *Svend Nielsen* (D. K.), at hans Parti ikke kunde tiltræde den Ændring, Landstinget havde foretaget i § 1, Stk. 2, og at man derfor ikke vilde stemme for Lovforslaget. De øvrige Ordførere havde ingen Indvendinger at gøre mod Ændringerne. *Vagn Bro* (V.) betegnede dem tværtimod som Tydeliggørelser eller Forbedringer, hvilket ogsaa var Tilfældet med *Oluf Pedersen* (D. R.), der dog havde haabet, at Debatten i Landstinget var resulteret i mere betydningsfulde Ændringer. Ved Afstemningen vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 88 Stemmer i Landstingets Affattelse; 6 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

153. Lov angaaende Administratorer samt Statens Krav paa Bøder og Konfiskationsbeløb i Henhold til Straffelovstillæggene Nr. 259 af 1. Juni 1945 og Nr. 406 af 28. August 1945. (Justitsminister *Elmquist*). [A. Sp. 6589. — C. Sp. 1919 og 1965].

Fremsat i *Folketinget* $21/5$ (F. Sp. 5281). 1. Beh. $25/5$ (F. Sp. 5641). Partiernes Ordførere: Busch-Jensen, Thisted Knudsen, Hjermind, Robert Mikkelsen og Bertel Dahlgaard. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Thisted Knudsen [Formand], Jørgen Gram, Lorentzen, Øllgaard, Bertel Dahlgaard, Busch-Jensen, Fr. Dalgaard, Hækkerup, Frode Jakobsen, Frede Nielsen, Hjermind, Rytter, Erna Sørensen [Sekretær], Robert Mikkelsen og Nørlund). Betænkning (B. Sp. 1217) afgivet $27/5$. (Ordfører: Thisted Knudsen). 2. Beh. $28/5$ (F. Sp. 5872). 3. Beh. $29/5$ (F. Sp. 5907). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $14/6$ (L. Sp. 1571). Partiernes Ordførere: Steincke,

Bjerre, Foss og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $\frac{14}{6}$ (L. Sp. 1594). 3. Beh. $\frac{14}{6}$ (L. Sp. 1595). *Loven stadfæstet 19. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 322).

Ved § 6, Stk. 1, jfr. § 11, i Lov Nr. 406 af 28. August 1945 om Tillæg til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed er det hjemlet, at der i Sager for Overtrædelse af den nævnte Lov (»Værnemagersager«) kan finde *Beslaglæggelse* Sted i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens Kap. 68 af en mistænkt eller domfældts Formueværdier, og ved § 6, Stk. 2, jfr. § 11, i den ovennævnte Lov af 28. August 1945 er der derhos Hjemmel for, at en mistænkt eller domfældts Formue eller Forretningsvirksomhed efter Rettens Bestemmelse kan sættes *under Forvaltning* af en af Retten beskikket Administrator, alt dersom dette maa anses for paakrævet for at sikre Statens Krav paa Bøder og Konfiskationsbeløb. Efter § 6, Stk. 2, sidste Pkt., kan Justitsministeren fastsætte nærmere Regler for denne Forvaltning. I Henhold til § 18 i Loven af 28. August 1945 finder bl. a. de ovennævnte Regler tilsvarende Anvendelse i Straffesager, der rejses for Overtrædelse af §§ 15 og 16 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed.

Den *Forvaltning af en mistænkt eller domfældts hele Formue* (eller Forretningsvirksomhed), der er hjemlet ved Værnemagerlovens § 6, Stk. 2, er efter Lovens Ord tilsyneladende et nyt selvstændigt Retsinstitut. Allerede inden Loven af 28. August 1945 havde man imidlertid i Praksis etableret saadanne Forvaltninger ved at beslaglægge hele sigtedes Formue i Medfør af Retsplejelovens § 745 eller dennes Analogi og ved herefter at beskikke Værge efter Retsplejelovens § 795 eller dennes Analogi. Det er denne Praksis, man gennem Bestemmelsen i § 6, Stk. 2, i Værnemagerloven har ønsket at lovfæste, og da ogsaa Bemærkningerne til den nævnte Bestemmelse i Lovforslaget peger i samme Retning, synes det utvivlsomt, at den i § 6, Stk. 2, omhandlede Forvaltning maa opfattes som forbundet med en generel Beslaglæggelse af særegen Art, saa at Retsvirkningerne af denne Forvaltning er de samme, hvad enten der fundet for eller samtidig med Etableringen af Forvaltningen har fundet en formel Beslaglæggelse Sted eller ej.

Efter Oplysninger, som Justitsministeriet indhentede i Januar Maaned 1946, var paa dette Tidspunkt i alt ca. 250 Værnemagere sat under Forvaltning, heraf Halvdelen i København. Da Antallet af Personer, der er sigtet for Værnemageri, imidlertid ligger betydeligt højere, maa det antages, at der vil blive i alt 6—800 Forvaltninger, men dette Tal er rent skønsmæssigt.

Da Spørgsmaalet om Udfærdigelse af Regler for de her omhandlede Forvaltninger blev taget op, viste det sig, at der ikke kunde naas et tilfredsstillende Resultat paa det foreliggende Lovgrundlag. Det stod saaledes klart, at det var aldeles nødvendigt at tilvejebringe Hjemmel for Udelukkelse af Kreditorforfølgning, naar der var etableret Forvaltning. Dette maatte tillige forudsætte, at det blev sikret, at Forvaltningen foregaar paa en fuldt ud betryggende Maade, og hertil maatte høre Sikkerhed for, at *Administrator* ikke i første Række er en Person, der repræsenterer Skyldnerens egne Interesser. Der har derefter paa Justitsministeriets Foranledning fundet en Række Forhandlinger Sted mellem Repræsentanter for de interesserede Myndigheder m. fl., og Resultatet af disse Forhandlinger danner Grundlaget for den heromhandlede Lov, af hvis Indhold følgende gengives:

§ 1. Til *Administratorer* for Formuer og Virksomheder, for hvilke der til Sikring af Statens Bøde- og Konfiskationskrav er etableret Forvaltning i Medfør af § 6, Stk. 2, jfr. §§ 11 og 18, i Lov Nr. 406 af 28. August 1945 om Tillæg til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov angaaende Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed, kan kun beskikkes Personer, som har *Indfødsret*, er fyldt 25 Aar, er *uberygtede* og *ikke ude af Raadighed over deres Bo*, og som derhos er *forretningskyndige* og *særligt egnede* til Hvervet.

Udelukket fra Beskikkelse er den sigtedes nærmeste Paa-rørende, de til hans Virksomhed knyttede Personer, derunder hans Revisor, Sagfører eller anden juridisk Raadgiver samt hans beskikkede eller valgte Forsvarer.

For Revisorers og Sagføreres Vedkommende omfatter Udelukkelsen ligeledes alle Personer, der staar i Underordnings- eller Overordningsforhold til den paagældende Revisor eller Sagfører, eller som staar i Kompagniskab eller har Kontorfællesskab med den paagældende.

Udelukket fra Beskikkelse er i øvrigt Personer, om hvem det maa antages, at de paa Grund af særlige Interesser enten i den sigtedes Person eller Virksomhed eller i en konkurrerende Virksomhed eller lignende skønnes mindre egnede til Hvervet.

De i Stk. 1—4 fastsatte Regler finder tilsvarende Anvendelse ved Beskikkelse af *Administratorer* for Aktieselskaber.

Reglerne i Stk. 1—5 finder ogsaa Anvendelse paa Forvaltning, der er etableret inden Lovens Ikrafttræden.

Der skal om de i Stk. 1 omhandlede Forvaltninger ske *Tinglysning* efter Reglerne om Umyndiggørelse.

Tilsynet med beskikkede Administratorer udøves ifølge § 2 i København af Politiet og uden for København af Skifteretten, alt under Finansministeriets Overtilsyn.

De nærmere Regler for Administratorernes Forvaltning af beslaglagte Formuer — herunder for Dispositionen over de under Forvaltningen inddragne faste Ejendomme m. v. — samt for Skifteretternes (Politiets) og Finansministeriets Tilsyn med Administratorerne fastsættes af Justitsministeren efter Forhandling med Finansministeren.

I §§ 3—6 bestemmes bl. a., at Administrator med 12 Ugers Varsel kan *indkalde sigtedes (domfældtes) Fordringshavere*. Indkaldelsen sker ved Bekendtgørelse to Gange i Statstidende og efter Administrators Skøn i et eller flere lokale Dagblade, saaledes at Fristen for Anmeldelse af Fordringer regnes fra den sidste Indkaldelse i Statstidende.

Formueverdier, som i Anledning af Sigtelse eller Domfældelse for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 eller Lov Nr. 406 af 28. August 1945 er *undergivet Beslaglæggelse*, eller som i Medfør af § 6, Stk. 2, i sidstnævnte Lov er *sat under Forvaltning*, kan fra nærværende Lovs Ikrafttræden og saa længe Beslaglæggelsen eller Forvaltningen opretholdes *ikke gøres til Genstand for Udlæg, Udpantning, Arrest, Tvangsauktion, Konkurs eller anden Kreditorforfølgning*.

Naar den mod sigtede rejste Straffesag er afsluttet med fældende Dom, kan Administrator paa Statskassens Vegne saavel som domfældtes Fordringshavere uanset ovennævnte Bestemmelse indgive Begæring om Konkurs.

Naar en Forvaltning afløses af *Konkurs*, regnes de til Konkursens Indtræden knyttede Retsvirkninger i enhver Henseende, hvor Tidspunktet for Konkursens Begyndelse er af Betydning for Boets, Skyldnerens eller Trediemands Retsstilling, fra det Tidspunkt, da Begæring om Etablering af Forvaltning blev indgivet til Retten.

§ 7. En i Medfør af § 6 i Lov Nr. 406 af 28. August 1945 etableret *Forvaltning bortfalder*, naar den mod sigtede rejste

Straffesag er afsluttet med endelig *frifindende Dom*, eller naar Tiltale i Sagen er frafaldet.

Afsluttes Sagen med *fældende Dom*, afgør Finansministeriet efter Administrators Indstilling, om Administrator paa Statskassens Vegne skal indgive Begæring om *Konkurs*, jfr. § 4, Stk. 4, om der skal søges gennemført en *frivillig Likvidation* eventuelt under Opretholdelse af Forvaltningen, eller om Indkrævningen af Statskassens Krav bør søges gennemført uden Opretholdelse af Forvaltningen. Saafremt Finansministeriet bestemmer sig for at søge gennemført en Likvidation eller for at *ophæve Forvaltningen*, skal der — i sidstnævnte Tilfælde inden de under Forvaltning staaende Værdier udleveres domfældte til fri Raadighed — sendes Meddelelse herom til samtlige anmeldte, ikke fyldestgjorte Fordringshavere bilagt en Status over den forvaltede Formue.

Naar domfældte er erklæret *konkurs*, *betragtes Forvaltningen som ophørt*, og Formuen overgives til Skifteretten.

Domfældte kan kræve Forvaltningen ophævet, naar den ham idømte Bøde og det ham paalagte Konfiskationsbeløb er betalt og der er sket Betaling af eller stillet Sikkerhed for Sagens Omkostninger.

§ 8. *Salæret til Administrator* fastsættes ved Administrationens Ophør af Skifteretten, i København dog af Finansministeriet. Hvis sigtede frifindes eller Tiltale frafalder, udredes Salæret ligesom de øvrige med Administrationen forbundne Omkostninger af det offentlige som Sagsomkostninger, medmindre andet følger af Lovgivningen om Gennemførelse af Statens Krav i Henhold til Lov Nr. 499 af 9. Oktober 1945 om Avancebegrænsning vedrørende visse Leverancer og Arbejder m. v., omfattet af Lov Nr. 330 af 12. Juli 1945 om Revision af visse tyske Betalinger og Lov Nr. 500 af 9. Oktober 1945 om Tilbagebetaling af Fortjeneste ved Erhvervsvirksomhed m. v. i tysk Interesse.

I § 9 bestemmes, at *Statens Krav paa Bøder og Konfiskationsbeløb* i Henhold til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 og Lov Nr. 406 af 28. August 1945 er i Konkurs- og Gældsfragaaelserboer ligestillet med *simpel personlig Gæld*. For saa vidt angaar Konkurs- og Dødsboer, vil Statens ovennævnte Krav, uanset at Proklama maatte være udløbet, være at tage i Betragtning, saalænge endelig Udlodning ikke har fundet

Sted. Konfiskationskravet kan derhos, uanset at Boet er behandlet som Gældsfragaalesbo, gøres gældende over for domfældtes Arvinger i det Omfang, i hvilket de har modtaget Udlodninger af Boet.

§ 10 indeholder udførlige Bestemmelser til Klaring af de *skattemæssige Spørgsmaal*, som opstaar ved Konfiskationer m. v. i Henhold til Straffelovstillæggene.

§§ 11—14 indeholder bl. a. den Bestemmelse, at Beløb, der indkommer ved *Konfiskation* i Henhold til Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 og Lov Nr. 406 af 28. August 1945, *indsættes paa en dertil oprettet Konto* med Finansministeriet i Danmarks Nationalbank. Bestemmelse med Hensyn til Anvendelse af det paa denne Konto indsatte Beløb vil være at træffe ved særlig Lov.

Lovforslaget behandlede i *Folketinget* af et Udvalg. Med Tilslutning af dette stillede Justitsministeren til 2. Behandling to Ændringsforslag, hvoraf det ene (vedrørende § 8, 2. Punktum) var foranlediget af, at det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag vedrørende Loven om Revisor: af visse tyske Betalinger endnu ikke var gennemført, medens det andet gik ud paa at fjerne en Bestemmelse, der oprindeligt fandtes i § 1, Stk. 6, og hvorefter en valgt eller beskikket Forsvarer, der tillige virkede som Administrator, med Rettens Godkendelse undtagelsesvis skulde kunne fortsætte som Administrator.

I den af Udvalget afgivne enstemmige Betænkning udtales, at Udvalget har fundet denne Bestemmelse uheldig.

Endvidere oplyses det, at man har drøftet Bestemmelsen i § 8, 1. Punktum, angaaende *Fastsættelse af Administrators Salær*. Udvalget var enig om, at de af Skifteretten herom trufne Afgørelser maa kunne paakæres til Landsretten.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

154. Lov om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m. v. (Justitsminister *Elmqvist*). [A. Sp. 4069. — C. Sp. 2437 og 3163].

Fremsat i *Folketinget* ²⁸/₃ (F. Sp. 3791). 1. Beh. ²²/₆ (F. Sp. 5408). Partiernes Ordførere: Victor Gram, Arnth Jensen, Ole Bjørn Kraft, Svend Nielsen, Johs. Christiansen, Paul Holt og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Arnth Jensen [Formand], From, Hans Conrad Koefoed,

Nørskov, Johs. Christiansen, Victor Gram, Leonhard Hansen, Rasmus Hansen, Hækkerup, Frode Jakobsen, Ole Bjørn Kraft [Sekretær], Bartholdy, Carsten Raft, Svend Nielsen og Fuglsang). Betænkning (B. Sp. 2807) afgivet $\frac{6}{7}$. (Ordfører: Ole Bjørn Kraft). 2. Beh. $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 6967 og 7070). 3. Beh. $\frac{10}{7}$ (F. Sp. 7092). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2110). Partiernes Ordførere: Stumph, Bjerre, Malchau og Lannung. 2. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2129). 3. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2143). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 398).

Den første egentlige Vaabenlov var *Loven af 28. April 1934*, men allerede ved Lov af 22. November 1918 var Justitsministeren blevet bemyndiget til at forbyde Indførsel af Vaaben, Genstande, der kunde benyttes som Vaaben, Ammunition og Sprængstoffer samt Stoffer, der kunde benyttes til Fremstilling af Sprængstoffer. Og i Henhold til denne Lov var der af Justitsministeren udstedt en Række *Indførselsforbud*.

Omtrent samtidig blev der i Medfør af Politilovene udstedt *Forbud mod Salg af Vaaben m. v. uden Polititilladelse*, ligesom der blev udstedt *Forbud imod, at civile Personer bar Vaaben*.

Loven af 1934 tilsigtede at samle de ovennævnte Bestemmelser i een Lov med ensartede Straffebestemmelser for alle Overtrædelser samt at supplere dem, saa at det offentlige blev i Stand til i fornødent Omfang at føre Kontrol med, at Vaaben m. v. ikke blev opsamlet i ulovligt Øjemed.

Som noget nyt forbød Loven af 1934 *Tilvirkning af Vaaben m. v. uden Justitsministeriets Tilladelse*. Tilvirkning af Sprængstoffer, bortset fra Sortkrudt, var dog allerede ifølge Sprængstofloven af 7. April 1899 undergivet Justitsministeriets Kontrol. Ved Loven af 1934 blev tillige riflede Salonvaaben, der hidtil havde været undtaget fra de gældende Bestemmelser, inddraget under Loven, ligesom Forbudet mod Salg uden Tilladelse blev udvidet til at omfatte anden Overdragelse end Salg og rettet ikke blot mod Overdrageren, men ogsaa mod Erhververen. Endvidere bemyndigedes Justitsministeren til, saafremt han fandt det paakrævet, at paabyde, at *enhver, der var eller senere kom i Besiddelse af Vaaben m. v. uden at have faaet Tilladelse til Indførselen eller Erhvervelsen*, skulde gøre *Anmeldelse* derom efter nærmere af Justitsministeren fastsatte Regler. Endelig blev det forbudt uden Justitsministerens Tilladelse at tilvirke komprimerede giftige Gasarter.

Loven af 1934 blev afløst af *Loven af 10. Maj 1940*, der navnlig adskilte sig fra Loven af 1934 paa følgende Punkter:

Glatløbede Haglgævere og Ammunition dertil blev inddraget under Lovens Bestemmelser.

Justitsministeren bemyndigedes til under særlige Omstændigheder at bestemme, at enhver, der er i Besiddelse af Vaaben m. v., midlertidigt skal *aflevere* disse eller træffe særlige Foranstaltninger til deres Opbevaring.

Bestemmelsen i Loven af 1934 § 4, hvorefter de under Overbestyrelsen for De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger staaende Foreninger og disses Medlemmer kan anskaffe og besidde Øvelsesgeværer og Ammunition dertil uden Tilladelse, indskrænkedes til kun at omfatte selve Foreningerne.

Endvidere bemyndigedes Justitsministeren til at bestemme, at Lovens Bestemmelser, hvorefter civile Statsmyndigheder, kommunale Myndigheder og de ovennævnte Skytteforeninger i et vist Omfang kan anskaffe og besidde Vaaben m. v., under særlige Omstændigheder midlertidigt kan bortfalde.

Den heromhandlede Lov tilsigter en Tilbagevenden til mere normale Forhold. Glatløbede Hagl- og Salongeværer undtages saaledes atter fra Lovens Bestemmelser, og yderligere gøres der Undtagelse for de riflede Salongeværers Vedkommende, saaledes som det var Tilfældet før 1934.

Justitsministeren bemyndiges derhos ved Loven til at træffe Bestemmelse om *Aflevering mod fuld Erstatning* af Vaaben, Ammunition og Sprængstoffer, altsaa ogsaa i Tilfælde, hvor det har været tilladt at have disse Vaaben. Denne Erstatning skal ydes, naar Justitsministeren i Henhold til § 3, Stk. 3, efter Forhandling med Forsvarsministeren træffer Bestemmelse om, at saadanne Effekter enten skal afleveres eller deponeres. I Folketinget blev der gjort den Tilføjelse til Bestemmelsen, at der kun vil blive Tale om Erstatning til de Vaabenejere, som selv har bekostet Anskaffelsen af Vaabenet. Desuden blev der givet Bestemmelsen om *Erstatningens Fastsættelse* en anden Affattelse end af Justitsministeren oprindeligt foreslaet. Denne Bestemmelse, der findes i § 3, Stk. 4, har derved faaet følgende Form:

Den i Stk. 3 omhandlede Erstatning fastsættes i Mangel af mindelig Overenskomst af en for hele Landet nedsat *Vurderingskommission*, bestaaende af 4 Medlemmer, nemlig et af Præsidenten for Københavns Byret udpeget Medlem af nævnte Ret som Formand og tre vaabenkyndige Medlemmer, hvoraf et udnævnes af Justitsministeren, et udpeges af »De danske Handelsforeningers Fællesorganisation« og et udpeges af »Dansk Jagtforening« og »Landsjagtforeningen af 1923« i

Forening. I Tilfælde af Stemmeligbed er Formandens Stemme afgørende.

Endelig fastsættes der særlige Bestemmelser om Hjemmeværnsforeningernes Anskaffelse og Besiddelse af Vaaben og Ammunition. Der siges derom i § 9, at Bestemmelsen i § 2, Stk. 1, hvorved det forbydes at have Vaaben uden Tilladelse, ikke skal være til Hinder for, at *Hjemmeværnsforeninger* inden for de i en med Krigsministeriet oprettet Overenskomst indeholdte Regler samt de under Overbestyrelsen for *De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger* staaende Foreninger kan anskaffe og besidde Øvelsesvaaben og Ammunition dertil. Adgangen for Hjemmeværnsforeningerne til at have disse Vaaben ordnes efter den mellem Krigsministeriet og Hjemmeværnsforeningerne afsluttede Overenskomst. Her er der under Behandlingen i Folketinget sket den Ændring, at det nu udtrykkeligt er præciseret, at disse Regler kun gælder den Overenskomst, der er afsluttet mellem Hjemmeværnsforeningerne og Krigsministeriet under 31. Maj 1946.

Yderligere er der foretaget enkelte mindre Ændringer i den gældende Lov. I § 4 har man saaledes undtaget fra Kravet om Tilladelse skarpe Vaaben, hvis Klinge ikke overstiger 12 cm.

Det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag blev, efter ved 1. Behandling i Folketinget at have været gjort til Genstand for en indgaaende Debat, henvist til Behandling i et Udvalg. Justitsministeren oplyste her bl. a., at det, da Politiets Kartoteker over Vaabentilladelser er bortkommet under Besættelsen, vil være nødvendigt at kræve ny Anmeldelse af Vaabenbesiddelse, og Forsvarsministeren gjorde nærmere Rede for Tilvejebringelsen af Overenskomsten med Hjemmeværnsforeningerne af 31. Maj 1946, hvilken Overenskomst er optrykt som Bilag til Betænkningen. Et Flertal, omfattende Socialdemokratiet, Venstre og Det konservative Folkeparti, indstiller i denne Lovforslaget til Vedtagelse med nogle dels af Justitsministeren, dels af Flertallet foreslaaede Ændringer, hvoraf de væsentligste er omtalt foran.

De *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer anfører i Betænkningen, at de »anerkender Nødvendigheden af, at der lovgives paa dette Omraade, men mener, at Udviklingen under Besættelsen, hvor Folket deltog i Kampen for Landets Frihed, har understreget, at Princippet i denne Lovgivning bør ændres.

I Stedet for at gennemføre en Lovgivning, der forbyder Borgerne uden særlig Tilladelse at være i Besiddelse af et al-

mindeligt Haandvaaben, bør Loven efter Mindretallets Opfattelse anerkende alle hæderlige myndige Borgeres Ret til at være i Besiddelse af et Haandvaaben og angive de nærmere Regler for, under hvilke Omstændigheder Borgerne mister denne Ret.

Uden at komme ind paa Enkeltheder vedrørende saadanne Regler ønsker Mindretallet dog at paapege, at alle i national Henseende uværdige Personer maa have forspildt Retten til at være i Besiddelse af Vaaben, og det samme maa gælde for alle, der udviser uansvarlig eller forbryderisk Omgang med Vaaben.

Mindretallet beklager, at Justitsministerens Beføjelser til efter Forhandling med Forsvarsministeren at træffe Foranstaltninger vedrørende Hjemmeværnsforeningernes Forhold er opretholdt i Lovforslaget. Mindretallet er af den Opfattelse, at alle Spørgsmaal vedrørende Foreningernes Vaaben, Depo-nering, Kontrol m. v. i Henhold til gældende Overenskomst mellem Krigsministeriet og Hjemmeværnsforeninger og under Henvi- sning til disse Foreningers særlige Karakter udelukkende bør henhøre under Forsvarsministeren.«

Kommunisterne ønskede iøvrigt — i Overensstemmelse med Udtalelser af deres Ordfører ved første Behandling — Justitsministeriets Administration af Lovens § 5 angaaende Tilvirkning af Stoffer, der ved Spredning kan virke skadevoldende, bedøvende eller irriterende, taget op til Undersøgelse, navnlig med Henblik paa Oplagringen af Klor paa Islands Brygge.

Det radikale Medlem af Udvalget kunde tiltræde de stillede Ændringsforslag, men derimod ikke Lovforslaget som Helhed. »Saaledes som § 9 er udformet, maa,« skriver han i Betænkningen, »den i Paragraffen nævnte Overenskomst mellem Forsvarsministeren og Hjemmeværnsforeningerne betragtes som en Generaldispensation, hvorefter Medlemmer i bestaaende eller tilkommende Hjemmeværnsforeninger paa Forhaand er undtaget fra Vaabenlovens Bestemmelser. Dette maa Mindretallet betegne som et Brud med hele den Lovgivning, der paa dette Omraade har bestaaet i en Aarrække her i Landet.

Efter nævnte Overenskomst kan enhver dansk Statsborger, der er fyldt 17 Aar, og paa hvis Vandel der i øvrigt intet er at udsætte, begære sig optaget i en Hjemmeværnsforening; har vedkommende derefter gennemgaaet det i Overenskomsten foreskrevne 3 Maaneders Kursus, vil han (hun?) efter sit fyldte 18. Aar være berettiget til at besidde Kampvaaben uanset de Bestemmelser, der findes i Lovforslagets § 2, og som samtlige af Landets Borgere, der ikke er eller vil være Medlemmer af en Hjemmeværnsforening, maa overholde.

Da Mindretallet maa finde en saadan Ordning uforvarselig, og da det ikke i Udvalget har været muligt at vinde Tilslutning til en Affattelse af § 9, hvorefter enhver Dispensation fra Lovens Bestemmelser som Helhed overlades Justitsministeriet, har Mindretallet — uanset den Tilslutning, det har opnaaet til sine Ønsker med Hensyn til Ændringsforslaget under Nr. 1 — ikke kunnet tiltræde Flertallets Indstilling.«

Fra radikal Side stilledes et Ændringsforslag til § 7, hvorefter der skulde forhandles med vedkommende Kommunalbestyrelse, inden Politiet giver Tilladelse til Anlæg af Skydebaner. Dette Ændringsforslag blev ved 2. Behandling forkastet med 56 Stemmer mod 9, idet Socialdemokraterne hverken stemte for eller imod; de øvrige Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning, dog med den Undtagelse at Kommunerne stemte imod det Ændringsforslag, hvorefter Erstatning for afleverede Vaaben kun kan kræves, naar den paagældende selv har bekostet Vaabnets Erhvervelse.

Ved 2. Behandling erklærede *Søren Olesen* (D. R.), at hans Parti ikke kunde stemme for Lovforslaget, da det var imod, at man ved at tilmelde sig en Hjemmeværnsforening delvis skulde kunne unddrage sig de Bestemmelser, der gælder for Landets øvrige Borgere vedrørende Vaabenbesiddelse m. v.

Justitsministeren udtalte, at han for sit Vedkommende havde kunnet tiltræde det radikale Ændringsforslag, som Flertallet imidlertid fandt upaakrævet, og som efter hans Opfattelse heller ikke havde stor praktisk Betydning. Over for den kommunistiske Ordfører lovede Justitsministeren, at Spørgsmaalet om Klorldagene paa Islands Brygge skulde blive nærmere undersøgt.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 66 Stemmer, idet 22 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig, men de radikale undlod som i Folketinget at stemme.

155. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 140 af 30. Marts 1940 om Forbud mod at bære Uniform m. v. (Justitsminister *Elmqvist*). [A. Sp. 3971. — C. Sp. 275 og 1143].

Fremsat i *Landstinget* $19/3$ (F. Sp. 610). 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 647). 2. Beh. $22/3$ (L. Sp. 694). 3. Beh. $22/3$ (L. Sp. 699). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3893). Partiernes Ordførere: Victor Gram, Lorentzen, Ole Bjørn Kraft og Svend Nielsen. 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 3927). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 3973). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 157).

Lige siden 1933 har der bestaaet et Uniformsforbud her i Landet.

Den første Lov herom, der var af 12. April 1933, motiveredes ved, at det fandtes paakrævet at give faste Regler om Adgang til at bære Uniform og lignende. Navnlig under Hensyn til, at det var blevet almindeligt dengang, at politiske Partier organiserede Agitationsafdelinger, hvis Medlemmer iklædtes Uniform, maatte man forudse, at der under Valgkampagner og andre Situationer, som sætter Sindene i Bevægelse, kunde finde Uroligheder Sted som Følge af Sammenstød mellem uniformerede Medlemmer af de forskellige Afdelinger. Det blev derfor forbudt alle, som ikke i Loven var undtaget fra Forbudet, at bære Uniform eller Beklædningsgenstande, der kan sidestilles dermed, samt Uniformsdele eller Tegn, der viser, at Bærerne tilhører en politisk Organisation.

Lovens Gyldighed udløb ved Udgangen af 1934, men blev ved Lov af 22. December 1934 forlænget til Udgangen af 1936 uden Ændringer, bortset fra at den oprindelige Bestemmelse, hvorefter det var tilladt Børn under 14 Aar, der var Medlemmer af en eller anden Idrætsforening eller Sammenslutning, at bære den for Sammenslutningen bestemte Beklædning, ændredes til at gælde Børn under 16 Aar.

Denne Lov afløstes atter af Lov Nr. 76 af 31. Marts 1936, ved hvilken Lov bestaaende Spejderorganisationer og Frivilligt Drengeforebund blev undtaget fra Forbudet, hvorhos der indførtes nogle ændrede Straffebestemmelser. Loven af 31. Marts 1936 blev ved Lov af 31. Marts 1937 forlænget til 1. April 1940.

Den nugældende Lov af 30. Marts 1940, hvis Gyldighed udløb 1. April 1942, er i det væsentlige i Overensstemmelse med tidligere gældende Love. Straffebestemmelserne blev dog noget ændret ved denne Lov, idet den normale Strafferamme er Bøde eller Hæfte, hvorhos Straffen ved gentagne Overtrædelser, eller naar Forseelsen er begaaet af flere i Forening, kan stige til 6 Maaneders Fængsel, medens den normale Strafferamme før havde været Bøde, som kun ved gentagne Overtrædelser, eller naar Forseelsen var begaaet af flere i Forening, kunde stige til Hæfte.

Denne Lov er senere blevet forlænget flere Gange, senest ved Lovanordning Nr. 113 af 16. Marts 1945, hvorefter Lovens Gyldighed udløb ved Udgangen af Marts 1946. Den forlænges herved yderligere indtil *Udgangen af Marts 1947*.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

156. Lov om borteblevne. (Justitsminister *Elmqvist*).
[A. Sp. 4127. — C. Sp. 1891, 2373 og 3159].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1000). 1. Beh. $\frac{10}{4}$ (L. Sp. 1067). Partiernes Ordførere: Steincke, Rytter, Malchau og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Steincke, P. Christiansen, Fledelius, Fornæs, Th. Jensen, Thomsen, Wittrup, Bjerre, Jepsen Christensen, Rytter [Formand], Lannung [Sekretær], Anna Westergaard, Bonnichsen, Lisbet Hindsgaul og Malchau). Betænkning (B. Sp. 1097) afgivet $\frac{15}{5}$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $\frac{22}{5}$ (L. Sp. 1272). 3. Beh. $\frac{24}{5}$ (L. Sp. 1338). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{11}{6}$ (F. Sp. 6005). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Holm, Erna Sørensen, Robert Mikkelsen og Steen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Holm [Formand], From, Hauch [Sekretær], Thisted Knudsen, Steen, Fr. Dalgaard, Busch-Jensen, Hækkerup, Poul Hansen [Grenaa], Victor Gram, Erna Sørensen, Hans Thyge Jacobsen, Hjermind, Robert Mikkelsen og Lynnerup Nielsen. Betænkning (B. Sp. 2799) afgivet $\frac{5}{7}$. (Ordfører: Thisted Knudsen). 2. Beh. $\frac{8}{7}$ (F. Sp. 6863). 3. Beh. $\frac{8}{7}$ (F. Sp. 6942). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2843) afgivet $\frac{9}{7}$. *Eneste Beh.* $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2109). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 397).

I den hidtil gældende Ret findes en Del spredte Bestemmelser om Retsvirkningerne af, at en Person ikke kan findes. *Ægteskabsloven* indeholder Regler om *Ægtefællers Ret til Skilsmisse*, naar den anden Ægtefælle er forsvundet, og i Forordningen af 2. April 1817 gives der Bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes med den *Arv*, der paa Skiftet udlægges til en fraværende Arving. Endelig findes der i Forordningen af 11. September 1839 nogle vigtige Bestemmelser angaaende Behandlingen af en bortebleven Persons *Formue*.

Efter sidstnævnte Forordning skulde der, naar en Person var forsvundet, men havde efterladt sig Formue her i Landet, i Almindelighed beskikkes en Værge for ham. Naar han imidlertid havde været borte i et længere Tidsrum under saadanne Omstændigheder, at der var Grund til at antage, at han var død, var der Adgang for hans Arvinger til efter visse Fristers Udløb og under Iagttagelse af en vis Fremgangsmaade at erhverve Ret til først at nyde Indtægten af den borteblevnes Formue og senere at overtage den til Ejendom. Fristen for Erhvervelse af Ret til Indtægtsnydelse var for Livsarvinger 5 Aar og for andre Arvinger 10 Aar. Fristen for Erhvervelse af den borteblevnes Efterladenskaber til Ejendom var normalt 20 Aar. Den sidstnævnte Frist forkortedes dog til 3 Aar, naar der paa Grund af særlige Omstændigheder var en til Vished grænsende Sandsynlighed for, at den borteblevne var død, f. Eks. naar det Skib, han havde været med, var forlist eller forsvundet.

I Forbindelse hermed gaves der ogsaa Regler om, hvorledes der skulde forholdes, naar en forsvunden mod Forventning vender tilbage, efter at hans Ejendele er udlagt til Arvingerne.

Disse Bestemmelser har indtil den nyeste Tid stort set virket tilfredsstillende. Da de havde nær Tilknytning til *Lovgivningen om Arv*, fandt man det imidlertid naturligt at tage dem op til Revision i Forbindelse med en Revision af *Arvelovgivningen*, og da der i 1936 paa Justitsministeriets Foranledning blev nedsat en Kommission til at overveje Spørgsmaalet om Arv, blev det da overdraget Kommissionen ogsaa at underkaste Lovgivningen om borteblevne Personer en Revision og eventuelt fremsætte Forslag til ny Lovgivning herom. Denne Kommission afgav i Oktober 1945 Betænkning. Medens den sad, skete der det, at Tiden i høj Grad løb fra Forordningen af 1839, idet Krigen gav Begrebet »bortebleven Person« forøget Aktualitet. Mange forsvandt under Krigstjeneste, andre under Bombardementer, Skibsforslis, ved Flugt over Grænsen eller i Koncentrationslejre, og med Nutidens Efterretningsmidler vilde det være upraktisk og hensigtsløst at opretholde de lange Frister, som ifølge Forordningen af 1839 skulde iagttages, før de forsvundnes Efterladenskaber kunde overgaa paa andre Hænder, ligesom

der ogsaa var Trang til en Klaring af andre Retsforhold end dem, der vedrører de borteblevnes Formue.

Man søgte ganske vist at afpasse Lovgivningen efter de ændrede Forhold ved Gennemførelsen af midlertidig Lov Nr. 264 af 21. Maj 1940 om borteblevne Personer fra krigsforliste Skibe, men denne Lov dækkede ikke alle de Tilfælde, hvor der var praktisk Trang til mere tidssvarende Regler. Efter at Kommissionens Betænkning forelaa, fremsatte Justitsministeren derfor et paa Grundlag heraf udarbejdet Lovforslag, der i Hovedsagen var i Overensstemmelse med, hvad Kommissionen havde foreslaaet, om end med enkelte Afvigelser.

Dette Lovforslag angik ikke blot som Forordningen af 1839 den borteblevnes Formue, men hans Retsforhold i det hele taget, herunder ogsaa hans eventuelle Ægteskab, idet der efter Lovforslaget skulde indføres et helt nyt Begreb, *Dødsformodningen*, der dog forud har været kendt i fremmed Ret, saaledes i svensk og finsk Ret. Medens man hidtil, selv om den borteblevnes Formue var skiftet efter Forordningen af 1839, ikke af den Grund har kunnet betragte den borteblevne som død, foreslodes det nu, at der efter forudgaaende Undersøgelser skal kunne afsiges en Dom, hvorved det bestemmes, at en bortebleven skal anses for død med alle deraf følgende Retsvirkninger: Skifte, Udbetaling af Pension og Livsforsikringer, Ret for den tilbageværende Ægtefælle til frit at gifte sig igen. Desuden fastsattes der i Lovforslaget væsentlig *kortere Frister* end efter Forordningen af 1839. Endvidere indeholdt Lovforslaget Regler, hvorefter smaa Formuer — i Overensstemmelse med en i Forvejen fulgt Praksis — skal kunne skiftes uden Iagttagelse af de almindelige Regler, samt Regler om den borteblevnes Retsstilling, hvis han mod Forventning skulde dukke op.

Kommissionen havde ogsaa udarbejdet Udkast til Lov om Tilføjelse til Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning. I dette Udkast foreslog Kommissionen, at det *Ægteskab*, som en bortebleven Persons Ægtefælle maatte indgaa, efter at der var afsagt Dødsformodningsdom, skulde kunne *opløses* paa Begæring af hver af Ægtefællerne i det nye Ægteskab. En saadan Ordning fandt Justitsministeren det imidlertid betænkeligt at indføre, og

han mente derfor ikke at kunne fremsætte Forslag paa Grundlag af det nævnte Udkast.

Det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag gennemførtes paa Rigsdagen med en Del Ændringer, som dog ikke var af indgribende Karakter. De væsentligste af disse er omtalt i Forbindelse med efterfølgende Gengivelse af Lovens Indhold.

Kapitel 1.

Borteblivelse.

§ 1. For en bortebleven beskikkes der — eventuelt paa Foranledning af de interesserede — om fornødent en *Værge*.

For Værgemaalet gælder Myndighedslovgivningens Regler om særlige Værgemaal.

§ 2. Den borteblevnes Formue bestyres som umyndiges Midler.

Skifteretten — i København Magistraten — bestemmer, hvorvidt den borteblevnes Ejendele skal bevares for ham indtil videre, eller om de skal sælges og det indkomne indsættes i Overformynderiet.

Overøvrigheden afgør, i hvilket Omfang den borteblevnes Indtægt og Formue maa bruges til Underhold og Uddannelse for hans Børn eller Ægtefælle. Naar særlige Grunde taler herfor, kan det tillades, at Indtægten anvendes til Underhold og Uddannelse for andre, som helt eller delvis blev forsørgt af ham.

§ 3. Dersom den borteblevne er gift og hans Ægtefælle er myndig, bestyres den borteblevnes Bodel af Ægtefællen sammen med Værgen uden Tilsyn af Pupilauctoriteterne.

§ 4. Arv eller Gave, som tilfalder den borteblevnes Ægtefælle, holdes ved Skifte med den borteblevne eller dennes Arvinger uden for Fællesboet.

I § 1, Stk. 1, blev Ordene »eventuelt paa Foranledning af de interesserede« tilføjet i Landstinget.

Kapitel 2.

Dødsformodning.

§ 5. Det kan efter offentlig Indkaldelse ved Dom bestemmes, at en bortebleven skal *anses for død*.

§ 6. Begæring om offentlig Indkaldelse kan indgives, naar der er gaaet *10 Aar*, siden den borteblevne sidst vides at have været i Live.

Saafernt den borteblevne dengang var i Livsfare, eller der af andre Grunde er en til Vished grænsende Sandsynlighed for, at han er død — f. Eks. fordi det Skib eller Luftfartøj, som han var om Bord i, er forsvundet —, er Fristen kun *1 Aar*.

§ 7. Den borteblevnes Ægtefælle, Arvinger eller andre, der har retlig Interesse i at opnaa Dom til Dødsformodning, kan rejse Sagen.

§§ 8—11 indeholder nærmere Regler om Sagsanlægget og Rettergangen.

§ 12. Finder Retten efter Bevisførelsen, at den forsvundne har været borte saa længe som sagt i § 6, og det ikke godtgøres, at han er død, indkalder Retten ham med et af Retten fastsat Varsel til et Retsmøde og opfordrer i Indkaldelsen enhver, som kan give yderligere Oplysninger i Sagen, til snarest muligt at give Retten Meddelelse herom.

Sagsøgeren skal lade *Indkaldelsen kundgøre i Statstidende*. Retten kan bestemme, at Kundgørelsen tillige skal ske en eller flere Gange i andre Blade og i Radio her eller i Ulandet.

Mellem Kundgørelsen og Retsmødet skal der gaa mindst 3 Maaneder og højst 1 Aar.

§ 13. Hvis der ikke til Retsmødet fremkommer noget, der afsvækker Resultatet af den skete Bevisførelse, afsiger Retten Dom til Dødsformodning.

I Dommen angives den Dag, fra hvis Udløb Dødsformodningen skal regnes. Det skal være den sidste Dag i den Maaned, hvori Fristen udløb, eller i de i § 6, Stk. 2, nævnte Tilfælde den Dag, det er sandsynligst, at den borteblevne er død, hvis en saadan Dag kan fastslaaes.

§ 14. Rettens Afgørelse i Henhold til §§ 11—13 kan *indbringes for højere Ret* af Sagsøgeren, den beskikkede Forsvarer og enhver, som har retlig Interesse i Afgørelsen. Saafernt den borteblevne er gift, kan Anke af Dødsformodningsdom endvidere iværksættes af Paatalemyndigheden, hvem Udskrift af Dommen i nævnte Tilfælde straks skal tilstilles af Retten. Paatalemyndigheden har fri Proces under Sagen.

Ankefristen er 8 Uger fra Dommens Afsigelse. Justitsministeriet kan ikke give Tilladelse til Anke af Dødsformodningsdom efter Ankefristens Udløb.

§ 15. Dom til Dødsformodning faar først Virkning, naar Ankefristen er udløbet.

I § 6, Stk. 2, stod der oprindelig »meget stor Sandsynlighed« i Stedet for »en til Vished grænsende Sandsynlighed«. Dette ændredes i Landstinget, hvor man ligeledes tilføjede de to sidste Punktumer i § 14, Stk. 1, (»Saafremt den borteblevne . . . under Sagen«).

Kapitel 3.

Skifte uden Dom.

§ 16. Overstiger en borteblevns Formue ikke 2000 Kr., kan Formuen, naar der er gaaet 1 Aar, siden han sidst vides at have været i Live, uden Dødsformodningsdom tages under Skiftebehandling, som om han var død paa det Tidspunkt, da han maa anses for bortebleven. Dette Tidspunkt fastsættes af Skifteretten.

I Stedet for 2000 Kr. stod der i det oprindelige Lovforslag 800 Kr. Dette ændredes i Folketinget.

Kapitel 4.

Dødsformodnings Bortfald.

§ 17. Viser det sig efter Dom til Dødsformodning, at den borteblevne lever, kan han i 10 Aar fra den Dag, fra hvilken Dødsformodningen efter Dommen regnes, kræve sine Ejendele tilbage fra dem, der har faaet dem udlagt som Arv.

Oplyses det, at den borteblevne er død paa et andet Tidspunkt end angivet i Dommen, kan den, som herefter har Ret til Arven, inden for samme Tidsrum kræve den udleveret.

§ 18. Hver Arving skal kun give tilbage, hvad han har modtaget.

Hvis det modtagne er afhændet eller forbrugt, skal Arvingen erstatte Værdien ved Afhændelsen eller Forbruget, men dog ikke mere end den nuværende Værdi af Ting af tilsvarende Art og Godhed. Kravet mod Arvingen kan ned-

sættes eller bortfalde, naar Forbruget har været rimeligt begrundet i hans Erhvervelse af den borteblevnes Ejendele, og det efter hans økonomiske Forhold vilde være ubilligt at lade ham tilsvare det fulde Beløb.

Er det modtagne gaaet tabt uden Arvingens Skyld, er han fri for Ansvar.

Indtægt af Formuen, som er forfaldet før den Dag, da den tilbagevendte fremsætter Kravet, skal ikke tilsvares af Arvingen.

§ 19. Reglerne i §§ 17 og 18 finder tilsvarende Anvendelse, hvis en borteblevnes Formue er taget under Skiftebehandling i Henhold til § 16.

§ 20. *Forsikringssum*, der er udbetalt paa Grundlag af Dødsformodningsdom, kan Forsikringsselskabet inden Udløbet af den i § 17 fastsatte Frist kræve tilbage. Kravet kan dog nedsættes i det Omfang, Summen med Rimelighed er anvendt til Forsørgelse. § 18, Stk. 1, 3 og 4, finder tilsvarende Anvendelse.

Den tilbagevendtes mulige Krav over for Selskabet formindskes, for saa vidt Tilbagebetaling fra Modtageren ikke kan opnaas.

Selskabet kan dog vælge at betragte Forsikringen som endeligt afviklet ved den skete Udbetaling paa Grundlag af Dødsformodningsdommen. I saa Fald indtræder den tilbagevendte i Selskabets Krav.

§ 21. *Pension, Overlevelsesrente* og lignende Forsørgelse, der er udbetalt paa Grundlag af Dødsformodningsdom, *kan ikke kræves tilbage* fra Modtageren.

Den tilbagevendtes mulige Krav over for den, der har erlagt Ydelsen, formindskes i det Omfang, hvori Udbetalingen er sket.

§ 22. Har Arvingen ved Erhvervelsen af den borteblevnes Ejendele gjort sig skyldig i Svig, er han erstatningspligtig efter Lovgivningens almindelige Regler. Det samme gælder Modtageren af de i §§ 20 og 21 omhandlede Ydelser.

§ 23. Har den borteblevne *Ægtefælle* efter Dom til Dødsformodning *giftet sig igen*, er *det tidligere Ægteskab endeligt ophørt*, uanset at Dødsformodningen viser sig at være urigtig. Har *Ægtefællen* ikke giftet sig igen, bestaar *Ægteskabet* med den borteblevne vedvarende.

Kapitel 5.

Indkaldelse og Skifte efter 20 Aar.

§ 24. Naar Formue i Henhold til § 2 har været bestyret for en bortebleven i 20 Aar og Sag til Dødsformodningsdom ikke er anlagt, indkalder Skifteretten — eventuelt efter Opfordring af Overformynderiet eller andre interesserede — ham og hans Arvinger paa den i § 12 foreskrevne Maade.

Hvis den borteblevne ikke melder sig, men der møder Arvinger efter ham, skiftes Formuen, som om han var død ved 20 Aars Fristens Udløb.

Dersom ingen melder sig, tilfalder Formuen Staten.

Kapitel 6.

Arvs Afsætning.

§ 25. Er der ikke Vished for, at en Arving har overlevet Arveladeren, udlægges der ingen Arv til ham. Han har dog Ret til i 10 Aar fra Dødsfaldet at kræve Arven fra dem, som har faaet den udlagt. Saafremt Arvingen er død i dette Tidsrum, faar den, som herefter er berettiget til Arven, samme Ret, som Arvingen vilde have haft.

§§ 18 og 22 finder herved Anvendelse.

Er der opnaaet Dødsformodningsdom over Arvingen, anvendes Fristen i § 17, hvis den udløber før Fristen i Stk. 1.

Er der nogen Sandsynlighed for, at en Arving har overlevet Arveladeren, kan Skifteretten uanset Regelen i Stk. 1, naar særlige Forhold taler derfor, bestemme, at den Arv, som eventuelt kan tilfalde denne Arving, foreløbig indsættes i Overformynderiet som tilhørende Boet, medens dette i øvrigt sluttes. Naar de fornødne Undersøgelser er foretaget, dog senest 1 Aar efter Arvens Indsættelse i Overformynderiet, optager Skifteretten Spørgsmaalet om Udlodning af Arven til endelig Behandling.

§ 26. Har en Arving overlevet Arveladeren, udlægges der Arv til ham, uanset at hans Opholdssted ikke er kendt.

Reglerne i Kapitel 1 anvendes paa denne Arv.

§ 27. Dersom en Arvings Opholdssted vel kendes, men det ikke er muligt at udbetale Arven til ham, behandles den efter Reglerne i Kapitel 1.

I § 25 blev sidste Stk. tilføjet i Landstinget.

Samtidig udtoges af Lovforslaget en Paragraf (i Slutningen af Kap. 6 efter § 27) af følgende Indhold:

»Hvis Arvingen i de i §§ 26 og 27 omhandlede Tilfælde ikke melder sig inden 10 Aar efter Arvefaldet for at modtage Arven, tages den under Skiftebehandling, som om Arvingen var død ved Fristens Udløb.«

Kapitel 7.

Overgangs- og Ophævelsesbestemmelser (§§ 28—33).

Det bestemmes heri bl. a., at Loven, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft den 1. Juli 1946.

Fra Lovens Ikrafttræden ophæves: Kgl. Resolution af 3. Februar 1804, §§ 1—7 i Forordning af 2. April 1817 angaaende, hvorledes der skal forholdes med forladt Arv, Forordning af 11. September 1839 angaaende Behandling af en bortebleven Persons Formue, Retsplejelovens § 456, midlertidig Lov Nr. 264 af 21. Maj 1940 om borteblevne Personer fra krigsforliste Skibe og § 2 i Lov Nr. 424 af 14. September 1945 angaaende Forlængelse af visse Forældelsesfrister.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Landstinget* mødte det Tilslutning fra Ordførerne, som dog ønskede forskellige Enkelt-heder overvejet i et Udvalg.

Resultatet af Udvalgsbehandlingen blev i alt 11, til Dels dog kun redaktionelle, Ændringsforslag, der alle var stillet af Justitsministeren og tiltraadt af hele Udvalget. I Betænkningen oplyses, at man havde drøftet Spørgsmaalet om at fremsætte Ændringsforslag til § 23 (angaaende det Tilfælde, hvor den borteblevne vender tilbage igen, og Ægtefællen i Mellemtiden har giftet sig paa ny), saaledes at der blev bragt Overensstemmelse med det af Kommissionen fremsatte Forslag, men Justitsministeren kunde ikke tiltræde Kommissionsforslaget og fremsendte til Begrundelse for sit Standpunkt en Skrivelse af 15. Maj 1946. Udvalget frafaldt derefter Ønsket om at stille Ændringsforslag.

Et *Mindretal* (Jefsen Christensen) havde næret Betænk-ligheder ved, at Lovforslaget i Forhold til den gældende Lov indfører forkortede Frister, inden hvilke den borteblevne skal melde sig, navnlig i § 6, sidste Stk.; men da Justitsministeren og de øvrige Udvalgsmedlemmer ikke havde disse Betænk-ligheder, gav Mindretallet Afkald paa at stille Ændringsforslag, ogsaa fordi de til §§ 6 og 28 stillede Ændringsforslag i alt Fald i nogen Grad formindsker Faren ved de forkortede Frister.

Efter at de stillede Ændringsforslag var vedtaget uden Afstemning, vedtoges Lovforslaget enstemmigt i den ændrede Skikkelse.

Ogsaa i *Folketinget* var § 23 Genstand for Debat, men man enedes om at gennemføre Lovforslaget i den Skikkelse, det havde faaet i Landstinget, bortset fra en enkelt Ændring af praktisk Karakter, som er omtalt ovenfor.

Justitsministeren gav imidlertid under Sagens Behandling i et Udvalg Tilsagn om senere at ville optage Ægteskabslovens § 57 til Revision, saafremt der i Praksis opstaaer Tilfælde, som gør dette ønskeligt. Den nævnte Paragraf har følgende Indhold: »Et Ægteskab bliver efter Paastand af den ene Ægtefælle at opløse ved Dom, naar den anden Ægtefælle er forsvundet, og 3 Aar er hengaaet fra den sidste Efterretning om, at han var i Live.«

I den saaledes ændrede Affattelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

157. Lov om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejssende m. m. (Justitsminister *Elmquist*). [A. Sp. 3961. — C. Sp. 1125, 1153 og 1193].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 606). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 647). Partiernes Ordførere: Steincke, Jepsen Christensen, Lisbet Hindsgaul og Lannung. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Steincke, Josef Andersson, Henry Hansen, Severin Hansen, Hvid, Jørgen Møller, Anna Rasmussen, Jepsen Christensen, Esther Malling Pedersen, Rytter [Formand], Lannung [Sekretær], P. N. Petersen [Røjle], Lisbet Hindsgaul, Malchau og Schaumann). Betænkning (B. Sp. 939) afgivet $2\frac{7}{8}$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $2\frac{8}{8}$ (L. Sp. 842). 3. Beh. $2\frac{8}{8}$ (L. Sp. 864). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{9}{8}$ (F. Sp. 3941). Partiernes Ordførere: Fr. Dalgaard, Hauch, Erna Sørensen, Aksel Larsen, Aage Fogh, Paul Holt og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauch [Formand], Damsgaard, From, Lorentzen, Steen [Sekretær], Fr. Dalgaard, Rasmus Hansen, Horn, Lars M. Olsen, Schytz, Erna Sørensen, Bartholdy, Hjermind, Robert Mikkelsen og Aksel Larsen). Betænkning (B. Sp. 977) afgivet $2\frac{9}{8}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $2\frac{9}{8}$ (F. Sp. 4022). 3. Beh. $2\frac{9}{8}$ (F. Sp. 4029). *Tilbage-sendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 983) af-

givet $2\frac{2}{3}$. Eneste Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 992). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 158).

Siden forrige Verdenskrig har det paa Grund af Forholdene været nødvendigt at ændre og supplere den gældende Fremmedlov af 15. Maj 1875, hvilket er sket ved midlertidige Love, som Regel med 2 Aars Gyldighed. Den senest vedtagne Ændrings- og Tillægslov er Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942, der ogsaa oprindelig gjaldt i 2 Aar, men hvis Gyldighed ved Lovanordning Nr. 80 af 20. Marts 1944 blev forlænget til Udgangen af Marts Maaned 1946.

Da de Hensyn, der gav Anledning til denne midlertidige Lovgivning, paa sidstnævnte Tidspunkt stadig gjorde sig gældende, idet der endnu ikke var sket en saadan Tilbagevenden til ogsaa i fremmedlovmæssig Henseende normale Forhold, som gerne skulde indtræde, forinden en gennemgribende Revision af Fremmedloven af 15. Maj 1875 finder Sted, gennemførtes den heromhandlede Lov, hvis Gyldighedstid er begrænset til et Aar, saa at den udløber *31. Marts 1947.*

Loven er for en stor Del enslydende med Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942, men afviger paa forskellige Punkter fra denne, idet der — dels inden, dels under Sagens Behandling paa Rigsdagen — er foretaget en Del Ændringer og Tilføjelser. Disse er, bortset fra redaktionelle Ændringer, i nedenstaaende Gengivelse af Lovens §§ 1—8 trykt med Kursiv.

§ 1. § 1, Stk. 1, i Lov af 15. Maj 1875 affattes saaledes:

Ved kongelig Anordning kan det bestemmes, hvorvidt rejsende ved Ankomst til eller Udrejse fra Landet skal være forsynet med Rejsepas eller andet Legitimationsdokument.

Udenlandske Søfolk, der ankommer til dansk Havn paa dansk eller udenlandsk Skib, maa ikke afmønstres uden Politiets Tilladelse. Skibets Fører er ansvarlig for, at Afmønstring ikke finder Sted uden saadan Tilladelse. *Hvis han undlader at indhente denne, straffes han med Bøde*, hvorhos Rederiet eller dets Repræsentant her i Landet er pligtig at erstatte alle de det offentlige under vedkommendes ulovlige Ophold her og ved Hjemkomsten paaførte Udgifter.

Politiet skal afvise Udlændinge, der er Politiet bekendt som erhvervs- eller vanemæssige Forbrydere eller med Grund maa antages at rejse hertil for at begaa Forbrydelser, eller hvis Indrejse efter Rigspolitichefens Skøn paa Grund af be-

gaaede borgerlige Forbrydelser eller af Hensyn til Statens Sikkerhed eller anden lignende Grund ikke er ønskelig.

Hvis den paagældende er indpasseret, skal Opholdstil-ladelse nægtes vedkommende. Det samme skal ske, hvis en Udlænding gør sig skyldig i nogen mod Staten eller dens In-stitutioner rettet fjendtlig Agitation.

§ 2. § 13, 1. Pkt., i Lov af 15. Maj 1875 affattes saaledes:

Den, der ikke er i Besiddelse af Indfødsret, kan efter Ju-stittsministerens Bestemmelse udsendes eller udvises, naar hans Forhold dertil maatte give Anledning, uanset i hvor lang Tid han har haft Ophold her i Landet.

§ 3. Personer, der skaffer sig Adgang her til Landet uden om Paskontrolten, eller som udrejser af Landet uden om Paskontrolten, straffes med Bøde eller under skærpene Omstændigheder med Hæfte eller med Fængsel indtil 2 Aar, hvorhos de, for saa vidt de er Udlændinge, kan udvises af Politiet.

Den, der medvirker til, at nogen indrejser i eller udrejser fra Landet uden om Paskontrolten, eller som medvirker til at holde en Udlænding, om hvem han vidste eller efter samtlige foreliggende Omstændigheder burde vide, at han har skaffet sig Adgang til Landet uden om Paskontrolten eller i øvrigt opholder sig ulovligt her, skjult for Politiet, straffes med Bøde eller under skærpene Omstændigheder med Hæfte eller med Fængsel indtil 2 Aar.

§ 4. Skibsførere er pligtige at efterkomme de Forskrifter, Justitsministeren maatte give til Paskontrolstens Gennem-førelse. Overtrædelse heraf straffes med Bøde og medfører, at saavel Skibsføreren som Rederiet eller dets Repræsentant her i Landet er pligtige at erstatte alle de Udgifter, som ved Overtrædelsen paaføres det offentlige ved en Udlændings ulovlige Ophold her og ved hans Hjemsendelse.

§ 5. *Ved kongelig Anordning kan der fastsættes nærmere Regler for Udstedelse af Pas til danske Statsborgere, herunder om Adgangen til at nægte Pasudstedelse eller inddrage allerede udstedte Pas.*

For Rejsepas, der udstedes af Politiet, erlægges et Gebyr af 3 Kr., der tilfalder Statskassen. Rejsepas kan dog udstedes uden Gebyr, for saa vidt den paagældende er uformuende og det af Hensyn til Udøvelsen af hans Erhverv eller af andre

særlige Grunde efter Politiets Skøn er nødvendigt, at han er i Besiddelse af Rejsepas.

§ 6. *Udlændinge, der efter de til enhver Tid gældende Bestemmelser kan indrejse hertil uden at have deres Pas paategnet (viseret) for Indrejse, maa ikke uden særlig Tilladelse opholde sig her i Landet ud over et Tidsrum af 3 Maaneder fra Indrejsedagen at regne. Naar en saadan Udlænding inden for et Tidsrum af 6 Maaneder har opholdt sig her i Landet i i alt 3 Maaneder, maa han ikke uden forud indhentet Tilladelse paa ny indrejse hertil, før der er forløbet 3 Maaneder fra hans sidste Udrejse.*

Udlændinge, der efter de til enhver Tid gældende Bestemmelser ikke maa indrejse hertil, medmindre deres Pas forinden er paategnet (viseret) for Indrejse og Ophold her i Landet, maa ikke uden særlig Tilladelse opholde sig her ud over det i Visumet fastsatte Tidsrum.

Udlændinge maa ikke uden særlig Tilladelse tage Arbejde, Stilling eller anden Beskæftigelse her i Landet.

Udlændinge, der efter de hidtil gældende Regler uden særlig Tilladelse har kunnet tage Ophold og Arbejde, Stilling eller anden Beskæftigelse her i Landet, skal fra denne Lovs Ikrafttræden efter nærmere af Justitsministeren fastsatte Bestemmelser indhente Tilladelse til fortsat Ophold og Arbejde.

Ved Aftale med fremmede Regeringer kan der træffes Bestemmelse om gensidige Lempelser i Reglerne om Opholds- og Arbejdstilladelse, for saa vidt angaar Statsborgere i en af de kontraherende Stater.

§ 7. *Udlændinge, der i Henhold til Lov af 15. Maj 1875 skal være forsynede med Opholdsbog, fritages for denne Forpligtelse, naar de er i Besiddelse af gyldigt Rejsepas. Justitsministeren fastsætter nærmere Regler om saadanne Udlændinges Pligt til at holde Politiet underrettet om deres Opholdssted.*

Justitsministeren bemyndiges til at træffe Bestemmelse om Udfærdigelse af Legitimation til Udlændinge, som ikke er i Stand til at skaffe sig Nationalitetspas, samt til at paabyde, at Udlændinge under Ophold her i Landet til Stadighed skal have deres Pas eller anden Legitimation paa sig og paa Forlangende forevise Pas eller Legitimation for Politiet.

§ 8. De i § 6 omhandlede Tilladelser meddeles af Justitsministeren eller efter dennes Bemyndigelse af Rigspolitechefen.

For Pasvisering erlægges et Gebyr af 4 Kr., der tilfalder Statskassen. Gebyret forhøjes til 8 Kr. i Tilfælde, hvor Udlændinge, der opholder sig her i Landet med tidsbegrænset Opholdstilladelse, forbliver her i Landet efter Opholdstilladelsens Udløb uden forinden at have søgt Forlængelse.

Overtrædelse af §§ 6 og 7 og af de af Justitsministeren i Medfør af disse Bestemmelser givne Forskrifter straffes med Bøde, hvorhos vedkommende Udlænding kan udvises af Politiet. Strafansvar paahviler ogsaa den Arbejdsgiver, hos hvem vedkommende Udlænding har taget Arbejde. Sempel Ugtsomhed straffes ikke.

Strafansvar paadrages ikke ved Forbliven her i Landet i den Tid, der forløber, indtil Afgørelse foreligger med Hensyn til et Andragende om Tilladelse til yderligere Ophold, for saa vidt dette Andragende er indgivet inden Udløbet af det Tidsrum, i hvilket den paagældende er berettiget til at opholde sig her i Landet.

§§ 9—13 er uforandrede, bortset fra Bestemmelsen om Lovens Gyldighedsperiode.

Ifølge § 1, Stk. 2, er en *Skibsfører ansvarlig* for, at Afmønstring af udenlandske Søfolk ikke finder Sted her i Landet uden Politiets Tilladelse. Undlader Skibsføreren at indhente Politiets Tilladelse i disse Tilfælde, bliver Rederiet eller dets herværende Repræsentant pligtig at erstatte det offentlige alle de med vedkommende Sømænds ulovlige Ophold her og alle med hans Hjemsendelse forbundne Udgifter. Derudover er der under Lovforslagets Behandling i Landstinget optaget en Bestemmelse om Bødestraf for Skibsføreren, naar han i Strid med Loven afmønstrer udenlandske Sømænd uden forinden at have indhentet Politiets Tilladelse.

I § 2, hvorefter Adgangen til at udvise en Udlænding hidtil har været betinget af, at han ikke havde *Forsørgelsesret*, er denne Betingelse udeladt.

I § 5 er der indføjet en Bestemmelse om, at nærmere Regler for *Udstedelse af Pas* m. v. kan fastsættes ved kongelig Anordning. Denne Bestemmelse, som undergik en formel Ændring i Folketinget, har vist sig paakrævet, bl. a. for at hindre Pasforfalskning. Samtidig har man lovfæstet den allerede forudgældende Praksis, hvorefter allerede udstedte Pas i visse Tilfælde kan inddrages.

I § 6 blev under Lovforslagets Behandling i Landstinget som Stk. 2 indføjet en Bestemmelse, hvori det udtrykkelig fastslaas, at Udlændinge, der efter de til enhver Tid gældende Bestemmelser ikke maa indrejse hertil, medmindre deres Pas forinden er viseret for Indrejse, ikke uden særlig Tilladelse maa opholde sig her ud over det i Visumet fastsatte Tidsrum. Den hidtil gældende Regel i Lovens § 6, Stk. 1, hvorefter andre Udlændinge (ikke viseringspligtige) kan opholde sig her indtil 3 Maaneder uden særlig Tilladelse, er derimod opretholdt. Af systematiske Grunde er derhos den nugældende Regel om, at Udlændinge ikke uden særlig Tilladelse maa tage Arbejde, Stilling eller anden Beskæftigelse her i Landet, anbragt i et nyt Stk. 3 til § 6.

I § 6 er der endvidere som Stk. 4 optaget en særlig Regel om, at Udlændinge, der efter de hidtil gældende Regler uden særlig Tilladelse har kunnet tage Ophold og Arbejde, Stilling eller anden Beskæftigelse her i Landet, fremtidig skal *indhente Tilladelse til saadant fortsat Ophold* efter nærmere af Justitsministeren fastsatte Bestemmelser. De Udlændinge, der her er Tale om, er saadanne, som har haft fast Bopæl her før 1. April 1926, og som efter de hidtil gældende Regler har kunnet opholde sig og arbejde her i Landet uden særlig Tilladelse. Bestemmelser af den nævnte Art agtes dog, efter hvad Justitsministeren oplyste under Sagens Behandling, *ikke fastsat*, for saa vidt angaar f. Eks. *norske og svenske Statsborgere*, idet en Skærpelse af Tilsynet over for saadanne ikke anses for nødvendig.

Lovens § 6 indeholder derhos Hjemmel til at træffe *Aftale med fremmede Landes Regeringer* om gensidige Lempelser i Reglerne om Opholds- og Arbejdstilladelse, for saa vidt angaar Statsborgere i en af de kontraherende Stater, medens en tilsvarende Bestemmelse i den hidtidige Lovs § 6, Stk. 2, alene gav Adgang til at træffe saadanne Aftaler, for saa vidt angaar Udlændinge, der søger her til Landet i Uddannelsesøjemed. Ændringen vil bl. a. kunne faa Betydning ved Indgaaelse af Traktater om Indførelse af *et fællesnordisk Arbejdsmarked*.

Endvidere er der i § 7, Stk. 2, optaget en Bestemmelse, hvorefter Justitsministeren bemyndiges til at træffe Bestemmelse om Udfærdigelse af *Legitimation for Udlændinge* samt til at paabyde, at Udlændinge under deres Ophold her i Landet stadig skal have Legitimation paa sig og paa Forlangende skal forevise denne. Medens der i Forvejen har været udfærdiget Hjælpepas eller *Fremmedpas* til Personer, der ikke er i Stand til at skaffe sig et Nationalitetspas, saa at enhver Udlænding paa Begæring kan blive i Stand til at legitimere sig, har man anset det for nødvendigt, at der tillige haves Hjemmel til at paabyde, at Udlændinge *skal* skaffe sig Legitimation og

til Stadighed skal bære Legitimationen paa sig, idet der foruden de som tyske eller allierede Flygtninge her i Landet indregistrerede Personer antages at opholde sig en Del Udlændinge her, som hidtil har kunnet skjule sig for Politiet. En effektiv Kontrol med herværende Udlændinge kræver, at man i hvert Fald som en Overgangsforanstaltning maa kunne forlange, at alle Udlændinge i givet Fald er i Stand til at legitimere sig over for Politiet.

I § 8 har man i Landstinget foretaget en mindre Ændring i Stk. 1, saa at det af Bestemmelsen udtrykkeligt fremgaar, hvad der allerede nu er Regelen, at Arbejds- og Opholdstilladelse meddeles af Justitsministeren eller efter dennes Bemyndigelse af Rigspolitichefen. Af systematiske Grunde har man derhos anbragt en i Lovens § 7 optaget Bestemmelse, der — bortset fra en mindre Ændring — er overført fra 1942-Lovens § 5, Stk. 1, som et nyt Stk. 2 i § 8.

Lovforslaget henvistes i *Landstinget* til et Udvalg, under hvis Behandling af Sagen Justitsministeren stillede en Række Ændringsforslag, der alle var tiltraadt af Udvalget. Disse Ændringsforslag er, bortset fra rent redaktionelle Ændringer, omtalt foran. I Betænkningen oplyses det, at Justitsministeren over for Udvalget har udtalt, at »man regner med i Løbet af indeværende Aar at kunne forelægge et *Forslag til en ny Fremmedlov*. For det Tilfælde, at Forholdene ikke skulde blive saa afklarede, at dette kan ske, vil man inden Udløbet af nærværende Tillægslov i hvert Fald foretage en Bearbejdelse af de siden 1924 vedtagne Tillægslove.

Som Følge af denne Udtalelse har man afstaaet fra at foreslaa yderligere Ændringer og fra Ønsket om at forlænge Lovens Gyldighedstid til 2 Aar i Stedet for 1 Aar.

Ogsaa i *Folketinget* underkastedes Lovforslaget Udvalgsbehandling. Denne resulterede i et enkelt af Justitsministeren stillet og af Udvalget tiltraadt Ændringsforslag, der dog kun var af formel Karakter. Desuden stillede de kommunistiske Medlemmer af Udvalget fire Ændringsforslag. Af disse gik det første ud paa, at der i § 1, 3. Stk., i Stedet for »Rigspolitichefens« skulde staa »Justitsministerens«. Ifølge det andet og tredie skulde Udvisning i Henhold til § 3, Stk. 1, og § 8, Stk. 3, kun kunne ske efter Justitsministerens Bestemmelse. Endelig skulde § 9, sidste Stykke, angaaende Anmeldelsespligt for Teltlejre, udgaa.

I Betænkningen anfører Udvalget, at Justitsministeren har understreget, at *Udvisningsretten* ifølge § 2 — bortset fra, at den ikke hidtil har omfattet Tilfælde, hvor der var opnaaet Forsørgelsesret — har været hjemlet i den nuværende Form siden 1917.

Paa Udvalgets Foranledning har Justitsministeren samtidig meddelt, at man ud over de Tilfælde, hvor der hidtil er gjort Brug af Udvisningsretten, saasom ved Udvisning af Personer, som har gjort sig skyldige i grovere eller ofte gentagne Lovovertrædelser eller som i øvrigt ved deres Optræden har vist sig uønskværdige her i Landet, f. Eks. ved begrundet Mistanke om Spionage eller anden Virksomhed rettet mod den danske Stats Interesser, særlig har tænkt at anvende denne Udvisningsret, hvor den paagældende Udlænding paa Grund af sin Forbindelse med den tyske Besættelsesmagt eller som Følge af sit Forhold i øvrigt under Besættelsen ikke findes fortsat at burde have Opholdstilladelse her i Landet.

Udvalget har i øvrigt ønsket at bemærke, at selv om Udvalget nærer nogen Betænkkelighed ved Regelen i § 5, 1. Stk., idet man er af den Anskuelse, at dette Spørgsmaal bør kunne *indbringes for Domstolene*, vil Udvalget dog under Hensyn til Ministerens Oplysning om en paatænkt dybtgaaende almindelig Revision af Loven af 1875 og dels under Hensyn til, at Lovforslaget er tidsbegrænset, ikke stille Forslag om Ændring i den paagældende Paragraf.

De *kommunistiske* Udvalgsmedlemmer anfører, at de anser det for nødvendigt, at det bliver Justitsministeren og ikke Politiet, der træffer Afgørelsen om Udlændinges Opholdstilladelse her i Landet eller deres eventuelle Udvisning. Mindretallet ser ingen Grund til at opretholde Bestemmelsen om Anmeldelsespligt for Teltlejre og tager Forbehold over for Bestemmelserne i § 11, idet man mener, at netop i Tilfælde af administrative velfærdsvigtige Afgørelser bør den, Afgørelsen angaar, have Ret til at kende Afgørelsens Begrundelse.

Ved 2. Behandling udtalte *Aksel Larsen* (D. K.) bl. a.: »Vi er klar over, at Forholdene i den Henseende er ekstraordinære, at der maa kunne handles hurtigt, og handles hurtigt antagelig over for temmelig mange Mennesker i Spørgsmaal om Opholdstilladelse og Udvisning fra Landet o. s. v., og ligeledes i Spørgsmaalet om, hvorvidt visse danske Statsborgere har Ret til at faa Pas udleveret eller fortsat besidde et Pas, de tidligere havde faaet udleveret. Vi mener ganske vist, som jeg har sagt ved første Behandling af Lovforslaget, at det havde været heldigt og det rigtigste, om saadanne Tilfælde skulde afgøres ved Domstolene, men vi befinder os i en ekstraordinær Situation efter Besættelsen og er langt fra færdige med det nødvendige Oprensningsarbejde, og efter at have faaet den højtærede Justitsministers temmelig kategoriske Erklæring om, hvordan de forskellige Paragraffer skal opfattes og vil blive administreret, har vi tiltraadt den enstemmige Betænkning fra Udvalget i disse Henseender. Det drejer sig om Lovforslagets §§ 2 og 5.

Vi gaar saa ud fra, at vi forhaabentlig inden Efteraaret faar Forslag om en Revision af selve Fremmedloven, og at vi saa

kan faa bragt hele Fremmedloven mere i Overensstemmelse med, hvad der maa anses for at være ret og rimeligt i Nutidens demokratiske Danmark.«

Partiet havde dog ikke kunnet undlade at stille Ændringsforslag til §§ 1, 3, 8 og 9, hvilket nærmere begrundedes.

Ved Afstemningen vedtoges det af Justitsministeren stillede Ændringsforslag uden Afstemning, medens de kommunistiske Ændringsforslag forkastedes.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt. Det tilbagesendtes derefter til Landstinget, som ligeledes vedtog det enstemmigt.

158. Lov om Ændring af Lov Nr. 160 af 18. Maj 1937 om Folkeskolen, saaledes som den er ændret ved Lov Nr. 570 af 31. Oktober 1940. (Undervisningsminister *Hartling*). [A Sp. 2921. — C. Sp. 183 og 201].

Fremsat i *Folketinget* ³¹/₁ (F. Sp. 2192). 1. Beh. ¹/₂ (F. Sp. 2234). Partiernes Ordførere: Hauberg, Hans Pinstrup, Gudrun Hasselriis, Leth Mouritzen, Jørgen Jørgensen, Aidt og Søren Olesen. 2. Beh. ⁵/₂ (F. Sp. 2251). 3. Beh. ⁷/₂ (F. Sp. 2385). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹³/₂ (L. Sp. 452). Partiernes Ordførere: H. P. Johansen, Stegger Nielsen, P. A. Poulsen (Stenderup) og P. N. Petersen (Røjle). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Johansen, Date, A. P. Hansen, Hans Hansen, Kr. Johansen, Jørgen Møller, P. C. Petersen, H. C. Andersen Jepsen Christensen, Stegger Nielsen [Formand], K. Pedersen, Bonnichsen, Jørgen Jørgensen, P. A. Poulsen [Stenderup] og P. N. Petersen [Røjle] [Sekretær]). Betænkning (B. Sp. 235) afgivet ¹⁴/₂. (Ordfører: Stegger Nielsen). 2. Beh. ¹⁵/₂ (L. Sp. 478). 3. Beh. ¹⁵/₂ (L. Sp. 480). *Loven stadfæstet 15. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 96).

Ved § 63, Stk. 1, i Lov Nr. 160 om Folkeskolen af 18. Maj 1937 blev der givet Regler om *Tilskud af Statskassen til Skoleudvidelser*, der — i Kommuner uden for København, Frederiksberg og Gentofte — blev foretaget efter Folkeskolelovens Bestemmelser. Statstilskuddet kunde inden for visse bestemte Summer for hvert af de Lokaler, hvis Opførelse var en Følge af Loven, bevilges med indtil Halvdelen af den aarlige Ydelse til Forrentning og Afbetaling af Laan i Anledning af Opførelse af nye eller Tilbygninger til ældre Skolebygninger.

Det samlede Beløb af Renter og Afdrag, der ydedes som Tilskud i Henhold til denne Bestemmelse, maatte ikke over-

stige 900 000 Kr. aarlig, og til den enkelte Skole kunde der ikke gives Tilskud i Forhold til et højere Beløb end 35 000 Kr. ialt.

De for de enkelte Lokalteter fastsatte Tilskudsbeløb var: Gymnastiksal med Inventar ikke over 16 000 Kr., Idrætsplads ikke over 1 500 Kr., Sløjdlokale med Inventar ikke over 6 000 Kr., Skolekøkken med Inventar ikke over 6 000 Kr., Skolelokale med Inventar ikke over 5 000 Kr., Skolehave ikke over 500 Kr.

De Tilskud, der herefter kunde opnaas, var imidlertid ikke af en saadan Størrelse, at de i tilstrækkelig Grad virkede som en Tilskyndelse til Kommunerne til at sætte Skolebyggeriet i Gang, og der blev derfor — ogsaa under Hensyn til Beskæftigelsesituationen — ved Lov Nr. 570 af 31. Oktober 1940 gennemført en Ændring af Folkeskolelovens § 63, hvorefter Tilskuddet for Byggearbejder, der var paabegyndt efter 1. November 1940, og som fuldførtes inden 1. Oktober 1942, forhøjedes til hele det til Forrentning og Afbetaling af det optagne Laan medgaaende aarlige Beløb inden for de forannævnte Størstebeløb.

Samtidig bestemtes det, at der udover det for den enkelte Skole fastsatte Beløb af 35 000 Kr. kunde ydes Tilskud til Bibliotek og Læsestue med Inventar i Forhold til 6 000 Kr. og til et Lokale til Ungdomsskoleundervisning med Inventar i Forhold til 5 000 Kr., saa at Maksimumstilskuddet for den enkelte Skole herved blev hævet til 46 000 Kr.

Endvidere blev der givet Regler om Ydelse af et direkte kontant Tilskud til Indretning af Svømmebassiner og Idrætspladser til Brug for Skolebørnene og den voksne Ungdom. Tilskuddet til et Svømmebassin blev fastsat til 5 000 Kr. og til en Idrætsplads til 3 000 Kr., dog saaledes at det i intet Tilfælde kunde overstige 75 pCt. af Anlægsudgifterne. Fristen for Udførelsen af Byggearbejder med Tilskud efter de nye Regler var som foran nævnt fastsat til 1. April 1942, men blev senere udskudt, sidst ved Lovanordning Nr. 52 af 21. Februar 1945 til 1. April 1946.

Endelig blev der i Henhold til Bevilling paa Tillægsbevillingsloven for 1941—42 stillet et Beløb paa 10 Millioner og senere yderligere et Beløb paa 5 Mill. Kr. til Raadighed til Ydelse af et direkte Statstilskud af samme Størrelse som Forrentnings- og Afbetalingstilskuddet i Henhold til Loven af 31. Oktober 1940. Det fastsattes ved Undervisningsministeriets Cirkulære af 22. Oktober 1941 som en Betingelse for Ydelse af dette Tilskud, der udbetales med Halvdelen, naar Grunden er gravet, og Halvdelen, naar Bygningen er under Tag, at det paagældende Byggearbejde fuldføres inden for en vis Frist. Der ligesom Fristen vedrørende Tilskud efter Loven af 31. Oktober 1940 blev udskudt til 1. April 1946. Endvidere udtalte

Finansministeriet i Skrivelse af 15. September 1941, hvorved Ministeriet gav Tilslutning til Forslaget om Afholdelse af det nævnte Beløb paa 10 Mill. Kr. til direkte Tilskud, at det maatte være en Forudsætning for Tilslutningen, at det blev iagttaget, at den enkelte Kommune selv kom til at bære mindst 40 pCt. af den samlede Byggeudgift, og dette er herefter paaset ved Fastsættelsen af Tilskuddene.

Ved Udgangen af 1942 var Byggeriet paa Grund af *Materialemangelen* gaaet i Staa, og der var paa dette Tidspunkt allerede disponeret over de 15 Mill. Kr. til Ydelse af direkte Tilskud, idet der var givet Tilsagn om direkte Tilskud til ca. 550 Skoler; af disse var 335 færdige, 16 Skoler var paabegyndt, men ikke fuldført, og for 191 Skolers Vedkommende forelaa godkendte Planer, der havde maattet stilles i Bero paa Grund af Materialesituationen. Desuden havde Undervisningsministeriet godkendt Planerne for 231 Skoler, uden at der var givet Tilsagn om Tilskud. Der er senere godkendt Byggeplaner for ca. 60 Skoler, saaledes at der i alt foreligger Planer for Byggearbejder ved ca. 500 Skoler, hvilke Arbejder kan sættes i Gang, saasnart Materialesituationen tillader det, og der er tilvejebragt nyt Grundlag for Ydelsen af Tilskud. Det maa imidlertid ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget forventes, at der herudover maa kræves foretaget Byggearbejder ved yderligere mindst 1000 Skoler, førend Folkeskolelovens bygningsmæssige Bestemmelser vil være gennemført — enten saaledes at der maa opføres helt nye Skoler eller Tilbygninger indeholdende Gymnastiksal, Skolekøkken, Sløjdlokale m. v.

Med Henblik paa den saaledes foreliggende Situation gennemførtes den heromhandlede Lov, der dels *forlænger den i Folkeskolelovens § 64 fastsatte Frist for Nyordningens Gennemførelse* med 2 Aar til 1. April 1950, dels foretager forskellige Ændringer i § 63, hvorved denne Paragraf har faaet følgende Affattelse:

Til Hjælp til Dækning af de aarlige Udgifter, der i Medfør af nærværende Lov maatte blive paaført Kommuner uden for København, Frederiksberg og Gentofte til Forrentning og Afbetaling af Laan i Anledning af Opførelse af nye eller Tilbygning til ældre Skolebygninger, giver Staten, for saa vidt Planer og Tegninger til de paagældende Byggearbejder er godkendt af Undervisningsministeriet, et Tilskud svarende til den aarlige Ydelse, der betales af Laanet, dog kun i Forhold til følgende Beløb:

Til Gymnastiksal med Inventar ikke over	16 000 Kr.
- Sløjdløkkale med Inventar og øvrige Udstyr ikke over	8 000 —
- Skolekøkken med Inventar og øvrige Udstyr ikke over	8 000 —
- Skolelokale med Inventar ikke over	7 500 —
- Bibliotek og Læsestue med Inventar og øvrige Udstyr ikke over	8 000 —
- et Lokale, udelukkende beregnet til Undervisning af Ungdom ude over den undervisningspligtige Alder, med Inventar ikke over	7 500 —
- Skolehave ikke over	500 —
- Idrætsplads, for saa vidt der ikke opnaas direkte Tilskud til Pladsens Anlæg i Medfør af Stk. 3 i nærværende Paragraf, ikke over	1 500 —

Til en Skole, der i Henhold til Reglerne i Lov Nr. 312 af 4. Juli 1942 om Ungdomsskoler for den ufaglærte Ungdom § 27 indrettes til Samlingssted for Ungdommen (»Ungdomsgaard«), ydes Tilskud efter de i nævnte Lov givne Bestemmelser, saaledes at der foruden til de i nærværende Paragrafs Stk. 1 nævnte Lokaler m. v. kan gives Forrentnings- og Afbetalingstilskud til en ved en saadan Skole opført Forsamlingsaal i Forhold til et Beløb af ikke over 12 000 Kr.

Til Indretning af Svømmebassiner og Idrætspladser til Brug for Skolebørnene og den voksne Ungdom, der anlægges efter en af Undervisningsministeren godkendt Plan, kan der gives et Tilskud af 75 pCt. af den hertil medgaaede Udgift, dog ikke over 5 000 Kr. til et Svømmebassin og 3 000 Kr. til en Idrætsplads.

De Laan, der optages til Dækning af de i Stk. 1 og Stk. 2 omhandlede Udgifter, skal være afsluttet paa saadanne Vilkaar, at de er tilbagebetalt i et Tidsrum af højst 28 Aar og afdrages med lige store Afdrag aarligt.

De nærmere Regler om Tilskuddenes Beregning og Udbetaling fastsættes af Undervisningsministeren.

Det er en Betingelse for Tilskud efter nærværende Paragraf, at Arbejdet er fuldført, saa det staar rede til Brug senest 1. April 1950. Undervisningsministeren bestemmer, i hvilket Omfang de ovenfor anførte Tilskudsregler skal finde Anven-

delse paa Byggearbejder, der er paabegyndt før Lovens Ikrafttræden.

De i Lovens § 56, Stk. 1 og 3, og § 59, Stk. 1, fastsatte Tidsfrister udskydes til 1. April 1950.

Det var oprindelig foreslaaet, at Fristen for Nyordningens Gennemførelse skulde sættes til 1. April 1952, men denne Dato ændredes i Folketinget til 1. April 1950.

I Overensstemmelse hermed ændredes ogsaa Bestemmelsen i § 63, Stk. 6, hvor det fra først af kun var foreslaaet, at de paagældende Arbejder skulde være fuldført senest 1. April 1952. Samtidig tilføjedes Stykkets andet Punktum samt Stk. 7, der drejer sig om Indretning af Gymnastiksal med Badeindretning m. v., om Anlæg af Idrætsplads og om Installation af Vand med Haner til Haandvask i Skolerne.

Loven opretholder i Princippet de hidtil gældende Regler for Ydelse af Statstilskud til Skolebyggeri, men med noget ændrede Tilskudsbestemmelser, foruden at Tidsfristerne som nævnt er blevet udskudt.

Der gives saaledes som hidtil *Tilskud til Forrentning og Afbetaling paa Laan*, optagne i Anledning af Skolebyggeri; men det Beløb, i Forhold til hvilket Tilskuddet ydes, er for Faglokaler forhøjet fra 6000 Kr. til 8000 Kr. og for almindelige Skolelokaler samt Ungdomsskolelokaler fra 5000 Kr. til 7500 Kr. pr. Lokale. Efter denne Regulering vil Forrentnings- og Afbetalingstilskuddet som hidtil — ifølge Beregninger foretaget af Ministeriets raadgivende Arkitekt — højst komme til at udgøre 30 pCt. af de gennemsnitlige Udgifter til Lokaler af den paagældende Art, hvortil kommer et *direkte Tilskud* paa yderligere indtil 30 pCt., forudsat at de hertil fornødne Beløb fortsat bevilges paa Finansloven.

Som nyt Stk. 2 er indføjjet de ved Lov Nr. 312 af 4. Juli 1942 om Ungdomsskoler for den ufaglærte Ungdom i § 27 givne Regler om Tilskud til en i Forbindelse med en Folkeskole opført *Ungdomsgaard*.

Yderligere har man ladet de hidtil gældende Regler, hvor- efter Tilskuddet til den enkelte Skole højst kan udgøre 46 000 Kr. som Forrentnings- og Afbetalingstilskud (+ 46 000 Kr. som direkte Tilskud) bortfalde, hvilket ogsaa gælder Bestem- melsen om, at Statens samlede aarlige Ydelse til Forrentning og Afdrag ikke maa overstige 900 000 Kr. Dette sidste begrun- des i Bemærkningerne til Lovforslaget med, at alle Kommuner bør kunne være sikre paa at opnaa det sædvanlige Statstilskud, naar de inden for den i Loven fastsatte Tid sørger for Gen- nemførelse af Byggeforanstaltninger, hvorved deres Skole- væsen bringes i Overensstemmelse med Folkeskolelovens Krav.

Under Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* fremsatte *Hauberg* (S.) Ønske om, at Fristen for Nyordningens Gennemførelse blev forkortet, hvilket Undervisningsministeren tog Hensyn til ved til 2. Behandling at foreslaa Udløbstiden fastsat til 1. April 1950 i Stedet for 1952. *Hans Pinstrup* (V.) slog bl. a. til Lyd for, at der ogsaa blev gjort noget for at skaffe *Friskolerne* bedre Lokaleforhold. Det samme Spørgsmaal berørtes af *Jørgen Jørgensen* (R. V.), der imidlertid gik ud fra, at Spørgsmaalet vilde blive taget op af det Udvalg, der var nedsat angaaende Friskolens Forhold. Ogsaa *Undervisningsministeren* henviste til dette Udvalg. *Søren Olesen* (D. R.) var af den Opfattelse, at man ikke burde presse for stærkt paa for at faa Skoleplanerne gennemført, da Materialsituationen voldte betydelige Vanskeligheder, og der i adskillige Kommuner herskede delte Meninger om, hvordan Skolespørgsmaalet burde løses. Han vilde derfor foretrække, om man lod Aarstallet 1952 blive staaende.

I den ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt af *Folketinget*.

I *Landstinget* underkastedes Lovforslaget en kort Udvalgsbehandling, under hvilken Undervisningsministeren i et Samraad gav forskellige Oplysninger angaaende Forstaaelsen af enkelte Bestemmelser i Lovforslaget. Ved tredje Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt i den Form, det havde faaet i *Folketinget*.

159. Lov om Ændring i Lov Nr. 211 af 20. Maj 1933 om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 6399. — C. Sp. 2059 og 2489].

Fremsat i *Landstinget* $15/5$ (L. Sp. 1235). 1. Beh. $22/5$ (L. Sp. 1291). Partiernes Ordførere: H. P. Johansen, Stegger Nielsen, P. A. Poulsen (Stenderup) og P. N. Petersen (Røjle). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Johansen, Date, Hans Hansen, Kr. Johansen, Alfred Kristensen, Aage Petersen, Thomsen, H. C. Andersen, Jepsen Christensen, Stegger Nielsen [Formand], Fr. Kristiansen, P. N. Petersen [Røjle], Bonnichsen, Lisbet Hindsgaul og P. A. Poulsen [Stenderup] [Sekretær]. Betænkning (B. Sp. 1337) afgivet $20/6$. (Ordfører: Stegger Nielsen). 2. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1633). 3. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1661). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2/7$ (F. Sp. 6617). Partiernes Ordførere: Hauberg, Arnth Jensen, Hvidberg, Nørlund, Jørgen Jørgensen og Aidt. 2. Beh. $3/7$

(F. Sp. 6629). 3. Beh. ¹¹/₇ (F. Sp. 7259). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 415).

Loven giver § 17 i ovennævnte Lov følgende Affattelse:

Stk. 1. For hvert Amt udnævnes en *Amtsskolekonsulent*, fortrinsvis en af de i Amtet virkende Lærere.

Stk. 2. For at kunne opnaa Ansættelse som Amtsskolekonsulent kræves det, at den paagældende *i 10 Aar har øvet Lærergerning* i Folkeskolen.

Stk. 3. Stillingen som Amtsskolekonsulent besættes af Undervisningsministeren og opslaas ved Skoledirektionens Foranstaltning efter de i § 30, Stk. 1, indeholdte Regler. Naar Fristen er udløbet, indstiller Skoledirektionen 5 af Ansøgerne, mellem hvilke Valget træffes. I de sønderjyske Landsdele deltager 3 Medlemmer af Amtsraadet, valgt af dette efter Reglerne for Forholdstalsvalg, i Indstillingen. Hvor der er to Amtsraadskredse i et Amt, indstiller Direktionerne i Fællesskab. Indstilles en Ansøger med alle Stemmer til Amtsskolekonsulent, skal han udnævnes.

Stk. 4. Amtsskolekonsulenten *lønnes* med 5700 Kr. aarlig, stigende hvert 3. Aar med 600 Kr. til 8100 Kr., hvortil kommer det almindelige pensionsgivende Løntillæg, Reguleringstillæg og Stedtillæg efter de derom i Statstjenestemandsløven fastsatte Regler. Stedtillægget ydes efter den Sats, der er gældende for den Kommune, i hvilken Amtskontoret er beliggende. Der tillægges ham ved Siden af Lønnen et *Bestillingstillæg* paa 1500 Kr. aarligt. Han har Ret til Pension og Efterindtægt for sig selv og sine efterladte efter de for Folkeskolens Lærere gældende Regler og er underkastet de almindelige tjenstlige Bestemmelser i Lærerlønningsloven. Hans Lønningsanciennitet regnes fra hans Udnævnelse som Amtsskolekonsulent, dog at han straks kommer paa det Løntrin i Amtsskolekonsulentstillingen, som er nærmest højere end den sidst oppebaarne Lønning — eventuelt Ledertillæg medregnet — i den hidtidige Stilling, hvorhos han, hvis der fremtidig i den hidtidige Stilling ved Alderstilling vilde være opnaaet en Lønning, der var højere end eller lige med hans Lønning i Amtsskolekonsulentstillingen, allerede fra paagældende Tidspunkt inden for Slutlønnen opnaar nyt Alderstilling, jfr. dog Stk. 5. Af sin Lønningsindtægt svarer han

sædvanligt Pensionsbidrag, og ved hans Afgang med *Pension* medtages hans forudgaaende Ansættelse som Lærer ved Beregningen af hans Pensionsalder.

En Amtsskolekonsulent kan *afskedig*es af Undervisningsministeren efter Indstilling af Skoledirektionen. Finder hans Afskedigelse Sted uden Ansøgning og før han er kommet i en saadan Alder, at han efter Tjenestemandsløven er berettiget til Afsked med Pension, tillægges der ham Ventepenge i 5 Aar eller indtil Pensionsalderen er opnaaet, og hvis han ikke i dette Tidsrum har faaet anden Ansættelse i Statens eller Folkeskolens Tjeneste, tillægges der ham Pension, alt forudsat, at Afskedigelsen ikke skyldes Forhold, der falder ind under Tjenestemandsløvens §§ 60 og 61.

Lønningen med samtlige Tillæg og Pensionen samt eventuelle Ventepenge afholdes af Skolefonden, saaledes at *Statskassen refunderer Halvdelen* af det samlede Beløb. Paa Skolefondens Budget fastsættes et Beløb til *Rejseudgifter* for ham; dette Beløb godkendes af Undervisningsministeren.

Stk. 5. Skoledirektionerne kan indstille de ved Lovens Ikrafttræden ansatte Amtsskolekonsulenter til fast Ansættelse. De medtager da deres Tjenestealder som Amtsskolekonsulenter, dog at de altid skal komme op paa det Løntrin, der er nærmest højere end den dem hidtil tilkommende Lærertiløn med det som Tillæg dertil normerede Amtsskolekonsulenthonorar.

Stk. 6. Amtsskolekonsulenterne i *de sønderjyske Landsdele* lønnes efter Reglerne i Stk. 4. Der tillægges de ved Lovens Ikrafttræden virkende Amtsskolekonsulenter en saadan Lønningsanciennitet, at de straks kommer op paa ældste Løntrin.

Stk. 7. Denne Lov træder i Kraft den 1. Maj 1946.

I Stk. 1 blev Ordene: »fortrinsvis en af de i Amtet virkende Lærere« indføjet i Landstinget.

Samtidig indføjedes 3. Punktum i Stk. 3 (»I de sønderjyske i Indstillingen«).

Endelig blev der i Landstinget givet Stk. 4, 2. Stk., en ændret Affattelse. Denne Bestemmelse havde i det oprindelige Lovforslag følgende Indhold: »En Amtsskolekonsulent kan efter Indstilling af Skoledirektionen afskediges, og hvis $\frac{1}{5}$ — i de sønderjyske Landsdele $\frac{2}{3}$ — af Skoledirektionens Medlemmer kræver det, skal han afskediges. Der tillægges ham ved

Afskedigelsen Ventepenge i 5 Aar efter de for Folkeskolens Lærere gældende Regler, og hvis han ikke i dette Tidsrum har faaet anden Ansættelse i Statens eller Folkeskolens Tjeneste, tillægges der ham Pension.«

Efter de hidtil gældende Regler var Amtsskolekonsulentstillingen uden for de sønderjyske Landsdele knyttet til en Lærerstilling i Folkeskolen, saa at Amtsskolekonsulenten, der beskikkedes for et Tidsrum af 6 Aar, under sin Funktionstid som Amtsskolekonsulent forblev i sin Lærerstilling, men fik sit Arbejde i denne udført af en af Skoledirektionen antaget og af Skolefonden lønnet Vikar, der selv maatte sørge for Bolig. Amtsskolekonsulenten oppebar foruden sin Lærertiløn et aarligt Honorar paa 2000 Kr., der udrededes af Skolefonden. Havde den paagældende virket som Amtsskolekonsulent i 10 Aar, regnedes Honoraret med som pensionsgivende, naar han afskedigedes fra sin Lærerstilling; havde han virket i kortere Tid, forhøjedes Pensionsindtægten ved hans Afgang med $\frac{1}{10}$ af Honoraret for hvert fulde Aar, han havde virket som Amtsskolekonsulent. I Finansaaret 1945—46 blev der ydet et Dyrctidstillæg paa 480 Kr. til Amtsskolekonsulentehonoraret.

Denne Ordning af Amtsskolekonsulenternes tjenstlige Stilling virkede ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget mindre tilfredsstillende for de Skoler, til hvilke Amtsskolekonsulenternes Lærerstilling var knyttet, og der er i Tidens Løb blevet rettet stærke Anker mod Ordningen. Fra Sogneraadsoverordningens Side er der gentagne Gange klaget over, at Skolerne led for meget under, at Arbejdet stadig skulde bestrides af unge Vikarer, og Kommunerne følte sig brøstholdne over, at de i en lang Aarrække skulde stille Bolig til Raadighed for en Lærer, der helt var gaaet over i Skoledirektionens Tjeneste. Regeringsmyndighederne har da ogsaa flere Gange søgt Ordningen ændret. Efter den nye Ordning skal Amtsskolekonsulentstillingen være en Tjenestemandsstilling, der besættes for Livstid, saa at Amtsskolekonsulenten helt opgiver sin Lærerstilling i Folkeskolen.

Amtsskolekonsulentstillingerne i *de sønderjyske Landsdele* oprettedes allerede ved Genforeningen i 1920 som selvstændige honorarlønnede Stillinger, og Amtsskolekonsulenten er her — i Modsætning til Amtsskolekonsulenterne i det øvrige Land — Medlem af Skoledirektionen og dennes forretningsførende Medlem, jfr. den sønderjyske Skolelov i Lovbekendtgørelse af 15. Marts 1939 §§ 11—12. Han har hidtil været lønnet med et aarligt Honorar af 10 000 Kr., hvortil der i Finansaaret 1945—46 er ydet et Dyrctidstillæg af 480 Kr., og han har ikke haft lovbestemt Adgang til Pension for sig og sine efterladte. Ansættelses- og Lønningsvilkårene bliver nu de samme som for

Amtsskolekonsulenter i det øvrige Land, dog med en Overgangsbestemmelse. Der sker i øvrigt ikke nogen Ændring i de sønderjyske Amtsskolekonsulenters Stilling i Administrationen, ligesom det heller ikke for Amtsskolekonsulenterne i det øvrige Land er Tanken ved deres Ansættelse som Tjenestemænd at foretage Ændringer i deres tjenstlige Stilling eller at give dem Beføjelser, som de ikke hidtil har haft.

Ved Fremsættelsen oplyste *Undervisningsministeren*, at Spørgsmaalet om en Ændring af den gældende Tilsynslov var blevet taget op af den sønderjyske Skolekommission, som ogsaa var naaet til Enighed paa en Del Punkter. Imidlertid mente Ministeren, at en mere gennemgribende Ændring paa dette Omraade hellere maatte tages op til samlet Overvejelse, og han fandt det derfor ikke rigtigt at gaa til en egentlig Reform, der dog alligevel vilde blive stykkevis, bl. a. ogsaa fordi man fra betydende Kredse i den sønderjyske Skolekommission ønskede, at Sagen først blev drøftet for et andet Forum.

Under Sagens Behandling paa Rigsdagen var der delte Meninger om, hvorvidt Spørgsmaalet om Amtsskolekonsulenternes Beføjelser burde tages op, ligesom forskellige Synspunkter blev gjort gældende vedrørende Afskedigelsesbestemmelsen.

Lovforslaget behandledes i *Landstinget* af et Udvalg, der tiltraadte de ovennævnte af Undervisningsministeren foreslaaede Ændringer.

Et Mindretal, bestaaende af de radikale Udvalgsmedlemmer, var »principielt af den Opfattelse, at Amtsskolekonsulenterne ikke bør indtage en Undtagelsesstilling i Forhold til andre Tjenestemænd, naar der er Tale om Afskedigelse.

Mindretallet havde derfor ønsket, at Afskedigelsesreglerne i Slutningen af Stk. 4 udgik af Forslaget, men har ikke kunnet opnaa Tilslutning hertil, og under Hensyntagen til de højst uheldige Forhold, som den paagældende Lovgivning har medført for Skolens Arbejde og Boligforholdene i de Kommuner, hvor Amtsskolekonsulenterne stadig beklæder Embederne, har man ikke ment at kunne tage Ansvaret for, at Loven ikke gennemføres nu.

Mindretallet kunde derfor efter Omstændighederne tiltræde Lovforslaget, der vedtoges enstemmigt i begge Ting.

160. Lov om Lønninger m. m. til Folkeskolens Lærere. (Forslag til Lov om Lønninger m. m. for Lærere ved det kommunale Skolevæsen). (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 6465. — C. Sp. 2091 og 2417].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5219). 1. Beh. $2\frac{7}{5}$ (F. Sp. 5727). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Arnth Jensen, Karl Olsen, Inger Merete Nordentoft, A. M. Hansen, Aidt og Søren Olesen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Statens Tjenestemænd (se Side 242). Betænkning (B. Sp. 2071) afgivet $2\frac{0}{6}$. (Ordfører: Arnth Jensen). 2. Beh. $2\frac{7}{6}$ (F. Sp. 6494). 3. Beh. $2\frac{8}{6}$ (F. Sp. 6547). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $2\frac{7}{7}$ (L. Sp. 1782). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Stegger Nielsen, P. A. Poulsen (Stenderup) og Anna Westergaard. 2. Beh. $4\frac{1}{7}$ (L. Sp. 1904). 3. Beh. $9\frac{1}{7}$ (L. Sp. 1960). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 414).

I sin 3. Betænkning, Afsnit 2, gjorde *Lønningskommissionen af 1943* Indstilling om Ændring af den gældende Folkeskolelønningslov. Denne Indstilling var paa de fleste Punkter enstemmig, idet Kommissionen kun for enkelte Paragraffers Vedkommende delte sig i et Flertal og et Mindretal.

Paa Grundlag af Indstillingen udarbejdede Undervisningsministeriet et Lovforslag, der, bortset fra enkelte Afvigelser, fulgte Kommissionens eller dens Flertals Udkast, og som gennemførtes paa Rigsdagen uden gennemgribende Ændringer.

En lang Række af Lovens Paragraffer er uændret overført fra den hidtil gældende Lov af 28. April 1931, og for andre Paragraffers Vedkommende betyder Ændringerne kun, at de er bragt i Overensstemmelse med de tilsvarende Bestemmelser i den nye Tjenestemandslov. Lovens Lønparagraffer ligger stort set paa Linie med de tilsvarende i Stats-tjenestemandsloven og tilsigter at bringe Lønningerne for Folkeskolens Lærere i Overensstemmelse med hele den Forbedring af Lønningerne, der samtidig gennemførtes for Statens Tjenestemænd i al Almindelighed.

Særlig skal nævnes, at der for Købstadskolerne er indført en almindelig Avancementsklasse for Lærere, hvorved Betegnelsen *Overlærer* benyttes, medens Lederen af den enkelte Skole fremtidig skal betegnes Skoleinspektør og Lederen af Kommunens samlede Skolevæsen, hvor en saadan ansættes, Skoledirektør. Desuden opretholdes Viceinspektørstillingerne som Avancementsstillinger. Som Overlærerstillinger kan normeres indtil en Fjerdedel af det samlede Antal

Overlærer- og Lærerstillinger. For Landsbyskolernes Vedkommende har man ikke indført nogen ny Avancementsklasse, men til Gengæld vil det hidtidige Skoleleder-Tillæg blive ydet i udvidet Omfang.

Endvidere skal nævnes, at Lovens § 7 indeholder Bestemmelser, der tager Sigte paa at lette Adgangen til supplerende Uddannelse for Lærere gennem Ydelse af Vikarhjælp.

Under Lovforslagets Behandling i Folketinget undergik det adskillige Ændringer, hvoraf de fleste dog var af redaktionel Karakter. Blandt de sidstnævnte skal nævnes et, der gik ud paa at lade Loven beholde sin hidtidige Titel i Stedet for, som det oprindeligt var foreslaaet af Ministeren, at kalde den: »Lov om Lønninger m. m. for Lærere ved det kommunale Skolevæsen«.

En Realitetsændring foretoges vedrørende Reglerne for Læreres Benyttelse af *Tjenestebolig*. Disse Regler skulde efter det oprindelige Forslag bringes i Overensstemmelse med, hvad der i Almindelighed gælder om Tjenesteboliger for Tjenestemænd, men man enedes i Folketingsudvalget om, at Lærerne som hidtil skulde fritages for Udgifterne til Boligens indre Vedligeholdelse, mod at Boligfradraget ansættes lidt højere end for andre Statstjenestemænd, nemlig til $\frac{1}{3}$ af Grundlønnen plus det pensionsgivende Tillæg (i Stedet for $\frac{1}{12}$) for en gift. Desuden blev det fastsat i Loven, at de Honorarer, der i Købstadkommuner tillægges Skoleinspektører, hvem det overdrages at bestride Ledelsen af Kommunens samlede Skolevæsen ved Siden af Skoleinspektørgerningen, skal være pensionsgivende, og at der altid skal normeres en Viceinspektørstilling for hver 500 Børn.

Alle de stillede Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget udtalte *Undervisningsministeren* bl. a.: »Naar henses til, at Læreruddannelsen siden 1931 er forlænget med $33\frac{1}{3}$ pCt., nemlig fra 3 til 4 Aar, og til, at Lærergerningen i det moderne Samfund er af en saa væsentlig og stadig stigende Betydning for Børnenes og de unges Opdragelse og Undervisning, maa det erkendes, at Lønningerne hidtil har ligget paa et for lavt Niveau. Det er mig derfor en Glæde at kunne fremsætte dette Forslag, der som nævnt hviler paa det dygtige og paaskønnelsesværdige Arbejde, der er udført af Lønningskommissionen, og som tilsigter en tiltrængt

Forbedring i lønningsmæssig Henseende for den danske Lærerstand og at placere den paa en Maade, der er mere i Overensstemmelse med Lærergerningens Betydning og Ansvar.»

Det Folketingsudvalg, der havde Lovforslaget til Behandling, oplyser i sin Betænkning, at Udvalget har drøftet Spørgsmaalet om *Ligestilling mellem de tre Mellemskoleformer*, nemlig de Eksamensmellemskoler, der er knyttet til Gymnasieskolerne, de Eksamensmellemskoler, der er knyttet til Folkeskolen, og de eksamensfri Mellemskoler. Man er enig om, at dette Spørgsmaal bør løses, men at det er saa omfattende, at det ikke kan bringes til Løsning med denne Lov.

Udvalget har overvejet, om der burde tillægges *Skolelederne et Repræsentationstillæg* til Dækning af Udgifterne ved Bespisning af Censorer og anden Repræsentation. Det er over for Udvalget oplyst, at de kommunale Myndigheder som Regel dækker Udgifter af denne Art efter Regning. Under Hensyn hertil finder Udvalget ikke tilstrækkelig Anledning til at stille Ændringsforslag, men skal henstille, at de kommunale Myndigheder i Stedet for at dække Repræsentation efter Regning stiller et Beløb til Raadighed for Skolelederne til Dækning af de omtalte Udgifter.

Der har i Udvalget været Ønske fremme om, at de i § 36 nævnte kommunale Løntillæg iigesom efter den gældende Lov skulde være pensionsgivende, men da Forslaget herom ikke kunde bifaldes af Undervisningsministeren og heller ikke i Udvalget kunde faa den fornødne Tilslutning, har man frafaldet at stille Ændringsforslag.

Man har i Udvalget drøftet de af et socialdemokratisk Mindretal i Lønningskommissionen fremførte Synspunkter vedrørende Oprettelsen af *de nye Overlærerstillinger*. Da det ikke har været muligt at samle et Flertal af Udvalget om et Ændringsforslag paa Linie med den nævnte Mindretalsbetænkning, undlader man at stille Ændringsforslag.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

161. Lov om Friskoler, om Hjemmeundervisning samt om Efterlønskassen for Friskoler og Efterskoler. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 4885. — C. Sp. 2421 og 3161].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4740). 1. Beh. $\frac{16}{5}$ (F. Sp. 5230). Partiernes Ordførere: Hauberg, Erik Appel, Karl Olsen, Inger Merete Nordentoft, Jørgen Jørgensen, Aidt og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Erik Appel [Formand], Jørgen Gram, Arnth Jensen, Hans Pin-

strup, Jørgen Jørgensen, Hauberg, Alfred Andreassen, Johs. Hansen, Poul Hansen [Grenaa], Horn, Karl Olsen [Sekretær], Gudrun Hasselriis, Tesdorpf, Inger Merete Nordentoft og Nørlund). Betænkning (B. Sp. 2823) afgivet $\frac{6}{7}$. (Ordfører: Erik Appel). 2. Beh. $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 6948). 3. Beh. $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 7068). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2078). Partiernes Ordførere: H. P. Johansen, Esther Malling Pedersen, Bonnichsen og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2110). 3. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2128). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 416).

Forslaget til den heromhandlede Lov blev i Hovedsagen udarbejdet af et Udvalg, der nedsattes af Undervisningsministeriet i Efteraaret 1945. Hvad den gaar ud paa er følgende:

I. Friskolens Skoleform.

§ 1. Friskoler er *private Skoler*, der underviser deres Elever *gennem hele den undervisningspligtige Alder* og giver en Undervisning, der staar Maal med, hvad der almindeligt kræves i Folkeskolen, men som *ikke forbereder til nogen statskontrolleret Eksamen* eller er Øvelsesskole ved Seminarier.

II. Tilsynet.

§ 2. Oprettelse af en Friskole skal *anmeldes* for Skolekommissionen i den paagældende Kommune — i København for Skoledirektionen — med Angivelse af, hvem der skal være Leder af Skolen, og hvilke Lokaler der skal benyttes.

Det paahviler Skolens Leder ved hvert Skoleaars Begyndelse at tilstille Skolekommissionen — i København Skoledirektionen — en *Fortegnelse over alle Børn i Skolen*.

Der skal *aarlig* til Undervisningsministeren indgives *Indberetning* om Skolens Forhold, hvorved det godtgøres, at dens Undervisning staar Maal med, hvad der almindeligt kræves i Folkeskolen, samt indsendes de statistiske Oplysninger, der maatte blive forlangt.

§ 3. Friskolen staar *under Tilsyn af Skolekommissionen* — i København Skoledirektionen —, der kan beskikke et af dens Medlemmer, i København Skoledirektøren eller en af Viceskolelederne, til paa Kommissionens (Skoledirektionens) Vegne at udøve dette Tilsyn.

Skolekommissionens (Skoleinspektionens) Tilsyn *bortfalder* dog, hvis Friskolen vælger en stedlig tilsynsførende til at føre det Skolekommissionen (Skoleinspektionen) paahvilende Tilsyn.

En saadan tilsynsførende kan vælges paa Betingelse af, at Skolen er godkendt, for Købstadskolernes og de københavnske Skolers Vedkommende af Undervisningsministeren, for Skolerne i Landkommunernes Vedkommende af Skoleinspektionen, samt

enten ejes og drives af en Skolekreds,

eller er en selvejende Institution, paa hvis Styrelse den til Skolen knyttede Skolekreds har Indflydelse,

eller, hvis den ejes af en enkelt eller enkelte Personer, at den til Skolen knyttede Forældre-kreds, der skal omfatte mindst Halvdelen af de skolesøgende Børns Forældre, har Indflydelse paa Ledelsen af Skolen og Valget af den tilsynsførende.

Undervisningsministeren afgør, hvorvidt en Skole opfylder Betingelserne for at vælge egen tilsynsførende.

Ifølge § 4 omfatter det offentlige Tilsyn med Friskoler, hvad enten det udøves af Skolekommissionen eller af en valgt tilsynsførende, alene a) Børnenes Standpunkt i Dansk — skriftlig og mundtlig —, Skrivning og Regning, b) Skoleforholdene og c) Skolens Sundhedsforhold. Hertil kommer det i § 5 omhandlede Tilsyn med Kristendomsundervisningen.

Paragraffen fastsætter i øvrigt nærmere Bestemmelser om, hvordan Tilsynet skal udøves.

§ 5 indeholder særlige Regler angaaende *Tilsynet med Børnenes Undervisning i Kristendoms-kundskab*. Det bestemmes heri bl. a., at for saa vidt angaar Børn, der tilhører Folkekirken eller en evangelisk-luthersk Frimenighed, skal Tilsynet af Skolens Styrelse overdrages til en i Folkekirken eller til en ved en saadan Frimenighed ansat Præst.

§ 6. De i §§ 3 og 5 nævnte *tilsynsførende skal godkendes af Undervisningsministeren* efter indhentet Udtalelse fra Skoleinspektionen.

Tilsynet med Friskolens Virksomhed i øvrigt og Ansvar for, at der i alle Folkeskolens Fag gives en Undervisning, der kan staa Maal med, hvad der almindeligt kræves i Folke-

skolen, paahviler Skolens Skolekreds, der selv træffer Beslutning om, paa hvilken Maade Tilsynet hermed skal udøves.

I Stk. 1 indføjedes Ordene: »efter indhentet Udtalelse fra Skoledirektionen« i Folketinget.

III. Statstilskud.

§ 7. Det er en Betingelse for, at en Friskole kan oppebære Statstilskud,

at den i de sidste tre Kalenderaar — eller, for saa vidt den ikke har været i Virksomhed i tre Kalenderaar, da i Tiden siden dens Oprettelse — i Gennemsnit har været *søgt af mindst 15 Elever*. En Skoles Børnetal beregnes efter Gennemsnittallet af undervisningspligtige Børn, som den 15. i hver Maaned er optaget i Skolen, at den ikke har større Børnetal til Undervisning for en enkelt Lærer end det for den offentlige Folkeskole fastsatte, at den underkaster sig det Tilsyn, som er angivet i Afsnit II, og imødekommer de Krav, der stilles fra Tilsynets Side.

Friskoler, der er *anerkendt pr. 1. April 1946*, oppebærer dog Tilskud efter nærværende Lov, *selv om de kun er søgt af gennemsnitlig 10 Elever aarlig*, for saa vidt de enten har modtaget Tilskud for Kalenderaaret 1945 i Henhold til den hidtil gældende Lovgivning eller i Kalenderaarene 1944, 1945 og 1946 i Gennemsnit har været søgt af mindst 10 Elever og i øvrigt opfylder de i Stk. 1 anførte Betingelser. Alle Skoler, der *ikke har været i Virksomhed i hele Kalenderaaret 1945*, maa have *ny Anerkendelse* og falder ikke ind under denne Bestemmelse.

Saafernt en af de i Stk. 2 omhandlede Skoler mister sin Tilskudsret, maa Skolen for paa ny at opnaa Statstilskud opfylde Betingelserne efter Stk. 1.

§ 7 undergik i Folketinget væsentlige Ændringer. I det oprindelige Lovforslag havde Begyndelsen af Stk. 1 følgende Affattelse:

»Det er en Betingelse for, at en Friskole kan oppebære Statstilskud, at den i *det sidst forlobne Kalenderaar* har været søgt af mindst 15 Elever i Gennemsnit. En Skoles Børnetal beregnes . . . «
(Resten af Betingelserne som ovenfor).

Stk. 2 havde følgende Affattelse: »Friskoler, der pr. 1. April 1946 er anerkendt og har modtaget Statstilskud for Kalenderaaret 1945 i Henhold til den hidtil gældende Lovgivning, oppebærer dog Statstilskud efter nærværende Lov, saa længe de i det sidst forløbne Kalenderaar har været søgt af mindst 10 Elever i Gennemsnit og i øvrigt opfylder de i Stk. 1 anførte Betingelser.«

§ 8. Som Tilskud til Friskolerne stilles aarligt en Sum til Raadighed, der beregnes særskilt for Friskolerne i København, Frederiksberg og Gentofte, i Købstæderne og i Landkommunerne paa følgende Maade:

- a) et Beløb for hvert i Friskolen undervist Barn i undervisningspligtig Alder, svarende til den Sum, som Staten i det sidst forløbne Finansaar har udbetalt som Tilskud til Lærerlønninger i Folkeskolen — Grundløn, Alderstillæg og Reguleringstillæg — for hvert Barn i undervisningspligtig Alder i Folkeskolen,
- b) et Beløb for hvert i Friskolen undervist Barn i undervisningspligtig Alder, svarende til to Trediedele af den Sum, som Kommunerne har afholdt til samtlige Udgifter vedrørende Folkeskolen — herunder til Forrentning og Afdrag paa Byggeudgifter — for hvert Barn i undervisningspligtig Alder i Folkeskolen.

Modtager en Skole *foruden Tilskud fra Staten* efter nærværende Lov tillige Tilskud til Skolens aarlige Drift — ud over 300 Kr. — *fra Kommunen eller Institutioner*, er Skolen pligtig til ved Indsendelse af Skolens Regnskab over for Ministeriet at godtgøre, at *disse Tilskud tilsammen ikke beløber sig til mere end 80 pCt. af Skolens samlede Driftsudgift*. Overstiger nævnte Tilskud 80 pCt., fradrages det overskydende Beløb i Statstilskuddet.

Sidste Stk. i § 8 blev tilføjet i Folketinget.

Ifølge § 9 udbetales af den samlede Sum, der efter § 8 er til Raadighed for Friskolerne, følgende *Tilskud*:

- a) et *Grundtilskud* til hver Skole af følgende Størrelse:
 - 1) i København, Frederiksberg og Gentofte 1000 Kr.,
 - 2) i Købstæderne 900 Kr.,
 - 3) i Landkommunerne 700 Kr.,

- b) et *Tilskud til Lærertilskud*, i Almindelighed svarende til Halvdelen af den i det sidst forløbne Kalenderaar af Skolen udbetalte Lønning.

Det er en Betingelse for Udbetaling af dette Tilskud, at ingen Lærer ved Friskolen, der har mindst 6 ugentlige Timer, under Hensyn til det af ham givne ugentlige Timetal oppebærer mindre Løn, end hvad der svarer til Andenlærertilskud paa Landet (Grundløn og Regulerings-tillæg), for Skoler med ikke over 20 Børn og for Læreri-der, der kun underviser i de yngste Klasser, Forskole-lærertilskud (Grundløn og Reguleringstillæg). Driver Lederen Skolen for egen Regning, betales i Statstilskud til Lederen af en Friskole i en Landkommune Halvdelen af Andenlærertilskud og til Lederen af en Friskole i en Købstadkommune Halvdelen af Købstadlærertilskud, medmindre Undervisningsministeriet finder højere Løn berettiget.

- c) et *Bygningstilskud* efter nærmere angivne Regler.
- d) Som *Tilskud til Undervisningsmidler og øvrige Driftsudgifter* uddeles, hvad der herefter maatte være til Rest af det efter § 8 til Raadighed værende Beløb med et Tilskud pr. Barn i Friskolerne i København, Frederiksberg og Gentofte, i Købstæderne og i Landkommunerne.

Er det efter § 8 til Raadighed værende Beløb inden for hver af de nævnte Grupper ikke tilstrækkeligt til Udrivelse af de efter Stk. 1 beregnede Tilskud, selv om Tilskud efter Stk. 1 d) bortfalder, maa Tilskuddet efter c) forholds-mæssigt nedsættes, medens Grundtilskuddet efter a) og Lærertilskuddet efter b) opretholdes uforandret.

I § 9, Litra b), 2. Stk., indføjedes i Folketinget Ordene: »og for Læreri-der, der kun underviser i de yngre Klasser«, ligesom Affattelsen af Stykkets sidste Punktum ændredes. Der stod heri oprindeligt: »Driver Lederen Skolen for egen Regning, betales i Statstilskud til Lederen af en Friskole i en Landkommune Halvdelen af Førstelærertilskud og til Lederen af en Friskole i en Købstadkommune Halvdelen af Købstadlærertilskud.«

§ 10. Statstilskuddet beregnes for det forløbne Kalenderaar og udbetales i Løbet af det følgende Finansaar; for nyoprettede Skoler beregnes Tilskuddet fra det Tidspunkt, de opfylder Betingelserne efter § 7.

IV. Efterlønsordningen.

§§ 11—15 indeholder nærmere Regler angaaende »Efterlønskassen for Lærere i Friskoler og Efterskoler«, der udreder Efterløn til Ledere af og Lærere ved de af nærværende Lov omhandlede Skoler og ved Efterskolerne efter Lov Nr. 314 af 4. Juli 1942.

Det bestemmes heri bl. a., at Efterlønnen skal svare til den Pension uden Tillæg, som den paagældende i Forhold til den Indtægt, af hvilken han har svaret Indskud i Kassen, vilde have opnaaet efter sin Pensionsalder, hvis han i den Tid, han har været Medlem af Efterlønskassen, havde været i Folkeskolens Tjeneste; de nærmere Regler om Betingelserne for at opnaa Efterløn og dennes Beregning og Udbetaling fastsættes i øvrigt i den for Kassen gældende Vedtægt.

Det samlede Indskud for et Medlem i Efterlønskassen fastsættes til en saadan Procentdel af den pensionsgivende Lønning, som maatte blive fastsat i Kassens Vedtægter. Af det aarlige Indskud betales *Halvdelen af Statskassen*, medens Skolen og Lærerne i Forening betaler Halvdelen.

Ud over det nævnte Indskud betales aarligt til Efterlønskassen et Beløb af 2 Kr. for hver Elev i de Friskoler og Efterskoler, der henhører til Efterlønskassen. Indskuddet afholdes forlods af det Skolen tilkommende Tilskud og udbetales direkte af Statskassen. Dette Tilskud opretholdes, saa længe det er nødvendigt til Sikring af Kassens Solvens efter en forsikringsmæssig Opgørelse af Kassens Status, der skal foretages mindst hver 3. Aar.

For alle, som er *Medlemmer af Efterlønskassen* ved denne Lovs Ikrafttræden, og som *paa dette Tidspunkt er fyldt 30 Aar*, udreder Efterlønskassen kun saa stor en Del af den dem efter § 12 tilkommende Efterløn, som efter en forsikringsmæssig Beregning svarer til de for den paagældende i Efterlønskassen hidtil gjorde Indskud. For saadanne Medlemmer tilskyder Statskassen saa stort et aarligt Beløb, at deres Efterløn ikke bliver under $\frac{4}{5}$ af den efter § 12 opgjorte Efterløn, og i hvert Tilfælde Halvdelen af Forskellen mellem den Efterløn, som Kassen kan yde, og den fulde Efterløn.

V. Hjemmeundervisning.

§ 16. Forinden Hjemmeundervisning for undervisningspligtige Børn paabegyndes, skal Forældre eller den for Op-

fyldelse af Undervisningspligten ansvarlige i Overensstemmelse med Bestemmelsen i Lov om Folkeskolen Nr. 160 af 18. Maj 1937 § 45, Stk. 2, indgive *skriftlig Anmeldelse* herom til Skolekommissionen — i København Skoledirektionen.

Denne Meddelelse skal indeholde Oplysning om, hvilke Børn der skal deltage i Undervisningen, Børnenes Alder — Fødselsdagen angives —, i hvilket Hjem Undervisningen skal foregaa, og hvem der skal forestaa Undervisningen.

§ 17. Skolekommissionen — i København Skoledirektionen — fører Tilsyn med de hjemmeunderviste Børns Undervisning. Skolekommissionen — i København Skoledirektionen — eller et af dens Medlemmer, der udpeges dertil, har *Ret til at overvære Undervisningen i Hjemmet* samt til aarligt at lade afholde en *Prøve* i Dansk — skriftlig og mundtlig —, Skrivning og Regning til Konstatering af, om Undervisningen staa Maal med, hvad der almindeligt kræves i Folkeskolen. Den, der har undervist Børnene, skal lede Prøven efter Aftale med Skolekommissionen (Skoledirektionen).

Skønnes Undervisningen *ikke forsvarlig*, meddeles det Hjemmet, at der vil blive afholdt en *ny Prøve* efter 3 Maa neders Forløb, og at Børnene, hvis Undervisningen stadig er mangelfuld, vil blive henvist til den offentlige Skole eller til en anerkendt privat Skole.

Naar Skoledirektionen — i Købstæderne Kommunalbestyrelsen — skønner, at Undervisningen er forsvarlig, kan den fritage hjemmeunderviste Børn for dette Tilsyn.

Tilsynet med Religionsundervisningen bortfalder for hjemmeunderviste Børn.

I 1. Stk. blev Ordene: »i Dansk — skriftlig og mundtlig —, Skrivning og Regning« indføjet i Folketinget. Desuden tilføjedes det følgende Stk. (»Skønnes Undervisningen til en anerkendt privat Skole«), medens sidste Stykke ændredes. Det lød i det oprindelige Lovforslag saaledes: »Tilsynet med Religionsundervisningen kan af Hjemmet overdrages til en Præst efter Reglerne i § 5«.

VI. Almindelige Bestemmelser.

§ 18. Friskoler, der opretter Klasser, der *forbereder til en statskontrolleret Eksamen* for at søge Ret til at dimittere til en saadan Eksamen, kan efter Undervisningsministerens

Bestemmelse oppebære Tilskud i Henhold til Kapitel III, saa længe de ikke faar udbetalt Statstilskud som private Eksamensskoler.

§ 19. Opføres der af en Organisation, Forening eller stedlig Kreds en *Bygning* til Brug for en Friskole, kan der som Hjælp til Opførelsen ydes et *Laan af Statskassen* til et Beløb af indtil $\frac{1}{3}$ af Opførelsesværdien, naar følgende Betingelser er opfyldt:

- a) Skolen skal være godkendt efter § 3, Stk. 2, eller opfylde Betingelserne efter § 7,
- b) Skolen skal være en selvejende Institution,
- c) den paagældende Organisation, Forening eller Kreds skal selv have skaffet et Beløb af mindst samme Størrelse som Statslaanet. Dette Beløb kan sikres ved Pant i Ejendommen efter Statslaanet; Rentefod og Afbetalingsvilkaar skal godkendes af Undervisningsministeren,
- d) Planer og Tegninger til Skolen skal være godkendt af Undervisningsministeren.

For Statslaanet, der er afdragsfrit, men forrentes med 4 pCt. p. a., gives der Staten oprykkende Panteret i Bygningen med Grund og Tilbehør næst efter et Laan, der ikke maa overstige $\frac{1}{3}$ af Ejendommens Værdi. Laanet er fra Statens Side uopsigeligt, saa længe Laanevilkaarene nøje overholdes og Bygningerne anvendes til det oprindelige Formaal.

Paa lignende Vilkaar kan der forventes ydet Statslaan til Køb af Bygninger til Brug for en Friskole. Statslaanet fastsættes i Forhold til Købesummen, der skal godkendes af Undervisningsministeren.

§ 20. Efter samme Regler som i § 19 angivet kan der forventes ydet *Statslaan* til en Friskole, naar *Nybygninger, større Ombygninger eller Forbedringer eller større Anskaffelser af Inventar og Undervisningsmateriel* er nødvendige for at bringe Skolen i tidssvarende Stand, under Forudsætning af, at Skolen er eller samtidig omdannes til en selvejende Institution. Der kan i saa Fald i Statslaan ydes indtil Halvdelen af Udgiften ved Foretagelsen af de paagældende Foranstaltninger.

§ 21. Naar en af de bestaaende Skoler omdannes til en selvejende Institution, kan der, naar Skolens Forhold af Un-

dervisningsministeren skønnes at tale derfor, efter samme Regler som i § 19 angivet ydes et Statslaan til Gennemførelse heraf.

§ 22. Sælges en af de efter nærværende Lov støttede Skoler, er det en Betingelse for fortsat Tilskud, at Købesummen ikke overstiger Ejendommens Værdi som Skoleejendom med Tillæg af Inventar og Samlinger. Købesummens Størrelse og Vilkaarene for Handelen i det hele skal godkendes af Undervisningsministeren.

§ 23. Statstilskud efter nærværende Lov, der ikke gælder for Færøerne, udbetales første Gang for Kalenderaaret 1946, dog ikke over 3,5 Mill. Kr.

De nye Regler om Efterlønskassen træder i Kraft den 1. April 1947.

Med nærværende Lovs Ikrafttræden ophæves:

- 1) Lov Nr. 675 af 22. December 1919 om Tilskud af Statskassen til Københavns kommunale Skolevæsen samt til private ikke-eksamensberettigede Skoler paa Landet § 2,
- 2) Lov Nr. 211 af 20. Maj 1933 om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler §§ 43—45.
- 3) Lov Nr. 211 af 31. Marts 1938 om Efterlønskassen for Lærerne i Friskolerne og Efterskolerne.

Nærværende Lov skal forelægges Rigsdagen til Revision senest i Rigsdagssamlingen 1952—53.

I § 23, Stk. 1, blev Ordene: »dog ikke over 3,5 Mill. Kr.« indføjet i Folketinget. Desuden tilføjedes sidste Stykke om Lovens Revision.

Den hidtidige Regel om Statstilskud til Friskoler fandtes i Lov Nr. 675 af 22. December 1919, i hvis § 2 det fastsattes, at til saadanne private Skoler paa Landet, som efter Skolekommissionens Skøn giver en Undervisning af mindst lignende Omfang som den offentlige Skole, og som ikke forbereder til nogen særlig Eksamen eller er Øvelsesskole ved Seminarier eller lignende Lærestalter, udreder Statskassen aarligt et Beløb, beregnet efter det Forhold, i hvilket Børnetallet i disse Skoler staaer til det tilsvarende Tal i de kommunale Folkeskoler uden for København paa Grundlag af det Bidrag, som Staten ifølge Lov om Lønninger m. m. for Folkeskolens Lærere af 4. Oktober 1919 § 13 yder Landets Kommuner uden for København til Lærernes Grundløn, Alderstilling og Konjunkturtillæg.

Det fastsattes yderligere, at Betingelsen for, at en Skole kunde oppebære et saadant Tilskud, var, at Skolen i det sidst forløbne Kalenderaar havde været søgt af mindst 10 Elever i Gennemsnit, at Skolen ikke havde større Børnetal til Undervisning for en enkelt Lærer end det for den offentlige Skole fastsatte, og at Skolens Lærer eller Læreringe førte Protokol over Skolens Elever og disses eventuelle Forsømmelser med Oplysning om Grunden til Forsømmelserne.

Tilskudsordningen efter Lov af 22. December 1919 § 2 omfattede ikke Købstæderne og København. Ved Bevillinger paa de aarlige Finanslove har der imidlertid for disse Skolers Vedkommende været gennemført en Tilskudsordning, der i det hele stemte overens med den for Privatskolerne paa Landet gældende Tilskudsordning.

Det hidtidige Tilskud til de private Skoler, der ikke forbereder til nogen Eksamen, »Friskolerne«, har herefter altid været et Tilskud pr. Barn svarende til, hvad Staten giver som Tilskud til Læreren i den offentlige Skole uden for København, saaledes at dette Tilskud beregnet pr. Barn i undervisningspligtig Alder i Folkeskolen blev givet for hvert Barn i undervisningspligtig Alder, der undervistes i Friskolerne. Fuldt ud har dette dog ikke været Tilfældet, idet man fra først af har set bort fra Dyrtidstillægget, som da Loven af 1919 blev givet, blev anset som et midlertidigt Tillæg, der snart vilde bortfalde. Da Konjunktur- og Dyrtidstillæg ved Tjenestemandsløven af 31. Marts 1931 blev slaaet sammen til et Reguleringsstillæg, blev det ved en Tekstanmærkning til Finansloven for Finansaaret 1933—34 fastsat, at der fremtidig skulde regnes med det halve af Reguleringsstillægget. Dette betød fra først af ikke meget, men er i de senere Aar, da Reguleringsstillægget er steget væsentligt, blevet af stor økonomisk Betydning, idet dette manglende halve Reguleringsstillæg i de sidste Aar for Friskolerne har betydet et Mindretilskud, der i Kalenderaaret 1944 beløb sig til 240 000 Kr.

For i nogen Grad at bøde paa denne Mangel er der fra Finansaaret 1942—43 at regne bevilget ekstraordinære Tilskud til Friskolerne paa først 50 000 Kr., derefter 100 000 Kr.

For at hjælpe Friskolerne igennem de Vanskeligheder, som den nye Folkeskolelov maatte fremkalde, idet dennes Krav paa nye Undervisningslokaler bevirker forøgede Krav ogsaa til Friskolerne, blev der ved Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1941—42 stillet 35 000 Kr. til Raadighed som 1. Del af en 3-aa^{rig} Bevilling paa i alt 100 000 Kr. til Udredelse af Tilskud til Gennemførelse af saadanne *Byggeforanstaltninger* ved de private Skoler, som er en Følge af Bestemmelser i Folkeskoleloven. Denne Bevilling blev fornyet gennem en ny 3-aa^{rig} Bevilling ved Finansloven for Finansaaret 1944—45, men Be-

villingen har ikke kunnet udnyttet fuldt ud, idet Byggeforholdene i de senere Aar har været saaledes, at der kun ganske undtagelsesvis har kunnet stilles Materiale til Raadighed til Opførelse af Skolebygninger.

Antallet af Friskoler, der i de sidste 5 Aar har været understøttet efter disse Regler, fremgaar af følgende Oversigt:

Aar	Antal Skoler				Antal Børn			
	Landet	Købst.	Kbhvn.	I alt	Landet	Købst.	Kbhvn.	I alt
1940.	283	49	6	338	8 663	2 557	444	11 664
1941.	274	49	6	329	8 263	2 391	463	11 117
1942.	271	45	5	321	8 284	2 201	442	10 927
1943.	271	44	5	320	8 314	2 014	497	10 825
1944.	266	43	4	313	8 168	1 949	454	10 571

Med Hensyn til *Friskolens Tilsyn* blev der i Lov om Folkeskolens Tilsyn og Styrelse Nr. 211 af 20. Maj 1933 i §§ 43—45 givet Regler, som man i det væsentlige har gentaget i nærværende Lov.

Paa samme Maade har man i denne optaget Reglerne om *Friskolelærernes Pensionering*; Lov om Efterlønskassen for Lærerne i Friskolen og Efterskolen Nr. 211 af 13. April 1938 fastsatte i saa Henseende Regler, hvorefter Efterlønskassen kunde tillægge disse Lærere en Pension svarende til $\frac{2}{3}$ af sædvanlig Lærerpension. De Pensioner, som Efterlønskassen herefter kunde udrede, var imidlertid for smaa til, at de kunde skaffe de gamle Friskolelærere og Lærerinder et passende Underhold, og Regelen bliver derfor nu den, at Efterlønskassen skal gaa over til at give en Efterløn svarende til fuld Tjenestemandspension, dog uden Tillæg, i Forhold til den Indtægt, hvoraf der er svaret Indskud.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget paa pegede *Undervisningsministeren*, at den danske Friskole er en *specielt dansk Skoleform*, til hvilken de andre nordiske Lande ikke har noget Sidestykke. Den er bygget paa *de Grundtvig-Kold'ske Skoletanker* og har direkte sit Udspring i den Grundtvigske Bevægelse; den kæmpede sig i Begyndelsen frem mod stor Modstand fra mange Sider inden for den offentlige Skole, men efterhaanden har den erhvervet sig en Anerkendelse i vide Kredse, saa at den — forankret som den er i Grundlovens § 83, der tilsiger Forældrene Frihed til selv at drage Omsorg for

deres Børns Undervisning — nu danner *et Led af dansk Skoleliv, som man ikke kan tænke sig at undvære.*

Forslaget tog Sigte paa at faa tilvejebragt *den første samlede Friskolelov, der er givet her i Landet*, idet det tidligere omtalte Udvalg i Forslaget havde samlet alle Regler om Friskoler og Hjemmeundervisning, som hidtil har foreligget spredt i Lovgivningen, saa at man nu har disse staaende paa eet Sted, og hertil har føjet de Regler om Efterløn til Friskolelærere og Lærere ved de private Efterskoler, som hidtil har været indeholdt i en særlig Lov.

Det særlige ved Loven er i første Række det forøgede Tilskud. Her opretholder man for det første det nuværende Tilskud, Statstilskud i Forhold til Lærerlønnen ved den offentlige Skole; dog borttager man den Urimelighed, der har ligget deri, at Friskolerne kun har faaet Tilskud i Forhold til halvt Reguleringstillæg, og medtager hele Reguleringstillægget, der jo i de sidste Aar har andraget et saa overordentlig betydeligt Beløb af den samlede Løn. Hertil lægges imidlertid et Tilskud beregnet i Forhold til Kommunernes Udgifter til deres Skolevæsen. Beregningen skal foretages af Statistisk Departement for det sidst afsluttede Regnskabsaar, og Tilskuddet skal beregnes pr. Barn særskilt for København og Købstæderne og Landkommunerne. Man gaar imidlertid ikke saa vidt, som det af Friskolerne hævdede Princip skulde foreskrive, nemlig til at indføre »de flydende Skolepenge«, men foreslaar, at der af dette Beløb skal ydes et Tilskud paa $\frac{2}{3}$ af Kommuneudgiften pr. Barn.

Udvalget, der har behandlet Sagen, har paa dette Punkt delt sig i tre Mindretal: Ministeriets Repræsentanter, der foreslog Halvdelen af Kommunernes Tilskud, et andet Mindretal, der foreslog $\frac{2}{3}$ og et tredie, der foreslog $\frac{4}{5}$ i Overensstemmelse for øvrigt med, hvad Dansk Friskoleforening i 1942 havde stillet Krav om.

»Jeg forstaar meget vel de Betragtninger,« udtalte Ministeren, »der har ført Ministeriets Repræsentanter til at sætte Grænsen ved Halvdelen af Kommuneudgiften. Det bør ikke gøres alt for let at oprette Friskoler, og det er derfor naturligt at kræve et ikke uvæsentligt Offer fra de Kredse, der vil starte en Friskole, da en saadan ofte kan virke svækkende paa Kommunens Skolevæsen, hvor det nu maatte ligge, men jeg har dog besluttet mig til at stille Forslag om, at Tilskuddet ydes med $\frac{2}{3}$, da Forskellen i Penge ikke er meget stor, og jeg mener, at ogsaa med dette Tilskud — det er det, jeg lægger mest Vægt paa — vil en Friskole kræve et saa væsentligt Offer fra Forældrenes Side, at Friskoler, for hvilke der ikke er nogen virkelig Basis, ikke vil opstaa.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* gjorde *Hau-berg* (S.) gældende, at man alvorligt burde overveje, hvorvidt den foreslaaede Forhøjelse af Tilskuddet til Friskolerne var berettiget. »De Ønsker, man oprindeligt havde om disse Friskoler,« udtalte han bl. a., »Folks Krav om en friere og mere levende Undervisning, bliver i Dag fyldestgjort i den offentlige Skole, og naar det er saaledes, maa store Kredse af Befolkningen med Betænelighed se paa en Forøgelse af Tilskuddene fra 944 000 Kr. til over 2½ Mill. Kr. eller med mere end 150 pCt., hvilket vil blive Resultatet, saafremt dette Forslag op- højes til Lov. I alt kommer Statens Tilskud til Friskolerne til at udgøre mellem 76 og 79 pCt. af det, Staten og Kommunerne tilsammen betaler til det offentlige Skolevæsen pr. undervist Barn. Man kan selvfølgelig godt blive ved at omtale disse Skoler som Privatskoler, men det forekommer mig, at det vilde være mere rigtigt at kalde dem Statsskoler. Mon det ikke er saadan, at den højtærede Undervisningsminister er lidt betænelig ved de her foreslaaede rundelige Tilskud? Han siger i hvert Fald i Bemærkningerne til Lovforslaget, at man ikke kan gaa højere med Tilskuddene, hvis man skal sikre sig mod en kunstig Vækst af Friskolerne, og hvis man skal forhindre, at der oprettes en Friskole, saa snart der paa nogen Maade kan rejses Kritik mod Folkeskolen.«

Efter Talerens Opfattelse var den offentlige Børneskoles Udvikling langtfra standset. »Man kan endda sige, at den netop i disse Aar befinder sig i en Udvikling, der befordres af den nye Skolelov. Staten bør i det hele stille efter at gennemføre en offentlig Skole, der er god nok for alle, saa god, at alle Landets Borgere kan være tjent med at sende deres Børn i den. Saa har Samfundet gjort sin Pligt paa Børneskolens Omraade. Men skulde der alligevel findes Mennesker, der trods en saadan Ordning dog ikke vil sende deres Børn i en offentlig Skole, skal disse Mennesker selvfølgelig bevare deres grundlovsmæssige Ret til at lade Børnene undervise privat; men noget særligt Krav paa Samfundet har disse Mennesker efter min Mening ikke.«

Jeg kunde tænke mig Tilskuddet anvendt paa en ganske anden Maade, der efter min og manges Mening helt anderledes vilde tjene Statens og Borgernes fælles Interesser. Pengene vilde efter min Overbevisning gøre langt mere Nytte, saafremt de blev anvendt til Gennemførelse af en Forsøgsskole. « Socialdemokratiet vilde imidlertid gerne medvirke til, at der blev tilvejebragt en rimelig Ordning paa dette Omraade.

Ogsaa *Inger Merete Nordentoft* (D. K.) fandt det ønskeligt at faa oprettet en Forsøgsskole, men hun mente, at man havde Raad til ved Siden af denne at opretholde Friskolen for de Børn, hvis Forældre mener, at de har tvingende ideologiske

Grunde til at holde Børnene borte fra den offentlige Skole. Hun var dog betænkelig ved den foreslaaede store Forhøjelse af Tilskuddet til Friskolen.

De øvrige Ordførere gav alle Udtryk for stor Tilfredshed med Lovforslaget, selv om der kunde være Enkeltheder, som burde overvejes i et Udvalg.

I det af Folketinget nedsatte Udvalg tiltraadte Udvalget de foran omtalte Ændringer, der alle var foreslaaet af Undervisningsministeren (enkelte af dem til 3. Behandling). Herudover stillede de kommunistiske Udvalgsmedlemmer et Ændringsforslag, hvorefter § 8, Litra b) skulde have følgende Affattelse:

»Et Beløb for hvert i Friskolen undervist Barn i undervisningspligtig Alder, som for Friskoler, der pr. 1. April 1946 er anerkendt og har modtaget Statstilskud for Kalenderaaret 1945 i Henhold til den hidtil gældende Lovgivning, svarer til to Trediedele af den Sum, som Kommunerne har afholdt til samtlige Udgifter vedrørende Folkeskolen — herunder til Forrentning og Afdrag paa Byggeudgifter — for hvert Barn i undervisningspligtig Alder i Folkeskolen. For Friskoler, der ikke opfylder denne Betingelse, udgør Beløbet Halvdelen af den af Kommunerne udrede Sum i de første fem Aar Stats-tilskud ydes, derefter to Trediedele.«

Som Begrundelse herfor anføres i Betænkningen, at man »anerkender Værdien af Friskoler paa det bestaaende Grundlag, hvor den interesserede Forældrereds' økonomiske Medvirken er et væsentligt Træk, og vil medvirke til at skaffe saadanne Skoler de bedre Vilkaar, som Lovforslaget tilstræber. Mindretallet erkender dog samtidig, at den nye Ordning indebærer *Farer for en usund Udvækst paa Friskolebevægelsen*, som ligger den bestaaende Friskoletanke fjernt. Der vil, baade i Sønderjylland og i det øvrige Land, kunne opstaa private Skoler, som ikke stiller de hidtil forudsatte Krav om en økonomisk Indsats fra Forældreredsens Side.«

Yderligere gjorde *Inger Merete Nordentoft* ved 2. Behandling gældende, at Loven, naar den gennemførtes i den af Udvalgsflertallet foreslaaede Affattelse, vilde give *tysksprogede Privatskoler i Sønderjylland* en Støtte, »der gaar ud over Forudsætningen for det Lovforslag, som lige er vedtaget af Tinget, om de tysksprogede Skoler. Vi vil være meget ængstelige for at se en lang Række nye tysksprogede Skoler vokse op i Sønderjylland, fordi der nu faas saa stort et Tilskud til de private Skoler, som denne Lov vil give. Vi mener derfor, at det havde været rigtigere at indføre en Karenstid, dels kunde Folkeskolelovens Byggeri være blevet gennemført i Løbet af disse 5 Aar, dels vilde det Forsøgsarbejde, man i Øjeblikket sætter i Gang i den øvrige Verden, ogsaa have slaet Rod i den danske Folke-

skole, dels vilde Forholdene i Sønderjylland være blevet afklaret. Vi udtaler den allerstørste Ængstelse for den Indflydelse, den Form, som Lovforslaget i Øjeblikket har, skal kunne faa paa Skoleforholdene i Sønderjylland.

Hauberg udtalte ved 2. Behandling, at skønt hans Parti ikke paa langt nær havde faaet sine Ønsker opfyldt i Udvalget, »synes vi, at vi har naaet saa meget, at vi har faaet en vis Sikkerhed for, at Forældrekrederen selv maa betale en Del; desuden har vi opnaaet en Begrænsning af Tilskuddene og Indføjelsen af Bestemmelsen om, at Loven kommer til Revision om 5 Aar, og alt dette har altsaa betydet, at vi vil gaa ind for Lovforslagets Gennemførelse«. Det kommunistiske Ændringsforslag havde han intet imod, men da hans Parti stod sammen med Flertallet, vilde Socialdemokraterne undlade at stemme for det.

Dette Ændringsforslag forkastedes da med 53 Stemmer mod 14, idet 35 Medlemmer hverken stemte for eller imod, medens de af Undervisningsministeren stillede Ændringsforslag alle blev vedtaget uden Afstemning.

I den ændrede Affattelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

162. Midlertidig Lov om Undervisning af Børn, der hidtil har været undervist i de tysksprogede Skoler i de sønderjyske Landsdele. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 2673. — C. Sp. 55 og 103].

Fremsat i *Folketinget* 22/11 (F. Sp. 427). 1. Beh. 1/12 (F. Sp. 664). Partiernes Ordførere: Frede Nielsen, Erik Appel, Hvidberg, Inger Merete Nordentoft, Jørgen Jørgensen, Stær-mose og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Erik Appel, Arnth Jensen, Jørgen Gram, Heick, Jørgen Jørgensen [Formand], Frede Nielsen, Anders Andersen, Johs. Hansen, Hauberg [Sekretær], Frode Jakobsen, Hvidberg, Bartholdy, Bøgholm, Inger Merete Nordentoft og Martin Nielsen). Betænkning (B. Sp. 29) afgivet 7/12. (Ordfører: Erik Appel). 2. Beh. 11/12 (F. Sp. 953). 3. Beh. 12/12 (F. Sp. 1015). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 13/12 (L. Sp. 189). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Jepsen Christensen, Jørgen Otsen og P. N. Petersen [Røjle]. 2. Beh. 14/12 (L. Sp. 227). 3. Beh. 17/12 (L. Sp. 252). *Loven stadfæstet 21. December 1945*, (Lov-Tid. Nr. 610).

Straks efter Danmarks Befrielse blev der fra sønderjysk Side rejst Krav om en Ændring af den sønderjyske Skoleordning samt om øjeblikkelig Lukning af alle Skoler med tysk Undervisningssprog, idet man henviste til de Misbrug, der havde fundet Sted. I øvrigt havde mange af Mindretalsskolerne maattet indstille Undervisningen som Følge af, at de var beslaglagt til andet Brug eller manglede Lærere paa Grund af disses Internering. For at komme til Klarhed over Stillingen lod Ministeriet den 22. Juni 1945 afholde et Møde i Aabenraa, paa hvilket Skoledirektionernes Medlemmer og Købstædernes Borgmestre samt Repræsentanter for Modstandsbevægelsen fik Lejlighed til at gøre Rede for, hvordan de saa paa Sagen. Der fremkom her saa alvorlige Klager over Skolerne og de benyttede Lærebøger, at Ministeriet ansaa det for nødvendigt at foretage en *midlertidig Lukning af Skolerne*, for at hele Lærebogsstoffet kunde blive gennemgaaet. Man gav derfor Skolerne med tysk Undervisningssprog Ferie paa ubestemt Tid, saa at de ikke maatte aabnes igen, før Skoledirektionerne havde givet Tilladelse dertil. Hvad der videre skulde ske, blev det derefter overdraget en Kommission at overveje.

Denne Kommission, der nedsattes af Undervisningsministeriet 17. Juli 1945, afgav i September samme Aar en foreløbig Betænkning, i hvilken det bl. a. hedder:

»Inden for Kommissionen er der ikke taget endelig Stilling til Spørgsmaalet om Bevarelsen af de kommunale tysksprogede Skoler. Under Forhandlingerne har dog et Flertal givet Udtryk for, at den fremtidige Mindretalsskole bør bygges paa Privatskoleordningen, saaledes at den sønderjyske Folkeskole udelukkende bliver dansksproget, medens nogle af Kommissionens Medlemmer i Princippet holder paa, at de tysksprogede kommunale Skoler under en eller anden Form bør opretholdes. Fra forskellige Sider i Kommissionen finder man imidlertid ikke, at man paa nærværende Tidspunkt skal træffe Afgørelse om den endelige Ordning af Mindretallets Skoleforhold.

Selvom Kommissionen herefter ikke kan stille et endeligt Forslag om den fremtidige Mindretalsskoleordning, er Medlemmerne enige om, at det vil være nødvendigt, at der træffes en midlertidig Ordning for Undervisningen af de Børn, der hidtil har været undervist i de tysksprogede Skoler i de sønderjyske Landsdele, saaledes at der dels kan drages Omsorg for, at de faar Undervisning, dels at denne gives under saadanne Former og undergives et saadant Tilsyn, at man fra dansk Side kan være tjent dermed.

Kommissionen har i saa Henseende udarbejdet det hoslagte *Forslag til en midlertidig Lov om Undervisning af Børn, der hidtil har været undervist i de tysksprogede Skoler i de sønderjyske Landsdele*, som man herved forelægger for det høje Mini-

sterium under Henviſning til dennes Opfordring i Skrivelse af 17. Juli 1945 til Afgivelse af en foreløbig Betænkning om de Spørgsmaal af mere principiel Karakter, der maatte kunne færdiggøres, før hele Kommissionens Arbejde er tilendebragt.

Alle Kommissionens Medlemmer har kunnet slutte sig til dette Forslag, dog ſaaledes at der fra Folketingsmændene Erik Appel og Robert Stærmose er stillet Ændringsforslag til visse af Bestemmelserne. Med Hensyn til Begrundelsen for Forslaget og for Ændringsforslagene skal man henviſe til de til Lovforslaget knyttede Bemærkninger.«

Det af Kommissionen udarbejdede Lovforslag blev ikke forelagt Rigsdagen i Samlingen 1945, men fremsattes efter Regeringsskiftet af Undervisningsminister *Hartling*, der helt igennem fulgte Kommissionens eller — hvor der var Mindretalsindstillinger — dennes Flertals Forslag. Paa Rigsdagen fik Lovforslaget en velvillig Modtagelse, men det gennemførtes dog først efter Vedtagelsen af en Række af Undervisningsministeren stillede Ændringsforslag, som man var enedes om i det af Folketinget nedsatte Udvalg.

Hvad den ſaaledes vedtagne Lov gaar ud paa, er følgende:

I. Kommunale Skoler.

§ 1. Saa længe nærværende Lov er i Kraft, kan nye kommunale tysksprogede Skoler ikke oprettes i Henhold til § 16 i Lovbekendtgørelse Nr. 192 af 15. Marts 1939.

§ 2. Børn, der hidtil har faaet Undervisning i de i Henhold til Lovbekendtgørelse Nr. 192 af 15. Marts 1939 om Folkeskolen i de sønderjyske Landsdele §§ 16 og 17 omhandlede tysksprogede Skoler, og som ikke overføres til danske Skoler, samles i *Særklasser*, for saa vidt der til Optagelse i ſaadanne melder sig mindst 10 Elever. Hvis Forholdene tillader det, kan Undervisningsministeren efter Indstilling af Skoledirektionen og de lokale Skolemyndigheder tillade en anden Ordning.

I ſaadanne Klasser kan ogsaa optages Børn fra tysksprogede Privatskoler.

I Købstæderne beskikker Undervisningsministeren enten en af de til den paagældende Købstads Skolevæsen knyttede Overlærere eller en anden dansk Lærer til Leder af *Særklasserne*. Til at bistaa Overlæreren kan Undervisningsministeren beskikke en Viceinspektør.

I Landkommunerne beskikker Undervisningsministeren en dansk Lærer som Leder af *Særklasserne*.

Samtlige Lærere ved Særklasserne skal godkendes af Undervisningsministeren, før Undervisningen begynder.

Beskikkelse af Overlærer og Leder efter Stk. 3 og 4 og Godkendelse af Lærere efter Stk. 5 foregaar efter indhentet Erklæring fra den paagældende Skolekommission og Kommunalbestyrelse, medens det ved den tysksprogede Skole eller Skoleafdeling fungerende Skolenævn ikke skal udtale sig om Sagen. Beskikkelse og Godkendelse er ikke underkastet Reglerne om Lærerkaldelse i Lovbekendtgørelse Nr. 192 af 15. Marts 1939 § 14.

Sidste Punktum i § 2, Stk. 1, tilføjedes i Folketinget, hvor man tillige gav Stk. 2 en ændret Affattelse, idet der i det oprindelige Lovforslag stod: I saadanne Klasser kan ogsaa optages Børn fra *nedlagte* tysksprogede Privatskoler.

§ 3. I de i § 2 omhandlede Særklasser skal Undervisningen i dansk Sprog — skriftlig og mundtlig —, i Historie og i Geografi gives paa Dansk af en dansk Lærer. Hvis det godtgøres, at denne Ordning medfører øgede Udgifter for Kommunen, refunderes disse efter Undervisningsministerens nærmere Bestemmelse af Statskassen.

Sidste Punktum i § 3 tilføjedes i Folketinget.

§ 4. Undervisningsplanerne og Læremidlerne for Særklasserne skal godkendes efter Regler, der fastsættes af Undervisningsministeren.

I det oprindelige Forslag havde § 4 følgende Affattelse:
»Undervisningsplanerne for Særklasserne skal godkendes af Undervisningsministeren.«

II. Privatskoler.

§ 5. Privatskoler med tysk Undervisningssprog, oprettede i Henhold til Lovbekendtgørelse Nr. 192 af 15. Marts 1939 § 20, kan vedblive at bestaa, og nye Privatskoler kan ogsaa fremtidig oprettes.

For alle Privatskoler med tysk Undervisningssprog gælder følgende særlige Regler:

1. Skolen skal give en tilfredsstillende Undervisning i dansk Sprog — skriftlig og mundtlig — *samt i dansk Samfundslære, Historie og Geografi.*

2. Alle Lærere skal, forinden de paabegynder Undervisningen ved en saadan Privatskole, være godkendt af Undervisningsministeren. Denne Godkendelse kan tilbagekaldes, hvis det skønnes nødvendigt.
3. Lære- og Læsebøger — herunder Skolebogsamlinger — skal, forinden de kan anvendes i Skolerne, være godkendt af Undervisningsministeriet.
4. Skolens Undervisningsplan skal godkendes af Skoledirektionen, før Skolen kan paabegynde sin Virksomhed.

De tysksprogede Privatskoler oppebærer Statstilskud efter de for Privatskoler i Almindelighed gældende Regler, naar Omstændighederne taler derfor.

I § 5, Stk. 2, blev det ovenfor kursiverede tilføjet i Folketinget.

III. Almindelige Bestemmelser.

§ 6. De i nærværende Lov omhandlede Skoler staar under Tilsyn af Skolekommissionen for den Kommune, i hvilken Skolen er beliggende, samt af Skoledirektionen, der kan udøve sit Tilsyn gennem Amtsskolekonsulenten.

§ 7. Det fornødne Beløb til Medhjælp for Skoledirektionerne ved Gennemførelsen af den heromhandlede Ordning bevilges paa Finansloven.

Efter det oprindelige Lovforslags § 7 skulde Undervisningsministeren beskikke *en særlig tilsynsførende*, der i Samarbejde med Skoledirektionen skulde have Tilsyn med alle Skoler med fremmed Undervisningssprog, men Bestemmelsen herom bortfaldt i Folketinget.

§ 8. De nærmere Regler om Tilsyn med Hjemmeundervisning af Børn med tysk Undervisningssprog og med de Læremidler, der benyttes hertil, fastsættes af Undervisningsministeren.

Ogsaa denne Paragraf ændredes i Folketinget, hvilket var nødvendiggjort ved Ændringen af § 7.

§ 9. Skoler i de sønderjyske Landsdele med tysk Undervisningssprog har ikke Ret til at afholde statskontrollerede Eksaminer.

§ 10. Den i Lovbekendtgørelse Nr. 192 af 15. Marts 1939 om Folkeskolen i de sønderjyske Landsdele § 16 indeholdte

Regel om Undervisning i Tysk i de danske Folkeskoler i Landkommunerne gælder ogsaa for Købstadskolerne.

§ 11. Undervisningsministeren fastsætter de nærmere Bestemmelser til Gennemførelse af nærværende Lov.

§ 12. Denne Lov træder straks i Kraft; den udløber den 31. Marts 1946.

Bestemmelsen om Lovens Udløbstid blev tilføjet i Folketinget.

I Bemærkningerne til sit Lovforslag oplyser Kommissionen, at Forslaget er tiltraadt af alle Kommissionens Medlemmer; kun har et Mindretal (Erik Appel) foreslaaet en ændret Affattelse af §§ 2—4 og indsat en ny § 5 og en ny § 7 samt foreslaaet § 8 slettet. Det foreslaas her, at de Funktioner, som efter Flertallets Forslag er henlagt til Undervisningsministeren, skal være hos Skoledirektionerne; i øvrigt er Forslagene i Realiteten i Overensstemmelse med Flertallets Forslag, bortset fra, at Undervisningen i Historie og Geografi i Særklasser efter Mindretallets Forslag ikke ved Loven skal henlægges til danske Lærere, og at den særlig tilsynsførende ikke skal have noget Tilsyn med Hjemmeundervisning.

Med Hensyn til disse Forslag har Mindretallet fremsat følgende Udtalelse:

»Under Hensyn til de siden Krigens Ophør i de sønderjyske Landsdele opstaaede Forhold med Internering af tyske Lærere, Krav om Udrensning af alle nazistiske Lærerkræfter og nazistiske Undervisningsmetoder bestemmes, at al tysksproget kommunal Undervisning skal være undergivet dansk Overledelse og dansk skærpet Tilsyn, indtil en endelig Ordning efter Nyvalg til Folketinget kan træffes.

Da Vanskelighederne varierer fra Sted til Sted, paalægges det Skoledirektionerne under Hensyn til de stedlige Forhold at søge den bedst mulige Ordning gennemført.

Det bemærkes, at under Hensyn til den værende Gennemgang af alle tyske Skolebøger og Skolebogsamlinger kan det blive nødvendigt under den midlertidige Ordning at anvende danske Lærebøger. Det overlades til den stedlige Overledelse ved de tyske Skoleafdelinger i Forbindelse med Skoledirektionerne at træffe den bedst mulige Ordning.«

Et andet Mindretal (Stærmose) har foreslaaet, at alle tyske Privatskoler skal forblive lukkede og nye ikke oprettes, saalænge nærværende Lov staar i Kraft, og har stillet et hertil sigtende Ændringsforslag til § 5.

Som Begrundelse herfor udtaler Mindretallet bl. a.:

»Af praktiske Grunde foreslaas, at den tysksprogede Privatskoleundervisning i Sønderjylland, som for Tiden er standset,

holdes standset, indtil den fremtidige Skoleordning for det tyske Mindretal kan endeligt fastlægges.

De tyske Privatskoler er — for Flertallets Vedkommende — blevet anvendt som nationalsocialistiske Propagandacentre og ikke som Skoler og Hjemsteder for den folkelige tyske Kultur, som Mindretallet med Rette kan pleje.

Undervisningen har været illoyal over for den danske Herbergsstat i en saadan Grad, at denne Undervisning maa betegnes som Opdragelse til Højforræderi imod Staten.

Privatskolerne og deres Forældrekredse — ved hvis Danelse der ofte er øvet Pres mod enkelte Familier — trænger til et klart Brud med Fortiden — navnlig med Perioden 1933—1945 —, saaledes at der skabes Mulighed for en helt ny Begyndelse til en Privatskole, der ikke har nogen Mulighed for at fortsætte Mellemløbsperiodens tyske Skolevæsen.

En Række praktiske Hindringer vil i Realiteten vanskeliggøre de tyske Privatskolars Fortsættelse i indeværende Vinter.

Flertallet af Lærerne er arresteret, og mod mange rejses Straffesager. Undervisningsmidlerne maa næsten fuldstændig kasseres. Skoledriften er under Besættelsen delvis betalt af Midler aftvunget den danske Stat, og et Erstatningskrav mod Skoleforæningerne og Forældrekredsene kan derfor begrundes. De under Besættelsen opførte Skolebygninger eller Udvidelser er tilsyneladende finansieret med danske Pengemidler, og et Konfiskationskrav er derfor allerede rejst af Modstandsbevægelsens sønderjyske Raad.«

Efter den midlertidige Lukning af de tysksprogede Privatskoler bør der imidlertid efter Mindretallets Opfattelse aabnes Mulighed for Oprettelse for et nyt privat Skolevæsen, hvor offentlig Støtte kan ydes mod reelle Garantier for Loyalitet over for den danske Stat.

Under Sagens første Behandling i *Folketinget* fremhævede *Frede Nielsen* (S.) stærkt, at den midlertidige Ordning til 1. April 1946 burde afløses af en varig Ordning. Han sluttede med at udtale Haabet om, »at den sønderjyske Skolekommission i sine kommende Mødeserier vil arbejde hurtigt, saadan at Indstilling om en endelig Ordning vil kunne afgives meget kort efter Nytaar. Det vil være meget klogt af det tyske Mindretal at regne med en endelig Ordning som den, der er antydnet af Kommissionsflertallet, og som lige fra Kapitulationen har haft det overvejende Flertal af den sønderjyske Befolkning bag sig. Jeg er sikker paa, at det vil blive en haard Overgang for det tyske Mindretal, men det maa og det kan tage denne Overgangsordning som den bitre Konsekvens det er af egen Politik og egen Holdning. Vi ved, at der bliver tilbage i Sønderjylland en ret stærk Kærne af Tyskhed. Vi har ikke i Sinde at hindre Tyskernes kulturelle og folkelige Arbejde, vi

vil give fri Bane for det, der er ærligt, loyalt og aabent, men ogsaa Danmark har en Konsekvens at drage af vore bitre Oplevelser og Erfaringer, og jeg vil sige, at nu maa Fastheden træde i Stedet for den vigende Linie, der paa Skolens Omraade har karakteriseret Tiden lige siden Genforeningen.»

Erik Appel (V.) mente ikke, det af skolemæssige Grunde var nødvendigt at indføre en Overgangsordning. Man kunde efter hans Opfattelse mere smertefrit straks være gaaet til en endelig Ordning eller dog en Ordning paa længere Aaremaal, indtil det viste sig klart, om det tyske Mindretal vilde indstille sig paa loyal Tilpasning til Livet i Danmark. Han gav dog Tilsgagn om en velvillig Behandling af Lovforslaget, om end han — i Overensstemmelse med den Stilling, han havde indtaget i Kommissionen — havde forskellige Indvendinger at gøre mod dettes Bestemmelser. *Hvidberg* (K. F.) gav Lovforslaget sin Tilslutning; efter hans Opfattelse var det tvivlsomt, om en varig Ordning lod sig gennemføre til 1. April 1946. *Inger Merete Nordertoft* (D. K.) kunde ogsaa gaa med til Lovforslaget, men fremhævede, at man snarest burde søge tilvejebragt en endelig Ordning, hvorefter det tyske Mindretal blev frataget sine Forrettigheder paa det skolemæssige Omraade og undergivet de almindelige Regler, der gælder paa dette Omraade. Hun pegede tillige paa, at de tyske Privatskoler, der er opført gældfrit under Besættelsen ved Hjælp af Penge fra Nationalbankens Clearingkonto, ikke bør kunne anvendes af Tyskerne, før dette økonomiske Mellemværende med den danske Stat er ordnet. *Jørgen Jørgensen* (R. V.) fandt den foreslaede Ordning rimelig og mente, der burde indrømmes Kommissionen den fornødne Tid til at forberede en Ordning, der kan holde længere ud i Fremtiden. *Størmosé* (D. S.) udtalte sig om Lovforslaget i Overensstemmelse med de Synspunkter, han havde gjort gældende i Kommissionen, og fremhævede i særlig Grad Kravet om, at Statens økonomiske Mellemværende med de tyske Privatskoler blev gjort op og afviklet. Angaaende dette sidste Spørgsmaal oplyste *Undervisningsministeren*, at Sagen netop efter Forhandling med Finansministeriet og Udenrigsministeriet var oversendt til Kammeradvokaten, der paa Undervisningsministeriets Vegne skulde rejse Sag over for de tyske Privatskoler og Foreninger med Paastand om, at Skolebygningerne skal tilhøre den danske Stat i det Omfang, som den danske Stat har bidraget til dem.

De til 2. Behandling stillede Ændringsforslag, der alle vedtoges uden Afstemning, er omtalt ovenfor.

I *Landstinget* rettede *Alfred Kristensen* (S.) forskellige Indvendinger mod Lovforslaget. Men han lagde megen Vægt paa, at man snarest fik truffet en midlertidig Ordning og derefter forberedte den varige Ordning saa hurtigt, at den kunde træde

i Kraft til den fastsatte Tid, 1. April 1946. Ogsaa de øvrige Ordførere gav Lovforslaget deres Tilslutning. *P. N. Petersen (Røjle)* (R. V.) omtalte nærmere sine Ønsker med Hensyn til den fremtidige Ordning og fremhævede, at der burde gives Kommissionen rimelig Tid til at overveje disse for Danmark livsvigtige Forhold, idet han advarede mod, at man lod sig friste til at anvende Tvang over for tysk Kulturliv.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

163. Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 610 af 21. December 1945 om Undervisning af Børn, der hidtil har været undervist i de tysksprogede Skoler i de sønderjyske Landsdele. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 4023. — C. Sp. 1151 og 1191].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3572). 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ og $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3748 og 3801). Partiernes Ordførere: Frede Nielsen, Erik Appel, Christmas Møller, Nørlund, Jørgen Jørgensen, Aidt og Søren Olesen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om private tysksprogede Skoler, tysksproget Hjemmeundervisning m. m. i de sønderjyske Landsdele (se Side 770). Betænkning (B. Sp. 973) afgivet $2\frac{2}{3}$. (Ordfører: Arnth Jensen). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4009). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4018). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 978). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Jepsen Christensen, Jørgen Otsen og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 990). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 991). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 192).

Loven gaar ud paa, at ovennævnte midlertidige Lov, der udløb 31. Marts 1946, bevarer sin Gyldighed indtil 1. November 1946.

Det var oprindeligt foreslaaet, at Loven kun skulde gælde til 1. Juli 1946, men denne Frist ændredes i Folketinget til 1. November 1946.

I Bemærkningerne til Lovforslaget begrundedes dette saaledes:

Da den midlertidige Lov Nr. 610 af 21. December 1945 om Undervisning af Børn, der hidtil har været undervist i de tysksprogede Skoler i de sønderjyske Landsdele, udløber den 31. Marts 1946, og da det Rigsdagen samtidig med nærværende Lovforslag forelagte Forslag til Lov om private tysksprogede Skoler, tysksproget Hjemmeundervisning m. m. i de sønder-

jyske Landsdele ikke kan ventes gennemført inden den midlertidige Lovs Bortfald, finder man det rettest, at den midlertidige Lov af 21. December 1945 fortsat faar Gyldighed, indtil Lovforslaget om den fremtidige Ordning af den tysksprogede Undervisning i de sønderjyske Landsdele er gennemført.

Lovforslaget underkastedes i Folketinget Udvalgsbehandling. I Udvalgets Betænkning er et *Flertal* (Venstre, Konservative og Radikale Venstre) enig om at udtale, at naar man foreslaar en yderligere Forlængelse af den i Lovforslaget nævnte Lov, saa skyldes dette udelukkende derom fremsatte Ønsker fra forskellig Side, og det er ikke Udtryk for, at man udsætter Arbejdet for en endelig Ordning af Skoleforholdene i de sønderjyske Landsdele, men det er en Forudsætning, at Udvalgsarbejdet fremmes mest muligt og saaledes at Betænkningen afgives senest inden Udgangen af September Maaned d. A.

Et *Mindretal* (Socialdemokratiet og Danmarks kommunistiske Parti) gør gældende, at »der er Tid nok til at faa den endelige Ordning fastlagt i indeværende Rigsdagssamling. Alsidige Oplysninger foreligger i det Materiale, Den sønderjyske Skolekommission har tilvejebragt, og i øvrigt er Kendskabet til Problemet uddybet meget stærkt gennem den indgaaende Drøftelse af Sagen, der har været Tale om det sidste Aars Tid.

Alle Befolkingskredse i Sønderjylland — ogsaa tyske — er levende interesseret i snarest at faa Klarhed over, hvordan den endelige Ordning skal blive. Hele denne Overgangstid er præget af en Usikkerhed og en Midlertidighed, som er til stor Skade for Skolearbejdet. En Udskydelse af Tidsfristen ud over den af Ministeren foreslaaede vil af hele den sønderjyske Befolkning blive modtaget med den største Beklagelse og den dybeste Mistillid, og den vil yderligere øge Uroen om Skolen.

Mindretallet har af rent praktiske Grunde, om end med stor Beklagelse, accepteret Udsættelsen til senest den 1. Juli. Det maa være yderste Frist, og Mindretallet indstiller derfor det af Undervisningsministeren stillede Forslag til uændret Vedtagelse«.

Ved 2. Behandling udtalte *Størmosen* (D. S.), at hans Parti vilde stemme sammen med Udvalgets Mindretal.

Ændringsforslaget vedtoges med 70 Stemmer mod 42.

Det saaledes ændrede Lovforslag vedtoges derefter ved 3. Behandling enstemmigt med 68 Stemmer; 40 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 29 Stemmer, idet 17 Medlemmer (Socialdemokrater) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod. *P. N. Petersen (Røjle)* havde helst set, at den midlertidige Lov var blevet forlænget for et Aar eller mere. Han kunde dog stemme for Lovforslaget, som det forelaa i Folketingets Affattelse.

164. Lov om private tysksprogede Skoler, tysksproget Hjemmeundervisning m. m. i de sønderjyske Landsdele. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 4025. — C. Sp. 2209 og 3165].

Fremsat i *Folketinget* $25/3$ (F. Sp. 3567). 1. Beh. $27/3$ — $28/3$ (F. Sp. 3748 og 3801). Partiernes Ordførere: Frede Nielsen, Erik Appel, Christmas Møller, Nørlund, Jørgen Jørgensen, Aidt og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Erik Appel, Arnth Jensen [Formand], Jørgen Gram, Heick, Jørgen Jørgensen, Frede Nielsen, Hauberg, Johs. Hansen, Frode Jakobsen, P. Mortensen, Christmas Møller, Hvidberg, Bartholdy [Sekretær], Nørlund og Inger Merete Nordentoft). Betænkning (B. Sp. 2141) afgivet $25/6$. (Ordfører: Erik Appel). 2. Beh. $28/6$ (F. Sp. 6522 og 6556). 3. Beh. $28/6$ (F. Sp. 6600). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3/7$ (L. Sp. 1848). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Jepsen Christensen, Jørgen Otsen og P. N. Petersen (Røjle). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Alfred Kristensen, Date, Hans Hansen, H. P. Johansen, Jørgen Møller, Aage Petersen, Thomsen, Bjerre, Jepsen Christensen [Formand], Stegger Nielsen, Esther Malling Pedersen, P. N. Petersen [Røjle], Krarup, Jørgen Otsen og P. A. Poulsen [Stenderup] [Sekretær]. Betænkning (B. Sp. 2863) afgivet $11/7$. (Ordfører: Bjerre). 2. Beh. $11/7$ (L. Sp. 2129). 3. Beh. $11/7$ (L. Sp. 2143). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 412).

Den 25. Juni 1945 lukkedes de tysksprogede Kommuneskoler og private Skoler, og Eksamensretten for de tyske Mellem- og Realskoler og det tyske Gymnasium tilbagekaldtes. Den 17. Juli samme Aar nedsatte Undervisningsministeriet den *sønderjyske Skolekommission*, hvis Hovedopgave var at stille Forslag til den fremtidige Ordning af Skolevæsenet i Sønderjylland, særlig hvad angaar Mindretallets Adgang til Oprettelse af Skoler med tysksproget Undervisning. Kommissionen afgav ret hurtigt efter sin Nedsættelse en foreløbig Betænkning, der resulterede i Gennemførelsen af den midlertidige Lov af 21. December 1945 om Undervisning af Børn, som hidtil har været undervist i de tysksprogede Skoler i de sønderjyske Landsdele. Efter denne Lovs Ikrafttræden blev omkring 1100 Børn indmeldt i de nyoprettede Særklasser, medens noget over 400 indmeldtes i Privatskoler, som dog

ikke havde kunnet godkendes af Ministeriet, fordi de tyske Læreres Forhold endnu var til Undersøgelse; endelig blev 51 Børn anmeldt til Hjemmeundervisning. Kommissionen fortsatte imidlertid sit Arbejde og afgav i Marts 1946 en Betænkning, indeholdende saavel en Flertals- som en Mindretalsindstilling.

Paa Grundlag af Flertalsindstillingen fremsatte Undervisningsministeren i Folketinget Forslag til den heromhandlede Lov, der gennemførtes uændret paa Rigsdagen, bortset fra at Ikrafttrædelsesdatoen ændredes fra 1. April til 15. Juli 1946.

Lovens Indhold er følgende:

§ 1. *Privatskoler med tysk Undervisningssprog* kan vedblive at bestaa, og nye Privatskoler kan oprettes.

For alle saadanne Privatskoler gælder følgende særlige Regler:

- 1) Skolen skal give tilfredsstillende Undervisning i dansk Sprog — skriftlig og mundtlig — samt i dansk Samfundslære, Historie og Geografi.
- 2) Alle Lærere skal forinden de paabegynder Undervisningen ved en saadan Privatskole, være godkendt af Skoledirektionen. Denne Godkendelse kan tilbagekaldes, hvis det skønnes nødvendigt.
- 3) Lære- og Læsebøger — herunder Skolebogssamlinger — skal, forinden de kan anvendes i Skolerne, være godkendt af Skoledirektionen.
- 4) Skolens Undervisningsplan skal godkendes af Skoledirektionen, før Skolen kan paabegynde sin Virksomhed. Privatskoler med tysk Undervisningssprog oppebærer *Statstilskud efter de for Privatskoler i Almindelighed gældende Regler*, naar Omstændighederne taler derfor.

Disse Bestemmelser svarer til § 5 i midlertidig Lov Nr. 610 af 21. December 1945, bortset fra at Godkendelse af Lærere og Læremidler skal foretages af Skoledirektionen og ikke af Undervisningsministeren.

§ 2. Forældre kan i Henhold til Lov om Folkeskolen Nr. 160 af 18. Maj 1937 § 45, Stk. 2, erklære, at de ved *Hjemmeundervisning* selv vil sørge for deres Børns Undervisning med tysk Undervisningssprog.

Som Hjemmeundervisning betragtes som Regel alene Undervisning af de paagældende Forældres egne Børn.

Efter Indstilling af Skoledirektionen bestemmer Undervisningsministeren, hvorvidt og da paa hvilke Vilkaar ogsaa andre Børn vil kunne deltage i den af et Hjem foranstaltede Hjemmeundervisning.

Læremidler, der benyttes ved Hjemmeundervisning, skal være *godkendte* af Skoledirektionen.

Som Begrundelse for disse Bestemmelser anføres i Bemærkningerne til Lovforslaget, at det har vist sig, »at Lukningen af de tyske Privatskoler har fremkaldt Hjemmeundervisning i et Omfang og af en Struktur, som langt snarere ligner Privatskolerne, og det kan selvfølgelig ikke godkendes, at enhver tysk Privatskole, der vil undvære Statstilskud, ved at kalde sig Hjemmeundervisning kan unddrage sig Privatskolels Tilsyn eller de for saadanne gældende Regler.

Det foreslaas derfor, at det fastslaas, at den tysksprogede Hjemmeundervisning som Regel kun kan omfatte Hjemmets egne Børn. Skal der tages andre med, maa dette ske efter Skoledirektionens Indstilling og med Ministeriets Godkendelse, og denne Godkendelse bør kun gives, hvor de lokale Forhold i særlig Grad taler derfor.«

§ 3. Private tysksprogede Skoler og tysksproget Hjemmeundervisning staar efter nærmere af Undervisningsministeren fastsatte Regler *under Tilsyn af Skolekommissionen* for den Kommune, i hvilken Skolen eller Hjemmet er beliggende, samt af Skoledirektionen, der kan udøve sit Tilsyn gennem Amtsskolekonsulenten, eller af en af Skoledirektionen antaget og af Undervisningsministeren godkendt Medhjælp.

§ 4. Skoler med *tysk Undervisningssprog* har *ikke Ret til at afholde statskontrollerede Eksaminer*.

Tilsvarende Bestemmelser som i §§ 3 og 4 var optaget i den midlertidige Lov af 21. December 1945.

§ 5. Naar Børnetal, Hensynet til de danske Klasser eller lignende Forhold begrunder det, kan det som et midlertidigt Tillæg til Skoleplanen bestemmes, at de i Henhold til Lov Nr. 610 af 21. December 1945 bestaaende *Særklasser* videreføres som Klasser inden for den danske Folkeskole.

Undervisningsplanen for disse Klasser tilpasses efter den for de tilsvarende Klasser gældende.

Undervisningsministeren fastsætter Regler om Tilskud fra Staten til de i nærværende Paragraf nævnte Klasser efter de i § 18 i Lovbekendtgørelse Nr. 192 af 15. Marts 1939 indeholdte Retningslinier.

§ 6. Saafremt Begæring derom fremsættes af Forældre til mindst 10 Børn i de ældre Klasser, kan der i disse, saavel i de købstadordnede som i de landsbyordnede Skoler, i eller uden for Timeplanen etableres *Undervisning i Tysk*. Denne Undervisning kan samles ved een af Kommunens Skoler for alle indtegnede Elever.

§ 7. Undervisningsministeren fastsætter de nærmere Bestemmelser til Gennemførelse af nærværende Lov og træffer efter Forhandling med de lokale Skolemyndigheder de Overgangsregler, som Nyordningen maatte nødvendiggøre.

§ 8 ændrer Lov Nr. 116 af 15. Marts 1939 om Folkeskolen i de sønderjyske Landsdele, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 192 af samme Dato paa følgende Punkter:

1. I § 2, Stk. 3, udgaar de særlige Bestemmelser om Valg af Skolenævn ved de tysksprogede Kommuneskoler, idet denne Skoleform ikke mere findes.

2. I § 4 udgaar den særlige Regel, hvorefter Undervisningsplanen skal angive Undervisningssproget. Dette skal nu altid være dansk i de offentlige Skoler.

3. Bestemmelserne i § 9 om Oprettelse af en Stilling som tysk Skolekonsulent bortfalder.

4. Ligeledes bortfalder Regelen i § 13 om, at Lærere med tysk Lærereksamen kan ansættes ved de tysksprogede Skoler.

5. I §§ 16 og 17 udgaar Reglerne om Oprettelse af tysksprogede Skoler i Landkommunerne og i Købstæderne. I §§ 18 og 19 udgaar Bestemmelserne om et særligt Statstilskud til tysksproget Undervisning og om Ansættelse af Lærere med Andenlærerløn; det sidste findes der nu Regler om for hele Landet i Folkeskolelovens § 26, Stk. 2.

6. Endelig ophæves i § 20 Bestemmelserne om Privatskoler i de sønderjyske Landsdele, da der for de tyske Privatskoler gives særlige Regler i nærværende Lovs § 1 og de danske Privatskoler maa falde ind under de almindelige danske Regler herom.

Ifølge § 9 traadte Loven i Kraft 15. Juli 1946.

I sin Fremsættelsestale fremhævede *Undervisningsministeren*, at det vilde være af den største Værdi, om de to Opfatterser, der er kommet til Udtryk i Betænkningen, kunde finde hinanden. Enhver Mulighed derfor burde efter hans Opfattelse prøves under Sagens Behandling paa Rigsdagen.

Under Sagens 1. Behandling i Folketinget støttede Ordførerne for Socialdemokratiet, Venstre, Danmarks kommunistiske Parti og Dansk Samling Lovforslaget, medens Ordføreren for Det radikale Venstre og Retsforbundet gik imod det. De holdt paa, at Spørgsmaalet endnu ikke var tilstrækkelig afklaret, og at man derfor foreløbig burde forlænge den midlertidige Ordning. Fra konservativ Side udtalte *Christmas Møller*, at der inden for hans Parti var stærkt delte Meninger om Sagen.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling viste det sig, at man ikke kunde faa Lovforslaget gennemført inden 1. April, da den midlertidige Lov udløb. For at der kunde blive Tid til at færdigbehandle Sagen, vedtoges da et Lovforslag om Forlængelse af den midlertidige Ordning (jfr. nærmest foregaaende Sag), hvilket Lovforslag Undervisningsministeren — med Hensblik paa Muligheden af, at Forhandlingerne vilde trække ud — havde fremsat samtidig med Forslaget til den varige Lov.

Der var imidlertid inden for Udvalgets *Flertal* Ønske om at faa en varig Ordning tilvejebragt allerede i Sommeren 1946, og efter at Udvalgets Medlemmer tillige med Undervisningsministeren og Repræsentanter for Landstinget havde foretaget en Rejse til Sønderjylland for paa Stedet at sætte sig nærmere ind i Forholdene, indstillede Flertallet (Erik Appel, Bartholdy, Jørgen Gram, Johs. Hansen, Hauberg, Heick, Frode Jakobsen, Arnth Jensen, P. Mortensen, Frede Nielsen, Inger Merete Nordtoft og Nørlund) da, at Lovforslaget vedtoges i den foreliggende Skikkelse, bortset fra at Ikrafttrædelsesdatoen ændredes til 15. Juli 1946. I Betænkningen udtaler Flertallet bl. a.: En Kreds af Enkeltpersoner i Sønderjylland har dels skriftligt, dels mundtligt anbefalet, at de tysksprogede offentlige Skoler bibeholdes. Heroverfor staar aldeles sluttede og enstemmige Henvendelser til Udvalget fra sønderjyske Lærerkredse, Skolekommissioner og Skolenævn i By og paa Land, Sogneraadforeninger og Danske Samfund i Grænseegnene om ikke at opretholde tysksprogede offentlige Skoler.

Flertallet anser det for nødvendigt for at skaffe Skolen i Sønderjylland rolige Arbejdsforhold, at Sagen nu finder sin Afgørelse, og indstiller derfor Ministerens Forslag til Vedtagelse.

To af de konservative Udvalgsmedlemmer (*Flemming Hvidberg* og *Christmas Møller*) udtaler, at de ikke kan tiltræde Forslaget, hvilket begrundes saaledes: Mindretallet kan i det væ-

sentlige henvise til Kommissionsmindretallets Indstilling i Betænkningen, afgivet af Kommissionen til Drøftelse af de sønderjyske Skoleforhold i Marts 1946, og ganske særlig ønsker Mindretallet at understrege de Anskuelser, Redaktør, fhv. Folketingsmand A. Svensson og medunderskrevne Hvidberg da gjorde gældende pag. 25. Mindretallet medvirkede til, at det i Marts 1946 blev vedtaget at udsætte Sagens Afgørelse til 1. November 1946, men da Mindretallet blev klar over, at der overhovedet ingen Mulighed eksisterer for, at Kompromis kan opnaas mellem de Anskuelser, Mindretal og Flertal (i Skolekommissionen) har gjort gældende, har Mindretallet taget Initiativet til, at Afgørelsen falder straks nu. Der er ikke mere nogen Begrundelse for, at Sagen ikke bliver afgjort.

Mindretallet skal som de væsentligste Argumenter for dets Holdning til det fremsatte Forslag fremhæve følgende:

1. Den sønderjyske Skoleordning af 1920 stod sin Prøve i de 20 Mellemkrigsjaar, og nogen skadelig national Virkning har ikke kunnet paavises. At der senere i Perioden blev givet Indrømmelser, som ikke var forstandige, vedrører ikke Sagen. 1920's liberale danske Ordning kunde holde.
2. Mindretallet lægger en aldeles afgørende Vægt paa at skabe en Skoleordning, som kan holde. Den Ordning, som nu gennemføres, maa ikke med Rette paa noget betydende Punkt kunne forlanges ændret.
3. Mindretallet har overhovedet ingen Tro paa, at det er rigtigt ikke at give den tysksindede Del af Befolkningen saa ensartede Livsvilkaar som muligt med den øvrige Befolkning. Tværtimod.
4. Mindretallet vil mene, at den offentlige Skole er undergivet mere Kontrol og i det hele lettere at føre et effektivt Tilsyn med end den private Skole. At det har været svært, for ikke at sige ugørligt, at fastholde denne Kontrol under Besættelsen, ligger lige for. Den snart ændrede Tilskudsordning for Privatskoler vil stille Forældrene økonomisk omtrent ens, hvad enten de sender deres Børn til offentlige Skoler eller til private Skoler.
5. Det er Mindretallet magtpaaliggende at give den tysksindede Del af Befolkningen en Skoleordning, som i Realiteten svarer til, hvad der gives den øvrige Befolkning. Dette kræver i mindste Fald de tysksprogede kommunale Skoler opretholdt i Byerne.
6. Det er endelig ogsaa af afgørende Betydning for Mindretallet, at vor Holdning over for den tysksindede Del af Befolkningen i Nordslesvig skolemæssigt set ikke bliver en saadan, at den senere kan vendes imod det danske Skolearbejde i Sydslesvig.

Mindretallet maa derfor fraaade Forslagets Vedtagelse.

Jørgen Jørgensen (R. V.) anfører, at han meget maa fraaade, at Rigsdagen paa nuværende Tidspunkt ændrer ved de Principper for Mindretalslovgivningen, som den danske Rigsdag enstemmigt gennemførte i 1920.

Mindretalslovgivningen, som den blev gennemført i 1920, var ikke et Krav fra Fredsforhandlingerne eller Krav rejst udefra. Det var en Ordning, gennemført efter det danske Folks egen fri Vilje, alene bestemt af dansk Retsfølelse og Tankegang, og tillige Udtryk for, hvordan Danmark, der selv havde Mindretal inden for et andet Lands Omraade, ønskede, at et nationalt Mindretals Vilkaar skulde være.

Mindretalsordningen for Skole og Kirke, der gennemførtes i 1920, var ikke Udtryk for, hvad Tyskerne havde gjort sig fortjent til efter den Maade, hvorpaa de havde behandlet Danske i Nordslesvig i Tiden fra 1864 til 1918; men Lovgivningen i 1920 var Udtryk for Højsind og Retsind, og der foreligger ikke i Udviklingen, som er foregaaet siden da, noget, der i mindste Maade viser, at Standpunktet, Rigsdagen dengang tog, ikke har opfyldt sit Formaal: at bidrage til den Afspænding i Grænselandet, som alle er enige i at tilstræbe. Der er ikke under Lovforslagets Behandling fremført nogen saglig Argumentation til Støtte for den Opfattelse, at de tysksprogede kommunale Skoler i højere Grad end de private Skoler har medført Vanskeligheder — tværtimod maa alle erkende, at der er bedre Muligheder for at føre et nødvendigt Tilsyn over for de offentlige Skoler fremfor med de private tyske Skoler.

At benytte netop dette Tidspunkt, hvor Tyskland er knust, til at forringe det tyske Mindretals Stilling, er ikke stemmende med den Aand og Tankegang, der laa til Grund for Mindretalsordningen i 1920, og Mindretallet foreslaar derfor, at man stemmer imod Lovforslaget.

Ved Lovforslagets 2. Behandling gav *Aidt* (D. S.) Lovforslaget sin Tilslutning, medens *Søren Olesen* (D. R.) erklærede, at hans Parti ikke vilde have noget Medansvar for Lovforslagets Gennemførelse. Uden for Ordførernes Kreds kritiserede *Stærmosé* (D. S.), at den danske Stats Mellemværende med de tyske Privatskoler endnu ikke var blevet gjort op. Han kunde i øvrigt tiltræde Lovforslaget. *Juul* (V.) vilde derimod stemme imod det, idet han frygtede, at Nyordningen vilde forringe Stillingen for det danske Mindretal i Sydslesvig.

Undervisningsministeren ansaa det for meget beklageligt, at Enighed ikke var blevet tilvejebragt om Sagen. Han fandt det imidlertid baade urigtigt og uklogt at udskyde Afgørelsen, da Særklasserne var upopulære baade i danske og tyske Kredse og faktisk var i Færd med at forsvinde. »Flertalsindstillingen gaar ud paa, at de tysksprogede Kommuneskoler skal forsvinde, og bortset fra Overgangsbestemmelserne i § 5 betyder

det, at de tysksprogede Skoler i Fremtiden vil blive Privatskoler, hvis Forældrene ikke foretrækker de danske Skoler. Nu kan man mene om en saadan Ordning, hvad man vil, og man har her naturligvis fuld Ret til at mene, at Kommuneskoleordningen er bedre baade af Hensyn til Danmark og af Hensyn til det tyske Mindretal, men der er een Ting, jeg synes, man ikke har Ret til at mene og ej heller Ret til at sige, nemlig at vi forlader Frihedslinien i vor Skolelovgivning over for Mindretallet, thi det er urigtigt.« Med den *Privatskoleordning*, som var stillet i Forslag, fik Mindretallet den nationale og kulturelle Frihed paa Skolevæsenets Omraade, som det med nogen Ret kunde forlange. Et Hovedargument mod den foreslaaede Ordning havde været Hensynet til *Sydslesvig*. Men efter Ministerens Opfattelse laa det saaledes, at kunde det danske Mindretal i Sydslesvig faa saadanne Kaar, som Flertalsforslaget her tilbyder det tyske Mindretal i Sønderjylland med fuld Frihed til at leve et frit folkeligt Liv, da havde vi fra dansk Side Grund til at være tilfredse.

Ved 3. Behandling stillede *Stærmosé* (D. S.) følgende Paa-stand paa Overgang til Dagsordenen:

»Idet Folketinget henstiller til Undervisningsministeren ikke at lade Skoledirektionerne meddele de i § 1 i Lovforslaget om private tysksprogede Skoler, tysksproget Hjemmeundervisning m. m. i de sønderjyske Landsdele foreskrevne Godkendelser, førend 1) de i 1940—45 til det tyske Mindretals Privatskolevæsen udbetalte Beløb gennem Schatzamt fra Danmarks Nationalbank er dækket ved Sikkerhedsstillelse eller Tilbagebetaling, 2) alle Krav over for Schatzamt eller Privatskoleforeninger i Medfør af Lov Nr. 132 af 30. Marts 1946 om Konfiskation af tysk og japansk Ejendom er fyldestgjort, gaar Tinget over til Sagens fortsatte Behandling.«

Fra denne Dagsorden tog *Undervisningsministeren* Afstand, idet dens Vedtagelse efter hans Opfattelse vilde gøre det umuligt at undervise Mindretallets Børn i Sønderjylland. »Jeg ser,« udtalte han, »ikke Visdommen i at forbyde enhver Privatskole, men samtidig oprette Særklasser eller kommunale tysksprogede Skoler, hvad der vilde blive Følgen, hvis vi vedtog det ærede Medlems Dagsorden, medmindre vi skulde udelukke Undervisning og da ogsaa Hjemmeundervisning, saa vidt jeg forstod Paastandens Mening.«

Efter at Paastanden var forkastet med 107 Stemmer mod 3, vedtoges Lovforslaget med 73 Stemmer mod 24; 3 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ogsaa i *Landstinget* var Meningerne om Lovforslaget stærkt delte. Dette fandt Udtryk saavel under Debatten om Lovforslaget som i den afgivne Udvalgsbetænkning, i hvilket et Flertal paa 9 Medlemmer indstiller Lovforslaget til Vedtagelse,

medens de øvrige 6 Medlemmer (Jefsen Christensen, Esther Malling Pedersen, P. N. Petersen [Røjle], Krarup, Jørgen Otsen og P. A. Poulsen [Stønderup]) meget beklager, at »det foreliggende Lovforslag hidfører Afskaffelsen af de tysksprogede kommunale Skoler i de sønderjyske Landsdele. Hermed brydes der med den borgerlige Ligeberettigelse, der i Skoleloven af 1920 ydedes Medlemmer af det tyske Mindretal, der imod deres Vilje kom ind under den danske Stats Grænser.

Mindretallet ønsker at fastholde Linien i Loven af 1920 under alle Forhold, men ikke mindst under Hensyntagen til, at det er Danmarks Opgave at skabe en Lovgivning paa dette vigtige Omraade, som vore Folkefæller uden for Landets Grænser under skiftende Vilkaar altid kan være tjent med at faa gennemført af den Statsmagt, som de maatte være henvist til at leve deres Liv under. Danske og Tyske vil altid være henvist til at leve deres Liv ved Siden af hinanden i Grænselandet.

Begge Parter vil til enhver Tid være bedst tjent med, at hver Stat for sig paatager sig den fulde Forpligtelse til at yde sine Borgere fuld borgerlig, aandelig og økonomisk Ligestilling.

Dette sker ikke Fyldest ved det foreliggende Lovforslag, lige saa lidt som der foreligger nogen saglig Begrundelse for at foretrække en *særlig* Privatskoleordning frem for en *særlig* Folkeskoleordning for det tysksindede Mindretal i de sønderjyske Landsdele.

Mindretallet kan derfor ikke medvirke til, at det foreliggende Lovforslag ophøjes til Lov.

Da der imidlertid er et Flertal for Lovforslagets Gennemførelse, har Mindretallet anset det for formaalsløst at stille Ændringsforslag.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 43 Stemmer mod 17.

165. Lov om Ændring af Lov Nr. 311 af 4. Juli 1942 om Folkehøjskoler og Landbrugsskoler. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 4673. — C. Sp. 1331 og 1935].

Fremsat i *Folketinget* $11/4$ (F. Sp. 4356). 1. Beh. $23/4$ (F. Sp. 4491). Partiernes Ordførere: Chr. Christiansen, Erik Appel, Bartholdy, Nørlund, Jørgen Jørgensen og Størmose. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Erik Appel [Formand], Arnth Jensen, Johs. Larsen, Øllgaard, Jørgen Jørgensen, Chr. Christiansen, Bundvad, Poul Hansen [Svendborg], Hauberg, Frede Nielsen, Bartholdy [Sekretær], Chr. R. Christensen, Karl Olsen, Nørlund og Martin Nielsen). Betænkning (B. Sp. 1075) afgivet $14/5$. (Ordfører: Erik Appel).

2. Beh. $16/5$ (F. Sp. 5227). 3. Beh. $22/5$ (F. Sp. 5395). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $23/5$ (L. Sp. 1338). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, S. C. Nørgaard, Jørgen Otsen og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1474). 3. Beh. $31/5$ (L. Sp. 1545). *Loven stadfæstet 14. Juni 1946.* (Lov-Tid. Nr. 323).

Til Lov Nr. 311 af 4. Juli 1942 om Folkehøjskoler og Landbrugsskoler føjes ved Loven følgende nye Bestemmelse:

»§ 23. Undervisningsministeren bestemmer, hvorvidt og paa hvilke Vilkaar Højskoler og Landbrugsskoler med tysk Undervisningssprog vil kunne godkendes.«

Som Begrundelse herfor oplyste *Undervisningsministeren* ved Lovforslagets Fremsættelse, at den *tysksprogede Højskole i Tinglev*, der har bestaaet siden 1905, har været godkendt som Højskole og har faaet Tilskud i Henhold til den danske Lovgivning. Efter Befrielsen i 1945 blev Skolen *lukket*, og *Godkendelsen bortfaldt* dermed efter Højskolelovens § 5, Stk. 2. Den sønderjyske Skolekommission beskæftigede sig med Spørgsmaalet angaaende Skolens fremtidige Stilling og var inde paa Tanken om at fastsætte særlige Regler for tysksprogede Folkehøjskoler her i Landet. Kommissionen kom imidlertid til det Resultat, at Godkendelsen i hvert enkelt Tilfælde maatte afhænge af Højskolens Forhold og Ledelsens Stilling, og foreslog derfor, at Godkendelsen af den og Vilkaarene derfor overlodes til Undervisningsministeren.

I Overensstemmelse hermed fremsatte Undervisningsministeren Forslaget til den heromhandlede Lov, der vedtoges i begge Ting med Tilslutning fra alle Partier med Undtagelse af Dansk Samling, hvis Medlemmer stemte imod i Folketinget.

Naar Dansk Samling tog Afstand fra Lovforslaget, skyldtes det, efter hvad dets Ordfører (Stærmose) udtalte, dels at man fandt det overflødigt, idet Lovgivningen i Forvejen indeholdt de fornødne Bestemmelser om Betingelserne for Godkendelse af Folkehøjskoler og Landbrugsskoler, dels at man fandt det »meget uheldigt, at man laver en saadan Undtagelsesbestemmelse til nogle klare og gode og praktiske Regler, som vi i Forvejen har dem, og man kunde tænke sig, at en saadan Undtagelsesbestemmelse kunde blive misbrugt engang i en fjernere Fremtid«.

Til 2. Behandling stillede *Stærmose* et Ændringsforslag, hvorefter Bestemmelsen i den foreslaede Affattelse af § 23 kun skulde have Gyldighed indtil 31. Marts 1951. Dette Ændringsforslag forkastedes med 94 Stemmer mod 3. Derimod vedtoges et af Folketingets Udvalg stillet Ændringsforslag, hvorefter Ordene »og Landbrugsskoler« blev indføjet i Teksten — de fandtes ikke i det oprindelige Forslag.

I *Landstinget* udtalte *P. N. Petersen (Røjle)* (R. V.), at det var med meget blandede Følelser, han saa paa det foreliggende Lovforslag. »Den tyske Højskole i Tinglev har været en udpræget Nazirede, lige til den af forstaaelige Grunde maatte standse sin tvivlsomme Virksomhed i Fjor. Der er for mig ingen Tvivl om, at denne Institution har været i høj Grad landsskadelig og undergravet den danske Stats Interesser. Derfor skal der nogen Overvindelse til at medvirke til en Fortsættelse af en Virksomhed af denne Karakter, saa meget mere som vi jo fra dansk Side aldrig har følt os forpligtet i den skolemæssige Frihedslovgivning ud over den skolepligtige Alder.« Naar Taleren alligevel vilde stemme for Lovforslaget, skyldtes det Hensynet til Udviklingen Syd for Grænsen. »Det er slet ikke udelukket, at denne Udvikling vil medføre Ønskeligheden af, at der oprettes danske Højskoler Syd for Grænsen, og saa vil det ikke være holdbart at nægte det tyske Mindretal Nord for Grænsen noget tilsvarende.«

166. Lov om Udskydelse af Valg til Skolekommissionerne i de sønderjyske Landsdele. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 3991. — C. Sp. 255 og 1063].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 606). 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 626). Partiernes Ordførere: Jørgen Møller, Jepsen Christensen, P. A. Poulsen (Stenderup) og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 692). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 697). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{5}{3}$ (F. Sp. 3634). Partiernes Ordførere: Frede Nielsen, Jørgen Gram, Karl Olsen, Rosendahl, Kristian Nygaard og Aidt. 2. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3798). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3842). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 193).

I § 2, Stk. 2, i Lovbekendtgørelse Nr. 192 af 15. Marts 1939 om Folkeskolen i de sønderjyske Landsdele er det bestemt, at Skolekommissionerne i de sønderjyske Landsdele vælges ved direkte Valg af de almindelige Vælgere, som har Valgret til Kommunalbestyrelsen, og at Valget gælder for

4 Aar. De i 1939 valgte Skolekommissioner skulde herefter fungere indtil 31. Marts 1943, men af Hensyn til de særlige Forhold under den tyske Besættelse af Landet blev Skolekommissionsvalgene ved Lov af 13. April 1943 § 5 og Lovanordning af 3. Marts 1945 udskudt, indtil der ved kgl. Anordning træffes Bestemmelse om deres Afholdelse, dog at Valgene senest skulde finde Sted i første Halvdel af Marts Maaned 1946.

Da de sønderjyske Skolekommissioners Forhold imidlertid var under Drøftelse, og da der vilde have været forbundet betydelige praktiske Vanskeligheder med Gennemførelsen af Skolekommissionsvalgene i Forbindelse med de kommunale Valg i Marts 1946, ansaa man det for heldigst, at Skolekommissionsvalgene i de sønderjyske Landsdele blev yderligere udskudt, og i Overensstemmelse hermed bestemmes det i den heromhandlede Lov, at Skolekommissionsvalgene udskydes, indtil der ved kgl. Anordning træffes Bestemmelse om deres Afholdelse, dog at Valgene *senest* skal finde Sted i første Halvdel af Marts Maaned 1948.

Udskydelsen af Valg til Skolekommissionerne medfører, at der sker en tilsvarende Udsættelse af Valg til *Skolenævnene* ved Skolerne i de sønderjyske Landsdele, da det i den sønderjyske Skolelov er fastsat, at Skolenævnet har Valgperiode sammen med Skolekommissionen.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

167. Lov om Skolelæger. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 3337. — C. Sp. 1307 og 2053].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2852). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 3056). Partiernes Ordførere: Alfred Andreassen, J. Chr. Christensen, Gudrun Hasselriis, Inger Merete Nordentoft, Kristian Nygaard, Aidt og Søren Olesen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. Chr. Christensen [Formand], Arnth Jensen, Hans Pinstrup, Erik Appel, Kristian Nygaard [Sekretær], Alfred Andreassen, Hauberg, Poul Hansen [Slagelse], Alfred Andersen, Kai Jensen, Gudrun Hasselriis, Karl Olsen, Hans Thyge Jacobsen, Mogens Fog og Petra Petersen). Betænkning (B. Sp. 1057) afgivet $\frac{7}{5}$. (Ordfører: J. Chr. Chri-

stensen). 2. Beh. $14/5$ (F. Sp. 5108). 3. Beh. $16/5$ (F. Sp. 5225). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22/5$ (L. Sp. 1276). Partiernes Ordførere: H. P. Johansen, Esther Malling Pedersen, P. A. Poulsen (Stenderup) og Anna Westergaard. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Johansen, C. E. Christiansen, Henry Hansen, Alfred Kristensen, Aage Petersen, Anna Rasmussen, Thomsen, Johs. Jensen, Stegger Nielsen, Esther Malling Pedersen [Sekretær], P. N. Petersen [Røgle], Anna Westergaard, Bonnichsen, Lisbet Hindsgaul og P. A. Poulsen [Stenderup])[Formand]. Betænkning (B. Sp. 1263) afgivet $14/6$. (Ordfører: P. A. Poulsen [Stenderup]). 2. Beh. $21/6$ (L. Sp. 1606). 3. Beh. $25/6$ (L. Sp. 1632). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 413).

Den 28. Maj 1943 fremsatte den daværende Undervisningsminister i Landstinget Forslag til Lov om *obligatorisk Indførelse af Skolelæger ved alle Landets Skoler* (Aarvog 1942—43, Side 479), hvilket Forslag kom til 1. Behandling i Tinget den 16. Juni 1943. Det fik i det store og hele en velvillig Modtagelse fra samtlige Partier og henvistes til et Udvalg, der imidlertid ikke naaede at afgive Betænkning, før Rigsdagen ophørte med sin Virksomhed den 29. August 1943.

I Rigsdagssamlingen 1945—46 fremsattes Lovforslaget paa ny, i det store og hele i samme Skikkelse som i 1943. Den væsentligste Ændring indeholdtes i Forslagets § 11 om Udgifternes Fordeling, idet man havde taget Hensyn til den ved det tidligere Lovforslags 1. Behandling rejste Kritik mod Bestemmelserne i Forslagets § 11, hvorefter Udgifterne i Landkommunerne bortset fra Statsrefusionen skulde bæres af Skolefonden, hvis Indtægter gennem Amtsfonden tilvejebringes ved Skat paa fast Ejendom. Endvidere skal bemærkes, at de Udgifter, som Ordningen vil paaføre Statskassen, paa Grund af en stedfunden Forhøjelse af Normaltaksten for Skolelæger, maa beregnes til et noget højere Beløb end i 1943.

Efter i Folketinget at være undergaaet enkelte Ændringer, som der nedenfor er gjort Rede for, gennemførtes Lovforslaget i følgende Affattelse:

§ 1. Stk. 1. Ved enhver under Undervisningsministeriet hørende Statsskole og kommunal Skole skal der ved en Skolelæge føres *Kontrol med Sundhedstilstanden* i Skolen og foretages regelmæssige Undersøgelser af *Skolebørnene*.

Intet skolesøgende Barn kan forlanges undtaget fra Skolelægens Undersøgelse eller fra den i § 3 omhandlede Tuberkuloseundersøgelse, medmindre den paagældende ved hvert Skoleaars Begyndelse møder med Attest fra en praktiserende Læge om at være under Tilsyn af denne af mindst samme Omfang som det Skolelægen paahvilende. Børns Udelivelse fra Skolelægens Undersøgelse betragtes som Skoleforsømmelse og behandles i Folkeskolen efter Reglerne i Lov Nr. 160 af 18. Maj 1937 § 48.

Stk. 2. Skolelægen fører samme Tilsyn som efter Stk. 1 med *private Skoler* — Friskoler og private Eksamensskoler — i sit Distrikt, for saa vidt de private Skoler ikke godtgør, at der allerede føres betryggende Tilsyn med Skolerne og Børnene efter samme Regler som for de offentlige Skoler.

De paagældende Skolers Ret til Statstilskud er betinget af, at de underordner sig denne Lovs Bestemmelser.

Stk. 3. For *hjemmeunderviste Børns* Vedkommende kan Forældrene forlange, at de undersøges af Skolelægen, naar de møder paa den kommunale Skole i Skoledistriktet til forud opgivet Tid.

Stk. 4. Skolelægen har Adgang til alle under hans Tilsyn staaende Skoler og kan forlange sig alle Lokaliteter, der benyttes af Eleverne, forevist.

Efter det af Undervisningsministeren fremsatte Lovforslag skulde ikke blot Skolebørnene, men ogsaa Lærerne og det øvrige ved Skolen ansatte Personale undersøges i Henhold til § 1. Dette ændredes i Folketinget, hvor man tillige undtog private Efterskoler fra Skolelægens Tilsyn.

§ 2. Stk. 1. For hver Skolelæge kan der ansættes en *Skolesundhedsplejerske*.

Stk. 2. Hvis en saadan ikke ansættes, men der i Kommunen findes Sundhedsplejerske i Henhold til Lov Nr. 85 af 31. Marts 1937, bistaar denne, hvor Forholdet ikke ordnes paa anden Maade, Skolelægen i det Omfang, hvori hendes Arbejde med Spædbørnstilsynet tillader det. Sundhedsplejerskens Overtagelse af Arbejde inden for Skolelægeordningen skal godkendes af Sundhedsstyrelsen.

§ 3. Stk. 1. Skolelægen foretager aarligt i Samarbejde med den nærmeste Tuberkulosestation *Tuberkuloseunder-*

søgelse paa alle *Elever* i de under hans Tilsyn staaende Skoler, de til Skolerne knyttede *Lærere* og det øvrige ved Skolerne ansatte *Personale*.

Stk. 2. Er Eleverne ved Udgangen af Skolen negativt reagerende ved Tuberkulinprøven, skal der tilbydes dem *gratis Calmettevaccination*.

I Folketinget tilføjedes i første Linie i § 3, Stk. 1, Ordet »aarligt«. Desuden tilføjedes Stk. 2.

§ 4. Stk. 1. *Den første almindelige Undersøgelse* af Børnene skal finde Sted i Løbet af det første Halvaar efter Børnenes Indskrivning i Skolen. *Senere Undersøgelser* foretages i det Omfang, som bestemmes ved det i § 10, Stk. 5, omhandlede Reglement.

Stk. 2. Til Støtte for Skolelægens Undersøgelse af de nyindskrevne Børn skal Forældrene selv eller deres Læge udfylde et *Spørgeskema* til Oplysning om Sygdomme, som Barnet maatte have gennemgaaet inden dets Indskrivning i Skolen, samt om saadanne andre Forhold, som skønnes at være af Betydning for Bedømmelsen af Barnets Sundhedstilstand. Forældrene skal derhos anmodes om at være til Stede ved Undersøgelsen.

§ 5. Stk. 1. *Maaling og Vejning* af Børnene skal finde Sted *mindst 1 Gang aarlig*. Kommunalbestyrelsen — for Privatskolers Vedkommende Skolens Leder — drager Omsorg for, at der findes Maale- og Vejeapparater til Brug for de paagældende Skoler.

Stk. 2. For hvert skolesøgende Barn skal der føres et *Helbredskort*, hvorpaa Skolelægens Iagttagelser og Resultaterne af Maaling og Vejning af Barnet indføres.

§ 6. Egentlig *Lægebehandling* er Skolelægen *uvedkommende*. Trænger et Barn til Lægebehandling, henvises det til en praktiserende Læge.

§ 7. Det er en Betingelse for Ansættelse som *Skolelæge*, at vedkommende har gennemgaaet et af Undervisningsministeriet indrettet *Kursus i Skolehygiejne*.

Herfra kan Sundhedsstyrelsen meddele Dispensation.

§ 8. Bestemmelse om en Skolelægeordning i *København* i Overensstemmelse med de i denne Lov givne Regler træffes

af Kommunalbestyrelsen med Sundhedsstyrelsens Godkendelse.

§ 9. Stk. 1. Skolelægen staar uden for København under *Tilsyn af Amtslægen*. Hvor Amtslægen ved Lovens Ikrafttræden er ansat som Skolelæge, træffes der af Undervisningsministeren efter Forhandling med Sundhedsstyrelsen Bestemmelse om, hvorledes Forholdet skal ordnes. Fremtidig maa Amtslæger ikke ansættes som Skolelæger eller Skoleoverlæger.

Stk. 2. I større Byer eller for et Amt kan der ansættes en *Skoleoverlæge*, der da fører Tilsyn med alle Skolelæger i Byen eller Amtet.

Stk. 3. Skolelægens Forhold til Embedslægen, herunder med Hensyn til Kontrollen med de hygiejniske Forhold i Skolerne og Foranstaltninger til Bekæmpelse af epidemiske Sygdomme, fastsættes af Sundhedsstyrelsen efter Forhandling med Undervisningsministeriet.

Det samme gælder Embedslægens Forhold til en Skoleoverlæge.

Sidste Punktum i § 9, Stk. 1, tilføjedes i Folketinget.

§ 10. Stk. 1. For *Statens Gymnasieskole*rs Vedkommende træffer Undervisningsministeren de fornødne Bestemmelser om Gennemførelsen af Skolelægetilsynet.

Stk. 2. I *Købstadkommunerne* træffer Kommunalbestyrelsen Foranstaltning til Ordningen af Skolelægetilsynet ved Skolerne i Kommunen og ansætter det fornødne Antal Skolelæger, for saa vidt Kommunen ikke ved Overenskomst med Skoledirektionen har sluttet sig til en af denne truffet Fællesordning.

Stk. 3. For *Landkommunerne* træffer Skoledirektionen en Fællesordning af Skolelægetilsynet ved Skolerne i Amtet og ansætter det fornødne Antal Skolelæger. En saadan Ordning omfatter samtlige Landkommuner i Amtet, dog at Undervisningsministeriet under særlige Omstændigheder kan tillade, at en Kommune har sin særlige Skolelægeordning. Kommunalbestyrelsen drager Omsorg for den nærmere Gennemførelse inden for hver Kommune af den af Skoledirektionen fastsatte Ordning vedrørende Skolelægetilsynet.

Stk. 4. *Øvelsesskolerne ved Statsseminarierne* henhører under den for Kommunen truffne Ordning.

Stk. 5. Ordningen af Skolelægetilsynet inden for en Kommune eller et Amt — herunder Honoraret til Skolelægen og eventuel Ansættelse af en Skoleoverlæge — fastsættes ved et *Reglement*, der skal godkendes af Undervisningsministeriet efter indhentet Erklæring fra Sundhedsstyrelsen.

For Købstadkommunerne udarbejder Skolekommissionen Udkast til Reglementet efter indhentet Erklæring fra Fælleslærerrådet og Embedslægen og forelægger det for Kommunalbestyrelsen.

For Amternes Vedkommende udarbejder Skoledirektionen Reglementet efter indhentet Erklæring fra Amtslægen.

Stk. 6. *Antagelse af Skolelæger, Skoleoverlæger og Skolesundhedsplejersker* skal godkendes af Sundhedsstyrelsen.

I sidste Stk. indføjedes i Folketinget Ordene: »Skolelæger, Skoleoverlæger og Skolesundhedsplejersker« i Stedet for »Skolelæger og Skoleoverlæger.«

§ 11. Stk. 1. *Udgiften* ved Skolelægeordningen paahviler for Statens Gymnasieskolers Vedkommende *Staten*, for de kommunale Skolers, Øvelsesskolernes og for de private Skolers Vedkommende, der ikke i Henhold til § 1, Stk. 2, er undtaget fra det offentlige Skolelægetilsyn, den paagældende *Kommune*, for andre private Skolers Vedkommende paahviler Udgiften Skolen selv.

Stk. 2. Som Tilskud til Kommunernes og de private Skolers herhenhørende Udgifter yder Staten 50 pCt. af Udgiften.

Statens Tilskud kan dog ikke beregnes i Forhold til et højere Beløb end et aarligt Beløb pr. Person paa 5 Kr. + et Tillæg, svarende til det til enhver Tid gældende Procenttillæg til Honorarer til Statstjenestemænd, hvis der er ansat en særlig Skolesundhedsplejerske; 3 Kr. + nævnte Tillæg aarligt pr. Person, hvis der ikke er ansat en særlig Skolesundhedsplejerske.

Stk. 3. Der tillægges *Amtslægerne* for deres Virksomhed med Skolelægetilsynet *et aarligt Bestillingstillæg* af 10 Øre + det i Stk. 2 nævnte Tillæg for hvert under Ordningen hørende

Barn i Amtet, dog ikke over 1200 Kr. + Tillæg aarlig. Beløbet afholdes af Statskassen.

Stk. 4. Bruttoomkostningerne ved Skolelægeordningen udredes for Københavns, Købstadkommunernes og for de Landkommuners Vedkommende, der har en særlig Skolelægeordning ifølge § 10, Stk. 3, af Kommunen, saaledes at Statens Tilskud udbetales som Refusion efter Finansaarets Udgang.

Bruttoomkostningerne ved den i § 10, Stk. 3, omhandlede Fællesordning udredes af Skolefonden, saaledes at den Statskassen paahvilende Halvdel opføres som refusionsberettiget paa Skolefondens Kvartalsafregninger med Ministeriet, medens den anden Halvdel refunderes Skolefonden af Kommunerne i Forhold til Antallet af de Skolebørn i Kommunen, der omfattes af Skolelægeordningen.

Statstilskud til Skolelægeordningen udbetales gennem Skolefonden; dog udbetales Tilskuddet til Københavns Kommune gennem Finanshovedkassen.

§ 12. Stk. 1. Undervisningsministeren fastsætter efter Forhandling med Sundhedsstyrelsen de nærmere Bestemmelser vedrørende Gennemførelsen af nærværende Lov.

Stk. 2. Samtlige Skemaer og Protokoller, der anvendes ved Skolelægetilsynet, skal godkendes af Sundhedsstyrelsen.

§ 13. Denne Lov gælder ikke for Færøerne. Den træder i Kraft 1. April 1947. Den skal være gennemført for alle Kommuner inden 1. April 1949. Den forelægges Rigsdagen til Revision senest i Rigsdagssamlingen 1956—57.

Udgifterne for Statskassen ved Lovforslagets Gennemførelse vilde ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget blive godt 1,6 Mill. Kr. aarlig, hvis samtlige Kommuner havde en Skolelægeordning med Sundhedsplejerske. Da der næppe ansættes Sundhedsplejersker overalt, kan Beløbet dog antagelig nedsættes til mellem 1,3 og 1,4 Mill. Kr. aarlig, forudsat at der regnes med den i Finansaaret 1945—46 gældende Honorartillægssats.

Lovforslaget mødte paa Rigsdagen Tilslutning fra samtlige Partier, om end flere af Ordførerne kunde have ønsket det mere vidtgaaende paa enkelte Punkter; bl. a. blev der givet Udtryk for Beklagelse af, at en gennemført *Skoletandpleje* stadig lader vente paa sig.

I Betænkningen fra det af Folketinget til Behandling af Sagen nedsatte Udvalg oplyses, at Udvalget med Ministeren

har drøftet Spørgsmaalet *Etableringsudgifter*. Ministeren kunde ikke imødekomme et af Udvalget fremsat Ønske om, at Staten skulde yde Tilskud. Udvalget rejste Spørgsmaalet om, hvorvidt der kunde ydes Tilskud til Ansættelse af *Specialister* inden for Skolelægeordningen (f. Eks. Skolepsykiatre). Ministeren mente, at man først maatte gøre Erfaringer med nærværende Lov.

Udvalget har været opmærksom paa de Vanskeligheder, de forskellige sociale, hygiejniske Foranstaltninger inden for Skoletiden medfører for Undervisningen, men man vil ikke paa nærværende Tidspunkt stille Forslag om at lægge Undersøgelserne uden for Skoletiden.

Af Undervisningsministeren stilledes en Række Ændringsforslag (jfr. foran), der alle var tiltraadt af Udvalget og vedtoges uden Afstemning.

I Betænkningen fra det af *Landstinget* nedsatte Udvalg udtales, at Udvalget har drøftet Muligheden for at forkorte Tidsfristen for Lovens Gennemførelse ud fra den Betragtning, at Skolelægeordningen bør gøres effektiv saa hurtigt som muligt af Hensyn til dens store Betydning for Folkesundheden. Da man imidlertid fra Ministeriets Side ikke tør regne med at kunne tilendebringe de nødvendige Forarbejder inden for en kortere Tidsfrist end den i Lovforslaget angivne, har Udvalget afstaaet fra at stille noget Ændringsforslag, dog under den Forudsætning — som er anerkendt af Ministeren —, at der fra alle Sider, saa vel fra Administrationens som fra Kommunernes, gøres den størst mulige Indsats for, hvor det er muligt, at faa Skolelægeordningen gennemført før den i Lovforslaget angivne Tidsfrist, eventuelt allerede i 1948.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

168. Lov om Ændring af Lov Nr. 76 af 21. Marts 1930 om Radiospredning. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 3333. — C. Sp. 335 og 1139].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2854). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 3045). Partiernes Ordførere: Chr. Christiansen, Damsgaard, Aksel Møller, Houmann, Steen, Hoff og Søren Olesen. 2. Beh. $\frac{19}{3}$ og $\frac{25}{3}$ (F. Sp. 3162 og 3574). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Damsgaard [Formand], Elin Appel, Johs. Larsen, Laurits Pedersen, Steen, Chr. Christiansen [Sekretær], Bomholt, Hartvig Frisch, Hauberg, Frede Nielsen, Aksel Møller, Kristen Amby, Carsten Raft, Houmann og Petra Petersen). Betænkning (B. Sp. 461) afgivet $\frac{22}{3}$. (Ord-

fører: Damsgaard). 3. Beh. $2^6/3$ (F. Sp. 3634). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2^7/3$ (L. Sp. 812). Partiernes Ordførere: C. E. Christiansen, Stegger Nielsen, Johanne Dahlerup-Petersen og Anna Westergaard. 2. Beh. $2^8/3$ (L. Sp. 822). 3. Beh. $2^8/3$ (L. Sp. 864). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946*. (Lov-Tid. Nr. 185).

Ved kgl. Resolution af 8. August 1940 blev *Sager af ikke-teknisk Art* vedrørende Radiospredning overflyttet fra Ministeriet for offentlige Arbejder til Undervisningsministeriet.

I Overensstemmelse hermed henlægger den heromhandlede Lov til Undervisningsministeren de Beføjelser, der ifølge Radiospredningslovens hidtidige Ordlyd har været tillagt Ministeren for offentlige Arbejder, men som siden 1940 er blevet udøvet af Undervisningsministeren, ligesom den forudsætter et vist Samarbejde mellem de to Ministerier. Radiospredningslovens § 1 har saaledes faaet følgende Affattelse:

»Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til efter Aftale med Undervisningsministeren at oprette og drive de for Statens Radiospredning (Statsradiofonien) fornødne Radiofonistationer samt til forskudsvis at afholde de hermed forbundne Udgifter. De i saa Henseende nødvendige Beløb bevilges paa de aarlige Finanslove.«

Samtidig har man benyttet Lejligheden til at ændre *Radiatoraadets Sammensætning*. Medens dette Raad efter de hidtidige Regler skulde tiltrædes af 4 Medlemmer, valgt af Rigsdagen efter Reglerne i Grundlovens § 45, faar nu hvert af de i Folketingets Finansudvalg repræsenterede Partier (for Tiden 5) Ret til at vælge et Medlem. I den ændrede Skikkelse har Radiospredningslovens § 4, hvori disse Regler er fastsat, faaet følgende Affattelse:

»Undervisningsministeren nedsætter et Radioraad. Af dettes Medlemmer udnævnes 11 af Ministeren, som direkte udnævner 2. Af de øvrige 9 udnævnes 1, der skal være radio-teknisk kyndig, efter Indstilling af Ministeren for offentlige Arbejder, 1 efter Indstilling af den danske Presses Telegramudvalg, 1 efter Indstilling af de af Ministeren anerkendte faglige Journalistorganisationer og 6 som Repræsentanter for Lytterne, hvortil bestaaende, af Ministeren anerkendte Lytterorganisationer har Indstillingsret. Endvidere tiltrædes

Raadet af en Repræsentation for Rigsdagen, sammensat saaledes, at hvert af de i Folketingets Finansudvalg repræsenterede Partier vælger 1 Medlem. Blandt Raadets Medlemmer udnævner Undervisningsministeren Formand og Næstformand. Samtlige Udnævnelser gælder for et Tidsrum af 4 Aar.

Raadets Medlemmer lønnes med Honorarer. hvis Størrelse fastsættes af Undervisningsministeren. For Deltagelse i Raads- og Udvalgsmøder samt for nødvendige Rejseudgifter erholder de de sædvanlige Diæter samt Rejseudgifter dækket efter Regning.«

Yderligere bemyndiges Undervisningsministeren til at lade Radiospredningsloven optrykke i den ændrede Skikkelse.

Loven traadte i Kraft 1. April 1946.

Det Lovforslag, som Undervisningsministeren fremsatte i Folketinget, afveg paa enkelte Punkter fra, hvad der kom til at staa i Loven. For at imødekomme et Ønske, der blev fremsat fra flere Sider under Lovforslagets Behandling i Folketinget, foreslog Undervisningsministeren saaledes Bestemmelsen om Rigsdagens Repræsentation ændret. Den lød oprindelig saaledes: »Endvidere tiltrædes Raadet af en Repræsentation for Rigsdagen, bestaaende af Medlemmer af denne og sammensat saaledes, at hver af de i Folketingets Finansudvalg repræsenterede Partier vælger 1 Medlem. Blandt Raadets Medlemmer udnævner Undervisningsministeren Formand og Næstformand. Samtlige Udnævnelser gælder for et Tidsrum af 4 Aar«, men fik ved Vedtagelsen af et Ændringsforslag den foran anførte Form, hvorved Kravet om, at Rigsdagens Repræsentanter skal være Medlemmer af Rigsdagen, frafaldtes. Desuden foreslog Undervisningsministeren nogle Ændringer af teknisk Karakter med det Formaal at tydeliggøre Lovens Bestemmelser. Samtlige Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning.

Paa konservativ Foranledning henvistes Lovforslaget, efter at dets 2. Behandling var paabegyndt, til et Udvalg. Dette havde et Samraad med Undervisningsministeren og fik herved klarlagt, at der i Udtrykket »forskudsvise« i den foreslaaede Affattelse af Radiospredningslovens § 1 *ikke* ligger, »at Udgifter kan afholdes af Ministeren for offentlige Arbejder uden bevillingsmæssig Hjemmel, men kun, at Udgiften ikke afholdes endeligt af Ministeren for offentlige Arbejder, idet afholdte Udgifter refunderes Ministeriet for offentlige Arbejder (Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet) af Statsradiofonien, saaledes at det paahviler Undervisningsministeren at til-

vejebringe Hjemmel til Udgiftens endelige Afholdelse under Statsradiofonis Budget.«

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt i den Skikkelse, det havde faaet efter Vedtagelsen af de omtalte Ændringsforslag, der var stillet til 2. Behandling.

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig.

169. Lov om Ændring i Lov Nr. 128 af 7. April 1936 om statsunderstøttede Biblioteker. (Undervisningsminister *Hartling*). [A. Sp. 3407. — C. Sp. 1065 og 1175].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2984). 1. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3168). Partiernes Ordførere: Chr. Christiansen, Elin Appel, Hvidberg, Mogens Fog, Kristian Nygaard, Paul Holt og Starcke. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Elin Appel, [Sekretær], Damsgaard, Heick, Lorentzen, Kristian Nygaard, Chr. Christiansen, Bomholt [Formand], Hartvig Frisch, Kolbjørn, Poul Hansen [Grenaa], Hvidberg, Oda Christensen, Karl Olsen, Mogens Fog og Houmann). Betænkning (B. Sp. 905) afgivet $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Chr. Christiansen). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3798). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3842). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 901). Partiernes Ordførere: Thomsen, S. C. Nørgaard, Bonnichsen og Anna Westergaard. 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 916). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 958). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 184).

Loven tager Sigte paa at *yde danske Forfattere en Godtgørelse for Udlaan af deres Bøger paa Bibliotekerne*. Den giver § 8 i Lov Nr. 128 af 7. April 1936 om statsunderstøttede Biblioteker følgende Affattelse:

»Undervisningsministeren bemyndiges til ved en *Reduktion af 2 $\frac{1}{2}$ pCt. af de i Henhold til § 6 a fastsatte Grundtilskud* til de enkelte Biblioteker at tilvejebringe et Beløb til Løsning af Biblioteksvæsenets fælles Opgaver efter Ministerens nærmere Bestemmelse.

Paa de aarlige Finanslove opføres følgende særlige Bevillinger:

- a. et Beløb, hvoraf der, hvor Forholdene i afgørende Grad gør det ønskeligt, efter Ministerens Bestemmelse dels ved Oprettelse eller gennemgribende Nyordning af et

Bibliotek kan ydes *Tilskud til grundlæggende Bogindkøb*, dog ikke ud over $\frac{1}{3}$ af de stedlige Tilskud til Boganskaffelser, dels kan ydes *mindre Hjælp til Biblioteker*, der paa Grund af Bestemmelsen i § 6 a, Stk. 2, ikke kan komme i Betragtning ved Fordelingen af det normale Driftstilskud.

- b. et Beløb, svarende til 5 pCt. af det i Stk. 1 nævnte Grundtilskud, hvilket Beløb indgaar i en særlig Fond, der har til Opgave efter nærmere af Undervisningsministeren fastsatte Regler at udrede Vederlag

- 1) til de i Live værende *danske Forfattere*,
- 2) til dem, der efter 1. April 1946 er blevet *Enker efter danske Forfattere*, og som ikke har indgaaet nyt Ægteskab,

for det gennem Bibliotekerne stedfindende offentlige Udlaan af de paagældende Forfatteres Bøger.«

Desuden bemyndiges Undervisningsministeren til at lade Biblioteksloven optrykke og bekendtgøre i den ændrede Skikkelse.

Loven traadte i Kraft 1. April 1946.

Den i § 8, Stk. 1, fastsatte $2\frac{1}{2}$ pCt.s Reduktion af Statens Grundtilskud til Bibliotekerne har i en Aarrække været foretaget i Henhold til Tekstanmærkning paa Finansloven, men faar nu Hjemmel i selve Biblioteksloven.

Bestemmelsen om, at der ved Finanslovbevilling kan ydes Tilskud til et Biblioteks grundlæggende Bogkøb m. v., betegner heller ikke noget nyt, da den i Forvejen fandtes i Bibliotekslovens § 8.

Ny er derimod Bestemmelsen om Oprettelsen af en Fond til Fordel for danske Forfattere og — efter en i Folketinget gjort Tilføjelse — tillige deres Enker.

Medens Forfatterhonoraret dækker Forfatterernes Krav paa Vederlag ved *Salg af Bøger*, har den mangedobbelte Brug af Bøger, der finder Sted ved disses Udlaan, dels gennem de *offentlige Biblioteker*, dels gennem *private Læsekredse*, ikke tidligere været forbundet med noget Vederlag til Forfatterne. Kravet om et saadant Vederlag er imidlertid gammelt. For over 30 Aar siden var der saaledes Planer fremme om, at Laanerne skulde betale en Afgift til Forfatteren for hver Bog, de laante (den saakaldte Thit Jensenske Femøre). Senere overvejedes det i et Udvalg, som blev nedsat paa Initiativ af Dansk Forfatterforening, at lade Laanerne betale 15—25 Øre

hver om Aaret. Men ingen af disse Forslag blev gennemført, idet der fra Biblioteksside blev gjort gældende, at Benyttelsen af Bibliotekerne baade af praktiske og principielle Grunde burde være gratis. Med Tilslutning fra Bibliotekernes Repræsentanter i det nævnte Udvalg fremkom derefter et Forslag, hvorefter Vederlaget til Forfatterne skulde tilvejebringes saaledes, at der af det de statsunderstøttede Biblioteker ifølge Biblioteksloven af 7. April 1936 § 6 a tilkommende Statstilskud tilbageholdtes et Beløb, svarende til 2½ pCt. af hele Bevillingen, og at der derhos af Staten direkte ydedes et Tilskud af samme Størrelse til en Forfatterfond, hvis Midler foresloges fordelt mellem Forfatterne i Forhold til det Antal Bøger, hvormed de enkelte Forfattere er repræsenterede paa Bibliotekerne. Ogsaa dette Forslag har imidlertid mødt Modstand, idet man paa Biblioteksforeningens Aarsmøde i 1942 tog stærk Afstand fra enhver for Bibliotekernes nuværende vanskelige Økonomi betænkelig Beskæring af Statens Tilskud.

Efter 29. August 1943 gik Sagen i Staa. Dog lykkedes det for Læsekredsens Vedkommende at faa tilvejebragt en Ordning ved Oprettelsen af *Dansk Forfatterfond*, hvis Vedtægter stadfæstedes 22. Oktober 1943. Afgiften fastsattes til 1 Kr. pr. Laaner i de af Boghandlerne oprettede Læsekredse, og i Aaret 1944—45 er der ad den Vej indkommet til Fordeling mellem Forfatterne omkring 65 000 Kr.

Ved den heromhandlede Lov tilvejebringes ogsaa for de offentlige Bibliotekers Vedkommende en Ordning, hvorved der sikres Forfatterne et aarligt Vederlag. Dette er for Finansaaret 1946—47 anslaaet til 145 900 Kr., et Beløb, som fuldt ud skal betales af Staten, idet man har opgivet Planerne om at lade Laanerne eller Bibliotekerne udrede noget.

Den i Henhold til Loven oprettede Fond tænkes ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget oprettet som en særlig Institution, hvis Vedtægter godkendes, og hvis Bestyrelse besikkes af Undervisningsministeriet, eventuelt saaledes, at Fonden bestyres sammen med »Dansk Forfatterfond«, hvis Vedtægter er kgl. konfirmerede gennem Undervisningsministeriet, og hvis Opgave bl. a. er til Forfatterne at fordele de generelle Afgifter, som fra forskellig Side tilflyder Forfatterstanden som Helhed som Vederlag for forskellige Former for Afbenyttelse af dens litterære Værker, hidtil dog kun fra de saakaldte Læsekredse efter frivillig Overenskomst med Boghandlerne.

Med Hensyn til Midlernes Fordeling tænkes i øvrigt følgende Principper bragt i Anvendelse:

1. Kun nulevende danske Forfattere deltager i Fordelingen (og efter Ændringen i Folketinget tillige deres Enker, for saa vidt disse ikke har indgaaet nyt Ægteskab).

2. Der bortses fra Samlerværker og i det hele fra alle Værker med flere Forfattere.
3. Der regnes kun med selvstændig skabende Forfattervirksomhed og bortses fra Oversættelser og fra Bearbejdelser, der ikke udgør et nyt selvstændigt Aandsværk.
4. Baa de skønlitterære og faglitterære Forfattere kommer i Betragtning.
5. Fordelingen foregaar paa Grundlag af Opgivelse fra hvert Bibliotek af, hvor mange Bøger der findes i Udlaansafdelingen af vedkommende Forfatter. Der bortses fra Bøger paa Læsesal; Benyttelse paa Læsesal regnes ikke for Udlaan. Hvert selvstændigt Bind af et Værk regnes for et selvstændigt Værk. Der foretages en rent proportional Fordeling til Forfatterne i Forhold til Antallet af deres Bøger i samtlige Biblioteker, dog at der af praktiske Grunde maa bortses fra Forfattere, som kun er repræsenteret ved et minimalt Antal Bøger.
6. Forfattere, der ønsker at komme i Betragtning ved Fordelingen, maa aarlig indgive Anmeldelse til Fonden med Adresseangivelse og Liste over de Bøger, der ønskes taget i Betragtning.
7. Ved Ordningens Indførelse maa Bibliotekerne til Fonden indgive Opgørelse over deres Bestand af alle de anmeldte Forfatters Værker, medens de i følgende Aar kan nøjes med at tilmelde Afgang og Tilgang.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting, efter at man i et Folketingsudvalg var enedes om at inddrage Forfatterens Enker under Ordningen og at indføje Bestemmelsen om Optrykning af Biblioteksloven i den ændrede Skikkelse.

I Udvalgets Betænkning oplyses, at der med Hensyn til Administrationen af de Penge, der i Stk. 1 i den ændrede § 8 stilles til Raadighed til Løsning af Biblioteksvæsenets fælles Opgaver, er Enighed om, at Regnskabet for Beløbets Anvendelse hvert Aar skal forelægges *Biblioteksraadet*. Udvalget modtog en Henvendelse fra Dansk Oversætterforbund med Anmodning om, at Lovens Bestemmelser ogsaa maatte komme danske *Oversættere* til gode. Udvalget mente imidlertid ikke i Øjeblikket at kunne tage Stilling til dette Spørgsmaal.

170. Lov om Folkekirkens Lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg. (Kirkeminister *Hermansen*). [A. Sp. 6971. — C. Sp. 2147 og 2419].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₅ (F. Sp. 5638). 1. Beh. ²⁷/₅ (F. Sp. 5752). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Arnth Jensen,

Fabricius, Inger Merete Nordentoft, A. M. Hansen, Paul Holt og Norlev. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Statens Tjenestemænd (se Side 242). Betænkning (B. Sp. 2081) afgivet $\frac{20}{6}$. (Ordfører: Arnth Jensen). 2. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 6499). 3. Beh. $\frac{28}{6}$ (F. Sp. 6547). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{2}{7}$ (L. Sp. 1833, jfr. 1801). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Stegger Nielsen, Krarup og Anna Westergaard. 2. Beh. $\frac{4}{7}$ (L. Sp. 1905). 3. Beh. $\frac{9}{7}$ (L. Sp. 1961). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 418).

Folkekirkens Lønningsforhold ordnedes i 1931 ved to Love, hvoraf den ene omfattede København og Frederiksberg, den anden det øvrige Land. Denne Deling har man opretholdt ved den i 1946 gennemførte Nyordning. Den er begrundet i de meget forskellige Forhold, der fra gammel Tid har gjort sig gældende med Hensyn til Præsternes Lønningsforhold i og uden for København-Frederiksberg, og som delvis stadig eksisterer med Hensyn til de kirkelige Midler, disses Bestyrelse, Ligning af Kirkeskat o. s. v., Forhold som alle er ordnede i disse Love, der ikke alene er Lønningslove, men ogsaa i vidt Omfang er af organisatorisk Karakter. Loven om Folkekirkens Lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg er Hovedloven, idet den indeholder en Række Fællesbestemmelser (bl. a. angaaende Biskoppernes Lønninger), medens den anden Lov er begrænset til sit særlige Omraade.

Begge de nævnte Love blev af *Lønningskommissionen af 1943* taget op til Revision, og Kommissionens Overvejelser resulterede i Udarbejdelsen af to nye Lovforslag, som Kirkeministeren fremsatte for Rigsdagen, efter at de var undergaaet enkelte Ændringer, der nærmere begrundes i Bemærkningerne til Lovforslagene.

Lovforslagene tog først og fremmest Sigte paa at bringe Folkekirkens Lønningsforhold paa Linie med, hvad der samtidig stilledes Forslag om for Statens Tjenestemænd i al Almindelighed. Medens Præsterne hidtil havde været lavere lønnet end andre Tjenestemænd med akademisk Uddannelse, foresloges det nu, at de skulde have en lignende lønningsmæssig Placering som Gymnasieskolernes Lærerpersonele, med hvis Forhold Præsternes bedst lader sig sammenligne. Lovforslagene mødte paa Rigsdagen i det store og hele Til-

slutning fra alle Sider, om end der var delte Meninger om enkelte af Bestemmelserne, og de vedtoges enstemmigt i begge Ting med nogle Ændringer, hvorom Enighed opnaaedes i det Folketingsudvalg, der havde begge Lovforslag til Behandling.

Af de Ændringer, som den heromhandlede Lov medfører, skal kun nogle faa omtales i det følgende, idet der med Hensyn til Lønsatser og andre Enkeltheder maa henvises til selve Loven i Forbindelse med Lønningskommissionens Betænkning.

Samtidig med at Præstelønningerne i det hele taget forbedres, indføres for Provinsens Vedkommende en ny 1. Lønningsklasse med Lønninger, der relativt set svarer til Hovedstadens højeste Lønningsklasse, om end Satserne er sat lidt lavere, bl. a. med Henblik paa at Præsterne uden for Hovedstaden i Almindelighed har Tjenestebolig. Til denne nye Lønningsklasse henføres 60 Embeder.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde Provsterne som hidtil have et Tillæg til Præstelønnen paa 1500 Kr., 1200 Kr. eller 900 Kr. efter Provstiernes Størrelse, men disse Beløb blev i Folketinget forhøjet med 300 Kr. hver.

I § 13 har man genoptaget en tidligere gældende Bestemmelse om, at en Menighed under visse Forudsætninger, naar den ønsker at beholde en Præst, der allerede har været i Embedet i mindst 10 Aar, men som ellers af økonomiske Grunde maatte søge andet Embede, paa Menighedens egen Bekostning for den paagældende Præsts Funktionstid kan faa Embedet flyttet op i højere Lønningsklasse. Regelen er dog begrænset til at gælde Opflytning fra 3. til 2. Lønningsklasse.

Som § 20 er i Loven optaget en ny Bestemmelse, hvorefter der til *Anskaffelse af Embedsdragt* ydes et Tilskud i Forhold til en af Kirkeministeriet fastsat Anskaffelsessum. Dette stemmer med, at der efter den nye Tjenestemandsløv er Hjemmel til at yde Tilskud til Anskaffelse og Fornyelse af Uniform for de Tjenestemænd af højere Grader, der har Pligt til i Tjenesten at bære Uniform. Tilskuddet udgør $\frac{3}{4}$ af Udgiften til første Anskaffelse og $\frac{1}{2}$ af Udgiften ved Fornyelse.

Ny er tillige følgende Bestemmelse, der findes i § 77:
»Dersom en Præst gennem en Aarrække i sin Præstegerning

udviser *Mangel paa Evne til at varetage sit Embede* det paa-gældende Sted, kan der efter Indstilling af Biskoppen og Provsten meddeles den paagældende *Afsked*, saaledes at der tillægges ham *først Ventepenge og derefter Pension* efter de herom gældende Regler.

Saadan Afskedigelse afskærer ikke den paagældende fra paa ny at søge Embede andetsteds.

Bestemmelsen var ikke foreslaaet af Lønningskommissionen, der havde sin Opmærksomhed henledt paa Sagen, men ikke ønskede at tage Stilling til den, idet Kommissionen mente, at dette laa uden for dens Opgave. Bestemmelsen fandtes derimod i det af Kirkeministeren fremsatte Lovforslag, men i en noget anden Form, idet Stk. 1 oprindeligt havde følgende Affattelse:

»Dersom en Præst er kommet i et saadant Misforhold til sin Menighed, at hans fortsatte Forbliven i Embedet maa siges at udgøre en væsentlig Hindring for det kirkelige Livs Trivsel i Sognet (eller Sognene), kan der efter Indstilling af Biskoppen og Provsten meddeles den paagældende Afsked, saaledes at der tillægges ham først Ventepenge og derefter Pension efter de herom gældende Regler.«

Ændringen blev foretaget i Folketinget paa Foranledning af det Udvalg, der havde Lovforslaget til Behandling, og som herom skriver i sin Betænkning: »Udvalget nærer Betænkelighed ved Formuleringen af Lovforslagets § 77, idet denne muligvis kunde give Anledning til Krav om Afskedigelse i Tilfælde, hvor en Præst paa Grund af sin Opfattelse af kirkelige Spørgsmaal kan være kommet i Uoverensstemmelse med en Del af sin Menighed. Udvalget foreslaar derfor Bestemmelsens Formulering ændret saaledes, at den særlige Afskedigelsesregel kun kan bringes i Anvendelse i Tilfælde, hvor en Præst gennem en Aarrække i sin Præstegerning har vist Mangel paa Evne til at varetage sit Embede det paa-gældende Sted.«

Det har hidtil været overladt Meninghedsraadene — under Stadfæstelse for Landets Vedkommende af Provstiudvalget og for Købstædernes af Overtilsynet — at træffe Bestemmelse om, hvorledes *Kirkebetjentforholdene* skulde ordnes, hvem Forretningerne skulde overdrages til, og hvilke Honorarer der skulde gives. Dog gjaldt der heri visse Be-

grænsninger for de før 1. Juli 1922 ansatte Kirkebetjente og for Kirkebetjente, der er ansat i Stillinger, som er indordnet i de i Lov Nr. 286 af 30. Juni 1922 § 24 omhandlede Honorarklasser. Den nye Lov indfører heri den Ændring, at Kirkeministeren ifølge § 24 fremtidig ved en Bekendtgørelse kan fastsætte Rammerne for Forholdenes Ordning og de forskellige Aflønningsformer. Der skal ved denne Bekendtgørelse være aabnet Mulighed for, at der

- 1) oprettes Tjenestemandstillinger eller
- 2) oprettes Stillinger, der aflønnes med aarlige Honorarer, eller
- 3) træffes overenskomstmæssig Aftale om Besørgelse af de paagældende Forretninger.

For disse Tjenestemandstillinger kommer ifølge § 25 de i Lov om Folkekirkens Lønningsvæsen i København og paa Frederiksberg §§ 12, 13 og 14 for Tjenestemandstillinger henholdsvis som Kordegn, som Graver og som Kantor og Organist fastsatte Lønsatser til Anvendelse.

Kirkeministeren bestemmer efter stedfunden Forhandling med Lønningsraadet Antallet af Tjenestemandstillinger i hver af de paagældende Lønningsklasser.

Disse Tjenestemænd ansættes og afskediges af Kirkeministeren efter Indstilling af Menighedsraadet.

I øvrigt fastsætter Loven Mindstetakster for Kirkesanger- og Organisttjeneste m. v. i Kirkerne.

Loven har ligesom den nye Tjenestemandslov Virkning fra 1. April 1946 at regne.

I Modsætning til Lønningskommissionen havde Kirkeministeriet foreslaaet, at de honorarlønnede Stillinger skulde anføres under 1) i § 24 og Tjenestemandstillingerne under 2). Dette begrundedes med, at Betingelserne for Oprettelse af Tjenestemandstillinger maatte antages normalt kun at være til Stede i visse af Landets Købstæder eller købstadmæssige Bebyggelser, hvor Forholdene svarer til Forholdene i de store Købstæder — hvad Lønningskommissionen ogsaa selv havde forudsat. Naar Rækkefølgen paa ny blev ændret i Folketinget, skyldtes det ifølge Udvalgets Betænkning, at man fandt det »naturligst, at den foreslaaede Bestemmelse i § 24 affattes i Overensstemmelse med Lønningskommissionens Forslag, hvorefter Oprettelsen af Tjenestemandstillinger nævnes først blandt Ansættelsesformerne for Kirkebetjentene, idet den

fulde og varige Tilknytning til Kirken som Tjenestemandsholdet er Udtryk for, bør anses for den vigtigste Ansættelsesform, selv om Antallet af honorar- eller overenskomstlønnede Kirkebetjente efter Forholdenes Natur maa blive væsentlig større end Antallet af tjenestemandsansatte.

I Betænkningen oplyses det yderligere, at Udvalget har drøftet Forholdene for *Kordegne* uden for København og Frederiksberg, som efter den nye Lovs Ikrafttræden kan ansættes i Tjenestemandstillinger. En Del af de paagældende har i en Aarrække beklædt Stillinger som honorarlønnede Kordegne og har nu en Alder, der overstiger den, i hvilken man normalt ansætter Personer i Tjenestemandstillinger med Pensionsret. Der er inden for Udvalget Enighed om at henstille til Kirkeministeriet, at der paa sædvanlig Maade søges tilvejebragt Hjemmel for at tillægge saadanne Kordegne Pensionsret ved Tjenestemandsansættelsen, naar deres Alder ikke afgjort taler derimod.

Udvalget har endvidere drøftet Forholdene for *Graverne*. Der er inden for Udvalget Enighed om, at det vil være ønskeligt, at der sker Tjenestemandsansættelse af saadanne Gravere, der har denne Stilling som fuld og varig Livsgerning. For saa vidt angaar Vederlæggelse af de Gravere, der ikke tjenestemandsansættes, skal Udvalget henstille, at de bestaaende Honorarer optages til Revision med Henblik paa, at der for det Arbejde, der præsteres for Kirken, ydes en Betaling, der staar i passende Forhold til Arbejdets Omfang og det herskende Prisniveau.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* gjorde *H. C. Hansen* (S.) gældende, at Præstestanden i det hele var den Stand, der opnaaede den største Forbedring ved den Ændring af Tjenestemandslønningerne, som fandt Sted. Aarsagen hertil hævdedes at være, at Præsterne faktisk var kommet bagefter med Lønningerne, og Taleren turde ikke afvise den Forklaring, idet han fandt det rimeligt, at de i højere Grad end hidtil blev ligestillet med Gymnasieskolens Lærere. Med Hensyn til de andre kirkelige Medarbejdere haabede han, at Menighedsraadene vilde føle sig forpligtet til at oprette Tjenestemandstillinger overalt, hvor der var Tale om en Tjenestemandsgerning. *Arnth Jensen* (V.) anbefalede Lovforslaget til velvillig Behandling og omtalte særlig den foreslaaede Afskedigelsesparagraf, som han fandt rigtig. *Fabricius* (K. F.) mente ikke, at den tilsigtede Opnormering i Realiteten vilde blive ret stor for Præsterne, men han ansaa alligevel Lovforslaget for værdifuldt. Efter hvad *Inger Merete Nordentoft* (D. K.) udtalte, saa hendes Parti saaledes paa det, at Folks religiøse Anskuelser er en Privatsag, og at de Samfundsmedlemmer, der ønsker at opretholde en Kirke, skal have Ret dertil, forudsat at de selv

afholder Udgifterne dertil. »Men saa længe vi her i Landet opretholder en Statskirke, maa de Mennesker, der er knyttet til den, ogsaa have rimelige Kaar. Det mener vi, at dette Lovforslag giver dem, og derfor har vi ogsaa kunnet tiltræde det.« *A. M. Hansen* (R. V.) var noget betænkelig ved Afskedigelsesparagraffen, men fandt iøvrigt Lovforslaget godt. *Paul Holt* (D. S.) og *Norlev* (D. R.) gav ligeledes Tilsagn om Medvirken ved Lovforslagets Gennemførelse, omend der var Enkeltheder, som de ønskede ændret. Sidstnævnte mente bl. a., at der tiltrængtes en Forbedring for Kordegne og Gravere.

Ved 2. Behandling udtalte *A. M. Hansen* (R. V.), at han kunde stemme for det til Afskedigelsesparagraffen (§ 77) stillede Ændringsforslag, hvorefter denne Paragraf efter hans Opfattelse vilde faa en mere antagelig Form. *Kristen Amby* (K. F.) ønskede derimod, at Afskedigelsesparagraffen helt skulde udgaa og vilde personligt stemme imod den, hvadenten den fik den oprindelig foreslaaede eller den ændrede Form. Ved Afstemningen vedtoges Ændringsforslaget til Paragraffen uden Afstemning, medens Paragraffen vedtoges i den ændrede Form med 95 Stemmer mod 4, idet 2 Medlemmer hverken stemte for eller imod. Ogsaa de øvrige Ændringsforslag, hvoraf de mest betydende er omtalt ovenfor, vedtoges uden Afstemning.

I *Landstinget* anbefalede *Alfred Kristensen* (S.) Lovforslaget, om end han fandt Præsteembedernes Klassificering uheldig og fandt, at der ikke var taget tilstrækkeligt Hensyn til Graverne. *Stegger Nielsen* (V.) anbefalede Lovforslaget til hurtig og villig Behandling. *Krarup* (K. F.) fandt ogsaa i det store og hele Lovforslaget godt. Han benyttede Lejligheden til at give en udførlig Fremstilling af »de Tilfælde, hvor Staten har foregrebet sig paa Værdier, der rettelig tilhørte Folkekirken; de danner jo den mørke Baggrund for de Lønningslove, vi her behandler«. *Anna Westergaard* (R. V.) anbefalede ganske kort Lovforslaget, der efter hendes Opfattelse gav den danske Præstestand gode og rimelige Vilkaar og gav Folkekirken Tjenestemænd i det hele en passende lønmæssig Placering. Afskedigelsesparagraffen var hun ikke nogen Tilhænger af. Det samme gjaldt *Malchau* (K. F.), der uden for Ordførernes Kreds tog til Orde imod den.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

171. Lov om Folkekirkenes Lønningsvæsen i København og paa Frederiksberg. (Kirkeminister *Herman-
sen*). [A. Sp. 6931. C. Sp. 2129 og 2419].

Fremsat i *Folketinget* $^{25}/_5$ (F. Sp. 5638). 1. Beh. $^{27}/_5$ (F. Sp. 5751). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Arnth Jensen, Fabricius, Inger Merete Nordentoft, A. M. Hansen, Paul Holt og Norlev. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Statens Tjenestemænd (se Side 242). Betænkning (B. Sp. 2081) afgivet $^{20}/_6$. (Ordfører: Arnth Jensen). 2. Beh. $^{27}/_6$ (F. Sp. 6498). 3. Beh. $^{28}/_6$ (F. Sp. 6547). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{2}/_7$ (L. Sp. 1801). Partiernes Ordførere: Alfred Kristensen, Stegger Nielsen, Krarup og Anna Westergaard. 2. Beh. $^{4}/_7$ (L. Sp. 1904). 3. Beh. $^{9}/_7$ (L. Sp. 1960). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 417).

Loven bygger i Hovedsagen — ligesom Tilfældet er med den samtidig gennemførte Lov om Folkekirkens Lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg, jfr. nærmest foregaaende Sag — paa et af Lønningskommissionen udarbejdet Udkast, der tog Sigte paa at give Folkekirkens Præster en bedre lønningsmæssig Placering, end de hidtil havde haft.

Angaaende Lovens Enkeltheder skal anføres følgende: Til 1. Lønningsklasse er henført 16 Sognepræsteembeder mod tidligere 9. Den midlertidige Hjælp, som ved Lovanordninger af 6. September 1944 og 22. Marts 1945 ydedes Præsterne i København og Frederiksberg til Bestridelse af den ekstraordinære Merudgift ved de Embedsudgifter, som Præsterne efter den gældende almindelige Ordning selv skal afholde, er gjort permanent, men med noget forhøjede Satser. Der ydes fremtidig, ligesom for Provinsens Vedkommende, Præsterne et Tilskud til Anskaffelse af Embedsdragt. Samtlige Gravere i København og paa Frederiksberg bliver efter den nye Lov Tjenestemænd, og det samme gælder en Del Kantorer og Organister.

Under Lovforslagets Behandling i Folketinget vedtoges det at yde de københavn-frederiksbergske Provster en tilsvarende Forhøjelse af deres Tillæg til Præstelønnen, som Provsterne i det øvrige Land faar; i Forvejen var Tillægget foreslaaet forhøjet for to af Provstierne. Desuden blev Mindstesatsen for Organisternes Honorar sat op fra 3000 til 3300 Kr. aarlig.

I Folketingsudvalgets Betænkning oplyses det, at Udvalget »har overvejet de i § 19 i Lovforslaget om Folkekirkens Lønningsvæsen i København og paa Frederiksberg omhandlede »Standard dage«. Der er i Udvalget Enighed om, at det vilde være ønskeligt, om de kirkelige Handlinger kunde udføres

vederlagsfrit for Menigheden paa alle Ugens Dage, men under Hensyn til de økonomiske Konsekvenser, som er forbundet hermed, afstaar Udvalget ved denne Lejlighed fra at stille Ændringsforslag i denne Retning.

Foruden de nævnte Ændringer foretoges i Folketinget flere andre Ændringer, som hovedsagelig var af teknisk Karakter. Samtlige Ændringsforslag var stillet eller tiltraadt af Udvalget og vedtoges uden Afstemning.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

172. Lov om Nedsættelse af en Kommission til Undersøgelse og Overvejelse af Forsvarets fremtidige Ordning. (Forsvarsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 3329. C. Sp. 1199 og 1205].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2834). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 3024). Partiernes Ordførere: Hans Hedtoft, Nørskov, Ole Bjørn Kraft, Svend Nielsen, Johs. Christiansen og Paul Holt. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Nørskov [Sekretær], Arnth Jensen, Hans Conrad Koefoed, Øllgaard, Johs. Christiansen, Hans Hedtoft, Hartvig Frisch, Rasmus Hansen, Frede Nielsen, Strøm, Ole Bjørn Kraft [Formand], Westermann, Carsten Raft, Svend Nielsen og Fuglsang). Betænkning (B. Sp. 981) afgivet $\frac{29}{3}$. (Ordfører: Ole Bjørn Kraft). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4100). 3. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 4179). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1021). Partiernes Ordførere: Stumph, Stensballe, Malchau og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $\frac{9}{4}$ (L. Sp. 1036). 3. Beh. $\frac{13}{4}$ (L. Sp. 1067). *Loven stadfæstet 11. April 1946.* (Lov-Tid. Nr. 209).

Loven indeholder følgende Bestemmelser:

§ 1. Der nedsættes en Kommission bestaaende af 21 Medlemmer til at udarbejde Forslag til Forsvarets fremtidige Ordning.

Formanden vælges af Regeringen. De øvrige 20 Medlemmer vælges af Rigsdagen blandt dens Medlemmer efter de i Grundlovens § 45 fastsatte Regler.

Forsvarsministeren *tilforordner* Kommissionen som *sagkyndige* 3 Repræsentanter for Hæren, 3 Repræsentanter for Søværnet samt i alt 3 Repræsentanter for Hærens Flyvertropper og Søværnets Flyvevæsen. Udenrigsministeren til-

forordner Kommissionen som sagkyndig 1 Repræsentant for Udenrigstjenesten. Disse Repræsentanter har ikke Stemmeret i Kommissionen.

§ 2. Kommissionens Opgave er at udarbejde *en samlet Plan med tilsluttende Lovforslag for Ordningen af Danmarks fremtidige Forsvar* som suveræn Stat og under Hensyntagen til dets Stilling som Medlem af De Forenede Nationers Organisation.

I den af Kommissionen afgivne Betænkning ønskes taget Stilling til den fremtidige Ordning af Samvirket mellem Forsvarets enkelte Dele og til Spørgsmaal vedrørende Forsvarets Forbindelse med Udenrigstjenesten, Statens civile Administrationsgrene samt for Industriens Vedkommende dennes Samarbejde med Forsvarets tekniske Virksomheder.

§ 3. Kommissionen kan antage lønnet *Medhjælp* af enhver Art samt tilkalde udenforstaaende til Meddelelse af Oplysninger. I Forbindelse med Behandling af Spørgsmaal vedrørende *den fremtidige Personelordning* skal Repræsentanter for bestaaende forhandlingsberettigede Organisationer af Personel under Krigsministeriet og Marineministeriet tilkaldes og have Lejlighed til at fremsætte Forslag. Repræsentanter for andre Personelorganisationer kan tilkaldes.

Der tilkommer saavel Kommissionens Medlemmer som de tilforordnede Repræsentanter og eventuelt tilkaldte Personer *Vederlag* i Overensstemmelse med Tjenestemandslovens Bestemmelser for Vederlag til Medlemmer af Kommissioner, Nævn m. v.

§ 4. Kommissionen kan fra Statens Arkiver fordre udlånt saadanne Akter, som den maatte anse fornødne under Udførelsen af sit Hverv.

Enhver af Statens *Tjenestemænd*, som tilkaldes, er *pligtig at møde* og besvare de ham stillede Spørgsmaal.

Ligeledes kan Kommissionen *kræve de Erklæringer og øvrige Oplysninger*, som den til Udførelsen af sit Hverv maatte ønske, saavel hvor disse henhører under et af Ministerierne, som hvor de maatte søges hos andre offentlige Myndigheder.

§ 5. Kommissionen afgiver *Betænkning* til Regering og Rigsdag. Ethvert Mindretal er berettiget til at tilføje sine Bemærkninger.

§ 6. Der paalægges saavel Kommissionens Medlemmer, de tilforordnede som tilkaldte *Tavshedspligt* med Hensyn til Forhandlinger inden for Kommissionen.

§ 7. Udgifterne ved Kommissionen bevilges paa Finansloven.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget paa pegede *Forsvarsministeren*, at Forsvarsordningen af 1937 i det meste af dens Levetid havde været sat ud af Funktion, og at det var hans Opfattelse, »at de Erfaringer, der paa mange forskellige Maader har kunnet gøres i de senere Aar baade udadtil og indadtil, vil godtgøre Nødvendigheden af, at Spørgsmaalet om Danmarks fremtidige Forsvar tages op fra Bunden af under Hensyn til saavel den afsluttede Krigs Erfaringer som under Hensyn til det nye, vi endnu ikke kender, men hvis Konturer formentlig vil træde klarere frem, alt efter som De Forenede Nationer nærmere udformer deres Program om Midlerne til Fredens Sikring i den kommende Tid. Ogsaa efter den forrige Verdenskrig blev der nedsat en Kommission til at behandle beslægtede Emner. Efter min Opfattelse er det mangefold stærkere begrundet efter den sidste Verdenskrigs Afslutning at lade den fremtidige Forsvarsordning fremgaa som Resultat af en grundig og fordomsri Behandling i en Kommission«.

Med Hensyn til Kommissionens Opgave fremhævede *Ministeren*, at Kommissionen ikke vil være afskaaret fra at tage andre Spørgsmaal op til Behandling end de i Kommissoriet nævnte. »Der vil i saa Henseende ingen Begrænsning være ud over dette ene, at de Spørgsmaal, der rejses, maa have en naturlig Forbindelse med Indretningen af Danmarks fremtidige Forsvar. Jeg kan i saa Henseende selv pege paa et enkelt Problem, som utvivlsomt maa og skal behandles med stor Omhu, nemlig Spørgsmaalet om *Oprettelsen af et regulært Hjemmeværn* til Udbygning eller Supplement af selve den militære Organisation. Ogsaa i saa Henseende foreligger der jo et Erfaringsmateriale fra andre Lande, og jeg tror, at man fra alle Sider vil skænke dette Spørgsmaal betydelig Opmærksomhed. Det er jo et Spørgsmaal, der i og for sig ikke har nogen direkte Forbindelse med Spørgsmaalet *Hjemmeværnsforeningerne*, idet Hjemmeværnet naturligvis maa være et Led af Forsvaret under Statens Ledelse. Der kan jo ogsaa, hvad der er antydnet i § 3, blive Tale om en betydelig Ændring i den fremtidige Personelordning og i det hele taget i Spørgsmaalet om Uddannelse og Rekruttering af det danske Korps af Befalingsmænd. I det hele taget vil der paa disse og beslægtede Omraader kunne komme nye Synspunkter frem, som fortjener Overvejelse, og Kommissionen vil, som nævnt, ikke være afskaaret fra at tage saadanne op til Behandling.«

Lovforslaget mødte paa Rigsdagen Tilslutning fra alle Sider og blev enstemmigt vedtaget i begge Ting. Det drøftedes i Folketinget i et Udvalg, af hvis Betænkning det fremgaar, at der under et Samraad fremførtes forskellige Ønsker om udvidet Repræsentation i Kommissionen. Som Resultat af Drøftelserne gav Forsvarsministeren efter Ønske fra Udvalget Tilsegn om, at der blandt de sagkyndige militære tilfornordnede udpeges 1 Repræsentant for Hærens Officierer og 1 Repræsentant for Marinens Kvartermestre. Disse Repræsentanter udpeges som de øvrige sagkyndige af Ministeren efter deres saglige, militære Kvalifikationer.

Udvalget ønsker yderligere at bemærke, at det ikke opfatter Lovens Bogstav som nogen Hindring for, at Oberstløjtnant Birksted som Formand for det luftmilitære Udvalg eventuelt udpeges som tilfornordnet sagkyndig i Kommissionen.

173. Lov om Bemyndigelse til midlertidig at afvige fra visse Bestemmelser i Lov Nr. 112 af 7. Maj 1937 om Hærens Ordning samt i Lov Nr. 113 af 7. Maj 1937 om Søværnets Ordning. (Forsvarsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 3321. — C. Sp. 289 og 1121].

Fremset i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2829). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 2993). Partiernes Ordførere: Hans Hedtoft, Nørskov, Ole Bjørn Kraft, Svend Nielsen, Johs. Christiansen, Paul Holt og Norlev. Henvist til samme Udvalg som den nærmest følgende Sag (se Side 810). Betænkning (B. Sp. 457) afgivet $\frac{21}{3}$. (Ordfører: Nørskov). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 3486). 3. Beh. $\frac{26}{3}$ (F. Sp. 3629). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 802, jfr. Sp. 785). Partiernes Ordførere: Stumph, Stegger Nielsen, Malchau og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 820). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 862). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 187).

Loven indeholder følgende Bestemmelser:

§ 1. Forsvarsministeren bemyndiges til i Finansaaret 1946—47

— at fravige de i Lov Nr. 112 af 7. Maj 1937 om Hærens Ordning og i Lov Nr. 113 af 7. Maj 1937 om Søværnets Ordning givne Bestemmelser vedrørende det Antal Mand, der aarligt skal uddannes, vedrørende Uddannelse, Tjenestetid, Tjenestepligt, Genindkaldelse, Indkommande-

- ring m. v. for Mandskab, Befalingsmænd o. l. samt vedrørende Antal, Udtagelse af og Tidspunkt for Udnævnelse af værnepligtige Befalingsmænd o. l. og Befalingsmænd af Reserven (Forstærkningen) o. l.,
- i fornøden Udstrækning at foretage Genindkaldelser til Søværnet,
 - at antage hjemsendt (hjemkommanderet eller afskediget) Personel til frivillig Tjeneste i fornøden Udstrækning,
 - at antage civilt Personel til Udførelse af Kontor-, Depot- og Arbejdstjeneste m. v. i fornødent Omfang,
 - at tillægge Befalingsmænd o. l. samt civilt Personel, hvis Udnævnelse (Forfremmelse) paa Grund af Besættelsen og de dermed forbundne Forhold ikke har kunnet finde Sted til normalt Tidspunkt, Tienestealder samt Lønnings- og Pensionsanciennitet fra den Dato, paa hvilken Udnævnelsen normalt vilde have fundet Sted. Efter Ministerens nærmere Bestemmelse kan der gives Ancienniteten tilbagevirkende Kraft fra sidstnævnte Dato.
 - i det Omfang, det anses for paakrævet, at fravige den i Lov Nr. 112 af 7. Maj 1937 om Hærens Ordning og i Lov Nr. 113 af 7. Maj 1937 om Søværnets Ordning fastsatte nærmere Fordeling og Anvendelse af Befalingsmænd og ligestillede ved de enkelte Vaaben, Stabe og Korps, Institutioner m. v. samt i de Tilfælde, hvor det efter Forholdene maa anses for paakrævet, indtil videre at fravige de, for saa vidt angaar Antallet af vedkommende Befalingsmænd o. l., ved Lov fastsatte Bestemmelser,
 - *at tilvejebringe de nødvendige Forsyninger af Uniformer, Udrustning, Materiel, Køretøjer, Vaaben og Ammunition, Inventar m. v. til Hæren og Søværnet samt træffe de nødvendige Foranstaltninger, tilsigtende at tilvejebringe forsvarlige Underbringelsesforhold for Styrkerne, samt*
 - midlertidig at lade de i militær Straffelov og militær Retsplejelov for Krigstid fastsatte Bestemmelser træde i Kraft, saafremt dette maatte anses for paakrævet.

Tilsvarende Bemyndigelse var i Forvejen gældende i Henhold til Lov Nr. 250 af 25. Maj 1945 og Lov Nr. 325 af 7. Juli 1945; der begge ophævedes ved Lov Nr. 188 af 30. Marts 1946 (jfr. nærmest følgende Sag) samt Lov Nr. 311 af 29. Juni 1945 (Aarbog 1945, Side 333), hvilken sidstnævnte Lov havde

Gyldighed for Finansaaret 1945—46. Ny er dog den Bemyndigelse, der gives Forsvarsministeren til *Materielanskaffelser* m. v. i Henhold til den Bestemmelse i § 1, der ovenfor er kursiveret.

§ 2. Forsvarsministeren bemyndiges til efterhaanden at træffe saadanne forberedende Foranstaltninger, som det i Tilslutning til stedfindende Forhandlinger med allierede Magter vedrørende en *eventuel Afsendelse af en dansk Besættelsesstyrke til Udlandet* maatte anses for paakrævet at gennemføre, inden Forelæggelse af *særlig Lov* desangaaende kan finde Sted.

For det Tilfælde, at de med allierede Magter i sin Tid indledede Forhandlinger vedrørende Afsendelse af en dansk Besættelsesstyrke til Udlandet maatte resultere i en saadan Afsendelse, vil Lovforslag herom ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget blive forelagt for Rigsdagen. Det vil dog være nødvendigt forud at træffe visse forberedende Foranstaltninger vedrørende hele dette Spørgsmaal, og det er med saadanne Foranstaltninger for Øje, at den omhandlede Bemyndigelse er optaget i Loven.

§ 3. Forsvarsministeren bemyndiges til i Finansaaret 1946—47 at lade et Antal dertil egnede *faste Befalingsmænd og ligestillede af Hærens Reserve (Forstærkning) overgaa til Stillinger som faste Befalingsmænd o. l. af Hærens Linie* paa lignende Maade som ved Lov Nr. 354 af 20. Juli 1945 om Angang for Modstandsbevægelsens Befalingsmænd o. a. til umiddelbart at indtræde som Befalingsmænd o. l. i Hæren og Søværnet (Aarvog 1945, Side 335) fastsat. De paagældende holdes indtil videre ud over det ved Lov Nr. 112 af 7. Maj 1937 om Hærens Ordning fastsatte Antal.

§ 4. Forsvarsministeren bemyndiges til at *fritage værnepligtige af Aargang 1939—43*, der har faaet Udsættelse med de i 1945 foretagne Genindkaldelser til ekstraordinær Tjeneste, helt eller delvis *for denne Genindkaldelse*, naar Udsættelsen skyldes

- Ansættelse i Rigspolitiet eller Fængselsvæsenet,
- Beskæftigelse ved en Virksomhed, der har nøje Tilknytning til Udrensningen og Genopbygningen eller i øvrigt er livsvigtig for Samfundet, eller
- at de paagældende paa Grund af Anholdelse, Deportering, Mishandling eller lignende under den tyske Besættelse har

paadraget sig Sygdom eller Svækkelse, uden at de dog maa anses for stedse utjenstdygtige.

§ 5. Forsvarsministeren bemyndiges endvidere til at *undlade at foretage yderligere Genindkaldelse af de værnepligtige af Aargang 1938 og tidligere Aargange, som ulovligt er udeblevet* fra Genindkaldelse til fortsat Øvelse. De paagældende fritages dog ikke herved for det med den ulovlige Udeblivelse forbundne Strafansvar.

Som Begrundelse for § 5 anføres i Bemærkningerne til Lovforslaget, at der findes et Antal værnepligtige, som ulovligt udebliver fra Møde ved Genindkaldelse til fortsat Øvelse; og da Flertallet af disse værnepligtige paa Grund af Ophold i Udlandet erfaringsmæssigt ikke senere giver Møde trods aarlig Udsendelse af Indkaldelsesordre, har man fundet det betimeligt efter den nu stedfundne Genoptagelse af Hærens Virksomhed at søge Hjemmel for at undlade yderligere Genindkaldelse af det paagældende Personel, som maa forudsættes at være af tvivlsom Værdi for Hæren, hvorhos man undgaar et betydeligt, nytteløst Arbejde med Udsendelse af Indkaldelsesordrerne. Det er herunder en Forudsætning, at det med den ulovlige Udeblivelse forbundne Strafansvar ikke skal bortfalde.

§§ 6—8 svarer ganske til §§ 2—4 i Lov Nr. 311 af 29. Juni 1945.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

Under Sagens Behandling paa Rigsdagen debatteredes bl. a. Spørgsmaalet om at sende *en dansk Division til Tyskland* for at deltage i Besættelsen af dette Land. Paa Foranledning af en Forespørgsel fra *Norlev* (D. R.) udtalte *Christmas Møller* (K.F.) herom, at han meget gerne meldte sig »som en af dem eller maa-ske som den, der har Ansvar for denne Tanke, saaledes som jeg ogsaa havde Ansvar for den Tanke, at vi skulde erklære Japan Krig. Jeg melder mig gerne som den, der har Ansvar for, at vi naturligvis maatte have den Byrde at participere i Besættelsen af Tyskland, og fra engelsk Side, fra de Allieredes Side regnede man med, at saadan vilde det være, og uden at jeg her kan komme nærmere ind paa Enkeltheder, tror jeg, jeg ogsaa har Lov til at sige, at i den Tid, i hvilken jeg var Udenrigsminister, gav jeg en lignende Anskuelse til Kende. Begrundelsen for vort Standpunkt var den — hvad der vel ogsaa maa gøre et vist Indtryk paa det ærede Medlem Hr. *Norlev*, der dog gerne skulde være lidt menneskekærlig —, at England havde været med i Krigen meget længere end vi, at den engelske og i det hele taget den allierede Ungdom havde

baaret en Byrde af en helt anden Karakter, end vor Ungdom havde. Taleren vilde ikke løbe fra sit Ansvar; »selve Ideen og Tanken har Danish Council i London og De frie Danske og derigennem jeg som Formand for denne Bevægelse et meget stærkt Ansvar for, og det paatager jeg mig gerne«.

I Tilslutning hertil udtalte *Ole Bjørn Kraft* (K. F.), at »nogen Tid efter, at Samlingsregeringen var blevet dannet, kom der fra det engelske Krigsministerium en officiel Henvendelse til os om at sende en saadan Division til Tyskland, og dette Spørgsmaal, som fremkom gennem Udenrigsministeriet og derfra sendtes til Krigsministeriet, blev naturligvis ført frem i den samlede Regering og drøftet dér. Den samlede Regering og alle Partier i Regeringen fandt, at saaledes som Situationen var, og efter at denne Anmodning var fremkommet fra engelsk Side, var det naturligt for Danmark ud fra den Begrundelse, det ærede Medlem Hr. Christmas Møller just har givet, og som jeg fuldt og helt slutter mig til, at tiltræde denne Anmodning. Derefter blev der gennem det danske Krigsministerium og engelske Repræsentanter optaget nærmere Forhandlinger om, i hvilket Omfang vi skulde sende Tropper, hvornaar vi skulde sende dem, og hvorledes deres Udrustning skulde være, og det er disse Forhandlinger, som den højtærede Forsvarsminister senere har ført videre«.

Efter hvad *Forsvarsministeren* oplyste, var der endnu ikke fastlagt hverken bestemte Terminer eller bestemte Planer, ligesom der med Hensyn til det finansielle Mellemværende ikke forelaa bestemt udformede Aftaler. Ministeren fandt i øvrigt Anledning til at pege paa, at der var Forudsætninger, som havde ændret sig siden Tiden forud for den 5. Maj. »Da man inden for De frie Danske gav Tilbudet, som det bekræftes siden, da var det dog vist en Forudsætning, i hvert Fald efter Opfattelsen her i Landet, at vi ikke i Aarevis skulde have 210 000 fremmede Flygtninge, som vi skulde levere Militærbevogtning til. Det var vel heller ikke forudset, at den militære Grænsevagt, som Danmark maa yde, skulde forstærkes meget væsentligt paa Grund af Sydslesvigs Overfyldelse med Flygtninge fra hele Tyskland. Jeg maa maaske som en af de reelle Ting yderligere pege paa, at der er dog leveret op imod 3000 unge Mænd fra dansk Side til den engelske Krigsmagt gennem de Hvervninger, der er foregaaet her i Landet.

Disse rent konkrete Ting i Forbindelse med de fuldkommen ændrede Forudsætninger, som nu enhver kan se, men som naturligvis ingen kunde se for et Aar siden, maa dog ret naturligt, synes jeg, tages med i Billedet og ogsaa med ind under de Overvejelser, som Regeringen i Øjeblikket er stillet over for ved den praktiske Opgaves Løsning.«

Ministeren mente ikke, at Danmark i mindste Maade skulde lade være med at paatage sig de Byrder, der følger af Situationen og af vor Stilling som allieret Nation, men han vilde dog gerne sige, at »paa Baggrund af de ændrede Forudsætninger, som er til Stede her i Landet, maa det ogsaa være en naturlig Pligt for den til enhver Tid siddende Regering ved Behandlingen af disse Sager at værne de naturlige Interesser, som for os er knyttet hertil, paa Linie med, hvad andre allierede Lande af tilsvarende Størrelse i Europa yder«.

174. Lov om Ophævelse af visse i Rigsdagssamlingen 1945 gennemførte Love om Bemyndigelse for Forsvarsministeren til midlertidig at afvige fra de i Lovgivningen om Hærens og Søværnets Ordning m. v. givne Bestemmelser. (Forsvarsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 3317. — C. Sp. 295 og 1121].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2829). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 2992). Partiernes Ordførere: Hans Hedtoft, Nørskov, Ole Bjørn Kraft, Svend Nielsen, Johs. Christiansen, Paul Holt og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Nørskov [Formand], Arnth Jensen, Hans Conrad Koefoed, Øllgaard, Johs. Christiansen, Hans Hedtoft, Poul Hansen [Kalundborg], Bollerup Madsen, Frede Nielsen, Schytz, Ole Bjørn Kraft [Sekretær], Westermann, Bartholdy, Svend Nielsen og Fuglsang). Betænkning (B. Sp. 457) afgivet $\frac{21}{3}$. (Ordfører: Nørskov). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 3485). 3. Beh. $\frac{26}{3}$ (F. Sp. 3629). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 785). Partiernes Ordførere: Stumph, Stegger Nielsen, Malchau og P. N. Petersen (Røjle). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 820). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 862). *Loven stadfæstet 30. Marts 1946.* (Lov-Tid. Nr. 188).

Ved Loven sættes følgende Love ud af Kraft:

1. *Lov Nr. 250 af 25. Maj 1945* (Aarvog 1945, Side 330). Denne Lov bemyndigede Forsvarsministeren til midlertidigt at lade Chefen for Generalkommandoen forene denne Stilling med Posten som Direktør for Krigsministeriet. Desuden bemyndigedes Ministeren til i fornødent Omfang at fravige de i Hærloven fastsatte nærmere Bestemmelser angaaende Befalingsmændenes Antal og Fordeling m. v. samt til at lade frivillige bevæbnede danske Organisationer indgaa under

Hæren og endelig til at låde de i den militære Straffelov og Retsplejelov for Krigstid fastsatte Bestemmelser træde i Kraft for Hærens Vedkommende.

2. Lov Nr. 325 af 7. Juli 1945 (Aarvog 1945, Side 332). der bemyndigede Forsvarsministeren til at fravige de i Søværnsloven fastsatte Bestemmelser vedrørende Personalets Fordeling og Anvendelse m. v., til at foretage Genindkaldelser ved Søværnet samt til midlertidigt at lade de i den militære Straffelov og Retsplejelov for Krigstid givne Bestemmelser træde i Kraft, for saa vidt angik Søværnet.

Bortset fra enkelte af de nævnte Bemyndigelser — saaledes Bemyndigelsen til at forene Stillingen som Chef for Generalkommandoen med Stillingen som Direktør for Krigsministeriet samt til at lade frivillige bevæbnede Organisationer indgaa under Hæren — opretholdtes Bemyndigelserne dog for Tiden indtil Udgangen af Marts 1947 ved den ovenfor omtalte Lov.

Efter hvad Forsvarsministeren oplyste i sin Fremsættelsestale, havde General Gørtz under Hensyn til de store Opgaver, der paahviler den kommanderende General med de meget betydelige Indkaldelser, man har for Tiden her i Landet, allerede for længere Tid siden paapeget, at det ikke i Længden lod sig gøre at forene Stillingen som Chef for Generalkommandoen med Stillingen som Direktør for Krigsministeriet. Efter Aftale vilde General Gørtz derfor i en nærmere Fremtid træde tilbage fra Posten som Direktør for Krigsministeriet og udelukkende hellige sig Virksomheden som Chef for Generalkommandoen.

Spørgsmaalet om at lade frivillige bevæbnede Organisationer indgaa under Hæren havde løst sig selv derigennem, at de frivillige Styrker allerede inden Udgangen af 1945 var blevet hjemsendt.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

175. Lov om Tillæg til Lov Nr. 475 af 1. Oktober 1945 om Erstatning til Besættelsestidens Ofre. (Minister for særlige Anliggender *Federspiel*). [A. Sp. 6405.— C. Sp. 2089 og 2417].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁵/₅ (F. Sp. 5152). 1. Beh. ²⁴/₅ (F. Sp. 5610). Partiernes Ordførere: Holger Larsen (Odense A.), Øllgaard, Aksel Møller, Robert Mikkelsen, Kirsten Gloerfelt-Tarp og Stærmosé. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer

(Øllgaard [Sekretær], Foged, From, Sønderup, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Holger Larsen [Odense A.], Chr. Christiansen, Fr. Dalgaard, Frode Jakobsen, J. Chr. Jensen, Aksel Møller [Formand], Hjermind, Hans Thyge Jacobsen, Robert Mikkelsen og Svend Nielsen). Betænkning (B. Sp. 2251) afgivet ²⁵/₆. (Ordfører: Øllgaard). 2. Beh. ²⁷/₆ (F. Sp. 6492). 3. Beh. ²⁸/₆ (F. Sp. 6546). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²/₇ (L. Sp. 1776). Partiernes Ordførere: H. P. Johansen, H. C. Andersen, Malchau og Anna Westergaard. 2. Beh. ⁴/₇ (L. Sp. 1904). 3. Beh. ⁹/₇ (L. Sp. 1959). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946*. (Lov-Tid. Nr. 376).

Siden Gennemførelsen af Erstatningsloven har der paa 2 Omraader vist sig Trang til Supplering af Lovens Bestemmelser.

1. Der er efter den Tid vendt en Del *danske Statsborgere tilbage fra Udlandet* — dels fra Tjeneste i de allierede Styrker, dels fra Ophold i det fjerne Østen — under saadanne Forhold, at det maa skønnes rimeligt, at der ydes dem Hjælp efter Erstatningslovens Regler. Saadan Hjælp kan vel ydes efter Erstatningslovens Afsnit 1 (Erstatning for Invaliditet og Død), idet Erstatningsraadet, naar Omstændighederne taler derfor, kan dispensere fra Kravet om, at den Begivenhed, hvorpaa Retten til Erstatning støttes, skal være indtruffet her i Landet. Men der kan ikke ydes de paagældende eller deres efterladte *Hædersgaver*, saafremt de er blevet alvorligt invalideret eller har sat Livet til i Kampen for de Allierede (Afsnit 2), ej heller kan der ydes *Erstatning for Lidelse og Tort* i Tilfælde, hvor vedkommende er blevet underkastet en Frihedsberøvelse enten som Følge af Deltagelse i et andet Lands mod en af Aksemagterne rettede Frihedsbevægelse eller — bortset maaske fra de Tilfælde, der omfattes af det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov om visse søfarendes Ret til Afregning med Statskassen m. m. — paa Grund af de paagældende udenlandske Myndigheders Bedømmelse af Danmarks politiske Stilling under den tyske Besættelse, f. Eks. i Tilfælde, hvor Danske er blevet interneret eller fængslet af de frie franske Myndigheder i Afrika. Endelig er det efter Erstatningslovens § 56 udelukket at yde de paagældende den beskedne *Starthjælp* paa indtil 5000 Kr., som nogle af dem haardt vil trænge til, naar de paa Grund af Krigsbegivenhederne har mistet praktisk taget alt, hvad de ejer.

Under Hensyn hertil har man fundet det rimeligt, at Erstatningsraadet bemyndiges til efter en nærmere Undersøgelse i det enkelte Tilfælde at bringe Reglerne i Erstatningslovens Afsnit 2, 3 og 5 til Anvendelse paa disse hjemvendte Personer.

Antallet af hjemvendte vil efter de foreliggende Oplysninger næppe overstige 500, og man skønner, at der kun vil blive Tale om Ydelse af Erstatning til en ret begrænset Kreds af disse Personer. Under Hensyn til Størrelsen af de i Henhold til Erstatningsloven hidtil afholdte Udgifter mener man at kunne regne med, at Ændringerne ikke vil medføre nogen Stigning af Betydning af det i sin Tid til Erstatning til Besættelsens-tidens Ofre budgetterede Beløb.

2. Efter at Udbetalingen af Godtgørelse for Tort og Lidelse i Henhold til Erstatningslovens Afsnit 3 er paabegyndt, har *Forsørgelsesvæsenet* i forskellige Kommuner lejlighedsvis forespurgt Erstatningsraadet, om Godtgørelse i en nærmere Fremtid kunde ventes udbetalt til forskellige Personer, idet man i saa Fald agtede at bringe den dem efter Forsørgsloven ydede Hjælp til Ophør.

Ministeriet for særlige Anliggender har derhos fra Arbejds- og Socialministeriet til Erklæring modtaget en Sag, hvoraf fremgaar, at en Kommune har *standset Udbetalingen af Hjælp efter Forsørgsloven* til en Person, der havde været interneret i længere Tid, først i Horserødlejren og senere i Koncentrationslejren i Stutthof, og som i den Anledning havde faaet udbetalt en Godtgørelse efter Erstatningslovens Afsnit 3 paa i alt 5600 Kr. I en i denne Anledning indhentet Erklæring har Erstatningsraadet henstillet, at de sociale Udvalg ved Bedømmelsen af Trang hos de Personer, der har faaet udbetalt Godtgørelse efter Erstatningslovens Afsnit 3, tager Hensyn til dennes Formaal, saa at et Ønske om at *reservere Godtgørelsen til Rekreation, Ferie eller andet specielt Formaal* respekteres. Tilsvarende Betragtninger som anført med Hensyn til Ydelsen af offentlig Hjælp gør sig gældende ved Beregningen af *Aldersrente*.

Paa lignende Maade som anført vedrørende Tortgodtgørelsen vil det af Hensyn til Ydelsernes Formaal være nødvendigt, at de sociale Udvalg *bortser fra udbetalt Erstatning for Tingskade* efter Erstatningslovens Afsnit 4 eller Støtte efter Afsnit 5 til Paabegyndelse eller Fortsættelse af Virksomhed eller til Genoprettelse af særlige Tab i det Omfang, hvori Ydelserne er reserveret til det Formaal, hvortil de er bestemt, f. Eks. fordi Genstande til Erstatning for de mistede eller de til Retablering af Forretningsvirksomhed fornødne Redskaber ikke kan anskaffes for Tiden.

Med disse Formaal for Øje fremsatte Ministeren for særlige Anliggender for Rigsdagen et Lovforslag, der vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

Hvad den saaledes gennemførte Lov gaar ud paa, er følgende:

§ 1. Erstatningsraadet bemyndiges til efter nærmere Undersøgelse i det enkelte Tilfælde at bringe Bestemmelserne i Afsnit 2, 3 og 5 i Lov Nr. 475 af 1. Oktober 1945 om Erstatning til Besættelsestidens Ofre til Anvendelse paa danske Statsborgere — henholdsvis deres efterladte —, der er *vendt hjem til Landet*, og som under Krigen 1939—45 i Udlandet har gjort en Indsats paa allieret Side (Afsnit 2), eller i Tiden fra 9. April 1940 har været underkastet Frihedsberøvelse enten som Følge af Deltagelse i Frihedsbevægelsen i vedkommende Land eller paa Grund af vedkommende udenlandske Myndigheders Bedømmelse af Danmarks politiske Stilling under den tyske Besættelse (Afsnit 3), eller hvis Forhold efter Hjemkomsten paa Grund af deres Indsats eller paa Grund af fjendtlige Overgreb kan danne Grundlag for Støtte efter Lovens § 56.

§ 2. Søger en Person, der har *modtaget Godtgørelse for Tort og Lidelse* i Anledning af Frihedsberøvelse m. v. i Henhold til Afsnit 3 i Lov Nr. 475 af 1. Oktober 1945 om Erstatning til Besættelsestidens Ofre, Aldersrente eller Hjælp af det offentlige, *bortses der i Tiden indtil 1. April 1948 ved Rentens Beregning, henholdsvis ved Transgbedømmelsen, fra nævnte Godtgørelses Beløb*, for saa vidt han ønsker at reservere dette til Rekreation, Ferie eller andet bestemt Formaal. Krav paa Tilbagebetaling af tidligere ydet Hjælp kan indtil nævnte Dato ikke gøres gældende i Godtgørelsens Beløb.

Det samme gælder med Hensyn til Personer, der har modtaget Ydelser efter nævnte Lovs Afsnit 4 og 5, saafremt Beløbet er reserveret til Genoprettelse af Skaden og ikke udbetales som løbende Hjælp til Underhold.

§ 3. Denne Lov træder straks i Kraft.

Lovforslaget underkastedes i Folketinget Udvalgsbehandling. Udvalget havde Samraad med Ministeren for særlige Anliggender og drøftede herunder med Ministeren, hvorvidt der burde kunne ydes en Erstatning til de af Lovforslaget omfattede Personer for *Tabet af Effekter*. Ministeren udtalte heroverfor, at der efter Lovens Afsnit 5 vilde være Adgang til at tillempe Godtgørelserne saaledes, at der herved til en vis Grad kunde tages Hensyn til Tingsskader.

Ved Lovforslagets 2. Behandling omtalte *Ordforeren* et andet Spørgsmaal, som havde været overvejet: hvorvidt der var Grund til at føre ogsaa de Beløb, der gennem *Frihedsfonden*

udbetales til Besættelsestidens Ofre, ind under Loven. Ved Forhandlinger om Sagen var man imidlertid kommet til det Resultat, at det vil være muligt for Frihedsfonden selv gennem dens Administration at ordne Spørgsmaalet, baade hvad det skattemæssige og hvad offentlige Understøttelser angaar, gennem en Forhandling mellem de enkelte Kommuner og Frihedsfonden. I Overensstemmelse hermed udtalte *Ministeren for særlige Anliggender*, at man ved Drøftelser med Frihedsfondens Bestyrelse og Administration var kommet paa det rene med, at Fonden staar i et saa udmærket Forhold til de sociale Mynigheder, der har med disse Forhold at gøre, at man undgaar det, som man kunde befrygte, at Fondens Midler til en vis Grad skulde komme til at aflaste det offentliges Understøttelsesvirksomhed; der bliver altsaa Tale om en virkelig Hjælp.

176. Lov om midlertidigt Tillæg m. v. til Alders- og Invaliderrentenydere. (Forslag til Lov om midlertidigt Tillæg m. v. til Alders- og Invaliderrentenydere samt kronisk syge). (Af Ragnhild Andersen, Aksel Larsen, Martin Nielsen, Lynnerup Nielsen, Petra Petersen og Rosendahl). [A. Sp. 2811. — C. Sp. 105 og 135].

Forelagt i *Folketinget* $30/11$ (F. Sp. 590). 1. Beh. $11/12$ (F. Sp. 963). Partiernes Ordførere: Rasmus Hansen, Edvard Sørensen, Hans Thyge Jacobsen, Ragnhild Andersen, Johs. Christiansen og Stærmose. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Edvard Sørensen, Arnth Jensen, Elin Appel, Holm, Johs. Christiansen [Sekretær], Rasmus Hansen, Hans Hedtoft, Kai Jensen, M. K. Sørensen, Strøm [Formand], Hans Thyge Jacobsen, Victor Larsen, Stæhr Johansen, Ragnhild Andersen og Martin Nielsen). Betænkning (B. Sp. 41) afgivet $17/12$. (Ordfører: Rasmus Hansen). 2. Beh. $18/12$ (F. Sp. 1408). 3. Beh. $18/12$ (F. Sp. 1434). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/12$ (L. Sp. 290). Partiernes Ordførere: Steincke, Bækgaard, Bouet og Oluf Johansen. 2. Beh. $19/12$ (L. Sp. 303). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 314). *Loven stadfæstet 21. December 1945.* (Lov-Tid. Nr. 601).

Loven, der har flere Bestemmelser fælles med Lov Nr. 294 af 22. Juni 1945 om midlertidigt Tillæg m. v. til Alders- og Invaliderrentenydere (Aarvog 1945, Side 220), gaar ud paa følgende:

§ 1. Til Personer, der oppebærer *Alders- eller Invaliderente*, ydes der sammen med Renten for *Januar og April Maaned 1946 et Tillæg hver Gang paa 50 Kr. for enlige Rentenydere* samt *Ægtepar*, hvoraf kun den ene *Ægtefælle* oppebærer Rente, og paa *85 Kr. for Ægtepar*, naar begge *Ægtefæller* oppebærer Rente.

Aldersrentenydere paa Alderdomshjem, jfr. Folkeforsikringslovens § 54, Stk. 2, er *ikke berettigede til det her omhandlede Tillæg*. Det samme gælder Rentenydere, der ikke har Forsørgelsespligt over for andre, og som paa Tidspunktet for Hjælpens Ydelse er indlagt i en af de i Forsørgslovens § 66 omhandlede Anstalter eller for offentlig Regning eller for en anerkendt Sygekasses eller Invalideforsikringsfondens Regning henligger i offentlige eller private Sygehuse, paa Helbredelsesanstalter, Rekreatiohjem el. lign. For saa vidt en Rentenyder, der har Forsørgelsespligt over for andre, er indlagt som angivet i forrige Punktum, ydes Tillægget til den, til Fordel for hvem Renten anvendes helt eller delvis i Henhold til Folkeforsikringslovens § 53, Stk. 2, 2. Pkt., eller til den, hvem Renten i øvrigt efter det sociale Udvalgs Bestemmelse kommer til gode, jfr. Folkeforsikringslovens § 52, Stk. 3.

§ 2. De i Folkeforsikringslovens § 54, Stk. 3, (til Smaafornødenheder) omhandlede Beløb forhøjes for Finansaaret 1945—46 med yderligere 40 Kr.

Til Aldersrentenydere paa Alderdomshjem, der ikke har Indtægt eller Formue, udbetales der i Januar og April Maaned 1946 som *Tillæg til de sædvanlige Ugepenge* et Beløb hver Gang paa 10 Kr. til enlige Aldersrentenydere og 15 Kr. til *Ægtepar*.

§ 3. *Klager* over, at der er nægtet Hjælp i Henhold til §§ 1 og 2, forelægges vedkommende Amtmand, hvis Afgørelse er endelig. For Københavns og Frederiksberg Kommuner Vedkommende forelægges Klager for Arbejds- og Socialministeren, hvis Afgørelse er endelig.

§ 4. De i § 1 omhandlede Tillæg refunderes Kommunerne efter de Regler, som gælder for den Rente, til hvilken Tillægget er ydet. I Tilfælde, hvor den ene *Ægtefælle* oppebærer Aldersrente og den anden Invaliderente, betragtes Tillægget som ydet med Halvdelen til hver af *Ægtefællerne*.

Om Opførelse i Kommunernes Regnskaber af de omhandlede Udgifter og om Indsendelse og Revision af Regnskaber gælder de i Folkeforsikringslovens § 66 fastsatte Regler.

§ 5. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft straks.

Initiativet til Gennemførelsen af denne Lov toges fra kommunistisk Side gennem Forelæggelse af et Lovforslag: hvis § 1, Stk. 1, dog havde en noget anden Affattelse end efter Loven, idet den tog Sigte paa en samlet Udbetaling af Tillæggene pr. 1. December 1945. Desuden omfattede Teksten ved Siden af Alders- og Invaliderentyndere »dermed lige-stillede kronisk syge«, som imidlertid ogsaa kommer til at nyde godt af den vedtagne Lovs Bestemmelser, jfr. nedenfor. De i § 2, Stk. 2, nævnte Tillæg skulde efter det kommunistiske Forslag ligeledes udbetales samlet i December Maaned.

I en særlig Paragraf i det oprindelige Lovforslag bestemtes det, at for saa vidt Tillæggene ikke kunde udbetales sammen med Renten for December 1945, skulde Udbetalingen ske inden 24. December.

I øvrigt var der den Forskel mellem Lovforslaget og den vedtagne Lov, at Forslaget kun tog Sigte paa en Forhøjelse af de i § 2, Stk. 1, omhandlede Beløb med 20 Kr. i Stedet for som i Loven fastsat 40 Kr.

Ved Forelæggelsen udtalte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Ragnhild Andersen) bl. a., at »da Rigsdagen i Sommer behandlede Forslaget om midlertidig Hjælp til Rentenyndere, var alle Partier enige om, at en Forhøjelse af Renten var paakrævet. Det fremgaar dog ikke af Statsministerens Programerklæring, at et saadant Lovforslag er umiddelbart forestaaende. Det, der er sagt i Programerklæringen i den Anledning, er en Udtalelse i temmelig vage og ubestemte Vendinger. At Forholdene for vore gamle, for Invaliderentynderne og for de kronisk syge er under al Kritik, turde vel være de fleste Medlemmer af dette høje Ting bekendt. De i Sommer udbetalte Beløb, de 100 Kr. og de 170 Kr., har mange af dem været nødt til at spise op, og de har ikke kunnet anvende noget til Beklædningsgenstande og andre Ting, som de havde haardt Brug for, eftersom Krigen jo har stillet store Krav til deres smaa Indtægter. Det fremgik da ogsaa af den daværende Socialministers Forslag i Sommer, at det Beløb, man dengang foreslog og gennemførte til Rentenynderne, skulde dække den Tid, der allerede var forløbet«. Det foreliggende Lovforslag tilsigtede ikke Gennemførelse af en tilfredsstillende Ordning af Vilkaarene for Rentenynderne og de

kronisk syge, det gik kun ud paa Ydelse af en haardt tiltrængt midlertidig Hjælp, men fra kommunistisk Side vilde man gerne anbefale, »at hele Spørgsmaalet om en Revision af Rentelovgivningen, hvorom alle Partier jo har udtalt Enighed, ikke mindst under Valgkampen, snarest bliver løst paa en for Rentenyderne tilfredsstillende Maade«.

Under Lovforslagets 1. Behandling i Folketinget gav *Arbejds- og Socialministeren* en Redegørelse for, hvad der hidtil var gjort for Rentenyderne under Krigen. Alt i alt mente han ikke, at deres Stilling var forringet i Forhold til før Krigen, men det maatte alligevel erkendes, at den i det hele var vanskelig. »Deres Levestandard var allerede før Krigen lav, og selve Systemet, hvorved Rentens Regulering sker en Gang om Aaret, kan under de stærke Prisstigninger i Krigens første Aar have bevirket, at Ydelserne til Tider ikke helt har holdt Trit med Stigningen i Leveomkostningerne. Paa den anden Side har Regeringen endnu ikke haft Mulighed for at tage Stilling til Spørgsmaalet om en varig Forbedring af Alders- og Invaliderrenten, en Forbedring, vi finder ønskelig i det Omfang, vor finansielle Stilling og Hensynet til eventuelle andre paakrævede sociale Forbedringer tillader det. Vi har maattet afvente den Betænkning, som vil fremkomme i Løbet af kort Tid fra det til Behandling af Lovens Fradragsregler nedsatte Embedsmandsudvalg, som ogsaa har taget Spørgsmaalet om Forhøjelse af Tillægget til Renten med i sine Overvejelser. Jeg finder det derfor rimeligt, at der foreløbig ydes Rentenyderne et Tillæg i Forbindelse med Julen til Afholdelse af særlig paatrængende Udgifter til Brændsel, Beklædning o. lign., et Tillæg, jeg dog under Hensyn til, at der allerede en Gang i Aar er blevet ydet en betydelig ekstraordinær Støtte til Rentenyderne, mener bør fastsættes under behørig Hensyntagen til hele den vanskelige økonomiske Situation.«

Ogsaa Partiernes Ordførere udtalte sig velvilligt om Lovforslaget. *Edvard Sørensen* (V.) havde ganske vist hellere set, at man ikke havde foretaget en stykkevis Lovgivning paa dette Omraade, men saa hurtigt, som det var muligt, havde bestræbt sig for at faa en Nyordning gennemført. Da Forslaget nu forclaa, ønskede hans Parti imidlertid at være med til at yde de gamle et vist Beløb som Julegave. Hvor stort det skulde være, maatte man forhandle nærmere om.

I det af Folketinget nedsatte Udvalg sluttede et Flertal (Venstres, Det radikale Venstres og Det konservative Folkepartis Medlemmer) sig til et af Arbejds- og Socialministeren stillet *Ændringsforslag*, hvorefter Lovforslaget skulde have den Affattelse, der blev den endelige Lovs. Naar de kronisk syge holdtes uden for de heri indeholdte Bestemmelser,

skyldtes det, at Arbejds- og Socialministeren fandt det mest praktisk ligesom tidligere at lade de paagældendes Ret til Tillægget fremgaa af det Cirkulære, der skulde udstedes i Tilslutning til Loven.

Et Mindretal (Socialdemokraterne) kunde ikke tiltræde Forslaget om et udbetale de midlertidige Tillæg i to Rater og agtede derfor ikke at stemme for det af Ministeren stillede Ændringsforslag. Dog gav Mindretallet Ændringen i § 2, Stk. 1, om Forhøjelse af den dér nævnte Indtægtsgrænse med 40 Kr. sin Tilslutning. Kommunerne gik ligeledes imod Forslaget om, at Tillæggene skulde fordeles over to Rater.

Som Begrundelse for denne Deling anførte Ministeren bl. a., at man af finansielle Grunde ønskede en Del af den Udgift, som Loven vilde medføre, overført til Finansaaret 1946—47.

Denne Udgift var ifølge Udvalgets Betænkning af Arbejds- og Socialministeriet blevet opgjort til 23,6 Mill. Kr., hvoraf Staten skulde udrede de 14,8 Mill. Kr. I øvrigt oplyses det i Betænkningen, at Finansministeren, i Overensstemmelse med hvad der var Tilfældet vedrørende Tillæggene efter Lov Nr. 294 af 22. Juni 1945, havde givet Tilsagn om, at de midlertidige Tillæg ikke skulde indkomstbeskattes.

Det stillede Ændringsforslag vedtoges ved 2. Behandling med 78 Stemmer mod 61, og Lovforslaget vedtoges derpaa ved 3. Behandling enstemmigt i den ændrede Skikkelse, efter at Tinget med 72 Stemmer mod 58 havde forkastet to fra kommunistisk Side stillede Ændringsforslag om samlet Udbetaling af Tillæggene.

I Landstinget, hvor Partierne stillede sig til Lovforslaget som i Folketinget, var Vedtagelsen ligledes enstemmig.

177. Lov om ændrede Fradragsregler ved Beskatningen af fast Ejendom. [Forslag til Lov om Begrænsning af Udskrivning af Ejendomsskyld]. (Af Bertel Dahlgaard, N. P. Andreasen, A. M. Hansen, Jørgen Jørgensen og Steen). [A. Sp. 2917. — C. Sp. 189 og 205].

Forelagt i Folketinget ³¹/₁ (F. Sp. 2196). 1. Beh. ⁷/₂ (F. Sp. 2419). Partiernes Ordførere: Kolbjørn, Hans Conrad Koefoed, Fibiger, Leth Mouritzen og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Conrad Koefoed [Sekretær], Foged, Nørskov, Bertel Dahlgaard [Formand], Axel Sørensen, Kolbjørn, Bording, J. Chr. Jensen, Johs. Hansen, Hauberg, Fibiger, Poul Sørensen, Victor Larsen, Alfred Jensen

og Leth Mouritzen). Betænkning (B. Sp. 225) afgivet $1\frac{1}{2}$. (Ordfører: Bertel Dahlgaard). 2. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2667). 3. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2700). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 495). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Jøfsen Christensen, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. 2. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 511). 3. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 513). *Loven stadfæstet 18. Februar 1946.* (Lov-Tid. Nr. 58).

Initiativet til Gennemførelse af denne Lov blev taget af de ovenfor anførte Forslagsstillere gennem Forelæggelse i Folketinget af et »Forslag til Lov om Begrænsning af Udskrivning af Ejendomsskyld«.

Ifølge dette Forslag skulde samtlige Bygningsskatter svares af et Beløb, der ikke for nogen Ejendom var højere end Ejendommens afgiftspligtige Beløb til Ejendomsskyld i Skatteaaret 1945—46. For Nybygninger vilde Bygningsskatten derved helt bortfalde. Samtidig foresloges det at fastsætte de skattefrie Fradrag i Bygningsværdierne for alle Kommuner til henholdsvis 6000 Kr. i Landkommunerne (hidtil højst 5000 Kr., men i de fleste Tilfælde faktisk et lavere Beløb) og 8000 Kr. i Købstæderne (hidtil højst 8000 Kr. ogsaa her har kun en Del af Kommunerne anvendt Maksimumsfradraget). Denne Forhøjelse af Fradragene vilde efter Forslagsstillernes Opfattelse nogenlunde svare til Bygningsværdiernes Forhøjelse efter de siden 1926 stedfundne Vurderinger. Da Forhøjelsen af Fradragene for nogle Købstæder kunde medføre en Formindskelse af det Beløb, som Kommunalbestyrelsen havde vedtaget at udskrive paa fast Ejendom, foresloges det yderligere at give de paagældende Kommuner Adgang til at forhøje Ejendoms-skattepromillerne saa meget, at Nedgangen derved blev indvundet. For Landkommunernes Vedkommende kunde et tilsvarende Problem ikke opstaa, da Beskatningspromillerne her ikke er fastlagt paa Forhaand.

I de til Lovforslaget knyttede Bemærkninger begrundedes dets Forelæggelse med, at der ved den i 1945 stedfundne Ejendomsskyldvurdering vilde ske en Stigning i saavel de skattepligtige Grundværdier som i de skattepligtige Bygningsværdier. »Derved vil der ske en til disse Værdistigninger svarende Forhøjelse af Ejendomsbeskatningen til Staten og den fælleskommunale Udligningsfond samt til Købstadkommunerne, medens det maa antages, at Forhøjelsen af Vurderingssummerne for Sognekommunerne og Amtskommunerne vil følges af en Nedsættelse af Ejendomsskattepromillerne.

Imidlertid vil den Forhøjelse af Bygningsskatterne, som bliver en Følge af de nye Vurderinger, forholdsmæssigt virke særlig tyngende baade for de mindre Beboelsesejendomme og

for de mindre Landbrugsejendomme, idet de i Lovgivningen fastsatte Fradrag i Bygningsværdien, forinden Skatten beregnes, ikke er afpasset efter de nye højere Bygningsværdier. Hertil kommer, at en Forhøjelse af Bygningsskatterne i Byerne i Hovedsagen vil blive overvæltet som øget Husleje. Da den almindelige Opfattelse desuden mere og mere vender sig imod at anvende Bygninger som Skatteobjekt, synes det meget uheldigt paa det nuværende Tidspunkt at lægge nye betydelige Skattebyrder paa Bygningsværdierne.«

Nybyggeriet fandt man det rimeligt helt at fritage for Skat, saa meget mere som det var ønskeligt at formindske den tilstedeværende Spændvidde mellem det gamle og det nye Byggeprisniveau.

Lovforslaget maatte »i øvrigt ses i Belysning af, at den store Skattekommission formentlig maa antages at forberede en mere principiel Bearbejdelse af vort Ejendomsskattesystem, og at det derfor er ønskeligt, at den nuværende Ejendomsbeskatning ikke yderligere som en Følge af den nye Ejendoms-skyldvurdering udvikler sig i uheldig Retning«.

Lovforslaget viste sig ikke gennemførligt i den Form, hvori det var forelagt. Efter at have været til første Behandling henvistes det til et Udvalg, hvis Overvejelser resulterede i Udarbejdelsen af et nyt Forslag, som derefter vedtoges i begge Ting. I Udvalgets Betænkning konstateres det, at man kunde »tilslutte sig Lovforslagets Hensigt, nemlig under Hensyn til Virkningerne af den nye Ejendomsskyldvurdering at gennemføre en Begrænsning af Udskrivningen af Ejendomsskylden. Der har dog ikke i Udvalget kunnet opnaas Enighed om Forslagets Bestemmelser, hvorefter al Stigning af Ejendomsskylden standses, men et Flertal (Socialdemokrater, Venstre, Kommuner og Radikale Venstre) er enedes om at gennemføre en *almindelig Forhøjelse af de skattefrie Fradrag*, saaledes som de i Øjeblikket er gældende i de enkelte Kommuner. Disse for de enkelte Kommuner gældende skattefrie Fradrag foreslaas forhøjet med 2000 Kr. i Sognekommunerne, 3000 Kr. i Købstæderne og 4000 Kr. i København og paa Frederiksberg. Under Hensyn til Ønskeligheden af at undgaa Forhøjelse af Huslejen i Udlejningsejendommene som Følge af Bygningsskatternes Forhøjelse foreslaas det for den kommunale Ejendomsbeskatning at forhøje det gældende skattefrie Fradrag paa 1000 Kr. pr. Lejlighed til 1500 Kr. Endelig foreslaas det skattefrie Fradrag i Ejendomsbeskatningen vedrørende Staten og den fælleskommunale Udligningsfond forhøjet fra 10 000 Kr. til 12 000 Kr.

Flertallet forudsætter, at der inden for en kortere Periode paa Grundlag af Forslag fra Skattekommissionen gennemføres en *Revision af Ejendomsskatte Lovgivningen*. I modsat Fald maa

Spørgsmaalet om en Videreførelse af de Lempelser, der nu gennemføres, tages op.

Udvalget er enig om at henstille til Finansministerens Overvejelse fremtidig at gennemføre en *Nedsættelse af den ved Beregningen af Værdien af Bolig i egen Ejendom anvendte Rentesats* fra 6 til 5 pCt. «.

De Konservative kunde ikke tiltræde Flertallets Forslag, da det vilde »forrykke Skatteudskrivningen væsentligt mellem de forskellige Ejendomsgrupper«. De stillede i Stedet et Ændringsforslag, hvorefter Lovforslaget kun skulde indeholde den ene Bestemmelse, at den nye almindelige Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld først skulde træde i Kraft efter Beslutning af Rigsdagen i Samlingen 1946—47.

Efter at sidstnævnte Forslag var forkastet med 106 Stemmer mod 24, vedtoges Flertallets af Finansministeren tiltraadte Forslag enstemmigt med 105 Stemmer, idet 24 Medlemmer hverken stemte for eller imod. Lovforslaget fik derved følgende Indhold, som ogsaa blev Lovens:

§ 1. Ved Beregningen af Ejendomsskylden til Staten og den fælleskommunale Udligningsfond for April og Oktober Terminer 1946 forhøjes det i § 6 i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme, jfr. § 3 i Lov Nr. 102 af 14. April 1937, fastsatte Fradrag paa 10 000 Kr. med 2 000 Kr. til 12 000 Kr.

§ 2. De i de enkelte Kommuner i Henhold til Lov Nr. 188 af 20. Maj 1933 § 3, Stk. 1, om kommunale Ejendoms-skatte for indeværende Periode fastsatte Fradrag forhøjes for Skatteaaret 1946—47 med følgende Beløb:

I Københavns og Frederiksberg Kommuner med 4 000 Kr., i Købstadkommunerne samt Marstal Handelsplads og de sønderjyske Flækker med 3 000 Kr. og i Sognekommunerne med 2 000 Kr.

Samtidig forhøjes for samme Skatteaar det i Lovens § 3, Stk. 3, omhandlede Fradrag paa 1 000 Kr. for hver Beboelseslejlighed ud over een til 1 500 Kr. Forhøjelsen af Fradraget gælder dog ikke ved Beregningen af Ejendomsskyld til Amtskommunen.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget gav *Bertel Dahlgaard* (R. V.) Udtryk for, at han som Ordfører for dem, der havde forelagt det oprindelige Lovforslag, maatte beklage, at det ikke havde kunnet opnaa den fornødne Tilslutning. Han udtalte dog samtidig Tilfredshed med, at det var lykkedes at

naa til Enighed om den Begrænsning af Bygningsbeskatningen, som det omarbejdede Lovforslag var Udtryk for, og som han paa Udvalgsflertallets Vegne anbefalede til Vedtagelse.

Fibiger (K. F.) begrundede nærmere det fra konservativ Side stillede Ændringsforslag. Mod Flertallets Forslag rejste han bl. a. den Indvending, at det kunde medføre, at Uligheden i Beskatningen i de forskellige Kommuner blev større, end den var i Forvejen. Særlig pegede han paa, at Fradraget i Henhold til Loven om kommunale Ejendomsskatter § 3, Stk. 1, kun forhøjes med 2000 Kr. i Gentofte samt i Lyngby, Søllerød og andre Forstadskommuner til Hovedstaden, men med 4000 Kr. i København og paa Frederiksberg. Desuden fandt han det uheldigt at bruge den nye Ejendomsskyldvurdering ved Formueopgørelsen pr. 1. Januar 1946, ogsaa med Hønblik paa den kommende Eengangsskat.

Finansministeren kunde tiltræde Flertallets Forslag, men havde gerne set, at der var opnaaet Enighed om det fra alle Sider. Der kunde være noget, som talte for at følge den fra konservativ Side foreslaaede Fremgangsmaade: simpelt hen at udskyde den nye Vurderings Konsekvenser, dog kun med Hensyn til Ejendomsbeskatningen. Derimod tog Ministeren Afstand fra Tanken om ogsaa at udskyde Konsekvenserne med Hensyn til Formueansættelsen, som Mindretallet havde foreslaaet det. Angaaende Spørgsmaalet om *Beregningen af Lejeværdi af Bolig i egen Ejendom* erklærede han sig enig i, at der, om det lave Renteniveau holdt sig, vilde være Grund til at regne med f. Eks. 5 pCt. af Ejendomsskylden i Stedet for 6 pCt., naar den nye Ejendomsskyldvurdering traadte i Kraft paa dette Omraade.

Ved 3. Behandling fremsattes fra konservativ Side et Ændringsforslag af følgende Indhold:

»Indenrigsministeren bemyndiges til at lade Kommuner i Hovedstadsomraadet følge samme Fradragsregler som Københavns og Frederiksberg Kommuner, hvis Ansøgning derom fremkommer fra den paagældende Kommunalbestyrelse.«

Dette Ændringsforslag blev dog taget tilbage, efter at *Finansministeren* havde givet Tilsagn om, at det rejste Spørgsmaal skulde blive taget op til Overvejelse. »De Fradragsregler, der er fastsat i det nu foreliggende Lovforslag, er jo« — udtalte Ministeren — »kun fastsat for Skatteaaret 1946—47, og det er klart, at skulde der ikke inden Skatteligningen for 1947—48 foreligge nogen endelig Ordning fra Skattekommissionens Side, maa man overveje en Videreførelse af den midlertidige Ordning, der paatænkes med det her foreliggende Lovforslag, og jeg vil gerne her give et Tilsagn om, at saafremt det af disse Grunde bliver nødvendigt for Skatteaaret 1947—48 at gennemføre en Videreførelse af de her forhøjede skattefrie Fradrag,

vil jeg ved den Lejlighed til Overvejelse optage Spørgsmaalet om at finde en Løsning af det for Omegnskommuner og andre større bymæssige Bebyggelser foreliggende særlige Spørgsmaal.«

I *Landstinget* gennemførtes Lovforslaget uden Udvalgsbehandling. Det vedtoges ogsaa her enstemmigt.

178. Lov om Ændring i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 vedrørende personlig Skat til Kommunen. (Af P. N. Petersen (Røjle), Gudiksen og Oluf Johansen). [A. Sp. 3995. — C. Sp. 2051 og 2087].

Forelagt i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 614). 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 879). Partiernes Ordførere: C. E. Christiansen, Jens Jensen, Jørgen Jørgensen og P. N. Petersen (Røjle). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (C. E. Christiansen, Hans Hansen, N. P. Nielsen, Offersen, Aage Petersen, Thomsen, Wilmussen, Bækgaard, Fuglsang [fra $\frac{3}{4}$ Ravn], Jens Jensen [Sekretær], Gudiksen, P. N. Petersen [Røjle] [Formand], Jørgen Jørgensen, M. C. Korsgaard og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 1265) afgivet $1\frac{4}{6}$. (Ordfører: P. N. Petersen [Røjle]). 2. Beh. $2\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1606). 3. Beh. $2\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1630). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{5}{6}$ (F. Sp. 6389). Partiernes Ordførere: Johs. Hansen, Jensen-Broby, Victor Larsen, Robert Mikkelsen og Aage Fogh. 2. Beh. $2\frac{6}{6}$ (F. Sp. 6399). 3. Beh. $2\frac{8}{6}$ (F. Sp. 6546). *Loven stadfæstet 12. Juli 1946.* (Lov-Tid. Nr. 378).

Forslaget til den heromhandlede Lov gik i sin oprindelige Skikkelse ud paa, at Indkomstgrænsen for Erhvervs-skattepligt efter den kommunale Skattelovs § 19, Stk. 1, skulde sættes op fra 1000 Kr. til 2000 Kr., for saa vidt angaar Indkomst fra Erhvervs kommunen, og fra 3000 Kr. til 6000 Kr. (i Hovedstadskommunerne fra 4000 Kr. til 7000 Kr.), for saa vidt angaar den samlede skattepligtige Indkomst i Henhold til Stats-Indkomstskatteloven.

Ved Lovforslagets Forelæggelse paa pegede *Ordføreren for Forslagsstillerne* (P. N. Petersen [Røjle]), at Funktionærer og Bestyrelsesmedlemmer før Gennemførelsen af Loven af 1937 kun blev beskattet til Erhvervs kommunen af den Indtægt, der oversteg 5000 Kr. Det vil sige, at Smaa funktionærer, Arbejdere og ligestillede var fritaget for at betale Erhvervs-skat.

Men efter Loven af 1937 blev alle sat i Erhvervsskat, naar de tjente mindst 1000 Kr. i Erhvervskommunen og havde en samlet Indkomst paa 3000 Kr. Allerede dengang var den daværende Indenrigsminister meget betænkelig ved de lave Indkomstgrænser, men hertil kom at vi kort Tid efter fik Loven om den fælleskommunale Udligningsfond, hvis Formaal var at tilvejebringe større Lighed i den kommunale Beskatning ved at yde Tilskud til sociale Formaal, Skolevæsen, Medicinalvæsen og Politivæsen — i denne Forbindelse maatte ogsaa nævnes den mellemkommunale Refusionsordning. Da denne Lovgivning nøje falder i Traad med den Tankegang, som Erhvervsbeskatningen er Udtryk for, maatte den uvilkaarlig rumme en vis Fare for at skyde over Maalet, naar disse to Love i Forening blev ført ud i det praktiske Liv. Medens man tidligere med en vis Ret kunde sige, at Købstædernes Omegnskommuner var Skattely for dem, der boede der, men havde deres Indtægter fra den tilgrænsende Købstad, synes nu det modsatte at være Tilfældet for mange, som maa betale større Skatter i Opholdskommunen, end Tilfældet vilde have været, hvis de boede i Erhvervskommunen. Erhvervsskatteordningen af 1937 har derfor skabt megen Bitterhed i de paagældende Befolkningskredse, og man kræver i hvert Fald Sikkerhed for ikke at skulle betale større Skatter i Landkommunerne, end naar man bor i Erhvervskommunen.

»Jeg er,« udtalte Ordføreren, »ganske paa det rene med, at hele Erhvervsskattespørgsmaalet er saa kompliceret og indviklet, og at der er saa mange Forhold, som spiller ind, at Skattekommissionen maa være det Sted, hvor der forberedes en varig Ordning. Men det vil tage Tid at tilvejebringe en saadan, og derfor er det vi foreslaar at hæve Indtægtsgrænsen til 2000 Kr. i Erhvervskommunerne og den samlede Indtægtsgrænse til 6000 Kr., dog saadan, at den i København, Frederiksberg og Gentofte skal være 7000 Kr.

Gennemførelsen af dette Lovforslag vil i nogen Grad *bode paa de værste Urimeligheder i Loven*, og jeg maa i denne Forbindelse anføre, at *alene Prisuudviklingen i disse Aar vil retfærdiggøre en saadan Forhøjelse af Indtægtsgrænserne*.

Jeg ved meget vel, at man inden for de bymæssige Bebyggelser kunde ønske, at Indtægtsgrænserne blev sat noget højere end her foreslaaet, men naar jeg er standset ved de 6000 Kr., skyldes det Ønsket om at faa dette Lovforslag vedtaget. Skulde det saa endelig vise sig, at der her i Salen er et Flertal for at sætte Grænsen noget højere, er jeg mere end villig til at acceptere et Forslag i saa Henseende.

Endelig maa jeg tilføje, at jeg naturligvis ønsker Forslaget henvist til et Udvalg, naar 1. Behandling her i Salen har fundet Sted. Naar jeg nævner dette, er det bl. a. med Henblik

paa Lovens §§ 27 og 28, som maa nødvendiggøre i hvert Fald visse tekniske Ændringer. Men jeg ønsker paa nærværende Tidspunkt at gribe mindst muligt ind i de øvrige Bestemmelser for at lette Forhandlingernes Gang, saa vi derigennem maaske kan se, om der vil være politisk Mulighed for at faa dette Forslag gennemført her i det høje Ting. Det, der for mig er det afgørende, er, at Sagen nu bliver taget op, og jeg vilde finde det meget ønskeligt, om der kunde naas et Resultat saa betids, at det kunde komme til at danne Grundlaget for den forestaaende Erhvervsskatteligning.«

Lovforslaget fik i *Landstinget* en velvillig Modtagelse og vedtoges efter at være behandlet i et Udvalg med den Ændring, at Grænsen for Erhvervsskatteyderens samlede statskattepligtige Indkomst blev sat til 5000 Kr. uden for Hovedstaden og 6500 Kr. i Hovedstadskommunerne. Samtidig foretoges de fornødne tekniske Ændringer i §§ 27 og 28, der indeholder de nærmere Beskatningsregler, ligesom Indenrigsministerens Adgang til i særlige Tilfælde — i Henhold til § 27, Stk. 4, — at nedsætte Grænsen vedrørende den skattepligtige Indtægt blev ændret, saa at Grænsen kun skal kunne nedsættes til 3000 Kr. i Stedet for som hidtil til 2000 Kr. Desuden fastsattes det, at Loven første Gang skal tages i Anvendelse for Skatteaaret 1947—48. Disse Ændringer indeholdtes i et af Indenrigsministeriet stillet Ændringsforslag, der gik ud paa at give Lovforslaget følgende Affattelse, som ogsaa blev Lovens:

§ 1. I Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 vedrørende personlig Skat til Kommunen, jfr. Lov Nr. 64 af 1. Marts 1943, foretages følgende Ændringer:

I § 19, Stk. 1, Nr. 1, ændres »1000 Kr.« til: »2000 Kr.«

I § 19, Stk. 1, Nr. 2, ændres »3000 Kr.« til: »5000 Kr.«
og »4000 Kr.« til: »6500 Kr.«

§ 27, Stk. 2, affattes saaledes:

»Det ved Beregningen i Henhold til Reglerne i foranstaaende Stykke udkomne Beløb nedsættes, for saa vidt den skattepligtige Indkomst til Staten udgør

fra 5 000 til 6 950 Kr. med	70 pCt.,
- 7 000 - 8 950 — —	60 — ,
- 9 000 - 10 950 — —	50 — ,
11 000 Kr. og derover	40 — ,

idet Nedsættelsen dog ikke maa overstige henholdsvis 70pCt., 60 pCt., 50 pCt. eller 40 pCt. af den til Indtægtsbrøken svarende Del af den Skatteyderen paalignede personlige Skat til Opholdskommunen, uden den i § 28 hjemlede Nedsættelse.«

I § 27, Stk. 4, ændres »3000 Kr.« til: »5000 Kr.« og »2000 Kr.« til: »3000 Kr.«

I § 28, Stk. 1, udgaar Ordene »hvis skattepligtige Indkomst til Staten udgør 5000 Kr. og derover«.

§ 2. Denne Lov kommer første Gang til Anvendelse paa Beskatningen for Skatteaaret 1947—48.

Udvalgets Betænkning var enstemmig.

I den ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i saavel Landstinget som Folketinget.

B.

Ikke vedtagne Lovforslag.

1. Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 28 af 15. Februar 1924 om indenlandsk Skillemønt. (Finansminister *Thorkil Kristensen*). [A. Sp. 7147].

Fremsat i *Folketinget* $14/6$ (F. Sp. 6114). 1. Beh. $18/6$ (F. Sp. 6204). Patiernes Ordførere: P. Mortensen, Jensen-Brobj, Boeck-Hansen, Rasmussen (Gylling) og Hoff. Henvist til Finansudvalget.

Lovforslaget havde følgende Indhold:

§ 1. Finansministeren bemyndiges til at lade udmønte de i Lov Nr. 28 af 15. Februar 1924 §§ 2 og 3 om indenlandsk Skillemønt omhandlede 25 Øre- og 10 Ørestykker af Kobbernikkel med følgende Diameter og Vægt:

	Diameter Millimeter	Vægt Gram
a) Et Stykke som repræsenterer en Værdi af 25 Øre	19	3,0
b) Et Stykke som repræsenterer en Værdi af 10 Øre	16,5	2,0

De nævnte Skillemønter præges i glat Ring og uden Hul.

§ 2. De nærmere Bestemmelser om Udmøntningen af de i § 1 nævnte Mønter samt om Inddragning af de i Henhold til Lov Nr. 28 af 15. Februar 1924 og Lov Nr. 299 af 30. Juni 1941 udmøntede 25 Ører og 10 Ører fastsættes ved kgl. Anordning.

§ 3. I øvrigt gælder med Hensyn til de i § 1 nævnte Mønter de i Loven om indenlandsk Skillemønt fastsatte almindelige Bestemmelser.

§ 4. Denne Lov træder straks i Kraft.

Til Begrundelse af Lovforslaget udtalte *Finansministeren* ved Fremsættelsen: »De nu cirkulerende 25- og 10-Ører er udmøntet i Henhold til den nævnte Lov af 15. Februar 1924. Da det paa dette Tidspunkt var af Betydning af Hensyn til den nylig ophævede Møntunion med de andre skandinaviske Lande, at Mønterne adskilte sig væsentligt fra de hidtil cirkulerende Mønter, udmøntedes de i større Maal end disse, de fik et nyt Præg, og de forsynedes med Hul. Disse Mønter udførtes af en Kobbernikkellegering, men da det under Krigen ikke var muligt at fremskaffe dette Metal i tilstrækkelig Mængde, gik man ved Lov Nr. 299 af 30. Juni 1941 over til at udmønte bl. a. 25- og 10-Ører i Zink. Zink er imidlertid mindre egnet som Møntmetal, og da det nu atter er muligt at fremskaffe den tidligere benyttede Kobbernikkellegering, agter man at vende tilbage til dette Metal.

Bl. a. som Følge af Knapheden paa Metal vil jeg anse det for hensigtsmæssigt, at Mønterne gøres noget mindre end hidtil. Da Hensynet til de tidligere Unionslande nu ikke gør sig saa stærkt gældende, foreslaas det, at Mønterne bliver paa 19 og 16 mm for henholdsvis 25- og 10-Ører mod nu 23 og 18 mm. Endvidere er det Hensigten at forsyne Mønterne med ny Tegning og at præge dem uden Hul, hvilket vil give dem et mere tiltalende Udseende.

Af 25-Ører er der hidtil udmøntet omtrent 8 Mill. Kr. i Kobbernikkellegering og ca. 9 Mill. Kr. i Zink, medens der af 10-Ører er udmøntet henholdsvis 6 og knap 3 Mill. Kr. Det er Hensigten efterhaanden at omsmelte de gamle 25- og 10-Ører til nye Mønter, og der vil paa Grund af disses mindre Størrelse af de gamle kunne fremstilles ca. 50 pCt. flere nye Mønter. Zinkmønterne agtes efterhaanden inddraget.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling paapegede *Jensen-Broby* (V.), at Automaterne maatte ændres, hvis Mønterne fik en anden Størrelse end den hidtidige. Desuden mente han, at de foreslaaede Maal kunde give Anledning til Forvekslinger. De samme Spørgsmaal omtaltes af *Hoff* (D. S.), der tillige fremhævede Betydningen af, at Skillemønterne blev fremstillet af de bedst egnede Metaller. Ogsaa Spørgsmaalet om Hul eller ikke Hul i Mønterne berørtes af flere af Ordførerne. I sin Svar-tale oplyste *Finansministeren*, at han fra Telefonselskaberne havde modtaget en Henvendelse om, at de nye Mønter maatte blive gjort lidt tykkere og dermed ogsaa lidt tungere end foreslaaet, da der ellers kunde være Fare for Misbrug ved Benyttelse af Automaterne. Ministeren erkendte, at der efter Forslagets Gennemførelse ikke vilde blive ret stor Forskel paa Vægten af en 10-Øre og en 1-Øre, og han paatænkte under Hensyn hertil ved 2. Behandling at stille et Ændringsforslag, hvorefter en 10-Øre vilde komme til at veje 2,2 g i Stedet for

2 g. Samtidig skulde saa 25-Ørernes Vægt forhøjes fra 3 g til 3,3 g, da det er gammel Praksis, at en 25-Øre skal veje $1\frac{1}{2}$ Gang saa meget som en 10-Øre. Ministeren saa gerne, at man ved Lejlighed vendte tilbage til Kobberskille mønten, for saa vidt angaar 1-Ører, 2-Ører og 5-Ører. Dog mente han, at man maaske helt kunde undvære 1-Ørerne.

Lovforslaget henvistes til Behandling i Finansudvalget, der imidlertid ikke afgav Betænkning om Sagen.

2. Forslag til Lov om Tilskud fra den fælleskommunale Udligningsfond til visse kommunale Arbejder. (Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen). [A. Sp. 3921].

Fremsat i Landstinget $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 596). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 662). Partiernes Ordførere: Offersen, Jens Jensen, Jørgen Jørgensen og Gudiksen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Offersen, Fledelius, Chr. J. Hansen, Th. Jensen, Thomsen, Willumsen, Wittrup, Bækgaard, Fuglsang, Jens Jensen [Formand], Gudiksen [Sekretær], Oluf Johansen, Bouet, Jørgen Jørgensen [fra $2\frac{2}{3}$ M. C. Korsgaard] og P. A. Poulsen [Stenderup]).

Lovforslaget tilsigtede en Fortsættelse af den i 1934 paa-begyndte Lovgivning om Tilskud til Kommunerne fra den fælleskommunale Udligningsfond — tidligere med mellemkommunal Refusion — til *Igangsættelse af mindre kommunale Arbejder med det Formaal at skaffe de i Kommunerne bosatte arbejdsledige Beskæftigelse i Stedet for offentlig Hjælp.*

Anvendelsen af Loven har i de sidste Aar ikke været saa stor som tidligere. I 1944—45 ydedes der saaledes kun en Refusion paa 261 814 Kr. til Kommunerne, og i de første tre Kvartaler af Finansaaret 1945—46 var Beløbet nede paa 136 074 Kr. Flere Amter har imidlertid anvendt Loven meget, og Arbejds- og Socialministeriet mente derfor at burde foreslaa Loven opretholdt ud over 31. Marts 1946, paa hvilket Tidspunkt den i Henhold til Lovanordning af 17. Marts 1945 vilde bortfalde, hvis der ikke blev vedtaget en Forlængelseslov.

Lovforslaget svarede i sin Opbygning ganske til den gældende Lov, men afveg paa enkelte Punkter fra denne.

I de hidtidige Love var Refusionsbeløbet fastsat til et bestemt Ørebeløb pr. Arbejdstime. Da dette har vist sig upraktisk, idet man stadig maatte ændre Ørebeløbet i Loven efter de svingende Arbejds lønninger og derfor hvert Aar forelægge Rigsdagen et nyt Lovforslag, foresloges det, at Refusionen i Stedet skulde fastsættes til 40 pCt. af Arbejds lønnen, hvilket svarer til den Refusion, der hidtil har kunnet ydes Kommunerne.

Arbejdstiden var i den hidtil gældende Lov sat til 36 Timer pr. Uge for Forsørgere og 30 Timer for Ikke-Forsørgere. Efter det heromhandlede Forslag skulde Arbejdstiden sættes op til henholdsvis 42 Timer og 36 Timer, hvilket svarer til den Forhøjelse af Arbejdstiden fra 40 til 48 Timer ugentlig, der omtrent samtidig foresloges i Beskæftigelsesloven.

Endelig foresloges det, at Loven ikke længere skulde være tidsbegrænset.

Ved Sagens 1. Behandling i *Landstinget* blev Lovforslaget modtaget med Velvilje fra alle Sider. Saavel *Offersen* (S.) som *Jørgen Jørgensen* (K. F.) og *Gudiksen* (R. V.) ønskede dog overvejet, om Arbejdstiden ikke kunde sættes op, saa at den kom til at svare til, hvad der er fastsat i andre Beskæftigelseslove.

Jens Jensen (V.) udtalte bl. a.: »Selv om jeg anbefaler Lovforslaget, haaber jeg ikke, der vil blive Brug for Loven i større Udstrækning. Efter Oplysningerne i de Bemærkninger, der ledsager Lovforslaget, er det ogsaa meget ringe Beløb, der er udbetalt til Kommunerne i Henhold til denne Lovgivning, og med den Mangel paa Arbejds kraft, der for Tiden gør sig gældende, skulde der ikke blive større Brug for Loven. Man kan selvfølgelig ikke bedømme, hvorledes Beskæftigelsen vil udvikle sig i den kommende Tid, dertil er Forholdene for usikre, men jeg anser det for at være en Betyggelse for Kommunerne, at vi faar denne Forlængelse, idet vi saa vidt gørligt maa undgaa Arbejds løshed. Mottoet maa være: Arbejde i Stedet for Understøttelse.»

Lovforslaget henvistes til et Udvalg, der imidlertid ikke afgav Betænkning.

3. Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 195 af 16. April 1941 om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken. (Kirkeminister *Hermansen*). [A. Sp. 4111].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4049). 1. Beh. $\frac{23}{4}$ (F. Sp. 4515). Partiernes Ordførere: Johs. Hansen, Arnth Jensen, Fabricius, Mogens Fog, Jørgen Jørgensen, Paul Holt og Norlev. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Arnth Jensen [Formand], Erik Appel, Juul, Jørgen Jørgensen, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Johs. Hansen, Hauberg, Poul Hansen [Grenaa], P. Mortensen, Th. Poulsen, Fabricius [Sekretær], Hvidberg, Fibiger, Mogens Fog og Petra Petersen).

Lovforslaget gik ud paa to Ting: 1) at ophæve § 6, Stk. 1, i Loven om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken, hvorefter Præster, der var ansat ved sønderjyske Kirker med Gudstjenester baade i dansk og tysk Sprog, kunde faa Stipendier til *Studieophold i Tyskland*, og 2) at udskyde den i § 7, 2. Punktum, fastsatte *Revisionsfrist* fem Aar, saa at Loven senest 1. April 1951 skal forelægges Rigsdagen til Revision.

Ved Fremsættelsen udtalte *Kirkeministeren*, at det var ham ganske klart, at adskillige Medlemmer havde »ønsket en yderligere Ændring i den bestaaende Lov, saaledes at der ved den nye Lovs Fremsættelse blev givet *Adgang for Kvinder til Præsteembede* i Folkekirken. Jeg har ikke foreslaaet en saadan Ændring i Loven, men naar jeg ikke har villet foreslaa den, er min Motivering herfor ikke af teologisk Natur, og det vil altsaa sige, at min Motivering *ikke er af principiel Art*. Jeg vil meget vel mene, at Kvinder vilde have udmærkede Betingelser for at tjene som Præster ogsaa i Folkekirken. Der er vel ingen, der i den Grad som Kvinder har Evne til at føre en Tale, der gaar fra Hjerte til Hjerte. Den mest fremragende Tale af den Art, der i dette Aarhundrede er holdt i Danmark, er, synes jeg, holdt af en Kvinde; den blev holdt i Ryvangen den 29. August i Fjor. Naar jeg alligevel ikke har villet foreslaa Adgang for Kvinder til Præsteembeder i Folkekirken, selv om jeg altsaa ikke har principielle Indvendinger derimod, er det, fordi dette høje Ting bestandig har fulgt den ganske bestemte Praksis, at den kirkelige Frihedslovgivning, som blev begyndt i 1850erne med Sognebaandsløsningen, senere videreført ved Loven om Valgmenigheder og saaledes fremdeles, og som har skabt en stadig større Frihed inden for Folkekirken, skulde fremkaldes af en *bestemt Situation, som krævede sin Løsning*, og naar denne Situation har foreligget, har Rigsdagen taget Situationen i sin Haand og altid givet den en heldig Løsning til Gavn for hele det aandelige Liv i Danmark. Jeg finder imidlertid ikke, man kan sige, at der foreligger en Situation, som kræver en Æn-

dring som den nævnte i Loven. *Den foreligger ikke*, for saa vidt som der fra de folkekirkelige Menigheders Side hidtil ikke har været rejst noget Krav om at faa kvindelige Præster. Intet Menighedsraad i Landet har fremsat et saadant Krav, og jeg mener altsaa, at saa længe Situationen ikke er der, bør Loven heller ikke være der. Loven har sin Revisionsbestemmelse, saaledes at i det Øjeblik, Situationen skulde være der, kan Loven ogsaa komme til at foreligge. Jeg vil tro, at det vil virke uheldigt, om man paa nærværende Tidspunkt vedtager en saadan Ændring i Loven. Det vil meget let føre til, at en Del unge Piger giver sig til at studere Teologi med den Forudsætning, at nu, da der er hjemlet dem Adgang til at søge Præsteembede, vil de ogsaa kunne opnaa det, med det Resultat, at de, naar de har bestaaet deres teologiske Embedseksamen og kommer og melder sig som Ansøgere, da vil faa den sørgelige Skuffelse, at der ikke er noget Menighedsraad, der vil ansætte dem. Dette vil man spare dem for, saafremt man venter med at give Loven, indtil Kravet rejses.

Der foreligger endelig det, at der fra en lang Række af Menighedsraad og Menighedsraadsforeninger er indgaaet *Adresser til Kirkeministeriet*, hvori man anmoder om, at *Loven ikke bliver ændret, før der har været givet Menighedsraadene Lejlighed til at udtale sig*. En saadan Adgang til at udtale sig har Menighedsraadene to Gange tidligere haft. I begge Tilfældene var Flertallet imod Ansættelse af kvindelige Præster, men der er det at bemærke, at det Mindretal inden for Menighedsraadene, der stemte for kvindelige Præster, var vokset betydeligt, dengang den sidste Afstemning blev afholdt for en Del Aar siden. Skulde den Situation komme til at foreligge, at Landets Menighedsraads Flertal ønskede en saadan Ændring i Loven, forekommer det mig ogsaa, at det hele vilde ligge ganske anderledes klart.

Maaske nogen vil sige: Ja, men vi har jo et akut Tilfælde, vi har et Tilfælde, som hedder *Ruth Vermehren*. Den teologiske Kandidat Frøken Ruth Vermehren er ansat ved de københavnske Kvindefængsler og udøver der en overordentlig fortjenstfuld Gerning. Hun nyder en stor Tillid hos Fangerne i de københavnske Kvindefængsler. Der er skabt en Ordning for Frøken Vermehren saaledes, at hun har Adgang til ikke bare, som hun har gjort hele Tiden, at holde Søndagsprædiken for Fangerne, men ogsaa saaledes, at hun har Adgang til at forrette Daab og Altergang i Kvindefængselet, og indtil videre har Frøken Vermehren erklæret sig tilfreds med denne Løsning af Spørgsmaalet. Derfor mener jeg, det er berettiget at sige, at der ikke foreligger nogen akut Situation, der kræver sin Løsning. Jeg vil mene, at ogsaa her, ogsaa naar vi er inde paa et saa sart og fintmærkende Omraade som dette, vil det

aldrig være uklogt at lægge sig Grundtvigs Ord paa Sinde om at vente alting i Naturens Orden«.

Ved Lovforslagets første Behandling gjorde *Johs. Hansen* (S.) gældende, at det efter hans Opfattelse ikke var Rigsdagens Sag i og for sig gennem Lovgivningen at afgøre, om Kvinder skal have Adgang til at blive Præster i Folkekirken eller ej. »Det er ikke rimeligt, at Lovgivningsmagten sætter en Bom for Kvinders Adgang hertil. Det naturlige maa være, at den danske Folkekirke selv bestemmer, om Kvinder skal være Præster eller ikke være Præster. Som Folkekirken i Øjeblikket er opbygget med folkevalgte Menighedsraad, med Biskopper, der bliver udnævnt efter Indstilling af disse folkevalgte Menighedsraad, er det, mener jeg, ganske naturligt, at det bliver Kirken selv, der kommer til at træffe Afgørelsen. Det er ikke Tilfældet i Øjeblikket. I Øjeblikket har Rigsdagen, har Lovgivningsmagten afgjort det ved at sige, at Kvinder kan ikke blive Præster i Folkekirken. Jeg vil derfor finde det rimeligt, at vi i et Udvalg faar Adgang til at drøfte det Problem, og for mit eget Vedkommende ønsker jeg, at Drøftelsen maa munde ud i, at vi finder en saadan Afattelse af Lovforslaget, at den Bom, Lovgivningen i Dag sænker for Kvinderne, kommer bort, og at det i Fremtiden ikke bliver Lovgivningsmagten, men den danske Folkekirke selv, der faar den fulde Afgørelse, den fulde Ret, den fulde Pligt og det hele Ansvar for, hvordan det Spørgsmaal løses for Folkekirkens Vedkommende.«

Arnth Jensen (V.) mente, at Spørgsmaalet om de kvindelige Præster endnu ikke var fuldt gennemdrøftet og derfor trængte til nærmere Overvejelse. Han anbefalede, at man gennemførte Lovforslaget med en forkortet Revisionsfrist. »Paa den Maade kaster vi Spørgsmaalet ud til en virkelig Overvejelse, saadan at alle forstaa, at naar den Tid er omme, skal vi have en Løsning i en eller anden Retning. Til dette er mit Parti rede, og det vil da ogsaa være rede til til sin Tid at medvirke til en endelig Afgørelse.«

Om det samme Spørgsmaal udtalte *Fabricius* (K. F.) bl. a., at »hvis man ikke principielt vil stille sig paa det Standpunkt at afvise hele Drøftelsen af Spørgsmaalet om kvindelige Præster, indtil det er rejst fra direkte kirkelig Side, saa er der kun den Mulighed at benytte Anledningen til fra et Udvalg at rejse Spørgsmaalet ude i Menighederne og paa den Maade faa fat i, hvad der virkelig er det danske Kirkefolks Syn paa Sagen. Jeg ved, at meget store og dybt interesserede Kredse i Danmark vil staa bag ved det Synspunkt, at her maa ikke foretages noget forhastet. Den tredje Mulighed: at vedtage uden Kirkens ansvarlige Myndigheders Godkendelse, endssige Ønske, skulde være udelukket.

Jeg kan tilsige en ærlig Villighed til Prøvelse af, om der er farbare Veje paa det Vilkaar, at det er Kirkens ansvarlige Myndigheders Ønske, der fremmes, og de Veje skulde der maa-ske være Mulighed for at finde i et Udvalg. Subsidiært er jeg vis paa, at jeg kan tilsige Støtte til det af det ærede Medlem Hr. Arnth Jensen stillede Forslag: at man vedtager en ganske kortvarig Forlængelse af Loven og alt imedens finder Udveje til at faa Sagen ført frem i den danske Menighed.

Mogens Fog (D. K.) gjorde gældende, at naar man i et Land opretholder en Statskirke, maa det være Landets Rigsdag, der ikke alene har Ret til, men ogsaa har et Ansvar for Ordningen af Kirkens Forhold efter de almindelige Samfundsregler, der er gældende til enhver Tid. Da man nu i alle Rigsdagens Partier gaar principielt ind for en fuldstændig Ligestilling for Kvinder og Mænd i Samfundslivet, maa det være naturligt, at man ogsaa paa dette Omraade kan enes om at gennemføre en Ligestilling, eller i hvert Tilfælde en formel Ligestilling, saa at Adgangen for Kvinder til at opnaa Præsteembeder bliver aabnet. »De Argumenter, der er fremført i Aarenes Løb mod kvindelige Præster, er jo dog til Trods for deres religiøse Iklædning ikke af større Vægt end de, der til enhver Tid er anvendt over for rimelige Reformers, og specielt er de ikke af større Vægt end de Argumenter, der i Aarenes Løb er anvendt mod Kvinders Adgang til andre Stillinger.«

Jørgen Jørgensen (R. V.) ønskede, med Henblik paa Spørgs-maalet om at lade § 6, Stk. 1, udgaa, nærmere Besked om, hvordan de kirkelige Forhold i Sønderjylland agtedes ordnet. Han mente ikke, at de Grunde, Ministeren havde givet for ikke ved denne Revision af Loven at aabne Adgang for Kvinder til Præstestillingen, havde tilstrækkelig Vægt. Det var hans Opfattelse, at et betydeligt Flertal i Folketinget vilde være stemt for at gennemføre en Ændring af Loven, hvorved »det rimelige og retfærdige Krav, at Kvinder kan øve Præstegerning paa lige Fod med Mænd, imødekommes. Den Forstaaelse for disse Synspunkter, der kom til Udtryk gennem Ministerens Forelæggelsestale, giver mig Grund til at tro, at ogsaa Ministeren vil yde sin Medvirken til, at et positivt Resultat kan opnaas allerede i denne Rigsdagssamling. Jeg tror, at der under Sagens videre Behandling vil vise sig at være Mulighed for at løse dette Problem paa en Maade, der svarer til hele det danske Folks Indstilling til dette Spørgsmaal, saaledes at Lovgivningen ikke, hvis et Menighedsraad ønsker, at en Kvinde skal være Præst i Sognet, skal være nogen Hindring for, at dette kan ske, og jeg haaber, at vi under Sagens Behandling maa kunne forhandle om Spørgsmaalet paa en saadan Maade, at der, inden denne Rigsdag rejser hjem, vil være givet en Lov,

der giver Kvinderne den Adgang til Præstestillingerne paa lige Fod med Mændene, som kun er ret og rimelig.

Paul Holt (D. S.) gav Tilsagn om Støtte til Lovforslaget. Med Hensyn til Spørgsmaalet om kvindelige Præster gjorde der sig imidlertid forskellige Opfattelser gældende inden for hans Parti.

Norlev (D. R.) var afgjort Tilhænger af, at Kvinder fik Adgang til at blive Præster.

Samme Opfattelse blev gjort gældende af flere Medlemmer, der udtalte sig uden for Ordførernes Kreds.

Angaaende de kirkelige Forhold i *Sønderjylland* udtalte *Kirkeministeren*, at det var Hensigten at søge de dér gældende Særdordninger afskaffet. Med Henblik herpaa vilde Rigsdagen senere faa forelagt Forslag om Ændringer i Menighedsraadsloven.

Lovforslaget henvistes til Behandling i et Udvalg, der ikke afgav Betænkning inden Rigsdagssamlingens Slutning.

4. Forslag til Lov om Ændringer i Lov om kommunale Valg. (Af *Johs. Hansen, Alfred Andersen, Alsing Andersen, V. Buhl, Chr. Christiansen, H. C. Hansen, Hans Hedtoft, Kai Jensen, Lars M. Olsen og Carl Petersen*). [A. Sp. 2861].

Forelagt i *Folketinget* ^{11/12} (F. Sp. 946). 1. Beh. ^{13/12} (F. Sp. 1087 og 1131). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Afholdelse af kommunale Valg (jfr. Side 405). Betænkning (B. Sp. 65) afgivet ^{19/12}.

Lovforslagets Hovedbestemmelse gik ud paa en Ændring af § 1, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 291 af 22. December 1936 om kommunale Valg, hvori der staar:

»Valgret til Borgerrepræsentantskabet i København, til Byraadene i Købstæderne samt til Sogneraadene paa Landet tilkommer enhver, som har *Valgret til Folketinget*, og som ved Valgets Foretagelse er *Skatteyder* til vedkommende Kommune (Valgkommunen) og siden 15. November forud for Valget har haft *Bopæl* i denne.«

Efter Forslaget skulde Valgretten udvides til at omfatte »enhver, 1) som senest Valgdagen er fyldt 21 Aar, 2) som siden 1. Februar forud for Valget har haft *Bopæl* i Kommunen, 3) og som i øvrigt opfylder *Betingelserne for Valgret til Folketinget*«.

Da det i den kommunale Valglovs § 37, Stk. 1, er fastsat, at Amdsraadsvalgene foretages af de samme Vælgere, som er valgberettigede til Kommunalbestyrelserne i Sognekommunerne, vilde den nye Affattelse af § 1, Stk. 1, ogsaa faa Virkning for Amdsraadsvalgene.

Som en Konsekvens af Ændringen i § 1, Stk. 1, foresloges det, at Stk. 2, 3 og 5 i § 1, Stk. 4—8 i § 7 og Stk. 2 i § 8 (vedrørende Skatte- og Opholdsbetingelserne) skulde udgaa, samt at Ordene »saafremt han er personlig Skatteyder til den paagældende Kommune som Opholdskommune for Januar Kvartal i det Aar, hvori Valget finder Sted« skulde slettes i § 1, Stk. 4.

Samtidig foresloges det ved Ændringer i § 6 at forkorte *Fristerne for Valglisternes Fremlæggelse og Berigtigelse*, hvilket begrundedes med, at dette Arbejde vilde blive væsentlig forenklet ved Lovforslagets Gennemførelse. Fristen for Valglisternes Udarbejdelse foresloges ændret fra den 23. Januar til den 4. Februar og Tiden for deres Fremlæggelse forskudt fra 24.—31. Januar til 5.—12. Februar. Til Gengæld skulde Klagefristen ogsaa udskydes, men kun fra 10. Februar til 16. Februar, saa at den forkortedes noget; og Kommunalbestyrelsen skulde kun have 8 Dage til at berigtige Listerne i mod tidligere 14 Dage.

Endelig foresloges det, at der ligesom ved Rigsdagsvalgene skulde udarbejdes *Tilflytterlister*, paa hvilke de Personer skulde optages, der er tilflyttet Kommunen efter Paa-begyndelsen af Valglisternes Udarbejdelse, og som i øvrigt maatte være berettigede til Optagelse.

I sin Forelæggelsestale anførte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Johs. Hansen), at Lovforslaget tilsigtede den mest omfattende og betydningsfulde Reform med Hensyn til kommunal Valgret siden Loven af 1908, idet det kommunale Vælgerkorps vilde faa en meget væsentlig Tilvækst. Af Folketingsvælgerne var saaledes omkring 10 pCt. udelukket fra at udøve kommunal Valgret som Følge af de gældende Skatte- og Opholdsbetingelser, og Nedsættelsen af Valgretsalderen kunde regnes at ville medføre, at der blev rundt regnet 11 pCt. flere Vælgere ved de kommunale Valg end ved Folketingsvalgene.

For at fremme Sagen og samle Forhandlingerne om Uddvidelsen af Valgretten havde Forslagsstillerne »givet Afkald

paa ved denne Lejlighed at stille Forslag om Ændring af andre Punkter inden for den kommunale Valgrets Omraade. Vi har saaledes undladt at foreslaa en Ændring af Valglovens § 37, ifølge hvilken Amtmanden er Medlem af og født Formand for Amdsraadet. Vi har heller ikke ved denne Lejlighed medtaget et Forslag om Vederlag til Kommunalraadsmedlemmer, skønt det ikke mindst for mange Arbejderes Vedkommende gælder, at deres Medlemsskab i de kommunale Raad kan medføre økonomiske Tab for dem, som de ofte har vanskeligt nok ved at bære. I øvrigt henhører disse Spørgsmaal vel i lige saa høj Grad under Købstadkommunalloven og Landkommunalloven, der i Forvejen har Bestemmelser om Vederlag til Borgmestre, Sogneraadsformænd og Kasserere.

Lovforslaget var i Folketinget til 1. Behandling i Forbindelse med det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag om Afholdelse af kommunale Valg (jfr. Side 410). De to Lovforslag henvistes derefter til et fælles Udvalg, hvis Arbejde resulterede i, at det socialdemokratiske Forslag stilledes som Ændringsforslag til Regeringsforslaget jævnsides med en Række andre Ændringsforslag, men uden at blive vedtaget.

Allerede ved Sagens 1. Behandling tog *Indenrigsministeren* Afstand fra Bestemmelserne i det socialdemokratiske Forslag. Med Hensyn til Skattebestemmelsen i den gældende kommunale Valglov mente han saaledes, at der i Almindelighed kun kunde blive Tale om Tab af Valgret for dem, der var ligegyldige med Skattebetalingen, og saadanne burde ikke have Valgret. Hvad dernæst Opholdsbestemmelsen angik, fandt han det uheldigt, at en Tilflytter, der var kommet til Kommunen saa sent som den 1. Februar, og som maaske var ganske ukendt med dens Forhold, skulde kunne stemme ved kommunale Valg, som afholdtes i Begyndelsen af Marts. Det var et rimeligt Forlangende, at Vælgerne skulde have haft Bopæl i Kommunen siden 15. November. Endelig mente Indenrigsministeren, at man burde blive staaende ved den fælles Aldersgrænse for Valgret til Folketinget og til de kommunale Raad. For Folketingets Vedkommende skulde Spørgsmaalet om Valgretsaldere nu overvejes i en Kommission, og fik disse Overvejelser en Nedsættelse til Følge, var Tiden inde til eventuelt at gennemføre den samme Valgretsaldere til Kommunalraadene, men efter Ministerens Opfattelse ikke før.

Heroverfor gjorde *Ordføreren for Forslagsstillerne* bl. a. gældende, at man før i Tiden havde haft en lavere Aldersgrænse for kommunale Vælgere end for Folketingsvælgere, og at der derfor ikke var Grund til at gøre Gennemførelsen af 21 Aars Valgretsaldere ved Kommunevalg afhængig af, hvad Resultat man kommer til for Folketingsvalgrettens

Vedkommende, særlig da der i Befolkningen syntes at være en overvejende Stemning for at gennemføre 21 Aars Valgretsaldere. Med Hensyn til Skattebetalingsspørgsmaalet pegede han paa, at man for længst havde ladet Kravet om Skattebetaling falde ved Rigsdagsvalgene, og at det var rimeligt at gøre det samme for Kommunevalgenes Vedkommende, ogsaa af den Grund at Befolkningen havde mange andre Interesser, som berettigede den til at ønske kommunal Valgret, end de rent skattemæssige. Kommunernes Administration var i saa nøje Kontakt med Lovgivningen, at det var en naturlig Tanke, at de, der vælger til Rigsdagen, ogsaa bør være Vælgere til de kommunale Raad. Den gældende Opholdsbetingselse betegnede Ordføreren for Forslagsstillerne som et Rudiment fra en Tid, da man stillede langt mere vidtgaaende Krav i saa Henseende, og et Rudiment som havde ringe praktisk Betydning. Naar der alligevel kun krævedes 4—5 Maaneders Ophold i Kommunen inden Valget, vilde det være meget rimeligere at lade Opholdsbetingselsen bortfalde, bortset fra den Tid, der skulde til, for at Listerne kunde blive udarbejdet.

Edvard Sørensen (V.) tog Afstand fra Forslaget ud fra tilsvarende Synspunkter som Indenrigsministeren. Vedrørende Skattebestemmelsen pegede han yderligere paa, at det rent økonomisk spillede en vis Rolle for Kommunerne, at Valgretten var betinget af Skattesvarelse, idet Erfaringen viste, at der op mod et Valg gik adskillige Skatterestancer ind.

Christmas Møller (K. F.) gjorde gældende, at ingen kunde være i Tvivl om, at et overvældende Flertal paa Rigsdagen var Tilhængere af 21 Aars Valgretten. Heller ikke kunde nogen være i Tvivl om, at Det konservative Folkeparti principielt var Tilhænger af 21 Aars Valgretsaldere. I det foreliggende Tilfælde var Diskussionen om Sagen imidlertid lagt op i et for højt Plan. Partierne burde se at forhandle sig til Rette om en Sænkning af Valgretsaldere, eventuelt efter en forudgaaende Folkeafstemning. De fra socialdemokratisk Side foreslaaede Ændringer i Skatte- og Opholdsbestemmelserne kunde hans Parti derimod ikke gaa med til.

Aksel Larsen (D. K.) kunde i et og alt slutte sig til det socialdemokratiske Lovforslag, som hans Parti vilde give sin Støtte.

Jørgen Jørgensen (R. V.) var Tilhænger af, at Valgretsaldere blev den samme som Myndighedsaldere, altsaa 21 Aar, og han fandt ikke, der var noget i Vejen for at nedsætte Valgretsaldere til Kommunevalgene tidligere end Valgretsaldere til Folketinget. Det kunde endda hævdes, at de unge lettere vilde være i Stand til at tage Stilling til de mere lokale Spørgsmaal, som Kommunalbestyrelserne beskæftiger

sig med, end til de større politiske Problemer, der foreligger for Rigsdagen. Da Sagen ved den Stilling, som Regeringen indtog over for den, havde faaet en ganske særlig Karakter, vilde Taleren forslaa, at Spørgsmaalet om Valgretsalders Nedsættelse blev forelagt Vælgerne til Afgørelse ved en *Folkeafstemning*. Samtidig opfordrede han Socialdemokratiet til at frafalde deres meget vidtgaaende Forslag vedrørende Opholds- og Skattebestemmelserne, da de ikke kunde danne Grundlag for en Forhandling, der gav Udsigt til Opnaaelse af et Resultat.

Størnøse (D. S.) var afgjort Tilhænger af 21 Aars Valgretsalders, men mente, at der var mange Ting, som maatte ændres paa en Række Omraader, bl. a. inden for Socialpolitikken, før Tiden var inde til at tage principiel Stilling til en Ændring af de Regler, der gælder for Betingelserne for Kommunevalg med Hensyn til Skatterne og Opholdstiden.

Norlev (D. R.) ønskede ogsaa 21 Aars Valgretsalders gennemført og beklagede, hvis der ikke allerede nu kunde opnaas Enighed derom for Kommunevalgenes Vedkommende. I saa Fald vilde det imidlertid være rigtigst at tage det Hensyn til Regeringens Standpunkt, at Spørgsmaalet blev udskudt og afgjort gennem den bebudede Forhandling om en Forfatningsændring.

Det Folketingsudvalg, som fik Lovforslaget til Behandling, afgav en udførlig Betænkning, som findes omtalt Side 410.

5. Forslag til Lov om Danmarks kommunistiske Partis Repræsentation i de kommunale Raad. (Af *Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Johs. Hansen, Aksel Larsen og Rosendahl*). [A. Sp. 2863].

Forelagt i *Folketinget* ¹¹/₁₂ (F. Sp. 949). 1. Beh. ¹¹/₁₂ (F. Sp. 1234). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Sønderup, Ole Bjørn Kraft, Rasmussen (Gylling) og Arne Sørensen. 2. Beh. ¹⁰/₁₂ (F. Sp. 1571). 3. Beh. ¹⁰/₁ (F. Sp. 1636).

Lovforslaget havde følgende Indhold:

§ 1. Der tildeles Danmarks kommunistiske Parti Repræsentanter i de kommunale Raad, hvor Partiet var repræsenteret indtil 22. Juni 1941, og i samme Antal, som Partiet dengang havde Repræsentanter.

§ 2. Repræsentationen sker i Henhold til Lister, som udarbejdes af Danmarks kommunistiske Parti i de paagældende Kommuner.

§ 3. De paagældende kommunale Raad udvides midlertidigt med det fornødne Antal Medlemmer, jfr. § 1.

§ 4. Inden for de paagældende kommunale Raad foretages Omvalg til Nyfordeling af de faste Udvalgspladser.

§ 5. Retableringen af Kommunisterne i de kommunale Raad sker, uanset om Medlemmer af de samme Raad i Tiden efter 5. Maj 1945 har besluttet at tilmelde sig Danmarks kommunistiske Parti.

§ 6. Denne Lov træder straks i Kraft.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Alfred Jensen) indledte sin Forelæggelsestale med at fremhæve, at Lovforslaget intet havde at gøre med de kommunale Valg, der skulde afholdes i Marts Maaned 1946 i Henhold til et for nylig af Indenrigsministeren fremsat Lovforslag. »Det tager kun Sigte paa at genindsætte Kommunisterne i de Rettigheder, de havde den 22. Juni 1941, da Politiet arresterede vore Repræsentanter og slæbte dem i Fængsel, hvorfra de senere blev overført til Koncentrationslejre.

Man kan maaske synes, det er et ejendommeligt Tidspunkt, vi kommer med et saadant Forslag paa, men det er det i Virkeligheden ikke. Det, der sker her, er kun en Fortsættelse af vore Bestræbelser for at faa vort Parti genindsat i de Rettigheder, det havde forud for Forbudet i 1941. Disse Bestræbelser har vi udfoldet lige fra den første Dag, vort Parti i Strid med Grundloven blev forbudt. Vi fremsatte de samme Tanker, da jeg paa mit Partis Vegne i Vinteren 1943—44 havde de første Forhandlinger med Repræsentanter for de legale Partier. Da fremholdt vi, at det ikke var nok med, at vort Parti blev legalt, det maatte ogsaa genindsættes i de Rettigheder, det havde haft. Der blev naturligvis ikke talt om Enkeltheder, men det var en Forudsætning, at vort Parti fik sine Forhold retableret.

Vi fik allerede den Vinter Tilsagn om, at vort Parti vilde blive repræsenteret i Folketinget. Forud for den tyske Kapitulation førtes der mellem Modstandsbevægelsen og Repræsentanter for de legale Partier Forhandlinger om Regeringsspørgsmaalet, og ogsaa her udfoldede vi vore Bestræbelser for at faa vort Parti genindsat i sine Rettigheder. Der blev dengang, efter at vi havde aftalt, hvorledes vor Indtræden i Folketinget skulde ske, givet Tilsagn om, at der ogsaa vilde blive truffet en Ordning angaaende vor Repræsentation i de kommunale Raad: Vi fik den 5. Maj to Ministre ind i Regeringen, og der blev opnaaet en tilfredsstillende Ordning angaaende vor Repræsentation her i Folketinget, men paa de andre Omraader, som var lige saa vigtige for vort Parti, kneb det med at naa frem til en Ordning, der var tilfredsstillende. . . .«

Lovforslaget støttedes af *Arne Sørensen* (D. S.), men fandt ikke Tilslutning hos Ordførerne for Socialdemokratiet, Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre, hovedsagelig ud fra den Betragtning at det vilde være upraktisk at gennemføre en Ordning som den foreslaaede saa kort Tid før de forestaaende Kommunevalg, ved hvilke Kommunisterne fik Adgang til at faa den Repræsentation i Kommunalbestyrelserne, som de havde Krav paa. *H. C. Hansen* (S.) udtalte herom, at Forslagsstillerne ved at opretholde Forslaget vilde »kunne stille en Del af os, jeg gaar ud fra: de allerfleste Medlemmer i dette høje Ting, i den Situation at skulle stemme imod et Forslag, hvis principielle Indhold man i og for sig var indforstaaet med. Jeg ved ikke, om det ærede Medlem tilsigter dette taktiske Resultat. Jeg skal i hvert Fald bestræbe mig for i givet Fald at gøre opmærksom paa baade ved 2. og 3. Behandling, at vort Standpunkt i sidste Instans er bestemt udelukkende af det rent praktiske Hensyn, at Valget, efter hvad vi alle ved i dette høje Ting, finder Sted til de kommunale Raad til Foraaret, og at Afstemningen i saa Fald intet har at gøre med det principielle Indhold af Lovforslaget«.

Indenrigsministeren gik ligeledes imod Lovforslaget, bl. a. med den Begrundelse at det i nogle Kommuner kunde medføre en Forykning af Styrkeforholdene inden for Kommunalbestyrelsen, og at Udvalgsarbejdet vilde blive forstyrret, naar der skulde foretages Omvalg og Nyfordeling af de faste Udvalgspladser.

Ved 3. Behandling *forkastedes* Lovforslaget med 98 Stemmer mod 18. Det var dermed bortfaldet.

6. Forslag til Lov om Forlængelse af Lov Nr. 145 af 30. Marts 1942 om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde med senere Ændringer. (Af *Gustav Pedersen*, *V. Buhl*, *Bundvad*, *Leonhard Hansen*, *Hans Hedtoft*, *Eiler Jensen* og *Strøm*). (A. Sp. 3375).

Forelagt i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2855). 1. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3185). Partiernes Ordførere: *Gustav Pedersen*, *Axel Kristensen*, *Boeck-Hansen*, *Chr. A. Christiansen*, *Aage Fogh* og *Hoff*. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Axel Kristensen* [Formand], *Jens Chr. Christensen*, *N. Chr. Christensen*, *Juul*, *Aage Fogh*, *Gustav Pedersen*, *Bundvad*, *Leonhard Hansen*, *Hans Hedtoft*, *Strøm*, *Boeck-Hansen* [Sekretær], *Fibiger*, *Poul Sørensen*, *Chr. A. Christiansen* og *Lynnerup*

Nielsen). Betænkning (B. Sp. 927) afgivet $27/3$. (Ordfører: Axel Kristensen). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3871). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3892).

Lovforslaget gik ud paa, at Loven om Fordeling og Regulering af Arbejde, der udløb 31. Marts 1946 (Aarvog 1945, Side 500), fortsat skulde have Gyldighed indtil 1. April 1947.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Gustav Pedersen) begrundede Forelæggelsen af Forslaget med, at der fortsat vilde være Brug for Arbejdsfordeling, om end ikke i samme Omfang som tidligere som Følge af den forbedrede Beskæftigelsessituation. Da Ministeren for offentlige Arbejder ikke havde foreslaaet Loven opretholdt, fandt man det derfor paakrævet selv at gøre det. Med Hensyn til Godtgørelsen for tabt Arbejdsfortjeneste havde Socialdemokratiet ikke kunnet tiltræde Nedsættelsen af Satserne, der var blevet foretaget efter Regeringsskiftet, men man var dog klar over, at det næppe vilde være muligt at faa Flertal for at vende tilbage til de ved Lovanordningen af 20. Marts 1945 fastsatte Satser. »For imidlertid at skabe en Mulighed for at komme igennem med denne i Virkeligheden nødvendige Lov har vi affundet os med de Kendsgerninger, der foreligger, med den Afstemning, der har fundet Sted, og som vi maa regne med vil blive staaende, og nøjes med at foreslaa, at Loven forlænges paa de Vilkaar, der i Dag er gældende, altsaa de, der træder i Kraft fra 1. Marts. Ikke fordi vi mener, at det er de rigtige, men fordi vi regner det som en politisk Nødvendighed, hvis vi overhovedet skal faa Loven forlænget, at forlænge den, som den i Øjeblikket er gældende. Derfor har vi ikke i Lovforslaget foreslaaet andet, end at Loven forlænges med de forskellige Ændringer, der er vedtaget, et Aar ud over 1. April 1946.«

Hvis der blev Tilslutning til Forlængelsen, kunde der blive Tale om Foretagelse af visse mindre, tekniske Ændringer, bl. a. som Følge af at Arbejds- og Forligsnævnet er bortfaldet. Desuden var man villig til en Forhandling om Kontrollen med Lovens Anvendelse. »Der har ikke, hverken i Arbejdslosheds-kasserne eller i mit Parti været nogen som helst Lyst til at hindre, at der i enhver Henseende kommer Kontrol med Love af denne Art for at forhindre, at de gaar ud over, hvad der er rimeligt og naturligt, og hvis en saadan Forhandling kunde bidrage til at skabe Enstemmighed vedrørende en Videreførelse af Loven, er vi villige til at gaa ind i en saadan Forhandling. Men jeg gentager, at hvis ikke Loven forlænges, vil der blive slaet adskilligt i Stykker, ikke alene for Arbejderne, men og-

saa for mange Virksomheder, og det vil volde Vanskeligheder, som rækker betydeligt videre end den økonomiske Side af Sagen.«

Ved Sagens 1. Behandling gik *Arbejds- og Socialministeren* imod Lovforslaget ud fra den Betragtning, at Arbejdsløsheden efterhaanden var gaaet saa stærkt ned, at Tiden var inde til at lade Arbejdsfordelingsordningen bortfalde. Det var efter Ministerens Opfattelse »ikke helt usandsynligt, at vi bliver nødt til at ændre vor Opfattelse af Problemet saaledes, at medens vi i 30erne fortrinsvis var beskæftiget med Opgaver, der gik ud paa at regulere og fordele Arbejdet, kan vi meget let være kommet i en Situation nu, hvor Forholdene praktisk talt er vendt helt om, og det er givet, at naar den Situation forekommer, maa der andre Midler til end dem, vi brugte tidligere. Det er min Opfattelse, at naar vi retter Blikket mod Fremtiden, har vi Lov til at vente en stigende Indførsel af de Raa-varer, som er en Forudsætning for øget Beskæftigelse. Allerede nu har man inden for adskillige Fag og Fagomraader naaet en saadan Beskæftigelsesgrad, at der ikke blot er raadet Bod paa Arbejdsløsheden, men endogsaa er ved at være *Mangel paa Arbejdskraft*».

Ogsaa *Axel Kristensen* (V.) og *Boeck-Hansen* (K. F.) gik imod Lovforslaget, medens *Chr. A. Christiansen* (D. K.) støttede det. *Aage Fogh* (R. V.) og *Hoff* (D. S.) ønskede først at tage endelig Stilling til Sagen, efter at den var behandlet i et Udvalg. En saadan Udvalgsbehandling fandt ogsaa Sted. Den resulterede i, at Lovforslaget ved 3. Behandling blev forkastet med 65 Stemmer mod 44.

I Betænkningen indstillede et Flertal (Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre) under Hensyn til de under Sagens Behandling fremkomne Oplysninger Lovforslaget til Forkastelse.

De socialdemokratiske Medlemmer af Udvalget fandt, »at det for Udvalget forelagte Materiale godtgør, at der endnu er Omraader, hvor Fordeling af Arbejde er baade paakrævet og hensigtsmæssig.

Naar der herefter tages Hensyn til, at Arbejdsfordelingsnævnet standser alle de Aftaler, der eventuelt maatte give Risiko for en Binding af Arbejdskraft, der kan gøre mere Nytte paa andre Omraader, skulde der ikke være Grund til at frygte, at Lovens Forlængelse betyder Opretholdelse af ufor-svarlige Arbejdsfordelingsaftaler.

Mindretallet ønsker endvidere at pege paa, at det for'sat er saadan, at Industriomraader, hvis Produktion er livsvigtig for vort Land, mangler Raastoffer til at give fuld Beskæftigelse til de Arbejdere, der har den Faguddannelse og det Special-kendskab, der er nødvendig, hvis Virksomhederne skal kunne

udnytte Produktionsmulighederne saa langt, som det er muligt.

En Ophævelse af Lov om Arbejdsfordeling paa nuværende Tidspunkt vil derfor drive disse Arbejdere fra deres Fag og give en omfattende Risiko for, at vor Produktionskapacitet ikke vil kunne genoprettes, naar Raastoftilførslerne ellers vilde gøre det muligt.

Endelig ønsker Mindretallet at pege paa, at en Ophævelse af Loven vil betyde en stærk Forøgelse af Udgifterne for Arbejdsløshedskasser, der allerede nu er haardt ramte.«

Udvalgets kommunistiske Medlemmer skriver i Betænkningen, at de ikke indser, at der under Udvalgsbehandlingen er fremkommet Oplysninger, der motiverer Lovens Bortfald; de er stadig af den Opfattelse, at Arbejdsfordelingsordningen bør forlænges et Aar.

7. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 170 af 13. April 1938 om Ferie med Løn samt om Ændring i Lov om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælper, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 270 af 16. Juni 1941. (Af *Fuglsang, Ragnhild Andersen, Jens Johs. Hansen, Alfred Jensen, Aksel Larsen, Lynnerup Nielsen og Martin Nielsen*). [A. Sp. 3391].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 2864). 1. Beh. $\frac{10}{3}$ (F. Sp. 3221). Partiernes Ordførere: Horn, Harald Nielsen, Victor Larsen, Fuglsang og Rasmussen (Gylling). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Harald Nielsen [Formand], Juul, Einar Simonsen, Øllgaard, Rasmussen [Gylling], Horn, Leonhard Hansen, Eiler Jensen, Carl Petersen, Marinus Sørensen, Victor Larsen [Sekretær], Erna Sørensen, Chr. R. Christensen, Fuglsang og Chr. A. Christiansen).

Lovforslaget gik ud paa, at § 1, Stk. 3, og § 2, Stk. 4, i Ferieloven angaaende henholdsvis *Medhjælper* og *Landbrugets Arbejdere* skulde udgaa, saa at de paagældende fik Ferie efter Ferielovens almindelige Regler. I Overensstemmelse hermed skulde § 20 i Loven om Husbond og Medhjælper, der indeholder de nugældende Ferieregler for Medhjælper, udgaa. Samtidig foresloges Feriegodtgørelsen i Henhold til Ferielovens § 5, Stk. 1, sat op fra 4 til 6 pCt. af Lønnen.

Efter hvad *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Fuglsang) udtalte, tilsigtede Lovforslaget »for det første at gøre den Uret,

som den store Del af Danmarks Befolkning, der netop omfattes af Medhjælperloven, hidtil har lidt under, god igen derved, at disse Borgere med Hensyn til Ferie med Løn stilles paa lige Fod med andre Borgere.

Da Ferieloven i sin Tid fremkom, i 1938, blev den inden for Arbejderklassen hilst som et virkeligt og betydeligt Fremskridt, og den har i de Aar, der er gaaet, trods de højest unormale Tilstande, vi har levet under, dog vist sin Berettigelse og Betydning for Tusinder af Arbejdere. Desværre var straks fra første Færd Medhjælperne undtagne. Der blev ganske vist stillet en Revision og en Forbedring af Medhjælperloven i Udsigt, og den blev ogsaa senere gennemført, men desværre uden at blive ført til Bunds, saa at man fik gennemført det, der havde været det eneste naturlige, nemlig konsekvent at fjerne alle de Skillelinier, som hindrede Medhjælperne i at komme under samme Forhold som andre Arbejderkategorier. Trods disse Forbedringer har de Borgere, der er underkastet Medhjælperloven, deriblandt Landbrugets unge Arbejdskraft og Husassistenter, stadig en urimelig Særstilling baade med Hensyn til Modtagelse af Ferie og med Hensyn til det Tidsrum, man skal have arbejdet et bestemt Sted for at kunne opnaa Del i Feriegodtgørelsen. Derpaa søger vi nu at raade Bod.

§ 3 i vort Lovforslag gaar ud paa at hæve det Feriebeløb, som i Øjeblikket udbetales, fra 4 til 6 pCt. Dette Forslag stilles for at imødekomme det Krav, der for længst er rejst gennem Arbejdernes Organisationer. Det er et Krav, som er rimeligt, og som retfærdiggøres derved, at en saadan Forhøjelse faktisk er en Forudsætning for, at Arbejderne helt kan udnytte deres Ferie efter dens Hensigt. De nuværende 4 pCt. svarer jo til en almindelig Dagløn og svarer altsaa lige til, hvad der er nødvendigt for at faa det daglige Liv til at gaa rundt, men enhver er klar over, at trods Arbejdernes og Arbejderhustruernes medfødte og vanemæssige Sparsommelighed vil man ikke kunne undgaa en Masse Ekstraudgifter, hvis man skal holde Ferie.

Efter *Arbejds- og Socialministerens* Opfattelse var det »muligt, at den i 1941 tilvejebragte Forbedring af *Medhjælperens Ferieforhold*, som gik ud paa, at Feriedagenes Antal forhøjedes til 12 Dage aarlig ligesom efter Ferieloven, ikke er fuldt tilfredsstillende, idet der som paavist af *Husassistentkommissionen* i dens i 1943 afgivne Betænkning ikke ved Beregningen af Retten til Ferie tages Hensyn til mindre Arbejdsperioder end 6 Maanedere, ligesom der ikke bydes tilstrækkelige Muligheder for en samlet Ferie i Sommertiden.

Denne Kommission foreslog imidlertid ikke at give Medhjælperne Ferie efter Ferielovens Regler, men der opnaaedes i Kommissionen Enighed om en Ordning, der giver Medhjælperen en videre Ret end efter Loven af 30. Maj 1941, men som

paa den anden Side bevarer Medhjælperlovens System, hvor-
efter Ferie ydes i Form af Tjenestefrihed uden Afkortning af
Løn i Tjenestetiden hos vedkommende Arbejdsgiver. Ordning-
en gaar nærmere ud paa, at det paalægges Arbejdsgiveren i
Tiden fra 2. Maj til 30. September at give Ferie med 1 Dag
for hver Maaned, paagældende har arbejdet i Tiden siden 1.
November, samt yderligere en Dag for hver Maaned indtil Ud-
løbet af den aftalte Tjenestetid, dog længst indtil førstkom-
mende 1. November.

Denne Ordning, ved hvilken man bevarer Medhjælperlovens
Feriesystems Fordele og samtidig giver i hvert Fald de paa
lidt længere Sigt ansatte Medhjælpere Ferie paa samme Maade
som efter Ferieloven, vil jeg for mit Vedkommende foretrække.
Det af Husassistentkommissionen udarbejdede Forslag til Æn-
dring af Medhjælperloven overvejes nu i Socialministeriet, og
naar disse Overvejelser er tilendebragt, vil jeg tage Stilling til
disse Ændringsforslag. Jeg maa derfor fraraade det høje Ting
at stemme for denne Del af Forslaget.

Hvad dernæst angaar det andet Forslag, om at ophæve
Regelen i Ferielovens § 2, Stk. 4, hvorefter Personer, der er
beskæftiget i *Landbrugsvirksomheder*, skal have været beskæf-
tiget i samme Virksomhed i mindst 25 Arbejdsdage i alt i
Aarets Løb for at have Ret til Ferie, finder jeg, at det vil
være rigtigst at overveje dette Forslags Gennemførelse i For-
bindelse med en Række andre Ændringer, som Hovedorganisa-
tionerne, Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fag-
forbund, har foreslaaet gennemført i Ferieloven. Jeg kan der-
for ikke tilraade, at denne Ændring i Ferieloven gennemføres
isoleret.

Forslaget om at forhøje Feriegodtgørelsen fandt Ministeren
betænkeligt, ikke alene som Følge af dets økonomiske Konse-
kvenser, men ogsaa som Følge af, at det efter hans Opfattelse
vilde være sundere for de enkelte, at de maatte sætte noget
ind paa at opspare Penge ud over Feriegodtgørelsen til at holde
Ferie for. Ministeren var derimod »enig i, at man fra det offent-
liges Side bør støtte Bestræbelserne for, at alle, der har faaet
Ret til Ferie efter Ferieloven, kan udnytte den paa bedste
Maade. Jeg kan nævne, at Arbejds- og Socialministeriet alle-
rede har ydet betydelige Tilskud til saadanne Formaal, saa-
ledes baade af Feriefonden og gennem Beskæftigelsescentralen,
Tilskud, der har gjort det muligt for Dansk Folkeferie at op-
rette fire store Feriebyer ved vort Lands Kyster. Endvidere
har Ministeriet gennem Feriefonden støttet et af Ministeriet
nedsat Udvalgs Arbejde med at skaffe Feriemuligheder for By-
befolkningen i danske Landbohjem.

Jeg er indstillet paa, at vi formentlig ad Aare maa gaa
videre ad denne Vej, og jeg har under Overvejelse, om man

skulde nedsætte et *Ferieraad*, der skal have til Formaal at samle det hidtil noget spredte Arbejde med at skabe gode Forudsætninger for, at alle kan faa Mulighed for at udnytte Ferien ved vort Lands Kyster og Skove.

Horn (S.) tilsagde sit Partis Velvilje til en saglig Drøftelse af Lovforslaget. Det vilde efter hans Opfattelse være rigtigt at drøfte det i et Udvalg og tillige at faa »en Række Oplysninger, som det vil være ønskeligt at have inden den endelige Gennemførelse af disse Ting, idet de rækker noget videre, end Lovforslaget giver Udtryk for, og ogsaa videre paa en Række Omraader, end Forslagsstilleren nu i sin Ordførertale gav Udtryk for«. *Harald Nielsen* (V.), *Victor Larsen* (K. F.) og *Rasmussen* (*Gylling*) (R. V.) kunde ikke give Tilsagn om Medvirken til Gennemførelse af Lovforslaget i den foreliggende Form.

Lovforslaget henvistes til et Udvalg, der ikke afgav Betænkning inden Rigsdagssamlingens Slutning.

8. Forslag til Lov om Forlængelse af Lov Nr. 119 af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde. (Af *Ragnhild Andersen, Chr. A. Christiansen, Jens Johs. Hansen, Alfred Jensen, Aksel Larsen, Lynnerup Nielsen* og *Martin Nielsen*). [A. Sp. 3423].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3120). 1. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3912). Partiernes Ordførere: Leonhard Hansen, Hans Conrad Koefoed, Rytter og Ragnhild Andersen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Conrad Koefoed [Formand], Damsgaard, Axel Kristensen, N. Chr. Christensen, Aage Fogh, Leonhard Hansen, Bundvad, Eiler Jensen, Hauberg, Holger Larsen [Odense A.], Rytter [Sekretær], Boeck-Hansen, Carsten Raft, Ragnhild Andersen og Chr. A. Christiansen).

Loven af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde udløb 31. Marts 1946, men foresloges ved det heromhandlede Lovforslag forlænget for fem Aar til 1. April 1951.

Som Begrundelse herfor anførte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Ragnhild Andersen) ved Forelæggelsen, at der med en Ledighedsprocent, som ved Udgangen af Januar 1946 var oppe paa 13,1, var al mulig Grund til at forlænge Loven. »Da Loven i sin Tid vedtoges, var der nogen Modvilje mod den, men der er sikkert Grund til at tro, at Forbudet mod Overarbejde, som

nu har været gældende i 9 Aar, er saa indarbejdet baade blandt Arbejdsgiverne og Arbejderne, at en Forlængelse af Loven kun vil virke som en naturlig Ting. I hvert Fald er det givet, at man fra Arbejderside — og det gælder saavel de arbejdende som de arbejdsløse — venter og ønsker, at denne Lov forlænges, for det første som et Led i Kampen mod Arbejdsløsheden, og for det andet, fordi Flertallet af Lønarbejderne her i Landet jo har Aftaler gennem deres Overenskomster, der fastsætter en Arbejdsuge paa 48 Timer, og Ønsket og Kravet er, at disse Aftaler overholdes, og at Arbejdstiden, de 48 Timer om Ugen, ikke overskrides. Det er et gammelt og stærkt Krav fra Arbejdernes og de faglige Organisationers Side, at den aftalte Arbejdstid ikke forlænges gennem Overarbejde.«

Lovforslaget mødte ved 1. Behandling Tilslutning fra *Leonhard Hansen* (S.), hvorimod *Arbejds- og Socialministeren* fandt det upaakrævet og var af den Opfattelse, at dets Gennemførelse vilde modvirke Bestræbelserne for at sætte Produktionen op. Ogsaa *Hans Conrad Koefoed* (V.) og *Rytter* (K. F.) gik imod Lovforslaget. Dette henvistes til et Udvalg, som ikke afgav Betænkning.

9. Forslag til Lov om Fastlæggelse af Arbejdstiden i Landbruget. (Af *Chr. A. Christiansen, Ragnhild Andersen, Jens Johs. Hansen, Alfred Jensen, Aksel Larsen, Lynnerup Nielsen* og *Martin Nielsen*). [A. Sp. 3425].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3121). I. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 3532). Partiernes Ordførere: Horn, Hans Pinstrup, Victor Larsen, Chr. A. Christiansen, Rasmussen (Gylling) og Hoff. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Pinstrup [Sekretær], Juul, Øllgaard, Damsgaard, Rasmussen [Gylling], Horn, Bording, Bundvad, Eiler Jensen, Marinus Sørensen, Victor Larsen [Formand], Peder Jakobsen, Fibiger, Fuglsang og Chr. A. Christiansen).

Lovforslaget havde følgende Indhold:

§ 1. For mandlige og kvindelige faste Medhjælpere, Daglejere og Husmænd er den daglige Arbejdstid ved alt Landbrugsarbejde 8 Timer daglig.

§ 2. Arbejdstiden skal saa vidt muligt fastlægges mellem Kl. 7 Morgen og Kl. 18 Aften.

For Staldkarle, Fodermestre og kvindelige Medhjælpere kan Arbejdstiden dog omlægges, men det daglige Timetal maa højst være som i § 1 anført.

§ 3. Arbejdstiden skal være *effektiv* og maa ikke *overskrides*; men hvis Nødvendigheden kræver det, kan der forlanges udført *Overarbejde mod en Godtgørelse*, der svarer til den gældende Løn + almindeligt gældende Overarbejdstillæg.

§ 4. *Staldkarle og Fodermestre* skal uden Ekstrabetaling udføre det for *Husdyrenes Pasning* nødvendige Arbejde paa *Søn- og Helligdage*, men har Krav paa en *ugentlig Fridag*.

Kvindelige Medhjælpere skal uden Ekstrabetaling udføre det ved Fæstemaalets Indgaaelse forudsatte *Helligdagsarbejde*, saasom Malkning og Husgerning, men dog *ikke ud over 5 Timer daglig* og har Krav paa en *ugentlig Fridag*.

§ 5. Enkelte hele Fridage skal efter Medhjælpernes Ønske kunne opspares til f. Eks. Jul eller Paaske.

§ 6. Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1946 og gælder ikke for Færøerne.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Chr. A. Christiansen) betegnede Lovforslaget som et Led i Bestræbelserne for at fastholde Arbejdskraften ved Landbruget. Samtidig tilsigtede det en kulturel Højnelse af og en sundhedsmæssig Forbedring for Ungdommen paa Landet. Landbrugets Arbejdere var efter hans Opfattelse »det danske Samfunds Stedbørn. Det er muligt, at Lønningerne til de faste Folk har naaet en antagelig Højde under Krigen og Besættelsen. Men selv om man paa Landet er tilbøjelig til at regne alting ud i Kroner og Øre, tror jeg dog ikke, at nogen i dette høje Ting vil bytte en beskeden Sparekassebog med en krum Ryg og en indsnævret aandelig Horisont. Landarbejderne har en Veksel paa Samfundet, som de maa have indfriet. Alle andre Arbejdere har for længst faaet deres Arbejdstid reguleret. Det er endda saadan, at der nu fremsættes Krav om en ny Regulering i nedadgaaende Retning. Landbrugets Medhjælpere er ladt i Stikken, medens alle andre er gaaet fremad. Vi mener, at Lovgivningsmagten maa have Pligt til at drage Omsorg for, at Udvikling og Fremskridt ikke skal drage sporløst forbi enkelte Befolkningsgrupper«.

Ved Lovforslagets 1. Behandling pegede *Arbejds- og Socialministeren* paa, at Spørgsmaalet om Arbejdstiden inden for Landbruget var en Del af det meget vigtige Spørgsmaal om, hvilke Arbejdsbetingelser der kan bydes Landbrugets Medhjælpere, et Spørgsmaal, der selvsagt maa have den største Interesse for hele Befolkningen. Han mente imidlertid ikke, at Spørgsmaalet om Arbejdstiden inden for Landbruget kunde løses ved en Gennemførelse af det nu forelagte Lovforslag, der ikke er underbygget med de meget omfattende Undersøgelser,

der maatte gaa forud for Gennemførelsen af et saa vidtgaende Forslag.

Horn (S.) saa helst, at Spørgsmaalet fandt sin Løsning gennem Forhandling mellem Parterne, men hvis dette ikke skete, maatte man som »i alle andre Forhold, hvor den svage Part ikke kan faa sine almindelige Borgerrettigheder respekteret, ad Lovgivningens Vej hjælpe den svage Part til hans Ret, og det maa ske ved en Lovgivning som denne, hvis ikke Parterne kommer os i Forkøbet og træffer en Ordning, saa Problemet løses af sig selv. Disse Betragtninger maa ikke forstaas paa den Maade, at vi ønsker, at Sagen skal rulle stille videre, absolut ikke, men jeg har villet fremsætte disse Betragtninger for at appellere til de frie Forhandlinger Organisationerne imellem, at de maa afsluttes med et Resultat.

Men dertil kommer, at Lovforslaget i den foreliggende Form ligesom Forslaget om Ferie jo ikke nær omfatter alle de Omraader, hvor der er Mangler at rette, og vi er fra vort Partis Side inde paa, at nu maa vi have rent Bord. Det kan ikke være saadan, at nu ordner vi det for Landbrugsarbejderne, og saa er der en Række Husassistenter og en Række Borgere inden for Hotel- og Restaurationsvirksomhederne og flere andre mindre Arbejdsomraader, som stadig lades tilbage. Nu maa der gøres rent Bord, for at vi kan faa alle løftet opad, og her er det, vi gerne vil have Lejlighed til i et Udvalg at drøfte alle disse Enkeltheder, saa vi faar Spørgsmaalet sagligt belyst, for at vi kan naa til et Resultat, som vi bagefter er tilfredse med, og saadan at vi kan klare os et Stykke frem i Tiden.

Hans Pinstrup (V.) og *Victor Larsen (K. F.)* gik stærkt imod Lovforslaget, hvis Gennemførelse efter deres Opfattelse var ganske upaakrævet og vilde medføre en Fordyrelse af Landbrugsproduktionen. *Rasmussen (Gylling) (R. V.)* kunde heller ikke medvirke til dets Gennemførelse. Han kunde godt give Ordføreren for Forslagsstillerne Ret i en Del af de Betragtninger, han gjorde gældende. Det var trist at saa mange unge forlod Landbruget for at søge ind til Byerne. Men dette kunde man hverken hindre ved at begrænse den daglige Arbejdstid eller ved Gennemførelse af en Ferielov. Nej, Hovedopgaven var at skaffe Mulighed for et selvstændigt Virke for den Landboudom, der er derude.

Hoff (D. S.) ansaa Lovforslaget for at være daarligt forberedt og slet underbygget. I alt Fald var det uacceptabelt i den Skikkelse, hvori det forelaa. Det væsentlige var ogsaa efter hans Mening at sikre, at de unge fik større Chance for at faa deres egen Bedrift.

Lovforslaget henvistes til Behandling i et Udvalg. Dette afgav ikke Betænkning.

10. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 400 af 22. August 1945 om Boliganvisning. (Af *Rasmus Hansen, Alfred Andersen, V. Buhl, Fr. Dalgaard, Leonhard Hansen og Poul Hansen* [Svendborg].) [A. Sp. 4019].

Forelagt i *Folketinget* $23/3$ (F. Sp. 3480). 1. Beh. $24/4$ (F. Sp. 4570). Partiernes Ordførere: Rasmus Hansen, Lorentzen, Aksel Møller, Leth Mouritzen, Johs. Christiansen og Aidt. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje med senere Ændringer (se Side 362). Betænkning (B. Sp. 1205) afgivet $25/5$. (Ordfører: Aksel Møller). 2. Beh. $28/5$ (F. Sp. 5787).

Lovforslaget havde følgende Indhold:

I Lov Nr. 400 af 22. August 1945 om Boliganvisning foretages følgende Ændringer:

Lovens § 6, Stk. 2, affattes saaledes:

»Stk. 2. Lovens Regler finder ikke Anvendelse paa:

- 1) Beboelseslejlighed, der lovligt agtes benyttet af Ejeren,
- 2) Beboelseslejlighed, der staar i umiddelbar Forbindelse med Forretningslokale og udlejes i Forbindelse med dette.«

Efter § 6, Stk. 2, indsættes som nyt Stk.:

»Stk. 3. Beboelseslejligheder, der ikke har været benyttet som *Tjenestebolig* eller som *Funktionærbolig* — i offentlig eller privat Virksomhed —, kan ikke uden Boliganvisningsudvalgets Godkendelse inddrages til saadant Formaal. Udleje af hidtil benyttede Tjeneste- og Funktionærboliger kan ikke foregaa uden Anmeldelse herom til Boliganvisningsudvalget.«

Nye Paragraffer.

Efter § 7 indsættes nye Paragraffer saalydende:

»§ 8. Ophører en Beboelseslejlighed med at tjene som Bolig for Lejeren, kan Boliganvisningsudvalget, bortset fra Tilfælde, hvor Fraværelsen skyldes Ferieophold, Forretningsrejse el. lign., fordre, at Lejemaalet ophæves, hvorefter der vil være at forholde i Overensstemmelse med nærværende Lovs Regler.

Ophører Benyttelsen af det lejede som omhandlet i Stk. 1, paahviler det Lejeren samt tillige Udlejeren, naar

denne bliver bekendt med Forholdet, at indgive Anmeldelse til Boliganvisningsudvalget.

Bestemmelserne i nærværende Paragrafs Stk. 1 og 2 finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til *Dødsboejlighed*, vedrørende hvilken en efterlevende Ægtefælle ikke benytter sin Ret til at fortsætte Lejemaalet. Anmeldelsespligten paahviler i disse Tilfælde tillige Dødsboet.

§ 9. Lejeren af et Beboelseshus (Villa) eller en Beboelseslejlighed indeholdende mindst 2 Beboelsesrum er, uanset modstaaende Aftaler mellem Udlejer og Lejer, berettiget til til Beboelse at fremleje et eller flere Beboelsesrum.

Spørgsmaal om, i hvilket Omfang Fremleje kan finde Sted, kan saavel af Udlejeren som af Lejeren forelægges for Boliganvisningsudvalget, hvis Afgørelse er endelig.

§ 10. Naar Fremleje finder Sted i Henhold til § 9, kan Boliganvisningsudvalget beslutte at yde Lejeren i Hovedlejemaalet en passende *Præmie for Afsavn af det fremlejede* ud over den Leje, som det paahviler Fremlejetageren at erlægge.

§ 11. Bliver et Beboelseshus (Villa) eller en Beboelseslejlighed paa 4 Beboelsesrum eller flere ledig, er Boliganvisningsudvalget berettiget til at *beslaglægge Lejligheden* mod Betaling af Lejen og til derefter at fremleje Lejligheden til Beboelse for een eller flere Husstande.

Paa samme Maade er Boliganvisningsudvalget berettiget til at beslaglægge og fremleje Beboelseshuse og Beboelseslejligheder, som anvendes til andet Formaal end Beboelse.

§ 12. Efter Boliganvisningsudvalgets Bestemmelse kan der, naar Fremleje finder Sted i Henhold til § 9, eller naar flere Husstande henvises til at tage Bolig i en i Henhold til § 11 beslaglagt Lejlighed, tillægges Udlejeren et passende midlertidigt Vederlag.«

Lovens § 9 affattes saaledes:

»Overtrædelse af Lovens Bestemmelser — herunder Meddelelse af urigtige Oplysninger til Brug for Boliganvisningsudvalget — fra Udlejeren Side straffes med Bøde ikke under 50 Kr. Paa samme Maade straffes Lejeren eller Fremlejetageren, saafremt han forsætligt har overtraadt Loven, meddelt urigtige Oplysninger til Brug for Boliganvisnings-

udvalget eller medvirket til Udlejerens Lovovertrædelse. Medmindre Boliganvisningsudvalget godkender en anden Ordning, bliver det i Dommen at bestemme, at Lejeren eller Fremlejetageren skal fraflytte det lejede senest 1 Maaned efter Dommens Afsigelse.

Bøder, der idømmes i Henhold til nærværende Lov, tilfalder Statskassen. Sagerne behandles som Politisager ved de ordinære Retter.«

Ved Forelæggelsen udtalte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Rasmus Hansen), at Lovforslaget var foranlediget af Bolignøden. »Den gældende Lov om Boliganvisning, vedtaget i August Maaned i Fjor, har været en Hjælp ved Afviklingen af Bolignødens værste Virkninger, idet den har givet Mulighed for en Haandsrækning til Familier med Børn. Det Boliganvisningsudvalg, der er oprettet i København i Henhold til denne Lov, har fra 15. September i Fjor og til Udgangen af Januar Maaned i Aar godkendt Udlejning af 4519 Beboelseslejligheder, og i disse Lejligheder er Børneantallet forøget med 90 pCt. Der er samtidig af Boliganvisningsudvalget i København og i andre Kommuner gjort en Række Erfaringer, og paa Grundlag heraf har vi udarbejdet det foreliggende Forslag.«

Efter at have gennemgaaet Lovforslagets enkelte Bestemmelser udtalte *Ordføreren*: »Jeg tror, at vort Forslag afhjælper de værste Mangler ved den gældende Lov om Boliganvisning; og jeg skal paa den socialdemokratiske Rigsdagsgruppes Vegne anbefale det til hurtig og velvillig Behandling, idet jeg understreger, at vi ved Udarbejdelsen har bestræbt os for at forme Lovforslaget saaledes, at det kunde have en rimelig Chance for at opnaa Tilslutning fra et Flertal af dette høje Tings Medlemmer.

Jeg henstiller samtidig til den højtærede Indenrigsminister, at han overvejer en midlertidig Ændring af Huslejelovens § 56, saaledes at en Ejers Ret til at overtage en Lejlighed i egen Ejendom indtil videre gøres betinget af Boliganvisningsudvalgets Godkendelse. Der er adskillige Kommuner med bymæssig Bebyggelse, som under den nuværende Bolignød faar forøget Vanskelighederne derved, at Tilflyttere køber Ejendom, i øvrigt hyppigt til en meget høj Pris, for derved at sikre sig en Lejlighed uden om Boliganvisningsudvalget.«

Lovforslaget var til første Behandling sammen med de to Regeringsforslag om Ændring af Lejeloven og Forlængelse af Boliganvisningsloven og henvistes til samme Udvalg som disse.

Indenrigsministeren sammenfattede ved 1. Behandling sin Bedømmelse af Lovforslaget saaledes. Der findes deri Enkeltheder, der kan forhandles om. Jeg har nævnt dem under første

Del af mit Indlæg og skal dertil føje, at til en saadan Forhandling er jeg naturligvis villig. Men det væsentligste, det, der angaar Fremleje, og det, der angaar tvungen Boligrationering, maa jeg afvise som ikke heldigt og som efter min Mening egentlig ogsaa retsstridigt.

Ogsaa Ordførerne for Venstre, Det konservatige Folkeparti og Det radikale Venstre fandt, at det socialdemokratiske Lovforslag paa flere Punkter var for vidtgaaende, medens den kommunistiske Ordfører i Modsætning hertil gjorde gældende, at det ikke vilde være tilstrækkelig effektivt. Navnlig mente han, at der manglede en Bestemmelse, som gav Boliganvisningsudvalget Ret til at beslaglægge overtallige Værelser i større Lejligheder paa 5 Værelser og derover, hvis der bor mindre end 1 Person for hver to Værelser i Lejligheden.

Efter at Socialdemokratiet sammen med Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre var enedes om at stille en Række Ændringsforslag til de to forannævnte Regeringsforslag, erklærede *Rasmus Hansen* ved Lovforslagenes 2. Behandling, at han trak det heromhandlede socialdemokratiske Lovforslag tilbage. Hans Parti havde ikke opnaaet alt, hvad det fandt rimeligt, men havde dog opnaaet meget væsentlige Indrømmelser og til Gengæld selv gjort Indrømmelser. Man havde valgt at tage, hvad man havde kunnet forhandle sig til som Mindretal.

11. Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 om Oprettelse af en ekstraordinær Tjenestemandsdømstol m. v. (Af *Kristen Amby*). [A. Sp. 3263].

Forelagt i *Folketinget* ¹⁵/₂ (F. Sp. 2665). 1. Beh. ²⁶/₂ (F. Sp. 2752).

Lovforslaget gik ud paa følgende:

§ 1. Fuldbyrkelse af de af Tjenestemandsdømstolen trufne Afgørelser, som ikke har fundet Sted før 14. Februar 1946, udsættes til 1. April 1946.

§ 2. Denne Lov træder i Kraft straks.

Som Begrundelse for sit Forslag henviste *Forslagsstilleren* til den af en Tjenestemandsdømstol afsagte Dom over Pastor Vedsted paa Djursland. Denne Dom var efter Forslagsstillerens Opfattelse urigtig og vilde ramme Præsten haardt, da Præster ikke kan forflyttes som andre Tjenestemænd. I Henhold til Tjenestemandsdømstols-Loven kunde Dommen ikke appelle-

res, men Finansministeren havde over for Offentligheden bebudet, at han agtede at nedsætte et Udvalg til Overvejelse af mulige Ændringer i den nævnte Lov, bl. a. med Hensyn til Spørgsmaalet om Adgang til Anke. Forslagsstilleren fandt det derfor naturligt, at Fuldbyrdselsens af Dommen blev udskudt.

Finansministeren fandt det betænkeligt at gennemføre Lovforslaget, ikke alene fordi det havde en generel Karakter, men tillige som Følge af at Rigsdagen ikke godt kunde gribe ind og sætte en Kendelse, som var afsagt af en Domstol, ud af Kraft. »Om der rent administrativt kan træffes en Ordning, ved jeg ikke, men af Hensyn til de generelle Konsekvenser, jeg har talt om før, tror jeg, det vil være betænkeligt ved et Lovbud at sætte en Domstolsafgørelse til Side, da vi dog ikke i Øjeblikket har nogen Ankeinstans og ikke kan vide, om vi faar det.« Ministeren henstillede derfor, at Lovforslaget blev taget tilbage.

Denne Henstilling blev efterkommet af Forslagsstilleren, efter at ogsaa *Kirkeministeren* havde haft Ordet i Sagen og erklæret, at »selv om Embedet som Sognepræst i Veggerslev allerede for længst er opslaaet ledigt og der er indkommet Ansøgninger til Embedet, og selv om Sognepræsten i Veggerslev er blevet afskediget fra den 28. i denne Maaned og selve Afskedigelsen jo maa betragtes som en endelig Afskedigelse, vilde Ministeren dog være sindet at lade Sagen med Nybesættelse af Embedet bero, saaledes at der ikke sker nogen Besættelse af Embedet, før det af Finansministeren nedsatte Udvalg har afgivet Betænkning, og denne Betænkning er blevet forelagt Rigsdagen.

12. Forslag til Lov om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler. (Af *Strøm, Alfred Andersen, Anders Andersen, V. Buhl, Rasmus Hansen, Hans Hedtoft, Kai Jensen* og *M. K. Sørensen*). [A. Sp. 4081].

Forelagt i *Folketinget* $28/3$ (F. Sp. 3835). 1. Beh. $29/3$ (F. Sp. 3979). Partiernes Ordførere: *Strøm, N. Chr. Christensen, Christmas Møller, Aksel Larsen, Aage Fogh* og *Hoff*. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 20. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler (se Side 512). Betænkning (B. Sp. 2289) afgivet $27/6$. (Ordfører: *Christmas Møller*). 2. Beh. $28/6$ (F. Sp. 6581).

Lovforslaget gik ud paa en Forlængelse af den gældende Rabatkortordning for Aaret fra 1. April 1946 til 31. Marts

1947, saa at Arbejds- og Socialministeren bemyndigedes til at anvende følgende Beløb til trængende til Indkøb af nedenævnte Levnedsmidler:

Til Køb af Oksekød, Hestekød, Fjerkræ, Flæsk, Svinekød, Fisk og Klipfisk	22 280 000	Kr.
Til Køb af Sødmælk	13 690 000	—
Til Uddeling af Smørrabatkort	14 030 000	—

Til Begrundelse af Lovforslaget anførte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Strøm) bl. a., at det i Bladene var blevet meddelt, at Arbejds- og Socialministeren ikke agtede at foreslaa Rabatkortordningen forlænget. »Det vil altsaa sige, at de økonomisk allerdaarligst stillede Medborgere skal have en Nedsæring for et Aar paa 50 Mill. Kr. Det lyder saa fantastisk utroligt, at vi endnu vægrer os ved at tro herpaa; men da den højtærede Arbejds- og Socialminister altsaa har udtalt, at han ikke agter at foreslaa nogen saadan Lov, er det, at vi fra Forslagsstillerne Side gør det for at faa gennemført en Lovgivning, der viderefører Uddeling af Rabatkort til Indkøb af visse Levnedsmidler.«

Angaaende Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen henvises til Omtalen af den nærmest efterfølgende Sag.

Ved Lovforslagets 2. Behandling stillede fra socialdemokratisk Side et Ændringsforslag, hvorefter Rabatkortordningen skulde opretholdes fra 1. Juli til 31. December 1946 med en dertil svarende Ændring af Beløbene (ved Fastsættelsen af Beløbet for Sødmælk var yderligere Gennemførelsen af Loven om Mælkehjælp taget i Betragtning). Dette Ændringsforslag vedtoges enstemmigt med 45 Stemmer; 69 Medlemmer stemte hverken for eller imod. I den ændrede Skikkelse forkastedes Lovforslagets Paragraffer derefter med 66 Stemmer mod 50, idet Kommunerne stemte for det socialdemokratiske Lovforslag, efter at deres eget Lovforslag var forkastet.

13. Forslag til Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 20. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler, jfr. Lov Nr. 600 af 21. December 1945. (Af *Aksel Larsen, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen, Lynnnerup Nielsen, Martin Nielsen og Svend Nielsen*). [A. Sp. 4087].

Forelagt i *Folketinget* ²⁸/₃ (F. Sp. 3838). 1. Beh. ²⁹/₃ (F. Sp. 3978). Partiernes Ordførere: Strøm, N. Chr. Christensen, Christmas Møller, Aksel Larsen, Aage Fogh og Hoff. Hen-

vist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 20. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler (se Side 512). Betænkning (B. Sp. 2289) afgivet ²⁷/₆. (Ordfører: Christmas Møller). 2. Beh. ²⁸/₆ (F. Sp. 6581).

Lovforslaget havde følgende Indhold:

§ 1. Gyldigheden af Lovanordning Nr. 124 af 28. Marts 1945 om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler, jfr. Lov Nr. 285 af 18. Juni 1945, Lov Nr. 442 af 1. Oktober 1945 og Lov Nr. 600 af 21. December 1945, forlænges indtil Udgangen af September Maaned 1946, saaledes at Arbejds- og Socialministeren ud over de Beløb, der i Medfør af den nævnte Lovanordnings § 1, jfr. Loven af 21. December 1945, staar til Raadighed til Hjælp til trængende til Indkøb af Levnedsmidler, af Statskassen kan anvende følgende Beløb:

Til Køb af Oksekød, Hestekød, Fjerkræ, Flæsk, Svinekød, Fisk og Klipfisk	8 150 000 Kr.
Til Køb af Sødmælk	5 190 000 —
Til Uddeling af Smørrabatkort	5 660 000 —

§ 2. Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1946.

Ved Forelæggelsen udtalte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Aksel Larsen) bl. a.: »Den paagældende Lovanordning havde Gyldighed for Sommerhalvaaret 1945, og den blev ved Lov af 1. Oktober 1945 forlænget med Gyldighed for Januar Kvartal 1946, men Ordningen udløber altsaa nu den 31. Marts. Efter min Opfattelse er der intet, der motiverer, at denne Ordning skal udløbe. Vi er ganske vist ikke principielt Tilhængere af, at man søger at klare de sociale Problemer ved Hjælp af slige Rabatkortordninger, men paa den anden Side maa man tage Hensyn til Forholdene, til det høje Prisniveau, der efterhaanden er oparbejdet paa visse Produkter, og til den Nødstilstand, der faktisk er til Stede, og naar man tager Hensyn til det, kommer man til det Resultat, at det i hvert Fald vil være rimeligt at fortsætte med den hidtidige Ordning, indtil Forholdene grundlæggende forandres.«

For at muliggøre en hurtig Gennemførelse af Lovforslaget havde man »foretrukket at give Lovforslaget samme Affattelse som Loven af 21. December 1945 blot med den Forskel, at Loven af 21. December 1945 kun gjaldt for et Kvartal, nemlig Januar Kvartal 1946, medens den Lov, vi foreslaar, skal gælde

for et halvt Aar, nemlig Tiden indtil Udløbet af September Maaned 1946. Vi har været i Tvivl om, hvorvidt de Beløb, der ved Lovanordningen Nr. 124 af 20. Marts 1945 blev bevilget for Sommerhalvaaret 1945, ogsaa vilde strække til for Sommerhalvaaret 1946, men vi har alligevel ment det rigtigt i vort Lovforslag at henholde os til de samme Beløb.

Efter at Lovforslaget var forelagt, fremsatte Arbejds- og Socialministeren et Lovforslag om Forlængelse af Rabatkortordningen for tre Maaneder indtil Udgangen af Juni 1946, d. v. s. indtil det Tidspunkt, da en ny Aldersrentelov og andre sociale Love skulde træde i Kraft. Denne midlertidige Forlængelse vedtoges enstemmigt, men uden at Kommuniste og Socialdemokrater tog deres Lovforslag tilbage, idet disse Partier fandt det paakrævet, at der ogsaa efter 1. Juli 1946 opretholdtes en Rabatkortordning.

I en Betænkning, som Udvalget afgav angaaende det kommunistiske og det socialdemokratiske Lovforslag udtaler et *Flertal*, bestaaende af Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre, imidlertid, at det ikke kan medvirke til Gennemførelse af noget af de to Lovforslag. »Flertallet har stedse været af den Opfattelse, at Rabatordninger burde være af midlertidig Karakter, og at Rabatordninger maatte bortfalde, naar de paatænkte à jour-Føring og Forbedringer var gennemført eller vilde blive gennemført i den nærmeste Fremtid.

Flertallet henviser til den som Bilag aftrykte Skrivelse fra Arbejds- og Socialministeren. Flertallet kan slutte sig til de Betragtninger, Ministeren giver Udtryk for, og ønsker at fremhæve, at der efter Flertallets Anskuelse bør træffes en Ordning, hvorved der kan ydes Kompensation for Rabatkortenes Bortfald for Børn og Enker, der faar udbetalt Enkebørnsbidrag, og Børn af enligstillede Kvinder, for hvem der udredes Børnebidrag forskudsvis af det offentlige.

Socialdemokraterne udtaler: »Da Rigsdagen sidst i Marts Maaned forlængede Loven om Hjælp til trængende til Indkøb af visse Levnedsmidler for April Kvartal 1946, var Udvalget enigt om at skrive i Betænkningen, »at saafremt det ikke lykkes at gennemføre den af Socialministeren bebudede Ændring af Sociallovgivningen, der ogsaa omfatter det her omhandlede Omraade, maa Rabatordningen fortsættes. — Udvalget vil i saa Fald stille Forslag om Rabatordningens Forlængelse til og med December 1946«. Der er i Udvalget *Uenighed* om Fortolkningen af denne Udtalelse.

Socialdemokraterne i Udvalget er af den Opfattelse, at der med Udtalelsen i Betænkningen er ment ikke alene, at der skulde vedtages Ændringer i Sociallovgivningen, men at disse Ændringer ogsaa skulde være af en saadan Karakter og Om-

fang, at det ikke længere var nødvendigt at opretholde Rabatkortordningen.

Saadanne Ændringer kan efter Mindretallets Mening kun siges at være gennemført ved Loven om Mælkehjælp, hvor der er taget Hensyn til Ydelse af Sødmælk til svangre Kvinder og Kvinder med smaa Børn, hvorfor Mindretallet foreslaar, at Bestemmelsen i hidtil gældende Love om, at der forlods anvendes et Beløb til Hjælp til svangre Kvinder til Køb af Sødmælk, udgaar. Det Beløb, der er foreslaaet anvendt, jfr. § 1 i Mindretallets Ændringsforslag til Køb af Sødmælk, er i Henhold hertil beregnet nedsat med 5 pCt.

De Ændringer, som er foretaget i Sociallovgivningen med Henblik paa Alders- og Invaliderentemottagerne, mener Mindretallet ikke er tilstrækkelige til at begrunde Rabatkortenes Bortfald, idet Ændringerne ikke dækker Socialdemokratiets Forslag om Forbedringer til de paagældende, og der er intet Hensyn taget til de øvrige Medborgere, der plejer at faa tildelt Rabatkort.

Mindretallet stiller derfor Ændringsforslag om, at Rabatkortordningen opretholdes til Udgangen af December 1946, saaledes at der gives Tid til Overvejelser med Henblik paa en eventuel anden Ordning til Afløsning af Rabatkortene.«

Kommunisterne er ifølge Betænkningen enige med Flertallet i, at Rabatordningerne bør være af midlertidig Karakter, men mener ikke, at Forudsætningerne for Ordningernes Bortfald er tilvejebragt. »De Ændringer, der er gennemført henholdsvis i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v. samt om ekstraordinær Hjælp til visse arbejdsløse Forsørgere, som ikke er berettigede til Understøttelse gennem Arbejdsløshedsforsikringen, og i Lovene om Folkeforsikring og offentlig Forsorg, giver ikke de Personer, som hidtil har modtaget Rabatkort, en saadan Forbedring af deres Leveforhold, at det findes rimeligt paa nuværende Tidspunkt at lade Rabatordningen udløbe.

Mindretallet er derfor af den Opfattelse, at saalænge der ikke er tilvejebragt et mere forsvarligt Forhold mellem disse mindrebemidlede Borgeres Understøttelsesforhold og de høje Priser paa alle Levnedsmidler, maa Rabatordningen bibeholdes, og foreslaar Ordningen forlænget til Udgangen af Marts Maaned 1947.«

Ved 2. Behandling af det kommunistiske Lovforslag vedtoges et hertil af Kommunisterne stillet Ændringsforslag (hvorfor efter der for Perioden 1. Juli 1946—31. Marts 1947 skulde stilles i alt 40 Mill. Kr. til Raadighed) enstemmigt med 13 Stemmer, idet 98 Medlemmer hverken stemte for eller imod. Men Lovforslagets Paragraffer blev derefter forkastet med 69 Stemmer mod 13; 33 Medlemmer stemte hverken for eller imod. Lovforslaget var dermed bortfaldet.

14. Forslag til Lov om Tilføjelse til Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 om Lærlingeforholdet. (Af *Leonhard Hansen, Chr. Christiansen, Victor Gram, Hans Hedtoft, Poul Hansen* [Kalundborg], *Eiler Jensen, Holger Larsen* [Odense A.], *P. Mortensen og Gustav Pedersen*). [A. Sp. 4089].

Forelagt i *Folketinget* ²⁸/₃ (F. Sp. 3887). 1. Beh. ²⁵/₅ (F. Sp. 5695). Partiernes Ordførere: Leonhard Hansen, Damsgaard, Rytter, Alfred Jensen og Steen. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Damsgaard [Formand], Jensen-Broby, Axel Kristensen, Johs. Larsen, Steen, Leonhard Hansen, Bundvad, Gustav Pedersen, Victor Gram, Holger Larsen [Odense A.], Carsten Raft [Sekretær], Gyldenslette, Rytter, Alfred Jensen og Rosendahl).

Lovforslaget gik ud paa følgende:

I Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 om Lærlingeforholdet føjes til § 4, Stk. 1, følgende:

»I Fag, hvor der ikke i den kollektive Overenskomst mellem Fagets Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer er fastsat Dyrtidstillæg, kan det i Stk. 1 omhandlede Nævn paa Begæring af en af Organisationsparterne træffe Afgørelse om *Mindsteydelse* af Dyrtidstillæg til det paagældende Fags Lærlinge. For saa vidt der ikke opnaas Flertal blandt de af Organisationerne udpegede Medlemmer af Nævnet, kan Nævnets Formand paa Grundlag af de under Forhandlingerne fremkomne Forslag træffe endelig Afgørelse om Dyrtidstillæggets Størrelse.«

Ved Forelæggelsen udtalte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Leonhard Hansen) bl. a.: »Ved Revisionen af Lærlingeloven i 1937 ønskede Socialdemokratiet i Loven fastsat Bestemmelser om Lærlingenes økonomiske Vilkaar. Det lykkedes ikke at opnaa Tilslutning hertil, og derfor blev Lovens § 4 affattet saaledes, at dersom der mellem Fagets Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer findes en gennem kollektiv Overenskomst fastsat Løn, skal mindst denne Løn betales, hvorimod der for Fag, hvor saadanne Overenskomster ikke findes, skal nedsættes et Nævn, bestaaende af 2 af hver af de paagældende Organisationer udpegede Medlemmer samt af en af den faste Voldgiftsret udnævnt Formand. Dersom der er Flertal blandt dette Nævns 4 Organisationsrepræsentanter for en Mindsteløn, skal denne betales Fagets Lærlinge. Det siger sig selv, at en saadan Enighed meget sjældent kan naas. Arbejdsgivernes Repræsen-

tanter kan jo bare sige nej, og Lovens Bestemmelse om, at Nævnets Formand i saa Fald har Ret til at offentliggøre Resultatet af Forhandlingerne, og derudover at anføre sit eget Standpunkt, har heller ikke givet særlige Resultater. Bladmeddelelser glemmes ret hurtigt, hvorved den moralske offentlige Paavirkning forflygtiges.

Der kan ingen Tvivl være om, at de mange Steder ualmindelig lave Lærlingelønninger er en af Grundene til Vanskelighederne ved at skaffe Lærlinge inden for forskellige Fag. I Arbejderhjemmene, hvorfra Lærlingene vel almindeligvis rekrutteres, er Økonomien saadan, at mange nu ikke ser sig i Stand til at bære Udgifterne ved at have Børnene i Lære, hvorfor de maa søge andre Arbejdsmuligheder.«

Ved Lovforslagets 1. Behandling erklærede saavel *Arbejds- og Socialministeren* som Ordførerne for Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre sig villige til at drøfte Sagen i et Udvalg, selv om ingen af disse kunde give Forslaget deres Tilslutning. Ordføreren for Danmarks kommunistiske Parti fandt heller ikke Lovforslaget tilfredsstillende. Han var ubetinget Tilhænger af, at der skulde ydes Dyrtidstillæg til Lærlinge, men mente ikke at de foreslaaede Bestemmelser vilde forslaa til at sikre Lærlingene et passende Dyrtidstillæg.

Det Udvalg, som blev nedsat til Behandling af Sagen, afgav ikke Betænkning.

15. Forslag til Lov om Erhvervelse af Rettigheder over fast Ejendom. (Af *Stærnøse, Aidt, Hoff* og *Paul Holt*). [A. Sp. 4113].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4094). 1. Beh. $\frac{24}{5}$ (F. Sp. 5618). Partiernes Ordførere: Hækkerup, Øllgaard, Erna Sørensen, Nørlund, Jørgen Jørgensen og Stærnøse. Henvist til Udvalg paa 17 Medlemmer (Øllgaard [Formand], Jørgen Gram, Thisted Knudsen, Lorentzen, Jørgen Jørgensen, Hækkerup, Axel Berg, Fr. Dalgaard, Busch-Jensen, Frede Nielsen, Erna Sørensen [Sekretær], Ole Bjørn Kraft, Karl Olsen, Nørlund, Robert Mikkelsen, Stærnøse og Søren Olesen).

Lovforslaget havde følgende Indhold:

§ 1. *Rettigheder over fast Ejendom her i Landet*, der ifølge Lov Nr. 111 af 31. Marts 1926 er undergivet Tinglysningspligt, kan uden en i hvert enkelt Tilfælde af det i § 2 omtalte Nævn meddelt Tilladelse kun erhverves af

- a. den danske Stat,
- b. danske Kommuner,
- c. andre offentlige danske Institutioner,
- d. Personer med dansk Indfødsret,
- e. Stiftelser og Legater, hvis Bestyrelse udelukkende bestaar af Personer med dansk Indfødsret,
- f. Kredit- og Hypotekforeninger, som ifølge Lov har opnaaet Stempelbegunstigelser,
- g. selvejende Institutioner, der bygger deres retlige Tilværelse paa dansk Lovgivning og er hjemmehørende her i Landet,
- h. Aktieselskaber, der har Hjemsted (Hovedkontor) her i Landet, og hvis Vedtægter bestemmer, at Aktier skal lyde paa Navn, at samtlige Bestyrelsesmedlemmer, Direktører og Prokurister skal have dansk Indfødsret, og at faktiske eller juridiske Personer, der ikke omfattes af Punkterne a—i i denne Paragraf, i alt højst kan erhverve en Femtedel af Aktiekapitalen og af den til Aktiekapitalen knyttede Stemmeret,
- i. andre her i Landet hjemmehørende Selskaber og Sammenslutninger, hvis Bestyrelse udelukkende bestaar af Personer med dansk Indfødsret, og hvoraf mindst fire Femtedele af Deltagerne, repræsenterende mindst fire Femtedele af Sammenslutningens Kapital eller økonomiske Grundlag, omfattes af Punkterne a—i i denne Paragraf.

Det i § 2 omtalte Nævn træffer endelig Afgørelse om, hvorvidt et Selskab eller anden juridisk Person opfylder de i Stk. 1 anførte Betingelser for uden Nævnets Tilladelse at kunne erhverve Rettigheder over fast Ejendom.

Som Deltager i Virksomheden anses den, der yder Laan eller Tilskud til en Virksomhed, saafremt dette ikke som ved normal Kreditydelse ved Vareindkøb er en underordnet Bestanddel af et løbende Forretningsmellemværende.

§ 2. De i denne Lov indeholdte Regler om Erhvervelse af Rettigheder over fast Ejendom administreres af et *Nævn*, hvortil Statsministeren, Udenrigsministeren, Ministeren for Landbrug og Fiskeri, Ministeren for Handel, Industri og Søfart, Justitsministeren og Indenrigsministeren hver vælger et Medlem, medens Folketinget vælger tre. Valgene gælder

for fire Aar. Det af Statsministeren valgte Medlem er Nævnets Formand.

De fornødne Bevillinger til Honorarer til Nævnets Medlemmer og til Nævnets Kontorhold optages paa Finansloven under Statsministeriets Konto.

§ 3. Det i § 2 omtalte Nævn meddeler den i § 1 nævnte Tilladelse, medmindre Hensyn til Landets Sikkerhed, til den økonomiske Udviklings Stabilitet eller andre almene Forhold taler derimod.

Tilladelse kan i det Omfang, hvori de i Stk. 1 omtalte Forhold gør det ønskeligt, gøres afhængig af Opfyldelsen af nærmere angivne Betingelser, ligesom den kan meddeles for et nærmere angivet Tidsrum.

§ 4. Ingen Rettigheder over fast Ejendom kan tinglyses, uden at det dokumenteres, at Rettighedserhververen omfattes af de i § 1, Punkt a—i, nævnte Grupper, eller at der foreligger Tilladelse fra det i § 2 omtalte Nævn til Erhvervelse, eller at Ansøgning om saadan Tilladelse er indgivet. De nærmere Regler herfor fastsættes af Nævnet.

Saafremt Nævnets Tilladelse efter denne Lov er en Betingelse for Erhvervelsen af en Rettighed over fast Ejendom, skal Adkomstdokumentet anmeldes til Tinglysning inden 3 Maaneder fra Erhvervelsens Tidspunkt at regne. Saafremt Nævnets Tilladelse ikke foreligger ved Anmeldelsen, indføres Dokumentet i Tingbogen med Tilføjelse af Ordet foreløbig.

Nævnet meddeler vedkommende Tinglysningsdommer Udskrift af Afgørelser over indkomne Ansøgninger. Saafremt Tilladelse til Erhvervelse af en i et foreløbigt indført Dokument omhandlet Rettighed afslaaes, udslettes Dokumentet saavel i Dagbog som i Tingbog.

§ 5. Saafremt de efter § 3, Stk. 2, fastsatte Betingelser for Tilladelse ikke opfyldes, bortfalder Tilladelsen, hvorefter Reglerne i Stk. 4 træder i Anvendelse, ligesom den paagældende kan falde Strafansvar efter § 11.

Saafremt Nævnet afslaaer Andragendet om Meddelelse af Tilladelse, og Adkomstdokumentet efter § 4, Stk. 3, udslettes af Tingbogen, træder Reglerne i Stk. 4 ligeledes i Anvendelse.

Saafremt Anmeldelse til Tinglysning i de i § 4, Stk. 2, nævnte Tilfælde ikke sker inden for den der nævnte Tidsfrist,

er Erhvervelsen af den paagældende Rettighed ugyldig. Adkomstdokumentet skal, hvis det efter Fristens Udløb anmeldes til Tinglysning, afvises, og den, hvem Tingbogen angiver som berettiget til at raade over Ejendommen i den paagældende Henseende, kan af Erhververen kræve Erstatning for det Tab, han lider ved, at Retshandelen ikke opfyldes efter sit Indhold.

I de i Stk. 1 og 2 nævnte Tilfælde skal det ulovlige Forhold bringes til Ophør snarest. Rettigheder, der efter deres Natur ikke kan være Genstand for Omsætning, ophæves, medens Panterettigheder og Ejendomsrettigheder skal afhændes inden eet Aar og i modsat Fald paa Nævnets Begæring vil blive solgt ved offentlig Auktion efter de for Tvangsauktion gældende Regler og der ved Brugsrettigheder skal ske Fratrædelse inden et halvt eller for Landejendomes Vedkommende et helt Aar.

§ 6. Saafremt nogen, der i Henhold til denne Lov ikke uden Nævnets Tilladelse kan erhverve Rettigheder over fast Ejendom, erhverver saadanne ved *Arv*, finder Reglerne i § 4 og § 5 tilsvarende Anvendelse, idet den i § 4, Stk. 2, anførte Frist ved privat Skifte dog ansættes til et Aar fra Arvefaldet, ligesom Nævnet efter derom indsendt Andragende kan forlænge de nævnte Frister med indtil eet Aar.

§ 7. Den, der med Nævnets Tilladelse har *Panteret i en fast Ejendom*, kan uden Nævnets Tilladelse kun overtage Pantet til Brugelighed for et Tidsrum af to Aar. Ansøgning om Forlængelse heraf skal indgives inden Udløbet af de to Aar. Hvis dette ikke sker, eller hvis Ansøgningen afslaaes, skal Nævnet paa Panthaverens Vegne lade Ejendommen sælge ved Tvangsauktion.

§ 8. Ingen, der efter denne Lov ikke uden Nævnets Tilladelse kan erhverve Rettigheder over fast Ejendom, kan erhverve saadanne paa *Auktion*.

§ 9. Hvis nogen, der ved denne Lovs Ikrafttræden besidder Rettigheder over fast Ejendom, herefter ikke vil kunne erhverve saadanne uden Nævnets Tilladelse, kan Nævnet bestemme, at der skal indgives *Ansøgning om Tilladelse til Forholdets fortsatte Bestaaen*, og at der, saafremt dette ikke sker eller saafremt Ansøgningen afslaaes, skal forholdes som efter § 5, Stk. 4.

§ 10. Personer, der besidder Rettigheder over fast Ejendom, og som *taber deres danske Indfødsret*, samt Institutioner, der besidder Rettigheder over fast Ejendom, og i hvis Ledelse, Vedtægter eller Kapitalforhold der sker Ændringer, som medfører, at de ikke mere falder ind under de i § 1, Punkt e, g, h og i, nævnte Tilfælde, skal inden tre Maaneder *ansøge Nævnet om Tilladelse* til fortsat at besidde de paagældende Rettigheder.

Institutioner, der med Nævnets Tilladelse besidder Rettigheder over fast Ejendom, skal, saafremt den udenlandske Indflydelse i de paagældende Institutioner forøges, paa ny og inden tre Maaneder ansøge Nævnet om Tilladelse til at besidde de paagældende Rettigheder.

Saafremt Tilladelse nægtes i de i Stk. 1 og 2 nævnte Tilfælde, finder Bestemmelserne i § 5, Stk. 4, tilsvarende Anvendelse.

§ 11. Offentlige Myndigheder, der kommer til Kundskab om *ikke tinglyste Rettigheder*, der erhverves eller besiddes i Strid med denne Lov, skal omgaaende underrette Nævnet herom.

§ 12. *Overtrædelse* af de i denne Lov indeholdte Bestemmelser straffes, for saa vidt højere Straf ikke er forskyldt efter den øvrige Lovgivning, med Bøder, Hæfte eller Fængsel i indtil to Aar. Bøderne tilfalder Statskassen.

Sagerne behandles som Politisager.

§ 13. Loven gør ingen Indskrænkninger i de ved bestaaende *Traktater* hjemlede Rettigheder.

Rettigheder, der konfiskeres efter Lov Nr. 132 af 30. Marts 1946 om Konfiskation af tysk og japansk Ejendom, omfattes ikke af denne Lov.

§ 14. Denne Lov træder i Kraft straks.

Til Lovforslaget var knyttet udførlige Bemærkninger, hvoraf gengives:

Danmarks Riges Grundlov af 5. Juni 1915 optog i § 50, Stk. 2, en ny Bestemmelse: Om Udlændinges Adgang til at blive Ejer af fast Ejendom her i Landet fastsættes Regler ved Lov.

Desuagtet har der indtil nu, skønt Spørgsmaalet flere Gange har været berørt i Rigsdagen, ikke været forelagt Rigsdagen et Forslag, der sigtede mod en Opfyldelse af denne Løfteparagraf.

I Sverige og Norge er en saadan Lovgivning derimod for længst gennemført.

Den *norske* Lov er »Lov om erhvervelse av vandfald, bergverk og anden fast eiendom av 14. December 1917« med senere Ændringer, hvorefter alle Udlændinge maa have kongelig Tilladelse for at kunne erhverve fast Ejendom eller Brugsrettighed over saadan i Norge. Selskaber falder ogsaa ind under dette Krav, medmindre Bestyrelsen, der udelukkende maa bestaa af Nordmænd, har sit Sæde i Norge, og mindst $\frac{4}{5}$ af Kapitalen er norsk. En lang Række Detailbestemmelser, der delvis har kunnet tjene til Vejledning for dette Forslag, uddyber nærmere denne Hovedlinie.

Den *svenske* Lovgivning — først og fremmest »Lag 30. maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller grunn eller aktier i vissa bolag« — svarer i de fleste Henseender til den norske, og ogsaa for denne gælder det, at en Række Bestemmelser har kunnet tjene til Vejledning ved dette Forslags Udarbejdelse.

Det maa — ikke mindst efter det sidste Tiaars Erfaringer om Faren ved en fremmed Infiltration over Ejendoms køb m. v. og i den vanskelige økonomiske Situation, hvori Landet i en lang Aarrække fremover maa anses at befinde sig — derfor anses for betimeligt at søge Grundlovens Løfteparagraf gennemført, hvorfor Forslagsstillerne har følt sig foranlediget til at fremsætte nærværende Forslag til Lov om Erhvervelse af Rettigheder over fast Ejendom.

Det foreliggende Forslag tager herefter Sigte paa en Kontrol med Udlændinges Adgang til at erhverve Rettigheder over faste Ejendomme her i Landet. *Tanken er ikke at forhindre saadan Erhvervelse*, der ofte vil være til Gavn for Landet, men det kan paa den anden Side ikke nægtes, at der i en Række Enkelttilfælde vil være saa store Betæneligheder ved de paa-gældende Retshandler, at man — saadan som det ogsaa var Grundlovens Tanke — vil have megen Hjælp af en Statskontrol.

Lovens Administration foreslaas henlagt til et *Nævn*, der rummer Repræsentanter for de interesserede Ministerier og for Folketinget, og som faar vidtgaaende Bemyndigelser paa det her omhandlede Omraade. Nævnet skal saaledes træffe den endelige Afgørelse i de Sager, der forelægges det, ligesom det skal fastlægge Reglerne for Tinglysningsdommernes og andre offentlige Myndigheders Virksomhed i denne Forbindelse, og det kan bestemme, at Loven skal kunne finde Anvendelse paa allerede bestaaende Rettigheder.

I Overensstemmelse med den i Cirkulære Nr. 203 af 7. September 1944 anviste Praksis henlægges den egentlige Kontrol med Lovens Overholdelse til *Tinglysningsdommeren*, idet der

ved enhver Tinglysning for denne skal fremlægges Dokumentation for, at Rettigheds erhververen omfattes af de i Loven nævnte Grupper, der ikke har særlig Tilladelse behov eller har henvendt sig til Nævnet for at opnaa saadan Tilladelse.

Forslaget omfatter *alle tinglysningspligtige Rettigheder* over fast Ejendom, idet man har ment, at der saavel ved Brugsrettigheder som ved Panterrettigheder kan findes Forhold af ganske samme Art som dem, der har ønskeliggjort en Kontrol med Erhvervelsen af Ejendomsret, og man ikke har anset det for udelukket, at visse Servitutter og andre begrænsede Rettigheder ligeledes kan falde ind under en lignende Betragtning. Man vil derimod gennem Fremmedlovgivningen være i Stand til at føre den fornødne Kontrol med de kortvarige Brugsrettigheder, der ikke er tinglysningspligtige.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Stærmosé) indledte sin Forelæggelsestale med at give en Redegørelse for de Bestræbelser, der hidtil har været udfoldet for at begrænse Udlændinges Ret til at erhverve fast Ejendom her i Landet. Han pegede dernæst paa, at der *allerede administrativt var gennemført Forholdsregler*, »der i Virkeligheden opfylder Grundlovens Løfteparagraf. Som Lovhjemmel for Administrationens Forholdsregler tjener *Loven om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v.*, altsaa en midlertidig Lov, hvis Gyldighed sidst er forlænget indtil 31. Marts 1947. Da denne Lovhjemmel er midlertidig, kunde man allerede i dette finde Støtte for Kravet om at faa et mere stabilt og varigt Grundlag for Justitsministeriets nuværende Kontrol med Udlændinges Anbringelse af Midler i dansk Grundejendom. Men hertil kommer, at flere af mine juridiske Raadgivere har udtalt, at de enten finder denne midlertidige Lovhjemmel tvivlsom eller diskutabel. Ogsaa denne Usikkerhed turde være et Argument for at faa gennemført en klar og permanent Lovhjemmel paa dette Felt. Det principale Argument for Lovforslagets Fremsættelse er imidlertid ganske det samme som Motiveringen for, at vor Grundlov er kommet til at indeholde en Løfteparagraf om en saadan Lov, nemlig at der skal være lovlig Mulighed for at forhindre et Opkøb af Jord og Erhvervelse af Rettigheder over fast Ejendom i Danmark paa saadanne Steder og i et saadant Omfang, at det maa skønnes at være imod den danske Stats Interesser.

Endelig fremsatte Ordføreren nogle principielle Bemærkninger angaaende Lovforslagets Bestemmelser, der var formuleret i Samraad med sagkyndige Raadgivere.

Ved Lovforslagets 1. Behandling oplyste *Justitsministeren*, at Sagen flere Gange havde været taget op til Behandling i Justitsministeriet, hvor der i 1935 var blevet udarbejdet et Udkast til Lov om Erhvervelse af Ejendomsret over fast Ejen-

dom. Naar Rigsdagen alligevel ikke havde faaet et Lovforslag til Behandling, skyldtes det de store Vanskeligheder, som var forbundet med at faa tilvejebragt en tilfredsstillende Ordning paa dette Omraade. Disse Vanskeligheder var dels af traktatmæssig, dels af anden, til Dels rent praktisk Karakter, idet den foreslaaede Ordning vilde kræve et stort Administrationsapparat — uden at man derfor opnaaede Sikkerhed for, at hele Foranstaltningen vilde faa den tilsigtede Betydning.

Ministeren nævnte dog ikke dette for at skabe Vanskeligheder for Lovforslaget. Han kunde tværtimod sige, at hele Regeringen var meget interesseret i Sagen og meget sympatisk indstillet over for Spørgsmaalets Løsning.

Lovforslaget havde adskillige Lighedspunkter med det nævnte justitsministerielle Udkast, men var paa flere Punkter mere vidtgaaende end dette — antagelig derfor ogsaa mere effektivt. Paa visse Omraader syntes de foreslaaede Bestemmelser dog for strenge. Justitsministeren sluttede saaledes: »I øvrigt skal jeg ikke komme ind paa Enkeltheder i Lovforslaget, og jeg skal saa meget mindre gøre det, som Ministeriet, hvem Sagen altsaa i høj Grad interesserer, og som derfor ogsaa anerkender det Initiativ, Dansk Samling har vist, har bedt mig om at foranledige nedsat et *Udvalg*, repræsenterende de forskellige Ministerier — Justitsministeriet, Udenrigsministeriet o. s. v. —, der har Interesser i Sagen, med folkeretlige og statsretlige Repræsentanter, eventuelt ogsaa med andre Repræsentanter, som det kan have Interesse at knytte til Udvalget.

Dette Udvalg skulde have den Opgave at gennemarbejde Sagen saa hurtigt, som det kan ske, og gennemdrøfte de Problemer, der rejser sig i Forbindelse med Sagen, derunder ikke mindst Problemerne i Forbindelse med vore Traktater med andre Lande, og derefter afgive en Betænkning til Ministeriet. Den Vej, Ministeriet her har ment at ville gaa, er ikke til Hinder for, at det høje Ting ogsaa nedsætter et Udvalg til Behandling af Lovforslaget, hvilket Udvalg saa naturligvis vil faa det Materiale udleveret, som det særlige af Ministeriet nedsatte Udvalg maatte indsamle.

Jeg haaber, det maa være en Vej, der hurtigt kan føre til Afklaring, og jeg kan altsaa paa Regeringens Vegne tilsige vor Støtte til en saglig og hurtig Forhandling om Sagen med det for Øje at undersøge, om en praktisk Løsning af dette vigtige Spørgsmaal er mulig.«

Hækkerup (S.) erklærede sig paa sit Partis Vegne enig med Forslagsstillerne i, at Foranstaltninger af den i Lovforslaget omhandlede Art burde søges gennemført. Han takkede for det Initiativ, der var taget, og var ligeledes tilfreds med, at Justitsministeren vilde lade Sagen udrede, idet Spørgsmaalet

vedrørende Mestbegunstigelsesklausulerne maatte klares, før man skred til Foranstaltninger af nogen Art. »Uden at sige noget om Enkelthederne, vil jeg om Princippet i Lovforslaget udtale, at vi er enige i, at man ikke skal gennemføre noget Forbud mod fremmedes Erhvervelse af fast Ejendom her i Landet, men at man skal indføre Kontrol hermed.«

Den Tanke, som Lovforslaget var Udtryk for, havde ogsaa *Øllgaards* (V.) Sympati, men han advarede mod at spænde Forventningerne til en saadan Lovgivning alt for højt. »Jeg tror næppe, at en saadan Lovgivning i nævneværdig Grad kunde have ændret Stillingen, f. Eks. over for Vogelgesangs Virksomhed i Sønderjylland eller over for Tyskernes Huseren her i Landet under Besættelsen; over for Prøjsen og mange andre Lande var vi jo bundet af Mestbegunstigelsesklausuler. Men kan det ud fra de Erfaringer, vi har høstet — og vi har jo gjort visse Erfaringer i de sidste Aar, som gør det ønskeligt, at vi kunde faa formet en saadan Lovgivning —, lykkes at skabe en Lovgivning, der beskytter danske Interesser og begrænser uønskede udenlandske Interesser over for fast Ejendom her i Landet, saa ser vi det hellere end gerne, og vi vil gerne medvirke dertil.« Med Hensyn til Enkeltheder i Lovforslaget tog Taleren Forbehold. Bl. a. var han betænkelig ved, at dets Bestemmelser skulde have tilbagevirkende Kraft.

Den samme Betænkelighed næredes af *Erna Sørensen* (K. F.), der i øvrigt mente, at man burde vente med at fremme Sagen, indtil Forfatningskommissionen havde taget Stilling til den. Fra konservativ Side var det aldrig blevet opstillet som et Krav, at Udlændinge kategorisk skulde være afskaaret fra at eje fast Ejendom i Danmark. Man har blot villet indføre en Kontrol og angive Retningslinier for Udlændinges Adgang til at eje fast Ejendom, og det Forslag, som foreligger til Behandling i Dag, har fulgt de samme Retningslinier. Vi kan derfor give vor Støtte til en fortsat Behandling af Forslaget, samtidig med at vi maaske maa have Lov til at udstøde et Hjertesuk ved Tanken om, hvor meget der kunde være undgaaet af Tab af Jord i Sønderjylland, hvis vi i Tide havde haft en Bremse paa Udlændinges Adgang til at erhverve Jord«.

Norlund (D. K.) vilde med Glæde deltage i et Arbejde for at faa Grundlovens Løfteparagraf paa dette Omraade opfyldt. Hans Parti mente, det var naturligt at man tog Spørgsmaalet op. »Vi er ganske klar over de Vanskeligheder, som den højtærede Justitsminister har gjort Rede for, men vi mener alligevel, det vil være rigtigt at prøve at overvinde disse Vanskeligheder«.

Jørgen Jørgensen (R. V.) saa ligeledes med Interesse paa, at Sagen blev taget op. Han udtalte Haabet om, »at man kan finde en Lovgivning, der i betydelig større Udstrækning end

tidligere kan sikre os mod, at der foretages Ting paa disse Omraader, som vi har set det i de senere Aar. Det har været skadeligt, saa vi skulde se at finde en Mulighed for at forhindre en Gentagelse heraf.

Lovforslaget henvistes til Behandling i et Udvalg. Dette afgav ikke Betænkning.

16. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Arbejdsløshedsloven. (Af Chr. A. Christiansen, Ragnhild Andersen, Jens Johs. Hansen, Alfred Jensen, Aksel Larsen, Lynnerup Nielsen og Martin Nielsen). [A. Sp. 6387].

Forelagt i Folketinget $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4852). 1. Beh. $\frac{25}{5}$ (F. Sp. 5660). Partiernes Ordførere: Bundvad, Sønderup, Rytter, Chr. A. Christiansen og Jørgen Jørgensen. Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v. (se Side 442). Betænkning (B. Sp. 1291) afgivet $\frac{18}{6}$. (Ordfører: Sønderup). 2. Beh. $\frac{20}{6}$ (F. Sp. 6305).

Ifølge Lovforslaget skulde der foretages følgende Ændringer i den gældende Arbejdsløshedslov, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 339 af 29. Juli 1942:

1. Ophævelse af den ved § 4 A indførte *Arbejdskortordning*.

2. Ophævelse af § 13, Stk. 2, hvorefter Statstilskuddet til en Arbejdsløshedskasse nedsættes, naar den har forholdsvis mange arbejdsløse *Ikke-Forsørgere under 25 Aar*.

3. Ophævelse af § 15, Stk. 6, hvorefter *Ikke-Forsørgere under 22 Aar* skal have haft 26 Ugers Arbejde som Lønarbejdere inden for de sidste 18 Maaneder forud for hver Udbetaling af Understøttelse; er denne Bestemmelse ikke opfyldt, kan Understøttelse først udbetales, naar den forsikrede har haft 26 Ugers Arbejde inden for de sidste 12 Maaneder.

4. Ændring af § 16, Stk. 1, Stk. 5 og Stk. 8, med det Formaal at lempe *Karenstidsreglerne*.

5. Foretagelse af de af disse Ændringer nødvendiggjorte *tekniske Ændringer i Loven*.

6. Indførelse af en Bemyndigelse for Arbejds- og Socialministeren til at lade Loven optrykke i den ændrede Skikkelse.

Ved Forelæggelsen betegnede *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Alfred Jensen) Lovforslaget som et Led i Bestræbelserne for at faa Udrensningen efter Besættelsen fuldendt. Han var klar over, at Rigsdagen tidligere paa Aaret havde stemt et Forslag af tilsvarende Art ned, men det kunde ikke være afgørende; forhaabentlig vilde Medlemmerne denne Gang være mildere stemt, end da Sagen sidst var til Behandling.

Lovforslaget behandledes paa Rigsdagen sammen med det lidt senere fremsatte Regeringsforslag om Ophævelse af Arbejdskortordningen.

Medens sidstnævnte Forslag mødte Tilslutning fra alle Partiers Side, modtog Kommunisterne kun Støtte til deres Lovforslag fra den socialdemokratiske Ordfører.

I det Udvalg, der behandlede begge Lovforslag, besluttede de kommunistiske Medlemmer sig til at stille Ændringsforslag til Regeringsforslaget og saa til Gengæld lade deres eget Lovforslag bortfalde.

I Overensstemmelse hermed udtalte *Chr. A. Christiansen* (D. K.) ved 2. Behandling, at hans Parti for at lette Arbejdet og af rent praktiske Grunde havde fundet det betimeligt at trække Lovforslaget om Ændringer i og Tilføjelser til Arbejdsløshedsloven tilbage som selvstændigt Forslag.

17. Forslag til Lov om Husmoderafløsning. (Af *Kirsten Gloerfelt-Tarp, N. P. Andreasen, Bertel Dahlgaard, A. M. Hansen, Jørgen Jørgensen og Oluf Steen*). [A. Sp. 6415].

Forelagt i *Folketinget* $1\frac{6}{5}$ (F. Sp. 5220). 1. Beh. $1\frac{2}{6}$ (F. Sp. 6052). Partiernes Ordførere: Kai Jensen, Elin Appel, Oda Christensen, Inger Merete Nordentoft, Kirsten Gloerfelt-Tarp og Størnøse. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Elin Appel [Sekretær], Jens Chr. Christensen, Heick, Sønderup, Kirsten Gloerfelt-Tarp [Formand], Kai Jensen, Rasmus Hansen, Leonhard Hansen, Qvist Hansen, Schytz, Oda Christensen, Erna Sørensen, Peder Jakobsen, Inger Merete Nordentoft og Petra Petersen).

Lovforslaget havde følgende Indhold:

§ 1. Kommuner, der ansætter *Husmoderafløsere* med det Formaal at yde Hjælp til Husgerning i Hjem, hvor der paa Grund af *Husmoderens Sygdom eller tilsvarende Forhold* for en kortere Tid er Trang til saadan Hjælp, kan efter Arbejds-

og Socialministerens Bestemmelse erholde *Statstilskud* til Dækning af indtil to Trediedele af de for Kommunen dermed forbundne Udgifter. Endvidere kan der, naar Arbejds- og Socialministeren i det enkelte Tilfælde finder det ønskeligt, ydes en Kommune to Trediedele af de Udgifter, som Kommunen maatte afholde ved at yde Tilskud til Husmoderafløsning, der administreres af private Institutioner, hvis Virksomhed efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen er godkendt af Arbejds- og Socialministeriet.

§ 2. Hjemmene *betaler* for Hjælpen efter en Skala, der er *stigende i Forhold til Hjemmets Aarsindtægt*. De nærmere Regler herom fastsættes af Arbejds- og Socialministeren efter Forhandling med den paagældende Kommunalbestyrelse.

§ 3. *Tilsyn* med Husmoderafløsningen føres af *Arbejds- og Socialministeren*, der ogsaa fastsætter de nærmere Regler for Iværksættelsen af denne Lovs Bestemmelser.

§ 4. Denne Lov træder i Kraft den 1. November 1946.

Til Lovforslaget var knyttet følgende Bemærkninger:

»Den moderne Samfundsudvikling har i flere Lande medført et meget stort Behov for Hjælp til Hjem, hvor Husmoderen paa Grund af Sygdom eller andre Omstændigheder for en Tid bliver uarbejdsdygtig. Samfundet har i saadanne Tilfælde en væsentlig Interesse i, at saadanne Hjem, der pludselig berøves Husmoderens Arbejdskraft, faar midlertidig Hjælp, saa Hjemmet ikke opløses. En midlertidig Hjælp kan i mange Tilfælde muliggøre det for Husmoderen at genvinde Helbred og Kræfter uden at forlade Hjemmet og uden at sende Børnene bort fra dette. Ogsaa samfundsøkonomisk set har en effektiv Hushjælp stor Betydning, idet denne forholdsvis billige Form for Hjælp i mange Tilfælde kan forebygge Hjemmets Opløsning ved Husmoderens Indlæggelse paa Hospital og Børnenes Anbringelse m. v. uden for Hjemmet.

En Hushjælp af denne Karakter har allerede gennem nogle Aar været praktiseret i København og adskillige Købstæder som Beskæftigelsesforanstaltning, idet Ordningen har været organiseret overvejende ved privat Initiativ med økonomisk Støtte fra Arbejds- og Socialministeriet. I andre Lande er noget lignende gennemført, og det har overalt vist sig, at Foranstaltningerne har imødekommet et meget stort Behov og er blevet et værdifuldt Supplement til Sociallovgivningen.

Om Forholdenes Udvikling paa dette Omraade i Sverige kan oplyses følgende:

I Stockholm oprettedes i 1924 af private et Kontor for »Social hemhjælp«. Fra 1928 fik Kontoret kommunalt Tilskud og er siden helt overtaget af Kommunen.

I 1943 gennemførtes en Lov om »Statsbidrag til social hemhjælpsverksamhet«. Der har under den herefter gennemførte Ordning været stor Interesse for at faa Husmoderafløsning indført ogsaa i Landbohjemmene, hvor det kan være katastrofalt, naar Husmoderen ikke er arbejdsdygtig. Husmoderafløseren bor her som Regel i Hjemmet.

De svenske Hjem betaler for Hjælpen efter Skalaer fastsat i Forhold til Hjemmets Aarsindtægt og Antal Familienedlemmer, saaledes at hvis f. Eks. en enlig Person med ca. 3000 Kr. i Aarsindtægt betaler fuld Dagløn, vilde en Familie paa 9 Medlemmer maaske først med en Aarsindtægt paa ca. 9000 Kr. eller derover betale den fulde Dagløn og f. Eks. en Familie med 6 Familienedlemmer og en Aarsindtægt paa ca. 5000 Kr. intet betale.

Der lægges i Sverige megen Vægt paa Husmoderafløsernes *Uddannelse*. Krav til Uddannelse har ogsaa Betydning for Institutionens Anseelse. Kvinder mellem 25 og 45 Aar, der har mindst 5 Aars Praksis i husligt Arbejde, kan nøjes med et *kort Kursus* (3 Maaneder). Der er uddannet henved 800 paa Socialstyrelsens *korte Kursus*, heraf en Del Enker og fraskilte. Kvinder under 30 Aar kan optages paa *lange Kursus*. Lange Kursus har været praktiseret i over 20 Aar paa Hemsystems skoler eller Husholdningsskoler.

Om den i Danmark praktiserede midlertidige Ordning kan følgende oplyses:

Der er indført Husmoderafløsning i 66 Byer uden for København.

I København er nu beskæftiget ca. 400 Husmoderafløserere. I Aaret 1942 ydedes der i København Hjælp til ca. 900 Hjem med gennemsnitlig 106 Timer i hvert Hjem. I 1943 ydedes Hjælp til 2200 Hjem med gennemsnitlig 120 Timer i hvert Hjem, og i 1944 ydedes Hjælp til 4300 Hjem med et gennemsnitlig Timetal paa 113.

Den midlertidige Ordning har indskrænket sig til at søge Hjælp fremskaffet til visse Kategorier af mindrebemidlede Hjem, der ikke har Raad til at holde huslig Hjælp, og i saadanne Tilfælde vederlagsfrit eller mod en mindre Betaling. De indvundne Erfaringer har vist, at Ordningen virker bedst — og Kravene begrænses passende —, naar der erlægges en Betaling for Hjælpen, selv om Betalingen er ganske lav. Efterhaanden som Forholdene bliver vanskeligere og vanskeligere for Hjemmene i Almindelighed med Hensyn til at faa sædvanlig huslig Medhjælp, bliver det mere paakrævet at organisere nye Former for huslig Hjelpevirksomhed, og Adgangen til at

faa Husmoderafløserne bør derfor sikkert staa aaben ogsaa for mere bemidlede Hjem.

Nærværende Lovforslag bygger da ogsaa herpaa. Det foreslaas, at Husmoderafløsningen betales med et Vederlag, der varierer efter Hjemmenes Betalingssevne, saaledes at Hjemmene betaler for Hjælpen efter en Skala, der er stigende i Forhold til Hjemmets Aarsindtægt.

Husmoderafløserne maa kunne ansættes baade som heldagsbeskæftigede og som delvis beskæftigede, herunder som beskæftigede kun en Del af Aaret, idet det i det hele taget har Betydning, at der til denne Form for huslig Hjælp tiltrækkes nye Kredse, hvis personlige Forhold ikke tillader dem at være beskæftiget hele Tiden. Til Sikring af, at den Hjælp, der ydes, er Opgaven voksen, maa der finde en passende Udvalgelse og Uddannelse Sted af de Personer, der overtager Hvervet som Husmoderafløserne. Erfaringerne fra Sverige synes at vise, at en saadan Uddannelse og Tilpasning til Husmoderafløserens særlige Gerning tilrettelægges forholdsvis let.«

Ved Forelæggelsen motiveredes Lovforslaget udførligt af *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Kirsten Gloerfelt-Tarp), der beklagede, at det fremkom noget sent hen paa Rigsdagssamlingen, men haabede, man vilde give det en velvillig og hurtig Behandling.

Arbejds- og Socialministeren mente, at Forslaget rørte ved en rigtig Tanke. Det vilde efter hans Opfattelse være naturligt, om vi fik en Lovgivning, der bragte Husmoderafløsnings-Spørgsmaalet ind under fastere Rammer end dem, vi hidtil har haft, men Ministeren var tilbøjelig til at mene, at det havde været mere naturligt, om Forslagsstillerne havde set Tiden lidt an, da det fra Ministeriets Side var besluttet at nedsætte *et sagkyndigt Udvalg* til nærmere Undersøgelse af de Erfaringer, man allerede har gjort gennem den Husmoderafløsning, som er indført af beskæftigelsesmæssige Grunde. Lovforslaget burde nu henvises til et Udvalg, men det vilde være naturligt at afvente Resultatet af det sagkyndige Udvalgs Arbejde, før Afgørelse i Sagen blev truffet.

Ogsaa fra Partiernes Ordførere blev der givet Tilsagn om en velvillig Behandling af Lovforslaget, hvis enkelte Bestemmelser de dog ønskede nærmere overvejet i et Udvalg.

Et saadant Udvalg blev ogsaa nedsat, men det afgav ikke Betænkning inden Rigsdagssamlingens Slutning.

18. Forslag til Lov om Voldgift i Arbejdsstridigheder, der truer Samfundets Velfærd, samt om Nedsættelse af en Kommission til Overvejelse af Forholdet

mellem Arbejdsgivere, Arbejdere og Funktionærer. (Af Bertel Dahlgaard, N. P. Andreasen, A. M. Hansen, Jørgen Jørgensen og Steen). [A. Sp. 7103].

Forelagt i *Folketinget* 28/5 (F. Sp. 5779). 1. Beh. 14/6 (F. Sp. 6122). Partiernes Ordførere: Hans Hedtoft, Axel Kristensen, Rytter, Fuglsang, Bertel Dahlgaard og Starcke. Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Axel Kristensen, Jørgen Gram, Johs. Larsen, Bertel Dahlgaard [Formand], Jørgen Jørgensen, Hans Hedtoft, Bundvad, Leonhard Hansen, Eiler Jensen, Gustav Pedersen, Rytter [Sekretær], Christmas Møller, Boeck Hansen, Fuglsang og Svend Nielsen).

Lovforslaget havde følgende Indhold:

Afsnit I.

§ 1. Naar *Statens Forligsinstitution*, jfr. Lovbekendtgørelse om Mægling i Arbejdsstridigheder af 21. December 1945, efter at have forsøgt at mægle i en mellem Arbejdere og Arbejdsgivere foreliggende Arbejdskonflikt har *erklæret sig ude af Stand til at fremsætte Mæglingsforslag*, eller naar et fremsat Mæglingsforslag er blevet *forkastet*, og Forligsinstitution anser en fornyet Indgriben fra dens Side for formaalsløs, kan *Statsministeren*, hvis Arbejdskonflikten efter hans Skøn vil udsætte meget omfattende Samfundsinteresser for Fare, *med Folketingets Samtykke* bestemme, at de foreliggende Konfliktspørgsmaal gøres til Genstand for *Voldgift* i Overensstemmelse med de i denne Lov indeholdte Bestemmelser.

Naar det herefter besluttes at henvise en Arbejdskonflikt til Afgørelse ved Voldgift, kan Statsministeren forbyde enhver Iværksættelse eller Fortsættelse af Lockout eller Strejke foranlediget af denne Arbejdskonflikt. Indtil Voldgiftsdommen er afsagt, skal de Arbejds- og Lønningsvilkaar, der gjaldt ved Arbejdskonfliktens Udbrud, vedblive at gælde, hvis Parterne ikke enes om noget andet.

§ 2. *Voldgiftsretten* bestaar af 7 Medlemmer.

Til Formand for Voldgiftsretten udnævnes Formanden for den faste Voldgiftsret. Den faste Voldgiftsret udpeger yderligere to Medlemmer, hvoraf det ene skal være Nationaløkonom, det andet opfylde Lovgivningens Betingelser for Beskikkelse til fast Dommer i en ordinær Ret. Saafremt Val-

get af disse Medlemmer ikke tiltrædes af et Flertal blandt de af den faste Voldgiftsrets Medlemmer, som er valgt af Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund, udpeges de to Medlemmer af den faste Voldgiftsrets Formandskab. Staar Stemmerne her lige, gør Formandens Stemme Udslaget.

Endelig tiltrædes Voldgiftsretten af to Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening og to Repræsentanter for De samvirkende Fagforbund.

Rettens Formand og de af den faste Voldgiftsret udpegede Medlemmer udnævnes for et Tidsrum af 1 Aar. For samme Tidsrum udnævnes et af Dansk Arbejdsgiverforening udpeget Medlem og et af De samvirkende Fagforbund udpeget Medlem, medens de to andre af de nævnte Organisationer udpegede Medlemmer udnævnes for hver enkelt Sag, der indbringes for Retten.

Ved Behandling af Sager vedrørende Løn- og Arbejdsvilkaar for Arbejdsgivere eller Arbejdere, der efter Voldgiftsrettens Formands Skøn ikke kan anses for tilstrækkeligt repræsenteret af de forannævnte Hovedorganisationer, udpeger den faste Voldgiftsret de to sidstnævnte Medlemmer, der skal have Kendskab til Arbejdsforholdene inden for det paagældende Omraade, og som saa vidt muligt skal repræsentere de paagældende Arbejdsgiver- eller Arbejderinteresser.

§ 3. For saa vidt der ikke inden for Voldgiftsretten foreligger absolut Flertal for en bestemt Afgørelse, træffes Afgørelsen af Formanden i Forbindelse med de to af den faste Voldgiftsret i Henhold til Bestemmelserne i § 2, 2det Stk., udpegede Medlemmer.

§ 4. Angaaende *Procesmaade*, *Rettens Sæde* m. m. skal Bestemmelserne i §§ 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, Stk. 1, 15 og 16, 1. Punktum, i Loven om den faste Voldgiftsret være gældende med de Lempelser, som Rettens Formand maatte finde paakrævede.

§ 5. Efter at have hørt Parterne og indhentet de yderligere Oplysninger, som Retten maatte skønne nødvendige, afsiger den en begrundet *Kendelse* vedrørende de for Retten indbragte Konfliktspørgsmaal.

Kendelsen kan højst omfatte et Tidsrum af 1 Aar fra Kendelsens Dato, men den løber videre, indtil den af en af Parterne opsiges til Ophør efter Udløbet af det i Kendelsen fastsatte Tidsrum. Opsigelsen skal ske med 3 Maaneders Varsel.

§ 6. Voldgiftsrettens Kendelse er endelig og har de samme Virkninger som en mellem Parterne indgaaet Overenskomst, saaledes at eventuelle Overtrædelser af Kendelsens Bestemmelser efter en af Parternes Begæring vil være at behandle som Brud paa Overenskomstforhold og saaledes vil kunne indannes for den faste Voldgiftsret til Paakendelse og eventuel Ikendelse af Bod og Erstatning.

§ 7. *Udgifterne* ved Voldgiftsretten bæres af Staten. Statsministeren fastsætter de nærmere Regler herom.

Afsnit II.

Der nedsættes af Statsministeren en *Kommission* til Overvejelse af saadanne Reformers i Forholdet mellem Arbejdsgivere, Arbejdere og Funktionærer, som maa anses for egnede til at mindske eller afværge de store Interessekonflikter, der er til Skade for omfattende Samfundsinteresser. Det vil i saa Henseende være Kommissionens Opgave paa Grundlag af Oplysninger om *Samarbejdsformer i andre Lande* og paa Grundlag af Erfaringer fra dansk Produktionsliv at søge fremmet en saadan Udvikling af Arbejdsforholdene i Danmark, at *Bedrifternes Ledelse og deres Medarbejdere knyttes nærmere sammen i fælles Interesse* for den størst mulige Produktion og til Fremme af social Tryghed.

Denne Lov træder i Kraft straks.

Til Lovforslaget var knyttet udførlige *Bemærkninger*, hvoraf gengives:

Lovgivningen til Modvirkning af Arbejdskonflikter indlededes i 1910 med Loven om Den faste Voldgiftsret og Loven om Udnævnelse af en Forligsmand i Arbejdsstridigheder. Med Den faste Voldgiftsret var der skabt en Domstol til *Afgørelse* af Spørgsmaal om Brud paa gældende Overenskomster (*Retskonflikter*), og med Forligsmandsinstitutionen var der givet Staten en Ret til *Mægling* mellem Parterne, hvor Uenighed om ny Overenskomst truede med at føre til Arbejdsstandsning (*Interessekonflikter*).

Medens der altsaa med Hensyn til *Retskonflikter* var tilvejebragt et fast udarbejdet System, der byggede paa retslige

Afgørelser af opstaaede Stridigheder, var man med Hensyn til *Interessekonflikter* blevet staaende ved en Tilstand, hvor Konflikten, hvis Mæglingen mislykkedes, maatte bringes til Afslutning gennem en *Arbejdskamp* i Form af Strejke eller Lockout.

I Tiden fra 1910 til 1929 rantes Samfundet da ogsaa mange Gange af store Arbejdskampe.

Under det socialdemokratisk-radikale Ministerium, der udnævntes i 1929, indtraadte der imidlertid paa dette Punkt en faktisk Ændring i Udviklingen, idet der i de følgende Aar Gang paa Gang blev grebet ind af Statsmagten over for store Arbejdskonflikter enten ved, at *gældende Overenskomster forlængedes ved Lov* (Lov af 31. Januar 1933), eller ved at *forkastede Mæglingsforslag ophøjedes til Lov* (Lov af 9. April 1937, Lov af 8. April 1938 og Lov af 10. Marts 1939), eller ved at der gennemførtes Love om Konflikternes Afgørelse ved en *Voldgiftskendelse*, afsagt af en i Anledning af den paagældende Konflikt nedsat Voldgiftsret (Lov af 21. April 1934, Lov af 29. Marts 1936 og Lov af 30. Maj 1940). Under Besættelsen indførtes endelig en egentlig *Voldgiftsinstitution* (Arbejds- og Forligsnævnet) til Afgørelse af alle forekommende Interessekonflikter.

I de sidste 16 Aar har Tilstanden herhjemme altsaa været den, at *Statsmagten faktisk ikke har tilladt et frit Forløb af store Arbejdskampe*.

Den 1. November 1945 ophævedes Arbejds- og Forligsnævnet, men Haabet om, at det vilde være muligt for Arbejdsgivernes og Arbejdernes Organisationer at bringe foreliggende Uoverensstemmelse ud af Verden gennem Forhandling, gik ikke i Opfyldelse, og inden 7 Maaneder var forløbet, havde Statsmagten to Gange maattet standse Arbejdskonflikter, som kunde blive skæbnesvangre for Landets Økonomi.

Efter den Forhandling, som har været ført om disse Statens Indgreb i Arbejdskonflikterne, kan det nu fastslaas, at alle politiske Partier (maaske med Undtagelse af Kommunisterne) erkender, at Arbejdskonflikter i givet Tilfælde kan true saa store Samfundsinteresser, at det baade er Statens Ret og Pligt at bringe dem til Afslutning. Dernæst erkendes det øjensynligt af alle Partier, at de af Forligsinstitutionen udarbejdede Mæglingsforslag ikke i Almindelighed kan forventes at afgive et rationelt Grundlag for Statens Afgørelse af en Konflikt, idet Forligsinstitutionens Opgave i Henhold til Loven ikke er at stille de Forslag, som i og for sig er de mest sagligt begrundede, under Hensyn til hvad Retfærdighed byder eller Hensynet til Produktionens Vilkaar tilsiger, men alene skal tilstræbe at fremsætte Forslag, der i den givne Situation har Mulighed for at opnaa begge Parters Tilslutning.

Efter den Erkendelse, man saaledes i alle Kredse er naaet til, synes det indlysende, at *den nuværende Situation ikke bør opretholdes*, idet enhver stor Konflikt møder Samfundet uforberedt, og Karakteren af Statens Indgreb derfor faar Tilfældighedens Præg, ligesom det fra alle Sider indrømmes, at Afgørelsen træffes paa et irrationelt Grundlag.

Det er ud fra disse Synspunkter, nærværende Lovforslag forelægges. Lovforslaget bygger paa den Opfattelse, at *Overenskomstene mellem Arbejdere og Arbejdsgivere som Hovedregel maa hvile paa den frie Aftale* mellem Parterne, og at det er af den største samfundsmæssige Værdi, at Arbejdere og Arbejdsgivere gennem Forhandling kan naa frem til den Afgørelse vedrørende Løn- og Arbejdsvilkaar, som giver gode Muligheder for Produktionen og samtidig sikrer Arbejdere og Funktionærer en retfærdig Andel af Produktionens Udbytte. Med den Kultur og Indsigt, alle Kredse inden for dansk Produktionsliv er naaet frem til, er der da ogsaa Mulighed for, at en rolig fremadskridende økonomisk Udvikling vil føre til, at den overvejende Del af Afgørelserne vedrørende Erhvervslivets Forhold fremtidig vil kunne naas gennem en saadan fri Forhandling; men lige saa sikkert er det, at der i kommende Tider vil indtræffe de Tilfælde, hvor der ikke opnaas et Resultat gennem Forhandling, og hvor en Afgørelse gennem en langvarig Arbejdskamp vil angribe selve Samfundets Velfærd. I denne Forbindelse maa det ud fra samfundsmæssige Synspunkter ogsaa tillægges den største Vægt, at en Afgørelse truffet paa Grundlag af, hvilken Part, der kan holde længst ud i en Arbejdskamp, i enhver Henseende er irrationel, idet der næppe kan tænkes en mere vilkaarlig Maalestok for en Afgørelse.

Nærværende Forslag gaar da ud fra den Betragtning, at staaende over for en saadan Situation, hvor Organisationerne har svigtet og ikke har formaet at løse de Opgaver, som deres Stilling i Samfundet forpligter dem til, maa den Regering og den Folkerepræsentation, som har Ansvaret for det fælles Samfunds Velfærd, afværge Ulykkerne og drage Omsorg for en af uvildige Mænd paa Ret og Billighed bygget Afgørelse.

Som det fremgaar af foranstaaende betragter Forslagsstillerne Afgørelsen af en Interessekonflikt ved Voldgift som *en Nødhjælp* til Værn for Samfundets mest vitale Interesser, medens Adgangen til saadanne Afgørelser ikke indeholder nogen Løsning af de Problemer, Interesses modsætningerne mellem Arbejdere og Arbejdsgivere i øvrigt omfatter.

Det er Forslagsstillerne Opfattelse, at Tiden netop nu er inde til at tage disse Problemer op til en dyberegaende Undersøgelse med det Formaal at finde frem til Samarbejdsformer, der fjerner nogle af de væsentlige *Aarsager*, der fører til de

store Arbejdskampe. Forslagsstillerne mener, at det politiske Demokrati, som har givet Arbejdere og Funktionærer Medansvar for Statens Ledelse, maa følges af en Udvikling inden for Produktionslivet, som for disse store Befolkningsgrupper skaber *store Harmoni mellem Rettigheder, Pligter og Ansvar*.

Med den industrielle Udvikling er de stærke Baand, som i tidligere Tider knyttede det enkelte Menneske til det Foretagende, hvori han arbejdede, afløst af et stadigt mere *upersonligt* Forhold. Det maa være en moderne Erhvervs politik's Opgave atter at tilvejebringe *en mere personligt præget Samhørighed mellem Foretagende og Medarbejder*, hvilende paa den øgede Frihed, Arbejdsglæde og Tryghed, som bør være Maalet for ethvert Samfund.

Efter den forrige Verdenskrig blev der i forskellige Lande gjort Forsøg med nye Former for Bedriftslivet inden for Industrien bygget paa saakaldte *Bedriftsraad* eller Arbejderraad, der tillagdes en afgørende Myndighed over Bedriftens Ledelse uden en tilsvarende økonomisk Ansvarlighed. Disse Forsøg *brød sammen* og medførte almindeligvis en Nedgang i Produktionen. Systemet øgede Stridighederne i Stedet for at forebygge dem.

I Stedet for et ensidigt Raadssystem synes alt at pege i Retning af Samarbejdsformer, hvor Ledelse og Medarbejdere mødes, og hvor disse sidste paa en anden Maade end hidtil drages med ind i Virksomhedens Interessesfære, informeres om Foretagendets Hensigter og økonomiske Stilling og derigennem ogsaa faar en egen Interesse i Bedriftens og Produktionens Fremdrift, fordi de føler, at denne er det nødvendige Grundlag for stigende Velstand for dem selv.

I adskillige andre Lande søger man ad disse Veje at bygge Bro mellem hidtidige Modsætninger. I disse Overvejelser indgaar Problemer af forskellig Art som f. Eks. Spørgsmaal om øget Tryghed gennem en rimelig *Opsigelsesfrist for Arbejdere*, der har været knyttet til en Virksomhed i længere Tid, en sikret *Andel i Bedriftens Afkastning* ud over et vist Normaludbytte, Sikring af visse *socialt Velfærdsforanstaltninger*, Regler for *Retten til Opfindelser* gjort af Arbejdere og Funktionærer o. s. v. Overvejelserne bygger fra begge Sider paa Erkendelsen af, at en virkelig Forøgelse af den almindelige Levestandard forudsætter øgede Frembringelser af Værdier, og at Forudsætningen herfor atter er *den enkeltes egen Interesse i Arbejdet* og Tilliden til, at der fra begge Sider anerkendes og sikres Solidaritet i det indbyrdes Forhold.

I *Norge* er en saadan Udvikling indledet under fuld Tilslutning fra alle politiske Partier. Ogsaa i *Sverige* er Arbejdsgivere og Arbejdere mødtes til fælles Drøftelse af Samarbejdsformer baaret af en saadan ny Samarbejdets Aand.

Ud fra disse Synspunkter foreslaas i nærværende Lovforslags Afsnit II, at der af Statsministeren nedsættes en Kommission til Overvejelse af herhenhørende Reformere i Forholdet mellem Arbejdsgivere, Arbejdere og Funktionærer. Det forudsættes, at Kommissionen sammensættes af Repræsentanter for Parterne og Myndighederne og tiltrædes af andre sagkyndige.

Ved Forelæggelsen udtalte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Bertel Dahlgaard) Haabet om, at alle Partier vilde deltage i Behandlingen ud fra det samme Ønske, hvorved det fremsættes, nemlig »Ønsket om det bedst mulige Samarbejde om et af Tidens største Spørgsmaal, hvorom vi i dette Øjeblik i Virkeligheden kun ved det sikre, at vi ikke kommer uden om Forsøg paa at løse det.«

Statsministeren udtalte ved 1. Behandling, at han med Tilfredshed hilste et Forslag som det foreliggende, der »ganske vist ikke tager Sigte paa at øve nogen Indflydelse paa selve Lønfastsættelsen, hvad jeg ikke er sikker paa, vi i det lange Løb kommer helt udenom, hvis man ellers kan enes om det, men dog tager Sigte paa at begrænse de Ulykker, som kan opstaa, naar man begynder at bruge Magtmidler i Form af Strejker eller Lockouter, altsaa naar man sætter den økonomiske Magt i Højsædet og lader den være afgørende for, hvilken Løsning af et Stridsspørgsmaal, der skal komme. Jeg synes egentlig ogsaa, at naar man nu fra alle Sider — ikke mindst i et lille Land som vort — erkender, at Løsningen af Stridsspørgsmaal Landene imellem ved Magt er en ulykkelig, en uretfærdig Løsning, saa er det lidt mærkeligt, at man inden for sit eget Samfund paa meget vigtige og afgørende Omraader hævder det Princip, at her skal det helst være Magten, der skal være afgørende for det Resultat og den Løsning, man skal naa til. Jeg er ikke Tilhænger af det, og derfor hilser jeg selve Forslaget og dets Ide og Princip med Tilfredshed og vil gerne gaa ind i en Forhandling om det for at prøve at naa til den bedst mulige Løsning.

Med Hensyn til Enkeltheder skal jeg ikke paa nærværende Tidspunkt udtale mig videre. Jeg er ikke sikker paa, at man i alle Enkeltheder har valgt det rette, men det er jo heller ikke det afgørende. Det afgørende er jo, naar man i øvrigt anerkender, at der ligger et Spørgsmaal her, som det er nødvendigt at tage op til Drøftelse og Løsning, at man, naar et saadant Lovforslag er fremsat, kan forhandle sig til rette om Enkelthederne for at faa det bedst mulige Resultat ud deraf, saadan at det Instrument, man derigennem skaber, bliver bedst mulig egnet til at hjælpe en til at undgaa de Ulykker og de Urimeligheder, som selve Kampafgørelsen indebærer.«

En Ting ønskede Statsministeren at fremhæve, og det var, at »foruden at fastholde Frivillighedsprincippet, maa det i alle

Tilfælde være saadan, at den, der til syvende og sidst har det økonomiske Ansvar for Virksomheden og staar med det i Nedgangstider og i Opgangstider, hvor andre maaske, hvis det viser sig at gaa mindre godt, kan forlade Virksomheden, maa ogsaa have Hovedindflydelsen paa de Dispositioner, som skal træffes i Virksomheden, idet han til syvende og sidst maa tage det økonomiske Ansvar, det direkte Ansvar for, om Virksomheden gaar mere eller mindre godt. Det er udmærket, hvis han har det bedste Forhold til sine Arbejdere og vil tale med dem og give dem Indsigt i Virksomheden, men jeg tror ikke, man kommer udenom, at den, der har Ansvaret, maa ogsaa, hvis han ikke frivilligt giver Afkald derpaa, kunne hævde Retten til at disponere og bestemme, saadan som han finder, det tjener Virksomheden og derigennem ham selv bedst.«

Hans Hedtoft (S.) anerkendte fuldtud Forslagsstillernes gode Hensigt og den absolutte Nødvendighed af at søge at naa til en Løsning af Konfliktspørgsmaalet, men som Forholdene for Tiden stillede sig, vilde han aabent sige, at han ikke troede paa Muligheden af at skabe Enighed paa det skitserede Grundlag. Socialdemokratiet maatte modsætte sig tvungen Voldgift i den foreslaaede Form og det af mange Grunde, som Taleren nærmere gjorde Rede for. Forslaget om Nedsættelse af en Kommission havde han den største Sympati for. »Det kan kun være nyttigt, at Parterne paa Lovgivningsmagts Initiativ og under Lovgivningsmagts eller Regeringens Ledelse kommer i Gang med at drøfte disse Problemer. Jeg vil gentage, hvad jeg sagde indledningsvis, at ingen ansvarsfølelse dansk Politiker efter min Mening kan undgaa ganske aabent at indrømme, at dette Problem banker paa Døren, og at det er en Forpligtelse for alle Parter at søge at naa til en Løsning, for det, vi har oplevet i den seneste Tid, med at faglige Konflikter ender heroppe, og at man maa tage Stilling til dem i den Form, som det er sket, er uønsket fra enhver Side. Jeg vil i den Henseende henvise til, at der i alt Fald fra Arbejderorganisationernes og Formanden for De samvirkende Fagforbunds Side ganske aabent er sagt, at man er helt enig i den Tankegang og betragter det som yderst uheldigt, at Organisationerne ikke fandt hinanden. Formanden for De samvirkende Fagforbund, Hr. Eiler Jensen, betonedede netop paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling, at vilde ikke andre, vilde De samvirkende Fagforbund tage et Initiativ for sammen med Arbejdsgiverne, eventuelt Forligsinstitutionen at drøfte nye Forhandlingsregler og hele den Problematik, der er om dette Spørgsmaal og de Fremgangsmaader, man har anvendt hidtil. Jeg er overbevist om, at saavel De samvirkende Fagforbund som vel ogsaa Arbejdsgiverne med Velvilje vil gaa ind i Forhandlinger i den Kom-

mission, der her er Tale om, og ikke alene om Produktionsudvalg, eller hvorledes man gør Arbejderne og Funktionærerne medinteresserede i Bedriften, men ogsaa om Problemet, hvorvidt der kan findes nyere og mere hensigtsmæssige Forhandlingsformer end de hidtil anvendte.»

Axel Kristensen (V.) mente ikke, at Lovforslaget i alle Enkeltheder kunde løse Spørgsmaalet, og han mente heller ikke, det paa alle Punkter var heldigt formet; bl. a. burde en saadan Lov gøres tidsbegrænset, saa at man kunde faa Lejlighed til at udnytte de indvundne Erfaringer ved senere Ændringer af Loven. Baade dette Spørgsmaal og Spørgsmaalet om Nedsættelse af en Kommission til Undersøgelse af Forholdet mellem Arbejdsgivere og Arbejdere anbefalede Taleren til grundig og alvorlig Overvejelse i et Udvalg.

Rytter (K. F.) kunde ikke, i hvert Fald ikke paa nuværende Tidspunkt, anbefale det første Afsnit i Lovforslaget til Gennemførelse. Derimod vilde hans Parti gerne medvirke til en Drøftelse af Betimeligheden af at nedsætte en Kommission, som det var foreslaaet i andet Afsnit.

Fuglsang (D. K.) erklærede, at hans Parti ikke kunde tilsige Lovforslaget nogen velvillig Behandling. »Jeg tror, at naar vi, som Forholdene er nu, afviser dette og ethvert lignende Forsøg paa at gribe ind i Arbejdernes frie Aftaleret, har vi langt den største Del af den danske Arbejderklasse bag os. En Strøm af Udtalelser og Resolutioner fra Arbejdspladser, Fagforeninger og Kongresser viser, at langt den største Del af den danske Arbejderklasse ser paa dette Spørgsmaal ligesom vi, og jeg tror, jeg tør sige, at det ikke alene er Arbejderklassen, der ser saadan paa det. Største Delen af vor Befolkning er enig om, at det, der først og fremmest trænges til nu efter Krig og Besættelse, er Ro, Arbejde og Produktion. Der er ingen Tvivl om, at Befolkningen efter 5 Aars Ufred, Ufrihed og større eller mindre Retsløshed længes efter at komme i Gang igen, at komme tilbage til normale Tilstande, men samtidig ønsker de den størst mulige personlige Frihed, Afskaffelse af enhver Rest af Fortidens Tvang, og jeg tror, at den overvejende Del af Befolkningen staar bag Arbejderklassen, naar denne vægrer sig ved Voldgift og lignende Indgreb. Langt den overvejende Del af Befolkningen længtes efter at faa de fremmede væk og gjorde under en eller anden Form deres Indsats for at naa dette Maal, og naar det nu er naaet, saa er det ogsaa Folkets Ønske at komme af med de sidste Rester af de fremmedes Metoder, rent bortset fra, at den store, brede Befolkning ikke kan være ligegyldig overfor, hvilke Forhold Arbejderklassen lever under. Det kan ikke være ligegyldigt, om Arbejderklassen er forarmet, ikke har nogen større Købekraft og er uden større politisk Retssikkerhed.«

Starcke (D. R.) fandt, at der var ganske overordentlig meget værdifuldt i det foreliggende Lovforslag. »Det er vel opbygget og vel gennemtænkt, og vi fra vor Side har tidligere givet Udtryk for, at vi mener, at der gives Situationer, hvor meget omfattende Samfundsinteresser kommer i saa stor Fare, at det bliver praktisk nødvendigt for Staten at gribe ind, naar vi har de Samfundsforhold, vi har for Øjeblikket. Men vi er, som vi ogsaa tidligere har fremhævet, betænkelige ved at række Haand til noget, som kan være med til at lede Samfundet ind i Planøkonomi, fordi vi har den Erfaring, at jo mere Staten har blandet sig i Menneskenes Forhold og i den menneskelige Frihed og i Samfundsforhold i det hele, des værre er Forholdene blevet i Samfundene Verden over...«.

Taleren troede, at Statsmagten er stærk nok til at kunne gennemføre sin Vilje og til at bringe Strejker og Lockouter til Ophør, men han tvivlede paa, »at Statsmagten er stærk nok til at kunne tvinge Arbejdere og Arbejdsgivere til virkelig at bestille noget og sætte Arbejdstempoet i Vejret, hvis de skal tvinges baglæns ind i Arbejdet. Derfor ser vi paa dette Forslag som noget, man i Nødsfald kan gribe til, men vi tilskriver det kun en sekundær Interesse, fordi det gaar uden om de vigtige Problemer. Som det ogsaa siges i Bemærkningerne til Lovforslaget, indeholder det ikke nogen Løsning af de Problemer, Interesses modsætningerne mellem Arbejdere og Arbejdsgivere i øvrigt omfatter. Det staar loyalt og aabent i Forslaget. Men da vi jo egentlig synes, at det netop var en Løsning af disse Problemer, vi trængte til, kan vi kun tilskrive Forslaget en sekundær Interesse og maa sige, at det primære burde komme først i dette høje Ting, og jeg synes egentlig ogsaa det maatte komme fra de ærede Forslagsstillere. Jeg vil gerne rette en høflig, men bestemt Henstilling til den højt-ærede Regering om at interessere sig for disse grundlæggende økonomiske Problemer, som er vigtigere end noget som helst andet af de 170 Lovforslag, vi hidtil har behandlet i denne Samling.«

Lovforslaget henvistes efter Forhandlingernes Slutning til et Udvalg. Dette naaede ikke at afgive Betænkning inden Rigsdagssamlingens Slutning.

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

1. Rigsdagsbeslutning i Anledning af Danmarks Optagelse som Medlem af De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygningsforvaltning. (Udenrigsminister *Gustav Rasmussen*). [A. Sp. 3199. — C. Sp. 209 og 237].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 2383). Behandlingsmaaden $\frac{12}{2}$ (F. Sp. 2451). 1. Beh. $\frac{26}{2}$ (F. Sp. 2720). Partiernes Ordførere: Hartvig Frisch, From, Christmas Møller, Nørlund, Aage Fogh, Stærmose og Norlev. 2. (sidste) Beh. $\frac{28}{2}$ (F. Sp. 2806).

Anmeldt i *Landstinget* $\frac{13}{2}$ (L. Sp. 450). Behandlingsmaaden $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 544). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 548). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Hauch, Foss og Lannung. 2. (sidste) Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 585).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen meddeler sit Samtykke til Danmarks Optagelse som Medlemsstat af De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygningsforvaltning (UNRRA).

UNRRAs Tilblivelse, Formaal og Finansiering.

Paa en efter Indbydelse af Præsident *Roosevelt* afholdt Konference i De forenede Stater, hvori deltog Delegerede fra 44 allierede og associerede Nationer, vedtoges den 9. November 1943 enstemmigt en Overenskomst angaaende Oprettelse af en international Hjælpeorganisation, United Nations Relief and Rehabilitation Administration (De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygningsforvaltning), i Almindelighed betegnet som UNRRA. Organisationen, der straks

traadte i Virksomhed, har i Henhold til Overenskomsten og de paa Raadmødet vedtagne, Overenskomsten supplerende Resolutioner til Formaal at bistaa de af Krigen ramte Lande ved en Hjælpevirksomhed, der i Hovedsagen vil kunne henføres til følgende fire Kategorier:

1. Bistand til Fremskaffelse af *Leverancer af elementære Fornødenheder* til Dækning af det øjeblikkelige Behov af Levnedsmidler, Klæder, Fodtøj, Brændsel m. v.

2. Almindelig *humanitær Hjælpetjeneste*, omfattende Forsorg for Syge, Gamle og Børn, frugtsommelige og diegivende Kvinder m. fl. samt Bistand ved Hjemsendelse af a) De Forenede Nationers Statsborgere, som under Krigen er blevet evakueret eller deporteret til eller har maattet søge Arbejde i Tyskland eller i Omraader, der under Krigen betragtedes som fjendtligt Territorium, b) Personer, som paa Grund af Race, Religion eller Virksomhed til Fordel for De Forenede Nationer er blevet tvunget til at flygte til Udlandet eller til et andet Sted inden for fjendtlige Omraader, c) tyske og andre Statsborgere i tidligere Fjendelande, som paa vedkommende Regerings Foranstaltning har taget Ophold i Stater, der under Krigen har været okkuperede.

3. *Leverancer af de for Produktionen af Levnedsmidler uundværlige Forsyninger*, saasom Saasød, Kunstgødning, Kraftfoder, Landbrugsmaskiner m. v.

4. Hjælp til *Istandsættelse af almennyttige Anlæg*, saasom Gas-, Vand- og Elektricitetsværker, Kommunikationsmidler m. v.

Som Grundlag for UNRRAs Virksomhed er det fastslaaet, at den humanitære Forsorg ydes uden Hensyn til Tro, Race og politisk Anskuelse, og at de Lande, der er ude af Stand til at erlægge Betaling for de for dem nødvendige Forsyninger, ikke af den Grund afskæres fra Hjælp, men vil erholde denne paa Kredit eller vederlagsfrit.

De for Organisationens Arbejde fornødne Midler tilvejebragtes paa den Maade, at enhver Medlemsstat, hvis Moderland ikke under Krigen havde været Genstand for fjendtlig Besættelse, skulde afgive 1 pCt. af Nationalindkomsten i Tidsrummet 1. Juli 1942—30. Juni 1943. Af Bidraget, der i alt regnedes at indbringe ca. 2½ Milliarder Dollars, skulde mindst 10 pCt. stilles til Raadighed i fri Valuta, medens

Resten kunde afgives i vedkommende Medlemsstats egen Valuta for senere at blive anvendt af Organisationen til Indkøb af Varer i det paagældende Land.

Danmarks Forhold til UNRRA.

Paa et Tidspunkt, da Danmark ikke formelt var anerkendt som Medlem af De Forenede Nationer, blev der givet Danmark Adgang til Repræsentation paa Organisationens Raadmøder ved en *Observatør*, og paa det 2. Raadmøde, der afholdtes i Montreal i September Maaned 1944, og ved hvilket den danske Gesandt i Washington var til Stede i nævnte Egenskab, vedtoges en Resolution, hvorved UNRRAs Centralkomité bemyndigedes til, efter derom af den danske Regering efter Landets Befrielse fremsat Anmodning, straks at *optage Danmark som Medlem* af UNRRA.

Under Henvisning til nævnte Resolution meddelte Organisationens Ledelse, der har sit Hovedsæde i Washington, i Maj Maaned 1945 det derværende danske Gesandtskab, at Centralkomiteen naar som helst var rede til at træde sammen for at tage Stilling til en Ansøgning fra Danmark om Optagelse som Medlemsstat. Under Hensyn til, at det vilde være skadeligt for Danmarks almindelige internationale Omdømme, om Danmark undlod at deltage i et mellemfolkeligt Samarbejde, der i første Række vil blive til Gavn for Lande, der i højere Grad end Danmark er blevet ramt af Krigen, maatte Danmarks snarlige Optagelse i UNRRA anses for ønskelig. I Overensstemmelse hermed blev Minister Kauffmann i Henhold til kgl. Resolution af 11. Juli 1945 bemyndiget til, under sædvanligt Ratifikationsforbehold, at søge Danmark optaget som Medlemsstat af UNRRA, og Optagelsen blev den 8. August enstemmigt godkendt af Organisationens 3. Raadmøde i London. Med Hensyn til de Danmark som Medlemsstat af UNRRA paahvilende økonomiske Forpligtelser bemærkes følgende:

Som et under Krigen besat Land er Danmark fritaget for Erlæggelsen af ovennævnte, paa Grundlag af eet Aars Nationalindkomst udregnet Bidrag, der for Danmarks Vedkommende vilde have udgjort 60—80 Mill. Kr. Derimod vil Danmark efter sin Indtræden i UNRRA blive paalignet *en forholdsmæssig Del af Organisationens Administrationsudgif-*

ter, der aarligt reparerer paa Medlemsstaterne i et af Raadet nærmere fastsat Forhold, jfr. Overenskomstens Artikel VI.

Danmarks Andel i UNRRAs Administrationsudgifter blev paa Raadmødet i London fastsat til 0,5 pCt. Administrationsudgifterne for Kalenderaaret 1945 var budgetteret til 11,5 Mill. Dollars. Der overførtes fra 1944 en Saldo paa 4 Mill. Dollars, saaledes at det Medlemsstaterne paalignede Beløb andrager 7,5 Mill. Dollars, hvoraf 0,5 pCt. udgør 37 500 Dollars.

Da Danmark imidlertid først i 2. Halvaar 1945 er indtraadt i UNRRA, er dets Bidrag for dette Aar blevet fastsat til Halvdelen af sidstnævnte Beløb eller 18 750 Dollars. UNRRAs Ledelse har derhos henstillet, at Danmark ud over ovennævnte faste Bidrag til Dækning af Administrationsudgifterne afholder Omkostningerne i danske Kroner, dels til Driften af Organisationens Kontor her i Landet, dels til Af-lønning af danske Statsborgere, som Kontoret antager til Udførelse af Hjælpearbejde i Udlandet. De paagældende Omkostninger kan for Kalenderaarene 1945 og 1946 anslaaes til at udgøre henholdsvis ca. 130 000 Kr. og ca. 390 000 Kr.

Overenskomsten af 9. November 1943.

Overenskomsten bestaar af 10 Artikler.

I *Artikel I* optrækkes Hovedlinierne for UNRRAs Formaal og Virksomhed. *Artikel II* indeholder Bestemmelser om Adgang til Medlemsskab. *Artikel III* giver detaljerede Regler for UNRRAs Organisation. Den øverste Myndighed indehaves af *Raadet*, bestaaende af een Repræsentant for hver Medlemsstat. Imellem Raadets Samlinger træffes alle vigtige Beslutninger af et *Eksekutionsudvalg* — Centralkomiteen —, i hvilken alene de fire Stormagter U.S.A., Storbritannien, Unionen af socialistiske Sovjetrepublikker og Kina er repræsenteret. Centralkomiteens Beslutninger kan dog annulleres af Raadet, hvis Afgørelse normalt træffes ved Stemme flerhed. *Artikel IV* handler om Organisationens *Generaldirektør* og de ham paahvilende Funktioner. I *Artiklerne V og VI* træffes der Bestemmelser angaaende Tilvejebringelse af de for UNRRAs Virksomhed fornødne Midler og Medlemsstaternes Bidrag til Dækning af de aarlige Administrationsudgifter. *Artikel VII* fastslaar, at UNRRAs Virksomhed i Omraader,

hvor militære Hensyn gør sig gældende, kun kan udøves med Samtykke og Kontrol af vedkommende militære øverstbefalende. *Artiklerne VIII og IX* giver Regler for henholdsvis Ændringer i Overenskomsten og dennes Ikrafttræden. I Henhold til *Artikel X* kan en Medlemsstat til ethvert Tidspunkt — dog tidligst 6 Maaneder efter at Overenskomsten for dens Vedkommende er traadt i Kraft — opsig sit Medlemsskab med 12 Maaneders Varsel.

Ved Forelæggelsen af Forslaget til Beslutning i Folketinget oplyste *Udenrigsministeren*, at Danmark havde tilbudt UNRRA som Gave 10 000 Heste til en anslaaet Værdi af 20 Mill. Kr. og for 5 Mill. Kr. Fisk. Desuden mindede han om, at Danmark saavel under Besættelsen som efter Befrielsen havde ydet en ikke ubetydelig Hjælp til nødstedte Lande i Europa. Hertil kom, at vi underholdt omkring 210 000 civile Flygtninge, hvis Tilstedeværelse her i Landet medførte en Udgift svarende til rundt regnet 3 pCt. af Nationalindkomsten.

Forslaget mødte Tilslutning fra alle Sider og vedtoges enstemmigt i begge Ting.

2. Rigsdagsbeslutning angaaende Danmarks Ratifikation af den 22. Juli 1944 i Bretton Woods vedtagne Overenskomster vedrørende Oprettelsen af Den internationale Valutafond og Den internationale Bank for Genopbygning og økonomisk Udvikling. (Udenrigsminister *Gustav Rasmussen*). [A. Sp. 3491. — C. Sp. 251 og 283].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3137). Behandlingsmaaden $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3241). 1. Beh. $2\frac{0}{3}$ (F. Sp. 3253). Partiernes Ordførere: Hartvig Frisch, Himmelstrup, Christmas Møller, Nørlund, Paul Holt og Norlev. Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Himmelstrup [Sekretær], From, Jørgen Gram, Lorentzen, Jørgen Jørgensen, Hartvig Frisch [Formand], V. Buhl, H. C. Hansen, Hækkerup, P. Mortensen, Christmas Møller, Ole Bjørn Kraft, Aksel Møller, Nørlund og Martin Nielsen). Betænkning (B. Sp. 459) afgivet $2\frac{1}{3}$. (Ordfører: Hartvig Frisch). 2. (sidste) Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3386).

Anmeldt i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 595). Behandlingsmaaden $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 639). 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 710). Partiernes

Ordførere: Steincke, Hauch, Foss og Lannung. 2. (sidste) Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 731).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen meddeler sit Samtykke til Danmarks Ratifikation af Overenskomsterne angaaende Oprettelsen af Den internationale Valutafond og Den internationale Bank for Genopbygning og økonomisk Udvikling, vedtagne den 22. Juli 1944 i Bretton Woods (New Hampshire).

Overenskomsternes Tilblivelse.

Paa et tidligt Tidspunkt under den nu afsluttede Krig paabegyndtes der mellem De forenede Stater og Storbritannien Drøftelser af Mulighederne for efter Krigen at tilvejebringe Grundlag for *friere Samhandelsformer* inden for Verdenshandelen.

Der var mellem de to Regeringer Enighed om, at en af de vigtigste Forudsætninger for, at den internationale Handel kan komme i Gang, er, at Landene er i Besiddelse af de for Importen nødvendige internationalt anerkendte Betalingsmidler, og at Genopbygningen af de krigsramte Staters Produktionsapparat og Udviklingen af Produktionen i de i økonomisk Henseende tilbagestaaende Lande kræver Ydelse af langfristede internationale Laan

De forenede Stater var det eneste Land, der var i Stand til i større Omfang at stille de til Produktionens og Handels Genopbygning fornødne Valutabeløb til Raadighed samt til at finansiere Verdensproduktionens Udvikling gennem Laan paa længere Sigt. Saadanne Kreditydelser fra De forenede Staters Side havde imidlertid til Forudsætning, at Valuta- og Finansieringsproblemet blev løst ved internationalt Samvirke gennem Afsluttelse af mellempfolkelige Overenskomster, der tillige maatte indeholde Bestemmelser, som tilsigtede at *stabilisere Valutakurserne* og *afvikle* den i saa godt som alle Lande bestaaende Valutakontrol og andre *Restriktioner* i Valutahandelen.

Efter at sagkyndige havde drøftet de heromhandlede Spørgsmaal, indbød Præsident *Roosevelt* 44 Regeringer, tilhørende de forenede Nationer, til at lade sig repræsentere ved en den 1. Juli 1944 i *Bretton Woods* (New Hampshire) aabnet Finanskonference. Konferencen sluttede den 22. s. M.

med, at de Delegerede enstemmigt vedtog at indstille til de af dem repræsenterede Regeringer at tiltræde et af Konferencen udarbejdet Forslag om Oprettelse af to selvstændige, men intimt samarbejdende og hinanden supplerende Finansieringsinstitutter, nemlig Den internationale Valutafond (The International Monetary Fund) og Den internationale Bank for Genopbygning og økonomisk Udvikling (The International Bank for Reconstruction and Development).

Overenskomsternes Formaal og Indhold.

A. *Den internationale Valutafond*, der vilde faa en Kapital paa 8,8 Milliarder Dollars, hvis samtlige i Overenskomsten deltagende Stater ratificerede denne, og hvis Virkemidler vil forøges, dersom nye Medlemmer optages, har til Opgave at fremme mellemlfolkeligt monetært Samarbejde ved gennem en permanent Institution at aabne Mulighed for Samvirken om internationale Pengeproblemer

Fondens Hovedformaal er efter de i Overenskomsten nærmere fastsatte Regler at give *Medlemmerne Adgang til mod Betaling i egen Valuta at afkøbe Fonden fremmede Valutaer*, hvorved de valutasvage Lande uden at være tvunget til at gribe til Valutadeprecieringer eller andre for den internationale Handel skadelige Forholdsregler sættes i Stand til dels umiddelbart at deltage i Verdenshandelen. dels at *udligne forbigaaende Underskud paa deres Betalingsbalancer*. Endvidere har Fonden til Formaal til Gavn for den internationale Handel at fremme Stabiliteten i Vekselkurserne samt Opretholdelsen af ordnede Tilstande paa Valutamarkedet. Disse Formaal søges realiseret derved, at Medlemmerne i Henhold til Overenskomsten forpligter sig til at underkaste sig *faste Regler med Hensyn til den første Fastsættelse af Valutakurserne og for senere Ændringer* i disse samt til, dog først efter Udløbet af en Overgangsperiode, at afskaffe Valutakontrol og bringe diskriminerende Valutaordninger til Ophør.

Fondens *Stiftelseskapital* reparteres paa de i Bretton Woods repræsenterede Stater med Beløb (de saakaldte Kvoter), angivet i en Fordelingsplan, der er et Led i selve Overenskomsten.

Hvert Medlem skal til Fonden i Guld indbetale enten 25 pCt. af sin Kvota eller 10 pCt. af sin Beholdning af Guld og U.S.A. Dollars, idet den Beregningsmaade, der giver det laveste Tal, kommer til Anvendelse. Resten af Kvotaen erlægges i Landets egen Valuta.

Fondens øverste Myndighed er hos *Repræsentantskabet*, bestaaende af en af hvert Medlem for et Tidsrum af 5 Aar valgt Repræsentant. Da Repræsentantskabet normalt kun afholder Møde een Gang aarligt, føres Tilsynet med Fondens daglige Arbejde paa Repræsentantskabets Vegne af en af 12 Medlemmer bestaaende *Bestyrelse*.

B. *Den internationale Bank for Genopbygning og økonomisk Udvikling* har til Formaal at bidrage til Tilvejebringelse af de for den varige Genopbygning og yderligere Udvikling af Landenes Produktionsapparat fornødne Midler i Form af *langfristede Laan* og skal saaledes supplere Valutafondens kortfristede Valutakreditter og bidrage til at aflaste Fondsmidlerne for en unormal Belastning, der vil kunne resultere i Indfrysning af Valutakreditter.

Banken er organiseret som et Aktieselskab, hvis Kapital er fastsat til 10 Milliarder Dollars, hvoraf 9,1 Milliarder i Henhold til de i Overenskomstens Tillæg indeholdte Regler reparteres mellem de i Bretton Woods repræsenterede Stater, som i det væsentlige erholder Aktiebeløb i Banken, svarende til deres Kvoter i Valutafonden. Bankens Styrelsesform m. v. er i alt væsentligt den samme som den, der gælder for Fonden.

Bestemmelserne om Medlemmernes Betaling af de af dem erhvervede Aktier gaar i Korthed ud paa, at kun en Femtedel — nemlig 2 pCt. i Guld eller Guldvaluta og 18 pCt. i egen Valuta — skal indbetales i første Omgang. Den ikke indbetalte Del af Aktierne betragtes som en Slags Garantifond, der skal tjene som Sikkerhed for indgaaede Forpligtelser, og paa hvilken der først skal ske Indbetaling, naar Forholdene gør det nødvendigt.

Med Hensyn til Bankens Virksomhed bestemmer Overenskomsten, at der skal lægges lige megen Vægt paa de to Formaal, som Banken skal støtte, nemlig *Genopbygningen* af de krigshærgede Landes Produktionsapparat og den *økonomiske Udvikling af de i produktionsmæssig Henseende tilbage-*

staaende Lande. Laan ydes dels af Bankens egne Midler, dels under den Form, at Banken overtager Garantien for Laan, der ydes af private Finansieringsinstitutter.

Danmarks Forhold til Overenskomsterne.

Paa Konferencen i Bretton Woods, ved hvilken den danske Gesandt i Washington efter særlig Indbydelse fra Præsident Roosevelt var til Stede som Observatør, blev Danmarks Navn optaget paa de Tillæg til Overenskomsterne, der angiver Fordelingen af de oprindelige (stiftende) Medlemmers Kvoter og Aktiebeløb i henholdsvis Fonden og Banken. Fordelingsbeløbene blev for Danmarks Vedkommende sat in blanco, og der tilføjedes under Teksten forklarende Noter, der i Overenskomsten vedrørende Fonden lyder saaledes: »Danmarks Kvota fastsættes af Fonden, naar den danske Regering har erklæret sig rede til at undertegne denne Overenskomst, men inden Undertegnelsen finder Sted.« I Bankoverenskomsten har den følgende Ordlyd: »Danmarks Kvota fastsættes af Banken, naar Danmark beslutter sig til at blive Medlem i Overensstemmelse med Bestemmelserne i denne Overenskomst.«

I Henhold til kgl. Resolution af 22. December 1945 afgav Minister Kauffmann over for De forenede Staters Regering Erklæring om, at den danske Regering var villig til at undertegne Overenskomsterne, ved hvilken Erklærings Afgivelse det blev opnaaet, at Danmark bliver betragtet som oprindeligt (stiftende) Medlem fra det Tidspunkt at regne, da Overenskomsterne ratificeres fra dansk Side.

Efter at Overenskomsterne var traadt i Kraft, modtog Danmark fra De forenede Staters Regering officiel Indbydelse til at lade sig repræsentere ved Observatører ved det første Repræsentantskabsmøde i Fonden og i Banken, der fandt Sted i Nærheden af Savannah i U.S.A. den 8. Marts 1946, og som havde Fastsættelsen af Danmarks Kvota og Aktiebeløb i henholdsvis Fonden og Banken som et af de første Punkter paa Dagsordenen.

En Delegation under Ledelse af fhv. Finansminister, Nationalbankdirektør C. V. Bramsnæs blev derefter udpeget

til at repræsentere Danmark ved denne Lejlighed. Ifølge Indberetning fra Delegationen fastsatte Valutafondens Repræsentantskab Danmarks Kvota til 68 Mill. Dollars.

Til Belysning af, i hvilket Omfang et Medlem har Adgang til — i Forhold til Størrelsen af sin Kvota — at *afkøbe Fonden fremmed Valuta* mod Betaling i egen Valuta, kan der henvises til Fondsoverenskomstens Artikel V, Afsnit 3, der bl. a. indeholder følgende Begrænsninger i Medlemmernes Adgang til at afkøbe Fonden fremmed Valuta mod Betaling i egen Valuta:

- 1) Et Medlems Køb af fremmed Valuta maa normalt ikke medføre, at Fondens Beholdning af Landets Valuta overstiger 200 pCt. af dets Kvota. Maksimumsgrænsen for et Medlems Køb af fremmed Valuta er med andre Ord lig med det dobbelte af Kvotaen med Fradrag af Fondens Beholdning af Medlemmets Valuta.
- 2) Et Medlem maa normalt ikke inden for et Tidsrum af 12 Maaneder ved Køb af fremmed Valuta forøge Fondens Beholdning af dets Valuta med mere end 25 pCt. af Medlemmets Kvota, men denne Begrænsning gælder dog kun i det Omfang, hvori Fondens Beholdning af Medlemmets Valuta bringes op over 75 pCt. af dets Kvota.

Med Hensyn til *Valutakursernes Fastsættelse og Muligheden for senere Ændringer* er Reglerne i Hovedsagen følgende: Inden Fonden begynder sin Virksomhed med at stille Valutareserver til Landenes Raadighed, opfordres hvert Medlemsland til inden en Maaned at gøre Fonden bekendt med, hvilken Pariværdi dets Valuta havde i Henhold til de Vekselkurser, der var gældende to Maaneder før Overenskomstens Ikrafttræden. Overenskomsten traadte, efter at være blevet ratificeret af 33 Stater, i Kraft den 27. December 1945. Det bliver følgelig Pariværdien den 27. Oktober 1945, der fastslaaes som *Begyndelseskurs*, medmindre vedkommende Land inden tre Maaneder meddeler Fonden, at den ansatte Paritet ikke kan betragtes som tilfredsstillende, eller Fonden paa sin Side meddeler vedkommende Land, at den mener, at den opgivne Paritet ikke kan opretholdes, uden at der vil blive trukket for stærkt paa Fonden. Saafremt der derefter

ikke mellem Fonden og Medlemmet opnaas Enighed om Fastsættelse af Pariteten, opfordres dette til at udtræde af Fonden.

Hvad angaar Lande, der under Krigen har været besat af Fjenden, gælder den Modifikation i disse Regler, at 3 Maa- neders Fristen forlænges indtil et Tidspunkt, der fastsættes ved Overenskomst mellem Fonden og det paagældende Med- lem. Indtil en definitiv Ordning er truffet, kan vedkommende Land erhverve fremmede Deviser fra Fonden til de Kurser og i det Omfang, som Fonden efter Omstændighederne fast- sætter.

Nærmere Regler om *Ændring af Pariteten*, efter at Be- gyndelseskursen først er fastlagt, findes i Overenskomstens Artikel IV, Afsnit 5. Det fastslaas her, at et Land kun kan foretage en *Ændring af Vekselkursen*, saafremt det er nød- vendigt for at raade Bod paa en fundamental Uligevægt, og at Spørgsmaalet under alle Omstændigheder skal forelægges Fonden.

Saafremt den ønskede Kursændring i Forbindelse med tidligere Kursforandringer højst udgør 10 pCt. af Begyndel- skursen, kan Fonden ikke nægte sin Godkendelse.

Hvis den foreslaaede Kursændring er over 10 pCt., men ikke overstiger 20 pCt. af Begyndelseskursen, kan Fonden enten godkende eller forkaste Forslaget, men den skal træffe sin Afgørelse inden tre Døgn efter Forslagets Modtagelse.

Saafremt 20 pCt.s Grænsen overskrides, kan Fonden ligeledes kun acceptere eller afvise, men den har i dette Til- fælde Krav paa en længere, ikke nærmere præciseret Frist til at træffe sin Afgørelse.

Videre foreskriver Overenskomsten, at Fonden, naar den skal tage Stilling til en begæret *Ændring af Kursen*, kun skal have for Øje, hvorvidt denne er nødvendig for at fjerne en fundamental Uligevægt, hvorfor det udtrykkeligt fastslaas, at en Godkendelse ikke vil kunne nægtes under Henvi- sning til den sociale og politiske Udvikling i vedkommende Med- lemsstat.

Konsekvensen af, at et Land foretager en Kursændring mod Fondens Indsigelse, vil i første Omgang blive, at det indtil videre udelukkes fra at købe fremmede Deviser hos Fonden, hvorhos Landet, saafremt det ikke inden Udløbet

af en passende Frist kommer til en Forstaaelse med Fonden, vil blive ekskluderet af denne.

Det skal tilføjes, at ethvert Medlem har Ret til naar som helst uden Varsel at udtræde af Fonden.

Danmarks Aktiebeløb i den internationale Bank er fastsat til 68 Mill. Dollars.

Ved Forelæggelsen af Forslaget til Beslutning i Folketinget paa pegede *Udenrigsministeren*, at Danmark utvivlsomt vilde have stor Interesse i at slutte sig til Fonden og Banken. Hvad Fonden angaar, vil det være af Betydning, at Danmark gennem et i høj Grad sagkyndigt Organ kommer i snævert monetært Samarbejde med Flertallet af Verdens øvrige Lande. Dernæst vil Fonden utvivlsomt gennem sin Udlaansvirksomhed komme til at udøve en stabiliserende Indflydelse paa Landenes Valutakurser, hvad der for et Land som Danmark med stor Udenrigshandel og en ikke ubetydelig Handelsflaade frembyder væsentlige Fordele. Overenskomstens Regler om Adgangen til Ændringer i Kursværdien af de enkelte Medlemmers Valuta har faaet en saadan Affattelse, at de ikke vil være til Hinder for en saadan Tilpasning paa det valutamæssige Omraade, som Forholdenes Udvikling maatte nødvendiggøre. *Pligten til at afskaffe Valutakontrol* og andre Restriktioner i den frie Valutahandel er gennem Indførelsen af en Overgangsperiode blevet *udskudt i adskillige Aar*. Endelig vil Adgangen til at gøre Brug af Fondens Midler betyde en værdifuld Styrkelse af Danmarks Valutareserver.

Forslaget underkastedes i Folketinget en kort Udvalgsbehandling. Det vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

3. Rigsdagsbeslutning i Anledning af Danmarks Optagelse som Medlem af De Forenede Nationers Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation. (Udenrigsminister *Gustav Rasmussen*). [A. Sp. 3877. — C. Sp. 285 og 1197].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 595). Behandlingsmaaden $2\frac{0}{3}$ (L. Sp. 620). 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 701). Partiernes Ordførere: Hans Hansen, Hauch, M. C. Korsgaard og Lannung. 2. (sidste) Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 731).

Anmeldt i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3138). Behandlingsmaaden $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4052). 1. Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 4156). Partiernes Ordførere: Hækkerup, From, Ole Bjørn Kraft, Nørlund, N.

P. Andreasen, Stærmose og Søren Olesen. 2. (sidste) Beh. ⁵/₄ (F. Sp. 4180).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen giver sit Samtykke til Danmarks Optagelse som Medlem af De Forenede Nationers Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation (FAO).

FAO's Oprettelse og Formaal.

Efter Indbydelse af Præsident *Roosevelt* afholdtes der i Maj—Juni Maaned 1943 en *Levnedsmiddel- og Landbrugs-konference* i Hot Springs, Virginia, paa hvilken Delegerede fra allierede og associerede Nationer vedtog at oprette en Verdensorganisation, De Forenede Nationers Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation (The Food and Agriculture Organisation of the United Nations), i Almindelighed betegnet ved Forkortelsen FAO.

Organisationen, der er et Led i den Række af mellemfolkelige Institutioner, som i snævert Samarbejde med Medlemsstaternes Regeringer skal søge Efterkrigstidens store økonomiske Problemer løst paa international Basis, har som Hovedformaal at fremme *Verdensproduktionen af Landbrugsprodukter*, at bidrage til, at Forbruget af disse forøges under samtidig Tilpasning til Produktionen, samt at træffe Foranstaltninger med Henblik paa Lettelser og Forbedringer i Fordelingen af Levnedsmidler og andre Landbrugsprodukter.

FAO har derhos til Opgave at *fortsætte det af det tidligere internationale Landbrugsinstitut i Rom udførte Arbejde* med Hensyn til Indsamling, Bearbejdelse og Offentliggørelse af *statistiske, tekniske og økonomiske Oplysninger* vedrørende Agerdyrkning, Landbrugsprodukter og Handelen med disse og, paa Grundlag af ernæringsfysiologiske Undersøgelser, redegøre for Følgerne af daarlig Ernæring i de forskellige Lande og bistaa Regeringerne med at bekæmpe disse Følger.

Konferencen i Hot Springs vedtog at nedsætte en *midlertidig Kommission*, der bl. a. havde til Opgave at udarbejde Statutter for Organisationens inden Afholdelsen af en paafølgende Konference. Denne den første FAO-Konference, der skulde afholdes, naar mindst 20 af de i Hot Springs repræsenterede 44 Stater havde godkendt Statutterne, fandt Sted

i Quebec (Kanada) i Dagene den 16. Oktober—1. November 1945, efter at noget over 30 Lande havde godkendt Statutterne.

Danmarks Optagelse som Medlem.

Med Hensyn til Danmarks Forhold til Organisationen kan det oplyses, at den danske Gesandt i Washington, der efter Indbydelse af De forenede Staters Regering deltog i Konferencen i Hot Springs, i Betragtning af Danmarks Stilling som ledende Landbrugsland og i Særdeleshed som førende Eksportør af Fødemidler, under forskellige Former har deltaget i og støttet den midlertidige Kommissions Arbejde.

Efter i Henhold til kgl. Resolution af 24. September 1945 at have godkendt Organisationens Statutter og under Ratifikationsforbehold at have begæret *Danmark optaget som Medlem* af Organisationen sendte Regeringen en dansk Delegation til Konferencen i Quebec.

Under Hensyn til, at Danmarks store Interesse i Produktionen af og Handel med Landbrugsprodukter nødvendiggør, at Danmark i det Omfang, det overhovedet er muligt, faar Adgang til at udøve Indflydelse paa det fremtidige mellemfolkelige Arbejde paa Landbrugets Omraade, har man anset Danmarks Optagelse som Medlem af de Forenede Nationers Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation for ønskelig:

FAO's Statutter.

Statutterne bestaar af en Indledning og 26 Artikler. I Indledningen optrækkes Hovedlinierne for Organisationens Formaal. De vigtigste Bestemmelser i Statutternes øvrige Indhold er følgende:

I Artikel I gives almindelige Regler for FAO's Virksomhed. Artikel II indeholder Bestemmelser om Adgang til Medlemsskab. Artiklerne III, IV og VI giver udførlige Regler om Organisationens højeste Myndighed, *Konferencen*, der sammentræder mindst een Gang om Aaret, og paa hvilken hver Stat er repræsenteret af eet stemmeberettiget Medlem. I Artikel V træffes Bestemmelse om Nedsættelse af en *Eksekutivkomité*, der vælges af Konferencen og bestaar af mindst ni og højst femten af dennes Medlemmer. Paa Konferencen

i Quebec vedtoges det at fastsætte Medlemsantallet til femten. Artiklerne VII og VIII handler om henholdsvis *General-direktøren* og Organisationens Personale. Ved Artikel X bemyndiges Generaldirektøren til med Konferencens Samtykke at oprette regionale Kontorer. Artikel XI giver Regler for Medlemsstaternes *Indberetningsvirksomhed*. Artiklerne XII, XIII og XIV omhandler FAO's Forhold til Organisationer med beslægtede Formaal og Artikel XV FAO's rettlige Stilling. Artikel XVIII handler om Organisationens *Budget* og om Tilvejebringelse af de for Driften nødvendige Midler ved Paaligning blandt Medlemsstaterne af Bidrag efter et Forholdstal, der til enhver Tid fastsættes af Konferencen, og som for *Danmarks* Vedkommende for det første Finansaar, der løber fra 16. Oktober 1945 til 30. Juni 1946, er fastsat til 0,62 pCt. af Udgifterne. Organisationens Budget for det første Finansaar andrager 2 500 000 Dollars, og Danmarks Andel i disse Udgifter bliver herefter 15 500 Dollars.

Budgettet for Finansaaret 1. Juli 1946—30. Juni 1947 er anslaaet til 5 000 000 Dollars, og Danmarks Andel i Udgifterne blev paa Konferencen i Quebec fastsat til 0,68.pCt. Samme Procentsatser er for de to første Finansaar fastsat for Norges Vedkommende.

I Henhold til Artikel XIX kan en Medlemsstat til enhver Tid efter Udløbet af 4 Aar fra Tiltrædelsesdatoen udmelde sig af FAO med eet Aars Varsel. Artiklerne XX og XXI indeholder Bestemmelser om Ændringer i Statutterne og om disses Ikrafttræden.

Foruden Hovedkontoret er det, efter hvad *Udenrigsministeren* oplyste ved Fremsættelsen af Forslaget i Landstinget, Hensigten, at FAO skal have regionale Kontorer i Europa, Asien og Sydamerika. I Tilslutning hertil udtalte Ministeren: »Den danske Regering har henledt FAO's Opmærksomhed paa, at Danmark i særlig Grad vilde være egnet som Sæde for den europæiske Afdeling i Betragtning af det danske Landbrugs høje Stade i produktionsmæssig, organisationsmæssig og faglig Henseende og naar henses til den Støtte, der vil kunne paa-regnes fra Landbrugets videnskabelige og tekniske Institutioner. Regeringen har samtidig tilbudt FAO vederlagsfrit at stille en passende Byggegrund i Københavns Nærhed til Raadighed til Opførelsen af en Administrationsbygning og har yderligere tilbudt at overlade FAO Bernstorff Slot til midlertidigt Brug for Afdelingen, indtil en ny Bygning er opført.

Som stor Producent og Eksportør af Levnedsmidler er Danmark selvsagt i særlig Grad interesseret i en Organisation som FAO, og man har fra første Færd fulgt Organisationens Tilblivelse med Opmærksomhed.«

»Det er,« udtalte Ministeren videre, »paa Forhaand givet, at Danmark vil kunne høste Fordel af de statistiske Oplysninger, som FAO skal indsamle og sprede. Det internationale Landbrugsinstitut i Rom vil i Henhold til en paa Konferencen i Quebec vedtagen Beslutning blive nedlagt og dets hidtidige Virksomhed, Arkiv, Bibliotek og anden Ejendom overført til FAO. Men medens det internationale Landbrugsinstitut i Rom i det væsentlige indskrænkede sig til at indsamle og sprede Oplysninger om Landbrugsforhold, har FAO altsaa en egentlig konstruktiv Opgave i det sociale Fremskridts Tjeneste. Størst Interesse for Danmark vil FAO's Virksomhed antagelig faa paa det produktionspolitiske og afsætningspolitiske Omraade. Det turde være klart, at Danmark i særlig Grad er interesseret i at have nøje Indseende med og paa nært Hold følge alt, hvad der sker paa dette Omraade. Om FAO bliver i Stand til at gennemføre det opstillede Program, vil Tiden vise. Det maa erindres, at FAO kun er raadgivende og eventuelt anbefalende.

Paa den anden Side vil FAO ogsaa stille ret store Forordringer til sine Medlemmer. Der vil være et betydeligt *Indberetningsarbejde*, og der regnes med et vidtgaaende Samarbejde mellem Medlemmerne og mellem Eksperter fra forskellige Lande. FAO har i dette Øjemed henstillet, at de enkelte Regeringer nedsætter en national FAO-Komité til at afgive og modtage Beretninger og til at skabe og opretholde den bedst mulige Forbindelse med FAO. En saadan dansk Komité er for Tiden under Dannelse.«

Forslaget mødte paa Rigsdagen Tilslutning fra alle Sider og vedtoges enstemmigt i begge Ting.

4. Rigsdagsbeslutning angaaende Danmarks Ratifikation af en Aftale om Erstatninger fra Tyskland, om Oprettelse af et interallieret Erstatningsbureau og om Tilbagegivelse af monetært Guld, undertegnet i Paris den 20. Februar 1946. (Udenrigsminister *Gustav Rasmussen*). [A. Sp. 3721. — C. Sp. 287 og 1197].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 595). Behandlingsmaaden $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 620). 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 724). Partiernes Ordførere: Jørgen Møller, Hauch, Foss og Lannung. 2. (sidste) Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 732).

Anmeldt i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3138). Behandlingsmaaden $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4052). 1. Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 4135). Partiernes Ordførere: Hækkerup, Jørgen Gram, Hjermind, Robert Mikelsen, Bertel Dahlgaard, Hoff og Søren Olesen. 2. (sidste) Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 4180).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen meddeler sit Samtykke til Danmarks Ratifikation af en Aftale om Erstatninger fra Tyskland, om Oprettelse af et interallieret Erstatningsbureau og om Tilbagegivelse af monetært Guld, undertegnet i Paris den 20. Februar 1946.

I *Potsdam-Erklæringen* af 2. August 1945 bestemmes det, at *Sovjetunionen* skal søge Dækning for sine Erstatningskrav imod Tyskland i Værdier hidrørende fra den af U.S.S.R. besatte Zone af Tyskland samt i tyske Aktiver i Bulgarien, Finland, Rumænien, Ungarn og den østlige Del af Østrig. Endvidere skal U.S.S.R. modtage 25 pCt. af de industrielle Anlæg, der fjernes fra de vestlige Zoner af Tyskland (det vil sige de amerikanske, engelske og franske Zoner af Tyskland). For de 15 pCt. skal ydes Betaling i Vareleverancer, medens de 10 pCt. skal leveres uden Modydelse.

De øvrige til Erstatninger berettigede allierede Lande skal søge Dækning for deres Erstatningskrav i Værdier hidrørende fra de vestlige Zoner og i tyske Aktiver i andre Lande end de ovennævnte.

For at tilvejebringe en Ordning vedrørende Erstatningskravenes Behandling indbød Amerikas Forenede Stater, Frankrig og Storbritannien til en *Erstatningskonference i Paris*. Indbudt var følgende Lande: Albanien, Amerikas Forenede Stater, Australien, Belgien, Tjekkoslaviet, Danmark, Frankrig, Grækenland, Indien, Jugoslavien, Kanada, Luxembourg, Nederlandene, Norge, Ny Zeeland, Det forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland, Den sydafrikanske Union og Ægypten, der alle lod sig repræsentere. Danmarks Delegation var saaledes sammensat: Afdelingschef M. A. Wassard, Udenrigsministeriet, Formand, Departementschef E. Dige, Finansministeriet, Afdelingschef P. Villadsen, Handelsministeriet, Nationalbankdirektør H. Hauge-Johansen, Danmarks Nationalbank, Næstformand i Industriraadet, Generalkonsul Waldemar Jacobsen og Medlem af Grosserer-Societetet, Grosserer Anker Holm. Konferencen

afholdtes i Paris i Dagene 9. November.—21. December 1945; Resultatet af dens Arbejde er nedfældet i en Slutprotokol med tilhørende Bilag, indeholdende:

- 1) En Anbefaling fra de Delegerede til deres Regeringer om at afslutte en »Aftale om Erstatninger fra Tyskland, om Oprettelse af et interallieret Erstatningsbureau og om Tilbagegivelse af monetært Guld«,
- 2) nogle enstemmige Henstillinger til de repræsenterede Regeringer og særlig til de 3 indbydende Landes Regeringer (Okkupationsmagterne) og hermed tillige til Kontrol-Raadet i Berlin,
- 3) samt som Bilag nogle Henstillinger fra de Delegerede for visse Lande, ligeledes til de repræsenterede Landes Regeringer.

Den nævnte Aftale, til hvis Ratifikation der ved Rigsdagsbeslutningen gives Samtykke, blev 14. Januar 1946 undertegnet af Amerikas Forenede Stater, Belgien, Frankrig, Jugoslavien, Luxembourg, Nederlandene og Storbritannien. Danmark undertegnede 20. Februar 1946.

Hovedformaalet med Aftalen er at tilvejebringe et Grundlag for en fælles Optræden af alle de allierede Lande, der skal have Erstatninger fra de af Amerikas Forenede Stater, Frankrig og Storbritannien besatte Zoner af Tyskland. Da Danmark er et af disse Lande, anmodede den amerikanske, den britiske og den franske Regering i Slutningen af August 1945 den danske Regering om at overgive de nævnte tre allierede Staters herværende Gesandter de danske Erstatningskrav mod Tyskland, opstillet efter visse Retningslinier, der samtidig blev givet.

Paa Erstatningskonferencen foretog man en Opstilling, omfattende alle de Krav, der forelaa opgjort i Pengebeløb, eller som med nogenlunde Sikkerhed lod sig vurdere i Penge. Det samlede Beløb blev ca. 406 Milliarder Dollars efter 1938-Priser. Danmarks Erstatningskrav udgjorde ca. 1 368 Mill. Dollars efter 1938-Prisen. Foruden Opstillingen over Krav, opgjort i Pengebeløb, udarbejdede man Oversigter over andre Tab, navnlig af Menneskeliv, eller af Arbejdskraft gennem Invaliditet, Deportation eller Tvangsarbejde. Ved Procenternes Fastsættelse blev der taget Hensyn til sidstnævnte

Tab, selv om de ikke direkte lod sig opgøre i Penge; det førte dog ikke til, at Danmarks Gennemsnitsprocent, der i sig selv ogsaa er meget lille, blev væsentligt reduceret, selv om Danmarks Tab af Menneskeliv eller af Arbejdskraft efter Sagens Natur maatte være relativt lille i Forhold til de Lande, der gennem hele Krigsperioden med store Styrker havde taget aktiv Del i Krigen.

Af Erstatningsydelse omfattende industrielle Anlæg, fjernet fra Tyskland, samt Handelsskibe og Fartøjer til indenlandsk Transport skal Danmark ifølge de i *Afsnit I* fastsatte Regler have 0,35 pCt., af alle andre Erstatningsydelser 0,25 pCt. — i begge Tilfælde bortset fra, hvad der i Henhold til Potsdam-Erklæringen tilkommer Sovjetunionen.

Under Forhandlingerne paa Konferencen blev der gennetagne Gange rejst Spørgsmaal om, hvorvidt Tilslutning til den foreslaaede Erstatningsordning indebærer et Afkald paa eller Saldokvittering for Erstatninger fra Tyskland. Der var Enighed om, at Bestemmelserne ikke indeholder noget saadant; *et Afkald over for Tyskland kan ikke lægges ind i Bestemmelserne*, da Tyskland hverken direkte eller indirekte er Part i Aftalen, og indbyrdes mellem Signatarmagterne er der ej heller givet Afkald paa nogen Erstatning; der er vedtaget en Nøgle for Fordelingen af Erstatningsydelserne, saa længe disse kommer frem, og det er vedtaget, at de Erstatningskrav, der omfattes af Ordningen, ikke kan forfølges separat uden om Ordningen, men Spørgsmaalet om, hvad og hvor længe Tyskland skal betale, og hvorledes en Afslutning af de tyske Erstatningsudredelser skal forme sig, er der ikke taget Stilling til. Den trufne Ordning har som hovedsageligt Formaal at skabe en Fællesordning, et »Reparationssystem«, som Besættelsesmagterne kan følge med Udsigt til praktiske Resultater.

Til Gennemførelsen af Erstatningsordningen oprettes et interallieret administrativt Organ, *Det interallierede Erstatningsbureau*, der skal gennemføre Erstatningsordningen. Samtlige Signatarmagter sender hver en Delegeret til Bureauet, og disse Delegerede udgør Generalforsamlingen, der træffer de afgørende Beslutninger. Beslutninger træffes efter Stemmemerthed, dog at særlige Regler er fastsat for Afstemninger om Bureauets Budget og om Ændringer i eller Op-

hævelse af Bureauet. Bestemmelserne herom findes i *Afsnit II*.

Afsnit III handler om *Tilbagegivelse af monetært Guld* til Lande, fra hvilke Guld uretmæssigt er fjernet fra tysk Side. Disse Bestemmelser har ifølge Oplysninger, som foreligger fra Finansministeriet og Nationalbanken, ingen praktisk Betydning for Danmark.

I *Afsnit IV* bestemmes bl. a., at Aftalen skal staa aaben for Undertegnelse af enhver Regering, som har været repræsenteret paa Paris-Konferencen vedrørende Erstatninger.

Forslaget til Beslutning vedtoges enstemmigt i begge Ting.

5. Rigsdagsbeslutning vedrørende en af Den internationale Arbejdskonference i Paris i Aaret 1945 vedtagen Akt angaaende Ændringer i Den internationale Arbejdsorganisations Statut. (Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen). [A. Sp. 6563. — C. Sp. 1963 og 2053].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $16/5$ (F. Sp. 5216). Behandlingsmaaden $21/5$ (F. Sp. 5289). 1. Beh. $12/6$ (F. Sp. 6031). Partiernes Ordførere: Bundvad, Sønderup, Ole Bjørn Kraft, Nørlund, Kirsten Gloerfeldt-Tarp og Stærmose. 2. (sidste) Beh. $13/6$ (F. Sp. 6079).

Anmeldt i *Landstinget* $16/5$ (L. Sp. 1238). Behandlingsmaaden $14/6$ (L. Sp. 1593). 1. Beh. $19/6$ (L. Sp. 1598). Partiernes Ordførere: Josef Andersson, Nielsen-Man, Krarup og Lannung. 2. (sidste) Beh. $21/6$ (L. Sp. 1605).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen udtaler sin Tilslutning til, at den af Den internationale Arbejdskonference i Paris i Aaret 1945 vedtagne Akt angaaende Ændringer i Den internationale Arbejdsorganisations Statut ratificeres.

Paa den i Paris i Aaret 1945 afholdte *Arbejdskonference*, ved hvilken Repræsentanter for 48 Medlemsstater, herunder Danmark, var til Stede, blev bl. a. enstemmigt vedtaget nogle Ændringer i Den internationale Arbejdsorganisations Statut. Ændringerne tager Sigte paa at *frigøre Arbejdsorganisationen fra dens Tilknytning til Folkenes Forbund*, at skaffe Organisationens organisatorisk og finansiel Autonomi fra den

Dag, denne Tilknytning ophører, samt at aabne Mulighed for Organisationens *Tilknytning til De Forenede Nationer*.

Hidtil har Forholdet været det, at Medlemsskab af Folkenes Forbund uden videre medførte Medlemsskab af Den internationale Arbejdsorganisation, og at Forskrifterne i Arbejdsorganisationens Statut ogsaa var bindende for Folkeforbundets Medlemmer. De Forenede Nationers Pagt indeholder ikke nogen Bestemmelse, der medfører Medlemsskab for De Forenede Nationers Medlemmer af Arbejdsorganisationen. Under Hensyn hertil er det i den paa Arbejdskonferencen i Paris den 5. November 1945 vedtagne Akt i Artikel 2 fastsat, at Organisationens Medlemmer udgøres af de Stater, der var Medlemmer den 1. November 1945. Endvidere kan Medlemmer af De Forenede Nationer optages i Den internationale Arbejdsorganisation. Og endelig kan Medlemmer optages paa Arbejdskonferencen, naar dette besluttes med $\frac{2}{3}$ Majoritet, herunder $\frac{2}{3}$ af de tilstedeværende, i Afstemningen deltagende Regeringsrepræsentanter.

Hvad *Finansieringen af Arbejdsorganisationen* angaar, har Forholdet hidtil været det, at Organisationens Udgifter skulde udredes af Folkeforbundets almindelige Budget. Ændringsforslaget — Artikel 3 — gaar ud paa, at Arbejdsorganisationen bemyndiges til at træffe de fornødne finansielle eller budgetmæssige Aftaler med De Forenede Nationer. Dette Forslag maa ses paa Baggrund af Artikel 63, jfr. Artikel 57, i De Forenede Nationers Pagt, hvorefter Plenarforsamlingen skal godkende alle Overenskomster med de internationale Organisationer, der som »Særlige Institutioner« tilknyttedes De Forenede Nationer. Indtil saadanne Overenskomster maatte blive indgaaet, skal Beslutninger om Arbejdsorganisationens Budget ifølge Ændringsforslaget træffes af Arbejdskonferencen med $\frac{2}{3}$ Stemmers Majoritet samt godkendes af et af Regeringsdelegerede bestaaende Udvalg.

Aktens Artikel 4 indeholder nye Regler om *Ikrafttra delsen af vedtagne Ændringer i Arbejdsorganisationens Statut*. Hidtil har Forholdet været det, at Ændringsforslag, som var vedtaget paa Konferencen — hvilket udkrævede en Majoritet af $\frac{2}{3}$ af de af de tilstedeværende Medlemmer afgivne Stemmer — for at træde i Kraft skulde ratificeres af de Stater, der var repræsenteret i Folkeforbundsraadet, samt af $\frac{3}{4}$ af

Arbejdsorganisationens Medlemmer. Efter Forslaget kræves, at de paa Konferencen gyldigt vedtagne Ændringsforslag for at træde i Kraft skal ratificeres eller godkendes af $\frac{2}{3}$ af Organisationens Medlemmer, herunder af 5 af de 8 Medlemmer, som har Sæde i Styrelsesraadet som Repræsentanter for de vigtigste Industrilande.

De allerede vedtagne i Akten indeholdte Ændringer skal, jfr. Artikel 6, Stk. 2, træde i Kraft i Overensstemmelse med de gældende Bestemmelser herom. Da Folkeforbundsraadet imidlertid forinden kan have ophørt at eksistere, har man bestemt, at Ændringerne i saa Fald træder i Kraft, naar de ratificeres af $\frac{3}{4}$ af Organisationens Medlemmer.

I Tilslutning til Vedtagelsen af den heromhandlede Akt vedtog Konferencen — ligeledes enstemmigt — en saalydende Resolution:

»Konferencen henleder Medlemsstaternes Opmærksomhed paa Vigtigheden af, at Akten angaaende Ændringer i Den internationale Arbejdsorganisations Statut snarest ratificeres som vedtaget den 5. November 1945 som en nødvendig Forudsætning for en mere fuldstændig Behandling af de statutmæssige Spørgsmaal, der skal ske paa den næste Konference. Konferencen forventer, at denne Akt er ratificeret af samtlige Medlemsstater, forinden Konferencens næste almindelige Samling aabnes.«

Fra Det internationale Arbejdsbureau har man siden modtaget Underretning om, at en Række af de Stater, der paa Konferencen i Paris stemte for Ændringsforslagene, allerede har truffet Foranstaltninger til at ratificere Akten, herunder De forenede Stater, Frankrig og Storbritannien. Endvidere er Forslag til Ratifikation af Ændringsforslagene godkendt af Stortinget i Norge og af den svenske Rigsdag.

Ved Forelæggelsen af Forslaget til Rigsdagsbeslutning oplyste *Arbejds- og Socialministeren*, at Danmark allerede i Besættelsestidens sidste Aar ad uofficiel Vej genoptog Forbindelsen med Den internationale Arbejdsorganisation; til Philadelphia-Konferencen i Foraaret 1944 sendtes saaledes Materiale herfra til Minister Kauffmann, der som Observatør deltog i Konferencen. Kort Tid efter Besættelsens Ophør er Arbejds- og Socialministeriets internationale Afdeling blevet genoprettet og har i fuldt Omfang udbygget Tilknytningen til Arbejdsorganisationen. Danmark var saaledes repræsen-

teret paa Arbejdskonferencen i Paris i Efteraaaret 1945 ved en Delegation bestaaende af Repræsentanter for Regeringen, Arbejdsgiverne og Arbejderne. Ogsaa i de nyoprettede internationale Industrikomiteer har Danmark ladet sig repræsentere, ligesom Arbejdsorganisationens forberedende tekniske Søfartskonference efter Indbydelse af den danske Regering afholdtes her i København i November 1945.

Ministeren ansaa det for vigtigt, at vi ogsaa paa det sociale Omraade deltager i det internationale Samarbejde. Vor Standard berettiger os dertil uden at udelukke, at ogsaa vi kan lære noget.

Forslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

6. Rigsdagsbeslutning angaaende Danmarks Ratifikation af den i London den 16. November 1945 undertegnede Overenskomst om Oprettelse af De Forenede Nationers Organisation for undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle Spørgsmaal. (Udenrigsminister *Gustav Rasmussen*). [A. Sp. 7177. — C. Sp. 2485 og 3149].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $2^8/6$ (L. Sp. 1755). Behandlingsmaaden $2^8/6$ (L. Sp. 1774). 1. Beh. $1^0/7$ (L. Sp. 2070). Partiernes Ordførere: Fornæs, Jepsen Christensen, Foss og Lannung. 2. (sidste) Beh. $1^0/7$ (L. Sp. 2103).

Anmeldt i *Folketinget* $2^8/6$ (F. Sp. 6598). Behandlingsmaaden $1^1/7$ (F. Sp. 7259). 1. Beh. $1^1/7$ (F. Sp. 7279). Partiernes Ordførere: H. C. Hansen, Himmelstrup, Ole Bjørn Kraft, Inger Merete Nordentoft, Jørgen Jørgensen, Stærmosé og Starcke. 2. (sidste) Beh. $1^1/7$ (F. Sp. 7299).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen meddeler sit Samtykke til Danmarks Ratifikation af den i London den 16. November 1945 undertegnede Overenskomst om Oprettelse af De Forenede Nationers Organisation for undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle Spørgsmaal (UNESCO).

Forhistorie.

Paa San Francisco-Konferencen blev af den franske Regering stillet Forslag om Indkaldelse af en Konference til Oprettelse af en Organisation under De Forenede Nationer paa det undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle

Omraade. Forslaget vandt enstemmig Tilslutning, og ved et Møde afholdt den 12. Juli 1945 paa de allierede Magters Undervisningsministres Konference i London blev den britiske Regering anmodet om at indbyde De Forenede Nationer til at sende Delegerede til en Konference, der skulde afholdes i London i November 1945 for at overveje Oprettelsen af en saadan Organisation.

I Konferencen, der fandt Sted i Tiden fra den 1. til den 16. November 1945, deltog Repræsentanter for 44 Stater, og som Resultat af de stedfundne Forhandlinger undertegnedes den 16. November 1945 følgende 3 Aktstykker:

- a. Overenskomst om Oprettelse af De Forenede Nationers Organisation for undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle Spørgsmaal.
- b. Slutprotokol vedtaget paa Konferencen til Oprettelse af De Forenede Nationers Organisation for undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle Spørgsmaal.
- c. Akt om Oprettelse af en Forberedelseskommission for undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle Spørgsmaal.

Danmarks Deltagelse i Konferencen i London.

I August Maaned 1945 modtog Danmark gennem Gesandtskabet i London Indbydelse til at deltage i Konferencen i November Maaned, hvilken Indbydelse modtoges, efter at Undervisningsministeriet og en Række derunder hørende Institutioner havde udtalt sig for Danmarks Deltagelse. Den danske Delegation fik følgende S sammensætning: Kontorchef Alb. Michelsen, Undervisningsministeriet, Formand, Professor ved Københavns Universitet, Dr. phil. Carsten Høeg, Prorektor ved Polyteknisk Lærestanstalt, Professor, Dr. phil. Jakob Nielsen, Afdelingschef i Statsradiofonien, Magister Jens Rosenkjær, Bibliotekar ved det kongelige Bibliotek K. Schmidt-Phiseldeck og den daværende danske Lektor i London, Dr. phil. Poul Christophersen.

Overenskomstens Indhold.

Overenskomsten bestaar af 15 Artikler.

I Artikel I angives den nye Organisations *Formaal og Funktioner*. Formaalet skal være at bidrage til Fred og Sik-

kerhed ved at befordre Samarbejdet mellem Nationerne gennem Undervisning, Videnskab og Kultur for at fremme den almindelige Respekt for Retfærdighed, for Loven, for Menneskerettighederne og for de fundamentale Frihedsrettigheder, som ved De Forenede Nationers Pagt er tilskrevet Jordens Folkeslag uden Forskel med Hensyn til Race, Køn, Sprog eller Religion (Stk. 1). Til Virkeliggørelse af dette Formaal vil Organisationen deltage i Arbejdet til *Fremme af Folkenes Kendskab til hverandre og indbyrdes Forstaaelse* samt give nye Tilskyndelser til folkelig Undervisning og til Udbredelse af Kulturen (Stk. 2). Organisationen maa derimod ikke blande sig i Sager, der i det væsentlige hører ind under Medlemmernes egen Jurisdiktion (Stk. 3).

Artikel II angaar *Medlemsskab* i Organisationen og bestemmer, at Medlemsskab i De Forenede Nationer medfører Ret til at være Medlem af Organisationen, medens andre Stater kan blive optaget under Iagttagelse af visse nærmere angivne Regler. Endvidere indeholder Artiklen Bestemmelser om Suspension og Udelukkelse af Medlemmer.

Artikel III vedrører Organisationens *Organer*. Disse bestaar af en Generalforsamling, et Forretningsudvalg og et Sekretariat.

Artikel IV indeholder Bestemmelser om *Generalforsamlingen*, dens Sammensætning (Stk. 1) og Funktioner (Stk. 2—7), om Afstemning (Stk. 8) og Forretningsgang (Stk. 9—12) samt om Adgangen til at indbyde Observatører (Stk. 13). Generalforsamlingen bestaar af Repræsentanter for Medlemsstaterne og fastlægger Organisationens Politik og Hovedretningslinierne for Arbejdet. Hver Stat har een Stemme, og Beslutninger kræver i Regelen simpelt Flertal. Forsamlingen træder sammen til ordinært Møde hvert Aar og kan i særlige Tilfælde indkaldes til ekstraordinært Møde.

Artikel V indeholder Bestemmelser om *Forretningsudvalgets* Sammensætning (Stk. 1—4) og Funktioner (Stk. 5—11). Det bestaar af 18 af Generalforsamlingen valgte Medlemmer foruden dennes Præsident, er ansvarligt for Udførelsen af det af Forsamlingen vedtagne Program og træder sammen til ordinært Møde mindst 2 Gange om Aaret.

Artikel VI handler om *Sekretariatet*, der bestaar af en Generaldirektør og det fornødne Personale (Stk. 1). Sekre-

tariatets Virksomhed er udelukkende af mellemfolkelig Karakter, og Sekretariatets Medlemmer maa ikke søge eller modtage Instruktioner fra nogen Regering eller nogen Myn- dighed uden for Organisationen (Stk. 5).

I Artikel VII, der omhandler *Nationale Samarbejdsinsti- tutioner*, findes Regler om nationale Kommissioner og Or- ganisationer, der bl. a. skal virke for at knytte de enkelte Landes undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle Institutioner til den nye Organisation.

Artiklerne VIII og IX giver Bestemmelser om regel- mæssige *Indberetninger fra Medlemsstaterne* til Organisatio- nen samt om Organisationens *Budget*.

I Artikel X vedrørende *Forbindelsen med De Forenede Nationers Organisation* bestemmes det, at der herom skal oprettes en Overenskomst mellem de to Organisationer.

Af de følgende Artikler angaar Artikel XI *Forbindelsen med andre særlige mellemfolkelige Organisationer og Institu- tioner*, medens Artikel XII indeholder Bestemmelser om Or- ganisationens *Retsstilling*. I Artikel XIII findes Bestemmelser vedrørende *Ændringer* af Overenskomsten og i Artikel XIV om dens *Fortolkning*. I Artikel XV gives der endelig Bestem- melser om Overenskomstens *Ikrafttræden*, der skal finde Sted, naar den er godkendt af tyve af Signatarstaterne.

Akt om Oprettelse af en Forberedelseskommision.

Ved den samtidig med ovennævnte Overenskomst og Slutprotokol undertegnede Akt oprettes en Forberedelses- kommission for undervisningsmæssige, videnskabelige og kul- turelle Spørgsmaal med det Formaal at træffe foreløbige Foranstaltninger til Generalforsamlingens første Møde (Stk. 1). Denne Kommission, der bestaar af en Repræsentant for hver af de Regeringer, der har undertegnet Akten (Stk. 3), nedsætter et Forretningsudvalg (Stk. 4) og udnævner en administrerende Sekretær (Stk. 8). I Stk. 5—7 findes bl. a. Bestemmelser om *Hjælp til krigshærgede Lande*. Kommis- sionen skal have sit Sæde i London, indtil Overenskom- sten træder i Kraft, og flytter da til Paris, hvor den faste Organisation skal have sit Sæde (Stk. 10); den ophører at eksistere, naar Generaldirektøren tiltræder sit Embede (Stk. 12).

Overenskomsten indledes saaledes:

Regeringerne i de Stater, der er Deltagere i denne Overenskomst, erklærer paa deres Folks Vegne,

at eftersom Krige begynder i Menneskers Sind, maa Forsvaret for Freden ligeledes opbygges i Menneskers Sind,

at Folkenes Uvidenhed om andre Folks Skikke og Levevis igennem hele Menneskehedens Historie har ligget til Grund for den Mistillid og Mistro mellem Nationerne, som har været Skyld i, at deres indbyrdes Uoverensstemmelser alt for ofte har udviklet sig til Krig,

at den store og frygtelige Krig, der nu er endt, var en Krig, der var muliggjort ved Fornægtelse af de demokratiske Grundsætninger om Menneskers Værdighed, Ligeberettigelse og gensidige Respekt og ved i Stedet herfor, under Udnyttelse af Uvidenhed og Fordomme, at udbrede Læresætninger om Menneskers og Racers Ulighed,

at en almindelig Udbredelse af Kultur og Opdragelse af Menneskeheden til Retfærdighed, Frihed og Fred er uundværlig for Menneskets Værdighed og udgør en hellig Pligt, som alle Nationer maa opfylde i gensidig Hjælpsomheds Aand,

og at en Fred, der udelukkende hvilede paa Regeringernes politiske og økonomiske Aftaler, ikke vilde kunne opnaa enstemmig, varig og oprigtig Tilslutning fra Verdens Folk, og at Freden derfor, hvis den ikke skal glippe, maa opbygges paa Menneskehedens intellektuelle og moralske Solidaritet.

Af disse Grunde er de Stater, der er Deltagere i denne Overenskomst, og som ønsker at sikre en fuldstændig og ligelig Adgang til Uddannelse for alle, en uindskrænket Søgen efter objektiv Sandhed, og en fri Udveksling af Tanker og Viden, enige om og besluttede paa at udvikle og udbygge Midlerne til Samkvem mellem deres Folk og at anvende disse Midler til indbyrdes Forstaaelse og en mere sandfærdig og fuldkommen Viden om hverandres Levevis.

Følgelig oprettes herved De Forenede Nationers Organisation for undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle Spørgsmaal i det Øjemed gennem Folkenes undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle Forbindelser at virke til Fremme af de Formaal med Hensyn til international Fred og Menneskehedens almindelige Velfærd, for hvilke De

Forenede Nationers Organisation blev oprettet, og som dens Pagt forkynder.

Forslaget mødte paa Rigsdagen Tilslutning fra alle Sider og vedtoges enstemmigt i begge Ting efter nogen Debat, som bl. a. drejede sig om de ovenfor gengivne indledende Betragtninger. Fra forskellig Side fremsattes der kritiske Kommentarer til disse, ligesom det fremhævedes, at ikke Ord men Handling vilde blive afgørende for Udviklingen i Fremtiden. Foranlediget heraf gav *Udenrigsministeren* Udtryk for, at heller ikke han var nogen Tilhænger af, at man i en international Traktat opstillede Postulater, saaledes som det var sket i Indledningen til denne Overenskomst. De kunde komme til at lyde meget tomt, og for en dansk Sprogforneemelse lød de fremmedartet. Hvad Realiteten angik, kom det an paa at sætte Handling bag Ordene, og Ministeren var ganske enig i, at det var det, som maatte være Opgaven, naar man havde tiltraadt Overenskomsten.

Ingen af Ordførerne var dog i Tvivl om, at Danmark burde slutte sig til den nye Organisation, hvis Formaal alle maatte billige.

7. Beslutning af Folketinget om Nedsættelse af en Kommission i Henhold til Grundlovens § 45. (Af *V. Buhl, Edvard Sørensen, Christmas Møller, Aksel Larsen, Jørgen Jørgensen, Størmosen og Norlev*). [A. Sp. 2883. — C. Sp. 125 og 141].

Anmeldt $19/12$ (F. Sp. 1488). Behandlingsmaaden $19/12$ (F. Sp. 1527). 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 1573). 2. (sidste) Beh. $19/12$ (F. Sp. 1576). Til Medlemmer af Kommissionen valgtes $19/12$ (F. Sp. 1576): Arnth Jensen, Jensen-Broby, Jørgen Gram, Holm [Formand], Harald Nielsen, Nørskov, A. M. Hansen, Steen, Bomholt, Busch-Jensen, Chr. Christiansen, Fr. Dalgaard, H. C. Hansen, Rasmus Hansen [Næstformand], Frede Nielsen, Kristen Amby, Hjermind, Aksel Møller, Westermann, Martin Nielsen, Mogens Fog, Robert Mikkelsen, Paul Holt og Starcke.

Beslutningen har følgende Ordlyd:

»Folketinget beslutter:

1. Der nedsættes i Henhold til Grundlovens § 45 en Kommission med den Opgave:

at undersøge samtlige Forhold, hvis Klarlæggelse Kommissionen anser for nødvendig til Bedømmelse af, hvorvidt der er Grundlag for at drage Ministre og andre særlig ansvarlige til Ansvar i Anledning af deres Embedsvirk-somhed under den tyske Besættelse,

at foretage de Undersøgelser, som Kommissionen finder paakrævede, med Hensyn til politisk Virksomhed under Besættelsen, der skønnes at indeholde Anslag mod Folke-styret og den hidtidige statsretlige Praksis.

Kommissionen skal endvidere, saafremt den maatte skønne, at de ved den under 15. Juni 1945 nedsatte par-lamentariske Kommission tilvejebragte Oplysninger ved-rørende Forholdene ved Danmarks Besættelse den 9. April 1940 kan og bør suppleres paa væsentlige Punkter, have til Opgave

at foretage de derfor fornødne Undersøgelser.

Endelig skal det paahvile Kommissionen at afgive Beretning til Folketinget angaaende de fore-tagne Undersøgelser.

2. Medlemmernes Antal fastsættes til 24.
3. Over Møder, hvori mundtlige Oplysninger og Forklaringer afgives til Kommissionen, optages stenografisk Referat.
4. Selve Kommissionens Drøftelser og Afgivelsen af Oplysninger, Forklaringer og Redegørelser foregaar i lukkede Møder, men der vil til Oplysning for Offentligheden, naar Undersøgelsen af et Forhold er bragt til et saadant Punkt, at Kommissionen mener, at en Redegørelse derfor kan afgives, være at afgive saadan Redegørelse i den Form og paa den Maade, som Kommissionen skønner rigtig.
5. Tingets Formand bemyndiges til at iværksætte det for-nødne til denne Beslutnings Udførelse.«

Ved Sagens 1. Behandling udtalte *Aksel Larsen* (D. K.), at hans Parti havde ønsket, at der var blevet nedsat ikke en ren parlamentarisk Kommission til Undersøgelse af de Forhold, der er omtalt i Kommissoriet, men en Kommission, der dels bestod af Medlemmer af Folketinget, dels bestod af Medlemmer uden for Rigsdagen. »Vi har her peget paa, at det bl. a. maatte anses for rimeligt, at det juridiske Fakultet og Friheds-bevægelsens Samraad blev repræsenteret i Kommissionen. Vi havde ogsaa ønsket, at Kommissoriet var bleven lidt ander-

ledes affattet, hvad angaar dets § 4, da vi er af den Opfattelse, at det principielt rigtige vilde være at gøre Kommissionens Møder, hvor der afgives Oplysninger, Forklaringer og Redegørelser, offentlige, idet naturligvis Forholdet saa maatte være det, at Kommissionen kunde beslutte, at Dørene skulde lukkes, hvis den skønnede, dette var nødvendigt af Hensyn til Landets Velfærd og Sikkerhed eller til uhindret Videreførelse af Undersøgelserne paa bestemte Omraader.

Vi har imidlertid ikke faa Tilslutning til denne vor Opfattelse hos de øvrige Partier, som alle sammen er enige om at nedsætte Kommissionen med den Sammensætning og det Kommissorium, der er stillet Forslag om her.

Vi agter ikke at stille noget Ændringsforslag til det her fremlagte Forslag til Beslutning, men vil, efter at jeg har sagt disse Bemærkninger, godkende det Forslag til Beslutning, der her foreligger.«

V. Buhl (S.) paapegede, at Forslaget til Beslutning var fremsat af Formændene for samtlige Partier paa Rigsdagen efter Forhandling med Statsministeren og med Regeringens Tilslutning.

Det skulde efter Forslaget være Kommissionens Opgave at fortsætte og tilendebringe de Undersøgelser, der var overdraget den i Rigsdagssamlingen 1945 nedsatte Kommission at gennemføre, men som trods Kommissionens ihærdige Arbejde maatte begrænses til Forholdene omkring den 9. April 1940. Som af Taleren nærmere paapeget var det nu affattede Kommissorium ikke helt sammenfaldende med den forrige Kommissions, der er gengivet i Aarvog 1945, Side 403. Bl. a. skulde Kommissionen ikke afgive Indstilling til Folketinget, men kun en Beretning. Antallet af Kommissionsmedlemmer var forøget fra 23 til 24.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommissionen skulde arbejde for *lukkede Døre*, eller der skulde være Adgang for Offentligheden til at overvære Møderne, havde der været forskellige Opfattelser inden for Kommissionen; men samtlige Partiers Repræsentanter var sluttelig enedes om det Forslag, som var fremsat.

Forslaget til Beslutning vedtoges enstemmigt med 89 Stemmer.

Den 12. Januar 1946 fastsatte *Folketingets Formand* i Henhold til ovennævnte Beslutning *Forskrifter* for Kommissionen. (C. Sp. 141).

Disse Forskrifter er for de fire første Paragraffers Vedkommende enslydende med Forskrifterne for den tilsvarende i Samlingen 1945 nedsatte Kommission (Aarvog 1945, Side

404) bortset fra, at der er taget Hensyn til Medlemstallets Forøgelse. I de efterfølgende Paragraffer er der enkelte Afvigelser. Disse Paragraffer gengives derfor her i den nye Form:

§ 5. Om Udbyttet og Udfaldet af sine Undersøgelser vedtager og afgiver Kommissionen Beretning til Folketinget.

Beretning er vedtaget, naar ved den endelige Afstemning mindst 13 af Kommissionens Medlemmer har stemt for den.

Vedtages Beretning ikke med Enstemmighed, er de, der har stemt imod, berettigede til at faa en Fremstilling af deres afvigende Meninger optaget i et Tillæg til Kommissionens Beretning.

§ 6. Over Møder, hvori mundtlige Oplysninger og Forklaringer afgives til Kommissionen, optages stenografisk Referat.

§ 7. De til Afholdelse af Udgifter efter § 3 fornødne Pengemidler hæves af Kommissionens Formand hos Rigsdagens Kasserer efter Anvisning af Folketingets Formand.

For deres Anvendelse aflægger Kommissionen Regnskab til Folketingets Formand.

§ 8. De øvrige Regler for Kommissionens Virksomhed fastsættes af den selv.

8. Beslutning af Folketinget (vedrørende Syd-slesvig). (Af *Hans Hedtoft, Edvard Sørensen, Ole Bjørn Kraft, Jørgen Jørgensen og Norlev*). [A. Sp. 7275 og C. Sp. 2413].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{2}{7}$ (F. Sp. 7002). Behandlingsmaaden $\frac{2}{7}$ (F. Sp. 7003). Eneste Behandling $\frac{2}{7}$ (F. Sp. 7004). Bartiernes Ordførere: Hans Hedtoft, Edvard Sørensen, Ole S ørn Kraft, Aksel Larsen, Jørgen Jørgensen, Stærmosé og Ptærcke.

Beslutningen har følgende Ordlyd:

»Idet Folketinget tager Udenrigsministerens Redegørelse til Efterretning, beslutter Tinget at tilsige Regeringen sin Støtte til den Politik, som paa Selvbestemmelsesrettens Grund har til Formaal:

1) at sikre den dansksindede Del af Sydslesvigs Befolkning, der er i stigende Vækst, almindelige borgerlige og demokratiske Rettigheder, derunder Adgang til fri kulturel og politisk Livsførelse paa lige Fod med den øvrige i Landsdelen hjemmehørende Befolkning, saaledes at den fredelige og nationale Kappelstrid mellem Dansk og Tysk kan finde Sted under lige og betryggende Vilkaar,

2) at søge Flygtningene fjernet fra Sydslesvig ved fortsat at henlede de paagældende allierede Magters Opmærksomhed paa de Farer, som Anbringelsen af store Mængder hjemstavnsfremmede Flygtninge i Sydslesvig medfører, dels for det danske Befolkningselements fremtidige Bestaaen, dels for en fri og fredelig Udvikling i dette Grænseomraade og derigennem ogsaa for den danske Grænses nationale Sikkerhed, og

3) i Tilslutning til allerede stedfundne Henvendelser til allierede Magter at opnaa Adgang for Danmark til under kommende internationale Forhandlinger at varetage de nationale danske Interesser, som er knyttet til den fremtidige Ordning af Forholdene i Sydslesvig.

Ved Afslutningen af Debatten om den Side 963 omtalte Forespørgsel vedrørende Sydslesvig meddelte *Hans Hedtoft* paa Forslagsstillernes Vegne, at de ønskede at stille Forslag til den ovenfor gengivne Beslutning af Folketinget.

Behandlingen af denne Sag aabnedes af *Udenrigsministeren*, der i faa Ord anbefalede Forslaget til Vedtagelse.

Ordføreren for Forslagsstillerne (*Hans Hedtoft*) havde derefter Ordet. Han pointerede, efter paa sin Gruppes Vegne at have givet Tilslutning til Forslaget, at der ved Vurderingen af det sydslesvigske Problem staar to store Spørgsmaal over for hinanden. Det ene er Hensynet til vore Landsmænd i Sydslesvig, det andet Hensynet til Danmarks Sikkerhed. Det sidste Hensyn vejede efter hans Opfattelse særlig til og maatte være det afgørende. »Danmarks politiske Fejlgreb gaar,« udtalte han, »omtrent saa langt tilbage, som Historien rækker, og de fortsættes op gennem Tiderne kun afbrudt nu og da af korte Glimt af Fornuft og af Forsøg paa at vinde det tabte tilbage. Fejlgrebene bitre Frugt blev Nederlaget i 1864 og Tabet af hele Slesvig. Af dette Nederlag voksede imidlertid en ny dansk Indstilling frem, baseret paa Erkendelsen af, at Ejderpolitikken uhjælpeligt havde lidt Skibbrud, og at Danmark var placeret som en Magt, der ikke kunde tillade sig at gaa ud over de Grænser, Nationalitetsprincippet anviser.

Vi havde tabt et stort og farligt Spil med det Resultat, at næsten 200 000 Landsmænd var bragt under fremmed Aag. Nu formede Skæbnen sig for os saa blidt og lykkeligt, at det store Flertal af disse udestængte Landsmænd atter kom inden for vort Lands Grænser.

I 1920 fik vi for første Gang en Grænse, der saa præcist, som det overhovedet er muligt, dækkede Nationalitetsgrænsen. De Befolkningselementer, som bekendte sig til en anden Nationalitet, men som fulgte med ind i Danmark ved den nye Grænsedragning, udgjorde kun $\frac{3}{4}$ pCt. af den samlede danske Befolkningmængde, og det var en saa beskedne Minoritet, at det ikke anfægtede Danmarks Stilling som en ren Nationalstat. Den moralske Styrke, der ligger i dette Forhold, bør ikke bagatelliseres — den er indlysende. Og vi har — det tror jeg alle vil indrømme — følt den som et meget betydningsfuldt Aktiv i de kaotiske og ganske uberegnelige Tider, vi er gaaet igennem. I Virkeligheden erkendes det ogsaa af hele det danske Folk paa faa Undtagelser nær. Det erkendes derved, at ingen med Hensyn til Sydslesvig tør bygge paa andet end den nationale Selvbestemmelsesret.«

Det vilde efter Talerens Opfattelse være »alt for farligt uden videre at godtage den Bølge af Danskhed, som nu gaar hen over Sydslesvig. Jeg kender visse Kredse Trang til, sikkert ud fra smukke og følelsesbetonede Motiver, uden videre at modtage denne Stemning, men jeg advarer herimod. I Vurderingen af den maa nødvendigvis, hvis man vil være nøgtern og redelig, indgaa Betragtninger over den nationale Stilling dernede i Tiden indtil Tysklands Kapitulation i Fjor. Der var et dansk Mindretal paa ca. 10 000 Mennesker. Det er rigtigt, at dette Mindretal navnlig under Nazismen havde meget onde Kaar, og at den nationale Indstilling sikkert ikke fuldt ud kunde give sig Udtryk. Det er sikkert ogsaa rigtigt, at de forfærdelige Oplevelser under Krigen kan have bragt en Del, som hidtil ikke stod klart og sikkert i national Henseende, til nu i fuld Alvor at vælge Danmark. Men det Tal, vi alt i alt tør regne med, paa Folk, der af ærlig Overbevisning er fast placeret paa den danske Linie, udgør utvivlsomt et beskedent Tal i Forhold til den indfødte Befolkningmængde paa godt 300 000.«

Det syntes derfor indlysende, at Danmark ikke blot for Princippets Skyld, men ogsaa af Hensyn til sin egen Sikkerhed maatte indtage en aftenende Holdning. Man maatte se, hvor meget holdbart der er i Bevægelsen.

Socialdemokratiet var tillige af den sikre Overbevisning, at Fastsættelse af en paa dansk statsligt Initiativ bestemt Termin for en Afstemning, ikke mindst fordi Grundlaget er saa usikkert, i den paagældende Periode vilde give en Tilstand af

permanent Uro og voldsom Kamp, som meget let kunde faa alvorlige Følger for Danmark.

Edvard Sørensen (V.) gav paa sit Partis Vegne Tilslutning til Forslaget til Beslutning. Om denne Beslutnings Indhold saa var tilstrækkelig til at varetage de danske Interesser paa det Omraade, var det vanskeligt med Sikkerhed at udtale sig; der kan komme mange nye Spørgsmaal frem, og derunder Spørgsmaal, som kan faa afgørende Betydning for os. Hvis saadanne Spørgsmaal kommer til at foreligge, maa Regering og Rigsdag til sin Tid tage Stilling til dem, men det, der foreligger her til Beslutning, er, hvad der i Dag kan samles et betydeligt Fler-tal for.

Ole Bjørn Kraft (K. F.) pointerede, at naar hans Parti kunde give Forslaget til Beslutning sin Tilslutning, var det ikke fordi det tilfredsstillede Partiet, men fordi dette vilde yde sit Bidrag til at »faa tilvejebragt dels Klarhed over den danske Politik i den nuværende Situation, dels et fast og uangribeligt Grundlag for denne Politik, og dermed give Regeringen den Mulighed, Regeringen har Brug for, og Landet har Brug for, til med hele Rigsdagen bag sig at foretage de Handlinger, som er i Konsekvens af denne Udtalelse, til Støtte for Danskheden i Sydslesvig og for den lykkelige Udvikling af denne Sag, som vi alle ønsker«.

Taleren kom derefter ind paa hele det Problem, som var opstaaet ved Forholdenes Udvikling i Sydslesvig, og udtalte herom bl. a.: »Vi vil ikke afvise, at den Bevægelse for Tilslutning til Danmark, som for Tiden vokser i Sydslesvig, engang ad Aare kan blive saa stærk, at en Folkeafstemning i Sydslesvig bør finde Sted.

En saadan Folkeafstemning kan efter vor Opfattelse først ske, naar det er muligt for Befolkningen at tage Standpunkt ud fra klare, faste, folkelige, nationale Synspunkter.

Den danske Regering og Rigsdag maa naturligvis til den Tid samtidig have Ret til at tage Stilling til, om Folkeafstemningen er foregaaet under Former og paa Vilkaar saa betryggende, at Danmark eventuelt kan anerkende Tilkendegivelsen som et holdbart Udtryk for Befolkningens varige Vilje og Sindelag.

Som en nødvendig Forudsætning for Folkeafstemningen maa der gives den danske Bevægelse i Sydslesvig den Frihed, Organisationsfrihed, Pressefrihed, politiske Frihed og øvrige frie Arbejdsvilkaar, som enhver politisk Bevægelse har i et demokratisk Samfund.

Efter vor Opfattelse maa en af Betingelserne for, at denne frie Udvikling i Sydslesvig kan finde Sted, være en administrativ Adskillelse mellem Sydslesvig og Holstein, saaledes at

det i særlig Grad bliver den i Sydslesvig hjemmehørende Befolkning, der faar Indflydelse paa Administrationen.

De nye tyske Flygtninges Tilstedeværelse forhindrer, at den nye folkelige Udvikling kan udfolde sig. Den danske Regering maa derfor have Ret til — med den afgjorte Interesse, Danmark har i Udviklingen i Sydslesvig — at kræve, at disse Flygtninge føres bort fra Sydslesvig, og vi mener, at den danske Regering maa være parat til at yde ethvert økonomisk Offer for at opnaa et saadant Resultat.«

Aksel Larsen (D. K.) var godt tilfreds med Udenrigsministerens Redegørelse (se Side 964). Den var udførlig, den var saglig, den var oplysende, og dens Konklusion om, hvad Regeringen betragter som sin nærmeste Hovedopgave vedrørende Sydslesvig, kunde Kommunisterne fuldt ud tiltræde.

Forslaget til Beslutning fandt man fra kommunistisk Side ikke fuldt tilfredsstillende. »Vi kunde have ønsket, at der havde staaet i det, at Grænsen ligger fast, men jeg er fuldkommen klar over, at det vilde det være umuligt at faa ind i det, og jeg skal afstaa fra at stille Ændringsforslag. . . . Dernæst mener vi, at der i hvert Fald burde noget ind i Beslutningen om, at man henstiller til de paagældende allierede Magter at sørge for, at der sker en virkelig, ikke en papirmæssig Afnazificering af Befolkningen i Sydslesvig.«

Taleren mente ogsaa, at man burde bestræbe sig for at bringe Orden i Sønderjyllands nationale Forhold og vilde betragte det som en Lykke for vort Land, om man fik i hvert Fald de værste af det tyske Mindretal, dem, der direkte har været ude i Forbrydelser imod den danske Stats Sikkerhed, fjernet fra Landet og dermed saa at sige fik kappet Hovedet af Hydraen — de maa vel kunne sendes »heim ins Reich«.

Samtidig med at jeg tror, man skulde give sig til i Regering og Rigsdag alvorligt at interessere sig for systematisk, efter en veloverlagt Plan, men saa hurtigt, som det gøres kan, at udvikle og udbygge Sønderjylland, det danske Sønderjylland, økonomisk, erhvervsmæssigt, i enhver Henseende og at forøge Befolkningstætheden i denne Landsdel. Det vilde skabe os et nationalt Grænseværn, en Modvægt imod en eventuel Folkehobning Syd for Grænsen. Det vil være en af de mest positive Foranstaltninger, man kan foretage sig, hvis man vil værne Danmarks Sydgrænse«.

I Slutningen af sin Tale kritiserede Aksel Larsen forskellige Udtalelser af Statsministeren vedrørende Grænsespørgsmaalet.

Jørgen Jørgensen (R. V.) anbefalede Forslaget til Beslutning til Vedtagelse. »Det er,« udtalte han, »Danmarks Opgave over for de allierede Magter at varetage de Interesser, der knytter sig til den danske Folkegruppes Stilling i Sydslesvig, men vi har ikke heroppefra Adkomst til at rejse Krav af stats-

politisk Karakter.« Og han sluttede sit Indlæg saaledes: De Retningslinier, som indeholdes i dette Forslag til Beslutning, er Rettesnoren for vor Udenrigspolitik. Det er Regeringens, det er Rigsdagens, det er Danmarks Udenrigspolitik med Hensyn til Sydslesvig.

Stærmosé (D. S.) erklærede sig enig i de Ønsker, som fremførtes i Forslaget til Beslutning. Naar hans Parti alligevel ikke havde været med til at tage dette Initiativ, skyldtes det, at man fandt Erklæringens Formulering ganske utilstrækkelig, baade set fra et udenrigspolitisk og fra et indre dansk politisk Synspunkt. »De almindelige borgerlige og demokratiske Rettigheder og den Frihed til kulturel og politisk Livsudfoldelse, som man taler om i Beslutningen, kan man ikke sikre, hvis Sydslesvig forbliver som nu under tysk Overhøjhed. Hvordan en Overgangsperiode skal tilrettelægges, vil vi ikke stille noget Forslag om, idet vi mener, det afgørende maa være, at der gøres opmærksom paa, at det kan være i sidste Øjeblik, vi sætter ind for at sikre Retten til en Folkeafstemning, tager Initiativ i Overensstemmelse med Beslutningens Udtryk om, at det er paa Selvbestemmelsesrettens Grund, vi vil sikre Friheden«. Derfor stillede man fra Dansk Samlings Side Forslag om, at der til Forslaget til Beslutning skulde gøres følgende Tilføjelse i Tilslutning til Pkt. 3:

»herunder ogsaa

4) ved internationale Forhandlinger snarest at sikre den hjemmehørende sydslesvigske Befolkning Ret til ved en Folkeafstemning, for hvilken Tidspunktet nærmere fastsættes, naar den militære Regeringsperiode er ophørt, at bestemme deres Hjemstavns fremtidige Statstilhørsforhold.«

Starcke (D. R.) kunde paa sit Partis Vegne tiltræde Forslaget til Beslutning, »vi ønsker i høj Grad Frihed, Ligeret og Selvbestemmelsesret for Sydslesvigerne, og vi ønsker i høj Grad, at Danmarks Stemme og de sydslesvigske Interesser maa komme til Orde ved de kommende Fredsforhandlinger. Vi nærer fuld Tillid til, at den højtærede Udenrigsminister paa bedste Maade vil varetage baade Danmarks og de danske Sydslesvigeres Interesser i saadanne Forhandlinger. Derfor kan vi fuldt ud tiltræde denne Fællesbeslutning, hvorimod jeg uden Kommentarer vil forbigaa det Ændringsforslag, der er stillet af Dansk Samling. Det kan vi ikke tiltræde.«

Christmas Møller (K. F.) ønskede paa egne Vegne at pege paa, at »Danskhedens Fremtid mod Syd er en Sag, som hverken maa udsættes for et dansk Konjunkturmisbrug eller gøres til en Fare for vort Naboforhold til Fremtidens Tyskland«. Han var af den Opfattelse, at der gaar nye Strømninger i mange hjemmehørende Sydslesvigeres Sind, og han troede, »at det ikke blot er Nuets Nød, der presser mod Nord, men at der

er en Fortid, der ligesom begynder at sende Spirer op gennem den tyske Aflejring. Vi har Lov til at haabe paa en dansk Grøde, og vi har Lov til at forlange i Dag af de Allierede, og i Fremtiden af et tysk Styre, at den Grøde faar sin Livret. Vi har Lov til at knytte en hvilken som helst Forventning til det skønne danske Ord, at »det har slet ingen Hast for den, som tror«. Men ud over den Ret og den Adkomst, dette giver os til i Ord og Gerning at værne og tjene den danske Sag i Sydslesvig, vil vi ikke gaa. Vi vil roligt og ærligt lade vor Statsgrænse ligge dér, hvor den ligger. Vor Haand skal ikke rækkes ud for at gribe, den skal være ren, hvis den Dag kommer, da den kan bruges til at tage imod med«.

Statsministeren gav en Redegørelse for sin Opfattelse af det sydslesvigske Spørgsmaal. Han kunde have ønsket, at der fra Rigsdagens Side kunde opnaas Tilslutning til en udvidet Anvendelse af andre Midler og andre Fremgangsmaader end dem, der i Erklæringen gaves Udtryk for. Men da han ansaa Erklæringen for værdifuld for Regeringens Arbejde paa dette Omraade, kunde han anbefale Forslaget til Vedtagelse. Paa Foranledning af *Hans Hedtoft* udtalte han, at det var klart, at Rigsdagsbeslutningen vilde være forpligtende med Hensyn til den Politik, som Regeringen skal føre, indtil der kommer en ny Tilkendegivelse fra Rigsdagens Side. Dog kunde Beslutningen ikke i den Forstand være forpligtende, at ingen maatte have en fra den afvigende Opfattelse rent personligt.

Det af Stærmosé m. fl. stillede Ændringsforslag til Forslaget til Beslutning forkastedes med 105 Stemmer mod 3. Forslaget til Beslutning vedtoges derefter med 97 Stemmer mod 3 (D. S.); 13 Medlemmer (D. K.) stemte hverken for eller imod.

9. Beslutning af Rigsdagen angaaende Statsregnskabet for Finansaaret 1943—44. [C. Sp. 217 og 1967].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 87). Behandlingsmaaden $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 117). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Hans Hansen, Ingeborg Hansen, Offersen, Steincke [Formand], Lannung [Sekretær], Martin Sørensen [Peterslund], Bækgaard, Stegger Nielsen og Foss), der afgav Betænkning $\frac{27}{2}$ (B. Sp. 351). (Ordfører: Steincke). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 536). 2. (sidste) Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 546).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{4}{10}$ (F. Sp. 70). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Arnth Jensen [Formand], Øllgaard, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Johs. Hansen, Bollerup Madsen, Poul Hansen [Svendborg], Kristen Amby, Gylden-

slette og Rosendahl), der afgav Betænkning $^{12}/_6$ (B. Sp. 1257). (Ordfører: Arnth Jensen). 1. Beh. $^{14}/_6$ (F. Sp. 6122). 2. (sidste) Beh. $^{19}/_6$ (F. Sp. 6213).

Begge Ting vedtog — efter Forslag af de paagældende Udvalg — følgende Beslutning: Statsregnskabet for Finansaaret 1943—44 godkendes. Vedtagelsen var enstemmig, men i Folketinget stemte 13 Medlemmer hverken for eller imod.

10. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« § 13. [C. Sp. 1947 og 2251].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $^{27}/_2$ (L. Sp. 515). Behandlingsmaaden $^{28}/_2$ (L. Sp. 529). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (C. E. Christiansen, Chr. J. Hansen, Thomsen, Willumsen, Stegger Nielsen [Sekretær], S. C. Nørgaard, Martin Sørensen [Peterslund] [fra $^{21}/_3$ Gudiksen], M. C. Korsgaard [fra $^{21}/_3$ Jørgen Jørgensen] [Formand] og Krarup), der afgav Betænkning $^{29}/_5$ (B. Sp. 1237). (Ordfører: Jørgen Jørgensen). 1. Beh. $^{31}/_5$ (L. Sp. 1550). 2. (sidste) Beh. $^{12}/_5$ (L. Sp. 1555).

Anmeldt i *Folketinget* $^{27}/_2$ (F. Sp. 2760). Behandlingsmaaden $^{14}/_6$ (F. Sp. 6121). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Nørskov [Formand], Hauch, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Horn, J. Chr. Jensen, Marinus Sørensen, Kristen Amby, Poul Sørensen og Robert Mikkelsen), der afgav Betænkning $^{21}/_6$ (B. Sp. 1341). (Ordfører: Nørskov). 1. Beh. $^{27}/_6$ (F. Sp. 6518). 2. (sidste) Beh. $^2/_7$ (F. Sp. 6614).

Ved Beslutningen godkendtes Hypotekbankens Regnskab for Tiden fra 1. April 1944 til 31. Marts 1945.

11. Beslutning af Rigsdagen om Godkendelse af Opgørelserne over de Beløb, som Kjøbenhavns Frihavns-Aktieselskab i Aarene 1943, 1944 og 1945 har anvendt til Anlæg i Frihavnen. (Minister for offentlige Arbejder Elgaard). [A. Sp. 4653. — C. Sp. 1239 og 1271].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1006). Behandlingsmaaden $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1034). 1. Beh. $\frac{10}{4}$ (L. Sp. 1067). 2. (sidste) Beh. $\frac{10}{4}$ (L. Sp. 1086).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 4484). Behandlingsmaaden $\frac{24}{4}$ (F. Sp. 4567). 1. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4688). 2. (sidste) Beh. $\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4765).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen godkender Kjøbenhavns Frihavns-Aktieselskabs Opgørelser over de Beløb af henholdsvis 142 552 Kr. 17 Øre, 186 374 Kr. 61 Øre og 1 527 Kr. 62 Øre, som nævnte Selskab i Aarene 1943, 1944 og 1945 har anvendt til Anlæg i Frihavnen.

Forslaget til Beslutning vedtoges enstemmigt i begge Ting.

12. Forslag til Beslutning af Folketinget angaaende Revision af Lovgivningen om Alders- og Invalidere-nydere. (Af V. Buhl, H. C. Hansen, Rasmus Hansen, Hans Hedtoft, Kai Jensen, Kjærboel og Strøm). [A. Sp. 3159].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{31}{1}$ (F. Sp. 2162). Behandlingsmaaden $\frac{5}{2}$ (F. Sp. 2251). 1. Beh. $\frac{14}{2}$ (F. Sp. 2615). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Krog, Arnth Jensen, Einar Simonsen, Edvard Sørensen [Formand], Jørgen Jørgensen [fra $\frac{14}{5}$ Johs. Christiansen], Rasmus Hansen, Hans Hedtoft, Kai Jensen, M. K. Sørensen, Strøm, Poul Sørensen, Hans Thyge Jacobsen [Sekretær], Victor Larsen, Ragnhild Andersen og Martin Nielsen [fra $\frac{15}{3}$ Rosendahl]). Forslaget toges tilbage $\frac{26}{6}$ (F. Sp. 6489).

Forslaget havde følgende Ordlyd:

»Folketinget beslutter at opfordre Regeringen til i denne Rigsdagssamling at fremsætte for Tinget Forslag med følgende Formaal:

- at forhøje Aldersrentens Grundbeløb til et Beløb, der svarer til den nuværende 70 Aars Takst plus mindst 10 pCt.;
- at gøre Aldersrentens Takster ens for Mænd og Kvinder;
- at fastsætte et Hjælpeløshedstillæg, der *kan* udbetales til hjælpeløse Aldersrentenydere mellem 60 og 75 Aar, og som *skal* udbetales til alle Rentenydere paa 75 Aar og derover;

- at erstatte de nuværende skønsvist tildelte personlige Tillæg med faste Tillæg til Brændsel og Beklædning samt yde et Huslejetillæg til Aldersrentenydere, der ikke bor i Aldersrentenyderboliger;
- at fastsætte et Børnetillæg af samme Størrelse som Enkebørnsunderstøttelsen til alle Rentenyderes Børn under 18 Aar, naar Rentenyderen har fuld Forsørgelsespligt;
- at fastsætte den afdragsfri Indtægt til Rentens Grundbeløb, for saa vidt Indtægten hidrører fra eget Arbejde, og til 50 pCt., hvis Indtægten fremkommer paa anden Maade;
- at forhøje Grænserne for den Indtægt, der er tilladt for Rentenydere med Bopæl paa et kommunalt Alderdomshjem;
- at lempe Reglerne for Beregningen af Aldersrentenydernes Skat til Staten, Udligningsfonden og Kommunerne, eventuelt i Forbindelse med en almindelig Forhøjelse af de skattefri Fradrag;
- at Udtrykket Aldersrentenyder ændres til Rentemodtager;
- at ændre Bestemmelserne vedrørende Invalidere rentenydere i Overensstemmelse med foranstaaende Retningslinier samt drage Omsorg for, at Invalidere rentenydere, der opnaar den Alder, i hvilken de skal overgaa til Aldersrente, ikke derved bliver ringere stillet, end de tidligere har været.

Forslaget fremsættes i saa god Tid, at det kan vedtages i indeværende Rigsdagssamling.

Folketinget beslutter endvidere at opfordre Regeringen til snarest at nedsætte en Kommission med følgende Op-gaver:

- at lade foretage en Undersøgelse af, hvilke Beløb der fremtidig bør ydes Alders- og Invalidere rentenyderne i de forskellige Dele af Landet, for at de kan opretholde en rimelig og ensartet Levefod med Hensyn til Bolig, Ernæring, Beklædning og andre Fornødenheder;
- at lade det af Sammenslutningen af Alders- og Invalidere renteforeninger fremsatte Ønske om en maanedlig Rente paa 175 Kr. til enligt stillede og 250 Kr. til Ægtepar være et Led i Undersøgelsen;
- at udarbejde Forslag til nye Rentesaetser for hele Landet;

- at stille Forslag om ændrede Regler for Tilskud til Opførelse og Drift af Aldersrentenyderboliger, saaledes at Kommunerne kan opnaa samme Dækning for deres Udgifter herved som før Krigen;
- at udarbejde Forslag til de fornødne Særbestemmelser for Invalidere rentenydere, hvorved der baade vil være at tage Hensyn til det Forhold, at mange Invalidere rentenydere er yngre Mennesker, som i rimelig Udstrækning gennem de for dem gældende Fradragsregler bør opmuntres til at skaffe sig Indtægter, og til Behovet for yderligere Opførings- og Beskæftigelsesmuligheder.

Folketinget udtaler Ønske om, at Kommissionens Betænkning maa foreligge senest 1. Oktober d. A., og henstiller samtidig, at den Betænkning, der for nylig er afgivet af et af Socialministeriet nedsat Udvalg vedrørende Alders- og Invalidere rentenydernes Kaar, straks maa blive offentliggjort.«

Ordføreren for Forslagsstillerne (Rasmus Hansen) indledede med at pege paa, at Stillingen før Folketingsvalget den 30. Oktober 1945 var den, at alle de store Partier havde meddelt Vælgerne, at de vilde virke for en ny Aldersrentelovgivning. »Men Venstre var,« udtalte han, »det eneste Parti, der hævdede, at det havde et Forslag parat, og for saa vidt kan det jo nok siges at være paafaldende, at dette Forslag, som man over for Vælgerne hævdede, at man havde parat, ikke nu er fremsat, flere Maanedere efter Valget, af den nuværende Venstre-regerings Socialminister. Desuden har Tinget jo overhovedet ikke nogen Garanti for, at den højtærede Socialminister vil møde med et Forslag i indeværende Rigsdagssamling. Det er efter vor Mening paakrævet, at der sker noget. Det er efter vor Mening ikke nok, at der er vedtaget ekstraordinære Tillæg, endda to, og derfor har nogle af Tingets socialdemokratiske Medlemmer paa den socialdemokratiske Rigsdagsgruppes Vegne fremsat det Forslag til Beslutning, som vi behandler her i Dag.«

For de foreløbige Foranstaltningers Vedkommende fulgte Forslaget paa væsentlige Punkter et Forslag, som er udarbejdet af Sammenslutningen af *Købstædernes sociale Udvalg*, et Forslag, som har faaet Tilslutning fra Kommunalmedmænd fra forskellige Partier, deriblandt Kommunalmedmænd af konservativ Partifarve, Kommunalmedmænd, der tilhører Venstre og Det radikale Venstre, Folk, som af praktisk Erfaring ved, hvor Mangelne er ved den nuværende Aldersrentelovgivning, og dette Forslag fra *Købstædernes sociale Udvalg* er via *Købstadfor-*

eningen indsendt til Socialministeriet. I Forslaget fra Købstædernes sociale Udvalg anbefales saaledes den Fremgangsmaade at sikre Aldersrentenyderne en Forhøjelse af Grundbeløbene ved at ophæve Tilgangsaldrerne og fastsætte Renten til den nugældende 70 Aars Takst plus mindst 10 pCt. Endvidere anbefaler det et Børnetillæg af samme Størrelse som Enkebørnsunderstøttelse, et Hjælpeløshedstillæg og en lovbestemt Brændselydelse.

Paa andre Punkter gik Forslaget til Beslutning videre end de sociale Udvalgs Forslag. Det gjaldt bl. a. med Hensyn til den Indtægt, som bør være fradragsfri, samt med Hensyn til Aldersgrænsen, som man ikke havde foreslaaet ændret, medens den efter det sidstnævnte Forslag skulde sættes op fra 60 til 65 Aar. Ordføreren udtalte herom bl. a.: »Et af Argumenterne for en saadan Ændring i Aldersrentelovgivningen er dette, at der derved kan indvindes meget betydelige Beløb til en Forbedring af Rentesatserne. Desuden er der peget paa, at Levealderen stiger, og at Arbejdsevnen bevares længere. Ingen af disse Begrundelser kan jo afvises som urigtige, men naar Stilling skal tages til Spørgsmaalet om Forhøjelse af Aldersgrænsen, er der efter vor Mening et andet Forhold, som ogsaa maa komme i Betragtning, og det er Spørgsmaalet om Beskæftigelsesmulighederne for Borgere i Alderen mellem 60 og 65 Aar. Hvis der kan tilvejebringes overvejende Sandsynlighed for, at der kan gives disse Aldersklasser en rimelig Chance for at ernære sig ved Arbejde, vil det være naturligt at overveje Spørgsmaalet om en Forhøjelse af Aldersgrænsen. Men hverken den højtærede Socialminister eller nogen anden tør formentlig i Øjeblikket give en saadan Garanti for et længere Tidsrum.«

Ordføreren gjorde i øvrigt nærmere Rede for de enkelte Bestemmelser i Forslaget til Beslutning.

Arbejds- og Socialministeren havde derefter Ordet. Han begyndte med at fremhæve, at han ligesom Forslagsstillerne gerne havde set, at der allerede havde foreligget et Regeringsforslag til Revision af Alders- og Invalididentelovgivningen, men Tiden havde ikke tilladt det. Det sagkyndige Udvalg, der nedsattes i 1942 til at overveje Aldersrentelovgivningen, havde paa Grund af Forholdene ikke kunnet gaa i Gang med et mere regelmæssigt Arbejde før i Foraaret 1945, og dets Betænkning blev derfor først afgivet i December 1945. Der arbejdedes fra Embedsmændenes Side meget intenst med Sagen, men der var en Række Undersøgelser, som maatte foretages, før et Lovforslag kunde fremsættes for Rigsdagen.

Venstre nærrede den varmeste Sympati for Ønskerne om en Forbedring af Alders- og Invalididentenydernes trænge Kaar. Det socialdemokratiske Forslag vilde imidlertid efter foretagne Beregninger medføre en aarlig Merudgift paa 120

Mill. Kr. eller en Forøgelse af de nuværende Udgifter paa 42 pCt., og man maatte nøje overveje, om Samfundet havde Raad til at paatage sig denne Udgiftsforøgelse, inden man alt for stærkt bandt sig til Forslaget, hvis væsentligste Bestemmelser Ministeren fremsatte nogle Bemærkninger om i sin Redegørelse. Med Hensyn til Forslagsstillernes Ønske om, at der maatte blive nedsat en Kommission til at undersøge og fremsætte Forslag om Størrelsen af de Rentebeløb, der fremtidig bør ydes Alders- og Invaliderrentenydere i de forskellige Dele af Landet, oplyste Ministeren, at han allerede havde ladet iværksætte en Undersøgelse af, hvorledes Leveomkostningerne ligger i de forskellige Kommunegrupper.

Under den fortsatte Debat gav saavel *Krog* (V.) som *Poul Sørensen* (K. F.), *Ragnhild Andersen* (D. K.), *Jørgen Jørgensen* (R. V.), *Stærmosen* (D. S.) og *Norlev* (D. R.) Udtryk for Nødvendigheden af en Forbedring af Alders- og Invaliderentelovgivningen og for deres Villighed til at medvirke til en Drøftelse af Sagen i et Udvalg. *Krog* undrede sig dog over, at Forslaget stilledes netop nu, da et Regeringsforslag om Sagen var under Forberedelse. *Ragnhild Andersen* ansaa det derimod for glædeligt, at Sagen var taget op til Overvejelse paa Rigsdagen, men mente at Forslaget paa flere Punkter var utilstrækkeligt, hvilket nærmere begrundedes.

Efter at være overgaaet til 2. Behandling henvistes Forslaget til et Udvalg, der senere ogsaa fik Regeringens Lovforslag vedrørende Alders- og Invaliderentelovgivningen til Behandling. Da det viste sig muligt at faa dette Forslag gennemført i en Form, som Socialdemokratiet kunde tiltræde, tog Forslagsstillerne Forslaget til Rigsdagsbeslutning tilbage.

13. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Afbrydelse af økonomisk og diplomatisk Forbindelse med Franco-Spanien m. m.). (Af *Nørlund*, *Ragnhild Andersen*, *Jens Johs. Hansen*, *Alfred Jensen*, *Aksel Larsen*, *Lynnerup Nielsen* og *Martin Nielsen*). [A. Sp. 4659].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 4179). Behandlingsmaaden $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4235). Eneste Beh. $\frac{10}{6}$ (F. Sp. 6262). Partiernes Ordførere: *Hans Hedtoft*, *Jørgen Gram*, *Christmas Møller*, *Nørlund*, *Jørgen Jørgensen*, *Stærmosen* og *Starcke*.

Forslaget til Beslutning havde følgende Ordlyd:

»Folketinget beslutter at opfordre Regeringen til snarest at afbryde enhver økonomisk og diplomatisk Forbindelse

med Franco-Spanien og til at tage Del i og understøtte ethvert Initiativ inden for UNO, som tilstræber at udslette den Trusel mod Verdensfreden, som det fascistiske Spanien er.«

Ordføreren for Forslagsstillerne (Nørlund) indledede med at udtale, at Danmarks Forhold til det fascistiske Spanien er et Spørgsmaal, som følges med overordentlig Interesse af vide Kredse i Befolkningen. Der var efter hans Opfattelse »en stærkt udbredt Opfattelse af, at Danmark som et Land, der har gevundet sin Frihed gennem den fælles Kamp mod de fascistiske Magter, hvor ogsaa vort Folk gjorde sin aktive Indsats, klart og utvetydigt maa fastslaa sin Stilling til den groteske Anomali det er, at en fascistisk Stat, der er kommet til Verden som et af Mussolinis og Hitlers ægtefødte Børn, vedvarende kan nyde godt af og øse Kraft af største Delen af Verdens Anerkendelse. Der eksisterer blandt Folk af i øvrigt meget forskellige Anskuelser en sund Følelse af daarlig Samvittighed over, at det spanske Folk efter Fascismens Fald i det øvrige Europa ikke har faaet Lejlighed til at raade for sin egen Skæbne. Man mener, at Danmark med de Kræfter, som nu engang er vore, er forpligtet til at gøre sin Indsats for at bringe denne Skændighed til Ophør«.

Ordføreren gav derefter en Redegørelse for, hvordan Fascismen i sin Tid var kommet til Magten i Spanien, ligesom han omtalte de nuværende Forhold i Spanien, Danmarks Handelsforbindelse med dette Land samt andre Magters Holdning over for det, derunder ogsaa de Synspunkter, som var gjort gældende inden for De Forenede Nationer. Danmark stod stadig i diplomatisk Forbindelse med Spanien, og vor Handel med Spanien havde Vinteren igennem ligget paa et højt Niveau paa Grundlag af den Handelsaftale, »som det var en af Regeringens første Handlinger at forny«. Han havde med Tilfredshed set Meddelelser om, at man — aabenbart ikke uden Sammenhæng med det Røre, der havde været om Sagen herhjemme — vilde lade Handelsaftalen udløbe den 1. April, men havde til Gengæld med mindre Tilfredshed set, at Samhandelen i April stadig var betydelig.

Ordføreren sammenfattede, hvad han havde sagt, saaledes: »Franco-Spanien er et fascistisk Styre, som er oprettet ved Hjælp af Aksemagternes Indsats, der har udviklet sig til et Centrum for fascistiske Intriger og derigennem udgør en Fare for Verdensfreden. Danmark er interesseret i og moralsk forpligtet til at gøre sit til, at det spanske Folk med det snarest faar Lejlighed til selv at genoprette sit demokratiske Styre. Det vil være i Overensstemmelse med en stærk offentlig Mening, at der fra dansk Side tages et Initiativ i denne Sag. Den bedste Vej, man kan gaa, vil efter vor Opfattelse være at af-

bryde den økonomiske og diplomatiske Forbindelse med Franco-Spanien og at tage Del i og understøtte ethvert Initiativ inden for UNO, som tilstræber at udslutte den Trusel mod Verdensfreden, det fascistiske Spanien er.«

Udenrigsministeren pegede bl. a. paa, at den i Fjor afsluttede Handelsaftale med Spanien kun drejede sig om en Importværdi paa 13 Mill. Kr. og en Eksportværdi paa 11 Mill. Kr. Differencen skulde bruges til Afbetaling paa den Gæld, som Spanien har til Danmark. Hvad den diplomatiske Forbindelse angik, havde Spanien en Gesandt i Danmark, men den danske Gesandt i Spanien hjemkaldtes i 1945, og siden den Tid har vore Interesser i Spanien været varetaget af en yngre Embedsmand, der er Chargé d'Affaires. I Lighed med andre Magter havde Danmark for nylig, hvilket ogsaa var blevet berørt af Ordføreren, fra De Forenede Nationers Organisation modtaget en Forespørgsel om, hvilket Materiale de enkelte Lande havde til Raadighed om Spanien. Denne Forespørgsel var for faa Dage siden blevet besvaret, og Svaret gik ud paa, »at vi først minder om, at det jo er velbekendt, hvorledes det nuværende Styre i Spanien blev etableret ved Hjælp af de samme totalitære Magter, som senere søgte at underlægge sig Verden og underkue alle frihedselskende Folk. Vi siger dernæst, at den danske Regering slutter sig til den Opfattelse, at Etablering af et Styre paa et saadant Grundlag ikke er forenelig med de Principper, som De Forenede Nationer har bekræftet i deres Pakt som Grundlag for Fred og Frihed, og endelig siger vi i Svaret, at om de øvrige Spørgsmaal, der er stillet af det af Sikkerhedsraadet nedsatte Underudvalg, er den danske Regering ikke i Besiddelse af andre Oplysninger eller Bevisligheder end dem, den fra Tid til anden har erfaret gennem offentligt udbredte Meddelelser«.

Inden for De Forenede Nationer havde Spørgsmaalet om Medlemsstaternes Holdning over for Spanien været drøftet, men noget endeligt Resultat af Overvejelserne forelaa endnu ikke, og det var Udenrigsministerens Opfattelse, at i et Spørgsmaal som det foreliggende »bør Danmark ikke følge andre Veje end dem, der anvises af De Forenede Nationer. Hverken Amerikas Forenede Stater, Storbritannien eller Frankrig har afbrudt den diplomatiske Forbindelse med Spanien; det samme gælder f. Eks. ogsaa Holland og Belgien, Norge og Sverige. Forinden der fra dansk Side tages Stilling til det rejste Spørgsmaal, bør man efter Regeringens Mening afvente de Beslutninger, der maatte blive truffet af De Forenede Nationers kompetente Organer«.

Fra Regeringens Side maatte man derfor afvise Forslaget til Beslutning og tilraade Medlemmerne at stemme imod det.

Hans Hedtoft (S.) gav Udtryk for, at det danske Socialdemokrati vilde støtte enhver Aktion, der tog Sigte paa at skaffe det spanske Folk de demokratiske Rettigheder tilbage, der blev berøvet det af den Mand, som »ved udenlandsk Hjælp slog sit eget Folk ned«. Men saadanne Aktionen maatte foregaa gennem den internationale Organisation, De Forenede Nationer, som Danmark nu tilhører, og hvis Bestemmelser og Beslutninger vi har Pligt til at følge. Det var klart, at en rent følelsesbetonet Indstilling opfordrede til at følge den af Forslagsstillerne foreslaaede Fremgangsmaade at hjemkalde vor Chargé d'Affaires i Madrid og afbryde Handelsforbindelsen med Spanien, men det var et Spørgsmaal, om man gjorde Ret i at lade Følelserne være afgørende. Efter 7 Aars hensynsløst diktatorisk Styre sad General Franco mere fast i Sadlen, end mange tror, og han havde ikke mindst en stærk Støtte i det spanske Folks forstaaelige Rædsel for en ny Borgerkrig. »Forholdet ligger maaske saaledes, at mange af de Aktionen, som velmenende Spaniensvenner har foreslaaet paa det ene og det andet Omraade, Sympatidemonstrationer, faktisk indadtil over for det spanske Folk, der ønsker at undgaa en ny Borgerkrig, kommer til at styrke General Franco, der har Politik, Militær- og Propagandaapparatet i sin hule Haand.«

Desuden rummede Problemet *Stormagtsmodsetninger*, hvad Taleren nærmere gjorde Rede for. Han sluttede med at stille følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Folketinget tager den af Udenrigsministeren fremsatte Redegørelse vedrørende De Forenede Nationers Stilling til det nuværende fascistiske Styre i Spanien til Efterretning.

Folketinget nærer Tillid til, at Regeringen i Overensstemmelse med det danske Folks demokratiske Traditioner vil understøtte De Forenede Nationers Bestræbelser for overalt at virkeliggøre de i Pagten indeholdte Grundsætninger for Folkenes Frihed og Fredens Betyggelse, og gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Dette Forslag blev tiltraadt af Udenrigsministeren, medens Ordføreren for Forslagsstillerne foreslog, at der efter Ordene »Fredens Betyggelse« skulde tilføjes følgende: »og opfordrer derfor Regeringen til umiddelbart over for De Forenede Nationer at tilkendegive Danmarks Ønske om, at alle demokratiske Stater afbryder enhver Forbindelse med Franco-Regeringen i Spanien.«

Dette Ændringsforslag erklærede Udenrigsministeren paa Regeringens Vegne, at han ikke kunde modtage. Heller ikke *Jørgen Gram* (V.), *Christmas Møller* (K. F.), *Jørgen Jørgensen* (R. V.), *Størmose* (D. S.) eller *Starcke* (D. R.) vilde stemme for Ændringsforslaget, medens de alle kunde tiltræde det stillede

Dagsorden-Forslag. Dette vedtoges sluttelig enstemmigt med 94 Stemmer, efter at det kommunistiske Ændringsforslag var forkastet med 75 Stemmer mod 18.

14. Forslag til Beslutning af Folketinget angaaende mindrebemidlede Forsyning med Tekstilvarer. (Af *Petra Petersen, Ragnhild Andersen, Jens Johs. Hansen, Lynnerup Nielsen* og *Martin Nielsen*). [A. Sp. 3377].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2818). Behandlingsmaaden $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 2865). Eneste Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 3505). Partierne's Ordførere: Kolbjørn, Elin Appel, Oda Christensen, Petra Petersen, Kirsten Gloerfelt-Tarp og Hoff. Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Elin Appel [Formand], Himmelstrup, Laurits Pedersen, Harald Nielsen, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Kolbjørn, Poul Hansen [Slagelse], Lars P. Jensen, Th. Poulsen, Strøm, Oda Christensen [Sekretær], Karl Olsen, Rytter, Petra Petersen [fra $\frac{7}{5}$ Ragnhild Andersen, fra $\frac{28}{6}$ igen Petra Petersen] og Alfred Jensen).

Forslaget havde følgende Ordlyd:

»Folketinget beslutter at opfordre Handelsministeren til at lade Fortrinsretten til Indkøb af Tekstilvarer for Personer med Indtægt som fastsat for Medlemsskab i statsanerkendte Sygekasser gælde til den 31. December 1946.«

Ordføreren for Forslagsstillerne (Petra Petersen) begrundede Forslaget med, at der ikke hidtil havde været Dækning for Tekstilmærkerne, og at Fortrinsstillingen for den mindrebemidlede Del af Befolkningen derfor burde opretholdes et Stykke Tid endnu. »Jeg er klar over,« udtalte hun, »at der lige over Sygekassegrænsen er en Gruppe af Medborgere, som ogsaa trænger til Tøj, men et Sted skal Grænsen trækkes, og det maa blive de daarligst stillede, der faar først. Forlængelse af Bestemmelsen vil give de mindrebemidlede Lejlighed til i Løbet af Sommeren at forsyne sig med de Tekstilvarer, som vi maa haabe kommer frem i den kommende Tid. I Dag er der ingen Dækning for Mærkerne, og kun en ganske lille Del af dem, der har Tekstilmærker, har faaet Tøj paa deres Mærker. For den Del af Befolkningen, der ikke kan komme i Betragtning ved Uddeling af Tekstilmærker, er der jo ogsaa stadig Varer fremme, som kan købes uden Mærker.«

Handelsministeren gjorde nærmere Rede for de Forhold, som bevirkede, at der endnu herskede en følelig Mangel paa

forskellige Arter af Tekstilvarer her i Landet. Saaledes som Situationen var, mente han ikke, Tiden var inde til at tage Stilling til, hvor længe den fastsatte Fortrinsret for de mindre-bemidlede skulde gælde. Det var dog hans Haab, at det ikke skulde vise sig nødvendigt at opretholde den alt for længe. Hvad det drejede sig om var saa snart som muligt at faa tilvejebragt Dækning for de Mærker, der var sat i Omløb, og herpaa arbejdedes der af fuld Evne; men saa ænge Fabrikernes Kapacitet ikke kunde udnyttes fuldt ud som Følge af Mangel paa Arbejdskraft, maatte man regne med, at det vilde trække noget ud. Det rejste Spørgsmaal maatte derfor efter Ministerens Opfattelse staa aabent indtil videre.

Kolbjørn (S.) var af den Opfattelse, at Tekstilordningen paa flere Punkter led af Mangler, som burde afhjælpes. Han mente, at Fortrinsretten for de ubemidlede maatte opretholdes, indtil det kunde paaregnes, at de paagældende Befolkningsgrupper havde faaet dækket deres Mærkeantal. Men derudover havde han intet Ønske om Opretholdelse af Fortrinsretten. *Elin Appel* (V.) henholdt sig til, hvad Handelsministeren havde udtalt om Sagen, og fremhævede i øvrigt, at Sygekassegrænsen i mange Tilfælde kunde virke noget vilkaarligt. *Oda Christensen* (K. F.) var klar over, at den gældende Ordning maaske ikke kunde ophæves straks, men vilde ikke finde det rigtigt at bevare den til Udgangen af Aaret. *Kirsten Gloerfelt-Tarp* (R. V.) kunde ogsaa gaa med til en vis Forlængelse af Ordningen, men en saadan Forlængelse burde efter hendes Opfattelse kædes sammen med en Forhøjelse af Indtægtsgrænsen. *Hoff* (D. S.) mente, at den gældende Ordning snart burde ophæves, og kunde derfor ikke støtte Forslaget til Beslutning.

Det vedtoges at standse Sagens Behandling og henvise Forslaget til et Udvalg paa 15 Medlemmer. Dette afgav ikke Betynkning.

15. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Afvisning af Forsøg paa at sætte tyske Flygtninge ind i dansk Produktion). (Af *Hoff*). [A. Sp. 4669].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{11}{4}$ (F. Sp. 4354). Behandlingsmaaden $\frac{12}{4}$ (F. Sp. 4430). Eneste Beh. $\frac{13}{6}$ (F. Sp. 6087). Henvist til et Udvalg paa 17 Medlemmer (Øllgaard [Formand], Damsgaard, From, Heick, Aage Fogh, Hans Hedtoft, Alsing Andersen, Frode Jakobsen, Hækkerup, Strøm, Ole Bjørn Kraft [Sekretær], Kristen Amby, Gudrun Hasselriis, Nørlund, Robert Mikkelsen, Hoff og Norlev).

Forslaget til Beslutning havde følgende Ordlyd:

»Folketinget beslutter at opfordre Regeringen til at afvise ethvert Forsøg, der er eller maatte blive gjort paa at sætte de tyske Flygtninge, der midlertidig befinder sig her i Landet, ind i den danske Produktion.«

Forslaget var, efter hvad *Forslagsstilleren* oplyste, foranlediget af forskellige Bladmeddelelser, der i den senere Tid var fremkommet angaaende Spørgsmaalet om at sætte tyske Flygtninge ind i dansk Produktion. Forslagsstilleren var af den Opfattelse, at enhver Tanke herom maatte opgives, hvor fristende det end kunde være at søge Knapheden paa Arbejds-kraft mindsket ad den Vej; det kunde ikke undgaa at føre Konsekvenser med sig, der vilde være værre end den Vanskelighed, som skulde afhjælpes.

Der var efter hans Partis (D. S.) Opfattelse ingen Tvivl om, at man bør afvise ethvert Forsøg paa at bruge Flygtningene paa en saadan Maade i dansk Produktionsliv, at de faar en anden Asylret her i Landet, end de har, at deres Stilling bliver en anden, end den er nu, hvor de er indespærret under militær Bevogtning i Flygtningelejre. Men da nu Sagen paa en saa klar og tydelig Maade er rejst ude i Landet, og da der oven i Købet, som jeg nævnte, i det andet høje Ting har været Spørgsmaal fremme om at faa anbragt Flygtningene, synes jeg, det vil være rimeligt, om der fra dette høje Ting kommer en Udtalelse til det danske Folk, som viser, at man her ser saaledes paa det, at det vil være helt forkert at sætte Flygtningene ud i Produktionslivet, at vi ikke kan gaa den Vej, men at vi stadig maa holde fast ved, at de tyske Flygtninge er Flygtninge, som skal holdes isoleret fra Befolkningen, indespærret og afsondret.«

Arbejds- og Socialministeren oplyste, at der paa et i Arbejds- og Socialministeriet den 13. Juli 1945 afholdt Møde med Repræsentanter for de interesserede Myndigheder, Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Flygtningeadministrationen, Sundhedsstyrelsen, Rigspolitichefen m. v. samt Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening og Dansk Arbejdsmandsforbund var fuld Enighed om, at der under ingen Omstændigheder burde meddeles Tilladelse til, at *tyske Flygtninge* fik Arbejde uden for Lejrene, medens man var enig om under visse Betingelser at meddele Tilladelse til, at *allierede Flygtninge* fik Beskæftigelse inden for det danske Erhvervsliv.

Kort efter Ministerskiftet var den Linie, som Samlingsregeringen fastlagde, til Drøftelse i Regeringen, og der var her Enighed om at fastholde *nojtigt den samme Linie* over for de tyske Flygtninge, som blev afstukket under Samlingsregeringen. Det faktiske Forhold var for øvrigt det, at af de omkring 200 000 tyske Flygtninge var omkring 83 pCt. Kvinder og

Børn, og Mændene var for en stor Del gamle og svagelige. Ministeren ønskede ligesom Forespørgeren at »komme af med de os paatvungne Flygtninge, og den eneste Maade at komme af med dem paa, er, at vi holder dem samlet, saa vi kan aflevere dem i det Øjeblik, der bliver Mulighed derfor«.

Forslagsstilleren takkede for den klare og utvetydige Tilkendegivelse fra Ministeren, som ogsaa de øvrige, der havde Ordet, sluttede sig til. Mod selve Forslaget til Beslutning blev der heller ikke gjort Indvendinger, men flere af Talerne mente dog, at en saadan Vedtagelse var ret overflødig, naar Forholdet stillede sig, som det gjorde. *Ole Bjørn Kraft* (K. F.) henstillede, at man sendte Forslaget i Udvalg og eventuelt gav et Udsnit af Rigsdagen Lejlighed til at se en eller flere Flygtningelejre. Dette bifaldtes af Ministeren og af Ordføreren for Forslagsstillerne, der selv foreslog, at Forhandlingen afbrødes, og at der blev nedsat et Udvalg paa 17 Medlemmer til at beskæftige sig med Sagen, hvilket vedtoges.

16. Forslag til Beslutning af Folketinget om Revision af Loven om Oprettelse af en ekstraordinær Tjenestemandsdømstol. (Af *Kristen Amby, Fibiger, Halfdan Hendriksen, Ole Bjørn Kraft, Victor Larsen, Aksel Møller, Christmas Møller, Poul Sørensen* og *Westermann*). [A. Sp. 7295].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{9}{8}$ (F. Sp. 7498). Behandlingsmaaden $\frac{9}{8}$ (F. Sp. 7532). Eneste Beh. $\frac{10}{8}$ (F. Sp. 7541). Henvist til et Udvalg paa 17 Medlemmer (Lorentzen [Formand], Hauch, Harald Nielsen, Øllgaard, A. M. Hansen, H. C. Hansen, Busch-Jensen, Hækkerup, Gustav Pedersen, M. K. Sørensen, Kristen Amby, Hjerminde, Erna Sørensen, Robert Mikkelsen, Alfred Jensen, Paul Holt og Søren Olesen).

Forslaget til Beslutning havde følgende Ordlyd:

»Folketinget beslutter at henstille til Finansministeren at drage Omsorg for, at Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 om Oprettelse af en ekstraordinær Tjenestemandsdømstol m. v., som ændret ved Lov Nr. 450 af 1. Oktober 1945, tages op til Revision, hvorunder Spørgsmaalet om Oprettelse af en Appellinstans vil være at inddrage.«

Det var ledsaget af følgende Bemærkninger:

»Spørgsmaalet om Betimeligheden af Ændringer i Loven om den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol har tidligere

i Rigsdagen været rejst over for Finansministeren, som i den Anledning nedsatte et Udvalg til at foretage en Undersøgelse heraf. Da dette Udvalgs Arbejde imidlertid ikke er resulteret i, at man har søgt Ændringer gennemført, maa Forslagsstillerne mene, at det, saaledes som Domstolens Praksis har udviklet sig, vil være nødvendigt at tage Spørgsmaalet om en Revision op.«

Ordføreren for Forslagsstillerne (Kristen Amby) mindede om, at Spørgsmaalet om Revision af Loven angaaende den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol tillige havde været rejst i Folketinget, og at der som et Resultat heraf var blevet nedsat et sagkyndigt Udvalg. Dette Udvalg afgav den 29. Marts 1946 en Betænkning, som imidlertid ikke indeholdt Forslag om Ændringer, idet Udvalget ikke fandt tilstrækkelig Anledning til at stille saadanne. Hvad specielt Hovedspørgsmaalet om Oprettelse af en Appellinstans angik, anførtes en Række Betæneligheder, som skønnedes at opveje Fordelene ved at have to Instanser.

Naar Forslagsstillerne havde fundet det paakrævet, at Sagen blev taget op til Behandling igen, laa Aarsagen i de *uensartede Domme*, som var afsagt af Tjenestemandsdømstolen, og den Uro, som dette havde foraarsaget. Rent bortset fra, hvad man mente om, hvorvidt Afgørelserne i de enkelte Tilfælde var for strenge eller for milde, havde det for mange været en daglig Pine at læse om disse Ting. Man haabede derfor, Finansministeren vilde indvilge i, at Revisionsspørgsmaalet paa ny blev overvejet.

Finansministeren erkendte, at det ikke var heldigt, om der opstod Uro om en Dømstol, fordi betydelige Kredse af Befolkningen havde den Opfattelse, at de anklagede ikke blev behandlet lige. Dømstolene skulde ikke gerne være Genstand for Diskussion i det daglige Liv, og Ministeren vilde derfor ikke modsætte sig, at Spørgsmaalet om en Revision af Ordningen blev taget op paa ny.

H. C. Hansen (S.) fandt ogsaa, at Sagen burde overvejes. Efter hans Opfattelse vilde det være mest formaalstjenligt, at der nedsattes et Rigsdagsudvalg, som kunde faa Lejlighed til at drøfte Spørgsmaalet med Formanden for det sagkyndige Udvalg og med Repræsentanter for Tjenestemandsganisationerne.

Hertil sluttede *Lorentzen* (V.) sig, idet der efter hans Opfattelse skulde meget vægtige Grunde til for ikke at indføre en Appellinstans.

Robert Mikkelsen (D. K.) ansaa ikke Forslaget for vel motiveret, for saa vidt angik Spørgsmaalet om Ankeadgang. Efter

hans Opfattelse var Tjenestemandsdomstolen ikke gaaet for strengt til Værks. Der var tværtimod afsagt frifindende Domme, som maatte forbavse. Men ud fra et almindeligt Retssyns- punkt vilde det være lidt betænkeligt nu bagefter at aabne Adgang til Paaankning af saadanne Domme. Taleren benyt- tede i øvrigt Lejligheden til at gøre gældende, at der savnedes Hjemmel til Udrensning inden for visse Erhverv, som udøves i Henhold til offentlig Autorisation. De Æresretter, som var nedsat, kunde ikke sammenlignes med en ved Lov nedsat Dom- stol. Videre hævdede Taleren, at der kunde være Tilfælde, hvor en Tjenestemand burde afskediges, uanset at han var frifundet af Tjenestemandsdomstolen. Kommunerne kunde først tage endelig Stilling til Forslaget til Beslutning, efter at de Spørgs- maal, som det angik, havde været overvejet i et Udvalg.

A. M. Hansen (R. V.) og Paul Holt (D. S.) fandt det lige- ledes ønskeligt, at Sagen blev gjort til Genstand for Udvalgs- behandling.

Efter Forslag af H. C. Hansen vedtoges det da at standse Forslagets Behandling og at henvise det til et Udvalg paa 17 Medlemmer, hvilket vedtoges uden Afstemning. Dette Udvalg afgav ikke Betænkning.

17. Forslag til Beslutning af Folketinget om Ned- sættelse af en Kommission vedrørende Idrætslivets Fremme. (Af Nørlund, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen, Aksel Larsen og Svend Nielsen). [A. Sp. 7175].

Anmeldt i Folketinget $1\frac{2}{6}$ (F. Sp. 6173). Behandlings- maaden $2\frac{0}{6}$ (F. Sp. 6304). Eneste Beh. $\frac{9}{8}$ (F. Sp. 7499). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Arnth Jensen [For- mand], Damsgaard, Jens Chr. Christensen, Hauch, Kristian Nygaard, Victor Gram, Qvist Hansen, Alfred Andreassen, Poul Hansen [Kalundborg], Kai Jensen, Ole Bjørn Kraft, Stæhr Johansen [Sekretær], Poul Sørensen, Nørlund og Karlsson).

Forslaget til Beslutning havde følgende Ordlyd:

»Folketinget beslutter at opfordre Regeringen til at ned- sætte en Kommission til Undersøgelse af de nuværende øko- nomiske og organisationsmæssige Betingelser for Idrætslivet og til Planlægning af en samfundsmæssig Indsats for Ud- vikling og Højnelse af Ungdommens fysiske Uddannelse.

Kommissionen skal tage Stilling til følgende Spørgs- maal:

Størelsen af Statstilskuddet til Idrætten.

Fordelingen af Idrættens økonomiske Midler mellem Idrætsgrene og Klubber inden for samme Idrætsgren.

Idrætslivets organisatoriske Opbygning under Hensyn til eventuelt forøget Statstilskud.

Forberedelse af landsomfattende Plan for Opførelse af Idrætspladser og Sportshaller i Samarbejde med de kommunale Myndigheder.

Udvikling af Sportsinstruktionen.

Billiggørelse af Sportsrekvisitter.

Fremme af de hygiejniske Betingelser for Idrætsudøvelsen.

Kommissionen skal omfatte Repræsentanter for Dansk Idræts Forbund og de vigtigste Idrætsunioner, Repræsentanter for Storklubbers og Smaaklubbers Interesser og Repræsentanter for den idrætsudøvende Ungdom.«

Ordføreren for Forslagsstillerne (Nørlund) gav en indgaaende Redegørelse for Idrættens Vilkaar her i Landet og gjorde herunder gældende, at den Støtte, som Staten ydede til dette samfundsnyttige Formaal, var alt for ringe. Beløbet burde sættes væsentligt op. Men dansk Idræts Problemer klarede næppe udelukkende ved et forøget Statstilskud. Det Spørgsmaal rejste sig samtidig, hvordan Pengene skulde anvendes, og Ordføreren mente, det blev nødvendigt, netop med et større Statstilskud som Baggrund, at Staten interesserede sig mere for dansk Idræts organisatoriske Opbygning. »Hvis det er for stærkt at sige, at der er Kaos paa det organisatoriske Omraade inden for Idrætten herhjemme, saa er det i hvert Fald en given Ting, at der er ganske utidssvarende Forhold. Mange af Idrættens gode Kræfter ofres paa indbyrdes Strid inden for Idrætsverdenen. Man arbejder ikke efter en samlet og bevidst Plan for Idrættens Fremme, ud fra det Perspektiv, at hele Folket kan blive draget med ind i den fysiske Opdragelse, men megen Kraft bruges paa at føre Strid mellem Storklubber og Smaaklubber, mellem A-Rækker og B-Rækker, mellem København og Provins, mellem Firmaidræt og Konkurrenceidræt og al den Slags.«

Fra anden Side havde man gjort gældende, at den *Ungdomskommission*, som i 1945 var nedsat af Arbejds- og Socialministeriet, i Forvejen beskæftigede sig med Idrættens Problemer. Det var ikke ganske urigtigt, idet »Ungdomskommissionens fjerde Underkommissions fjerde Underarbejdsgruppes ene Trediedel« beskæftigede sig med Idrætten. Derudover skulde den samme Arbejdsgruppe beskæftige sig med Friluftsliv og Ferieliv. Ordføreren mente imidlertid ikke, at der her var samlet

en saa fyldig Repræsentation for Idrætslivet, som maatte til, for at Spørgsmaalene kunde blive tilstrækkelig indgaaende belyst. Hvad Forslagsstillerne havde ønsket, var at sætte hele Spørgsmaalet om Idrættens Stilling i Samfundet under Debat, saa at man »ikke paa ny kan afvise en dybtgaaende Indgriben og udelukkende nøjes med mindre Lapperier og ubetydelige Forhøjelser af Statstilskuddet«.

Indenrigsministeren mente ikke, det var saa helt smaa Beløb, der fra Statens Side ydedes til Idrætsformaal. Det skulde dog indrømmes, at de kunde være større, og at de maaske ogsaa burde være større; herom vilde Ministeren være mere end villig til at forhandle. Men Tilskuddet burde ikke sættes saa højt op, at det begrundede et Krav om Kontrol fra Statens Side. En saadan havde aldrig været udøvet paa dette Omraade og vilde heller ikke være ønskelig i Fremtiden. Om Ungdomsudvalget vilde kunne foretage den Udredning af Spørgsmaalet om Idrættens videre Udvikling, som tiltrængtes, var Ministeren ikke klar over, men han vilde gerne sammen med Idrætsorganisationerne drøfte, om der burde nedsættes en særlig Idrætskommission. Efter hans Opfattelse var det bedre at gaa den Vej end at vedtage det foreliggende Forslag til Beslutning, hvorved man tog »et ukaldet, unødvendigt og dermed ogsaa uheldigt Initiative. Ministeren var imidlertid bange for, at der ikke vilde være nogen Grænse for, hvor meget en saadan Kommission kunde komme til at beskæftige sig med. Hvor stort Statstilskuddet skulde være, maatte nærmere overvejes, men hvad Fordelingen af Bevillingen angik, vilde det være heldigst at lade Idrættens egne Folk træffe Bestemmelse herom, ligesom Staten burde afholde sig fra Indgriben i Idrætslivets organisatoriske Opbygning.

Victor Gram (S.) var enig med Forslagsstillerne i, at der tiltrængtes en grundig Revision af de Forhold, hvorunder dansk Idræt udøves. »Men naar det er sagt, og jeg har understreget, at mit Parti altid har vist sig villig til at gaa i Spidsen for at skabe forbedrede Forhold paa dette Omraade, og at vi ogsaa paa nuværende Tidspunkt ønsker at lægge vort Lod i Vægtskaalen til Fordel for de bedst mulige Betingelser, ønsker jeg samtidig at understrege, at der ogsaa er andre Ungdomsproblemer, som efter min Mening maa løses sideordnet med Spørgsmaalet om Ungdommens fysiske Opdragelse.

Vi har faaet samlet det væsentligste Stof i den Ungdomskommission, der nu har arbejdet i ca. $\frac{1}{2}$ Aars Tid. Jeg indrømmer blankt, at Ungdomskommissionens Arbejdsstof er meget omfattende og meget dybtgaaende, men det er min Opfattelse, at det vilde være meget svært og ogsaa uønskeligt, om man begyndte at plukke Ungdomskommissionens Arbejdsopgaver ud og lægge dem hen til andre Kommissioner. Der vil

da meget hurtigt blive skabt Afstand mellem Løsningerne af de forskellige Ungdomsspørgsmaal, som man maa ønske netop bliver løst saa vidt muligt i Forbindelse med hinanden.«

Taleren tvivlede om, at der var Grund til at pille en Del af Ungdomskommissionens Arbejdsstof ud og lægge det i en særlig Kommission, men han kunde acceptere Indenrigsministerens Forslag om, at man overvejede Sagen i et Udvalg for at komme til Klarhed over, om der var saglig Begrundelse for at nedsætte en særlig Kommission.

Arnth Jensen (V.) ønskede ligesom Forslagsstillerne, at der fra Statens Side blev ydet mere til Idrættens Fremme, men han fremhævede stærkt, at det organisatoriske var noget, som det offentlige maatte holde Fingrene fra. Det glædede ham, at Indenrigsministeren vilde prøve paa gennem en Forhandling med Idrætsorganisationerne at danne sig et Indtryk af, om der skulde være Grund til at ændre den Arbejdsmaade, som var valgt i Ungdomskommissionen, eller om man muligvis kunde udvide dette Arbejde. Han var i saa Henseende fuldt enig med den socialdemokratiske Taler.

I Overensstemmelse hermed udtalte *Stæhr Johansen* (K. F.), *A. M. Hansen* (R. V.) og *Aidt* (D. S.) sig. Sidstnævnte henstillede, at Ungdomskommissionens Arbejde blev fremskyndet mest muligt. Han mente i øvrigt, det kunde blive nødvendigt at nedsætte særlige Kommissioner til Løsning af nogle af de Problemer, der trængte sig paa.

I nogle replicerende Bemærkninger fremhævede *Ordføreren for Forslagsstillerne*, at han ikke havde noget Ønske om, at Staten skulde give organisationsmæssige Forskrifter for Kommissionens Arbejde. Han kunde gaa med til, at Forslaget til Beslutning blev henvist til Behandling i et Udvalg, om end han maatte beklage, at det skete paa et saa sent Tidspunkt af Rigsdagssamlingen.

Uden Afstemning vedtoges det da paa Forslag af Victor Gram at standse Sagens Behandling og at henvise Forslaget til Rigsdagsbeslutning til et Udvalg paa 15 Medlemmer. Dette afgav ikke Betænkning.

18. Afgørelser i Henhold til § 7 i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre angaaende Ministres Bevarelse af Hverv.

I Skrivelse af 2. Oktober 1945 meddelte Statsministeren Rigsdagens Formænd, at det af Rigsdagen i Henhold til Grundlovens § 45, sidste Stk., nedsatte Udvalg havde tiltraadt, at nedennævnte Ministre bevarede følgende Hverv:

Minister for Handel, Industri og Søfart V. Fibiger.

- 1) Formand for de samvirkende Menighedsplejer.
- 2) Formand for Foreningen til Hjælp for grønlandske Børn.
- 3) Næstformand i Santhalmmissionens Bestyrelse.
- 4) Medlem af Bestyrelsen for Dansk Kirke i Udlandet.
- 5) Medlem af Bestyrelsen af St. Lucas Stiftelsen.

Undervisningsminister A. M. Hansen.

Formand for Tilsynsraadet for Gunslev Ungdomshjem.

Forsvarsminister Ole Bjørn Kraft.

- 1) Medlem af Dansk Luftværnsforenings Landsstyrelse.
- 2) Medlem af Hovedbestyrelsen for Danmarks Naturfredningsforening.
- 3) Medlem af Bestyrelsen for Danmarks olympiske Komité.

Minister for Landbrug og Fiskeri Erik Eriksen.

Medlem af Tilsynsraadet for Landbosparekassen i Odense.

Arbejds- og Socialminister Hans Hedtoft.

Medlem af Dansk-islandsk Nævns danske Afdeling.

Minister for offentlige Arbejder Carl Petersen.

- 1) Medlem af Roskilde Amtsraad.
- 2) Medlem af Landsskatteretten.
- 3) Medlem af Hovedbestyrelsen for de samvirkende sjællandske Husmandsforeninger.

Statsminister V. Buhl.

Formand for Arbejdernes Andels-Boligforenings Andelsfond. (F. Sp. 24, L. Sp. 3).

19. Fastsættelse af det Tidsrum i hvilket afskedige Ministre kan oppebære Ventepenge i Henhold til § 3 i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre.

I Skrivelse af 31. Maj 1946 meddelte Statsministeren, at det af Rigsdagen i Henhold til Grundlovens § 45 nedsatte Fællesudvalg havde besluttet, at der tillægges nedennævnte forhenværende Ministre Ventepenge i to Aar ud over eet Aar:

- fhv. Statsminister Vilh. Buhl,
— Udenrigsminister Guido Leo John Christmas Møller,
— Finansminister Hans Chr. Svane Hansen,
— Minister for Handel, Industri og Søfart Kristian Vilhelm Kristoffer Fibiger,
— Undervisningsminister Axel Marius Hansen.
— Forsvarsminister Ole Bjørn Kraft,
— Minister uden Portefeuille Aksel Larsen,
— Arbejds- og Socialminister Hans Christian Hedtoft,
— Minister for offentlige Arbejder Carl Petersen,
— Trafikminister Peter Alfred Jensen,
— Kirkeminister Arne Kristian Sørensen,
— Justitsminister Niels Chr. Frederik Busch-Jensen,
— Minister uden Portefeuille Kristen Juul Christensen og
— Minister uden Portefeuille Frode Jakobsen.
(F. Sp. 5967, L. Sp. 1554).

II. Forespørgsler.

Folketinget.

1. Den 11. December anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 940) følgende Forespørgsel til *Ministeren for offentlige Arbejder* af *Alfred Jensen, Mogens Fog* og *Svend Nielsen*:

»Hvad agter Ministeren for offentlige Arbejder at foretage for at fjerne Aarsagen til Arbejdsstandsningen ved Statsbanernes Centralværksteder i København?«

Forespørgselen toges tilbage ¹²/₁₂ (F. Sp. 1006).

2. Den 12. December anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1007) følgende Forespørgsel til *Udenrigsministeren* af *Stær-mose, Aidt, Paul Holt* og *Arne Sørensen*:

»Hvilke Oplysninger kan Udenrigsministeren give Folketinget om, hvad der er foretaget eller agtes foretaget i Anledning af de i de seneste Dage indløbne Meddelelser om

Udviklingen i Sydslesvig, især om Planer for en omfattende tysk Folkeflytning til Flensborg og Grænseegnene?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges ¹³/₁₂ (F. Sp. 1121).

Forespørgselen udsat efter Anmodning af Forespørgerne (F. Sp. 1632).

Forespørgselen foretoges ²⁷/₂ (F. Sp. 2761).

Det, der havde givet Anledning til denne Forespørgsel, var, efter hvad *Ordføreren for Forespørgerne* (Stærmose) anførte, Meddelelser fra Sydslesvig om en yderligere Tilflytning af Flygtninge sydfra; det var Meddelelser om en Forøgelse af den Trusel, som det tyske Kaos medførte op imod den danske Stats Grænse. De Meddelelser, der var fremme, omfattede Planen for en omfattende tysk Bosættelse, og der var tillige Meddelelser fremme om, at der navnlig i Byen Flensborg og Omegn skulde finde store saadanne Bosættelser Sted. »*Flygtningestrømmen imod Nord* er siden Midten af December fortsat. Jeg kan nævne, at i Januar Maaned blev der til hele Provinsen Slesvig-Holsten flyttet 87 000 Flygtninge sydfra, medens der var en Afgang paa 9 000, saadan at Nettotilgangen i denne ene Maaned var paa 78 000. Det er en velkendt Kendsgerning, at der alene i Sydslesvig er bosat et Antal Flygtninge, der svarer til 130 pCt. af den oprindelige Befolkning, og at det drejer sig om et Antal paa 320 000 Mennesker, der er kommet dertil fra russisk besatte Omraader i Østpreussen, og som ogsaa er kommet dertil fra Bøhmen, fra det Omraade, der har faaet Betegnelsen Sudeterlandet. Der er Tale om baade Folk, der er flygtet fra Krigsbegivenheder, og om Mennesker, der er folkeflyttet af politiske Grunde. Vi kan iagttage, at andre Stater har faaet Lejlighed til at sikre deres Grænser med det Resultat, at Trykket op imod den danske Statsgrænse er blevet forøget.«

I sin Svartale oplyste *Udenrigsministeren*, at den danske Gesandt i London i December 1945 havde overrakt det britiske Udenrigsministerium en meget udførlig *Note* angaaende en Række sydslesvigske Spørgsmaal, derunder navnlig Flygtningeproblemet. Den 15. Januar havde Udenrigsministeren desuden Lejlighed til paa De Forenede Nationers Møde i London at gøre opmærksom paa de Farer, som Flygtningeophobningen i Tysklands Grænseegne rummede. En Besvarelse af den danske Note fra December forelaa nu. I Svaret bekræftedes det, at en Ordning i nogen Tid havde været under Udførelse, i Henhold til hvilken Tyskere, der er hjemmehørende i andre Dele af Tyskland, sendes til deres Hjemegn. Det store Flertal af tyske Flygtninge i Sydslesvig er imidlertid hjemmehørende i Omraader, der ikke længere behandles som tysk Territorium. Om denne Kategori meddeles det i den britiske

Regerings Svar, at der ikke kan være Tale om, at de kan vende tilbage til de Omraader, hvor de tidligere var bosat, og det tilføjes i Noten, at det for Tiden er vanskeligt at tænke paa deres Flytning fra Sydslesvig til nogen anden Del af Tyskland.

Under de herskende Forhold har det ikke været muligt at undgaa, at der bliver anbragt endnu flere Flygtninge i Landsdelen. Tværtimod er der desværre Grund til at indstille sig paa, at der vil komme endnu mange flere Flygtninge til den britiske Okkupationszone. Der vil saaledes i Henhold til Aftale mellem de interesserede Stormagter i nær Fremtid komme yderligere halvanden Million Tyske fra det nuværende Polen — altsaa henved Halvdelen af Danmarks samlede Befolkningstal —, og af denne nye Folkebølge vil en Del blive anbragt i Sydslesvig. Desværre maatte man regne med, at der efter engelsk Opfattelse tilkom de tyske Flygtninge Valgret, naar de opfyldte de almindelige Betingelser derfor.

Ministeren kunde bekræfte de Meddelelser, der var fremkommet om Nedlæggelse af Embedet som Regeringspræsident for Regeringsdistriktet Slesvig og Overdragelse af dette Embedes Funktioner til Overpræsidenten for Slesvig-Holsten, hvis Kontorer samtidig skulde flyttes fra Kiel til Slesvig. Han udtalte med Henblik herpaa, at Bestræbelserne for *administrativ Adskillelse mellem Sydslesvig og Holsten* havde Regeringens varme Sympati og Tilslutning, ikke blot fordi Fællesskabet mellem Slesvig og Holsten er til Skade for Danskheden i Sydslesvig, men ogsaa fordi en Genoplivelse af den gamle dansk-fjendtlige Slesvig-Holstenisme er imod Danmarks Interesser. Det er ikke saa mange Aar siden, at Slesvig-Holstenerne kaldte til Kamp mod vor Grænse, og vi har i det hele taget altid i dem haft nogle af vore bitreste Modstandere. »Medens vi med Bekymring maa se paa en Udvikling, der følger de slesvig-holstenske Baner, er der Haab om, at en Udvikling paa slesvigsk Grund kan føre til et gensidigt venskabeligt Forhold mellem Befolkningen paa begge Sider af Grænsen. Det kan ikke være os ligegyldigt, om Stemningen Syd for Grænsen er os venlig eller fjendtlig.«

Udenrigsministeren oplyste videre, at der glædeligvis i de sidste Uger var naaet en Række Resultater, som gav Danskheden i Sydslesvig lidt af den Frihed til dansk Livsudfoldelse, som man saa inderligt ønskede den. For det første havde den britiske Militærregering givet Tilladelse til Aabning af 18 nye danske Skoler i Flensborg og Syd-Tønder Amter. 3 af disse Skoler var allerede aabnet. Yderligere var det stillet i Udsigt, at der kunde forventes Tilladelse til flere danske Skoler, saa snart der fra dansk Side var skaffet de nødvendige Lokalteter til Veje i Form af Barakker. De britiske Myndigheder havde ogsaa aabnet Grænsen for danske Skuespillere og Foredrags-

holdere samt givet Tilladelse til Afholdelse af Foredrag i Undervisningsøjemed i den danske Lærerforening, ligesom *Gymnastikhold og Sangkor* kunde faa Tilladelse til at gæste Sydslesvig. Endelig var der kommet Meddelelse om, at der nu var Adgang til at sende *Skolebøger* over Grænsen til de danske Skoler og *Bøger og Tidsskrifter* til de danske Biblioteker i Sydslesvig.

Med Hensyn til Vilkaarene for det danske kulturelle Arbejde syntes Udviklingen saaledes inde i et godt Spor. »Men vi er,« fortsatte Udenrigsministeren, »ogsaa dybt interesserede i, at de dansksindede i Sydslesvig opnaar en Afklaring i deres politiske Stilling. Der foregaar for Tiden Forhandlinger mellem de britiske Myndigheder og Repræsentanter for det danske Mindretal om Dannelsen af *en ny sydslesvigsk Forening*, der skal være et samlende Organ for de Danske. Den britiske Militærregering har forelagt et Forslag til Love for en saadan Forening, og de danske Repræsentanter har afgivet et Svar paa dette Forslag. Nu afventes et Gensvar fra Militærregeringen. Det vil ikke være hensigtsmæssigt, medens disse Forhandlinger staar paa, at komme ind paa Enkeltheder i Forslagene. Jeg skal blot udtale vort tillidsfulde Haab om, at der ogsaa paa dette Omraade opnaas et tilfredsstillende Resultat.«

Stillingen var altsaa den, »at det danske Element i Sydslesvig møder stor Velvilje over for de kulturelle Ønsker og allerede har opnaaet en vis Grad af Frihed paa dette Omraade. Om de dansksindedes politiske Rettigheder forhandles der. Men Flygtningeproblemet kaster sin Skygge over Landsdelen og ind over vor Grænse. De udenrigspolitiske Forhold, der her kommer i Betragtning, er endnu langtfra afklarede.«

Blandt de øvrige Talere, som deltog i Debatten, var *Frede Nielsen* (S.). Han indledte med at fremhæve, at hele det danske Folk med spændt Interesse fulgte det Arbejde, som Udenrigsministeren, bistaaget af hele den danske Delegation, gjorde i London med Hensyn til de for Danmark og Danskheden saa uhyre vigtige Problemer. Udenrigsministeren havde i dette Arbejde hele det danske Folk bag sig. »Vi beklager alle de store Vanskeligheder, der stadig bestaar i Sydslesvig, og vi er sikkert alle sammen indstillet paa at lette Vilkaarene med fortsat og umindsket Kraft. Det er imidlertid meget delikate Problemer, der kræver en varsom og smidig Fremgangsmaade.« Det maatte derfor beklages, at visse danske Kredse fortsatte med en meget uheldig Arbejdsmetode. »Det er Danske med varme Hjerter for Sagen, med Vilje til at gøre noget, men aabenbart med mindre Sans for Saglighed og Nøgtørhed, end ønskeligt er. Netop i denne Tid er Sydslesvigsk Udvalg ude i det, jeg vil kalde en meget stærk Offensiv. Man har, som det fremgik af den højtærede Formands Oplæsning ved Begyndel-

sen af dette Møde, indleveret en Adresse med rundt regnet 500 000 Underskrifter, der gaar ind for en særlig dansk Aktivitet.«

I 1920 havde man skabt en Grænse, der virkelig dækkede Nationaliteten. »Det var saa at sige et Balancepunkt i den grænsepolitiske Kamp, vi fandt. Den Tro, som nu visse Kredse har paa, at Balancepunktet skulde have forskudt sig, er udsprunget af en Optimisme, der er skøn, men farlig. Den savner efter mit Skøn det Element af Afventning og realistisk Vurdering, der i en Sag af denne Art maa være et nødvendigt Fundament. Det er meget klogere, som den højtærede Udenrigsminister gør det nu, at holde sig til *Dagens praktiske Problemer*, de er svære nok til at kræve al vor Kraft, de staa næsten truende for os i deres Format og Vanskelighed. Det er nu Opgaven, som det ogsaa er fremgaaet af den højtærede Udenrigsministers Tale her i Dag, at dække f. Eks. det kulturelle Behov dernede, og jeg glæder mig, som sikkert hele det høje Ting, over de Oplysninger, den højtærede Udenrigsminister gav. Vi glæder os over hvert Fremskridt paa dette Omraade, der er Tale om. Vi vil følge med den yderste Interesse det Arbejde, der gøres for at søge de danske Organisationer anerkendt som politisk Parti. Vi ved, hvor frygtelig Situationen er for Danskheden dernede. Vi er enige i at søge denne Danskhed støttet og styrket stærkest muligt.«

From (V.) vendte sig mod, at den foregaaende Taler havde kaldt det sydslesvigske Udvalgs Arbejde uansvarligt. »Der kan være delte Meninger om Rigtigheden og Betimeligheden af det Standpunkt, som dette Udvalg har indtaget, men jeg vil hævde, at de Mænd, der er gaaet ind for det med deres Navn som Borgen, i hvert Fald har Krav paa, at man behandler deres Arbejde alvorligt, at man gaar ud fra, at de gaar ind for denne Sag af hele deres Overbevisning og med den Ansvarlighed, de som Personer er Udtryk for.«

Taleren gjorde gældende, at »lige saa farligt det vilde være at bygge vor Politik paa en Konjunkturbevægelse, lige saa farligt vilde det være at betragte alt det, der nu sker dernede, som Udslag af Opportunisme, og derfor benægte dets Værdi. Jeg kan udmærket følge de ærede Medlemmer, der stiller det saadan op, at de Mennesker, der har været tyske hele deres Liv, ikke pludselig kan blive danske. Det tror jeg heller ikke paa. Det, der for mig er Hovedsagen, er, at naar der i Syd-slesvigs Befolkning er et saa levende og kraftigt Ønske om en Orientering mod Nord, maa det være Danmarks Sag at støtte og hjælpe den af al vor Magt og al vor Evne, og det maa være vor Pligt at sørge for, at det sker paa et retfærdigt Grundlag over for saavel Tyske som Danske. Det er en ærlig Sag, hvis man ikke tror paa en Udvikling i dansk Favør, men selv om

man ikke gør det, vilde jeg dog mene, at alle Rigsdagens Partier maa kunne enes om, at hvis de dernede selv tror paa deres Sag, bør de ogsaa have en fair Chance for at føre den igennem. Det vil i hvert Fald betyde, at vor Samvittighed vil være i Orden over for vore Landsmænd dernede. Saa har vi lagt Sagen i deres egne Hænder og ladet dem selv tage den endelige Afgørelse».

Christmas Møller (K. F.) betegnede Spørgsmaalet om Flygtningene som det største og vigtigste Spørgsmaal af praktisk Karakter, som for Tiden forelaa, og udtalte herom — i Overensstemmelse med hvad der ved en tidligere Lejlighed var foreslaaet af *Bartholdy* (K. F.) — bl. a.: »Vi er jo ved at klare Flygtningeproblemet her i Danmark ved store Lejre, som vi bekoster; hvor vi tidligere havde mange Hundrede, koncentrerer det efterhaanden, saaledes som det høje Ting ved. Hvis der nu er Mening og Alvor og Offervilje med Hensyn til at klare det for det nationalpolitiske ogsaa efter min Opfattelse saa vigtige Flygtningeproblem i Sydslesvig, ja saa melder sig det Spørgsmaal: Vilde det være muligt for Danmark at faa Lov til at indrette store Lejre for disse Flygtninge, f. Eks. i Sydslesvig eller bedre i Holsten, saaledes at man fik dem væk fra Landsdelen.«

Han sluttede med at understrege, at Udenrigsministeren havde gjort Rede for en Politik med Hensyn til det sydslesvigske Spørgsmaal, som var »nøgtern og besindig, som lægger Vægt paa de praktiske Resultater, som gerne vil gøre, hvad vi alle vil, hvad der kan gøres for at skabe den bedst mulige Ordning for den sydslesvigske Befolkning, saaledes at den i Frihed paa sin Hjemstavns Jord kan træffe sin Beslutning og skønne over, hvad den vil i Fremtiden. Der er ingen, der ikke vil støtte et saadant Arbejde, og jeg har prøvet paa at give et Bidrag til en virkelig positiv Hjælp, en Hjælp, som naturligvis, hvis den kan gennemføres, vil blive ganske overordentlig kostbar, men det er jo ogsaa paa Viljen til at yde Ofre, det virkelige Sindelag skal prøves«.

Norlund (D. K.) takkede Udenrigsministeren for hans fyldestgørende Redegørelse for de Forhandlinger, der havde fundet Sted om det sydslesvigske Spørgsmaal. Men samtidig ønskede han at tage denne Redegørelse som Udgangspunkt for et Haab om, at man kunde faa Debatten om Sydslesvig ført paa det Grundlag, hvor den virkelig hørte hjemme. Ikke mindst efter Udenrigsministerens Redegørelse ved denne Lejlighed laa Situationen saadan, at alle, der vilde se, var klar over Realiteterne i denne Sag. »Det, som er dunkelt, det, som er uklart, er Regeringens Stilling. Den bringer et Usikkerhedsmoment ind, som giver hele Debatten om Sydslesvig dens noget voldsomme Karakter.«

Jørgen Jørgensen (R. V.) mente, at der efterhaanden ikke mere var Uklarhed om denne Sag. »Den positive Indstilling, som der fra hele det danske Folks Side er over for det slesvigske Problem, er ogsaa nu fra alle Sider blevet bekræftet, og jeg hilser med stor Tilfredshed, at vi er kommet saa langt, at dette Spørgsmaal ikke skal blive et Diskussionsemne mellem politiske Partier, men at hele det danske Folk kan staa bag den højtærede Udenrigsminister, naar han fortsætter den Linie, han i Dag har givet Udtryk for, og som er en Fortsættelse af den Politik, der blev indledet i Sommer.«

Ogsaa *Starcke* (D. R.) takkede Udenrigsministeren for hans Redegørelse og tilsagde ham Partiets Støtte.

Ordføreren for Forespørgerne mente, at Debatten bar »Vidne om et meget glædeligt Fremskridt i Forstaaelse og ogsaa med Hensyn til Enighed om det, der kræves af os. Spørgsmaalene om den fremtidige statsretlige Ordning er saa godt som ikke blevet berørt under denne Debat, og til de enkelte Bemærkninger, der er gjort om dette Problem, vil jeg ikke føje noget. Det betyder ikke, at jeg kan være enig i det, der er sagt, men jeg finder det formaalsløst, at Debatten løber ud i en Konstatning af Modsætninger paa dette Omraade«. Han sluttede med at fremsætte følgende Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen.

»Folketinget tilsiger Regeringen sin Støtte til Forholdsregler, der tilsigter

at øge den danske Stats Sikkerhed og varetage den sydslesvigske Befolknings Livsinteresser ved, at Regeringen øver Indflydelse paa Flygtninges Anbringelse i Sydslesvig og paa disses Deltagelse i kommunale og politiske Valg,

at sikre den sydslesvigske Befolkning fuld Frihed til nationalpolitisk og kulturelt Arbejde — herunder Ytrings- og Foreringsfrihed samt en rimelig Forbindelse for Post og Personer over Statsgrænsen,

at støtte repræsentative Sydslesvigeres Ønske om Oprettelsen af et særligt Administrationsomraade for Sydslesvig adskilt fra Holsten, og gaar dermed over til næste Punkt paa Dagsordenen.«

Paa samtlige Partiers med Undtagelse af Dansk Samlings Vegne udtalte *Frede Nielsen* (S.) som Svar herpaa, at man ikke kunde tilraade Vedtagelse af denne Dagsorden, men i Stedet for anbefalede at stemme for en anden Paastand paa Overgang til Dagsordenen, der stillede af *Frede Nielsen*, *From*, *Christmas Møller*, *Nørland*, *Jørgen Jørgensen* og *Starcke*, og havde følgende Ordlyd:

»Idet Folketinget tager den af Udenrigsministeren fremsatte Redegørelse til Efterretning, tilsiger Tinget Regeringen sin Støtte til den af Udenrigsministeren herigennem fremførte Politik,

og gaar dermed over til næste Punkt paa Dagsordenen.«

Ordføreren for Forespørgerne trak derpaa sin Paastand tilbage, hvorefter den af Frede Nielsen m. fl. stillede blev enstemmigt vedtaget med 123 Stemmer.

3. Den 15. December anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1264) følgende Forespørgsel til *Indenrigsministeren* af *Leth Mouritzen*:

»Hvad agter Indenrigsministeren at foretage for at sikre, at de forhaandenværende Byggematerialer ikke anvendes til Luksusbyggeri som det af Frederiksberg Kommune planlagte paa Maglekildevej, men derimod til Bygning af Boliger, som for en rimelig Leje kan stilles til Raadighed for bomberamte og andre trængende?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $13/12$ (F. Sp. 1390).
Forespørgselen foretoges $18/1$ (F. Sp. 1983).

Forespørgeren indledte med at udtale, at det var med nogen Undren, Offentligheden modtog Meddelelsen om Planerne til Millionbyggeriet paa de ryddede Tomter paa Maglekildevej og ved Frederiksberg Allé. »Ikke mindst de Familier, som direkte var ramt af Katastrofen, og som kun havde opnaaet den nødvendigtigste Bolig, følte det som en Haan, at de Grunde, hvorpaa deres Hjem havde staaet, nu skulde udnyttes af smarte Entreprenører, og at disse skulde opnaa Frederiksberg Kommunalbestyrelses Velsignelse dertil. Man lagde ikke Skjul paa, at Projektet vilde omfatte en Type Lejligheder, der nærmere maa betegnes som egnede for bedrestillede, idet man antydede, at Grundenes Værdi ikke tillod et Byggeri for almindelige Mennesker. Det er imidlertid efterhaanden blevet en almindelig Opfattelse i Frederiksberg Kommune, at Grundene dér fortrinsvis egner sig for det bedre Publikum, nærmere betegnet de bedste Skatteydere, og det er sikkert mere disse Betragtninger, der gør sig gældende over for det foreslaaede Byggeri, end Ønsket om at komme de udbombede til Hjælp i deres fortvivlede Situation.«

Det maatte i det hele taget befrygtes, at det Boligbyggeri, som tiltrængtes til Fordel for den mindrebemidlede Del af Befolkningen, vilde blive trængt til Side af pengesterke Fore-

tagender, der kan dominere Markedet, og at Projekter af samme Art som det paa Maglekildevej vilde opstaa overalt i Landet. Der burde derfor gribes ind paa mere effektiv Maade, end det hidtil var sket. I Stedet for var Nr. 2 og 3 i § 1 i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 29. Juli 1943 blevet ophævet 7. Juli 1945, hvilket betød, at det nu var muligt at udvide Beboelsesbygninger, Forlystelsesetablissementer, Hoteller og Restauranter, Basarbygninger, Boder, Kiosker, Bade- og Lysthuse samt Garager. Selv Opførelse af permanente Plankeværker var tilladt. Kun med Hensyn til Opførelse af Sommerhuse, Feriehytter, Jagthytter o. l. bestod der et Forbud.

Indenrigsministeren svarede hertil, at dersom det projekterede Byggeri paa Maglekildevej var af Luksuskarakter, vilde der ikke blive ydet offentlige Laan til det, da det stedse har været en Betingelse for Statens Medvirken til Finansiering af Boligbyggeri, at Haandværkerudgifterne holdes paa et beskedent Niveau, og at Lejen ikke bliver for høj til, at den mindre-bemidlede Del af Befolkningen kan klare den. Saa kunde Projektet tænkes gennemført uden offentlig Støtte; men Materialer kan ikke købes uden videre, de tildeles gennem det af Handelsministeriet nedsatte *Byggenævnet*. Ethvert Byggeforetagende, som søger om Materialetildeling gennem Byggenævnet, bliver underkastet det, man kalder *materialemæssig Censur*, hvorved man søger at bringe Materialeforbruget ned til det mindst mulige. Under denne Censur har man særlig Opmærksomheden henvendt paa det materialekrævende Luksusbyggeri. For Boligbyggeriets Vedkommende havde Byggenævnet fulgt den Praksis ikke at bevilge Materialer til Huse, der var væsentligt større end de Huse, der kan gives Støtte til efter Byggestøttelovgivningen, og det samme gælder i al Almindelighed for Etagebyggeri, hvad angaar Lejlighedernes Størrelse. Ministeren mente derfor, det ikke i Øjeblikket var muligt at gennemføre et Luksusbyggeri, og at der heller ikke vilde blive det i den kommende Tid, hvorfor han ikke saa nogen Anledning til at foretage videre.

Forespørgeren gjorde heroverfor gældende, at man maatte give Byggenævnet mere vidtgaende Beføjelser, saa at det blev i Stand til at lede Byggematerialerne hen til de Steder, hvor der er haardest Brug for dem. Det var med Henblik herpaa ganske nødvendigt, at der blev indført *Anmeldelsespligt med Hensyn til Byggematerialer*. »Jeg har ikke kunnet faa Beviser for, hvad der findes af Materialer i Selskabernes Eje, men jeg har en klar Forestilling om, at flere af de store Ejendoms-koncerner ligger inde med Materialer, som de først vil bruge, naar deres specielle Byggeforetagender kan komme i Gang. Jeg mener, at det vil være ganske nødvendigt hurtigst muligt at

faa disse Byggematerialer frem og faa sat det Boligbyggeri i Gang, som er saa absolut nødvendigt.«

J. Chr. Jensen (S.) hævdede i Overensstemmelse med, hvad Indenrigsministeren havde udtalt, at der var gennemført en meget kraftig Rationering af Bygningsmaterialer, som tilsigtede, at de blev anvendt til det mest paakrævede Boligbyggeri. Han vilde gerne henstille til Indenrigsministeren, at disse Restriktioner blev ophævet saa hurtigt det lod sig gøre. Det kunde ikke ske nu, og der vilde antagelig gaa en rum Tid, inden det lod sig gøre; men naar Lejligheden dertil kom, maatte man lade dem falde, idet de var til uhyre Gene for Byggeriet og tillige fordyrede det; man havde nemlig ikke været i Stand til at sikre, at Materialerne altid blev tildelt dem, der i Øjeblikket havde mest Brug for dem. Der var derved opstaaet en ganske uanstændig *Sortbørshandel med Byggematerialer*, som ikke skal bruges i store Mængder, men er absolut nødvendige, f. Eks. Søm. Taleren vilde dog ikke bebrejde Byggeudvalget eller Byggenævnet noget i saa Henseende. Det var uhyre svært for ikke at sige ganske umuligt at fordele de forhaandenværende Mængder, saaledes at ingen fik mere, end de i Øjeblikket havde Brug for. Der var gjort, hvad der for Tiden kunde gøres for at sikre Materialer til det mest nødvendige Byggeri. »Det kan ikke undgaas, at vi fortsat maa have et Udvalg, der vaager over disse Ting, men som jeg sagde: saa snart det er muligt, bør det ophæves.«

Aksel Møller (K. F.) imødegik den Kritik, som Forespørgeren havde rettet mod Frederiksberg Kommune. Efter at der var ført en Diskussion herom, sluttede Forespørgselen.

4. Den 9. Januar anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1579) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Aksel Larsen, Jens Johs. Hansen, Alfred Jensen, Martin Nielsen* og *Svend Nielsen*:

»Hvorledes begrunder Statsministeren sine offentligt fremsatte Udtalelser om Englandsoverenskomsten?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $^{10}/_1$ (F. Sp. 1635).

Forespørgselen foretoges $^{30}/_1$ (F. Sp. 2107).

Ordføreren for Forespørgerne (Aksel Larsen) tog sit Udgangspunkt i følgende Udtalelse af Statsministeren til »Fyns Tidende« angaaende den i 1945 afsluttede Englandsoverenskomst:

»Jeg skal ikke komme ind paa, om den i sin Tid kunde være blevet bedre endnu, men kun bemærke, at den er sluttet af

Christmas Møller uden Mandat af den daværende Regering og derfor paa hans Ansvar. Den er aldrig godkendt af den samlede Regering, men blev taget som en fuldbyrdet Kendsgerning. At den nu viser sig at være saa ugunstig — ja, den synes næsten ødelæggende for os —, at vi maa gøre, hvad gøres kan, for at faa den lavet om, er en anden Sag.«

Ordføreren gjorde heroverfor gældende, at Samlingsregeringen havde godkendt Overenskomsten, og fortsatte: »Hvis min Opfattelse skulde være forkert, hvis den Opfattelse, den højtærede Statsminister, der var Indenrigsminister i Sommerens Samlingsregering, her giver Udtryk for, er rigtig, maa man have rejst Spørgsmaalet, om vi ikke bør have en Rigsretsanklage mod den daværende Statsminister Buhl og øvrige Medlemmer af Regeringen, som har tilladt, at der blev underskrevet og godkendt en Englandsaftale, uden at den var godkendt af Regeringen. Jeg ønsker at faa opklaret dette Spørgsmaal ved en Debat her i Tinget. Hvis den nuværende højtærede Statsminister har Ret, mener jeg, at saa maa Sagen gøres til Genstand for Undersøgelse, og der maa eventuelt rejses Rigsretsanklage. Men hvis han har Uret — ja, saa bliver der jo Spørgsmaal om, hvordan man skal bedømme en Statsminister, der fremsætter urigtige Udtalelser.«

Desuden ønskede Forespørgerne en Udtalelse om, hvorvidt Regeringen havde Hensigter, Ideer eller Tanker i Retning af en *Kronesænkning*, og om Regeringen vilde forpligte sig til intet at foretage med Hensyn til Kronen i nogen Retning, uden at Folketinget forud var blevet raadspurgt.

Statsministeren vedkendte sig den citerede Udtalelse bortset fra et eneste Ord i 1. Sætning: »endnu«, der heller ikke fandtes i alle Referater af Udtalelsen, kun i nogle af dem. Han understregede, at der stod, at Overenskomsten ikke var godkendt af »den samlede Regering«. Deri laa, at der var visse Medlemmer inden for Regeringen, som ikke havde tiltraadt den. Hvad Statsministeren havde sagt om Overenskomstens Virkninger, byggede paa en Række Udtalelser af Erhvervsfolk, og der var efter hans Opfattelse intet sket i den efterfølgende Tid, som havde modbevist det. Det var derfor uberettiget at sige, at han havde søgt at mane Spøgelser frem. Hvorvidt det havde været muligt paa det Tidspunkt, da Handelsoverenskomsten blev sluttet, at opnaa et bedre Resultat, havde Statsministeren ikke udtalt sig om; men at Overenskomsten baade dengang og under den senere Udvikling havde vist sig at være temmelig ugunstig, for at bruge et mildt Udtryk, for det danske Samfund og Erhvervsliv, forekom ham at være ubestrideligt.

Ordføreren for Forespørgerne kunde ikke godkende, hvad Statsministeren havde sagt angaaende Regeringens Stilling til Englandsoverenskomsten. Samlingsregeringen af 5. Maj blev,

udtalte han, »dannet paa det udtrykkelige Grundlag, ved en Overenskomst, tiltraadt af alle Partier og Parter, der deltog i den, at *intet kunde vedtages eller gennemføres, hvorom der ikke var Enighed mellem samtlige Ministre*; hvis blot een Minister tog Stilling imod en Sag, saa var den væltet. Den højtærede Statsminister, som dengang var Indenrigsminister, har adskillige Gange benyttet sig af denne Bestemmelse i Overenskomsten om Regeringsdannelsen til at standse eller vælte bestemte Sager. Hvis den højtærede Statsminister dengang har været Modstander af Englandsoverenskomstens Godkendelse, saa kan den ikke være godkendt«.

Angaaende samme Spørgsmaal udtalte *V. Buhl* (S.), at den daværende Indenrigsminister og Landbrugsministeren i det paagældende Ministermøde »tog klart Afstand fra den Fremgangsmaade, som Udenrigsministeren havde fulgt ved selv at tiltræde Overenskomsten, og naar jeg skal karakterisere de to Ministres Stilling over for selve Overenskomsten, tror jeg bedst at kunne gøre det ved at sige, at man fra de to Ministres Side forholdt sig reserveret over for denne Overenskomst. Forholdet var jo det, at der blev ikke paa dette Møde foretaget nogen Afstemning. Man stemte ikke om Godkendelse eller Ikke-Godkendelse af Overenskomsten, men tilkendegav sine Synspunkter. Man modsatte sig ikke — jeg forstaa, at det erkender den nuværende Statsminister ogsaa selv — fra de to Ministres Side Godkendelse af Overenskomsten, men nogen positiv Tilkendegivelse af, at man godkendte Overenskomsten, har altsaa heller ikke foreligget. Nogen større Debat var der i øvrigt ikke om Sagen; vi skulde jo, som det er oplyst, til et andet Møde inden kort Tid. Stillingen var altsaa saadan, at der trods de Forudsætninger, som forelaa ved Regeringens Dannelse, ikke forelaa nogen Hindring fra Venstres Side for, at Regeringen kunde tiltræde Overenskomsten«.

Efter at Ordføreren paa ny havde været inde paa Krone-spørgsmaalet, udtalte *Statsministeren* herom, at Regeringen ikke tænkte paa at foretage noget ved Kronen uden at sikre sig, at den havde et Flertal paa Rigsdagen bag sig. »Om Spørgsmaalet kan forelægges i Rigsdagen inden, kan jeg ikke udtale mig om. Man ved jo fra tidligere Tid, som ved Toldoverenskomster og andre lignende Ting, at der kan foretages visse Manøvrer, hvis Sagen publiceres, næsten før man har gennemført den. Der kan ogsaa ske det, at vi kommer i en Periode, hvor Rigsdagen ikke er inde. Der kan altsaa ske saa meget, og jeg er ikke i Stand til at love noget, eller rettere sagt, jeg vil ikke love noget, som jeg ikke kan holde, og som der ikke er Baggrund for at holde. Men jeg kan sige, at vi er ikke Tilhængere af eller ønsker i og for sig en Kronesenkning, hvis det kan undgaas. Hvis det danske Erhvervsliv er i Stand til

at konkurrere, at arbejde under den Kronekurs, vi har, har vi ingen Ønsker om en Kronesænkning, men hvis det bliver en Nødvendighed for at opretholde Produktions- og Erhvervslevet her i Landet, vil jeg nok se den, der vil tage Ansvaret for at sætte hele Erhvervslevet i Staa og ikke foretage de Foranstaltninger, som, selv om de kan være meget uønskelige, dog vil være et mindre Onde end det, der ellers vil blive Resultatet.

Det er altsaa vort Standpunkt, men jeg kan underskrive, at vi vil — jeg vil i hvert Fald, hvis jeg har nogen Indflydelse paa det til den Tid — gøre alt, hvad vi kan, for at der ikke her træffes nogen Afgørelse, som man ikke er sikker paa har den fornødne parlamentariske Støtte.«

Ogsaa andre Spørgsmaal end de her omtalte inddrogtes i den Debat, i hvilken tillige *Bording* (S.), *Christmas Møller* (K. F.), *Jens Chr. Christensen* (V.) og *Jørgen Jørgensen* (R. V.) havde Ordet.

5. Den 9. Januar anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1632) følgende Forespørgsel til *Udenrigsministeren* af *Stærmose*:

»Vil Udenrigsministeren redegøre over for Tinget for Forholdet mellem den danske Stat og United Nations Relief and Rehabilitation Administration (UNRRA)?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $10/1$ (F. Sp. 1635).

Forespørgselen udsat efter Anmodning af Forespørgeren (F. Sp. 2199).

Forespørgselen toges tilbage $7/3$ (F. Sp. 2446).

6. Den 19. Marts anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 3139) følgende Forespørgsel til *Finansministeren* af *Norlev*, *Søren Olesen* og *Starcke*:

»Vil den højtærede Finansminister oplyse, om det er rigtigt, at Træhuse og Barakker, som indføres fra Udlandet, fortoldes efter Toldtariffens § 346, der lyder:

»— andet, herunder Finerer af og under 3 mm's Tykkelse af Mahogni, Valnød, Ceder og andre fine udenlandske Træsorter samt Krydsfiner af og under 3 mm's Tykkelse med udvendigt Lag af saadant Træ 1 kg 10 Øre.«

I bekræftende Fald: Vil den højtærede Finansminister oplyse, om han agter at lade dette Forhold bestaa uændret?« Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{21}{3}$ (F. Sp. 3315). Forespørgselen foretoges $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 4172).

I sin Begrundelse af Forespørgselen pegede *Ordføreren for Forespørgerne* (Starcke) bl. a. paa, at Tolden for et typisk finsk Enfamilies-Træhus vilde andrage 1250 Kr., naar Toldtariffens Nr. 346 skulde anvendes, medens Beløbet kun blev omkring 100 Kr., hvis Materialerne indførtes i ubearbejdet Tilstand.

Finansministeren bekræftede, at man hovedsagelig tariferede Husene efter Nr. 346; enkelte Dele af Husene var dog indført under andre Positioner med en lavere Told, fordi de har været forholdsvis ubearbejdede. Spørgsmaalet havde hidtil ikke haft større Betydning, da de Huse, som de bomberamte paa Bornholm havde modtaget som Gave fra Sverige, var indført toldfrit og der i øvrigt hovedsagelig kun var indført de Barakker, som Staten havde indkøbt i Sverige til Flygtningelejrene. Finansministeren erkendte imidlertid, at Spørgsmaalet var indtraadt i en ny Fase ved den for nylig afsluttede nye dansk-finske Handelsaftale, der forudsatte en Import af monteringsfærdige Træhuse og Barakker for 6 Mill. Kr. indtil Udgangen af 1946. »Der vil under disse Forhold,« udtalte Finansministeren, »kunne blive Tale om Import af Træhuse, der ogsaa kan anvendes til Boliger, og det er klart, at hvis dette Materiale til Husene skal fortoldes med 10 Øre pr. kg, betyder det en ret stor Fordyrelse af de paagældende Huse. Det har man naturligvis ikke tænkt paa, da Toldloven i sin Tid blev gennemført. Om man, saaledes som den ærede Ordfører for Forespørgerne (Starcke) antydede, rent administrativt kan henføre større eller mindre Dele af disse Huse til andre Positioner med en lavere Told, kan jeg ikke bedømme paa staaende Fod. Hvis det ikke lader sig gøre, er der den Mulighed ved en Tekstanmærkning paa en Tillægsbevillingslov at ændre Forholdene. Jeg erkender, at den Omstændighed, at vi nu faar en forholdsvis betydelig Import af saadanne Træhuse, har gjort Spørgsmaalet om en Lettelse af Tolden for disse Huse aktuelt, og jeg kan paa Ministeriets Vegne erklære, at vi vil tage dette Spørgsmaal op til hurtig og velvillig Behandling.«

Ordføreren takkede Finansministeren for dette Tilsagn, men udtalte samtidig Ønsket om, at der maatte blive truffet en hurtig Afgørelse i Sagen.

7. Den 21. Marts anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 3314) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Chr. A. Christiansen*:

»Hvorledes begrunder Regeringen den besluttede Standsning af en Række offentlige Arbejder?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $23/3$ (F. Sp. 3485).

Forespørgselen toges tilbage $26/3$ (F. Sp. 3704).

8. Den 13. Juni anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 6077) følgende Forespørgsel til *Undervisningsministeren af Hvidberg og Fibiger*:

»Hvad agter Undervisningsministeren at foretage sig i Anledning af Københavns Skoledirektions Afgørelse af Skoleinspektør Inger Merete Nordentofts fortsatte Ledelse af Kastrup Skole?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $14/6$ (F. Sp. 6120).

Forespørgselen foretoges $21/6$ (F. Sp. 6346).

Ordføreren for Forespørgerne (Hvidberg) pointerede, at Forespørgselen ikke var fremkaldt af »moralisk Forargelse«. Den drejede sig heller ikke om den ugifte Moders Stilling i Samfundet i al Almindelighed, men om en *regulær Skolesag, der indelbar et Principspørgsmaal*, hvis Afgørelse kunde medføre saa alvorlige Konsekvenser, at det var nødvendigt, at der fra Folketingets Side blev taget Stilling dertil. Ifølge en Udtalelse af Københavns Skoledirektør havde Frk. Nordentoft selv ønsket, at der skulde være aaben Kamp om et Princip. Dette Principspørgsmaal var efter Ordførerens Opfattelse i og for sig klart og enkelt. Paa den ene Side stod den i 1937 vedtagne Skolelovs Formaaalsparagraf, hvorefter Folkeskolen skal udvikle og styrke Børnenes Sans for de etiske og kristelige Værdier og gennem Undervisningen indskærpe, at Ægteskabet er det fundamentale i Samfundets Opbygning. Paa den anden Side stod Skoleinspektør Frk. Nordentofts bevidste Demonstration som et Udtryk for et ganske andet Grundlag og den Afgørelse, hvorved Københavns Skoledirektions Flertal — imod Skoledirektøren — havde »sluttet op omkring Frk. Nordentofts Demonstration og saaledes ogsaa stillet sig paa det nye Grundlag«. Vi stod nu ved en Korsvej. »Til den ene Side: det gamle Grundlag. Til den anden Side: nye Principper, som kan faa skæbnsvanger Betydning for vor Skole og vort Folk. Dette er Grunden til, at vi Konservative har fundet det at være en forpligtende Nødvendighed at stille Problemet op og tage Ordet her i Dag.«

Ogsaa efter *Undervisningsministerens* Opfattelse drejede Sagen sig om et Principspørgsmaal. Det principielt afgørende

var »ikke, at en kvindelig Lærerinde eller Skoleleder er blevet Moder uden for Ægteskab; dette er hændt for, uden at der skete nogen Ravage. Den vældige Uro, Tilfældet har vakt ude over hele Landet, viser jo klart, at her ligger noget ganske andet bag, og de, der vil benægte det, lukker Øjnene for Sandheden.

Det er menneskeligt at fejle, og Overbærenhed har vi alle Brug for. Men det at erkende sin Handling som en Fejl betyder ikke, at man dermed konstituerer en ny Moral, en ny Levenorm, det betyder tværtimod, at man anerkender den hittidige Moral som Normen. Men i nærværende Tilfælde ligger Sagen ganske anderledes. Her skulde ikke erkendes noget Fejltrin, men derimod offentlig fastslaa et nyt Princip, der maa betyde, hvis vi ikke skal ende i den rene Meningsløshed, at for Fremtiden kan enhver ugift Lærerinde eller Skoleleder i dette Land faa saa mange Børn uden for Ægteskab, som vedkommende nu maatte finde passende, med Krav om, at alle andre ogsaa skal finde det passende. Og dette vil man hævde, samtidig med, at man kræver, at samme Lærerinde eller Skoleleder uanfægtet kan arbejde videre i den Institution, hvor hun er sat til at hævde den kristne Moral og Ægteskabet som en Grundpille, som noget bærende for et sundt Samfundsliv.

Jeg spørger: Er dette redeligt? Er det ikke det samme som at sige til Børnene og de unge: alt, hvad vi lærer jer i denne Henseende, er tom Snak, som I ikke skal tage alvorligt! I kan jo blot se, hvordan vi selv lever, hvilket Eksempel vi giver jer! Ja, ikke blot det, men vi lærer jer eet Princip, men plæderer offentligt lige det modsatte og hævder det som det bedste. Er det en holdbar Tilstand?»

Ministeren sluttede med at udtale: »Saaledes som Stillingen er i Dag, har jeg ikke nogen Tro til, at den trufne Afgørelse kan skabe den Ro om vor Skole, ej heller om Katrinedalskolen, som er nødvendig i det lange Løb for Skolens Arbejde, ikke mindst netop paa dette fine og ømtaalige Omraade. Efter mit bedste Skøn bliver det *nødvendigt, at den nye Skoledirektion tager Sagen op* og ikke alene træffer en Afgørelse og fælder en Dom, men ogsaa ledsager denne med en saa klar Begrundelse, at vi kan se, hvor vi er henne. Først naar dette er sket, ligger Sagen saa klar, synes jeg, at man kan skønne over, om videre-gaaende Beslutninger, eventuelt Lovændringer er fornødne for at skaffe rene Linier og dermed Ro om den danske Skole».

Ordføreren for Forespørgerne havde derefter Ordet paa ny. Han takkede Ministeren for hans klare og redelige Foredrag og stillede sammen med Fibiger følgende Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen:

»Idet Folketinget henstiller til Undervisningsministeren at drage Omsorg for, at Københavns Skoledirektion bringer sin

Afgørelse i Frk. Nordentoft-Sagen i Overensstemmelse med det Grundlag, hvorpaa Folkeskolen hviler, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Dette Forslag kunde Socialdemokratiet, efter hvad *Hau-berg* udtalte, ikke stemme for, idet man var af den Opfattelse, at i Henhold til gældende Love og Bestemmelser kunde den Afgørelse, som den københavnske Skoledirektion havde truffet, ikke være faldet anderledes ud, end sket var. At det Tilfælde, som Sagen drejede sig om, stødte mange Menneskers moralske og religiøse Opfattelse, var en ganske anden Sag. Taleren udtalte herom bl. a.: »Vi vedkender os helt og fuldt den Opfattelse, at Samfundslivet bør bygges paa Ægteskabet; ud fra den Grundopfattelse søger vi at gennemføre gældende Love og Bestemmelser for hele vort Samfundsliv, og vi gaar ud fra, at alle voksne Mennesker — og det gælder selvfølgelig ikke mindst dem, der er i ansvarlige Stillinger — efterlever disse Regler paa en saadan Maade, at der ikke opstaar en Uro, der paa vigtige Samfundsomraader kan volde uheldige og skadelige Forstyrrelser. For at undgaa enhver Misforstaaelse med Hensyn til vor Stilling skal jeg yderligere sige, at det vilde have været helt i Overensstemmelse med vort Grundsynspunkt, hvis det Tilfælde, vi her behandler, ikke havde forekommet. Men paa den anden Side erkender vi, at Omraadet her, som det ogsaa allerede er nævnt, er saa alvorligt og kan forekomme saa kompliceret, at der maa være en Mulighed for at tage Hensyn til Enkelttilfælde, hvor et saadant Hensyn skønnes paakrævet.«

Som Ordfører for Venstre udtalte *Juul*, at hans Parti tog »afgjort og skarp Afstand fra de Begreber, Frk. Nordentoft gør sig til Talsmand for. For os er der ikke noget paa den ene Side og den anden Side i denne Sag. Vi maa tage klar Stilling imod, og vi maa gøre det for vor Folkesundheds Skyld. Den nordentoftske Tankegang, om den bliver udbredt, vil drage Folket nedad og føre Ulykker over danske Hjem. Derfor er det nødvendigt, at den Slags Forsøg paa at forplumre de sunde Moralbegreber standses i Opløbet, og det bør ikke tolereres, at Skoleinspektør Frk. Nordentoft fremtidig indtager en ledende Stilling i den danske Folkeskole. Ved sit Eksempel og ved sine Principper har hun stillet sig i Modsætningsforhold til den Gerning, hun har paataget sig, og der findes kun en hæderlig Udvej ud af det umulige Forhold. Man kan anstændigvis ikke, som Københavns Skoledirektion har gjort, sige til den, der har brudt Skolens Grundlov: Du kan blive, og til dem, der har holdt Loven: I kan gaa! Det er en Afgørelse saa bagvendt, saa den slet ikke lader sig forsvare, og den er en direkte Opfordring til en Deling af den danske Folkeskole og dermed til en Spaltning i det danske Folk; men Tiden nu er ikke til Deling,

tværtimod til Samling om de Værdier, der bærer Folket fremad og opad.«

Mogens Fog (D. K.) gjorde gældende, at alle de, der havde Ansvaret for Aktionen mod Frk. Nordentoft, paatog sig en stor Skyld over for de ugifte Mødre. »Med hvilken Ret vil man i Fremtiden kunne tilskynde en svanger ugift Kvinde til at føde sit Barn, naar hun har Erfaring for den Smudskampagne, der er rejst imod en af hendes Fæller, som aabent har vedstaaet, at hun skulde have et Barn uden for Ægteskab? Nu ved jeg, man vil svare, at den Kampagne, hvoraf Forespørgselen her i Tinget er et Led, ikke er rettet imod ugifte Mødre i Almindelighed, men udelukkende mod Frk. Nordentoft, fordi hun er Leder af en Skole. For det første vil imidlertid en saadan Skelnen ikke staa klart for den jævne, almindelige unge Kvinde. For det andet vil denne Sag uvægerligt øve Indflydelse paa den almindelige Bedømmelse af den ugifte Moder. For det tredie er denne Skelnen ren og skær Hykleri. Jeg tager ikke i Betænkning at bruge dette Udtryk, naar jeg ved, at ugifte Lærerinder har kunnet fortsætte deres Gerning efter at have gennemgaaet en Graviditet, blot Sagen blev ordnet i al Stilhed. Jeg tager ikke i Betænkning at sige Hykleri, naar jeg ved, at hverken de ærede Medlemmer, som har rejst Forespørgselen her i Dag, eller deres Meningsfæller uden for denne Sal har løftet en Haand, naar en mandlig Lærer eller Skoleleder har faaet et Barn uden for Ægteskab.«

Det var forkert, naar man havde paastaaet, at Skoleinspektør Frk. Nordentoft vilde kæmpe for en helt ny Moral. Hun havde ikke paa nogen Maade sagt, at det var ønskeligt, at ugifte Kvinder i større Omfang, end det nu skete, fik Børn, men hun havde sagt og hævdet, at naar ugifte Kvinder blev svangre og gennemførte deres Svangerskab, skulde det ikke komme til at skade dem i deres samfundsmæssige Position.

Jørgen Jørgensen (R. V.) ansaa den Afgørelse, som Københavns Skoledirektion havde truffet, for meget uheldig. Den offentlige Skole byggede efter hans Opfattelse paa visse etiske og moralske Grundsætninger, som enhver, der gaar ind til en Gerning i denne Skole, maatte føle sig forpligtet over for. Taleren vilde ogsaa paa Forhaand være gaaet ud fra, at Frk. Nordentoft i denne Sag, som den havde udviklet sig, vilde tage det Hensyn til Skolens Tarv, som Sagen krævede, og trække sig tilbage fra sin Stilling. »Katrinedalsskolen har Krav paa at faa Ro om sit Arbejde, saa den betydningsfulde Gerning, Skolen udøver, kan foregaa uden al den Opmærksomhed, som denne Sag har fremkaldt, og de personlige Interesser, som her staar i Forgrunden, maa vige for Hensynet til Skolens Tarv.«

Den ugifte Moders Stilling i Samfundet og Samfundets Bedømmelse af hende var anderledes i Dag, end den havde været

tidligere. Der var ingen, der betragtede den ugifte Moder ned-sættende i Dag paa samme Maade som tidligere; der viste sig fra alle Sider langt større Forstaaelse end nogen Sinde før af hendes Kaar. Men det var slet ikke derom Sagen drejede sig. Den drejede sig om en Kvinde, der indtager en fremtrædende Plads i Opdragergerningen, og Spørgsmaalet maatte da være, om denne Kvinde i sin Færd, i sin Holdning og i de Synspunkter, som hun forfægter, var i Overensstemmelse med det Grundlag, som Folkeskolen bygger paa. Efter Talerens Opfattelse vilde den Afgørelse, som var truffet, ikke skabe Ro om Sagen, og han vilde derfor ønske, at Skoledirektionen vilde tage Spørgsmaalet op til ny Overvejelse.

Ogsaa *Aidt* (D. S.) og *Starcke* (D. R.) mente, det vilde være det bedste, at Frk. Nordentoft forlod Katrinedalsskolen.

Som Medlem af Københavns Skoledirektion fremhævede *Kolbjørn* (S.), at det ikke havde været denne Institutions Ønske at demonstrere hverken mod Kristendommen eller Ægteskabet, Sagen havde for Københavns Skoledirektion været, om end ikke helt enestaaende, saa dog et Særtilfælde, og det vilde være ønskeligt, om man kunde se paa den uden Ufordragelighed.

Petra Petersen (D. K.) tog ud fra tilsvarende Synspunkter som den kommunistiske Ordfører Afstand fra Angrebene paa Frk. Nordentoft.

Af *Jørgen Jørgensen* og *Juul* stilledes følgende Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen:

»Idet Folketinget tager Undervisningsministerens Redegørelse til Efterretning, og idet Tinget opfordrer Ministeren til at foranledige, at den nye Skoledirektion tager Sagen op til ny Overvejelse, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Denne Formulering kunde Ordføreren for Forespørgerne tiltræde, om end han havde foretrukket at fastholde det af ham selv og Fibiger stillede Forslag, som han nu trak tilbage, da det havde vist sig, at det ikke kunde opnaa den fornødne Tilslutning.

Ogsaa *Hauberg* stillede en Dagsorden-Paastand. Den havde følgende Ordlyd:

»Idet Folketinget erkender, at den af den københavnske Skoledirektion trufne Afgørelse er juridisk uangribelig, og gaar ud fra, at de Personer og Myndigheder, paa hvem der hviler et Ansvar i denne Sag, søger tilvejebragt den Ro, der er en Betingelse for Gennemførelse af Skolens Arbejde, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Dette Forslag mødte Tilslutning fra kommunistisk Side, men kom ikke til Afstemning, da det bortfaldt ved, at den af *Jørgen Jørgensen* og *Juul* stillede Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen vedtoges med 63 Stemmer mod 51.

9. Den 3. Juli 1946 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 6627) følgende Forespørgsel til *Justitsministeren af Hoff*:

»Vil Justitsministeren over for Tinget redegøre for Politistyrkens Fordeling paa dens forskellige Arbejdsomraader, herunder navnlig for, hvor store Dele af Politistyrken, der anvendes til Undersøgelse af de forskellige Arter af Sager fra Besættelsestiden og til Undersøgelse af de forskellige Arter af Krisesager, f. Eks. Valutasager?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{4}{7}$ (F. Sp. 6633).
Forespørgselen foretoges $\frac{6}{8}$ (F. Sp. 7336).

Forespørgeren begrundede sin Forespørgsel med, at man fra det daglige Liv kunde anføre adskilligt, som tydede paa, at Politiet »sættes ind paa Opgaver, som maaske synes af ganske underordnet Betydning, medens der samtidig ligger en lang Række Opgaver hen, enten uløste eller grebet an med en saadan Langsomhed, at det er vanskeligt for udenforstaaende Tilskuere at forstaa, at disse Opgaver ikke kan løses hurtigere. Der tænktes herved først og fremmest paa Værnemagersagerne. Det, der direkte havde foranlediget, at man nu fremsatte denne Forespørgsel, var den meget omtalte *Aktion mod de Sveriges-Rejsende*, der for nylig havde fundet Sted. Men selv uden denne Aktion, hvis Iværksættelse havde givet Anledning til voldsomme Protester i Pressen, var der en saadan Usikkerhed i Befolkningen over for Spørgsmaalet om Politiets Virksomhed, at det syntes ønskeligt, at der blev fremsat en Redegørelse, blot for at der kunde blive Ro om Sagen, og for at Politiet kunde komme til at nyde den Tillid i Befolkningen, som det paa saa mange Maader havde gjort sig fortjent til.

Justitsministeren var af den Opfattelse, at der i Befolkningen herskede ubetinget Tillid til Politiet, og at det derfor slet ikke var nødvendigt gennem en Forespørgsel at søge at genskabe Tillid. Han fandt det derimod berettiget, at man ønskede Oplysning om, hvad Politistyrken anvendes til, og hvorledes Arbejdet udføres paa de forskellige Omraader.

Politiets fast normerede Styrke udgjorde før Krigsudbruddet i 1939 3 500 Mand, hvoraf 737 var beskæftiget i Kriminalpolitiet. Under Besættelsen udvidedes Styrken saa stærkt, at den ved Begyndelsen af 1946 var paa 5 071 faste Betjente, hvortil kom 4 455 Reservebetjente og honorarlønnede Betjente, tilsammen 9 526 Mand, hvoraf 1157 gjorde Tjeneste inden for Kriminalpolitiet. Ved den nye Tjenestemandsslov forøgedes Antallet af Tjenestemandstillinger stærkt, saa at det blev muligt at give en Del Reservebetjente fast Ansættelse. For de tilbageværendes Vedkommende var adskillige allerede gaaet over i

anden Virksomhed, uden at man havde ansat nye Folk i Stedet for dem, og desuden havde man forberedt Afskedigelse af de Politimænd, som skønnedes mindre egnede til fast Ansættelse. Disse Afskedigelser maatte imidlertid opgives, efter at Politiet havde maattet paatage sig *Bevogtningen af de tyske Flygtningelejre*, som hidtil var blevet bevogtet af CB-Mandskab. Der kunde under disse Forhold ikke blive Tale om nogen Reduktion af Politistyrken.

Ordenspolitiet beskæftigede for Tiden 7 180 Mand. Heraf anvendtes 1 700 til specielle Opgaver saasom Motor- og Færdselsopgaver, Udrykningstjeneste, Bevogtningsopgaver, herunder Grænse- og Kystbevogtning, samt Tilsyn med Bevogtningen af Flygtningelejrene. Den øvrige Del af Ordenspolitiet var beskæftiget med almindelige ordenspolitimæssige Opgaver samt med forskellige civile Sager, derunder Sundhedssager. Kriminalpolitiet bestod af en Styrke paa 1157 Mand, assisteret af omkring 300 fra Ordenspolitiet. Skønsomt kunde det antages, at mere end Halvdelen af den samlede Kriminalpolitistyrke var beskæftiget med Behandlingen af de politiske Straffesager.

Der blev fra Justitsministeriets Side gjort det mest mulige for at fremskynde Behandlingen af Forræderi- og Værnemagersagerne, og der var i København med dette Formaal for Øje fra 1. Juli truffet en Nyordning, som kunde ventes at bevirke, at man blev færdig med disse Sager i Januar eller Februar 1947 eller væsentlig hurtigere, end der tidligere var regnet med. Ogsaa for Provinsens Vedkommende havde man i høj Grad Opmærksomheden henvendt paa Forholdet, og der blev til Stadighed gjort, hvad gøres kunde for at sætte mere Mandskab ind paa Forræderi- og Værnemagersagerne. Da det drejede sig om et Arbejde, som krævede visse Kvalifikationer og en vis Foruddannelse, kunde ikke enhver Ordensbetjent eller Reservebetjent anvendes hertil, men Ministeren havde det bedste Haab om, at man ogsaa i Provinsen vilde kunne naa til Bunds i Arbejdet inden for en rimelig Tid.

Den Forargelse, som Politiets skærpede Kontrol med Rejse- trafikken havde vakt, fandt Ministeren uberettiget. Der havde i den senere Tid været sat 3—4 Politimænd ind i dette Arbejde, og skulde man kritisere noget, maatte det snarere være, at der ikke var sat et større Antal Politimænd ind paa at efterkomme den Anmodning, som Nationalbanken og Handelsministeriet havde fremsat om Kontrol med, at de gældende Regler blev overholdt. Man overvejede imidlertid i Justitsministeriet, hvilke andre Forholdsregler der kunde foretages for at hindre Valutaudsmugling og Sortbørshandel med Valuta. Bl. a. maatte der kunne opnaas en Del ved at oplyse Befolkningen om, hvad der er tilladt, og hvad der er forbudt vedrørende Valuta.

Forespørgeren takkede for den af Justitsministeren fremsatte Redegørelse, der syntes at klare meget af det betydningsfulde Problem, som Forespørgselen drejede sig om. Han var enig i, at man ikke i Almindelighed mærkede nogen Mistillid til Politistyrkens Medlemmer, deres Dygtighed, Hæderlighed og alt, hvad der i øvrigt angaar deres Tjenestestilling. Det man derimod var mindre tilbøjelig til at nære Tillid til var, »hvilke Opgaver Styrken tager sig af, hvilke den i mindre Grad tager sig af, hvad der faar Lov til at gaa i Svang af Ting, som er ulovlige, og hvad der bliver grebet stærkt ind over for«. Og dèr syntes han, at Redegørelsen kun delvis belyste Forholdene.

Af de øvrige Talere pegede *Robert Mikkelsen* (D. K.) paa, at Ordenspolitiet var forøget stærkere siden 1939 end Kriminalpolitiet. Han fandt det mærkeligt, at der ikke nu efter Krigsafslutningen skulde være Mulighed for en Reduktion af Ordenspolitiets Styrke. Bl. a. maatte Bevogtningen af Flygtningelejrene kunne klares af ældre Mænd uden for den produktive Aldersklasse. Samtidig rejste han en Række andre Spørgsmaal vedrørende Politiet. Var det f. Eks. nødvendigt, at Politikorpset mere og mere prægedes af militær Disciplin og militær Udrustning? Han kunde ikke indse, at Ordenspolitiet behøvede at bære Vaaben.

Bertel Dahlgaard (R. V.) var ligeledes inde paa Spørgsmaalet om en Reduktion af Politistyrken, idet han fremhævede Betydningen af, at de flest mulige blev beskæftiget inden for Produktionen.

Heri var *Justitsministeren* ganske enig, og han lovede, at han til Foraaret 1947, naar man var færdig med Forræderi- og Værnemagersagerne, paa ny vilde tage Spørgsmaalet op. Forhaabentlig vilde der da være Muligheder for en passende Reduktion af Politistyrken.

10. Den 9. Juli 1946 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 6979) følgende Forespørgsel til *Udenrigsministeren* af *Hans Hedtoft, Jørgen Jørgensen, Ole Bjørn Kraft, Aksel Larsen, Norlev* og *Edvard Sørensen*:

»Hvilke Meddelelser kan Udenrigsministeren give Folketinget i Spørgsmaalet vedrørende Sydslesvig?»

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 6983).
Forespørgselen foretoges $\frac{9}{7}$ (F. Sp. 6984).

Ordføreren for *Forespørgerne* (Hans Hedtoft) begrundede ganske kort Forespørgselen med, at man havde fundet det hensigtsmæssigt, at Udenrigsministeren fik Lejlighed til at

redegøre for det sydslesvigske Spørgsmaal i Tinget, og at Partierne derefter under en Debat tog Stilling til dette.

Udenrigsministeren paa pegede, at et af de Spørgsmaal, som stærkest havde optaget Sindene, var Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade de dansksindede i Sydslesvig kunde faa Lov at organisere sig og deltage i det *politiske* Liv. Her er Forholdet det, at den britiske Militærregering i Tyskland i Februar traf den Bestemmelse, at der skulde oprettes en ny Forening, *Sydslesvigske Forening*, som skulde samle alle de dansksindede Foreninger under sig. De hidtidige kulturelle og faglige Foreninger kunde vedblive at bestaa, men den nye Forening skulde være en Fællesnævner for dem alle. Fra britisk Side blev der stillet meget vidtgaende Krav med Hensyn til, hvilke Personer der skulde kunne optages i Foreningen, idet det stilledes som Betingelse, at vedkommende før 1. Januar 1946 havde været Medlem af en dansk Forening, eller at Ansøgerens Fader eller Moder havde været Medlem af en saadan Forening, eller endelig at han var Efterkommer i lige Linie af Personer, der opfyldte Betingelserne for at blive optaget i Foreningen. »Det kan ikke nægtes,« udtalte Udenrigsministeren, »at den engelske Militærregerings Indstilling til dette Problem har vakt stor Skuffelse, og man kan ikke komme udenom, at der her foreligger et Diktat, der begrænser Foreningsfriheden paa en Maade, som ikke tidligere er sket, som er os fremmed, og som staar i en iøjnefaldende Modsætning til den Behandling, der her i Landet gives det tysksindede Mindretal, som nyder godt af den ved Grundloven tilsikrede Foreningsfrihed.«

En anden Betingelse, som var stillet for Foreningens Virksomhed, og som man fra dansk Side havde svært ved at forstaa, var, at den *ikke maatte beskæftige sig med Politik*. Der var ad diplomatisk Vej gjort Forsøg paa at faa dette ændret, men den engelske Regering mente at maatte fastholde, at de dansksindede ikke kunde faa Adgang til at danne deres eget politiske Parti, hvorimod det — i Overensstemmelse med et tidligere givet Tilsagn — tillodes Medlemmer af den nye sydslesvigske Forening at søge Valg til Sogneraad, Byraad, Amdsraad og Landdag enten som tilsluttet et anerkendt tysk Parti eller som uafhængige. Der var tidligere af Militærregeringens Afdeling i Flensborg blevet givet Tilladelse til, at den sydslesvigske Forenings Medlemmer kunde opstilles som upolitiske Kandidater repræsenterende Foreningen som saadan, men dette Tilsagn blev senere tilbagekaldt. Der var imidlertid fra de dansksindede i Sydslesvig blevet rettet Henvendelse til Militærregeringen om at faa den trufne Afgørelse paa dette Punkt og andre Punkter ændret, og Regeringen saa ikke rettere, end at Ønsket herom var i Overensstemmelse med Billighed og Retfærdighed.

Udenrigsministeren omtalte dernæst det Ønske, man fra dansk Side havde om, at Sydslesvig og Holsten blev administreret hver for sig. »Den britiske Regering og de britiske Myndigheder er ved flere Lejligheder gjort bekendt med de danske Synspunkter i denne Henseende. Der blev ikke taget Hensyn til disse Ønsker, der var vidt udbredt i Sydslesvig, da man i Vinter skred til Oprettelsen af en Landdag, der skulde være fælles for Provinsen Slesvig-Holsten, en Repræsentation, som snarest gaar i Retning af at udbygge Forbindelsen mellem Sydslesvig og Holsten, og det er et Spørgsmaal, om dette vil bidrage til Afspænding og Ro i Grænselandet. Spørgsmaalet om Sydslesvigs og Holstens Administration er imidlertid Genstand for den britiske Regerings Overvejelser, og der foreligger endnu ikke endeligt Svar paa de Henvendelser, der er foretaget.

Paa det kulturelle Omraade havde den britiske Regering og de britiske Myndigheder ved enhver Lejlighed bekræftet deres Tilsagn om at ville beskytte den danske Befolkningsgruppes Interesser, og adskillige praktiske Resultater var ogsaa naaet i saa Henseende, hvilket Ministeren gjorde nærmere Rede for.

Videre omtalte han, at der efter Forhandling mellem Statsministeren og Rigsdagens Partier var dannet et *Sydslesvig-Udvalg*, hvori hvert af Partierne var repræsenteret ved et Medlem. Dette Udvalg konstituerede sig i Midten af April 1946 med Folketingsmand Frede Nielsen som Formand*). Et af Udvalgets Møder holdtes i Begyndelsen af Maj i Aabenraa, hvor Udvalget mødtes med Repræsentanter for den dansksindede Befolkning i Sydslesvig og havde Adgang til at blive udførligt underrettet om Forholdene dernede og om de Problemer, der i særlig Grad ligger for.

Med Henblik paa Fremtiden pegede Udenrigsministeren paa, at det maatte haabes, at de almindelige *demokratiske Frihedsrettigheder*, herunder ogsaa sproglig Frihed, blev indført og gennemført for alle Indbyggere i det tyske Rige. Vi maatte særlig ønske dem gennemført i Sydslesvig og deres Overholdelse sikret ved *international Kontrol* som et naturligt Grundlag for det politiske og borgerlige Liv i denne Landsdel. »Hvad Selvbestemmelsesretten angaar, fastholder Regeringen vedblivende, hvad der udtales herom i den Programerklæring, som Statsministeren den 21. November 1945 fremsatte i dette høje Ting. Det udtaltes i denne Erklæring, at Ministeriet fuldt og helt vodkender sig den nationale Selvbestemmelsesret, og det

*) I Udvalget indtraadte Folketingsmændene Frede Nielsen, Jørgen Jørgensen, Erik Appel, Ib Nørlund, Robert Stærmose og Søren Olesen samt Landstingsmand Schaumann.

tilføjedes, at denne Selvbestemmelsesret fortsat maa være Grundlaget for Rigets Grænse mod Syd.«

Ministeren gik derefter over til en indgaaende Redegørelse for *Flygtningespørgsmaalet*. I Marts var Gesandten i London blevet instrueret om paa ny at rette Henvendelse til det britiske Udenrigsministerium, dels for at takke for de Indrømmelser, der paa flere Omraader var gjort fra britisk Side, dels for at give Udtryk for den danske Regerings Skuffelse over den britiske Regerings Holdning med Hensyn til Flygtningene. Det ønskedes dels henstillet, at Flygtningene i Sydslesvig blev overflyttet til andre Egne af Tyskland, dels overvejet, om det, for saa vidt Flygtningene skulde have Valgret, ikke i det mindste kunde ordnes saaledes, at Flygtningene kom til at stemme for sig og paa Kandidater til særlige Forsamlinger, der kun skulde beskæftige sig med Flygtningenes egne Forhold. Det engelske Svar fremkom i Juni og gik for Flygtningenes Vedkommende ud paa, at den britiske Regering ikke skønnede det muligt at overveje en Flytning af Flygtningene, ligesom den britiske Regering ogsaa mente at maatte fastholde, at Flygtningene skulde have Valgret og Valgbarhed paa samme Maade og til de samme Forsamlinger som de Beboere, der er hjemmehørende i Landsdelen.

Endelig omtalte Udenrigsministeren de Bestræbelser, der var udfoldet for at sikre *Væretagelsen af Danmarks Interesser under kommende internationale Forhandlinger* vedrørende Tyskland. Spørgsmaalet var ved flere Lejligheder blevet fremført over for udenlandske Magter, og nogle Indberetninger, som var fremkommet fra danske Gesandter, bestyrkede Forventningen om, at Spørgsmaal vedrørende Sydslesvig ikke vilde blive behandlet, uden at Danmark hørtes.

Efter at Udenrigsministeren havde udtalt sig, takkede *Ordføreren for Forespørgerne* kort for den udførlige Redegørelse, der nu var givet Tingets Medlemmer. Han meddelte derpaa, at han sammen med fire andre af Forespørgerne ønskede at stille et Forslag til Beslutning vedrørende Sydslesvig. Dette Forslag til Beslutning, der kom til Behandling og vedtoges i et senere Møde samme Dag, findes omtalt Side 916.

Forespørgselen var hermed sluttet.

III. Valgs Prøvelse.

A. Folketinget.

Samlingens 2. Afdeling.

I Henhold til Forretningsordenens § 1, Stk. 2, nedsattes ^{21/11} 1945 et Udvalg paa 21 Medlemmer til Foretagelse af

Valgenes Prøvelse. Til Medlemmer af dette Udvalg valgtes: Jensen-Broby [Sekretær], Laurits Pedersen, Lorentzen, Juul, Harald Nielsen, Jens Chr. Christensen, N. P. Andreasen, Aage Fogh, Johs. Hansen, Schytz, Strøm [Formand], Marinus Sørensen, Victor Gram, Poul Hansen (Grenaa), Lars M. Olsen, Ole Bjørn Kraft, Poul Sørensen, Hjermind, Erna Sørensen, Ib Nørlund og Robert Mikkelsen. (F. Sp. 414).

Udvalget fik tilstillet følgende Materiale, som Folketinget havde modtaget fra Indenrigsministeriet: 1) de fra Opstillingskredsens Valgbestyrer fremsendte Afskrifter af Valgbøgerne, 2) de i Overensstemmelse med Valglovens §§ 43—45 foretagne Beregninger af Kreds- og Tillægsmandaternes Fordeling, 3) de i Overensstemmelse med Lovens §§ 46—49 foretagne Opgørelser af, hvilke Kandidater der har opnaaet Valg, 4) de i Lovens § 51 omhandlede Lister over Stedfortrædere, 5) en fra Apoteker Poul Claussen, København, fremsendt Skrivelse vedrørende Optællingen af de ved Folketingsvalget i østre Storkreds afgivne Stemmer og 6) en Redegørelse indeholdende de Bemærkninger, som en Gennemgang af de med nævnte Skrivelse fremsendte Valgbøger havde givet Anledning til. (F. Sp. 412).

Eneste Behandling af Indstillingen fra Udvalget foretoges ^{22/11} 1945 (F. Sp. 416).

Ordføreren (*Strøm*) gjorde opmærksom paa, at man ved dette Valg for første Gang havde faaet tilstillet et Eksempplar af de i de enkelte Kredse anvendte Stemmesedler. Herved var det konstateret, at Stemmesedlerne i en Række Tilfælde ikke var udarbejdet i Overensstemmelse med de i Valglovens § 33 angivne Bestemmelser. Der var fundet Tilfælde med forkert Placering af Kandidater paa Stemmesedlen og Tilfælde med mangelfuld Indstregning af Stemmesedler. I Valglovens § 33 bestemmes det, at selve Partibetegnelsen skal være adskilt fra de enkelte Kandidaters Navne med en tyk Streg. Dette var i en Række Tilfælde ikke overholdt. Disse Mangler bliver særlig alvorlige, hvor Partierne har opstillet flere sideordnede Kandidater i samme Kreds. I Valglovens § 33 bestemmes saaledes, at sideordnede Kandidater fra samme Parti skal anføres med Klamme om Navnene. Dette var ikke overholdt i en Del Tilfælde. Dette, at Stemme-

sedlerne ikke i alle Tilfælde var i Overensstemmelse med Lovens Bestemmelser, gav Udvalget Anledning til at bede Indenrigsministeren overveje, om det ikke vilde være rigtigt, at der eventuelt udarbejdedes en ny Standardstemmeseddel, som kunde være en Rettesnor for Valgbestyrelserne.

Ved Gennemgang af Valgbøgerne fandtes der forskellige Fejl og Mangler. For Eks. var Oplysningerne om ugyldige Stemmesedler mange Steder særdeles mangelfulde; enten manglede de helt, eller ogsaa var der kun delvis Oplysning om Aarsagen til, at de var blevet erklæret for ugyldige. Ofte manglede der i Valgbøgerne Oplysning om, hvorvidt Antallet af afgivne Stemmer var i Overensstemmelse med Stemmelister og Valglisten; i enkelte Tilfælde manglede Oplysning om Stillere og Vælgertal, og i visse Tilfælde havde Valgbestyrelserne haft Vanskeligheder ved Opgørelsen af de endelige Stemmetal.

I Anledning af disse Spørgsmaal havde Udvalget et Samraad med Indenrigsministeren og rettede en Henstilling til Ministeren om at foranledige, at der forud for næste Valg blev givet Valglederne rundt om i Landet en udførlig Instruction, saa det fremtidig kunde undgaas, at Rigsdagen blev præsenteret for saa mange *ufuldstændigt førte Valgbøger*. Ministeren meddelte Udvalget, at han havde under Overvejelse landsdelsvis at indkalde Repræsentanter for Valgbestyrelserne i Landets Opstillingskredse til Møde, hvor man vilde give de paagældende nærmere Vejledning med Hensyn til Førelse af Valgbøger med fremtidige Valg for Øje. Dette vilde efter Udvalgets Mening sikkert være af stor Betydning.

De Forhold, som Udvalget havde fundet Anledning til at kritisere, havde imidlertid ikke nogen Indflydelse paa det afsluttende Arbejde. Den Mandattildeling, der var fremkommet, var i Overensstemmelse med Stemmeafgivningen, sammenholdt med Valgloven.

Fra Apoteker Poul Claussen, København, opstillet i Københavns 6. Kreds som Kandidat for Det konservative Folkeparti, var fremkommet en Skrivelse med Anmodning om, at der blev foretaget en ny Optælling af personlige Stemmer i nævnte Opstillingskreds, samt i den øvrige Del af Københavns Østre Storkreds. Hr. Claussen begrundede sin Anmodning paa følgende Maade:

»Begrundelsen for denne min Anmodning er at finde deri, at Opgørelsen af de personlige Stemmer, hvilket Arbejde jeg i Egenskab af Valgbestyrelsesmedlem har haft Lejlighed til at overvære, efter min Formening i høj Grad er afhængig af en personlig Opfattelse hos den, der foretager Fintællingen, navnlig i Henseende til Bedømmelsen af, hvorvidt en Stemme maa anses for at være tiltænkt en enkelt af Kandidaterne eller som tvivlsom i saa Henseende skal tilfalde den paa Stemmesedlen først opførte Kandidat. Da der endvidere i 6. Kreds er afgivet et meget stort Antal personlige Stemmer, og da Forskellen mellem to af Stemmetallene kun er 24, idet Fru Oda Christensen er anset som valgt med 3 670 Stemmer, medens undertegnede efter Opgørelsen opnaaede 3 646 Stemmer, maa jeg anse det for muligt, at en fornyet Bedømmelse af Stemmesedlerne vil kunne ændre det først opgivne Resultat.«

Der var i Skrivelsen ikke fremført nærmere Oplysninger om begaaede Fejl ved Stemmernes Optælling, kun en Formodning om, at en fornyet Bedømmelse af Stemmesedlerne eventuelt kunde give et andet Resultat. Da man ikke inden for Udvalget nærede Tvivl om de paagældende Valgbestyrelsers Upartiskhed og gode Vilje til at foretage en rigtig Optælling, ligesom man ogsaa maatte anse dem for værende i Stand til at gennemføre et saa rigtigt Skøn, at der næppe kunde blive Tale om en Fejlvurdering paa 24 Stemmer, var der i Udvalget Enighed om at afvise Anmodningen.

Efter Indstilling af hele Udvalget godkendtes samtlige 148 Mandater, som Valget den 30. Oktober 1945 angik (samtlige Mandater med Undtagelse af det færøske) enstemmigt med 137 Stemmer. (F. Sp. 421).

Efter at Redaktør J. Sehested-Grove, der repræsenterede Maribo Amtskreds, den 26. November 1945 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte I. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, Professor Hartvig Frisch, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 434).

Indstilling om Godkendelse af Professor Hartvig Frisch som Medlem af Tinget vedtoges ²⁹/₁₁ 1945. (F. Sp. 516).

Efter at Højesterets­sagfører Henning Hasle, der repræsenterede Svendborg Amtskreds, den 4. December 1945 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte 1. Stedfortræder for Det konservative Folkeparti i nævnte Amtskreds, Gaardejer Hans Peder Jakobsen, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 621 og 815).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer Hans Peder Jakobsen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{6}{12}$ 1945. (F. Sp. 886).

Efter at der den 10. Januar 1946 i Henhold til Forretningsordenens § 43, Stk. 2, var meddelt Orlov til Folketingsmand Bøgholm (Sorø Amtskreds), vedtoges det at indkalde hans Stedfortræder, Godsejer Tesdorpf, som midlertidigt Medlem af Tinget. (F. Sp. 1579, 1635 og 1733).

Indstilling om Godkendelse af Godsejer Tesdorpf som midlertidigt Medlem af Tinget vedtoges $\frac{17}{1}$ 1946. (F. Sp. 1890).

Valget paa Færøerne fandt Sted 20. November 1945. Efter at Indenrigsministeriet med Skrivelse af $\frac{2}{1}$ 1946 til Folketinget havde fremsendt Udskrift af Valgbogen om det paa Færøerne stedfundne Valg tilligemed Udskrift af den af Valgbestyrelsen førte Protokol, blev dette Materiale tilstillet Udvalget for Valgs Prøvelse. (F. Sp. 1579).

Idet Udvalgets Ordfører paa Udvalgets Vegne indstillede Valget af Bankdirektør Thorstein Petersen, Thorshavn, til Godkendelse, gjorde han opmærksom paa, at Bankdirektør Thorstein Petersen, efter at Folketingsvalget paa Færøerne den 3. Maj 1943 var godkendt af Folketinget den 16. August 1945, havde underskrevet den i Grundlovens § 54 omhandlede Forsikring om at ville holde Grundloven. I en Skrivelse af 26. Januar 1946, hvormed Folketingsmanden fremsendte den underskrevne Formular, bemærkede han for at undgaa enhver Misforstaaelse, at Færøernes fremtidige statsretlige Stilling for Tiden var til Diskussion, og at han under sit Arbejde paa Rigsdagen vilde virke for de Ændringer i Grundloven, der »maa anses nødvendige for Formaliteterne ved Fastlæggelse af Færøernes fremtidige statsretlige Stilling«. Da Skrivelsen saaledes alene kunde opfattes

som Udtryk for, at han paa forfatningsmæssig Maade vilde virke for bestemte Ændringer i Grundloven, fandt Udvalget ikke Grund til at gøre Bemærkninger i den Anledning.

Indstilling om Godkendelse af Bankdirektør Thorstein Petersen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{7}{2}$ 1946. (F. Sp. 2384).

Efter at der den 13. Februar 1946 i Henhold til Forretningsordenens § 43, Stk. 2, var meddelt Orlov til Folketingsmand Arne Sørensen (København-Frederiksberg østre Storkreds), vedtoges det at indkalde hans Stedfortræder. Da ingen af Stedfortræderne i København-Frederiksberg østre Storkreds ønskede at overtage Mandatet, indkaldtes Civilingeniør Ove Hoff, der var valgt som 1. Stedfortræder for Dansk Samling i København-Frederiksberg vestre Storkreds, som midlertidigt Medlem af Tinget. (F. Sp. 2447, 2515 og 2713).

Indstilling om Godkendelse af Civilingeniør Ove Hoff som midlertidigt Medlem af Tinget vedtoges $\frac{27}{2}$ 1946. (F. Sp. 2761).

Efter at fhv. Minister Bording, der repræsenterede Ringkøbing Amtskreds, fra Udgangen af April 1946 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte 2. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, Cigarsorterer Poul Osvold Nilsson — idet 1. Stedfortræder, Landstingsmand Chr. J. Hansen, ikke ønskede at modtage det ledigblevne Mandat — som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 4745, 4909 og 4956).

Indstilling om Godkendelse af Cigarsorterer Poul Osvold Nilsson vedtoges $\frac{15}{5}$ 1946. (F. Sp. 5156).

Efter at Typograf Alfred Andersen, der repræsenterede Randers Amtskreds, fra Udgangen af Maj 1946 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte 1. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, Gaardejer Otto Bille, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 4897 og 5033).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer Otto Bille som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{12}{6}$ 1946. (F. Sp. 6020).

Efter at der den 22. Maj 1946 i Henhold til Forretningsordenens § 43, Stk. 2, var meddelt Orlov til Redaktør Martin Nielsen (Københavns Amtskreds), indkaldtes hans 2. Stedfortræder, Plejer Johs. Jensen, Roskilde, som midlertidigt Medlem af Tinget, idet 1. Stedfortræder ikke ønskede at modtage Mandatet. (F. Sp. 5275, 5395 og 5469).

Indstilling om Godkendelse af Plejer Johs. Jensen som midlertidigt Medlem af Tinget godkendtes $2^{8}/_5$ 1946. (F. Sp. 5785).

Efter at Borgmester Jens Johs. Hansen, der repræsenterede København-Frederiksberg søndre Storkreds, fra 1. Juni 1946 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte 4. Stedfortræder for Danmarks kommunistiske Parti i nævnte Storkreds, Kemigraf Villy Karlsson, som Medlem af Tinget, idet 1., 2. og 3. Stedfortræder ikke ønskede at modtage Mandatet. (F. Sp. 5907 og 6019).

I en til Folketingets Formand fremsendt Skrivelse, som blev overgivet Udvalget for Valgs Prøvelse, fremførte Folketingsmand Aksel Larsen den Betragtning, at Kemigraf Villy Karlsson efter hans Opfattelse burde staa opført som Stedfortræder efter Fru Inger Gamburg, medens Indenrigsministeriet paa Stedfortræderlisten havde opført ham som sidste Stedfortræder. Udvalget for Valgs Prøvelse havde i den Anledning et Samraad med Embedsmænd fra Indenrigsministeriet, der redegjorde over for Udvalget for, at Fordelingen af Stedfortrædere i København-Frederiksberg søndre Storkreds var gennemført efter de i Valgloven fastsatte Bestemmelser.

Indstilling om Godkendelse af Kemigraf Villy Karlsson som Medlem af Tinget vedtoges $1^{2}/_6$ 1946. (F. Sp. 6021).

Efter at Redaktør Børge Houmann, der repræsenterede Københavns Amtskreds, fra 2. Juli 1946 havde nedlagt sit Mandat, meddelte samtlige Stedfortrædere for Danmarks kommunistiske Parti i nævnte Amtskreds, at de ikke ønskede at overtage Mandatet. I Stedet indtraadte da Statshusmand Laurits Chr. Hansen, der var Partiets 1. Stedfortræder i Sorø Amtskreds, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 6627).

Indstilling om Godkendelse af Statshusmand Laurits Chr. Hansen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{4}{7}$ 1946. (F. Sp. 6632).

Efter at Redaktør Martin Nielsen den 6. August 1946 havde meddelt, at han paa ny kunde give Møde i Tinget, bortfaldt den ham under 22. Maj 1946 tilstaaede Orlov (jfr. foran), og hans Stedfortræder, Plejer Johs. Jensen, Roskilde, ophørte at være midlertidigt Medlem af Tinget. (F. Sp. 7310).

B. Landstinget.

I Skrivelse af 2. Oktober 1945 meddelte 2. Medlem for 6. Kreds, Gaardejer J. S. Foget, at han nedlagde sit Mandat fra 1. November 1945. Samtidig forelaa der fra alle hans tre Stedfortrædere en Erklæring om, at de ikke ønskede at overtage det derved ledigblevne Mandat. I Henhold til Valglovens § 83, Stk. 2, bestemte Indenrigsministeriet da, at der skulde foretages Valg af et nyt Medlem til Landstinget for 6. Valgkreds. Ved Valget, der foretoges 30. Oktober 1945 (Valgmandsvalg) og 13. November 1945 (Valgmændenes Valg af Landstingsmanden) blev Gaardejer Kr. Fuglsang, Hurup, valgt. (L. Sp. 127 og 133).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer Kr. Fuglsang som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{30}{11}$ 1945. (L. Sp. 156).

Efter at 7. Medlem for 2. Kreds, Sagfører Thisted Knudsen, den 17. November 1945 havde nedlagt sit Landstingsmandat som Følge af, at han var valgt til Medlem af Folketinget, indtraadte hans 1. Stedfortræder, Førstelærer H. C. Andersen, Horreby, som Medlem af Tinget. (L. Sp. 133).

Indstilling om Godkendelse af Førstelærer H. C. Andersen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{30}{11}$ 1945. (L. Sp. 156).

Efter at 2. Medlem for 1. Kreds, Murer Max Bender, fra 30. November 1945 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte hans 1. Stedfortræder, Forretningsfører C. Gram, Frederiksberg, som Medlem af Tinget. (L. Sp. 140 og 148).

Indstilling om Godkendelse af Forretningsfører C. Gram som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{7}{12}$ 1945. (L. Sp. 178).

Efter at 18. landstingsvalgte Medlem, Proprietær J. R. Poulsen, fra 6. December 1945 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte Ingeniør P. Korsgaard, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den 11. Marts 1939 var valgt som hans Stedfortræder, som 18. landstingsvalgte Medlem. (L. Sp. 177).

Indstilling om Godkendelse af Ingeniør P. Korsgaard som Medlem af Tinget vedtoges $^{12}/_{12}$ 1945. (L. Sp. 185).

Efter at 10. Medlem for 1. Kreds, Forretningsfører Fløtkjær, fra 31. December 1945 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte Malermester P. Christiansen, der i Valgbogen stod opført som hans 2. Stedfortræder, i Tinget, idet 1. Stedfortræder for 10. Medlem for 1. Kreds, Borgerrepræsentant Anton Jensen, København, ikke ønskede at overtage Mandatet. (L. Sp. 352).

Indstilling om Godkendelse af Malermester P. Christiansen som Medlem af Tinget vedtoges $^{18}/_{1}$ 1946. (L. Sp. 357).

Efter at 2. Medlem for 5. Kreds, Murmester M. P. Madsen, fra 15. Januar 1946 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte Arbejdsmand Aage Petersen, Sdr. Stenderup pr. Varmark, der i Valgbogen stod opført som hans 1. Stedfortræder, som Medlem af Tinget. (L. Sp. 353).

Indstilling om Godkendelse af Arbejdsmand Aage Petersen som Medlem af Tinget vedtoges $^{18}/_{1}$ 1946. (L. Sp. 358).

Efter at 12. Medlem for 5. Kreds, Gaardejer K. Pedersen, fra den 1. April 1946 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte Gaardejer Johannes Jensen, Toustrup, der i Valgbogen stod opført som hans 1. Stedfortræder, som Medlem af Tinget. (L. Sp. 733).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer Johannes Jensen som Medlem af Tinget vedtoges $^{5}/_{1}$ 1946. (L. Sp. 1006).

Efter at 3. Medlem for 4. Kreds, Husmand P. C. Petersen, den 20. April 1946 var afgaaet ved Døden, indtraadte Borgmester M. Larsen, Rudkøbing, der i Valgbogen stod opført som hans 2. Stedfortræder, som Medlem af Tinget, idet

1. Stedfortræder, Borgmester Ferd. Jensen, Svendborg, ikke ønskede at overtage Mandatet. (L. Sp. 1123, 1144 og 1191).

Indstilling om Godkendelse af Borgmester M. Larsen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{8}{5}$ 1946. (L. Sp. 1199).

Efter at 11. Medlem for 2. Kreds, Civilingeniør H. M. Markersen, den 5. Maj 1946 havde nedlagt sit Mandat, indtraadte Administrationschef Poul Stochholm, Ørholm, der i Valgbogen stod opført som hans 1. Stedfortræder, som Medlem af Tinget. (L. Sp. 1191 og 1218).

Indstilling om Godkendelse af Administrationschef Stochholm som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{16}{5}$ 1946. (L. Sp. 1238).

Efter at der den 23. Maj 1946 i Henhold til Forretningsordenens § 46, Stk. 2, var meddelt Orlov til 11. Medlem for 2. Kreds, Administrationschef Poul Stochholm, indkaldtes hans 1. Stedfortræder, Stationsforstander Aage Windeløv, Nykøbing Sj., som midlertidigt Medlem af Tinget. (L. Sp. 1271, 1308 og 1424).

Indstilling om Godkendelse af Stationsforstander Aage Windeløv som midlertidigt Medlem af Tinget vedtoges $\frac{29}{5}$ 1946. (L. Sp. 1495).

IV. Valg til Kommissioner og Hverv.

1. Valg af 16 Medlemmer med Stedfortrædere til det udenrigspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 137 af 13. April 1923).

Valget foretoges af det staaende Fællesudvalg, valgt i Henhold til Folketingets Forretningsorden § 7, Stk. 2, og Landstingets Forretningsorden § 9, Stk. 2 (se Side 39—40 og 42).

Valgt blev ($\frac{5}{10}$ 1945): Folketingsmand Hartvig Frisch med Suppleant Folketingsmand Ludvig Christensen, Folketingsmand Rasmus Hansen med Suppleant Folketingsmand Bomholt, Folketingsmand Alsing Andersen med Suppleant Folketingsmand P. Mortensen, Folketingsmand H. P. Hansen (Sorø A.) med Suppleant Folketingsmand Gustav Pedersen, Folketingsmand Kr. Bording med Suppleant Folketings-

mand Smørum, Landstingsmand Jørgen Møller med Suppleant Landstingsmand C. E. Christiansen, Landstingsmand Ch. Petersen med Suppleant Landstingsmand Josef Andersson, Landstingsmand Steincke med Suppleant Landstingsmand Fløtkjær, Folketingsmand P. Munch med Suppleant Landstingsmand Lannung, Folketingsmand Jørgen Jørgensen med Suppleant Folketingsmand N. P. Andreasen, Folketingsmand Henning Hasle med Suppleant Folketingsmand Bøgholm, Folketingsmand A. Svensson med Suppleant, Landstingsmand Schaumann, Landstingsmand Jørgen Jørgensen med Suppleant Folketingsmand Kr. Amby, Folketingsmand Jørgen Gram med Suppleant Folketingsmand Himmelstrup, Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Rytter og Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Folketingsmand Vagn Bro. (F. Sp. 390, L. Sp. 134).

2. Valg af 8 Medlemmer med Stedfortrædere til Udvalget for grønlandske Anliggender i Henhold til § 7 i Lov af 18. April 1925 om Grønlands Styrelse.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{7}{12}$ 1945): Folketingsmand V. Buhl med Stedfortræder Folketingsmand Jul. Bomholt, Folketingsmand Hauberg med Stedfortræder Landstingsmand Stumph, fhv. Folketingsmand Vanggaard med Stedfortræder Folketingsmand Jensen-Broby, Landstingsmand Stegger Nielsen med Stedfortræder Landstingsmand S. C. Nørgaard, Folketingsmand Westermann med Stedfortræder Landstingsmedlem Fru Lisbet Hindsgaul, Folketingsmand Halfdan Henriksen med Stedfortræder Folketingsmand Ole Bjørn Kraft, Folketingsmand Steen med Stedfortræder Folketingsmand Kristian Nygaard og Folketingsmand Aksel Larsen med Stedfortræder Folketingsmand Jens Johs. Hansen. (F. Sp. 938, L. Sp. 181).

3. Valg af 16 Medlemmer med Stedfortrædere til det udenrigspolitiske Nævn.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{7}{12}$ 1945): Folketingsmand V. Buhl med Suppleant Folketingsmand Jul. Bomholt, Folketingsmand Hartvig Frisch med Suppleant Folketingsmand Rasmus Hansen, Folketingsmand Hans Hedtoft med Suppleant Folketingsmand Bording, Folketingsmand Alsing Andersen med Suppleant Folketingsmand Frede Nielsen, Landstingsmand K. K. Steincke med Suppleant Landstingsmand Fløtkjær, Landstingsmand Ch. Petersen med Suppleant Landstingsmand Josef Andersson, Landstingsmand Jørgen Møller med Suppleant Landstingsmand C. E. Christiansen, Folketingsmand Jørgen Gram med Suppleant Folketingsmand Himmelstrup, Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Rytter, Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Folketingsmand Edv. Sørensen, Folketingsmand Jørgen Jørgensen med Suppleant Folketingsmand N. P. Andreasen, Landstingsmand Lannung med Suppleant Landstingsmand Petersen (Røjle), Folketingsmand Christmas Møller med Suppleant Folketingsmand Bøgholm, Folketingsmand Ole Bjørn Kraft med Suppleant Landstingsmand Schaumann, Landstingsmand Jørgen Jørgensen med Suppleant Folketingsmand Kristen Amby og Folketingsmand Martin Nielsen med Suppleant Folketingsmand Ib Nørlund. (F. Sp. 938, L. Sp. 181).

4. Valg af 1 Medlem af det i § 1, Stk. 2, i Lov Nr. 591 af 11. November 1940 om Ungdomslejre nævnte Udvalg i Stedet for Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{7}{12}$ 1945): Folketingsmand Jørgen Gram. (F. Sp. 939, L. Sp. 182).

5. Valg af 1 Medlem af Tilsynsraadet for Statens Sindsygehospitaler for Tiden indtil 31. December 1948 i Stedet for fhv. Folketingsmand A. C. Mortensen.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{7}{12}$ 1945): Folketingsmand Busch-Jensen. (F. Sp. 939, L. Sp. 182).

6. Valg af 4 Medlemmer til det i Henhold til § 117 i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd nedsatte Nævn vedrørende **Udenrigsministeriets Tjenestemænds Udetillæg** for Tidsrummet 21. November 1945—20. November 1949.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($7/_{12}$ 1945): Folketingsmand Holger Larsen (Vejle A.), Folketingsmand Hartvig Frisch, Landstingsmand Stensballe og Folketingsmand Christmas Møller. (F. Sp. 939, L. Sp. 182).

7. Valg af 4 Medlemmer til Lønningsskommissionen af 1943.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($7/_{12}$ 1945): Folketingsmand Arnth Jensen, Folketingsmand A. M. Hansen, Folketingsmand Alfred Jensen og Folketingsmedlem Frk. Inger Merete Nordentoft, de to førstnævnte i Stedet for henholdsvis Arbejds- og Socialminister Søren P. Larsen og fhv. Folketingsmand Clausager. (F. Sp. 939, L. Sp. 182).

8. Valg af 2 Medlemmer til Skattekommissionen af 1937 ud over de tidligere valgte.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($7/_{12}$ 1945): Folketingsmand Aksel Larsen og Folketingsmand Robert Mikkelsen. (F. Sp. 940, L. Sp. 183).

9. Valg af 4 Medlemmer til det i § 2 i Lov om Efterforskning og Indvinding af Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund nævnte Udvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($14/_{12}$ 1945): Folketingsmand Bomholt, Folketingsmand Rasmus Hansen, Folketingsmand Einar Simonson og Folketingsmand Boeck-Hansen. (F. Sp. 1263, L. Sp. 251).

10. Valg af 1 Medlem til Skattekommissionen af 1937 i Stedet for Folketingsmand Hartvig Frisch.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁴/₁₂ 1945): Folketingsmand H. C. Hansen. (F. Sp. 1264, L. Sp. 251).

11. Valg af 1 Medlem til det i § 1, Stk. 2, i Lov Nr. 591 af 11. November 1940 om Ungdomslejre nævnte Udvalg i Stedet for Folketingsmand Bomholt.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁸/₁₂ 1945): Folketingsmand Holger Larsen (Odense A.). (F. Sp. 1433, L. Sp. 287).

12. Valg af 4 Medlemmer til Overbevillingsnævnet for Tiden fra 1. Januar 1946 til 31. December 1947.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁹/₁₂ 1945): Folketingsmand Johs. Hansen, Folketingsmand L. QvistHansen, fhv. Landstingsmand R. Nielsen, Lillering, og Folketingsmand Gyldenslette. (F. Sp. 1566, L. Sp. 331).

13. Valg af 1 Medlem til Radoraadet for Tiden fra 1. Januar 1946 til 31. Marts 1946 i Stedet for Borgmester Bindslev.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁹/₁₂ 1945): Folketingsmand Kristen Amby. (F. Sp. 1575, L. Sp. 348).

14. Valg af 1 Medlem til Rigsdagens Grønlandsudvalg i Stedet for fhv. Folketingsmand Vanggaard.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁸/₁ 1946): Folketingsmand Jensen-Broby. (F. Sp. 2014, L. Sp. 369).

15. Valg af 1 Stedfortræder til det udenrigspolitiske Nævn i Stedet for fhv. Landstingsmand Fløtkjær.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (³¹/₁ 1946): Landstingsmand Hans Hansen (Stedfortræder for Landstingsmand Steincke). (F. Sp. 2199, L. Sp. 430).

16. Valg af 1 Medlem til Hypotekbankens Tilsynsraad i Stedet for Indenrigsminister Ejnar Kjær for Tiden indtil Udgangen af 1948.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (³¹/₁ 1946): Folketingsmand L. Nørskov. (F. Sp. 2199, L. Sp. 430).

17. Valg af 1 Stedfortræder til Rigsdagens Grønlandsudvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (³¹/₁ 1946): Medlem af Folketinget Fru Elin Appel (Stedfortræder for Folketingsmand Jensen-Broby, der efter at have været Stedfortræder var blevet Medlem af Udvalget). (F. Sp. 2199, L. Sp. 430).

18. Valg af 1 Medlem til Arbejdsnævnets Afdeling vedrørende Arbejdsløshedsforsikringen for Tiden indtil 6. Maj 1950 i Stedet for fhv. Folketingsmand Einer-Jensen.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁵/₂ 1946): Folketingsmand Johs. Kjærbøl. (F. Sp. 2665, L. Sp. 481).

19. Valg af 1 Medlem til Skattekommissionen af 1937 i Stedet for Landstingsmand P. Korsgaard.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁴/₂ 1946): Landstingsmand Jørgen Jørgensen. (F. Sp. 2665, L. Sp. 481).

20. Valg af 8 Medlemmer til Repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank for Tidsrummet 1. April 1946—31. Marts 1951.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($1\frac{2}{3}$ 1946): Folketingsmand V. Buhl, Folketingsmand Hartvig Frisch, Folketingsmand Johs. Kjærbøl, Folketingsmand Himmelstrup, Landstingsmand Hauch, Folketingsmand Fibiger, Landstingsmand M. C. Korsgaard og Folketingsmand Bertel Dahlgaard. (F. Sp. 3137, L. Sp. 593).

21. Valg af 16 Medlemmer til det i § 6, Stk. 2 og Stk. 3, i Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring, jfr. Bekendtgørelse Nr. 399 af 25. Juli 1940, omhandlede Udvalg (vedrørende Indtægts- og Formuegrænsen for Sygekassemedlemmer).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2\frac{2}{3}$ 1946): Folketingsmand Holger Larsen (Vejle A.), fhv. Folketingsmand W. Villumsen, fhv. Medlem af Folketinget Fru Nina Andersen, Folketingsmand P. Mortensen, Landstingsmand Hans Hansen, Landstingsmand A. P. Hansen, Landstingsmand Offersen, Landstingsmand K. Pedersen, Landstingsmand J. P. Bækgaard, Folketingsmand Krog, Folketingsmand Heick, Landstingsmand Petersen (Røjle), Folketingsmand Victor Larsen, Folketingsmand Hans Thyge Jacobsen, Medlem af Landstinget Fru Lisbet Hindsgaul og Medlem af Folketinget Fru Ragnhild Andersen. (F. Sp. 3565, L. Sp. 735).

22. Valg af 12 Medlemmer til det i § 44 i Toldloven af 29. Marts 1924 omhandlede Toldraad for Tidsrummet 1. April 1946—31. Marts 1952.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2\frac{2}{3}$ 1946): Folketingsmand Gustav Pedersen, Folketingsmand Alfred Andersen, Medlem af Landstinget Fru Ingeborg Hansen, Landstingsmand Ch. Petersen, Landstingsmand Kr. Johansen, Landstingsmand Hauch, Folketingsmand Himmelstrup, Ingeniør Rager, Landstingsmand

Petersen (Røjle), Folketingsmand Boeck-Hansen, Folketingsmand Rytter og Folketingsmand Aksel Møller. (F. Sp. 3565, L. Sp. 735).

23. Valg af 4 Statsrevisorer med Stedfortrædere for Regnskabsaarene 1945-46—1948-49.

Valget foretoges af det af Rigsdagen i Henhold til Grundlovens § 49 nedsatte Fællesudvalg til Valg af Statsrevisorer (angaaende Sættelsen af dette Fællesudvalg se F. Sp. 4094, L. Sp. 1006).

Valgt blev ($^{11}/_4$ 1946): Folketingsmand Marinus Sørensen med Stedfortræder Folketingsmand Holger Larsen (Vejle A.), Folketingsmand Jensen-Broby med Stedfortræder Folketingsmand Laust Nørskov, Folketingsmand Aksel Møller med Stedfortræder Medlem af Landstinget, Fru Lisbet Hindsgaul og Folketingsmand A. M. Hansen med Stedfortræder Folketingsmand Rasmussen (Gylling). (F. Sp. 4410, L. Sp. 1081).

24. Valg af 1 Medlem til Jernbaneraadet for Tiden indtil 28. Juli 1950 i Stedet for fhv. Folketingsmand M. F. Mortensen.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{12}/_4$ 1946): fhv. Folketingsmand Holger Eriksson. (F. Sp. 4486, L. Sp. 1124).

25. Valg af 2 Medlemmer til Landsnævnet for Børneforsorg for Tiden for de nye kommunale Raads Valgperiode, dog længst til 31. Marts 1950.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{12}/_4$ 1946): Folketingsmand Th. Hauberg og fhv. Medlem af Folketinget Fru Inger Gautier Schmit. (F. Sp. 4486, L. Sp. 1124).

26. Valg af 15 Medlemmer til et Udvalg vedrørende Sukkerordningen (jfr. Folketingets Udvalgsbetænkning angaaende Sukkerordningen for 1947).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($1\frac{5}{5}$ 1946): Folketingsmand Carl Petersen, Folketingsmand Poul Hansen (Kalundborg), Folketingsmand Marinus Sørensen, Folketingsmand Rasmus Hansen, Landstingsmand A. P. Hansen, Landstingsmand C. E. Christiansen, Landstingsmand H. C. Andersen, Folketingsmand Kr. Kristensen, Folketingsmand From, Folketingsmand A. M. Hansen, Folketingsmand Aage Fogh, Folketingsmand Christmas Møller, Folketingsmand Victor Larsen, Landstingsmand Krarup og Folketingsmand Aksel Larsen. (F. Sp. 5274, L. Sp. 1270).

27. Valg af 20 Medlemmer til den i § 1 i Lov af 11. April 1946 om Nedsættelse af en Kommission til Undersøgelse og Overvejelse af Forsvarets fremtidige Ordning nævnte Kommission.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($1\frac{2}{6}$ 1946): Folketingsmand Hans Hedtoft, Folketingsmand Hartvig Frisch, Folketingsmand Rasmus Hansen, Folketingsmand Strøm, Folketingsmand Poul Hansen (Kalundborg), Folketingsmand Frode Jakobsen, Landstingsmand Stumph, Landstingsmand Hans Hansen, Folketingsmand Nørskov, Folketingsmand Arnth Jensen, Folketingsmand Hans Conrad Koefoed, Landstingsmand Stensballe, Landstingsmand Hauch, Folketingsmand Johs. Christiansen, Landstingsmand P. N. Petersen (Røjle), Landstingsmedlem Lisbet Hindsgaul, Landstingsmand Malchau, Folketingsmand Westermann, Folketingsmand Ole Bjørn Kraft og Folketingsmand Fuglsang. (F. Sp. 6108, L. Sp. 1568).

28. Valg af 5 Medlemmer med Stedfortrædere til Lønningsraadet for Tiden fra 1. Juli 1946 til 30. Juni 1950.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{3}{7}$): Folketingsmand M. K. Sørensen med Stedfortræder Folketingsmand Gustav Pedersen, Landstingsmand Alfred Kristensen med Stedfortræder Landstingsmand Hans Hansen, Landstingsmand Stegger Nielsen med Stedfortræder Folketingsmand Hauch, Landstingsmedlem, Frk. An-

na Westergaard med Stedfortræder Folketingsmand Aage Fogh, Folketingsmand Westermann med Stedfortræder Landstingsmand Malchau. (F. Sp. 6632, L. Sp. 1900).

29. Valg af 1 Medlem til Skattekommissionen af 1937 i Stedet for Folketingsmand Aksel Møller.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{4}{7}$): Folketingsmand Rytter. (F. Sp. 7172, L. Sp. 1901).

30. Valg af 1 Medlem til Forsvarskommissionen af 1946 i Stedet for Folketingsmand Fuglsang.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{10}{7}$) Folketingsmand Svend Nielsen. (F. Sp. 7172, L. Sp. 2102).

31. Valg af en Stedfortræder til det udenrigspolitiske Nævn i Stedet for Folketingsmand Bording.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{11}{7}$): H. C. Hansen (Stedfortræder for Folketingsmand Hans Hedtoft). (F. Sp. 7300, L. Sp. 2148).

Sagregister.

	Side
Administratorer og Konfiskationsbeløb, Lov	704
Afregning med Staten, se Søfarendes A.	
Alders- og Invaliderende, F. t. Beslutn.	924
— , midlertidigt Tillæg til, Lov	815
Aldersrente, se Folkeforsikringsloven og Huslejetilskud.	
Amerikansk Kredit til Varekøb, Lov	126
Amtsskatteraad og Amtsligningsinspektorater, Lov . . .	194
Amtsskolekonsulenter, se Folkeskolens Styrelse.	
Apotekervæsenet og Apotekerafgift, Lovændring	425
Arbejderboliger paa Landet, se Landarbejderboliger.	
Arbejdsanvisning, se Arbejdsløshedsforsikring.	
Arbejdsfordeling, privat Forslag	842
— , se Arbejdsløshedshjælp.	
Arbejdskonflikter, se Arbejdsmandskonflikten, Mægling, Slagterikonflikten og Voldgift.	
Arbejdskort, Afskaffelse af, se Arbejdsløshedsforsikring og Arbejdsløshedsloven.	
Arbejdsløshedsforsikring, Lovændringer	434 og 442
Arbejdsløshedshjælp, ekstraordinær, Lovforlængelser . .	441
— , se Arbejdsløshedshjælp.	og 452
— uden for Arbejdsløshedsforsikrin- gen, Lovændring	448 og 452
Arbejdsløshedsloven, Ændringer i, privat Forslag . . .	871
Arbejdsmandskonflikten, Afgørelse af, Lov	115

	Side
Arbejdstiden i Landbruget, privat Forslag	849
Arveafgift, Lovforlængelse	231
Avancebegrænsning vedrørende tyske Betalinger, Love	599 og 604
Banklovs-Tillægget, Lovforlængelse	537
Benzinafgiften, Forhøjelse af, Lov	224
Beskæftigelse af arbejdsløse, Lovændring	453
Beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger, Midler til, Lovforlængelse	131
Besættelsestidens Ofre, Lovtillæg	811
Betalingsaftaler, se Statsgaranti.	
Biblioteker, statsunderstøttede, Lovændring	791
Boliganvisning, Lovændring	358
— , privat Forslag	852
Boligbyggeri, se Byggelaan og Byggeri.	
Borteblevne, Lov om	716
Bretton Woods-Overenskomsten, Beslutn.	890
Brevcensur, Ophævelse af, se Erhvervsøkonomiske For- anstaltninger.	
Brændselsmaterialer, indenlandske, Lovforlængelse	315
Byggelaan, ekstraordinære, Love	322 og 326
Byggematerialer, Anvendelsen af, Foresp.	949
Byggeri med offentlig Støtte, Lov	328
Bygningsskatter, Fritagelse for, Lovforlængelse	327
— , se Byggeri.	
Børn, Lægeundersøgelse af, Lov	428
Børsskat, Lovændring	230
 Chokolade- og Sukkervarer, Omsætningsafgift af, Lov- ændring	 219
Civile Funktionærer, Pensionering af, Lovændring	261

Dagsordener, Forslag til motiverede	463
464, 530, 777, 931, 948, 957 og	960
Danmarks Undergrund, se Undergrundsloven.	
Eengangsskat, se Formuestigningsafgift.	
Efterbetalinger, se Skatte-Efterbetalinger.	
Ejendomsbeskatningen, Fradragsreglerne ved, Lov . . .	819
— , se Nybygninger.	
Ejendomserhvervelse, Lovforlængelse	372
— , se Fast Ejendom.	
Ekspropriationer, Foretagelse af visse, Lov	614
Elektriske Højfrekvensanlæg, se Radiobølger.	
Elektriske Stærkstrømsanlæg, se Stærkstrømsloven.	
Englandsoverenskomsten, Udtalelser af Statsministeren om, Foresp.	951
Enkepensionsret ved Separation og Skilsmisse, Udskydelse af Revisionsfristen, Lov	263
Erhvervsinteresser, Fremme af, Lovforlængelse	522
Erhvervskommuneskat, se Kommuneskat.	
Erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Lovændringer .	518
	og 520
Erstatninger fra Tyskland, se Tyske Erstatninger.	
Erstatninger, se Besættelsestidens Ofre.	
Faaborg—Mommarmark-Ruten, Lov	620
FAO, se Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation.	
Fast Ejendom, Erhvervelse af, privat Forslag	862
— , se Bygningsskatter, Ejendomsbeskatningen, Ejendomserhvervelse, Nybygninger og Skødeklausejendomme.	
Fattigkasse-Afgifter, Bortfald af, Lov	507
Ferieloven, Ændring i, privat Forslag	845

	Side
Finanslov for 1946—47	79
Fisk, Ind- og Udførsel af, Lovforlængelse	318
Fiskerfartøjer, Nybygning af, Lovforlængelse	320
Fiskerierhvervet, Støtte for, Lovforlængelse	319
Fiskerilove, midlertidige Ændringer i, Lovforlængelse	316
Fjerkræ, Handel med, Lovforlængelse	294
Fluebekæmpelsesmidler, Lov	311
Flæskeordning, Lovændring	284
Folkeforsikringsloven, Ændringer i, Lov	484
Folkehøjskoler og Landbrugsskoler, Lovændring	778
Folkekirkens Lønningsvæsen, Lovændringer	794 og 800
Folkeskoleloven, Ændring af	733
Folkeskolens Lønningslov, Lovændring	742
— Styrelse, Lovændring	738
Forbrugsafgifterne, Forhøjelse af, Love	211 og 216
Forlystelsesafgift, Lovændring	221
Formuestigningsafgift og Stabiliseringslaan, Lov	146
Forskningsraad, se Teknisk-videnskabeligt F.	
Forsorgsloven, Ændringer i, Love	501 og 506
Forsvarskommission, Lov	802
Forsvarslovene, Afvigelse fra Bestemmelser i, Lov	805
Forsvarsministeren, Ophævelse af Bemyndigelse for, Lov	810
Fradragsregler, se Ejendomsbeskatningen.	
Fragtnævnsloven, Ændring af, Lov	538
Franco-Spanien, Forbindelsen med, F. t. Beslutn.	928
Fremmedloven, Ændring af	725
Frihavns-Aktieselskabet, Beslutn.	923
Friskoler, Lov	745
Frugtplantager m. v., Lovforlængelse	304
Funktionærloven, Udskydelse af Revisionen, Lov	470

Grundværdistigningsloven, Ændring af Revisionsfristen	232
Gældsbegrænsningsloven, Lovændringer	381 og 382
Hjælpe- og Genopbygningsforvaltning, De Forenede Nationers, Beslutn.	886
Hovedstads-Udligningsloven, Lovændring	416
Husleje, se Lejelov.	
Huslejetilskud til Aldersrentenydere, Lovforlængelse..	514
Husmandsbrug, se Mindre Landbrug.	
Husmoderafløsning, privat Forslag	872
Hvedeafgift, se Rugbrødsprisen.	
Hypotekbankens Regnskab, Beslutn.	923
Hærens Ordning, se Forsvarslovene.	
Højfrekvensanlæg, se Radiobølger.	
Idrætlivets Fremme, F. t. Beslutn.	937
Indenlandske Brændselsmaterialer, se Brændselsmate- rialer.	
Indfødsret, Love	383, 385, 390
Indkomst- og Formueskat, Paaligning af, Lovforlæn- gelse	134
— , Udskrivning af, Lovfor- længelse	141
— , se Skatte-Efterbetalinger og Selvangivelsen.	
Indkøbsforeninger for mindre Jordbrugere, Lovændring	305
Internationale Arbejdsorganisations Statut, den, Be- slutn.	905
Internationale Valutafond og Bank, se Bretton Woods.	
Internerede, uforskyldt, se Oprejsning.	
Invaliderente, se Alders- og Invaliderente og Folkefor- sikringsloven.	

Japansk Ejendom, se Konfiskation.

Kalvekastning, se Kvægtuberkulose.

Katrinedalsskolen, Ledelsen af, Foresp. 956

Kommunale Arbejder, Tilskud til, Regeringsforslag . . 830

Kommunale Skatter, se Skatte-Efterbetalinger.

Kommunale Valg, Afholdelse af, Lov 405

— , privat Forslag 836

Kommuneskat, personlig, Lovændring 824

Kommunistisk Repræsentation i de kommunale Raad,
privat Forslag 840

Konfiskation af tysk og japansk Ejendom, Lov 560

Konfiskationsbeløb, se Administratorer.

Konverteringsloven, Ændring af 367

Kornordning for 1946—47, Lov 263

Kortfristede Prioritetslaan, se Prioritetslaan.

Kredit- og Hypotekforeningslaan, se Konverterings-
loven.

Krigsforbrydelser, Straf for, Lov 692

Krigsforsikring for Bygninger, Lovændring 371

— af Varer og Fragt, Lovforlængelse 545

— for Skibe, Lovforlængelse 543

Krigskonjunkturskat, Lovforlængelse 188

Kulturelle Spørgsmaal m. v., international Organisation
for, Besl. 908

Kvægtuberkulose, Bekæmpelse af, Lovforlængelse . . . 307

Købstadhypotekforeninger, Lovændring 365

Laanefond for kortfristede Prioritetslaan, se Prioritets-
laan.

Landarbejderboliger, Lovændring 301

	Side
Landbrugsprodukter, Handel med fremmede, se Smør.	
— , Udførsel af, Lovforlængelse . . .	289
Lejelov, Lovforlængelse	362
Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation, De Forenede Nationers, Beslutn.	897
Levnedsmidler, Hjælp til Indkøb af, Lovforlængelser	511
	og 512
— , Hjælp til Indkøb af, private Forslag.	856
	og 857
Limfjordstangerne, se Thyborøn.	
Lufthavne, offentlige, Lov	635
— , Sikring af Indflyvningen til, Lov	641
Luftværnslovgivningen, Lovforlængelse	432
Lukkeloven, midlertidig Ændring af, Lov	556
Lus, Foranstaltninger mod, se Smitsomme Sygdomme.	
Lægeundersøgelse af Børn, se Børn.	
Lærerlønningslov, se Folkeskolens Lønningslov.	
Lærlingeloven, Tilføjelse til, privat Forslag	861
Materialprøveraad, Statens, Lovforlængelse	542
Militære Ulykkesforsikringslov, Ændringer i den, Lov	479
	og 482
Mindre Jordbrugere, se Indkøbsforeninger.	
Mindre Landbrug, Oprettelse af, Lovændring	294
Ministre, deres Bevarelse af Hverv, Beslutn.	940
— , Vederlag og Pension for, Lov	103
— , Ventepenge til fhv., Beslutn.	941
Motorkøretøjer, Afgift af, Lovforlængelse	648
— , Omsætningsafgift af, Lovændring	227
Mægling i Arbejdsstridigheder, Lovændring	466
Mælkehjælp, Lov	509

Nordentoft, Inger Merete, se Katrinedalsskolen.	
Normeringslov for 1946—47	119
Nybygninger, Skattelempelse for, Lovforlængelse	233
Offentlige Arbejder, Standsningen af, Foresp.	955
— , se Beskæftigelse af arbejdsløse.	
Offentlige Forestillinger, se Forlystelsesafgift.	
Offentlig Forsorg, se Forsorgsloven.	
Oprejsning til uforskyldt internerede, Lov	698
Ost, Handel med, Lovforlængelse	293
Overarbejde, Forbud mod, privat Forslag	848
Parlamentarisk Kommission, Beslutn.	913
Patentloven m. v., Ændringer i, Love	539 og 540
Plettyfus, se Smitsomme Sygdomme.	
Politistyrken, dens Anvendelse, Foresp.	961
Postloven, Tillæg til	606
Prioritetslaan, kortfristede, Lov	368
Prisloven, Ændring af, Lov	532
Privatbaners Underskud, Dækning af, Lov	617
Præsteembeder, Adgang til, Regeringsforslag	831
Præstelønninger, se Folkekirkens Lønningsvæsen.	
Radiobølger, forstyrrende, Lov	644
Radiospredning, Lovændring	788
Reguleringstillæg m. v., midlertidig Lov	241
Retsplejeloven, Ændringer i, Lov	652
Retsplejelovs-Tillægget, Ændring i, Lov	660
Revision af tyske Betalinger, se Tyske Betalinger.	
Rigsdagsmedlemmernes Vederlag, se Rigsdags-Valg- loven.	
Rigsdags-Valgloven, Lovændring	395
Rugbrødsprisen, Nedbringelse af, Lovforlængelse	270

	Side
Selvangivelsen, Kontrol med, Lov	198
Skatte-Efterbetalinger til Kommunerne, Lov	413
— til Staten, Lov	190
Skattelempelse, se Byggeri, Ejendomsbeskatningen og Nybygninger.	
Skibes Krigsforsikring, se Krigsforsikring.	
Skibsfarten, se Fragtnævnsloven.	
Skillemønt, indenlandsk, Regeringsforslag	828
Skolebespisning, Lovforlængelse	516
Skolekommissioner, se Sønderjyske S.	
Skolelærer, Lov	781
Skotøj, Erstatningsmaterialer i, Lovforlængelse	543
Skødeklausejendomme, Lov	375
Slagterikonflikten, Afgørelse af, Lov	111
Smitsomme Sygdomme (Plettyfus), Lovændring	427
Smør og fremmede Landbrugsprodukter, Lovforlængelse	290
Smørordning, Lovændring	270
Sommertid, se Tidsregning.	
Sparekasselovs-Tillægget, Lovforlængelse	537
Stabiliseringslaan, se Formuestigningsafgift.	·
Statens Tjenestemænd, Lov	242
— , se Reguleringstillæg.	
Statsanstalten for Livsforsikring, Lovændring	236
Statsbanelov	609
Statsbanernes Centralværksteder, Arbejdsstandsning ved, Foresp	942
Statsgaranti ved Betalingsaftaler med Udlandet, Lov	129
Statslaan, Optagelse af, Love	122 og 125
— , se Amerikansk Kredit og Statsobligationer.	
Stats-Laanefonden, Ophævelse af, Lov	133
Statsobligationer m. v., fortsat Udstedelse af, Lovforlængelser	120 og 122

	Side
Statsregnskabet for 1943—44, Besl.	922
Straffelovstillægget, Ændringer i, Lov	665
—, Ændring i Omraadet for, Lov ...	690
Stærkstrømsloven, Udskydelse af Revisionen, Lov ...	647
Sukkerordning, Lovforlængelse	525
Sydslesvig, Besl.	916
—, Foresp.	942 og 963
Sydslesvig-Udvalg, Rigsdagens	965
Søfarendes Afregning, Lov	546
Sønderjyske erhvervsdrivende, Rentelettelse for, Lov- forlængelse	234
Sønderjyske Skolekommissionsvalg, Lov	780
Sønderjysk Skoleordning, Lov	760, 768 og 770
Søværnets Ordning, se Forsvarslovene.	
Sygehusvæsenet, Lov	416
Teknik-videnskabeligt Forskningsraad, Lov	106
Tekstilvarer, Forsyningen med, F. t. Besl.	932
Thyborøn, Sikring af Tangerne ved, Lov	623
Tidsregning, særlig, Lov	110
Tilbagebetaling af Fortjeneste ved Erhvervsvirksomhed i tysk Interesse, Lov	584 og 598
Tillægsbevillingslov for 1945—46	96
Tjenestemandsløven, se Statens Tjenestemænd.	
Tjenestemandsdømstol, Revision af Løven om, F. t. Besl.	935
—, Tillæg til Løven om en, privat Forslag	855
Toldloven, Ændringer i, Lovforlængelse	210
Træhuse, Fortoldningen af, Foresp.	954
Tyske Betalinger, Revision af, Lovændring	581
Tyske Betalinger, se Avancebegrænsning og Tilbage- betaling.	

	Side
Tyske Erstatninger, Konvention om, Beslutn.....	901
Tyske Flygtninge, F. t. Beslutn. angaaende.....	933
Tysk Ejendom, se Konfiskation.	
Tysksprogede Skoler, se Sønderjysk Skoleordning.	
Udbyttebegrænsning, Lovforlængelse.....	536
Udligning, se Hovedstads-Udligningsloven.	
Udstykning, se Frugtplantager og Mindre Landbrug.	
Ulykkesforsikring, se Militære Ulykkesforsikringslov.	
Ulykkesforsikringsloven, Ændringer i, Love.....	472
	473 og 476
Undergrundsloven, Udskydelse af Revisionen, Lov...	649
UNESCO, se Kulturelle Spørgsmaal.	
Ungdomslejre, Udskydelse af Revisionen af Loven om, Lov.....	465
Uniformsloven, Forlængelse af, Lov.....	714
UNRRA, Danmarks Forhold til, Foresp.....	954
— , se Hjælpe- og Genopbygningsforanstaltning.	
Vaabenloven, Forlængelse af.....	709
Valg, se Kommunale V.	
Valgloven, se Rigsdags-Valgloven.	
Valutafond, international, se Bretton Woods.	
Vareforsyningsloven, se Erhvervsøkonomiske Foranstaltninger.	
Varer og Fragt, se Krigsforsikring.	
Voldgift i Arbejdsstridigheder, privat Forslag.....	875
Værdipapirer, Stempelafgift af, se Børsskat.	
Værnepligtslovgivningen, Tillæg til, Lov.....	430
Æg, Handel med, Lovforlængelse.....	292
Ægordning, Lov.....	287